

**ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava

**PROGRAMY A PROJEKTY
ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V
SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

odpočet plnenia k 31.12.2011

Bratislava, február 2012

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

MUDr. Kvetoslava KOPPOVÁ, PhD. – vedúca odboru

Odbor HŽPZ RÚVZ Banská Bystrica sa v roku 2011 podieľal na plnení programov a projektov v jednom prípade ako gestor projektu, v piatich ako riešiteľ projektov.

1.5 PROJEKT DEMOCOPHES (DEMONSTRATION STUDY OF THE COPHES)

Gestor v SR: ÚVZ SR

Koordinátor medzinárodného projektu: FPS (Belgicko)

Riešiteľské pracoviská:

16 krajín EÚ

Riešiteľské pracoviská v SR:

ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica

Cieľom medzinárodného projektu je praktická realizácia ľudského biomonitoringu v členských štátoch EÚ pomocou jednotného protokolu a štandardných operačných protokolov, ktoré boli sformulované v projekte COPHES.

Prostredníctvom biomarkerov bude zisťovaná expozícia voči vybraným chemickým látkam a súvislosť medzi environmentálnym zdravím a možnými ochoreniami. Študovanou populáciou v projekte budú deti v predpubertálnom veku (6-11 roční) a ženy (matky vybraných detí vo veku 20-45 rokov). Vyšetrovanými biomarkermi budú ortuť, kadmium, kotinín a ftaláty.

V rámci plnenia úloh projektu Democophes bolo na RÚVZ Banská Bystrica ku dňu 31.12.2011 uskutočnené:

A: Terénna časť štúdie

- Účasť na medzinárodných stretnutiach (Berlín, Brusel) v rámci príprav jednotlivých protokolov a dotazníkov na zabezpečenie plnenia úloh v projekte Democophes .
  - Výber škôl pre získanie respondentov štúdie z vidieckej oblasti, a to výber uskutočnený na základe jednotného štandardného pracovného postupu. Vybrané boli základné školy v Slovenskej Ľupči a v Brusne.
  - Kontrola prekladu dokumentácie potrebnej pre komunikáciu s účastníkmi štúdie, a to:
    - List o základných údajoch (factsheet) pre politických činiteľov:
- Projekt COPHES -harmonizovaný prístup k zavedeniu ľudského biomonitoringu v Európe
Projekt DEMOCOPHES –Meranie expozície pochádzajúcej zo životného prostredia u detí a ich matiek v rámci európskej štúdie zameranej na ľudský biomonitoring
- DEMOCOPHES informačný leták
  - Pozvánka na účasť v pilotnej štúdii zameranej na ľudský biomonitoring -pozyvacia list
  - Pozvánka na účasť v pilotnej štúdii zameranej na ľudský biomonitoring - pripomínací list
  - Odpovedacia karta
  - List –poďakovanie za prejavovaný záujem, ale pre nesplnenie kritérií nemôže byť účastníkom štúdie
  - List –potvrdenie dátumu a času stretnutia
  - Písomný informovaný súhlas
  - List – informácie o detailoch návštevy u respondenta, zbere údajov a vzoriek
  - Formulár na odstúpenie zo štúdie
- Kontrola prekladu dotazníkov potrebných pre zber údajov, a to:
  - Náborový dotazník (cez telefón)
  - Základný dotazník
  - Dotazník pre tých, ktorí odmietli účasť v štúdii

- Dotazník pre odber vzoriek vlasov
- Dotazník pre odber vzoriek moču
- Kontrola prekladu písomných materiálov – letákov o výskyte znečisťujúcich látok v životnom prostredí človeka, na ktoré je štúdia zameraná: ftaláty, ortuť, kadmium, kotinín.
- Účasť na medzinárodných pracovných stretnutiach expertov zapojených do riešenia projektu DEMOCOPHES, ktoré sa konalo v Berlíne v dňoch 21.-23.6.2011 a v Bruseli v dňoch 29.11. – 1.12.2011 s cieľom zabezpečiť jednotný postup všetkých zainteresovaných partnerov pri vykonávaní terénnej časti štúdie, analytickej časti štúdie a tvorbu databázy získaných údajov, ktorý je pre úspešnú realizáciu celej štúdie jednou z kľúčových podmienok.
- Príprava a účasť na 2 pracovných stretnutiach na ÚVZ SR s cieľom zabezpečenia priebehu štúdie v SR.
- Požiadanie etickej komisie o schválenie štúdie a možnosť realizovať štúdiu v podmienkach SR
- Oslovenie riaditeľov vybraných ZŠ, vysvetlenie obsahu a cieľov projektu a požiadanie ich o súhlas a spoluprácu pri realizácii štúdie vo vidieckej oblasti t.j. v obciach Brusno a Slovenská Lupča.
- Stretnutie odborných pracovníkov RÚVZ Banská Bystrica s učiteľmi tried detí prichádzajúcimi do úvahy na účasť v štúdiu, vysvetlenie obsahu a cieľov projektu, vysvetlenie úloh detí, matiek, učiteľov.
- Príprava a zabezpečenie dokumentácie, dokumentačného centra projektu Democophes na RÚVZ banská Bystrica, potrieb pre odber biologického materiálu.
- Vytvorenie konečného zoznamu detí, ktorých matka súhlasila s účasťou v štúdiu s adresami a kontaktnými údajmi podľa odpovedí v odpovedacej karte .
- Pre zabezpečenie požadovaného jednotného postupu boli zosumarizované všetky podklady a pokyny pre získavanie respondentov, zber potrebných údajov, odber biologického materiálu a vytvorený bol „Manuálu pre prácu v teréne“.
- Na účasť vo vidieckej oblasti štúdie bolo celkovo oslovených 260 matiek (všetky deti 1. až 6. ročníkov obidvoch ZŠ). Počet súhlasov na účasť v štúdiu bolo získaných 71, t.j.27,3% (ZŠ Slov.Lupča 43%, ZŠ Brusno 9,7%). Nesúhlas s účasťou v štúdiu vyjadrilo 85 oslovených respondentov, t.j.32,7%. 104 t.j. 40% odovzdaných odpovedacích kariet bolo bez akejkoľvek odpovede a uvedenia kontaktu. Za účelom získania ďalších respondentov bolo zaslaných 30 pripomínacích listov tým účastníkom štúdie, ktorí už boli raz oslovení, ale nevyjadrili vo svojej odpovedi žiadne stanovisko v súvislosti s účasťou v štúdiu a tých vekových kategórií detí, ktoré boli potrebné pre naplnenie potrebného počtu.
- K 31.12.2011 bolo uskutočnených 60 rozhovorov s vybranými matkami a ich deťmi , uskutočnený bol odber biologického materiálu – ranný moč, vzorka vlasov.

B: Analytická časť štúdie:

- V priebehu roka 2011 sa laboratórium OCHA zúčastnilo 4 cyklov medzilaboratórneho porovnania, ktoré organizovalo QAU (Quality Assurance Unit) COPHES/DEMOCOPHES podľa nasledovnej časovej schémy:
ICI 1 – január/február 2011
ICI 2 – máj/jún 2011
ICI 3/EQUAS 1 – september/október 2011
EQUAS 2 – december 2011/ január 2012
- V každom cykle sa distribuovali 2 testovacie vzorky vlasov. Podľa pokynov sa vykonalo vždy 6 analýz u každej vzorky. Celkový počet vzoriek bol 8 a počet vykonaných analýz 48.
- Výsledky laboratória vo všetkých troch doteraz vyhodnotených testoch v ukazovateli Hg vo vlasoch boli vyhovujúce, na základe čoho bolo pracovisko vybraté na ďalšiu

spoluprácu a bude zodpovedné za meranie 240 vzoriek vlasov odobratých v SR. Výsledky posledného testu (EQUAS 2) budú známe vo februári 2012.

- V prvom testovacom kole ICI 1 bolo laboratórium zhlásené aj analýzami parametrov kotinín, kreatinín a kadmium v moči. Výsledky analýz boli vyhovujúce s výnimkou parametrov kotinín a kadmium pri nízkej koncentračnej úrovni – čo bolo spôsobené technickými parametrami dostupnej analytickej techniky (HPLC/DAD pre stanovenie kotinínu a ETA AAS pre stanovenie kadmia).
- Záverom každého testovacieho cyklu ICI sa zorganizovala medzinárodná videokonferencia, na ktorej boli detailne diskutované dosiahnuté výsledky a rôzne technické problémy súvisiace s analýzami za účelom zosúladiť pracovné postupy a výsledky analýz laboratórií z jednotlivých krajín.
- Skúšobná metóda stanovenia ortute v biologickom materiáli (vlasý, krv, moč) vo februári 2011 bola v laboratóriu OCHA aj úspešne reakreditovaná v súlade s požiadavkami normy STN EN 17 025.
- V mesiacoch júl – október pracovníci OCHA sa podieľali na metodickej príprave a materiálnom zabezpečení ďalších plánovaných prác súvisiacich s odbermi a analýzami vlasov.
- V období október – december 2011 sme priebežne zabezpečovali evidenciu dodaných vzoriek močov a vlasov, ich spracovávanie a zamrazovanie v súlade s technickými pokynmi projektu.

Spracovali: MUDr. Katarína Slotová, PhD.
Ing. Zuzana Vassányi, OCHA

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Úlohu plnili všetky RÚVZ v SR. V druhom polroku 2011 všetky RÚVZ urobili prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Následne RÚVZ v SR poslali uvedené prehľady príslušným RÚVZ v sídlach krajov, ktoré spracovali súhrnné podklady, ktoré boli zaslané na ÚVZ SR. Cieľom bolo získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. Celkové zhodnotenie úlohy zatiaľ nie je k dispozícii.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Odbor HŽPZ využíva informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie na tvorbu databázy údajov zo štátneho zdravotného dozoru a priebežnú týždňovú aktualizáciu zisťovaného stavu v prevádzkovaní kúpalísk, ktorá je zasielaná na ÚVZ SR. Prípadné problémy s používaním systému sú priebežne konzultované s ÚVZ SR.

1.9 PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW-LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN

Gestor: RÚVZ BB

Riešitelia: RÚVZ BB, RÚVZ Spišská Nová Ves

Trvanie projektu: 1. 3. 2006 – 1. 3. 2011, po predĺžení EÚ do 24.8.2011
Integrovaný projekt sponzorovaný grantom EC.
Koordinátor projektu: Staffan Skerfving, MD, PhD., Lund Universita, Švédsko
Číslo kontraktu: FOOD-CT-2006/016253

Integrovaný projekt je zameraný na hodnotenie expozície ľudí zo životného prostredia a vplyvu faktorov ŽP na zdravie (osteoporóza, kardiovaskulárne ochorenia, nádorové ochorenia, vplyv na neuro-vegetatívny systém a ďalšie). Zahŕňa viaceré oblasti Európy, ale i iných častí sveta. Projektu sa zúčastňuje 31 odborných inštitúcií z 20-tich krajín sveta (štáty západnej a strednej Európy, Čína, USA, Bangladéš). Zahraničným gestorským pracoviskom je Lund Univerzita, Švédsko. Projekt, v ktorom je zapojená SR, je jeho súčasťou. Zameraný je na hodnotenie expozície citlivých populačných skupín – detí a žien nízkym koncentráciám kovov – Pb, Cd, Hg, Pt, Rh, Pd).

Obsah vybraných kovov – Pb, Hg, Cd bol stanovený vo venóznej krvi 150 detí vo veku 7-10 rokov (po 50 v každej oblasti). Vo venóznej krvi žien vo veku 53 až 60 rokov z mesta Banská Bystrica (52 žien) bol stanovený aj obsah platiny, paládia a ródia. Analýzy boli robené v laboratóriách Lund Univerzity vo Švédsku.

V roku 2011 bolo realizované:

A) Piate výročné stretnutie riešiteľov projektu PHIME

Piate výročné stretnutie k plneniu projektu PHIME bolo podľa plánu práce posledné, nakoľko oficiálne ukončenie projektu bolo predpokladané 01.03.2011. Náročné úlohy, ktoré projekt obsahoval, jeho rozsiahlosť a vysoké požiadavky na kvalitu analýz biologického materiálu spôsobili, že niektoré dielčie úlohy, najmä v zhodnocovaní dosiahnutých výsledkov nemohli byť ukončené v dostatočnom predstihu. Táto skutočnosť by spôsobila, že pripravovaná záverečná správa by nebola vyčerpávajúca a neobsahovala by všetky výstupy projektu. Bolo preto odsúhlasené požiadať Európsku komisiu o predĺženie projektu o 6 mesiacov, čo by umožnilo zlepšiť:

- kvalitu záverečnej správy,
- rozšírenie výsledkov na lokálnu úroveň,
- kvalitu výstupov projektu s cieľom lepšej zrozumiteľnosti pre EC, ukončiť nedokončené úlohy a zvýšiť počet publikácií.

Návrh na predĺženie projektu bez nárokov na navýšenie rozpočtu konzorcia Európska komisia akceptovala a plnenie projektu predĺžila do 24.8.2011.

B) Pracovné stretnutie riešiteľov WP III: 1 „Zdroje expozície, geografické rozšírenie a časové trendy: Expozícia detí a žien.“

Štúdiá detí

Publikácia: „Kadmium, ortuť a olovo v krvi detí. Medzinárodné porovnanie šiestich európskych krajín, Číny, Ekvádora a Maroka“ bola predložená na publikovanie v Environment International.

Predloženie druhého článku na publikovanie, zameraného na regionálne rozdiely, bolo dočasne odsunuté do doby posúdenia už predloženej publikácie.

Ako alternatívny časopis na zverejnenie bol navrhnutý „Journal of Exposure Science and Environmental Epidemiology“ (JESEE).

Štúdiá žien

Sú pripravované dve publikácie:

N.Pawlas a spoluautori: Cd, Hg a Pb v krvi žien v Chorvátsku, ČR, Poľsku, Slovensku, Slovinsku, Švédsku, Číne, Ekvádore, Maroku – článok je pred ukončením.

G.Rentchler a spoluautori: Platina, Palladium a Rhodium v krvi žien v Chorvátsku, ČR, Poľsku, Slovensku, Slovinsku, Švédsku, Číne, Maroku, Ekvádore.

Pred ukončením hodnotenia a spracovaním tejto publikácie je potrebné doriešiť hodnotenie výsledkov meraní pod limit detekcie ktoré tvoria ich významnú časť.

Všetci partneri prispievali k záverečnej správe popisom národných aktivít a zistením možností ďalšieho pokračovania biomonitoringu v projektoch podobného zamerania.

Slovenská republika je jednou z riešiteľských krajín projektu EÚ DEMOCOPHES, zameraného na biomonitoring detí a matiek.

Záverečná správa projektu bola predložená Európskej komisii 5. októbra 2011. Európska komisia osobitným listom zo dňa 9. decembra 2011 informovala zodpovedného riešiteľa a koordinátora projektu, ktorým bol Staffan Skerfving, MD, PhD., že akceptovala predloženú záverečnú správu a vysoko pozitívne hodnotila plnenie projektu.

Slovenská republika zhodnotila výsledky štúdie žien študovaného súboru z mesta Banská Bystrica a výsledky prezentovala na Piatom výročnom stretnutí formou postera nasledovne:

Koppová,K., Hrubá,F., Adamčáková,Z., Bartová,P., Durová,K., Bobáľová,P., Lundth,T., Bergdahl,I.:

Public health impact of long-term, low level mixed element exposure in susceptible population strata.

PHIME project in Slovakia – cadmium, mercury and lead in blood of women in Slovakia.

Ďalej boli výstupy projektu prezentované na XIX. vedecko-odbornej konferencii s medzinárodnou účasťou “Životné podmienky a zdravie” (19.-21. September 2011, Nový Smokovec) formou dvoch prednášok:

Adamčáková Z.-Koppová,K.-Bartová,P.-Bobáľová,P.-Hrubá,F.: Medzinárodný projekt PHIME v SR – obsah kadmia, olova a ortuti v krvi žien mestskej oblasti SR. Vedecko-odborná konferencia Životné podmienky a zdravie, Nový Smokovec, 19.-21.september 2011.

Koppová,K.-Gajdošová,E.-Slotová,K.-Bakošová,M.-Ďateľová,M.-Hrubá,F.:

Medzinárodný projekt PHIME v SR - obsah kadmia, olova a ortuti v krvi detí žijúcich vo vidieckej, mestskej a priemyselnej oblasti. Vedecko-odborná konferencia Životné podmienky a zdravie, Nový Smokovec, 19.-21.september 2011.

Znenie obidvoch prednášok bolo v požadovanej forme zaslané odborným garantom konferencie a bude publikované v zborníku z konferencie.

1.10 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

Gestor: ÚVZ SR, pracovná skupina ÚVZ SR – hodnotenie dopadov na zdravie

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD. na základe menovania ÚVZ SR s účinnosťou od 15.06.2008 pracovala ako predseda pracovnej skupiny pre hodnotenie dopadov na zdravie.

V rámci tejto práce bolo v druhom polroku 2011 pripravené:

- **vecné znenie vyhlášky MZ SR Hodnotenie dopadov na zdravie**, spripomienkované členmi pracovnej skupiny a predložené ÚVZ SR;

- **novelizácia metodického usmernenia k postupu pri uplatňovaní pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva pri HIA** – návrh bol predložený v júni 2011 ÚVZ SR;

- **zorganizované pracovné rokovanie so zástupcami MŽP SR** zamerané na prerokovanie vzájomnej spolupráce pri posudzovaní EIA, SEA a implementovaní HIA (19.04.2011);
- **zorganizované zaradenie problematiky posudzovania vplyvov na ŽP a zdravie podľa zákona č. 24/2006 Z.z. do programu celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení ÚVZ SR a RÚVZ v SR (11.máj 2011).**

Problematiku medzirezortnej spolupráce prezentoval Ing. Luciak z MŽP SR. V záveroch porady bola prijatá úloha na vytvorenie medzirezortnej pracovnej skupiny pre problematiku HIA.

Problematika hodnotenia dopadov na verejné zdravie bola nosnou témou konferencie 36. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu, kde bola procesu HIA venovaná osobitná I. sekcia konferencie (18.-19.10.2011,Ráztočno).

Cieľom I. sekcie bolo oboznámenie odbornej verejnosti o procese hodnotenia dopadov na zdravie, jeho význame a predpokladaných prínosoch v ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Konferencia s podtextom HIA prebehla s aktívnou podporou Kancelárie WHO pre Slovenskú republiku v rámci dohody o spolupráci s MZ SR na roky 2010-2011 (BCA).

V sekcii odzneli všetky plánované prednášky domácich i zahraničných autorov (celkom 6). Riadenú diskusiu viedla MUDr. Darina Sedláková, MPH, riaditeľka kancelárie WHO pre SR. Celkovo Sekcia I. Hodnotenie dopadov na verejné zdravie prebehla na veľmi dobrej odbornej úrovni, a splnila stanovený cieľ – poskytnúť širšej odbornej verejnosti aktuálne informácie o najnovšej metóde práce verejného zdravotníctva, v uplatňovaní HIA v podmienkach SR. Vyvolala živú odozvu v diskusii a záujem zúčastnených o prezentovanú oblasť.

Všetci autori prezentácií poslali svoje príspevky v predpísanej forme na publikovanie v zborníku z konferencie.

Dobrú odbornú úroveň I. sekcie konferencie vyzdvihol v osobitnom liste Hlavný hygienik Českej republiky a súčasne vyslovil poďakovanie za zaradenie HIA do programu konferencie formou osobitnej sekcie a umožnenie aktívnej účasti českých kolegov na podujatí.

Výstupom práce pracovnej skupiny je aj **vydanie výkladového slovníka „Hodnotenie dopadov na zdravie, Health Impact Assessment“**. Vydanie slovníka podporila kancelária WHO na Slovensku v rámci Dvojročnej dohody o spolupráci medzi MZ SR a WHO/EURO na roky 2010-2011. (Autorka: Iveta Drastichová; recenzia: Katarína Halzlová, Kvetoslava Koppová).

Pre potreby zamestnancov ÚVZ SR a RÚVZ v SR boli spracované komplexné materiály ktoré budú využívané v rámci osobitného vzdelávacieho modulu v problematike hodnotenia dopadov na zdravie, v súlade s termínmi stanovenými realizátormi programu vzdelávania.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

MUDr. Ľubica HETTYCHOVÁ – vedúca odboru

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovavím činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch .

Zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a problematika činnosti pracovnej zdravotnej služby je aktivitou v rámci úlohy 3.3. , 1a- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia obyvateľov SR v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2001- 2014.

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1., 2.1.3., 2.1.4.,2.1.5.)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2.,2.1.3.,2.1.6.)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

rok 2011 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Pripravovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR
- počte nových rizikových prác v danom roku
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať :

- vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

Plnenie

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Podľa výstupov programu ASTR bolo k 31.12.2011 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici evidovaných celkom 3 749 exponovaných zamestnancov, z toho 956 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 101.

K 31.12.2011 bolo vydaných celkovo 20 rozhodnutí - o určení rizikových prác 3. a 4. kategórie alebo o zrušení rizikových prác. V 6 prípadoch boli vyhlásené rizikové práce v nových právnych subjektoch, v 14 prípadoch boli vydané rozhodnutia z dôvodu prehodnotenia miery rizika na pracoviskách právnických subjektov, ktorým boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce. Z tohto počtu v 3 spoločnostiach bola miera rizika znížená z 3. do 2. kategórie na základe aktuálnych výsledkov meraní a zhodnotenia expozície. V ostatných prípadoch dôvodom prehodnotenia miery rizika boli zmeny organizačnej štruktúry spoločností. V spoločnostiach súž vyhlásenými rizikovými prácami došlo k organizačným zmenám pracovísk ako aj k zmene náplni práce jednotlivých profesií.

Absolútny počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce má trvalo klesajúci trend. V kalendárnom roku 2011 došlo k poklesu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce z dôvodu zániku niekoľkých subjektov, v ktorých boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce, v niektorých spoločnostiach sa znížil objem výroby, čo sa prejavilo poklesom počtu zamestnancov. Taktiež boli realizované opatrenia na zníženie rizika zamestnancov zamestnávateľmi. V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané na rizikových pracoviskách kontroly, ktorých výsledkom bolo prehodnotenie expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia. Po predložení výsledkov objektivizácie rizikových faktorov zamestnávateľmi boli rizikové práce rozhodnutím RÚVZ zrušené. Toto prispelo k výraznému zníženiu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce, v roku 2011 neboli uložené sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov. Zamestnávatelia zabezpečujú opatrenia na zníženie expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia a v súlade s platnou legislatívou zabezpečujú pre svojich zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu v spolupráci s pracovnými zdravotnými službami a archivujú posudky o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na výkon činností.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev,

pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe)
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V roku 2011 bolo vykonaných **23 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno** so zameraním na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný u predajcov (9), v chemických laboratóriách výrobných podnikov (7), lekárnach (5) a na stredných a vysokých školách (2).

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a prípravkov podľa nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. a ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnych situácií a lekárníciiek prvej pomoci asi v 20%. Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určením termínov na ich odstránenie. Zistené nedostatky boli odstránené v určených termínoch, čo bolo overené v rámci výkonu ŠZD.

Pri výkone ŠZD bolo zistené, že **1 obchodná spoločnosť** (Atotech SK, s.r.o., Banská Bystrica) ukončila činnosť skladovania veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a v súčasnosti len zabezpečuje obchodovanie s týmito látkami a prípravkami na území Slovenska.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru v chemických laboratóriách a u predajcov bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ (v počte 36), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

V roku 2011 bolo vydaných celkom **46 osvedčení o odbornej spôsobilosti** na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Štyridsaťdva (**42**) osvedčení bolo vydaných na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe **t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať**. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami **pre oblasť Banskobystrického kraja** zasadala 2 -krát, pričom boli vydané 4 **osvedčenia na základe úspešne vykonanej skúšky**.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vydalo 5 rozhodnutí na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok a prípravkov podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č.355/2007 Z. z. pre lekárne.

Počas polroku 2011 bolo v problematike veľmi toxických a toxických látok a prípravkov poskytnutých **78 konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

V roku 2011 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám

odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V roku 2011 bolo vykonaných **29 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Kontroly boli vykonané vo výrobných prevádzkach najmä drevospracujúcich, v chemických laboratóriách, v čistiarniach odevov a v lekárňach.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemickým karcinogénom a mutagénom podľa nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, vymedzeniu a označeniu oblasti nebezpečenstva (kontrolované pásmo), dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných podnikoch a chemických laboratóriách bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom **Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“** (v počte 51), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. zdravotnícke zariadenia, drevospracujúce prevádzky, výroba asfaltových zmesí atď.) evidujeme aj pracoviská kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratóriá) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií.

K 31.12.2011 evidujeme celkom 392 zamestnancov z toho 312 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica. Najviac exponovaných zamestnancov v počte 148 bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami.

V roku 2011 boli tiež vykonané kontroly (10) zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č.253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

ŠZD bol vykonaný **u tých organizácií, ktoré oznámili začatie výkonu prác (8)**. Päť (5) kontrol bolo vykonaných pri odstraňovaní azbestu, ktorý bol súčasťou azbestocementových odpadových potrubí v bytových jadrách jednotlivých bytov v bytových domov v okrese Brezno. Dve (2) kontroly boli vykonané pri odstraňovaní azbestocementových panelov v obvodových plášťoch obytného domu a zdravotného strediska a 1 kontrola bola vykonaná počas demontáže strešnej krytiny s obsahom azbestu. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu.

V hodnotenom období boli prešetrené **2 podnety na výkon ŠZD** pri odstraňovaní azbestu, ktoré boli neopodstatnené. V prvom prípade išlo o odstraňovanie azbestu zo strechy rodinného domu majiteľom (fyzická osoba) svojpomocne a v druhom prípade nešlo o odstraňovanie azbestu, ale iného materiálu so stavby.

V rámci ŠZD pomocou **Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“** (v počte 9), bolo overené dodržiavanie požiadaviek na poskytovanie informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci (NV SR č.253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu) zo strany zamestnávateľov. Kontrolné listy poukázali na dostatočnú informovanosť o vplyve pracovných podmienok pri práci s azbestom na zdravie zamestnancov.

V roku 2011 RÚVZ v Banskej Bystrici vydal:

1. **4 rozhodnutia** na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním **chemických karcinogénov a mutagénov** podľa § 13 ods.4 písm. j) zákona č.355/2007 Z.z. pre lekárne v meste Banská Bystrica, kde sa používajú chemické karcinogény 1. kategórie (dokázaný karcinogén pre ľudí) a 2.kategórie (pravdepodobný karcinogén) na vstupnú analýzu surovín v priestoroch galenického laboratória.

2. **13 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z. z., z toho 7 rozhodnutí sa týkalo odstraňovania azbestu, ktorý bol súčasťou azbestocementových odpadových potrubí v bytových jadrách jednotlivých bytov v bytových domoch v okrese Brezno, 2 rozhodnutia boli vydané na demontáž strešnej krytiny na objektoch v obci Moštenica a v meste Banská Bystrica, 2 rozhodnutia boli vydané na odstránenie azbestocementových panelov v obvodových plášťoch obytného domu a zdravotného strediska v Banskej Bystrici, 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestocementových dosiek, ktoré tvoria steny trafokobiek v elektrických trafostaniciach a 1 rozhodnutie na demontáž azbestocementových rúr v dvojpríduchovom komíne. Všetky spoločnosti mali Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov poskytnutých **83 konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Realizačné výstupy

- Prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže.
- Prehodnocovať podkladové materiály k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti.
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na konkrétnych pracoviskách.

Plnenie:

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred **psychickou záťažou** ustanovených v § 38 ods. 2 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. Kontroly boli vykonané na výrobných pracoviskách- významná zraková a polohová záťaž pri monotónnej práci na montážnych pracoviskách pri výrobe modelov vláčikov a komponentov pre automobilový priemysel. Kontroly boli zamerané na zabezpečenie opatrení na predchádzanie neprimeranej psychickej pracovnej záťaže týkajúce sa ergonomických úprav na pracoviskách, zlepšenia kvality pracovného prostredia, organizácie práce a režimu práce a odpočinku.

Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa súboru metód určených v platnej legislatíve sme vykonali v spoločnosti ORANGE Slovensko, a.s. Predmetom hodnotenia bolo posúdenie miery psychickej pracovnej záťaže u 110 zamestnancov - reprezentantov Call Centra, ktorí poskytujú informácie klientom v rámci pracovísk – infolinka a zákaznicke centrum. Súčasťou bolo aj prehodnotenie hlukovej a tepelnej záťaže zamestnancov (objektívizované meraním), ktorá sa na celkovej záťaži rôznou mierou podieľa.

Objektívnym hodnotením psychickej pracovnej záťaže bol zistený **najvyšší (štvrtý stupeň) záťaže**, čo predstavuje splnenie kritérií pre zaradenie prác **do 3. kategórie**.

Výsledky **subjektívneho hodnotenia** psychickej pracovnej záťaže preukázali, že **najvyšší stupeň záťaže (3) dosiahlo celkovo 23 % zamestnancov (menej ako 50%)**.

Vzhľadom na objektívne preukázanú vyššiu mieru psychickej záťaže sa zamestnávateľ v písomnom dokumente zaviazal vykonať opatrenia, ktorých účinnosť bude overená opakovaným hodnotením psychickej záťaže v termíne do 30.6.2012.

V súčasnosti na našom úrade nevidujeme rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže. V uvedenej problematike sme zabezpečovali najmä poradenstvo s cieľom minimalizovať psychickú pracovnú záťaž, tam kde to je možné úpravami na pracoviskách a znížením miery rizika prispievajúcich faktorov ako je hluk, polohová záťaž, mikroklimatické podmienky a pod.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu

práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

- Zber celoslovenských údajov
- a) rizikové práce - faktor DNJZ
- b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
- c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
- d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
- Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
- Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Plnenie:

V záujme zníženia výskytu a **prevencie** vzniku **ochorení podporno-pohybovej sústavy - končatín z preťaženia**, bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred fyzickou záťažou ustanovených v § 38 ods. 1 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia .

V priebehu roka boli kontroly - **4 kontroly** vykonané na „montážnych pracoviskách“, pri výrobe a montáži tiahel bŕzd automobilov, pri výrobe linerov, montáži modelov vláčikov a montáži komponentov pre automobilový priemysel. Pracovné činnosti v profesii montážnik, sú spojené s **jednostrannou záťažou horných končatín**, najmä drobných svalov ruky a predlaktí a polohovou záťažou pri práci v sede, pri zrakovo náročnej činnosti.

Ďalšie kontroly - **29 kontrol** boli vykonané na pracoviskách stolárskych dielní. Pracovné činnosti v profesii stolár sú spojené s **lokálnym zaťažením horných končatín**, v kombinácii s inými zdravotnými rizikami (vibračná záťaž horných končatín).

Všetky kontroly boli zamerané najmä na zabezpečenie opatrení na predchádzanie nadmernej fyzickej záťaži - ergonomická úprava pracovísk, organizačné a iné opatrenia podľa požiadaviek vyhl. MZ SR č.542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenie končatín z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia sa postupovalo podľa odborného usmernenia hlavného hygienika SR ktoré bolo pripravené pod gesciou hlavnej odborníčky na zabezpečenie jednotného postupu pri hodnotení pracovných podmienok a spôsobu vykonávanej práce.

Celkom bolo v priebehu roka **prešetrených 11 podozrení**, z toho **8 prípadov** bolo ukončených a odborné stanovisko bolo zaslané žiadateľovi (oddelenie klinického pracovného lekárstva). So závermi a výsledným hodnotením pracovného zaťaženia boli oboznámení všetci zamestnávateľia písomným stanoviskom.

V jednotlivých prípadoch neboli na pracoviskách zistené závažné nedostatky, prípadne porušenie povinností zo strany zamestnávateľa. Jednalo sa o sporadické prípady, pričom súvislosť s prácou a pracovnou záťažou bola vo všetkých prípadoch nepravdepodobná.

Pri sledovaní vývoja, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, neevidujeme profesie, u ktorých by bol zaznamenaný častejší výskyt uvedených ochorení (ako napr. v minulosti v profesii

dorábač v zlievárňach). V súčasnosti evidujeme rizikovú prácu 3. kategórie, v profesii dorábač v spol. ZLH Plus, odštepny závod Hronec a najvyšší počet zamestnancov (mužov-144, žien-58) v 3. kategórii je evidovaný v profesiách rovnač a delič pri výrobe rúr v Železiarňach Podbrezová a.s.

Prešetrené prípady boli konzultované na krajskom konzultačnom dni na oddelení klinického pracovného lekárstva FNŠP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, kde za účasti odborných zamestnancov odboru preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ v Banskej Bystrici, boli vyslovené závery o súvislosti ochorenia s vykonávanou prácou v pozitívnom resp. negatívnom zmysle. Obdobne sme sa pravidelne zúčastňovali na prerokovaní sporných prípadov na zasadaniach Celoslovenskej komisie pre posudzovanie chorôb z povolania, zriadenej MZ SR, konaných na Klinike pracovného lekárstva a toxikológie v Bratislave.

Participovali sme aj a konzultáciách pri rozhodovaní o priznaní profesionality u podozrení na zasadaniach Celoslovenskej komisie pre posudzovanie chorôb z povolania z titulu výkonu funkcie hlavnej odborníčky HH SR a krajskej odborníčky pre PPLaT, kde sú prerokovávané a komplexne posudzované všetky podozrenia na tieto ochorenia v SR.

Osobitnú časť týchto zasadaní tvorilo prehodnocovanie podozrení na CHzP u baníkov Hornonitrianskych baní a.s. Prievidza (HBP), kde bol roku 2008 a v roku 2009 zaznamenaný enormný nárast (cca 400) podozrení na profesionálne ochorenie so žiadosťou o posúdenie profesionality. Participovali sme tiež účasťou na riešení tejto situácie na poradách organizovaných ÚVZ SR za prítomnosti zamestnávateľa, zástupcov dotknutých kliník pracovného lekárstva, príslušného RÚVZ, ako aj na priamom prehodnocovaní vo vyžiadaných súdnych sporoch. Napriek tomu, že frekvencia výskytu sa podstatne znížila, prípady podozrenia na profesionálne ochorenia baníkov sú posudzované stále v rámci Celoslovenskej komisie.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a nariadenie vlády č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, najmä na dodržiavanie limitov fyzickej záťaže a hmotnosti manipulovaných bremien, hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce a ďalších prispievajúcich faktorov podieľajúcich sa na vzniku ochorení chrbtice.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

Realizačné výstupy

- Evidovať profesie, u ktorých sa ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin vyskytujú najčastejšie
- Vytvárať databázu celoslovenských údajov
  - a) podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin (zdroj NCZI)
  - b) prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin

- c) priznané profesionálne ochorenia chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania (zdroj NCZI)
- Usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení

Plnenie:

S ohľadom na **prevenciu ochorení chrbtice** boli vykonané kontroly zamerané na uplatňovanie ustanovení nariadenia vlády č.281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Predmetom bola kontrola zabezpečenia a používania primeraných mechanických zariadení na vylúčenie ručnej manipulácie s bremenami a dodržiavanie smerných hmotnostných hodnôt pri nevyhnutnej manipulácii s nimi napr. pri výrobe oceľových konštrukcií, drevospracujúcom priemysle, v poľnohospodárskej výrobe (bývalé JRD a ŠM) a okrem výrobných prevádzok aj v prevádzkárňach obchodu a služieb: sklady a veľkosklady potravín a priemyselného tovaru, predajne stavebnín, autoservisy, pneuservisy, zariadenia sociálnych služieb atď.

Úroveň zabezpečenia informovanosti a školenia zamestnancov bola preverená kontrolnými listami - **82 kontrolných listov pri práci s bremenami**. V uvedenej problematike neboli zo strany zamestnávateľa zistené porušenia zákonných povinností.

Prešetrenie pri podozrení na **ochorenie chrbtice podmienené prácou bolo vykonané v 1 prípade**. Jednalo sa o zamestnanca vodohospodárskeho podniku, ktorý okrem práce vodiča na nákladnom – cisternovom vozidle (fekálne vozidlo), vykonával činnosti spojené s čistením kanalizačných potrubí, vyčerpávaní obsahov septikov a žúmp. Na základe odhadu miery podielu pracovných podmienok na etiológii ochorenia sme dospeli k záveru, že výskyt zreteľahodných príčinných faktorov a ich miera nedosahovali takú úroveň, ktorá by bola považovaná za primárnu príčinu vzniknutého ochorenia bedrovej chrbtice.

Participovali sme aj na konzultáciách pri rozhodovaní o priznaní profesionality u podozrení na ochorenia chrbtice na zasadaniach Celoslovenskej komisie pre posudzovanie chorôb z povolania z titulu výkonu funkcie hlavnej odborníčky HH SR a krajskej odborníčky pre PPLaT, kde sú prerokovávané a komplexne posudzované všetky podozrenia na tieto ochorenia v SR.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Zamerať sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.

Etapu riešenia

rok 2011 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- zamestnancoch vykonávajúcich prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR (názov organizácie, počet zamestnancov, profesie, prevažujúca činnosť)
- účasti zamestnancov na skriningovom vyšetrení očí a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí)
- účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce)

Uvádzať

- počet previerok na pracoviskách so ZJ
- najčastejšie zistené nedostatky a uložené sankcie

Plnenie:

V r. 2011 bolo vykonaných **377 kontrol**. Štátny zdravotný dozor bol zameraný najmä na kontrolu pracovísk veľkých a malých dopravných spoločností, predajní, kde ako registračné pokladne sa používajú zobrazovacie jednotky, administratívnych pracovísk, malých podnikov a veľkoskladov v súlade s uplatňovaním nariadenia vlády č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Previerky boli zamerané hlavne na priestorové podmienky na pracoviskách a pracovných miestach, umiestnenie zobrazovacích jednotiek, vybavenie pracovísk stoličkami s nastaviteľnou výškou sedu a opierkou chrbta a rúk, denné aj umelé osvetlenie pracovného priestoru, ako aj na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pri každej kontrole pracovísk bolo zabezpečené **poradenstvo** zamerané na prevenciu vzniku možných ochorení v súvislosti s prácou so zobrazovacími jednotkami a to **správny spôsob sedenia, odporúčané cvičenia pri práci v sede, zabezpečenie pitného režimu** a zároveň bol **poskytnutý zdravotno-výchovný materiál**.

Na overenie dodržiavania požiadaviek legislatívy poskytovať informácie v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov sa používajú **kontrolné listy informovanosti - (172)** ktoré sa vyhodnocujú.

Zamestnanci z kontrolovaných organizácii sa na skriningovom vyšetrení očí a zraku, ktoré by zabezpečoval zamestnávateľ, zatiaľ nezúčastnili, hoci 60% spoločnosti má zmluvu s pracovnou zdravotnou službou, ktorá im zabezpečuje zdravotný dohľad nad pracovnými podmienkami aj dohľad nad zdravím zamestnancov.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Cieľ

Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Analyzovať riziká práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Sledovať zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníka. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Úloha je konkrétnym riešením aktivity 3.2. Programového vyhlásenia vlády „Rozšírenie podpory zdravia do iných oblastí života obyvateľstva SR“.

Etapy riešenia

rok 2011 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Zhodnotiť výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia vo vybranej organizácii a vyhodnotiť ich v spolupráci s vedením organizácie. Realizovať intervenčné programy na ochranu a podporu zdravia zamestnancov a kontrolovať ich efektívnosť.

Plnenie:

V rámci **výzvy Európskej agentúry**, ktorej kampaň v r.2010 - 2011 je zameraná na oblasť bezpečnej údržby boli v druhom polroku 2011 vykonané kontroly v spoločnostiach, ktoré dodávateľským spôsobom zabezpečujú čistiace a upratovacie práce v administratívnych budovách a výrobných podnikoch.

Boli preverované 4 spoločnosti (B.T.Servis SK, s.r.o., Sliač, PRIMA INVEST, spol. s r.o., Banská Bystrica, P.Dusmann, s.r.o., Bratislava, Simacek Facility Sk, s.r.o., Banská Bystrica).

V kontrolovaných subjektoch boli previerky zamerané na plnenie zákonných povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia pri práci a vzhľadom na charakter pracovných činností súvisiacich s používaním čistiacich a dezinfekčných prostriedkov na plnenie povinností vyplývajúcich z nariadenia vlády č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pre rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

Zistené nedostatky sa týkali hlavne obsahu vypracovaných dokumentov, ktoré neboli na požadovanej úrovni.

Skríningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným individuálnym poradenstvom boli poskytnuté v spoločnosti Tlačiarne BB, a.s. **25 klientom**.

Bolo vykonané spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie) ktoré orientačne určia hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta. So zreteľom na získané údaje z osobnej a rodinnej anamnézy bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti životného štýlu – stravovanie, pohybová aktivita, atď. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Poradenstvo zamestnancom bolo ďalej zamerané aj na predchádzanie rizikám súvisiacich s prácou, najmä pri práci s bremenami a zobrazovacími jednotkami, s poskytnutím propagačných materiálov.

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ

Sledovať príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na ochorenia a nádory pankreasu a pľúc.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

v spolupráci s Medzinárodnou agentúrou pre výskum rakoviny (IARC) v Lyone, Francúzsko

Etapy riešenia

rok 2011 a ďalšie roky

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Martine, Žiline, Trenčíne, FNŠP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, BB Biocyt diagnostické centrum Banská Bystrica, Jeséniova lekárska fakulta UK v Martine, Národný onkologický ústav v Bratislave, FNŠP Milosrdní bratia v Bratislave, FNŠP akad. L. Dédera v Bratislave, Martinská fakultná nemocnica, NsP v Žiline, FN v Trenčíne a ďalšie vybrané zdravotnícke zariadenia.

Spoluriešitelia: Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici- Inštitút matematiky a informatiky/ Spoločné pracovisko MÚ SAV a UMB

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad – kontrola zameraná na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt ochorení a nádorov pankreasu. Práca bude zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu. Spojí sa úsilie zdravotníckych pracovníkov viacerých odborov preventívnej aj klinickej medicíny a ďalších vedeckých pracovníkov v objasňovaní kauzálnych súvislostí nádorových ochorení. Poznatky sa budú priebežne uplatňovať v podpore zdravia obyvateľstva.

Úloha je konkrétnym riešením aktivity 3.2. Programového vyhlásenia vlády „Rozšírenie podpory zdravia do iných oblastí života obyvateľstva SR“.

Realizačné výstupy

V decembri 2010 bolo obnovené financovanie projektu (dotácia 13 990,14 € v roku 2011 nulová dotácia) z MZ SR, ale iba do konca roka 2010.

V decembri roku 2010 sa vyhľadali a oslovili pacienti s novodiagnostikovanými ochoreniami v počte 20 prípadov a 20 kontrol. Tieto aktivity zabezpečovali v príslušných spádových nemocniciach RÚVZ BB a ÚVZ SR, vzhľadom na krátkosť vymedzeného času. Doplňujúce údaje od pacientov a kontrol sa získavali v priebehu prvých mesiacov 1. štvrťroka 2011. Vyplnili sa dotazníky, spracovala sa databáza údajov. Za celé obdobie riešenia projektu vrátane pilotnej štúdie, t.j. od roku 2007 sa podarilo osloviť 171 prípadov a 103 kontrol. Vzorky biologického materiálu odobraté od respondentov boli odoslané na spracovanie do IARC Lyon. Časť vzoriek z roku 2010/2011 je uložená podľa protokolu na RÚVZ BB a ÚVZ SR BA. V apríli 2011 bola zaslaná správa o plnení projektu (2007/17-RÚVZ BB – 02) na MZ SR a následne bola zaslaná žiadosť o obnovenie financovania projektu zo strany MZ SR, aby sa mohli stanovené úlohy splniť.

Financovanie projektu bolo obnovené v októbri 2011. Po tomto termíne sa začalo s pokračovaním štúdie, na ktorú MZ SR odsúhlasilo finančné prostriedky do konca roka 2011. Treba povedať, že blokovanie financií z MZ SR značne negatívne ovplyvňuje priebeh štúdie a jej dôveryhodnosť zo strany európskych inštitúcií. Do pokračovania štúdie sa zapojili RÚVZ v Banskej Bystrici a v Žiline a ÚVZ SR v Bratislave. Spolu bolo v mesiacoch október, november a december vyhládaných a oslovených 10 novodiagnostikovaných ochorení a 7 zodpovedajúcich kontrol. Z toho 8 prípadov a 6 kontrol bolo vyhládaných v Banskej Bystrici; 1 kontrola v Bratislave a 2 nové prípady v Žiline. Za celý rok 2011 bolo na RÚVZ v B.B. spracovaných 17 nových prípadov a 16 kontrol. Vzorky získaného biologického materiálu sú zatiaľ uskladnené v hlbokomraziacich boxoch v odberových mestách. Polovica biologického materiálu bude po zozbieraní na RÚVZ v Banskej Bystrici odoslaná do IARC v Lyone na ďalšie spracovanie.

Kontrolami z **projektu ESNAP sa prispieva ku sledovaniu rakoviny obličiek.**
Sleduje sa **vzťah medzi BMI v mladosti a rizikom nádorov pankreasu.**

2.4.2 Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m. v spolupráci s riešiteľskými zahraničnými zdravotníckymi pracoviskami, osobitne s IARC / SZO, Lyon.

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola nadväzuje na štúdiu realizovanú uvedenými riešiteľskými pracoviskami v rokoch 1998 – 2003. Štúdia je zameraná na preskúmanie najvýznamnejších ukazovateľov podmienujúcich prežívanie a prognózu pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému v krajinách Strednej a Východnej Európy. Práca bude zameraná na preskúmanie faktorov životného štýlu, zdravotných zvyklostí, terapeutických postupov, zamestnania, stravovacích zvyklostí a ich výsledného vplyvu na prežívanie pacientov s definovanými onkologickými ochoreniami.

Úloha je konkrétnym riešením aktivity 3.2. Programového vyhlásenia vlády „Rozšírenie podpory zdravia do iných oblastí života obyvateľstva SR“.

Realizačné výstupy

Všetky zistené údaje o vitálnom stave členov súboru boli vložené do databázy a boli odoslané do IARC Lyon k medzinárodnému spracovávaniu.

Spracovávame údaje za SR.

Z celkového počtu 345 prípadov s rakovinou pľúc je presúmaných 315 pacientov. Z nich prežíva viac ako 5 rokov 15, t.j. 4,76 %. Zomrelo 293, t.j. 93,06 %. Neznámy stav u 7, t.j. 2,2 %.

Zastúpenie zhubných nádorov (primárny zhubný nádor priedušiek a pľúc C34) podľa histopatologického typu:

53,56 % - (2A) Epiteliálne nádory, nádory so skvam. bb.

29,52 % - (2B) Adenokarcinómy

15,56 % - (1) Malobunkové karcinómy

Ďalej sa spracovávajú údaje o primárnom nádore podľa TNM klasifikácie, o spôsobe diagnostikácie, o spôsobe liečby.

Ďalšie údaje budú doplnené z pôvodnej databázy spracovanej v rámci štúdie v rokoch 1998 – 2003 a následne upravenej a začlenenej do celkového súboru za štáty strednej a východnej Európy do IARC databázy.

Sme členom **ILCCO** (International Lung Cancer Consortium) **Medzinárodné konzorcium epidemiologického výskumu nádorov pľúc pri IARC** a **INHANCE** (International Head and Neck Cancer Epidemiology Consortium) **Medzinárodné konzorcium epidemiologického výskumu nádorov v oblasti hlavy a krku**. Prispeli sme údajmi zo Slovenska do medzinárodnej databázy údajov, ktoré sú spoločne analyzované a poskytujú **nové vedecké informácie pre odbornú verejnosť**.

17. januára 2011 bola celá databáza zaslaná na požiadanie Yuan – Chin Amy Lee, PhD, MPH, Visiting Instructor do Utahu na Division of Public Health, Department of Family and Preventive Medicine, University of Utah School of Medicine, kde pokračovala kontrola a porovnávanie aktualizovaných dát. V auguste 2011 im boli zaslané ďalšie vyžiadané doplňujúce údaje k pôvodnej databáze.

Získané údaje zo štúdie sú postupne **spracovávané a publikované vo vedeckých článkoch spolu s ďalšími údajmi získanými v rámci projektu SYNERGY**. Posledná publikácia sa týkala analýzy expozície emisiám dieselových motorov vo vzťahu k rakovine pľúc.

Olsson AC, Gustavsson P, Kromhout H, Peters S, Vermeulen R, Brüske I, Pesch B, Siemiatycki J, Pintos J, Brüning T, Cassidy A, Wichmann H-E, Consonni D, Landi MT, Caporaso N, Plato N, Merletti F, Mirabelli D, Richiardi L, Jöckel K-H, Ahrens W, Pohlabein H, Lissowska J, Szeszenia-Dabrowska N, Zaridze D, Stücker I, Benhamou S, Bencko V, Foretova L, Janout V, Rudnai P, Fabianova, Stanescu Dumitru R, Gross I, Kendzia B, Forastiere F, Bueno-de-Mesquita B, Brennan P, Boffetta P, Straif K. Exposure to Diesel Motor Exhaust and Lung Cancer Risk in a Pooled Analysis from Case-Control Studies in Europe and Canada. Am. J. Respir. Crit. Care Med. Vol.183. pp 941-948, 2011. Epub October 29, 2010 as doi:10.1164/rccm.201006-0940OC.

Všetky publikácie k danej problematike sú zosumarizované vo výročnej správe RÚVZ BB za rok 2011, v časti „Publikačná a prednášková činnosť“.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTKO

Cieľ :

Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Špecifické ciele :

- Praktické presadzovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH),
- Participovať na prvom spoločnom projekte EHP na presadzovanie predregistrácie a registrácie zavedených látok a kariet bezpečnostných údajov (KBÚ),
- Vybudovanie odborných kapacít verejného zdravotníctva na tvorbu, kontrolu dodržiavania a presadzovanie legislatívnych opatrení EÚ a SR na ochranu zdravia pred rizikami z chemických látok,
- Zlepšenie medziinštitucionálnej spolupráce národných orgánov v oblasti presadzovania právnych predpisov týkajúcich sa chemických látok

Gestor

ÚVZ SR

v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Medzirezortná spolupráca:

Ústredný inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie, Centrum pre chemické látky a prípravky, Slovenská Inšpekcia životného prostredia, Národný inšpektorát práce

Etapy riešenia

rok 2011 a ďalšie roky

Riešiteľské pracoviská

V 1. etape RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre

V ďalších etapách všetky RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. etapa: štvrtý štvrťrok 2009 - prvý polrok 2010

2. etapa: od druhého štvrťroka 2010

Anotácia

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa od 1.6.2007 uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok. Je potrebné zapojiť sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“. Prvý projekt (participácia vybraných RÚVZ v 4. štvrťroku 2009 – 1. polroku 2010) na presadzovanie nariadenia sa zameriava na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v prípravkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov. V rámci tohto projektu sa vyplní špeciálny dotazník odbornými pracovníkmi vybraných RÚVZ v konkrétnych podnikoch uvádzajúcich na trh chemické látky. Poznatky všetkých zúčastnených orgánov kontroly činných podľa zákona č. 163/2001 Z.z. budú podkladom pre ďalší postup na usmernenie zavádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok. Realizácia projektu napĺňa ciele aktivity 3.4 Programového vyhlásenia vlády- medzinárodné zdravotné predpisy pri posilňovaní globálnej zdravotnej bezpečnosti pri používaní chemických látok.

Realizácia projektu napĺňa ciele aktivity 3.4 Programového vyhlásenia vlády- medzinárodné zdravotné predpisy pri posilňovaní globálnej zdravotnej bezpečnosti pri používaní chemických látok.

Realizačné výstupy

V 1. polroku 2011 bola na oddelení hodnotenia zdravotného rizika chemických a biologických faktorov a genetickej toxikológie dokončená sumarizácia dotazníkov **REACH-EN-FORCE 1** (REF 1), ktoré spracovali pracovníci OPPLaT vybraných RÚVZ v SR v rámci spoločného projektu. Do projektu **REF 1** sa zapojilo **23 RÚVZ**. Prekontrolovaných bolo **28 spoločností**. Celkovo bolo **skontrolovaných 78 látok** ako takých a **26 látok v zmesiach**. Hlavnou kontrolovanou oblasťou bola **povinnosť registrácie a kontrola kariet bezpečnostných údajov (KBÚ)**. Zistené nedostatky sa týkali najmä KBÚ, ktoré boli v cudzom jazyku, alebo chýbali. Uložené opatrenia zo strany RÚVZ boli administratívneho charakteru. Skompletované dotazníky boli zaslané vo forme jednotného dotazníka spolu so správou koordinátorovi REACH do ECHA v Helsinkách na zapracovanie do správy Fóra pre tento projekt v rámci EÚ.

V mesiaci január až marec 2011 začala prípravná fáza projektu **REACH-EN-FORCE 2 (REF 2)** v rámci zúčastnených krajín. Jedná sa o projekt na **presadzovanie dodržiavania povinností následných užívateľov – formulátorov zmesí v rokoch 2010/2011**, do ktorého sa zapojili aj Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR. Usmernenie k realizácii projektu dostali RÚVZ na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení PPLaT v Leviciach, 25. - 26. 05. 2011. V mesiaci jún RÚVZ v BB v spolupráci s ÚVZ SR usporiadali celoslovenský seminár, ktorého sa zúčastnili zástupcovia RÚVZ v SR. Boli oboznámení s činnosťou kontrolných orgánov nad chemickou legislatívou v SR

a s programom EÚ na zjednotenie výkonu kontroly v členských štátoch EÚ, na ktorom sa v rámci medzinárodného projektu REF 2 podieľajú. Z celoslovenského seminára vyplynula všetkým RÚVZ v SR úloha, vykonať aspoň jednu kontrolu podľa metodiky REF 2 do 31. 12. 2011.

V 2. polroku 2011 jednotlivé RÚVZ v SR vykonali po jednej kontrole vo vybratých spoločnostiach, v ktorých sa zamerali na následných užívateľov ako cieľovú skupinu, ktorá predstavuje najpočetnejšiu skupinu REACH a CLP povinností. Kontroly boli zamerané najmä na povinnosť odovzdávať informácie v dodávateľskom reťazci prostredníctvom KBÚ, ale tiež povinnosti výrobcov a dovozcov, ktoré im vyplývajú z uvedených nariadení (všeobecná povinnosť registrovať látky ak sa vyžaduje; vypracovávať KBÚ; povinnosť oznámenia klasifikácie a označovania; povinnosť oznamovať informácie v smere dodávateľského reťazca; využitie práva následného užívateľa; hodnotenie chemickej bezpečnosti a povinnosť uchovávať informácie, potrebné na plnenie povinností po dobu 10 rokov).

V rámci každého kraja boli vykonané aj dve kontroly po dohovore s príslušným inšpektorátom práce.

Použitou formou kontroly boli inšpekcie vybratých spoločností, spojené s vyplnením dotazníka, ktorý pre tieto účely pripravila ECHA v Helsinkách. Celá operačná fáza zahŕňala obdobie apríl až december 2011. Vyplnené dotazníky jednotlivé RÚVZ v SR zasielali do 30. 12. 2011 elektronickou poštou na RÚVZ v Banskej Bystrici a jednu kópiu na ÚVZ SR. **Na RÚVZ v Banskej Bystrici budú dotazníky skompilované do spoločného dotazníka, podľa predlohy z ECHA a zaslané elektronickou poštou do ECHA v Helsinkách.** V roku 2012 bude v ECHA prebiehať výkazníctvo zaslaných dotazníkov zo všetkých zúčastnených krajín EÚ.

Na Slovensku sa do konca roka 2011 **zapojilo do projektu REF 2 celkovo 30 RÚVZ v SR.** Prekontrolovaných bolo **33 spoločností**, z ktorých bolo **32 následných užívateľov**, **12 výrobcov**, **3 dovozcovia** a **7 distribútorov** (spoločnosti môžu plniť súčasne viac súbežných úloh). Veľkosť spoločností podľa počtu zamestnancov bola zahrnutá 5 x pod mikropodnik (menej ako 10 zamestnancov); 14 x pod malý podnik (menej ako 50 zamestnancov); 11 x pod stredný podnik (menej ako 250 zamestnancov) a 3 x pod iný ako malý a stredný podnik. Celkovo bolo skontrolovaných 148 zmesí a 240 látok ako takých alebo v zmesi. **Celkový počet skontrolovaných KBÚ bol 306.** Medzi najčastejšie zistené nedostatky patrila chýbajúca dokumentácia od dodávateľskej materskej firmy, tiež niektoré KBÚ neboli v materskom jazyku alebo neboli aktualizované. Uložené opatrenia zo strany kontrolných orgánov zahŕňali slovné odporúčania na odstránenie nedostatkov. V jednom prípade písomné odporúčanie.

Zbieranie vyplnených dotazníkov zasielaných z jednotlivých RÚVZ v SR a ich kompilácia na RÚVZ v Banskej Bystrici je stále v procese plnenia.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

MUDr. Ivana SEDLIAČIKOVÁ, MPH – vedúca odboru

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V roku 2011 bolo v rámci projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie“ vyšetrených 80 respondentov ľahko pracujúcich z okresu Banská Bystrica a Brezno. Každý klient vyplnil dotazník o životospráve, fyzickej aktivite, 1 dňový jedálny lístok a absolvoval somatometrické a biochemické vyšetrenia, v rámci ktorých boli zisťované údaje o výške, hmotnosti, obvode pásu a bokov, tlaku krvi a biochemické

ukazovatele lipoproteínového metabolizmu /C CHOL, TGL, HDL, LDL/ a glykémie v krvi. Na plnení tohto projektu sa podieľali aj pracovníčky odboru podpory zdravia.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Odobratých bolo spolu 24 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli), v ktorých bolo analyzované množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného. Zistené množstvá KJ, KJO₃ boli v súlade s hodnotami, deklarovateľnými výrobcami. Množstvo ferokyanidu draselného neprekročilo povolený limit. Kontrolované bolo aj označovanie na obale.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Úloha bola ukončená 30.3.2011 záverečnou správou ÚVZ SR.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ B. Bystrica – odbor hygieny výživy zabezpečil podľa plánu na rok 2011 odber jednej vzorky dojčenskej fľaše, ktorá bola testovaná na obsah bisfenolu A a bolo potvrdené, že spĺňa požiadavky vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 321/2011 z 1. apríla 2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu..

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ Poprad.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok-farbív: E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín u respondentov vo vekovej kategórii 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci (20 žien a 20 mužov/každá veková kategória/ (spolu 80 respondentov). Respondenti vyplňali 24-hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x): jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa, 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov a týždenný dotazník frekvencie spotreby. Zistené údaje boli spracované do súhrnův. Odobraté boli 2 vzorky potravín, „MACO MEDVEDÍKY- želé s ovocnou príchuťou“ a „Zmrzlina jahodová mliečna“ za účelom zistenia prítomného množstva sledovaných farbív.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

MUDr. Katarína SLOTOVÁ, PhD. – vedúca odboru

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Gestorm tejto úlohy je ÚVZ SR a ÚH LF UK v Bratislave, riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri.

Cieľom úlohy bolo získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe spracovaného metodického postupu boli v roku 2011 vyšetřované iba deti vo vekových skupinách od 7-18 rokov, nakoľko sa nepodarilo získať finančné prostriedky potrebné na zabezpečenie meraní najmenších vekových skupín pediatrami.

Realizácia siedmeho celoštátneho antropometrického prieskumu bola uskutočnená podľa plánu v dňoch od 26.9.2011 do 4.11. 2011. Materiálno-technické vybavenie pre realizáciu úlohy (záznamové hárky, papierové metre a krajčírské metre) bolo zabezpečené z ÚVZ SR. Výber škôl v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bol uskutočnený na základe centrálnych pokynov vykonať merania v ZŠ v Čiernom Balogu, Podbrezovej, v Brezne, v Banskej Bystrici a v SŠ v Brezne, Banskej Bystrici tak, aby boli naplnené požadované počty respondentov v jednotlivých vekových skupinách podľa pohlavia. V každej základnej škole bolo potrebné odmerať 40 chlapcov a 40 dievčat. V každej ŠS bolo potrebné odmerať 32 chlapcov a 32 dievčat.

Meranie sa uskutočnilo v ZŠ Čierny Balog – Jánošovka, ZŠ Pionierska 2, Brezno, ZŠ Podbrezová –Kolkáreň, ZŠ Moskovská, Banská Bystrica a v SŠ – Hotelová akadémia Brezno, Obchodná akadémia Tajovského, Banská Bystrica, Gymnázium J. G. Tajovského, Banská Bystrica. Antropometrické údaje boli získané celkovo od 512 študentov, a to od 320 v ZŠ a od 192 v ŠS. U každého študenta bolo merané: výška a hmotnosť, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov, obvod ramena. Ďalej sa hodnotil typ študenta –nápadne chudý, nápadne tučný, alebo sa nápadne nelíši od ostatných. Dotazníková časť prieskumu bola zameraná na životný štýl žiaka – stravovanie, telesná výchova, na sociálne prostredie žiaka, na údaje o výške a hmotnosti rodičov. Získané údaje sa vkladajú do určenej databázy, ktorá má byť ukončená do marca 2012.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

ESPAD – európsky školský prieskum o alkohole a drogách u študentov stredných škôl a žiakov základných škôl bol vykonaný v mesiaci apríl 2011 na určených školách v meste Banská Bystrica - Základná škola Tatranská ul.10 a Evanjelické gymnázium, Skuteckého ul. 5 a ďalej v SOŠ Slovenská Ľupča - Príboj, Spojená škola, Laskomerského ul. 3, Brezno.

Celkovo bolo žiakmi a študentmi týchto škôl vyplnených 479 dotazníkov.

Okrem dotazníkov **ESPAD** polovica žiakov (239) z celkového počtu zúčastnených vyplňovala aj ďalšie 2 dotazníky - **SFEA** – prehľad názorov na alkohol
- **SMQ** – prehľad názorov na fajčenie.

Celkovo bolo žiakmi a študentmi vybraných škôl vyplnených 957 dotazníkov, ktoré boli 28.4.2011 zaslané na spracovanie ÚVZ SR v Bratislave.

Pri realizácii projektu sa zistilo, že vzhľadom na rozsiahly obsah dotazníka ESPAD, sa jeho vyplnenie v mnohých prípadoch nedalo uskutočniť za jednu určenú vyučovaciu hodinu.

Škola	Počet dotazníkov
ZŠ Tatranská ul., B.B.	36
Ľv. gym., Skuteckého ul.,B.B.	82
SOŠ Slovenská Ľupča	127
Spojenná škola, Laskomerského ul., Brezno	234
SFEA	239
SMQ	239
S p o l u :	957

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

V roku 2011 je realizácia projektu dočasne prerušená z organizačných dôvodov .

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Plnenie projektu Zdravé deti v zdravých rodinách 2 (ZDZR2) pokračuje a jeho riešiteľské zameranie smeruje k hlavnému cieľu, ktorým je sledovanie výskytu rizikových faktorov aterosogenézy u detí, sledovanie ich variability a porovnanie údajov za 10 rokov – t.j. od začiatku realizácie projektu MZ SR „Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku“, ktorého epidemiologickou súčasťou bol aj projekt WHO „Zdravé deti v zdravých rodinách“. Analýzou údajov zo skriningových formulárov za rok 2010, ktoré boli získané od pediatrických ambulancií participujúcich na plnení projektu Zdravé deti v zdravých rodinách 2 a štatistickým vyhodnotením 3 600 formulárov v rámci Slovenska, boli získané cenné dáta, ktoré boli prezentované v máji 2011 na celoslovenskej konferencii HDM s medzinárodnou účasťou a na celoslovenskej porade riešiteľov projektu konanej dňa 29.6.2011 na RÚVZ Banská Bystrica.

Response rate – percento účasti na plnení projektu ZDZR2 v roku 2010 bolo v jednotlivých krajoch Slovenskej republiky odlišné, s čím súvisí aj presnosť porovnania výsledkov na úrovni krajov s výsledkami z roku 2001 na rovnakej úrovni. S uvedeným zistením konštatujeme, že niektoré kraje nespĺňajú kritérium reprezentatívnosti súboru za daný kraj. Uvedená populácia detí však bola začlenená do celoslovenského analyzovaného súboru, nakoľko spĺňali vopred určenú hlavnú podmienku pre zaradenie do štúdie (vek 11 a 17 rokov).

Analýzou výsledkov celoslovenskej populačnej vzorky bolo zistené, že priemerné hodnoty celkového cholesterolu za rok 2010 sa líšia podľa krajov a pri porovnaní hodnôt s priemernými hodnotami z roku 2001 a 2009, zisťujeme skutočnosť, že priemerné hodnoty sa iba minimálne líšia v populácii dievčat aj chlapcov obidvoch vekových kategórií. Prevalencia rizikového cholesterolu bola u 11 ročných dievčat 17,77% , u 11 ročných chlapcov 18,82%, u 17 ročných dievčat 13,97%, u 17 ročných chlapcov 8,14% . Porovnaním prevalencie rizikového cholesterolu v jednotlivých rokoch sme zistili, že v rokoch 2009 a 2010 bola prevalencia signifikantne nižšia, iba u chlapcov vo veku 17 rokov sme nezistili signifikantný rozdiel. Hodnotením parametra BMI sme zistili, že deti v roku 2010 boli v priemere o 5 – 7 kg ťažšie ako deti v roku 2001. Skúmaním vzťahu rizikový cholesterol a BMI, vek, pohlavie sme zistili, že obezita a vek majú signifikantný vplyv na prevalenciu rizikového cholesterolu. Pohlavie v študovanej vzorke detí, nemá signifikantný vplyv na prevalenciu rizikového celkového cholesterolu.

Pracovná skupina HH SR Prevencia aterosklerózy, ktorá vznikla z podnetu odborného riešiteľského tímu projektu ZDZR 2 a bola menovaná hlavným hygienikom SR dňa 22.4.2010 diskutovala na svojom 3. stretnutí, ktoré sa konalo dňa 31.3.2011 na pracovisku RÚVZ Banská Bystrica nové trendy v prevencii aterosklerózy, problematiku aterogénneho indexu,

problematiku CRP a jeho vzťah ku kardiovaskulárnemu ochoreniu, interakciu jednotlivých rizikových faktorov kardiovaskulárneho zdravia u slovenských detí s obezitou a preobezitou. Vedúca pracovnej skupiny prezentovala pripravovanú publikáciu Algoritmus vyšetrení v Poradenskom centre zdravia pre deti a rodiny na Slovensku.

PC zdravia pre deti a rodiny v Banskej Bystrici prezentovalo svoju činnosť na akcii Diecézneho centra pre rodinu pod názvom Deň rodiny dňa 28.5.2011. V príprave je publikácia, ktorá bude uzatvárať túto fázu riešenia projektu. Recenzovaný Manuál lekárskej prevencie kardiovaskulárnych ochorení u detí bol poskytnutý v pdf formáte členom pracovnej skupiny Prevencia aterosklerózy.

V druhom polroku roku 2011 boli v rámci uvedeného projektu vykonané štatistické a vzťahové analýzy rizikových faktorov kardiovaskulárneho zdravia u reprezentatívnej vzorky detí zo všetkých krajov SR. V príprave je publikácia, ktorá popisuje všetky fázy plnenia projektu a bude jeho záverečným dokumentom.

Za rok 2011 bolo do konca decembra 2011 zozbieraných 1 200 dotazníkov z troch krajov Slovenska / trenčiansky, bratislavský a trnavský/. Údaje boli vložené do databáz a budú použité pre účely záverečného vyhodnotenia.

ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

MUDr. Pavol ADÁMEK – vedúci odboru

5.1 MONITORING PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V MINERÁLNYCH VODÁCH PLNENÝCH DO FLIAŠ DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

Anotácia

Minerálne vody sú dnes významným zdrojom príjmu vody pre ľudí všetkých vekových kategórií v rámci ich pitného režimu. Konzumácia minerálnych vôd sa stala veľmi populárnou ako na Slovensku, tak v rámci Európskeho spoločenstva. To znamená, že nezanedbateľná časť ľudskej populácie pije minerálne vody plnené do fliaš alebo nápoje pripravené z týchto vôd.

V záujme ochrany zdravia konzumenta sa dnes dostáva do popredia otázka rizika pre zdravie človeka a predovšetkým pre deti, vyplývajúceho z konzumácie minerálnych vôd s vyšším obsahom rádionuklidov napr. rádia a uránu.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina z odborníkov ÚVZ SR, Košice, Banská Bystrica. V septembri 2011 RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici zorganizovalo v rámci zabezpečenia kvality výsledkov stanovení celkovej objemovej aktivity alfa a beta, objemovej aktivity ²²²Rn vo vodách so zvýšeným obsahom rozpustených solí porovnávacie merania. Porovnávacie merania sa konali za účelom zisťovania stupňa porovnateľnosti zúčastnených laboratórií. Na porovnávacích meraniach sa zúčastnili nasledovné tri laboratória:

- Laboratórium odboru ochrany zdravia pred žiarením, ÚVZ SR, Bratislava (ÚVZ SR je certifikovaný v zmysle ISO 9001:2008)
- Laboratórium odboru ochrany zdravia pred žiarením, RÚVZ so sídlom v Košiciach
- Laboratórium odboru ochrany zdravia pred žiarením, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (laboratórium je akreditované v zmysle ISO/IEC 17025: 2005 aj na skúšky, ktoré boli predmetom skúšok spôsobilosti).

Na porovnávacie merania sme použili „Čerínsku prírodnú minerálnu vodu nesýtenú“, odobratú 14.09.2011 priamo zo skladu výrobcu.

Každé laboratórium obdržalo dve fľaše o objeme 1,5 litra náhodne vybraté z plastového obalu v ktorom boli fľaše 6 krát 1,5 litra. Jedna fľaša bola určená na stanovenie celkovej objemovej aktivity alfa a beta a druhá fľaša na stanovenie objemovej aktivity ^{222}Rn .

Výsledok porovnávacieho merania pre stanovenie celkovej objemovej aktivity alfa:

- Jedno laboratórium z hľadiska z skóre dosiahlo neuspokojivé výsledky, z hľadiska zeta skóre uspokojivé výsledky a z hľadiska E_n čísla uspokojivé výsledky.
- Jedno laboratórium dosiahlo z hľadiska z skóre jeden uspokojivý a jeden problematický výsledok, z hľadiska zeta skóre uspokojivé výsledky a z hľadiska E_n čísla uspokojivé výsledky.

Výsledok porovnávacieho merania pre stanovenie celkovej objemovej aktivity beta:

- Jedno laboratórium z hľadiska z skóre dosiahlo neuspokojivé výsledky, z hľadiska zeta skóre jeden uspokojivý výsledok a tri neuspokojivé, z hľadiska E_n čísla jeden uspokojivý výsledok a tri neuspokojivé.
- Jedno laboratórium dosiahlo z hľadiska z skóre jeden uspokojivý a jeden problematický výsledok, z hľadiska zeta skóre uspokojivé výsledky a z hľadiska E_n čísla uspokojivé výsledky.

Výsledok porovnávacieho merania pre stanovenie objemovej aktivity ^{222}Rn :

- Vzhľadom k tomu, že väčšina výsledkov stanovení bola menej ako najmenšia významná objemová aktivita, respektíve menej ako najmenšia detegovateľná objemová aktivita výsledky nebolo možné zhodnotiť v zmysle STN 17043 Posudzovanie zhody. Všeobecné požiadavky na medzilaboratórne skúšky.

Vzhľadom na výsledky porovnávacích meraní začneme s odbermi vôd na stanovenie rádiologických ukazovateľov až v priebehu roku 2012. Laboratórium, ktoré dosiahlo v porovnávacích meraniach neuspokojivé výsledky nemôže na prístrojoch, ktoré má k dispozícii zabezpečiť dostatočnú kvalitu výsledkov. Stanovenia celkovej objemovej aktivity alfa a beta, objemovej aktivity ^{222}Rn sa budú vykonávať len v dvoch laboratóriách. Pracovníci laboratória, ktoré nebude vykonávať stanovenia rádiologických ukazovateľov, budú vzorky vôd len odoberať.

5.2 RADIČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

Cieľ

Zhodnotiť úroveň radiačnej ochrany pri vykonávaní defektoskopických prác a vypracovať usmernenie pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre NDT s použitím zdroja žiarenia a pre oznamovanie prepravy rádioaktívnych žiaričov.

Anotácia

Radiačná defektoskopia na dočasných pracoviskách je činnosť, ktorá má svojím charakterom a používanými zdrojmi žiarenia (väčšinou sa jedná o vysokoaktívne žiariče) významný potenciál ohroziť zdravie pracovníkov a pri niektorých možných mimoriadnych situáciách aj jednotlivcov z obyvateľstva. Legislatíva požaduje od prevádzkovateľov defektoskopických zdrojov žiarenia, ktorí majú povolenie na zriaďovanie dočasných pracovísk, aby zriadenie pracoviska oznámili orgánom dozoru 24 hodín vopred. Často sa práce vykonávajú len jeden deň, prípadne v noci a zriedka je v praxi možné zorganizovať zo dňa na deň previerku na takomto pracovisku. Vzhľadom na dôležitosť dodržiavania požiadaviek radiačnej ochrany na dočasných pracoviskách je potrebné podrobnejšie rozpracovanie požiadaviek platných predpisov v oblasti radiačnej ochrany pre tieto pracoviská formou odborného usmernenia.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina z odborníkov ÚVZ SR a RÚVZ Banská Bystrica a Nitra. Uskutočnilo sa zasadanie pracovnej skupiny s cieľom metodicky pripraviť postup riešenia projektu a upresnenie postupu v jednotlivých etapách. Riešenie projektu bude vychádzať z požiadaviek MAAE uverejnených v Specific Safety Guide No. SSG11 Radiation Safety in Industrial Radiography (Radiačná ochrana v priemyselnej rádiografii).

Na zasadaní pracovnej skupiny sa preberal návrh dotazníka o pracoviskách vypracovaného na RÚVZ Nitra. Dotazník bude slúžiť na zisťovanie údajov o pracoviskách a ich vybavení v zmysle platnej legislatívy, druhu a množstva defektoskopických prác a dávok pracovníkov. Pri úpravách dotazníka bolo čerpané z dotazníkov MAAE o profesionálnej expozícii v priemyselnej rádiografii, ktoré vypracovala pracovná skupina pre priemyselnú rádiografiu WGIR.

V prvej etape boli analyzované potrebné údaje zo zložiek jednotlivých defektoskopických pracovísk, vedených na príslušných úradoch verejného zdravotníctva. Získané údaje budú slúžiť ako podklady na úvodné zhodnotenie a porovnanie úrovne radiačnej ochrany týchto pracovísk na Slovensku.

Pracovná skupina pripravila návrh záznamu z previerky na zisťovanie údajov o pracoviskách a ich vybavení v zmysle platnej legislatívy, ako podklad pre výkon ŠZD. Bol vypracovaný návrh dotazníka, ktorý bude slúžiť na získanie údajov potrebných pre analýzu osobných dávok vo vzťahu k druhu a množstvu defektoskopických prác. Pri ich vypracovaní boli použité dokumenty MAAE o profesionálnej expozícii v priemyselnej rádiografii, ktoré vypracovala pracovná skupina pre priemyselnú rádiografiu WGIR.

V prvom polroku 2012 sa dotazník prejedná na zasadnutí pracovnej skupiny, na ktoré budú prizvaní pracovníci zo všetkých riešiteľských pracovísk úradov verejného zdravotníctva a jeho finálna verzia sa rozpošle na jednotlivé defektoskopické pracoviská.

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Cieľ

Zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok aplikovaných pacientom pri jednotlivých typoch rádiologických výkonov, stanoviť veľkosť kolektívnych dávok obyvateľov z jednotlivých typov rádiologických vyšetrení a zhodnotiť celkovú kolektívnu dávku populácie Slovenskej republiky z lekárskeho ožiarenia. Na základe výsledkov navrhnúť nové národné diagnostické referenčné úrovne pre vybrané typy rádiologických vyšetrení.

Anotácia

Hodnotenie veľkosti ožiarenia populácie z lekárskeho ožiarenia v jednotlivých členských štátoch Európskej únie je jednou zo základných požiadaviek ochrany zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením, ktoré sú zakotvené v základnej zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre Atómovú energiu EURATOM. Smernice Európskej komisie č. 97/43/EURATOM vyžaduje od členských štátov zabezpečiť hodnotenie dávok jednotlivých skupín obyvateľstva z lekárskeho ožiarenia. Na veľký nárast ožiarenia zo zdrojov žiarenia používaných v medicíne upozorňujú v súčasnosti aj mnohé medzinárodné inštitúcie a organizácie – IAEA, UNSCEAR, Európska komisia.

Ochrana zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením je jednou zo základných úloh radiačnej ochrany a úradov verejného zdravotníctva. Optimalizácia rádiologických vyšetrovacích postupov z hľadiska radiačnej ochrany je základným postupom pre znižovanie ožiarenia populácie so zdrojov ionizujúceho žiarenia a môže zabrániť zbytočnému ožiareniu pacientov a znížiť riziko vzniku radiačných poškodení zdravia vyvolaných ionizujúcim žiarením. Úloha bude zameraná na sledovanie a hodnotenie ožiarenia pacientov pri vybraných

rádiologických vyšetreniach a odhad veľkosti ožiarenia populácie Slovenskej republiky z lekárskeho ožiarenia.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina z odborníkov ÚVZ SR a RÚVZ Bratislava, Košice, Banská Bystrica a Nitra. Uskutočnilo sa zasadanie pracovnej skupiny s cieľom metodicky pripraviť postup riešenia projektu a spresnenie postupu v jednotlivých etapách.

V roku 2011 pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Banská Bystrica pripravili podrobný prehľad všetkých pracovísk, kde sa vykonáva lekárske ožiarenie v Banskobystrickom a Žilinskom kraji, vrátane technických údajov a parametrov o používanej rádiologickej prístrojovej technike.

Na hore uvedené pracoviská bol zaslaný list s požiadavkou do o poskytnutie údajov o celkovom počte rádiologických výkonov, ktoré vykonali v rokoch 2009 a 2010 podľa jednotlivých štandardných kódov zdravotníckych výkonov.

V Banskobystrickom kraji bolo oslovených 30 zdravotníckych zariadení z toho odpovedalo 27, ďalej bolo oslovených 134 stomatólogov, odpovedalo 106.

V Žilinskom kraji bolo oslovených 25 zdravotníckych zariadení z toho odpovedalo 23, ďalej bolo oslovených 117 stomatólogov, odpovedalo 86.

Získané údaje poslúžia ako podklad pri výbere najfrekventovanejších typov vyšetrení, ktoré budú ďalej sledované.

5.4 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE C(2000) 1299(2000/473/EURATOM A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU.

Anotácia

ÚVZ SR a vybrané regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečujú monitorovanie radiačnej situácie na území SR a súčasne vykonávajú dozor na pracoviskách, kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu. Údaje o monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia požaduje Európska komisia na základe čl. 35,36 Euratom Treaty od každej členskej krajiny a slúžia ako základ pre hodnotenie ožiarenia obyvateľstva. Tieto úlohy sa musia vyhodnocovať, spracovať a v pravidelných intervaloch zasielať Európskej komisii. Úloha zahŕňa aj zabezpečenie komunikačného informačného kanálu medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou a reagovanie na požiadavky Európskej Komisie súvisiace s obsahom monitorovania spôsobov komunikácie výsledkov.

Cieľ úlohy

Pre účely monitorovania je potrebné pravidelné hodnotenie toho, ktoré zložky životného prostredia a ktoré kategórie rádionuklidov sú relevantnými indikátormi skutočných a potenciálnych úrovní rádioaktivity v životnom prostredí a ožiarení populácie. V podmienkach Slovenskej republiky sa monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí vykonáva v zložkách životného prostredia ako sú vody (pitné a povrchové), vzduch, pôda a potraviny. Pre účely hodnotenia vonkajšieho ožiarenia sa vykonáva aj monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu. Namerané hodnoty sa po ich spracovaní a vyhodnotení komunikujú do výskumného centra Európskej komisie.

Monitorovanie sa vykonáva podľa schváleného monitorovacieho plánu.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

MUDr. Mária AVDIČOVÁ, PhD. – vedúca odboru

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha:

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Kontrola priebehu imunizácie sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie, najmä u pediatrov, ale aj u praktických lekárov pre dospelých najmä pri ochoreniach preventabilných očkovaním. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín. 4x bolo riešené odmietnutie očkovanie. Osobitne sme riešili otázku antivakcinačných aktivít najmä pri písomných požiadavkách na historické elaboráty ohľadne chorobností, úmrtností a zaočkovanosti proti jednotlivým chorobám, ktoré boli požadované v zmysle zákona 211/2000 Z.z. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia.

V septembri sme vykonávali administratívnu kontrolu očkovania vo všetkých pediatrických ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast. Výsledky sme spracovali v termíne do záverečnej správy, ktorú sme postúpili na spracovanie na krajskej úrovni. Obidve úlohy vrátane krajskej správy boli odoslané na ÚVZ SR na celoslovenské spracovanie do 31.11.2011. Kontrola poukázala na pretrvávajúcu vysokú zaočkovanosť detskej populácie proti kontrolovaným nákazám, i keď v niektorých druhoch očkovaní poklesla v niektorých okresoch na 97,2%. Celokrajsky poklesla zaočkovanosť proti diftérii, tetanu, pertussis, POLIO, VHB, HiB o 0,7%. V žiadnom okrese nepoklesla zaočkovanosť pod 97,2%.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie:

Hlásenie chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozorneniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej procese. Rovnako sme propagovali on line hlásenie jednotlivých prípadov prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami.

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, STV 1, STV 2, TA 3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína, rádiu Lumen a rádiu Viva

a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Prevenca hnačkových ochorení v letnom období, Prevenca sezónnej chrípky, Pravidelné očkovanie detí, Pandémia chrípky – čo treba o nej vedieť, očkovanie proti pandemickej chrípke, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, ochorenia prenášané kliešťami a možnosti ich prevencie, Zdravý životný štýl – prevenca chronických neinfekčných ochorení – propagácia kampane na zvýšenie pohybovej aktivity u dospelaj populácie. V jesenných mesiacoch sme propagovali očkovanie proti chrípke a pneumokokovým nákazám u rizikových osôb všetkými hore uvedenými spôsobmi.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Úlohy:

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek
- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru
- inovácia a rozširovanie systému
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

Plnenie:

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. V roku 2011 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne.

V apríli roku 2010 bola zriadená pracovná skupina pre oživenie on-line hlásenia laboratórnych výsledkov do systému EPIS z vybraných laboratórnych pracovísk. Členmi pracovnej skupiny sú pracovníci ÚVZ SR, RÚVZ hl.mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica RÚVZ Trenčín a RUVZ Komárno, zástupcovia laboratórií HPL. V I. polroku 2011 sa PS zišla 2x na pôde ÚVZ SR, kde sa riešilo rozširovanie spektra hlásenia vybraných pozitívnych výsledkov. V I.polroku 2011 sa PS rozšírila o ďalších poskytovateľov laboratórnych softvérov, s ktorými sa uskutočnila ďalšia porada 23.6.2011. Výsledkom tejto aktivity, ktorá sa realizuje s v spolupráci s firmou SOFTEC je zabezpečenie on-line hlásenie vybraných laboratórnych výsledkov (alimentárne nákazy, pertussis). V I.polroku sa uskutočnilo školenie všetkých užívateľov EPIS-u na tému preberania výsledkov z OKM. Na celoslovenskej úrovni. V druhom polroku sa prehodnotili možnosti hlásenia ďalších diagnóz a ich výsledkov, ktoré bude odštartované od 1.1.2012.

Systém EPIS bol predstavený aj na stretnutí hlavných hygienikov V4 v Častej –Papierničke s pozitívnym ohlasom.

V priebehu celého roka 2011 sa pokračovalo v štvrtročnom hlásení zoonóz do TESSy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov, kontrolovali sa údaje za 52 hlásených ochorení za rok 2010. Bolo potrebné vykonať doplnenie údajov podľa požiadaviek tzv. Metadasetu č.19, požiadavkám ktorého museli byť uspôsobené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

V systéme EPIS bolo v roku 2011 nahlásených celkom za SR 59223 individuálnych prípadov ochorení, ktorých kvalitu pracovníci odboru priebežne kontrolovali.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
  - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku. So zameraním na hygienu rúk

Plnenie:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v roku 2011 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V roku 2011 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 325 nozokomiálnych nákaz (NN) čo je takmer rovnaký počet ako v roku predchádzajúcom, z toho 39 z NsN Brezno.

Podľa lokalizácie infekcie prevládajú náказы močových ciest po zavedení katétra a bronchopneumónie po umelej pľúcnej ventilácii.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrtročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení bolo sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie kliník a oddelení upozorňované na zistený neuspokojivý technický stav umývadiel a dezinfektorov podložných mís na lôžkových pracoviskách.

Celkovo bolo v roku 2011 vykonaných 218 kontrol HER v ambulantných a lôžkových ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno a 368 kontrol účinnosti sterilizačných prístrojov..

V marci 2011 bola zorganizovaná medzinárodná konferencia o problematike nozokomiálnych nákaz na Donovaloch s veľmi dobrou účasťou..

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Úlohy:

Skvalitňovanie podmienok pre odbornú prácu v poradniach zdravia

Príprava súťaže „ Vyzvi srdce k pohybu“ 4. ročník..

Vyhodnotenie účasti na európskej pilotnej štúdii „Vyšetrovanie zdravotného stavu Európanov“ tzv. EHES.

Príprava EHES na národnej úrovni a jej spustenie.

Plnenie:

Skvalitňovanie podmienok pre odbornú prácu v poradniach zdravia

Kvôli skvalitneniu poradenstva a zvýšeniu možností získavania dát z činností Poradní zdravia sa od januára 2010 aplikuje nová verzia Testu zdravé srdce a priebežne sa vylepšuje podľa pripomienok pracovníkov základných poradní zdravia z regiónov. V I. polroku 2011 sa zbierali ďalšie podnety na zlepšenie programu a v druhom polroku boli niektoré aj realizované..

Spoluprácou OHDM a OPZ sa zlepšuje vyhľadávanie a ovplyvňovanie rizikových faktorov u príbuzných detí, ktorým boli pri skríningu u obvodných pediatrov zistené hyperlipidémie, resp. dyslipoproteinémie. Bola vytvorená pracovná skupina odborníkov z viacerých RÚVZ pre prevenciu aterosklerózy.

Príprava súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ 4.ročník 2011.

Od januára 2011 prebiehala príprave kampane a súťaže, oslovenie sponzorov vecných cien do súťaže, príprava materiálov, zaškolenie spolupracovníkov z jednotlivých RÚVZ v SR, rozposlanie a rozdanie propagačných materiálov a čiastočne upravených účastníckych listov a najmä mediálna kampan' zameraná na širokú verejnosť s cieľom opätovne upozorniť populáciu a upriamiť jej pozornosť na význam pohybovej aktivity v prevencii chronických ochorení.

Vyhodnotenie účasti SR na európskej pilotnej štúdií „Vyšetrovanie zdravotného stavu Európanov“ tzv. EHES.

Slovensko bolo vybraté do pilotnej európskej štúdie sledovania zdravotného stavu Európanov. Pilotná štúdia bola realizovaná v druhom polroku 2010. I. polrok 2011 bol venovaný zhodnoteniu poznatkov z priebehu štúdie, jej vyhodnotenie, zaslanie hodnotenia do koordinačného pracoviska v Helsinkách, účasť na porade koordinátorov v Luxemburgu a účasť na záverečnom mítingu koordinátorov v Helsinkách v júni 2011. V druhom polroku boli poznatky zo štúdie spracovávané a tiež prezentované na medzinárodnej konferencii VZ v Kodani. decembri sa koordinátorka zúčastnila mítingu koordinátorov v Luxemburgu.

V I. polroku 2011 prebiehali prípravné práce zamerané na prípravu štúdie na národnej úrovni, ktorá bude so súhlasom HH SR realizovaná ako súčasť plnenia NPPSCCh za účasti všetkých RÚVZ v SR. Aktivity boli sústredené na vytvorenie manuálu, národného plánu národnej štúdie a prípravy tréningu realizátorov štúdie, ktorý je plánovaný na september 2011. V druhom polroku boli schválené finančné prostriedky na štúdiu, zabezpečovali sme v úzkej spolupráci s OPZ materiálo technické zabezpečenie štúdie, tlač dotazníkov, zaškolenie všetkých spoluriešiteľov zo všetkých RÚVZ v SR a samotné vykonávanie štúdie vrátane vyšetrení respondentov z okresu Banská Bystrica.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako ak laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky v rámci sezónneho očkovania
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky.

Plnenie:

- zabezpečovali sme represívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR a kontrolovali sme dodržiavanie nariadených opatrení .

Informovali sme všetkých lekárov prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach pri epidemickom výskyte chrípky a CHPO. Bola vykonávaná zosťrená aktívna surveillance „SARI“ t.j. závažných akútnych respiračných infekcií, ich diagnostike, sledovanie dopadu výskytu SARI na zdravie obyvateľstva a ich priebežné hlásenie do IS EPIS a ich transfer do TESSy.

6.7 OSTATNÉ ÚLOHY

6.7.1 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantné i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie:

Celkove bolo vykonaných za rok 2011 218 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadenia a lekárnach v okresoch B. Bystrica a Brezno.

- kontrolovaných bolo 368 sterilizačných prístrojov na funkčnosť sterilizačnej techniky.

6.7.2 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie:

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných 753 ohnisk v okrese Banská Bystrica a Brezno, v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia

6.7.3 Posudková činnosť

zameraná na zdravotnícke zariadenia novovznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii.

Na odbor epidemiológie bolo doručených 578 podaní, na riešenie ktorých bolo vydaných 132 rozhodnutí a 11 záväzných stanovísk a 111 iných stanovísk. Zároveň bolo poskytnutých 992 konzultácií.

6.7.4 Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna- cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ - www.vzbb.sk, systému EPIS – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami
- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačných informácií – skladačky, brožúry,...

6.7.5 Vedenie poradne na prevenciu AIDS a realizácia projektu „Hrou proti AIDS“.

- Komunikácia so záujemcami o informácie a vyšetrenia na HIV protilátky
- Vykonávanie odberov, interpretácia výsledkov,

Plnenie: V roku 2011 sa zúčastnilo projektu „Hrou proti AIDS“ 326 žiakov a študentov 10 ZŠ a stredných škôl z B. Bystrice a Brezna. Poradňu prevencie HIV/AIDS navštívilo 122 klientov , ktorým bola odobraná vzorka krvi na zistenie protilátok proti HIV, z nich 37 požiadalo o anonymné vyšetrenie. Telefonicky požiadalo o poradenstvo 278 klientov.

6.7.6 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia porád pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie:

2x sa uskutočnila porada epidemiológov Banskobystrického samosprávneho kraja. Počas roka bolo poskytnutých 46 konzultácií ohľadne plnenia úloh.

6.7.7 Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a plnenie

- Vedenie PS pre EPIS – *konzultácie prebiehali pomocou internetu.*
- Práca v PS pre kategorizáciu vakcín (MZ SR) – *podpredseda, vypracovala stanoviská k zaradeniu nových vakcín a riešila podnety na zmeny v kategorizácii vakcín. Zasadania sa uskutočňujú štvrtročne*
- Práca v PS pre podporu zdravia – *poradne zdravia (ÚVZ SR).*
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, *poradný zbor zasadá 4x, z toho účasť 2x.*
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – *úloha sa plní kontinuálne.*
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – *úloha sa plní priebežne.*
- Členstvo v Poradného zbore HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) *účasť na zasadnutiach poradného zboru podľa plánu hlavnej odborníčky pre epidemiológiu, v roku 2011 4x..*
- Vedenie CINDI programu v SR (MZ SR).
- Členstvo v PS pre realizáciu NPPOSC.
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR .
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení.

6.7.8 Komisia pre skúšky na výkon epidemiologickej závažných činností pre prácu v masážnych salónoch

Skúšobná komisia má 5 členov a skúšky sa vykonávajú podľa potreby uchádzačov – v roku 2011 sa vykonali 2 skúšky s vydaním potvrdenia o vykonávaní epidemiologickej závažnej činnosti.

6.7.9 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy:

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie:

V jarňách mesiacoch marec, apríl a máj a v jesenných mesiacoch október a november 2011 bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica

a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti .

V rámci premnoženia komárov po záplavách boli pracovníci opakovane konzultovaní o možnosti prevencie ako aj ochranných postrekov voči tomuto hmyzu, kalamitná situácia vo výskyte komárov bola riešená na spoločnom zasadnutí zástupcov Banskobystrického samosprávneho kraja a Regionálneho úradu verejného zdravotníctva, kde boli prijaté opatrenia spočívajúce vo vykonaní leteckých a pozemných postrekov v kalamitných lokalitách.

6.7.10 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy:

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie:

V roku 2011 prebehli 2 kurzy so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prihlásených účastníkov.

ODBOR CHEMICKÝCH ANALÝZ

Ing. Zuzana VASSÁNYI – vedúca odboru

A./ Úlohy ktorých gestorom je OCHA RÚVZ Banská Bystrica:

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

Cieľ:

Sledovať hladinu PAU v pracovnom ovzduší a ich metabolitu hydroxypyreínu (1-OHP) v moči pracovníkov vykonávajúcich práce v prostredí, ktoré je zdrojom PAU, ako faktora ohrozujúceho zdravie. Súčasne slúži ako príprava pre rozšírený biomonitring u ľudí v rámci celoeurópskeho programu „Biomonitoring záťaže ľudí faktormi z prostredia“ (HBM)

Plnenie:

PAU v ovzduší:

V roku 2011 boli vykonané odbery pracovného ovzdušia na PAU na pracoviskách: VUM a.s. Žiar nad Hronom a Obal'ovne ZEDA Horná Mičiná. V spolupráci s RÚVZ Nitra boli dodané vzorky ovzdušia na analýzu z Elektrokarbonu a.s. Topoľčany.

Celkový počet vyšetrených vzoriek ovzdušia bol 22, počet stanovených ukazovateľov 432.

V súbore vyšetrených vzoriek 4 vzorky pracovného ovzdušia prekročili technickú smernú hodnotu pre benzo(a)pyrén 0,002 mg/m³.

1-hydroxypyreín v moči:

Celkový počet vyšetrených vzoriek bol 38 a počet stanovených ukazovateľov 114 (1-OHP, kreatinín, hustota). Vzorky boli odobraté od pracovníkov závodu VUM Žiar nad Hronom a Obal'ovne ZEDA Horná Mičiná.

V súbore vyšetrených vzoriek bolo 19 vzoriek v ktorých bola stanovená koncentrácia 1-OHP vyššia, ako v čase hodnotenie známy doporučený biologický limit 1,95 μmol/mol kreatinínu.

7.12 STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINÁNT V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

Cieľ:

Zavedenie vhodných laboratórnych postupov na izoláciu a kvantifikáciu chemických kontaminantov (anorganických a organických) v piesku.

Monitorovanie kontaminácie piesku detských pieskovísk vo vybraných lokalitách za účelom hodnotenia zdravotného rizika.

Plnenie:

V roku 2011 bolo pracovníkmi odboru HDM z Banskobystrického kraja dodaných 47 vzoriek piesku na stanovenie anorganických ukazovateľov (As, Cd, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Zn, Sb) a organických ukazovateľov (15 derivátov PAU).

Celkový počet stanovených ukazovateľov bol 1175.

80% limitnej hodnoty prevzatej z Vyhlášky 292/2006 MZ ČR bol prekročený v 7 vzorkách v nasledovných ukazovateľoch: jeden, alebo viac derivátov PAU 7x (z toho benzo-a-pyrén 2x), kadmium 3x, olovo 2x a zinok 1x.

7.13 STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

Cieľ:

Sledovať koncentráciu markerov tabakového dymu vo vnútornom prostredí. Vykonať biomonitring exponovaných osôb (fajčiarov a pasívnych fajčiarov).

Plnenie:

V januári 2011 sa laboratórium OCHA zúčastnilo medzilaboratórneho porovnávania v ukazovateľoch kadmium, kreatinín a kotinín v moči a ortuť vo vlasoch. Porovnanie sa uskutočnilo v rámci prípravy projektu COPHES/DEMOCOPHES, ktorý je zameraný na humánný biomonitring, sledovanie záťaže organizmu vybraných skupín populácie škodlivinami, ktoré pochádzajú zo životného prostredia (o.i. z tabakového dymu).

Počet vyšetrených vzoriek 2 (moče na kotinín), počet stanovených ukazovateľov 12.

B./ Plnenie úloh vo všetkých kapitolách v spolupráci s odborními HŽP, HV, HDM a PPL:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
1.4	Projekt COPHES (Consortium to Perform Human Biomonitoring on a European Scale)	16	90
1.5	Projekt DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)		
2.3	Zdravé pracoviská	323	1235
3.2	Monitoring jodidácie kuchynskej soli	146	438
3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách	561* 13**	3448* 159**
7.3	Minerálne a pramenité balené vody	87	1178
7.6	Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	8	96
7.9	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyreneu v moči u pracovníkov vybraných profesií	60	546

7.10.	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	1	2
7.12.	Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk	47	1175
7.13.	Stanovenie markerov expozície tabakovému dymu v ovzduší a v biologickom materiáli	2	12
7.14.	Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov	3	6

* prídavné látky (syntetické farbivá, konzervačné látky a umelé sladidlá) spolu

** vybrané prídavné látky - syntetické farbivá E104, E110, E124, E129 - kvantitatívne

ODBOR LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP)

doc. MUDr. Cyril Klement, CSc. - vedúci odboru

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor ÚVZ SR ; Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

V roku 2003 bol po prvý krát na území SR zo vzorky odpadovej vody odobratej v čističke odpadových vôd vo Vrakuni a Skalici izolovaný vakcínou derivovaný poliovírus typ 2. Vyšetrenie v Regionálnom referenčnom laboratóriu v Helsinkách poukázalo na takmer 15% divergenciu od vakcinálneho kmeňa a genetická identita zo Sabinovým vakcinálnym kmeňom bola len 86,6%.

V roku 2005 bola v SR potencionálne infekčná orálna poliovakcína nahradená inaktivovanou vakcínou.

Environmentálna surveillancie spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ SR. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: január – február 2011

Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

II. etapa marec – november 2011

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Materiál a metodika:

ŠPP_OLM 16/03 LV – akreditovaná metodika

Odpadové vody odobraté z ústia čističiek odpadových vôd vo vybraných mestách. Vody boli odoberané z každého odberového miesta cca každé dva mesiace.

Izolácia bola vykonávaná na 3 druhoch bunkových kultúr – RD, Hep2, L20B. Vykonávali sa najmenej dve pasáže na všetkých druhoch bunkových kultúr. Cytopatogénny efekt (CPE) bol na bunkových kultúrach sledovaný každý deň mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Pasáž bola v prípade negatívneho výsledku udržiavaná najmenej po dobu 7 dní pri 36°C, alebo bola ukončená, ak bol na bunkových kultúrach CPE 3+ alebo 4+.

Pozitívne materiály boli otypované v NRC pre poliomyelitídu v Bratislave, prípadne aj v Regionálnom referenčnom laboratóriu pre poliomyelitídu v Helsinkách, vo Fínsku.

Vyhodnotenie:

Gestorom tohto projektu je ÚVZ SR a je zameraný na monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd, s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses). Virologické oddelenie OLM na RÚVZ v Banskej Bystrici je jedným z riešiteľských pracovníkov.

rok 2011

V roku 2011 sme vyšetřili spolu 84 odpadových vôd odobratých z mestských čističiek odpadových vôd v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a z jednej ČOV z utečeneckého tábora vo Veľkom Krtíši.

Odpadové vody boli určené na izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov na bunkových kultúrach. V tomto období nebol izolovaný žiadny poliovírus, v odpadovej vode z Považskej Bystrice bol izolovaný vírus ECHO 3 a v odpadovej vode z Martina vírus ECHO 11. Oba odbery boli vykonané v septembri 2011.

Výsledky vyšetřenia vzoriek odpadových vôd ČOV v Stredoslovenskom regióne za rok 2011

Protoko- lové číslo	Odberová lokalita	Dátum odberu	Výsledky kultivácie na BK		
		Začiatok a koniec vyšetřenia	RD	HEP-2	L20B
1	Banská Bystrica	1.2.2011 7.2.- 21.2	negat.	negat.	negat.
2	Dolný Kubín	1.2.2011 7.2.- 21.2	negat.	negat.	negat.
3	Liptovský Mikuláš	1.2.2011 7.2.- 21.2	negat.	negat.	negat.
4	Čadca	1.2.2011 7.2.- 21.2.	negat.	negat.	negat.
5	Martin	8.2.2011 14.2.- 28.2	negat.	negat.	negat.
6	Považská Bystrica	8.2.2011 14.2.- 28.2	negat.	negat.	negat.
7	Žilina	7.2.2011 14.2.- 7.3	negat.	negat.	negat.
8	Veľký Krtíš	8.2.2011 21.2.- 7.3	negat.	negat.	negat.
9	Veľký Krtíš- Opatová	8.2.2011 21.2.- 7.3	negat.	negat.	negat.

10	Žiar nad Hronom	15.2.2011 21.2.- 7.3	negat.	negat.	negat.
11	Lučenec	15.2.2011 21.2.- 7.3	negat.	negat.	negat.
12	Prievidza	15.2.2011 28.2.- 21.3	negat.	negat.	negat.
13	Zvolen	15.2.2011 7.3.- 21.3	negat.	negat.	negat.
14	Rimavská Sobota	15.2.2011 7.3.- 30.3	negat.	negat.	negat.
15	Dolný Kubín	15.3.2011 21.3.- 2.4	negat.	negat.	negat.
16	Liptovský Mikuláš	15.3.2011 21.3.- 2.4	negat.	negat.	negat.
17	Banská Bystrica	15.3.2011 21.3.- 2.4	negat.	negat.	negat.
18	Žilina	22.3.2011 4.4.- 18.4	negat.	negat.	negat.
19	Považská Bystrica	22.3.2011 4.4.- 18.4	negat.	negat.	negat.
20	Martin	22.3.2011 4.4.- 18.4	negat.	negat.	negat.
21	Čadca	22.3.2011 4.4.- 26.4	negat.	negat.	negat.
22	Veľký Krtíš	22.3.2011 11.4.- 16.5	negat.	negat.	negat.
23	Veľký Krtíš- Opatová	22.3.2011 18.4.- 16.5	negat.	negat.	negat.
24	Prievidza	29.3.2011 18.4.- 16.5	negat.	negat.	negat.
25	Lučenec	29.3.2011 18.4.- 16.5	negat.	negat.	negat.
26	Žiar nad Hronom	29.3.2011 18.4.- 23.5	negat.	negat.	negat.
27	Rimavská Sobota	29.3.2011 9.5.- 30.5	negat.	negat.	negat.
28	Zvolen	29.3.2011 16.5.- 30.5	negat.	negat.	negat.
29	Banská Bystrica	10.5.2011 13.6.- 27.6	negat.	negat.	negat.
30	Čadca	10.5.2011 13.6.- 27.6	negat.	negat.	negat.
31	Liptovský Mikuláš	10.5.2011 13.6.- 27.6	negat.	negat.	negat.
32	Dolný Kubín	10.5.2011 13.6.- 27.6	negat.	negat.	negat.
33	Veľký Krtíš	17.5.2011 13.6.- 4.7	negat.	negat.	negat.
34	Veľký Krtíš- Opatová	17.5.2011 27.6.- 11.7.	negat.	negat.	negat.
35	Martin	17.5.2011 27.6.- 25.7.	negat.	negat.	negat.
36	Považská Bystrica	17.5.2011 27.6.- 11.7.	negat.	negat.	negat.

37	Žilina	17.5.2011 27.6.- 25.7.	negat.	negat.	negat.
38	Žiar nad Hronom	24.5.2011 4.7.- 25.7.	negat.	negat.	negat.
39	Rimavská Sobota	24.5.2011 18.7. – 1.8.	negat.	negat.	negat.
40	Lučenec	24.5.2011 18.7. – 1.8.	negat.	negat.	negat.
41	Prievidza	24.5.2011 18.7. – 1.8.	negat.	negat.	negat.
42	Zvolen	24.5.2011 25.7. – 8.8.	negat.	negat.	negat.
43	Čadca	12.7.2011 25.7.- 8.8.	negat.	negat.	negat.
44	Liptovský Mikuláš	12.7.2011 25.7.- 22.8.	negat.	negat.	negat.
45	Dolný Kubín	12.7.2011 1.8.- 22.8.	negat.	negat.	negat.
46	Banská Bystrica	12.7.2011 1.8.- 22.8.	negat.	negat.	negat.
47	Žilina	18.7.2011 1.8.- 22.8.	negat.	negat.	negat.
48	Považská Bystrica	19.7.2011 15.8.- 26.8.	negat.	negat.	negat.
49	Martin	19.7.2011 15.8.- 19.9.	negat.	negat.	negat.
50	Veľký Krtíš	19.7.2011 22.8.- 19.9.	negat.	negat.	negat.
51	Veľký Krtíš- Opatová	19.7.2011 22.8.- 19.9.	negat.	negat.	negat.
52	Žiar nad Hronom	19.7.2011 22.8.- 19.9.	negat.	negat.	negat.
53	Zvolen	25.7.2011 22.8.- 3.10.	negat.	negat.	negat.
54	Lučenec	26.7.2011 12.9.- 3.10.	negat.	negat.	negat.
55	Prievidza	26.7.2011 12.9.- 10.10.	negat.	negat.	negat.
56	Rimavská Sobota	26.7.2011 26.9.- 10.10.	negat.	negat.	negat.
57	Liptovský Mikuláš	20.9.2011 26.9.- 24.10.	negat.	negat.	negat.
58	Dolný Kubín	20.9.2011 3.10.- 24.10.	negat.	negat.	negat.
59	Banská Bystrica	20.9.2011 3.10.- 31.10.	negat.	negat.	negat.
60	Čadca	20.9.2011 17.10.- 31.10.	negat.	negat.	negat.
61	Martin	27.9.2011 17.10.- 8.11.	ECHO 11	negat.	negat.
62	Veľký Krtíš	27.9.2011 17.10.- 7.11.	negat.	negat.	negat.
63	Veľký Krtíš- Opatová	27.9.2011 24.10.- 14.11.	negat.	negat.	negat.

64	Považská Bystrica	27.9.2011 31.10.- 14.11.	ECHO 3	negat.	negat.
65	Žilina	27.9.2011 31.10.- 20.11.	negat.	negat.	negat.
66	Prievidza	4.10.2011 31.10.- 5.12.	negat.	negat.	negat.
67	Lučenec	4.10.2011 14.11.- 5.12.	negat.	negat.	negat.
68	Žiar nad Hronom	4.10.2011 14.11.- 5.12.	negat.	negat.	negat.
69	Rimavská Sobota	4.10.2011 14.11.- 5.12.	negat.	negat.	negat.
70	Zvolen	4.10.2011 14.11.- 19.12.	negat.	negat.	negat.
71	Dolný Kubín	8.11.2011 14.11.- 19.12.	negat.	negat.	negat.
72	Liptovský Mikuláš	8.11.2011 5.12.- 19.12.	negat.	negat.	negat.
73	Čadca	8.11.2011 5.12.- 19.12.	negat.	negat.	negat.
74	Banská Bystrica	8.11.2011 5.12.- 19.12.	negat.	negat.	negat.
75	Žilina	22.11.2011 5.12.-	vyšetr.sa	negat.	vyšetr.sa
76	Považská Bystrica	22.11.2011 5.12.-	vyšetr.sa	vyšetr.sa	vyšetr.sa
77	Martin	22.11.2011 12.12.-	vyšetr.sa	vyšetr.sa	vyšetr.sa
78	Veľký Krtíš- Opatová	22.11.2011 12.12.-	vyšetr.sa	vyšetr.sa	vyšetr.sa
79	Veľký Krtíš	22.11.2011 12.12.-	vyšetr.sa	vyšetr.sa	vyšetr.sa
80	Žiar nad Hronom	29.11.2011 12.12.-	vyšetr.sa	vyšetr.sa	vyšetr.sa
81	Prievidza	29.11.2011 12.12.-	vyšetr.sa	vyšetr.sa	vyšetr.sa
82	Lučenec	29.11.2011	vyšetr.sa	vyšetr.sa	vyšetr.sa
83	Zvolen	29.11.2011	vyšetr.sa	vyšetr.sa	vyšetr.sa
84	Rimavská Sobota	29.11.2011	vyšetr.sa	vyšetr.sa	vyšetr.sa

8.5 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Cieľom projektu je diagnostika respiračných ochorení vírusového aj bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Riešiteľské pracovisko RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie.

Anotácia Metódou kultivácie vírusov na bunkových kultúrach sa zisťovala prítomnosť vírusov chrípky A a B. Metódou rýchlotestu Directigen EZ Flu A+B sa orientačne zisťovala prítomnosť vírusov chrípky A a B u pacientov so SARI (závažná akútna respiračná infekcia).

Pomocou sérologických metód sa vyšetrovala prítomnosť vírusov chrípky A a B, parachrípky 1,2,3; RSV, adenovírusy a baktérie ako *Bordetella pertussis*, *Bordetella parapertussis*, *Chlamydia pneumoniae* a *Mycoplasma pneumoniae*. Metódou bakteriálnej kultivácie sa vyšetrovala prítomnosť *Bordetella pertussis* a *Bordetella parapertussis*, hemofilové, streptokokové, stafylokokové a pneumokokové respiračné ochorenia. Metódami molekulárnej biológie (PCR, RT-PCR, real-time PCR) sa dokazovala prítomnosť vírusov chrípky A a B, pandemického typu vírusu chrípky A/ H1N1, RSV, **adenovírusy a baktérií** *Bordetella pertussis*, *Bordetella parapertussis*, *Streptococcus pneumoniae* a *Pneumocystis carinii*. Do diagnostiky bola zavedená pulzná elektroforéza (PFGE) na dôkaz genetickej príbuznosti resp. odlišnosti jednotlivých kultivačne zachytených kmeňov *S. pneumoniae*. V blízkej budúcnosti pripravujeme zaviesť taktiež PFGE do diagnostiky *B. pertussis*.

Etapy riešenia Etapy projektu sú rozvrhnuté na obdobie troch rokov s ročnými hodnoteniami etáp projektu.

Výstupy Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Metodika:

ŠPP_OLM 14/01 LV – akreditovaná metodika

Virologická kultivácia bola vykonávaná v súlade so štandardnými virologickými technikami a v súlade s manuálom a odporúčaniami WHO a Hlavného hygienika SR. Vzorky boli odoberané počas chrípkovej sezóny 2010/2011 a 2011/2012 pacientom so suspektnou chrípkou. Vyšetrovanie vzoriek prebiehalo aj medzi chrípkovými sezónami, kedy sa ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia vyskytovali sporadicky. Biologický materiál bol od dospelých aj detí odoberaný sentinelovými aj nesentinelovými lekármi z regiónu stredného Slovenska (Banskobystrický a Žilinský kraj).

Vzorky nazofaryngálnych výterov u pacientov so SARI diagnózou boli testované rýchlotestami Directigen EZ Flu A+B (Becton Dickinson), na prítomnosť chrípky A a B.

Biologické materiály na kultivačný dôkaz baktérií - prítomnosti pôvodcov ochorení respiračného traktu (výter z krku a nosa) odoberaté na tampónoch boli očkované na krvný agar s obsahom 7% sterilnej nezrazenej baranej krvi, McConkey agar a čokoládový agar. Kultivačné vyšetrenie sa vyhodnocovalo po 24 a 48 hodinovej inkubácii pri 37°C. Suspektné kolónie za účelom bližšej identifikácie boli podrobené makroskopickej, mikroskopickej, fyziologickej, molekulárno-biologickej príp. biochemickej a sérologickej analýze.

Sérologické metódy

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so ŠPP, všetky metódy na sérologickú diagnostiku respiračných ochorení sú akreditované, tiež metóda dôkazu *B. pertussis* a *B. parapertussis*, v nazofaryngeálnom výtere, ktorá sa vykonáva v rámci sérológie je akreditovaná.

ELISA ŠPP_19_OLM

ELISA ŠPP_20_OLM

ELISA metódou sa vyšetrovala prítomnosť resp. neprítomnosť protilátok triedy IgG, IgM, IgA na diagnostiku postačovala jedna vzorka séra, odoberatá v akútnom štádiu ochorenia. Jedná sa o kvalitatívnu metódu.

Aglutinácia ŠPP_22_OLM

Komplement viažúca reakcia ŠPP_23_OLM

Hemaglutinačno inhibičný test ŠPP_24_OLM

Aglutinácia ŠPP_25_OLM

Aglutináciou, komplement viažúcou reakciou a hemaglutinačno inhibičnou reakciou sa vyšetrovali vždy len párové vzorky séra, z ktorých prvá bola odobratá v akútnom štádiu ochorenia a druhá v rozmedzí 14-21 dní po odbere prvej vzorky, pri diagnostike *B. pertussis* a *B. parapertussis* aj neskôr (do 6 týždňov po akútnej vzorke). Vzorky sa spracovali, vyšetrovali a uskladnili podľa hore uvedených ŠPP. V analyzovaných vzorkách sa sledoval 4-násobný vzostup titra protilátok alebo sérokonverzia. Vzorky na sérologickú diagnostiku chrípky boli odoberané počas chrípkových sezón pacientom so suspektnou chrípkou. Vzorky boli od dospelých aj detí odoberané sentinelovými a nesentinelovými lekármi z regiónu stredného Slovenska. Vzorky na diagnostiku *B. pertussis* a *B. parapertussis* boli odoberané priebežne počas celého roku.

Kultivácia ŠPP_62_OLM

Kultivácia *B. pertussis* a *B. parapertussis* sa vykonáva z odobratých nazofaryngeálnych výterov, výtery musia byť odobraté v akútnom štádiu ochorenia. Po dopravení sa tampóny opracujú v penicilíne a naočkujú na špeciálne kultivačné médium (Bordet- Gengou agar) a uložia do termostatu pri 37°C, v ktorom sa kultivujú 10 dní. Denne sa sledujú kultivačné platne a izolujú podozrivé kolónie. Po narastení podozrivých kolónií sa vykoná diferenciálna diagnostika pomocou biochemických reakcií, aglutinácie a pomocou real-time PCR na oddelení molekulárnej biológie.

Molekulárno-biologické metódy

PCR, ŠPP_34_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA respiračných vírusov a baktérií prípadne iných mikroorganizmov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Pomocou krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov) dôjde za špecifických podmienok ku namnoženiu hľadanej DNA vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia patogénnej DNA jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti DNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súpravy (kity) GenePak® DNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp diagnostické sety Amplisens® DNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina.

RT-PCR, ŠPP_43_OLM - Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť RNA respiračných vírusov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Využívajú sa dve spojené reakcie- reakcia spätnej (reverznej) transkripcie (RT), kedy dochádza ku prepisu z RNA do cDNA (komplementárna DNA) a následne polymerázová reťazová reakcia (PCR) kedy sa namnožuje (amplifikuje) cDNA získaná prvou reakciou.

Za špecifických podmienok dochádza ku namnoženiu hľadanej nukleovej kyseliny vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia nukleovej kyseliny jednotlivých agens jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti RNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súpravy (kity) GenePak® RNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® RNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina

*Real-time PCR na diagnostiku Bordetella pertussis a Bordetella parapertussis,
ŠPP_42_OLM- Akreditovaná metodika*

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA *Bordetella pertussis* resp. *Bordetella parapertussis* vo vyšetrovanej vzorke, pričom sa zisťuje prítomnosť oboch patogénov naraz z jednej vzorky. Dokazuje sa prítomnosť opakujúcej sa inzerčnej sekvencie IS 481 u *Bordetella pertussis* a prítomnosť opakujúcej sa inzerčnej sekvencie IS 1001 u *Bordetella parapertussis*. Reakcia sa vyhodnocuje kvalitatívne. Každá reakcia obsahuje okrem vyšetrovaných vzoriek aj pozitívnu kontrolu (DNA *Bordetella pertussis* a DNA *Bordetella parapertussis*) a negatívnu kontrolu (H₂O). Reakcia prebieha v uzavretom systéme sklenených kapilár a vyhodnocuje sa na počítači.

Vyhodnotenie
rok 2011

Vyšetrenia vzoriek podozrivých na prítomnosť chrípky za rok 2011

Kraj	Okres	P o č e t vzoriek na rýchlotest	Rýchlotest pozit. chr. A	Rýchlotest pozit. chr. B	Počet vzoriek na PCR	PCR pozit. chr. A nesubtyp.	PCR pozit. chr. B	PCR pozit. Sw.A/H1N1	Počet kultivačne vyšetrených vzoriek	Kultivačne pozitívna chrípka A	Kultivačne pozitívna chrípka B
BB	BB	41	2	-	126	44	4	23	110	4	2
	LC	9	-	-	11	6	-	4	16	-	-
	RS	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-
	VK	1	-	-	1	1	-	-	1	-	-
	ZH	15	-	-	17	3	-	1	20	-	-
	ZV	14	-	-	17	13	-	4	20	2	-
ZA	CA	4	-	-	4	1	-	1	5	-	-
	DK	4	-	-	5	2	-	-	5	-	-
	LM	1	-	-	1	1	-	1	6	1	-
	MT	8	1	-	21	15	2	13	34	3	-
	ZA	20	1	-	26	20	-	12	34	-	-
SPOLU		117	4	-	229	106	6	59	259	10	2

V chrípkových sezónach 2010/2011 a 2011/2012, sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) opäť vykonávala kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach MDCK. Každá vzorka od pacientov so SARI, podozrivá na prítomnosť vírusu chrípky, bola vyšetrená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlotestov Directigen EZ Flu A+B a následne aj kultivačne na bunkových kultúrach. Vzorky od non SARI pacientov boli vyšetrované kultiváciou na bunkových kultúrach. Všetky kultivačne pozitívne (resp. suspektné) vzorky boli následne vyšetrované (resp. typizované a subtypizované) molekulárno-biologickými metódami.

Každá vzorka od pacientov so SARI bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chrípky typu A bez bližšej identifikácie a chrípky typu B. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chrípky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtypizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chrípky typu A/H1N1. Postup pri týchto vyšetreniach bol v súlade s najnovším manuálom na diagnostiku chrípkových vírusov vydaným WHO (www.who.int).

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky respiračných ochorení molekulárno-biologickými metódami v roku 2011

Obdobie	Vyšetrované agens	Počet vzoriek	Z toho pozitívnych
01.01.2011-31.12.2011	<i>Bordetella pertussis</i>	127	4
	<i>Bordetella parapertussis</i>		1
01.01.2011-31.12.2011	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	65	25
01.01.2011-31.12.2011	RSV	13	-
Spolu všetkých vzoriek		205	31

Vyhodnotenie kultivácia *B. pertussis* a *B. parapertussis* v roku 2011.

V roku 2011 bolo celkovo pomocou kultivácie vyšetrených 59 materiálov (nasofaryngeálnych výterov) na prítomnosť *B. pertussis* resp. *B. parapertussis*. Ani v jednom z vyšetrovaných materiálov nebola kultivačne dokázaná prítomnosť týchto agens.

Vyhodnotenie sérologickej diagnostiky *B. pertussis* a *B. parapertussis*.

V roku 2011 bolo pomocou aglutinácie vyšetrených 97 vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a *B. parapertussis*, ako pozitívne sa hodnotili vzorky s minimálne 4 násobným vzostupom titra protilátok resp. vzorky, u ktorých došlo ku sérokonverzii. *B. pertussis* bola dokázaná v jednom prípade a *B. parapertussis* taktiež v jednom prípade.

Pomocou ELISA dôkazových metód bolo vyšetrených 107 vzoriek na prítomnosť protilátok triedy IgG, 106 vzoriek na prítomnosť protilátok triedy IgA a 31 vzoriek na prítomnosť protilátok triedy IgM. Pozitivita bola dokázaná v prípade protilátok triedy IgG 26 krát, u protilátok triedy IgA 21 krát a u protilátok triedy IgM 13 krát. Do systému EPIS bolo celkovo nahlásených 14 pacientov, ktorí na základe klinickej diagnózy a kombinácie laboratórnych vyšetrení na prítomnosť *B. pertussis* resp. *B. parapertussis* spadali pod definíciu potvrdených resp. pravdepodobných prípadov pertussis a parapertussis.

V júni 2011 sa od vyšetrovania protilátok triedy IgM upustilo, nakoľko vykazovali vysoké percento nešpecificky, resp. falošne pozitívnych výsledkov. Toto rozhodnutie vyplynulo z projektu organizovaného pod záštitou ECDC na zosúladienie diagnostiky pertussis na sérologickej úrovni.

Vyhodnotenie sérologickej diagnostiky vírusov chrípky za rok 2011.

V roku 2011 bolo na RÚVZ BB pomocou hemaglutinácie vyšetrených 23 vzoriek na prítomnosť chrípky typu A/ H1 rovnako 23 vzoriek bolo vyšetrených na prítomnosť chrípky typu A/ H3 a chrípky typu B. Na prítomnosť chrípky typu A/ H1N1 pandemickej bolo vyšetrených 36 materiálov. Prítomnosť chrípky typu A/ H3 bola dokázaná jedenkrát, prítomnosť chrípky typu A/ H1N1 bola dokázaná 2 krát.

Publikačná činnosť

rok 2011

1. Kissová, R., Maďarová, L., Klement, C.: Laboratórna diagnostika pandemickej chrípky na Odbore lekárskej mikrobiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici v sezóne 2009/2010. *Epidemiologie, Mikrobiologie, Immunologie*, ISSN 1210-7913. - Roč. 60, č. 1 (2011), s. 32-37.
2. Maďarová, L., Klement, C., Sirági, P., Mezencev, R., Kissová, R., Strhársky, J., Kohútová, D., Trnková, K.: Niektoré ochorenia spôsobené biologickými agensami, prichádzajúce do úvahy pri mimoriadnych udalostiach vo verejnom zdravotníctve. In: Klement, C. a kol.: *Mimoriadne udalosti vo verejnom zdravotníctve*. - Banská Bystrica. PRO, 2011. - ISBN 978-80-89057-29-0. - S. 301-534.
3. Kissová, R.: Chrípka a chrípkové ochorenia. In: *Lekárnické listy : Odborno-informačný časopis Slovenskej lekárskej komory*. – ISSN 1335-5821. – Roč. 13, č. 10 (2011), s. 18-19.

Prednášková činnosť

rok 2011

1. Maďarová L., Janičinová L., Klement C., Kohútová. Diagnostika pertussis v NRC pre pertussis a parapertussis (Prínos zavedenia real-time PCR do diagnostickej praxe tohto agens), prednáška, VIII. odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 15.03.2011, Bratislava, MZ SR
2. Klement C., Hupková H., Hudečková H., Avdičová M., Maďarová L., Janičinová L. Úlohy a ciele NRC pre pneumokokové infekcie, prednáška, VIII. odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 15.03.2011, Bratislava, MZ SR
3. Maďarová L., Janičinová L., Klement C., Kohútová. Diagnostika pertussis v NRC pre pertussis a parapertussis (Prínos zavedenia real-time PCR do diagnostickej praxe tohto agens), prednáška, XV. Slovensko-Český kongres o infekčných chorobách, 01. – 03.06.2011, Martin
4. Klement C., Janičinová L., Maďarová L., Hupková H. Diagnostika *Streptococcus pneumoniae* v NRC pre pneumokokové nákazy, prednáška, XV. Slovensko-Český kongres o infekčných chorobách, 01. – 03.06.2011, Martin
5. Kissová, R., Maďarová, L., Klement, C.: Diagnostika epidemickej a pandemickej chrípky vo virologickom laboratóriu OLM na RÚVZ v Banskej Bystrici [poster]. In: 10. Červenkové dni preventívnej medicíny : Tále, 14. – 16. novembra 2011. – Banská Bystrica : Regionálny úrad verejného zdravotníctva, 2011.
6. Maďarová L., Klement C., Bottková E. Diagnostika *Bordetella pertussis* a v NRC pre pertussis a parapertussis [poster]. In: 10. Červenkové dni preventívnej medicíny : Tále, 14. – 16. novembra 2011. – Banská Bystrica : Regionálny úrad verejného zdravotníctva, 2011.
7. Klement, C., Hupková, H., Maďarová, L., Bottková, E. Diagnostika *Streptococcus pneumoniae* v NRC pre pneumokokové nákazy [poster]. In: 10. Červenkové dni preventívnej medicíny : Tále, 14. – 16. novembra 2011. – Banská Bystrica : Regionálny úrad verejného zdravotníctva, 2011.

Absolvované konferencie

1. VIII. odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 15.03.2011, Bratislava, MZ SR, aktívna účasť 2 prednášky
2. XV. Slovensko-Český kongres o infekčných chorobách, 01. – 03.06.2011, Martin, aktívna účasť 2 prednášky
3. X. Červenkové dni preventívnej medicíny : Tále, 14. – 16. novembra 2011, aktívna účasť, 3 postery

8.6 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA HNAČKOVÝCH OCHORENÍ

Cieľom projektu je diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení vírusového a bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici - odbor lekárskej mikrobiológie.

Anotácia

Metódou kultivácie vírusov na bunkových kultúrach vyšetrujeme enterálne vírusy typu Coxsackie, Echo a Polio. Pomocou sérologických metód (vírusneutralizačným testom) vyšetrujeme enterálne vírusy Coxsackie a Poliovírus.

Metódou bakteriálnej kultivácie sme pripravení vyšetřovať salmonely, šigely a *Campylobacter jejuni*.

Metódami molekulárnej biológie – PCR, RT-PCR budeme vyšetřovať adenovírusy, enterovírusy, *Vibrio cholerae*, *Campylobacter jejuni*.

Do diagnostiky bola úspešne zavedená metóda identifikácie resp. bližšej typizácie pomocou pulznej elektroforézy (PFGE).

Etapy riešenia

Etapy projektu sú rozvrhnuté na obdobie troch rokov s ročnými hodnoteniami etáp projektu.

Výstupy

Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Metodika

ŠPP_OLM 16/03 LV – akreditovaná metodika

ŠPP_OLM 17/04 LV – akreditovaná metodika

Virologická kultivácia

Vyšetrovaným materiálom boli stolice a dvojice sér (akútne a rekonvalescentné) od pacientov z Banskobystrického a Žilinského kraja.

Kultivačná virologická diagnostika sa vykonávala metódou izolácie enterálnych vírusov na 3 druhoch bunkových kultúr – RD, Hep2, L20B. Vykonávali sa najmenej dve pasáže na všetkých druhoch bunkových kultúr. Cytopatogénny efekt (CPE) bol na bunkových kultúrach sledovaný každý deň mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Pasáž bola v prípade negatívneho výsledku udržiavaná najmenej po dobu 7 dní pri 36°C, alebo bola ukončená, ak bol na bunkových kultúrach CPE 3+ alebo 4+. Pozitívne materiály boli posielané na typizáciu do NRC pre poliomyelitídu na ÚVZ SR v Bratislave.

Vyšetrenia sér sa vykonávali metódou sérumneutralizačného testu na bunkových kultúrach Vero buniek, s antigénmi Polio 1, 2, 3 a Coxsackie B 1-6, A7 a A9. Odčítanie testu sa vykonalo mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Za signifikantný vzostup protilátok bola považovaná sérokonverzia alebo štvornásobný vzostup protilátok v rekonvalescentnom sére oproti akútnemu séru.

Kultivačné vyšetrenie na prítomnosť pôvodcov črevných infekcií

Odobratý a do laboratória dopravený biologický materiál (stolica, rektálny výter, moč, žlč, kostná dreň, krv) bol očkovaný na neselektívny krvný agar, selektívny deoxycholát citrátový (DC) agar, McConkey agar, slaný agar s manitolom a tekutú pomnožovaciu selenitovú pôdu, z ktorej po 16-18 hodinovej inkubácii pri 37°C bol materiál očkovaný na deoxycholát citrátovú pôdu, McConkey agar a xylóza-lyzín-deoxycholátový (XLD) agar.

Kultivačné vyšetrenie sa vyhodnocovalo po 24 a 48 hodinovej inkubácii pri 37°C. Podozrivé kolónie boli izolované a podrobené morfolologickej, mikroskopickej, fyziologickej, biochemickej, príp. sérologickej analýze na ich presné určenie.

Molekulárno-biologické metódy

PCR, ŠPP_34_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA vírusov a baktérií, spôsobujúcich hnačkové ochorenia, vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie. Pomocou krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov) dôjde za špecifických podmienok ku namnoženiu hľadanej DNA vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia patogénnej DNA jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti DNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbory (kity) GenePak® DNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® DNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina.

RT-PCR, ŠPP_43_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť RNA hnačkových vírusov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Využívajú sa dve spojené reakcie- reakcia spätnej (reverznej) transkripcie (RT), kedy dochádza ku prepisu z RNA do cDNA (komplementárna DNA) a následne polymerázová reťazová reakcia (PCR) kedy sa namnožuje (amplifikuje) cDNA získaná prvou reakciou. Amplifikácia prebieha za pomoci krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov). Za špecifických podmienok dochádza ku namnoženiu hľadanej nukleovej kyseliny vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia nukleovej kyseliny jednotlivých agens jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti RNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbory (kity) GenePak® RNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® RNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení virologickými kultivačnými metódami

rok 2011

V roku 2011 sme vyšetřili spolu 23 stolíc určených na izoláciu enterálnych vírusov na bunkových kultúrach. Nebol izolovaný žiadny enterálny vírus.

V roku 2011 bolo sérumneutralizačným testom vyšetřených 20 sér na vírusy Coxsackie A7, 9 a B1-6, všetky bez signifikantného vzostupu protilátok voči týmto vírusom.

Štatistika vyšetrení na enterálne vírusy za rok 2011

Klinické materiály   **ACHO/ z toho pozit.**   **Neuroinfekcie/pozit.**   **Ostatné/pozit.**

Stolice/pozit.:	8/0	10/0	5/0
Ostatné			
<u>Likvory</u>	2/0	13/0	10/0
<u>Výtery</u>	4/0	13/0	9/0
<u>Pitva</u>	0/0	0/0	11/0
<u>Spolu ostatné</u>	6/0	26/0	30/0
Spolu všetko	14/0	36/0	35/0

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení molekulárno-biologickými metódami za rok 2011.

V roku 2011 bola, v rámci diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení, molekulárno-biologickými metódami zisťovaná prítomnosť Enterovírusov, Rotavírusov, a *Campylobacter jejuni* v tampónoch stolice. Do diagnostiky sa zaviedla taktiež PCR na dôkaz prítomnosti *Clostridium perfringens*. S vyšetrovaním sa začalo v januári 2011.

Taktiež pokračovala spolupráca s Národným referenčným centrom pre *Vibrionaceae* (vid' publikačná činnosť).

Pokračuje sa v zhromažďovaní kultivačne pozitívnych vzoriek na prítomnosť *Campylobacter jejuni*, ktoré budú testované pomocou PFGE a bude určená ich genetická príbuznosť resp. rozdielnosť.

Tab.: Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení molekulárno-biologickými metódami v roku 2011.

Obdobie	Vyšetrované agens	Počet vzoriek	Z toho pozitívnych
01.01.2011-31.12.2011	Enterovírusy	2	0
01.01.2011-31.12.2011	<i>Campylobacter jejuni</i>	73	40
01.01.2011-31.12.2011	Rotavírusy	8	0
01.01.2011-31.12.2011	<i>Clostridium perfringens</i>	8	0

Publikačná činnosť rok 2011

1. Maďarová, L., Klement, C., Sirágy, P., Mezencev, R., Kissová, R., Strhársky, J., Kohútová, D., Trnková, K.: Niektoré ochorenia spôsobené biologickými agensami, prichádzajúce do úvahy pri mimoriadnych udalostiach vo verejnom zdravotníctve. In: Klement, C. a kol.: Mimoriadne udalosti vo verejnom zdravotníctve. - Banská Bystrica. PRO, 2011. - ISBN 978-80-89057-29-0. - S. 301-534.

2. Rosinský J., Klement C., Maďarová L. Vibriá v etiológii ľudských ochorení I. (História objavu, epidémie cholery, Mikrobiologická charakteristika) Antibiotiká a rezistencia, 2009, vol. 1, no. 8, p.10-14.

3. Rosinský J., Klement C., Maďarová L. Vibriá v etiológii ľudských ochorení II. (Morfologické, biochemické a antigénne vlastnosti vibrií; Medicínsky významné vibriá a možnosti ich diagnostiky; *Vibrio cholerae* a pokusy o jeho zneužitie). Antibiotiká a rezistencia, 2009, vol. 1, no. 8, p.15-21.

8.7 DIAGNOSTIKA NAEGLERIA FOWLERI VO VODNOM PROSTREDÍ

Projekt zameraný na zisťovanie prítomnosti patogénneho druhu *Naegleria fowleri* vo vzorkách zo životného prostredia pomocou kultivačných a molekulárno-biologických metód.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie

Anotácia

Vyvinúť a zaviesť novú metódu polymerázovej reťazovej reakcie (real-time PCR) na identifikáciu patogénneho druhu *Naegleria fowleri* vo vodnom prostredí kúpalísk a vo vodovodných sieťach.

Metódou kultivácie environmentálnych vzoriek zisťovanie prítomnosti potenciálne patogénneho druhu *Naegleria fowleri*.

Overiť účinnosť použitých postupov na elimináciu améb v distribučných systémoch vôd.

Etapy riešenia

1. vývoj real-time PCR metodiky
2. monitoring
3. vyhodnotenie

Výstupy

Postupy metód molekulárnej biológie na identifikáciu patogénneho druhu *Naegleria fowleri* pomocou real-time PCR, využiteľných pre vybrané pracoviská verejného zdravotníctva.

Čiastkové uzávery a výstupy monitoringu budú publikované v odborných časopisoch a prezentované na odborných podujatiach.

Návrh správnej stratégie na elimináciu zdravotných rizík z kolonizácie vodných systémov patogénnym druhom *Naegleria fowleri*.

Virulentné kmene voľne žijúcej meňavky *Naegleria fowleri* (Carter 1970) sú patogénne pre ľudí a môžu vyvolať infekciu centrálného nervového systému nazývanú primárna amébová meningoencefalitída (PAM). Ochorenie prejavujúce sa hnisavým zápalom mozgových blán patrí k vzácnym ale zároveň veľmi závažným, s vysokou mortalitou (95%). *N. fowleri* je všadeprítomná v životnom prostredí, izolovaná bola z prírodného i umelého sladkovodného prostredia a pôdy po celom svete. Prírodné i umelé vodné telesá môžu predstavovať riziko ako zdroj týchto infekcií. Predovšetkým s ohľadom na predpoklady rozvinutia ochorenia PAM, ktoré je v priamej súvislosti s kúpaním a potápaním, sledovanie výskytu virulentných kmeňov pripadá do úvahy ako účinný preventívny prostriedok.

Sledovanie prítomnosti améb vo vodách na kúpanie je upravené aj v legislatíve SR. Kultivačným stanovením pri 36°C a 44 °C podľa akreditovanej metódy ŠPP_OLM_05 je na pevnom agarovom médiu zo vzoriek bazénových vôd zisťovaná prítomnosť druhov améb významných z hľadiska ochrany zdravia. Následná identifikácia na základe morfológických znakov je vykonaná mikroskopickým pozorovaním. Je dôležité dodať, že identifikácia na základe morfológických znakov musí byť vždy doplnená o ďalšie nemorfológické prístupy. Na identifikáciu *N. fowleri* a jej odlíšenie od iných príbuzných druhov je v súčasnosti vyvinutých mnoho metód: imunochemické postupy, izoenzymová elektroforéza, RFLP, ale všetky tieto metódy si vyžadujú zdĺhavú, časovo náročnú primárnu kultiváciu vzoriek zo životného prostredia pred ich použitím.

Zdravotné riziká spojené s PAM a časovo náročné postupy konvenčne využívaných detekčných metód zdôrazňujú potrebu rýchlych a spoľahlivejších analytických testov pre identifikáciu a kvantifikáciu tohto patogénneho mikroorganizmu vo všetkých typoch vôd využívaných verejnosťou. Takúto možnosť predstavujú metódy PCR (predovšetkým real-time PCR) – rýchle, vysoko špecifické a na kultivácii nezávislé metódy.

Vyhodnotenie Vyhodnotenie rok 2011

V dôsledku platnosti Vyhlášky MZ SR č.72/08 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská, ktorá priniesla zmenu v rozsahu a početnosti kontroly kvality vody na kúpanie, prítomnosť améb kultivovateľných pri 36°C a 44 °C sa vyšetruje len v prípade, ak sa opakovane zistí biologické a mikrobiologické znečistenie.

V období od 01.01.2011-31.12.2011 bolo v ukazovateli améby kultivovateľné pri 36°C a 44°C vyšetrených 38 vzoriek, z toho bolo na prítomnosť améb pozitívnych 19 vzoriek. Prítomnosť *Naegleria fowleri* sa nepodarilo potvrdiť ani v jednom zo siedmych prípadov.

Obdobie	Vyšetrované agens	Počet vzoriek	Z toho pozitívnych
01.01.2010-31.12.2011	améby kultivovateľné pri 36°C a 44 °C suspektné <i>Naegleria fowleri</i>	38	19 0

Real-time PCR

Pomocou real-time PCR bolo vyšetrených 7 vzoriek kultivačne pozitívnych na prítomnosť voľne žijúcich meňaviek ako aj tri klinické materiály. Prítomnosť *Naegleria fowleri* nebola dokázaná ani v jednom z vyšetovaných materiálov.

Publikácie, prednášková činnosť, školiace akcie:

1. Maďarová, L., Trnková, K., Feiková, S., Klement, C., Obernauerová, M. A real-time PCR diagnostic method for detection of *Naegleria fowleri*. *Exp Parasitol.* 2010, vol. 126, p. 37–41.
2. Maďarová, L., Trnková, K. 2010. Real-time PCR na dôkaz prítomnosti *Naegleria fowleri*. *Zborník abstraktov.* 2010, VII. Odborná konferencia národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR.
3. Trnková, K.: Voľne žijúce meňavky (Heterolobosea, Gymnamoebia) v bazénoch umelých kúpalísk Banskobystrického kraja - výsledky monitoringu. In: Podpora zdravia, prevencia a hygiena v teórii a praxi – 7. – Martin : Jesseniova lekárska fakulta v Martine Univerzity Komenského v Bratislave, 2011. - ISBN 978-80-88866-93-0. - S. 138-141.
4. Trnková, K.: Voľne žijúce meňavky (Heterolobosea, Gymnamoebia) v bazénoch umelých kúpalísk Banskobystrického kraja - výsledky monitoringu [poster]. In: 7. martinské dni hygieny a verejného zdravotníctva, Martin, 9.-10.3.2011 [Program a zborník abstraktov]. – Martin : Jesseniova lekárska fakulta v Martine Univerzity Komenského v Bratislave, 2011

ODBOR PODPORY ZDRAVIA

MUDr. Silvia KONTROŠOVÁ, MPH. – vedúca odboru

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Vláda SR schválila Aktualizáciu Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike dňa 14. decembra 2011 .

V priebehu roka 2011 sme realizovali pôvodné ciele NPPZ a zabezpečovali intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti.

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011

1. Nadalej pokračujeme v realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ, spolupracujeme pri ich plánovaní a uskutočňovaní s úradmi, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami. Snažíme sa o presadzovanie našich cieľov aj posilnením komunikácie s médiami, aby prinášali čo najširšiemu okruhu obyvateľov informácie o zdravom životnom štýle a o možnostiach eliminovať riziká ohrozujúce zdravie, o možnostiach poradenstva v podpore zdravia a o našich projektoch. V súvislosti s plnením týchto cieľov boli aj s autorským príspevom vedúcej OPZ pripravené publikácie Zdravotnícka ročenka okresu Banská Bystrica v porovnaní k okresu Brezno a Akčný plán pre oblasť zdravotníctva (v spolupráci s VÚC).

2. Vedúca OPZ je členkou Poradného zboru HH, ako aj pracovných skupín na ÚVZSR, kde sa aktívne podieľa na novelizácii koncepcie odboru podpory zdravia, tvorbe programov a aktualizácii NPPZ. OPZ RÚVZ v BB má najdlhšie skúsenosti s implementáciou CINDI programu a ďalších medzinárodných a národných programov podpory zdravia obyvateľov Slovenskej republiky, je prirodzeným lídrom v poradenskej praxi všetkých OPZ RÚVZ v SR a tvorcom metodiky pre poradenstvo v rámci OPZ RÚVZ na celom Slovensku, ako aj koordinátorom vyhodnocovania dát a výsledkov získaných pri vyšetrovaní klientov poradní zdravia OPZ. Vyhodnocuje efektivitu našich nefarmakologických prístupov pri znižovaní rizík a zlepšovaní zdravia klientov poradní v našom regióne aj na celom Slovensku.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Cieľ

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Trenčín

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, vybrané ZŠ a SŠ v SR.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie. Počet starých ľudí sa v priebehu prvej polovice 21. storočia zdvojnásobí. Prírastok počtu starších ľudí bude najväčší v najvyšších vekových skupinách. Ide o tzv. fenomén „dvojitého(vnútorého) starnutie populácie“.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a aktivít upozorniť na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky začal realizovať projekt s názvom „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“. Hlavným cieľom projektu je vytvoriť komplexný systém celoživotného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011:

Na projekte ÚVZSR „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“ participujú ako autorky a oponentky výukových materiálov alebo ako lektorky aj pracovníčky OPZ RÚVZ BB.

Súčasne máme v rámci projektu „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“ už z minulých rokov rozpracovanú intenzívnu zdravotnovýchovnú, vzdelávaciu, poradenskú a podpornú spoluprácu so seniormi, seniorskými organizáciami a zariadeniami sociálnych služieb pre dôchodcov.

Pokračujú výjazdy Poradne zdravia vyhradené starostlivosti o seniorskú klientelu - do denných centier seniorov (10 výjazdov, 142 klientov), pre Jednotu dôchodcov (1 výjazd, 20 klientov), do domovov dôchodcov (2 výjazdy, 34 klientov)

V r. 2011 sa obnovila a ďalej pokračuje spolupráca s UMB – pracovníčka OPZ RÚVZ BB rehabilitačná sestra vedie skupinové cvičenia v bazéne UMB pre študentov Univerzity III. veku.

Do denných centier a do Agentúry sociálnych služieb chodia pracovníčky merať seniorom krvný tlak, v niektorých kluboch vedú aj skupinové cvičenia seniorov. Skupinových cvičení v priestoroch OPZ pod vedením našich inštruktoriek sa tiež zúčastňujú v prevažnej miere seniorky.

V roku 2011 sa uskutočnilo 18 prednášok a besied so seniormi. Starostlivosť o starších ľudí bola témou 4 prednášok pre budúce opatrovateľky.

V marci 2011 bol ukončený ďalší cyklus vzdelávania seniorských peer-školiteľov v Brezne a boli im odovzdané certifikáty o absolvovaní školenia, ktoré lektorsky zabezpečovala pracovníčka OPZ RÚVZ BB. V Brezne je o vzdelávanie seniorov veľký záujem a od septembra 2011 pokračuje nový kurz.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011:

OPZ RÚVZ BB má dobrú spoluprácu s materskými školami v oboch okresoch. Naše pracovníčky uskutočňujú poradenské výjazdy pre zamestnancov predškolských zariadení a pre rodičov, distribuujú v škôlkach zdravotno-výchovné materiály, podporujú zdravý životný štýl u detí.

Uskutočnili sa poradenské výjazdy do MŠ Karpatská a MŠ Buková.

Projekty pre MŠ:

V breznianskom okrese bola v roku 2011 nosnou témou prevencia úrazov detí a poskytovanie prvej pomoci – takéto besedy s ukážkami a nácvikmi sa uskutočnili v 7 materských školách. Podporujeme aj podujatia pre rozvoj fyzickej aktivity škôlkarov – naša pracovníčka sa organizačne aj zabezpečením zdravotnej služby podieľala na príprave a realizácii podujatia Olympiáda MŠ v okrese Brezno.

V decembri viedla naša pracovníčka besedu s deťmi hospitalizovanými na detskom oddelení v NsP Brezno na tému Ako si chrániť zdravie.

9.3.1 Materské centrá

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR (na základe organizačných možností, napr. existencia materského centra v príslušnom územnom obvode regionálneho úradu a záujmu o naše aktivity).

Realizácia úlohy v roku 2011

Prednášky v materských centrách sa pre nezáujem MC o takúto činnosť neuskutočnili.

Boli distribuované edukatívne materiály o zdravom životnom štýle, správnej výžive, predchádzaní úrazovosti, bezpečnosti na cestách, ako aj letáky na tému Týranie detí z najnovšej edície ÚVZ SR a ponúknuté možnosti využiť poradenstvo na OPZ RÚVZ BB a prednášky či besedy s našimi lektormi.

Aj v spolupráci s MC sa v Brezne na Deň matiek uskutočnilo podujatie „Míľa pre mamu“, na ktorom organizačne participovala a zabezpečovala zdrav. službu pri športových súťažiach naša pracovníčka.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Cieľ

Zlepšenie orálneho zdravia detskej populácie a vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti.

Realizácia úlohy v roku 2011

Na projekte dlhodobo pracuje v rámci RÚVZ BB odbor HDM, keďže jedna z lekárk odboru HDM je stomatologička. V roku 2011 sa v MŠ uskutočnila 1 intervenčná aktivita na zlepšenie orálneho zdravia pre 19 detí.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Cieľ projektu

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)

Stručný opis projektu

EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi.

Dotazník obsahoval základné údaje ako je vek, pohlavie, sociálno-ekonomický stav respondentov, správanie v súvislosti so zdravím a otázky o zdravotnom stave. Čiastočne budú použité otázky z dotazníka EHIS (European Health Interview Survey) a pre zachovanie kontinuity a porovnateľnosti aj z dotazníka používaného v štúdiách v rámci CINDI programu (otázky o stravovaní a fyzickej aktivite).

Fyzikálne vyšetrenie zahŕňalo vyšetrenie výšky, váhy, obvodu pásu a meranie krvného tlaku.

Vzorka krvi sa vyšetrovala na celkový, HDL cholesterol, triacylglycerol a glukózu.

Každá krajina mohla obohatiť tieto vyšetrenia podľa potreby o test fyzickej zdatnosti, vyšetrenie chrupu, denzitu kostí, mentálne zdravie, ďalšie vyšetrenia vzorky krvi a rozšíriť aj otázky v dotazníku.

Z dôvodu zabezpečenia kvality a porovnateľnosti údajov sa kladie veľký dôraz na štandardizáciu meraní, dobrú prípravu personálu a spoluprácu s referenčnými centrami (Helsinki, Rím, Oslo).

Priebeh projektu

I. fáza: v našej krajine sa v rámci pilotnej štúdie malo vyšetriť 250 respondentov. Cieľom pilotnej štúdie bolo otestovať metódy skríningu, zručnosť personálu a validitu použitých meracích a vyšetrovacích metód.

Termín pilotnej štúdie: Pilotnú štúdiu realizoval RÚVZ Banská Bystrica v novembri a decembri roku 2010, štatistické spracovanie a analýzy boli ukončené v roku 2011.

Výsledky pilotnej štúdie budú zosumarizované zo všetkých zúčastnených krajín a výsledkom budú záväzné odporúčania pre vykonanie národnej štúdie.

II. fáza: Podľa výsledkov I. fázy štúdie v roku 2011 v novembri bol zorganizovaný pracovný seminár pre pracovníkov RÚVZ v SR, s cieľom oboznámenia s metodikou štúdie a prípravou na realizáciu II. fázy. V rámci nej je plánované vyšetriť po cca 70 respondentov v regióne podľa náhodného výberu rovnakou metodikou aká bola použitá v pilotnej štúdiu.

Skríning sa začal realizovať v decembri 2011 a pokračuje aj v roku 2012 vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných. Jedná sa o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Krajiny môžu zahrnúť do výberu aj starších, alebo mladších ľudí.

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011:

I. fáza: V zime sa dokončilo vyšetovanie posledných 25 osôb z pilotnej štúdie. Z plánovaných 250 respondentov určených náhodným výberom sme po opakovaných výzvach a pozvaniach celkovo získali 138 ľudí, ktorí boli ochotní zúčastniť sa vyšetrení a vyplniť dotazník.

Boli im zaslané vyhodnocovacie správy s výsledkami. Tí, u ktorých boli zistené abnormálne hodnoty, dostali podrobné poradenstvo a boli pozvaní na kontrolu do Poradne zdravia alebo odoslaní k svojim lekárom – podľa obvyklej stratifikačnej schémy, ktorú uplatňujeme aj u klientov našich poradní.

II. fáza: Podieľali sme sa na príprave príručky pre ďalšie riešiteľské pracoviská v SR, na vytvorení dotazníka a záznamového listu, zabezpečili sme celonárodný inštruktívny seminár k realizácii projektu. V zime 2011/2012 prebieha celonárodná štúdia. Každý RÚVZ má zabezpečiť vyšetrenie 70 náhodne vybraných osôb. V decembri r. 2011 OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetřil a získal údaje od 25 ľudí, projekt pokračuje aj v roku 2012.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Cieľ

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011:

Nástenky a panely s vlastnými textovými materiálmi, doplnenými zväčša z prekladov s využitím cudzojazyčných internetových zdrojov sme vytvorili k týmto významným dňom:

4. február	Svetový deň rakoviny
11. február	Svetový deň chorých
14. – 20. marec	Týždeň mozgu
22. marec	Svetový deň vody
7. apríl	Svetový deň zdravia
8. apríl	Svetový deň Rómov
15. apríl	Deň narcisov
28. apríl	Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci
5. máj	Svetový deň hygieny rúk (WHO, od 2009)
8. máj	Svetový deň chôdze
8. máj	Svetový deň Červeného kríža
10. máj	Svetový deň Pohybom ku zdraviu
12. máj	Medzinárodný deň ošetrovateliek a zdravotných sestier
31. máj	Svetový deň bez tabaku
5. jún	Svetový deň životného prostredia
14. jún	Svetový deň darcov krvi
26. jún	Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog
28. júl	Svetový deň hepatitídy
21. september	Svetový deň Alzheimerovej choroby
25. september	Svetový deň srdca
28. september	Svetový deň besnoty
Svetový deň mlieka v školách	
1. október	Medzinárodný deň starších ľudí a týždeň seniorov
10. október	Svetový deň duševného zdravia
11. október	Svetový deň artritídy
15. október	Svetový deň umývania rúk
16. október	Svetový deň výživy
Svetový deň chrbtice	
17. október	Svetový deň prevencie úrazov
Celosvetový deň proti bolesti	
18. október	Svetový deň menopauzy
20. október	Svetový deň osteoporózy
24.-30. október	Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci
29. október	Svetový deň proti mozgovej mŕtvici
	Svetový deň psoriázy
14. november	Svetový deň diabetu
16. november	Svetový deň chronickej obštrukčnej choroby pľúc
17. november	Medzinárodný deň bez fajčenia
1. december	Svetový deň boja proti AIDS
3. december	Medzinárodný deň ľudí so zdravotným postihnutím
10. december	Deň ľudských práv

Nástenky v priestoroch OPZ a RÚVZ boli aktualizované aj s prihliadnutím na riziká ohrozujúce zdravie v jednotlivých ročných obdobiach.

Vytvorili sme aj panely k podujatiu Deň rodiny a Týždeň športu pre všetkých, ktoré sa konali v Banskej Bystrici 28. mája a v týždni 23. - 28. mája a taktiež na všetkých stanovištiach, kde sme robili vyšetrenia a poradenstvo počas aktivít MOST (najmä k Svetovému dňu srdca)

Prednášky, besedy, zážitkové podujatia a poradenské výjazdy sa konali podľa potreby - nezávisle od pamätných dní, avšak predsa pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme

zorganizovali výjazd PZ do Brezna, prednášku o prevencii srdcovocievnych ochorení spojenú s meraním TK a telesného tuku pre obyvateľov Čierneho Balogu a prednášku o infekčných chorobách a ich prevencii pre opatrovatelky. Téma tohtoročného SDZ o dôsledkoch zneužívania antimikrobiálnych liekov bola akcentovaná 6.4. pri besedách so žiakmi ŠOU vo Valaskej v rámci bloku o prevencii a profylaxii nákaz.

Deň narcisov v Brezne prebieha tradične s významným príspevom nášho OPZ. Naša pracovníčka mala prednášku o význame Dňa narcisov pre učiteľov, pripravovala a zabezpečovala činnosť pevných stanovíšť ku Dňu narcisov, pre širokú verejnú viedla pri tejto príležitosti besedy o onkologických ochoreniach a ich prevencii.

Participovali sme na podujatiach ku Dňu rodiny (poradenstvo na základe vyšetrení a meraní pre 37 klientov) a na akcii Míľa pre mamu (zdravotná služba – 1.pomoc).

Pri príležitosti Svetového dňa Pohybu pre zdravie sme mali na OPZ deň otvorených dverí s poskytovaním poradenstva základnej poradne a POPA, o čom regionálna TV nakrútila krátku reportáž. V okrese Brezno naša pracovníčka zorganizovala v tento deň (10.5.) turistiku pre 11 onkologických pacientok, toto podujatie sa zaradilo medzi akcie sprevádzajúce Svetový beh harmónie a porozumenia.

Pri príležitosti Svetového dňa darcov krvi sme v Banskej Bystrici uskutočnili výjazd Poradne zdravia na Transfúznú stanicu a v Brezne prednášku pre širokú verejnú o význame bezplatného darčovstva krvi.

V septembri sme sa zapojili do kampane MOST a vo zvýšenej miere sme robili poradenské výjazdy – v dňoch 8.-21.9. boli 4 (2 v banskobystrickom a 2 v breznianskom regióne) s 87 vyšetrenými klientmi. 29.9.2011 pri príležitosti Svetového dňa srdca zabezpečili naše pracovníčky služby Poradne zdravia až na 4 stanovištiach a za tento jediný deň vyšetřili 233 klientov. Ďalšou témou, ktorá dominovala v skupinových zdravotno-výchovných aktivitách pre seniorov, učiteľov, žiakov a opatrovatelky v jesenných mesiacoch v súvislosti so svetovými dňami, bolo duševné zdravie. Naša pracovníčka sa tiež organizačne podieľala na zabezpečení zbierky počas Dní nezábudiek v Brezne.

Pri príležitosti Svetového dňa chrčtice, Svetového dňa prevencie úrazov, celosvetového dňa proti bolesti a Svetového dňa osteoporózy sa uskutočnili v Brezne 3 skupinové aktivity - prednáška pre seniorov a 2 kurzy cvičení - nácvik cvikov vhodných pri osteoporóze v klube dôchodcov a liečebný telocvik - nácvik cvikov pri bolestiach chrčtice pre členky klubu Viktória.

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS sa na stredné školy v Brezne rozdeľovali zdravotnovýchovné materiály k danej téme.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Cieľ

Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR (v roku 2011 spolu 12)

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011:

Komunitné pracovníčky zdravotnej výchovy v spolupráci a pod vedením OPZ realizujú II. etapu tohto programu v r. 2011 od apríla. Predovšetkým sa zameriavajú na riešenie akútnych problémov v rómskych komunitách – v oboch osadách na Telgárte a v ubytovniach v Banskej Bystrici (priebežná depedikulizácia, správna likvidácia odpadov, osobná hygiena, prevencia alimentárnych nákaz, atď.)

Osveta bola realizovaná pri neformálnych debatách a diskusiách s obyvateľmi, formou poradenstva (individuálneho a skupinového) aj formou prednášok (v Komunitných centrách, školách, osadách a pod.). Diskutované a odprednášané témy pomáhali riešiť aktuálne problémy v osadách, prípadne u individuálnych klientov :

- poradenstvo v oblasti základných hygienických návykov
- poradenstvo pri bežných ochoreniach a pri ošetrovaní drobných poranení
- poradenstvo zamerané na zlepšovanie životného prostredia osád (odstraňovanie divokých skládok, úprava okolia vodných zdrojov a pod.)
- poradenstvo zamerané na správnu starostlivosť o dieťa
- poradenstvo v oblasti zvyšovania informovanosti o zdravotnej starostlivosti, právach a povinnostiach pacienta
- odvykanie od fajčenia
- zavšívavenie – odstraňovanie parazitov a prevencia

Komunitné pracovníčky od 1. apríla do 31. decembra 2011 vykonávali monitoring krvného tlaku u 353 klientov v Hornej a Dolnej kolónii v obci Telgárt, z toho u 9-tich zistili opakovanými meraniami hypertenziu. Tieto osoby boli poučené o správnej životospráve a potrebe navštíviť svojho obvodného lekára. Pri návštevách jednotlivých rodín v osadách KPZV sledovali dodržiavanie režimu chorých – zisťovali informácie o užívaní liekov.

V roku 2011 bolo celkove 3539 výkonov v danej problematike. Vzdelávanie a výchovu k zdravému životnému štýlu absolvovalo 723 osôb. Depedikulizácia sa vykonala u 653 detí.

Ďalšie aktivity KPZV zahrňuje nasledujúca tabuľka:

AKTIVITA	Počet osôb		
	MUŽI	ŽENY	SPOLU
Preventívne prehliadky- pozvanie	12	118	130
Detské poradne- očkovanie -pozvanie	110	136	246
Prednášky- prev. program :chlapci ,dievčatá:	206	209	415
Edukácia / Osveta	524	977	1501
Ošetrovanie poranenia	2	3	5
Návšteva novorodencov	39	7	46
Depedikuloza :	293	360	653
Monitor TK-	123	230	353
Zistené hypertenzie u neliečených	6	3	9
Vybavenie zdravotných preukazov	1	4	5
Príprava detí na súťaž	1	9	10
Brigáda- upratovanie okolo obydlija, čistenie potoka		24	24
Spirometria- asistencia			19
Vyšetrenia- Svetový deň srdca			61
Burza odevov- cca24 rodín			24

Počet návštev- obvodný lekár			18
Počet návštev- obecne úrady			10
Počet návštev- základné školy			10

KPZV pani Danka Maková participuje pod odborným vedením MUDr. S. Kontrošovej aj na programe „A GOOD START“ („Dobrý štart“), ktorý je zameraný na podporu včasnej starostlivosti o rómske deti a podporu vzdelávania v predškolskom veku do dovŕšenia šiestich rokov. RÚVZ so sídlom v B. Bystrici v roku 2010 podpísal partnerskú dohodu s Rómskym vzdelávacím fondom, Roma Education Fund o spolupráci, nakoľko máme komunitnú asistentku pre zdravotnú výchovu. Hlavným koordinátorom za región B. Bystrica je KARI.

Od 25. októbra vykonáva prácu zdravotníckej mediátorky v projekte „A good start“ MUDr. Hana Vrbanová. V mesiacoch október a november navštívila v sprievode pani Adely Pleškovej 6 rodín v azylovom dome Kotva a s pánom Máriom Štajerom 7 rodín v Sásovej a 6 rodín v Senici. Najčastejšie zistené problémy, ktoré bránili deťom v návšteve škôlky, boli katary horných dýchacích ciest. Lekárka vyšetřila deti, ktoré mali zdravotné problémy a poskytla matkám rady, ako ďalej postupovať pri znovu začlenení dieťaťa do kolektívu, s dôrazom na dodržanie liečby predpísanej pediatrom. S rodičmi zdravých detí sa hovorilo o prevencii nákazlivých ochorení. Na Kotve, kde bývajú v jednej miestnosti aj 2 rodiny, môže byť ťažké izolovať choré dieťa, aby nenakazilo ostatné. Tiež vybiehanie nedostatočne oblečených a obutých detí z prekurých izieb na dvor môže viesť k prechladnutiu. Avšak skutočne úplne nevhodné podmienky bývania, nízky hygienický štandard a pedikulóza sa zistili len v jednej z navštívených rodín, bývajúcej v unimobunke v Senici. Matka bola poučená o potrebe poradiť a vydezinfikovať príbytok, vymeniť lôžkoviny, opraviť oblečenie a umyť vlasy celej rodine špeciálnym šampónom, ale situáciu pravdepodobne bez materiálnej pomoci a technickej podpory nedokáže riešiť.

V rámci edukácie boli prednášky a besedy prispôsobené potrebe reflektovať častý výskyt infektov horných dýchacích ciest u detí a pobesedovať s rodičmi o prevencii a starostlivosti o choré dieťa.

Dr. Vrbanová sa na pozvanie ECDC zúčastnila v dňoch 27.-29. 11. 2011 pracovného mítingu „Communicable disease prevention among Roma“. Na mítingu diskutované upozornenia, týkajúce sa najmä hrozby epidémie osýpok a odporúčania zamerané na prevenciu a stratégie umožňujúce dosiahnuť preočkovanie aj u migrantov, alebo v segregovaných komunitách, boli tlmočené vedeniu RÚVZ BB aj KARI v podrobnej správe.

Pozitívne výsledky získané v súvislosti s realizáciou programu je možné udržať len v súčinnosti s cieľovou skupinou – obyvateľmi segregovaných a separovaných rómskych osídlení, a to dodržiavaním zásad pri udržaní zdravého životného štýlu a aktívnej spolupráci pri zmene svojej zdravotnej a životnej situácie. Pri pasívnom postoji zo strany cieľovej skupiny, nebudú pozitívne výsledky, získané na základe realizácie programu v zlepšení zdravotnej a životnej situácie, udržateľné. Výraznejšia zmena v zdravotnom stave a životnom štýle cieľovej skupiny si vyžaduje dlhotrvajúce, sústavné a systematické zdravotno-výchovné pôsobenie.

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011:

1. Spracovanie projektu a príprava účastníckych listov modifikovaných podľa skúseností z tretieho ročníka 2009

Boli pripravené 2 typy propagačných materiálov (plagát kampane a informatívny list detskému podporovateľovi o význame pohybu pre zdravie) a 1 typ účastníckeho listu – po skúsenostiach z minulých ročníkov sme zvolili formu obojstrannej A4, ktorá sa ukázala ako najvyhovujúcejšia. Materiály boli v elektronickej podobe sprístupnené na webstránke RÚVZ v Banskej Bystrici, aj vytlačené a distribuované pre všetky RÚVZ v SR.

2. Oslovenie mediálnych partnerov so žiadosťou o poskytnutie priestoru pre propagáciu významu pohybovej aktivity pre zdravie prebiehalo od jesene 2011.

3. Oslovenie sponzorov súťaže prebiehalo od augusta 2010, v prvom polroku 2011 sa vyšpecifikovali sponzori a formy podpory. Farmaceutické firmy podporili tlač materiálov, ďalší podporovatelia poskytli ceny, ktoré budú v súťaži víťazom udelené, iní sľúbili propagáciu súťaže alebo podporu vo forme zľavy na spotrebný materiál pri vyšetrovaní angažovaných klientov.

4. Oslovovanie podporovateľov kampane, regionálnych partnerov pre uskutočnenie sprievodných podujatí a regionálnej propagácie pohybu pre zdravie a súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ a regionálnych sponzorov sa uskutočňovalo priebežne a pokračovalo do odštartovania kampane v jednotlivých regiónoch. OPZ RÚVZ BB spolupracovalo pri kampani najmä s mestskými a obecnými úradmi v okresoch BB a Brezno, so zdravotníkmi, školami a pracoviskami, ale aj záujmovými skupinami, organizáciami, klubmi, kde boli distribuované materiály propagujúce súťaž a vysvetľujúce dôležitosť pohybovej aktivity pre zdravie. Spolupracovali sme tiež s regionálnymi médiami.

5. Kampaň odštartovala 10. 3. 2011 tlačovou konferenciou a úvodným seminárom. Boli prezentované informácie o priebehu a výsledkoch minulých ročníkov a o očakávaniach v 4. ročníku. Vedúca OPZ MUDr. Silvia Kontrošová poskytla viaceré interview pre médiá. MUDr. Vrbanová sa zúčastnila na 1-hodinovom živom vysielaní rádia Lumen v relácii Občan, kde propagovala význam pohybu pre zdravie, vysvetľovala fyziologické súvislosti a oboznamovala poslucháčov s možnosťou zapojiť sa do súťaže a podmienkami pre účasť v žrebovaní.

6. Koordinácia priebehu súťaže a metodické vedenie všetkých realizátorov bolo úlohou OPZ RÚVZ BB. Počas kampane prebiehali dohodnuté aktivity, ďalšia propagácia, ukázkové podujatia spojené s mediálnou prezentáciou súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“. Vedúca OPZ RÚVZ BB priebežne sumarizovala správy o formách kampane a sprievodných podujatiach zo všetkých regiónov SR. Pri príležitosti 10.5. – Svetového dňa pohybu pre zdravie sa v priestoroch Poradne zdravia a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity konal Deň otvorených dverí, z ktorého regionálna televízia priniesla reportáž. Výsledkom podpory a

propagácie bol vyšší počet účastníkov súťaže, ktorých kampaň oslovila, než v r. 2009. V dvoch okresoch, ktoré sú v pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica, sa zúčastnilo 123 ľudí (106 žien, 17 mužov; 10% všetkých účastníkov), z nich 98,4% splnilo kritériá pre zaradenie do žrebovania. Detských podporovateľov bolo z našich okresov v súťaži 7 (10%).

7. OPZ RÚVZ BB viedol evidenciu všetkých účastníkov súťaže, zozbierali sa účastnícke listy zo všetkých RÚVZ z celého Slovenska v celkovom počte 1228, všetky boli skontrolované kvôli zaradeniu do žrebovania, v prípade nejasných alebo nejednoznačných záznamov telefonicky a e-mailom overované - ak mal účastník kontaktné údaje - aby nikto nebol vyradený zo žrebovania neprávom. Po roztriedení boli pripravené zoznamy všetkých účastníkov podľa toho, či splnili kritériá. Bol tiež zostavený zoznam detských podporovateľov, ktorých bolo z celého Slovenska 71, podporovali 74 účastníkov. Počet výkonov pracovníčok OPZ v súvislosti s touto činnosťou bol 2728.

8. Ukončenie súťaže, vyhodnotenie, príprava slávnostného žrebovania víťazov a odovzdávanie cien bolo spojené s tlačovou konferenciou dňa 13. júla 2011.

9. Konvertovanie dát z účastníckych listov z printovej do elektronickej formy prebehlo v mesiacoch júl - september 2011, následne bolo vyhodnotené a prezentované na celoslovenskom fóre vo forme prednášky a posteru na Stodolových a Červenkových dňoch.

10. V decembri OPZ RÚVZ zorganizoval regionálne žrebovanie výhercov spomedzi účastníkov súťaže z okresov Banská Bystrica a Brezno s príspevom regionálneho sponzora - Kabinetu zdravé mesto Banská Bystrica.

Počet výkonov v 2. polroku, súvisiacich s korešpondenciou, nahadzovaním, kontrolou a opravou dát, s prípravou žrebovaní a s distribúciou výhier presahoval 350.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Ciele programu: zabrániť vzniku nadhmotnosti a obezity u detí, zastaviť nárast počtu občanov trpiacich nadhmotnosťou a obezitou, znížiť počet občanov trpiacich nadhmotnosťou a obezitou.

Gestor

UVZ SR

Riešiteľské pracoviská

UVZ SR, RÚVZ v SR

Anotácia

Úspešné dosiahnutie cieľov programu si vyžaduje celospoločenskú aktivitu, teda spoluprácu a zodpovednosť všetkých zainteresovaných sektorov, rezortov a zložiek spoločnosti, vrátane súkromného sektora, tretieho sektora, či samospráv.

Etapy riešenia

Súčasťou spolupráce jednotlivých subjektov je tiež zameranie sa na plnenie aktivít Národného programu prevencie obezity formou individuálnych a skupinových intervencií, ako aj realizácia celonárodných programov, zameraných na oblasť ozdravenia výživy a pohybovej aktivity. Zároveň formou poradenstva sledovať u obyvateľov SR aj prevalenciu obezity, ktorá patrí medzi najzávažnejšie rizikové faktory neinfekčných ochorení, čím sa naplnia sekundárny cieľ NPPPO, a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

V súlade s Programovým vyhlásením vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva pokračovať v realizácii úloh NPPPO; zamerať sa predovšetkým na rozvoj spolupráce praktických lekárov s poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia v sieti regionálnych úradov verejného zdravotníctva.

- informačným listom o poradenských centrách ochrany a podpory zdravia osloviť jednotlivých lekárov samosprávnych krajov v SR a požiadať ich o spoluprácu.

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011:

Úlohu plníme v rámci práce PZ a POPA.

Spolupracujeme aj s odborom HDM, kde MUDr. Ďateľová posla na kondičné a funkčné testy a na intervenciu do POPA deti s nadváhou, ktoré boli vyšetrené v rámci programu Primárna prevencia aterosklerózy, alebo Zdravé deti v zdravých rodinách. Služby POPA z dôvodu snahy o zníženie hmotnosti vyhľadali v prvom polroku 2011 2 klientky, z toho 1 nepľnoletá, a 2 dospelí klienti.

K prevencii a znižovaniu obezity významne prispievajú programy telesných cvičení pod vedením našich inštruktoriek – pravidelne pokračujúce v priestoroch OPZ, pri klubových stretnutiach seniorov v DC, na plavárni UMB pre poslucháčov Univerzity III. veku, v Agentúre sociálnych služieb a jednorazové návštevy vhodných cvičení pro domo v breznianskom okrese.

Zdravotnú výchovu zameranú na prevenciu a elimináciu obezity spolu s vysvetľovaním jej rizík a dôsledkov poškodzujúcich zdravie vykonávame pri skupinových aktivitách pre predškolskú a školskú mládež, pre pedagógov a pre rodičov školákov, pre seniorov a ich opatrovatelky. V prvom polroku 2011 bolo 6 prednášok venovaných zdravej výžive a 3 zvýšeniu fyzickej aktivity. Problematike vzrastajúcej prevalencie obezity v populácii, možnostiam zníženia rizík, ktoré obezita predstavuje, etiopatogenéze a prevencii chorôb asociovaných s obezitou sme venovali prednášku pre študentky 3. ročníka ošetrovateľstva na SZU v Banskej Bystrici.

Zážitkové a poradenské podujatia: Antropometrické merania spojené s individuálnym poradenstvom k nameraným hodnotám a beseda o problematike obezity sa konali na schôdzi spolku Živena, pre obyvateľov Čierneho Balogu sme pripravili antropometriu spojenú aj s meraním telesného tuku, krvného tlaku a s prednáškou na tému Prevencia srdcovocievnych ochorení, meranie tlaku krvi a telesného tuku sa vykonávalo aj cvičenkám v centre voľného času v Brezne, žiakom ZŠ v Lome n/Rimavicou a žiakom ZŠ Pionierska 2 v Brezne.

OPZ spolupracoval s odbor epidemiológie pri príprave a realizácii projektu

„Kontinuálny výcvik stredného zdravotníckeho personálu a lekárov pracujúcich s marginalizovanými skupinami“ v rámci workshopov, boli odprednášané aj 2 3 moduly pracovníčkami OPZ (rizikové faktory KVCH, pohybová aktivita a problematika fajčenia). Celkove sa vzdelávania zúčastnila v B. Bystrici 41 a v Brezne 32 lekárov a sestier.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou

pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011:

Program CINDI sa mimo obdobia skrínigov uplatňuje najmä prostredníctvom Poradní zdravia, formou vyhľadávania rizikových faktorov KV, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk. Návštevníci Poradní zdravia sú vyšetřovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti lekárov v kuratívne.

V roku 2011 navštívilo Poradňu zdravia OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici 831 klientov, z nich 427 klientov bolo vyšetřených prvý krát. Vykonalo sa 444 opakovaných vyšetření. Medzi klientmi prevažujú ľudia so stredoškolským vzdelaním s maturitou (42%).

Kvôli skvalitneniu poradenstva a zvýšeniu možností získavania dát z činností Poradní zdravia sa od januára 2010 aplikuje nová verzia Testu zdravé srdce, ktorá sa priebežne vylepšuje podľa pripomienok pracovníkov základných poradní zdravia z regiónov. Spoluprácou OHDM a OPZ sa zlepšuje vyhľadávanie a ovplyvňovanie rizikových faktorov u príbuzných detí, ktorým boli pri skrínigu u obvodných pediatrov zistené hyperlipidémie, resp. dyslipoproteinémie. Klientmi Poradne zdravia sú aj pracovníci určených profesií - respondenti dotazníkových prieskumov projektu „SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU U VYBRANÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA“, ktorým sa robí kompletne vyšetřenie. V roku sme získali dáta od 80 takýchto klientov, ktorým sa poskytlo aj poradenstvo.

Poradenské služby sa poskytujú nielen na ambulancii Poradne zdravia, ale aj výjazdovo. V roku 2011 OPZ RÚVZ BB uskutočnil 57 výjazdov uskutočnených v priestoroch, ktoré poskytovali štandardné podmienky pre vyšetřenia objednaných klientov nalačno, v rámci ktorých bolo vyšetřených 1037 klientov.

Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľajú aj špecializované poradne, pracovníčky OPZ vedú Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity, Poradňu pre odvykanie od fajčenia a Poradňu pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku.

POPA: individuálne klinické vyšetřenia, testy a poradenstvo v POPA absolvovalo 35 klientov. Počet výkonov zahrňujúci klinické vyšetřenia a funkčné testy bol 105, okrem toho sa každému sa robili antropometrické merania, niektorým aj merania tlaku a sekundového úsilného výdychu. Súčasťou poradenstva u 13 klientov bola aj pohybová inštruktáž.

V r. 2011 tak ako vlni prebiehajú pravidelné skupinové cvičenia pod vedením našich inštruktoriek spojené s kontrolou krvného tlaku, počet skupín sa rozšíril – pribudli cvičenia v ďalšom seniorskom klube a v priestoroch OPZ, obnovili sa cvičenia v bazéne UMB. Celkovo naše pracovníčky viedli 182 cvičebných hodín. Súhrnný počet klientov zúčastňujúcich sa skupinových cvičení v Banskej Bystrici bol 160. V Brezne medzi obľúbené skupinové aktivity patrí nácvik relaxačných a liečebných cvičení, ktoré potom klienti môžu cvičiť doma. V r. 2011 prebehlo 8 takýchto 2-hodinových kurzov

POF: V roku 2011 sme mali 3 kurzy pre odvykanie od fajčenia :

2 individuálne v B. Bystrici a 1 skupinový v Brezne s počtom klientov 5. Celkový počet klientov za 1. polrok 2011 bol 7.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Cieľ

1. Vytváranie zdravého životného prostredia, jeho tvorba a ochrana
2. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl

3. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení
4. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
5. Humanizácia a demokratizácia výchovno-vzdelávacieho procesu
6. Environmentálna a ekologická výchova a vzdelávanie, environmentálne zdravie
7. Zvyšovanie bezpečnosti pri práci, znižovanie rizika úrazov, prvá pomoc
8. Aktívne využívanie voľného času
9. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
10. Prevencia závislostí

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ SR, Metodicko-pedagogické centrá v SR

Anotácia projektu

V rámci venovania osobitnej pozornosti zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch sa akcent projektu posúva k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie u detí a mládeže. Týmto smerom je potom dôležité pôsobiť v príprave a ďalšom vzdelávaní učiteľov. Práca učiteľov sa následne orientuje najmä na vytvorenie aktívnej osobnosti vo vzťahu k zdraviu – aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Etapy riešenia, realizačné výstupy

- a) Koordinácia činností s MŠ SR, rozvoj prednáškovej, vzdelávacej a zdravotno-výchovnej činnosti v nadväznosti na ciele a priority projektu.
- b) Presadenie a priebežná aplikácia viacerých princípov fungovania projektu do Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 (ďalej len NPDD)
- c) Pokračovanie vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách, orientovať sa na také aktivity, ktoré znamenajú aktívne zapojenie a samostatné uvažovanie mladých ľudí o svojom zdraví

Cieľom NPDD je zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej stratégie, ktoré ustanovujú právne predpisy upravujúce poskytovanie zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast v SR,

NPDD vychádza z EU stratégie pre zdravie a rozvoj detí a dorastu (Regionálny úrad WHO pre Európu, 2005). Strategické direktívy na zlepšenie zdravia a vývoja detí a dorastu zdôrazňujú sedem hlavných priorít: 1 Zdravie matky a novorodenca, 2 Výživa a fyzická aktivita, 3 Infekčné choroby, 4 Úrazy a násilie, 5 Životné prostredie, 6 Dorastový vek, 7 Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie.

Mimoriadna úloha

HBSC (Health Behaviour in School Aged Children) štúdia – 8. vlna zberu údajov

HBSC je jedna z prvých medzinárodných prierezových štúdií, ktorá začala ako iniciatíva troch krajín v roku 1983 (UK, Fínsko a Nórsko). Postupne sa pridávali i ďalšie krajiny, štúdia

bola prijatá Svetovou Zdravotníckou Organizáciou (1983) a v súčasnosti na nej spolupracuje viac ako 40 krajín.

Cieľom štúdie je monitorovať zdravie, so zdravím súvisiace správanie školákov v ich sociálnom kontexte a prehliť porozumenie mechanizmov ovplyvňujúcich rozdiely a zmeny v zdraví a rizikovitom správaní školákov. Tieto poznatky sú dôležité pre vypracovanie efektívnych programov podpory zdravia, vzdelávacích programov v oblasti zdravia, sledovanie ich účinnosti, a to nielen na národnej ale i na medzinárodnej úrovni.

Koordinácia projektu

Projekt je koordinovaný v spolupráci s Regionálnou kanceláriou Svetovej Zdravotníckej Organizácie pre Európu, Child and Adolescent Health Research Unit (CAHRU) na Univerzite v Edinburghu (Veľká Británia) a Univerzitou v Bergene (Nórsko). Koordináciu zabezpečuje medzinárodný koordinačný výbor vedený prof. Candance Currie (Child & Adolescent Health Research Unit, University of Edinburgh, Scotland, United Kingdom). Zobierané údaje sú spravované dr. Oddrun Samdal (Research Centre for Health Promotion, University of Bergen, Norway), ktorá zastáva pozíciu manažéra medzinárodnej databanky.

Realizované zbery údajov

1983/84, 1985/86, 1989/90, 1993/1994, 1997/1998, 2001/02, 2005/2006

Slovensko participovalo doteraz na troch zberoch: 1993/94, 1997/98, 2005/06.

Nasledujúci zber údajov je plánovaný v roku 2009/2010, v roku 2011 bude pripravená a distribuovaná národná správa s výsledkami výskumu a odporúčaniami do praxe.

Dizajn štúdie

Štúdia je prierezová, ale svojím dizajnom umožňuje vytvárať harmonizované dátové súbory, ktoré umožňujú porovnávanie medzi krajinami, ale i sledovanie trendov. Údaje sú zbierané formou anonymného dotazníka administrovaného v školských triedach tímom školených administrátorov.

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach, ako členovia národného tímu HBSC, spolupracujú na príprave a realizácii HBSC štúdie, vrátane národnej správy.

Etapy riešenia:

1. polrok 2011: príprava a distribúcia národnej správy (ÚVZ SR, RÚVZ Košice), príprava a realizácia odborného seminára k výsledkom štúdie (v spolupráci s LF UPJŠ Košice)
2. polrok 2011: individuálna možnosť využitia dotazníkov pre regionálne/lokálne štúdie, možnosť využitia databáz zo zberu údajov v rámci HBSC pre vlastné hodnotenie (všetky RÚVZ v SR).

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011:

Dotazníky štúdie HBSC náš OPZ zatiaľ nemal k dispozícii a nevyužíval.

Pokračuje však dosahovanie cieľov úlohy 9.10 tak, ako sme ich zvykli už v uplynulom desaťročí plniť pri spolupráci so školami podporujúcimi zdravie.

Aktivity OPZ pozostávajú z poradenských výjazdov na školy (v prvom polroku 2011 boli 4), metodických a podporných vzdelávacích aktivít pre pedagógov (témy v r. 2011: prevencia úrazov v detskom veku, poskytovanie prvej pomoci, história a význam bezplatného darčovstva krvi, onkologická prevencia a význam Dňa narcisov. Tieto témy dominovali aj v prednáškach pre žiakov a v besedách s deťmi. Ďalšie prednášky a besedy s deťmi na školách boli venované významu zdravého životného štýlu a dostatočnej pravidelnej fyzickej

aktivity pre správny vývoj dospievajúcich, dôležitosť osobnej hygieny a udržiavania čistoty pri prevencii nákaz, možnosti rozpoznať parazity a zbaviť sa ich, zdravej výžive, zdravotným dôsledkom zneužívania návykových látok a prevencii závislostí.

Pracovníčky OPZ sa podieľajú na školách na realizácii ďalších projektov, ktorých ciele sa čiastočne prekrývajú s čiastkovými cieľmi úlohy 9.10

Napr. Odpor podpory zdravia v r. 2011 participoval spolu s Policajným zborom Slovenskej republiky na projekte Tvoja správna voľba, ktorý je súčasťou programu Európskej komisie. Cieľom projektu je eliminovať trestnú činnosť pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Projekt, ktorý je určený pre deti vo veku 9 – 10 rokov využíva inovatívne prístupy práce s deťmi formou interaktívnej tvorivej dielne. V Banskej Bystrici sa projekt realizoval v dňoch od 26.apríla do 15.mája 2011 a v Brezne od 16.mája do 30.mája 2011. Celkove sa tohto projektu zúčastnilo v meste B. Bystrica 12 ZŠ s počtom žiakov 637. Pracovníčky OPZ v B.B. odprednášali v rámci interaktívnej výstavy 7 prednášok pre 250 žiakov zo 4 ZŠ z okresu B.B. a Brezno.

OPZ spolupracoval s Odborom hygieny detí a mládeže pri realizácii projektu „Ovocie a zelenina“, na školách, kde získali dotazník s výstupnými informáciami k danému projektu od 381 detí.

10 KONTROLA TABAKU

OPZ sumarizuje hlásenia zo všetkých odborov RÚVZ v B. Bystrici o kontrolách dodržiavania zákonov na ochranu nefajčiarov. V roku 2011 bolo pri výkone štátneho zdravotného dozoru v regióne Banská Bystrica a Brezno vykonaných 2 366 kontrol dodržiavania zákona č. 87/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Ani v jednom prípade sa nezistilo nedodržiavanie zákona.

Odbor podpory zdravia v roku 2011 participoval na 3 projektoch zameraných na prevenciu zneužívania tabaku a iných návykových látok:

1. Projekt „**Tvoja správna voľba**“, sme realizovali v spolupráci s prezídiom policajného zboru SR. Bol zameraný na zníženie trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a zároveň aj na informovanie školákov prvého stupňa ZŠ o škodlivosti ich užívania so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. V rámci interaktívnej tvorivej dielne 2 pracovníčky predniesli celkove 5 prednášok pre 136 žiakov a to v dňoch:

2.5. – ZŠ Tr. SNP (19), 3.5. – ZŠ Gaštanova (37), 11.5. – ZŠ Spojová (80)

2. Projekt „**Global Tobacco Surveillance System**“, ktorý vypracovala a vykonáva Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) v spolupráci s Centers for Disease Control and Prevention v Atlante, USA (CDC) a je zameraný na monitorovanie užívania tabaku a faktorov, ktoré s ním súvisia ako aj na výsledky opatrení kontroly tabaku u populácie so zameraním na Rámcovú dohodu o kontrole tabaku vo vybraných cieľových skupinách populácie v jednotlivých krajinách. Súčasťou tohto projektu je prieskum Global Youth Tobacco Survey (GYTS), ktorý sa vykonal na 4 školách v okrese B.B., Brezno a Detva:

17.05. 2011 - 8. ročné gymnázium v Brezne (42)

26.05. 2011 - Gymnázium M.K. v B. Bystrici (47)

07.06.2011 - ZŠ a MŠ v Brusne (90)

28.06.2011 – ZŠ Detva (110)
Celkove bolo vyplnených 289 dotazníkov.

3. Projekt „Výcvik stredného zdravotníckeho personálu a lekárov pracujúcich s marginalizovanými skupinami“ v rámci workshopov, ktorých súčasťou bola aj prednáška na tému „Primárna prevencia tabaku, alkoholu a drog u marginalizovaných komunit. Celkove sa vzdelávania zúčastnila v B. Bystrici 41 a v Brezne 32 lekárov a sestier.

Problematike tabaku a iným návykovým látkam boli venované aj 2 prednášky na tému „Návykové látky“ a to 20 študentom SZŠ (2.3.2011) a 30 študentom 8 .ročného gymnázia (14.10.2011). Súčasťou tejto zdravotno-výchovnej aktivity bolo aj meranie CO celkove u 44 poslucháčov. Študenti SZŠ vyplnili aj 23 Fagerströmových dotazníkov nikotínovej závislosti.

O odborné poradenstvo v Poradni pre odvykanie od fajčenia v roku 2011 prejavilo záujem celkove 5 klientov z toho 2 klienti v B.B. formou individuálneho poradenstva a 5 klienti v Brezne formou skupinového poradenstva . Celkove bolo uskutočnených 7 stretnutí a 5 konzultácií cez telefón.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia sme 15.11. realizovali výjazd Poradne zdravia do firmy GAMO. Okrem preventívneho vyšetrenia kardiovaskulárnych parametrov a individuálneho poradenstva sme u 3 fajčiacich klientov zmerali CO vo vydychovanom vzduchu a zhodnotili stupeň nikotínovej závislosti na základe Fagersrömovho dotazníka. Tomuto dňu bola venovaná aj nástenka v priestoroch RÚVZ B. Bystrica.

Súčasťou individuálneho odborného poradenstva v Poradni zdravia je aj problematika odvykania fajčenia.
Celkove bolo v Poradni zdravia uskutočnených 35 meraní CO a 325 meraní Spirometrie.

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Realizácia úlohy OPZ RÚVZ BB v roku 2011:

Pri poradenstve už teraz v predstihu informujeme fajčiarov o súťaži „Prestaň a vyhraj“ a nabádame ich k účasti v tejto súťaži, ak by sa im nepodarilo skončiť s fajčením do termínu jej konania.

10.2 ŠKOLENIE PRACOVNÍKOV RÚVZ V OBLASTI PREVENCIE FAJČENIA

Vedúca Poradne pre odvykanie od fajčenia Mgr. Tatiana Zvalová sa spolu s Bc. Marcelou Šuchaňovou zúčastnila tematického kurzu na SZU "Prevencia fajčenia a alkoholizmu vo výchove k zdraviu".

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom aktualizovaného akčného plánu je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho a vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou vodou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Akčný plán pre životné prostredie a zdravie je oddelením hygieny životného prostredia a zdravia priebežne plnený v rámci monitorovania pitnej vody, posudkovej činnosti a výkonu štátneho zdravotného dozoru.

V rámci monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov bolo odobratých na laboratórne vyšetrenie 151 vzoriek, z ktorých 20 (13,25 %) bolo nevyhovujúcich. Takmer vo všetkých prípadoch išlo len o nízke prekročenie limitných hodnôt.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané kontroly 25 verejných vodovodov z toho 8 bolo zameraných na kontrolu splnenia pokynov vydaných na odstránenie zistených nedostatkov. V 15 verejných vodovodoch boli vykonané kontroly zamerané na dezinfekciu pitnej vody.

Zvyšovanie povedomia obyvateľstva o pitnej vode bolo zabezpečené formou informovania s využitím web stránky RÚVZ, článkom v regionálnej tlači, reportážou v regionálnej televízii a 2 x v slovenskom rozhlase, prednáškovou činnosťou na školách (10), priebežnými individuálnymi konzultáciami a poskytnutím konzultácii, poradenstva a letákov pri príležitosti svetového dňa vody (98).

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie bolo vykonaných 19 kontrol (z toho dve kontroly boli zamerané na kontrolu splnenia pokynov vydaných na odstránenie nedostatkov) a odobratých 74 vzoriek, z ktorých 16 vzoriek malo prekročené medzné hodnoty (21,62 %). V dvoch prípadoch bolo prevádzkovateľom v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody po mikrobiologickej stránke uložené opatrenie na zákaz používania vody na kúpanie do doby predloženia dokladu o vyhovujúcej kvalite vody.

Ochorenia súvisiace s pitnou vodou a vodou na kúpanie sme nezaznamenali.

Dopad enviromentálneho hluku sa sledoval len v rámci posudkovej činnosti (33). Konkrétne problematiku nadmerného environmentálneho hluku sme neriešili. Problematika ÚV žiarenia sa sledovala len pri výkone štátneho zdravotného dozoru v soláriách (7). Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach sa kontrolovalo dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov (167 kontrol).

1.3 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Do informačného systému Pitná voda a informačného systému Voda na kúpanie sa priebežne zadávali výsledky laboratórnych rozborov odobratých vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov a bazénových vôd.

Informácie o pripravenosti kúpalísk na LTS 2011, aktuálnom stave kúpalísk počas LTS 2011 a vyhodnotenie LTS 2011 bolo zabezpečené prostredníctvom IS voda na kúpanie.

1.6 Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE)

V rámci tohto projektu by malo byť spoločnou metodikou vykonané meranie a hodnotenie vybraných chemických, fyzikálnych a biologických faktorov prostredia škôl so súčasným zberom údajov o zdravotnom stave detí prostredníctvom dotazníkov aj klinických

štúdií. Súčasťou tohto projektu by malo byť aj zhodnotenie vplyvu externých faktorov ovplyvňujúcich kvalitu ovzdušia v školách (doprava, klimatické zmeny).

K plneniu tejto úlohy sme nedostali žiadne usmernenie, resp. ktoré RÚVZ sa budú na plnení tejto úlohy podieľať.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Cieľom tejto úlohy je spracovanie prehľadu o spôsoboch úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v SR a používaných chemických látok na báze chlóru, vytipovať verejné vodovody v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov napr. trihalometany a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch. Súčasťou úlohy bude aj zhodnotenie výskytu infekčných ochorení prenosných pitnou vodou v SR podľa administratívneho členenia a typu zásobovania pitnou vodou. Táto úloha sa začala plniť až v druhom polroku podľa pokynov vypracovaných v zmysle záverov z 22. celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR. Jej plnenie spočívalo v zaslaní dvoch tabuliek na ÚVZ SR (k 30. 10.2011 „Prehľad vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru a k 31.11.2011 „Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl). V okrese Bardejov nemáme ani jeden verejný vodovod bez dezinfekcie na báze chlóru.

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Túto úlohu neplníme. Podieľať by sme sa mohli len poskytnutím informácii k danému IS z praxe v prípade požiadaviek z ÚVZ SR. Aktualizácia IS by mala viesť k úpravám podľa aktuálnych požiadaviek verejnosti a sprístupniť príp. zatriktívniť aj ďalšie dostupné informácie podľa jej požiadaviek.

1.9 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Hodnotenie dopadov na verejné zdravie sme pri posudzovaní predložených návrhov resp. zámerov požadovali v dvoch prípadoch („Skládka odpadov na nie nebezpečný odpad Hertník – Bartošovce – Rozšírenie skládky“ a „Zariadenie na plazmové splyňovanie odpadov, Bardejov).

1. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradovanie prác do kategórií.

V okrese Bardejov evidujeme 22 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2011 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 130 zamestnancov z toho 16 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík. V roku 2011 bolo vydaných 7 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) PEKRA, spol. s r. o., Čergovská 240/5, 086 41 Raslavice – stolárska výroba,
- 2) SELMANI, s. r. o., Kláštorská 126/19, 085 01 Bardejov – drevárska prvovýroba a druhovýroba,
- 3) BAUEXPORT, s. r. o., Bartošovce 242, 086 42 Hertník - drevovýroba,
- 4) SPP – distribúcia, a. s., Mlynské nivy 44/b, 825 11 Bratislava,
- 5) SILVERGAS s. r. o., Duklianska 21, 085 01 Bardejov – kovovýroba,
- 6) KOVO spol. s r. o., Čergovská 539, 086 41 Raslavice – kovovýroba,
- 7) LESY SR, š. p., Odštepny závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva

z ktorých 5 rozhodnutí bolo vydaných pre nové právne subjekty a 2 rozhodnutia pre BAUEXPORT, s. r. o. a KOVO spol. s r. o., boli vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

V súvislosti s vydanými novými rozhodnutiami na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác nastal v roku 2011 oproti roku 2010 nárast zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 22 zamestnancov.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí hluk, chemické látky a zmesi a vibrácie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 22 previerok. Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2011 uložené sankcie.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2011 v okrese Bardejov
 - podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru
 (2. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. Pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
02	Lesníctvo a ťažba dreva	6	0	3	0	3	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	4	0	4	0	0	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	45	2	42	2	3	0
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	3	0	3	0	0	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	7	0	7	0	0	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	18	0	15	0	3	0
31	Výroba nábytku	12	1	12	1	0	0
33	Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	8	0	3	0	5	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	9	0	9	0	0	0
45	Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	1	0	1	0	0	0
86	Zdravotníctvo	17	13	17	13	0	0
	Spolu	130	16	116	16	14	0

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2011 v okrese Bardejov
 - podľa kategórie rizikového faktoru a podľa faktorov
 (1. stupeň)

Rizikový faktor	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Biologické faktory	6	5	6	5	0	0
Hluk	82	3	72	3	10	0
Chemické látky a zmesi	45	20	44	20	1	0
Vibrácie	13	0	10	0	3	0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 32 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí, vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami a dĺžku odbornej praxe,

poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletné tieto služby.

Previerkami neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

V roku 2011 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo použitých 62 kontrolných listov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2011 bolo spotrebovaných 4 647 ampuliek, čo je o 1 010 menej ako v roku 2010.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V roku 2011 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 43 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t.j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielnach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotriestkový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2011 vydané 1 rozhodnutie pre firmu RONAR s.r.o., Kmeťova 24, Košice na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest pri odstraňovaní a opravách odpadových a kanalizačných potrubí v bytových jadrách v budovách na bývanie na ul. Komenského č. 8, 9, 10, 11 blok A - 10 a na ul. Komenského č. 16, 17, 18, 19 blok A - 8 v Bardejove a 3 rozhodnutia pre firmu SAMP SLOVAKIA s. r. o., 29. augusta 4, Bardejov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb - demontáž strešnej krytiny a vlnitého materiálu z obvodových plášťov obsahujúcich azbest z objektu ČOV Bardejov – Bardejovská Nová Ves, demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu Klub dôchodcov v Dlhej Lúke a demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest

z objektu Dom dôchodcov Čergov v Bardejove a demontáž azbestovocementových dosák v objekte SKLENÍKY Bardejovská Nová Ves.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vrátane azbestu bolo celkovo použitých 85 kontrolných listov.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Psychickú pracovnú záťaž nemáme vyhlásenú a zaradenú do kategórie rizika

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V našom okrese nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia postupujeme podľa odborného usmernenia MZ SR – HH SR číslo: HH SR – 4802/2002 – HŽPP/HU zo dňa 22.11.2002.

V roku 2011 sme šetrili dve podozrenia na chorobu z povolania z hľadiska DNJZ vo výrobnej prevádzke Andrej Jurčišin, Rešov 51 – výroba drevených obalov a paliet a u pána Františka Vargu, ktorý od 1. 5. 1996 podniká na základe živnostenského oprávnenia, predmet činnosti: poskytovanie služieb v lesníctve a poľovníctve.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2011 sme neprešetrovali žiadne podozrenie na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Cieľom je znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovným podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t. j. viac ako 4 hodiny denne).

V rámci posudkovej činnosti sme zisťovali priestorové podmienky na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami ako aj požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie v 18 kanceláriách v súvislosti s podanými žiadosťami na RÚVZ so sídlom v Bardejove o ich posúdenie. Pri previerkach neboli zistené žiadne závažné nedostatky.

Zároveň sa pomocou kontrolných listov /58/ overovalo poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľov, z ktorých sa zistilo, že:

- väčšina respondentov využíva ZJ viac ako polovicu pracovnej zmeny
- väčšina respondentov mala vedomosti o vplyve ich práce a pracovných podmienok so ZJ na zdravie
- respondenti by uprednostnili spôsob získavania informácií účasťou na školeniach
- všetci zamestnanci majú možnosť prerušiť prácu so ZJ v určených časových intervaloch
- jednotlivé pracoviská sú prevažne vybavené novými ergonomicky prispôsobiteľnými PC zostavami s LCD obrazovkami

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Cieľom je presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

Dňa 30. 6. 2011 sme sa zúčastnili na celoslovenskom seminári „Kontrola uplatňovania chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva“ pre pracovníkov odborov a oddelení PPL a T v Banskej Bystrici, ktorého súčasťou bol postup výkonu kontroly v rámci projektu REACH – EN – FORCE 2 a práca s dotazníkom na kontrolu kariet bezpečnostných údajov u následných užívateľov.

V II. polroku 2011 bola v rámci medzinárodného projektu „REACH – EN – FORCE 2“ zameraného na následných užívateľov – zhotoviteľov zmesi vykonaná cieľená kontrola u jedného následného užívateľa v regióne. V rámci výkonu ŠZD bol vyplnený jednotný dotazník na kontrolu kariet bezpečnostných údajov. Pri previerke bolo zistené, že kontrolovaná spoločnosť má k dispozícii karty bezpečnostných údajov pre všetky chemické látky. Vyplnený dotazník bol zaslaný v elektronickej verzii na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a na ÚVZ SR.

3. OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Úloha spočívala v sledovaní vývoja výživového stavu, v sledovaní spotreby potravín a vybraných výživových ukazovateľov. Dotazníkovou metódou sa sledovala frekvencia konzumácie vybraných komodít v priebehu týždňa, respektíve mesiaca a aktuálny príjem energie, makro- a mikronutrientov formou 24-hodinovej retrospektívnej anamnézy. Výsledky poskytli údaje o energetickom príjme základných živín (bielkoviny, sacharidy, tuky), minerálií, vlákniny a cholesterolu, ďalej spotrebe NaCl a príjme tekutín v porovnaní s OVD vo vybraných vekových kategóriách.

Vo vekových kategóriách 19 – 34 rokov dospeljej populácie ľahko pracujúcich bolo vyšetrených v roku 2011 spolu 40 klientov – 20 mužov a 20 žien.

Vo vekovej kategórii 35 – 59 ročných dospeljej populácie ľahko pracujúcich bolo vyšetrených v roku 2011 spolu 40 klientov - 20 mužov a 20 žien.

Monitorovanie výživového stavu 80 klientov vybraných vekových skupín dospeljej populácie ľahko pracujúcich mužov a žien bolo ukončené a spracované údaje boli zaslané na oddelenie HV RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci tejto úlohy bolo v sledovanom období odobratých a laboratórne analyzovaných na množstvo KJ, KJO₃ a feroxyanidu draselného spolu 36 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli). Obsah KJ, KJO₃ vo vzorkách bol v súlade s údajmi deklarovanými na obale odobratých vzoriek, obsah feroxyanidu draselného vyhovoval požiadavkám Potravinového kódexu SR.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V rámci tejto úlohy boli vykonané 4 kontroly v súvislosti s dodržiavaním bezpečnosti kozmetických výrobkov určených pre deti, pri ktorých bolo prekontrolovaných 50 kozmetických výrobkov. Kontroly boli zamerané na dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov, spôsob skladovania, doklady o nadobudnutí predávaných výrobkov a ďalšiu povinnú dokumentáciu. Nedostatky neboli zistené, označovanie na obaloch sledovaných výrobkov boli v súlade s ustanovením platných právnych predpisov.

Na základe usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami na rok 2011 nebol vykonaný odber vzoriek kozmetických výrobkov určených pre deti.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

V rámci tejto úlohy boli odobraté 3 vzorky výrobkov určených na styk s potravinami – keramické hrnčeky pre deti, ktoré boli vyšetrené na stanovenie olova a kadmia vo výluhu. Výsledky rozborov vzoriek potvrdili, že predmetné výrobky spĺňajú požiadavky 5. hlavy II. časti Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Kontroly boli zároveň zamerané na označovanie a dokumentáciu v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Označovanie na sledovaných výrobkoch bolo v súlade s ustanovením platných právnych predpisov.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V rámci tejto úlohy sa zabezpečoval monitoring spotreby 4 vybraných prídavných látok (chinolínová žltá, allura červená, košenilová červená a tartrazín) do potravín na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Monitoringu sa zúčastnilo 80 respondentov ľahko pracujúcich žien a mužov vekovej kategórie 19 – 35 r. a 36 - 54 r., (po 20 žien a mužov z každej vekovej kategórie).

Údaje boli získavané na základne týždenného frekvenčného dotazníka a 24 hodinového dotazníka, ktorý bol zvlášť pre pracovný deň a víkend. Na základe 24 hodinového dotazníka bol vykonaný odber vzoriek na kvantitatívne a kvalitatívne stanovenie 4 vybraných farbív. V súvislosti s touto úlohou boli odobraté 2 vzorky vybraných potravín na laboratórnu analýzu predmetných farbív. Sumár výsledkov laboratórnych rozborov a spracované údaje z dotazníkov boli zaslané na ÚVZ SR.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

V rámci tejto úlohy sa zabezpečoval monitoring spotreby 4 vybraných prídavných látok (chinolínová žltá, allura červená, košenilová červená a tartrazín) do potravín na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Monitoringu sa zúčastnilo 80 respondentov ľahko pracujúcich žien a mužov vekovej kategórie 19 – 35 r. a 36 - 54 r., (po 20 žien a mužov z každej vekovej kategórie).

Údaje boli získavané na základne týždenného frekvenčného dotazníka a 24 hodinového dotazníka, ktorý bol zvlášť pre pracovný deň a víkend. Na základe 24 hodinového dotazníka bol vykonaný odber vzoriek na kvantitatívne a kvalitatívne stanovenie 4 vybraných farbív. V súvislosti s touto úlohou boli odobraté 2 vzorky vybraných potravín na laboratórnu analýzu predmetných farbív. Sumár výsledkov laboratórnych rozborov a spracované údaje z dotazníkov boli zaslané na ÚVZ SR.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. Gestorom projektu je Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie) a Úrad verejného zdravotníctva SR. Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti,

porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Realizácia úlohy formou dotazníkového prieskumu ESPAD – európskeho školského prieskumu o alkohole, tabaku a drogách na RÚVZ bola na základe metodického usmernenia zo strany gestora vykonaná v stanovenom termíne 6. 4. – 8. 4. 2011. Prieskum bol vykonaný u žiakov Základnej školy Bartolomeja Krpelca, Tarasa Ševčenka 3 v Bardejove a u študentov Strednej priemyselnej školy na ul. Komenského v Bardejove. Spolu sa prieskumu zúčastnilo 477 respondentov z oboch uvedených škôl, z toho 394 chlapcov a 79 dievčat z toho zo Základnej školy B. Krpelca v Bardejove sa prieskumu zúčastnilo 109 žiakov z piatich tried deviateho ročníka (52 chlapcov a 57 dievčat) a zo Strednej priemyselnej školy v Bardejove 368 študentov zo sedemnástich tried 1. – 4. ročníka (342 chlapcov a 26 dievčat). Vyplnené dotazníky boli v stanovenom termíne doručené gestorovi projektu.

Výsledky prieskumov užívania legálnych a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR z predchádzajúcich rokov sú využívané v rámci aktivít zameraných na prevenciu užívania legálnych a nelegálnych drog u najviac ohrozenej skupiny populácie, ktorou sú deti a mládež. V tejto oblasti boli vykonávané rôzne zdravotno-výchovné aktivity (prednášky) pre deti a mládež, hlavne na základných a stredných školách v okrese Bardejov. V spolupráci s odd. podpory zdravia a na základe požiadaviek zo škôl vykonala pracovníčka odd. hygieny detí a mládeže na túto tému spolu 35 prednášok. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 194 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Gestorom je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a ÚVZ SR. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Vzhľadom na skutočnosť, že v tomto roku sa realizuje siedmy celoštátny antropometrický prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na zber a spracovávanie údajov, IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011, bola pozastavená a zrealizuje sa v roku 2012, čím sa ukončenie projektu presunie na 31.12.2014. Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru a v rámci edukačnej činnosti sa využívajú výsledky predchádzajúcich etáp monitoringu stravovacích zvyklostí, v zariadeniach pre deti a mládež sa presadzujú nové trendy vo výžive, upozorňuje sa na rizikové potraviny, sleduje sa zostavovanie jedálnych lístkov v ŠJ atď. V regionálnej tlači a na webovej stránke RÚVZ v Bardejove bol uverejnený článok o správnej výžive detí a mládeže a pracovníčkou oddelenia bolo vykonaných 13 prednášok s predmetnou tematikou. Zároveň bol materským školám, ktoré sa zúčastnili uvedeného projektu odovzdaný metodický materiál – metodický list pre učiteľov a pracovný zošit pre predškolákov k vzdelávaciemu projektu „Dano a Danko učia deti zdravej výžive“. Projekt je zameraný na výchovu detí materských škôl k zdravej výžive a zdravému životnému štýlu a jeho cieľom je podporiť zdravie detí predškolského veku. Tento bol na základe vykonanej osobnej konzultácie s riaditeľkami uvedených škôl zaradený do výchovno-vzdelávacieho procesu materských škôl v novom školskom roku 2011/2012.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. Okres Bardejov nebol zaradený do plnenia tejto úlohy.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2011, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č.355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2011.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Trendom sú kombinované vakcíny. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 18 praktických lekárov pre deti a dorast a 23 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola naposledy vykonaná v roku 2011 podľa Usmernenia hlavného hygienika č.OE/5033/2011, RZ-13640/2011 zo 6.7.2011 a bola zaslaná 11.10.2011 na RÚVZ so sídlom v Prešove. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 98 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Mali sme hlásené 2 nežiaduce postvakačné reakcie po očkovaní očkovacou látkou Infanrix Polio (išlo o 1. preočkovanie v 6. roku života, DTaP-IPV, č.š. v oboch prípadoch AC20B169AK). V oboch prípadoch sa jednalo o lokálne reakcie, v prvom prípade sa vytvoril opuch a erytém o veľkosti 18x10 mm, v druhom prípade opuch a erytém o veľkosti 8 x 5 mm.

Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi, zasielaním upozornení rómskym spoluobčanom, aby sa dostavili na povinné očkovanie. Nezaznamenali sme odmietnutie povinného očkovania.

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (18) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca teplomerom a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote.

Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 23.4. do 30.4. 2011 boli pracovníkmi nášho Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. V regionálnej tlači, v Bardejovských novostiach, bol uverejnený článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV) uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii o očkovaní.

3. Všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast v okrese Bardejov (18) bola zaslaná informácia o význame EIW. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov ako informácia pre rodičov detí.
4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove bol na nástenke vyvesený leták „Európsky imunizačný týždeň“ pre informovanie verejnosti.
5. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní. Rómski komunitní pracovníci (3), ktorí pracujú na našom RÚVZ počas uvedeného týždňa navštívili rómske osady okresu, rozdali 20 ks zdravotno-výchovného materiálu o očkovaní, urobili pohovor s rómskymi matkami o nutnosti a význame povinného očkovania detí.
6. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli rozdistribuované letáky s témou očkovania (4 prednášky).
7. V rámci poradenstva v oblasti očkovania boli poskytované informácie pre laickú verejnosť (1x) a zdravotníckych pracovníkov (7x) najčastejšie o očkovaní pred cestou do zahraničia. Bolo poskytnuté poradenstvo 4 rómskym matkám, ktoré sa nedostavili na povinné očkovanie detí priamo v rómskej osade. Následne bolo realizované povinné očkovanie týchto detí.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Cieľom je znížiť chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Všetci lekári primárneho kontaktu boli upozornení na využívanie tohto nového zdroja informácií. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj vydávaním článkov v mestskej tlači (6 článkov v týždenníku Bardejovské novosti – Európsky imunizačný týždeň; Aktuálna epidemiologická situácia vo výskyte ARO a chrípky – 2x, Deň hygieny rúk, Besnota, 1.december – medzinárodný deň HIV/AIDS), podávaním aktuálnych informácií v mestskej televízii (1 x priamy prenos o aktuálnej informácii vo výskyte ARO a chrípky v okrese Bardejov, 11 x teletext: 1x Deň hygieny rúk, 1x Európsky imunizačný týždeň, 9x aktuálna informácia vo výskyte chrípky a ARO), zverejňovaním aktuálnej epidemiologickej situácii na web stránke nášho úradu (22x) a vykonávaním prednášok v školách, v NsP Sv. Jakuba, n.o., o infekčných ochoreniach a ich prenose (11 x ochorenia – HIV/AIDS, 12 x deň hygieny rúk, 3 x svrab). V regionálnej televízii Patriot boli 9 x odvysielané údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky a ARO. Taktiež sme 9x zaslali informáciu o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky a ARO na MÚ, ktorá bola zverejnená na web stránke MÚ v Bardejove. Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní a výskyte preventabilných ochorení.

Taktiež zdravotnícka verejnosť a tiež laická verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (mesačná aktuálna epidemiologická situácia v okrese Bardejov).

Analýza prenosných ochorení za rok 2011, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2010, a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije asi 6 800 Rómov v 26 osadách, čo je 9,50 % z celkového počtu obyvateľstva okresu. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydliá so suchým záchodom, vysoká takmer 100 % nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu „A“ (VHA). Cyklicky výskyt VHA je každých 4 – 5 rokov v našom okrese, čo potvrdzuje aj 20 ročné sledovanie. V roku 2005 ochorelo 31 osôb, v roku 2008 sme zaznamenali až 104 prípadov ochorenia. V roku 2009 nastal pokles ochorení na 57 prípadov, čo svedčí o spomínanej cykličnosti výskytu tohto ochorenia. V roku 2010 a v roku 2011 sme nemali už ani jedno ochorenie na VHA.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s malým výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kampylobakteriázy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním. Parotitídu sme nezaznamenali od roku 2000, morbilli od roku 1997 a rubeolu od roku 1996. V roku 2008 sme zaznamenali už 2 prípady ochorenia na pertussis. V roku 2009, 2010 a v roku 2011 sme nezaznamenali žiadne ochorenie preventabilné očkovaním.

Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, od roku 2003 evidujeme výrazný pokles ochorení, avšak uplynulý rok predstavuje zlom vo výskyte tohto ochorenia a opätovný nárast počtu ochorení na 91 prípadov (2010-60). Vo výskyte salmonelóz sme nezaznamenali žiadnu explozívnu epidémiu, okrem 5 malých rodinných epidémií (17 ochorení), kde faktorom prenosu boli najčastejšie domáce vajcia a nedostatky pri príprave stravy po kontakte s hydinovým mäsom. Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej *Salmonella enteritidis*.

Za posledné 2 roky zaznamenávame nárast vo výskyte alimentárnych ochorení vyvolaných kampylobakteriami, počet ochorení za rok 2011 sa však mierne znížil oproti roku 2010 (2011-101, 2010-131). Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). Zaznamenaná bola len 1 rodinná epidémia (2 prípady) bez určenia faktoru prenosu.

Podobná situácia bola aj u dyzentérie, kde posledným vyšším výskytom bol rok 2000/68 prípadov, v roku 2010 sme zaznamenali len 2 prípady ochorenia ale už v roku 2011 počet mierne stúpol na 9 prípadov, všetko v rómskych komunitách, čo súvisí s nízkym hygienickým štandardom. 8 pacientov bolo izolovaných na detskom oddelení (deti do 8 rokov veku) a 1 pacient na internom oddelení NsP Sv. Jakuba n.o., Bardejov.

Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (*E.coli* enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. V roku 2010 bolo evidovaných 66 ochorení, v roku 2011 len 25 ochorení, vyvolaných rôznymi sérotypmi.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácne. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatítid zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2005 boli zaznamenané 4 prípady ochorenia na VHC, v roku 2006/2, v roku 2007/9, v roku 2008/1, v roku 2009/10, v roku 2010/ 4 a v roku 2011 už 5 prípadov ochorenia.

Od roku 2002 evidujeme nárast prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2008 a v roku 2009 sme zaevidovali 14 prípadov nových nosičov HBsAg, v roku 2010 pribudlo ďalších 13 nových

prípadoch a v roku 2011 stúpol počet prípadov nosičstva na 18. Takmer vo všetkých prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky, alebo ako súčasť vyšetrení v rámci predoperačného vyšetrenia.

Počet ochorení na varicellu kolíše po poklese v roku 2009. V roku 2006 bolo hlásených 336 ochorení, v roku 2007/ 302, v roku 2008/192, v roku 2009/125, ale v roku 2010 sme zaznamenali nárast prípadov ochorenia (380). V roku 2011 bolo zaznamenaných už len 104 prípadov ochorenia. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

Čo sa týka výskytu nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ojedinele zaznamenávame výskyt ochorení na trichinelózu a echinokokózu.

V roku 2007 sme zaznamenali 3 prípady ochorenia na meningokokovú meningitídu, v roku 2010 sme mali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 15 ročného chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B. V roku 2011 sme tiež zaznamenali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 2,5 ročného rómskeho chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B (6 rodinných kontaktov - ZZZ). Iné druhy meningitíd a encefalitíd nezaznamenávame.

Za posledných 20 rokov nebolo hlásené žiadne ochorenie na leptospirózu. Do roku 2007 sa nevyskytol ani jeden prípad kliešťovej encefalitídy, v roku 2008 bol hlásený 1 prípad kliešťovej encefalitídy u dôchodcu, pracujúceho celý život v poľnohospodárskej výrobe. Od vtedy nezaznamenávame dané ochorenie.

Čo sa týka Lymeskej boreliózy, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku 2007 bolo hlásených 32 ochorení, v roku 2008 a 2009 bolo hlásených len po 5 prípadov ochorení, ale už v roku 2010 bolo zaznamenaných 31 prípadov ochorenia. V roku 2011 evidujeme mierny pokles počtu hlásených ochorení na 21. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešťa.

V 1. polroku 2011 sme zaznamenali 1 explozívnu epidémiu u klientov Bardejovských Kúpeľov, a.s., vyvolanú norovírusom, pri ktorej ochorelo 71 klientov kúpeľov.

V našom okrese nemáme zatiaľ evidovaný výskyt nosičstva HIV a ani ochorenie na AIDS.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a za rok v písomnej forme.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Cieľom EPISu je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za rok 2011 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 153 otvorených prípadov a 719 uzatvorených prípadov, čo tvorí spolu 872 nových prípadov a zadali sme 10 hlásení do SRV (8 x SARI, 1x epidémia, 1 x podozrenie na týfus). Za uvedené obdobie sme spracovali 531 ohnísk nákaz (salmonelóza, dyzentéria, VHC, L. borelióza, kampilobakteriáza, nosičov HBsAg, toxoplazmóza, toxokaróza, AH1N1, SARI, meningitída).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 1 prípade (epidémia B. Kúpele, a.s.), a 41 rozhodnutí ako LD a ZZZ – vyradenie potravinárov, kontakt s meningitídou a VHA.

Prístup do EPISu je umožnený 3 zamestnancami z oddelenia epidemiológie, ktoré vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každá pracovníčka oddelenia, a ktoré sa mení každých 6 týždňov.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2011:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n.o. Bardejov sa každým rokom zvyšuje, čo považujeme za pozitívne a za snahu nemocnice riešiť túto problematiku. Za rok 2011 bolo hlásených 124 NN, čo je menej oproti roku 2010, kedy bolo hlásených 134 NN. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (71). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, kožu a sliznice a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bol *Klebsiella pneumoniae* ESBL, *St. aureus* methicilin R, a *E.coli* ESBL.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:
viď tbl.

	rok 2008	rok 2009	rok 2010	rok 2011
Chirurgické	14	1	0	1
Detské	3	6	8	5
Interné	1	3	0	4
Neurologické	5	1	1	1
Novorodenecké	3	1	1	0
OAIM	0	13	26	29
Geriatria	0	4	7	8
FRO	2	9	2	4
Gynekologické	2	2	0	1
LDCH	27	26	89	71
Psychiatrické	0	0	0	0
Spolu	39	66	134	124

Za rok 2011 bolo vykonaných 108 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky:

114 vzoriek sterilného materiálu, 351 sterov z prostredia a skontrolovaná bola účinnosť 32 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (126 bioindikátorov).

Prednáška o výskyte NN za okres Bardejov bola prednesená pre zamestnancov RÚVZ prešovského kraja na krajskom seminári.

V súvislosti s epidémiou v B. Kúpeľoch bola vykonaná prednáška o HER v zariadení B. Kúpele a.s., pre upratovačky, chyžné a pomocný personál.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Aktivity súvisiace s týmito projektmi vykonáva v RÚVZ so sídlom v Bardejove oddelenie podpory zdravia. Poradňa zdravia vykonala v prvom polroku 17 výjazdov. V základnej poradni bolo vyšetrených 444 klientov. V poradni výživy sme poskytli poradenstvo 196 klientom a poradňu optimalizácie pohybovej aktivity navštevuje 38 klientov /145 stretnutí/.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (9x) na teletexte Bardejovskej televízie, na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove, na web stránke MÚ v Bardejove a vydaním článku o prevencii chrípky a ARO v tlači (Bardejovské novosti).

Taktiež v bardejovskej televízii zazneli v priamom prenose aktuálne informácie pre verejnosť o význame očkovania proti chrípke a aktuálna epidemiologická situácia v jej výskyte.

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

V súvislosti s výskytom ťažkých komplikácií chrípky (SARI) sme v prvom polroku 2011 urobili 14 odberov biologického materiálu (výter z nosa, výter z hrdla), od chorých pacientov, všetci boli pozitívni na prítomnosť AH1N1 (2 x J10.9, 12 x SARI - J10.7).

Taktiež pracovníci oddelenia epidemiológie sa podieľali na hlásení prípadov SARI do SRV (8 hlásení SRV v EPISe) a na oddelenie epidemiológie ÚVZ SR.

Dňa 21.10.2011 nám bol telefonický nahlásený z hasičského a záchranného zboru v Bardejove výskyt podozrivej zásielky na antrax. Zamestnanci oddelenia epidemiológie sa podieľali spolu s Obvodným oddelením PZ v Bardejove na riešení mimoriadnej situácie, prítomnosť spór *Bacillus anthracis* nebola potvrdená.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne oddelením HZP.

V roku 2011 bol odber odpadovej vody vykonaný 6 x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov, v termínoch: 16.3.2011, 11.5.2011, 29.6.2011, 24.8.2011, 26.10.2011 a 18.11.2011.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení. RÚVZ so sídlom v Bardejove sa zapojil do aktivít v rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2009 – 2012 za rok 2011 nasledovne:

Oddelenie podpory zdravia spolu s oddelením epidemiológie vykonáva v priebehu roka prednášky žiakom základných a stredných škôl. Za rok 2011 bolo zorganizovaných 18 prednášok (510 žiakov) a 11 x bol realizovaný projekt Hrou proti AIDS (385 žiakov).

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné poradenstvo/12 klientov/.

V našom okrese nemáme evidovaný výskyt nosičstva HIV ani ochorenie na AIDS.

Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR. Taktiež v regionálnej tlači (Bardejovské Novosti) je ku dňu „1.december, svetový deň boja proti AIDS“ uverejnený článok s danou problematikou. Tento článok bol uverejnený aj na webovej stránke nášho úradu a na nástenke úradu vo vstupnej časti budovy. Taktiež zamestnanci oddelenia epidemiológie a podpory zdravia boli k dispozícii poskytnúť v tento deň poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií. Telefónne čísla na konzultáciu a výzva na poskytnutie poradenstva bola uverejnená už v spomínanom príspevku uverejnenom v tlači. Pri našom RÚVZ pracuje poradňa pre HIV /AIDS (12 klientov). Všetky informačné letáky o HIV/AIDS sú pripravované RÚVZ so sídlom v Bardejove.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“

Cieľom je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenie seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá ma negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť vzájomne prospešnú aktivitu seniorov pre zdravie. Organizujeme a vykonávame poradňu optimálnej pohybovej aktivity pre ženy – seniorky na znižovanie nadváhy a zvyšovanie kondície. Zároveň vykonávame poradenstvo v oblasti zdravej výživy, vyhodnocujeme jedálničky. Celkove bolo 145 stretnutí – cvičení so ženami seniorkami.

Zorganizovali sme turistické vychádzky do prírody pre seniorov, spolu s rodinnými príslušníkmi na jar v rámci svetového dňa pohybu a v letnom období v čase prázdnin sa zúčastnili seniori spolu s vnúčatami. V spolupráci s penziónom Čergov sme uskutočnili športové hry pre seniorov, kde sa súťažilo v športových disciplínach ako hod granátom, kop loptou do bránky, chôdza s pohárom vody medzi prekážkami, skladanie pyramídy a puzzle. V Domove dôchodcov na Toplianskej ulici sme vykonali prednášku na tému „Bezpečnosť v cestnej premávke“. Formou intenzívnej mediálnej kampane, je nutné upozorňovať na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku. V rámci celosvetovej iniciatívy „Týždeň mozgu“, ktorú organizuje trojica organizátorov / Nadácia MEMORY, Slovenská Alzheimerova spoločnosť a Centrum MEMORY v úzkej spolupráci s Neuro - imunologickým ústavom SAV/, sme vykonali 2 prednášky a praktické testy na precvičenie pamäti so seniormi. Cieľom akcie bolo upriamiť pozornosť verejnosti na ľudský mozog, jeho schopnosti a jeho zraniteľnosť a otestovanie pamäti seniorov. V rámci kampane „Týždeň mozgu“, sme pripravili pre seniorov didaktické cvičenia zamerané na tréning psycho - motorických a kognitívnych funkcií mozgu. Celkom sa cvičení zúčastnilo 25 seniorov.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

Edukáciou matiek je možné pozitívne ovplyvniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť. Organizujeme stretnutia mamičiek s deťmi od 0 do 3 rokov v rámci materského centra. Aktivity sú zamerané na pohybovú aktivitu, zdravú výživu, dentálnu hygienu a zdravý vývoj dieťaťa. V rámci stretnutí pripravujeme rôzne zdravotno – výchovné besedy, poskytujeme

propagačné materiály k problematike ochrany detí a mládeže pred násilím s osobitným dôrazom na problematiku komerčného sexuálneho zneužívania detí a mládeže. Stretnutia prebehli 8 krát.

Pre budúce mamičky sme zorganizovali edukačno - intervenčný cyklus prednášok o problematike tehotenstva, životospráve v tehotenstva a psycho- profylaktickú prípravu na pôrod. Vykonali sme prednášky o zdravej výžive počas tehotenstva a počas dojčenia a praktický nácvik starostlivosti o novorodenca, kúpanie, prebaľovanie, dojčenie a cvičenie pre tehotné ženy. Pri týchto aktivitách sme sa s tehotnými stretli 10 krát.

9.3.2 Zdravotnovýchovné pôsobenie u detí - stomatohygiena

V rámci programu prebieha edukácia pomocou bábky Adamko a taktiež v audiovizuálnej podobe ako kreslené rozprávky, vo forme maľovanky. Intervenčné, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí v materských školách prebieha formou hry, využívame vytlačené obrázky rôznych potravín – zdravých a nezdravých jedál, deti samé musia zatriediť do ktorej skupiny potravina patrí. Na objasnenie stavby zuba využívame anatomickú pomôcku zub a pri čistení zubov máme veľký model zubov, ktorý si deti môžu skúsiť poumývať. Zdôrazňovali sme potrebu správnej techniky denného umývania zúbkov, ale aj pravidelných preventívnych prehliadok u zubného lekára. V MŠ a ZŠ sme počas roka vykonali 31 besied ktorých sa zúčastnilo 709 žiakov. 24 krát bola premietnutá rozprávka – Zúbky. 7 krát sa uskutočnila beseda pre deti znevýhodnených skupín a edukovaných bolo 168 detí z MŠ a ZŠ. Pri každej besede bola premietnutá rozprávka. Zakúpili sme zubné kefky, pasty a deti si prakticky nacvičovali správnu techniku umývania zúbkov. V rámci svetového dňa orálneho zdravia ktorý je v mesiaci september sme uverejnili článok o význame orálneho zdravia a realizácii projektu na prevenciu v regionálnej tlači Bardejovské novosti a na web stránke RÚVZ a taktiež sme vytvorili informačnú tabuľu v budove RÚVZ.

9.4 EHES – European Health Examination Survey

Zapojili sme sa do projektu EHES a v rámci zaškolenia sa 2 pracovníčky oddelenia podpory zdravia zúčastnili na školení v Banskej Bystrici. V našom okrese bolo náhodným výberom určených 70 respondentov, ktorých pozývame na vyšetrenie. Projekt ešte prebieha.

9.5 Populačná stratégia – „Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou“

V rámci spolupráce s nadáciou srdca a Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou sme uskutočnili aktivity v rámci **Týždňa mozgu**. Pre rôzne vekové kategórie sme pripravili úlohy na testovanie pamäti a zručnosti, ktoré riešili za určený čas. Testovania sa zúčastnili – deti 1. ročníka ZŠ, 4. ročníka ZŠ, dospelí v strednom veku a seniori. Všetci dostali rovnaké úlohy, otestovali si svoju pamäť a zručnosť. So 40 deťmi zo základnej školy na Komenského ulici sme súťažnou formou precvičovali pamäť. Po vyhodnotení boli účastníci odmenení vecnými cenami od sponzorov.

Precvičenie pamäti formou testov sme vykonali aj so zamestnanci RÚVZ v rámci seminára. Vytvorili sme informačnú tabuľu a letáky zamerané na dôležitosť zdravého stravovania a nutnosť precvičovať si mozog. Po skončení Týždňa mozgu sme odoslali Alzheimerovej spoločnosti vyplnený dotazník o priebehu aktivít a fotodokumentáciu z vykonaných akcií.

Z príležitosti „**Svetového dňa zdravia**“ sme uskutočnili výjazd poradne zdravia do priestorov reštaurácie Ver-de. Záujemcom sme vyšetrovali hladinu cholesterolu, individuálne sme radili v oblasti ozdravenia stravovacích návykov a zvýšenia pohybovej aktivity. Poskytli sme všetkým vyšetreným zeleninové a ovocné šaláty, rôzny zdravotno-výchovný materiál. Vybrané reštaurácie v tento deň ponúkali zeleninové jedlá a šaláty. K svetovému dňu zdravia sme uverejnili článok v regionálnej tlači. Vyšetrenia sa zúčastnilo 23 záujemcov.

Na „**Svetový deň pohybu**“ sme zorganizovali turistickú vychádzku, ktorej sa zúčastnila skupina 18 seniorov. Zúčastnili sme sa „Jarných športových a jesenných športových hier telesne postihnutých“. Vykonali sme telesne postihnutým občanom merania tlaku krvi, podkožného tuku, fajčiarom COHb a individuálne konzultácie. Zorganizovali sme súťaž pre študentov stredných škôl „Súťaž telesnej zdatnosti SŠ mládeže“, ktorej sa zúčastnilo 7 stredných škôl a súťažilo sa v piatich disciplínach. Najlepší si odniesli vecné ceny a putovný pohár. Uverejnili sme na web stránke RÚVZ články k svetovému dňu pohybu a vyhodnotenie súťaže telesnej zdatnosti študentov SŠ.

Na **Svetový deň bez tabaku** sme s poradňou zdravia vykonali výjazd do ZŠ Gaboltov. Zamestnancom sme vyšetrili základné biochemické parametre a fajčiarom sme zmerali prístrojom smokerlyzer množstvo COHb a poskytli sme krátku intervenciu o škodlivosti fajčenia a o možnosti odvykania od fajčenia v našej poradni. Celkovo sme vyšetrili 16 klientov.

Na **svetový deň mlieka** sme v spolupráci s komunitnými pracovníkmi zdravotnej výchovy zabezpečili besedu o potrebe mlieka v detskom veku spolu s premietnutím zdravotno-výchovného filmu na osade Poštárka pre 16 detí z MŠ.

K svetovému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi - sme vykonali 19 besied na základných a stredných školách spojených s premietnutím zdravotno-výchovného videofilmu o problematike zneužívania drog, na web stránke RÚVZ sme uverejnili článok.

Z príležitosti „**Svetového dňa srdca**“ v meste Bardejov v spolupráci s Akadémiou vzdelávania a Slovenskou Nadáciou srdca sme vykonali akciu pre verejnosť. V tento deň sme záujemcom na dvoch stanovištiach /v lekárni Dr. Max a v lekárni Átrium/ merali niektoré rizikové faktory srdcovocievnych ochorení - hladinu cholesterolu, krvný tlak, BMI, obvod pásu. Taktiež sme testovali presnosť prinesených tlakomerov porovnaním nameraných hodnôt kalibrovaným tlakomerom. Dve skupiny študentov /hliadky zdravia / z Obchodnej akadémie v Bardejove informovali občanov v meste, kde si môžu na meracích miestach dať vyšetriť svoje rizikové faktory. Zisťovali určené údaje o klientoch, ktoré zapisovali do formulárov.

Študenti oslovili 178 občanov mesta, ktorým boli rozdane kartičky s kódom zdravia a propagačné letáky. Na meracích miestach sme vyšetrovali: Cholesterol / 135 záujemcov-27 mužov a 108 žien/. Zvýšené hodnoty cholesterolu boli zistené u 10 mužov a 65 žien. Krvný tlak a BMI sme zmerali 135 záujemcom. Hypertenzia bola zistená u 10 mužov a 24 žien. Otestovali sme 5 domácich tlakomerov. Z príležitostí akcie MOST 2011 sme uverejnili článok na web stránke RÚVZ.

Z príležitosti „**Svetového dňa ústneho zdravia**“ sme uverejnili článok v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ a záujem o prednášku prejavili študenti zo strednej priemyselnej školy. Vykonali sme pre nich 2 besedy.

Z príležitosti „**Európskeho dňa nefajčenia**“ sme mali stanovište na pošte, kde sme verejnosti merali hodnoty COHb, spirometriu, krvný tlak. Vyšetrenia sme zamerali na fajčiarov, každý zúčastnený vyplnil Fagerstromov dotazník, ktorý sme vyhodnotili a poskytli sme krátke poradenstvo na odvykanie od fajčenia, upozornili sme na zdravotné riziká vyplývajúce z fajčenia a dali sme do povedomia poradňu na odvykanie od fajčenia, ktorá je na našom pracovisku. Vyšetrenia sa zúčastnilo 17 klientov.

Z príležitosti „**Svetového dňa boja proti AIDS**“ sme pokračovali v projekte primárnej prevencie „Hrou proti AIDS“. Projekt plníme priebežne celý rok. Cieľom projektu je dať mládeži netradičným spôsobom – hrou možnosť získať základné informácie o spôsoboch prenosu HIV infekcie, ako aj ďalších pohlavne prenosných ochorení a premýšľať o vlastných spôsoboch a správaní v možných rizikových situáciách (vrátane i. v. užívania drog). Celkom

sme vykonali 29 prednášok a workshopov pre študentov stredných škôl a žiakov II. stupňa základných škôl. Z príležitosti svetového dňa AIDS sme uverejnili článok v regionálnej tlači.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít

Piaty rok sme zapojený do riešenia tohto programu. Zdravotno-výchovné aktivity boli vykonávané v rómskych osadách, kde žijú segregované skupiny rómskych obyvateľov. Činnosť KPZV pokračovala v riešení problémov z minulého roku a podľa zistení priamo v teréne resp. podľa odporúčaní detských a všeobecných lekárov. Riešili sa pretrvávajúce problémy s neúčastou na detských poradniach, preventívnych prehliadkach a povinných očkovaníach detí, neprihlásenie dieťaťa na matrike, zdravotnej poisťovni. Pri výskyte vší u detí v jednotlivých školách sme zakúpili a poskytli dezinfekčné prostriedky na pedikulózu. Taktiež pri výskyte svrabu boli vykonané opatrenia v rodinách postihnutí rodinní príslušníci boli odoslaní k odbornému lekárovi a priebežne sledovali správnosť použitia liečivých prípravkov aby sa nákaza nešírila. Vytvorili sme leták s názvom svrab v slovenskom aj v rómskom jazyku a rozdával sa v osade. Komunitní pracovníci ZV sa zameriavali na edukáciu hlavne detí v MŠ a v základných školách. Témy **prednášok a názornej edukácie** sa týkali hlavne dodržiavania základných hygienických návykov, čistoty tela, rúk, oblečenia, umývania zubov, správneho stravovania, prvá pomoc a prevencia úrazov. Deťom sme poskytli zubné kefky a pasty. Starším deťom sme prednášali na témy rizika fajčenia drog, alkoholizmu, AIDS, pohlavných chorôb o problematike dospievania. Celkom bolo 43 prednášok a edukovaných bolo 983 detí a mládeže.

Boli riešené problémy so zabezpečením pitnej vody v Malcove kde bola osada napojená na obecný vodovod. Na sídlisku Poštárka v Bardejove sa opakovane premnožil obťažujúci hmyz – ploštice, čo malo za následok výskyt infikovaných hnisavých rán pokožky hlavne u detí. Riešili sme to v spolupráci s komunitnými sociálnymi pracovníkmi a sociálnym odborom mestského úradu v Bardejove, ktorý zabezpečil dezinfekciu bytov na sídlisku Poštárka. Však obyvatelia niektorých bytov nesúhlasili s vykonaním dezinfekcie a preto sa výskyt a premnoženie obťažujúceho hmyzu opakuje.

Aj toho roku sme zrealizovali projekt: „**Edukácia rómskych žien o životospráve v tehotenstve a starostlivosť o novorodenca**“. Zamerali sme sa na zvýšenie vedomostí rómskych žien v oblasti zdravého stravovania, rizika konzumácie alkoholu a fajčenia v tehotenstve a jeho vplyv na zdravie dieťaťa. Prednášky sme rozšírili aj o informácie o prevencii pohlavne prenosných ochorení a AIDS. Ženy si prakticky skúšali kúpanie, ošetrovanie novorodenca a bol im poskytnutý motivačný balíček s hygienickými potrebami. Edukované boli tehotné rómske ženy z osady Poštárka pri Bardejove a zo Zborova. Spolu sa zúčastnilo 20 tehotných žien.

Tohto roku sme sa zamerali na mamičky s deťmi a pripravili sme pre nich kurz zdravej výživy a varenie pre dojčatá „**Varíme zdravo, chutne a lacno**“. Kurzu varenia sa zúčastnili rómske ženy spolu s deťmi v štyroch osadách a to v Cígelke, Sveržove, na Poštárke a v Zborove. Mamičkám sme vysvetlili potrebu zdravého stravovania v detskom veku, zdravotné riziká pri zlom stravovaní. Sponzorsky sme získali suroviny a spoločne sme uvarili 4 rôzne jedlá, ktoré pozostávali z ovsených vločiek, ovocia a zeleniny. Ukázali sme, že sa dá variť aj bez ochucovadiel, nepoužívali sme cukor, vegetu, korenia a všetky uvarené jedlá ochutnávali matky aj deti. Kurzov sa spolu zúčastnilo 26 žien a každá si domov odniesla aj recepty, aby jedlá, ktoré im chutili mohli pripraviť doma.

9.7 Vyzvi srdce k pohybu

Formou mediálnej kampane sme sa snažili zvýšiť informovanosť obyvateľov o význame pohybovej aktivity. V rámci tejto celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie sme napísali článok do regionálnych novín, plagáty a prihlášky

sme rozniesli do stredných škôl v okrese Bardejov aj do čakární v zdravotníckych strediskách. Priamo sme oslovovali klientov našich poradní aby sa zapojili aktívne do tejto súťaže. Napriek propagácii sa do tohto ročníka prihlásilo 27 ľudí, ktorí riadne vyplnenú prihlášku doniesli k nám a následne boli všetky odoslané do Banskej Bystrice.

9.8 Národný program prevencie obezity

Sledujeme výskyt obezity klientov poradne zdravia formou poradenstva a vhodným životným štýlom sa snažíme u klientov upraviť nadváhu resp. obezitu, čím sa napĺňa sekundárny cieľ NPPD, a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. K plneniu tejto úlohy prispieva poradňa optimálnej pohybovej aktivity. V rámci tejto úlohy plníme **projekty na znižovanie nadváhy a zvyšovanie kondície** pre 2 skupiny starších žien /145 stretnutí/ a 1 skupinu mladších žien /10 stretnutí/. Cvičenia sa vykonávajú dva krát týždenne. Celkom sa cvičení zúčastňuje 26 žien v seniorskom veku a skupina 7 žien v produktívnom veku. Boli vykonané prednášky pre žiakov a študentov na témy zdravý životný štýl, zdravá výživa /13/. Pre stredoškolskú mládež sme zorganizovali športovú súťaž zdatnosti. Súťaže sa zúčastnilo 7 stredných škôl. V rámci poradne zdravia sledujeme a vyhodnocujeme hodnoty obsahu telesného tuku, centrálnej obezity u každého klienta a upozorňujeme na riziká z hľadiska nadváhy a obezity. V rámci poradne výživy vyhodnocujeme cvičenkám jedálničky a radíme ako upraviť stravovanie s cieľom zníženia nadváhy .

9.9 CINDI program SR

Systematicky pravidelne monitorujeme zdravotný stav a vyhľadávame relatívne zdravé osoby v riziku a chorých nepodchytených v kuratíve. Identifikujeme individuálne riziko poskytujeme poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu v poradniach zdravia, v špecializovaných nastavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a pod.

V rámci základnej poradne bolo vyšetrených 444 klientov . Celkom sme vykonali 17 výjazdov s poradňou zdravia. V poradni výživy sme poskytli poradenstvo 196 klientom a poradňu optimalizácie pohybovej aktivity navštevuje 33 klientov /145 stretnutí/.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Osobitnú pozornosť venujeme zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch. Snažíme sa ich viesť k individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie.

Podľa záujmu MŠ, ZŠ a SŠ sme realizovali prednášky v spolupráci s oddelením HDM na rôzne zdravotno-výchovné témy:

škodlivosť fajčenia 52 prednášok, drogy 55 prednášok, alkohol 52 prednášok riziká pohlavného života 11 prednášok, dospelosť 11 prednášok, prvá pomoc 9 prednášok, stomatohygiena 39 prednášok, základné hygienické návyky 22 prednášok, 29 prednášok s workshopom na tému AIDS, o problematike chrbtice školáka 16 prednášok, 13 prednášok ozdravenie výživy, starostlivosť o vlastné zdravie 4 prednášky, prevencia a likvidácia svrabu 1 prednáška, krvný tlak a prevencia 13 prednášok, BECEP 2 prednášky, deti a mlieko 1 prednáška. Celkovo sme vykonali 330 prednášok a besied a spolu bolo edukovaných 5405 žiakov a študentov MŠ, ZŠ a SŠ. Pri besedách využívame aj zdravotno-výchovné videofilmy, ktoré sme premietli 36 krát a zdravotno-výchovný materiál, letáky, ktoré sme počas roka vytvorili k besedám /11/.

Do všetkých ZŠ a SŠ škôl sme distribuovali plagáty z UVZ SR s tematikou „Rozvoj tolerancie v školách“.

Už po druhý krát sme sa zapojili do programu „Ovocie a zelenina do škôl“ a zrealizovali sme opakovane u tých istých žiakov monitorovanie vstupných a výstupných údajov spotreby ovocia a zeleniny, fyzickej aktivity a zdravého životného štýlu dotazníkovou metódou. Celkom sme spracovali 141 dotazníkov, ktoré sme vložili do programu epi info a odoslali na ÚVZ SR.

10. KONTROLA TABAKU

Zamestnancami RÚVZ bolo vykonaných 979 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

10.1 Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže „PRESTAŇ A VYHRAJ“ po roku od ukončenia formou prieskumu

V tomto roku súťaž nebola vyhlásená.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bratislave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

- V priebehu roka 2011 sa pokračovalo v plnení zásad daných v súčasnej dobe realizovaným akčným plánom NEHAP III. Týkali sa najmä štátneho zdravotného dozoru na úseku kontroly kvality vnútorného ovzdušia v priestoroch s dlhodobým pobytom osôb, kontroly kvality pitnej vody v rámci monitoringu a tvorby zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri príprave obytných zón a objektov.
- Pracovníci odboru hygieny životného prostredia poskytovali informácie o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a o aktuálnych environmentálno-zdravotných témach v rámci environmentálno-zdravotnej poradne na odbore hygieny životného prostredia (ústne, telefonicky a e-mailom) a prostredníctvom viacerých vstupov do masmédií.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

- Sledované údaje o kvalite prostredia, najmä pitnej vody a vody na kúpanie, sa priebežne zapisovali do informačných systémov a vyhodnocovali. Výsledky boli k dispozícii verejnosti na webovej stránke úradu i na základe písomných, e-mailových a telefonických dotazov.
- V priebehu roka 2011 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.6 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V EURÓPE (SINFONIE)

V roku 2011 RÚVZ Bratislava úlohu neriešil.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

- V súvislosti s usmernením ÚVZ SR na plnení uvedenej úlohy boli v požadovanom termíne zaslané na tento úrad nasledovné podklady informácie:
  - Zoznam verejných vodovodov zásobujúcich viac ako 5000 obyvateľov s dezinfekciou vody na báze chlóru (počet zásobovaných obyvateľov, typ vodného zdroja, druh používaného dezinfekčného prostriedku, problémy s vedľajšími produktmi dezinfekcie, kvalita vody, nevyhovujúce ukazovatele.
  - Prehľad verejných vodovodov v Bratislavskom kraji bez dezinfekcie na báze chlóru (v Bratislavskom kraji sa nevyskytujú).
  - Pripomienky k tabuľkovému spracovaniu údajov.
- Pracovníci úradu participovali na rokovaní o pripravovanom súvisiacom pilotnom projekte na vyšetrenie reziduí a vedľajších produktov dezinfekcie vo vybraných vodovodoch.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

- Úrad zabezpečil vyšetrenie vzoriek vody na kúpanie v súvislosti s prípravou letnej sezóny 2011 a jej priebehu. Bolo odobratých a vyšetrených celkom 121 vzoriek vody na kúpanie z prírodných jazier s organizovanou i neorganizovanou rekreáciou. Z 12 bazénových kúpalísk so

sezónnou prevádzkou bolo odobratých a vyšetrených 171 vzoriek vody. Ďalších 221 vzoriek vody bolo odobratých z 15 bazénov s celoročnou prevádzkou, ktoré sú evidované v informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie.

- K začatiu sezónnej prevádzky kúpalísk bolo vydaných celkom 15 rozhodnutí.
- Správy o pripravenosti letnej turistickej sezóny ako aj vyhodnotenie priebehu sezóny na kúpaliskách v Bratislavskom kraji boli v stanovených termínoch zaslané na ÚVZ SR.
- Výsledky rozborov vody sa priebežne zapisovali do informačného systému o kvalite vody na kúpanie.
- Úrad participoval na vypracovaní profilov vody vhodnej na kúpanie u vyhlásených kúpacích oblastí.
- Obyvatelia boli informovaní o kvalite vody na kúpanie prostredníctvom vstupov do masmédií a uverejnením výsledkov rozborov v informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie.

1.10 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR.

- Pracovníčka úradu je členkou pracovnej skupiny pre hodnotenie dopadov na zdravie. Zúčastnila sa na medzirezortných rokovaníach s pracovníkmi MŽP SR o súčinnosti pri vyžadovaní HIA v rámci hodnotení činností podľa zák. č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.
- Pre celoslovenskú poradu hygieny životného prostredia pripravila vstup o postupe orgánov verejného zdravotníctva pri vypracovaní stanovísk podľa zák. č. 24/2006 Z.z.
- V rámci hodnotení činností podľa zák. č. 24/2006 Z.z. sa priebehu roku 2011 požadovalo hodnotenie HIA pri posudzovaní zámeru Tlačiareň Slovenská Grafia a.s. Bratislava – Rača. Posúdenie dopadov na zdravie bolo súčasťou zámeru Rozšírenie výrobných kapacít Volkswagen Slovakia Bratislava, Lisovňa a Zvarovňa.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci. Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov sa v r. 2011 priebežne vykonával štátny zdravotný dozor a prehodnocovali rizikové práce na základe hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z konkrétnych faktorov práce a pracovného prostredia. Podkladom pre hodnotenie zdravotných rizík boli objektívne merania faktorov práce a pracovného prostredia vrátane biologických expozičných testov. Vyhlásenie rizikových prác pre zamestnávateľa bolo spojené s povinnosťami na úseku ochrany zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení na zníženie alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci, zvýšený zdravotný dohľad vrátane zabezpečenia cielených lekárskeho preventívnych prehliadok zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby. Rizikové práce zaradené do kategórie 4 sa určovali na časovo vymedzené obdobie max.

1 roku. Podkladom pre rozhodnutie vo veci vyhlásenia rizikových prác boli zamestnávateľom garantované opatrenia a časový horizont ich realizácie za účelom zníženia expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia.

V roku 2011 sa vykonalo 47 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami. Opatrenia, v počte 9, uložené organizáciám na odstránenie zistených hygienických nedostatkov na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami sa v prevažnej miere týkali realizácie technických, organizačných a iných opatrení na zníženie rizika, aktualizácie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku na základe objektívnych meraní, používania OOPP, realizácie biologických expozičných testov a cytogenetických vyšetrení, zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby (PZS) pri zabezpečovaní ochrany zdravia zamestnancov pri práci, aktualizácie rizikových prác a preukázania zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu.

V roku r. 2011 bolo vydaných celkove 66 rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác s rizikovými faktormi: **prach** (GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Opracovávanie kovov a ich povrchová úprava, Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, pevný aerosol s obsahom železa); **vibrácie** (GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Opracovávanie kovov a ich povrchová úprava, Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, vibrácie prenášané na ruky); **chemické faktory** (Istrochem Explosives a.s. v likvidácii, Balenie, finalizácia, skladovanie a expedícia poloplastických priemyselných trhavín, Nobelova 34, BA, výbušninar, nitroglykol); **karcinogénne faktory** (NOÚ v Bratislave, Klenová 1, OCS, cytostatiká, formaldehyd; ZŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, BA, Edukačný proces na pracoviskách Kliniky detskej hematológie a onkológie DFNSP v Bratislave, Limbová 1, BA, cytostatiká; MŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, BA, Edukačný proces na pracoviskách Kliniky detskej hematológie a onkológie DFNSP v Bratislave, Limbová 1, BA, cytostatiká; **hluk** (Doprastav, a.s., závod Petržalka, Výrobné stredisko 07 baranenie štetovnic, strojník stavebných strojov, BA; Porsche Inter Auto Slovakia, spol. s r.o., Mechanicko-klampiarska dielňa, Vajnorská 162, BA, kat.4; COLORSPOL, s.r.o., Stredisko povrchových úprav -otryskávanie v areáli Slovnaft, a.s., blok 11, Vlčie hrdlo, BA; NP SLOVAKIA, s.r.o. Výroba plastových dielov pre automobilový priemysel, obsluha drvičky plastov, Bojnická 3, BA; DKB CEE k.s., Výroba, montáž interiérov sanitných vozidiel, Galvaniho 14, BA; PRVÁ BRATISLAVSKÁ PEKÁRENSKÁ ,a.s., Umyváreň prepraviek, Budatínska 36, BA; Porsche Inter Auto Slovakia, spol. s r.o., Dolnozemska 7, BA, klampiarska dielňa, kat.4; lakovňa, kat. 3; Slomatec s.r.o., Oprava karosárskych výrobkov, Tehelňa 20, BA; Ján Karovič, Výroba betónu, Železničná 4, Lozorno; Slovnaft Petrochemicals, s.r.o., VJ PE 2, Vlčie hrdlo 4846, BA, operátor kompresorov vonkajší; ISTROMETAL DM, s.r.o., Hlohová 8, BA, zámočník; OBUK Slovakia s.r.o., Výroba plastových výplní a výroby hliníkových rámov ALU, Cesta Mládeže 18, Malacky robotník; GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Opracovávanie kovov a ich povrchová úprava, Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, kat. 4; Umicore Building Products Slovensko, s.r.o. Gogoľova 18, Klampiarska výroba, BA; Edward Willems, Stolárska dielňa, Mierová 18, Nová Dedinka); **fyzická záťaž- bremená** (Rajo a.s., Studená 35, BA, Výroba čerstvých mliek a kyslomliečnych nápojov – Výrobné linky TETRA TOP a PET, Výroba kyslomliečnych výrobkov – Stredisko plnenie KMV, Výroba sprejovej šľahačky a smotany do kávy, Pracovisko sprejová šľahačka, Pracovisko smotana do kávy, Prevádzka trvanlivých mliek a smotany, Výroba tvarohu, syra a ultrafiltrácie srvátky fyzická a polohová záťaž); **záťaž chladom** (METRO Cash & Carry Slovakia s.r.o., Veľkoobchodné stredisko, BA, Devínska Nová Ves, Predajné oddelenie mäso, ryby, mlieko); **optické žiarenie – lasery** (SENIOR- geriatrické centrum n. o., Vajanského 1, Modra; Real Centrum, spol. s r.o., NZZ – dermatovenerologická ambulancia Centrum Eurovea, Pribinova 8, BA; MUDr. Renáta Kurišová, NZZ ReSkin- dermatovenerologická ambulancia, Svetlá 2, BA); **biologické faktory** (Štátny veterinárny ústav BA, Botanická 15,

Odb. epizootológie, odd. mikrobiológie, parazitológie, mykológie, BA - Brucella abortus, Brucella canis, Burkholderia mallei, Francisella tularensis (typA), Mycobacterium tuberculosis, Coccidioides immitis, Blastomyces dermatitidis); **ionizujúce žiarenie** (UN BA, Nemocnica Ružinov, Ružinovská 6, BA; UN BA, Špecializovaná geriatrická nemocnica, Krajinská 91, BA; UN Bratislava, Nemocnica Ružinov, Ružinovská 6, BA, V. interná klinika LFUK a UNB Centrum implantácie kardiostimulátorov; Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny, odd. anesteziológie; Oddelenie KOS; UN Bratislava, I. Chirurgická klinika LFUK a UNB, Nemocnica Staré Mesto, Mickiewiczova 13, BA; UK v Bratislave, Farmaceutická fakulta, Katedra farmaceutickej analýzy a nukleárnej farmácie, Odbojárov 10, BA; OUSA, s.r.o., Heydukova 10, BA, Interná pneumologická ambulancia, Odd. GAE). V 1 prípade sa nevyhovelo STU v Bratislave, Vazovova 5 vo veci návrhu na zaradenie prác s expozíciou ionizujúcemu žiareniu na pracoviskách Fakulty chemickej a potravinárskej technológie STU, Ústav chemického a environmentálneho inžinierstva, Oddelenie environmentálneho inžinierstva a Ústav fyzikálnej chémie a chemickej fyziky, Oddelenie chemickej fyziky do 3. kategórie. Práce boli zaradené podľa § 31 ods. 3 písm. b) zák. č. 355/2007 Z. z. do kategórie 2.

V 35 prípadoch boli rizikové práce aktualizované: **prach** (Swedspan s.r.o. Výroba nábytku, spracovania dreva, balenia, distribúcie, Továrenská 19, Malacky, kat.4 – aktualizácia po roku; BEMAKO, s.r.o., Hlavná výrobná hala, Družstevná 1, Záhorská Ves, zvärač – zámočník, zväračský pevný aerosól, z kat. 4 do 3 na základe vykonaných technických opatrení a predloženého protokolu z objektivizácie; Holcim (Slovensko),a.s., Cementáreň Rohožník, kat.3,4- aktualizácia po roku; Doprastav, a.s., Závod BA- stredisko špeciálnych činností, obsluha mobilného drviča, Drieňova 31, BA, pevné aerosóly s prevažne fibrogénnym účinkom-horninové, 4; BEMAKO, s.r.o., Výrobná hala, Družstevná 1, Záhorská Ves, zväračský pevný aerosól 3, železo a jeho zliatiny 4; Doprastav, a.s., závod 0911 Technický a skúšobný servis, Mlynské nivy 68, BA, pevný aerosól-cement, pevné aerosóly s prevažne fibrogénnym účinkom-horninové, 3(zmena kategórie z 4 na 3); **hluk** (IMOS-Systemair, s.r.o., Výroba komponentov na VZT zariadenia, Kalinkovo 146, operátor pily, zvärač, kat.4; Swedspan s.r.o. Výroba nábytku, spracovania dreva, balenia, distribúcie, Továrenská 19, Malacky, kat.4 – aktualizácia po roku ; LESY SR, š.p., OZ Smolenice, Expedičný sklad dreva v Pezinku, kat.4- aktualizácia po roku; ISTROCHEM EXPLOSIVES a.s. Nobelova 34, Bratislava; Holcim (Slovensko),a.s., Cementáreň Rohožník, 3,4 – aktualizácia po roku; BEZ TRANSFORMÁTORY,a.s., Rybníčná 40, BA, Deliareň sklotextitu, stolár, 4; zámočnícka dielňa, sklad hutného materiálu, 3; Doprastav, a.s., závod Prefa, Nitrianska cesta, Výroba betónového ostenia pre tunel metra, Senec, 4; Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o., Demontážna hala, Montážna hala, Gaštanová Alej 7, Bernolákovo, kat. 3,4; LOGAN INVESTMENT,a.s., Oryskávanie drťou, Šenkvickej cesta 5, Pezinok, kat. 4; PERI spol. s r.o., Vysokotlakové čistenie debniacich prvkov, Šamorínska 18, Senec, kat. 4; Doprastav, a.s., Závod Prefa, armovňa, železiar, kat. 3, 4 – aktualizácia po roku; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY, a.s., Vlčie hrdlo, BA, Stredisko špeciálnych činností, kat. 4; Doprastav, a.s., Závod BA-stredisko špeciálnych činností, Drieňova 31, BA, obsluha mobilného drviča, kat. 4; BEMAKO, s.r.o., Výrobná hala, Družstevná 1, Záhorská Ves, kat. 3; Doprastav, a.s., Závod BA- Pokládka asfaltových zmesí, Nitrianska cesta 5, Senec, kat. 3; NAFTA a.s., Votrubova 1, BA, Vrtná súprava IDECO BIR 8005/1, IDECO DIR 3009, Súprava podzemných opráv sond, kat. 3,4; DOKA Slovakia, Debniaca technika s.r.o., Ivanská cesta 28, BA, Kontrola a servis materiálu, kat. 4; NOÚ v Bratislave, Klenová 1, 833 10 Bratislava, Umyváreň, kat. 3; Doprastav, a.s., závod 0911 Technický a skúšobný servis, Mlynské nivy 68, BA, kat. 3); **vibrácie** (LESY SR, š.p., OZ Smolenice, Expedičný sklad dreva v Pezinku, kat.4- aktualizácia po roku; LESY SR, š.p., OZ Šaštín, Expedičný sklad Rohožník, pilčík, obsluha

jednomužnej píly STIHL MS 460, kat.4, aktualizácia po roku; Volkswagen Slovakia, a.s. Hala H4 – karosáreň AUDI Q7, J. Jonáša 1, BA, kat. 3,4; Volkswagen Slovakia, a.s. Hala H6b – karosáreň SUV/Touareg- aufbau VT, brúsne kabíny, J. Jonáša 1, BA, kat. 3,4; Volkswagen Slovakia, a.s. Hala H2 Lakovňa, mokré, suché brúsenie, striekacie kabíny, J. Jonáša 1, BA, vibrácie, kat. 4; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY,a.s., Vlčie hrdlo, BA, Stredisko špeciálnych činností, z kat. 4 na 3 (technicko organizačné opatrenia- zníženie celkového času operácií, výmena technologického zariadenia – zakúpenie nových temovacích pištolí); Doprastav,a.s., Závod BA-stredisko špeciálnych činností, Drieňova 31, BA, obsluha mobilného drviča, kat. 4); **chemické faktory** (Duslo, a.s., ČOV-čistenie kanalizačných trás a žúmp, Nobelova 34, BA, fenoly, cyklohexylamín, kat.3); **karcinogénne a mutagénne faktory** (SLOVNAFT VÚRUP, a.s., Odbor služieb pre HSE, laboratórium toxikológie a pracovného prostredia, karcinogénne a mutagénne faktory 1,2,3 /ťažké kovy: chróm VI, nikel, kadmium; PAU: pyrén, benz(a)antracén, chryzén, benzo(b)fluorantén, benzo(k)fluorantén, benzo(a)pyrén, dibenz(a,h)antracén; benzén-1,1,3-butadién,etylénoxid/; SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA, Z-1 Destilácia ropy: 31 100 P1.1 Destilácia a asfalty, 31 140 Výroba a expedícia asfaltov /PAU/; Z-3 Výroba palív a aromátov: 36 100 P-3.1 Reforming a aromáty, 36 130 Extrakcia aromátov, 36 400 P-3.4 Fenol a Etylbenzén, 36 420 Etylbenzén a kumén (benzén); Riadenie údržby 30 340 Technický dozor statických zariadení, 30 350 Technický dozor rotačných zariadení, 30 360 Technický dozor EA zariadení /PAU, benzén/; Duslo, a.s., Laboratórium OŽPaOZ, Nobelova 34, BA, /zlúčeniny Cr^{VI}/; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY, a.s., Diagnostika, Dielne EA, fyzikálnochemického merania, Lokálne dielne, Vlčie hrdlo, BA, benzén, etylénoxid; Doprastav,a.s., Závod BA- Pokládka asfaltových zmesí, Nitrianska cesta 5, Senec, PAU; NOÚ v Bratislave, Klenová 1, 833 10 Bratislava, Odd. klinickej onkológie A,B,C,D,E,F; Odd. klinickej hematológie a transfuziológie; Odd. ambulantnej chemoterapie, cytostatiká; Slovnaft, a.s., Vlčie hrdlo 1, BA, Z-1 Destilácia ropy, PAU; Z-3 Výroba palív a aromátov, benzén; Riadenie údržby benzén, PAU); **ionizujúce žiarenie** (UN Bratislava, prevádzka nemocnica sv. Cyrila a Metoda, Antolská 11, BA; UN BA, Nemocnica akad. L. Dérera, Limbová 5, BA; Ing. Martin Kemka-kontrola zvarov- defektoskopické pracovisko Hradská 124, BA; Ružinovská poliklinika a.s., Ružinovská 10, BA, RDG odd.; SZU v Bratislave, Limbová 12, BA, Odd. radiačnej hygieny (z pôvodného rozhodnutia z r. 2005 sa stalo neúčinným zaradenie prác s IOŽ do 3. kat. na pracoviskách Oddelenie mikrobiológie, Oddelenie radiačnej hygieny, Oddelenie experimentálnej a aplikovanej genetiky, Oddelenie imunológie a imunotoxikológie /SCOT a laborat. imunotoxikológie/, Oddelenie klinickej a experimentálnej farmakoterapie); Ružinovská poliklinika a.s., Ružinovská 10, BA, RDG odd.; UN Bratislava, prevádzka nemocnica akad. L. Dérera, Limbová 5; Colné riaditeľstvo SR, Colné laboratórium, Bajkalská 24, BA, analytik, laborant; NOÚ v Bratislave, Klenová 1, RDO, Endoskopicko pneumologické odd., GAE ambulancia, Endoskopicko pneumologické odd., pneumologická ambulancia, RTO, Urologická ambulancia); **optické žiarenie – lasery** (NOÚ v Bratislave, Klenová 1, 833 10 Bratislava, Endoskopicko pneumologické odd. GAE ambulancia); **biologické faktory** (ÚDZS, Patologicko-anatomické a Súdno-lekárske pracovisko, Antolská 11, BA, Mcb. tbc; NOÚ v Bratislave, Klenová 1, 833 10 Bratislava, Odd. klinickej patológie a cytológie, Endoskopicko pneumologické odd., pneumologická ambulancia, Mcb. tbc).

V r. 2011 bolo vydaných 13 rozhodnutí o zrušení rizikových prác s rizikovým faktorom: **prach** (TESCO STORES SR, a.s., Pekáreň HM TESCO Petržalka, Panónska cesta 25, BA pekár, múka na základe zrealizovaných technických opatrení a objektívneho merania; ecorec Slovensko s.r.o., Alternatívne spracovanie a zhodnocovanie odpadu, Výrobná hala, Glejovka 15, Pezinok, manipulačný technik, vedúci zmeny, rastlinný pevný aerosól s prevažne dráždivým

účinkom, kat.3 po ukončení činnosti v hale z dôvodu jej vyhorenia; DURA Automotive Body & Glass Systems Components s.r.o., Malacká cesta 1833, Stupava z dôvodu zrušenia výroby a distribúcie častí automobilových karosérií; TESCO STORES SR, a.s. Pekáreň HM TESCO Lamač, Lamčská 1/C, BA pekár, múka na základe zrealizovaných technických opatrení a objektívneho merania); **hluk** (Duropack Turpak Obaly, a.s., Továrnská 1, Veľké Leváre z dôvodu ukončenia výroby na pracovisku, kat. 3,4; ecorec Slovensko s.r.o., Alternatívne spracovanie a zhodnocovanie odpadu, Výrobná hala, Glejovka 15, Pezinok, manipulačný technik, vedúci zmeny, po ukončení činnosti v hale z dôvodu jej vyhorenia; PROTETIKA, a.s., Bojnická 10, BA Výroba ortopedickej obuvi – korkáreň, frézár, brusič; Slovnaft Petrochemicals, s.r.o., Vlčie hrdlo 4846, BA, pracovisko Etylénová jednotka 2; DURA Automotive Body & Glass Systems Components s.r.o., Malacká cesta 1833, Stupava, z dôvodu zrušenia výroby a distribúcie častí automobilových karosérií); **karcinogénne a mutagénne faktory** (SLOVNAFT VÚRUP, a.s., Odd. toxikológie - PCB vyradené z používania, Odd. kontroly pracovného prostredia-vykonané technické a organizačné opatrenia u VŠ- nelekára; SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA, Kontrola kvality rafinérie: 30610 Skúšobné laboratóriá -PAU, Z-1 Destilácia ropy: 31 700 P-1.4 etylénoxid a glykoly- etylénoxid, 31 720 Etox 2-etylénoxid, 30 360 Technický dozor EA zariadení -etylénoxid, 31 100 P-1.1 Destilácie a asfalty - PAU z dôvodu organizačných zmien, zmien pracovných pozícií, ukončenia činnosti na strediskách 33 300 P-5.1 Etylénoxid a glykoly a 33 320 Etox k 1.11.2010, na základe vykonaných organizačných a technických opatrení, vykonanej objektivizácie expozície zamestnancov, vykonaných biologických expozičných testov – stanovenie kyseliny t-mukonovej v moči zamestnancov exponovaných benzénu a zhodnotenia zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k práci; SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA, Závod Z-3 Výroba palív a arómátov 36400 P 3.4 Fenol a Etylbenzén, 36420 Etylbenzén a kumén, benzén; Riadenie údržby -30340 Technický dozor statických zariadení, 30360 Technický dozor elektrických zariadení, benzén z dôvodu ukončenia činnosti 36400 P 3.4 Fenol a Etylbenzén, 36420 Etylbenzén a kumén v Závode Z-3 Výroba palív a arómátov); **ionizujúce žiarenie** (Psychiatrická nemocnica Philippa Pinela, Malacká cesta 63, Pezinok, RDG pracovisko, laborant, na základe preukázania, že stavebné, technické a organizačné opatrenia na pracovisku zabezpečujú pri dlhodobej činnosti neprekročenie limitov ožiarovania podľa § 11 NV SR č. 345/2006 Z.z); **biologické faktory** (UK v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, Mlynská dolina 1, laboratórium B2-008, Mcb. tbc na základe ukončenia prác); **optické žiarenie – lasery** (Stredná odborná škola Svätoplukova 2, BA, laser,3 na základe nevyužívania laseru pre nevyhovujúci technický stav);

Vydaných bolo 9 rozhodnutí o prerušení konania k návrhom na vyhlásenie, resp. zrušenie rizikových prác. Zastavené boli 3 konania vo veci návrhu na zaradenie resp. zrušenie zaradenia pracovných činností do kategórie rizikových prác z dôvodu nepredloženia požadovaných prevádzkových poriadkov a hodnotenia rizík. Spoločnosti Bauer Irrigation spol. s r.o. Gajary bolo vydané nesúhlasné stanovisko k návrhu na preradenie prác zväračov s expozíciou hluku z kategórie 3 do kategórie 2 na pracovisku výroby, montáže a opravy strojov a zariadení pre poľnohospodárske účely v Gajaroch a bolo jej uložené vykonať opakované merania hluku o 6 mesiacov, ktoré preukážu, že horná akčná hodnota expozície hluku nie je prekročená u všetkých navrhovaných profesií. V r. 2011 pokračovalo prehodnocovanie prác s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie, v 1 prípade sa Slovenskej technickej univerzite v Bratislave vo veci návrhu na zaradenie prác s expozíciou ionizujúcemu žiarenia na pracoviskách Fakulty chemickej a potravinárskej technológie STU, Ústav chemického a environmentálneho inžinierstva, Oddelenie environmentálneho inžinierstva a Ústav fyzikálnej chémie a chemickej fyziky, Oddelenie chemickej fyziky do 3. kategórie nevyhovelo. Práce boli zaradené do kategórie 2.

Aktualizácia rizikových prác na pracoviskách Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou bola zrealizovaná po vykonaných tavebných úpravách na pracovisku a predložení prevádzkového poriadku na schválenie.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) bola v roku 2011 vykonávaná kontrola dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami. ŠZD bol zameraný na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, a to:

- používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí
- používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku
- používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z.
- schválenie používania veľmi toxických látok a prípravkov orgánom verejného zdravotníctva
- schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, predloženie posudku o riziku
- zabezpečenie evidencie veľmi toxických látok a zmesí
- preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami
- poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie
- likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom
- zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov.

V roku 2011 sa vykonalo 34 cielených kontrol na pracoviskách s toxickými a veľmi toxickými látkami, napr. v spoločnostiach Sloznaft Petrochemicals s.r.o.; NAFTA a.s.; Vinársky závod, Pezinok; Lubocons Chemicals s.r.o. Stupava; Agility Logistics s.r.o., Senec; Istrochem Explosives, a.s., BA; BVS, a.s., BA; LF UK v BA; VÚVH, BA; ETI ELB, s.r.o., Báhoň; a vo viacerých lekárnach a predajniach na území Bratislavského kraja. Nedostatky, zistené pri ŠZD, sa týkali najmä neznalosti platnej legislatívy, manipulácie bez súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva, nepreukázania odbornej spôsobilosti zamestnancov, nevypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, evidencie veľmi toxických a toxických látok a prípravkov. Nedostatky, vyplývajúce z neznalosti platnej legislatívy, naďalej pretrvávajú najmä v organizáciách, ktoré v minulosti nepotrebovali povolenie na používanie veľmi toxických látok a zmesí (zdravotnícke zariadenia, vysoké školy, vedecké a výskumné ústavy, organizácie veterinárnej služby), v malých prevádzkach v prenajatých laboratóriách na pôde vysokých škôl a iných vedeckých inštitúcií, ktoré nedisponujú rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva na uvedenie priestorov do prevádzky. Odstránenie zistených nedostatkov bolo riešené uložením 2 opatrení.

Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V roku 2011 bolo posúdených a schválených 435 prevádzkových poriadkov pracovísk s nebezpečnými chemickými faktormi, pričom množstvo konaní bolo prerušených z dôvodu nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov a nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka priamo riadiaceho prácu s toxickými látkami (napr. Úsvit pri Dunaji,

Poľnohospodárske družstvo, Košariská 42, Dunajská Lužná, pracovisko ochrany rastlín z dôvodu nepreukázania odbornej spôsobilosti riadiaceho pracovníka na prácu a schválenia skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami - diquat).

Osobitná pozornosť bola venovaná manipulácii a skladovaniu veľmi toxických látok a zmesí na základných a stredných školách, aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch a maloobchodným predajniam. Vzhľadom k zisteným hygienickým nedostatkom na ZŠ a SŠ (manipulácia žiakov s T+, chemickými karcinogénmi a mutagénmi pri riešení chemických olympiád, nedostatky v skladovaní, evidencii), Štátny inštitút odborného vzdelávania vymenoval pracovnú skupinu pre skupinu odborov Technická a aplikovaná chémia k riešeniu problematiky „Bezpečnosť práce s chemickými faktormi na ZŠ a ZŠ v SR“, ktorej členmi sú zástupcovia MŠVVŠ SR, Štátneho inštitútu odborného vzdelávania, Štátneho pedagogického ústavu, Prírodovedeckej fakulty UK, Fakulty práva Paneurópskej VŠ, ZŠ, SŠ, IUVENTY BA, ÚVZ SR a RÚVZ BA (odbor HDM a PPL) s cieľom zosúladiť systém práce s chemickými faktormi na školách s platnou legislatívou. Pracovnou skupinou vytvorený metodický materiál, ktorý pozostáva zo základných pojmov, legislatívneho rámca, štruktúry prevádzkového poriadku, praktickej časti dokumentu, najčastejšie používaných chemikálií, motivačných laboratórnych prác, kontrolných otázok a odpovedí, bol v decembri 2011 odprezentovaný na zasadnutí pracovnej skupiny. V predajniach sú vo všeobecnosti uprednostňované prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi toxické alebo toxické (napr. predajňa záhradkárskych potrieb mari plus, s.r.o., Pekná cesta 2/a, BA). Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje len podľa aktuálnej situácie na priamu spotrebu, aplikácia prípravkov na ochranu rastlín sa zabezpečuje zväčša dodávateľským spôsobom. Počas postrekovacích prác boli vykonané 2 previerky (PD Rača, PD Vinohrady) zamerané na zaobchádzanie s chemickými látkami, podmienky skladovania, zdravotnú a odbornú spôsobilosť pracovníkov, zabezpečenie a používanie OOPP, vybavenie lekárničiek. V roku r. 2011 bolo vydaných 9 rozhodnutí k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a prípravkami v priemysle, poľnohospodárstve, zdravotníctve, vede a výskume a pre DDD činnosť: Vinársky závod Pezinok, s.r.o., Výroba a predaj vína, Skúšobné laboratórium, Za dráhou 21, Pezinok, dvojchroman draselný; UNIMED PHARMA s.r.o., Orišková 11, BA (atropín sulfát, pilokarpín hydrochlorid, brómová voda, dichróman draselný, chlorid ortuťnatý, 1,3-dinitrobenzén), NAFTA a.s., Zberné plynové stredisko Závod prieskum, sírovodík; Istrochem Explosives a.s. v likvidácii, Balenie, finalizácia, skladovanie a expedícia priemyselných trhavín, Nobelova 34, BA, nitroglykol, nitroglycerín; BVS, a.s., Divízia chemicko-technologických a laboratórnych činností, Oddelenie kvality odpadových vôd, Bojnická 6, BA, RT-na CHSK(Cr) roztok A, dichróman draselný p.a.; Výskumný ústav vodného hospodárstva, Odbor kvality vôd, NRC pre oblasť vôd, Nábr. arm. gen. L. Svobodu č. 5, BA; Elektrotechnický ústav SAV, laboratóriá, Dúbravská cesta 9, BA; CSS CHEMSPOL SLOVAKIA, s.r.o., Mlynská dolina CH1, laboratórium 349-350 (seleničitan sodný (Na₂Se₃), chlorid ortuťnatý, jodid ortuťnatý, bróm); BEST LINE, s.r.o., Plynovacie práce na báze fosforovodíka, Šustekova 49, BA.

Účastníkovi konania: Red three E, s.r.o., Dlhé diely I. 6/A, 841 04 Bratislava 4, IČO: 36 835 064 bola podľa § 79 ods. 3 zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní uložená pokuta vo výške 165,- € za nesplnenie povinnosti uloženej rozhodnutím RÚVZ Bratislava hlavné mesto č. PPL/13082/2010 zo dňa 20.08.2010 v prevádzke verejnej lekárne SILOE Apollo v Apollo Business Centre II., Prievozska 1/A, 821 09 Bratislava, a to preukázať osvedčením odbornú spôsobilosť vedúceho zamestnanca na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Od výkonu rozhodnutia účastníka konania CUBICON, s.r.o. Nad Lúčkami 53, 841 04 Bratislava, IČO 45 243 972 vo výške 330,- € bolo upustené na základe dodatočného

splnenia uloženého opatrenia: aktualizovať prevádzkový poriadok pre práce expozíciou chemickým faktorom v Lekárni Rubicon, Staré Grunty 24, BA. V súvislosti s predajom darčkových predmetov bolo vydané predbežné opatrenie podľa § 43 ods. 1 písm. a) správneho poriadku vo veci začatia správneho konania - zákazu uvádzania do obehu výrobkov ohrozujúcich zdravie podľa § 12 ods. 3 písm. c) zák. č. 355/2007 Z.z. spoločnosti GMG trade s.r.o., Vidrmoch 139, 038 21 Mošovce, IČO: 36 814 261, a to zdržať sa v prevádzke predajne vodných fajok, kolekciového tovaru pre fajčiarov a doplnkového tovaru na ul. Staré Grunty 7/B v Bratislave uvádzania do obehu výrobkov, u ktorých existuje podozrenie, že môžu spôsobiť poškodenie zdravia: bylinky: JAMAICAN GOLD, GAN JUTSU, HARDCORE FANTASTIC; prášky: CHERRY KOKOLINO, RADIO ACTIVE, VANILLA SKY, CRYSTA LLIZATION, MAGIC APPLE, EXCLUSIVE KOKOLINO; tabletky: KAMIKADZE, AF GAN. Pri kontrole dodržiavania zákazu bolo zistené, že prevádzka je zatvorená a nenachádza v nej žiadny tovar. V tejto súvislosti sa stalo konanie vo veci uloženia zákazu bezpredmetným, z toho dôvodu bolo zastavené. Spoločnosti CRAZY – SHOP PLUS, s.r.o., Hviezdoslavova 50, 029 01 Námestovo, IČO: 45 883 360 bola uložená podľa § 57 ods. 47 písm. a) zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. pokuta vo výške 1327,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. a to prevádzkovanie obchodu s vyššie uvedenými látkami na Stavbárskej 42 v BA bez posúdenia orgánu verejného zdravotníctva a konanie vo veci uvedenia priestorov do prevádzky bolo prerušené z dôvodu nepredloženia údajov o zložení predávaných výrobkov a následne zastavené. Vykonali sa 2 školenia na zaobchádzanie s nebezpečnými chemickými látkami a prípravkami pre 43 účastníkov. V ŠZD sa použilo 99 kontrolných listov –dotazníkov informovanosti zamestnancov.

V roku 2011 Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami, zriadená na RÚVZ Bratislava zaevidovala 47 žiadostí o vydanie osvedčenia odbornej spôsobilosti. Vydaných bolo 33 osvedčení odbornej spôsobilosti, z toho na základe overenia predložených dokladov bolo vydaných 23 osvedčení, na základe skúšky 11 osvedčení. Za účelom doplnenia podania bolo zaslaných 17 výziev. V 2 prípadoch sa žiadatelia na skúšku nedostavili a následne stornovali svoju žiadosť. V 1 prípade žiadateľ nespĺňal požiadavku na vzdelanie (ZŠ). V 1 prípade žiadateľ neuviedol v zozname žiadnu toxickú, resp. veľmi toxickú látku. V 7 prípadoch žiadatelia vopred ospravedlnili svoju neúčast' na skúške, v 1 prípade sa žiadateľ bez ospravedlnenia na skúške opakovane nezúčastnil. Skúšky sa uskutočnili 4 x. Na odborné využívanie chemických látok, uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z. bolo vydávané osvedčenie výlučne na základe vykonanej skúšky. Viacerí žiadatelia dodatočne vypustili tieto látky zo svojej žiadosti, na základe čoho získali osvedčenie bez skúšania. Osvedčenia o odbornej spôsobilosti sa od 31.05.2010 udeľujú na dobu neurčitú. V r. 2011 pracovala komisia s 5 členmi. Z pohľadu komisie sa ako problematické javí vydávanie osvedčení na základe potvrdenia dĺžky odbornej praxe žiadateľov zamestnávateľmi, ktorým záleží na tom, aby zamestnanec disponoval požadovaným osvedčením ako i absencia dopĺňania znalostí o aktuálnych poznatkoch a platnej legislatíve u žiadateľov a držiteľov osvedčení.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V roku 2011 boli rozhodnutím RÚVZ BA schválené činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov v 7 prípadoch pre: Vinársky závod Pezinok, s.r.o., Výroba a predaj vína, Skúšobné laboratórium, Za dráhou 21, Pezinok: dvojchroman draselný 100 g/rok, orthotoluidín, živné médium s chloramfenikolom 3g/rok (karcinogény kat.2); UNIMED PHARMA s.r.o., Orieková 11, BA: oxid chrómový (1),

tioacetamid (2); NAFTA a.s., Zberné plynové stredisko Závod prieskum: gazolín (2); BVS, a.s., Divízia chemicko-technologických a laboratórných činností, Oddelenie kvality odpadových vôd, Bojnická 6, BA, RT na CHSK(Cr)roztok, 4,4 – bi –o-toluidín (2), štandardný roztok na stanovenie AAS-As, kyselina chromsírová (1), dichróman draselný p.a. (2); Výskumný ústav vodného hospodárstva, Odbor kvality vôd, NRC pre oblasť vôd, Nábr. arm. gen. L. Svobodu č. 5, BA; Elektrotechnický ústav SAV, laboratóriá, Dúbravská cesta 9, BA; OLO, a.s., Ivanská cesta 22, BA – dusičnan olovnatý (1)-20g/rok, chróman draselný (2)-25g/rok, fenoltalein (2)-5g/rok; benz [a]antracén (2), benzo[a]pyrén (2), benzo[b] fluorantén (2), benzo[k]fluorantén (2), dibenz[a,h]antracén (2), chryzén (2)- produkty spaľovania.

Rozhodnutím bol schválený v 16 prípadoch prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom v priemysle (napr. Duslo, a.s., Slovnaft, a.s., Vinársky závod Pezinok, s.r.o., ATYP-STAV PLUS, spol. s r.o.), pri dodávke plynu (napr. NAFTA a.s.), odstraňovaní odpadov (napr. OLO, a.s.), veľkoobchodnej činnosti (napr. UNIMED PHARMA s.r.o.), vo vede a výskume (napr. SLOVNAFT VÚRUP, a.s., Výskumný ústav vodného hospodárstva, Elektrotechnický ústav SAV) a v 150 prípadoch prevádzkový poriadok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu.

Rizikové práce 3. kat. boli vyhlásené v 3 prípadoch, a to v NOÚ v Bratislave, Klenová 1, OCS, cytostatiká, formaldehyd; ZŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, BA, edukačný proces na pracoviskách Kliniky detskej hematológie a onkológie DFNSP v Bratislave, Limbová 1, BA, cytostatiká; MŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, BA, edukačný proces na pracoviskách Kliniky detskej hematológie a onkológie DFNSP v Bratislave, Limbová 1, BA, cytostatiká. V 7 prípadoch boli rizikové práce kat. 3 aktualizované rozhodnutím v SLOVNAFT VÚRUP, a.s., Odbor služieb pre HSE, laboratórium toxikológie a pracovného prostredia, karcinogénne a mutagénne faktory 1,2,3 /ťažké kovy: chróm VI, nikel, kadmium; PAU: pyrén, benz(a)antracén, chryzén, benzo(b)fluorantén, benzo(k)fluorantén, benzo(a)pyrén, dibenz(a,h)antracén; benzén-1,1,3-butadién,etylénoxid/; SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA, Z-1 Destilácia ropy: 31 100 P1.1 Destilácia a asfalty, 31 140 Výroba a expedícia asfaltov /PAU/; Z-3 Výroba palív a aromátov: 36 100 P-3.1 Reforming a aromáty, 36 130 Extrakcia aromátov, 36 400 P-3.4 Fenol a Etylbenzén, 36 420 Etylbenzén a kumén (benzén); Riadenie údržby 30 340 Technický dozor statických zariadení, 30 350 Technický dozor rotačných zariadení, 30 360 Technický dozor EA zariadení /PAU, benzén/; Duslo, a.s., Laboratórium OŽPaOZ, Nobelova 34, BA, /zlúčeniny Cr^{VI}/; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY, a.s., Diagnostika, Dielne EA, fyzikálnochemického merania, Lokálne dielne, Vlčie hrdlo, BA, benzén, etylénoxid; Doprastav, a.s., Závod BA-Pokládka asfaltových zmesí, Nitrianska cesta 5, Senec, PAU; NOÚ v Bratislave, Klenová 1, 833 10 Bratislava, Odd. klinickej onkológie A,B,C,D,E,F; Odd. klinickej hematológie a transfuziológie; Odd. ambulantnej chemoterapie, cytostatiká; SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo 1, BA, Z-1 Destilácia ropy, PAU; Z-3 Výroba palív a aromátov, benzén; Riadenie údržby benzén, PAU). V 3 prípadoch boli zrušené rizikové práce kat. 3 v spoločnosti SLOVNAFT VÚRUP, a.s., Odd. toxikológie karcinogénne a mutagénne faktory, PCB (vyradené z používania), Odd. kontroly pracovného prostredia po vykonaní technických a organizačných opatrení u VŠ-nelekára, pracovný proces, PAU; SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA, Kontrola kvality rafinérie: 30610 Skúšobné laboratóriá, PAU, Z-1 Destilácia ropy: 31 700 P-1.4 etylénoxid a glykoly, etylénoxid, 31 720 Etox 2, etylénoxid, 30 360 Technický dozor EA zariadení, etylénoxid, 31 100 P-1.1 Destilácie a asfalty, PAU na základe vykonaných organizačných a technických opatrení, vykonanej objektivizácie expozície zamestnancov, biologických expozičných testov – stanovenie kyseliny t-mukonovej v moči zamestnancov exponovaných benzénu, zhodnotenia zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k práci, zmien pracovných pozícií, ukončenia činnosti na

strediskách 33 300 P-5.1 Etylénoxid a glykoly a 33 320 Etox; SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA, Závod Z-3 Výroba palív a aromátov 36400 P 3.4 Fenol a Etylbenzén, 36420 Etylbenzén a kumén, benzén; Riadenie údržby -30340 Technický dozor statických zariadení, 30360 Technický dozor elektrických zariadení, benzén z dôvodu ukončenia činnosti 36400 P 3.4 Fenol a Etylbenzén, 36420 Etylbenzén a kumén Závodu Z-3 Výroba palív a aromátov.

V ŠZD boli v roku 2011 vykonané previerky v počte 18 (Agility Logistic, s.r.o., Senec; UNIMED PHARMA s.r.o., BA; NAFTA a.s., Závod; Slovnaft Petrochemicals s.r.o., Vlčie hrdlo, BA; Lubocons Chemicals s.r.o. Stupava; Slovnaft, a.s., BA; Swedspan Slovakia s.r.o., Malacky; LFUK v Bratislave; BEZ-Transformátory, a.s., Bratislava; LESY SR, š.p., Pezinok; MIKROCHEM spol. s r.o., BA- nákup, rozvažovanie, výroba, balenie skladovanie a predaj chemických látok a zmesí; Istrochem Explosives a.s., BA; OÚ sv. Alžbety, s.r.o., BA; NOU v BA; ATYP-STAV PLUS, spol. s r.o., stolárska dielňa, Nová Dedinka; OLO, a.s., BA; BVS, a.s., BA; Stanislav Makový – SM, BA a vo viacerých lekárňach na území Bratislavského kraja) zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov najmä v odvetví zdravotníctva, priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami boli v roku 2011 uložené spoločnosti Agility Logistic, s.r.o., Diaľničná 5, Senec, ktorá sa zaoberá skladovaním kvapalných a tuhých chemických látok v originálnych obaloch. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ BA zo dňa 17.07.2010 a ŠZD bolo dodatočne zistené, že v spoločnosti sa vykonáva činnosť s ročným obratom 0,7 t a 125 l karcinogénnych a mutagénnych látok, pričom účastník konania nedisponuje kladným rozhodnutím na skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi podľa § 13 ods. 4 písm. j) zák. č. 355/2007 Z.z. Na základe podnetu bol vykonaný štátny zdravotný dozor v schválenej prevádzke (záväzný posudok Obv. úradu BA V, štátneho obvodného lekára z 15.11.1993) u p. Stanislava Makového - SM, IČO: 11 790 571, ktorý vykonával pieskovanie karosérií automobilov pod prístreškom autodiely na Starohájskej ul. v Petržalke v areáli Bratislavskej vodárenskej spoločnosti kremenným pieskom. Účastníkovi konania bol vydaný zákaz používania kremenného piesku podľa § 12 ods. 4 písm. e) zák. č. 355/2007 Z.z. V ŠZD sa použilo 12 kontrolných listov – dotazníkov informovanosti zamestnancov.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu. V súvislosti s rozsiahlou výstavbou bytových komplexov a polyfunkčných centier sa posudzovali viaceré stavby v Bratislave, ktoré boli určené na asanáciu. Príslušným stavebným úradom boli oznámené povinnosti, ktoré je povinný vlastník stavby splniť, v prípade, že pri búracích prácach dôjde k manipulácii a likvidácii azbestocementového stavebného alebo izolačného materiálu (prevádzková budova Biely Kríž, Skalická cesta 17, BA; rodinný dom, Bočná 11, BA; Autosalóny Volkswagen a Škoda – prestavba a dostavba, Vajnorská 162, BA; záhradné chatky na pozemkoch medzi ulicami Srnčia a Sklenárska v BA). V prípade preukázania materiálu s obsahom azbestu v stavbe bol stavebník zaviazaný zabezpečiť demontáž a likvidáciu AZC materiálu firmou, ktorá má na túto činnosť oprávnenie ÚVZ SR a pred uvedením dočasných pracovných priestorov s kontrolovaným pásom počas demontáže a likvidácie AZC materiálu do prevádzky požiadať RÚVZ Bratislava o ich posúdenie (napr. odstránenie prístavby haly H4 A Stará lakovňa, areál Volkswagen Slovakia s izolačnými materiálmi s obsahom azbestu – izolačné platne rozvodov NN a VN v množstve 3,6 t.). Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (strešná krytina, kanalizačné potrubia, podhlady vstupných priestorov v bytových

domoch, vnútorné priečky a obloženie, medziokenné dosky, premostenia nad koľajiskom; platne z fasády strojovne výťahu, vonkajšie opláštenie objektov, obklad stien vonkajšieho únikového schodišťa, vetracie rúry z objektu bytového domu, AZC rúry a spojky objektu mosta, nelegálna skládka s AZC materiálom, balkónové výplne panelového domu, AZC izolácia protipožiarneho káblových prepážok z energokanála, izolačné šnúry z kovovej vstupnej konštrukcie objektu, stavebné panely s vnútornou azbestocementovou vložkou, UNIMO bunky, dosky z rozvodne el. prúdu) v množstvách 0,5 t – 150 t/ objekt (priečky v budove VŠVU, Drotárska 44, BA v množstve 150,0 t; strešná krytina z objektu ubytovne Depaul, Ivanská cesta 32, BA v množstve 32 t; opláštenie objektu Sila v Holcim (Slovensko) a.s. Rohožník v množstve 45 t; AZC platne z káblových energokanálov v závode Holcim (Slovensko),a.s., Rohožník v množstve 77 t.) bolo v roku 2011 realizované na 158 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia zapuzdrovacích a viažucích prípravkov firmami A.A.SERVICE, s.r.o.; ARGUSS, s.r.o.; Banyák Oto; CINDEL, s.r.o.; Černek Pavol STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE; Emtrade NR, s.r.o. ; Chmelár Marián – KROVMONT; EUROMETAL GROUP Slovakia, s.r.o.; FILLA, spol. s r.o.; JEVEL s.r.o.; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o.; LAMA-Ladislav Magda, s.r.o.; LM Construction s.r.o.; Ján Manák; Milan Marčan COBRA; Dušan Miezga – MOVAK; MODACO, s.r.o.; OK- plus, s.r.o.; Pilip Peter BYTSERVIS; PROSERVIS Strážske, s.r.o.; PR QUERKUS, s.r.o.; RONAR, s.r.o.; Správa domov Gelnica, s.r.o.; Š-STRECHY, spol. s r.o.; TERMOTECHNA, a.s.; TERMSTAV, a.s.; VAREMONT- Imrich Vankó; VÝŠKOP, s.r.o., ktoré disponujú povolením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. Konanie bolo prerušené v 8 prípadoch, nakoľko účastníci konania KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Dolný Val; RONAR s.r.o., Košice; Emtrade NR, s.r.o., Nitra; EUROMETAL GROUP Slovakia, s.r.o.; Oto Banyák, BA; Dušan Miezga – MOVAK, Vrbové nepredložili kópiu objednávky na odbornú demontáž, oprávnenie na podnikanie, oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb (účastník konania disponoval len oprávnením na odstraňovanie materiálu v uzatvorených priestoroch do 10 m³), prevádzkový poriadok, posúdenie rizika pri ručnej manipulácii s bremenami, neuviedli bližšiu špecifikáciu miesta, kde bude vytvorená čistá a špinavá šatňa, vymedzenie kontrolovaného pásma, nepreukázali zabezpečenie PZS, nepredložili zmluvu s oprávnenou organizáciou na konečnú likvidáciu AZC, nepreukázali zdravotnú a odbornú spôsobilosť zamestnancov. Zastavené boli 2 konania pre RONAR s.r.o., Košice; Norbert Raáb VPK-mont., Dolný Pial. Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu v pracovnom prostredí (podľa NV SR č. 253/2006 Z.z.) a po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z.) boli uložené viacerým spoločnostiam, najmä pri odstraňovaní AZC kanalizačných potrubí z obytných domov. Podľa predložených protokolov z merania elektrónovou mikroskopiou neboli v 35 vzorkách po demontáži kanalizačných potrubí a podhľadov v bytových domoch, likvidácii priečok v objektoch a izolačných materiálov v el. rozvodniach zistené azbestové vlákna respirabilných rozmerov (LM Construction, s.r.o., Správa domov Gelnica, s.r.o., Oto Banyák, OK-plus s.r.o., Pavol Černek – Stavebno-montážne práce, Kovomat Slovakia s.r.o., Peter Pilip, Bytservis Svidník, Ján Manák, TERMSTAV a.s., FILLA spol. s r.o., MOVAK – Dušan Miezga, DILMUN SYSTEM, s.r.o.), resp. boli zistené hodnoty, ktoré neprekračujú limitné hodnoty podľa vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z.(DILMUN SYSTEM, s.r.o. odstraňovanie 36 AZC rúr v podkroví obytného domu, Tekovská 15,17,19 v BA, chryzotil 210 vl/m³). Vo vzorkách počas demontáže AZC materiálu nebola prekročená TSH koncentrácia azbestových vlákien v pracovnom prostredí (LM Construction, s.r.o., Ján Manák).

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný pri odstraňovaní AZC materiálu v 12 prípadoch u účastníkov konania, ktorí disponujú oprávnením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu, a to: Peter Kiš– RODOM; Oto Banyák; DILMUN SYSTEM, s.r.o.; OK-

plus, s.r.o.; Ján Manák; Milan Póša SANITAX a pri prešetrovaní 6 podnetov na neodborné odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. V ŠZD sa použili 2 kontrolné listy –dotazníky informovanosti zamestnancov.

Snaha odstraňovať azbestový materiál bez splnenia príslušných opatrení na ochranu verejného zdravia z ekonomických dôvodov, vzhľadom k finančnej náročnosti odstraňovania azbestu oprávnenou firmou, ale i z dôvodu ignorovania platných predpisov pretrvávala aj v r. 2011 (Odstraňovanie AZC kanalizačných potrubí v bytovom dome Košická 22, Senec spoločnosťou Juraj Polón – Remeslo, Žiar nad Hronom – spätne nebolo možné dokázať, že kanalizačné rúry neboli z liatiny ale z AZC materiálu). Orgán verejného zdravotníctva nemá prostriedky na uplatňovanie sankcií voči fyzickým osobám, ktoré síce predbežne uzavrujú zmluvu s oprávnenou spoločnosťou na likvidáciu azbestu, ale následne stavebný materiál s obsahom azbestu demontujú a zlikvidujú sami na neznámom mieste, taktiež nemá čas a prostriedky na získanie potrebných dokladov v prípade, ak stavebné práce už boli ukončené a správca domu, resp. objednávateľ prác nespolupracuje. Podľa § 12 ods. 4 písm. e) zák. č. 355/2007 Z.z. bol vydaný zákaz odstraňovania materiálov s obsahom azbestu v bytovom dome na Jasovskej 6-8 v Bratislave pre spoločnosť MONTaTECH s.r.o., Bajzova 8, 821 08 Bratislava, IČO: 44 515 081, ktorá vykonávala prostredníctvom šiestich živnostníkov rekonštrukciu stúpačiek bytového domu. Účastník konania sa nepreukázal oprávnením ÚVZ SR na výkon takýchto prác ani rozhodnutím RÚVZ Bratislava podľa § 13 ods. 4 písm. k) zák. č. 355/2007 Z.z., pri odstraňovaní materiálu s obsahom azbestu nepoužíval bezpečné pracovné postupy na zamedzenie vzniku prachu z azbestu, nezabezpečil čistenie a údržbu priestorov, zhromažďovanie, skladovanie a prepravu azbestu v pevnom uzavretom obale s označením a nepredložil dohodu o konečnej likvidácii nebezpečného odpadu s obsahom azbestu oprávnenou organizáciou. Z uvedených dôvodov bol účastníkovi konania vydaný zákaz odstraňovania materiálov s obsahom azbestu podľa § 12 ods. 4 písm. e) zák. č. 355/2007 Z.z. a výmenu stúpačiek následne zrealizovala spoločnosť Kovomat Slovakia s.r.o. Pokuta podľa § 57 ods. 47 písm. a) zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. vo výške 663 € bola uložená spoločnosti POLYS - ING, spol. s r.o., Konventná 19, 811 03 Bratislava, IČO: 35 760 851 za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. - odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu z náveternej steny domu na Jaskovom rade 195 v Bratislave bez oprávnenia ÚVZ SR a kladného rozhodnutia RÚVZ Bratislava; spoločnosti STAVA IPS, s.r.o., Vodárenská 2, 040 01 Košice, IČO: 45 440 026 vo výške 663 € za demontáž azbestového medzistropu pri rekonštrukčných prácach uskutočnených za plnej prevádzky na RTG pracovisku Rádiodiagnostického odd. NOÚ Klenová 1 v Bratislave; spoločnosti DILMUN SYSTEM, s.r.o., Blagoevova 6, 851 04 Bratislava IČO: 45 536 783 vo výške 165 € za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. f) zák. č. 355/2007 Z.z. a to nedodržanie schválených pracovných a technologických postupov pri odstraňovaní azbestocementových podhládov vo vchodoch bytového domu na Kríkovej ul. č. 4-14 v Bratislave. Oznámenie o začatí konania vo veci uloženia pokuty vo výške 1 327,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. č. 355/2007 Z.z. bolo zaslané Milanovi Póšovi SANITAX, Mánesovo nám 5, 851 01 Bratislava 5, IČO: 14 017 822 za demontáž kanalizačných potrubí s obsahom azbestu v bytovom dome na Holíčskej ul. 3 v BA, vykonanú bez rozhodnutia RÚVZ BA.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Správu k subjektívnemu a objektívnemu posúdeniu psychickej pracovnej záťaže predložili, na základe požiadaviek RÚVZ Bratislava, 2 organizácie. Práce boli z hľadiska psychickej pracovnej záťaže zaradené do 2. kategórie.

V roku 2011 neboli vyhlásené ani zrušené rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2011 bolo prešetrených 8 podozrení na chorobu z DNJZ (1x radiálna epikondylitída LHK; 1x epikondylitída a tendinóza šľachy musc.ext. carpi uln. vľavo; 1x SKT bilat; 1x SKT bilat., Epikondylitis ulnaris et. radialis bilat., Impingement sy ramenných kĺbov bilat.; 1x Raynaudov sy HK a Impingement sy subacromiale bilat., Arthrosis deformans IP man.; 1x Guyonov sy; 1x profesionálne ochorenie DK z DNJZ pol. 29-3; 1x Impingement sy vpr., tendovaginitis MSS AHS l.dx.). Z toho 3 žiadosti o prešetrenie boli z r. 2010. Ďalšie 4 žiadosti (3x SKT; 1x bilat. epikondylitída l.dx.) a 1 žiadosť o došetrenie choroby z vibrácií a DNJZ (SKT bilat., epikondylitída humeru vpr., impingement sy ramenných kĺbov obojstr.) neboli doposiaľ vybavené.

Z prešetrených podozrení na chorobu z DNJZ v 3 prípadoch bol súvis s výkonom práce potvrdený, resp. sa nedal vylúčiť, v 5 prípadoch nebol potvrdený:

- 51 r. pomocná montážna robotníčka vo VW SLOVAKIA a.s. Bratislava: chronická radiálna epikondylitída l. humeru + ak. tendinóza šľachy musculus extensor carpi ulnaris vľavo (podľa magnetickej rezonancie ľavého zápästia). Vo VW SLOVAKIA, a.s. pracuje od r. 1999 väčšinou na pracovisku Dekor, pri pracovnej činnosti používa prevažne pravú ruku, intenzita práce a jej energetická náročnosť nie je vysoká, pohyby sa striedajú a nie sú náročné na vynakladanie sily, podiel statickej práce je malý, nevykonáva ručnú manipuláciu s bremenami, medzi jednotlivými činnosťami je dostatok času na relax, počas pracovnej zmeny striedavo vykonáva prácu v stoji aj v sede. Pri pracovnej činnosti sa vyskytujú podmienene prijateľné polohy pravej hornej končatiny (vzpaženie končatiny v rozsahu 40⁰-60⁰) pri umiestňovaní cca ½ pások a klipov vpredu pod blatníkom a pri lepení štvorcov na dvere pri práci v sede. Cca 8 rokov sa lieči u neurológa pre problémy s krčnou chrbticou. Vykonávanie prác spojených s preťažovaním LHK sa nepotvrdilo.

- 49 r. montážna pracovníčka v Hella Innenleuchten – Systeme Bratislava, s.r.o., Tehelňa 8, 841 07 Bratislava 49: SKT bilat. Prácu vykonávala 8 rokov na montážnej linke stropnej konzoly a vnútorného osvetlenia VW Touareg a Porsche Cayenne vo vnútenom tempe určenom zamestnávateľom. Pri kompletizácii stropných konzol a osvetlenia manipulovala počas pracovnej zmeny s veľkým množstvom drobných súčiastok a vykonávala veľké množstvo rovnakých pohybov malými svalovými skupinami rúk a prstov. Počas pracovnej zmeny sa vyskytovali aj nepriaznivé polohy oboch rúk spojené so zvýšeným napätím svalov ruky- flexie, extenzie. Pri pracovnej činnosti používala nástroje s krátkymi rúčkami a tvrdými hranami – skrutkovač, štetec, pilník, pinzeta. V zimnom období sa mohli na pracovisku vyskytovať aj nepriaznivé mikroklimatické podmienky (chlad, prievan) počas expedície hotových výrobkov z montážnej haly otvorenou rolovacou bránou. Súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým ochorením u menovanej nebolo možné vylúčiť.

- 54 r. pracovník v SIBAMAC, a.s., Stará Vajnorská 25, 830 00 Bratislava: SKT bilat, epikondylitis ulnaris bilat., epicondylitis radialis humeri l.utrq., impingement sy. bilat., vazodyskinéza HK vykonával 35 rokov profesie stolára, stavebného stolára, stavebného tesára a stavebného robotníka. Pri práci na stavbách bol vystavený aj nepriaznivým klimatickým podmienkam (chlad). Pracoval v predĺžených 10,5 – 12 hodinových zmenách, v 8- dňových turnusoch. Pri pracovnej činnosti používal strojnotechnologické zariadenia, ktoré sú zdrojom vibrácií cca 2 hod./zmenu a nástroje s dlhou pákou. Preťažovanie horných končatín sa nepodarilo objektivizovať, taktiež vystavenie pracovníka vibráciám pôsobiacim na ruky. Vzhľadom

k časovému údaju používania vibrujúcich nástrojov, dĺžke pracovnej činnosti v spoločnosti, dĺžke pracovných zmien a spôsobu vykonávania pracovnej činnosti nebolo možné vylúčiť súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým ochorením u menovaného.

- 36-ročný robotník, 11 r. vo výrobe protektorovaných pneumatík, A.R.S. spol. s r.o., Medený Hámor 4, Banská Bystrica, prevádzka Ivanská cesta 22/A, 821 04 Bratislava: SKT bilat. Impingement sy ramenných kĺbov bilat. 90 % pracovnej zmeny obsluhoval drásací stroj Euroline BANDAG. V súčasnosti už pracovisko neexistuje. Podľa výpovedí zamestnávateľa a zástupcu PZS pri obsluhu stroja a ani pri ostatných pracovných činnostiach sa nevyskytovali podmienene prijateľné, resp. neprijateľné polohy HK, zamestnanec nezdvíhal a neprenášal bremená väčších hmotností. Z hľadiska ručnej manipulácie s bremenami vykonával iba gúľanie pneumatík po zemi pri ich premiestňovaní. Pri uvedenej činnosti nedochádzalo k extrémnej flexii, resp. extenzii zápästí, nedochádzalo k tlaku na zápästia a nie je reálny predpoklad výskytu nadlimitného počtu pohybov drobných svalov rúk a predlaktí vo vzťahu k predpokladanej vynakladanej svalovej sile. Všetky operácie s pneumatikami boli vykonávané pomocou technických prostriedkov – pneumatické zdviháky, žeriav. Prenos významnejších vibrácií pri popísanom type obsluhy stroja sa nepredpokladá. Z mimopracovnej činnosti bolo zistené, že zamestnanec bol aktívny ligový futbalista. Prieskumom pracoviska neboli zistené podmienky pre vznik ochorenia z DNJZ v príčinnej súvislosti s výkonom povolania.

- 38-ročný pomocný stavebný robotník pracoval cca 1 rok v spoločnosti Špeciálne činnosti – Fabrický, spol. s r.o., resp. t.č. Eiffage Construction Slovenská republika, s.r.o., Bratislava: Raynaudov sy HK, Impingement sy subacromiale bilat. gr. I, Arthrosis deformans IP man. (Predtým vykonával cca 10 r. profesiu baníka, tunelára.) Z toho počas 67 dní v r. 2006 a pravdepodobne aj počas 12 dní v roku 2007 vykonával práce s bankským vŕtacím kladivom VK 22 hmotnosti 23,5 kg a zbíjacím kladivom SKA 12B hmotnosti 12 kg, pri ktorých akčná hodnota výsledného normalizovaného zrýchlenia vibrácií prenášaných na ruky $a_{hv,8h,a} = 2,5 \text{ m.s}^{-2}$ ako i limitná hodnota výsledného normalizovaného zrýchlenia vibrácií prenášaných na ruky $a_{hv,8h,L} = 5,0 \text{ m.s}^{-2}$ boli podľa NV SR č. 416/2005 Z.z. preukázateľne prekročené (vypočítané výsledné normalizované zrýchlenie vibrácií $a_{hv,8h}: 7,58 \pm 2,24 \text{ m.s}^{-2}$). Prevažnú časť pracovnej činnosti v spoločnosti (cca 120 dní) vykonával práce pri dočisťovaní staveniska pomocou lopaty a krompáča, resp. montáž pásov sieťoviny pri torkretáži, upratovacie a záhradnícke práce. Profesiou pomocného stavebného robotníka vykonával za rôznych mikroklimatických podmienok, pričom pri pracovnej činnosti bol vystavený aj chladu a vlhkosti. Pri vyššie uvedenej činnosti nevykonával stereotypné činnosti vo vynútenom tempe a nevykonával ručnú manipuláciu s bremenami, ktoré prekračujú smerné hmotnostné hodnoty podľa NV SR č. 281/2006 Z.z. Vzhľadom k časovému údaju používania vibrujúcich nástrojov a výslednému normalizovanému zrýchleniu vibrácií prenášaných na ruky, nebolo možné vylúčiť súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým ochorením u menovaného.

- 51-ročná pekárka s dg. Guyonov sy pracovala v spoločnosti - PRVÁ BRATISLAVSKÁ PEKÁRENSKÁ a.s., Budatínska 36, Bratislava, pracovisko pekáreň Dúbravanka 3 roky v profesii obsluha strojov v pekárni. Po zlúčení pekární v Dúbravke a Petržalke pracuje 4 roky v pekárni na Budatínskej ul. v Bratislave v profesii pekárka. Pri obsluhu strojnotechnologických zariadení sa nevyskytujú podmienene prijateľné, resp. neprijateľné polohy HK, nie sú prekročené smerné hmotnostné hodnoty ani maximálna celozmenová hmotnosť bremien. Pri činnosti nedochádzalo k extrémnej flexii zápästia a prstov ruky, nedochádzalo k nadmernému zaťažovaniu zápästia a prstov ruky, nie je reálny predpoklad výskytu nadlimitného počtu pohybov drobných svalov rúk a predlaktí vo vzťahu k predpokladanej vynakladanej svalovej sile. Tempo práce nie je vnútené, pracovníčka má dostatok času na mikrorelax. Expozícia pracovníčky

obsluhujúcej krájačku chleba pri špecifickom prenose vibrácií na prsty a ruky pracovníčky nepresahuje akčnú hodnotu normalizovanej hodnoty zrýchlenia vibrácií prenášaných na ruky $a_{w8h} = 2,5 \text{ m.s}^{-2}$. Hygienickým prieskumom pracoviska neboli zistené podmienky pre vznik ochorenia z DNJZ.

- 50-ročný stavebný tesár s dg. profesionálne ochorenie DK z DNJZ pol. 29-3, ktorý vykonáva 31 rokov profesiu stolára a tesára. 8 rokov pracuje v spoločnosti DOPRASTAV EXPORT s.r.o. s ½ ročným prerušením v r. 2006, kedy pracoval vo firme Ing. Pavel Smékal BRASSING Bratislava. V tomto období v 08/2006 utrpel pracovný úraz pri práci v Nemecku, po ktorom vznikli a pretrvávajú jeho ťažkosti s DK. Pracovná činnosť tesára nemá charakter dlhodobého, nadmerného, jednostranného zaťažovania DK, pracovnú činnosť nevykonával v neprijateľných polohách DK. Vzhľadom k rôznorodosti pracovných úkonov počas pracovnej zmeny, možnosti striedania pracovných polôh, dĺžke pracovných zmien a spôsobu vykonávania pracovnej činnosti nie je predpoklad poškodenia zdravia hľadiska DNJZ.

- 49-ročná lekárka v odbore kardiológia s dg. Impingement sy vpr., tendovaginitis MSS AHS l.dx, vykonáva 11 rokov echokardiografické vyšetrenia. Od r. 1991 sa lieči na artralgie, stuhnutosť kĺbov, bolesti veľkých zhybov s dg. poreumatická artritída- reumatoidná? seronegatívna po preliečení metotrexátom v kľude. V Onkologickom ústave sv. Alžbety, s.r.o. vykonávala 4 roky v priemere 2 výkony/deň, v Nemocnici Třebíč 1,5 roka 20 výkonov/deň (cca 6 kompletných echokardiografických vyšetrení/zmena) opäť v OÚSA, s.r.o. 5,5 roka 5 výkonov/deň (cca 2-3 kompletné echokardiografické vyšetrenia/zmena). Kompletné echokardiografické vyšetrenie pozostáva z troch výkonov a trvá u 1 osoby priemerne 35 minút, v rozmedzí od 25 do 50 min. Za obdobie od 01.01.2006 do 30.09.2011 vykonala 3 180 echokardiografických výkonov, kardiológ ambulancie č. I s rovnakou pracovnou náplňou vykonal v tom istom období 26 145 echokardiografických výkonov. Cca do 10/2009 vykonávala vyšetrenia PHK s pravým ramenom preloženým v abdukcii ponad vyšetřovaného, fixovaným o pacienta, pri vyšetřovaní pacientov s hyperstenickým habitom so vzpažením končatiny aj nad úroveň ramenného kĺbu $> 60^\circ$. PHK je v tejto pozícii v statickom postavení, ohnutá v lakti späť smerom k hrudníku vyšetřovaného, prsty vykonávajú jemné pohyby s pritlačením sondy na hrudník. Celkový čas echokardiografických vyšetření počas pracovnej zmeny v neprijateľnej polohe nebol dlhší ako polovica pracovnej zmeny; celkový čas práce počas pracovnej zmeny v neprijateľnej polohe so vzpažením končatiny $o > 60^\circ$, zdvihnutým ramenom a spätným ohnutím PHK mohol v niektorých prípadoch prekročiť 30 min. Hygienickým prieskumom pracoviska bolo zistené, že kritériá jednostrannosti a nadmernosti pri vzniku ochorenia neboli jednoznačne splnené.

Vypracovať a predložiť posúdenie lokálnej fyzickej záťaže zamestnancov bolo v r. 2011 uložené spoločnostiam: VW SLOVAKIA a.s. Bratislava; Hella Innenleuchten – Systeme Bratislava, s.r.o. Rizikové práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž, bremená boli na základe prešetřenia 2 chorôb z povolania v r. 2010 vyhlásené v spoločnosti Rajo a.s., Studená 35, BA, Výroba čerstvých mliek a kyslomliečnych nápojov – Výrobné linky TETRA TOP a PET, Výroba kyslomliečnych výrobkov – Stredisko plnenie KMV, Výroba sprejovej šľahačky a smotany do kávy, Pracovisko sprejová šľahačka, Pracovisko smotana do kávy, Prevádzka trvanlivých mliek a smotany, bremená kat. 3; Výroba tvarohu, syra a ultrafiltrácie srvátky fyzická a polohová záťaž, kat. 3.

Prešetřovaním bolo zistené, že aj v spoločnostiach, ktoré majú zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu, nie je vypracované posúdenie rizika pri ručnej manipulácii s bremenami, nie je posúdená fyzická pracovná záťaž a nie je objektivizovaná expozícia zamestnancov vibráciám. Vzhľadom k odstupu času sa často stáva, že strojnotechnologické zariadenia, spôsob

vykonávania pracovnej činnosti a často ani samotné pracoviská pri prešetrovaní novej choroby z povolania už neexistujú. V prípade, že sa na prešetrení nezúčastní ani dotknutá osoba, ktorá je vždy pozvaná na prešetrenie, je možné vychádzať len z ústneho podania zástupcov zamestnávateľa. Vzhľadom k precedenčným prípadom č. 7. a 8. požiadal RÚVZ BA o posúdenie lokálnej záťaže NRC pre fyziológiu práce a ergonómiu RÚVZ Prievidza. NRC doposiaľ posudok na RUVZ BA nezaslalo.

KPLaT v Bratislave bola priznaná choroba z DNJZ pracovníčke Hella Innenleuchten – Systeme Bratislava, s.r.o., Tehelňa 8, 841 07 Bratislava.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou, prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku r. 2011 boli na RÚVZ BA doručené 2 žiadosti o prešetrenie podozrenia na ochorenie chrbtice (zaradené do položky „iné“): Vertebrogénny algický syndróm krčnej chrbtice vo VW SLOVAKIA a.s. BA a Lumboischiadický sy v Dopravnom podniku mesta BA. Súvis ochorení u pracovníkov s podmienkami práce na pracoviskách sa nepotvrdil.

- 40 – ročný zamestnanec pracoval 16 rokov v spoločnosti VW SLOVAKIA, a.s. Z toho 2 roky ako montážny pracovník automobilov vo vnútenom tempe – v takte v rôznych dynamických, aj nepriaznivých polohách vo vnútri aj zvonku karosérie (v záklone hlavy, predklone hlavy, v úklone a rotácii, so zdvihnutými rukami, s nedostatočným priestorom na manipuláciu), niekedy aj ½ pracovnej zmeny viac mesiacov na rovnakej pozícii. Ďalších 5 rokov pracoval na pozícii teamleadera, na ktorej vykonával administratívnu, kontrolnú činnosť aj montážnu činnosť s väčším pomerom administratívnej a kontrolnej činnosti. 5,5 roka pracoval na pozícii supervízora, na ktorej vykonával len riadiacu administratívnu činnosť. Po preradení na pozíciu brusiča v lakovni bodovo brúsil chybné miesta vo vnútenom tempe, v rôznych dynamických, podmienených prijateľných polohách. Dlhodobé udržiavanie nepriaznivých polôh nebolo zistené. V tomto čase taktiež pracoval na tzv. Z - línii mimo linky, kde vykonával repasné práce brúsením celej karosérie prevažne brúsnym papierom mimo takt bez určeného časového úseku. Ručnú manipuláciu s bremenami nevykonával, pri práci s brúskou nemusel vynakladať nadmernú silu, bol však vystavený vibráciám prenášaným na ruky, ktoré pravdepodobne prekročovali hodnoty podľa NV SR č. 416/2005 Z.z. Vibráciám prenášaným na celé telo nebol vystavený. Prácu povrchára – brusiča vykonával 21 mesiacov až do nástupu na dlhodobú PN, z tejto doby bol však cca 7,5 mesiaca z rôznych dôvodov (psychosociálne faktory po preradení ?) na pracovisku neprítomný. Hygienickým prieskumom pracoviska bolo zistené, že u menovaného nie je predpoklad pre vznik daného ochorenia.

- Hygienický prieskum pracoviska 64-ročného bývalého zamestnanca, ktorý pracoval v DPB, a.s. v rr. 1990-1999, nebol zrealizovaný. So zamestnancom DPB, a.s. rozviazal pracovný pomer v 02/2002 z dôvodu jeho uznania za invalidného (srdcová slabosť s prejavmi zlyhávania ľ. komory). K oznámenému hygienickému prieskumu pracoviska menovaného DPB, a.s. zaslal na RUVZ BA stanovisko v ktorom uviedol, že na strane správneho orgánu vznikla prekážka právoplatne rozhodnutej veci v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava 1 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31.05.2011, ktoré sa zaoberali žalobou bývalého zamestnanca vo veci určenia a odškodnenia choroby z povolania a žalobu zamietli. Rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave, ktorý prvostupňové rozhodnutie potvrdil je právoplatné a nie je proti nemu možné podať riadny opravný prostriedok. Nakoľko vo veci určenia a odškodnenia choroby z povolania u zamestnanca bolo súdom právoplatne rozhodnuté, nie je možné aby sa touto vecou opakovanne zaoberal RÚVZ, a to z dôvodu už právoplatne rozhodnutej veci. Položka 47 Iné poškodenia zdravia z práce bola doplnená do Zoznamu chorôb z povolania až v r. 2003 a platí od

01.01.2004, pričom menovaný od 01/1999 v DPB, a.s. nepracoval. K položke 29 Choroba z DNJZ, KPLaT v Bratislave v r. 2000 rozhodla, že sa u menovaného nejedná o chorobu z povolania.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Výkon štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) bol v roku 2011 zameraný cielene na sledovanie pracovných podmienok a režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami a na plnenie povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľov z NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. ŠZD bol orientovaný na pracoviská, na ktorých zamestnanci pracujú so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny (viac ako 4 hodiny denne).

V roku 2011 vykonali pracovníci RÚVZ Bratislava na pracoviskách so ZJ celkovo 94 previerok u poskytovateľov právnych, bankových, poštových, poisťovacích, bezpečnostných, fotografických služieb, služieb v oblasti vedenia a správy informačných systémov, ekonomického a marketingového poradenstva, sprostredkovateľskej, redakčnej a vydavateľskej činnosti, reklamnej a propagačnej činnosti, v obchodných a projekčných kanceláriách, v distribučných a zasielateľských firmách, leasingových spoločnostiach, pri knižničnej a lektorskej činnosti, u výrobcov zvukových a obrazových záznamov, u výrobcov a realizátorov interiérov a exteriérov, správcov PC sietí, poskytovateľov software, organizátorov školení, prenajímateľov, v štátnej správe, vo výrobe a montáži dielov pre automobilový priemysel, výrobe elektronických súčiastok, vo výskume, veľkodistribúcii liečiv, v montážnych a servisných spoločnostiach, u účtovníkov. Celkove bolo skontrolovaných 3640 pracovníkov rôznych profesií (fakturant, projektant, technolog, technik, účtovný, ekonomický, finančný, daňový, bankový a marketingový poradca, administratívny pracovník, kontrolór, účtovník, grafik, skenerista, právnik, skladník, referent prepravy, obchodný zástupca, konzultant, projektový manažér, obchodný riaditeľ, obchodník, bankový pracovník, IT pracovník, knihovník, klientský pracovník, operátor, programátor, ekonóm, reklamant, asistent, informatik, dispečer). Kontroly boli zamerané najmä na:

- posúdenie rizík pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľa prostredníctvom PZS
- používané zariadenia (prenosné- notebooky, minilaptopy a pevne inštalované počítačové jednotky) - ich umiestnenie na pracovnej ploche, orientácia v priestore vo vzťahu k osvetľovacím otvorom a telesám
- priestorové podmienky pracoviska, požiadavky na pracovné miesto (pracovnú plochu a sedadlo),
- celkové a miestne osvetlenie, oslnenie a svetelné odrazy na monitoroch,
- mikroklimatické podmienky na pracovisku,
- režim práce a odpočinku zamestnancov,
- subjektívne pociťované zdravotné problémy zamestnancov v novej súvislosti s vykonávanou prácou so ZJ,
- vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok,
- zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby,
- informovanosť zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci so ZJ.

V organizáciách bolo vyplnených 154 dotazníkov informovanosti pre prácu so zobrazovacou jednotkou. Na odstránenie zistených nedostatkov bolo vydaných 24 rozhodnutí, ktorými sa nariadilo vykonať opatrenia zamerané najmä na objektivizáciu umelého osvetlenia na pracovisku, ergonomické úpravy pracovísk a vybavenie pracovného miesta ergonomickými pracovnými

pomôckami (oddelenie obrazovky od klávesnice, poskytnutie prídavnej klávesnice k notebookom, výškovo nastaviteľné sedadlá s nastaviteľnými opierkami chrbta (výška, sklon) a opierkami na ruky, podložky pod chodidlá), zabezpečenie PZS, preukázanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu so ZJ vyšetrením očí a zraku, zabezpečenie zaškolenia a informovanosti zamestnancov vrátane zamestnancov, ktorých dočasne prenajíma na výkon činnosti v spoločnosti iná spoločnosť. Plnenie opatrení, uložených rozhodnutím RUVZ BA, doposiaľ preukázalo 17 organizácií. K sankčným opatreniam nebolo pristúpené.

V kontrolovaných prevádzkach zamestnávateľa nemali zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu s právnickou alebo fyzickou osobou – podnikateľom v 12 prípadoch. Vyšetrenie očí a zraku pred zaradením na pracovisko nebolo uskutočnené v 27 prípadoch, vyšetrenie pohybového a nervového systému nebolo zamestnancami požadované ani v jednom prípade.

Problematické je používanie prenosných zariadení – notebookov a laptopov na pracoviskách, na ktorých z dôvodu organizácie práce, pracovného zaradenia a náplne práce zamestnancov nie je možné používať pevne inštalovanú počítačovú jednotku (presuny počas pracovného času, medzi rokovaniami, spracovanie a konzultácia získaných dát z notebookov, školenia, porady). Zamestnávateľa uvádzajú, že práce s prenosnými zariadeniami sa vykonávajú dočasne, alebo nepravidelne a z toho dôvodu sa na práce s týmito zariadeniami nevzťahuje NV SR č. 276/2006 Z.z. Klávesnice prenosných zariadení sú pevne a neoddeliteľne spojené so zobrazovacou jednotkou. Zamestnávateľa zväčša ponúkajú zamestnancom vybavenie pracoviska podstavcom pod prenosný počítač a externú klávesnicu. Táto možnosť je zamestnancami využívaná v minimálnej miere.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

2.3.1. Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii: SHERLOCK, s.r.o., Ľubovnianska 7, 851 07 Bratislava, IČO: 31 341 578, pracovisko Továrenská 15, Malacky.

V roku 2011 RÚVZ Bratislava hlavné mesto v rámci plnenia úloh vyplývajúcich z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR a zahraničných programov a projektov pristúpil k riešeniu úlohy „Zdravé pracoviská“ v spoločnosti SHERLOCK, s.r.o. Výrobný závod SHERLOCK bol uvedený do prevádzky rozhodnutím č. RÚVZ /1250-16360/2009 zo dňa 27. 11. 2009. Nachádza sa na Továrenskej ul. č. 15 v Malackách vo vlastných účelových priestoroch trojpodlažnej administratívno-prevádzkovej budovy a prízemnej výrobnéj haly s podlahovou plochou 6215 m². V závode Malacky pracuje 101 zamestnancov, z toho 12 výrobných pracovníkov. Výrobná hala pozostáva z dielne tvarovania kovov, dielne kovovýroby a povrchovej úpravy, vývojovej dielne, lakovne so sušiarňou, skladu vstupného materiálu a skladu hotových výrobkov a materiálu. Pracovná činnosť výrobných zamestnancov súvisí s vývojom, výrobou, predajom, montážou, údržbou mechanických zámkov, bezpečnostných dverí a trezorov. Prevádzka je jednozmenná s výnimkou pracoviska tvarovania kovov, kde sa pracuje na tri pracovné zmeny. Na základe hodnotenia zdravotných rizík a kategorizácie prác, boli práce s expozíciou chemickým faktorom a hluku zaradené do druhej kategórie a práce súvisiace s expozíciou hluku na pracovisku výroba dverí, časť zväračských boxov a stolárska časť zaradené rozhodnutím č. RÚVZ / 1250-16359/2009 zo dňa 27.11.2009 do tretej kategórie. Zdrojmi hluku na predmetných pracoviskách sú karbobrúsky, zváranie, manipulácia s materiálom ako i ručné brúsky. Pracovnú činnosť vykonáva 12 zamestnancov (muži) v jednozmennej prevádzke, všetci absolvovali vstupnú preventívnu lekársku prehliadku vo vzťahu k práci.

V prvom polroku 2011 sa v rámci preventívnej výjazdovej činnosti Poradne zdravia a ako súčasť projektu „Zdravé pracoviská“ realizovalo skreeningové vyšetrenie pracovníkov. Vyšetrenie bolo zamerané na prevenciu tzv. voľnoradikálových ochorení (KVCH, DM, onkologické), ktorých prevalencia má v našej populácii stúpajúci trend a kardiovaskulárne ochorenia sú napriek mnohým osvetovým a zdravotno – preventívnym projektom na poprednom mieste v chorobnosti a úmrtnosti našej populácie. Vyšetrenie bolo komplexné, sledovali sa jednak základné somatometrické ukazovatele (výška, hmotnosť), z ktorých sa vypočítal BMI-index telesnej hmotnosti a v rámci klinického vyšetrenia sa zmeral krvný tlak, stanovila sa hladina celkového cholesterolu, frakcie HDL, LDL, rizikový index (cholesterol celk.: HDL), hladina triacylglycerolov a hladina glykémie. Vyšetrenie bolo doplnené o analýzu spôsobu výživy a životosprávy. Dotazníkovou formou sa zmapoval výživový režim a frekvencia konzumácie vybraných potravinových komodít, ktoré sú nositeľmi jednak rizikových nutričných faktorov, ale aj potravinových komodít, ktoré sú nositeľmi ochranných nutričných faktorov.

Súbor tvorilo 17 mužov a 8 žien. Športovej alebo inej fyzickej aktivite (záhradka, turistika) sa pravidelne venuje 56% vyšetrených, 36% len nepravidelne a 8% nešportuje vôbec. Fajčí 12% vyšetrených. Pozitívnu rodinnú anamnézu (ischemická choroba, infarkt myokardu, náhla cievna mozgová príhoda, cukrovka, rakovina GIT u najbližších rodinných príslušníkov) uvádzalo 36% vyšetrených a 16% malo pozitívnu osobnú anamnézu, prevažne sa liečia na hypertenziu a hypercholesterolémiu. Charakteristickým javom pre našu populáciu je neadekvátny, nepravidelný režim prijímania stravy. V súbore vyšetrených sa takto stravovalo 32%, väčšina – 68% jedáva pravidelne. V spotrebe mäsa 56% preferuje hydinu, 20% bravčové, hovädzie je konzumované minimálne, 2 probandi sa stravovali alternatívne – vegetariánsky. Spotreba rýb je stále deficitná, 80% vyšetrených jedáva ryby len 1-2x mesačne, Naopak spotreba mäsových výrobkov a údenín bola vysoká, až 76% ich konzumuje viac ako 4x/týždenne. Negatívne treba hodnotiť nízku konzumáciu ovocia a hlavne zeleniny. Ak majú tieto komodity plniť svoju ochrannú úlohu v prevencii voľnoradikálových ochorení, mali by sa konzumovať v množstve 400-500g denne. Dennú, avšak kvantitatívne nie dostatočnú konzumáciu ovocia uvádzalo len 48% a zeleniny dokonca len 28% probandov. Ostatní ich jedávajú len nepravidelne, príležitostne. Deficitná bola tiež spotreba strukovín. Prevalencia nadhmotnosti a obezity z hodnôt BMI, podľa všeobecne platných kritérií, bola vysoká v súlade s celoslovenskými údajmi - 48%. Zvýšené hodnoty krvného tlaku sa zistili u 24% Na hypertenziu sa lieči 12% vyšetrených. Zvýšenú hladinu cholesterolu malo 48% a zvýšené hodnoty triacylglycerolov malo 20% vyšetrených. Deficitnú hladinu frakcie HDL cholesterolu malo 12% vyšetrených. Pri hodnotení pomocou Framinghamského bodového skóre, ktoré komplexne zohľadňuje viaceré ovplyvniteľné (fajčenie, hmotnosť, výživa, životospráva, fyzická aktivita, krvný tlak, lipidové spektrum..) aj neovplyvniteľné (vek, pohlavie, genetická dispozícia, rodinná a osobná anamnéza..) rizikové faktory, malo zvýšené riziko 12% probandov. Zistený spôsob výživy a životosprávy zamestnancov SHERLOCK, s.r.o. sa nelíšil od celoslovenských ukazovateľov. Rovnako tiež zistený spôsob výživy je v súčasnosti charakteristický pre celú populáciu a predstavuje určité rizikové trendy. Z tohoto dôvodu boli všetci individuálne poučení o možných rizikách a cielene nutrične usmernení.

Cieľom aktivít RÚVZ Bratislava v spoločnosti bola najmä objektivizácia pracovných podmienok za účelom zníženia miery expozície zamestnancov a miery zdravotných rizík z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce. Po vykonaní štátneho zdravotného dozoru spoločnosť zrealizovala zmeny v pracovnom prostredí výrobného závodu oproti pôvodnému stavu, a to :

- v dielni kovovýroby v časti povrchovej úpravy dverí bolo inštalované poloautomatické strojové zariadenie na brúsenie a frézovanie polodrážky KINETIK, čím sa dosiahlo zníženie podielu ručnej práce
- pôvodná manipulácia s komponentmi pomocou ručných paletovacích vozíkov bola nahradená 4 hydraulickými manipulátormi, uvedená zmena by mala prispieť aj k zlepšeniu hlukových pomerov na pracovisku
- v súčasnosti sa uskutočňujú stavebné úpravy pracovísk súvisiace s inštaláciou nového strojnotechnologického zariadenia, ktoré by mali taktiež znížiť záťaž pracovníkov hlukom
- na pracovisku lakovne budú v priebehu roku 2012 vykonané dispozičné zmeny (presun striekacích boxov) a používané farby budú nahradené ekologickými farbami.

Objektívizácia pracovného prostredia z hľadiska expozície zamestnancov chemickým faktorom a hluku bude vykonaná po ukončení plánovaných zmien na pracoviskách výrobných haly. Projekt bude pokračovať vo výrobnom závode spoločnosti SHERLOCK, s.r.o. aj v r. 2012.

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad - kontrola

V roku 2011 RÚVZ Bratislava úlohu neriešil.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľom úlohy je presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok, najmä presadzovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH), participácia na spoločnom projekte EHP na presadzovanie predregistrácie a registrácie zavedených látok a kariet bezpečnostných údajov (KBÚ) a vybudovanie odborných kapacít verejného zdravotníctva na tvorbu, kontrolu dodržiavania a presadzovanie legislatívnych opatrení EÚ a SR na ochranu zdravia pred rizikami z chemických látok.

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa od 1.6.2007 uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok. Na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“ sa úrad zapojil do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO. Projekt na presadzovanie nariadenia sa zameriava na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v prípravkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov. Poznatky budú podkladom pre ďalší postup na usmernenie zavádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok.

V rámci projektu sa zúčastnili 2 odborní pracovníci RÚVZ BA na celoslovenskom seminári v Banskej Bystrici “Kontrola uplatňovania chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva“, zameranom na inštruktáž odborných pracovníkov RÚVZ vo veci spôsobu realizácie kontroly v konkrétnych podnikoch u následných užívateľov. V spolupráci s IP

Bratislava sa uskutočnili 2 previerky v rámci projektu REACH-EN-FORCE 2 v organizáciách LUBOCONS CHEMICALS, s.r.o., Dlhá 1, 900 31 Stupava, s predmetom činnosti príprava a výroba univerzálnych a špeciálnych mazadiel, ich surovín a čistiacich prípravkov a Holcim (Slovensko) a.s., 906 38 Rohožník, s predmetom činnosti výroba transportného betónu a výrobkov na báze cementu. Previerky boli zamerané na kontrolu kariet bezpečnostných údajov u následných užívateľov - formulátorov zmesí. Vyplnené dotazníky z previerok boli zaslané v elektronickej forme na spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

V rámci ŠZD pracovníci odboru PPL prešetrovali používanie odstraňovačov starých náterov s obsahom dichlórmetánu (DCM), ktoré sa podľa Nariadenia komisie (EÚ) č. 276/2010, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) od 06.06.2012 nebudú môcť používať na odstraňovanie starých náterov pri profesionálnom použití. Používanie výrobku ELASTOLIT R 8769/116, prostriedku pre automobilový priemysel s obsahom DCM výrobcu Elastogran GmbH Postfach 1140, 49440 Lemfoerde, Nemecko bolo zistené v spoločnosti RF, spol. s r.o., Továrnská 15, 901 14 Malacky na pracovisku Obstrek automobilových skiel so spotrebou 9500 l/rok a počtom exponovaných pracovníkov 99. Spoločnosť následne oznámila, že cit. prípravok už nepoužíva.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Riešenie prebieha od roku 1999, v úlohe sa naďalej pokračuje.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava - odbor hygieny výživy sa každoročne zapája do riešenia úlohy "Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie" v rámci vládou prijatého „Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR“.

V roku 2011 boli cieľovou skupinou ľahko pracujúci muži a ženy v produktívnom veku (v zmysle Odporúčaných výživových dávok pre obyvateľstvo v SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO -1586/1997-08).

Vyšetrené a spracované boli údaje od 80 respondentov v nasledujúcom zložení:

- mladší muži (19 - 34 roční) – 20 respondentov
- starší muži (35 - 59 roční) – 20 respondentov
- mladšie ženy (19 - 34 ročné) – 20 respondentov
- staršie ženy (35 - 59 ročné) – 20 respondentov

V rámci plnenia projektu účastníci vyplnili dotazník, ktorý tvoril:

- 1-denný jedálny lístok (záznam všetkých jedál a nápojov, ktoré respondent skonzumoval v priebehu jedného ľubovoľného dňa)
- dotazník o stravovacích zvyklostiach a pohybovej aktivite
- údaje: meno, vek, výška, hmotnosť, obvod pásu a bokov

Súčasťou projektu bolo vyšetrenie každého účastníka, ktoré pozostávalo z merania krvného tlaku, pulzu a z odberu kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu (cholesterol, HDL, LDL, triglyceridy, glukóza).

Získané údaje z vyplnených jedálnych lístkov boli spracované v programe Alimenta, verzia 4.3e. Z výsledkov jednotlivých respondentov bolo následne vyhodnotené % plnenia odporúčaných denných dávok živín pre dané vekové skupiny.

Údaje z dotazníkov a vyšetrení respondentov boli zaznamenané do jednotných tabuliek a budú zaslané v požadovanom termíne na RÚVZ so sídlom v Poprade na ďalšie spracovanie.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Monitoring prebieha od roku 1992, v úlohe sa naďalej pokračuje.

1. etapa: Odber vzoriek

V rámci monitorovania obsahu jódu v kuchynskej soli sa za účelom kontroly jodidácie kuchynskej soli odobralo a vyšetrilo 15 vzoriek kuchynskej soli. Z odobratých vzoriek bol v 2 vzorkách zistený zvýšený obsah jodičnanu draselného.

2. etapa: Kontrola používania jodidovanej soli výrobcami

Pri kontrole používania soli výrobcami potravín bolo zistené, že pri ich výrobe je používaná jodidovaná jedlá soľ.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ Bratislava v roku 2011 ukončil plnenie úlohy.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Úloha prebieha od januára 2010. Na rok 2011 bol naplánovaný odber dojčenských fliaš a plastových výrobkov pre deti. Vzorky boli odobraté podľa plánu úradnej kontroly na rok 2011 – v apríli 1 vzorka (4 ks) dojčenských fliaš a v máji 1 vzorka (4 ks) melamínových výrobkov pre deti. Vzorky boli odobraté z distribučnej siete a zaslané na laboratorne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade do Národného referenčného centra pre predmety bežného užívania a obalové materiály. Vzorky vyhovelí požiadavkám platnej legislatívy.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva, v roku 2010 sa uskutočnila pilotná štúdia.

V roku 2011 bola úloha zameraná na sledovanie spotreby vybraných syntetických farbív (E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín).

Vykonaný bol zber údajov o stravovaní od 80 respondentov ľahko pracujúcich mužov a žien v produktívnom veku (v zmysle Odporúčaných výživových dávok pre obyvateľstvo v SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO -1586/1997-08).

Respondenti vyplnili:

- 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/ nápojov (1 deň pracovný a 1 deň víkendový)
- týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín

Na základe údajov z 24 hodinového dotazníka bolo odobratých 11 vzoriek potravín za účelom ich laboratórneho vyšetrenia na stanovenie obsahu uvedených farbív. Všetky vzorky zodpovedali požiadavkám Potravinového kódexu SR.

Získané údaje a výsledky laboratórných vyšetrení boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

V zmysle metodického usmernenia sa realizoval VII. celoštátny prieskum telesného vývoja detí a mládeže. V rámci antropometrického vyšetrenia sa zisťoval vek a typ respondenta, jeho telesná hmotnosť a výška, obvody hlavy, hrudníka, brucha a ľavého ramena. Vyšetrenia boli doplnené údajmi o stravovaní žiaka, návšteve predškolských zariadení, začiatku pohlavnej zrelosti, výške a hmotnosti rodičov, sociálno-ekonomickú charakteristiku rodiny a hygienickú charakteristiku kvality ovzdušia danej lokality.

Vyšetrených bolo spolu 512 respondentov, z toho 320 žiakov základných škôl a 192 študentov stredných škôl.

Počítačovo budú údaje spracované v termíne do 31.03.2012 a zaslané na vyhodnotenie.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Prieskum bol realizovaný v 14 základných a stredných školách Bratislavského kraja v zmysle metodiky a zabezpečené bolo vyplnenie dotazníkov ESPAD v celkovom počte 1 152, SFEA - 336 a SMQ - 89.

Vyplnené dotazníky boli zaslané na ďalšie spracovanie cestou ÚVZ SR.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Úloha sa v roku 2011 nerealizovala.

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Na základe požiadaviek hlavného riešiteľa a gestora projektu „Zdravé deti v zdravých rodinách“ – primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku pracovníčkam úradu sa podarilo nadviazať spoluprácu len s dvoma praktickými lekárkami pre deti a dorast DFNSP Limbová 1, 833 40 Bratislava. Údaje skríningu po realizovaných preventívnych prehliadkach boli získané spolu od 74 respondentov, z toho 52 respondentov 11-ročných a 22 respondentov 17-ročných, ktoré boli zaslané na ďalšie spracovanie.

Výsledky prieskumu majú poslúžiť na aktualizáciu intervenčných opatrení v rámci poradní zdravia úradu.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 ZHODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO RIZIKA Z PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V BALENÝCH VODÁCH DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

5.2 RADIČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

V súčasnosti v Bratislavskom kraji evidujeme 8 defektoskopických pracovísk. PSJ Hydrotranzit a.s., Vlčie hrdlo 90, Seps a.s. na Búdkovej ceste 33, RTD Slovakia, s.r.o. a Slovnaft montáže a opravy a.s. vo Vlčom hrdle, ďalej Výskumný ústav zvaračský- Priemyselný inštitút SR na Račianskej 71, Kontrola zvarov-Kemka na Belinského 4 a NDB s.r.o. na Zálužickej 9. Intenzita defektoskopických prác bola v druhom polroku 2011pre všetky spomenuté firmy utlmená a jednalo sa o menšie zákazky na kontrolu zvarov na technologických jednotkách v areáloch priemyselných zariadení. Všetky firmy spĺňajú hygienické podmienky pre svoju činnosť. Z hľadiska hygieny žiarenia sme nezaznamenali porušenie pracovných alebo bezpečnostných predpisov súčasne platných pre túto činnosť.

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Boli vypracované štandardné formuláre v databázovom programe Microsoft Access, ktoré sa otestovali pre jednotlivé rtg diagnostické úkony. Štandardné formuláre boli odsúhlasené a zosúladené z výstupmi, ktoré sú k dispozícii na väčšine rádiodiagnostických pracovískách v Bratislavskom kraji. Databázový formulár obsahuje všetky položky, ktoré sa v praxi vyskytujú pri stanovovaní dávkovej záťaže pacienta pri rádiodiagnostickom vyšetrení. Formuláre rozlišujú rtg vyšetrenia jednotlivých orgánov ľudského tela, pohlavie a status (deti a dospelí). Pre jednotlivé rtg vyšetrenia podľa dostupnosti sa obsah formulárov na zber údajov o dávkovej záťaži pacientov testoval na 10-tich najvýznamnejších rádiodiagnostických pracovískách v Bratislavskom kraji. Záverečné hodnotenie formulárov sa ukázalo ako dostatočné na riešenie základnej otázky o stave radiačnej záťaže priemerného obyvateľa v Bratislavskom kraji pri rtg vyšetrení.

5.4 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE C(2000) 1299)(2000/473/EURATOM A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU.

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

V rámci Národného imunizačného programu sa v roku 2011 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. V tomto období bolo hlásených a epidemiologicky vyšetrených celkom 697 ochorení, ktoré sú preventabilné očkovaním. V dvoch prípadoch (14 ročné dieťa a 23 ročná žena) bola na základe klinických príznakov hlásená suspektná parotitída, avšak laboratórnym vyšetrením (ELISA IgM – negat. a IgG – pozit.) sa ochorenie nepotvrdilo ani v jednom prípade. Obidve pacientky mali v anamnéze očkovanie proti parotitíde. V ďalších 695 prípadoch boli zaznamenané ochorenia na pertussis, z toho v 4 prípadoch u 0 ročných vzhľadom k veku ešte neočkovaných, prípadne čiastočne očkovaných detí. Najvyššia chorobnosť bola hlásená vo vekovej skupine 15-19 ročných (186 ochorení, chorobnosť 599,34/100 000). U dospelých osôb na 20 rokov bolo evidovaných 457 ochorení s najvyššou vekovo-spezifickou chorobnosťou v skupine 20-24 ročných osôb (150,80/100 000). Z celkového počtu ochorení bolo v minulosti riadne očkovaných 545 osôb, 139 osôb nebolo očkovaných (ide o osoby staršej vekovej kategórie, prípadne o osoby očkované len proti diftérii a tetanu, bez pertussickej zložky). Vo zvyšných 7 prípadoch sa údaj očkovania nepodarilo zistiť. Vzhľadom na časté dotazy a telefonické konzultácie o očkovaní a epidemiológii pertussis boli lekári prvého kontaktu informovaní o uvedenej problematike na 2 seminároch formou prednášok. Uvedené prednášky sa venovali i očkovaniu proti tetanu, diftérii a VHB. Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. V priebehu septembra a októbra vykonali pracovníci epidemiológie kontrolu povinného pravidelného očkovania u 145 praktických lekárov pre deti a dorast v 152 ambulanciách Bratislavského kraja. Výsledky kontroly u všetkých druhov pravidelného očkovania sú na celokrajскеj i okresnej úrovni priaznivé. Na okresnej úrovni klesla zaočkovanosť pod 95% v 2 okresoch Bratislavského kraja (okresy Bratislava IV- 93,1% a Bratislava V- 93,8%) a v obidvoch okresoch išlo o základné očkovanie novorodencov proti TBC. Najčastejšou príčinou nižšej zaočkovanosti bola nízka pôrodná hmotnosť, deti narodené v zahraničí, patologickí novorodenci a odmietanie očkovania rodičmi.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V priebehu roka 2011 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 6144 infekčných ochorení. Z exotických ochorení bolo evidované jedno ochorenie na maláriu a vírusovú hepatitídu typu E. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2010 bol v skupine črevných nákaz zaznamenaný vzostup u bacilárnej dyzentérie (o 866,7%), rotavírusových enteritíd (o 126,5%) a adenovírusových črevných infekcií (o 29,5%). V skupine vírusových hepatitíd bol evidovaný 1,9 násobný vzostup u chronickej VHC, naopak k poklesu došlo u VHB (o 64,7%) a taktiež u VHA (nulový výskyt). Zvýšenie chorobnosti sme zaznamenali i u vírusových meningitíd (o 44,4%), bakteriálnych meningitíd (o 25,0%) a kliešťovej encefalitídy (3 násobný vzostup oproti roku 2009). Mierny vzostup (o 19,7%) bol zaznamenaný i u poranení spôsobených zvierat'om. Na zabezpečenie informovanosti obyvateľ'stva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymfskú boreliózu, črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

V roku 2011 bolo v informačnom systéme spracovaných 6138 prípadov ochorení, z toho v 1150 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 3967 potvrdených a 2171 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 4312 ohnisk nákazy a vydaných 20 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia o lekárskom dohľade. Očkovanie bolo vykonané u 12 priamych kontaktov. V roku 2011 bolo v Bratislavskom kraji zaznamenaných 11 epidémií črevných ochorení:

- Dyzentéria vyvolaná *Sh. sonnei* u obyvateľov rómskej osady Plavecký Štvrtok, okres Malacky, kde z cca 600 exponovaných ochorelo 16 osôb
- Rotavírusová enteritída – 6 ochorení u pacientov Psychosomatickej kliniky Psychiatrickej nemocnice P. Pinella v Pezinku
- Rotavírusová enteritída – 5 ochorení u pacientov a 1 ochorenie u zdravotníckeho pracovníka Kliniky detskej neurológie DFNSP Bratislava
- Rotavírusová enteritída – 2 ochorenia u pacientov a 4 ochorenia u zdravotníckych pracovníkov Internej kliniky OÚ sv. Alžbety v Bratislave
- epidemický výskyt chrípky vyvolanej vírusom chrípky AH1N/2009 – 16 ochorení u pacientov a 4 ochorenia u zdravotníckych pracovníkov Mužského oddelenia Psychiatrickej kliniky Psychiatrickej nemocnice P. Pinella v Pezinku
- epidemický výskyt chrípky vyvolanej vírusom chrípky AH1N/2009 – 7 ochorení u pacientov Psychosomatickej kliniky Psychiatrickej nemocnice P. Pinella v Pezinku
- Rotavírusová enteritída – 11 ochorení u pacientov, 1 ochorenie u matky sprevádzajúcej dieťa a 1 ochorenie u zdravotníckeho pracovníka Kliniky detskej neurológie DFNSP Bratislava
- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 4 ochorenia u pacientov II. Detskej kliniky, interné oddelenie veľkých detí DFNSP Bratislava
- Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 8 ochorení u pacientov Kliniky drogových závislostí Psychiatrickej nemocnice P. Pinella v Pezinku
- Akútna gastroenteritída zapríčinená vírusom Norwalk – 9 ochorení u pacientov a 14 ochorení u zdravotníckych pracovníkov I. Ortopedicko-traumatologickej kliniky Nemocnice Ružinov, Univerzitná nemocnica Bratislava
- Salmonelová enteritída vyvolaná *S. enteritidis* u zamestnancov obchodného domu Tesco, okres Bratislava IV, kde z 96 exponovaných ochorelo 19 osôb

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE

V roku 2011 sa pokračovalo v plnení programu EÚ HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance), ktorý je založený na sledovaní vybraných nozokomiálnych nákaz v anonymne a dobrovoľne zapojených zdravotníckych zariadeniach jednotlivých krajín EÚ. Program umožňuje zistiť a porovnať ich výskyt, zosúladiť údaje, určiť mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz v jednotlivých štátoch Európy a v konečnom dôsledku aj navrhnúť opatrenia, ktoré by efektívnym ovplyvňovaním rizikových faktorov redukovali množstvo nozokomiálnych infekcií a nárast rezistencie na antibiotiká.

Od roku 2007 sme zapojení do surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti, sleduje sa výskyt infekcií u pacientov hospitalizovaných viac ako 48 hodín na Klinike anesteziológie a intenzívnej medicíny Univerzitnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad.L. Dérera. V roku 2011 sme retrospektívne dotazníkovou formou spracovali 30 chorobopisov pacientov hospitalizovaných na tejto klinike v čase od februára do mája 2011.

Podľa protokolu sú zbierané údaje od každého pacienta hospitalizovaného viac ako 2 dni so zameraním sa na vnútorné (trauma, akútna koronárna starostlivosť, antimikrobiálna terapia, pôvod pacienta, typ prijatia, Glasgow Coma Score, SAPS II score) a vonkajšie rizikové faktory (intubácia, umelá pľúcna ventilácia, zavedenie centrálného venózneho katétra, permanentného močového katétra, podávanie parenterálnej výživy a výživy cez nasogastrickú sondu). Pozornosť sa sústreďovala na pacientov, u ktorých v priebehu hospitalizácie vznikla nozokomiálna infekcia (pneumónia alebo infekcia krvného riečišťa). Dotazníky boli spracované elektronickou formou a elektronické výstupy za rok 2011 boli zaslané odboru epidemiológie RÚVZ v Trenčíne ako celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

V roku 2011 sa v SR začala realizovať aj druhá časť programu HELICS zameraná na sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu. Sledovanými chirurgickými výkonmi v rámci SR sú cholecystektómie a minimálne časové obdobie pre sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu je 3 mesiace. Proces výberu minimálneho setu údajov bol zameraný na najvýznamnejšie premenné pre analýzu rizika infekcie v mieste chirurgického výkonu. Používa sa rizikový index NNIS v súvislosti so zaradením pacienta podľa hlavných rizikových faktorov: riziko kontaminácie rany (čistá rana, čistá-kontaminovaná rana, kontaminovaná rana, znečistená alebo infikovaná rana), kondícia pacienta podľa ASA skóre (zdravý pacient, pacient s miernym systémovým ochorením až moribundný pacient), trvanie operácie, urgentnosť intervencie, endoskopické procedúry.

V roku 2011 sme dotazníkovou formou a následne aj elektronicky spracovali 84 chorobopisov pacientov, u ktorých bola na Chirurgickej klinike Univerzitetnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad. L. Déreza období január-marec 2011 vykonaná cholecystektómia.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Realizácia projektov v rámci programu CINDI a EHES:

Prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení je priebežne riešená v oboch PZ pri RUVZ.

Cieľom je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom – nezdravá výživa a životospráva, fajčenie, nedostatočná pohybová aktivita, nadmerný konzum alkoholu a neschopnosť zvládnuť stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a tým dosiahnuť pokles morbidita a mortality populácie na choroby srdcovo-cievne a nádorové.

Poradňa zdravia Petržalka

- skríning rizikových faktorov chronických ochorení a motivácia k zmene životného štýlu u **68 dospelých a 1463 detí**
- odoslanie do systému zdravotnej starostlivosti pre nález neriešeného stavu vysokého kardio - metabolického rizika: **87 detí**
- vyhľadávanie osôb s vysokým rizikom kardiovaskulárnych a onkologických ochorení – **158 dospelých a 1463 detí**

Špecializovaná odborná poradenská činnosť:

- poradenstvo na zvýšenie pohybovej aktivity vykonané u **158 dospelých a 1463 detí a opakovane u 90 osôb**
- poradenstvo na ozdravenie výživy vykonané u **158 dospelých a 1463 detí**
- poradenstvo, zamerané na podporu nefajčenia vykonané u **1468 dospelých a detí**
- poradenstvo zamerané na znižovanie krvného tlaku **68 dospelých a 378detí**
- poradenstvo zamerané na zvládanie stresu vykonané u **1472 dospelých a detí**

- internetové a telefonické poradenstvo vykonané u **89** osôb

PZ Ružinovská

- vyšetrenie rizikových faktorov kardiovaskulárnych chorôb a kompletne poradenstvo zdravého životného štýlu **1098** klientom
- odoslanie do systému zdravotnej starostlivosti pre nález neriešeného stavu vysokého kardio - metabolického rizika u **58 dospelých**
- realizovali sme **21** výjazdových preventívnych akcií s cieľom zachytiť rizikových jedincov , v PZ boli takto ďalej sledovaní a edukovaní **155 klienti**

Špecializovaná odborná poradenská činnosť:

- poradenstvo na zvýšenie pohybovej aktivity u **962**
- poradenstvo na ozdravenie výživy u **1903** dospelých a **535** detí ZŠ
- poradenstvo, zamerané na podporu nefajčenia vykonané u **298 dospelých a 309 detí**
- poradenstvo zamerané na znižovanie tlaku u **463** klientov a edukácia u **1903 klientov**
- poradenstvo zamerané na zvládanie stresu, vykonané u **1903** osôb.
- internetové a telefonické poradenstvo vykonané u **57** osôb

Spoluúčasť na projekte „Obezita“:

Cieľom programu je vytvoriť systém preventívnych opatrení, ktoré povedú k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii. V rámci tohto programu pracovníci OPZ trvale realizujú skriningové výjazdové aktivity v spolupráci so zdravotnými poisťovňami, neziskovými spoločenskými organizáciami a farmakologickými spoločnosťami spojené s individuálnym aj hromadným odborným poradenstvom s cieľom ozdravenia výživy, výživového režimu a životosprávy – edukovaných **2336 klientov**. Pracovníci realizujú popularizačné masmediálne, individuálne e-mailové a telefonické poradenstvo na tému – prevencia obezity v počte **2672**.

OPZ je autorom, realizátorom a odborným garantom projektov:

- **Efektívna podpora kardio-metabolického zdravia v prostredí základných škôl mestskej časti Bratislava - Petržalka**“ vykonaná individuálna, veku primeraná edukácia o srdci, cievach, výžive, fyzickej aktivite, zvládaní stresu a rizikových faktoroch u 468 žiakov
- Rešpekt pre zdravie-prevencia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK – projekt v spolupráci s BSK, (vid'. 9.10), vykonaný skrining rizikových faktorov-dotazníkové, antropometrické a biochemické vyšetrenie - chronických kardio-metabolických ochorení u 995 študentov **8 stredných škôl BSK**

Poradňa zdravia

- realizovali sme projekt **Ovocie a zelenina do škôl** – zabezpečili sme distribúciu a zber dotazníkov a následné spracovanie získaných údajov z 8 vytypovaných MŠ a ZŠ
- realizovala v spolupráci so zdravotnými poisťovňami, agentúrami, zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami výjazdové aktivity zamerané prevenciu voľnoradikálových ochorení vrátane nadhmotnosti a obezity. Vyšetrených a edukovaných bolo **1903** probandov.
- realizovala špeciálne poradenstvo z oblasti nutricie a životosprávy **465** klientom u ktorých bola diagnostikovaná nadhmotnosť a obezita a preventívne poradenstvo u **1438** klientov

- edukácia detí a mladej generácie bola realizovaná formou odbornopopulárnych prednášok a diskusií s mladou generáciou na tému *Výživa a prevencia – 5 škôl – 535 študentov*
- edukácia bola realizovaná aj formou masmediálnych aktivít a webovej komunikácie v počte **96**.
- realizovali sme **4 odborné prezentácie** – *Nové trendy vo výžive a prevencia obezity* – na seminári pre pracovníkov a inšpektorov školského stravovania „Nové receptúry a stratégia v školskom stravovaní“ v spolupráci s MŠ SR a ZZV

Spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe

Pracovníci OPZ zabezpečovali zvyšovanie zdravotnej gramotnosti širokej verejnosti..

Formou odbornopopulárnych prednášok a besied v počte **11** ako aj individuálnym poradenstvom pri výjazdových akciách a v PZ zabezpečovali priebežne informovanosť o problematike zdravia, zdravého životného štýlu a výživy – edukovaných bolo cca **2672** osôb, reagovali na otázky fyzických i právnických osôb písomnou, telefonickou i mailovou formou v počte **226**. Komunikovali s masmédiami a pripravovali odborné populárno-vedecké informácie pre novinárov i priame vstupy v relácií televízií, rádií a dennej i periodickej tlače. – v počte **94**.

Odbor podpory zdravia prostredníctvom svojich dvoch PZ v rámci primárnej prevencie realizovali preventívne vyšetrenie zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení – dyslipidémia, hypertenzia, fajčenie, výživa. V oblasti primárnej a sekundárnej prevencie sa zapájame do celonárodnej vzdelávacej kampane formou projektu „Vzdelaný pacient“.

V poradniach zdravia a prostredníctvom výjazdových aktivít bolo vyšetrených a edukovaných **909** klientov a edukovaných **605** klientov.

Odbor podpory zdravia je autorom, realizátorom a odborným garantom projektov:

- ***Efektívna podpora kardio-metabolického zdravia v prostredí ZŠ mestskej časti Bratislava - Petržalka***“. V prvom polroku pokračovali v skríningu protektívnych a rizikových faktorov chronických ochorení u **468** žiakov 3 základných škôl m. č. Bratislava - Petržalka.
- ***Rešpekt pre zdravie-prevencia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK*** – projekt v spolupráci s BSK, (viď. 9.10), vykonaný skríning rizikových faktorov- dotazníkové, antropometrické a biochemické vyšetrenie - chronických kardio-metabolických ochorení u **995 študentov** 8 stredných škôl BSK.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE (vrátane bioterorizmu)

V Bratislavskom kraji pokračovalo monitorovanie (hlásenie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii, informovanie o očkovaní) a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom sezónnej i pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. Na území Bratislavského kraja bolo v roku 2011 bolo hlásených 143 prípadov pandemickej chrípky a 12 prípadov SARI so 4 úmrtiami. Taktiež sa u lekárov prvého kontaktu vykonávalo očkovanie proti sezónnej chrípke vakcínou, ktorá obsahovala i pandemický kmeň. Lekári prvého kontaktu boli vyzvaní, aby dôsledne vykonávali očkovanie proti chrípke a pneumokokovým infekciám najmä v domovoch dôchodcov, liečebniach pre dlhodobo chorých a pod.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillancie tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V priebehu roka 2011 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 14 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2011 sa pokračovalo v realizácii projektu, ktorý vychádza aktivít Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“. Projekt je cieleň na HIV infekciou a pohlavne prenosnými chorobami najohrozenejšiu skupinu populácie, ktorou sú u nás mladí ľudia. V rámci výučby predmetov verejné zdravotníctvo a epidemiológia a hygiena bola prednesená problematika HIV infekcie, pohlavne prenosných chorôb a ich prevencie v šiestich triedach Strednej zdravotníckej školy v okrese Bratislava V. V týchto triedach boli študenti oboznámení s projektom Hrou proti AIDS a bola vykonaná praktická demonštrácia interaktívnej časti projektu.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V roku 2011 sa vykonalo stanovenie legionel v 16-tich odobratých vzorkách vody z bazénov s atrakciami. Všetky vzorky boli negatívne.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

7.4 RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Podľa plánu úradnej kontroly potravín boli v mesiaci apríl odobraté 2 vzorky potravín rastlinného pôvodu a v mesiaci september 1 vzorka potraviny obsahujúca tuk. Vzorky boli zaslané na vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR, všetky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa plánu úradnej kontroly potravín bolo v mesiaci marec odobratých 5 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti (2 na báze mlieka, 2 na báze ovocia a zeleniny a 1 na báze obilia), ktoré boli zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR. Všetky vzorky vyhoveľi požiadavkám Potravinového kódexu SR.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Podľa plánu úradnej kontroly potravín bolo v mesiaci apríl odobratých 5 vzoriek potravín vhodných pri diéte pre celiatikov, ktoré boli zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR. Vzorky vyhoveľi požiadavkám Potravinového kódexu SR .

7.8 IDENTIFIKÁCIA A TYPIZÁCIA PATOGÉNNYCH MIKROORGANIZMOV METÓDAMI MOLEKULÁRNEJ BIOLÓGIE

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

7.10 STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

7.11 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

7.12 STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINANTOV V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

Chemicky bolo vyšetrených 38 vzoriek piesku na obsah kovov (kadmia, chrómu, medi, ortuti, niklu, olova, zinku), čo predstavuje 260 ukazovateľov a 469 analýz. Vzorky boli odbraté z detských pieskovísk na území Bratislavského kraja odborom hygieny detí a mládeže. Z analyzovaných vzoriek iba 2 vzorky presiahli 80 % limitu kadmia (jedná sa o Detské ihrisko na Drotárskej ceste č. 48 a o Detské ihrisko na Budatínskej ulici č. 63 v Bratislave). Ostatné ukazovatele boli hlboko pod doporučenými limitmi. Výsledky boli nahlásené gestorovi danej úlohy na celkové zhodnotenie – RÚVZ v Banskej Bystrici.

7.13 STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

7.14 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Metódou HPLC bolo vyšetrených 99 vzoriek biologického materiálu na obsah kyseliny hippurovej a o-krezolu po expozícii toluénu v pracovnom prostredí, čo predstavuje 115 ukazovateľov. V analyzovaných vzorkách bolo 7 vzoriek nevyhovujúcich na obsah kyseliny hippurovej. Na obsah o-krezolu bolo z toho vyšetrených iba 16 vzoriek.

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

RÚVZ Bratislava nemá v organizačnej štruktúre odbor lekárskej mikrobiológie, preto úlohy tohto odboru neplní.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Pracovníci OPZ zabezpečovali zvyšovanie zdravotnej gramotnosti širokej verejnosti..

Formou odborného-populárnych prednášok a besied v počte 31 ako aj individuálnym poradenstvom pri výjazdových akciách a v PZ zabezpečovali priebežne informovanosť o problematike zdravia, zdravého životného štýlu a výživy – edukovaných bolo cca 7825 z toho individuálne poradenstvo bolo realizované u 2672 osôb, reagovali na otázky fyzických i právnických osôb písomnou, telefonickou i mailovou formou v počte 226.

Komunikovali s masmédiami a pripravovali odborné populárno-vedecké informácie pre novinárov i priame vstupy v reláciách televízií, rádií a dennej i periodickej tlače. – v počte 94

Pracovníci OPZ sa tiež aktívne zapájali do plnenia projektov zaradených do NPPZ – CINDI, Zdravé pracoviská, Zdravé mestá, Výživový stav populácie SR, 65+, Prevencia obezity, Zdravé školy, Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, Program - ovocie a zelenina do škôl...

Okrem toho sme realizovali vlastné preventívno-edukačné projekty :

- Efektívna podpora kardio-metabolického zdravia v prostredí základných škôl mestskej časti Bratislava – Petržalka – vyšetrených 468 žiakov z 3 ZŠ (viď 9.10.1)
- Rešpekt pre zdravie - prevencia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK - vykonaný skrining rizikových faktorov- dotazníkové, antropometrické a biochemické vyšetrenie - chronických kardio-metabolických ochorení u 995 študentov 8 stredných škôl BSK (viď 9.10.2)
- Pokračovanie projektu Go Fit – propagácia zdravého životného štýlu 4 aktivity
- Dni zdravia - s poisťovňou Union – 471 klientov
- Stop smoking - škodlivosť fajčenia, poradenstvo a liečba na odvykanie od fajčenia pre zamestnancov AT&T
- OPZ sa aktívne zapojil do medzinárodného projektu Global Tobacco Surveillance System (GYTS), ktorý realizuje WHO v spolupráci s Centers for Disease Control and Prevention v Atlante, USA - prednášky a diskusné fórum pre žiakov SŠ o škodlivosti tabakizmu – 309 študentov z 5 škôl BSK

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

V roku 2011 v rámci plnenia projektu bolo v oboch Poradniach zdravia vyšetrených spolu **145 klientov** - starších ako 65 rokov. Edukácia z oblasti optimálneho životného štýlu a výživy bola poskytnutá aj v rámci preventívnych výjazdových aktivít .

V spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska Bratislava 2 a Domom kultúry Ružinov sme organizovali II. ročník Akadémie tretieho veku. Edukovaných bolo **825 seniorov**.

Realizované boli prednášky: Očné choroby v staršom veku

Prvá pomoc a záchrana života

Choroby tráviaceho traktu

Ochrana zdravia pred ionizujúcim žiarením

Správna chôdza a jej význam v prevencii a liečbe

V spolupráci s Miestnym úradom Bratislava – Petržalka pokračujeme v **nácviku kondično-posilňovacích cvičení** na zlepšenie fyzickej a psychickej kondície seniorov. Aktivity sú zamerané na zvýšenie sebedomia a elimináciu sociálnej izolácie starších ľudí v Petržalke. Uskutočnilo sa **46** hodín nácviku, s návštevnosťou **45 osôb** na 1 hodinu.

PZ vykonáva motiváciu účastníkov cvičenia k zdravej životospráve v seniorskom veku, skrining a poradenstvo prevencie hypertenzie a obezity u účastníkov cvičení.

- pokračuje činnosť dobrovoľnej spolupracovníčky – cvičiteľky Mgr. Janky Beňušovej,
- pokračuje bezplatný „prenájom“ v Kultúrnom zariadení Petržalky „Cik-Cak centrum“,
- pokračuje motivácia účastníkov cvičenia k zdravej životospráve v seniorskom veku,
- pokračuje vykonávanie skriningu a poradenstva na prevenciu hypertenzie a obezity u účastníkov cvičení.

Vykonalo sa 92 hodín nácviku, so 45 účastníkmi na 1 hodine.

Akadémia staromestského seniora - Projekt RÚVZ Bratislava a Mestskej časti Bratislava-staré mesto - 3 interaktívne edukačné workshopy pre seniorov v Zichyho paláci

Slávnostné otvorenie a návrhy tém za účasti všetkých lektorov, **52 účastníkov**

Z. Gerová: Životospráva v staršom veku, **37 účastníkov**

Z. Gerová: Charta práv pacientov, **64 účastníkov**

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Odbor podpory zdravia v spolupráci s Úniou materských centier prediskutovali možnosti spolupráce. Na požiadanie poskytneme odborné informácie z oblasti životosprávy a výživy dojčiacich matiek a detí predškolského veku, tiež z oblasti psychológie v detskom veku. V PZ sme poskytli záujemcom preventívne vyšetrenie spojené s individuálnym poradenstvom. Edukácia bola realizovaná tiež formou e-mailovej komunikácie. V nasledujúcom období budeme spolupracovať formou ponuky a záujmu jednotlivých materských centier.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES zameraný na získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeljej populácie v Európe. Informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-

ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na celonárodnej úrovni. OPZ sa podľa usmernenia RUVZ - BB v druhom polroku zapojil do riešenia projektu a postupne vyšetruje ekonomicky aktívnych respondentov vo vekovej kategórii 18 – 64 rokov z mestskej časti Ružinov. Pozvaných na vyšetrenie bolo v mesiaci december 70 respondentov, avšak o projekt je malý záujem, dostavilo sa len 9 účastníkov, preto v projekte pokračujeme opätovnými pozvaniami aj v roku 2012 až do naplnenia požadovaného počtu 50 respondentov.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Odbor podpory zdravia sa aktívne zapája do edukačných a preventívnych aktivít pri príležitosti Svetových dní vyhlásených WHO. V prvom polroku sme tak realizovali aktivity pri príležitosti **Svetového dňa zdravia, Svetového dňa bez tabaku, Svetového dňa bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetového dňa srdca...** Prezentovali sme v printových a audiovizuálnych masmédiách príspevky na témy zdravá výživa a životný štýl v počte **94**, odbornopopularizačné prednášky na školách pre pedagógov a mladú generáciu o životospráve a rizikách neadekvátnej výživy, škodlivosti fajčenia v počte **31**. V spolupráci s Odborom PPL sme realizovali preventívne vyšetrenie pracovníkov spoločnosti Scherlock, Malacky – vyšetrených a edukovaných **49 osôb**, rizikovní jedinci boli pozvaní na kontrolné vyšetrenie do PZ. Pri príležitosti SDS v spolupráci so Slovenskou Nadáciou Srdca bolo vyšetrených a edukovaných **102 osôb**, Deň pre Vaše zdravie v spolupráci s VŠZP – vyšetrených a edukovaných **88 osôb**

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

RÚVZ Bratislava nie je riešiteľom úlohy.

9.7 „VYZVI SRDCE K POHYBU“

Úloha bola realizovaná v oboch PZ, pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie. Kampaň sme propagovali, motivovali ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, záujemcov informovali o spôsobe zapojenia sa. Prihlášky a účastnícke listy zúčastnení priamo odosielali do RUVZ Banská Bystrica. Počet zúčastnených nám z tohto dôvodu nie je známy.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľom programu je vytvoriť systém preventívnych opatrení, ktoré povedú k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii. V rámci tohto programu pracovníci OPZ trvale realizujú skriningové výjazdové aktivity spojené s individuálnym aj hromadným odborným poradenstvom s cieľom ozdravenia výživy, výživového režimu a životosprávy. Pri týchto aktivitách spolupracujeme so zdravotnou poisťovňou Union, Združením pre zdravie a výživu, SKS, Úniou dôchodcov a ďalšími neziskovými a organizáciami a takto sme **vyšetrili 805 a edukovali 2336 klientov**. Pracovníci realizujú popularizačné masmediálne, individuálne e-mailové a telefonické poradenstvo na tému – prevencia obezity v počte **74**.

PZ Petržalka v rámci Národného programu prevencie obezity realizoval projekty:

- **„Efektívna podpora kardio-metabolického zdravia v prostredí základných škôl mestskej časti Bratislava - Petržalka“.**

- vykonaný skrining protektívnych a rizikových faktorov chronických ochorení u **468 žiakov** 3 základných škôl m. č. Bratislava - Petržalka.

- vykonaná individuálna, veku primeraná edukácia o vzťahoch medzi životosprávou a stavom zdravia počas celého života – patofyziológia systému srdca a ciev, preventívna výživa, preventívna fyzická aktivita, zvládanie stresu a rizikové faktory chronických chorôb- u **468 žiakov** 3 základných škôl mestskej časti Bratislava - Petržalka.

- vykonané štatistické vyhodnotenie výskytu vybraných rizikových faktorov chronických chorôb u **1800 žiakov** 11 základných škôl

Projekt bol prezentovaný na 4 odborných podujatiach a bol témou 5 úspešne obhájených diplomových prác študentov SZU, LF UK a FaF UK

• **Rešpekt pre zdravie-prevenia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK** – projekt v spolupráci s BSK, (viď. 9.10), vykonaný skrining rizikových faktorov- dotazníkové, antropometrické a biochemické vyšetrenie - chronických kardio-metabolických ochorení u **995 študentov** 8 stredných škôl BSK

PZ Ružinovská

- realizovali sme projekt **Ovocie a zelenina do škôl** – zabezpečili sme distribúciu a zber dotazníkov a následné spracovanie získaných údajov z 8 vytypovaných MŠ a ZŠ

- realizovala v spolupráci so zdravotnými poisťovňami, agentúrami, zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami výjazdové aktivity zamerané prevenciu voľnoradikálových ochorení vrátane nadhmotnosti a obezity. Vyšetrených a edukovaných bolo **1903** probandov.

- realizovala špeciálne poradenstvo z oblasti nutriície a životosprávy **465** klientom u ktorých bola diagnostikovaná nadhmotnosť a obezita a preventívne poradenstvo u **1438** klientov

- edukácia detí a mladej generácie bola realizovaná formou odbornopopulárnych prednášok a diskusií s mladou generáciou na tému **Výživa a prevencia – 5 škôl – 535 študentov**

- edukácia bola realizovaná aj formou masmediálnych aktivít a webovej komunikácie v počte **96**.

- realizovali sme **4 odborné prezentácie** – *Nové trendy vo výžive a prevencia obezity* – na seminári pre pracovníkov a inšpektorov školského stravovania „Nové receptúry a stratégia v školskom stravovaní“ v spolupráci s MŠ SR a ZZV

9.9 CINDI PROGRAM SR

Prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení je priebežne riešená v oboch PZ pri RUVZ.

Cieľom je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom – nezdravá výživa a životospráva, fajčenie, nedostatočná pohybová aktivita, nadmerný konzum alkoholu a neschopnosť zvládnuť stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a tým dosiahnuť pokles morbidity a mortality populácie na choroby srdcovo-cievne a nádorové.

Poradňa zdravia Petržalka

• skrining rizikových faktorov chronických ochorení a motivácia k zmene životného štýlu u **68 dospelých a 1463 detí**

• odoslanie do systému zdravotnej starostlivosti pre nález neriešeného stavu vysokého kardio - metabolického rizika: **87 detí**

• vyhľadávanie osôb s vysokým rizikom kardiovaskulárnych a onkologických ochorení – **158 dospelých a 1463 detí**

Špecializovaná odborná poradenská činnosť:

- poradenstvo na zvýšenie pohybovej aktivity vykonané u **158 dospelých a 1463 detí a opakovane u 90 osôb**
- poradenstvo na ozdravenie výživy vykonané u **158 dospelých a 1463 detí**
- poradenstvo, zamerané na podporu nefajčenia vykonané u **1468 dospelých a detí**
- poradenstvo zamerané na znižovanie krvného tlaku **68 dospelých a 378detí**
- poradenstvo zamerané na zvládanie stresu vykonané u **1472 dospelých a detí**
- internetové a telefonické poradenstvo vykonané u **89 osôb**

PZ Ružinovská

- vyšetrenie rizikových faktorov kardiovaskulárnych chorôb a kompletne poradenstvo zdravého životného štýlu **1098 klientom**
- odoslanie do systému zdravotnej starostlivosti pre nález neriešeného stavu vysokého kardio - metabolického rizika u **58 dospelých**
- realizovali sme **21** výjazdových preventívnych akcií s cieľom zachytiť rizikových jedincov , v PZ boli takto ďalej sledovaní a edukovaní **155 klienti**

Špecializovaná odborná poradenská činnosť:

- poradenstvo na zvýšenie pohybovej aktivity u **962**
- poradenstvo na ozdravenie výživy u **1903 dospelých a 535detí ZŠ**
- poradenstvo, zamerané na podporu nefajčenia vykonané u **298 dospelých a 309 detí**
- poradenstvo zamerané na znižovanie tlaku u **463 klientov** a edukácia u **1903 klientov**
- poradenstvo zamerané na zvládanie stresu, vykonané u **1903 osôb.**
- internetové a telefonické poradenstvo vykonané u **57 osôb**

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

V rámci regionálnej implementácie úlohy vyvinul RUVZ Ba nasledovné projekty a iniciatívy.

1. „Efektívna podpora kardio-metabolického zdravia v prostredí základných škôl mestskej časti Bratislava - Petržalka“ – odborní garanti, autori a realizátori : Z. Gerová, H. Kováčiková a tím spolupracovníkov – A. Egnerová, Ľ. Ševčíková, L. Wsólová, E. Šovčíková, Na realizácii projektu sa v rámci pregraduálnych diplomových prác zúčastnili tiež študenti SZU, LFUK a FaFUK. Aktivity projektu 2011 sa konali v troch nasledovných dimenziách:

Realizácia projektu na základných školách mestskej časti Bratislava-Petržalka

- *vykonaný skrining (115 údajov o 1 žiakovi) protektívnych a rizikových faktorov chronických ochorení u 468 žiakov 3 základných škôl m. č. Bratislava - Petržalka.*
- *vykonaná individuálna, veku primeraná edukácia o vzťahoch medzi životosprávou a stavom zdravia počas celého života – patofyziológia systému srdca a ciev, preventívna výživa, preventívna fyzická aktivita, zvládanie stresu a rizikové faktory chronických chorôb- u 468 žiakov 3 základných škôl mestskej časti Bratislava - Petržalka.*
- *vykonané štatistické vyhodnotenie výskytu vybraných rizikových faktorov chronických chorôb u 1800 žiakov 11 základných škôl m. č. Bratislava – Petržalka*

Výsledky boli prezentované na vedecko-odborných fórach.

2. Projekt RUVZ Ba a BSK - „Rešpekt pre zdravie“. – odborní garanti, autori a realizátori: Z. Gerová, H. Kováčiková a pracovný tím spolupracovníkov – A. Béderová, A. Egnerová, Ľ. Ševčíková, L. Wsólová, E. Šovčíková, K. Šebeková, V.Mesárošová, V.Potičný

Zámerom projektu je široký

- skríning rizikových faktorov a
- budovanie zdravotnej gramotnosti - v prevencii metabolického syndromu - v prostredí stredných škôl BSK.

10. KONTROLA TABAKU

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Zahájenie príprav a realizácie bude v januári roku 2012.

10.2 ŠKOLENIE PRACOVNÍKOV RÚVZ V OBLASTI PREVENCIE FAJČENIA

Pracovníci OPZ sa zúčastnili na školení z problematiky prevencie fajčenia.

10.3 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

OPZ uskutočnil 3 prednášky o fajčení pod názvom „Škodlivosť fajčenia, poradenstvo a liečba na odvykanie od fajčenia“ pre AT&T v Bratislave. Prednášky sa uskutočnili na ich pracoviskách Aupark Tower, Lakside Park a CBC rámci podujatia, ktoré organizovala predmetné organizácie pre svojich zamestnancov pod názvom „Stop smoking“.

V rámci „Medzinárodného dňa bez fajčenia“ dňa 16.11.2011 sa realizovalo pre **22 klientov** poradenstvo o fajčení, ktorého súčasťou bolo aj zmeranie množstva CO vo vydychovanom vzduchu prostredníctvom prístroja SMOKERLYZERU. Informácia o tejto aktivite bolo zaslaná následne aj na Úrad verejného zdravotníctva Bratislava, odbor podpory zdravia.

V rámci Poradne na odvykanie od fajčenia bolo zabezpečené poradenstvo pre **36 klientov** a to prostredníctvom telefonického, e - mailového poradenstva alebo osobnej návštevy klientov v Poradni na odvykanie od fajčenia na Ružinovskej ulici v Bratislave.

Protifajčiarska edukácia na školách – pracovníci OPZ v rámci plnenia medzinárodného projektu Global Tobacco Surveillance System absolvovali prednášky a diskusné fórum pre žiakov SŠ o škodlivosti tabakizmu -

OPZ sa aktívne zapojil do projektu Global Tobacco Surveillance System (GYTS), ktorý vypracovala a vykonáva Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) v spolupráci s Centers for Disease Control and Prevention v Atlante, USA (CDC). Tento projekt sa zameriava na monitorovanie tabaku, faktorov s ním asociovaných ako aj odrazu opatrení kontroly tabaku u populácie zameraných na Rámcovú dohodu o kontrole tabaku vo vybraných cieľových skupinách populácie v jednotlivých krajinách.

Cieľovou populáciou GYTS je školská mládež vo veku od 13-15 rokov. Na rozdiel od iných prieskumov v tejto vekovej skupine sa zameriava okrem samotného užívania tabaku a faktorov s ním spojených predovšetkým na účinok opatrení kontroly tabaku a spoločenských aspektov tabakizmu, t.j. výskytu a postojov k pasívnemu fajčeniu, informácií o fajčení a postojov k nemu, úloha masmédií, školského prostredia, dostupnosti tabakových výrobkov ako aj dostupnosti informácií o tabaku a odvykaní.

RÚVZ Bratislava uskutočnil monitoring v 5-tich školských zariadeniach Bratislavského samosprávneho kraja (ZŠ v Pezinku, ZŠ v Tomášove, okres Senec, Gymnázium Bratislava-Petržalka, Evanjelické lýceum Bratislava - Palisády, ZŠ Bratislava-Ružinov). Celkove sa zúčastnili predmetného prieskumu **309 žiakov**, ktoré sme po spracovaní zaslali koordinátorovi prieskumu Doc. MUDr. Tiborovi Baškovi, PhD. z Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR IV. (NEHAP IV.)

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie úlohy: zamerané na zber údajov o kvalite pitnej vody a bazénovej vody a vkladanie do databázy Informačných systémov

PITNÁ VODA: do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2011 v okrese Čadca 29 vodovodov (do správy SeVaK a.s. Čadca patrí 14 vodovodov, 13 do správy samospráv miest a obcí, 2 vodovody v správe akciových spoločností), v okrese Kysucké Nové Mesto 15 vodovodov (9 vodovodov patrí do správy SeVaK, a.s. Čadca 6 vodovodov majú v správe samosprávy miest a obcí). V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia UVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely a samotné laboratórne stanovenie v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálné spracováva RUVZ so sídlom v Žiline a rádiologické vyšetrenia RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých **celkovo 166 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie z toho v rozsahu minimálnej analýzy 133, v rozsahu úplnej analýzy 31 a 2 vzorky na rádiologické analýzy**. Z toho okres Čadca minimálna analýza 90, úplná analýza 25, rádiologické stanovenia 2, v okrese Kysucké Nové Mesto minimálna analýza 43 a úplná analýza 6. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a taktiež v zmysle platnej legislatívy nebolo treba udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Nekvalita vody sa prejavila v mikrobiologických ukazovateľoch u vodovodov Nesluša, Olešná, Skalité, Rudinská.. Príčiny sú v nedodržaní dezinfekcie vody. Prevádzkovatelia urobili nápravu. Vyššie uvedenými vykonanými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody pre roky 2010- 2014 pre Európsku komisiu.

Prebehla akcia „Deň vody“. Občanmi bolo podľa inštruktáže prinesených **72 vzoriek** pre laboratórne stanovenie v ukazovateľoch dusitaný a dusičnany. Všetky vzorky preukázali vyhovujúcu kvalitu vody v stanovených ukazovateľoch. Poskytnutých bolo **68 konzultácií** na tému pitná voda, ochrana vodných zdrojov. Na požiadanie občanov bolo vykonaných **48** odberov vzoriek vôd za účelom zistenia kvality vody a vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja. Takéto vodné zdroje pre individuálnu potrebu občanov nemajú náležitú ochranu a vykazovali mikrobiologickú závadnosť vody.

KÚPACIE VODY: v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s tzv. divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci, zariadení Baby Lucy Kysucké Nové Mesto. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium, ktoré prešli rekonštrukciou a vylepšením prevádzkovej hygieny. Nosnú časť však tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného **monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody**. Majiteľom objektu je mesto Čadca a prevádzkovateľom ZZO Čadca. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody na Krytej plavárni Čadca **12 vzoriek bazénovej vody, ktoré vykázali vyhovujúcu kvalitu (spracované v IS kúpacie**

vody). Prevádzkovateľ má objednaný výkon odberu vzoriek bazénovej vody prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Žiline a odberom vzoriek cez Čadcu.

V mesiaci január bolo vydané rozhodnutie k skúšobnej prevádzke pre zariadenie Baby Lucy Kysucké Nové Mesto, pre firma JOGI s.r.o. Kysucké Nové Mesto- zariadenie pre plávanie detí predškolského veku a následne boli vykonávané kontrolné odbery vzoriek bazénovej vody. Od júna 2011 je zariadenie v trvalej prevádzke. Za uplynulé obdobie bolo v rámci dozoru odobratých celkom **7 vzoriek bazénovej vody, ktoré vykázali vyhovujúcu kvalitu a 12 vzoriek ako prevádzková kontrola prevádzkovateľa zariadenia. V zariadení v rámci ŠZD bolo odobratých 5 ks sterov z prostredia.** Zariadenie má vyhovujúcu prevádzkovú a osobnú hygienu a prevádzkovateľ si plní legislatívou stanovené povinnosti.

V rámci LTS bol v mesiaci jún uvedený do prevádzky nekrytý netermálny neplavecký umelý bazén na rekreačný účel pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie okres Čadca. V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané **3 odbery bazénovej vody a 1 vzorka pitnej vody,** nakoľko zariadenie má svoj vlastný vodný zdroj. Kvalita vody je vyhovujúca, prevádzkovateľ si plní legislatívou stanovené povinnosti. Počas LTS nenastali žiadne problémy. Toto zariadenie bolo zaregistrované v rámci IS Kúpacie vody.

POSUDZOVANIE STAVIEB: za uplynulé obdobie v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených **69** stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona a v **9** prípadoch bolo vypracované **odborné stanovisko pre tzv. integrované povoľovanie stavieb pre Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.** Posúdená bola **1** hluková štúdia. Pre územné konanie stavieb bolo vypracovaných **59** a pre kolaudáciu stavieb **53** záväzných stanovísk Celkovo konzultačných stretnutí bolo **191,** ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk.

1.3 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie úlohy: podľa inštrukcií gestora bola táto úloha napĺňaná nasledovne

WEB STRÁNKA: na webovej stránke sú zverejnené dozorované zariadenia v tejto oblasti, kvalita kúpacích vôd je sprístupnená na portál IS kúpacie vody, kde sa vkladajú údaje, vykonáva sa týždenné hlásenie s aktualizáciou údajov. Na web stránke sú zverejnené údaje o získaní odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologicky závažnej činnosti Regionálnym hygienikom Čadca, uvedené sú pokyny pre občanov: Proti záplavové opatrenia, Problematika prevádzkarní solárií, Katalóg služieb a vzorový prevádzkový poriadok.

INFORMAČNÉ SYSTÉMY: IS Pitná voda v časti databáza bol doplnený o údaje za roky 2008, 2009, 2010, priebežne boli vkladané údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za r.2011, ktoré sú podkladom pre výročnú správu oddelenia.

Obdobne je napĺňaný a využívaný IS Kúpacie vody prístupný cez internetové spojenie aj laickou verejnosťou. Do systému sú vložené údaje za zariadenia uvedené v bode 1.1 Krytá plaváreň Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie okres Čadca – nekrytý netermálny neplavecký umelý relaxačný bazén sezónny.

1.6 Znečisťovanie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE)

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie úlohy: gestor nedistribuoval pokyny plnenia úlohy, v rámci úlohy bola vykonaná pilotná štúdia (Bratislava, Banská Bystrica)

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia

Plnenie úlohy: úloha sa plnila podľa pokynov gestora, získavané údaje boli vložené do databázy a boli spracované tabuľky: Tab. č.1 zoznam vodovodov, v ktorých nie je zabezpečená dezinfekcia vody chlóróm, Tab.č.2 kvalita, dezinfekcia vody a vedľajšie produkty dezinfekcie vody vo vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov, bola vykonaná príprava pre spracovanie obdobných údajov pre tzv. malé vodovody za 5 – ročné obdobie, gestorovi úlohy bola odoslaná správa o kvalite vody za r.2010 vo vodovodoch zásobujúcich menej ako 5 000 obyvateľov ako podklad pre správu pre komisiu EÚ.

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia

Plnenie úlohy: IS pitná voda a kúpacie vody boli pripomienkované podľa poznatkov z terénu, gestor ich spracováva a zašle usmernenie

1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia

Plnenie úlohy: úloha je v plnení - posudzovanie hodnotenia dopadov na verejné zdravie sa vykonáva podľa odborného usmernenia HH SR, v uplynulom období neboli na posúdenie predložené také stavebné akcie, ktoré by si vyžiadali posúdenie HIA, **v mesiaci jún bol realizovaný odborný seminár** pre zamestnancov tunajšieho úradu odborným pracovníkom oddelenia hygieny životného prostredia s praktickou inštruktážou.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ v SR

Prioritou znižovania miery zdravotných rizík bolo vyžadovanie zabezpečovania technických opatrení už pri uvedení pracovných priestorov do prevádzky, tam kde to technológia výroby neumožní, boli požadované organizačné a iné opatrenia. V ostatných

prípadoch na znižovanie miery zdravotného rizika pracovníkov boli uplatňované náhradné opatrenia.

Súčasťou tejto činnosti bolo i zisťovanie informovanosti zamestnancov o výskyte faktorov pracovného prostredia a pôsobení na nich. Konkrétne u 13 zamestnávateľov bola dotazníkovou metódou zisťovaná informovanosť o podmienkach práce s hlukom, chemickými látkami, vibráciami a zobrazovacími jednotkami. Oddeleniu bolo vrátených zo 140 dotazníkov 67 na ďalšie spracovanie. Ostatné budú urgované.

V zmysle príslušných nariadení vlády bolo požadované spracovanie podkladov pre vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. V hodnotenom období bolo vydaných 25 rozhodnutí k prevádzkovým poriadkom pre pracovné činnosti s expozíciou hluku, chemickým látkam a vibráciám, z toho 1 x bolo konanie vo veci vydania rozhodnutia prerušené, v 4 prípadoch boli prevádzkové poriadky schválené súčasne s odovzdaním priestorov do prevádzky.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V zmysle Vyhlášky MZ SR číslo 448/2007 sa pokračovalo v prehodnotení evidencie rizikových prác za príslušné okresy podľa predložených návrhov, resp. z nášho podnetu. Po prehodnotení boli postupne podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia o určení rizikových prác pre novovzniknuté organizácie, resp. zamestnávateľov s podstatnými zmenami, doteraz bolo vydaných 17 rozhodnutí a 1 rozhodnutie, ktorým bolo zrušené rizikové pracovisko K neobjektívnej miere znižovania zdravotných rizík vedie tá skutočnosť, že objektívne hodnotenia faktorov v pracovnom prostredí vykonávané na žiadosť organizácií nie sú v súlade s poznatkami zo zdravotného dozoru a títo zamestnávatelia zámerne znižujú kategóriu rizika. Evidencia a prekategORIZÁCIA prác sa vykonáva v programe ASTR, v súčasnosti je už v inštalovanej novej verzii programu vykonaná aktuálna evidencia všetkých rizikových prác, výstupné zostavy budú zaslané na ÚVZ SR v stanovenom termíne.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z toxických látok a zmesí a veľmi toxických látok a zmesí.

V evidencii tunajšieho úradu sú 3 priemyselné organizácie, kde sa zaoberá s veľmi toxickými látkami a toxickými látkami a zmesami - INA Kysuce, a.s. Kysucké Nové Mesto, OMNIA KLF, a.s. Kysucké Nové Mesto a JJ Elektronik, s.r.o Čadca. V spoločnosti KINEX KLF Kysucké Nové Mesto sa používajú chemické látky, ktoré sú klasifikované ako toxické látky a zmesi. V súvislosti s uplatňovaním požiadaviek novej legislatívy a tým, že platnosť rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu bude strácať platnosť v roku 2012, plánujeme vykonať na všetkých takýchto pracoviskách štátny zdravotný dozor.

Podľa platného odborného usmernenia pracovníci poskytujú informácie ako získať osvedčenie o odbornej spôsobilosti, ktoré teraz spadá do kompetencie RÚVZ Žilina.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V rámci preventívneho dozoru sú aktívne vyhľadávané pracovné postupy a technológie, kde by sa riziká z týchto látok mohli vyskytovať.

Vzhľadom na charakter okresov sa venuje pozornosť novému prehodnocovaniu miery rizika pracovísk, kde sa spracováva tvrdé drevo.

Posudky o rizikách, ktoré Kysucká nemocnica v Čadci mala vykonať do konca roku 2009, doteraz spracované neboli. Po písomnom upozornení tunajšieho úradu boli

s poverenými pracovníkmi nemocnice opätovne prebrané legislatívne a odborné požiadavky na vypracovanie týchto posudkov a vykonanie kategorizácie prác.

V sledovanom období sa nevykonávali práce, kde by manipulovali s azbestom, a preto takéto pracoviská neboli posudzované a dozorované.

2.1.4 Znižovanie psychickej záťaže

Pracoviská s psychickou pracovnou záťažou hodnotené podľa metodík príslušného nariadenia vlády evidujeme u pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb a domovov dôchodcov, ďalej na pracoviskách administratívy v profesiách vedúci segmentu, útvaru, a vedúci výroby v a.s. INA Kysuce Kysucké Nové Mesto. Prehodnotenie podľa novej legislatívnej úpravy nebolo vykonané vo všetkých spoločnostiach, kde túto záťaž evidujeme v kategórii prác 3. Predtým hodnotenie vykonávali pracovníci tunajšieho oddelenia. V súčasnosti prehodnotenia vykonáva len pracovná zdravotná služba ProBenefit Púchov.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Ochorenia majú v organizáciách v pôsobnosti RÚVZ sporadický výskyt. Preto nemohli byť riešené a uplatňované opatrenia na zamedzenie výskytu týchto ochorení. V roku 2011 ochorenie z DNJZ bolo prešetrované v troch prípadoch. U predavačky – pokladníčky COOP Jednota Čadca SD so záverom, že prof. pôvod ochorenia je nepreukazný. Súvislosť ochorenia robotníčky a.s. Belfain Slovakia s vykonávaním jej práce pri obsluhu strojov na výrobu dámskych pančúch bola preukázaná – choroba z povolania jej bola priznaná. Prešetrovanie príčinnej súvislosti ochorenia s vykonávanou prácou bolo vykonané u pracovníčky v JJ Electronic, s.r.o. Čadca, s tým, že príčinná súvislosť bola zistená, choroba z povolania do t.č. priznaná nebola.

Rizikové práce s faktorom DNJZ vyhlásené nemáme, nevidujeme profesie s výskytom ochorení z DNJZ.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice

Úloha je plnená priebežne, odborné usmernenie ÚVZ SR slúži pre hodnotenie pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce ako prevencia výskytu týchto ochorení a je uplatňované už pri vydávaní posudku k prevádzkovaniu takéhoto pracoviska. V roku 2011 takéto podozrenie ochorenia nebolo prešetrované.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

GESTOR úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ v SR

Za sledované obdobie sa pokračovalo v plnení tejto úlohy podľa platnej legislatívy. Previerky boli vykonané v Stavouniverzál s.r.o. Kysucké Nové Mesto a na tzv. chránenom pracovisku pri monitorovaní vozového parku online na počítačovom zariadení. V prípade zistenia nedostatkov budú tieto pracoviská zaradené v ďalšom období na podrobnejšie sledovanie podmienok práce.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

GESTOR úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre (1. etapa)

RÚVZ v SR (2. etapa)

V súčasnosti prebieha 2. etapa plnenia tejto úlohy, pracovníci oddelenia sa postupne oboznamujú s uplatňovaním novej legislatívy a zúčastnili sa celoslovenského seminára, kde im táto problematika bola prednášanými približená a odprezentované inštrukcie k vyplneniu 2. dotazníka. V rámci tohto projektu REACH-EN –FORCE 2 bola vykonaná spoločná kontrola uplatňovania chemickej legislatívy z hľadiska bezpečného používania chemických látok pri práci s Inšpektorátom práce Žilina v spoločnosti, ktorá sa zaoberá veľkoobchodom s chemickými výrobkami. Spracovaný dotazník bol v stanovenom termíne v elektronickej verzii zaslaný na ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRIVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Gestor úlohy: ÚVZ SR , RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

K sledovaniu výživového stavu bola zvolená stredne ťažko pracujúca skupina mužov a žien zamestnaných vo výrobných prevádzkach okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Do súboru boli zaradené len populačné skupiny stredne ťažko pracujúcich žien a mužov podľa vekových kategórií vo veku od 19 do 34 rokov a od 35 do 54 až 59 rokov v presnom počte po 20, teda celkom 80 klientov. Keďže nebolo možné z obmedzených priestorových a časových možností pracovať so všetkými spolu, jednotlivým skupinám bol vysvetlený cieľ projektu a jeho samotná realizácia. Úlohu sme rozdelili do nasledujúcich častí: sledovanie výživového stavu vybraných populačných skupín, dotazník o spotrebe potravín, životospráve a pohybovej aktivite. V spolupráci s pracovníkmi poradne zdravia bol spracovaný klinicko-somatický dotazník a vyhodnotený odber krvi na prístroji reflotron pre stanovenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (TGL, HDL, LDL, GLU, CHOL).

Zo záverov hodnotenia vyplynulo, že **energetický príjem** bol znížený v každej vekovej kategórii. Najnižší bol u mladších mužov vo veku 19 – 34 rokov - z počtu 20 respondentov malo 19 respondentov nižší príjem energie a u starších žien – z počtu 20 respondentov malo 17 respondentov nižší príjem energie v porovnaní s odporúčanou výživovou dávkou. V skupine starších mužov sme nižší energetický príjem zaznamenali u 16 osôb a v skupine mladších žien u 13 osôb. Naopak prekročený energetický príjem oproti OVD bol zistený u starších žien a starších mužov v počte 3 respondenti v každej skupine a v skupine mladších žien u 2 respondentiek.

Príjem základných živín:

- príjem **bielkovín** bol prekročený najviac u mladších žien v počte 17 respondentov, ako i v kategórii starších mužov v počte 13 respondentov. V kategórii starších žien a mladších mužov bol príjem bielkovín prekročený u 9 respondentov v oboch vekových skupinách. V poklese príjmu bielkovín sme zaznamenali vyšší počet respondentov

v porovnaní s minulým rokom, najviac však bol pokles príjmu bielkovín zaznamenaný v kategórii mladších mužov v počte 9 respondentov z celkového počtu 20.

- spotrebu **tukov** najviac prekročilo 10 respondentov - žien mladšej vekovej kategórie 19 -34 rokov a 6 mužov staršej vekovej kategórie. V skupine starších žien bolo prekročenie spotreby tukov zistené v štyroch prípadoch, pričom v ostávajúcej kategórii mladších mužov bolo prekročenie zaznamenané u 5 osôb. Najnižší príjem tukov bol zaznamenaný v skupine mladších mužov a to v 14 prípadoch.
- spotreba **sacharidov** bola znížená vo všetkých vekových kategóriách a v skupine mladších mužov nespĺňalo príjem sacharidov všetkých 20 respondentov. Z celkového počtu 80 respondentov len 3 respondenti (2 zo skupiny starších žien a 1 mladšia žena) prekročili príjem sacharidov. Výsledky príjmu sacharidov sa len v štyroch prípadoch pohybovali v medziach normy.
- príjem **vitamínu C** bol u väčšiny osôb v počte 57 znížený. OVD bola splnená len v 23 prípadoch.

Z pozorovania sme zistili **mierne zvýšený výskyt nadhmotnosti** u celkom 37 osôb, najviac v skupinách mladších a starších mužov a to po 12 respondentov v každej vekovej skupine. **Obezita** bola zaznamenaná v 14 prípadoch z celkového počtu 80, najviac v skupine starších žien v počte 6 osôb.

Hodnoty biochemického vyšetrenia krvi:

- hodnota **celkového cholesterolu** bola zvýšená u starších žien a mladších mužov v počte 4 respondenti v každej z oboch skupín, u starších mužov v počte 2 osoby a v kategórii mladších žien v 1 prípade.
- hodnoty **triglyceridov** prekračovali normu v 17 prípadoch z celkového počtu 80 respondentov.
- hladina **glykémie** bola najviac prekročená v skupine starších mužov v počte 8 respondentov, u starších žien v štyroch prípadoch a u mladších žien u 1 respondentky.

Pri vyhodnotení biochemických vyšetrení bol zaznamenaný väčší počet respondentov s **krvným tlakom** v rámci normy. Výskyt vyššieho krvného tlaku bol najčastejšie zaznamenaný v skupine starších mužov.

Všetky výsledky dotazníka o spotrebe potravín a pohybovej aktivite a životospráve sú uvedené v tabuľkách. Upozorňujeme, že v tabuľkovej časti s hodnotami vybraných výživových faktorov, v stĺpci pod názvom hrubá vláknina sa nachádzajú hodnoty potravinovej vlákniny. Zaznamenali sme pozitívnu zmenu životosprávy našich klientov a to zväčša v zaradení pravidelnej teplej stravy, ovocia, zeleniny a vo zvýšenej pohybovej aktivite. Prevažná väčšina respondentov žije bez zlozvykov ako je fajčenie a pitie alkoholu. Väčšina respondentov považuje svoju životosprávu za uspokojivú a nemení ju. Vo veľkej prevahe klienti uvádzali, že sú vystavený stresovým faktorom.

Projekt sledovanie výživového stavu obyvateľstva má opakovane dobrú odozvu u sledovaných skupín populácie, ktorí prejavujú záujem hlavne o meranie základných živín - biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu a tlaku krvi.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR , RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V roku 2011 bolo odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Čadci – oddelenie hygieny výživy a PBP odobratých na území okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto celkom **24** vzoriek jedlej soli. Všetky vzorky boli **zo zahraničnej produkcie**. Z tohto počtu v okrese Čadca bolo odobratých **21** vzoriek jedlej soli a v okrese Kysucké Nové Mesto boli odobraté **3** vzorky jedlej soli. Všetky vzorky boli vyšetrené na KJ a zároveň na KJO_3 i na ferrokyanid draselný. Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, že z celkového počtu **24** vzoriek jedlej soli v žiadnej vzorke nebol zistený obsah KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) menej ako je minimálna hodnota – 15 mg/kg. Najnižšia nameraná hodnota je **19,00 mg/kg**. **22 vzoriek** jedlej soli **zodpovedalo** rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) – 15 - 35 mg/kg. **2** vzorky soli dosahovali **nadlimitné** hodnoty (viac ako 35 mg/kg). Najvyššia nameraná hodnota je **44,80 mg/kg**.

V ani jednom prípade nebol zaznamenaný obsah **FeCN6** vyšší ako 20 mg/kg. Analýza vzoriek jedlej soli v stanovených chemických ukazovateľoch bola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline, oddelenie chemických analýz.

Všetky vzorky soli boli v stanovenej lehote spotreby. V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto, neregistrujeme žiadne prevádzky s výrobou soli ani sklady soli. V okrese Čadca sa nachádzajú 2 dodávateľia soli do obchodných reťazcov (V.O. sklad COOP Jednota - Raková a LIBEX Čadca - Horelica). V zariadeniach spoločného stravovania bolo odobratých celkom **9** vzoriek soli. Zo zariadení spoločného stravovania otvoreného typu sa odobralo **8** vzoriek a zo zariadení spoločného stravovania uzavretého typu bola odobratá **1** vzorka soli.

V okrese Čadca a Kysucké Nové mesto sa nachádza 1 výrobná lahôdkárskych výrobkov a 10 pekárenských výrobní, kde sa používa jodidovaná soľ.

Tabuľkové spracovanie hlavnej úlohy bolo odoslané gestorovi úlohy.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V rámci úlohy boli odobraté kozmetické výrobky pre deti (zubné pasty pre deti) v počte **5 vzoriek** na stanovenie DEG a fluóru. Vzorky boli odoslané na RÚVZ so sídlom v Poprade a podrobené fyzikálno-chemickým vyšetreniam, ktoré vykázali vyhovujúce výsledky v zmysle Nariadenia vlády SR č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov. Pri odberoch bola vykonaná i kontrola označovania bez nedostatkov.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP, RÚVZ so sídlom v Poprade

V rámci plnenia tejto úlohy bolo vykonaných cielene **16 kontrol** zameraných na označovanie výrobkov určených pre deti. Kontroly boli vykonané v distribučnom sklade a v maloobchodných predajniach okresu Čadca a Kysucké Nové mesto. V rámci kontrol neboli zistené nezhody v označovaní a skladovaní uvedených výrobkov.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade

Na plnení úlohy sa podieľa len stanovené riešiteľské pracovisko.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V roku 2011 bola plnená úloha Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeléj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných štyroch prídavných látok: E 104 Chinolínová žltá (synonymum CI Potravinárska žltá 13), E 129 Allura červená AC (synonymum Potravinárska červená 17), E 124 Košenilová červená A (synonymum Ponceau 4R), E 102 Tartrazín (synonymum Potravinárska žltá 4). Dotazníky boli vyplnené **80 klientmi** rozdelenými podľa pohlavia a vekovej kategórie 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, ľahko pracujúci podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. Respondenti vyplňali **24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov** - jeden deň pracovný + jeden víkendový deň a **týždenný dotazník frekvencie spotreby**. Zároveň bol vykonaný odber 2 vzoriek potravín z distribučnej siete cielene na obsah sledovaných farbív s vyhovujúcimi výsledkami. Výsledky boli spracované do tabuliek a odoslané na ÚVZ SR.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Plnenie úlohy: Uvedený projekt sa realizuje každých 10 rokov pre posúdenie trendov telesného vývoja v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. V mesiaci október a november sa realizoval zber údajov a merania antropometrických ukazovateľov v populácií detí a mládeže od 0-18 rokov veku. Údaje sa budú vkladať do databázy a zasielať na vyhodnotenie v mesiaci február 2012.

Termín ukončenia: rok 2020

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Prieskum je zameraný na oblasť závislostí – fajčenie, konzumácia alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

V prvom polroku 2011 pracovníci oddelenia HDM vykonali na základe vybranej reprezentatívnej vzorky žiakov základnej školy zber údajov dotazníkovou formou. Zúčastnených bolo 14 žiakov 9. ročníka Základnej školy v Rudinskej. Po administratívnom

spracovaní údajov pracovníkmi oddelenia boli dotazníky zaslané na RÚVZ SR Bratislava za účelom ďalšieho štatistického spracovania.

Termín ukončenia: plnenie priebežne podľa požiadaviek gestora

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybového režimu. Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví.

4. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011 bola pozastavená, zrealizovaná bude v roku 2012.

Termín ukončenia: rok 2014

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Riešiteľské pracoviská: vybraté RÚVZ v rámci krajov

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávať meranie hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie .

V mesiaci marec 2011 bolo praktickým lekárom v ambulanciách pre deti a dorast rozdáných 100 dotazníkov zameraných na zozbieranie údajov z preventívnych prehliadok detí /ukazovatele tukového metabolizmu/, ako i údajov o stravovaní, konzumácii alkoholických nápojov, fajčení a pohybovej aktivite. Údaje zo zozbieraných a pediatrom vyplnených dotazníkov (56 vzoriek) boli v mesiaci september vložené do databázy a zaslané na RÚVZ Banská Bystrica na ďalšie spracovanie. Úloha bola v roku 2011 ukončená.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Realizácia vlastného očkovania – funkčný zdravotnícky systém daný očkovacou schémou, trendom sú kombinované vysoko účinné a bezpečné očkovacie látky – vykonáva sa priebežne
V roku 2011 boli realizované nasledovné zmeny v očkovacom kalendári

- Zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie je v platnosti od 1.1.2011. Od 24.3.2011 bol v platnosti nový očkovací kalendár. Všetkým lekárom prvého kontaktu v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto (70) sme zaslali aktuálne zmeny v očkovacom kalendári na povinné očkovanie detí a dospelých. Zmeny boli nasledovné:

- na povinné očkovanie dojsť proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Všetky dávky základného očkovania sa majú vykonať rovnakou očkovacou látkou.

- preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním – vykonáva sa priebežne. Zaznamenali sme 18 ochorení preventabilných očkovaním na pertussis. V 16 prípadoch bolo v zdravotnej dokumentácii zaznamenané ich základné očkovanie a preočkovanie proti uvedenému ochoreniu. V jednom prípade sa jednalo o ochorenie dospelého muža, u ktorého sme v zdravotnej dokumentácii nezistili očkovanie a 1 dieťa z dôvodu trvalej kontraindikácie nebolo očkované proti pertussis.

Manažment očkovania – v mesiaci marec 2011 sme zaslali všetkým lekárom prvého kontaktu očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Taktiež všetci lekári pre deti a dorast boli informovaní o indikačnom obmedzení vakcíny proti pneumokokom. V mesiaci máj sme na základe prípisu ÚVZ SR informovali všeobecných lekárov pre deti a dorast o povinnosti hlásiť nežiadúce účinky v súvislosti s očkovaním.

Kontrola očkovania – vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo zaznamenaných 8865 očkovacích výkonov. Neboli zistené žiadne nedostatky.

Vlastná administratívna kontrola očkovania bola vykonaná k 31.8.2011 v zmysle OU ÚVZ SR – HH SR zo dňa 6.7.2011 č. OE/5033/2011, RZ-13640/2011 na jednotlivých zdrav. obvodoch na ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast. Zaočkovanosť v okrese Čadca sa pohybovala od 99,2% do 100%, v okrese Kysucké Nové Mesto od 98,8% do 100%. Neboli zaznamenané nedostatky v evidencii dokumentácie, vo výkone očkovania, v skladovaní vakcín a dodržiavaní chladového reťazca. V jednej ambulancii bolo pri kontrole zistené, že aktuálna teplota v chladničke bola mínus 2 st.C, cca 2,5 mesiaca nebola zaznamenaná denná evidencia monitorovania teploty. Bol nariadený zákaz používať vakcíny uskladnené v chladničke, upraviť teplotu v chladničke, aby spĺňala podmienky na uskladnenie vakcín a nariadené denné monitorovanie a evidovanie teploty v chladničke. Preplnenosť chladničiek nebola zistená v žiadnom obvode. Očkovacie látky sú uskladnené podľa dĺžky expirácie.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení – aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. V mesačných výkazoch upozorňujeme PZS na povinnosť hlásnej služby pri výskyte, podozrení prenosných ochorení a nosičstve choroboplodných zárodkov.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení – systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných ochorení a mimoriadnych epid. situácií v regióne Kysúc. V mesiaci marec prebehla epidémia A02.0 po rodinnej oslave v obci Nesluša, v júni sme zaznamenali epidémiu A02.0 taktiež po rodinnej oslave v obci Stará Bystrica.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sa uskutočňuje priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ, regionálnych novín, médií.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Systematický zber, sumarizácia, analýza údajov o infekčných ochoreniach sa vykonáva priebežne. Evidujeme 1057 prenosných ochorení. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza údajov o infekčných ochoreniach. Táto analýza je zasielaná všetkým lekárom prvého kontaktu, primárom lôžkových oddelení KNsP Čadca, kalmetizačným ambulanciam.

Reagovanie na nové požiadavky siete a ich implementácia do položiek programu EPIS – vykonávame priebežne, podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica v súlade s požiadavkami „TESSy.“

Manažment kontaktov a ohnísk vykonávame priebežne. Evidujeme 137 ohnísk. V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia - 137x, sprísnenie hyg.epid.režimu – 6x, vyhľadanie podozrivého z ochorenia – 51x, zdravotná výchova – 81x. 195 kontaktom bol nariadený lekársky dohľad, 10 osobám ZZD, 1 osobe bol nariadený zákaz výkonu epid. závažných činností, 11 kontaktom ATB profylaxia.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY. Denne dopĺňame centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO, priebežne dopĺňame výsledky vyšetrení vykonaných v NRC, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV).

6.4 Nozokomiálne nákazy

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN – vykonávame priebežne prostredníctvom letákov. Názorné ukážky umývania a dezinfekcie rúk sme vykonali na všetkých lôžkových oddeleniach KNsP Čadca, príjmových ambulanciách.

Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz. Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 11 NN z KNsP Čadca. Celkovo na oddeleniach KNsP Čadca bolo odobratých 1354 sterov z prostredia a 206 sterov z rúk zdrav. personálu. Z tohto počtu bolo 110 vzoriek pozitívnych a 13 sterov z rúk zdrav. personálu. Zo sterilného materiálu 270 vzoriek, z toho 8 s pozitívnym nálezom. Na oddeleniach s pozitívnymi výsledkami boli vykonané opakované kontrolné stery a kontrola HER. V rámci kontroly funkčnosti sterilizačnej techniky sme otestovali 87 HVS s negatívnym nálezom. Otestovaných bolo 43 autoklávov , 4x formaldehydový prístroj s negatívnym výsledkom.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz sa vykonáva mesačne a k 31.12.2010. Evidujeme 3 črevné enteritídy pravdepodobne bakteriálneho pôvodu (A09), 1x rotavírusovú enteritídu a 1x hnačkové ochorenie pravdepodobne vírusovej etiológie na detskom oddelení, na neurologickom oddelení 1x flebitídu a 5x hnačkové ochorenia pravdepodobne vírusovej etiológie.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo – monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred

závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie. Mimoriadna epidemiologická situácia v roku 2011 nebola zaznamenaná.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k/ zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 5 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Výsledky boli s negatívnym nálezom.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ Košice

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V rámci plnenie Národného programu podpory zdravia sme nadviazali a pokračovali vo vytvorenej spolupráci s regionálnymi printovými médiami, a to MY Kysucké noviny, Kysuce, Zvesti Kysuckého Nového Mesta ďalej s elektronickými médiami internetový portál e-kysuce, internetová stránka mesta Čadca, internetová stránka mesta Kysucké Nové Mesto, internetová stránka mesta Turzovka, Kysucká knižnica v Čadci, Dom kultúry v Čadci, Mestská polícia v Čadci, Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Čadci - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Dôvera, Všeobecná zdravotná poisťovňa s organizáciami Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, spoločnosť Lacalut a firmou Interpharm Slovakia, a.s.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V Jednote dôchodcov Slovenska v Čadci sme pre 33 členov odprezentovali tému výživa, zdravie a prevencia chorôb. Prezentácia bola doplnená o meranie tlaku krvi u 33 seniorov, a to u 4 mužov a 29 žien. V rámci „Medzinárodného dňa starších“ a projektu 9.2. sme pripravili prezentáciu na organizované podujatie s názvom „Z úcty k starším“, ktoré sa konalo v Dome kultúry v Čadci. Podujatia sa zúčastnilo 61 seniorov. Pre seniorov sme si pripravili prezentáciu na tému pamäť, rady pre zlepšenie pamäte. Prezentácia bola doplnená meraním krvného tlaku a pulzu u 26 seniorov. Seniorom sme odovzdali darčkové balenie, ktoré obsahovalo šumivé vitamíny od ZP Dôvera, perá od Všeobecnej zdravotnej poisťovne, diáre na rok 2012 zo Slovenskej nadácie srdca, propagačné materiály a ručné výrobky.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.2 Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Gestor úlohy: ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V MŠ Zákopčie sme pre 20 detí predškolského veku pripravili prezentáciu na tému stomatohygiena. Prezentácia bola doplnená o kvíz, rozprávky s názvom „Čo sa stalo medvedíkovi“, „Lakomý sysel“, „Maškrtná veverička“. Pedagógom spomínanej MŠ sme odprezentovali tému dentálne zdravie a správna techniky čistenia zubov u detí predškolského veku. Prezentácie sa zúčastnili 4 pedagógovia. V MŠ Zákopčie sme odprezentovali v poradí druhú prezentáciu z cyklu interaktívnych prezentácií. Prezentácie sa zúčastnilo 27 detí predškolského veku a 2 pedagógovia. Poslednej tretej prezentácie sa zúčastnilo 23 detí predškolského veku. Prezentácia bola doplnená o interaktívnu hru s názvom „Spoznávame ovocie a zeleninu“, animovanú rozprávku „Bol raz jeden život“, hovorenú rozprávku „O maškrtnom Adamkovi“ a iné. Deti na záver projektu boli odmenené darčkovými predmetmi od Všeobecnej ZP, zubnými pastami a pohármi od firmy Lacalut. V MŠ Kyčerka - Čadca sme vo vstupnej prezentácii pre 11 pedagógov odprezentovali tému stomatohygiena. V MŠ Čadca - Kyčerka sme pre 43 detí predškolského veku a 3 pedagógov odprezentovali prvú tému z cyklu interaktívnych zdravotno-výchovných prezentácií. Prezentácia zaoberajúca sa dentálnym zdravím bola doplnená kvízom, animovanými rozprávkami a pracovnými listami. V MŠ Čadca - Kyčerka sme odprezentovali v poradí druhú prezentáciu na tému stomatohygiena, správna technika čistenia zubov, zubný kaz a iné. Prezentácie sa zúčastnilo 40 detí predškolského veku a 2 pedagógovia. Prezentácia bola doplnená o animované zdravotno-výchovné rozprávky „Maškrtná veverička“, „Lakomý sysel“, „Ako líštička stratila krásu“, vytvorené pracovné listy a podobne. Deti na záver prezentácie dostali detské zubné pasty, poháre a tašky s potlačou od firmy Lacalut.

9.4 EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Gestor úlohy: RÚVZ SR so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Projekt EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov) sa začal realizovať v mesiaci december 2011 a realizácia bude pokračovať aj v roku 2012.

9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou sme zabezpečili uverejňovaním článkov v printových médiách a elektronických médiách a edukačno, intervenčnými prednáškami.

7. apríl - Svetový deň zdravia

V rámci Svetového dňa zdravia sme zrealizovali sériu prezentácií pre študentov a pedagógov na Strednom odbornom učilišti v Kysuckom Novom Meste na témy obezita, poruchy prijímania potravy, zdravý životný štýl a abúzy. Študentom boli odprezentované aj témy od odborníkov

z mestskej polície, železničnej polície, prokuratúry a hasičského zboru. Prezentácie na tému obezita, poruchy prijímania potravy a zdravý životný štýl sa zúčastnilo 31 študentov 1. ročníka a 5 pedagógov. Prezentácia bola doplnená o kvíz, fotoprezentáciou, príbehy obeznych ľudí a ľudí s poruchou prijímania potravy. Na prednáške zaoberajúcou sa problematikou drog sa zúčastnilo 36 študentov 3. ročníka a 5 pedagógov spomínaného odborného učilišťa. Prednáška bola doplnená zdravotne-výchovným filmom zaoberajúcim sa problematikou pitia alkoholu.

8. máj - Svetový deň Červeného kríža

V rámci Svetového dňa Červeného kríža sme sa zúčastnili na regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov I. a II. stupňa, ktorú organizoval Slovenský Červený kríž - Územný spolok Čadca. Svojou aktívnou účasťou sme sa zúčastnili testovania zdravotných vedomostí z oblasti prvej pomoci u žiakov I. stupňa základných škôl z okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto. Regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov sa na I. stupni celkovo zúčastnilo 13 skupín, pričom každá skupina pozostávala z 5 členov.

31. máj - Svetový deň bez tabaku

V súvislosti s týmto svetovým dňom sme zrealizovali prednášky na tému "Nebezpečenstvo modernej doby - tabak", v priestoroch Kysuckej knižnice v Čadci. Prezentácie sa zúčastnilo 96 študentov Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Čadci a 97 študentov Gymnázia Jozefa Miloslava Hurbana v Čadci. Prednášky boli doplnené meraním oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Micro Smokerlyzer u 85 študentov, a to u 41 chlapcov a 44 dievčat. Informáciu o svetovom dni sme uverejnili na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci a taktiež na informačnom paneli vo vstupnej časti tunajšieho RÚVZ.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

Na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci sme uverejnili článok v rámci svetového dňa.

29. september - Svetový deň srdca

Svetového dňa srdca sa zúčastnilo celkovo 19 osôb, a to 5 mužov a 14 žien vo veku od 20 do 78 rokov. Všetkým účastníkom sme stanovili ukazovatele kardiovaskulárneho rizika, štandardne sme zmerali krvný tlak a pulz, stanovili sme BMI prípadne sme vykonali merania CO a COHb prístrojom Smokerlyzer, percento telesného tuku prístrojom Omron BF 300 i meranie FEV₁ a FVC prístrojom Spirometer. Akciu sme spropagovali v troch printových médiách a v troch elektronických médiách v regióne.

1. október - Medzinárodný deň starších

V rámci svetového dňa a projektu 9.2. sme pripravili prezentáciu na organizované podujatie s názvom „Z úcty k starším“, ktoré sa konalo v Dome kultúry v Čadci. Podujatia sa zúčastnilo 61 seniorov. Odprezentovali sme tému pamäť, rady pre zlepšenie pamäte. Prezentácia bola doplnená meraním krvného tlaku a pulzu u 26 seniorov. Pre seniorov sme pripravili darčekové balenie, ktoré obsahovalo predmety od ZP Dôvera, VŠZP, Slovenskej nadácie srdca a iné.

17. november - Medzinárodný deň bez fajčenia

V rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia sme zrealizovali interaktívne zdravotno-výchovné prezentácie pre 46 študentov 2. ročníka Gymnázia v Turzovke a pre 19 žiakov 6. ročníka ZŠ vo Vyskej nad Kysucou. Prezentácie boli doplnené o meranie CO a COHb vo vydychovanom vzduchu prístrojom Micro Smokerlyzer u 23 študentov Gymnázia v Turzovke a 19 žiakov ZŠ vo Vyskej nad Kysucou. Spirometriu sme vykonali u 28 študentov Gymnázia v Turzovke a 19 žiakov ZŠ vo Vyskej nad Kysucou. Na internetovej stránke tunajšieho Regionálneho úradu verejného zdravotníctva sme uverejnili článok k „Medzinárodnému dňu bez fajčenia“.

9.7 Vyzvi srdce k pohybu

Gestor úlohy: CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V poradí 4. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sme spropagovali v regionálnych printových médiách, a to MY Kysucké noviny, Kysuce, Zvesti Kysuckého Nového Mesta, Staškovské noviny a v elektronických médiách internetový portál e-kysuce, internetová stránka mesta Kysucké Nové Mesto i internetová stránka Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci. Elektronicky sme informáciu o kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ zaslali 23 materským školám, 49 základným školám a 14 stredným školám v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto. Poštou sme zaslali plagáty a účastnícke listy nasledujúcim inštitúciám: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Čadci, Daňový úrad v Čadci, Kysucká nemocnica s poliklinikou v Čadci, Centrum voľného času, Plaváreň v Čadci, Športové relaxačné centrum, Dom kultúry, SAD, Žilina, a.s., Kysucká knižnica a Klub turistov Kysúc. Elektronicky sme informáciu zaslali Jednote dôchodcov Slovenska v Čadci, Športklub turistiky Kysucké Nové Mesto a Kysucké európske informačné centrum. V priestoroch tunajšieho RÚVZ sme vytvorili informačný panel.

9.8 Národný program prevencie obezity

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Na ZŠ E. A. Cernana vo Vysokej nad Kysucou sme 17 žiakov 9. ročníka odprezentovali tému obezita, poruchy prijímania potravy, bigorexia. Prezentácie boli doplnené výchovno-vzdelávacím filmom Play true, meraním percenta tuku v tele prístrojom Omron BF 300 u 8 žiakov, kvízom, v ktorom správni riešitelia boli odmenení perami, náramkami od ZP Dôvera. Žiakom sme rozdali zdravotno-výchovný materiál „Obezita“, „Žijeme zdravo“, „Zodpovedný cyklista“. Na ZŠ v Čiernom - Vyšný koniec sme pre 26 žiakov 7. ročníka odprezentovali tému obezita, poruchy prijímania potravy a bigorexia. Prezentácia bola doplnená o kvíz, foto prezentáciu, zdravotno-výchovný materiál „Obezita“, „Obezita ťa obmedzuje?!“ a iné. Na ZŠ Rázusova v Čadci sme odprezentovali tému obezita a výživa pre 43 žiakov 7. ročníka a 2 pedagógov. Prezentácia bola doplnená o kvíz, v ktorom správni riešitelia boli odmenení darčkovými predmetmi, a to diármi na rok 2012 od Slovenskej nadácie srdca, perami a pastelkami od Všeobecnej zdravotnej poisťovne, náramkami od ZP Dôvera, plastovými pohármi Lacalut.

9.9 CINDI program SR

Gestor úlohy: RÚVZ SR so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo k 31.12.2011 vyšetrených 293 klientov, z toho 132 klientov bolo prvýkrát vyšetrených a 161 klientov opakovane vyšetrených. Poradňu zdravia sme spropagovali v regionálnych printových médiách MY Kysucké noviny, Kysuce, Zvesti Kysuckého Nového Mesta a taktiež na internetovej stránke RÚVZ Čadca. S odd. HV a PBP sme spolupracovali na celoštátnom projekte „Sledovanie

výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, kde sme celkovo vyšetrili 80 osôb.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Šesť základných škôl z okresu Čadca sa zapojilo do nadnárodného preventívneho projektu „Tvoja správna voľba“, na ktorom okrem Odd. podpory zdravia participovalo aj Okresné riaditeľstvo PZ v Čadci a Mestská polícia v Čadci. Počas trvania projektu navštívilo putovnú interaktívnu tvorivú dielnu 507 detí vo veku 9 až 10 rokov. Hlavným cieľom projektu bola snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti užívania tabaku, alkoholu a marihuany.

10. KONTROLA TABAKU

10.1 Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012 sa bude realizovať na pokyn gestora.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE SR IV. /NEHAP IV/

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sleduje kvalitu pitnej vody v rámci monitoringu pitnej vody a v rámci štátneho zdravotného dozoru. Spolu bolo k vyhodnocovaciemu obdobiu odobratých v rámci monitoringu pitnej vody 129 vzoriek pitných vôd, z toho v rámci kontrolného monitoringu 106 vzoriek, v rámci preverovacieho monitoringu 23 vzoriek a v rámci štátneho zdravotného dozoru 3 vzorky. Z celkového počtu nevyhovovalo 7 vzoriek pre nadlimitnú hodnotu železa /Kraľovany, Štefanov, Vitanová, Sihelné, Mutné, Rabčice, Oravská Lesná/ a 4 vzorky pre nadlimitné hodnoty mikrobiologických ukazovateľov /Zemianska Dedina, Novoť, Zákamenné, Pucov/. Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný i na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia - odobratých 21 vzoriek pitných vôd.

Voda na kúpanie bola odobratá v rámci štátneho zdravotného dozoru v Aquarelaxe Dolný Kubín - 13 vzoriek, na plavárni Nižná – 1 vzorka, na termálnych kúpaliskách /v Oraviciach – Meander – 7 vzoriek a Thermalšport, s.r.o. - 10 vzoriek/, ale aj na Oravskej priehrade /pri ATC Stará Hora, ATC Slanica, ATC Jami, Prístav a Nábrežie v Námestove/ - 7 vzoriek, 1 vzorka z rieky Orava v Dolnom Kubíne a 1 vzorka z jazera v Kraľovanoch - Rieka. Celkovo bolo odobratých 40 vzoriek vody na kúpanie. Všetky odobraté vzorky vyhovovali vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedených v platnej legislatíve.

Problematiku vonkajšieho znečistenia ovzdušia a hluku RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sleduje v rámci posudzovania projektových dokumentácií pre územné konania stavieb, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám obcí. Kvalita vnútorného ovzdušia sa v hodnotenom období nesledovala.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA EHIS

Na www stránkach RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sú uverejňované informácie pre verejnosť aj z oddelenia hygieny životného prostredia. Informácie sú zamerané na novú legislatívu a postupy pri jej uplatňovaní v praxi /napr. návrhy prevádzkových poriadkov.../. Výsledky laboratórnych analýz vôd na kúpanie sú uvedené v Informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie /www.uvzsr.sk/. Výsledky monitoringu pitných vôd sú uvedené v Informačnom systéme o pitnej vode. Zatiaľ nie sú uvádzané informácie zdravotno–environmentálneho charakteru.

1.6 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V EURÓPE

Projekt RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne – oddelenie hygieny životného prostredia zatiaľ neriešil, nakoľko k jeho riešeniu neprišlo usmernenie.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

V okresoch pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne je 26 vodovodov. Zásobovanie obyvateľov pitnou vodou je z podzemných vodných zdrojov, len v obci Zákamenné je zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z povrchového zdroja. Kvalita tejto vody – zákal - je upravovaná síranom železitým v kombinácii s chlóróm. V obci Istebné je voda vo vodojeme upravovaná v prevzdušňovacej veži s ventilátorom, ktorá zabezpečuje zníženie objemovej aktivity radónu pod 50 Bq/l. Zdravotné zabezpečenie pitnej vody vo verejných vodovodoch je plynným chlóróm /4 vodovody/, prípadne tekutým chlóróm /22 vodovodov/

- chlórnan sodný. Vodovody, ktoré nemajú zabezpečenú dezinfekciu pitnej vody, sa v okresoch pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nenachádzajú. Informácie – podklady pre plnenie tejto úlohy boli zaslané v tabuľkovej forme e – mailom na ÚVZ SR Bratislava /tabuľka č. 1 - Prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze Cl za roky 2000 - 2010/ a RÚVZ so sídlom v Žiline /tabuľka č. 2 - Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl) za roky 2005 - 2010/.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Informačný systém o kúpaliskách a vode na kúpanie je naďalej využívaný na ukladanie informácií o vode na kúpanie, prírodných a umelých kúpaliskách, kvalite vody na kúpanie. Je dostupný na webovej stránke Úradu verejného zdravotníctva SR v Bratislave /ÚVZ SR/ www.uvzsr.sk, a slúži na štatistické vyhodnocovanie informácií o vode na kúpanie ako na prírodných kúpaliskách /vyhlásených kúpacích oblastiach, i nevyhlásených príslušným krajským úradom životného prostredia/, ako i umelých kúpalísk či už s celoročnou alebo sezónnou prevádzkou i pre širokú verejnosť, ktorá má možnosť získať potrebné informácie o konkrétnom kúpacom mieste. Informácie sú týždenne aktualizované /počas LTS/ aj RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. Voda na kúpanie bola odoberaná podľa plánu odberov pre rok 2011. Odbery zabezpečovali pracovníci oddelenia hygieny životného prostredia. Od začiatku roka 2011 boli odobraté v rámci štátneho zdravotného dozoru 2 vzorky vody na kúpanie z Oravskej priehrady pred začiatkom LTS 2011, 5 vzoriek počas LTS 2011 a 31 vzoriek vôd na kúpanie z umelých kúpalísk s celoročnou prevádzkou. Výsledky rozborov vyšetrených vôd boli v súlade s platnou legislatívou.

Monitoring sa realizoval aj podľa pokynov pre monitoring a výkon štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie v letnej turistickej sezóne 2011, zaslaný listom č. OHŽP-3460/2011 zo dňa 28.04.2011 ÚVZ SR v Bratislave.

1.10 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

HIA – hodnotenie dopadov na verejné zdravie pri posudzovacej činnosti v zmysle § 6 ods.3 písm. c) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov uplatňuje RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne pri posudkovej činnosti podľa § 13 ods. 2 a ods. 8 zákona č. 355/2007 Z. z., pri predkladaní návrhov strategických dokumentov podliehajúcich posudzovaniu ich vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia podľa prílohy č. 1 k zákonu č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a činností podliehajúcich posudzovaniu ich vplyvu na životné prostredie podľa prílohy č. 8 k zákonu č. 24/2006 Z. z., a pri posudzovaní rozvojových dokumentov, koncepcií a programov v ich pôsobnosti. Hodnotenie dopadov na verejné zdravie, podľa § 52 ods.1 písm. d) zákona 355/2007 Z. z., je povinný zabezpečiť predkladateľ návrhu. Počas platnosti novely zákona, v ktorom je táto povinnosť uvedená, neboli na RÚVZ predkladané na posúdenie také dokumenty, ktorých súčasťou by malo byť vypracovanie HIA.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Riešené bolo najmä:

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Bolo vykonaných 310 kontrol v spoločnostiach, kde sú vyhlásené rizikové práce. Uplatňované boli postupy v zmysle platných odborných usmernení ÚVZ SR (napr. FONTANA a.s. Mokrad' Dolný Kubín, Štátny veterinárny a potravinový ústav Dolný Kubín, APIAGRA, s.r.o. Klimatizácia a vetranie, Zubrohlava, ORVEX s.r.o. Námestovo, Drevodom Orava s.r.o., Podbiel, Lesy SR š.p., ZTS Strojárne a.s. Námestovo, KAJO metal s.r.o. Dolný Kubín).

2.1.2 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet spoločností, ktoré manipulujú s jedovatými látkami je minimálny. Jedovaté chemické faktory sa sporadicky používajú v galvanických procesoch, v poľnohospodárstve už nie. Pre spoločnosť, ktorá prevádzkuje MEANDER PARK Oravice sa vykonali opatrenia súvisiace s prácou s plynným chlóróm. Sledované v praxi bolo usmernenie pre prácu s jedovatými látkami. V 50 prípadoch bolo uložené subjektom pri riešení problematiky vykonať opatrenia, ktoré smerujú k vytvoreniu vhodnejších pracovných podmienok. Najmä u živnostníkov, ktorí zhotovujú výrobky z dreva.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Manipulácia sa sleduje v zdravotníctve pri podávaní cytostatík, v priemysle sa vo výrobnom procese nevyskytujú. V priebehu roka sme riešili problematiku manipulácie s azbestom pri demolačných prácach v spoločnostiach Darta service s.r.o. Dolný Kubín v troch prípadoch a Scrapmet s.r.o. Brezno.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pri riešení problematiky najmä v rámci štátneho zdravotného dozoru v súlade s koncepciou poradne zdravej práce sa vykonávali konzultácie so zamestnávateľom, ale najmä so zamestnancami priamo na pracovisku. Tam, kde je to účelné sa poskytoval písomný materiál s problematikou. Intenzívna spolupráca bola so sektorom bankovníctva, zdravotníckymi zariadeniami a u drobných podnikateľov, ktorí takpovediac prežívajú ťažkú dobu.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

Boli vykonané 3 prešetrenia na podozrenie na CHzP z DNJZ, pri riešení ktorých boli vykonané tieto opatrenia:

- zabezpečenie správneho režimu práce (napr. striedanie vykonávaných prác)
- používanie OOPP pri práci
- preradenie zamestnancov na prácu primeranú ich zdravotnému stavu a schopnostiach
- dodržiavanie legislatívy, najmä zákonníka práce
- zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby

V dvoch prípadoch je problematika v štádiu šetrenia.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V priebehu štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali na poskytovanie konzultácii zameraných na poskytovanie informácii zamestnávateľom ale aj zamestnancom pri práci:

- v stoji
- s bremenami
- so zobrazovacími jednotkami
- náročnej na fyzickú kondíciu

V sledovanom období sme poskytli tieto informácie v 112 spoločnostiach.

2.2 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Posudzovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne) a následne vykonávanie opatrení na zmiernenie nepriaznivých účinkov. Kontrolované a sledované boli pracoviská v Elkop s.r.o. Dolný Kubín., SLSP a.s. Bratislava, OFZ a.s. Istebné a MAHLE Engine Components Slovakia Dolný Kubín.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

- **OFZ, a. s. Istebné** - bohužiaľ spoločnosť neprejavila záujem o ďalšiu spoluprácu.
- **PD Tvrdošín** – ukončené. Toto PD môže byť príkladom pre vytváranie vhodných pracovných podmienok pri práci v rezorte v regióne Orava.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci riešenia predmetného projektu bolo v regióne Orava v roku 2011 **vyšetrených 80 klientov**.

Všetci respondenti vyplnili dotazníky o životospráve a pohybovej aktivite s cieľom zistenia stravovacích návykov. Ďalej sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Bola hodnotená konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá bola počítačovo spracovaná v programe Alimenta

č. 4-3e – nastavbová verzia a bola porovnávaná s odporúčanými výživovými dávkami.

3.2 MONITORING JODIZÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Na základe vypracovaného plánu pre odber vzoriek boli z výrobní, distribúcie a zo skladov odoberané vzorky tuzemskej a zahraničnej soli na stanovenie jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. V roku 2011 bolo odobratých **13 vzoriek tuzemskej soli a 13 vzoriek zahraničnej soli**.

3.3. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Odborní pracovníci oddelenia hygieny výživy vykonali v predajniach drogérie **5 previerok**, ktoré boli zamerané na kontrolu označovania kozmetických výrobkov určených pre deti a dodržiavania prevádzkovej i osobnej hygieny.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V 5 predajniach drogérií pracovníci oddelenia HV realizovali mimoriadne preverky, ktoré boli zamerané na kontrolu označovania polykarbonátových dojčenských fliaš určených pre deti do 12 mesiacov.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Do projektu „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“ **sa zapojilo 80 klientov** mužov a žien vo vekových kategóriách 19 - 35 a 36 - 54 rokov. Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník 2x (1 deň pracovný a 1 deň pracovného pokoja) a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. V rámci plnenia projektu boli **monitorované 4 prídavné látky** (farbivá – E 104 chinolímová žltá, E 129 allura červená, E 124 košelinová červená a E 102 tartrazín). Pracovníci oddelenia hygieny výživy zároveň odobrali **2 vzorky potravín na kvalitu sledovaných farbív**.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

V mesiacoch september – november 2011 bol realizovaný antropometrický prieskum detí a mládeže v SR. Prieskumu sa zúčastnilo spolu 512 žiakov a študentov vo vekovej skupine 7-18 rokov z troch stredných škôl a štyroch základných škôl. Respondentom boli merané vybrané antropometrické ukazovatele – telesná hmotnosť, telesná výška, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov a obvod ľavého ramena. Získané údaje z merania a krátko dotazníka o samotnom respondentovi a jeho rodičoch boli vpisované do pripravených hárkov a následne vkladané do masky v programe excel.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V mesiaci apríl 2011 bol realizovaný projekt zneužívania návykových látok na dvoch základných školách (Základná škola Petra Škrabáka Dolný Kubín, Základná škola Vitanová) a troch stredných odborných školách v regióne Orava (Súkromná stredná odborná škola EDUCO Námestovo, Spojená škola – Hotelová akadémia Námestovo a Stredná odborná škola technická Námestovo). Anonymný dotazník vyplnilo spolu

922 respondentov (847 žiakov a študentov, 75 pedagogických pracovníkov). Vyplnené dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V roku 2011 boli realizované nasledovné úlohy:

- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2011, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2011, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškolenie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom. Pre manažment očkovania je potrebné urýchliť prijatie odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania, ktoré chýba už niekoľko rokov.

Kontrola očkovania:

Kontrola očkovania v roku 2011 bola vykonaná v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v troch okresoch - Dolný Kubín, Tvrdošín a Námestovo v zmysle usmernenia hlavného hygienika ÚVZ SR č. OE /5033/2011, RZ-13640/2011 zo dňa 6.7.2011, podľa § 5 ods. 4 písm. c) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a podľa § 14 vyhlášky č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Ku dňu 31.8.2011 bola prekontrolovaná preočkovanosť vybraných ročníkov detskej populácie na 33 ambulanciách pre deti a dorast (okres Dolný Kubín 10 ambulancií, okres Tvrdošín 8 a okres Námestovo 15 ambulancií). Preočkovanosť proti vírusovej hepatitíde typ B bola zisťovaná na nefrologických ambulanciách, resp. na 3-och oddeleniach dialýzy (pacienti zaradení do dialyzačného programu). Preočkovanosť detí v kontrolovaných ročníkoch bola viac ako 95%, iba v okrese Dolný Kubín u tuberkulín negatívnych detí narodených v ročníku 1999 bolo preočkovaných 92,52%. V súvislosti a nárastom počtu reakcii po očkovaní po tuberkulóze boli na uvedenú situáciu upozornené primárky novorodeneckých oddelení a bolo im uložené zabezpečiť preškolenie zdravotných sestier v intradermálnej technike aplikácie vakcíny proti tuberkulóze.

Ďalej bolo vykonávané:

- usmernenie lekárov ku kategorizácii a k indikačným obmedzeniam vakcín
- informácia o realizácii Európskeho imunizačného týždňa 2011 - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, realizácia Európskeho imunizačného týždňa -beseda v materskom centre, dotazníkový prieskum vedomostí rodičov o očkovaní, spracovanie a distribúcia letákov o realizácii a význame očkovania

- informácia o zmenách v očkovacom kalendári na rok 2011 (zmena v očkovaní proti pneumokokom) bola odoslaná všetkým lekárom prvého kontaktu a uverejnená na stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne
- informácia o novom kategorizačnom zozname, nová kategorizácia vakcín rozposlaná všetkým očkujúcim lekárom prvého kontaktu
- stanovisko MZ SR k problematike povinného očkovania proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam pre rok 2011
- lekári v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne boli informovaní o epidémiách osýpok v niektorých krajinách v Európe
- informácia lekárom prvého kontaktu o hlásení nežiaducich účinkov v súvislosti s očkovaním
- k problematike vakcinácie zorganizoval RÚVZ so sídlom V Dolnom Kubíne seminár pre zdravotné sestry
- v súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast a hláseniami z novorodeneckých oddelení, boli realizované pohovory s rodičmi s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania, rodičom bolo zasielané písomne spracované poučenie o dôsledkoch odmietania očkovania, rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný, problematika si vyžaduje legislatívne zmeny,
- v decembri bola na oddelení zriadená poradňa očkovania
- lekári bolo informovaní opovinnostiach vyplývajúcich z OU MZ SR na zabezpečenie surveillance pneumokokových invazívnych ochorení v SR

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, registra neočkovaných ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a o hospodárení s vakcínami.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2011 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región.

Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy.

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie mailom informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na vebovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu. Na seminári Spolku lekárov Oravy, praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých boli zabezpečené prednášky "Prečo je potrebné očkovať proti pertussis infekcii" a „Opatrenia v ohnisku vírusovej hepatitídy A“. Pacientom s príznakmi virózy bolo vykonaných 15 odberov na laboratórne vyšetrenie. V jednom prípade bol potvrdený vírus chrípky A (sezónny typ), v jednom prípade bol potvrdený vírus chrípky A/H1N1/ a v jednom prípade boli zistené protilátky proti vírusu chrípky A/H1N1/.

Lekárom prvého kontaktu boli zaslané informácie o epidémii vyvolanej Escherichia coli (HUS/SHEC) v Nemecku a informácia o výskyte cholery na Ukrajine a informácie o výskyte salmonelóz u ľudí asociovaných s chovom malých vodných korytnačiek a opatrenia na zamedzenie ich vzniku.

V zmysle záverov z celoslovenskej porady epidemiológov, boli analyzované prípady ochorenia po očkovaní proti vírusovej hepatitíde A u osôb, ktoré ochoreli v rámci epidémie v SR.

V súvislosti so skvalitnením individuálnej prevencie obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení zverejňujeme mesačné analýzy hlásených infekčných ochorení na webovej stránke RÚVZ a na stránke zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach. V mestskej televízii v rámci diskusného fóra bola prezentovaná problematika infekčných ochorení a možností ich prevencie.

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 2655 prípadov, čo je približne 220 hlásení prenosných ochorení mesačne. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 916-ich ohniskách. V rámci zdravotnej výchovy obyvateľov v problematike prevencie infekčných ochorení bolo spracovaných 32 letákov, ktoré sú využívané k edukácii hlavne pri opatreniach v ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne. Písomne boli na povinnosť hlásiť SARI upozornení primári interných, detských oddelení a oddelení anestézie a intenzívnej medicíny. Lekári dermatovenerologických ambulancií boli písomne upozornení na povinnosť hlásiť pohlavne prenosné ochorenia a primári oddelení klinickej mikrobiológie na povinnosti vyplývajúcu z prílohy č. 2 zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Novovytvorený program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania a začali sme pracovať aj s manažérskym informačným systémom- MIS. V systéme sa dokumentujú aj jednotlivé druhy protiepidemických opatrení v ohniskách. V systéme sa priebežne sledujú a dopĺňajú do jednotlivých hlásení aj výsledky vyšetrení z NRC. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Každý štvrtý rok sa realizujú opravy a doplnenie databáz. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú elektronicky zasielané jednotlivým hlásiacim zdravotníckym zariadeniam a zverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2011 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 107 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach
- odobratých 104 sterov zo sterilného materiálu, 1152 sterov z prostredia
- overená funkčnosť 86-ich sterilizačných zariadení
- na základe výsledkov kontrol a analýz hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 72x
- začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti
- v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú prijaté postupy pre manažment jednotlivých NsP, k 31.12.2011 bolo hlásených

105 ochorení nozokomiálneho charakteru (63 DO NsP v Dolnom Kubíne a 42 HO NsP v Trstenej)

- na základe spolupráce s laboratóriami je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení

- bola spracovaná správa o kontrolách hygienicko-epidemiologického režimu na gastroenterologických ambulanciách

- v pracovnej skupine pre prípravu štandardných postupov bol prepracovaný už pripravený štandardný postup pre kontrolu sterility vysterilizovaného materiálu na odborné usmernenie

Na realizáciu uvedených úloh je potrebné zabezpečiť finančné prostriedky na dostatočnú edukáciu pracovníkov oddelenia v rozsiahlej a zložitej problematike prevencie nozokomiálnych nákaz.

Zavádzanie surveillancie vybraných nozokomiálnych:

-podľa záverov z porady epidemiológov v roku 2011 sa pripravuje prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz, v roku 2012 sa úloha nerealizovala.

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2011 realizovali regionálnu kampaň „ Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“. V rámci tejto kampane bolo realizovaných 64 sterov, 10 odtlačkov z rúk zdravotníckeho personálu a spracovaný leták k edukácii zdravotníckeho personálu. Výsledky dotazníkového prieskumu vedomostí zdravotníkov k problematike hygieny rúk boli prezentované na konferencii “ Epidemiológia prenosných ochorení“ v Trenčíne.

V mesiaci jún pracovníci oddelenia absolvovali metodickú prípravu programu HELICS SSI a písomne bola zaslaná ponuka riaditeľom nemocníc v regióne k spolupráci na uvedenom projekte. Bol realizovaný projekt HELICS SSI na chirurgických oddeleniach DO NsP v Dolnom Kubíne a HO NsP v Trstenej. Spracovaných bolo 65 dotazníkov o operačných výkonoch (CHE). V októbri sme sa zúčastnili pracovného stretnutia k realizácii projektu PROHIBIT. Počas mesiaca november bolo v spolupráci s vrchnými sestrami jednotlivých oddelení a vedením Dolnooravskej NsP spracovaných 7 dotazníkov monitorujúcich situáciu a možnosti v prevencii nozokomiálnych nákaz.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Plníme prostredníctvom práce poradne zdravia (projekt 9.9), prostredníctvom II. etapy projektu 9.4. EHES a prostredníctvom plnenia projektu 9.8., Národného programu prevencie obezity.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2011 nebola riešená mimoriadna epidemiologická situácia.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte novel flu chrípky vo svete, SR a v regióne.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie a hlásenie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny oboch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetrovať pacientov so SARI.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Priebežne sa plnia úlohy surveillancie poliomyelitídy.

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickej meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2011 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2011 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenie - zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Odbery na ČOV Gácel v Dolnom Kubíne. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA – RIEŠI HV

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Počet odobratých vzoriek: 18 vzoriek minerálnych, pramenitých a balených vôd

Miesto odberu: výrobný podnik NEALKOORAVAN Podbiel, distribučná sieť, zariadenia spoločného stravovania

Výsledok vyšetrenia: všetky vzorky vyhovujú

7.4 RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Počet odobratých vzoriek: 1

Druhy odoberaných potravín: Tuniak v oleji

Miesto odberu: distribučná sieť

Výsledok vyšetrenia: výsledok sme zatiaľ neobdržali z ÚVZ SR Bratislava

7.6 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VYŽIVU

Počet odobratých vzoriek: 2 vzorky

Druhy odoberaných potravín: Osemzrnná nemliečna kaša – Nestlé, Jablková mliečna kaša - Nestlé

Miesto odberu: distribučná sieť

Výsledok vyšetrenia: výsledky sme zatiaľ neobdržali z ÚVZ SR Bratislava

7.8 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Počet odobratých vzoriek: 1 vzorka

Druhy odoberaných potravín: zmes na palacinky

Miesto odberu: distribučná sieť

Výsledok vyšetrenia: vzorka vyhovuje

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Podľa anotácie projektu bolo potrebné v prvom polroku 2011 iniciovať diskusiu medzi odborníkmi v podpore zdravia v rámci úradov verejného zdravotníctva o súčasne platnej verzii NPPZ a navrhnúť zmeny smerujúce k jeho aktualizácii.

Diskusia bola zrealizovaná v rámci porady vedúcich oddelení podpory zdravia. V druhom polroku sa uskutočnilo spracovanie návrhu zmien v NPPZ, ich predloženie hlavnému hygienikovi Slovenskej republiky na diskusiu a pripomienkovanie.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Na tému zdravého životného štýlu seniorov sme urobili 4 aktivity na tému zdravého prežitia letných horúčav, významu pohybu a výživy pre zdravie.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Projekt sme riešili v rámci projektu stomatohygieny, edukáciou rodičov v oblasti racionálnej výživy ako prevencie chronických chorôb a zubného kazu.

Urobili sme 11 aktivít, na ktorých sa zúčastnilo 86 matiek.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Projekt sme riešili prostredníctvom intervenčných, zdravotno-edukačných pôsobení u detí v materských školách a na prvom stupni základných škôl, ktoré boli spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov, upevňovania návykov celodenného udržiavania ústnej hygieny, rozvíjania kladných postojov k prehliadke a ošetrovaniu zubov.

Urobili sme 105 aktivít pre 2184 detí, z toho 67 aktivít pre deti v materských školách (1293 detí) a 38 aktivít pre prvý a druhý ročník základných škôl (891 detí). Aktivít sa zúčastnilo aj 86 matiek. Mali sme aktívnu účasť na seminári lekárov a sestier v NsP Dolný Kubín a na 36. Dňoch zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu na tému primárnej prevencie zubného kazu v regióne Oravy.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV) (LEN II. FÁZA PROJEKTU)

Podľa anotácie projektu sme oslovili 90 respondentov (včetně druhého náhodného výberu) a vyšetrili 55 respondentov, čím sme splnili plánovaný počet pridelený RÚVZ Dolný Kubín.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

Zapojili sme sa do **Týždňa mozgu** prezentáciou pre študentov Strednej zdravotníckej školy v Dolnom Kubíne na tému: Alzheimerova choroba, Náhle cievne mozgové choroby, Epilepsia, ktorej sa zúčastnilo 68 študentov a aktivitou pre deti a školákov Ukryté slovíčka, Logické úlohy pre najmenších, Vedomostný kvíz pre školákov, ktorých sa zúčastnilo 130 detí.

K 7. Aprílu, Svetovému dňu zdravia sme mali deň otvorených dverí v poradni zdravia.

K Svetovému dňu bez tabaku sme mali aktivitu o prevencii fajčenia v základnej škole Oravská Lesná pre 113 detí.

Svetový deň srdca 2011, 29.09.2011 – v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca v rámci akcie **MOST** sme zrealizovali vyšetrenia v priestoroch obchodného domu TESCO Dolný Kubín 29.09.2011 od 10.hodiny. Zúčastnilo sa 90 klientov, spotrebovali sme maximálny počet diagnostického materiálu poskytnutého Slovenskou nadáciou srdca. Vyšetrovala sa hladina celkového cholesterolu, výška, hmotnosť, obvod pásu, BMI, tlak krvi 2 merania, pulz, anamnéza osobná, osobitne KVO, hypertenzia, diabetes, fajčenie, pohybová aktivita, rodinná anamnéza, vzdelanie, užívanie liekov na zníženie hladiny

cholesterolu, a na záver individuálne poradenstvo s prihliadnutím na osobné rizikové skóre.

K 16. októbru, Svetovému dňu výživy sme uskutočnili besedu na tému cudzorodých látok v potravinách u žiačok cukrárok stredného odborného učilišťa v Dolnom Kubíne – Kňažej.

K Medzinárodnému dňu bez fajčenia 2011 sme urobili aktivity na Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Dolnom Kubíne. Jedná sa o školu s výučnými aj maturitnými odborníkmi a zo strany vedenia školy sme boli informovaní o tom, že veľké percento ich žiakov fajčí cez prestávky, (na dvore, mimo areálu školy). Preto sme urobili intervenciu v tejto škole. Intervencia pozostávala z 3 častí. V prvej časti bola beseda s témou fajčenia a jeho zdravotných a sociálnych dôsledkov (po skupinách 30 žiakov, spolu 4 skupiny). Zúčastnilo sa 120 žiakov. V druhej časti prítomní fajčiari vyplnili Fagerstromov dotazník závislosti na nikotíne - FTQ. V tretej časti intervencie sme individuálne zhodnotili dotazník a stupeň závislosti u 84 prítomných fajčiarov, smokerlyzerom vyšetrili CO v pľúcach a urobili krátku intervenciu s poradenstvom. Prítomní dostali aj zdravotno-výchovný materiál s názvom "10 dôvodov, prečo prestať fajčiť". Fajčiari boli pozvaní do našej poradne na odvykanie od fajčenia.

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

Kampaň sme spropagovali v regionálnych médiách, zdravotníckych zariadeniach, školách a na pracoviskách. Na seminári k projektu sme dostali 100 ks účastníckych listov, my sme na vlastné náklady vytlačili ešte ďalších 100 účastníckych listov, ktoré sme rozdali záujemcom o zapojenie sa do kampane. Všetok propagačný materiál, vrátane účastníckych listov bol uverejnený aj na našej webovej stránke. 56 účastníkov kampane odovzdalo svoj vyplnený účastnícky list na našom RÚVZ. Tieto účastnícke listy sme poslali do RÚVZ Banská Bystrica. Súťaž priniesla viacerým občanom Oravy okrem zdravotného benefitu aj viaceré vecné ceny, vrátane horského bicykla.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE OBEZITY

Projekt sme realizovali prostredníctvom práce v poradni zdravia a zdravotno-výchovnou prácou pre cieľové skupiny deti a mládež a dospelú populáciu.

V poradni zdravia sme vyšetrili a poskytli poradenstvo 615 klientom. Urobili sme 88 aktivít pre 2529 osôb na podporu zdravého stravovania a 52 aktivít pre 1127 osôb na podporu pohybovej aktivity.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Projekt sme realizovali prostredníctvom práce v poradni zdravia, kde uplatňujeme individuálnu stratégiu zameranú na individuálne riziko, ktorá zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve.

V poradni zdravia sme vyšetrili a poskytli poradenstvo 615 klientom.

Druhou formou realizácie je populačná stratégia, zameraná na populačné riziko, ktorá zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (prednášky, besedy, hry,), prácu s médiami a súťaže. V rámci populačnej stratégie sme urobili 220 zdravotno-výchovných aktivít pre deti a mládež a 45 aktivít pre dospelú populáciu.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Pre zdravie detí a mládeže v školskom prostredí sme celkovo urobili 220 aktivít pre 5525 detí a mládeže. Jednalo sa o aktivity v rámci zdravej životosprávy, podpory pohybových aktivít, podporu duševného zdravia, prevenciu HIV/AIDS, prevenciu závislostí a prevenciu úrazov.

10. KONTROLA TABAKU

10.1 PRÍPRAVA REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Náš úrad je pripravený realizovať uvedenú súťaž pre rok 2012.

V roku 2011 v rámci ŠZD bolo vykonaných jednotlivými oddeleniami RÚVZ 1135 kontrol dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov a bolo uložených 26 pokarhaní alebo napomenutí. Doklad o výsledkoch kontroly je uvedený v zápisniciach z výkonu ŠZD.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.6 Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE)

Neboli sme požiadaní o vytipovanie vhodných základných škôl k plneniu tohto projektu.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

V júli roku 2011 sme obdržali pokyny pre plnenie tejto úlohy. Na základe týchto pokynov boli pozbierané a spracované údaje o vodovodoch bez dezinfekcie na báze chlóru za obdobie posledných 10 rokov (2000-2010) a verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov s dezinfekciou na báze chlóru. Údaje boli spracované v tabuľkách č. 1 a 2, ktoré boli odoslané spracovateľovi úlohy v určených termínoch a to do 31.10.2011 resp. do 31.11.2011.

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie

Na webovej stránke tunajšieho regionálneho úradu verejného zdravotníctva bol zverejnený profil vody vhodnej na kúpanie podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES (Šulianske jazero).

Pred začiatkom LTS bol vykonaný štátny zdravotný dozor na prírodných i umelých kúpaliskách okresu a v požadovanom termíne sme zaslali správu o ich pripravenosti na tohtoročný LTS. Aktualizáciu stavu kúpalísk sme vykonávali počas LTS každý štvrtok. Na základe spracovaného harmonogramu bol vykonávaný monitoring kvality vody na prírodnom kúpalisku (na Šulianskom jazere) a bolo odobratých spolu 11 vzoriek vôd na laboratórne vyšetrenie. Správa o vyhodnotení LTS 2011 bola odoslaná gestorovi úlohy do 05.10.2011. Do informačného systému boli doplnené ďalšie významné i menej významné zariadenia s umelými bazénmi, pri ktorých uverejňujeme aj údaje o kvalite vody na kúpanie.

1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ

V rámci posudkovej činnosti pri každej významnej akcii vykonávame hodnotenie dopadov na zdravie formou preskriningu. V roku 2011 sme vykonali preskrining v deviatich prípadoch a v troch prípadoch bolo potrebné požiadať investora stavby na predloženie hodnotenia dopadov na zdravie (mini HIA).

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach sme spracovali pomocou programu ASTR_2011. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2011 je 773 z toho 102 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší

v riziku hluku (590 z toho 60 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (150 mužov z toho 50 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (572 z toho 61 žien), ďalej v poľnohospodárstve, poľovníctve a v lesnom hospodárstve (134 z toho 12 žien), v zdravotníctve a v sociálnej starostlivosti (36 z toho 29 žien).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu obdobiu k zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (z 887 na 773), a to najmä v rizikovom faktore hluk z dôvodu organizačných zmien, zníženia výroby a zníženia počtu zamestnancov na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca, resp. v rizikovom faktore pesticídy u poľnohospodárskych subjektov, kde došlo k zlepšeniu podmienok práce (výmena starej poľnohospodárskej techniky na modernejšiu a bezpečnejšiu) a k nahradeniu nebezpečných chemických látok na menej nebezpečné pre zdravie a bezpečnosť zamestnancov na úseku chemickej ochrany rastlín.

Vo vykazovanom období sme pokračovali v prehodnocovaní rizikových prác podľa vyhlášky MZ SR č. 448/07 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Celkom bolo vydaných 12 rozhodnutí o návrhu na zaradenie prác do kategórií, z toho v 7 prípadoch došlo k zmene zaradenia prác z 3. kategórie do 2. kategórie, a tým práce prestali byť rizikovými prácami (pre faktor hluk – Matej Szabó, Kostolné Kračany, Gejza Nagy, Kostolné Kračany, František Farkas, TOP-LAK, Malé Dvorníky, pre faktor pesticídy – Poľnohospodárske podielnícke družstvo Trhové Mýto, Poľnohospodárske družstvo Holice, ARVUM, Poľnohospodárske družstvo, Vrakúň, Poľnohospodárske družstvo Jahodná), v 5 prípadoch boli vydané nové rozhodnutia o návrhu na zaradenie rizikových prác do 3. kategórie (pre rizikový faktor hluk – BOTH, s.r.o., Povoda, WINFER spol. s r.o., Dunajská Streda – prevádzka v Lehniciach a Mikuláš Katona, Kostolné Kračany, pre rizikový faktor rastlinný pevný aerosól – FORNETTI SLOVAKIA, spol. s r.o., Dunajská Streda, pre pesticídy – Medzičilizie, a.s., Čiližská Radvaň).

V jednom prípade (ARVUM, Poľnohospodárske družstvo Vrakúň), po vykonaní účinných nápravných opatrení, práca zaradená na dobu určitú do 4. kategórie pre rizikový faktor rastlinný pevný aerosól, bola po posúdení rizika zaradená do 2. kategórie, preto nové rozhodnutie po uplynutí platnosti pôvodného rozhodnutia nebolo potrebné vydať.

K 31.12.2011 sme vykonali 47 hygienických previerok na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskeho prehliadok a aktualizovali sme evidenčné karty pracovísk (celkom 47). Nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol. Nedostatky sme zistili najmä v nezabezpečení pracovnej zdravotnej služby, resp. pri aktualizácii posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. Kontrolu odstránenia týchto nedostatkov vykonávame postupne. Ďalšie zistené nedostatky boli kontrolovanými subjektami odstránené ku koncu tohto vyhodnoteného obdobia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v sledovanom období sankcie neboli uplatnené.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v 167 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 300/2007 Z. z.

V 31 prípadoch sme cielene kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkoch“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od týchto látok a prípravkov. Kontrolou boli zistené najmä tieto nedostatky: organizácie nemali zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu, prevádzkové poriadky s posudkami o riziku neboli aktualizované. Niektoré zistené nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol.

V jednom prípade bolo vydané rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickým prípravkom na morenie osív (Sempol, spol. s r.o., Bratislava).

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým látkam a zmesiam a toxickým látkam a zmesiam sme v 86 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť nám túto činnosť písomne oznámili v 19 prípadoch.

V sledovanom období sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V sledovanom období nenastali zmeny v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese. V NsP v Dunajskej Strede na oddelení POKO je 7 zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom – cytostatikám. Na tomto pracovisku priebežne aktualizujeme register exponovaných zamestnancov.

V sledovanom období tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 9 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Do konca sledovaného obdobia sme v jednom prípade vykonali štátny zdravotný dozor pri práci s azbestom pri búraní stavieb podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu sme v 3 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Zo strany správcov panelových bytových domov neboli oznámené žiadne práce súvisiace s odstraňovaním azbestových stien, ktoré sa používali pri montovaní bytových jadier.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v našom okrese neevidujeme.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Vo vykazovanom období sme boli v 4 prípadoch požiadaní o prieskum práce a pracovných podmienok z dôvodu podozrenia na chorobu z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

V prvom prípade sa jednalo o podozrenie na profesionálnu chorobu: stenotizujúca tendovaginitída palca ľavej ruky, susp. DNJZ u zamestnankyne v profesii šička vo výrobe striech kabrioletov v prevádzke spoločnosti Webasto – Edscha Cabrio Slovakia s.r.o., Táboorská 66, Veľký Meder. Choroba z povolania bola Klinikou pracovného lekárstva a toxikológie Nemocnice akad. L. Déreza Fakultnej nemocnice s poliklinikou Bratislava priznaná nasledovne: číslo položky 29 – 2 choroba šliach, šľach. pošiev a sval. úponov z nadmerného zaťaženia, diagnóza M65.4, schopnosť doterajšieho výkonu práce: nie – trvale, preradiť na iné pracovisko - trvale.

V druhom prípade sa jedná o podozrenie na chorobu z povolania - syndróm karpálneho tunela, praec.l.sin. u zamestnanca v profesii dojič – kŕmič v prevádzke farmy hovädzieho dobytku v Dunajskom Klátove spoločnosti Školské hospodárstvo – Búšlak spol. s r.o., Veľké Dvorníky. V tejto veci sme u uvedeného zamestnávateľa vykonali hygienický prieskum práce a pracovných podmienok na pracovisku menovaného, výsledky prešetrenia boli zaslané príslušnej klinike pracovného lekárstva. Konanie v tejto veci do konca vyhodnoteného obdobia ešte nebolo uzavreté.

V treťom prípade sa jedná o podozrenie na chorobu z povolania: syndróm karpálneho tunela stredného stupňa vpravo u zamestnankyne v profesii šička vo výrobe pracovných odevov v prevádzke DUNATEX, a.s., Kračanská cesta 12, Dunajská Streda. V tomto prípade bol vykonaný hygienický prieskum práce a pracovných podmienok a výsledky prešetrenia boli odoslané príslušnej klinike pracovného lekárstva, avšak konanie v tejto veci do konca vyhodnoteného obdobia ešte nebolo uzavreté.

Vo štvrtom prípade sme boli požiadaní o vykonanie hygienického prieskumu práce a pracovných podmienok za účelom posúdenia choroby z povolania – syndróm karpálneho tunela u bývalej zamestnankyne spoločnosti FIT möbel SK s.r.o., Kračanská 2913/52, Dunajská Streda, ktorá pracovala ako robotníčka balenia, resp. robotníčka v prototypovej dielni vo výrobe nábytku. Uvedený prípad je v štádiu riešenia.

Ku koncu sledovaného obdobia evidujeme len dve organizácie, v ktorých sa choroba z povolania z DNJZ v 1 – 1 prípadoch potvrdila.

Počas roku 2011 sme poskytovali zamestnávateľom a zamestnancom informácie o možnostiach prevencie profesionálnych poškodení zdravia z DNJZ osobne pri výkone ŠZD ako aj prostredníctvom telefonických a osobných konzultácií.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V sledovanom období sme neboli požiadaní o prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca. Neevidujeme pracoviská ani profesie, u ktorých by sa vyskytlo ochorenie chrbtice z profesionálnych príčin.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Vo vykazovanom období sme vykonali cielený štátny zdravotný dozor u 7 zamestnávateľov a preverili sme celkom 15 pracovísk spolu s 18 pracovnými miestami, na ktorých zamestnanci pracujú so zobrazovacími jednotkami viac ako polovicu pracovnej

zmeny. Pri výkone ŠZD sa kontrolovalo uplatňovanie nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný najmä na používané zariadenia, ich umiestnenie, priestorové podmienky na pracoviskách, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie, na režim práce a odpočinku zamestnancov, vykonávanie lekárske preventívnych prehliadok a na informovanosť zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov sme u 14 zamestnancov overili poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľov. Najčastejšie zisťované nedostatky na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami pri výkone ŠZD boli: neinformovanie zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami, zamestnanci absolvovali len všeobecne zamerané lekárske preventívne prehliadky, zamestnávatelia nezabezpečili posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu so zobrazovacími jednotkami. Nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol, sankcie uplatnené neboli.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V rámci projektu REACH-EN-FORCE 2 sme sa zúčastnili na celoslovenskom seminári, ktorého súčasťou bol postup výkonu kontroly v rámci tohto projektu a práca s dotazníkom na kontrolu kariet bezpečnostných údajov u následných užívateľov. V novembri sme u jedného následného užívateľa chemických látok vykonali kontrolu a vyplnenie dotazníka projektu fóra REACH-EN-FORCE 2.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Sledovanie výživového stavu sa uskutočňovalo u ľahko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19-34 ročné a 35 – 54 ročné). Na realizácii projektu sa zúčastnilo 80 respondentov, po 20 osôb v každej skupine. Každý klient vyplnil 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktoré boli na oddelení hygieny výživy počítačovo spracované v programe ALIMENTA 4.3 E. U každej osoby sa vyhodnotila biologická a energetická hodnota skonzumovanej stravy a zistené hodnoty sa porovnávali s odporúčanými výživovými dávkami, ďalej sú vypočítané BMI a WHR hodnoty.

Dotazníkovým spôsobom bola sledovaná ich životospráva - stravovacie zvyklosti (spotreba vybraných druhov potravín a pokrmov a požívatín so zvýšeným obsahom jódu) a pohybová aktivita. Každému respondentovi bol vyplnený aj klinicko-somatometrický dotazník, ktorý poskytuje informácie o hmotnosti, výške, BMI, WHR. V spolupráci so zamestnankyňami poradne zdravia u klientov bol odmeraný ich krvný tlak, a bola odobratá krv pre zistenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (celkový cholesterol, HDL - cholesterol, LDL - cholesterol, glukóza, triglyceridy).

Získané údaje a hodnoty boli na oddelení hygieny výživy tabuľkovo spracované a prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Trnave zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Úloha bola zameraná na monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom kontroly zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. Na zistenie obsahu KJ v kuchynskej soli bolo v sledovanom období z distribučnej siete odobratých 24 vzoriek na laboratórne vyšetrenie v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trnave. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov obsah KJ a KJO_3 , prepočítaný na obsah KJ v 22 vzorkách pohyboval v rozmedzí 15 – 35 mg/kg a v 2 vzorkách bol vyšší ako 35 mg/kg, pričom priemerný obsah KJ bol 29,53 mg/kg, minimálny obsah 20,4 mg/kg a maximálny obsah KJ bol 39,3 mg/kg.

Výsledky laboratórnych rozborov boli tabuľkovo spracované a zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ v Trnave.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Podľa Prílohy č. 2a usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu ŠZD nad kozmetickými výrobkami na rok 2011 náš úrad mal na sledovanie bezpečnosti kozmetických výrobkov určených pre deti odobrať 10 vzoriek výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením pre deti za účelom zistenia obsahu UV filtrov a mikrobiologických vyšetrení. Vzorky boli odobraté v distribučnej sieti a následne zaslané na laboratórnu analýzu. Chemickou analýzou realizovanou v akreditovanom laboratóriu RÚVZ Bratislava bola v jednom výrobku na ochranu pred slnečným žiarením pre deti (SunDance Dermo mlieko na opaľovanie OF 50⁺, 200 ml, DS: 06/2013) stanovená koncentrácia ultrafialového filtra (UV) oktokrylén (115760 mg/kg=11,5760%) vyššia ako 10%, čo je v rozpore s ustanovením Prílohy č.7/10 Nariadenia vlády SR č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky. Vzhľadom na to, že distribútorom tohto výrobku v Slovenskej republike je spoločnosť dm drogerie markt s.r.o., Na pántoch 18, 831 06 Bratislava, uvedené zistenie bolo postúpené RÚVZ so sídlom v Bratislave ako vecne a miestne príslušnému orgánu na doriešenie.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Podľa prijatého harmonogramu odberov vzoriek materiálov a predmetov určených na styk s potravinami v rámci Trnavského kraja na rok 2011 náš úrad nebol zapojený do realizácie odberov keramických a plastových výrobkov určených pre deti.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Podľa Plánu úradnej kontroly na rok 2011 a časového harmonogramu odberov vzoriek predmetov určených na styk s potravinami v júli 2011 bola odobratá 1 vzorka pizza krabice. Vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie v NRL RÚVZ so sídlom v Poprade, a to na sledovanie mikrobiologických ukazovateľov a na stanovenie obsahu formaldehydu a fenolov. Na základe výsledku laboratórneho rozboru odobratá vzorka v sledovaných ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám piatej hlavy druhej časti Potravinového kódexu SR.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok sa uskutočňovalo u ľahko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19-34 ročné a 35 – 54 ročné). Na realizácii projektu sa zúčastnilo 80 klientov, po 20 osôb v každej skupine. V rámci

monitoringu bola sledovaná spotreba 4 prídavných látok, a to chinolínovej žltej E 104, allury červenej AC E 129, košenilovej červenej A E 124 a tartrazínu E 102.

Každý respondent vyplnil 24 hodinový jedálny lístok za 1 pracovný deň a za 1 sobotu resp. nedeľu. Dotazníkovým spôsobom bola priebežne sledovaná aj ich životospráva - stravovacie zvyklosti (spotreba vybraných druhov potravín a nápojov).

Sumár výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky a sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby vybraných druhov potravín boli tabuľkovo spracované a do stanoveného termínu zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

4. ODDELNIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Získanie podkladov pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže vo veku od 7 do 18 sa uskutočnilo od 26.09.2011 do 04.11.2011 u 320 žiakov základných škôl (Základná škola Lászlóa Amadéa s vyučovacím jazykom maďarským v Gabčíkove, Základná škola Bélu Bartóka s vyučovacím jazykom maďarským vo Veľkom Mederi, Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským v Zlatých Klasoch a Základná škola Zoltána Kodálya s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede) a u 192 žiakov stredných škôl (Gymnázium Árpina Vámbéryho s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede, Stredná odborná škola rozvoja vidieka s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede a Stredná odborná škola s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede). Počty detí a mládeže od 7 do 18 rokov, u ktorých sa vykonávali vyšetrenia vo vybraných základných a stredných školách, boli presne určené podľa jednotlivých škôl, podľa veku a pohlavia. Výber chlapcov a dievčat v jednotlivých školách bol náhodný a vykonávalo sa pomocou tzv. systematického výberu. Pred vlastným začatím merania sme zabezpečili informovanie respondentov o tom, aby boli schopní pri meraní poskytnúť informáciu o výške a hmotnosti rodičov, ako aj o ich vzdelaní a zamestnaní. U žiakov boli namerané nasledovné ukazovatele: telesná hmotnosť, telesná výška, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov a obvod ľavého ramena. Ďalšie údaje do pracovných hárkov poskytli žiaci pri meraniach. Pracovníci odboru hygieny detí a mládeže RÚVZ v Dunajskej Strede priebežne zadávajú získané údaje z hárkov do pripravenej masky v programe Excel. Vyplnené hárky budú zaslané poštou aj elektronicky do 31.3.2012 na ÚVZ SR.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s komunikáciou jedál

V apríli 2011 sa konal zber údajov v náhodne vybratých základných (ZŠ Gabčíkovo – 9. ročník a ZŠ Smetanov háj, Dunajská Streda – 9.ročník) a stredných školách (SOŠS s VJM Dunajská Streda a SSOŠ Dunajská Streda) pre piatu vlnu prieskumu ESPAD. Prieskum bol zameraný na užívanie tabaku, alkoholu a drogu od deviatych ročníkov základných škôl a od prvých po štvrté ročníky všetkých typov stredných škôl na Slovensku. Bolo vyplnených spolu 767 dotazníkov. Súčasne dotazníkmi ESPAD boli distribuované ďalšie dotazníky na krátky prehľad o fajčení tabaku, o konzumácii alkoholu a o rôznych sprievodných dôsledkoch tabaku a alkoholu. V tomto prípade bolo vyplnených spolu 642 dotazníkov. Pri kontrolách v základných a stredných školách podávame informáciu o práci oddelenia podpory zdravia a poradenského centra, poradne prevencie protidrogovej závislosti, ktorá

zabezpečuje v tejto problematike zdravotno-výchovné aktivity (prednášky, besedy a premietanie videofilmov) pre žiakov.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním.

Epidemiologickú situáciu v roku 2011 je možné hodnotiť ako priaznivú, hlavne u tých ochorení, u ktorých základom prevencie je očkovanie. Výnimku tvorí zvýšený výskyt ochorení na pertussis. Vykazujeme výskyt 25 ochorení na pertussis a 7 ochorení na parapertussis.

O aktuálnych zmenách v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie boli poskytovatelia zdravotníckej starostlivosti informovaní. Zmena sa týkala očkovania proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam od 24.3.2011. Boli usmernení pomocou očkovacieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek.

Administratívna kontrola očkovania a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami bola vykonaná v mesiacoch september a október s nasledovnými výsledkami:

Povinné očkovanie:

Ročník narodenia 2010 **TBC**: 97,82%,

- ročník narodenia 1999 – preočkovanie tuberkulín negatívnych detí: 100,0

Ročník narodenia 2009 - **DTP,VHB, Hemofil.inf., POLIO**: 99,74%

- ročník narodenia 2004 – preočkovanie **DTaP**: 99,80%,

- ročník narodenia 1997 – preočkovanie **dT – IVP**: 99,65%,

Ročník narodenia 2009 - **MMR**: 99,23%

- ročník narodenia 2008 - **MMR**: 99,71%

- ročník narodenia 1999 preočkovanie **MMR**: 99,91%,

Iné druhy očkovania u detí do 15 rokov života

Očkovanie bolo vykonané u – 1663 detí na žiadosť rodičov alebo odporúčanie ošetrojúceho lekára. Najviac detí (560) bolo očkovaných proti chrípke, z toho počtu 2 detí boli očkované do 3 rokov a ostatné (558) boli očkované od 3 rokov života. Proti kliešťovej encefalitíde bolo zaočkovaných 356 detí. Proti ostatným ochoreniam bolo zaočkovaných menej detí, proti rotavírusovým infekciám 179, proti rakovine krčka maternice 179, proti meningokokovej meningitíde 158 detí, proti vírusovej hepatitíde A 100 a kombinovanou vakcínou VHA+VHB bolo zaočkovaných 15 detí a proti varicelle 88 detí, proti infekciám spôsobeným *S. pneumoniae* bolo zaočkovaných 8 detí.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Hlásenie prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a hlavne mikrobiologickými laboratóriami je na dobrej úrovni. Mikrobiologické laboratóriá hlásili pozitívne výsledky vyšetrených biologických materiálov podľa vzoru určeného zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých

zákonov. V praxi je zavedené elektronické on-line hlásenie laboratórných výsledkov z vybraných laboratórií.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy vykonávajú prevenciu prenosných ochorení a informujú osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčným ochoreniam.

Osoby podozrivé z nákazy sú v rámci opatrení na predchádzanie ochorení rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekárskej dohľadom, alebo zvýšeným zdravotným dozorom u svojho zmluvného lekára. V roku 2011 lekárskej dohľad bol nariadený 21 osobám, ktorí boli v kontakte s infekčne chorým pacientom. Zdravotný dozor formou dovolenky bol riešený u 16 osôb, u 4 osôb formou práceneschopnosti a u 1 osoby formou čerpania náhradného voľna.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania sa používa denne a priebežne na monitorovanie a surveillance infekčných ochorení. V systéme rýchleho varovania denne sa monitoroval aj výskyt ochorení a podozrení na SARI v období možného výskytu tohto ochorenia.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2011 sa vykonávalo monitorovanie hlásených nozokomiálnych nákaz. V sledovanom období bolo hlásených 47 nozokomiálnych nákaz. Najviac ochorení - 17 bolo hlásených z neurologického oddelenia, 16 ochorení z novorodeneckého oddelenia, z detského oddelenia 6 ochorení, z rehabilitačného oddelenia 3 ochorenia, z gynekologického oddelenia 2 ochorenia a z ARO, chirurgického a interného oddelenia NsP a.s. Dunajská Streda po 1 ochorení.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Plán opatrení pre prípad výskytu pandémie chrípky bol aktualizovaný. Pozitivita A(H1N1) nebola potvrdená. Všetky dôležité informácie pre občanov sú dostupné na webovej stránke úradu.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda a z kanalizácie utečeneckých táborov v Medved'ove a v Rohovciach. Vzorky vôd sa vyšetrujú na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov s osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vakcína Derived Polio Víruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Celkom v roku 2012 bolo odobratých 24 vzoriek odpadových vôd. Výsledok vyšetrenia v dvoch prípadoch bol pozitívny (ČOV Dunajská Streda - Coxackie B5 v mesiaci august 2011 a ČOV Dunajská Streda – Echovírus 6 v mesiaci september 2011) a v ostatných 22 prípadoch výsledky vyšetrenia boli negatívne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo Watercooleroch

Cieľom overovania zdravotnej neškodnosti veľkoobjemovo balenej vody tzv. balenej vody vo Watercooleroch, určenej pre používanie verejnosťou v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárnach boli v súlade s Plánom úradnej kontroly potravín na rok 2011 odobraté 2 vzorky (v lekárni a v administratívnej časti supermarketu) na laboratórne vyšetrenie v laboratóriu RÚVZ v Trnave

Na základe výsledkov laboratórných rozborov odobraté vzorky v sledovaných ukazovateľoch vyhovovali požiadavkám príslušnej hlavy Potravinového kódexu SR.

7.4 Radiačne ošetrené potraviny

Podľa prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2011 náš úrad nebol zapojený do realizácie tejto úlohy.

7.6 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľom monitoringu obsahu rezíduí prípravkov na ochranu rastlín v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu boli mesiaci marec v obchodnej sieti odobraté 2 vzorky, a to 1 vzorka dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka a 1 vzorka na báze ovocia. Odobraté vzorky boli následne zaslané na vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR. Na základe výsledkov laboratórných vyšetrení sledované pesticídy s použitou metódou neboli zistené.

7.9 Glutén v diétnych potravinách

Podľa harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2011 náš úrad nebol zapojený do realizácie tejto úlohy.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉHO CENTRA

9.1 Národný program podpory zdravia

1.Zabezpečiť plnenie projektov Národného programu podpory zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti na roky 2010 – 2014

Cieľ č.1

Zdravý životný štýl

Aktivity na úseku výchovy obyvateľstva okresu boli v roku 2011 zamerané hlavne na propagáciu pohybovej aktivity na znižovanie nadhmotnosti a správnu výživu.

Odborné poradenstvo v tejto problematike bolo poskytnuté 7968 klientom navštevujúcim poradenské centrum a 538 občanom v rámci poradne zdravej výživy a dní zdravia, ktoré sa uskutočnili v Topoľníkoch a v Dunajskej Strede v spolupráci s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny a s Klubom priateľov zdravotne postihnutých z Patašu, ďalej v obciach: Vydrany, Lehnice, Trnávka a Jahodná v rámci akcie „Maratón zdravia“ organizovanej neziskovou organizáciou Vitalita a v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou.

Zdravotno-výchovné informácie pre občanov maďarskej národnosti žijúcich na území Slovenskej republiky sme zabezpečili prostredníctvom denníka Új Szó, vysielania Slovenského rozhlasu - Rádio Patria, online novín Parameter, a týždenníka Csallóköz - Žitný Ostrov.

V uvedených médiách dostupných na celom území Slovenska a regionálnych médiách odznali relácie zamerané na výchovu k pohybovej aktivite, na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení a nadváhy, na prevenciu infekčných ochorení, na situáciu vo výskyte a očkovaní proti chrípke v okrese a k Svetovému a Medzinárodnému dňu bez fajčenia.

Cieľ č.2

Starostlivosť o zdravie

Starostlivosť o zdravie občanov okresu sa zameralo na prevenciu infekčných a neinfekčných ochorení. Na prevenciu neinfekčných ochorení bolo zameraných 8266 zdravotnových výkonov, hlavne v oblasti prevencie onkologických, kardiovaskulárnych ochorení a toxikománií. V prevencii infekčných ochorení bola venovaná zvýšená pozornosť na kontrolu a propagáciu významu očkovaní a v prevencii vzdušných a alimentárnych nákaz.

Z príležitosti „Svetového dňa AIDS“ bola na základnej škole vo Veľkom Mederi zabezpečená prednáška lekárom epidemiológom o prevencii AIDS. Dotazník zameraný na zisťovanie vedomostí žiakov o AIDS bol rozdán na dvoch základných školách, v obci Jahodná a vo Veľkom Mederi. V rámci ankety o AIDS bolo vyplnených 69 dotazníkov žiakmi vo veku od 14 do 16 rokov, (34 dievčat a 35 chlapcov). Po spracovaní dotazníkov sme zistili, že 89% žiakov má uspokojivé vedomosti v problematike AIDS. Zdravotno-výchovný film k danej problematike bol premietnutý 38 žiakom základnej školy vo Veľkom Mederi, po ktorom nasledovala diskusia s lekárom epidemiológom.

Cieľ č. 3

Zdravá výživa

Výchova a edukácia obyvateľov na zlepšenie stravovacích návykov bola zameraná na ženy – matky v poradni zdravej výživy a na zamestnancov školských jedální pri výkone štátneho zdravotného dozoru v stravovacích zariadeniach detí a mládeže.

Poradňu zdravej výživy za rok 2011 navštívilo 538 osôb, z toho u 246 osôb bolo stanovené riziko kardiovaskulárneho ochorenia.

Sledovanie výživového stavu obyvateľstva a rizikových faktorov vznikajúcich v nadväznosti na nesprávnu výživu sa realizovalo v rámci plnenia úlohy „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“ dotazníkovou formou u 80 respondentov vykonávajúcich stredne ťažkú prácu.

Výstupný monitoring spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity, životného štýlu detí, žiakov a rodičov sa uskutočnil v rámci programu „Ovocie a zelenina do škôl“, v 4 materských školách a 4 základných školách okresu. V rámci programu bolo vyplnených a následne spracovaných 158 dotazníkov.

Monitoring rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení sa v rámci projektu EHES uskutočnil aj v našom okrese prostredníctvom poradní zdravia. Projekt prebiehal u náhodne vybraných respondentov vyplnením dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a biochemickej analýzy vzoriek krvi klientov vo veku od 18 – 64 rokov. Projekt bude v roku 2012 vyhodnotený a respondenti budú oboznámení s výsledkami.

Cieľ č.4

Znížiť škody spôsobené alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie sa uskutočnilo hlavne cestou poradne prevencie protidrogovej závislosti do ktorej je začlenená poradňa prevencie a odvykania fajčenia. Poradňu za rok 2011 navštívilo celkom 1224 osôb, z toho na 23 aktivitách zameraných na prevenciu odvykania fajčenia sa zúčastnilo 628 osôb a na 19 akciách v protidrogovej poradni, ktorú navštívilo 527 osôb. Protidrogová prevencia bola zameraná hlavne na žiakov základných, špeciálnych základných a stredných škôl a bola zabezpečená hlavne prednáškami, besedami a premietaním zdravotno-výchovných videofilmov.

Zapojili sme sa do projektu GYTS - Svetovej zdravotníckej organizácie, ktorý sa zameriava na monitorovanie užívania tabaku, faktorov s ním asociovaných, ako aj na odraz opatrení kontroly tabaku u vybranej cieľovej skupiny populácie. Vyplnených bolo 136 dotazníkov.

Z príležitosti Svetového dňa bez tabaku a Medzinárodného dňa bez fajčenia sme pre 207 žiakov I. a II. stupňa základných škôl v Dunajskej Strede a v okrese (v Trhovej Hradskej, vo Veľkom Mederi, v Zlatých Klasoch) zabezpečili prednášky s protifajčiarskou tematikou spojenou s besedou a vyplnením Fagerströmovho dotazníka, ktorý bol následne spracovaný a hneď na školách vyhodnotený odbornou pracovníčkou poradne.

Detekcia CO vo vydychovanom vzduchu bola za rok 2011 vykonaná 65 klientom.

V rámci prvého národného antidopingového projektu pre tínedžerov bolo pre 448 žiakov ZŠ a SŠ a ich rodičov zabezpečené premietanie zdravotno-výchovného filmu pod názvom: „Ži pravdivo, neklam sám seba“ a „Biele hroby“.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog bol spropagovaný prostredníctvom poradne prevencie protidrogovej závislosti. V rámci tejto akcie bolo zabezpečené premietnutie DVD filmu na tému „Ži zdravo bez dopingu“ pre 79 žiakov Strednej zdravotníckej školy v Dunajskej Strede.

K Svetovému dňu AIDS sa uskutočnili dve akcie na ktorých sa zúčastnilo 69 žiakov.

Cieľ č.5

Prevenia úrazovosti

Pre deti predškolského veku, žiakov I. a II. stupňa ZŠ a stredných škôl v Dunajskej Strede bolo zabezpečené premietanie DVD filmov:

„Becepáčik a dopravná výchova pre deti materských škôl“

„Dopravná výchova a prvá pomoc pre deti I. stupňa ZŠ – Autoškola pre deti“

„Informácie o bezpečnosti cestnej premávky pre širokú verejnosť“

Uskutočnili sa 3 skupinové akcie pre 62 detí materských škôl, 2 akcie pre 44 žiakov základných škôl a 16 skupinových akcií pre 333 žiakov stredných škôl v Dunajskej Strede.

Jednotlivé DVD filmy boli zapožičané aj pre materské školy, základné školy a stredné školy v okrese.

V rámci projektu „Emka to vie...“, ktorý je zameraný na pomoc deťom rozpoznať rôzne nebezpečenstvá dnešnej doby, k osvojeniu správnych hodnôt boli na 3 akciách pre 24 žiakov Základnej školy a 25 žiakov Špeciálnej základnej školy v Dunajskej Strede premietnuté zdravotnovýchovné videofilmy.

Okresnej súťaže prvej pomoci „Hliadka mladých zdravotníkov“ organizovanej pre žiakov základných škôl usporiadaný Územným spolkom SČK v Dunajskej Strede, sa účastnili

pracovníčky oddelenia podpory zdravia ako odborná porota. Vedomosti žiakov v poskytovaní predlekárskej prvej pomoci boli na výbornej úrovni.

Školení prvej pomoci, ktoré organizoval Územný spolok SČK v Dunajskej Strede sa zúčastnila inštruktorka oddelenia podpory zdravia a poradenského centra.

Cieľ č. 6

Zdravá rodina

Cieľom udržania zdravia vo vyššom veku bola venovaná osobitná pozornosť zdravotnej výchove starých ľudí žijúcich v rodinách so zameraním na motivovanie k pohybovej aktivite a k upevňovaniu mentálneho zdravia.

V spolupráci s Klubom priateľov zdravotne postihnutých v Pataši, s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny a so samosprávami sme organizovali pre občanov „Deň zdravia“ v Dunajskej Strede a v Topoľníkoch, v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a neziskovou organizáciou Vitalita sme organizovali akciu „Maratón zdravia“ v obciach Vydrany, Lehnice, Trnávka a Jahodná so zameraním na propagovanie správneho životného štýlu. V rámci týchto akcií bolo poskytnuté poradenstvo 193 osobám.

Cieľ č.7 a 8

Zdravé pracovné podmienky a Zdravé životné podmienky

V roku 2011 bolo vykonaných celkom 650 hygienických previerok na pracoviskách, v rámci ktorých odborné pracovníčky oddelenia PPL usmernili vedúcich zamestnancov v otázkach vytvárania zdravých pracovných podmienok pre zamestnancov s cieľom zníženia miery expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Cieľ č.9

Zníženie výskytu infekčných ochorení

Epidemiologickú situáciu v okrese Dunajská Streda za rok 2011 možno hodnotiť celkovo ako priaznivú, hlavne u tých ochorení je veľmi priaznivá, u ktorých základom prevencie je očkovanie. Výnimku tvorí zvýšený výskyt ochorení na pertussis 32 ochorení. Výskyt respiračných nákaz mal priaznivý trend, nedošlo ku vzniku epidémie sezónnej chrípky a chrípke podobných ochorení.

Cieľ č. 10

Zníženie výskytu neinfekčných ochorení

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. Úlohy sa plnia v poradni zdravej výživy, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity, v poradni pre deti a mládež a v poradni prevencie protidrogovej závislosti. Súčasťou „Intervenčného programu podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“ je sledovanie zdravotného stavu

obyvateľov. V rámci tohoto programu sú v databáze k dispozícii údaje o zdravotnom stave 10 111 osôb.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na odstránenie negatívnych faktorov zo životosprávy a na podporu a upevnenie pozitívnych postojov vedúcich k upevneniu zdravia. Zvýšená pozornosť bola venovaná prevencii kardiovaskulárnych a onkologických chorôb, presadzovaniu zásad správnej životosprávy, prevencii behaviorálnych rizík a znižovaním nadhmotnosti. Poradne zdravia za rok navštívilo 7 968 občanov okresu.

Cieľ č.11

Pohybová aktivita

Propagácia zdraviu prospešnej pohybovej aktivity bola realizovaná hlavne v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, kde sme za rok zaznamenali 3151 návštev, z toho na 70 akciách poriadanych pre skupiny sa zúčastnilo 1019 osôb a na individuálnom cvičení 2132 osôb. Cieľom upevnenia fyzického a duševného zdravia dospelých osôb, boli pre ľudí s nadváhou pravidelne zabezpečené kondičné a redukčné cvičenia.

Pre 35 klientov, ktorí sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu, sa vypracoval individuálny redukčný program.

V rámci akcie „Športový vietor do materských škôl“, poriadanej s klubom Rekreačnej telesnej výchovy a športu v Dunajskej Strede, cieľom ktorej bolo hravou formou upútať deti k pohybu, pracovníčka poradne optimalizácie pohybovej aktivity odcvičila úvodnú rozcvičku s 220 deťmi.

Spevňovacie cvičenie na chrbtové a brušné svalstvo u 306 detí predškolského veku sa uskutočnilo v priestoroch oddelenia podpory zdravia a vo voľnej prírode v rámci 4 akcií „Športový deň v materskej škôlke“ a „Cvičenie detí z rodičmi v materskej škôlke“.

Pre mamičky s deťmi vo veku od 1 do 3 rokov, ktoré navštevujú Materské centrum pri Mestskom kultúrnom stredisku v Dunajskej Strede, sú organizované v poradni skupinové cvičenia a ukážky špeciálnych cvikov na prevenciu vzniku plochých nôh u detí. Túto akciu navštívilo 60 mamičiek s deťmi.

Do Celonárodnej medzinárodne koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie „Vyzvi srdce k pohybu 2011“ sa zapojilo 102 osôb.

V rámci Svetového dňa zdravia sa konal „Týždeň otvorených dverí“, ktorého sa zúčastnilo 176 osôb z okresu.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma že žijem zdravo“

Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradňu optimalizácie pohybovej aktivity, poradňu podpory psychického zdravia a poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme dôchodcom odborné poradenstvo zamerané na zlepšenie kvality ich života tak, aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda.

Poradňu optimalizácie pohybovej aktivity navštívilo 1146, poradňu zdravej výživy 149 a poradňu podpory psychického zdravia 494 občanov v poproduktívnom veku.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 „Materské centrá“

Pre mamičky s deťmi vo veku od 1 do 3 rokov, ktoré navštevujú Materské centrum pri Mestskom kultúrnom stredisku v Dunajskej Strede, sú organizované v poradni zdravia skupinové cvičenia a ukážky špeciálnych cvikov na prevenciu vzniku plochých nôh u detí. Tieto akcie navštívilo 60 mamičiek s deťmi.

9.3.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku -stomatohygiena“

Cieľom upevnenia správnych stomatohygienických návykov u detí predškolského a školského veku bolo počas roka 2011 prostredníctvom poradne detí a mládeže zabezpečené premietanie zdravotno-výchovných videofilmov: „Pozor na zubokazy a Prečo zvieratka bolia zúbky“ pre 102 detí z materských škôl a špeciálnej základnej školy v Dunajskej Strede.

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Monitoring rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení v rámci projektu EHES sa začal realizovať aj v našom okrese prostredníctvom poradní zdravia a bude pokračovať aj v roku 2012.

9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

V rámci *Svetového dňa zdravia* sa uskutočnil „Týždeň otvorených dverí“, zameraný na odborné poradenstvo v oblasti prevencie kardiovaskulárnych ochorení. V rámci tejto akcie poradňu zdravia navštívilo 176 občanov, ktorým bolo vykonaných 422 preventívnych vyšetrení.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie „*Týždňa mozgu*“ boli zamerané na deti predškolského a školského veku. Do vedomostného kvízu o ľudskom mozgu sa zapojilo 69 detí z materských a základných škôl v Dunajskej Strede.

Z príležitosti *Svetového dňa bez tabaku* a *Medzinárodného dňa bez fajčenia* sme pre 207 žiakov I. a II. stupňa základných škôl v Dunajskej Strede a v okrese (v Trhovej Hradskej, vo Veľkom Mederi, v Zlatých Klasoch) zabezpečili prednášky s protifajčiarskou tematikou spojenou s besedou a vyplnenie Fagerströmovho dotazníka, ktorý bol následne spracovaný a hneď na školách vyhodnotený odbornou pracovníčkou poradne.

Po prednáške pri zisťovaní detekcie CO vo vydychovanom vzduchu u 18 žiakov, ktorí sú vystavení pasívnemu fajčeniu boli zistené vyššie hodnoty.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog prostredníctvom poradne prevencie protidrogovej závislosti bolo zabezpečené premietanie DVD filmu na tému „Ži zdravo bez dopingu“ 79 žiakom Strednej zdravotníckej školy v Dunajskej Strede.

Z príležitosti „*Svetového dňa AIDS*“ bolo vyplnených 69 dotazníkov žiakmi vo veku od 14 do 16 rokov a zabezpečená prednáška lekárom epidemiológom o prevencii AIDS. Po spracovaní dotazníkov sme zistili, že 89% žiakov má uspokojivé vedomosti v problematike AIDS.

K danej problematike bol premietnutý zdravotnovýchovný film aj 38 žiakom ZŠ vo Veľkom Mederi, po ktorom nasledovala diskusia s lekárom epidemiológom.

9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“

Do celonárodnej súťaže, ktorá bola na regionálnej úrovni medializovaná prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, týždenníku Csallóköz – Žitný ostrov a mestskej televízie sa zapojilo 102 občanov okresu. Po vyhodnotení súťaže bola jedna účastníčka z nášho okresu odmenená atraktívnou cenou.

V poradni optimalizácie pohybovej aktivity sa počas celého roka uskutočňujú aktivity zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie a detí s cieľom vytvorenia návyku na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity za rok 2011 navštívilo 3151 osôb.

9.8 Národný program prevencie obezity

V rámci aktivít poradne zdravej výživy, poradne optimalizácie pohybovej aktivity a poradne detí a mládeže bola venovaná osobitná pozornosť k prevencii nadváhy a obezity. Za rok 2011 sa na týchto akciách zúčastnilo 4801 osôb.

Cieľom ovplyvnenia determinantov detskej obezity boli organizované prednášky a premietanie filmov, ktoré sú zamerané na správnu výživu, zníženie nadhmotnosti, podporu pohybovej aktivity a na otázky dospievania. Na týchto akciách sa zúčastnilo 383 detí.

Pre dospelých s nadváhou boli pravidelne zabezpečené redukčné cvičenia a pre 39 klientov, ktorí sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu, bol vypracovaný individuálny redukčný program.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v 121 školských jedálňach pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže kontrolovali a v zmysle zásad správnej výživy detí usmerňovali zostavenie jedálnych lístkov.

Celoslovenského pracovného a vzdelávacieho stretnutia organizovaného ÚVZ SR v rámci plnenia Národného programu prevencie obezity, ktoré sa uskutočnilo v priestoroch na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede sa zúčastnilo 31 pracovníkov, ktorí sa venujú pohybovej aktivite na jednotlivých RÚVZ na Slovensku.

9.9 CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. Úlohy sa plnia v poradni zdravej výživy, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, v poradni pre deti a mládež, v poradni protidrogovej závislosti, a v poradni nefarmakologického ovplyvnenia TK.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na odstránenie negatívnych faktorov zo životospripravy a na podporu a upevnenie pozitívnych postojov vedúcich k upevneniu zdravia. Zvýšená pozornosť bola venovaná prevencii kardiovaskulárnych ochorení, presadzovaniu zásad správnej životospripravy, prevencii behaviorálnych rizík. Na týchto aktivitách sa zúčastnilo 7968 osôb.

Poradňu zdravej výživy za rok 2011 navštívilo 538 osôb.

Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity za rok 2011 navštívilo 3151 osôb.

Poradňu podpory psychického zdravia za rok 2011 navštívilo 939 osôb.

Poradňu detí a mládeže za rok 2011 navštívilo 1112 osôb.

Poradňu prevencie protidrogovej závislosti do ktorej je začlenená poradňa prevencie a odvykania fajčenia za rok 2011 navštívilo 1224 osôb.

Poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci za rok 2011 navštívilo 317 klientov.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania TK za rok 2011 navštívilo 687 klientov.

Poradňa pre HbSAg pozitívne rodiny za rok 2011 vykonala 33 kontrol.

V spolupráci s Klubom priateľov zdravotne postihnutých v Pataši, s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny a so samosprávami sme organizovali „Deň zdravia“ ,v Dunajskej Strede, ďalej v obciach: Topoľníky, Vydrany, Lehnice, Trnávka a Jahodná v rámci akcie „Maratón zdravia“ so zameraním na propagovanie správneho životného štýlu. V rámci týchto akcií bolo poskytnuté poradenstvo 193 osobám.

V rámci Svetového dňa zdravia sa uskutočnil „Týždeň otvorených dverí“, zameraný na odborné poradenstvo v oblasti prevencie kardiovaskulárnych ochorení .V rámci tejto akcie poradňu zdravia navštívilo 176 občanov, ktorým bolo vykonaných 422 preventívnych vyšetrení.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie „Týždňa mozgu“ boli zamerané na deti predškolského a školského veku. Do vedomostného kvízu o ľudskom mozgu sa zapojilo 69 detí z materskej a základnej školy v Dunajskej Strede.

Aktivity v rámci kampane MOST 2011 boli sústredené do jedného dňa - Dňa srdca 29.9.2011, ktorý bol venovaný edukácii občanov o závažnosti hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktoroch. V spolupráci s Akadémiou vzdelávania v Dunajskej Strede sme v našom okrese uskutočnili aktivity v priestoroch hypermarketu Tesco, kde sa 44 osobám uskutočnilo meranie na CHOL., GLU., a 69 osobám bol odmeraný TK, obvod pásu, výška, hmotnosť, BMI, poskytnutý im bol aj zdravotný výchovný materiál a odborné poradenstvo.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Spolupráca so školami podporujúce zdravie sa realizuje cestou poradní pre deti a mládež a poradňou prevencie protidrogovej závislosti. Pre žiakov základných a stredných škôl boli usporiadané prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti, škodlivosti užívania alkoholu, AIDS, dospievania, prevencie nadváhy a obezity, prevencie úrazov, dopravná výchova a týranie detí. Na týchto akciách sa za rok 2011 zúčastnilo 2336 žiakov.

Zapojili sme sa do projektu GYTS - Svetovej zdravotníckej organizácie, ktorý sa zameriava na monitorovanie užívania tabaku, faktorov s ním asociovaných, ako aj na odraz opatrení kontroly tabaku u vybranej cieľovej skupiny populácie. Vyplnených bolo 136 dotazníkov.

Výstupný monitoring spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia fyzickej aktivity, životného štýlu detí, žiakov a rodičov sa uskutočnil v rámci programu „Ovocie a zelenina do škôl“, v 4 materských školách a 4 základných školách okresu. V rámci programu bolo vyplnených a následne spracovaných 158 dotazníkov.

10. Kontrola tabaku

10.1 Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Motivácia fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia sa uskutočňuje prostredníctvom poradne odvykania fajčenia, individuálnym prístupom u každého fajčiara. Vyšetruje sa im CO vo vydychovanom vzduchu, čo býva pre nich veľkou motiváciu k zanechaniu fajčenia. Počas individuálneho odvykacieho kurzu fajčiari pravidelne navštevujú poradňu zdravia a budú následne prihlásení do súťaže „Prestaň a vyhraj 2012“. Efektívnosť súťaže „Prestaň a vyhraj 2010“ v rámci poradne bola 50% -ná.

Meranie koncentrácie CO vo vydychovanom vzduchu sa uskutočnilo v rámci dní zdravia v Dunajskej Strede, v obciach a na školách po prednáškach a besedách u 65 osôb.

10.2 Školenie pracovníkov RÚVZ v oblasti prevencie fajčenia

Informačného dňa k výzvam na rok 2011 v rámci Druhého akčného programu Spoločenstva v oblasti zdravia na roky 2008 – 2013 sa zúčastnila odborná pracovníčka poradne prevencie drogovej závislosti a odvykania fajčenia, na ktorom boli predložené a prejednané aj otázky k danej problematike.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Na vypracovávaní aktualizovaného dokumentu NEHAP IV sa priamo naše oddelenie nepodieľa, avšak sleduje faktory – ako sú pitná voda, voda na kúpanie, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľstva.

1.2 ERA-ENVHEALTH: Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravie na národnej úrovni- ERA-NET v oblasti životného prostredia a zdravie

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravie ENHIS

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4 Projekt COPHES

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.5 Projekt DEMOCOPHES

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.6 Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení, náš úrad nebol vybraný medzi riešiteľské pracovisko.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Na plnení tejto úlohy sa podieľame. Podľa pokynov gestora (ÚVZ SR) zo dňa 27.6.2011 pre plnenie úlohy č. 1.7. boli zaslané v stanovených termínoch požadované podklady a pripomienky, analyzovali sme spôsoby dezinfekcie vody v jednotlivých vodovodoch prevádzkovaných v okrese Galanta, vodovody bez dezinfekcie, vyhodnotila sa kvalita vody v požadovaných ukazovateľoch (vedľajšie produkty dezinfekcie).

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Oddelenie využíva Informačný systém. Priebežne sa aktualizujú a vkladajú požadované údaje o stave kúpalísk a kvalite vody na kúpanie (údaje zo štátneho zdravotného dozoru ako i výsledky prevádzkovateľov), spracovávajú sa hodnotiace správy v požadovanom časovom slede (pripravenosť zariadení na LTS, priebeh LTS – týždenné správy, vyhodnotenie LTS), vykonáva sa štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu kvality vody na kúpanie ako i kontrola dodržiavania prevádzkového poriadku a prevádzkovú hygienu zariadení.

1.9 PHIME projekt „Public health impact of long-term, low level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín.

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Plnenie úlohy v rámci posudkovej činnosti.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znížovanie expozície rizikovým faktorom.

Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle požiadaviek vyplývajúcich z výstupu úlohy:

- prejednanie návrhu na vyhlásenie rizikových prác so štatutárnym zástupcom organizácie
- vydanie nového rozhodnutia orgánom verejného zdravotníctva o rizikovej práci
- vyžadovať aktuálne kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie škodlivých faktorov vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí
- vyžadovať návrh opatrení na zníženie vystavenia pracovníkov rizikovým faktorom
- kontrolovať plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík) prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade neplnenia vyvodit' sankčné opatrenia
- vyžadovať primeraný zdravotný dohľad

V rámci cieleného štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2011 vykonaných 21 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 14 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác a 2 rozhodnutia, ktorými boli RP zrušené. Súčasťou návrhov boli aj posudky o riziku a prevádzkové poriadky.

Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa v prípade záujmu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Tejto problematike sme sa venovali pri výkone ŠZD v každom podniku, kde sa zobrazovacie jednotky používajú na stabilných pracovných miestach väčšinu pracovného času.

Pri previerkach sme kládli dôraz najmä na priestorové usporiadanie a svetelné podmienky na týchto pracoviskách a vybavenie vhodným nábytkom so zreteľom na ergonómiu. V niektorých prípadoch bolo zistené, že nesprávnym usporiadaním pracoviska dochádzalo k oslneniu monitorov a následným tienením žalúziami dochádzalo k zníženiu intenzity prirodzeného osvetlenia pracoviska. Režim práce a odpočinku je vyhovujúci. Na veľkej väčšine pracovísk sa používajú LCD monitory.

Zamestnancom, pracujúcim so zobrazovacou jednotkou väčšinu pracovného času, bolo rozdanych 29 kontrolných listov.

Pracovníci nie sú zo strany zamestnávateľa informovaní o možnosti zabezpečenia účasti zamestnancov na skriningovom vyšetrení očí a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí) a taktiež o možnosti účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce).

Previerky boli vykonávané v rámci výkonov ostatných previerok ŠZD, respektíve ako súčasť previerok pred uvedením administratívnych priestorov do prevádzky v spolupráci aj s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najčastejšie s oddelením HŽPaZ. Pri previerkach boli zohľadnené aj výsledky z kontrolných listov informovanosti pracovníkov pracujúcich so zobrazovacími jednotkami.

2.3 Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, oddelenia PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciiu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

Nakoľko v rámci kampane za Zdravé pracoviská, ktoré Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) zahájila pre roky 2010 – 2011 propagujúcu **bezpečnosť v údržbe** v celej Európe, pracovníci oddelenia PPLaT pri výkone štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách zisťujú spôsob zabezpečovania upratovania a údržby na týchto pracovných miestach, so zreteľom na povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 355/2007 Z. z., s cieľom zvýšenia informovanosti zamestnávateľov i zamestnancov o ochrane zdravia pri práci.

Dňa 26.10.2011 sa na RÚVZ Galanta, odd. PPLaT konal deň otvorených dverí, počas ktorého boli poskytované odbornej a laickej verejnosti konzultácie. Najčastejšia forma konzultácií, tak ako po iné roky, bola telefonická. Konzultácie sa týkali nasledovných tém:

- povinnosť zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby a spôsoby zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby,
- frekvencia vykonávania preventívnych lekárskech prehliadok so zreteľom na rizikový faktor v pracovnom prostredí
- zdravotné riziká súvisiace s expozíciou azbestovým vláknám pri práci,
- požiadavky na zabezpečenie optimálnych mikroklimatických podmienok na pracoviskách,
- zabezpečenie denného osvetlenia pracovných priestorov
- objektívne merania faktorov v pracovnom prostredí
- znižovanie psychickej záťaže pri práci, stres na pracovisku,
- požiadavky na prácu so zobrazovacími jednotkami

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Pracovníci odd. PPLaT sa zúčastnili celoslovenského seminára pracovníkov o novej chemickej legislatíve v SR, v EÚ a o kompetenciách MZ SR, RÚVZ SR, Národného toxikologického informačného centra, MH SR a Centra pre chemické látky a prípravky.

V rámci projektu REACH-EN-FORCE 2 bola vykonaná cieľená previerka na kontrolu kariet bezpečnostných údajov u následného užívateľa, výrobcu sklolaminátových výrobkov zo skleneného vlákna, impregnovaného nenasýtenou polyesterovou živicom metódou ručného kladenia do formy. Pri previerke bol využitý aj jednotný dotazník. Vyplnený dotazník bol zaslaný k spracovaniu na RÚVZ v Banskej Bystrici v elektronickej verzii v stanovenom

termíne. Kontrolu kariet bezpečnostných údajov pracovníci budú naďalej vykonávať pri každom štátnom zdravotnom dozore v prevádzkach s výskytom chemických látok v pracovnom prostredí a tiež sa vykonáva oboznamovanie s aktualizáciou údajov v prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku pri práci s chemickými látkami súvisiace s novou chemickou legislatívou.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie. Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva

Plnenie úlohy bolo zabezpečené v spolupráci odd. podpory zdravia priebežne v jesenných mesiacoch u 80 respondentoch vykonávajúcich ľahkú prácu a to u 40 mužov a 40 žien v dvoch vekových kategóriách (19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných). Údaje získané o životospráve a pohybovej aktivite dotazníkovou metódou, vykonaním určených somatometrických meraní, vrátane biochemických ukazovateľov a vyhodnotením 24-hodinového spotrebného koša boli spracované v programe Alimenta a v mesiaci december zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave za účelom spracovania v rámci trnavského kraja. Vyhodnotenie v rámci SR bude spracované na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli. Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Počas roka 2011 bol v mesačných intervaloch realizovaný odber 27 vzoriek soli tuzemskej a dovozovej (1 talianska, 2 rakúske, 9 francúzskych) za účelom laboratórnych analýz zameraných na obsah KJ/KJO₃ a ferokyanidu draselného.

Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení 26 vzoriek (t.j. 96,30 %) vyhovovalo v sledovaných ukazovateľoch. U 1 vzorky (t.j. 3,70 %) bolo preukázané prekročenie NPM jodidu draselného – KJ viac ako 35 mg/kg a to 37,1 mg/kg. U 3 vzoriek (11,11 %) sa hodnota KJ pohybovala od 15 – 25 mg/kg, u 23 vzoriek (85,19 %) sa hodnota KJ pohybovala od 25 – 35 mg/kg.

Výsledky vzoriek solí odobraných počas celého roka boli spracované v programe excel a v mesiaci december zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave za účelom vyhodnotenia v rámci trnavského kraja.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch vychádzala z usmernenia EK. RÚVZ so sídlom v Galante sa na úlohe v roku 2011 nepodieľal. Úloha bola v rámci SR ukončená 30.03.2011.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbory, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – detí so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd,

PB, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia, bola podľa časového harmonogramu stanoveného vo „Viacročný národný plán úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva“ vykonaná v mesiaci apríl. Z distribučnej siete bol realizovaný odber 1 vzorky – 4 kusov predmetu bežného používania za účelom laboratórnych analýz v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Poprade a to stanovenia bisfenolu A v „Babylove dojčenská fľaša z polypropylénu“. V mesiaci jún sa odobrala 1 vzorka (t.j. 4 ks) cateringového obalu „Menu box 3-dielny biely z polystyrénu“ za účelom stanovenia styrénu a senzorického hodnotenia. Vzorky za podmienok testu spĺňali požiadavky piatej hlavy druhej časti Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Plnenie úlohy zabezpečilo RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách. Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Monitoring spotreby prídavných látok prebiehal na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok: E 104 chinolínová žltá (synonymum CI potravinárska žltá 13), E 129 allura červená AC (synonymum potravinárska červená 17), E 124 košenilová červená A (synonymum Ponceau 4R), E 102 tartrazín (synonymum potravinárska žltá 4). Plnenie úlohy bolo zabezpečené u 80 respondentov. Veková kategória respondentov sa pohybovala od 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci. Od respondentov sa údaje získali pomocou dotazníkov: 24 hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x): jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa a týždenného dotazníka frekvencie spotreby.

Spracované výsledky (v programe excel) boli v mesiaci október zaslané na ÚVZ SR Bratislava za účelom vyhodnotenia v rámci SR.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine. Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva)

Realizácia VII. celoštátneho prieskumu sa uskutočnila v období od 26.09.-04.11.2011 na vybraných 4 základných školách a 3 stredných školách v okrese Galanta. Do prieskumu boli náhodným výberom vybrané deti a mládež vo veku 7-18 rokov, celkom 512 respondentov. V zmysle metodického postupu sa u respondentov vykonali základné merania (výška, hmotnosť, obvodové miery), zhodnotil sa typ žiaka, dotazom sa získavali údaje o stravovaní, telesnej aktivite, navštevovaní MŠ, mutácia, menštruácia. Získané údaje boli zaznamenané do záznamového listu, súčasťou ktorého boli aj údaje získané od rodičov, formou dotazníka (výška, hmotnosť, vzdelanie a zamestnanie rodičov).

Údaje zo záznamových listov pracovníčky oddelenia v súčasnej dobe nahadzujú do masky v programe excel a do 31.03.2012 budú elektronicky zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR Bratislava.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže v dňoch od 04.-08.04.2011 vykonali opakovaný celoslovenský školský prieskum **ESPAD 2011** o alkohole a ostatných drogách na vybraných ZŠ a SŠ v okrese.

Prieskum bol realizovaný formou dotazníkovej štúdie u žiakov 9.roč. základných škôl (ZŠ SNP Galanta – 65 žiakov, ZŠ Vinohrady nad Váhom – 16 žiakov) a 1.-4.roč. stredných škôl (Stredná odborná technická škola Galanta – 16 žiakov, Gymnázium Sereď- 94 žiakov).

Cieľom prieskumu bolo zistiť trendy v danej oblasti a porovnať ich s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín.

Gestormi projektu boli Národné monitorovacie centrum pre drogy pri Úrade vlády SR, VÚDPaP a ÚVZ SR.

Všetky vyplnené dotazníky boli v požadovanom termíne zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR Bratislava.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V roku 2011 sa projekt nerealizoval, jeho III. etapa je naplánovaná na jar roku 2012.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2010 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie odbornej verejnosti o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín formou prílohy k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou. Všeobecným lekárom pre deti a dorast sme zaslali očkovací kalendár na rok 2011.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 23.4.-30.4.2011 sme zabezpečili publikovanie článku s tematikou významu očkovania v lokálnych médiách, pri zdravotno-výchovných akciách pre obyvateľov okresu boli distribuované informačné letáky o rôznych druhoch očkovania, problematika očkovania bola zaradená do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. Informácie o EIW aj článok o očkovaní boli zverejnené na WEB stránke RÚVZ.

K 31.8.2011 bola vykonaná previerka ochranného očkovania v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR číslo OE/5033/2011 zo dňa 6.7.2011. V rámci kontroly očkovania sme vykonali aj mimoriadnu kontrolu očkovania vybraných ročníkov dospeléj populácie okresu proti tetanu a zdravotníckych pracovníkov proti tetanu, VHB, VHA a chrípke.

K 30.11.2011 bola vykonaná mimoriadna kontrola zaočkovanosti proti chrípke u detí a dospelého obyvateľstva v chrípkovej sezóne 2011/2012 v SR v zmysle prípisu hlavného hygienika SR č. OE/8006/2011 RZ/22926/2011 zo dňa 25.11.2011.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2011 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2010.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, mesačné a štvrt'ročné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre očkujúcich lekárov týkajúce sa očkovacích látok, aktuálnej epidemiologickej situácie u nás a vo svete a protiepidemických opatrení.

Počas chrípkovej sezóny 2010/2011 sme zabezpečili zber biologického materiálu od chorých na izoláciu vírusu chrípky a jeho odoslanie do NRC pre chrípku.

V roku 2011 sa odobralo 51 biologických materiálov, z toho 8 od detí (2x izolovaný vírus pandemickej chrípky A (H1N1)2009 a 3x vírus chrípky typ A bez bližšej subtypizácie) a 43 materiálov od dospelých osôb (14x izolovaný vírus pandemickej chrípky A (H1N1) 2009, 2x vírus chrípky B, 3x vírus chrípky A bez bližšej subtypizácie).

Bolo hlásených 5 prípadov SARI, z toho 2 prípady (laboratórne nepotvrdené) skončili úmrtím.

V mesiaci september sme v spolupráci s VÚC Trnava pripravili odborný seminár pre všetkých očkujúcich lekárov okresu formou prednášok s tematikou zhodnotenia uplynulej chrípkovej sezóny a vykonávania preventívnych opatrení počas nastávajúcej chrípkovej sezóny.

Na začiatku chrípkovej sezóny sme zaslali všetkým obecným a mestským úradom v okrese Galanta ako zriaďovateľom školských a predškolských zariadení opatrenia proti šíreniu chrípky a chrípke podobných ochorení. Tieto opatrenia boli poskytnuté aj všetkým zariadeniam sociálnej starostlivosti v okrese.

Za uplynulé obdobie bolo hlásených 8 ochorení preventabilných očkovaním diagnostikované ako divý kašeľ vyvolaný Bordetellou pertussis.

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 7 prípadov, z toho 1 ako šiesta choroba a 6 ako piata choroba.

Bolo hlásených 6 ochorení na akútnu vírusovú hepatitídu B, 23 bezpríznakových nosičstiev HCV a 7 bezpríznakových nosičstiev HBV.

Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované.

Bolo vydaných:

- 16 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorým na VHA (chorí boli z iných okresov)
- 16 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorým na VHB.
- 5 rozhodnutí pre osoby, ktoré sa poranili ihlou kontaminovanou krvou pacientov s neznámym stavom infekciozity.

V roku 2011 bolo hlásených 57 prípadov salmonelózy. Zaznamenali sme 3 rodinné výskyty, z toho 2x po 2 a 1x po 3 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy boli vajcia). Bolo vydaných 6 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť v kontakte s chorými na salmonelózu.

Vykázali sme 152 prípadov kampylobaktériovej enteritídy. Zaznamenali sme 10 rodinných výskytov, z toho 7x po 2, 1x po 3 a 2x po 4 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 1x mliečne výrobky, 1x mäsové výrobky, 1x lahôdkové výrobky, 1x vajcia, 2x kura 4x neobjasnený). Bolo vydaných 10 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť v kontakte s chorými na kampylobakteriózu.

Bolo hlásených 70 rotavírusových infekcií. Zaznamenali sme 7 rodinných výskytov po 2 ochorenia, predpokladaný faktor prenosu nezistený.

Bolo hlásených 21 prípadov gastroenteritis acuta. Zaznamenali sme 3 rodinné výskyty, z toho 1x po 4, 1x po 3 a 1x po 2 ochorenia. Predpokladaný faktor pre nosu nezistený.

Pre všetky obecné a mestské úrady okresu Galanta bolo zaslané odporúčenie na vykonanie celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov v jarných a v jesenných mesiacoch.

Zabezpečili sme pravidelné informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte infekčných ochorení prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Zabezpečili sme rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania. Realizovali sme zadávanie všetkých prípadov SARI do EPIS-u.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Z nemocničných zariadení okresu bolo hlásených 83 nozokomiálnych nákaz, z toho 28 prebehlo pod obrazom sepsy, všetky prípady sepsy boli aktívne vyhľadané. Na detskom oddelení prebehla v mesiacoch január a február epidémia rotavírusovej enteritídy nozokomiálneho charakteru s počtom 12 chorých detí.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu bola vykonaná v 86 zdravotníckych zariadeniach, z toho 9x na lôžkovom oddelení, 7x na operačných sálach, 2x na centrálnej sterilizácii, 12x v ambulatnom zariadení všeobecného lekára pre dospelých, 12x v ambulatnom zariadení všeobecného lekára pre deti a dorast, 32x v odbornom ambulatnom zariadení, 9x na stomatologickej ambulancii, 2x na záchranej zdravotnej službe a 1x v mikrobiologickom laboratóriu (spoločné vyšetrovacie zložky).

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 39 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, resp. odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Galante vykonalo prípravné činnosti pre zapojenie sa oddelenia do projektu EÚ HELICS – IPSE. Oddelenie sa podieľalo na realizácii projektu PROHIBIT v Nemocnici s poliklinikou Sv. Lukáša Galanta. Pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u hospitalizovaných pacientov.

V rámci národnej kampane „Dezinfekcia rúk“ sme zabezpečili distribúciu odborných materiálov všetkým lekárom prvého kontaktu, uverejnenie odborných materiálov na WEB stránke RÚVZ a edukáciu zdravotníckych pracovníkov formou odborných konzultácií.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Pokračovali sme v realizácii programu Cindi formou individuálneho poradenstva v centre podpory zdravia pri RÚVZ Galanta ako aj formou skupinového poradenstva výjazdmi pracovníkov centra na pracoviská a viaceré spoločenské a hromadné akcie pre obyvateľstvo. V centre podpory zdravia bolo vyšetrených 959 klientov, z toho prvýkrát navštívilo centrum 413 klientov a opakovane vyšetrených bolo 546 klientov.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

V postpandemickom období naďalej rutinne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillance ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení a v monitorovaní situácie vo výskyte SARI.

V lokálnych médiách ako aj prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ sme pravidelne informovali o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance poliomyelitídy a sledovania VDPV sme zabezpečili 6 odberov odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu, z toho 4x s negatívnym výsledkom, 1x Cocksackievirus B5 a 1x Echovirus 25.

Vedíme evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. V tomto roku nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn sme vykonali vo výročnej správe za rok 2010.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

V roku 2011 sa nerealizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Zdravotno-výchovná intervencia vychádzala z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR a z aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skriningového vyšetrenia zdravotného stavu. Z.v. aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

Jednou z úloh PVV na roky 2010 – 2014 je realizovať prehodnotenie plnenia úloh NPPZ a jeho aktualizácia s cieľom posilniť prevenciu a motiváciu k nej, vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Na PZ HH pre odbor podpory zdravia, ktorého členom je vedúca lekárka OPZ boli prediskutované najdôležitejšie úlohy, koordinácia a postupnosť krokov v aktualizácii NPPZ a zainteresovanosť jednotlivých rezortov podieľajúcich sa na jeho plnení.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo.

Téma: „ Seniori v rodine a v spoločnosti.“

Cieľom tohto programu v nasledujúcom období je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenie seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na problematiku starnutia, jeho prijímanie hlavne mladou generáciou, podporovať harmonické spolunažívanie niekoľkých generácií a aktívny prístup k životu.

OPZ spolupracovalo s Nadáciou Memory a Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou na spoločných aktivitách – propagácia Týždňa mozgu , na propagácii prednáškových aktivít týchto organizácií, na distribúcii propagačných materiáloch o najčastejších ochoreniach CNS v staršom veku.

V rámci svetového dňa - Pohybom ku zdraviu boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním dôležitosti pohybovej aktivity v staršom veku.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centra

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu s cieľom ovplyvniť a zmeniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

V meste Galanta pracuje Materské centrum Bambuľkovo. RÚVZ v Galante je i naďalej odborným garantom.

OPZ ako odborný garant edukačno intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti centra ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike. V roku 2011 boli zrealizované prednášky a besedy na témy :

- Denný režim
- Otužovanie detí
- Stomatohygiena
- Zdravá životospráva

Pohybové aktivity v Materskom centre Bambuľkovo zabezpečovalo OPZ :

- cvičenie pre mamičky s deťmi (10 x za rok 2011)

Pri príležitosti Dňa matiek MC Bambuľkovo realizovalo zdravotno-výchovnú akciu – „Míľa pre mamu.“, ktorej sa zúčastnilo okolo 362 ľudí. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybu pre zdravie. Najmenším účastníkom sa prihovorila mimická bábka Adamko a deti spolu s rodičmi zábavnou formou odpovedali na otázky so zameraním na otužovanie organizmu.

O svojej činnosti Materské centrum Bambuľkovo informuje prostredníctvom webovej stránky.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena.

Zlepšiť vedomosti a stomatohygienické návyky u cieľovej skupiny 4-6 ročných detí MŠ, ich rodičov a pedagógov.

V rámci poradenského centra je zriadená Poradňa orálneho zdravia so zameraním na preventívne zdravotné aktivity na zlepšenie stavu orálneho zdravia, prevenciu zubného kazu a hygienu dutiny ústnej doplnené o poradenskú činnosť. Na požiadanie bolo realizované individuálne poradenstvo. Jednalo sa hlavne o deti predškolského a mladšieho školského veku a ich rodičov.

OPZ zrealizovalo intervenčné – zdravotno-výchovné aktivity s využitím mimickej bábky Adamko formou tvorivej dramatiky a názornou demonštráciou správnej techniky čistenia zubov a správneho používania pomôcok v stomatohygieni (zubná kefka, zubná pasta) pre I. stupeň ZŠ G. Dusíka v Galante, ZŠ Matúškovo, ZŠ Komenského Sereď, ZŠ Veľká Mača, ZŠ SNP Galanta, MŠ Matúškovo, MŠ Nová Doba Galanta, MŠ Clementisove sady Galanta boli zrealizované prednášky, počet zúčastnených detí - 311.

Pre II. stupeň ZŠ Vinohrady nad Váhom bola zrealizované prednášky formou mediálnej prezentácie a názornej demonštrácie správnej techniky čistenia zubov, doplnené zdravotno-výchovným materiálom - počet zúčastnených - 63 žiakov.

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES je realizovaný z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeljej populácie v Európe.

V druhom polroku 2011 bolo na RÚVZ v Banskej Bystrici realizované školenie ohľadom projektu EHES, ktorého sa zúčastnili pracovníčky OPZ Galanta.

Na RÚVZ Galanta prebiehali vyšetrenia zamerané na získanie informácií o zdravotnom stave obyvateľstva prostredníctvom vyplnenia dotazníka, jednoduchého fyzikálneho vyšetrenia (hmotnosť, výška, obvod pásu, tlak krvi) a odberu krvi (vyšetrenie celkového a HDL cholesterolu, glukózy - cukru, triacylglycerolov - tukov) v novembri a decembri 2011, zo 70 pozvaných respondentov sa vyšetreniu zúčastnilo 8 klientov. Realizácia projektu bude pokračovať v roku 2012. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od socioekonomických podmienok a veku.

9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Cieľom zdravotno-výchovných aktivít je zvýšiť informovanosť obyvateľstva o aktívnej ochrane a podpore zdravia, zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva (chorobnosť na ochorenia srdca a ciev, nádory, diabetes) pozitívnym ovplyvnením vedomostí, postojov a rizikového správania sa vylúčením rizikových faktorov - fajčenie, nesprávna výživa a stravovanie, nedostatok telesnej aktivity, zdôrazniť význam pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovať minimálny objem a intenzitu pohybovej aktivity, ktoré môžu byť efektívne v priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca a vytvorením návyku na pravidelnú pohybovú aktivitu a tak prispieť k zvýšeniu zdatnosti k zlepšeniu zdravotného stavu všetkých vekových skupín a k predĺženiu aktívneho života v pokročilom veku.

Svetový deň vody:

V rámci Svetového dňa vody boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním na dôležitosť pitného režimu pre zdravie.

Svetový deň mlieka:

Na ŠZŠ v Galante bola realizovaná Prednáška o mlieku na prednáške sa zúčastnilo 28 detí.

Deň narcisov:

1. V spolupráci s Ligou proti rakovine a MsKS bol realizovaný „Deň zdravia“ pre občanov mesta Galanty.

2. V spolupráci s OÚ Veľké Úľany a SČK bol realizovaný „Deň zdravia“ pre občanov s možnosťou zakúpenia narcisov a tak podporiť dobročinnú akciu - Liga proti rakovine.

Svetový deň zdravia:

1. Oddelenie podpory zdravia každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k Svetovému Dňu zdravia v spojení s Dňom narcisov. V I. polroku 2011 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotronom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 53 klientov, s MsKS Sereď bolo vyšetrených 41 klientov, v ÚS SČK Veľké Úľany bolo vyšetrených 47 klientov.

Uvedené zdravotno-výchovné aktivity sa dostali do povedomia klientov a stretávajú sa so záujmom a kladným postojom občanov, o čom svedčí aj horeuvedený počet vyšetrení.

2. Dni zdravia boli realizované aj na školách (ZŠ SNP Galanta, ŠZŠ Galanta, MŠ Sever, MŠ SNP Galanta, ZŠ Pata, ZŠ G. Dusíka Galanta, MŠ Gáň, MŠ Abrahám, MŠ Úzka Galanta, ZŠ Vinohrady nad Váhom) deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov.

Deň Zeme:

V rámci svetového Dňa Zeme boli pre žiakov I. stupňa ZŠ SNP Galanta realizované prednášky a besedy na tému ekológia a ochrana životného prostredia. Deťom sa prihovárala mimická bábka Adamko a boli aktívne zapojené do motivačných hier zameraných na ochranu životného prostredia, vodných zdrojov a triedenie komunálneho odpadu.

Svetový deň astmy:

V rámci Svetového dňa astmy boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním na prevenciu astmy a chronickej obštrukčnej choroby pľúc.

Svetový deň - Pohybom ku zdraviu:

1. V spolupráci s vedeniami MŠ v Galante bol zrealizovaný športový deň - škôlkárska olympiáda. Pohybových aktivít spojených s interakciou s mimickou bábkou Adamko sa zúčastnilo 120 predškolákov. V spolupráci s MŠ Úzka Galanta bola realizovaná športová olympiáda, ktorej sa zúčastnilo 40 detí. V spolupráci s vedením ZŠ SNP Galanta, MÚ Galanta bola zrealizovaná športová akcia Olympijská dúha, ktorej sa zúčastnilo 80 detí školských klubov pri ZŠ v meste Galanta.

2. Pri príležitosti Dňa matiek MC Bambuľkovo realizovalo zdravotno-výchovnú akciu – „Míľa pre mamu.“, ktorej sa zúčastnilo okolo 362 ľudí. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybu pre zdravie. Najmenším účastníkom sa prihovárila mimická bábka Adamko a deti spolu s rodičmi zábavnou formou odpovedali na otázky so zameraním na otužovanie organizmu.

Svetový deň bez tabaku:

1. Zdravotno-výchovné aktivity z príležitosti Svetového dňa bez tabaku v spolupráci s vedeniami ZŠ SNP v Galante, ZŠ v Pate, SOŠOaS v Galante boli realizované zdravotno-výchovné akcie zamerané na riziko vzniku nikotínovej závislosti a škodlivosti fajčenia na zdravie detí a mládeže s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu. Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 32 žiakov.

Pre širokú verejnosť bolo realizované z príležitosti Svetového dňa bez tabaku meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér v MsKS Sereď.

2. V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním o škodlivosti fajčenia a jeho dôsledkoch na ľudský organizmus.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi:

V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná

zdravotno-výchovná akcia „ Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 113 detí.

V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli vyhotovené propagačné panely k danej problematike.

Svetový deň orálneho zdravia :

V spolupráci s vedeniami MŠ a ZŠ boli realizované besedy na tému Stomatohygiena na MŠ Matúškovo, MŠ Nová Doba Galanta, MŠ Clementisove Sady Galanta, ZŠ Matúškovo, ZŠ Veľká Mača a ZŠ Komenského Sereď, ktorých sa zúčastnilo 245 detí.

Svetový deň srdca :

Z príležitosti Dňa srdca v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca pracovníci Poradenského centra realizovali preventívne vyšetrenia na dvoch meracích miestach v Lekárni Domov zdravia Medicen , kde bolo vyšetrených 37 klientov a v HM Tesco Galanta, kde bolo vyšetrených 27 klientov. V rámci tejto akcie bolo vyšetrených 64 klientov, u ktorých boli vyšetrené všetky parametre stanovené Slovenskou nadáciou srdca /anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, BMI, meranie tlaku krvi a pulzu a vybrané biochemické parametre: celkový cholesterol a glukóza. Pracovníci OPZ realizovali individuálne poradenstvo so zameraním na rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení a zdravý životný štýl a vysvetlili obsah a zmysel Kódu zdravého života a doplnili vhodným propagačným a edukačným materiálom.

V rámci edukačnej kampane MOST boli počas tohto týždňa realizované mobilnou poradňou sprievodné podujatia: Deň srdca v spolupráci s vedením firmy Bekaert s.r.o. Sládkovičovo a VŠZP pobočka Galanta, kde bolo vyšetrených 43 pracovníkov. Deň srdca v spolupráci s firmou DIOS Horné Saliby – vyšetrených 15 pracovníkov, firma DHL Gáň – vyšetrených 10 pracovníkov a Deň zdravia pre občanov mesta Sereď – vyšetrených 20 klientov.

Preventívne vyšetrenia boli zamerané na anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, meranie tlaku krvi a pulzu, z biochemických parametrov celkový cholesterol, meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer, meranie podkožného tuku. Pracovníci PCZ realizovali individuálne poradenstvo zamerané na rizikové faktory orientované na osobnosť klientov, zároveň odporučili pohybovú aktivitu ako významný faktor v prevencii nadváhy a kardiovaskulárnych ochorení.

Spolu bolo vyšetrených 152 osôb.

V priestoroch RÚVZ, NSP Galanta, lekárne Domov zdravia Medicen ZŠ SNP , HM Tesco Galanta bola realizovaná propagácia Dňa srdca formou zdravotno-výchovného panelu, v ostatných objektoch boli umiestnené propagačné plagáty.

Svetový deň duševného zdravia:

Propagácia Týždňa duševného zdravia a Dňa nezábudiek formou propagačných panelov v priestoroch RÚVZ Galanta.

Svetový deň osteoporózy:

V rámci Sereďského jarmoku boli realizované preventívne vyšetrenia prístrojom Reflotrón, v rámci ktorých bola venovaná pozornosť výživovému poradenstvu a zásadám prevencie osteoporózy, doplnené odborným preventívnym denzitometrickým vyšetrením v spolupráci s MUDr. Ďurišovou – poliklinika Hlohovec.

Svetový deň diabetikov:

V rámci Svetového dňa diabetu boli realizované mobilnou poradňou Dni zdravia so zameraním na metabolický syndróm a jeho rizikové faktory . V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 47 klientov, s MsKS Sereď bolo vyšetrených 15 klientov, s vedením ZŠ SNP v Galante bolo vyšetrených 26 klientov , s vedením SOŠOaS v Galante bolo vyšetrených 18 klientov.

V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli vyhotovené propagačné panely na danú tému.

Medzinárodný deň bez fajčenia:

V spolupráci s vedením lekárne Domov zdravia Medicen v Galante bolo zrealizované v jej priestoroch preventívne zdravotno-výchovné podujatie zamerané na prevenciu fajčenia, na informovanie verejnosti o škodlivosti fajčenia na zdravie, o možnostiach detekcie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér a stanovenie stupňa závislosti na nikotíne a možnostiach odvykania od fajčenia.

Vyšetrení sa zúčastnilo 25 klientov, okrem merania oxidu uhoľnatého prístrojom Smokerlyzér a po vyplnení Fagerstromovho dotazníka im bol stanovený stupeň závislosti na nikotíne. V prípade záujmu mohli klienti konzultovať s MUDr. Máriom Strakom – psychiatrom, ktorý poskytol požadované informácie a špecializované poradenstvo odvykania od fajčenia.

OPZ zabezpečilo propagáciu akcie prostredníctvom informačných plagátov v priestoroch lekárne a RÚVZ.

Európsky týždeň boja proti drogám:

Zdravotno-výchovné aktivity z príležitosti Európskeho týždňa boja proti drogám v spolupráci s vedeniami ZŠ SNP v Galante a Združenej strednej škole obchodu a služieb v Galante boli realizované zdravotno-výchovné akcie zamerané na prevenciu závislostí a riziko vzniku nikotínovej závislosti a škodlivosti fajčenia na zdravie detí a mládeže s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu. Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 18 žiakov.

Svetový deň AIDS:

V priestoroch RÚVZ Galanta boli zhotovené propagačné panely k danej problematike.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených komunit

RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

Dve pracovníčky OPZ sa zúčastnili seminára organizovaného RÚVZ v Banskej Bystrici zameraného na kampaň Vyzvi srdce k pohybu.

Zdravotno-výchovné aktivity boli realizované:

1. V rámci Dní zdravia v spolupráci s MÚ, OÚ bol zrealizovaný z príležitosti Svetového dňa zdravia – Deň zdravia pre obyvateľov Galanty, Serede a Veľkých Úľan, ktorých sa zúčastnilo 147 osôb. V rámci preventívnych vyšetrení bola propagovaná kampaň s možnosťou zapojiť sa do súťaže.

2. Dni zdravia boli realizované aj na školách - MŠ Sever Galanta, MŠ SNP Galanta, ŠZŠ Galanta ZŠ Pata, ZŠ Vinohrady nad Váhom. Najmenším deťom sa prihovárala

mimická bábka Adamko, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí. Zdravotno-výchovných aktivít sa zúčastnilo 218 detí a dospelým bola ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže Vyzvi srdce k pohybu.

3. V spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union bol realizovaný Deň zdravia pre pracovníkov I.D.C. Holding Sereď a Samsung Galanta zameraný na preventívne vyšetrenia na Reflotrone, kde bolo vyšetrených 271 pracovníkov. Na základe zistených výsledkov v rámci poradenskej činnosti bola zdôraznená dôležitosť pohybovej aktivity v prevencii civilizačných ochorení s možnosťou zapojiť sa do súťaže.

4. V spolupráci s MC Bambuľkovo sa OPZ zapojilo do akcie "Míľa pre mamu", do ktorej sa zúčastnilo 361 obyvateľov Galanta všetkých vekových skupín. V rámci bohatého programu bola účastníkom ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže Vyzvi srdce k pohybu.

5. V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli vystavené panely s propagáciou kampane. Informácie o kampani Vyzvi srdce k pohybu a podmienkach zapojenia sa do súťaže boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ Galanta.

Pracovníci PCZ realizovali individuálne poradenstvo zamerané na rizikové faktory KV ochorení, zároveň doporučili pohybovú aktivitu ako významný faktor v prevencii nadváhy a kardiovaskulárnych ochorení a ponúkli možnosť zapojiť sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“.

9.8 Národný program prevencie obezity

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na SOŠOaS Galanta, ZŠ Vinohrady nad Váhom, ŠZŠ Galanta, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Abrahám, ZŠ Sever Galanta, MŠ Úzka Galanta, MŠ SNP Galanta, MŠ Sever Galanta, MŠ Nová Doba Galanta zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 441 žiakov.

V rámci realizácie Projektu“ Prevencia metabolického syndrómu v regióne Galanty“ bola pracovníkmi poradne zdravia pri preventívnych vyšetreniach v rámci Dní zdravia venovaná pozornosť obezite, ktorá je jedným z rizikových faktorov vzniku metabolického syndrómu a kardiovaskulárnych ochorení v populácii. Meranie obvodu pásu, kontrola telesnej hmotnosti so zameraním na mieru abdominálnej obezity, kontrola hladiny glukózy a cholesterolu v krvi, monitorovanie TK spolu s odborným poradenstvom zameraným na úpravu životného štýlu / zásady zdravého stravovania, zvýšená pohybová aktivita, eliminácia škodlivých návykov/môžu významne prispieť k zníženiu metabolického a kardiovaskulárneho rizika u populácie v galantskom regióne.

9.9 CINDI program SR

Cieľom Cindi programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov, zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy

a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

V roku 2011 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami ZŠ, CVČ Nebojsa, DK Sereď, spoločnosť Samsung Galanta, IDC Holding Sereď, MsKS Sereď, MsKS Galanta a SČK, COOP Jednota, SČK Veľké Úľany, OÚ Malá Mača, OÚ Gáň, Bekaert Sládkovičovo, DIOS Horné Saliby, DHL Gáň, Lekáreň Domov zdravia Medica Galanta, TESCO Galanta, cukrárska výrobnia Filová Horné Saliby, ZŠ SNP Galanta, SOŠOaS Galanta.

Z príležitosti Dňa srdca – 29.9.2011 v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca pracovníci Poradenského centra realizovali preventívne vyšetrenia na dvoch meracích miestach v Lekárni Domov zdravia Medica, kde bolo vyšetrených 37 klientov a v HM Tesco Galanta, kde bolo vyšetrených 27 klientov. V rámci tejto akcie bolo vyšetrených 64 klientov, u ktorých boli vyšetrené všetky parametre stanovené Slovenskou nadáciou srdca /anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, BMI, meranie tlaku krvi a pulzu a vybrané biochemické parametre: celkový cholesterol a glukóza. Pracovníci OPZ realizovali individuálne poradenstvo so zameraním na rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení a zdravý životný štýl a vysvetlili obsah a zmysel Kódu zdravého života a doplnili vhodným propagačným a edukačným materiálom.

Na základe Výzvy č. 4/2011 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ bol OPZ vypracovaný **Projekt:** Prevencia metabolického syndrómu v regióne Galanty, ktorý bol schválený. Za získané finančné prostriedky bolo zakúpené diagnostiká pre realizáciu Dní zdravia.

V roku 2011 bolo vyšetrených spolu 959 klientov, z toho bolo 413 klientov prvovýšetrených a 546 klientov opakovane vyšetrených.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Zdravotnovýchovné pôsobenie NPDD vychádzalo z EU stratégie pre zdravie a rozvoj detí a dorastu, ktorého strategické direktívy zdôrazňujú sedem hlavných priorít: 1 Zdravie matky a novorodenca, 2 Výživa a fyzická aktivita, 3 Infekčné choroby, 4 Úrazy a násilie, 5 Životné prostredie, 6 Dorastový vek, 7 Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

V rámci projektu bola venovaná pozornosť zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch, k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie a vytvoriť aktívnu osobnosť vo vzťahu k zdraviu - aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Pokračovalo sa vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách, orientovaných na aktívne zapojenie a samostatné uvažovanie mladých ľudí o svojom zdraví.

K tematike vytvárania zdravého životného prostredia, boli realizované z. v. aktivity k Dňu Zeme pre žiakov I. stupňa ZŠ SNP v Galante na tému ekológia a ochrana životného prostredia. Deťom sa prihovarila mimická bábka Adamko. Deti boli aktívne zapojené do

motivačných hier zameraných na ochranu životného prostredia, vodných zdrojov a triedenie komunálneho odpadu.

V rámci prevencie dopravných úrazov a bezpečnosti cestnej premávky boli realizované zdravotno-výchovné akcie zamerané na túto problematiku v MŠ Gáň, MŠ Sever Galanta, MŠ SNP Galanta, MŠ Úzka Galanta, ZŠ Vinohrady nad Váhom – spolu 230 detí.

Racionálna výživa a životospráva, pitný režim a zdravý životný štýl bol tematikou z.v. aktivít pre SZŠ Galanta, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Sever Galanta, MŠ SNP Galanta, MŠ Gáň, MŠ Sever Galanta, MŠ Úzka Galanta, ZŠ Vinohrady nad Váhom, MŠ Abrahám - počet 348 zúčastnených žiakov.

V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast na r. 2008 -2015, ktorý je zameraný proti negatívnym javom ako užívanie návykových látok, tabaku, alkoholu a drogám boli zdravotno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu fajčenia a jeho dôsledky na zdravie detí a mládeže. Boli realizované prednášky na tému Alkohol, fajčenie a drogy pre žiakov SOŠOaS Galanta, ZŠ SNP Galanta a ZŠ Pata - spolu 85 žiakov. Z.v. aktivity boli doplnené vhodnými filmami, zv. materiálom a oboznámením sa so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „, Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 113 detí.

Jednou z úloh NPDD je realizácia projektu GYTS, ktorý je súčasťou projektu Global Tobacco Surveillance System, ktorý vypracovala a vykonáva Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) v spolupráci s Centers for Disease Control and Prevention v Atlante. Cieľovou populáciou GYTS je školská mládež vo veku 13-15 rokov. GYTS sa zameriava okrem samotného užívania tabaku a faktorov s ním spojených predovšetkým na účinok opatrení kontroly tabaku a spoločenských aspektov tabakizmu, t.j. výskytu a postojov k pasívnemu fajčeniu (doma aj mimo domova), informácií o fajčení a postojov k nemu, masmédií (nepriama reklama a propagácia tabakových výrobkov a fajčenia, preventívne informácie a vzdelávanie v jednotlivých druhoch médií), školské prostredie (edukácia a iné školské programy, fajčenie učiteľov a dodržiavanie reštriktívnych opatrení na ochranu nefajčiarov), dostupnosti tabakových výrobkov, mieru aktivity výrobcov a distribútorov tabaku (distribúcia úžitkových predmetov s logom značiek cigariet, ponuka vzoriek cigariet zdarma) ako aj dostupnosť informácií o tabaku a odvykaní.

V rámci tohto projektu OPZ realizovalo zber údajov dotazníkovou formou v ZŠ Vinohrady nad Váhom u 39 detí zo siedmeho, ôsmeho a deviatego ročníka.

V roku 2011 sa pokračovalo v realizácii Programu Ovocie a zelenina do škôl Do monitoringu sledovania spotreby ovocia a zeleniny, zvyšovania zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity a zdravého životného štýlu detí ,žiakov a rodičov boli vybrané zapojené nasledovné školy: MŠ SNP Galanta, MŠ Pata, ZŠ Štefánikova, ZŠ Vinohrady nad Váhom a nezapojené: MŠ Sládkovičovo, MŠ Šoporňa, ZŠ Komenského Sereď, ZŠ Pata.

V rámci vstupného monitoringu bolo rozdáných 180 dotazníkov s návratnosťou 149 vyplnených - 82,77 %. Výstupné monitorovanie slúžilo na hodnotenie dopadu edukácie a meranie účinnosti programu u detí a rodičov. Bolo rozdáných 180 dotazníkov s návratnosťou 133 dotazníkov -73,88 %.

Pracovníci OPZ v spolupráci s učiteľmi realizovali 13 prednášok a besied k horeuvedenej tematike počas realizácie programu.

10. KONTROLA TABAKU

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Galante venujú osobitnú pozornosť kontrole dodržiavania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení zákonov v znení zákona č. 465/2005 Z. z., pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín.

V nadväznosti na príkazný list Úradu verejného zdravotníctva SR zo dňa 26.02.2008 pod č. CKTA/3046/2008, príslušné oddelenia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Galante v mesačných intervaloch hlásia počet vykonaných kontrol, zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona o ochrane nefajčiarov.

K 31. 12.2011 bolo pracovníkmi RÚVZ Galanta celkovo vykonaných 1535 kontrol. V roku 2011 bola v blokovom konaní uložená 1 pokuta (50 €) oddelením hygieny výživy a predmetov bežného používania. Priestupky pokarhaním sa v roku 2011 neriešili.

10.1 Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Cieľom súťaže je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať fajčiť.

Súťaž je plánovaná na rok 2012 a bude sa plniť podľa stanoveného harmonogramu.

Zdravotnovýchovné aktivity OPZ v prevencii fajčenia.

V roku 2011 zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na prevenciu fajčenia u detí a mládeže a riziko vzniku nikotínovej závislosti a jej škodlivosti na mladý organizmus s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzer vo vydychovanom vzduchu formou prednášok a besied. Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Z.v. aktivít sa zúčastnilo 164 žiakov.

V januári 2011 bol v denníku SME uverejnený rozhovor s MUDr. Máriom Strakom o škodlivosti fajčenia, prevencie a možnostiach odvykania od nikotínovej závislosti.

Na základe Výzvy č.4/2011 TTSK a témy: Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji OPZ vypracovalo Projekt:“ Zvýšenie informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľstva v prevencii fajčenia ako významného faktora civilizačných ochorení“, ktorý bol schválený. Zo získaných finančných prostriedkov bol zakúpený nový Smokerlyzer.

V spolupráci s vedením lekárne Domov zdravia Medicen v Galante bolo zrealizované v jej priestoroch preventívne zdravotno-výchovné podujatie zamerané na prevenciu fajčenia, informovanie verejnosti o škodlivosti fajčenia na zdravie, o možnostiach detekcie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a stanovenie stupňa závislosti na nikotíne a možnostiach odvykania od fajčenia. Vyšetrení sa zúčastnilo 25 klientov, okrem merania oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a po vyplnení Fagerstromovho dotazníka bol klientom stanovený stupeň závislosti na nikotíne. V prípade záujmu mali klienti možnosť konzultácie s MUDr. Máriom Strakom – psychiatrom, ktorý poskytol požadované informácie a špecializované poradenstvo odvykania od fajčenia.

OPZ zabezpečilo propagáciu akcie prostredníctvom informačných plagátov v priestoroch lekárne a RÚVZ.

10.2 Školenie pracovníkov RÚVZ v oblasti prevencie fajčenia

Pracovníci OPZ neboli v roku 2011 zadelení do harmonogramu tejto školiacej akcie.

10.3 „Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012-2014“

Na plnení sa podieľa ÚVZ SR a ministerstvá.

Úlohy nad rámec a iné úlohy
riešené na RÚVZ so sídlom v Galante k 31.12.2011

príloha

Názov úlohy	riešilo odd., odbor	spoluriešilo
Kontrola očkovania proti hepatitíde B a hepatitíde A u zdravotníckych pracovníkov na detských, obvodných a odborných ambulanciách.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke v sezóne 2010-2011 u zdravotníckych pracovníkov na detských a obvodných a odborných ambulanciách.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke v sezóne 2010-2011 u celého obyvateľstva a v kolektívnych zariadeniach	Odd. epidemiológie	
Kontrola základného očkovania a preočkovania u detí a dospelých obyvateľov okresu Galanta	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke k 30.11.2011 u všetkých obyvateľov okresu Galanta	Odd. epidemiológie	
Sledovanie výživového stavu obyvateľstva vybraných vekových skupín dospelaj populácie (80 respondentov)	Odd. HV	Epidemiológia PPL, OPZ
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo systému RAPEX „o nebezpečných kozmetických výrobkoch“ (15prípadov/113kontrol/163 kontrolovaných výrobkov)	Odd. HV	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo sys. RASFF (4 prípady/89 kontrol)	Odd. HV a Odd. HDM	
Poradňa zdravia : Hromadné vyšetrenia - Mestský úrad Sereď, CVČ Nebojsa, MsKS Galanta, MsKS Sereď, OÚ Veľké Úľany, SČK Veľké Úľany, IDC Holding Sereď, COOP Jednota, Samsung Galanta, OÚ Malá Mača, OÚ Gáň, Bekaert Sládkovičovo, DIOS Horné Saliby, DHL Gáň, Lekáreň Domov zdravia Mediana Galanta, TESCO Galanta, cukrárska výrobná Filová Horné Saliby, ZŠ SNP Galanta, ZSSŤOaS Galanta. počet vyšetrených – 246 Zamestnanci podnikov - 521 Zamestnanci MŠ, ZŠ + rodičia - 75 Individuálne poradenstvo – 117 Spolu vyšetrených - 959 Horeuvedená z.v. prevencia zahŕňa aj aktivity k projektom Zdravé mestá, Zdravé školy.	OPZ odb.epid., PPLaT	MÚ, OÚ, vedenia MŠ a ZŠ, vedenia podnikov
Projekt : Adamko hravo - zdravo - počet detí ZŠ zúčastnených prednášok a besied - 376 - počet detí MŠ zúčastnených prednášok a besied - 559	OPZ	vedenia MŠ, ZŠ
Projekt: Materské centrá - cvičenie s deťmi, cvičenie s tehotnými mamičkami - počet stretnutí - 10 Besedy na témy: Denný režim Otužovanie detí Stomatohygienu a zdravá životospráva.	OPZ	MC Bambul'kovo, MŠ Sever
Projekt: Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo	OPZ	DD Patria

<p>OPZ spolupracovalo s Nadáciou Memory a Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou na spoločných aktivitách – propagácia Týždňa mozgu, na propagácii prednáškových aktivít, na distribúcii propagačných materiálov a o najčastejších ochoreniach CNS v staršom veku.</p> <p>V rámci svetového dňa - Pohybom ku zdraviu boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním dôležitosti pohybovej aktivity v staršom veku.</p>		Galanta
<p>Projekt: Prevencia protispoločenskej činnosti mládeže s dôrazom na problematiku záškoláctva a požívania alkoholu a tabakových výrobkov na území mesta Galanty.</p>	MÚ Galanta	vedenia ZŠ a SŠ
<p>Prevencia fajčenia, alkoholu a drogových závislostí: - na prednáškach a besedách sa zúčastnilo 164 žiakov II. stupňa ZŠ -prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 32 žiakov.</p>	OPZ	GOS, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Vinohrady n/V., SOŠOaS Galanta
<p>V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015, ktorý je zameraný proti negatívnym javom (agresivita, suicidálne činy, užívanie návykových látok, tabaku, alkoholu, omamných, dopingových a psychotropných látok, šikanovanie, atď.) na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu bol realizovaný projekt GYTS, do ktorého sa zapojilo 39 detí zo ZŠ Vinohrady nad Váhom, zo 7., 8. a 9 ročníka.</p>	OPZ	ZŠ, ŠZŠ a SŠ v okrese Galanta
<p>Na základe metodického pokynu k Programu Ovocie a zelenina do škôl bol realizovaný výber MŠ a ZŠ v okrese Galanta. Do monitoringu sledovania spotreby ovocia a zeleniny, zvyšovania zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity a zdravého životného štýlu detí, žiakov a rodičov bolo vybraných 8 MŠ a ZŠ z mesta a vidieka.</p> <p>Pracovníci OPZ RÚVZ Galanta aktívne spolupracovali na zdravotno-výchovných aktivitách v spolupráci s učiteľmi vybraných škôl so zameraním na zásady správnej výživy vrátane dôležitosti konzumácie ovocia a zeleniny, správnej životosprávy, prevencie obezity a zdravému životnému štýlu. Počas realizácie programu pracovníci OPZ realizovali 13 prednášok a besied k horeuvedenej tematike.</p> <p>V rámci výstupného monitoringu bolo rozdáných 180 dotazníkov, z ktorých sa vrátilo 133 vyplnených.</p>	OPZ	MŠ SNP Galanta, MŠ Pata, ZŠ Štefánikova Galanta, ZŠ Vinohrady nad Váhom, MŠ Sládkovičovo, MŠ Šoporňa, ZŠ Komenského Sereď, ZŠ Pata
<p>Na základe Výzvy č. 4/2011 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“</p> <p>OPZ vypracovalo regionálne projekty, ktoré boli zamerané na plnenia nasledovných úloh:</p> <p>Projekt: „Prevencia metabolického syndrómu v regióne Galanty“, okresu Galanta</p> <p>Projekt: Zvýšenie informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľstva v prevencii fajčenia ako významného faktora vzniku civilizačných ochorení.</p> <p>Obidva projekty k tejto výzve boli schválené TTSK.</p>	OPZ	

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Humennom**

1. Odbor hygieny životného prostredia a zdravia

1. Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v SR

1.1 Vypracovanie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie SR IV (NEHAP IV)

Aktualizácia NEHAP svojím zameraním a obsahom patrí medzi najvýznamnejšie národné programy vo verejnom zdravotníctve, ktoré boli zaradené aj do programového vyhlásenia vlády SR rezortu zdravotníctva.

Realizácia projektu bola rozčlenená do dvoch etáp. V rámci prvej etapy (január – jún 2011) išlo o analýzu stavu environmentálneho zdravia, stanovenie rámca nového dokumentu, návrh štruktúry materiálu a identifikáciu prioritných oblastí na riešenie a spracovanie pracovnej verzie materiálu. V druhej etape (júl – december 2011) mal byť vypracovaný návrh NEHAP IV, prerokovanie v medzirezortnej pracovnej skupine pre NEHAP a predloženie do GP a následne predloženie do vlády SR.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR. V priebehu roka 2011 gestor úlohy nepožadoval poskytnutie regionálnych podkladov k jej plneniu.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Cieľom je získať prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ.

V I. polroku boli vykonané kontroly úpravnej vody v Kamienke, Danovej a Zemplínskych Hámroch pre zásobovacie oblasti Sk.v. Humenné, Sk.v. Medzilaborce a Sk.v. Snina-Zemplínske Hámre –Pichné. Bolo zistené, že vo všetkých prípadoch je dezinfekcia vody zabezpečovaná prípravkami na báze chlóru. Najviac je využívaný plynný chlór. V dozorovanom regióne je zdravotné zabezpečenie pitnej vody realizované prípravkami na báze chlóru. V tejto súvislosti je dôležitá skutočnosť, že až cca 80% vody pre verejné vodovody je dodávaná z povrchových zdrojov.

V máji 2011 bol pre VVS a.s. Košice, závod Humenné daný súhlas na zmenu vodárenskej úpravy pitnej vody pre spotrebisko Medzilaborce – Vydraň – Krásny Brod, spočívajúcej v zmene spôsobu dezinfekcie pitnej vody, s prechodom na zabezpečovanie dezinfekcie UV žiarením pre časti Vydraň (dĺžka potrubnej siete cca 5 km) a dolnú časť mesta Medzilaborce (dĺžka potrubnej siete cca 4 km) na obdobie troch mesiacov. Zdrojom vody pre časť Vydraň je povrchová voda z potoka Danová upravovaná na ÚV Danová, zdrojom vody pre dolnú časť mesta Medzilaborce sú infiltračné studne pri rieke Laborec nad mestom Medzilaborce a ÚV Danová.

Na uvedené obdobie boli stanovené nasledovné podmienky: jedenkrát týždenne bude vykonávaný základný mikrobiologický a biologický rozbor vzoriek vody z dvoch odberných miest v lokalite Vydraň a troch odberných miest v lokalite dolná časť mesta Medzilaborce (odberné miesta sú uvedené v aktualizovanom prevádzkovom poriadku), výsledky budú mesačne predkladané na RÚVZ so sídlom v Humennom; v prípade zistenia nevyhovujúcej kvality vody v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch bude voda vo vodovodnej sieti bezodkladne dezinfikovaná chlórom; v prípade opráv porúch vodovodnej siete bude vykonané odkalenie potrubia a zabezpečená jednorazová dezinfekcia vody chlórom; bude zabezpečené pravidelné odkalovanie vodovodnej siete v intervale 2x týždenne; preventívne raz mesačne bude zabezpečená dezinfekcia vody chlórom tak, aby jeho prítomnosť bola zaregistrovaná aj na koncových bodoch rozvodnej siete; kontrola funkčnosti UV žiaričov

bude pracovníkmi obsluhy zabezpečená vo VDJ Vydraň denne, vo VDJ DTP Medzilaborce 3x týždenne, o kontrole bude vedený záznam.

Po ich vyhodnotení bol v októbri 2011 daný súhlas na ďalšie prevádzkovanie do 30.06.2012, pričom vzhľadom na doterajšie výsledky kvality vody boli stanovené podmienky prevádzkovania zmiernené nasledovne: dvakrát mesačne bude vykonávaný základný mikrobiologický a biologický rozbor vzoriek vody z dvoch odberných miest v lokalite Vydraň a troch odberných miest v lokalite dolná časť mesta Medzilaborce, v prípade zistenia nevyhovujúcej kvality vody v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch bude voda vo vodovodnej sieti bezodkladne dezinfikovaná chlórrom, v prípade opráv porúch vodovodnej siete bude vykonané odkalenie potrubia a zabezpečená jednorazová dezinfekcia vody chlórrom, bude zabezpečené pravidelné odkalovanie vodovodnej siete v intervale 2x mesačne, preventívne raz mesačne bude zabezpečená dezinfekcia vody chlórrom tak, aby jeho prítomnosť bola zaregistrovaná aj na koncových bodoch rozvodnej siete, kontrola funkčnosti UV žiaričov bude pracovníkmi obsluhy zabezpečená vo VDJ Vydraň denne, vo VDJ DTP Medzilaborce 3x týždenne, o kontrole bude vedený záznam.

Na základe protokolov o skúškach vôd odoberaných z dotknutej vodovodnej siete v rámci prevádzkovej kontroly i v rámci monitoringu vykonávaného RÚVZ je možné konštatovať, že kvalita vody je vyhovujúca, až na občasné prekročovanie medznej hodnoty v ukazovateli mŕtve mikroorganizmy.

V druhom polroku boli získané údaje spracované v tabuľke č. 1 Prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru. Tabuľka bola e-mailom zaslaná na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR dňa 24.10.2011.

Následne bola spracovaná tabuľka č. 2 Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov. Tabuľka bola na ďalšie spracovanie zaslaná e-mailom dňa 10.11.2011 na RÚVZ so sídlom v Prešove.

Na základe získaných údajov a po spracovaní tabuľky č. 3 Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov (I. polrok 2012) budú vytipované verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov.

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie

Cieľom je úprava a doplnenie funkčnosti Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie vrátane prispôsobenia systému novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii (vznik nového typu kúpalísk - tzv. prírodných kúpacích biotopov) a požiadavkám v oblasti informovania.

V rámci dozorovaného regiónu boli prevádzkované Kúpalisko Humenné, RO Sninské rybníky, RO Barnova Rika v Zemplínskych Hámroch a bazén v rekreačnom stredisku DRZ Sninské rybníky. Kúpalisko v RO Bystrá nebolo prevádzkované.

V I. polroku boli na základe žiadosti prevádzkovateľov vykonané kontroly pripravenosti rekreačných areálov na LTS a následne bola spracovaná správa o pripravenosti na LTS. V priebehu letnej turistickej sezóny bolo zabezpečené sledovanie hygienickej úrovne rekreačných areálov a kvality vody na kúpanie a zverejňovanie priebežných informácií v IS Vody na kúpanie.

Letné kúpalisko v Humennom bolo prevádzkované od 09.06.2011 do 05.09.2011. Detský bazén (brázgalisko), vzhľadom na jeho nepripravenosť (rozbitá dlažba v okolí bazénu) bol daný do prevádzky 22.07.2011. V prevádzke boli dva bazény – plavecký 50 m bazén s recirkuláciou a detský bazén bez recirkulácie, s dennou výmenou vody. Vyšetrenia vzoriek vody zabezpečoval prevádzkovateľ kúpaliska prostredníctvom laboratórií RÚVZ so sídlom v Prešove. Zdrojom vody pre bazény je vlastná studňa v areáli kúpaliska a mestský vodovod.

V priebehu sezóny neboli pri previerkach a pri odberoch vzoriek zistené v prevádzke závažnejšie nedostatky. Celkovo boli z bazénov letného kúpaliska odobraté 4 vzorky. Kvalita vody vo vyšetrovaných ukazovateľoch zodpovedala hygienickým požiadavkám.

Kúpalisko Barnova Rika v obci Zemplínske Hámre bolo prevádzkované od 09.06.2011 do 02.09.2011. V prevádzke boli dva bazény – plavecký 25 m s recirkuláciou vody a detský bazén bez recirkulácie s dennou výmenou vody. Zdrojom vody je obecný vodovod. Prevádzkovateľ predložil dva protokoly o skúškach vzoriek vôd odobratých z 25m bazéna, ktoré boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Prešove. Prekročenie medznej hodnoty bolo zistené v jednej vzorke v ukazovateli voľný chlór.

Prírodný kúpací biotop v RO Rybníky Snina s úpravou vody založenou na biologickom princípe (bez chémie) bol prevádzkovaný od 10.06.2011. Zdrojom vody je potok Bystrá. Vyšetrenia vzoriek vôd zabezpečoval prevádzkovateľ kúpaliska prostredníctvom laboratórií RÚVZ so sídlom v Prešove, kvalita vody bola kontrolovaná aj v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Kvalita vody bola kontrolovaná v súlade s požiadavkami ustanovenými nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. V priebehu sezóny neboli pri previerkach a pri odberoch vzoriek zistené v prevádzke závažnejšie nedostatky. Celkovo bolo odobratých 11 vzoriek vôd, vzorky zodpovedali požiadavkám ustanoveným v nariadení vlády SR č. 87/2008 Z.z. Na kúpalisku v RO Sninské rybníky je potrebné doriešiť vyhovujúce priestory pre zamestnancov a miestnosť prvej pomoci. Zvýšenie kapacity kúpaliska je možné iba za predpokladu dobudovania ďalších zariadení osobnej hygieny pre návštevníkov. Prevádzka kúpaliska bola ukončená 12.09.2011. Prevádzku prírodných kúpacích biotopov je potrebné riešiť aj legislatívne.

V spádovej oblasti v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom nie sú vybudované kúpaliská s termálnou vodou a nie sú tu vyhlásené prírodné kúpace oblasti. V mesiaci júl boli odobraté na laboratórne skúšky vzorky vôd z toku Laborec v mieste jeho vzdutia v Humennom a z rybníkov v Slovenskej Volovej a v Chlenci (okres Humenné). Vzorka vody odobratá z toku Laborca nevyhovovala požiadavkám ustanoveným nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská z dôvodu prekračovania medzných hodnôt v mikrobiologických ukazovateľoch a zvýšený obsah rias, vzorky odobraté z rybníkov pre nedodržanie hodnôt v mikrobiologických ukazovateľoch, nedostatočné nasýtenie vody kyslíkom a celkový fosfor. Uvedené oblasti boli správcami vody označené nápismi „Zákaz kúpania“.

V priebehu kúpacjej sezóny v roku 2011 neboli zaznamenané vážnejšie nedostatky z hľadiska požiadaviek ochrany verejného zdravia. Kvalita vody na prevádzkovaných kúpaliskách vo vyšetrených ukazovateľoch vyhovovala stanoveným požiadavkám.

Z hľadiska pripravovanej aktualizácie IS o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie problémy boli so zadávaním údajov pre prírodný kúpací biotop v RO Sninské rybníky, pretože IS neumožňuje priebežne zadávať údaje pre prírodné kúpalisko s organizovanou rekreáciou bez vyhláseného štatútu. Problém bol konzultovaný s odbornými zamestnancami ÚVZ SR.

1.10 Posilnenie implementovania HIA (Health Impact Assessment) v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Pri implementácii HIA v podmienkach RÚVZ so sídlom v Humennom sme postupovali v intenciách usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 14.12.2010 s využívaním validovaného pre-skríningového nástroja a validačného protokolu k pre-skríningovému nástroju, ktorý nám bol ÚVZ SR doručený 07.02.2011. Problematika HIA a postupy boli prerokované aj na celoslovenskej pracovnej porade vedúcich odborov a oddelení HŽPaZ, konanej v dňoch 11. – 12. mája 2011 v Dudinciach.

Na RÚVZ so sídlom v Humennom nebolo v roku predložené podanie, kedy by na základe výsledkov vykonaného skríningu bolo potrebné vyžadovať vypracovanie posudku vplyvu posudzovanej činnosti na zdravie (HIA). Samotný skrínung bol vykonaný v dvanástich prípadoch.

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

1. Kontrola kvality vody a režimu hospodárenia v OP VN Starina

VN Starina je najvýznamnejším zdrojom pitnej vody v rámci Vsl. vodárenskej sústavy. Úloha bola plnená aj v predchádzajúcich rokoch. Cieľom úlohy bolo priebežne sledovať kvalitu pitnej vody vo VN Starina, na prítokoch a na vstupe a výstupe z ÚV v Stakčíne.

Na úpravni vody v Stakčíne bolo v priebehu roka 2011 odobratých na vyšetrenie 12 vzoriek surovej a 12 vzoriek upravenej vody, ktoré boli skúšané v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že surová voda zodpovedala kategórii A1 a v ukazovateli živé organizmy kategórii A2 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch (ďalej len vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.). Upravená voda nezodpovedala požiadavkám stanoveným vyhláškou NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v jednom prípade v ukazovateli živé organizmy a v jednom prípade v ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy pri 37°C. Uvedené nedostatky boli prerokované s prevádzkovateľom ÚV v Stakčíne a následne boli prijaté nápravné opatrenia. Okrem toho bolo odobratých 16 vzoriek vôd z prítokov na VN Starina - Cirocha, Stružnica, Berezovec a z hladiny pri priehradnom múre. U týchto prítokov boli vyšetrované NEL, CHsK_{Mn}, reakcia vody, vodivosť a zákal. Všetky ukazovatele zodpovedali kategórii A1 a v ukazovateli zákal kategórii A2 vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.

Prehľad o odobratých vzorkách upravenej vody a ich kvalite:

Odberové miesto	Počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
		Fyzikálno-chemicky		Mikrobiologicky		Biologicky		Spolu	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín – upravená voda	12	0	0	1	8,33	1	8,33	2	16,67

Prehľad o kvalite surovej vody a jej zaradenie do kategórií:

Odberové miesto	Počet vzoriek	Kategórie úpravy					
		A1		A2		A3	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín – surová voda	12	4	33,3	8	66,67	0	0
Prítoky VN Starina	16	13	81,25	3	18,75	0	0
Spolu	28	17	60,71	11	39,29	0	0

V rámci plnenia úlohy bola zabezpečená aj kontrola režimu hospodárenia v OP VN Starina. Kontrola bola vykonávaná v rámci kontrolných dní zvolávaných orgánom štátnej vodnej správy. Počas kontrolných dní informovali zamestnanci RÚVZ orgány štátnej vodnej správy a správcu nádrže o kvalite vody, na základe výsledkov skúšok vôd odoberaných v rámci ŠZD. Zároveň boli prijímané aj opatrenia pre subjekty hospodáriace v ochranných pásmach, najmä v súvislosti s lesohospodárskou činnosťou.

2. Prírodný kúpací biotop Sninské rybníky – pozitíva a negatíva z hľadiska dopadov na zdravie

Prírodný kúpací biotop vznikol rekonštrukciou existujúcich bazénov Dana a Eva v RO Sninské rybníky. Bol vybudovaný ako bazén s úpravou vody založenou na biologickom princípe (bez chémie). Zdrojom vody je potok Bystrá. Samotná bazénová nádrž, vybudovaná v priestore bývalého bazéna Dana, je nepravidelného oválneho tvaru o rozmeroch cca 53x85 m. Samotný bazén sa člení na časť pre plavcov, neplavcov a brázgalsko. Biologúna je vybudovaná v priestore nádrže Eva a nie je prístupná verejnosti. Celá plocha biologúny (cca 2233m²) bola vysadená vodnými rastlinami (8923 ks). Hĺbka biologúny je cca 40cm.

Na základe výsledkov obhliadok kúpaliska vykonaných na základe žiadosti prevádzkovateľa (Mesto Snina) o vydanie súhlasu na uvedenie priestorov do prevádzky bolo dňa 10.06.2011 vydané kladné rozhodnutie na uvedenie priestorov kúpaliska do prevádzky a schválený prevádzkový poriadok. Kladné rozhodnutie bolo odôvodnené aj vyhovujúcimi výsledkami kvality vody na kúpanie pred začiatkom sezóny, ktorá zodpovedala limitom ustanoveným nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská.

Vyšetrenia vzoriek vôd v priebehu sezóny zabezpečoval prevádzkovateľ kúpaliska prostredníctvom laboratórií RÚVZ so sídlom v Prešove, kvalita vody bola kontrolovaná aj v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Kvalita vody bola kontrolovaná v súlade s požiadavkami ustanovenými nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. V priebehu sezóny neboli pri previerkach a pri odberoch vzoriek zistené v prevádzke závažnejšie nedostatky.

V tabuľkách sú uvedené výsledky prevádzkovej kontroly kvality vody v bazéne a výsledky získané odbermi vody pri výkone ŠZD:

Prevádzková kontrola	31.5.2011	29.6.2011	18.7.2011	15.8.2011	23.8.2011	Limit
Farba	5	10	10	<5 (LOQ)	<5 (LOQ)	20
Reakcia vody	8,64	8,4	7,88	8,09	7,89	6,5-8,5
Zápach	0	0	0	0	0	bez
Nasýtenie vody O	112,1	102,5	78,2	90,8	96,2	>80
Celkový fosfor	<0,012(LOQ)	0,012	0,027	0,012	0,033	0,05
Celkový dusík	1,6	0,52	2,07	1,748	2,11	5
Koliformné baktérie	0	0	1,7.10E2	10	8	5000
Escherichia coli	0	0	10	0	0	500
Črevné enterokoky	4	10	30	2	2	200
Cyanobaktérie so vodný kvet	0	0	0	0	0	100 000
Riasy	8000	1350	220	318	0	10 000
Chlorofyl α	-	-	3,2	1	-	75
Rod Salmonella	neprít.	neprít.	neprít.	neprít.	neprít.	neprít.

ŠZD	30.3.2011	18.5.2011	22.6.2011	20.7.2011	3.8.2011	17.8.2011	Limit
Farba	5	10	15	5	<5 (LOQ)	<5 (LOQ)	20
Reakcia vody	8,12	8,03	8,77	7,79	8,61	8,03	6,5-8,5
Zápach	0	0	0	0	-	0	bez
Nasýtenie vody O	128,7	113,1	102,4	65,4	93,7	78,1	>80
PAL	<0,1 (LOQ)	<0,1(LOQ)	<0,1(LOQ)	-	-	-	0,3
Fenoly	<0,02(LOQ)	<0,02(LOQ)	<0,02(LOQ)	-	-	-	0,05
Celkový fosfor	<0,012(LOQ)	0,019	0,018	0,027	0,02	0,012	0,05
Celkový dusík	0,94	1,34	0,96	2	1,842	1,784	5
Koliformné baktérie	10	3,7.10E2	0	1,5.10E2	54	8	5000
Escherichia coli	0	0	0	0	15	0	500
Črevné enterokoky	0	0	2	6	8	6	200
Cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet	0	0	0	0	0	0	100 000
Riasy	154	1507	8800	100	1430	206	10 000
Chlorofyl α	3,2	7,4	7,5	2,3	5,5	1	75
Rod Salmonella	neprít.	neprít.	neprít.	neprít.	neprít.	neprít.	neprít.

Prevádzka kúpaliska v LTS 2011 bola ukončená 12.09.2011. Celkovo bolo odobratých 11 vzoriek vôd, vzorky zodpovedali požiadavkám ustanoveným v nariadení vlády SR č. 87/2008 Z.z.

Z hľadiska ďalšieho prevádzkovania je na kúpalisku v RO Sninské rybníky potrebné doriešiť vyhovujúce priestory pre zamestnancov a miestnosť prvej pomoci. Zvýšenie kapacity kúpaliska je možné iba za predpokladu dobudovania ďalších zariadení osobnej hygieny pre návštevníkov. Prevádzku prírodných kúpacích biotopov je potrebné riešiť aj legislatívne.

3. Kvalita pitnej vody v individuálnych zdrojoch

Cieľom úlohy bolo získavanie objektívnych údajov o kvalite vody v individuálnych zdrojoch vody v obciach, ktoré zatiaľ nemajú vybudované verejné vodovody a zhodnotenie možných

vpływov užíwanej vody na zdravie obyvateľov. Vzorčky vôd boli odoberané v rokoch 2010-2011.

V okrese Humenné zo 62 obcí nemá verejný vodovod 25 obcí a z celkového počtu 64 032 obyvateľov je pitnou vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 9 620 obyvateľov, čo je 15,02%. V okrese Snina z 34 obcí je 24 bez verejného vodovodu a z 38 528 obyvateľov okresu je vodou z IZ zásobovaných 6975, čo predstavuje 18,10 %. V okrese Medzilaborce z 23 obcí je bez verejného vodovodu 13 obcí a z 12 098 obyvateľov okresu je vodou z IZ zásobovaných 3 444, t.j. 28,46 %.

Z trinástich obcí okresu Humenné (Rovné, Papín, Zubné, Maškovce, V. Hrušov, Lukačovce, Víťazovce, Jankovce, Turcovce, Černina, Baškovce, Hrubov) sme odobrali 26 vzoriek, teda cca po dve vzorky z každej obce. V okrese Snina (Nechvalova Polianka, Nižná Jablonka, Topoľa, Runina, Zboj, Príslop, Kolbasov) bolo odobratých 13 vzoriek vôd. V okrese Medzilaborce (Zbojné, Radvaň nad Laborcom, Ňagov, Čabalovce) bolo odobratých 8 vzoriek vôd. Väčšina individuálnych zdrojov vody je vybudovaná záchytným prameňom, veľmi často odborne nevyhovujúcich, bez ochranných pásiem, s možnosťou kontaminácie zdrojov povrchovými vodami.

Z protokolov o skúškach vzoriek vôd vyplýva, že kvalita vody nezodpovedá požiadavkám ustanoveným v NV SR č. 496/2010, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Najčastejšie, až v 80-tich % prípadoch, bolo zistené nedodržanie limitných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov. Z mikrobiologických a biologických ukazovateľov bol najčastejšie zistený pozitívny nález koliformných baktérií, enterokokov, Escherichia coli, kultivovateľných mikroorganizmov pri 22⁰C a 37⁰C, živých organizmov a abiosestónu.

Z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo najčastejšie zisťované prekračovanie limitných hodnôt železa, mangánu, zákal, chemická spotreba kyslíka manganistanom, amónne ióny a dusičnany.

Okres	Celkový počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
		Fyz.- chem.		Mikrobiol.		Biologicky		Celkovo	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Humenné	26	16	61,53	21	80,76	4	15,38	25	96,15
Snina	13	9	69,23	10	76,92	3	23,07	12	92,30
Medzilaborce	8	3	37,50	7	87,50	1	12,50	7	87,50
Spolu	47	28	59,57	38	80,85	8	17,02	44	93,61

Na základe zistených skutočností je možné konštatovať, že kvalita vody v individuálnych zdrojoch spomenutých obcí je nevyhovujúca a požívanie a používanie takejto nevyhovujúcej vody prináša značné riziká ohrozenia zdravia obyvateľov. Závadnosť odobratých vzoriek vody je jednak ovplyvňovaná podložími v danej oblasti (železo, mangán), ale je aj dôsledkom nevyhovujúceho umiestnenia zdrojov vody, zlým technickým stavom a nezabezpečením dezinfekcie vody.

Zisťovaná vysoká závadnosť vzoriek vôd odoberaných z individuálnych zdrojov je dostatočným dôvodom na to, aby tejto problematike bola venovaná pozornosť naďalej, pretože počet obyvateľov odkázaných na takýto druh zásobovania pitnou vodou je stále pomerne vysoký (cca 20 %).

2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom projektu je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci, vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch .

Zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a problematika činnosti pracovnej zdravotnej služby je aktivitou v rámci úlohy 3.3., 1a - Aktualizácia Národného programu podpory zdravia obyvateľov SR v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2011- 2014, za ktorú je zodpovedná vedúca odboru PPL ÚVZ SR.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2011 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli prehodnotené: z evidencie bola vyradená riziková práca v jednej organizácii. Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo v 34 organizáciách na 96 pracoviskách. Z toho do kategórie rizika 3 bolo na 61 pracoviskách a do kategórie rizika 4 na 35 pracoviskách pre rizikové faktory hluk, pevné aerosóly, biologický faktor – TBC, cytostatiká, formaldehyd a vibrácie. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 104 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V roku 2011 sme uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Bolo vykonaných 12 previerok. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme upozorňovali na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi

jedovatých látok a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2011 sme neevidovali vydanie osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Nezaznamenali sme žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V roku 2011 sme naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenských, pri výkone ŠZD. Pokračovali sme vo vyhľadávaní pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Bolo vydaných 7 súhlasných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Bolo vykonaných 10 previerok na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu a konzultácia k uvedenej problematike. Zabezpečili sme vyplnenie 12 kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pri výkone ŠZD sme uplatňovali legislatívnu úpravu – vyhláška MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. V roku 2011 sme nezaraďovali do kategórií pre riziko psychickej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prvom roku 2011 sme zdokonalili systém prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Pri šetrení sme sa zameriavali na širší a podrobnejší postup činnosti a zabezpečovali sme fotodokumentáciu a videozáznamy z vykonávaných prešetrovaných činností. Skvalitnili sme hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania sú zasielané aj na ÚVZ SR. V roku 2011 sme prešetrovali 8 chorôb z povolania pre DNJZ, z nich 2 boli prešetrované už koncom roka 2010. Pri prešetrovaní chorôb z povolania sa jednalo o jedného zamestnanca v profesii píliar Lesy SR, OZ Vranov nad Topľou, dvor Stakčín, jedného zamestnanca v profesii robotník na lise vo firme Oldrati Humenné, jednu administratívnu pracovníčku Sociálnej poisťovne pobočky v Humennom, jednu pracovníčku v obuvníckom priemysle – JAS Snina, o jedného zamestnanca v profesii píliar LPM Ulič, jedného zvarača v spoločnosti Kovostroj a.s. Medzilaborce, jedného pracovníka na lisoch v spoločnosti TECAR EUROPE a.s. Humenné a jedného vodiča nákladného auta v spoločnosti Agrifop Stakčín. V porovnaní s rokom 2010 môžeme konštatovať, že v roku 2011 nedošlo k výraznému nárastu prešetrovaných chorôb z povolania s touto diagnózou. O prešetrovaní chorôb z povolania je na oddelení vedená

evidencia.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2011 sme neprešetrovali podozrenie na ochorenie chrbtice. Realizovali sme len došetrenie jedného podozrenia na ochorenie chrbtice. Došetrenie sa týkalo výhradne doplnenia popisu vykonávaných pracovných činností. Usmerňovali sme a konzultovali pri výkone ŠZD zamestnávateľov o preventívnych opatreniach na predchádzanie chorôb.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Cieľom je znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na jednotlivých pracoviskách sme získavali údaje a uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Zamerali sme sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov. Bolo vykonaných 9 previerok na pracoviskách so ZJ. Na oddelení je vedená evidencia previerok. Zabezpečili sme vyplnenie 121 kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Cieľom je praktické presadzovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH)

Zapojili sme sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“.

Dňa 20.06.2011 sme sa zúčastnili celoslovenského seminára pracovníkov odborov a oddelení PPL v Banskej Bystrici, ktorého cieľom bolo dosiahnuť jednotný postup orgánov verejného zdravotníctva pri kontrole uplatňovania chemickej legislatívy (REACH). V rámci tohto seminára bol zabezpečený jednotný postup kontrol pracovníkov RÚVZ podľa REACH-EN-FORCE 2 a prácu s dotazníkom. Kontroly sú zamerané na následných užívateľov, výrobcov a dovozcov so zameraním na karty bezpečnostných údajov z pohľadu DPD a CLP. Prioritné zameranie kontrol je na podniky vyrábajúce farby, laky a náterové hmoty a chemické výrobky pre stavebníctvo a dopravu. Na základe dohôd s krajskou odborníčkou sme vykonali v 2. polroku 2011 spoločnú previerku zameranú na REACH-EN-FORCE 2 s pracovníkmi IP v spoločnosti FARBY LAKY s.r.o. Humenné. Výsledky spoločnej previerky boli spracované vo forme dotazníka REACH-EN-FORCE 2, ktorý bol následne odstúpený RÚVZ v Banskej Bystrici a RÚVZ v Bratislave. Na riešenie tejto problematiky sme určili konkrétnych odborných pracovníkov oddelenia PPL.

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu.

1. Znižovanie rizika chorôb podmienených prácou v prevádzkach drevovýrob

Cieľom je zvýšenou kontrolou prevádzok drevovýrob a následným presadzovaním potrebných opatrení znížiť riziko chorôb podmienených prácou. Pozornosť zamerať hlavne na dodržiavanie požiadaviek ustanovených NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku a požiadaviek ustanovených v NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci.

V roku 2011 sme v dozorovanom regióne evidovali 137 prevádzok drevovýrob s rizikom ohrozenia zdravia expozíciou hluku. Z uvedeného počtu cca 48 prevádzok spracováva aj tvrdé drevo, kde pretrváva riziko poškodenia zdravia karcinogénnym faktorom – prach z tvrdého bukového a dubového dreva. V rámci plnenia projektu sme vykonali 58 previerok. Bolo vydaných 5 rozhodnutí so 16 uloženými pokynmi na odstránenie zistených nedostatkov. Pri ŠZD sme pozornosť zamerali na konzultácie a besedy o možnom riziku a poškodení zdravia zamestnancov. Na drevovýrobe sme neprešetrovali žiadnu chorobu z povolania ani ohrozenie. Boli spracované dotazníky informovanosti zamestnancov v počte 80 ks, z toho 42 pre riziko prachu a 38 pre hluk.

Na prehodnotenie rizikovej práce bolo vydaných 15 rozhodnutí, z toho bolo v kategórii rizika 3 vydaných 10 rozhodnutí na 17 pracoviskách pre rizikový faktor hluk a prach, a v kategórii rizika 4 to bolo 5 rozhodnutí na 15 pracoviskách pre rizikový faktor hluk a prach. Z evidencie rizikových prác bola vyradená jedna prevádzka s rizikovou prácou v rizikovom faktore hluk.

2. Zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby

Cieľom je sústavnou kontrolnou činnosťou dosiahnuť vyššiu úroveň zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby vo firmách pôsobiacich v regióne, s dôrazom na firmy, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce.

Podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov zamestnávateľia zabezpečovali pre svojich zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu. Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti sa vykonáva na základe lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci. Prehliadky sú vykonávané lekármi PZS najmä u pracovníkov zaradených do tretej a štvrtej kategórie. Lekárske prehliadky u pracovníkov, ktorí vykonávajú práce zaradené do prvej alebo druhej kategórie vykonávajú lekári so špecializáciou všeobecné lekárstvo. Kontrola zameraná na zabezpečenie PZS bola zamestnancami odd. PPL vykonaná v 70 organizáciách. Pri ŠZD sme tiež upozorňovali na zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z nedôsledného posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu.

3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Plnenie:

V roku 2011 bolo monitorovaných 80 klientov (po 20 z každej vekovej skupiny). Každý klient vyplnil jednodňový jedálny lístok, dotazník o životospráve a pohybovej aktivite. Vyplnené jedálne lístky boli počítačovo spracované v programe ALIMENTA verzia 4.3E, ktorý poskytol informácie o energetickom príjme, príjme základných živín, vitamínov, minerálov, hrubej vlákniny, cholesterole, spotreby NaCl, príjme tekutín a kyseliny listovej. V poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Humennom sa každému klientovi z kapilárnej krvi vyšetrili parametre lipoproteínového metabolizmu a glukózy na prístroji Reflotron. Súčasne bol vyplnený klinicko – biochemický dotazník. Výsledky sa hodnotili podľa kritérií programu CINDI.

Vyhodnotenie:

Z výsledkov sledovania výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie vyplýva, že energetický príjem vo všetkých skupinách v prevažnej miere nedosahoval OVD. Živiny sú naďalej zastúpené v nesprávnom pomere. Bol zistený vyšší príjem bielkovín, nižšia spotreba sacharidov, vitamínu C vo všetkých skupinách, vyšší príjem tukov, hlavne v skupine mužov, nižšia spotreba vody v skupine žien v oboch vekových skupinách a naďalej nižšia spotreba hrubej vlákniny, nárast NaCl vo všetkých skupinách a pokles hladiny cholesterolu v oboch vekových skupinách. Zastúpenie jednotlivých živín bolo v nesprávnom pomere.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Plnenie:

Za účelom monitorovania obsahu jódu v kuchynskej soli (vrátane morskej soli) bolo odobratých 24 vzoriek na laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃. Vzorky sa odoberali pravidelne 1x mesačne.

Vyhodnotenie:

Všetky vyšetrené vzorky vyhovovali chemickým ukazovateľom.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

1. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku

2. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Plnenie:

Materiál Informačná kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku a na ochranu zdravia pred používaním „black hena“ na dekoráciu pokožky v čase letných prázdnin bola vykonaná formou zverejnenia na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Humennom.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľ:

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácia v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Plnenie:

Zamestnancami RÚVZ so sídlom v Humennom bola podľa harmonogramu odberov predmetov určených na styk s potravinami na rok 2011 v mesiaci apríl odobratá 1 vzorka dojčenskej fľaše na chemické vyšetrenie vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov. Vzorka bola odoslaná do laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade.

Vyhodnotenie:

Výsledky laboratórnych skúšok vo vyšetrených ukazovateľoch vyhovovali ustanoveným limitom.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Plnenie:

Táto úloha sa vykonáva spoločne s projektom „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospelaj populácie“. Pri realizácii monitoringu je sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok: E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín. Bolo monitorovaných 80 respondentov - ľahko pracujúci (20 žien a 20 mužov z každej vekovej skupiny). Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x - jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa) a týždenný dotazník frekvencie spotreby.

Vyhodnotenie:

V rámci monitoringu bol vykonaný odber 2 vzoriek potravín s obsahom sledovaných prídavných látok, ktoré boli deklarované výrobcom na obale potraviny. Laboratórnym vyšetrením bolo zistené, že výsledky chemických skúšok zodpovedajú stanoveným ukazovateľom. Údaje získané na základe spotreby vybraných prídavných látok boli zaslané na Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na ďalšie spracovanie.

4. Odbor hygieny detí a mládeže

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

4.1 „Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine“

Cieľom projektu bolo získanie podkladov pre hodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001. U detí a mládeže vo veku od 7 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende mladej populácie SR a získať štandardné referenčné hodnoty.

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky, ktorú vypracoval ÚVZ SR Bratislava, boli realizované merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže v regióne Humenné. Súčasťou tohto prieskumu bol realizovaný zber údajov, z ktorých budú štatisticky ÚVZ SR Bratislava spracované ukazovatele výživovej a sociálno-ekonomickej situácie v rodinách respondentov.

V priebehu mesiaca október a v prvom týždni mesiaca november 2011 boli vykonané merania určených telesných parametrov detí a mládeže v okresoch Humenné a Snina. Štatistickým výberom na určených školách (ZŠ SNP Humenné, ZŠ Budovateľská Snina, CZŠ Belá nad Cirochou, ZŠ Stakčín, Gymnázium J. Zlatoústeho, Lesná, Humenné, Hotelová akadémia, Štefánikova, Humenné a Stredná priemyselná škola, Partizánska, Snina), boli vybrané požadované počty respondentov jednotlivých vekových skupín podľa pohlavia. U jednotlivých respondentov bola zmeraná telesná hmotnosť, telesná výška, obvod hlavy, hrudníka, bokov a ľavého ramena. Zisťovali sa aj ďalšie doplňujúce údaje (vek, stravovanie, typ žiaka, národnosť, pohlavie, atď).

Prieskumu sa zúčastnilo celkom 512 respondentov, ktorým boli rozdane dotazníky pre rodičov, kde sa zisťovala výška, hmotnosť rodičov, ich vzdelanie a zamestnanie. Získané údaje sa zadávajú do masky v programe Excel, píšú do záznamových hárkov a budú zaslané na ÚVZ SR na celoslovenské spracovanie.

4.2 „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“

Prieskum bol už tradične zameraný na sledovanie zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže a tiež na oblasť závislostí ako je fajčenie, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a pod.

Údaje o spotrebe alkoholu, tabaku a drogách (ESPAD) boli zberané u žiakov ZŠ a študentov SŠ, ako aj u učiteľov a koordinátorov prevencie vo vybraných školských zariadeniach v našom regióne.

V priebehu 14. kal. týždňa, v mesiaci apríl 2011 bol realizovaný projekt ESPAD (Tabak, alkohol, drogy a šikanovanie u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov).

Prieskum koordinuje Úrad vlády SR - Národné monitorovacie centrum - Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie a ÚVZ SR.

Reprezentatívny výber škôl bol vykonaný štatistikom ŠÚ SR. Náhodným výberom pre RÚVZ so sídlom v Humennom bola vybraná Stredná odborná škola, Sládkovičova č. 2723/120, Snina (4 triedy).

V každej triede boli študentom rozdane dotazníky „ESPAD, SMQ : Prehľad názorov na fajčenie a SFEA – prehľad názorov na pitie alkoholu. Po vyplnení dotazníkov každý študent vložil dotazníky do priloženej obálky a zalepil ju. Na dotazníkoch ani na obálkach sa

neudávali mená, anonymita bola zaručená. Za každú triedu bolo vyplnené aj „Hlásenie za triedu“ (kraj, názov školy, trieda, počet študentov, dĺžka vyplňania dotazníkov a pod.). Celkom bolo vyplnených 180 dotazníkov od 60-tich študentov.

Vyplnené dotazníky spolu s hlásením za triedu sme podľa priložených inštrukcií označili (adresa školy, ročník, kraj) a zaslali na ÚVZ SR Bratislava na celoslovenské spracovanie.

4.3 „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“

Z dôvodu plnenia projektu „Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine“, čo je veľmi náročná úloha na čas a samotnú realizáciu, sa uvedený projekt v roku 2011 nerealizoval. V riešení sa bude pokračovať v roku 2012.

4.4 „Zdravé deti v zdravých rodinách“

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov sa získavajú poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizujú intervenčné opatrenia na individuálnej i populačnej úrovni.

I. etapa tohto projektu sa uskutočnila v rokoch 2001 – 2003 na celoslovenskej úrovni. V tejto etape išlo o rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov.

Priebežne je sledovaný rast a vývoj detí od narodenia a životný štýl rodičov. V okrese Humenné boli prim. MUDr. Kovaľom, PhD. určené pre plnenie tohto projektu tieto detské lekárky : MUDr. Grecová, MUDr. Kusendová, MUDr. Tornyosová, MUDr. Ševčíková a MUDr. Olšová.

Na zber údajov sa používa spracovaný a overený skriningový formulár, ktorý bol doplnený o dotazníkovú časť, ktorá je zameraná na sledovanie frekvencie konzumácie jednotlivých potravín.

Skriningové formuláre s dotazníkmi zabezpečilo odd. HDM, boli rozdane detským lekárom, ktorí ich vyplnili s rodičmi detí. K 31.12.2011 boli zozbierané v počte 84 a v programe Epi-info budú analyzované a získaná databáza zaslaná na RÚVZ Banská Bystrica do 30.01.2012 na celoslovenské spracovanie.

6. Odbor epidemiológie

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

6.1 Národný imunizačný program SR

Na plnení národného imunizačného programu sa podieľajú detskí, dorastoví a praktickí lekári. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie stavu zaočkovanosti populácie.

V mesiaci september bola vykonaná kontrola očkovania v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce za obdobie od 01.09.2010 do 31.08.2011. V rámci pravidelného očkovania sme zaznamenali mierny pokles zaočkovanosti vo všetkých ročníkoch.

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis, vírusovej hepatitíde B, invazívnym hemofilovým infekciám a poliomyelitíde, ročník narodenia 2009 bolo percento zaočkovanosti v okresoch Humenné 99,14 %, pokles zaočkovanosti o 0,32%, Snina 99,68 %, pokles o 0,32 %, Medzilaborce 92,52 %, zaznamenaný výrazný pokles oproti roku 2010

o 7,48%. Celkový počet detí v ročníku 2009 v Medzilaborciach bol 107, z toho zaočkovaných 99, počet neočkovaných 8 detí z toho 1 dieťa pre trvalú kontraindikáciu a 7 detí rómskeho etnika sa na očkovanie nedostavilo (nezáujem zo strany rodičov, nejde o odmietanie očkovania).

Preočkovanie proti DTP v ročníku narodenia 2004, percento zaočkovanosti v okresoch Humenné 97,55%, pokles zaočkovanosti o 1,93 %, Snina 99,70%, pokles o 0,30%, Medzilaborce 98,45 %, pokles o 0,64 %.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde v ročníku narodenia 1997, percento zaočkovanosti v okresoch Humenné 98,97 %, nárast o 0,50%, Snina 100 %, nárast o 0,69%, Medzilaborce 99,24 %, nárast o 0,15 %. Zaznamenaný mierny nárast zaočkovanosti oproti roku 2010.

Základné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze, ročník narodenia 2010 – Humenné 98,51 %, Snina 98,57 %, Medzilaborce 99,07. Zaznamenaný mierny pokles zaočkovanosti, spôsobený nedostatkom očkovacej látky .

Očkovanie tuberkulín negatívnych detí ročník narodenia 1999 v okrese Humenné, bolo v tomto roku nekompletné. Očkovanie bolo zrušené a tak bolo doočkovaných iba 14 detí.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2009 - Humenné 96,58%, pokles zaočkovanosti o 1,06%, Snina 99,37%, pokles o 0,30%, Medzilaborce 95,35%, pokles zaočkovanosti o 4,67%.

Ročník narodenia 2008 v okrese Humenné 99,82 %, nárast o 0,80%, Snina 98,10 %, pokles o 1,9%, Medzilaborce 99,67 %, nárast o 3,38%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde, ročník narodenia 1999 v okresoch Humenné 97,49 %, Snina 99,73 %, Medzilaborce 99,25 %. Zaočkovanosť na úrovni roka 2010.

Očkovanie študentov zdravotníckych škôl - Humenné 8 študentov a 5 študentov z Medzilaboriec.

Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek proti vírusovej hepatitíde B. Očkovanie sa vykonáva na novorodeneckom oddelení. S očkovacou látkou je podávaný i hyperimúnnny ľudský gamaglobulín proti vírusovej hepatitíde B. Očkovanie novorodencov nám každý mesiac hlásia z oddelenia. Spolu bolo očkovaných 12 novorodencov.

Očkovanie proti VHB dialyzovaných pacientov. Na dialyzačnom oddelení sledujú pacientov a pred zaradením do dialyzačného programu sú očkovaní. Očkovanie je vykonávané v Humennom, kde je dialýza a preto sú údaje uvedené len v okrese Humenné. Počet pacientov zaradených do dialyzačného programu bolo 15.

V roku 2011 bol hlásený veľmi nízky počet ochorení na VHB, ako aj nosičov VHB z okresov Humenné, Snina, Medzilaborce. Epidemiologická situácia bola ovplyvnená hlavne výskytom zistených nosičov VHB a VHC u azylantov zo záchytného tábora v Humennom. Počet očkovaných kontaktov 35.

V zariadeniach mentálne postihnutých neboli v tomto roku očkovaní chovanci, pretože boli očkovaní v predchádzajúcich rokoch a sú tam celý život.

Odporúčané očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov detí do 15 rokov života. Zaznamenali sme nárast počtu očkovaných detí proti chrípke, VHA a proti rotavírusovým infekciám.

Očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb. V týchto zariadeniach sa očkovanie proti chrípke vykonáva každý rok, proti pneumokokovým nákazám 1 krát za 3 roky. Spolu bolo v týchto zariadeniach zaočkovaných proti chrípke 452 osôb.

V okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce sme zaznamenali pokles zaočkovanosti v rámci povinného očkovania pod 95% v jednom okrese a v 2 obvodoch sme zaznamenali pokles zaočkovanosti pod 90% a to v obvodoch s prevahou detí rómskeho etnika, očkovanie

nemohlo byť vykonané, pretože deti sú v Anglicku. Zväčša po príchode domov majú očkovanie, alebo sú doočkované.

Mimoriadne očkovanie nebolo v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce nariadené. V okrese Humenné bol v decembri 2006 zriadený záchytný tábor, očkovanie spadá do kompetencie MV SR. Očkovanie v záchytnom tábore sa nevykonáva, deti ktoré sú tu umiestnené s rodičmi odchádzajú do tretích krajín, kde budú očkované podľa ich platnej legislatívy.

Kontraindikácie : Humenné 70, Snina 10, Medzilaborce 20.

Skladovanie očkovacích látok je vyhovujúce, majú len veľmi malé zásoby. Detské ambulancie máme umiestnené v blízkosti lekární.

Pri kontrole očkovania sme odkázaní na evidenciu lekára a musíme sa spoliehať na to, že nám predložil celú dokumentáciu, ako aj počet evidovaných detí.

Očkovanie vykonávajú podľa očkovacieho kalendára, ktorý sme im v mesiaci január zaslali. Lekári boli pravidelne informovaní o zmenách v očkovaní.

V roku 2011 sme sa v rámci výkonu ŠZD zamerali hlavne na skladovanie a manipuláciu s očkovacími látkami. Preverili sme 33 ambulancií 3x. Pri poskytovaní informácií sme navštívili 78 ambulancií 12 x za účelom poskytnutia informácií o očkovaní o zmenách v očkovaní.

Dňa 01.12.2011 sme usporiadali na RÚVZ so sídlom v Humennom seminár pre pediatrov. Prednesené prednášky: 1. Vyhodnotenie kontroly očkovania v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce k 31.08.2011. 2. Zmeny v očkovaní, očkovanie proti chrípke. 3. Hlásenie prenosných ochorení nedostatky. 4. Postup pri odmietaní očkovania, antivakcinačné aktivity.

Aktivity a zabezpečenie Európskeho imunizačného týždňa:

Pripravili sme materiál o dôležitosti očkovania, ktorý sme poskytli očkujúcim lekárom. Zverejnili sme informácie na informačnej tabuli RÚVZ so sídlom v Humennom. Pripravili sme seminár pre lekárov z okresov Humenné, Snina, Medzilaborce v spolupráci so SLS. Poskytli sme informácie k relácii pre Humenskú televíziu. Informačný materiál sme sprístupnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Humennom. Kompletný informačný materiál sme zaslali na obecné úrady všetkých obcí okresov Humenné, Snina, Medzilaborce. Zároveň sme tento materiál zaslali na ZŠ. Verejnosť sme informovali počas celého týždňa, informácie v poradni na oddelení epidemiológie.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Hlásením a protiepidemickými opatreniami znižujeme riziko prenosu infekčných ochorení. Pravidelne týždenne sledujeme výskyt osýpok, detskej obrny, meningitíd a hlavne akútnych chabých paréz. V roku 2011 sme nehlásili ochorenie na osýpky, detskú obrnu a akútnu chabú parézu.

Podľa stanoveného harmonogramu zabezpečujeme odber odpadových vôd z ČOV na poliovírusy a enterálne vírusy. V roku 2011 bolo odobratých 9 vzoriek vody s negatívnym nálezom. Vzhľadom na to, že v meste Humenné je zriadený Utečenecký tábor, ktorý nemá vlastnú ČOV, po dohode s príslušným laboratóriom sme navýšili odber vôd na vyšetrenie zo 4 plánovaných na 9.

Hlásenie prenosných ochorení z jednotlivých obvodov nie je pravidelné. Najväčší počet hlásených ochorení je z infekčného oddelenia a infekčných ambulancií. Koncom roka 2011 sa nám situácia v hlásnej službe skomplikovali zrušením infekčného oddelenia v Humennom. Hlásenia z infekčného oddelenia v Michalovciach sú nepravidelné. Hlásenie respiračných ochorení sa pohybuje od 80 – 100 %.

Pravidelne jednotlivé ambulancie ako aj zdravotnícke zariadenia informujeme o výskyte infekčných ochorení, nariadeniach a odborných usmerneniach. Celkove sme navštívili zdravotnícke zariadenia za účelom poskytnutia informácií 12 x. Analýzu epidemiologickej situácie robíme denne, týždenne, mesačne, a štvrtročne do Spravodaja RÚVZ.

V rámci edukácie obyvateľstva sa zameriavame hlavne na poradenstvo v rodinách chorých, ako aj v zdravotníckych zariadeniach pri VHA, VHB.

V roku 2011 bolo hlásených na RÚVZ so sídlom v Humennom 1250 ochorení, z toho do episu bolo hlásených 1174, 19 ochorení nebolo hlásených do episu – zmeny dg. a 57 poranení zvierat'om podozrivým z besnoty, opatrenia v rodinách boli vykonané, ale nebola nutná vakcinácia. Do episu hlásime iba prípady, kde sa vykonáva vakcinácia. Ochorenia preventabilné očkovaním – hlásený pokles ochorení na pertussis. V roku 2010 bolo hlásených 56 ochorení a v roku 2011 bolo hlásených iba 13 ochorení. Zaznamenali sme nárast ochorení a nosičov na VHB a VHC s prevahou u azylantov Záchytného tábora v Humennom.

Situácia vo výskyte infekčných ochorení je ovplyvnená nielen hlásnou službou, ale aj laboratórnymi vyšetreniami. Lekári iba sporadicky odoberajú materiál, či už na mikrobiologické vyšetrenie, sérologické vyšetrenie a veľmi zriedka na virologické vyšetrenie.

V roku 2011 sme poskytli 22 informácií, z toho 6 pre tlač a 16 pre televíziu. 1.decembra – Svetový deň AIDS sme poskytli materiál pre zdravotnícke zariadenia a pre ZŠ.

6.3 Informačný systém prenosných chorôb

Do systému EPIS pravidelne denne vkladáme údaje o výskyte infekčných ochorení, hlásených z jednotlivých obvodov, infekčného oddelenia a laboratória. Týždenne vkladáme údaje o výskyte chrípky a ARO ochorení. Hlásna služba sa pohybuje od 80% do 100%. V medzi epidemickom období je narušená z dôvodu čerpania dovoleniek v letných mesiacoch. Hlásenie je vykonávané telefonicky vždy vo štvrtok do 14.00 hod.

V roku 2011 bolo do systému nahlásených 1174 ochorení, čo je o 535 ochorení viac ako v roku 2010. Počet spracovaných ohnisk 208, zvýšený lekársky dohľad bol nariadený u 69 osôb, zdravotná výchova ako aj dezinfekcia bola nariadená 427 krát. Opakované návštevy v ohniskách nákazy boli vykonané 12 krát. V 76 prípadoch diagnóza nebola potvrdená, ale opatrenia v rodinách boli vykonané. Išlo hlavne o pohryznutia a podozrenia na VHA-nepotvrdené. V prípade, že zviera bolo vakcinované a vyšetrené veterinárnym lekárom, pacient nebol vakcinovaný, do hlásenia sme ho nedávali. Do systému EPIS vkladáme len vakcinovaných pacientov.

Do SRV sme v roku 2011 hlásili 1 epidémiu. Situáciu vo výskyte infekčných ochorení môžeme hodnotiť ako veľmi priaznivú, hlavne vo výskyte VHA.

Systém EPIS je prínosom pre poskytovanie informácií, ako aj získavania informácií o výskyte infekčných ochorení v jednotlivých regiónoch.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Pri plnení tohto projektu sme sa zamerali na:

- sledovanie výskytu nozokomiálnych nákaz na jednotlivých oddeleniach zdravotníckych zariadení v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov
- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách
- hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz do IS EPIS.

Analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz vykonávame pravidelne každý rok. Počet hlásených nozokomiálnych nákaz nezodpovedá skutočnému výskytu NN. Jednotlivé zdravotnícke zariadenia majú vytvorené nozokomiálne komisie pre sledovanie, výskyt a analýzu NN. V rámci prevencie nozokomiálnych nákaz, všetky zdravotnícke zariadenia majú vypracovaný ako dodatok k prevádzkovému poriadku i hygienicko – epidemiologický režim.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu v roku 2011 sme vo všetkých troch okresoch vykonali 332 previerok zdravotníckych zariadení, odobrali sme 300 vzoriek zo sterilného materiálu a 680 vzoriek sterov z prostredia. Odobrali sme 41 roztokov na kontrolu účinnosti.

Počet otestovaných sterilizačných prístrojov HS 45, AUT 62 a formaldehydový sterilizátor v centrálnej sterilizácii bol otestovaný 6 x.

Sledovanie výskytu nozokomiálnych nákaz na jednotlivých oddeleniach zdravotníckych zariadení:

v okrese Humenné - počet hlásených NN: 30 / 22 v roku 2010 /

v okrese Snina - počet hlásených NN: 3 / 6 v roku 2010/

v okrese Medzilaborce - počet hlásených NN:0

Zasadnutie nozokomiálnej komisie 2x Nemocnica A.Leňa Humenné, Nemocnica Snina, s.r.o – zasadnutie nozokomiálnej komisie 1 x.

Nemocnica v Snine sa zapojila do projektu PROHIBIT.

Epidemický výskyt nozokomiálnych nákaz sme nemali hlásený.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Úloha je vyhodnotená oddelením podpory zdravia.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame program EPIS – Systém rýchleho varovania. Údaje sú vkladané do systému denne. V roku 2011 sme riešili iba 1 epidémiu v Rekreačnom zariadení Danova pri Medzilaborciach.

Mimoriadne situácie a ich riešenia sú rozpracované v Havarijnom pláne RÚVZ a Pandemickom pláne v prípade pandémie chrípky. Tieto materiály sú pravidelne aktualizované.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2011 sme odobrali 9 vzoriek odpadovej vody z ČOV Humenné s negatívnymi výsledkami.

Výskyt akútnych paréz sledujeme týždenne. V roku 2011 sme nemali hlásené ani jedno ochorenie ani podozrenie na ochorenie poliomyelitídou.

9. Podpora zdravia

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

9.1 Národný program podpory zdravia

Nadalej pokračujeme v realizácii aktivít zameraných na plnenie čiastkových cieľov NPPZ.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Aktivita k danej úlohe sme v roku 2011 nevykonávali.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

Pre rodičov detí, ktoré navštevujú MŠ Kukučínovu v Snine sme prezentovali tému „Obezita detí“. Distribúcia letákov z ÚVZ SR pre MC v Snine.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

V roku 2011 sa táto úloha realizovala v 4 materských školách (Humenné - MŠ Udavské, MŠ Darg. hrdinov, MŠ Třebíčska, Snina – MŠ Palárikova). Tieto intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity u detí spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov sa realizujú prostredníctvom 6. stretnutí v jednej materskej škole.

Jednorazové prednášky o starostlivosti o ústnu dutinu a rozvíjaní kladného postoja k preventívnym prehliadkam sme vykonávali aj u starších žiakov základných škôl. V roku 2011 bolo odprednášaných 7 prednášok na 3 základných školách.

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

V roku 2011 RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici zorganizoval pracovný seminár pre pracovníkov RÚVZ v SR s cieľom oboznámenia s metodikou štúdie a prípravou na realizáciu II. fázy projektu. Tohto seminára sa zúčastnili dve pracovníčky OPZ. V rámci štúdie je plánované vyšetriť 4000 respondentov z celého územia SR podľa náhodného výberu rovnakou metodikou, aká bola použitá v pilotnej štúdii. K 31.12.2011 sme vyšetrili 24 respondentov. Informačný leták o štúdii bol odoslaný e-mailom pre lekárov a zverejnený na internetovej stránke úradu.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Svetový deň proti rakovine (4. február) - pri príležitosti tohto svetového dňa bola realizovaná prednáška „Prevencia onkologických ochorení pomocou výživy“ pre výchovných poradcov a koordinátorov prevencie drogových závislostí základných a stredných škôl v okrese Medzilaborce. Článok s rovnakou tematikou bol uverejnený aj v spravodaji Cesta k zdraviu, ktorý vydáva náš úrad.

Týždeň mozgu (14. – 20. marec) – aktivity k spomínanému týždňu sme vykonávali pre deti materských škôl a žiakov základných škôl. Pre deti v troch materských školách v Humennom (MŠ Kudlovská, MŠ Tyršova, MŠ Udavské) sme pripravili hry, ktoré deťom priblížili fungovanie mozgu. Žiaci základných škôl si vypočuli prednášku o mozgu a jeho fungovaní,

vyplňali vedomostný kvíz o mozgu a riešili logické úlohy. Celkovo bolo edukovaných 267 žiakov.

Článok o Týždni mozgu bol uverejnený v Podvihorlatských novinách a v spravodaji Cesta k zdraviu. V priestoroch úradu bol uverejnený oznam o konaní Týždňa mozgu.

Svetový deň vody (22. marec) – k danému dňu bol uverejnený článok v spravodaji Cesta k zdraviu a konali sa prednášky o význame vody pre ľudský organizmus na CZŠ v Snine (1 prednáška pre 27 žiakov) a na ZŠ Laboreckej v Humennom (4 prednášky pre 92 žiakov). Oznam o aktivitách k Svetovému dňu vody bol uverejnený aj v regionálnych médiách. Odd. HŽP poskytovalo v tento deň bezplatné poradenstvo pre fyzické osoby a orientačne vyšetrovalo (testovacie prúžky) donesené vzorky vody (66 vzoriek) na obsah dusičnanov a dusitanov.

Svetový deň zdravia (7. apríl) - pri príležitosti Svetového dňa zdravia 07.04.2011 Regionálny úrad verejného zdravotníctva usporiadal „Deň otvorených dverí“ pre občanov nášho regiónu. Tejto akcie sa celkovo zúčastnilo 35 občanov, ktorým bol vyšetrený celkový cholesterol v kapilárnej krvi, množstvo telesného tuku, BMI, krvný tlak a zároveň lekár poskytol krátke poradenstvo o správnej výžive.

Na našom úrade sa konali dve akcie. Pre žiakov ZŠ Budovateľskej zo Sniny sme pripravili prednášku na tému „Zdravý životný štýl u chlapcov“, ktorí sa zúčastnili merania krvného tlaku, množstva telesného tuku a výpočtu BMI. Druhej akcie sa zúčastnilo 50 študentov zo Súkromnej pedagogickej školy v Humennom. Vypočuli si prednášky na témy „Návod na prežitie“ a „Mozog – zázračný orgán“. Odmerali sme im aj krvný tlak, množstvo telesného tuku, obvod pásu a fajčiarom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu.

Pre žiakov zo ZŠ Kudlovskej v Humennom sme v spolupráci s pedagógmi pripravili preventívnu akciu. Žiaci absolvovali prednášky o zdravom životnom štýle a niektorým sme merali krvný tlak (108 žiakov), množstvo telesného tuku (83 žiakov) a hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi (56 žiakov; odber bol vykonaný so súhlasom rodičov).

Množstvo telesného tuku a krvný tlak sme odmerali aj žiakom zo ZŠ Pugačevovej v Humennom. Zároveň si žiaci vypočuli prednášku o význame zdravého životného štýlu v adolescentom veku.

Informácia o Svetovom dni zdravia bola zverejnená na internetovej stránke úradu, v spravodaji Cesta k zdraviu a na teletexte Humenskej televízie.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu (10. máj) – pri príležitosti tohto svetového dňa bol uverejnený článok v Podvihorlatských novinách.

Svetový deň bez tabaku (31. máj) - článok o škodlivosti fajčenia pripravený zamestnanci OPZ bol uverejnený v regionálnych médiách (Podvihorlatské noviny, Humenská televízia), taktiež bol e-mailom odoslaný lekárom, základným a stredným školám v našej spádovej oblasti. Pre študentov SPŠCHaP v Humennom sme pripravili prednášky o negatívnych dôsledkoch fajčenia a zároveň sme študentom merali množstvo CO v dychu smokerlyzerom. Merania sa zúčastnilo 41 študentov.

Svetový deň ústneho zdravia (12. september) – k danému dňu pracovníčka OPZ vykonala 12 prednášok na základných školách a 1 v materskej škole. Prednášky boli zamerané na získanie vedomostí o správnej starostlivosti o chrup.

Svetový deň srdca (29. september) – pracovníčky oddelenia podpory zdravia sa zúčastnili preventívnych aktivít v spolupráci s Akadémiou vzdelávania (pobočka Humenné). Pri tejto

príležitosti bolo zriadené 1 meracie miesto v obchodnom dome Laborec na námestí v Humennom. Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Humennom merali záujemcom hladinu celkového cholesterolu v krvi, krvný tlak a pulz, obvod pása, množstvo telesného tuku, vypočítali BMI a fajčiarom stanovili množstvo oxidu uhoľnatého v dychu. V spolupráci s Akadémiou vzdelávania vyplňali s účastníkmi akcie formuláre, ktoré nám zaslala Slovenská nadácia srdca. V tento deň bolo vyšetrených 86 klientov vo vekovom rozpätí 21 – 79 rokov. Hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi sme vyšetřili 75-im klientom. V blízkosti meracieho miesta sa nachádzali 2 hliadky zostavené zo študentiek Strednej zdravotníckej školy v Humennom. Študentské hliadky oslovovali okoloidúcich, rozdali im letáky, kartičky s Kódom zdravého života a s oslovenými vyplňali dotazník zameraný na kardiovaskulárne ochorenia. Najväčšie zastúpenie mali klienti nad 65 rokov a klienti so stredoškolským vzdelaním. Zvýšený krvný tlak sme zaznamenali u 45,8% mužov a 30,7% žien. Pri vyšetření cholesterolu malo 25,8% žien a 16,6% mužov normálne hodnoty celkového cholesterolu a zvýšené hodnoty celkového cholesterolu v kapilárnej krvi sme zistili u 51,6% žien a u 41,7% mužov. Pri meraní obvodu pása klientov sme zaznamenali u 56,5% žien a u 62,5% mužov abdominálnu obezitu.

Svetový deň mlieka na školách (28. september) – význam mlieka priblížila pracovníčka oddelenia podpory zdravia hravou formou prostredníctvom 4 besied pre žiakov 1. a 2. ročníka základnej školy.

Svetový deň boja proti besnote (28.september) – článok pripravený pracovníčkou OPZ bol zverejnený na internetovej stránke úradu a v spravodaji Cesta k zdraviu.

Svetový deň potravy (16. október) – pri príležitosti tohto dňa pracovníčky oddelenia podpory zdravia uskutočnili 17. októbra 2011 preventívnu akciu pre širokú verejnosť v Dome Matice slovenskej v Snine. V tento deň sme vyšetřili 25 klientov (11 mužov a 14 žien) vo vekovom rozpätí 20 – 67 rokov, u ktorých sme vyšetřili nasledovné parametre – hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, krvný tlak, zmerali sme obvod pása, množstvo telesného tuku a vypočítali BMI. Najväčšie zastúpenie mali klienti vo vekovej skupine 45-54 rokov. Normálne hodnoty tlaku krvi sme namerali u 54,5% mužov a 71,4% žien, zvýšený krvný tlak sme zaznamenali u 45,5% mužov a 28,6% žien. Z uvedeného vyplýva, že rizikové hodnoty krvného tlaku sa častejšie vyskytli u mužov. Zvýšené hodnoty celkového cholesterolu v kapilárnej krvi sme zistili u 64,3% žien a u 63,6% mužov. Zvýšená hladina celkového cholesterolu sa vyskytla častejšie u vyšetřených žien ako u mužov. Pri meraní obvodu pása klientov sme zaznamenali u 21,4% žien a u 45,5% mužov abdominálnu obezitu. Oznam o preventívnej akcii bol zverejnený na internetovej stránke mesta Snina a v Sninských novinách. Prostredníctvom mestského rozhlasu boli informovaní občania mesta Snina.

Medzinárodný deň starších (1. október) – článok „Dôstojná staroba“ pripravený pracovníčkou OPZ bol zverejnený na nástenke úradu.

Medzinárodný deň bez fajčenia (17. november) – vyhotovený leták o škodlivosti fajčenia a e-mailom rozposlaný na všetky základné a stredné školy v našej spádovej oblasti. V regionálnych médiách bol uverejnený oznam o poskytovaní bezplatného poradenstva odvykania od fajčenia pre širokú verejnosť. Toto poradenstvo využilo 10 osôb. Pre študentov Gymnázia v Humennom bolo prezentovaných 10 prednášok o škodlivosti fajčenia, študenti mali možnosť zistiť množstvo CO vo vydychovanom vzduchu a vyplniť Fagestromov dotazník závislosti. Spolu odznelo 18 prednášok k danej téme na základných a stredných školách.

Svetový deň boja proti AIDS (1. december) - leták k Svetovému dňu boja proti AIDS bol e-mailom zaslaný základným a stredným školám v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Humennom a zároveň bol tento leták uverejnený na internetovej stránke úradu. Študentom SOŠ A. Warhola v Medzilaborciach a CSSŠ v Snine bola priblížená téma HIV/AIDS prostredníctvom prednášok.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009-2015

Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku za RÚVZ so sídlom v Humennom realizovala v teréne Mária Židziková (rod. Radová) – pôsobí ako KPZV - asistentka s úplným stredoškolským vzdelaním od 02.09.2009. V roku 2011 sa zameriavala na absolvovanie povinného očkovania detí a zároveň vyzývala rodiny k absolvovaniu preventívnych prehliadok. Po výzve KPZV absolvovalo preventívnu prehliadku 38 osôb a 28 detí podstúpilo povinné očkovanie. Apelovala na tehotné ženy aj na matky detí, aby navštevovali poradne. Spolu navštívilo detské poradne 19 matiek s deťmi. Navštevovala matky novorodencov a dozerala na zabezpečenie starostlivosti o novorodenca (dojčenie, očkovanie, zdravotné poistenie). Pomáhala rómskym občanom vybavovať zdravotné preukazy, 30 Rómov získalo zdravotný preukaz. Zamerala sa aj na edukáciu rómskych žiakov, venovala sa najmä téme: Osobná hygiena. Na besedách sa zúčastnilo 215 žiakov. Podnecovala Rómov, aby navštevovali lekára v prípade choroby. Učinili tak 3 Rómovia a 11 navštívilo lekára z dôvodu kontroly zdrav. stavu. Poskytovala poradenstvo v oblasti odlišivavenia detí aj dospelých. Poučila aj matky, ako sa majú starať o deti, aby sa vši nešírili v detskom kolektíve. Vyhľadávala migrujúce rodiny a zisťovala stav povinných očkovaní u detí, pomáhala pri získaní zdravotných preukazov. Vykonávala intervencie v rodinách so zlou zdravotnou starostlivosťou. Opakovane navštevovala rodiny, ktoré nerešpektovali nariadenia lekárov (najmä v oblasti očkovania a preventívnych prehliadok). Zabezpečovala aj distribúciu zdravotno-výchovného materiálu v rómskych osadách, konkrétne to boli letáky o pedikulóze, besnote a očkovaní, ktoré vypracovali pracovníci oddelenia podpory zdravia a oddelenia epidemiológie. Komunitná pracovníčka zdravotnej výchovy vypracovala hodnotenie indikátorov zdrav. uvedomenia v našej spádovej oblasti. KPZV-asistentka usmerňovala Rómov aj v starostlivosti o životné prostredie. Upozorňovala ich, aby nevytvárali „čierne skládky“ a nabádala ich k väčšej zodpovednosti za životné prostredie. V júni a decembri 2011 sa pracovníčka oddelenia podpory zdravia, ktorá má v kompetencii koordináciu programu, zúčastnila pracovného seminára k realizácii vyššie spomenutého programu organizovaného ÚVZ SR v Starej Ľubovni.

9.7 Vyzvi srdce k pohybu

Súčasťou kampane Vyzvi srdce k pohybu je každoročne aj jej spropagovanie prostredníctvom dostupných prostriedkov. V Podvihorlatských novinách sme uverejnili oznam o súťaži s odkazom na naše oddelenie, kde bolo možné sa bližšie informovať a na webovú stránku, kde sa nachádzal účastnícky list v elektronickej podobe. V Humenskej televízii bol odvysielaný príspevok, ktorí mal ľudí motivovať nielen k zapojeniu sa do súťaže, ale najmä k pravidelnému pohybu. Osobne sme navštívili inštitúcie ako mestský úrad, základné školy, fitnes centrá, centrum voľného času a ďalšie. O tejto kampani sme informovali aj rodičov na rodičovskom združení v materskej škole v Snine a rovnako aj zamestnancov nášho úradu na odbornom seminári zamestnancov RÚVZ. V našom štvrťročníku Cesta k zdraviu sme uverejnili článok o prebiehajúcej kampani s potrebnými informáciami a podmienkami na

zapojenie sa do súťaže. Časopis je elektronickou poštou rozosielaný na základné školy, stredné školy a obecné úrady. Účastnícke listy boli k dispozícii aj našim klientom na poradni zdravia.

9.8 Národný program prevencie obezity

OPZ realizuje na školách prednášky z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity. V roku 2011 bolo 45 prednášok prezentovaných na školách v Humennom, Snine a Medzilaborciach. Pre rodičov detí v materskej škole v Snine bola prezentovaná téma „Obezita detí“. V rámci prieskumných úloh sme realizovali prieskum – Sladkosti závislosťou. Dotazník, ktorý bol upravený pre rôzne vekové skupiny, vyplňali žiaci 1. a 2. stupňa na ZŠ Komenského v Snine. V 3 materských školách pracovníčka OPZ realizovala projekt „Chceme žiť zdravo“, ktorý pozostáva z troch častí – „Chcem jesť zdravo, Chcem vyzerat' zdravo, Chcem byť zdravý“. Prednáška „Návod na prežitie“, ktorá je zameraná na zdravý životný štýl, bola prezentovaná pre študentov Gymnázia v Medzilaborciach. Merania množstva telesného tuku a obvodu pása sa zúčastnilo 40 študentov.

V spolupráci s Vihorlatskou knižnicou v Humennom sme pripravili stretnutie pre verejnosť s názvom „Príbeh našich diét a Jeme zdravo?“, ktorého sa zúčastnilo 30 osôb.

9.9 CINDI program SR

Program CINDI je zameraný na skríning zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení. Návštevníci poradni zdravia sú vyšetrovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti ošetrojúcich lekárov.

V roku 2011 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 401 (111 mužov a 290 žien), z toho 192 prvovyšetrených a 209 klientov bolo opakovane vyšetrených. Najviac bolo klientov s ukončeným stredoškolským vzdelaním (48,6%). Zvýšenú hodnotu cholesterolu nad 5 mmol/l malo 58 prvovyšetrených klientov (30,2%). Hypertenzia (krvný tlak nad 130/85 mmHg) bola zistená u 45 prvovyšetrených klientov (23,4%). Abdominálna obezita bola zaznamenaná u 42,2% prvovyšetrených klientov.

V rámci spolupráce so zdravotnou poisťovňou Union sme sa zúčastnili akcií „Dni zdravia“. Zamestnancom vybraných firiem v Humennom a v Snine sme merali krvný tlak, množstvo telesného tuku a hladinu celkového cholesterolu v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 217 zamestnancov firiem.

Pri realizácii projektu „Týždeň zdravia“ pre zamestnancov spoločnosti TESCO STORES SR, a.s. sme vyšetřili 39 zamestnancov TESCO Snina a 100 zamestnancov TESCO Humenné. U zamestnancov sme vykonali meranie krvného tlaku a pulzu, množstva telesného tuku, hladiny celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, obvodu pása, BMI a u fajčiarov aj množstvo CO vo vydychovanom vzduchu.

Obyvateľom dvoch obcí v našej spádovej oblasti sme ponúkli vyšetřenie hladiny celkového cholesterolu v krvi, odmerali sme krvný tlak a zistili množstvo telesného tuku. Týchto vyšetření sa spolu zúčastnilo 41 osôb.

Počas roka 2011 sme v rámci spolupráce pri plnení projektu Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie, zabezpečili pre odd. hygieny výživy kompletne vyšetřenia.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

V roku 2011 sme v materských, na základných a stredných školách realizovali prednášky a besedy na témy týkajúce sa zdravia, zdravého životného štýlu a prevencie závislostí. V rámci drogovej prevencie bolo prezentovaných 63 prednášok, 18 prednášok o rizikách predčasného sexuálneho života a 12 besied o možných negatívnych následkoch piercingu a tetovania. Na základných školách realizujeme aj besedy o následkoch nedostatočného obliekania, v roku 2011 sme realizovali 8 besied. 70 prednášok bolo realizovaných na témy týkajúce sa zdravej výživy a správneho pitného režimu, 13 prednášok bolo zameraných na základné hygienické návyky. Pri realizácii projektu BECEP sme vykonali 7 aktivít na základných a v materských školách, spolu sa ich zúčastnilo 139 detí. O riziká kontaktu s túlavým psom, o nebezpečenstve zoonóz (besnota a parazity) a ich prevencii informovala pracovníčka OPZ prostredníctvom besied žiakov 1. stupňa základných škôl. Na danú tému odznelo 12 prednášok. Ďalšie témy prednášok: Poruchy príjmu potravy (6 prednášok), Prevencia chrípky (2 prednášky), Úcta k starším (2 prednášky), Bojujme prevenciou proti rakovine (4 prednášky), AIDS – prevencia (6 prednášok) a Slnčné žiarenie (3 prednášky). Prednášky sú prezentované v programe PowerPoint a sú spojené s diskusiou.

Dve základné školy v Humennom nás prizvali k spolupráci pri organizovaní Týždňa zdravej výživy na školách. Prednáška o zdravej výžive bola spojená s ochutnávkou zdravých potravín. Beseda o zdravom životnom štýle a význame probiotík spojená s meraním množstva telesného tuku a obvodu pása sa konala na stredoškolskom internáte pri Strednej zdravotníckej škole v Humennom.

Pracovníčka OPZ bola prizvaná do poroty 1. školskej konferencie s názvom „Prečo nebrať drogy?“, ktorú organizovali pedagógovia ZŠ J. Švermu v Humennom pre svojich žiakov. Žiaci 8. a 9. ročníkov si pripravili prezentácie o závislostiach, ktoré predstavili poslucháčom. Spetrením konferencie boli hry pre poslucháčov. V závere porota zhodnotila prezentácie a priebeh konferencie.

Pedagógovia zo základnej školy Kudlovskej v Humennom si vyžiadali prezentáciu „Ako postupovať pri zistení užívania drog v škole“.

Spolu odznelo na základných a stredných školách 227 prednášok.

6.5 Surveillance chronických ochorení (Programy a projekty odboru epidemiológie)

Prostredníctvom činnosti poradenského centra ochrany a podpory zdravia sme aj v roku 2011 vykonávali individuálnu intervenciu rizikových faktorov v životnom štýle obyvateľov regiónu. K 31.12.2011 navštívilo poradenské centrum 401 klientov (111 mužov a 290 žien), z toho 192 prvovýšetrených a 209 klientov bolo opakovane vyšetrených. Zvýšenú hodnotu cholesterolu nad 5 mmol/l malo 58 prvovýšetrených klientov (30,2%). Hypertenzia (krvný tlak nad 130/85 mmHg) bola zistená u 45 prvovýšetrených klientov (23,4%).

V rámci činnosti základnej poradne bol vykonávaný skrining rizikových faktorov zdravia (biochemické ukazovatele, hypertenzia, obezita, fajčenie, fyzická inaktivita) a stanovené celkové riziko pre kardiovaskulárne choroby Testom zdravé srdce.

Činnosť poradne zdravej výživy bola zameraná na intervenciu v oblasti ozdravenia výživy u jednotlivých klientov i klientov v rámci nových i existujúcich skupín.

V rámci činnosti poradne prevencie a odvykania od fajčenia sme naše intervenčné aktivity sústredili okrem prevencie fajčenia u mládeže formou prednášok aj na odvykanie od fajčenia u fajčiarov – klientov POF v rámci individuálneho poradenstva.

V skupinovej intervencii sme pokračovali pri akciách organizovaných pri príležitosti významných dní, akým bol napr. Svetový deň zdravia, kedy sme usporiadali Deň otvorených dverí, kde sme záujemcom zmerali krvný tlak, telesný tuk a z biochemických ukazovateľov cholesterol a Svetový deň – Pohybom ku zdraviu a Svetový deň bez tabaku.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. 1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

- V rámci zlepšenia zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom enviromentálnych determinantov zdravia, redukcie ochorení súvisiacich s kvalitou pitnej a rekreačnej vody, ochorení súvisiacich s nadmerným hlukom v životnom prostredí, ÚV žiarením sa sleduje situácia v regióne Komárna pri výkone štátneho zdravotného dozoru. V rámci preventívnej a kontrolnej činnosti sa venuje pozornosť podmienkam zdravého bývania, rekreácie a športu.
- Monitoruje sa kvalita vody na kúpanie a kvalita pitnej vody. Celkom bolo odobratých 111 vzoriek vôd využívaných na rekreáciu a 209 vzoriek pitných vôd. V rámci kontrolného monitoringu bolo z verejných vodovodov odobratých 165 vzoriek a v rámci preverovacieho monitoringu 44 vzoriek pitnej vody. Mikrobiologická závadnosť nebola zistená. Z fyzikálno chemických ukazovateľov je zisťované prekročovanie ukazovateľov, ktoré môžu nepriaznivo ovplyniť senzorickú kvalitu vody, zistená až 27.75 % závadnosť z celkového množstva odobratých vzoriek pitnej vody. Čo sa týka rekreačných vôd, mikrobiologická závadnosť bola zistená v 7 vzorkách, závadnosť fyz. chemická súvisela s primárnym zložením napúšťacej vody.
- V súvislosti s aktivitami na podporu nefajčenia sa priebežne sledovalo dodržiavanie ustanovení zák. č. 465/2005 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov pri každom výkone štátneho zdravotného dozoru. Celkom bolo vykonaných 263 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Č. 1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Prehľad používaných spôsobov úprav vody vo verejných vodovodoch a používaných chemických látok na báze chlóru v našom regióne bol spracovávaný podľa pokynov gestora úlohy, v stanovených termínoch.

Č. 1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie.

Monitoring a výkon štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie je spracovávaný v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie (IS). Rovnako správa o pripravenosti na letnú turistickú sezónu 2011 (LTS) v okrese bola zabezpečená v súlade so stanovenými pokynmi hlavného hygienika SR a podľa platnej legislatívy, cestou IS. Zverejnená bola aj na web. stránke nášho úradu. Z prírodných kúpalísk, ktoré sú zatiaľ využívané na kúpanie veľmi sporadicky, bolo odobratých 8 vzoriek rekreačnej vody v lokalitách Komárno-Apáli, Komárno - Kava a Hurbanovo-Bohatá. Kvalita týchto vôd vo fyz. chemických ukazovateľoch nevyhovuje požiadavkám vody na kúpanie (priehľadnosť, farba, pH). V okrese sú sledované umelé kúpaliská:

Termálne kúpalisko v meste Komárno, Termálne kúpalisko v Patinciach, Wellness centrum Patince a Obecné kúpalisko Čalovec. Celoročne je prevádzkovaná Krytá plaváreň v Komárne /s technickou prestávkou v letných mesiacoch. Celkom bolo na uvádzaných kúpaliskách odobraných a vyšetrených 103 vzoriek bazénových vôd. Laboratórne analýzy boli taktiež spracované v IS. Závažné znečistenie vody z hľadiska možného poškodenia zdravia osôb nebolo zistené.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Č. 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 – Znižovanie miery zdravotných rizík / rizikové práce /

Evidencia rizikových prác je spracovaná v novom programe ASTR_2011. Údaje do tohto systému boli priebežne zadávané v druhom polroku 2011. V 4. kategórii rizika sú naďalej evidované len práce zváračov v montážnych halách SLKB a.s. Bratislava, závod Komárno.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru.

Na základe výsledkov merania a zhodnotenia rizikových faktorov bolo vydaných 5 rozhodnutí - určenia rizikovej profesie z titulu hlučnosti, v 1 prípade z expozície biologického faktoru a v 1 prípade z expozície cytostatikám.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 438, pri ktorých sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS, resp. v 6 prípadoch majú rozpracované zmluvy na ich vykonávanie.

2.1.2 – znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 164, z uvedeného počtu 21 bolo vykonaných pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, v 12 skladoch agrochemikálií poľnohospodárskych organizácií, pričom u týchto subjektov nebola zistená manipulácia s veľmi jedovatými látkami a prípravkami.

Na základe predložených posudkov o riziku a zistených skutočnostiach pri štátnom zdravotnom dozore bolo na pracoviskách pri manipulácií s agrochemikáliami prehodnotené zaradenie prác v kat. rizika č. 3 a boli vydané 3 rozhodnutia na zrušenie rizikovej profesie.

2.1.3 – Znižovanie zdravotných rizík karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Na webovej stránke úradu bola uverejnená informácia o zdravotných rizikách pri prácach s expozíciou azbestu a následne boli dotknuté organizácie so sídlom v okrese Komárno aj písomne upovedomené na povinnosti vyplývajúce z platnej legislatívy.

Riešili sme 8 ohlásení na búracie práce s odstraňovaním materiálu obsahujúceho azbest, kde bol zároveň vykonaný štátny zdravotný dozor.

Vydané boli 2 rozhodnutia o zaradení prác s expozíciou cytostatikám na oddelení a v ambulancii klinickej onkológie do 3. kat. rizikových prác.

2.1.4 – Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Prehodnocovanie psychickej a fyzickej pracovnej záťaže pri práci bolo riešené v Zariadení pre seniorov Komárno, toho času je konanie prerušené.

2.1.5 - Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia

Nebolo hlásené podozrenie na ochorenie z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6 - Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Nebolo hlásené podozrenie na ochorenie chrbtice vo vzťahu k práci.

Č. 2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami, na ktorých zamestnanci prevažnú časť pracovnej doby pracujú pred obrazovkovými jednotkami bol vykonaný na 64 pracoviskách. Najčastejšie zistenými nedostatkami boli chýbajúce podložky pod chodidlá, nevhodná orientácia novovytvorených pracovných miest voči osvetľovacím otvorom, nepriame oslnenie zamestnancov a nevhodne umiestnená klimatizačná jednotka voči pracovnému miestu zamestnanca. Sankčné opatrenia neboli uložené, zamestnávateľ vykonal nápravné opatrenia.

Č. 2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami s chemických látok

Zúčastnili sme sa celoslovenského seminára o kontrole uplatňovania chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva REACH-EN 2 na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v súlade s jeho závermi bola vykonaná cieľená kontrola tvorby kariet bezpečnostných údajov v jednej organizácii.

Štátny zdravotný dozor zameraný na prešetrovanie používania odstraňovačov starých náterov s obsahom dichlórmétanu (DMC) bol vykonaný v 4 organizáciách, ich používanie nebolo zistené.

Prešetrované boli podmienky práce pre podozrenie na akútnu intoxikáciu pri manipulácii s chemickými látkami, ktorá bola KPL následne potvrdená.

V 164 prípadoch bol štátny zdravotný dozor zameraný na pracoviská s rizikami z chemických látok, na základe ktorých bolo vydaných 9 rozhodnutí na schválenie prevádzkového poriadku a zmien prevádzkového poriadku

V jednom prípade bola potvrdená choroba z povolania prešetrovaná v roku 2010.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

Č. 3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenského projektu:“ Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, v rámci ktorého bolo k 31.12.2011 poskytnuté poradenstvo a urobené vyšetrenia 80 respondentom.

Č. 3.2 Kontrola jodidácie kuchynskej soli

V rámci kontroly jodidácie kuchynskej soli bolo k 31.12.2011 odobratých a vyšetrených 24 vzoriek soli z dovozu.

Č. 3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Odber vzoriek kozmetických výrobkov je vykonávaný na základe usmernenie ÚVZ SR na rok 2011, v rámci ktorého sme k 31.12.2011 mali plánovaný odber kozmetických výrobkov – detskej dekoratívnej kozmetiky. Uvedené kozmetické výrobky sme napriek opakovaným pokusom nevedeli odobrať. Správa v tejto súvislosti bola zaslaná.

Č. 3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Odber vzoriek výrobkov určených pre deti je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2011, v rámci ktorého sme k 31.12.2011 odobrali 1 vzorku výrobkov určených pre deti – plastové výrobky pre deti na stanovenie chemických ukazovateľov /formaldehydu a melamínu/.

Č. 3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenskej úlohy – monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín, v rámci ktorého bolo k 31.12.2011 poskytnuté poradenstvo a urobené vyšetrenia 80 respondentom.

Č. 7.4 Radiačne ošetrované potraviny

Podľa viacročného plánu úradnej kontroly potravín sme k 31.12.2011 odobrali 1 vzorku potraviny z obchodnej siete /hrach žltý lúpaný/ na vyšetrenie, či nebola prekročená maximálna dávka povoleného ionizujúceho žiarenia v potravine.

Č. 7.7 Glutén v diétnych potravinách

Odber vzoriek potravín na báze cereálií a pseudocereálií určených pre bezlepkovú diétu je vykonávaný na základe viacročného plánu úradnej kontroly potravín, v rámci ktorého bola k 31.12.2011 vyšetrená 1 vzorka z obchodnej siete.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. 4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

V zmysle jednotnej metodiky podľa zadávateľa projektu pracovníci oddelenia HDM v terénnych podmienkach v kategóriách škôl vykonali merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže okresu Komárno vo veku od 7 – do 18 rokov. Zároveň štatisticky spracovávame ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov ako aj antropometrické údaje.

Realizačná fáza projektu sa uskutočnila v druhom polroku 2011 (mesiac september – október). Celkovo bolo **respondovaných 512 žiakov so sledovaním 30 ukazovateľov, spolu 15 360 údajov.**

Č. 4.2 Zneužívanie návykových látok / alkohol, tabak, drogy, TAD / u detí a mládeže na Slovensku.

V rámci úloh v našich podmienkach bol vykonaný prieskum zneužívania návykových látok / tabak, alkohol, drogy/ u detí a mládeže podľa požiadaviek gestora projektu. Prieskum bol v tomto roku okrem iného zameraný aj na ďalšiu oblasť závislostí t.j.hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a pod. Prieskum dotazníkovou formou sa uskutočnil v 4 základných školách (2 mestské, 2 vidiecke) s celkovým počtom **130 respondovaných** žiakov z toho 64 chlapcov a 66 dievčat. Dotazníky boli zaslané na štatistické spracovanie VÚDP a P Bratislava (Doc.Nociar).

Č.4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie SR.

Projekt je rozpracovaný na roky 2008 až 2013, podľa jednotlivých stupňov školských zariadení, v roku 2011 je **prerušovaný z organizačných dôvodov.**

Č. 4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách:

Uvedený projekt bol realizovaný v druhom polroku roku 2011, do projektu sa zapojilo **13 všeobecných lekárov pre deti a dorast** vo vidieckych a mestských obvodoch okresu Komárno s poskytnutím **115 dotazníkov**, ktoré boli zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Č. 6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania:

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou a z nej vyplývajúcim aktuálnym očkovacím kalendárom. Pravidelné očkovanie je vykonávané všeobecnými lekármi pre deti a dorast a všeobecnými lekármi pre dospelých. Zamestnanci oddelenia epidemiológie pravidelne informujú a metodicky usmerňujú očkujúcich lekárov a poskytujú im konzultačnú činnosť. Prejednávajú prípady odmietnutia očkovania zákonnými zástupcami dieťaťa, v prípade ďalšieho odmietania očkovania riešia uvedené skutočnosti v priestupkovom konaní.

Výber konkrétnych očkovacích látok pre povinné očkovanie nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2011:

- zabezpečenie očkovacieho kalendára pre rok 2011 nebolo v kompetencii RÚVZ
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovacieho kalendára pre rok 2011
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania - v okrese Komárno pretrváva vysoká úroveň zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Evidovali sme 5 prípadov odmietnutia očkovania. V 3 prípadoch bola uložená sankcia, ďalšie 2 sú aktuálne v riešení.
- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR:
  - realizácie v prípadoch ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC: RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne
  - udržať a aktualizovať rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa najnovších odborných poznatkov a aktuálnej epidemiologickej situácie v Slovenskej republike: stanovenie rozsahu povinného očkovania nie je v kompetencii RÚVZ, RÚVZ úzko spolupracuje s ošetrojúcimi lekármi na udržaní vysokej úrovne zaočkovanosti v regióne okresu.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

V priebehu roka 2011 zamestnanci oddelenia naďalej zabezpečovali surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu poskytovali aktuálne informácie, vykonávali metodickú a konzultačnú činnosť v otázkach očkovania.

V 1. polroku 2011 boli ešte riešené niektoré prípady doznievajúcej epidémie vírusovej hepatitídy typu B a C nozokomiálneho charakteru z roku 2010 u pacientov, ktorí v anamnéze udávali ako spoločný údaj hospitalizáciu na rádioonkologickom oddelení regionálnej nemocnice. V spolupráci s NRC pre vírusové hepatitídy v Bratislave bolo zabezpečené vyšetrenie molekulárno-biologickými metódami (PCR + genotypizácia VHB a VHC).

Oddelenie epidemiológie sa v apríli 2011 opätovne aktívne zapojilo do kampane Európskeho imunizačného týždňa, ktorá bola zameraná na zvýšenie upovedomenia laickej i odbornej verejnosti o očkovaní. Pozornosť bola venovaná aj narastajúcim antivakcinačným aktivitám a ich negatívne dopadu na zdravie obyvateľstva a kolektívnu imunitu.

V máji 2011 sa 2 zamestnankyne oddelenia epidemiológie zúčastnili vzdelávacej aktivity „Škola vakcinológie“.

Manažment očkovania:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. Očkujúci lekári boli informovaní o platnej vyhláške a očkovačom kalendári pre rok 2011. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti očkovania osôb vystavených riziku nákazy na základe rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva. Širokej verejnosti boli sprístupňované informácie o dobrovoľnom očkovaní a očkovaní pred cestou do zahraničia.

Kontrola očkovania v SR:

K 31.8.2011 bola vykonaná pravidelná kontrola očkovania v okrese Komárno. Výsledky kontroly preukázali vo všetkých pediatrických obvodoch zaočkovanosť vyššiu ako 95 %. K 30. novembru 2011 bola vykonaná kontrola očkovania proti chrípke. Zaočkovaných bolo spolu 9,23 % populácie okresu.

Č.6.2 Surveillance infekčných chorôb

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (HPL s.r.o.), národnými referenčnými centrami a i. Spolupráca s laboratóriami viedla k dôslednej diagnostike jednotlivých prípadov, včasnému hláseniu zo strany laboratórií a možnosti prijatia včasných opatrení.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Oddelenie epidemiológie pri svojej činnosti vychádzalo najmä z hlásenia prípadov mikrobiologickými laboratóriami. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom HPL s.r.o., boli ochorenia hlásené priebežne priamo do informačného systému EPIS. Ošetrovateľom bola opakovane zdôrazňovaná povinnosť dôsledného hlásenia prenosných ochorení, všeobecným lekárom aj týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre. Naďalej bolo propagované on-line hlásenie do systému EPIS pre lekárov, ktoré však bolo naďalej využívané lekármi len sporadicky.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS, ktorého súčasťou je aj systém rýchleho varovania (SRV). Vykonávali sa pravidelné analýzy, na základe ktorých sa prijímali a nariaďovali príslušné opatrenia. Oddelenie epidemiológie vydalo 171 rozhodnutí. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali jednak formou samoštúdia, ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách. Za účelom získavania včasných informácií boli pravidelne sledované web stránky ECDC a WHO.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Vzhľadom na lokalizáciu okresu v hraničnom pásme bola naďalej rozvíjaná spolupráca s orgánom verejného zdravotníctva Maďarskej republiky (ANTSZ) predovšetkým pri prijímaní protiepidemických opatrení.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie opakovane informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií, informačných letákov, webovej stránky RÚVZ. Poskytované boli najmä informácie ohľadne respiračných ochorení, parazitárnych nákaz (toxoplazmóza, toxokaróza), vírusových hepatítid a ďalších ochorení preventabilných očkovaním, ako aj konzultácie pre osoby pred cestou do zahraničia. Cestou regionálnych médií bola verejnosť upozornená aj na dostupnosť verejného portálu programu EPIS.

Č. 6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Naďalej sme propagovali možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne. Regionálne mikrobiologické laboratórium HPL s.r.o. už túto možnosť pravidelne využíva.

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií:

Oddelenie epidemiológie manažovalo epidémiu regionálneho rozsahu. V roku 2011 boli riešené 4 rozsiahle epidémie (1x scabies v zariadení sociálnych služieb, 1x výskyt bližšie nešpecifikovaného hnačkového ochorenia v domove dôchodcov, 1x epidémia akútnych gastroenterítid vyvolaných *Campylobacter jejuni* u detí školy v prírode, 1x epidémia *Campylobakteriôz* zo zariadenia spoločného stravovania otvoreného typu) a 16 rodinných epidémií akútnych gastroenterítid.

Manažment kontaktov a ohnisk:

Bolo vykonané epidemiologické vyšetrenia v 483 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Pri svojej činnosti úzko spolupracujeme s ošetrojúcimi lekármi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Č. 6.4 Nozokomiálne nákazy

Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

- RÚVZ so sídlom v Komárne je zapojené do programu HELICS. V roku 2011 bol realizovaný už 4. ročník sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz na jednotke intenzívnej starostlivosti v regionálnej všeobecnej nemocnici, zaradených bolo 51 pacientov.
- RÚVZ so sídlom v Komárne sa zúčastnilo pilotného projektu bodovej prevalenčnej štúdie nozokomiálnych nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC, v roku 2011 bolo vykonané vyhodnotenie na regionálnej úrovni a porovnanie výsledkov s ostatnými zúčastnenými pracoviskami v rámci Slovenska a EÚ, ako aj poskytnutie spätnej informácie sledovanému zdravotníckemu zariadeniu v rámci prednášky.
- RÚVZ so sídlom v Komárne ako národný kontaktný bod organizačne zabezpečil celoslovenské školenie a následné realizáciu projektu PROHIBIT zameraného na prevenciu nozokomiálnych nákaz. Zároveň realizoval nahrávanie výsledkov za SR do on-line systému za účelom ďalšieho spracovania zahraničným organizátorom projektu.

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa naďalej pravidelne vzdelávali a zúčastňovali vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

Č. 6.5 Surveillance chronických ochorení

V rámci RÚVZ sa touto problematikou prednostne zaoberá oddelenie podpory zdravia, s ktorým oddelenie epidemiológie v danej problematike spolupracuje. Oddelenie sa spolupodieľalo na projekte EHES.

Č. 6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Stratégia súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno. Pre zamestnancov RÚVZ sú zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach. Od regionálnej nemocnice bol vzhľadom na reorganizačné zmeny vyžiadaný aktualizovaný plán reprofilizácie lôžok pre prípad pandémie.

Doručenie podozrivej zásielky ani iné mimoriadne situácie sme v roku 2011 nezaznamenali.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR nebolo v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Č. 6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2011 bolo realizovaných 7 odberov, výsledky boli vyhovujúce.

C. 6.8 Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne je riešiteľom projektu „Hrou proti AIDS“. V roku 2011 bolo realizovaných 5 prednášok (na 4 základných a 1 strednej škole), ktorých sa zúčastnilo 301 detí.

9. PODPORA ZDRAVIA

Č.9.1 Národný program podpory zdravia

Od jesene roku 2009 RÚVZ so sídlom v Komárne – v spolupráci s Regionálnym osvetovým strediskom v Komárne - realizuje projekt s názvom „Prevencia kolorektálneho karcinómu (KRCa) v okrese Komárno“.

Projekt tvoria 3 prednášky 3 prednášateľov - vedúci OPZ, gastroenterológ, odborná asistentka SZÚ v Bratislave – o výskyte, príčinách, príznakoch, prevencii KRCa a o možnosti testovania stolice na okultné krvácanie pomocou jednoduchého, asistenciu zdravotníka nevyžadujúceho testu.

V roku 2011 bolo realizovaných 7 prednášok celkovo pre 169 záujemcov v 7 obciach, súčasťou prednášok bolo aj bezplatné rozdávanie testov na zisťovanie okultného krvácania v stolici. Testy boli zakúpené sponzorom.

OPZ v spolupráci so Všeobecnou Nemocnicou FORLIFE n. o. Komárno na základe tlačív „Hlásenie zhubného nádoru“ pripravilo prehľad incidencie KRCa v okrese Komárno za roky 1999 – 2008 (tabuľka + mapa výskytu KRCa).

V roku 2005 OPZ pripravilo vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. Projekt pozostáva z prednášok, jednotlivé prednášky pozostávajú z 3 častí. V prvej časti sa realizuje ľahké cvičenie, po cvičení nasleduje prednáška o zdravom životnom štýle, na záver prednášky je ochutnávka zdravých jedál. V roku 2011 boli realizované 3 prednášky pre 53 záujemcov.

V spolupráci s Regionálnym osvetovým strediskom v Komárne, s Katedrou telesnej výchovy Univerzity J. Selyeho v Komárne v máji 2011 bola realizovaná už v poradí tretia zdravotno-výchovná akcia s názvom „Pohybom ku zdraviu“ na podporu pohybovej aktivity detí MŠ. Akcie sa zúčastnilo celkovo 156 detí zo 4 MŠ v Komárne.

Pracovníci OPZ

- v mesiaci jún 2011 zabezpečili realizáciu projektu Global Youth Tobacco Survey.
- v mesiacoch september-október participovali – v spolupráci s oddelením epidemiológie na realizácii projektu „Hrou proti AIDS“.
- v mesiacoch september – november 2011 zabezpečili vyplnenie dotazníkov a zadanie údajov do programu EPI INFO k projektu „Ovocie a zelenina do škôl“.

Vedúci OPZ zabezpečil sponzorský dar – drevenú rebrinu pre Združenie telesne postihnutých v Komárne.

Č. 9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

V meste Komárno fungujú dve „materské centrá“ - Materské centrum Eszter a Klub matiek.

OPZ zabezpečilo :

- distribúciu letákov s názvom „Bezpečné hračky“ (dodané z ÚVZ SR) do horeuvedených centier.
- prezentáciu projektu „Zdravý životný štýl“ v Klube matiek.
- sponzorský dar – suchý bazén (s malými pestrofarebnými loptičkami) pre Klub matiek.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

OPZ v roku 2011 realizovalo 11 prednášok o ústnej hygiene a zdravom stravovaní pre celkovo 266 detí 4 MŠ, 1 špec. ZŠ a 1 ZŠ v okrese Komárno.

Č. 9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt bol realizovaný v mesiacoch november - december 2011. Oslovených bolo - listom a podľa možnosti aj telefonicky a osobne – celkovo 70 potencionalných účastníkov (podľa určeného zoznamu), projektu sa zúčastnilo (odber krvi, vyplnenie dotazníkov, fyzikálne vyšetrenie) 17 ľudí. Viacerí potencionalni účastníci napriek opakovanému kontaktovaniu vyšetrenie neabsolvovali.

Č. 9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

OPZ / PCOaPZ v roku 2011 realizovalo nasledovné aktivity pri príležitosti významných dní:

- 7. 4. 2011 - Svetový deň zdravia:

Z príležitosti Svetového dňa zdravia OPZ požiadalo o spoluprácu všetky základné školy a špeciálne ZŠ okresu Komárno pri realizovaní 5. ročníka súťaže výtvarných prác na tému „Zdravý životný štýl očami detí“. V rámci súťaže bolo vytvorených 435 výtvarných prác v 3 ZŠ, v 4 špeciálnych ZŠ a v 1 špec. ZŠ s MŠ.

Okrem výhercov ocenení boli aj pedagógovia, ktorí zabezpečili najviac výtvarných prác do súťaže. Ceny do súťaže boli zabezpečené cestou sponzorov.

V mesiaci september 2011 boli práce prezentované verejnosti vo forme výstavy v Knižnici Józsefa Szinyeiho v Komárne.

- 28. 9. 2011 – Svetový deň srdca:

Pracovníci PCOaPZ – v spolupráci s Akadémiou Vzdelávania Nové Zámky (pobočka v Komárne nie je v prevádzke) dňa 29. 9. 2011 realizovali výjazd do COOP Jednota Supermarket v Komárne, kde vyšetrovali hladinu cholesterolu v krvi a tlak krvi u 45 záujemcov. Klienti absolvovali aj krátke poradenstvo s lekárom PCOaPZ o vybraných rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení.

V rámci výjazdu pracovníci PCOaPZ distribuovali Kartičky zdravého života, skladačky (dodané Slovenskou nadáciou srdca) a distribuovali aj letáky, propagujúce aktivity PCOaPZ a letáky propagujúce pravidelné prednášky o zdravom životnom štýle na RÚVZ v Komárne.

- 1. 12. 2011 - Svetový deň AIDS:

Pri príležitosti uvedeného dňa boli realizované 2 prednášky pre 62 žiakov vybranej SŠ v Komárne.

OPZ pripravilo nástenku s aktuálnou témou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Komárne k nasledovným dňom:

- 31. 5. 2011 - Svetový deň bez tabaku
- 26. 6. 2011 - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami
- 01. 10. 2011 – Svetový deň starších ľudí
- 04. 10. 2011 – Svetový deň dojčenia
- 10. 10. 2011 - Svetový deň duševného zdravia
- 20. 10. 2011 – Svetový deň osteoporózy
- 15. 11. 2011 - Európsky týždeň boja proti drogám
- 18. 11. 2011 - Medzinárodný deň bez fajčenia

Č. 9.7 Vyzvi srdce k pohybu

OPZ v súvislosti s kampaňou „Vyzvi srdce k pohybu 2011“ realizovalo:

1. Informovanie obyvateľstva - vrátane ponuky služieb Poradenského centra ochrany a podpory zdravia (aj v súvislosti so zvýšenou pohybovou aktivitou) – cestou:

- webovej stránky RÚVZ so sídlom v Komárne
- webovej stránky dvojtyždenníka Komárňanské Listy (v jazyku slov. aj maď.)

2. Distribúciu plagátov do:

- vybraných úradov - Mestský úrad v Komárne, v Kolárove a v Hurbanove, ďalej Obvodný úrad, Sociálna poisťovňa a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Komárne
- všetkých základných škôl (5) v meste Komárno.

Č. 9.8 Národný program prevencie obezity

Vid'. projekt „Zdravý životný štýl“ v kapitole 9.1.

Pracovníci OPZ v rámci svojich prednášok o obezite, o poruchách príjmu potravy, o stomatohygiene, o zdravej výžive a o zdravom životnom štýle sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. Realizovaných bolo celkovo 39 prednášok pre 1138 záujemcov.

Vedúci OPZ je členom pracovnej skupiny ÚVZ SR pre zdravú výživu.

Č. 9.9 CINDI program SR

Pracovníci Základnej poradne PCOaPZ v roku 2011 vyšetrili 158 klientov, realizovali 10 výjazdov na vybrané pracoviská. Poradňu podpory duševného zdravia vyhľadalo 75 klientov, poradenstvo v oblasti zdravého stravovania využilo 8 klientov, o poradenstvo v otázkach zdravého životného štýlu prejavilo záujem 7 klientov a v poradni na odvykanie od fajčenia evidujeme 1 klienta.

Pracovníci PCOaPZ spolupracovali aj s hygienou výživy pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“, ďalej opakovane vyšetrovali tlak krvi návštevníkom Komárno Shopping Center a Termálneho kúpaliska v Komárne. V rámci 18 výjazdov bolo vyšetrených 360 ľudí. Vyšetrení klienti – v prípade záujmu - obdržali letáky propagujúce aktivity PCOaPZ a letáky propagujúce projekt „Zdravý životný štýl“.

Dňa 16. 3. 2011 z príležitosti Týždňa mozgu bol organizovaný „Deň otvorených dverí“ so zameraním na duševné zdravie, duševné poruchy, resp. možnosti ich prevencie.

Vedúci OPZ v roku 2011 sa opakovane stretol s pracovníkmi Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Pons Danubii s ručením obmedzeným (ďalej len Pons Danubii) s cieľom zmapovania možností a prípravy cezhraničnej spolupráce v oblasti podpory a rozvoja zdravia. Po opakovanej konzultácii s pracovníkmi Pons Danubii – vypracoval podklady k projektu cezhraničnej spolupráce v oblasti prevencie chronických ochorení a kolorektálneho karcinómu.

Č. 9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

OPZ pripravilo informáciu vo forme listu pre všetky MŠ, špec. MŠ a špec. ZŠ v okrese Komárno o projekte / programe „Danone pre zdravie detí“. Program je zameraný na zdravé stravovanie detí a to nielen v materských školách, ale aj v domácom prostredí, do projektu sú zapojení okrem detí aj rodičia, pedagogickí a nepedagogickí pracovníci materských škôl.

RÚVZ so sídlom v Komárne bolo oslovené Gymnázium H. Selyeho v Komárne s cieľom spolupráce pri príprave a realizácii projektu „Zdravie v školách 2011“. Vedúci OPZ

spolupracoval s uvedenou školou pri príprave projektu. Nakoľko projekt nebol schválený Ministerstvom školstva SR, gymnázium ustúpilo od jeho realizácie.

V roku 2011 OPZ eviduje 15 prednášok o sexuálnej výchove pre celkovo 396 žiakov vo vybraných ZŠ, špec. ZŠ a SŠ, 2 prednášky o závislostiach pre 89 žiakov vybranej ZŠ a SŠ a 1 prednášku o základoch hygieny pre žiakov vybranej špec. ZŠ.

10. KONTROLA TABAKU

Pracovníci OPZ aj v roku 2011 zbierali informácie o kontrole zákona o ochrane nefajčiarov z ostatných oddelení RÚVZ so sídlom v Komárne.

Vykonaných bolo celkovo 737 kontrol, porušenie zákona nebolo evidované. Zistené informácie boli odoslané na ÚVZ SR.

NÁRODNÉ REFERENČNÉ CENTRUM PRE VIBRIONACEAE RÚVZ KOMÁRNO **PROGRAMY A PROJEKTY, RIEŠENÉ NAD RÁMEC PROGRAMOV A PROJEKTOV** **VYHLÁSENÝCH HH SR – ODPOČET PLNENIA K 31.12.2011**

1. Názov projektu

„Improving Enviromental Health Research and Management in Newly Associated States / NAS /“.

Cieľom projektu je študovanie špecifickej patogenity *Plesiomonas schigelloides* u kmeňov izolovaných zo životného prostredia. Úlohou NRC je izolácia a identifikácia kmeňov baktérií z čeľade *Vibrionaceae* a ich sérologická typizácia. V roku 2011 sme izolovali 51 kmeňov *Vibrio cholerae non O1*, 95 kmeňov *Aeromonas sp.* a 71 kmeňov *Plesiomonas schigelloides*.

Gestorom projektu je Slovenská zdravotnícka univerzita – vedeckovýskumná základňa ÚPKM Bratislava /prof. Ivan Čižnár, DrSc/

2. Názov projektu

Mikrobiálne patogény vo vodách. Izolácia, identifikácia a charakteristika definovaných problémových species v akvatických biotopoch Slovenska

- Ambíciou predkladaného projektu je širšie koncipované štúdium vybraných mikrobiálnych patogénov vyskytujúcich sa v rôznych typoch akvatických biotopov Slovenska. Komplexnosť projektu vychádza nielen zo širšieho pohľadu na rôzne mikrobiálne skupiny (vírusy, baktérie, protozoa), ale aj z poznania fyzikálno-chemického pozadia prostredia, v ktorom tieto organizmy žijú. Cielená fenotypová a genotypová analýza prispeje k exaktnej identifikácii vybraných problémových species, ako aj k poznaniu ich dôležitých vlastností (rezistencia a citlivosť k antibiotikám, faktory virulencie, biofilm). Z epidemiologicky zaujímavých izolátov bude vytvorený reprezentatívny zbierkový súbor. Zhodnotí sa výskyt niektorých obávaných mikrobiálnych patogénov vo vodách Slovenska ako dôležitého rezervoáru etiologických agensov závažných humánnych infekcií. Výsledky by mali prispieť k poznaniu účinnej profylaxie voči infekciám z rôznych typov vôd. Vyšetrovali sme 138 vzoriek povrchových vôd z toho 60 vzoriek tečúcich povrchových vôd (Dunaj a Váh) a 78 vzoriek vôd štrkoviskových jazier (Apáli, Bohatá, Kava). Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 217 kmeňov baktérií z čeľade *Vibrionaceae* – 51 kmeňov *Vibrio cholerae non O1*, 95 kmeňov rodu *Aeromonas sp.* a 71 kmeňov *Plesiomonas shigelloides*.

- **Gestor projektu: Ústav bunkovej biológie prírodovedeckej fakulty ÚK Bratislava /RNDr.Milan Seman, CSc /Časové ohraňenie projektu rok 2009-2012**

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR IV (NEHAP IV)

Na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 boli identifikované neustále sa objavujúce nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska a teda i slovenská populácia vystavovaná. Ide o riziká ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia týchto hrozieb pre populáciu v SR sa stala v roku 2011 predmetom prípravných prác aktualizácie Akčného plánu – NEHAP III.

V roku 2011 pracovníci odboru hygieny životného prostredia v Košiciach pokračovali v poskytovaní informácií verejnosti o kvalite a prípadných rizikách jednotlivých zložiek životného prostredia prostredníctvom rôznych prednášok, ale aj osobných konzultácií poskytovaných laickej i odbornej verejnosti ústne, telefonicky alebo elektronickou poštou a vykonávali tiež edukáciu obyvateľstva prostredníctvom miestnych masmédií. Konkrétne najviac boli počas roka dotazované a diskutované témy – kvalita pitnej vody pri individuálnom zásobovaní, kvalita a riziká z vody na kúpanie v prírodných a umelých kúpaliskách, monitorovanie hluku v životnom prostredí a účinky hluku na zdravie obyvateľov, potreba vykonávania celoplošnej deratizácie v meste a účinnosť výkonu deratizácie, monitorovanie peľovej situácie najmä v jarných a letných mesiacoch roka a zber a nakladanie s komunálnym odpadom v meste.

V oblasti monitorovania kvality jednotlivých zložiek životného prostredia sa vykonávali v rámci výkonu ŠZD monitorovania vnútorného ovzdušia bytov, išlo najmä o sledovanie prítomnosti s následnou rodovou a kmeňovou identifikáciou kvasiniek a plesní, monitorovanie hlukovej situácie vo vnútornom a vonkajšom prostredí obytných zón, sledovanie kvality pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov, sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní vo voľnom ovzduší mesta a v priebehu roka bol šetrený prípad oslňovania bytov dvoch ulíc z umelého nočného osvetlenia väčšieho obchodného centra.

Mikrobiologická a biologická analýza piesku

V roku 2011 sa na odbore mikrobiológie životného prostredia analyzovalo 147 vzoriek piesku, z toho pre odbor HDaM RÚVZ Košice 83 vzoriek, pre RÚVZ Michalovce 24 vzoriek, pre RÚVZ Trebišov 33 vzoriek a RÚVZ Rožňava 7 vzoriek, podľa ukazovateľov uvedených vo Vyhláske MZ SR č.521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Z uvedeného počtu 21 vzoriek piesku nevyhovelo mikrobiologickým ukazovateľom a to limitu na fekálne streptokoky, termotolerantné koliformné baktérie a prítomnosť baktérií rodu Salmonella (1 vzorka). 11 vzoriek piesku boli pozitívne na prítomnosť vajčiek geohelmintov.

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V rámci peľového monitoringu bolo analyzovaných 276 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu. V priebehu roka boli stredné až veľmi vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovne: v jarných mesiacoch to boli hlavne peľové zrná liesky, tisu, topoľa, brezy a čeľade borovicovitých. V letných mesiacoch bola vysoká až veľmi vysoká koncentrácia peľových zŕn tráv a v jesennom období dominovali pele Ambrózie a Artemisie. Vysoká až veľmi vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná v priebehu celého roka u rodu Cladosporium.

1.3 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

V rámci poskytovania informácií obyvateľstvu boli na webovej stránke úradu k dispozícii výsledky monitorovania kvality pitnej vody a vody na kúpanie.

Informačný systém o vode určenej na ľudskú spotrebu predstavuje prostredie pre podporu procesu, evidencie, kontroly a hodnotenia reportovacích povinností súvisiacich s kvalitou pitnej vody. Na našom RÚVZ sa začal systém na odbore hygieny životného prostredia skúšobne používať už v minulom roku. Po pridelení prístupových kont a po spustení IS do prevádzky boli od marca 2011 postupne zainteresovaní a zaškolení jednotliví pracovníci. Pracovníci odboru HŽP od druhej polovice roka 2011 priebežne kontrolovali všetky pevne vložené zoznamy terénymi odbormi (verejné vodovody, spotrebiská, prevádzkovatelia, vodné zdroje, zásobované oblasti) a chyby, ktoré sa vyskytli konzultovali s ÚVZ SR. V priebehu roka 2011 boli do IS vložené údaje týkajúce sa verejných vodovodov (odberné miesta, vzorky, výsledky a počty obyvateľov) nielen za aktuálny rok, ale aj za roky 2008, 2009 a 2010.

Počas vývoja a prevádzky Informačného systému Voda na kúpanie sa v roku 2011 vyskytli určité nedostatky, vyplývajúce z prijatia novej legislatívy v oblasti vody na kúpanie a nových typov kúpalísk. Napríklad pri registrácii vzoriek prírodných kúpalísk, v ukazovateli „nasýtenie vody kyslíkom“ neumožňoval IS zadať vyššiu hodnotu ako 150, pričom medzná hodnota stanovená v NV SR č. 87/2008 Z. z. je 200. Preto v rámci celoslovenských pracovných stretnutí boli tieto problémy diskutované a riešené.

1.6 Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE)

Hlavným cieľom projektu SINPHONIE je komplexný výskum zameraný na zlepšovanie kvality vnútorného ovzdušia školských zariadení s účasťou 38 partnerských inštitúcií z 25 európskych krajín. V rámci projektu bude spoločnou metodikou vykonané meranie a hodnotenie vybraných chemických, fyzikálnych a biologických faktorov prostredia škôl so súčasným zberom údajov o zdravotnom stave detí prostredníctvom dotazníkov aj klinických štúdií. V tomto roku prebiehala prípravná fáza projektu s riešením administratívnych úloh.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch.

V okrese Košice - mesto a Košice - okolie nevidujeme verejné vodovody bez dezinfekcie. Na úpravu pitnej vody vo verejných vodovodoch v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Košiciach slúžia tieto úpravne vody :

1. *Úpravňa vody Bukovec:* úprava As, Sb, Mn (hlavný koagulant - síran železitý). Úpravňa vody Bukovec je jedným z najväčších vodovodných systémov, z ktorého je v prevažnej miere zásobované mesto Košice (najmä časť Poľov, Lorinčík a sídliská - Terasa, Jazero, Pereš, Myslava, KVP) a obce okresu Košice - okolie (Bukovec, Malá Ida, Baška). Ide o klasickú vodárenskú úpravu povrchovej vody, doplnenú po roku 2000 o technológiu na odstránenie arzenu, antimónu a mangánu. Technológia úpravy vody je založená na princípe dvojstupňovej úpravy vody. Technologicky pozostáva z: dávkovania hlavného koagulantu (síran železitý, manganistan draselný, zeolit), rýchleho miešania, pomalého miešania, sedimentácie, zdravotného zabezpečenia upravenej vody (plynný chlór). Prevádzka Úpravne vody je centrálné sledovaná, evidovaná a kontrolovaná vo velíne nepretržite (dávka Cl₂, voľný chlór, dávka CaO, dávka Fe₂(SO₄)₃, dávka zeolitu, dávka NH₄, pH). Výkon úpravne je t.č. 125 l/s. Dezinfekcia upravenej vody sa vykonáva plynným chlórom.

2. *Úpravňa vody Kechnec:* úprava priemyselnej a pitnej vody, technológia úpravy priemyselnej vody: homogenizácia - zníženie elektrickej vodivosti, obsahu rozpustených

látok, vápnika, horčíka a síranov, chemická úprava - zníženie koncentrácie železa a mangánu. Úprava pitnej vody zahŕňa aj tretiu etapu, a to: ozonizáciu, ÚV žiarenie, filtráciu na pieskovo - zeolitových filtroch, dezinfekciu chlórdioxidom.

3. *Úpravňa vody Medzev*: klasická vodárenská úprava povrchovej vody na úpravu zákalu (potok "Čierna Moldava"). Hlavný koagulant - síran hlinitý.

4. *Úpravňa vody Zlatá Idka*: vodárenská úprava podzemnej vody, technológia na odstránenie arzénu, antimónu. Hlavný koagulant - chlorid železitý. ÚV v obci Zlatá Idka upravuje vodu iba pre dolnú časť obce, cca 170 obyvateľov.

5. *Úpravňa vody Bidovce*: slúži pre úpravu vody v skupinovom vodovode Bidovce - Ďurkov - Ďurd'ošík - Ruskov - Trst'any v ukazovateli arzén. Úprava vody spočíva vo filtrovaní v tlakových filtroch, ktoré sú naplnené sorpčným materiálom GEH - Fe (OH)₃. Voda z vodného zdroja je čerpaná ponorným čerpadlom tak, že časť vody preteká cez inštalované technologické zariadenie a časť vody preteká priamo do vodojemu. Orientačný pomer miešania vody 3:1 zaručuje zníženie obsahu arzénu pod limitnú hodnotu. Pomer vody je určený samostatnými vodomermi osadenými na prítoku do vodojemu a na prítoku na tlakové filtre. Tlakové filtre sú umiestnené vo vstupnej časti armatúrnej komory vodojemu.

6. *Úpravňa vody Herľany*: klasická vodárenská úprava povrchovej vody, potok "Svinický a Medvedí".

7. *Úpravňa vody Poproč*: klasická vodárenská úprava povrchovej vody, potok "Zábava a Hájny".

Voda z podzemných a povrchových zdrojov je **upravovaná aj dezinfekciou**. V rámci vodovodných sietí je vybudovaných 66 vodojemov, 7 úpravní vôd a 80 čerpacích staníc. Dezinfekcia pitnej vody v čerpacích staniaciach a centrálnych vodojemoch je uskutočňovaná plynným chlóróm, na chlórovanie vody v obecných vodojemoch sa využíva chlórnan sodný, okrem skupinového vodovodu Kechnec - Seňa - Milhošť, kde sa dezinfekcia vody vykonáva chlórdioxidom. Dezinfekciu vody a následné meranie obsahu voľného chlóru vo vodovodnej sieti v okrese Košice - mesto a Košice - okolie vykonávajú zamestnanci, ktorí majú zdravotnú a odbornú spôsobilosť.

Ukazovatele kvality pitnej vody v roku 2011 neprekračovali z hľadiska ochrany verejného zdravia významne limitné hodnoty stanovené Nariadením vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, v znení NV SR č. 496/2010 Z. z.

V dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch neboli riešené žiadne infekčné alebo neinfekčné ochorenia u spotrebiteľov.

V rámci ŠZD a monitoringu kvality pitnej vody sa podľa platnej legislatívy za rok 2011 analyzovalo odborom MŽP 1388 vzoriek pitných vôd, z toho 718 vzoriek pitných vôd pre RÚVZ Košice, RÚVZ Michalovce 231, RÚVZ Rožňava 250 a RÚVZ Trebišov 189 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných vzoriek pitných vôd bolo po mikrobiologickej stránke pozitívnych 125 vzoriek vôd z vodovodov, 122 zo studní, 5 vzoriek z prameňov a 2 vzorky z vrtov, spolu je to 254 pozitívnych vzoriek, čo predstavuje 18%.

V 235 vzorkách bol stanovovaný ukazovateľ *Clostridium perfringens*, 2 vzorky z toho boli pozitívne. V súvislosti s hnačkovými ochoreniami bol v 10 vzorkách stanovovaný ukazovateľ *Salomonella sp.*, s negatívnym výsledkom. Biologickým požiadavkám na kvalitu pitnej vody nevyhovelo 24 vzoriek a to v ukazovateli abiosestón.

V rámci sledovania kvality pitnej vody bolo odborom chemických analýz analyzovaných spolu 712 vzoriek, v ktorých sa stanovilo 14 898 ukazovateľov a vykonalo 24 728 analýz. V uvedených vzorkách vôd sa uskutočnil úplný rozbor, minimálny rozbor a tiež analýza vybraných ukazovateľov podľa požiadavky terénnych oddelení. Najčastejšie stanovované ukazovatele boli mangán, železo (v rámci minimálneho rozboru), arzén a antimón. V analyzovaných vzorkách bol prekročený limit u arzénu (v 10 vzorkách

odobraných RÚVZ Košice) a u antimónu (v 5 vzorkách odobraných RÚVZ Košice). Limit pre železo bol prekročený cca v 10 % vzoriek zo všetkých okresov. V 9 vzorkách bol prekročený limit pre mangán. U žiadneho z organických ukazovateľov limit prekročený nebol.

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Prírodné kúpaliská a vodné plochy:

1. V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Košiciach sú dve vodné plochy, v ktorých vody boli Krajským úradom ŽP Košice, vyhlásené v roku 2005 za vhodné na kúpanie, a to Pod Bukovcom a Ružín (Košice – okolie). V I. polroku 2011 bolo z vodnej nádrže Pod Bukovcom odobratých 6 vzoriek vôd z dvoch odberných miest. Kvalita vody bola vhodná na kúpanie. Vodná nádrž Ružín je pre rok 2011 z dôvodu realizácie rekonštrukčných prác oficiálne vyradená z monitorovania kvality vody na kúpanie. Na začiatku sezóny boli odobraté vzorky vôd z obidvoch odberných miest, kvalita vody na odbernom mieste „Pri RZ Bradan“ bola vhodná na kúpanie, na odbernom mieste „Pri môle“ opakovane nevyhovela v ukazovateli „Črevné enterokoky“. V monitorovaní kvality vody budeme pokračovať len v prípade, že rekonštrukčné práce budú ukončené skôr, a vodná nádrž dosiahne bežnú prevádzkovú hladinu vody umožňujúcu kúpanie.

2. Zo štrkoviska Jazero v Košiciach, ktorého vyhradená časť - Prírodné kúpalisko Jazero bolo uvedené do prevádzky 1. 7. 2011, boli v I. polroku odobraté 4 vzorky vody (3 v rámci výkonu ŠZD a jedna ako platená služba). Kvalita vody v skúšaných ukazovateľoch (znížená je len priehľadnosť vody na 0,65 m) vyhovuje požiadavkám NV SR. č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. Zatiaľ nebol zaznamenaný výskyt cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet (zistená hodnota 0 buniek/ml vody z obidvoch odberných miest). Podlimitné sú aj hodnoty celkového fosforu (zistená hodnota <0,0296 mg/l, resp. 0,0468 mg/l).

3. Zo štrkoviska Čaňa bola odobratá vzorka vody dňa 8. 6. 2011. Kvalita vody nevyhovuje požiadavkám NV SR č. 87/2008 Z. z. v ukazovateli cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet - nameraná hodnota: 239 800 buniek/ml vody. Kúpanie v štrkovisku je dlhodobo zakázané (od roku 1994). Obec dala spracovať projekt revitalizácie vodnej plochy, finančné krytie má byť riešené prostredníctvom eurofondov.

Kúpaliská s celoročnou prevádzkou:

Bazény s celoročnou prevádzkou určené pre verejnosť sú v týchto zariadeniach:

– Košice I. – IV. : Mestská krytá plaváreň, Penzión Barca, Hotel Bankov, Hotel DoubleTree by Hilton, Hotel Yasmin, Spoločensko-relaxačné centrum na ul. Milosrdenstva, Relaxačné centrum v RZ Jahodná, Relaxačné centrum v Hoteli Bristol, Wellness centrum Via vitae na Diamantovej ulici, Rímske kúpele na Werfferovej ulici, Relaxačné centrum v hoteli Ambassador, Relaxačné centrum v Penzióne Hradbová, Relaxačné centrum Forma Club na Žriedlovej ulici, CITY wellness na Krivej ulici,

– Košice - okolie: Vitálny svet v Penzióne Sivec a v Rekreačnom zariadení Zlatá Idka.

V roku 2011 bolo z bazénov celkovo odobratých 125 vzoriek vôd na kúpanie, z toho 32 vzoriek odobrali a analyzovali zamestnanci iných odborných firiem, 72 vzoriek bolo odobratých v rámci platenej služby nášho úradu a 21 v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Medzná hodnota bola najčastejšie prekročená v týchto ukazovateľoch: zápach, amónne ióny, Pseudomonas aeruginosa, viazaný chlór.

Kúpaliská so sezónnou prevádzkou:

V I. polroku 2011 bola prekontrolovaná kvalita vody na týchto kúpaliskách: TRITON v Košiciach, Mestské kúpalisko na Rumanovej ulici v Košiciach, RYBA v Košiciach, Kúpalisko pri Moteli GARDEN v Košickej Belej, Mestské kúpalisko Moldava nad Bodvou,

Mestské kúpalisko v Medzeve, Kúpalisko Zlatník v Košickej Belej. Kúpalisko ŠKP v Košiciach nebude uvedené do prevádzky z dôvodu zlého technického stavu objektov. Celkovo bolo odobratých 23 vzoriek vôd na kúpanie (21 v rámci platenej služby RÚVZ Košice, 2 vzorky boli odobraté inou organizáciou), v ktorých boli prekročené medzné hodnoty v týchto ukazovateľoch: 5x zápach, 1x viazaný chlór.

V prevádzke sezónnych zariadení neboli zistené žiadne hygienické nedostatky, ktoré by- boli predmetom správneho konania orgánu verejného zdravotníctva. V rámci letnej turistickej sezóny (LTS) 2011 bola prostredníctvom IS zaslaná správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS a boli pravidelne v týždenných intervaloch aktualizované stavy kúpalísk.

Podľa NV SR č. 87/2008 Z. z. sa v roku 2011 analyzovalo na odbore MŽP 92 vzoriek rekreačných vôd, 36 vzoriek pre RÚVZ Košice z vodných nádrží: Bukovec, Ružín, Košice Jazero a štrkovisko Čaña, 56 vzoriek pre RÚVZ Michalovce z vodných nádrží: Zemplínska Šírava a Vinianske jazero. V 3 vzorkách z vodnej nádrže Ružín bol prekročený limit pre Enterokoky. Táto nádrž sa pre nízku hladinu vody z dôvodu opráv ďalej nemonitorovala. Vo vodnej nádrži Košice Jazero boli v 1 vzorke prekročené ukazovatele E. coli a Enterokoky. Biologickým ukazovateľom nevyhovelo 11 vzoriek, v 6 vzorkách z Vinianskeho jazera bol prekročený limit pre riasy, v 3 vzorkách zo Zemplínskej Šíravy bol tiež prekročený limit pre riasy a v 2 vzorkách štrkoviska Čaña limit pre cyanobaktérie.

V hodnotenom období sa sledovala aj mikrobiologická a biologická kvalita bazénových vôd. Analyzovalo sa 497 vzoriek bazénových vôd, z toho pre RÚVZ Košice 401 vzoriek bazénových vôd, RÚVZ Michalovce 60 vzoriek, RÚVZ Rožňava 18 vzoriek a RÚVZ Trebišov 18 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných bazénových vôd bolo po mikrobiologickej stránke nevyhovujúcich 22 vzoriek bazénových vôd (4%), izolovaný bol Pseudomonas aeruginosa v 19 vzorkách a v 5 vzorkách Staphylococcus aureus.

1.10 Posilnenie implementovanie HIA (Health Impact Assessment) v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Pracovníčka RÚVZ Košice je členkou celoslovenskej pracovnej skupiny pre implementáciu hodnotenie dopadov na zdravie. Zúčastnila sa na rezortných aj mimorezortných rokovaníach, ktorých úlohou bolo zabezpečenie súčinnosti vyžadovania HIA v rámci činností podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Problematika zavádzania HIA bola v roku 2011 prerokovaná na celoslovenskej porade odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia, na porade regionálneho hygienika RÚVZ Košice a opakovane na pracovných poradách odboru HŽP.

V roku 2011 pracovníci odboru HŽP vykonali v 5 prípadoch vyplnenie pre-skriňovacieho nástroja, vo všetkých 5 prípadoch sa však dospelo k záveru, že celkové HIA nie je potrebné vypracovať. Išlo o :

1. zámer "Prevádzka zhodnocovania odpadov v Košiciach", navrhovateľ Refrako s.r.o. Košice,
2. zámer "Výrobný závod CROWN Bevcan Kechnec - výroba hliníkových plechoviek", navrhovateľ CROWN Bevcan Slovakia s.r.o., Bratislava,
3. zámer "Bioplynová stanica Buzica", navrhovateľ Občianske združenie Separe, Moldava nad Bodvou",
4. zámer "Downtown Business centrum Košice", navrhovateľ Casa Invest s.r.o. Košice,
5. zámer Kosit a.s. Košice - linka na úpravu popolčeka", navrhovateľ Kosit a.s. Košice, spaľovňa komunálneho odpadu.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2011 bol štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie predpisov na ochranu zdravia zamestnancov hlavne na pracoviskách s rizikovými prácami.

a) Na základe **prehodnotenia** zdravotných rizík bolo vydaných **48 rozhodnutí**. Pôvodné rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.

b) Na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia, hodnotenia zdravotných rizík a predloženia návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác zamestnávateľom bolo **vydaných 17 nových rozhodnutí**.

c) Na základe prehodnotenia zdravotných rizík, vykonaných organizačných zmien a zániku prevádzok bolo **zrušených 58 rozhodnutí** na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác.

V sledovanom období bolo na rizikových pracoviskách vykonaných celkom **226 kontrol**. V rámci toho boli rozdané zamestnancom na vyplnenie kontrolné listy informovanosti v počte 221 (B - 1, C - 58, K - 25, H - 127, P - 4, V - 5, Z - 1).

Evidencia rizikových prác bola v tomto období priebežne doplňovaná v programe ASTR 97. Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky bol v mesiaci júl 2011 elektronickou formou zaslaný nový program na evidenciu rizikových prác „ASTR_2011“. Po inštalácii programu ASTR_2011 a jeho následných aktualizáciách boli postupne zadané do databázy podnikateľské subjekty a pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác.

Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí a výkonov ŠZD za roky 2010 a 2011.

Rok	2010	2011	trend
Nové rozhodnutia RP	21	17	- 4
Prehodnotené rozhodnutia RP	59	48	- 11
Vydané rozhodnutia spolu	80	65	- 15
Zrušené rozhodnutia RP	92	58	- 34
ŠZD – previerky RP	185	226	+ 41

Prehľad počtu exponovaných rizikovým faktorom a subjektov za roky 2010 a 2011

Okres	2010			2011		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku		Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku	
		celkom	z toho ženy		celkom	z toho ženy
Košice	103	12 274	1 024	100	12 076	1 043

**Prehľad počtu exponovaných rizikovým faktorom
za obdobie rokov 2007 - 2011**

<i>Počet exponovaných rizikovým faktorom</i>									
2011		2010		2009		2008		2007	
spolu	ženy	spolu	ženy	spolu	ženy	spolu	ženy	spolu	ženy
12 076	1 043	12 274	1 024	13 263	1 150	14 794	1 376	14 065	1 497

Z prehľadu je zrejmé, že pokračuje trend znižovania počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. V roku 2011 došlo oproti minulému roku k zníženiu o 198, a to na základe prehodnotenia pracovných činností zaradených do kategórie rizikových prác v existujúcich prevádzkach v dôsledku realizácie ochranných opatrení, organizačných zmien, útlmu výroby, zrušenia častí prevádzok a pod..

Plnenie úlohy odborom chemických analýz:

a) Pevný aerosol

Za účelom objektivizácie pracovného prostredia a zaradenia pracovníkov do rizikových kategórií bolo vykonávané stanovenie koncentrácie pevných aerosólov. Stanovenie bolo vykonávané v okresoch Košice, Košice-okolie, Michalovce, Trebišov a Spišská Nová Ves. Sledovali sa pracoviská s rôznym zameraním. V niektorých vzorkách pevného aerosólu bol na základe zloženia používaného materiálu stanovený oxid kremičitý. Prekročenie najvyšších prípustných expozičných limitov (NPEL) bolo zistené v prevádzkach: **Bulk Transshipment - prekládková stanica Čierna n/Tisou** - prekročenie viac ako dvojnásobné, **Mlyn Agroreál** (okr. Trebišov), **Pekáreň MPC CESSI** (okr. Sp. N. Ves) a **KREMIX Košice** (výroba stavebných hmôt) - kde bolo zistené prekročenie tiež viac ako dvojnásobné. Po úpravách na pracovisku prekládkovej stanice v Čiernej n/Tisou bol odber zopakovaný a z dvoch osobných odberov bolo prekročenie len v jednom prípade menej ako dvojnásobné.

V ďalších pekárňach – **Abovská (Družstevná n/Hornádom)** a v **pekárni TESCO Michalovce** bolo prekročenie menej ako dvojnásobné.

Rozsah vykonaných odberov a analýz **pevného aerosólu** je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Odber	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
osobný	103	128	178
stacionárny	25	25	39
spolu	128	153	217

b) Chemické faktory v ovzduší

Z chemických faktorov prevládali prchavé organické látky, merania boli vykonávané pre okres Košice, Trebišov a Michalovce. Prekročenie limitných hodnôt nebolo zistené.

Z ďalších chemických faktorov to bol formaldehyd, oxid vápenatý a horečnatý, oxid hlinitý, šesťmocný chróm a nikel. Vo vnútornom ovzduší budov – Daňový úrad Michalovce - bol meraný amoniak, z 10-tich stacionárnych odberov bolo v 4 prípadoch prekročenie menej ako dvojnásobné. Oxid horečnatý bol stanovovaný v respirabilnej aj inhalovateľnej frakcii pevného aerosólu vo vzorkách odobratých v SMZ Jelšava – Bočiar, kde bolo pri osobných odberoch prekročenie v troch prípadoch menej ako dvojnásobné.

Chemické faktory v ovzduší

Odber	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
osobný	80	286	538
stacionárny	93	176	333
spolu	173	462	871

c) Biologické expozičné testy

Pre Železničné zdravotníctvo Košice bolo analyzovaných 25 vzoriek moča na stanovenie fenolov, 20 vzoriek moča na stanovenie kyseliny delta-aminolevulovej a olova, 20 vzoriek krvi na stanovenie olova. Súčasťou analýzy biologického materiálu je aj stanovenie kreatinínu v moči z dôvodu prepočtu koncentrácie fenolu, kyseliny delta-aminolevulovej a olova v moči na kreatinín.

Z dodaných vzoriek bolo prekročenie v 3 vzorkách na stanovenie kyseliny delta-aminolevulovej.

Z firmy Fiberstruck Chemko Strážske bolo dodaných 18 vzoriek na stanovenie kyseliny mandľovej v moči, prekročenie biologickej medznej hodnoty (BMH) bolo zistené v 2 vzorkách.

Kyselina hippurová bola stanovená v kontrolnej vzorke dodanej z UVZ SR Bratislava.

Biologické expozičné testy

Chemický faktor	Počet vzoriek			Počet ukazovateľov	Počet analýz
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>Fenol v moči</i>	25	-	25	50	143
<i>ALA</i>	28	-	20	40	154
<i>Pb v krvi</i>	28	-	20	20	40
<i>Pb v moči</i>	28	-	20	20	40
<i>Kreatinín</i>	1	-	-	1	4
<i>Kys. hippurová</i>	1	-	1	1	14
<i>Kys.mandľová</i>	18	-	18	36	68
Spolu	129	-	104	168	463

Počet vzoriek 1-hydroxypyrenu v moči je uvedený v úlohe 7.9

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí

V sledovanom roku bolo vykonaných **50 kontrol** zameraných na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami alebo toxickými látkami a zmesami a to v 18-ich organizáciách. Najviac (25) ich bolo vykonaných v spoločnosti U. S. Steel Košice, s.r.o., na DZ Studená valcovňa – Obalovacia vetva, DZ Energetika, DZ Zušľachtovňa a obalová vetva a DZ Koksovňa. Na poslednom divíznom závode boli previerky vykonané na 16-ich pracoviskách.

Súhlas na **používanie veľmi toxických látok a zmesí** bol vydaný v **deviatich prípadoch** a to Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. (2 rozhodnutia), Leteckým opravovniam Trenčín – pobočka SLI, Univerzite veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, spoločnostiam DB Biotech s.r.o., EnviroTeam Slovakia s.r.o., Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a RIA laboratóriu s.r.o. Súhlasné rozhodnutie bolo vydané aj pre U. S. Steel Košice, s.r.o. – Úsek R pre environment. .

Porušenie predpisov na ochranu zdravia bolo zaznamenané **v dvoch prípadoch**. Konkrétne išlo o predaj toxickej zmesi na ochranu rastlín v predajniach s rozličným tovarom, v ktorých sa zároveň predávali aj hračky, pričom uvedená zmes bola voľne dostupná zákazníkom. V oboch prípadoch bolo začaté správne konanie a uložené boli pokuty vo výške 165.-€ Prevádzkovatelia predajní okamžite stiahli z predaja uvedenú zmes na ochranu rastlín.

Od začiatku roku 2011 bolo vydaných **spolu 55 osvedčení, z toho 51 na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami a 4 osvedčenia na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie (ďalej VTLaZ a TLaZ) a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.**

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s **VTLaZ a TLaZ** zasadala v priebehu roka **1x**.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s **dezinfekčnými prípravkami** na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na **reguláciu živočíšnych škodcov** na profesionálne použitie v priebehu roka 2011 nezasadala.

	Počet
Previerky	50
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ	51

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Na sledovanom území evidujeme **68 subjektov, v ktorých sa používajú chemické karcinogény a mutagény**. V priebehu roka pribudli 2 nové subjekty, a to spoločnosti DB Biotech s.r.o. a EnviroTeam Slovakia s.r.o. Spoločnosť DB Biotech s.r.o. sa zaoberá výrobou antipeptidových polyklonálnych protilátok najvyššieho stupňa čistoty. Spoločnosť EnviroTeam Slovakia s.r.o. zabezpečuje meranie emisií zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia, vykonáva funkčné skúšky automatizovaných monitorovacích systémov, poradenstvo a konzultácie v oblasti ochrany ovzdušia.

V riziku chemickej karcinogenity evidujeme 983 zamestnancov, z toho 341 žien. Najvyšší počet exponovaných je už tradične v spoločnosti U. S. Steel Košice, s.r.o. Rizikové práce z tohto titulu sú vyhlásené aj v spoločnosti U. S. Steel Košice – Labortest, s.r.o., Detskej fakultnej nemocnici, Univerzitetnej nemocnici L. Pasteura v Košiciach, Východoslovenskom onkologickom ústave a v spoločnosti ČaSS, zabezpečujúcej upratovací servis v zdravotníckych zariadeniach. Vo vymenovaných zdravotníckych zariadeniach sa jedná o expozíciu cytostatikám u 116 zamestnancov, z toho 109 žien.

Spolu bolo vydaných **9 súhlasných rozhodnutí** na činnosti **spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov** podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. Konkrétne sa jednalo o Východoslovenskú vodárenskú spoločnosť, Letecké opravovne Trenčín – pobočka SLI, Univerzitu veterinárskeho lekárstva a farmácie, EnviroTeam Slovakia s.r.o., DB Biotech s.r.o., U.S.Steel Košice, s.r.o. (2 rozhodnutia), Ústav súdneho lekárstva LF UPJŠ v Košiciach a Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. V 7 prípadoch bol zároveň vydaný súhlas na používanie veľmi toxických látok a zmesí.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných **48 kontrol v 14-ich organizáciách**. Až 27 kontrol bolo vykonaných v spoločnosti U. S. Steel Košice, s.r.o., pričom predmetom výkonu boli predovšetkým pracoviská DZ Koksovňa.

Opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou boli na návrh spoločnosti U. S. Steel Košice, s.r.o., a to v súvislosti s výsledkami biologického monitoringu

vykonaného u zamestnancov na DZ Koksovňa prehodnotené a opakovane boli nariadené opatrenia zamerané na zabezpečenie pravidelnej objektivizácie škodlivých faktorov v pracovnom prostredí a na vykonanie biologického monitoringu u exponovaných zamestnancov. Spoločnosť U. S. Steel Košice, s.r.o. sa proti tomuto rozhodnutiu odvolala, avšak Úrad verejného zdravotníctva SR odvolanie zamietol a rozhodnutie v plnom rozsahu potvrdil.

Sankčné opatrenia v súvislosti s chemickými karcinogénmi a mutagénmi neboli v priebehu roka uplatnené.

Vydaných bolo **26 súhlasných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest**, pričom v dvoch prípadoch sa jednalo o výmeny azbestocementových kanalizačných potrubí.

V rámci plnenia tejto úlohy sa naša pozornosť sústredila na stanovenie chemických ukazovateľov (**azbest, PAU, benzo(a)pyrén, 1-hydroxypyren**), a **genetickú toxikológiu**. Stanovenie PAU, benzo(a)pyrénu a 1-hydroxypyrénu je súčasťou plnenia úlohy 7.9, preto všetky informácie sú uvedené pri plnení tejto úlohy.

V rámci ŠZD boli odobrané 2 vzorky vnútorného ovzdušia pre RÚVZ Spišská Nová Ves a 1 vzorka vnútorného ovzdušia v bytovom dome v Snine na zistenie prítomnosti azbestových vlákien. Tieto vzorky boli odoslané na analýzu do NRC RÚVZ Nitra.

Genetická toxikológia

V roku 2011 boli monitorované nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity: U.S.Steel, s.r.o. Košice, prevádzka DZ Koksovňa, EBSTER SK, s.r.o. Michalovce a Bukocel, a.s. Vranov. Spolu bolo expedovaných 510 vzoriek.

1. Boli expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov v rámci objednávky u 457 pracovníkov prevádzky DZ Koksovňa : VKB 3, VKB1 a Chémie U.S.Steel, s.r.o. Košice
2. Na základe požiadavky ŠZD boli v roku 2011 realizované odbery vzoriek krvi a po uskutočnení analýzy expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov (16 pracovníkov) firmy EBSTER SK, s.r.o. Michalovce.
3. Boli vykonané odbery a ukončené vyšetrenia u 14 probandov kontrolnej skupiny. Vypracované protokoly zostávajú na OGT a sú používané len pre štatistické porovnania.
4. Boli expedované výsledky CALPL u 23 pracovníkov Bukocel, a.s. Vranov. Analýza sa uskutočnila v rámci požiadavky na štátny zdravotný dozor.
5. V decembri sme odobrali 35 vzoriek krvi pracovníkom Colného úradu Michalovce, ktoré budú vyšetrené a expedované v roku 2012.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V priebehu roka 2011 bolo prehodnotené zaradenie prác do rizika psychickej záťaž len v jednej spoločnosti, a to v U. S. Steel Košice, s.r.o. Na základe návrhu zamestnávateľa na vyhlásenie prác do rizika a po predložení nového posudku o riziku boli do 3. kategórie práce zaradené profesie: manažér leteckej dopravy – pilot, zástupca manažéra leteckej dopravy – pilot, dispečer leteckej prevádzky a pilot. Jednalo sa celkom o 5 zamestnancov. Predložený posudok o riziku bol spracovaný PZS Nemocnicou Košice – Šaca v spolupráci s psychológom Mgr. Očvárom a LPP boli u zamestnancov vykonávané prostredníctvom PZS Nemocnice Košice – Šaca, a.s. v spolupráci s Ústavom leteckej a preventívnej medicíny.

Okrem tejto spoločnosti nie sú evidované v spádovom území RÚVZ Košice žiadne iné pracoviská s rizikom práce pre faktor psychická pracovná záťaž.

V priebehu roka nebol na náš úrad predložený k nahliadnutiu žiadny posudok o riziku pre faktor psychická záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2011 došlo k významnému zníženiu počtu prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke č. 29 (DNJZ). Spolu bolo vykonaných **35 hygienických prešetrení**, čo je o 39 menej oproti minulému roku. V 19 prípadoch bola v závere hygienického prešetrenia konštatovaná možnosť profesionálnej súvislosti.

Najčastejšie boli prešetrenia vykonané v spoločnostiach U.S. Steel Košice, s.r.o. (9 x, z toho na DZ Studená valcovňa v rôznych profesiách 4x), Refrako, s.r.o. (3x v rôznych profesiách), Obec Štós (2x), Vulkmont, a.s. Košice (2x), Tempus trans, s.r.o., u 2 automechanikov a po jednom prípade v spoločnostiach AAA Stav, s.r.o., Inžinierske stavby, a.s., Tepláreň Košice, a.s., Termospol a.s. Košice, Transport systems, s.r.o. Medzev, URAM - Kamenosochárstvo, s.r.o., VSS Trading, s.r.o., VSŽ Foundry, s.r.o., ZŠ Fábryho, Lesy SR, š.p. Banská Bystrica, OZ Košice, Obal - servis, a.s., OCEKON Engineering, s.r.o., Reliningserv, s.r.o., Ryba Košice, s.r.o., Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Košice a u jedného SZČO.

Prešetrenia boli vykonané u širokého spektra profesií, 4x profesia žeriavnik, 3x automechanik, 3x strojnícke profesie, 2x zámočník, 2x pilar, 2x kamenár, 2x výrobný robotník, balič, kontrolný robotník, hutný murár – žeriavnik, izolatér, manipulačný robotník, obsluha navíjačky, pomocný lešenár, pomocný robotník vo výrobe, vo vodohospodárstve, stavebný robotník, lesný robotník, strážny, štítar - pretlakár, torkretár, zlievač, zoraďovač lisov a zvárač. Celkom 33 ochorení bolo lokalizovaných na horných končatinách, iba jeden na dolných končatinách. Významne vzrastajú počty prešetrení pre poškodenie v oblasti ramien (26 prípadov), najmä pre diagnózu Impingement syndróm. Vo všetkých prípadoch sa postupovalo podľa možností aspoň orientačne podľa návrhu metodického postupu a u poškodení ramien podľa kritérií stanovených platnou legislatívou a STN.

Vzhľadom na častý výskyt ochorení HK z DNJZ u žeriavnikov v spoločnosti U. S. Steel Košice boli vykonané opakované konzultácie s PZS. V spoločnosti sa na niektorých prevádzkach realizovali opatrenia na zníženie rizika z fyzickej záťaže výmenou sedačiek a pákových ovládačov v kabínach žeriavov. Bolo zistené, že novo inštalované bezpečnostné ovládače si vyžadujú trvalý tlak pri ich obsluhu, preto bolo zamestnávateľom vykonané rozsiahle hodnotenie fyzickej záťaže u profesie žeriavnik na niekoľkých divízijských závodoch. Výsledkom bolo zaradenie niektorých prác žeriavnikov do 3. kategórie rizika.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V sledovanom období boli prešetrené 3 prípady **podozrení na chorobu z povolania z dôvodu poškodenia chrbtice**. Jednalo sa o predavača v predajni kobercov Limes Sk s.r.o., sanitárku v Dome sociálnych služieb spoločnosti Lux n.o. a sólistku baletu Štátneho divadla v Košiciach. Vo všetkých prípadoch bolo nutné v závere stanoviska pripustiť možnosť priamej súvislosti, aj keď u predavača kobercov sa prevažne jednalo o úrazový mechanizmus pri krátkodobej záťaži.

Vo všetkých prípadoch bola použitá metodika na odhad miery podielu faktorov pracovných podmienok v etiológii vzniku bolesti v bedrovej chrbtici. Hodnotenie maximálnych prípustných hmotností ručne manipulovaných bremien bolo použité pri šetrení predavača v predajni kobercov a do istej miery aj pri hodnotení sanitárky. Predmetné metodiky sú orientačné a nezohľadňujú špecifické mechanizmy záťaže chrbtice ani pri manipulácii s imobilnými pacientmi, ani pri výkone profesie baletka.

Problematika priznávania choroby z povolania pri poškodení chrbtice a kritérií pre jej posudzovanie je pravidelne konzultovaná s klinickými aj preventívnymi lekármi na regionálnej a celoslovenskej úrovni v rámci konzultačných dní.

So zamestnávateľmi bola v rámci šetrení podozrení na chorobu z povolania zároveň vykonaná konzultácia v oblasti uplatňovania špecifickej prevencie poškodení chrbtice.

Prevencia vzniku ochorení chrbtice je aj naďalej predmetom výkonu ŠZD najmä v spoločnostiach, kde sú zamestnanci exponovaní fyzickej záťaži pri práci s bremenami.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

V rámci tejto úlohy bol ŠZD zameraný na zisťovanie pracovných podmienok a plnenie povinností v súvislosti s výkonom prác pri zobrazovacích jednotkách u 16 zamestnancov v 3 spoločnostiach: Novekon, s.r.o., U. S. Steel Košice, s.r.o. na Úseku manažéra leteckej dopravy a v spoločnosti Vulkmont a.s.

V spoločnosti Novekon s.r.o. bolo vykonané zhodnotenie ergonomického usporiadania 13 pracovných miest a boli získané podrobné dotazníkové údaje o výskyte zrakových ťažkostí, výskyte bolestí podpornopohybového aparátu, usporiadaní pracovného miesta a informovanosti o zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacou jednotkou od 2 respondentov. Pri výkone ŠZD boli zistené niektoré drobné nedostatky, najmä v nesprávnom ergonomickom usporiadaní pracovných miest pri práci s PC, čo bolo individuálne prekonzultované a ihneď odstránené. Pri výkone ŠZD neboli zistené žiadne závažnejšie nedostatky.

V spoločnostiach U.S.Steel Košice, s.r.o. a Vulkmont a.s. boli v rámci ŠZD získané objektívne informácie o plnení legislatívne stanovených povinností a o usporiadaní pracovných miest, celkom u 3 zamestnancov. V závere bola zamestnávateľovi a zamestnancom poskytnutá poradenská činnosť v oblasti fyziológie práce so zobrazovacími jednotkami.

2.3 Zdravé pracoviská

V priebehu roka bol realizovaný projekt Zdravé pracovisko v **spoločnosti Novekon, s.r.o.**, ktorá zamestnáva 13 zamestnancov. Zamestnanci vykonávajú prevažnú časť pracovnej zmeny činnosti so zobrazovacími jednotkami (ďalej len ZJ) zamerané na poskytovanie najmä organizačného poradenstva pre firmy v oblasti zvyšovania produktivity, vrátane aplikácií manažérskych informačných systémov a vedenia účtovníctva.

V rámci projektu bola vykonaná analýza ergonomického usporiadania pracovných miest so ZJ, bolo vykonané pozorovanie zamestnancov pri výkone práce so ZJ a v nadväznosti na to boli vytypované nesprávne pracovné polohové a pohybové návyky, ktoré môžu viesť k preťaženiu podporno-pohybového aparátu. Následne bolo poskytnuté skupinové aj individuálne poradenstvo pre všetkých zamestnancov zamerané na základné požiadavky fyziológie a ergonómie pri výkone bežných pracovných činností, osobitne pri práci s PC. Zamestnanci boli upozornení na nesprávne polohové a pohybové návyky a v praktickej časti si mohli osvojiť správne držanie tela v stoji, posediačky, pri práci s PC. Bola vykonaná individuálna úprava ergonomického usporiadania jednotlivých pracovných miest. Okrem toho boli prezentované aj ciele intervenčné opatrenia na predchádzanie poškodení zdravia pri dlhodobej práci s PC a zamestnanci si mohli prakticky vyskúšať jednoduché cviky zamerané na prevenciu poškodení podporno-pohybového aparátu pri statickej záťaži pri práci s PC. Na záver dostali obrazový materiál ako pomôcku na preventívne cvičenie.

2.4 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

RÚVZ so sídlom v Košiciach túto úlohu neplnil.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V priebehu 1. polroka sa úloha neplnila. Boli získavané informácie o spoločnostiach, v ktorých bude možné v 2. polroku vykonať spoločnú previerku s IP zameranú na projekt REACH-EN-FORCE 2 týkajúci sa kontroly kariet bezpečnostných údajov. V uvedenej veci sa na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici dňa 30.6.2011 uskutočnil celoslovenský seminár.

Dňa 09.08.2011 bola v rámci spoločných previerok orgánov inšpekcie práce a orgánov verejného zdravotníctva vykonaná kontrola v zmysle projektu REACH-EN-FORCE 2, a to v spoločnosti Východoslovenské stavebné hmoty, a.s., Turňa nad Bodvou 654, 044 02 Turňa nad Bodvou. Bol vyplnený dotazník doručený k projektu fóra REACH-EN-FORCE 2 2010/2011, ktorý bol elektronicky zaslaný MUDr. Hettychovej a Mgr. Hudákovej na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a MUDr. Chovanovej na ÚVZ SR.

V zmysle bodu 8 záverov z celoslovenskej pracovnej porady vedúcich odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ v SR konanej v Leviciach v dňoch 25.5. a 26.5.2011 bolo v rámci výkonu ŠZD kontrolované používanie odstraňovačov starých náterov s obsahom dichlormetánu (DCM) v Košickom a Prešovskom kraji. V Prešovskom kraji používanie odstraňovačov starých náterov nebolo zistené. Zistený bol len ich predaj zväčša v predajniach zameraných na predaj farieb a lakov pod názvom "Odstraňovač starých náterov" od výrobcov COLOR Company, s.r.o., Štúrova 1504, 018 41 Dubnica nad Váhom, ďalej "Odstraňovač náteru ANTI COLOR 50" od výrobcu COLORLAK – SERVIS s.r.o., Poděbradská 36, 190 00 Praha 9. V Prešove bolo zistené používanie iných prípravkov s obsahom DCM, a to v spoločnosti ORAC SLOVAKIA, s.r.o., Lipany, zameranej na výrobu dekoračných predmetov z plastov. Jednalo sa o prípravky „Gorapur RT 6199M“ (separátor) od výrobcu Gorapur GmbH, Rudolf-Diesel-Str. 3, 19243 Wittenburg a prípravok „Metylenchlorid“ (odmasťovač a čistič strojov) od distribútora BRENNTAG NV, Nijverheldsland 38, B 8540 DEERLUK Belgium. Tieto výrobky sa však používali do konca októbra 2011 a exponovaní boli pri práci 4 zamestnanci.

V Košickom kraji bola situácia obdobná. Bol zaznamenaný len predaj prípravkov, a to "Odstraňovač starých náterov" od výrobcu COLOR Company, s.r.o., Štúrova 1504, 018 41 Dubnica nad Váhom, „P05“ a „ANTICOLOR“ od výrobcu COLORLAK – SERVIS s.r.o., Poděbradská 36, 190 00 Praha 9. RÚVZ so sídlom v Košiciach vykonal kontrolu v spol. U. S. Steel Košice, s.r.o. kde bolo registrované používanie 3 prípravkov s obsahom DCM, ktoré sa v súčasnosti už nepoužívajú. Jednalo sa o prípravok „NICRO 710“ (okamžitý STOP sprej) od výrobcu NICRO AG, Scharastr. 7, CH-9469, HAAG, prípravok „ZN METAL AEROSOL“ od výrobcu MMCC Z.I. La Massane, F – 13210 Saint Remy Provence a prípravok „GALVA+AEROSOL“ od výrobcu MMCC Z.I. La Massane, F – 13210 Saint Remy Provence. Tieto prípravky sú určené na likvidáciu. RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi zistil používanie iných prípravkov s obsahom DCM na 2 pracoviskách spoločnosti PASS – SK, s.r.o., Spišská Nová Ves, a to používanie prípravku s názvom „METYLENCHLORID – DICHLORMETÁN VL“ pri pracovnej činnosti „ručná montáž dielcov pre automobilový priemysel“ od dodávateľa spoločnosť Brenntag Slovakia s.r.o. Lazaretská 4, Bratislava. Tomuto prípravku je v tejto spol. na pracovisku Radlinského 516/46, Spišská Nová Ves exponovaných 141 zamestnancov, z toho 127 montážnych pracovníkov, 6 skladníkov a 8 kontrolórov a na pracovisku Danišovce 80 je exponovaných 15 montážnych pracovníkov. Informácia podľa jednotlivých okresov Košického a Prešovského kraja bola zaslaná dňa 09.12.2011 elektronicky na ppl@uvzsr.sk.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie Sledovanie vybraných výživových faktorov v 1 dňových jedálnych lístkoch:

Na základe analýzy vybraných nutričných faktorov, ktoré boli spracované u všetkých respondentov počítačovým programom ALIMENTA prostredníctvom údajov o stravovaní 1-dňové jedálne lístky od 80 respondentov možno konštatovať:

Energetický príjem v prijatých potravinách vyšší ako ho odporúčajú OVD bol zistený spolu u 19-ich respondentov v sledovaných skupinách, čo predstavuje 23,75%. Na vyššom energetickom príjme sa podieľal vysoký príjem bielkovín 60% (48 klientov), zvýšený príjem tukov 41,25% (33 klientov), vyšší príjem sacharidov (okrem skupiny ľahko pracujúce ženy veková kategória 19-34 rokov), čo predstavuje 12,5% (10 klientov). U 51 klientov - v 63,75% bol zistený nižší energetický príjem ako je odporúčaný v OVD. U 56 klientov - v 70% bol zistený nedostatočný príjem vitamínu C. Pitný režim nebol vyhovujúci v 37, 5% (30 klientov) – okrem skupiny ľahko pracujúce ženy veková kategória 35-54 rokov, príjem hrubej vlákniny je nedostatočný u 71 klientov, čo predstavuje 88,75%. Nadmerný príjem NaCl bol u 32 klientov, čo predstavuje 40% - okrem skupiny ľahko pracujúce ženy veková kategória 35-54 rokov (zvýšený príjem NaCl bol výraznejšie zaznamenaný u ľahko pracujúcich mužov v oboch vekových kategóriách). Príjem cholesterolu v nadmernom množstve bol zistený u 59 respondentov (73,75%).

Dotazník o spotrebe potravín

Hodnotením stravovacích zvyklostí bolo zistené, že 76 respondentov (95%) konzumuje bežnú stravu, z toho 10 klientov (12,5%) sa stravuje 5-krát denne, 4-krát denne sa stravuje 17 klientov (21,25%), 3-krát denne konzumuje stravu 33 (41,25%) respondentov, 2-krát denne 19 klientov (23,75%), 1-krát denne žiaden z klientov. Pri hodnotení frekvencie konzumovania vaječných, resp. majonézových jedál bolo zistené, že 5 klientov (6,25%) vaječné resp. majonézové jedlá konzumuje veľmi často, t.j. 4-5krát do týždňa (okrem skupiny ľahko pracujúce ženy veková kategória 19-34 rokov), vôbec nekonzumuje 20 respondentov (25%), 55 respondentov (68,75%) udávalo konzumáciu jedál 1-2 krát do týždňa.

Pri hodnotení konzumácie mäsitých jedál z vyplnených dotazníkov vyplýva:

- pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) konzumuje bravčové mäso 16 klientov (20%), hovädzie mäso 6 respondentov (7,5%) okrem respondentov skupiny ľahko pracujúce ženy veková kategória 19-34 rokov, *iné mäsa* (baranie, králičie...) 2 klienti (2,5%) okrem skupiny ľahko pracujúce ženy a muži vo vekovej kategórii 35-54 rokov.
- menej často (1-2 krát do týždňa) konzumuje bravčové mäso 53 klientov (66,25%), *hovädzie mäso* 53 klientov (66,25%), *iné mäsa* (baranie, králičie...) 21 klientov (26,25%)
- nekonzumuje bravčové mäso 11 (13,75%) klientov (okrem skupiny ľahko pracujúci muži vo vekovej kategórii 35-59 rokov), *hovädzie mäso* 21 klientov (26,25%), *iné mäsa* (baranie, králičie...) 57 klientov (71,25%)

Mäsové výrobky (mäkké mäsové výrobky a údeniny, mäsové konzervy):

- pravidelne a veľmi často konzumuje 18 klientov (22,5%)
- menej často konzumuje 44 klientov (55%)
- nekonzumuje 18 klientov (22,5%)

hydinu

- pravidelne a veľmi často konzumuje 32 klientov (40%)
- menej často konzumuje 42 klientov (52,5%)
- nekonzumuje 6 klientov (7,5%)

hydínové výrobky

- pravidelne a veľmi často konzumuje 21 klientov (26,25%)
- menej často konzumuje 36 klientov (45%)
- nekonzumuje 23 klientov (28,75%)

vnútornosti

- pravidelne a veľmi často nekonzumuje žiaden z klientov
- menej často konzumuje 24 klientov (30%)
- nekonzumuje 56 klientov (70%)

Pri posudzovaní frekvencie konzumovania *tukov* v rámci projektu klienti udávali vyššiu konzumáciu rastlinných tukov ako živočíšnych. Pri hodnotení spotreby *mlieka* bola najvýraznejšia frekvencia spotreby polotučného mlieka 27,5%, nízkotučného mlieka 6,25%, plnotučného mlieka 10%. Kyslo mliečne nápoje (acidofilné mlieko, kefír, zakysanka) nekonzumovalo 36 klientov (45%), 26,25% respondentov uprednostňuje v stravovaní smotanové *jogurty* pred nízkotučnými 15% klientov, v konzumácii *tvrdých mäkkých a tavených syrov* klienti preferujú vysoko tučné syry (viac ako 30% v sušine) 15% klientov pred nízko tučnými 3,75% klientov. Konzumácia *vajec* bola najvýraznejšia vo frekvencii 1-2 krát do týždňa u 67 sledovaných respondentov (83,75%), vajcia nekonzumuje 8 klientov (10%).

Spotreba *strukovinových pokrmov* bola udávaná v 10% u sledovaných skupín s frekvenciou konzumácie pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa), v 83,75% u sledovaných skupín s frekvenciou konzumácie 1-2 krát do týždňa, 6,25% respondentov strukovinové pokrmy nekonzumuje. *Pekárenské výrobky* celozrnné konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) 23 respondentov (28,75%), 11 klientov (13,75%) nekonzumuje celozrnné pekárenské výrobky vôbec (okrem skupiny ľahko pracujúce ženy vo vekovej kategórii 35-54 rokov), tmavé pekárenské výrobky konzumuje 33,75% klientov pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) a vôbec nekonzumuje 3,75% respondentov, okrem respondentov v skupine ľahko pracujúci muži vo vekovej kategórii 19-34 rokov). Biele pekárenské výrobky pravidelne a veľmi často konzumuje 15% a nekonzumuje 32,5% klientov. *Múčne jedlá* a sladkosti v stravovaní pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) udáva 23,75% klientov a nekonzumuje 13,75% klientov. *Zeleninu* vrátane mrazenej a konzervovanej konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) 41 klientov (51,25%), 1-2 krát do týždňa 37 klientov (46,25%) a nekonzumujú 2 klienti (2,5%) zo skupiny ľahko pracujúce ženy vo vekovej kategórii 35-54 rokov, hlúbovú zeleninu najviac klientov konzumovalo 1-2 krát do týždňa 60 klientov (75%), 5 (6,25%) klientov nekonzumuje hlúbovú zeleninu vôbec. *Ovocie* čerstvé a mrazené pravidelne a veľmi často konzumuje 41 klientov (51,25%), 1-2 krát do týždňa 36 klientov (45%) a nekonzumujú 3 klienti (3,75%). Konzumácia *sóje a sójových výrobkov* bola najvýraznejšia vo frekvencii 1-2 krát do týždňa u 28 respondentov (35%), 48 klientov (60%) nekonzumuje sóju a sójové výrobky vôbec. Konzumácia *špenátu* 1-2 krát do týždňa 30 klientov (37,5%), Špenát nekonzumuje vôbec 38% klientov. Konzumáciu *morských rýb (aj konzervovaných) a živočíchov* najčastejšie konzumovalo 1-2 krát do týždňa 60 klientov (75%). Hodnotením *pitného režimu* bolo zistené: pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) sladené nápoje konzumuje 18 klientov (22,5%), nesladené 48 klientov (60%), prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru 8 klientov (10%), 1-2 krát do týždňa sladené nápoje konzumuje 38 klientov (47,5%), nesladené 28 klientov (35%), prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru 36 klientov (45%), nekonzumovalo sladené nápoje 24 klientov (30%), nesladené nápoje 4 klienti (5%) okrem respondentov v skupine ľahko pracujúci muži vo vekovej kategórii 19-34 rokov, prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru nekonzumovalo vôbec 36 klientov (45%), čo sa týka spotreby čaju klienti pravidelnú a častejšiu konzumáciu čierneho čaju udávalo 13 respondentov (16,25%) a ovocného čaju 23 respondentov (28,75%), bylinkového 18 klientov (22,5%), spotrebu zalievanej kávy udávalo 22 klientov (27,5%), presso a nescafé 26 klientov (32,5%),

kávu nekonzumuje vôbec v jednotlivých sledovaných skupinách 37,5% respondentov (♀) a 45% respondentov (♂). *Alkoholické nápoje* destiláty konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) 1 klient (1,25%), víno 2 klienti (2,5%), likéry žiaden z klientov, pivo 8 klientov (10%), 1-2 krát do týždňa konzumuje destiláty 30 klientov (37,5%), likéry 14 klientov (17,5%), pivo 33 (41,25%) klientov. Výživové doplnky s jódom nekonzumovalo 62 klientov (77,5%), 1-2 krát do týždňa 15 klientov (18,75%) klientov, 4-5 krát do týždňa 3 klienti (3,75%).

Dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

Z dotazníkov vyplýva, že pohybovej aktivite v priebehu týždňa (telesná výchova, šport, turistika) sa aktívne venuje (6 h. a viac) 16 klientov (20%), 4-5 h. týždenne 8 klientov (10%), 2-3 h. týždenne 21 klientov (26,25%), 1 hod. týždenne 24 klientov (30%), žiaden pohyb nevykonáva 11 klientov (13,75%). Respondenti, ktorí uviedli, že nevykonávajú žiaden pohyb ako jeden z najčastejších dôvodov, ktorí respondenti v dotazníkoch uviedli bol nedostatok času 27 klientov (33,75%), zdravotné dôvody žiaden z respondentov, nepokladá to za potrebné žiaden klient, Nemá dostatok času 13 klientov (16,25%). Pri hodnotení životosprávy z dotazníkov vyplynulo, že 22 (27,5%) respondentov má dobrú životosprávu, 33 respondentov (41,25%) má uspokojivú životosprávu, 12 (15%) klientov uviedlo málo uspokojivú a zlú uviedlo 13 klientov (13,25%). Vo zvýšenej miere je vystavených stresovým faktorom 31 klientov (38,75%), odpoveď - niekedy uviedlo 40 respondentov (50%) a 9 (11,25%) klientov nepociťuje stresovú záťaž doma ani v zamestnaní.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie.

Index telesnej hmotnosti BMI

- v sledovanej skupine mužov vo vekovej kategórii 19 - 34 rokov malo z celkového počtu respondentov % zastúpenie 11 klientov (13,75%) BMI<25, 7 klientov (8,75%) mužov 25<=BMI <30, 2 muži (2,5%) BMI>=30
- v sledovanej skupine mužov vo vekovej kategórii 35 - 59 rokov malo z celkového počtu respondentov % zastúpenie 5 klientov (6,25%) BMI <25, 8 klientov (10%) mužov 25<=BMI <30, 7 mužov (8,75%) BMI>=30
- v sledovanej skupine žien vo vekovej kategórii 19 - 34 rokov malo z celkového počtu respondentov % zastúpenie 15 klientov (18,75%) BMI <24, 4 ženy (5%) 24<=BMI <29, 1 respondent -žena (1,25%) BMI>=29
- v sledovanej skupine žien vo vekovej kategórii 35 - 54 rokov malo z celkového počtu respondentov % zastúpenie 8 klientov/žien (10%) BMI <24, 7 klientov (8,75%) žien 24<=BMI <29, 5 klientov (6,25%) žien BMI>=29

Index centrálnnej obezity WHR

- WHR <=0,9 malo 18 klientov (22,5%) z toho 14 (17,5%) vo vek. kategórii 19-34 rokov WHR >0,9 malo 22 klientov (27,5%) z toho vyššie % zastúpenie mali muži vo vek. kategórii 35-59 rokov
- WHR <=0,85 bolo zaznamenané u 26 respondentiek (32,5%), WHR >0,85 malo 14 respondentiek (17,5%) , % rozdiel v oboch vekových kategóriách pri hodnotení WHR u žien tvorí 15%

Krvný tlak TK

- muži

TK syst.

TK syst.< 140 malo v sledovaných skupinách mužov 24 respondentov (30%), s 50 % vyšším % podielom vo vekovej kateg. mužov 19-34 rokov, 140 <= TK syst.< 160 malo 13 (16,25%)

klientov s vyšším % vo vek kategórií 35-59, TK syst.> 160 mali 3 klienti (3,75%) vek. kategória 35-59 r.

TK diast.

TK diast.< 90 malo 29 klientov (36,25%) zvýšené % vo vek. kategórií 19-34r. 90<=TKdiast.<95 mali 4 klienti (5%), TK diast.>=95 malo 7 klientov (8,75%) s vyšším % vo vek. Kategórii 35-59 r. (7,5%)

- ženy

TK syst.

TK syst.< 140 malo 34 klientok (42,5%), 140<= TK syst.< 160 bol zaznamenaný u 6 respondentiek (7,5%), TK syst.> 160 žiadna klientka

TK diast.

TK diast.< 90 bol nameraný u 36 klientok (45%) z toho minimálny % rozdiel medzi jednotlivými vekovými skupinami žien, 90<=TKdiast.<95 u 1 klientky (1,25%) vo veku 35-54r., TK diast.>95 bol opakovane nameraný u 3 respondentiek (3,75%)

Biochemické parametre:

Celkový cholesterol, HDL, LDL

- muži

C. chol. < 5,0 mmol/l vo vek. kategórií 19-34r. malo 18 respondentov (22,5%)

C. chol. < 5,0 mmol/l vo vek. kategórií 35-59r. 9 klientov (11,25%), 9 klienti (11,25%) mali hodnoty v rozpätí 5,0<= c.chol.<6,0 s vyšším % zastúpením vo vek. kategórii 35-59r., vysoké hodnoty c. chol. > 6 mmol/l boli zaznamenané u 4 klientov 5% vo vek. kategórii 35-59r

HDL>= 1,4 mmol/l bol u 10 (12,5%) klientov, pričom vyššie % zastúpenie bolo vo vekovej kategórii 35- 59 r., hodnoty v rozpätí 1,4 > HDL >1,0 malo 20 respondentov (25%), HDL< 0,9 bolo u 10 klientov (12,5%) minimálny % rozdiel v oboch vek. kategóriách.

Hodnoty LDL<2,5 mmol/l boli zistené u 11 respondentov vo vek. kategórií 19-34r. a u 9 respondentov vo vek. kateg. 35-59r., 2,5<=LDL< 3,5 mmol/l vo vek kat. 35-59r. boli zaznamenané u 5 klientov (6,25%) a vo vek. kateg. 19-34r. u 9 klientov (11,25%), u 2 klientov (2,5%) boli hodnoty v rozpätí 3,5< =LDL<4,0 vo vek. kateg. 35-59r., u 4 klientov (5%) vo vek. kateg. 35-59r. boli hodnoty 4,0<=LDL<=5,0.

- ženy

C. chol. < 5,0 mmol/l malo 32 (40%) žien mierne vyššie % zastúpenie je vo vek. kategória 19-34r., celkový chol. v rozpätí 5,0<= C.chol.<6,0 8 klientok (10%) z toho 6 (7,5%) vo vek kat.35-54 r., C. chol. > 6 mmol/l - žiadna klientka.

HDL>= 1,6 mmol/l bol zaznamenaný u 11 (13,75%) respondentiek, hodnoty v rozpätí 1,6 > HDL >1,2 malo 16 klientok (20%), HDL< 1,2 malo 13 klientok (16,25%) v oboch vekových kategóriách boli pri hodnotení min.% rozdiely, LDL<2,5 bol vo vek kat.19-34r. u 16, klientok (20%), vo vek kategórií 35-54r. bola LDL hodnota 2,5<=LDL<3,5 zaznamenaná u 6 žien (7,5%), vo vek. kateg. 19-34 bola táto hodnota LDL nameraná u 4 žien (5%), 3 (3,75%) ženy vekovej kategórie 35-54 r. malo hodnoty LDL v rozpätí 3,5<=LDL<4,0.

Triacylglyceroly TG

- muži

TG< 2,0 boli zaznamenané u 28 mužov (35%), hodnoty v rozpätí 2,0<= TG<3,0 u 6 (7,5%) mužov, 3,0<=TG<=5,5 u 4 klientov (5%), TG>5,5 u 2 mužov (2,5%) a to vo vek. kateg. 35-59r.

- ženy

TG< 2,0 boli zaznamenané u 25 žien (31,25%) s 8,75% vyšším rozdielom vo vek. kategórii 19-34r.

2,0<=TG< 3,0 malo 11 (13,75%) žien s 6,25% vyšším rozdielom u žien vo vek kat.35-54r., hodnoty TG v rozpätí 3,0<= TG<= 5,5 mali 4 ženy (5%) s min. rozdielom v oboch vekov. kategóriách.

Glykémia

- muži

Glyk < 6,1 mmol/l bola u 38 mužov (47,5%), 2 muži vo veku 35 – 59 r. mali glyk >= 6,1 mmol/l

- ženy

Glyk < 6,1 mmol/l bola u 39 žien (48,75%), 1 klientka vo veku 19-34 r. mala glyk >=6,1 mmol/l.

Porovnanie výsledkov s predchádzajúcim rokom:

1. Sledovanie v vybraných výživových faktorov v 1- dňových jedálnych lístkoch:

Energetický príjem vo vybraných populačných skupinách v r. 2011 bol vyšší celkovo o 1,25% oproti r.2010, prispela k tomu zvýšená konzumácia tukov o 1,25%. Bielkovín bolo konzumovaných v r.2011 o 2,5% menej oproti r.2010 a taktiež sa to týka sacharidov, ktorých konzumácia klesla v r.2011 o 10%. Príjem vitamínu C bol sledovanom roku nižší o 13,75 %, hrubej vlákniny o 3,75%. Pitný režim bol oproti r. 2010 vyšší o 10%, príjem NaCl bol nižší o 11,25%, príjem cholesterolu sa v porovnaní s rokom 2010 nezmenil.

2. Dotazník o spotrebe potravín a pokrmov

Stravovacie zvyklosti sledovaných skupín sa oproti r.2010 mierne zmenili, znížil sa počet klientov, ktorí konzumujú stravu 5-krát denne o 6,25%, počet klientov, ktorí sa stravujú 1-krát denne sa nezmenil (0%) oproti r.2010. Z hodnotenia konzumácie mäsitých jedál vyplynulo: v r.2011 sa zvýšila konzumácia bravčového mäsa o 5%, v konzumácii hovädzieho mäsa, hydiny a vnútorností neboli výrazné zmeny, konzumácia hydinových výrobkov v r.2011 sa zvýšila o 13,75%, celková spotreba mlieka a mliečnych výrobkov v r.2011 mierne klesla, spotreba polotučného mlieka stúpila o 3,75%, spotreba kyslo mliečnych výrobkov poklesla o 2,5% v porovnaní s r.2010, najviac preferované boli v stravovaní v r.2011 smotanové jogurty 26,25% pred nízkotučnými 15% klientov. Konzumácia strukovinových pokrmov v r.2011 poklesla o 3,75% oproti minulému roku, nezmenil sa % podiel respondentov oproti r.2010, ktorí strukovinové pokrmy nekonzumovali vôbec. Cestoviny, múčne jedlá a sladkosti sa v porovnaní s r. 2010 konzumovali o 13,75% viac s frekvenciou pravidelne a veľmi často (4 – 5 x do týždňa). Zvýšil sa príjem sóje a sójových výrobkov o 2,5%, spotreba špenátu o 1,25%. Hodnotením stravovacích zvyklostí z hľadiska zásad správnej výživy konštatujeme u sledovaných skupín mierne zhoršenie konzumácie potravín a pokrmov z hľadiska frekvencie. V r.2011 klienti konzumovali vo zvýšenej miere potraviny s vyšším % podielom tuku (mliečne výrobky, syry).

3. Dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

V porovnaní s r. 2010 sa zvýšenej telesnej aktivite (6 hod. a viac) venovalo o 8,75% viac respondentov, 2-om až 3-om hod. týždenne menej o 16,25% klientov. V r.2011 respondenti uviedli ako jeden z najčastejších dôvodov prečo sa nevenujú športu – nedostatok času. V roku 2011 sa % zvýšil počet respondentov, ktorí sú vystavený stresovým faktorom doma alebo v zamestnaní o 2,5%, minimálny % rozdiel bol zaznamenaný u klientov, ktorí neudali stresovú záťaž, ako uspokojivú životosprávu udávalo v r.2011 o 3,75% klientov menej ako v r.2010; v r.2011 uviedlo 27,5% dobrú životosprávu, 15% problémy v životospráve a zlú životosprávu 16,25%.

4. Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

Index telesnej hmotnosti BMI

V r. 2011 sa počet žien, ktoré mali BMI ≥ 29 oproti r.2011 o 5% zvýšil, znížil sa počet žien o 6,25%, ktoré mali BMI $24 \leq \text{BMI} < 29$; u mužov sa oproti r. 2010 znížil počet o 3,75% , ktorí mali BMI > 30 , v r.2011 sa znížil počet mužov o 2,5%, ktorí mali BMI $25 < \text{BMI} < 30$

Krvný tlak

TK syst.

systolický TK v rozpätí $140 < \text{TK} < 160$ sa oproti r. 2010 u žien nezmenil vôbec, u mužov klesol o 1,25 %, $\text{TK} \geq 160$ nebol prekročený u žien, u 3 mužov (vek. kategória 35-59 r.) bol prekročený,

TK diast.

TK diastolický v rozpätí $90 \leq \text{TK} < 95$ sa v porovnaní s r.2010 znížil o 3,75% u žien, u mužov o 2,5%, $\text{TK} > 95$ bol prekročený u 3 žien, 7 mužov

Biochemické parametre:

V r. 2011 došlo k zníženiu počtu klientok s hodnotami cholesterolu v rozpätí $5,0 \leq \text{C Chol} < 6,0$ oproti minulému roku u žien o 3,75 %, u mužov bol zaznamenaný pokles o 5%, hodnoty $\text{C Chol.} \geq 6,0$ boli namerané len u 4-och mužov (vo vek. kategórií 35-59 r.)

HDL

Hodnoty HDL $< 1,2$ boli zaznamenané vo zvýšenom počte u 13 žien oproti r.2010 sa počet zvýšil o 6,25%, HDL $< 0,9$ u mužov sa oproti r. 2010 sa výrazne nezmenilo

LDL

Hodnota LDL $> 5,0$ v r. 2011 nebola zaznamenaná ani v jednom prípade u vybraných sledovaných skupín

Triacylglyceroly TG

Hodnoty v rozpätí $2,0 < \text{TG} < 3,0$ boli zvýšené oproti r.2010 o 6,25% u žien a mužov o 1,25%, hodnoty $\text{TG} > 5,5$ boli zaznamenané u 2-och mužov (vo vek. kategórií 35-59r.)

Glykémia

Hodnoty glyk $\geq 6,1$ boli u 2- och mužov a 1 ženy (vo vek. kategórií 35-54 r.)

Pozitívom úlohy je skutočnosť, že jej klienti sa oboznámia s aktuálnymi hodnotami a ukazovateľmi rizikových faktorov ich zdravotného stavu a dostanú odporúčania ako je možné daný stav zlepšiť. Dopad na zdravie nie je možné hodnotiť nakoľko klienti sa vo väčšine prípadov nevracajú na opätovné vyšetrenie. V ďalšom období by bolo vhodné u týchto klientov sledovať ďalší vývoj v ovplyvňovaní zdravotného stavu výživou vyšetrením po určitom období, aby sa zistil efekt doporučení a dopad na ich zdravotný stav.

V hodnotenom období v rámci plnenia úlohy bolo **odborom chemických analýz** analyzovaných 13 vzoriek, v ktorých sa sledoval obsah NaCl. V siedmich vzorkách celodennej stravy z celého týždňa bolo analyzovaných 49 ukazovateľov a vykonaných 117 analýz.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Pred začiatkom plnenia úlohy bol rozpracovaný plán plnenia úlohy na odber vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete okresov Košice. Výroba resp. baliareň kuchynskej soli sa na dozorovanom území nenachádza. Podľa vypracovaného plánu bol stanovený odber vzoriek na jednotlivé mesiace počas celého roka á 2 vzorky vrátane morskej soli. V rámci plnenia úlohy boli odoberané vzorky kuchynskej soli z distribučnej siete okresov Košice. Za hodnotené obdobie bolo celkom odobratých **27 vzoriek kuchynskej soli z toho 8 vzoriek soli morskej**, s cieľom stanovenia jodidu resp. jodičnanu draselného. Obsah jodidu draselného resp. jodičnanu draselného (vyjadrený na KI) bol vo všetkých vzorkách posúdený

podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (15 – 35 mg/kg) a zároveň podľa označenia obsahu jódu na obale výrobku.

Všetky vyšetrené vzorky kuchynskej soli, v obsahu jódu **vyhoveli** požiadavke potravinového kódexu SR.

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkým poškodením zdravia obyvateľov SR. V priebehu plnenia úlohy došlo k zmene legislatívy a to od 1. mája 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu soli jódom, nariadenia EK neustanovujú požiadavku na prítomnosť, resp. konkrétny obsah jódu v kuchynskej soli. Pozitívom úlohy je, že dovozcovia kuchynskej soli rešpektujú legislatívu národnú a dovážajú soľ jódom fortifikovanú podľa národnej legislatívy.

Tabuľkové prehľady výsledkov:

"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"

Prehľad o obsahu KJ (KJ a KJO3 ako KJ) vo vzorkách jedlej soli.

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty [mg/kg]							
		< 15		>= 15 ~ <= 25		> 25 ~ <= 35		> 35	
▼ zvoľte výber ▼		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Košice	27	0	0,00	5	18,52	22	81,48	0	0,00
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-	0	-
SPOLU	27	0	0,00	5	18,52	22	81,48	0	0,00

"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"

Prehľad o minimálnej, maximálnej a priemernej hodnote obsahu KJ.
(spolu z KJO3)

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnota [mg/kg]		
		minimálna	maximálna	priemerná
▼ zvoľte výber ▼				
Košice	27	19,00	34,00	28,41
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
SPOLU	27	19,00	34,00	

"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"

Hodnotenie obsahu FeCN6 vo vyšetrených vzorkách jedlej soli.

Okres	Počet vyšetrených vzoriek na FeCN6	Hodnoty [mg/kg]			
		<= 20		> 20	
		počet	%	počet	%
▼ zvoľte výber ▼					
Košice	27	27	100.00	0	0.00
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
SPOLU	27	27	100.00	0	0.00

V rámci kontroly jodidácie kuchynskej soli bolo odborom chemických analýz analyzovaných 98 vzoriek rôznych druhov kuchynskej soli, odobratých z okresov celého kraja. V týchto vzorkách sa stanovila koncentrácia jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu. Z celkového počtu 98 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 290 ukazovateľov, požiadavkám nevyhoveli 2 vzorky v ukazovateli jodid draselný a 2 vzorky v ukazovateli jodičnan draselný.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Na plnenie úlohy bolo gestorským pracoviskom ÚVZ SR vypracované usmernenie na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami s harmonogramom odberu vzoriek kozmetických výrobkov v rámci SR.

V zmysle usmernenia bol vypracovaný plán plnenia tejto úlohy s plánom odberu vzoriek kozmetických výrobkov na laboratórne skúšanie.

Podľa vyššie uvedeného plánu výkonu dozoru bolo v distribučnej sieti mesta Košice v januári odobratých **5 vzoriek dekoratívnej kozmetiky pre deti** za účelom chemického skúšania v ukazovateľoch: chemické prvky obsah Pb, Hg, Cd a Ni. Predmetné kozmetické výrobky boli laboratórne skúšané v chemickom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Porade.

Všetky vyšetrené vzorky v sledovaných chemických ukazovateľoch vyhoveli odporúčaniam Európskej komisie.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Na plnenie úlohy bol gestorským pracoviskom ÚVZ SR vypracovaný metodický pokyn k výkonu úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, ktorý je prílohou viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva s harmonogramom odberu vzoriek pre SR.

V zmysle usmernenia bol vypracovaný plán plnenia tejto úlohy s plánom odberu vzoriek predmetov a materiálov určených na styk s potravinami určených pre deti plastové.

Podľa vyššie uvedeného plánu bolo v distribučnej sieti mesta Košice (hypermatket) v mesiaci máj 2011 odobratá **1 vzorka melamínového predmetu určeného**

na styk s potravinami pre deti (hrnček), za účelom chemického skúšania v ukazovateľoch: migrácia formaldehydu a primárnych aromatických amínov.

Predmetná vzorka bola laboratórne skúšaná RÚVZ so sídlom v Poprade NRC pre PBP a obaly.

Testovaná vzorka v parametroch obsah formaldehydu a obsah melamínu v 1. a 3. výluhu do 3 % kyseliny octovej a 50 % etanolu za podmienok testu **spĺňa požiadavky nariadenia komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.**

Pri odbere vzoriek bola zároveň vykonaná aj kontrola označovania a dokumentácie v zmysle požiadaviek nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS a PK SR (II časť 5 hlava) Materiály určené na styk s potravinami, kde neboli zistené nedostatky.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Košiciach nepodieľa.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Plnenie úlohy sa vykonávalo podľa určenej metodiky v nadväznosti na ďalšie usmernenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ÚVZ SR). Pilotná štúdia monitoringu spotreby prídavných látok do potravín (vybraných potravinových farbív) sa uskutočnila v stanovenom termíne od 14.2.2011 do 30.10. 2011.

Na monitoringu sa zúčastnilo 80 klientov v 2 vekových kategóriách mužov a žien, ktorí vykonávajú ľahkú prácu (zaradení podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO -1586/1997-08), a to v každej kategórii po 20 klientov nasledovne:

- a) ľahko pracujúce ženy, veková kategória 19-35 rokov
- b) ľahko pracujúce ženy, veková kategória 36-54 rokov
- c) ľahko pracujúci muži, veková kategória 19-35 rokov
- d) ľahko pracujúci muži, veková kategória 36-54 rokov

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba 4 potravinových farbív v potravinách:

- E 104 chinolínová žltá (synonymum CI potravinárska žltá 13),
- E 129 allura červená AC (synonymum potravinárska červená 17),
- E 124 košenilová červená A (synonymum Ponceau 4R),
- E 102 tartrazín (synonymum potravinárska žltá 4)

Spotreba týchto farbív bola monitorovaná dotazníkovou metódou a laboratórnym vyšetrením vytypovaných potravín.

Na zber dát (dotazníkovou metódou) boli použité 2 druhy dotazníkov:

1. 24 hodinový dotazník spotreby potravín (2x): jeden deň pracovný a jeden deň sobota alebo nedeľa (zaslaná príloha 1),
2. týždenný dotazník frekvencie spotreby vybraných potravín (príloha 2).

1.) Jedálne lístky (24 hodinové dotazníky) boli spísané respondentmi retrospektívne. Na jeden jedálny lístok vypísal každý respondent druh potraviny (presný obchodný názov), presný názov pokrmu, nápoja, ktorý skonzumoval v pracovný deň a na druhý jedálny lístok v deň pracovného voľna. Respondenti uvádzali presné množstvo skonzumovanej potraviny v merných jednotkách. Údaje z jedálnych lístkov slúžili na zistenie najčastejšie konzumovaných potravín s obsahom predmetných farbív. Získaný prehľad o frekvencii konzumácie mal slúžiť ako pomôcka pre výber potravín, ktoré mali byť podľa možnosti odobraté na laboratórne stanovenie predmetných farbív v nich.

2.) Týždenný dotazník (dotazník o životospráve) monitoroval frekvenciu konzumácie vybraných, najvýznamnejších druhov potravín z hľadiska obsahu aspoň jedného zo 4 vybraných potravinových farbív.

Laboratórne vyšetrenie

Na základe údajov získaných z jedálnych lístkov (z najfrekventovanejšie konzumovaných potravín, ktoré obsahujú aspoň 1 sledované potravinové farbivo), boli vytipované vzorky potravín za účelom ich odberu na laboratórne šetrenie, t.j. na stanovenie obsahu uvedených farbív. Odber vzoriek bol skonzultovaný aj s vedúcim laboratória, kde sa mala vykonať chemická analýza odobratých vzoriek potravín. Konzultácia sa týkala vhodnosti navrhovaných vzoriek na chemickú analýzu, ktoré by boli čo najvhodnejšie na vyšetrenie s prihliadnutím na vybavenosť laboratória. Na základe záveru tejto konzultácie boli odobraté vzorky potravín výlučne v tekutej a práškovej forme z dôvodu zjednodušenia, urýchlenia a presnosti analýz.

Odobraté boli nasledovné vzorky komodít, ktoré obsahovali aspoň jedno zo sledovaných farbív:

- Nealkoholické nápoje ochutené (3 vzorky)
- Sirupy (1 vzorka)
- Cukrovinky (2 vzorky)

Odber vzoriek bol zabezpečený z distribučnej siete: supermarkety, hypermarkety, bufety. Odobratých bolo 6 vzoriek potravín.

V odobratých, vytipovaných potravinách boli vykonané kvalitatívne a kvantitatívne laboratórne analýzy sledovaných farbív v akreditovanom laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach.

Získané výsledky (hodnoty) počas monitoringu (dotazníkovou metódou aj laboratórnym šetrením) boli vložené do určených tabuliek vo formáte excel a zaslané ÚVZ SR pre ďalšie spracovanie - porovnanie získaných výsledkov s aktuálnymi hodnotami ADI.

V sledovanom období bolo odborom chemických analýz analyzovaných 146 vzoriek, v ktorých sa sledovalo celkovo 569 ukazovateľov. Z prídavných látok boli analyzované konzervačné látky (kyselina benzoová a kyselina sorbová), syntetické sladidlá (acesulfám K, sacharín a aspartám) a syntetické farbivá. Najčastejšie sledovanou komoditou boli šaláty (hlavne majonézové), cukrárenské výrobky a zmrzliny, v menšom počte aj iné komodity (horčica, nealko nápoje, nátierky, výživové doplnky). V žiadnej z analyzovaných vzoriek nebol prekročený stanovený limit pre prídavné látky.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľom projektu je získanie podkladov pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

V druhom polroku 2011 bola zahájená realizácia úlohy na základe spracovanej jednotnej metodiky (vlastné merania antropometrických ukazovateľov a zber údajov antropometrického prieskumu u detí a mládeže).

Na rozdiel od predchádzajúcich prieskumov v tomto roku sa do prieskumu zaradili iba deti vo vekovej skupine 7 – 18 rokov, nakoľko sa nepodarilo získať žiadne finančné prostriedky potrebné na zabezpečenie meraní najmenších vekových skupín pediatrami.

Do projektu boli zapojené základné a stredné školy podľa jednotlivých okresov. Samotné antropometrické merania sa realizovali v termíne od 26.9.2011 do 4.11.2011. Spolu bolo vyšetrených 502 detí.

Údaje získané z dotazníka pre rodičov a meraním sa začali v priebehu decembra spracovávať, kompletizovali sa pracovné hárky a údaje sa zadávali do pripravenej masky v programe MS Excel.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom je vykonávať realizáciu celoslovenských a celoeurópskych epidemiologických prieskumov zameraných na zistenie situácie ohľadom zneužívania návykových látok u žiakov a študentov, ako aj učiteľov základných, stredných a vysokých škôl s cieľom zmapovania trendov v tejto oblasti.

V súlade s programami a projektmi úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2011 a na ďalšie roky a v nadväznosti na predchádzajúce celoslovenské prieskumy TAD 1,2 a 3 sa v mesiaci apríl 2011 konala piata vlna prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov deviatych ročníkov základných škôl, a študentov stredných škôl. Prieskum sa uskutočnil v čase od **5.04. do 6.04.2011**. Do projektu na území mesta Košice boli zapojené dve školy : SOŠ Košice - Šaca (71 žiakov) a ZŠ Trebišovská, Košice (50 žiakov). Prieskumu sa zúčastnilo **121 žiakov a študentov**, ktorí vyplnili dotazníky .

Po zosumarizovaní materiálov boli tieto odoslané na ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

INÉ ÚLOHY (alkohol, tabak, drogy):

Medzinárodný prieskum GYTS (Global Youth Tobacco Survey), ktorý organizuje Svetová zdravotnícka organizácia.

Do projektu boli zapojené 13-15 ročné deti, teda žiaci 7. – 9. ročníkov Základných škôl Tomášikova (119) a Bruselská (101) v Košiciach, a na území okresu Košice-okolie Ruskov (43) a Bidovce (82). Prieskum sa uskutočnil v mesiaci máj a jún formou dotazníkov. Prieskumu sa zúčastnilo 345 žiakov. Po zosumarizovaní materiálov boli tieto odoslané na ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt nebol riešený, nakoľko je dočasne prerušený z organizačných dôvodov.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Do projektu sme sa v tejto fáze už nezapojili, nakoľko úplne zlyháva spolupráca s lekármi prvého kontaktu.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR

V apríli 2011 boli na jednotlivých pracoviskách odborov ochrany zdravia pred žiarením vykonané porovnávacie merania na stanovenie celkovej objemovej aktivity alfa, beta a ^{222}Rn vo vybranej vzorke balenej vody.

Dňa 1.6.2011 sa na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici konala celoslovenská porada k riešeniu hlavnej úlohy. Na porade bol prediskutovaný návrh časového plánu a rozdelenie zodpovednosti medzi Úradom verejného zdravotníctva SR a regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva k hlavnej úlohe. Zhodnotili sa výsledky porovnávacích meraní a prerokovali sa príspevky týkajúce sa výpočtu neistôt a NDA pri stanovení celkovej objemovej aktivity alfa, beta ako aj pri stanovení ^{222}Rn vo vodách. Spresnili sa postupy pri odbere, spracovaní a príprave vzoriek minerálnych vôd na stanovenie. Z pracovnej porady vyplynula, okrem iného, nevyhnutnosť na obnovenie prístrojového vybavenia odborov ochrany zdravia pred žiarením v súvislosti s plnením hlavnej úlohy, ako aj zabezpečením funkčnosti monitorovacej siete životného prostredia z hľadiska ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením. Pre Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach je potrebné zakúpenie nového proporcionálneho detektora. Starý proporcionálny detektor neumožňuje pracovníkom laboratória splniť kritériá na citlivosť a presnosť stanovenia rádiologických ukazovateľov v zmysle Vyhlášky MZ SR č.528/2007.

V septembri 2011 boli v rámci zabezpečenia kvality výsledkov a zisťovania stupňa porovnateľnosti zúčastnených laboratórií pri stanovení celkovej objemovej aktivity alfa, celkovej objemovej aktivity beta a objemovej aktivity ^{222}Rn vo vodách so zvýšeným obsahom rozpustených solí, ako súčasť prípravy k plneniu hlavnej úlohy, organizované skúšky spôsobilosti. Výsledok skúšok ukázali, že v ukazovateľoch celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta laboratórium OOZpŽ na RÚVZ Košice dosiahlo neuspokojivé výsledky. Vzhľadom k tomu, že v ukazovateli objemová aktivita ^{222}Rn väčšina výsledkov stanovení bola menej ako najmenšia významná objemová aktivita, respektíve menej ako najmenšia detegovateľná objemová aktivita výsledky nebolo možné zhodnotiť v zmysle STN 17043 Posudzovanie zhody. Všeobecné požiadavky na medzilaboratórne skúšky. Výsledky opäť potvrdili skutočnosť, že starý proporcionálny detektor neumožňuje pracovníkom laboratória spĺňať kritériá na citlivosť a presnosť stanovenia rádiologických ukazovateľov v zmysle Vyhlášky MZ SR č.528/2007, kritériá na zabezpečenie kvality výsledkov a porovnateľnosť s inými laboratóriami a že pre RÚVZ Košice je akútne potrebné zakúpiť nový nízkooperačný alfa-beta automat s proporcionálnym detektorom poslednej generácie.

5.2 Radičná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v SR

Prvá etapa riešenia úlohy sa zamerala na skompletizovanie údajov o pracoviskách, odbornej spôsobilosti a kvalifikácii pracovníkov, ktorí vykonávajú defektoskopické práce v rámci Košického a Prešovského kraja.

Sumarizovali sa aj hlásenia prevádzkovateľov defektoskopických zdrojov žiarenia o zriadení dočasných pracovísk orgánom dozoru.

5.3 Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia

K riešeniu úlohy sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia sa dňa 1.7.2011 konala na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave celoslovenská porada. Hlavnou témou rokovania bolo ustanovenie pracovnej skupiny pre riešenie sledovaného projektu z odborných pracovníkov jednotlivých odborov ochrany zdravia pred žiarením a návrh ďalšieho postupu pre zabezpečenie plnenia úloh projektu.

V rámci Košického a Prešovského kraja sú zosumarizované počty zdravotníckych pracovísk a jednotlivých zariadení so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Na jednotlivé zdravotnícke pracoviská boli rozposlané listy s požiadavkou o sumarizáciu jednotlivých druhov vyšetrení za roky 2009 a 2010. V rámci Košického a Prešovského kraja bolo zaslaných 314 listov pre stomatologické pracoviská a 54 listov pre zdravotnícke zariadenia. Odpovede na požiadavky neboli spätne zaslané zo všetkých pracovísk. Na požiadavky odpovedalo 257 stomatológov a 47 pracovísk zdravotníckych zariadení.

Na základe získaných výsledkov bolo zistené, že v rámci Košického kraja bolo v stomatologických zariadeniach vykonaných 50 838 rtg snímok a v rámci Prešovského kraja 55 503 rtg snímok.

Sumárny počet rtg vyšetrení na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v zdravotníckych zariadeniach je $8,35 \cdot 10^6$.

Zistili sa aj prevádzkové a radiačné parametre pri najfrekventovanejších rádiologických výkonoch na jednotlivých zdravotníckych pracoviskách v Slovenskej republike.

5.4 Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania európskej komisie C (2000) 1299) (2000/ 473/ Euratom a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a európskou komisiou.

Rádioaktivita stavebných materiálov

Na obsah prírodných rádionuklidov sa vyšetrilo 61 vzoriek stavebných materiálov a surovín. V odobratých vzorkách sa stanovovala aktivita nasledujúcich rádionuklidov : ^{226}Ra , ^{232}Th , ^{40}K a index hmotnostnej aktivity - I. Prekročenie úrovne 120 Bq.kg^{-1} pre ^{226}Ra bolo zistené vo vzorke expandovaného perlitu, firmy LB Mineral, a.s., Košice a hodnota aktivity ^{226}Ra - $123,42 \pm 2,47 \text{ Bq.kg}^{-1}$. Minimálna hodnota ^{226}Ra - $2,73 \pm 0,18 \text{ Bq.kg}^{-1}$ – bola stanovená vo vzorke kamennej múčky, firmy CALMIT, s.r.o., Margecany.

Pitné vody

Zo 138 odberových miest bolo odobratých 290 vzoriek pitných vôd a vykonalo sa v nich 426 vyšetrení.

V ukazovateli celková objemová aktivita alfa smerná hodnota $0,20 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola dosiahnutá alebo prekročená vo vodách: vlastná studňa, Fándlyho ul., Košice-Barca – $<0,42 \text{ Bq.l}^{-1}$; vlastný vodný zdroj, Poliklinika SEVER, technologická miestnosť, Košice – $0,42 \pm 0,11 \text{ Bq.l}^{-1}$; vodovod verejný, OcÚ, (12.10.2011) Borša (okr. TV) – $0,22 \pm 0,07 \text{ Bq.l}^{-1}$; vlastný vodný zdroj, Železničné stavby, Južná Tr.66, kuchynka, Košice – $<0,21 \text{ Bq.l}^{-1}$; vodovod verejný, Hydroforka, Vrbov (okr. KK) – $<0,20 \text{ Bq.l}^{-1}$; vodovod verejný, OcÚ-sklad čistiacich prostriedkov, Sokolany (okr. KS) – $0,20 \pm 0,09 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli celková objemová aktivita beta namerané hodnoty neprekročili smernú hodnotu $0,50 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke vody: vodovod verejný, OcÚ-sklad čistiacich prostriedkov, Sokolany (okr. KS) – $0,45 \pm 0,05 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli objemová aktivita ^{222}Rn nebola smerná hodnota 100 Bq.l^{-1} prekročená v žiadnej vzorke vody. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke vody z verejného vodovodu v kuchyni MŠ v Rudníku (okres Košice-okolie) – $45,5 \pm 0,8 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Minerálne vody

Zo 42 lokalít bolo odobratých 141 vzoriek minerálnych vôd. Vykonalo sa v nich 175 vyšetrení.

Vo vzorkách minerálnych vôd sa oproti pitným vodám zaznamenávali vyššie hodnoty rádioaktivity. Tá sa však pohybovala na úrovni dlhodobých priemerných hodnôt charakteristických pre daný zdroj vody. Rádioaktivita minerálnych a termálnych vôd je

určovaná predovšetkým vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Maximálna hodnota celkovej objemovej aktivity alfa $a_{V,\alpha} = 5,32 \pm 2,81 \text{ Bq.l}^{-1}$ a maximálna hodnota celkovej objemovej aktivity beta $a_{V,\beta} = 3,94 \pm 1,51 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola stanovená v liečivej vode z vrtu CH-1-Cígeľka v Cígeľke (okres Bardejov). Maximálne hodnoty ukazovateľov objemová aktivita radónu-222, objemová aktivita rádia-226 a koncentrácia prírodného uránu U_{nat} boli zaznamenané z vrtov na Sivej Brade (okres Levoča): prameň Sv. Ondreja - $a_{V,222\text{Rn}} = 207,7 \pm 1,1 \text{ Bq.l}^{-1}$, prameň Sv. Kríža - $a_{V,226\text{Ra}} = 0,802 \pm 0,033 \text{ Bq.l}^{-1}$ a bazén (tretí vrt) - $c_{U_{\text{nat}}} = 0,483 \pm 0,037 \text{ mg.l}^{-1}$.

Termálne vody

Zo 6 lokalít bolo odobratých 24 vzoriek termálnych vôd. Vykonalo sa v nich 30 vyšetrení.

Vo vzorkách termálnych vôd nebolo zaznamenané významné zvýšenie rádioaktivity nad dlhodobý priemer charakteristický pre daný zdroj vody. Rádioaktivita termálnych vôd je určovaná vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Maximálne hodnoty rádioaktivity v ukazovateľoch celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita rádia-226 a koncentrácia prírodného uránu U_{nat} boli stanovené vo vode z vrtu 1 vo Vrbove (okr. KK): $a_{V,\alpha} = 9,50 \pm 1,13 \text{ Bq.l}^{-1}$, $a_{V,\beta} = 4,20 \pm 0,29 \text{ Bq.l}^{-1}$, $a_{V,226\text{Ra}} = 2,664 \pm 0,058 \text{ Bq.l}^{-1}$ a $c_{U_{\text{nat}}} = 0,246 \pm 0,004 \text{ mg.l}^{-1}$. Maximálna hodnota v ukazovateli objemová aktivita radónu-222 bola zaznamenaná vo vode z vrtu Kráter vo Vyšných Ružbachoch (okr. SL): $a_{V,222\text{Rn}} = 22,4 \pm 4,2 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Povrchové vody a ich sedimenty

Z 31 odberových miest bolo odobratých 46 vzoriek povrchových vôd a vykonalo sa v nich 77 vyšetrení.

Vo vzorkách vôd povrchových tokov neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity. Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita alfa $a_{V,\alpha} = 0,19 \pm 0,04 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola zistená vo vzorke vody odobratej z rieky Štítnik v Štítniku (okr. RV) a maximálna hodnota celkovej objemovej aktivity beta $a_{V,\beta} = 0,28 \pm 0,04 \text{ Bq.l}^{-1}$ z rieky Torysa v Nižnej Hutke (okr. KS).

V odberovom mieste rieka Hornád v Krásnej nad Hornádom boli vzorky povrchových vôd odoberané v mesačných intervaloch. Bolo odobratých 24 vzoriek povrchových vôd a uskutočnilo sa v nich 36 vyšetrení rádioaktivity. V meraných vzorkách neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity. Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita alfa bola zistená vo vzorke odobratej 31.3.2011 - $a_{V,\alpha} = 0,17 \pm 0,05 \text{ Bq.l}^{-1}$, v ukazovateli celková objemová aktivita beta maximálna hodnota bola zistená vo vzorke odobratej 14.2.2011 - $a_{V,\beta} = 0,19 \pm 0,02 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V odberovom mieste rieka Bodrog v Borši boli vzorky povrchových vôd odoberané v štvrtročných intervaloch. Bolo odobratých 6 vzoriek povrchových vôd a uskutočnilo sa v nich 12 vyšetrení rádioaktivity. V prvom kvartáli (31.3.2011) vzorky povrchovej vody z dôvodu vysokej hladiny rieky neboli odobrané.

Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita alfa bola zistená vo vzorke odobratej 12.10.2011 - $a_{V,\alpha} < 0,09 \text{ Bq.l}^{-1}$, v ukazovateli celková objemová aktivita beta maximálna hodnota bola zistená vo vzorke odobratej 27.9.2011 - $a_{V,\beta} = 0,20 \pm 0,04 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Spolu so vzorkami povrchových vôd sa z odberových miest odoberajú aj vzorky riečnych sedimentov a trávnatých porastov. Tieto sa v súčasnosti premeriavajú.

Spolu so vzorkami vôd sa z odberových miest odoberali aj vzorky riečnych a potočných sedimentov. Maximálna hodnota aktivity ^{137}Cs - $a_{137\text{Cs}} = 14,46 \pm 0,38 \text{ Bq.kg}^{-1}$ - bola nameraná vo vzorke z rieky Hornád. Hodnoty aktivít prírodných rádionuklidov ^{40}K , ^{226}Ra a ^{232}Th sa pohybovali na úrovniach dlhodobých priemerov charakteristických pre dané odberové miesta.

Zrážkové vody

Dňa 5. apríla 2011 boli na Ipeľskej 1 v Košiciach odobraté 2 vzorky dažďovej vody. V meraných vzorkách neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity.

Kontinuálne meranie príkonu dávkového ekvivalentu – RÚVZ Košice

Merania príkonu dávkového ekvivalentu (PDE) sa uskutočňovali sondou FHZ 621 G-L2 na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Celodenné meranie pozostáva z kontinuálneho merania PDE v hodinových intervaloch. Priemerný mesačný PDE sa stanovuje z priemerných denných PDE. Zistené hodnoty sa zasielajú do centra Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete.

V roku 2011 bolo vykonaných 357 celodenných meraní. Významné zvýšenie hodnôt PDE nad dlhodobý priemer nebolo zaznamenané. Priemerný denný PDE bol $123,9 \text{ nSv.h}^{-1}$ s maximálnou hodnotou $157,1 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 21.7.2011 a minimálnou hodnotou $96,0 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 26.12.2011. Dlhodobý priemer PDE pre dané odberové miesto je $111,2 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Plošné integrálne a jednorazové meranie príkonu dávkového ekvivalentu

Na 18-tich pevných stanovištiach v Košickom a Prešovskom kraji sú rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre (TLD), ktorých výmena sa uskutočnila v dňoch 4.1. – 11.1.2011. Pretože RÚVZ Košice nevlastní zariadenie na vyhodnocovanie dozimetrov tieto boli zasielané do centra Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete, ktoré ich vyhodnotilo a výsledky boli spätne zasielané na RÚVZ Košice. Keďže nevlastníme ani samotné termoluminiscenčné dozimetre a v mesiaci apríl sme neobdržali ďalšie dozimetre na ich výmenu, bolo potrebné počkať na riešenie vzniknutej mimoriadnej situácie. Nové dozimetre nám zaslali z ÚVZ Bratislava v mesiaci jún a ďalšia výmena TLD bola uskutočnená v dňoch 3.10. – 12.10.2011. Keďže činnosť monitorovacej siete v SR dostáva nový rozmer, došlo v decembri 2011 v centre Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete na ÚVZ Bratislava k prehodnoteniu priorít a kapacitných možností monitorovania územia SR a centrum sa rozhodlo znížiť počet monitorovacích miest v Košickom a Prešovskom kraji na tri miesta: Košice, Prešov a Kamenica nad Cirochou.

Pri odberoch vzoriek v teréne sa meria aj aktuálny príkon dávkového ekvivalentu (PDE) v danom odberovom mieste. Za rok 2011 bol zmeraný jednorázovými meraniami prenosným meračom DC-3-E PDE v 179 odberových miestach. Hodnoty PDE sa pohybovali na úrovniach charakteristických pre dané lokality a nebola zaznamenaná zvýšená hodnota rádioaktivity. Maximálne hodnoty PDE boli namerané v odberových miestach: inkrustové pole pri 3. vrte (bazén) na Sivej Brada (okr. LE), odber 28.3.2011, hodnota PDE: $219 \pm 5 \text{ nSv/h}$ a pri prameni Smokoveckej kyselky v Starom Smokovci (okr. PP), odber 4.4.2011, hodnota PDE: $155 \pm 4 \text{ nSv/h}$. V ostatných odberových miestach hodnoty PDE nepresahovali úroveň 150 nSv/h . Minimálna hodnota bola nameraná v odberovom mieste: stanovište TLD, Červený Kláštor (okr.KK), odber 11.1.2011, hodnota PDE: $58 \pm 5 \text{ nSv/h}$.

Spad

Odberové miesto pre vzorky mesačného spadú sa nachádza na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Meranie vzoriek sa uskutočňuje na gamaspektrometri (^{137}Cs a ^7Be) a nízkopozadovým alfa-beta merači. Namerané hodnoty aktivity ^{137}Cs sa nachádzajú na úrovni minimálnej detekovateľnej aktivity. Maximálna hodnota ^7Be bola stanovená vo vzorke za mesiac júl: $92,00 \pm 9,27 \text{ Bq.m}^{-2}$. Hodnoty sumárnej beta aktivity pre jednotlivé mesiace sa pohybovali v intervale 3,88 až $22,05 \text{ Bq.m}^{-2}$. Maximálna hodnota sumárnej alfa aktivity bola stanovená vo vzorke z mesiaca február – $22,34 \pm 2,31 \text{ Bq.m}^{-2}$.

Meranie vzoriek potravinového reťazca

Pri monitorovaní sa berie zreteľ na sledovanie tých druhov potravín, ktoré predstavujú rozhodujúci zdroj príjmu rádionuklidov obyvateľstvom.

V roku 2011 v rámci monitorovania rádioaktivity boli sezónne odobraté vzorky potravín v spolupráci s RÚVZ Košického a Prešovského kraja v jednotlivých okresoch. V sledovaných lokalitách sa stanovovali hodnoty ^{137}Cs v obilninách (52 vzoriek - z toho kukurica (9), jačmeň (12), pšenica (12), raž (7), ovos (12)), jačmeň sladovnícky (1), sladový kvet (1) a slad svetlý(1), v ovocí (14 vzoriek - z toho hrušky (6), jablká (8)), v zelenine (26 vzoriek - z toho zemiaky (10), mrkva (8) a petržlen (8)) a v hubách - 40 vzoriek. Zároveň sa odobrali aj vzorky medu (3) a liečivých bylín (25). U plodín sú hmotnostné aktivity na takej nízkej úrovni, že sa vytvárajú zmesné vzorky a pomocou špeciálnej metodiky sa ^{137}Cs koncentruje. Merania sa vykonávali na RÚVZ Košice gamaspektrometrickou analýzou. Odobraté vzorky sú v súčasnosti v štádiu merania. V roku 2010 došlo k poruche detektora a jedna gamaspektrometrická linka je mimo prevádzky, čo má za následok spomalenie stanovenia obsahu umelých rádionuklidov v jednotlivých vzorkách potravinového reťazca.

Huby so svojim metabolizmom sa výrazne odlišujú od zelených rastlín a vyznačujú sa výraznou schopnosťou akumulovať rádiocézium. V súvislosti s touto skutočnosťou sa v sledovanom období odobrali a spracovávali vzorky húb z rôznych lokalít Košického a Prešovského kraja.

V rámci monitorovania rádioaktivity v životnom prostredí boli v sledovanom období odobrané aj vzorky kravského (40) a ovčieho (26) mlieka. Kravské mlieko sa odoberalo v mliekárni Kežmarok a na troch poľnohospodárskych družstvách (Jarovnice, Perín a Turnianska Nová Ves) a ovčie mlieko sa vzorkovalo na PD Kluknava-Slatvina, PD Hermanovce a PD Uzovské Pekľany. Hodnoty aktivity sa stanovovali v mesačných zlievaných vzorkách (100 ml/deň). Obsah ^{137}Cs v sledovaných vzorkách kravského a ovčieho mlieka bol pod detekčným limitom. Rádiochemicky bol stanovený aj obsah ^{90}Sr . V súvislosti s haváriou jadrovej energetiky v Japonsku bol 4 x uskutočnený mimoriadny odber kravského mlieka (Perín, Turnianska Nová Ves, Jarovnice, Hermanovce). Obsah ^{137}Cs bol v odobratých vzorkách pod detekčným limitom.

V súvislosti s požiadavkou Európskej únie sa od roku 2005 odberajú vzorky celodennej stravy bez diétnych obmedzení na pracoviskách Fakultnej nemocnice L. Pasteura. Z odobratých vzoriek sa vytvára zmesná vzorka, ktorá sa po spracovaní gamaspektrometricky vyhodnocuje. Obsah ^{137}Cs vo vzorkách celodennej stravy bol pod detekčným limitom.

Gamaspektrometricky boli vyhodnotené aj vzorky sladu, sladovníckeho jačmeňa a sladového kvetu zo sladovne v Michalovciach. Vo vzorkách namerané hodnoty ^{137}Cs boli pod detekčným limitom.

Meranie vzoriek pôd a porastov

Vzorky pôd sa odobrali raz ročne v miestach, kde sú umiestnené termoluminiscenčné dozimetre. V rámci Košického a Prešovského kraja je to 18 lokalít. Vzorky sa odobrali v troch vrstvách: prvá vrstva 0-5 cm, druhá vrstva 5-15 cm a tretia 15-30 cm pod povrchom plochy 30x30 cm. Vzorky sa vyhodnocujú na obsah umelých a prírodných rádionuklidov.

Maximálna hodnota aktivity ^{137}Cs sa namerala u vzorky z druhej vrstvy v lokalite Štrbské Pleso ($19,61 \pm 0,91 \text{ Bq.kg}^{-1}$). Najnižší obsah ^{137}Cs bol stanovený vo vzorke pôdy z tretej vrstvy lokality Kamenica nad Cirochou ($0,40 \pm 0,07 \text{ Bq.kg}^{-1}$).

Spolu so vzorkami pôd sa odobrali aj vzorky porastov v daných lokalitách. V súvislosti so vstupom do Európskej únie za účelom sledovania migrácie ^{137}Cs v hĺbkovom profile vrstvenom na 0 – 5 cm, 5 – 15 cm a 15 – 30 cm sa v lokalite Krásna nad Hornádom, v povodí rieky Hornád, raz mesačne a v lokalite Borša, v povodí rieky Bodrog, raz kvartálne odobrali

vzorky pôd. Najvyššia hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z I. vrstvy z lokality Borša a dosiahla hodnotu $10,59 \pm 0,54 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Spolu so vzorkami pôd sa v uvedených lokalitách odoberali aj vzorky porastov.

Radón v bytových priestoroch a pôdnom vzduchu (v životnom prostredí)

Dňa 26.04.2011 boli na stavebnej parcele KN 1757/141 vo Svidníku, MUDr. Breznoščák Peter, J. Gagarina 846/23, 089 01 Svidník, vykonané merania objemovej aktivity ^{222}Rn (OAR) v pôdnom vzduchu. Maximálna nameraná hodnota bola $\text{OAR} = 1,400 \pm 0,298 \text{ kBq.m}^{-3}$. Na základe zistených hodnôt OAR sme konštatovali, že smerná hodnota pre slabopriepustné pôdy – 30 kBq.m^{-3} - nebola prekročená v žiadnom odberovom mieste a teda pri výstavbe stavieb s bytovými priestormi nie je potrebné vykonať stavebné opatrenia vedúce k zamedzeniu prenikania radónu z podlažia stavby.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/8897/2010, RZ-23909/2010 zo dňa 10.12.2010 bol aktualizovaný očkovací kalendár na povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2011. V porovnaní s očkovacím kalendárom z roku 2010 s účinnosťou od 1.1.2011 na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam bola určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Očkovací kalendár určuje očkovacie schéma pre aplikáciu týchto vakcín. Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/2763/2011, RZ-6979/2011 zo dňa 28.3.2011, ktorým sa mení očkovací kalendár na rok 2011 s účinnosťou od 24.3.2011 zmenou očkovacej schémy vakcíny Synflorix v plošnom očkovaní dojčiat na „2+1“.

Aktualizované očkovacie kalendáre boli uverejnené na web stránke RÚVZ.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním, vrátane sledovania laboratórnej diagnostiky. Výskyt ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie je nulový s výnimkou ochorení na **pertussis**. V sledovanom období bolo hlásené 1 importované ochorenie na **osýpky** u 30 ročného Francúza, ktorý prišiel na Slovensko na návštevu.

Prípisom ÚVZ SR HH č. OE/2178/2011, RZ-5462/2011 zo dňa 11.3.2011 požiadal hlavný hygienik o vykonanie *mimoriadnej kontroly očkovania a preočkovania detí proti poliomyelitíde* vo vybraných obvodoch v Košickom a Prešovskom kraji, zameranej na rizikové skupiny osôb žijúcich v podmienkach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom. Kontroly boli vykonané v mesiaci marec a výsledky kontroly zaočkovanosti boli zaslané krajskej odborníčke v epidemiológii za Košický kraj.

Priebežne sa realizuje vzdelávanie zdravotníckeho personálu, i rodičov o význame očkovania vzhľadom na opakované antivakcinačné aktivity a zabezpečení dôslednej dokumentácie o odmietnutí očkovania.

Všeobecní lekári pre deti a dorast boli písomne informovaní o povinnosti hlásiť nežiaduce účinky v súvislosti s očkovaním v zmysle prípisu ÚVZ SR HH č. OE/3655/2011, RZ-9597/2011 zo dňa 9.5.2011.

V roku 2011 sa pokračovalo v riešení 22 prípadov odmietnutia povinného očkovania zo strany rodičov, ktoré po ústnom prejednaní na odbore epidemiológie RÚVZ boli postúpené k priestupkovému konaniu.

V zmysle prípisu č. OE/1310/2011 zo dňa 10.5.2011 boli dňa 16.5.2011 vyhodnotené aktivity *Európskeho imunizačného týždňa 2011*, ktoré boli realizované v pôsobnosti RÚVZ

so sídlom v Košiciach v čase od 23.4.2011 do 30.4.2011. Téma tohto ročníka mala názov „*Spoločné riešenia spoločných hrozieb*“. Príklady výskytu očkovaním preventabilných ochorení sa využívali priebežne ako argument pri zdôvodňovaní významu povinného pravidelného očkovania. Aktivity boli realizované podobne ako v minulých rokoch pre laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov a rómsku populáciu. Spolu bolo realizovaných 29 aktivít so zameraním na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam ako aj na zvýšenie zaočkovanosť ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. Pri realizácii EIW sme spolupracovali s praktickými lekármi pre deti a dorast, s praktickými lekármi pre dospelých ako aj s rómskymi komunitnými pracovníkmi.

Rómski komunitní pracovníci, ktorí majú od apríla 2011 s RÚVZ uzavretú príkaznú zmluvu v 12 separovaných a segregovaných rómskych osídleniach Kecеровsko-Oľšavského mikroregiónu a v obci Družstevná pri Hornáde distribuovali informačné materiály týkajúce sa očkovania do MŠ a ZŠ, do zdravotných stredísk pre lekárov prvého kontaktu, do komunitných centier a na obecné úrady.

Pri propagácii EIW sa využívali aj printové miestne médiá (Korzár a Večer) a rozhlas (Regina). Každý, koho táto téma zaujala, mal možnosť v priebehu EIW telefonovať na telefonickú linku na odbore epidemiológie. Túto možnosť využilo 12 poslucháčov. Z celkového počtu 29 aktivít bolo 18 určených pre laickú verejnosť, 4 pre zdravotníckych pracovníkov a 7 pre rómske komunity.

Na organizácii každoročného *Východoslovenského vakcinačného dňa*, ktorý sa konal 7.6.2011, sa podieľalo 8 zamestnancov odboru epidemiológie a 1 lekár aktívne s odbornou prednáškou.

Kontrola očkovania

Kontrola očkovania bola vykoná v zmysle usmernenia na kontrolu očkovania č. OE/5033/2011, RZ-13640/2011 zo dňa 6.7.2011 a daných kritérií v časovom období september až november 2011, vrátane spracovania a vyhodnotenia výsledkov na okresnej a krajskej úrovni v danom termíne a rozsahu.

Na základe prípisu ÚVZ SR – HH SR č. OE/8006/2011, RZ/22926/2011 zo dňa 25.11.2011 bola v termíne do 15.12.2011 vykonaná kontrola zaočkovanosť proti chrípke na ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých, vyhodnotenie výsledkov spracované v požadovanom termíne a rozsahu. Súčasne boli títo lekári upozorení na dôležitosť očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám, predovšetkým v rizikových skupinách a osôb nad 65 rokov v zmysle Vyhl. č.585/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V zmysle pokynov z ÚVZ SR boli spracované podklady a vypracovali sa *výročné správy* za rok 2010 za okresy Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu.

Pravidelne sa vykonávali analýzy a vyhodnocovala *epidemiologická situácia* v spádovom území RÚVZ.

Monitorovala sa *rezistencia na ATB* (pneumokokové nákazy). V rámci surveillance pneumokokových invazívnych ochorení sa vykonalo epidemiologické vyšetrovanie v 13 prípadoch u pacientov s ochorením, alebo podozrením z ochorenia na pneumokokové invazívne ochorenia. V 12 prípadoch jednotlivé mikrobiologické laboratória odoslali izolované kmene *Streptococcus pneumoniae* z biologického materiálu do NRC pre pneumokokoé nákazy, ktorý v 10 prípadoch vykonal serotypizáciu.

Predpísané dotazníky boli odoslané národnému koordinátorovi pre pneumokokové invazívne ochorenia podľa prílohy č. 2 Odborného usmernenia MZ SR na zabezpečenie surveillancie pneumokokových invazívnych ochorení v SR zo dňa 15.8.2011. Lôžkové zdravotnícke zariadenia a mikrobiologické laboratóriá v spádovom území RÚVZ so sídlom v Košiciach boli upozornené na jeho dôslednú realizáciu v praxi.

V sledovanom období boli zaznamenané 2 ochorenia na pneumokokový zápal mozgových plien: u 25 ročnej študentky VŠ z okr. Košice II a 53 roč. ženy z okr. Košice IV, etiologické agens *Streptococcus pneumoniae*, citlivý na všetky ATB. Naďalej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov sú informovaní zdravotnícki pracovníci o možnosti využívania systému EPIS v lekárskej praxi. Dosiaľ túto možnosť využívajú len 7 praktickí lekári (z toho 2 z okr. Košice okolie). Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav zaočkovanosti u nákaz zaradených do NIP (ACHO, osýpky, tbc...). V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie na rubeolu a mumps. Pretrváva výskyt ochorení na pertussis. V okresoch Košice I-IV bolo hlásených v sledovanom období 8 ochorení na pertussis a 6 ochorení na parapertussis, v okrese Košice okolie 2 ochorenia na pertussis.

Hlásené bolo 1 importované ochorenie na osýpky u 30 ročného Francúza, ktorý bol na návšteve na Slovensku. Ochorenie potvrdené klinicky a serologicky: Morbilli IgM pozit., IgG hraničná hodnota.

Vyhodnotila sa chrípková sezóna 2010/2011.

Aktivita chrípky v chrípkovej sezóne 2010/2011 v okresoch Košice I-IV a Košice - okolie mala epidemický charakter, naďalej ovplyvnený vznikom nového vírusu chrípky A(H1N1) a zlepšenou surveillancie hlásených ochorení na chrípku, vrátane SARI. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky, alebo v lokálnych epidémiách.

Priebeh sezóny:

V sezóne 2010/2011 bolo v **okresoch Košice I-IV** hlásených 52 870 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 46371,64/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 3339 ochorení, chorobnosť 2928,60 na 100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 6,3%. Spolu bolo hlásených 572 komplikácií.

V **okrese Košice – okolie** bolo hlásených 18 357 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 42060,60/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 895 ochorení, chorobnosť 2050,67 na 100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 4,88%. Spolu bolo hlásených 59 komplikácií.

V **okresoch Košice I-IV** bol zaznamenaný epidemický výskyt ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení od 5.do 8. KT (spolu 4 kalendárne týždne).

V 5. KT v **okresoch Košice I-IV** stúpol celkový počet ARO z 2383 (chorobnosť 3330,46/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov) hlásených v 4. KT na 3628 ochorení (chorobnosť 2811,80/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov) hlásených v 5. KT, t.j. o 64,7%. Z toho počet ochorení hlásených ako chrípka stúpol zo 109 v 4. KT na 279 hlásených v 5. KT (t.j. o 255,9 %). Počet komplikácií klesol o 47,5% (z 99 na 47).

Nárast ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách.

KT	0 - 5		6 - 14		15 – 19		20 – 59		60 - +		Spolu	
5.	528	8427,77	680	6657,73	473	6217,70	1804	2260,25	143	705,91	3628	2811,80
6.	659	8593,44	912	7294,83	755	8108,10	1985	2270,31	134	603,84	4445	3144,81
7.	542	6184,28	719	5032,19	589	5534,72	1784	2215,05	151	738,68	3785	2907,05
8.	608	5959,60	790	4749,84	679	5481,17	2344	2669,83	148	664,17	4806	3386,16

Spolu počas epidemického výskytu bolo zo zdravotníckych zariadení na území okresov Košice I-IV hlásených 16 664 ARO, z toho ako chrípka 1691 ochorení. Počet hlásených komplikácií v epidemickom období 260.

Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 6. KT, kedy bolo hlásených 4445 ARO, chorobnosť 3144,81/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (z toho ako chrípka 455 ochorení, chorobnosť 321,91/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov).

Najviac komplikácií - 98 bolo hlásených v 8. KT, čo tvorí 2,04% z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

V **okrese Košice – okolie** bol zaznamenaný zvýšený výskyt ochorení na ARO, chrípku a chrípke podobné ochorenia od 4. do 8. KT (spolu 5 kalendárnych týždňov).

V 4. KT v okrese Košice okolie stúpol celkový počet ARO z 645 (chorobnosť 1679,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov) hlásených v 3. KT na 1114 ochorení (chorobnosť 2649/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov) hlásených v 4. KT, t.j. o 172,7%.

KT	0 - 5		6 - 14		15 – 19		20 – 59		60 - +		Spolu	
4.	273	7994,7	395	8056,2	195	6055,1	173	714,5	78	1251,5	1114	2649
5.	224	4810,5	441	6595,9	290	6603,7	238	907,3	61	903,5	1254	2449,4
6.	224	5154,1	437	7002,9	224	5465,1	260	991,2	79	1170,1	1224	2479,3
7.	218	4130,8	357	4711,3	243	4882,4	353	1093,4	130	1564,4	1301	2156,2
8.	322	6101,5	547	7218,8	352	7072,5	398	1408,9	78	1072,7	1697	2993,9

Spolu počas epidemického výskytu bolo zo zdravotníckych zariadení na území okresu Košice okolie hlásených 5590 ARO, z toho ako chrípka 325 ochorení. Počet komplikácií v epidemickom období bol 22.

Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 8. KT, kedy bolo hlásených 1697 ARO, chorobnosť 2993,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (z toho 41 ochorení ako chrípka, chorobnosť 72,3/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov).

Najviac komplikácií - 18 bolo hlásených v 7. KT, čo tvorí 1,4% z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

Vekovo-špecifická chorobnosť:

Najvyššia vekovo - špecifická chorobnosť v **okresoch Košice I-IV** bola vo vekovej skupine **0 - 5** ročných a pohybovala sa od 3667,22/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 172 ochorení v 9. KT do 8593,44/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 659 ochorení v 6. KT.

V **okrese Košice – okolie** bola **najvyššia** vekovo-špecifická chorobnosť vo vekovej skupine **6-14** ročných a pohybovala sa od 4711,3/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 357 ochorení v 7. KT do 8056,2/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 395 ochorení v 4. KT. Vo vekovej skupine **0-5** ročných sa pohybovala chorobnosť od 4130,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 218 ochorení v 7. KT do 7994,7/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 273 ochorení v 4. KT.

V chrípkovej sezóne 2010/2011 zasadala **Regionálna protiepidemická komisia** pri RÚVZ v Košiciach iba raz dňa 10.2.2011.

Opatrenia prijaté Regionálnou protiepidemickou komisiou boli odvolané 4.3.2011.

V sledovanom období bolo laboratórne metódou Real time - PCR potvrdených v okresoch Košice I-IV 45 ochorení na chrípku A (H1N1), v okrese Košice okolie 20 ochorení. V chrípkovej sezóne 2010/2011 bolo zaznamenaných v okresoch Košice I-IV 8 prípadov a v okrese Košice okolie 4 prípady ťažkých akútnych respiračných ochorení s pneumóniou, ktoré si vyžiadali hospitalizáciu (tzv. SARI). V 11 prípadoch bol laboratórne

potvrdený vírus chrípky A (H1N1) a 1 ochorenie malo charakter NN, kde vírus chrípky nebol potvrdený.

Z laboratórne potvrdených prípadov na chrípku A(H1N1) bolo hlásené len 1 úmrtie a 9 úmrtí na SARI vo vekových skupinách 15-64 ročných ...8 úmrtí a 65 - + ...1 úmrtie, kde bol vírus chrípky A (H1N1) potvrdený v 9 prípadoch a **jedno úmrtie na chrípku** vo veku 49 r. s potvrdeným vírusom chrípky A (H1N1).

Pravidelne sa uverejňovali na webových stránkach RÚVZ aktuálne informácie o rizikách infekčných ochorení a aktuálne informovalo obyvateľstvo prostredníctvom masmédií.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v programe EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniska nákaz vírusových hepatítid, meningokokovej meningitídy a pertussis.

V roku **2011** bolo spracovaných a do systému EPIS:

- vložených a potvrdených prípadov: 3586
- počet spracovaných ohnisk: 68
- počet chránených kontaktov zadaných do EPIS:472
- zoznam epidémií: 8 (MŠ Miškovecká dg A08.0, Opatka dg. A09, Jasov dg B15, ZŠ Barca dg. A08.4, UN L.P. - III. Int. kl. A08.1, Neurochirurgická kl. Dg. A08.1, I. Psychiatrická klinika A03, I. Interná kl. Dg. A08.1)
- počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet: 7.

V rámci epidemiologického vyšetovania a prijatých opatrení bolo vydaných 156 rozhodnutí (17 v okresoch Košice I-IV a 139 v okrese Košice okolie), z toho 3 rozhodnutia na výkon dezinfekcie, 152 rozhodnutí osobám podrobených lekárskej dohľadu a 1 rozhodnutie na očkovanie detí vo veku 2 - 10 rokov v obci Ďurkov.

Úplnosť a validita povinných údajov zadávaných DAHE do programu EPIS je kontrolovaná vedúcim pracovníkom oddelenia.

6.4 Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE

- Evidencia a analýza hlásených nozokomiálnych nákaz.
- Analýza etiologických agensov u izolovaných polyrezistených kmeňov v lôžkových zdravotníckych zariadeniach (pacient, prostredie).
- Analýza polyrezistencie pôvodcov nozokomiálnych nákaz.
- Odber cielených vzoriek z prostredia, predmetov a plôch na mikrobiologické vyšetrenia a chemickú analýzu s cieľom objektivizácie vykonávaných dekontaminačných postupov a bariérovej ošetrovacej techniky.
- Vykonávanie kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovacej techniky na vybraných oddeleniach v lôžkových zdravotníckych zariadeniach a v neštátnom ambulatnom zariadení:

Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice, Rastislavova 43 Košice

I. Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny, pracovisko Tr. SNP 1

Oddelenie anestéziológie a intenzívnej medicíny, pracovisko Rastislavova 43

Nemocnica Košice-Šaca a.s., 1.súkromná nemocnica, Lúčna 57, Košice – Šaca

Oddelenie anestéziológie a intenzívnej medicíny

FMC – dialyzačné služby, s. r. o. Chalupkova 10, 921 01 Piešťany

Nefrologicko - dialyzačné centrum FRESENIUS, Tr. SNP 1 v Košiciach

DFN Košice, Tr. SNP 1 v Košiciach - I. Klinika detí a dorastu - Stredisko detskej dialýzy ,

Oddelenie intermediárnej starostlivosti, Oddelenie detskej onkológie a hematológie

Letecká vojenská nemocnica a.s. Košice, Murgašova 1

Oddelenie jednodňovej zdravotnej starostlivosti

Neštátne zdravotnícke zariadenie

Interná a gastroenterologická ambulancia v Košiciach, ul. Smetanova 2

V nadväznosti na plnenie úlohy v predchádzajúcich rokoch, bolo v roku 2011 plnenie úlohy zamerané na kontrolu evidencie a hlásenia nozokomiálnych nákaz, na kontrolu dodržiavania bariérovej ošetrovacej techniky a hygienicko – epidemiologického režimu na vybraných pracoviskách intenzívnej medicíny. Cieľom úlohy bolo znížiť riziko vzniku a šírenia nozokomiálnych nákaz, navrhovať účinné opatrenia a tým zvýšiť bezpečnosť pacienta počas hospitalizácie v lôžkovom zdravotníckom zariadení.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2011.

Porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2011 s výskytom v roku 2010 a za posledných 5 rokov. Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov a vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz. Štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk.

Evidencia a analýza hlásených nozokomiálnych nákaz za obdobie roku 2011

V pravidelných mesačných intervaloch je vykonávaná analýza a evidencia hlásených nozokomiálnych nákaz. Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz je zameraná predovšetkým na analýzu septických infekcií v lôžkových zdravotníckych zariadeniach vyvolaných rezistentnými mikroorganizmami.

V roku 2011 lôžkové zdravotnícke zariadenia hlásili **418** nozokomiálnych nákaz (ďalej NN). Za rovnaké obdobie bolo v r. 2010 hlásených 414 NN. Na hlásení sa v prevažnej miere podieľali Klinika hematológie a onkohematológie UN L. Pasteura Košice (36x), III. Klinika pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny DFN Košice (36x) a Klinika neonatológie DFN Košice (33x).

UN L. Pasteura Košice hlásila 220 nemocničných nákaz (r. 2010 - 209x), DFN Košice 154 ochorení (r. 2010 - 155x), VÚSCH a.s. Košice 6 ochorení (r. 2010 - 1x), Nemocnica Košice - Šaca, a.s., 1. súkromná nemocnica 22 ochorení (r. 2010 - 32x), Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n.o. 12 prípadov (r. 2010 - 13x) a FMC dialyzačné služby, s. r. o. - Nefrologicko - dialyzačné centrum FRESENIUS 4 NN (r. 2010 - 0). V roku 2011 sa zlepšilo hlásenie NN zo strany UN L. Pasteura Košice a DFN Košice. Zhoršilo sa hlásenie NN zo strany VOÚ Košice a.s., ktorý nehlásil žiadnu NN (r. 2010 - 4x). Za uvedené obdobie boli zaznamenané **2 úmrtia** v príčinnej súvislosti s nozokomiálnou nákazou (sepsa -1x, zápal mozgových plien - 1x): Všetky úmrtia boli hlásené z Kliniky neonatológie DFN Košice:

- v mesiaci január bolo hlásené úmrtie na septikémiu. Jednalo sa o ľahko prenatálneho hypotrofickeho novorodenca s popôrodnou asfyxiou. Po pôrode bol intubovaný, ventilovaný, ordinovaná infúzna terapia. Na 7. deň náhle došlo k zhoršeniu klinického stavu dieťaťa. Bola ordinovaná antibiotická terapia, tlaková podpora a komplexná intenzívna terapia. Napriek uvedenému po 3. hodinách konštatovaný exitus letalis. Post mortem bol obdržaný výsledok kultivácie hemokultúry – potvrdená *Serratia marcescens*. Pitva bola vykonaná dňa 24.01.2011, ako prvotná príčina smrti uvedený septický stav A41.9.

- v mesiaci júl bolo zaznamenané úmrtie v súvislosti s výskytom nozokomiálnej nákazy – dg. G00.8 – Iný zápal mozgových plien. Jednalo sa o extrémne prenatálneho novorodenca po spontánnom pôrode, VAS III. st., IRDS III. st. Dieťa bolo extubované a od siedmeho dňa života na totálnej parenterálnej výžive kvôli intolerancii stravy. Na 16. deň života nastupuje rozvoj príznakov neskorej sepsy so septickým šokom a meningoencefalitídou. Odobratá vzorka likvoru potvrdila pozitívnu izoláciu *E. coli* haemolytické. Boli nasadené širokospektrálne antibiotiká. Kvôli zhoršovaniu klinického stavu

bolo dieťa exsanguinované, na zvyšujúcej sa ionotropnej podpore. Postupne sa pridružovala porucha vedomia, došlo k multiorgánovému zlyhaniu a následne bol konštatovaný exitus letalis. Priamu príčinu smrti – dg. G00.8 potvrdila vykonaná pitva.

V roku 2011 bolo hlásených **111 septických infekcií**. Na ich hlásení sa podieľali predovšetkým UN L. Pasteura Košice a DFN Košice. (tab.1).

Tabuľka 1. Hlásenie seps zdravotníckymi zariadeniami v roku 2011

Zariadenie	Počet seps	%
DFN Košice	53	47,75
UN L. Pasteura Košice	41	36,94
Nemocnica Košice-Šaca a.s.	9	8,11
VÚSCH, a.s. Košice	4	3,60
FMC – dialyzačné služby s.r.o.	4	3,60
Spolu	111	100,0

Podľa **MKCH 10** boli septické infekcie hlásené predovšetkým pod diagnózou **A 41.5** (Septikémia vyvolaná inými gramnegatívnymi mikroorganizmami) - 45x, najčastejšie zastúpenými mikroorganizmami boli: *Klebsiella pneumoniae* (14x), *E. coli* (9x), *Acinetobacter calcoaceticus* (6x) a *Pseudomonas aeruginosa* (6x). Diagnóza **A 41.1** (Septikémia vyvolaná inými špecifikovanými stafylokokmi) bola hlásená 33x, najčastejším vyvolávateľom bol *Staphylococcus epidermidis* MRSE (15x) a *Staphylococcus haemolyticus* MRSH (6x). Z ďalších diagnóz boli hlásené: A 41.0 (Septikémia vyvolaná *Staphylococcus aureus*) - 11x, A 41.9 (Nešpecifikovaná septikémia) - 8x, B 37.7 (Kandidová septikémia) - 8x, A 41.8 (Iná špecifikovaná septikémia) - 3x, A 40.2 (Septikémia vyvolaná streptokokom zo skupiny D) - 2x a A 40.0 (Septikémia vyvolaná streptokokom zo skupiny A) – 1x.

Hlásené sepsy boli zastúpené predovšetkým vo **vekovej kategórii 0 ročných** (31x, 27,93 %), **55 – 64r. a 65 a viac ročných** (po 17 prípadov, 15,32 %). (tab.2)

Tabuľka 2. Analýza seps hlásených v r. 2011 podľa vekových skupín

Veková skupina	Počet seps	%
0r.	31	27,93
1-4r.	7	6,31
5-14r.	11	9,91
15-24r.	5	4,50
25-34r.	2	1,80
35-44r.	11	9,91
45-54r.	10	9,01
55-64r.	17	15,32
65r. a viac	17	15,32
Spolu	111	100,0

Z analýzy nozokomiálnych nákaz za obdobie predchádzajúcich 5 rokov vyplýva najväčšie percentuálne zastúpenie septických infekcií z počtu hlásených NN v roku 2007. (tab.3).

Tabuľka 3. Počet nozokomiálnych nákaz a seps hlásených v rokoch 2007-2011

Rok	Počet NN	Počet seps	%
2011	418	111	26,56
2010	414	134	32,37
2009	365	95	26,02
2008	341	98	28,74
2007	417	143	34,29

Analýza polyrezistencie pôvodcov nozokomiálnych nákaz

1. Z lôžkových zdravotníckych zariadení bolo v roku 2011 nahlásených 111 prípadov sepsy, z toho 21 ochorení bolo vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi, a to:

DFN Košice – hlásených 53 ochorení na sepsu (z toho u 0-ročných detí 31 ochorení),

Klinika neonatológie hlásila výskyt 21 prípadov sepsy, mikroorganizmus *Klebsiella pneumoniae* ESBL+ sa podieľal na výskyte sepsy v 2 prípadoch.

Klinika detskej onkológie a hematológie hlásila výskyt 21 septických infekcií, mikroorganizmus *Staphylococcus epidermidis* MRSE sa podieľal na výskyte sepsy v 7 prípadoch, *Staphylococcus haemolyticus* MRSH v 2 prípadoch.

I. Klinika detí a dorastu hlásila 5 prípadov sepsy.

III. Klinika pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny hlásila výskyt 5 prípadov sepsy, mikroorganizmus *Klebsiella pneumoniae* ESBL+ sa podieľal na výskyte sepsy v 2 prípadoch.

II. Klinika detí a dorastu hlásila jedno ochorenie na sepsu, z hemokultúry bol izolovaný mikroorganizmus *Staphylococcus epidermidis* MRSE.

UN L. Pasteura Košice - hlásených 41 ochorení na sepsu

I. KAIM hlásila 5 ochorení, v 2 prípadoch bola sepsa spôsobená mikroorganizmom *Staphylococcus epidermidis* MRSE, v 1 prípade mikroorganizmom *Staphylococcus xylosum* MRS.

I. Interná klinika hlásila 2 prípady septickej infekcie, v oboch prípadoch bola sepsa spôsobená mikroorganizmom *Staphylococcus aureus* MRSA.

na Klinike hematológie a onkohematológie bolo potvrdených 28 prípadov ochorení na sepsu, v 4 prípadoch bola sepsa spôsobená mikroorganizmom *Staphylococcus haemolyticus* MRSH a 1 ochorenie vyvolal *Staphylococcus epidermidis* MRSE.

Neurologické oddelenie hlásilo 2 prípady septickej infekcie.

Klinika ortopédie a traumatológie pohybového ústrojenstva, Urologická klinika, I. Chirurgická a IV. Interná klinika zaznamenali po 1 prípade septickej infekcie.

Nemocnica Košice-Šaca, a.s. 1. súkromná nemocnica Košice-Šaca - hlásila 9 ochorení na sepsu

Interné oddelenie sepsa potvrdená v 3 prípadoch,

Klinika popálenín a rekonštrukčnej chirurgie hlásila 3 sepsy,

Oddelenie anestéziológie a intenzívnej medicíny hlásilo 1 ochorenie na sepsu, ktorá bola spôsobená mikroorganizmom *Staphylococcus epidermidis* MRSE.

III. Chirurgická klinika a Oddelenie dlhodobu chorých hlásili po 1 prípade septickej infekcie.

Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s. - hlásené 4 sepsy

Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny sepsa potvrdená v 2 prípadoch,

Klinika srdcovej chirurgie hlásila 2 ochorenia na sepsu, v jednom prípade bola spôsobená mikroorganizmom *Staphylococcus epidermidis* MRSE a v jednom prípade mikroorganizmom *Staphylococcus aureus* MRSA.

Nefrologicko - dialyzačné centrum FRESSENIUS, Tr. SNP 1 v Košiciach zaznamenalo sepsu u 4 pacientov, 2x bol z hemokultúry izolovaný *Staphylococcus epidermidis* MRSE.

2. Zo skupiny **respiračných infekcií** bolo hlásených 10 ochorení u pacientov s kultivačným nálezom polyrezistentných mikrobiálnych kmeňov, a to:

DFN Košice

III. Klinika pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny - z odobratého biologického materiálu bol v 6 prípadoch izolovaný polyrezistentný mikrobiálny kmeň, a to *Klebsiella pneumoniae* ESBL+ (4x), *Staphylococcus epidermidis* MRSE (1x) a *Staphylococcus aureus* MRSA (1x)

I. Klinika detí a dorastu v 1 prípade bolo ochorenie spôsobené mikroorganizmom Staphylococcus aureus MRSA, v 1 prípade mikroorganizmom Klebsiella pneumoniae ESBL+.

UN L. Pasteura Košice

I. Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny hlásila 1 NN spôsobenú mikroorganizmom Staphylococcus aureus MRSA.

I. Chirurgická klinika v 1 prípade bola respiračná infekcia spôsobená mikroorganizmom Staphylococcus aureus MRSA.

3. Zo skupiny **ranových infekcií** bolo hlásených 10 infekcií, ktoré boli vyvolané polyrezistentnými mikroorganizmami.

UN L. Pasteura Košice

Klinika úrazovej chirurgie hlásila 2 NN spôsobené mikroorganizmom Staphylococcus aureus MRSA a 1 NN spôsobenú mikroorganizmom Staphylococcus epidermidis MRSE.

I. Chirurgická klinika v 1 prípade bola infekcia chirurgickej rany spôsobená mikroorganizmom Staphylococcus aureus MRSA.

II. Psychiatrická klinika zaznamenala 1 prípad infekcie chirurgickej rany, ktorá bola vyvolaná mikroorganizmom Staphylococcus aureus MRSA.

Klinika ortopedie a traumatológie pohybového ústrojenstva - z odobratého biologického materiálu bol v 1 prípade izolovaný polyrezistentný mikrobiálny kmeň Staphylococcus epidermidis MRSE.

DFN Košice hlásila 1 infekciu u pacienta hospitalizovaného na III. Klinika pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny. Z odobratého biologického materiálu bol izolovaný polyrezistentný mikrobiálny kmeň Klebsiella pneumoniae ESBL+.

Nemocnica Košice-Šaca, a.s. 1. súkromná nemocnica zaznamenala infekciu chirurgickej rany u 3 pacientov hospitalizovaných na Ortopedickom oddelení. Z odobratého biologického materiálu bol izolovaný polyrezistentný mikrobiálny kmeň Staphylococcus aureus Betalaktamáza pozit. 2x a Staphylococcus epidermidis MRSE 1x.

4. Zo skupiny **urogenitálnych infekcií** bolo hlásené 1 ochorenie spôsobené polyrezistentným mikrobiálnym kmeňom Klebsiella pneumoniae ESBL+ zistené kultiváciou zo vzorky moču. Pacient bol hospitalizovaný na I. Klinike detí a dorastu DFN Košice.

5. Zo skupiny **iných nozokomiálnych nákaz** (dg.G00.8) bolo hlásené ochorenie u pacienta z III. KPAIM DFN Košice. Z likvoru izolovaný polyrezistentný mikrobiálny kmeň Staphylococcus epidermidis MRSE.

Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky. Účinnými nariadenými opatreniami (včasná izolácia chorého, dodržiavanie bariérovej ošetrovacej techniky) sa predišlo ďalšiemu šíreniu ochorení medzi pacientmi. Do programu HELICS v súčasnej dobe nie je zapojené žiadne lôžkové zdravotnícke zariadenie.

Výsledky kontrol hygienicko - epidemiologického režimu (HER) a vykonanej objektivizácie prostredia

Za obdobie roka 2011 boli vykonané ciele kontroly na pracoviskách:

1. Nemocnica Košice-Šaca a.s. 1. súkromná nemocnica, Lúčna 57, Košice - Šaca
Oddelenie anestéziológie a intenzívnej medicíny

Mikrobiologickou kontrolou čistoty ovzdušia sedimentačnou metódou bola na krvnom agare zistená kontaminácia prostredia patogénnym mikroorganizmom *Staphylococcus haemolyticus* na 6 miestach z počtu 20 kontrolovaných miest. Plesne boli izolované 11x, prítomnosť kvasiniek v ovzduší nebola potvrdená. Zo sterov z prostredia, predmetov a plôch v počte 30 bolo zistené, že z priamej kultivácie patogénne a podmienene patogénne mikroorganizmy neboli izolované. Po pomnožení bola pozitívna izolácia zistená 1x, izolovaný mikroorganizmus *Staphylococcus haemolyticus*. Odobraté dezinfekčné prípravky - 1% Tanínalkohol, používaný na dezinfekciu dekubitov a Presept, používaný na dezinfekciu malých plôch, boli účinné na vyšetrované laboratórne kmene mikroorganizmov vo vodnom a v bielkovinnom prostredí.

2. Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice, Rastislavova 43

- I. Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny, pracovisko Tr. SNP 1, Košice

Zo sterov z prostredia, predmetov a plôch v počte 30 bolo zistené, že z priamej kultivácie patogénne a podmienene patogénne mikroorganizmy neboli izolované. Po pomnožení bola pozitívna izolácia zistená vo dvoch vzorkách, izolovaný mikroorganizmus *Staphylococcus aureus* a 1x *Pseudomonas aeruginosa*, ktorý bol citlivý na 3 ATB zo 7 vyšetrovaných ATB.

- Oddelenie anestéziológie a intenzívnej medicíny, pracovisko Rastislavova 43, Košice

Z odobratých cieľených sterov v počte 30 bolo zistené, že z priamej kultivácie patogénne a podmienene patogénne mikroorganizmy neboli izolované, z pomnoženia bola pozitívna izolácia *E.coli* zistená v jednej vzorke.

3. FMC – dialyzačné služby, s. r. o. Chalupkova 10, 921 01 Piešťany

Nefrologicko - dialyzačné centrum FRESENIUS, Tr. SNP 1 v Košiciach, na kontrolu účinnosti vykonávanej dezinfekcie bolo z prostredia, predmetov a plôch, cieľene odobratých 20 sterov. Z priamej kultivácie bol patogénny mikroorganizmus *Pseudomonas species* izolovaný v jednej vzorke.

Vykonanou kontrolou čistoty ovzdušia RCSplus prístrojom na dvoch kontrolovaných miestach nebolo na kultivačnej pôde CPZ zistené prekročenie najvyššie prípustných koncentrácií nepatogénnych životaschopných mikroorganizmov. Na obidvoch miestach boli prítomné plesne (*Sterilné mycélium* a *Cladosporium sp.*). Kvasinky v prostredí neboli izolované.

4. DFN Košice, Tr. SNP 1 v Košiciach

Klinika detí a dorastu

Stredisko detskej dialýzy

Z prostredia, predmetov a plôch bolo cieľene odobratých 22 sterov, mikrobiologickým vyšetrením neboli z priamej kultivácie ani v jednej odobratej vzorke izolované patogénne a podmienene patogénne mikroorganizmy.

Na kontrolu sterility bolo odobratých celkom 10 vzoriek ultrafiltr- membránových vložiek, typ MILLIPORE GS 0,22 µm z dialyzačného prístroja GAMBRO AK 200 ULTRA S a dve vzorky dialyzačného roztoku z dialyzačného prístroja FRESENIUS 4008 S ON LINE. Výsledky laboratórných vyšetrení dialyzačných roztokov boli vyhovujúce. V jednej vzorke membránovej vložky bol izolovaný mikroorganizmus *Staphylococcus species*.

Oddelenie intermediárnej starostlivosti

Mikrobiologickou kontrolou čistoty ovzdušia za použitia dvoch kultivačných pôd bolo zistené, že na Krvnom agare neboli ani na jednom z 19-tich kontrolovaných miest izolované patogénne mikroorganizmy. Na Sabouradovej pôde bola prítomnosť kvasiniek zistená na 2 miestach a plesní na 13 miestach.

Výsledky laboratórných vyšetrení 30 cielene odobratých sterov z priamej kultivácie boli vyhovujúce. Z pomnoženia bol v troch steroch izolovaný mikroorganizmus *Staphylococcus haemolyticus*, z toho 2x s rezistenciou na 4 ATB z celkového počtu 8 vyšetrovaných ATB. Odobratý dezinfekčný prípravok Pedox, používaný na plošnú dezinfekciu bol účinný na vyšetrované laboratórne kmene mikroorganizmov vo vodnom a bielkovinovom prostredí. Mikrobiologickým vyšetrením bolo zistené, že tri odobraté vzorky používaných liečiv na kontrolu sterility boli negatívne.

Oddelenie detskej onkológie a hematológie

Mikrobiologickou kontrolou čistoty ovzdušia sedimentačnou metódou bola kontaminácia mikroorganizmom *Staphylococcus haemolyticus* zistená na 9-tich miestach z 15-tich kontrolovaných miest. Plesne boli izolované na všetkých miestach a Kvasinky na 4 kontrolovaných miestach.

Z prostredia, predmetov a plôch bolo odobratých 30 cielených sterov, bakteriálna kontaminácia zistená v 1 vzorke, izolované *E. coli*.

5. Letecká vojenská nemocnica a.s. Košice, Murgašova 1 v Košiciach

Na kontrolu účinnosti vykonávanej dezinfekcie boli odobraté cielené stery z prostredia, predmetov a plôch v počte 40. Patogénne a podmienene patogénne mikroorganizmy z priamej kultivácie neboli izolované, výsledky laboratórných vyšetrení boli vyhovujúce.

6. Neštátna interná a gastroenterologická ambulancia v Košiciach, ul. Smetanova 2

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli na mikrobiologické vyšetrenia cielene odobraté vzorky, a to: stery z prostredia v počte 15, patogénne a podmienene patogénne mikroorganizmy z priamej kultivácie neboli izolované. Vykonanou kontrolou sterility bola zistená mikrobiálna kontaminácia dvoch vzoriek z troch odobratých vzoriek z endoskopov a z endoskopického príslušenstva po vykonaní vyššieho stupňa dezinfekcie. Na predmetnom pracovisku bol vykonaný opakovaný odber vzoriek na kontrolu sterility a používaných dezinfekčných prípravkov na vyšší stupeň dezinfekcie (LYSOFORMIN 3000, SEKUSEPT AKTIV), s vyhovujúcimi výsledkami mikrobiologických vyšetrení.

Na kontrolovaných pracoviskách bol vykonaný odber cielených sterov z prostredia, predmetov a plôch, odber vzoriek používaných dezinfekčných prostriedkov na mikrobiologickú kontrolu účinnosti a vzoriek sterilných predmetov na kontrolu sterility. Kontrola čistoty ovzdušia bola vykonaná sedimentačnou metódou za použitia dvoch pomnožovacích pôd (Krvný agar, Sabouradova pôda) a použitím RCSplus prístroja a stripov (celkový počet zárodkov, *Staphylococcus*, Plesne + Kvasinky).

V cielene odobratých steroch na uvedených pracoviskách z prostredia, predmetov a plôch neboli izolované polyrezistentné kmene mikroorganizmov.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bol zdravotnícky personál upozorňovaný na správny postup vykonávania hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk za použitia alkoholových dezinfekčných prípravkov. Zdravotnícky personál je aj zo strany vedenia zdravotníckeho zariadenia v pravidelných intervaloch preškoľovaný v oblasti dodržiavania zásad hygienicko - epidemiologického režimu vrátane hygieny rúk.

V roku 2011 prebiehal 3. ročník kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“, ktorý je súčasťou programu WHO. Hlavným cieľom kampane bolo poukázať, že správna hygiena rúk patrí medzi najdôležitejšie spôsoby prevencie nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach. Kampaň „Umývaj si ruky – zachrániš život“, je určená na edukáciu zdravotníckych pracovníkov, ako si správne umývať a dezinfikovať ruky s použitím dezinfekčných prípravkov na báze alkoholu.

Zdravotnícke zariadenia na území okresov Košice sa opakovane zapojili do kampane, ktorej 3. ročník bol zameraný na päť hlavných momentov: pred kontaktom s pacientom, pred aseptickým výkonom u pacienta, po kontakte s biologickým materiálom, po kontakte s pacientom a po kontakte s okolím pacienta.

Vyhodnotenie aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ 2011 pre SR, bola zaslaná RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo analyzovaných 6106 vzoriek čo predstavuje 8310 ukazovateľov a 30407 analýz. Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetrených 24 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 1135 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch 3281 vzoriek, ovzdušia 102 vzoriek a 1564 vzoriek sterilných predmetov.

6.5 Surveillance chronických ochorení

A. Realizácia individuálneho poradenstva

V roku 2011 bolo v Poradni zdravia vyšetrených spolu **2296** osôb, z toho **883** mužov a **1413** žien. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. U všetkých bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov, sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL cholesterol, triacylglyceroly) prístrojom Reflotron, uskutočnené boli antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Respondenti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali sa možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu.

Analýza výsledkov vyšetrení všetkých klientov poradne je v nižšie uvedenej tabuľke

Rizikový faktor	počet dotazovaných	spolu	muži	ženy
rok 2011				
fajčenie	počet dotazovaných	1708	688	1020
	z toho fajčiarov	483	250	233
	percent. vyjadrenie	28,28	36,34	22,84
BMI	počet vyšetrených	2240	847	1393
	nadváha – BMI 25, <30	778	395	383
	percentuálne vyjadrenie	34,73	46,64	27,49
	obezita – BMI 30	325	127	198
	percent. vyjadrenie	14,51	14,99	14,21
krvný tlak	počet vyšetrených	2213	848	1365
	z toho TK 140/90 mmHg	633	299	334
	percent. vyjadrenie	28,60	35,26	24,47
cholesterol celkový	počet vyšetrených	1814	623	1191
	z toho chol 5,2 mmol/l	598	168	430
	percent. vyjadrenie	32,97	26,97	36,10
glukóza	počet vyšetrených	671	193	478
	z toho glukóza 6,0 mmol/l	79	21	58
	percent. vyjadrenie	11,77	10,88	12,13

konzumácia alkoholu	počet dotazovaných	514	142	372
	vôbec	143	29	114
	príležitostná	367	109	258
	pravidelná	4	4	0
fyzická aktivita	počet dotazovaných	578	163	415
	žiadna	166	41	125
	rekreačná	271	70	201
	pravidelná	141	52	89
príjem ovocia a zeleniny	počet dotazovaných	514	142	372
	do 2 porcií/deň	277	90	187
	3 – 5 porcií/deň	196	39	157
	> 5 porcií/deň	41	13	28

V roku 2011 sme v rámci spoluúčasti pri plnení projektu: **3.1. „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“**, zabezpečili pre odd. fyziológie výživy kompletné vyšetrenia, stanovili sme riziko výskytu MS a odborne sme poradili spolu 80 klientom – 40 mužov a 40 žien.

V rámci tejto úlohy boli vyšetrené a vyhodnotené aj tri uzavreté kolektívy pracovníkov spoločností:

1. SODEXO, s.r.o. - 21 zamestnancov (1 muž, 20 žien);
2. HYPERNOVA – 22 zamestnancov (15 mužov, 7 žien);
3. SENZOR, s.r.o. – 17 zamestnancov (13 mužov, 4 ženy).

B. Realizácia skupinového poradenstva

Na základe dohody so zdravotnou poisťovňou **UNION** boli počas akcií „**Deň zdravia**“ vyšetrené (všetky, resp. vybrané) ukazovatele rizika metabolického syndrómu v/vo:

1. Študentskom domove, Jedlíkova 7, Košice - 42 účastníkov (16 mužov, 26 žien);
2. firme ISS, Werferova 1, Košice - 21 účastníkov (8 mužov, 13 žien);
3. SBD II, Bardejovská ulica, Košice - 41 účastníkov, (12 mužov, 29 žien);
4. firme T-com, Slovak Telecom, Košice - 47 účastníkov (19 mužov, 28 žien);
5. firme ČASS, pracoviská UNLP Rastislavova a Trieda SNP, Košice spolu - 87 účastníkov (13 mužov, 74 žien);
6. T-Systems Slovakia, s.r.o., Košice spolu štyri akcie - 395 účastníkov (253 mužov, 142 žien);
7. Telegrafia, a.s., Košice - 29 účastníkov (16 mužov, 13 žien);
8. Magistrát mesto Košice - 50 účastníkov (9 mužov, 41 žien).

Na základe dohody so **Všeobecnou zdravotnou poisťovňou** boli počas akcie „**Deň zdravia**“ vo firme Správa mestskej zelene, Košice vyšetrené (všetky, resp. vybrané) ukazovatele rizika metabolického syndrómu pre 55 zamestnancov (22 mužov, 33 žien).

Okrem poskytnutého odborného poradenstva každému klientovi, boli pre internú potrebu vedenia všetkých zúčastnených spoločností vypracované analýzy výsledkov (výlučne na skupinovej úrovni) všetkých klientov.

Na základe **požiadavky** HH SR boli v rámci projektu „**Týždeň zdravia**“ spoločnosti **TESCO STORES SR, a.s.** vyšetrené (všetky, resp. vybrané) ukazovatele rizika MS na prevádzke TESCO, HM Košice nad Jazerom - 39 zamestnancov (8 muži, 31 žien).

Na základe **požiadaviek** zriaďovateľov resp. vedenia organizácií boli vyšetrené (všetky, resp. vybrané) ukazovatele rizika MS u návštevníkov a pracovníkov inštitúcií :

1. Materské centrum „Stonožka“, Košice - 16 ľudí (1 muž, 15 žien);

2. ZŠ Lechkého, Košice – 28 pracovníkov školy (4 muži, 24 žien);
3. SOŠ Veterinárna, Barca – 25 zamestnancov školy (8 mužov, 17 žien);
4. ZŠ Čordáková 50, Košice – 28 zamestnancov (3 muži, 25 žien);
5. Klub dôchodcov, Pereš – 11 členov klubu (1 muž, 10 žien).

V rámci akcie „**Deň pre zdravie**“, ktorá sa konala v sobotu 21.05.2011 v KS Jánošík, Nižná Úvrat' 25, Košice – Vyšné Opátske boli na požiadanie organizátorov - (Komisia mládeže a kultúry MČ Košice – Vyšné Opátske a Spolok medikov mesta Košice) poskytnuté služby Poradne pre odvykanie od fajčenia a poradenstvo prevencie sexuálne prenosných ochorení vrátane HIV/AIDS. Odhadom sa na tejto akcii zúčastnilo približne 140 občanov mestskej časti Vyšné Opátske.

Vyhovujúci návštevníci stanovišťa odborných pracovníčok RÚVZ so sídlom v Košiciach – Odbor podpora zdravia boli zároveň požiadaní o vyplnenie anonymného dotazníka pilotnej štúdie „Sledovanie chronickej obštrukčnej choroby pľúc a jej rizikových faktorov“. S vyplnením dotazníka súhlasilo 14 klientov.

V rámci akcií „**Svetový deň výživy**“ a krajské kolo súťaže „**AMAVET**“ (Asociácia pre mládež, vedu a techniku), ktoré sa konali dňa 14.10.2011 v Súkromnom osemročnom gymnáziu na Dneperskej ulici v Košiciach boli vyšetrené vybrané ukazovatele rizika metabolického syndrómu 25 dospelým klientom (personál a študenti školy). Maloletým žiakom v počte 28 bol zameraný tlak krvi a percento telesného tuku. Súčasťou edukačnej aktivity Poradenského centra ochrany a podpory zdravia bola aj protifajčiarska poradňa. Koncentrácie alveolárneho oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) boli stanovené prístrojom „Smokerlyzer“ vo vydychovanom vzduchu 9 študentov - fajčiarov.

V rámci akcií „**Predajná výstava ovocia a zeleniny**“ a „**Svetový deň potravy**“, ktoré v sobotu 15.10.2011 organizoval Miestny podnik služieb v novovytvorených priestoroch Mestského trhoviska „Blšák“ na Všešportovom areáli v Košiciach boli návštevníkom ponúknuté vyšetrenia – meranie tlaku krvi, meranie percenta tuku v tele a BMI, stanovenie koncentrácie alveolárneho oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu fajčiarov prístrojom „Smokerlyzer“ a poradenstvo v oblasti prevencie metabolického syndrómu vrátane správnej výživy. Poradenské centrum navštívilo 17 klientov (11 mužov, 6 žien).

Na základe žiadosti o spoluprácu s agetúrou „Advantage, s.r.o.“, ktorá organizovala pre Slovenskú nadáciu srdca **Projekt road show: „Poznaj príznaky AIM a CPM a zachráň svoj život“** bolo na akcii v sobotu, dňa 10.12.2011 zabezpečené vyšetrenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi pre 71 návštevníkov OC Cassovia Košice.

V rámci **agendy kontaktnej osoby MZ SR** pre spoluprácu s WHO v oblasti **neprenosných ochorení** (MUDr. Kollárová), boli v hodnotenom období realizované nasledujúce aktivity:

- pracovné stretnutie zamerané na pripomienkovanie Akčného plánu pre implementáciu Európskej stratégie pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 17. – 18. 3. 2011 v Kodani (Dánsko). Stretnutiu predchádzalo elektronické pripomienkovanie predbežného návrhu akčného plánu,
- prezentácia výsledkov pracovného stretnutia a oboznámenie s obsahom akčného plánu účastníkov Odbornej konferencie: Surveillance chronických ochorení, ktorá sa uskutočnila dňa 13. 4. 2011 v Trenčíne,
- účasť na medzinárodnom projekte PHIRE (projekt DG SANCO realizovaný sekciou pre neprenosné choroby EUPHA), spočívajúca v získavaní informácií o úrovni implementácie výsledkov EU projektu EUCID a následnom vyplnení elektronického dotazníka (rozsah cca 10 strán). Aktivita bola realizovaná v máji 2011,

- elektronická komunikácia s vedúcim sekcie neprenosných ochorení Regionálneho úradu WHO pre Európu v Kodani ohľadom účasti na odbornom seminári k problematike neprenosných ochorení, ktoré sa uskutoční v septembri vo Švajčiarsku. Spracovaný a zaslaný profesijný životopis spolu s nominačným mailom (návrh na nomináciu zaslala MUDr. D. Sedláková, riaditeľka Kancelárie WHO v SR). Aktivita realizovaná v júni 2011.
- účasť na odbornom seminári k problematike surveillance a kontroly neprenosných ochorení, ktorý sa uskutočnil v dňoch 5. – 11.9.2011 v Lausanne vo Švajčiarsku. Súčasťou seminára bola príprava národného profilu vo úmrtnosti a chorobnosti na neprenosné ochorenia, ako aj súvisiacich politikách, ktorá bola prezentovaná na seminári.
- realizácia zberu kvalitatívnych údajov (formou dotazníka – rozsah 8 strán) o úrovni zahrnutia sociálnych determinantov zdravia, nerovnosti v zdraví, rodovej rovnosti a ľudských práv v jestvujúcich politikách, národných programoch, projektoch a stratégiách - realizované na požiadanie Sekcie chronických ochorení WHO (september, október 2011).
- aktívna účasť (prezentácia) na Diskusnom sústreďení v epidemiológii neprenosných ochorení na SZU Bratislava (november 2011), na ktorom bol prezentovaný koncept najlepších odporúčaní pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci plnenia úlohy č.6.6. *Mimoriadne epidemiologické situácie* sa priebežne sledovali odozvy správy v SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“ .

Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) systém rýchleho varovania SR.

Podľa informácií z Európskeho centra pre kontrolu bolo hlásených v Európe viac ako 10 000 nových prípadov *osýpok*. Nárast týchto ochorení hlásilo predovšetkým Belgicko, Francúzsko a Španielsko. Výskyt osýpok v Európe demonštruje prítomnosť vakcinačných dier v populácii a vzhľadom na zvýšenú migráciu nie je vylúčený import osýpok na Slovensko. Preto je venovaná zvýšená pozornosť efektívnej surveillance osýpok.

Dňa 23.5.2011 Európska komisia informovala európske krajiny vrátane SR prostredníctvom systému rýchleho varovania o náraste výskytu hnačkových ochorení vyvolaných *enterohemoragickým kmeňom Escherichia coli 0104* (EHEC) v severnej časti Nemecka.

Informácie o výskyte infekcií sú priebežne aktualizované na web stránke RÚVZ.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci plnenia úlohy č. 6.7. *Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV* sa v hodnotenom období vykonali odbery odpadových vôd v lokalitách spádového územia v zmysle harmonogramu virologického laboratória RÚVZ Košice.

Spolu odobratých 12 vzoriek odpadových vôd v lokalitách spádového územia ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou v zmysle vypracovaného harmonogramu. V odpadových vodách odobratých dňa 3.8.2011 v ČOV Kokšov – Bakša bol izolovaný ECHOVÍRUS 3 a v ČOV Moldava nad Bodvou ECHOVÍRUS 7 a v odpadovej vode odobratej dňa 5.10.2011 v ČOV Moldava nad Bodvou bol izolovaný ECHOVÍRUS 9.

Ostatné výsledky vyšetrení boli negatívne.

Sledoval sa výskyt akútnych chabých obrn u detí do 15 rokov, ochorenie nebolo hlásené. V okresoch Košice I-IV bolo zaznamenaných 10 ochorení dg. Paréza nervu facialis (G51), z toho 1 do 15 rokov a v okrese Košice okolie 5 ochorení u detí do 15 rokov.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

V rámci plnenia úlohy č. 6.8. Prevencia HIV/AIDS sa na projekte „Hrou proti AIDS“ podieľali pracovníci odboru epidemiológie, odboru podpory zdravia, odboru lekárskej mikrobiológie a odboru hygieny detí a mládeže.

V rámci projektu bolo vykonaných 20 stretnutí so študentmi stredných škôl, na ktorých sa zúčastnilo 1145 študentov. Medzi ďalšie aktivity patrí aj prednáška na Katolíckej strednej pedagogickej škole v Košiciach v danej problematike a prezentácia projektu „Hrou proti AIDS“ pre pedagogických pracovníkov ZŠ a SŠ v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva v Košiciach.

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

V rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Odbor podpory zdravia sa podieľal na ostatných, úzko súvisiacich projektoch: EÚ projekt SUNFLOWER - „Young and HIV: European Network to Arrange an Innovative Prevention Campaign and to Exchange Good Practices-Experiences in Europe.“ - „Mladí a HIV: Európska sieť na vytvorenie a inovovanie preventívnej kampane výmenou dobrých postupov - skúseností v Európe“. V sledovanom období boli realizované tieto aktivity:

- príprava, kompletizácia a odoslanie všetkých dokumentov súvisiacich s administratívnym a finančným ukončením projektu SUNFLOWER.;
- na dvoch seminároch pre pracovníkov s vysokoškolským a so stredoškolským vzdelaním, ktoré sa konali v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach boli prezentované vždy dve prednášky s názvom : „Čo vyžaduje realizácia EU projektu – SUNFLOWER v kocke“ a „Mladí a HIV – vyhodnotenie inovatívnej kampane v rámci EU projektu Sunflower“;
- prednáška EU projekt SUNFLOWER „Mladí a HIV: inovatívna kampaň pre mladých v školách Košického regiónu“ odznela na akcii - "VI. ročník, Regionálny odborný deň MTP v Košiciach";
- poster „Mladí a HIV – inovatívna kampaň v rámci EÚ projektu SUNFLOWER“ bol prezentovaný na III. odbornej konferencii – Surveillance chronických chorôb v Trenčíne.
- poster „Mladí ľudia a HIV – inovatívna kampaň v rámci EÚ projektu SUNFLOWER“ bol prezentovaný na 4. konferencii SAVEZ s medzinárodnou účasťou v Košiciach.
- príspevky do zborníkov všetkých troch odborných akcií boli spracované;
- prezentácia „EU projekt SUNFLOWER - Mladí a HIV : vyhodnotenie inovatívnej kampane pre pedagogických pracovníkov škôl Košického regiónu, v ktorých sa roku 2010 kampane organizovali“ bola distribuovaná pre 7 zainteresovaných stredných škôl v regióne;
- zároveň boli distribuované „SUNFLOWER informatívne DVD“.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.1 Cyanobaktérie

Pri plnení úlohy v roku 2011 bolo analyzovaných 92 vzoriek vôd z rekreačných nádrží, 36 z RÚVZ Košice a 56 vzoriek z RÚVZ Michalovce. Všetky vyšetrené vzorky v ukazovateli cyanobaktérie vyhoveli NV SR č. 87/2008 Z.z., okrem 2 vzoriek zo štrkoviska Čaña.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch

Z distribučnej siete dozorovaného územia boli odobraté spolu **3 vzorky minerálnych vôd a 12 vzoriek pramenitých vôd z toho 7 watercoolery** na mikrobiologické a chemické skúšky, ktoré vyhoveli požiadavkám t. č. platnej legislatívy. V rámci úradnej kontroly potravín neboli zistené nedostatky pri manipulácii a predaji minerálnych a pramenitých balených vôd, ani výrobky po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti. Podľa platnej legislatívy sa v roku 2011 analyzovalo 7 vzoriek vôd z watercooleroch. V troch vzorkách boli prekročené limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C (Aqua Pro pramenitá a Eurowater). Ďalej sa vyšetrilo 45 minerálnych vôd a 32 pramenitých vôd z toho pre RÚVZ Košice sa analyzovalo 21 vzoriek, RÚVZ Rožňava 15 vzoriek, RÚVZ Michalovce 25 a RÚVZ Trebišov 16 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných vzoriek 12 nevyhovelo limitom pre mikrobiologické ukazovatele.

V oblasti kontroly minerálnych a pramenitých vôd boli odborom chemických analýz na analýzu dodané 4 vzorky, v ktorých sa sledovalo 100 ukazovateľov. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity pre sledované ukazovatele.

7.4 Radiačne ošetrené potraviny

Z distribúcie bola odobratá 1 vzorka potraviny PARA ORECHY – škrupinové plody (krajina pôvodu Bolívia), ktorá bola zaslaná ÚVZ SR za účelom zistenia jej radiačného ošetrenia. Výsledky t. č. ešte nie sú k dispozícii.

7.6 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

V sledovanom období bolo z distribučnej siete odobratých 11 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti, z toho 10 vzoriek na báze mlieka, ovocia, mäsovo-zeleninové, obilno-mliečne vyšetrené v laboratóriu RÚVZ Košice, ktoré vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy a 1 vzorka na báze obilia vyšetrená v laboratóriu ÚVZ SR v Bratislave, ktorá vyhovela požiadavkám platnej legislatívy.

V rámci plnenia úlohy bolo odborom chemických analýz analyzovaných 16 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 160 ukazovateľov z kategórie chlórovaných insekticídov. Žiadna zo vzoriek tieto látky neobsahovala. Vzorky boli navyše analyzované aj na obsah kongenéroch PCB.

7.7 Glutén v diétnych potravinách

V druhom polroku sledovaného obdobia bola z distribučnej siete odobratá vzorka výrobku Bio kukurično-ryžové cestoviny „BOB STAVITEL“ – bezvaječné cestoviny sušené bezlepkové, ktorá bola zaslaná na vyšetrenie obsahu gluténu na ÚVZ SR. Vyšetrená vzorka vyhovela požiadavkám platnej legislatívy ako aj označenie výrobku.

7.9 Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyreínu v moči u pracovníkov vybraných profesií

a) PAU

V rámci tejto úlohy bolo formou osobných odberov odobratých 55 vzoriek v DZ Koksovňa USS Košice na stanovenie PAU v ovzduší. Spracovaných bolo 30 vzoriek, kde bolo stanovených 481 ukazovateľov a uskutočnených 736 analýz. Ostatné vzorky budú analyzované v roku 2012.

Ďalších 41 vzoriek bolo odobratých formou stacionárnych odberov na 16 odberových miestach pre stanovenie benzo(a)pyrénu v pracovnom ovzduší. Z týchto vzoriek bola na jednom mieste TSH prekročená viac ako 2-násobne. 1 vzorka bola odobratá v spoločnosti RDB pri spracovaní plastových odpadov.

b) 1-hydroxypyreín

V roku 2010 bolo odobratých 318 vzoriek moča z U. S. STEEL Košice - prevádzky VKB1, VKB3 a Chémia, ich analýza bola ukončená až v roku 2011, kedy boli expedované aj výsledky. V 2. polroku 2011 bolo dodaných 30 vzoriek moča, odobraných pracovníkmi PZS Nemocnica-Šaca. Spolu bolo stanovených 696 ukazovateľov a uskutočnilo sa 1143 analýz.

Vo vzorkách sa súčasne stanovoval aj kreatinín. V analyzovaných vzorkách v 73 prípadoch boli limity prekročené, z toho v 42 prípadoch viac ako 2-násobne, najvyššie prekročenie bolo 13,16-násobné.

Plnenie úlohy 7.9 sa v plnej miere kryje s úlohou 2.1, pri hodnotení ktorej sa získané výsledky môžu využiť.

7.10 Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov

V roku 2011 bolo do laboratória dodaných 28 a analyzovaných 20 vzoriek krvi exponovaných pracovníkov, spadajúcich pod PZS Železničného zdravotníctva v Košiciach. Ani v jednej z analyzovaných vzoriek nebol prekročený povolený limit ($100 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre ženy do 45 rokov a $400 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre mužov a ženy nad 45 rokov veku).

7.12 Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovišok

Pracovníci odboru HDaM v danom období sa spolupodieľali na realizácii projektu. Pri výbere lokalít sa zohľadňovala predpokladaná environmentálna záťaž, pri odberoch sme sa snažili dodržiavať vybrané lokality. Odbery boli vykonávané v mesiaci máj a jún. Celkove bolo odobratých 40 vzoriek piesku (20 vzoriek z pieskovišok s predpokladanou environmentálnou záťažou a 20 vzoriek z lokalít, kde nie je predpokladaná environmentálna záťaž) a to na území mesta Košice a okresu Košice okolie, ktoré boli následne analyzované odborom chemických analýz. Sledovalo sa 7 PAU a ich suma, ako aj 8 kovov (As, Pb, Cd, Hg, Cr, Cu, Ni, Zn). Celkove bolo sledovaných 640 ukazovateľov. Obsah kovov bol stanovený metódou AAS, PAU metódou HPLC s fluorescenčnou detekciou. Zistené koncentrácie jednotlivých kovov boli porovnané s limitnými hodnotami uvedenými vo Vyhláske 292/2006 MZ ČR. Prekročenie limitnej hodnoty bolo zistené len v prípade chryzénu (3 vzorky).

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.2 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Priamy dôkaz: metóda PCR a pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach.

V roku 2011 bolo vyšetrených 1083 materiálov od pacientov s ochorením horných ciest dýchacích. Z toho bolo 157 pitevných materiálov od 22 pacientov. S diagnózou SARI bolo vyšetrených 44 materiálov.

Metódou PCR bolo vyšetrených 441 materiálov, na bunkových kultúrach 839 materiálov. Celkovo bol vírus chrípky A/H1N1-2009 dokázaný v 193 materiáloch, vírus chrípky A bez bližšej subtypizácie v 14 materiáloch, vírus chrípky B v 8 materiáloch.

U pacientov s diagnózou SARI bol vírus chrípky A/H1N1-2009 dokázaný v 16 materiáloch, v 4 bol dokázaný vírus chrípky A bez bližšej subtypizácie. V pitevných materiáloch bol 9-krát od 7 pacientov pozitívny vírus chrípky A/H1N1-2009.

V 7 materiáloch, ktoré boli za účelom bližšej identifikácie zaslané do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave, bol dokázaný vírus chrípky A/California/7/2009(H1N1) pdm-like, a v 1 materiáli vírus chrípky B/Brisbane/60/2008-like.

Rýchlotestom bolo vyšetrených na chrípku A a B 330 materiálov, z nich bolo 25 pozitívnych na chrípku A.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok.

V roku 2011 bolo na dôkaz respiračných vírusov vykonaných 11265 sérologických vyšetrení. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 5 antigénov: vírusy chrípky A a B, adenovírusy, RS- vírus a Mykoplazma pneumoniae, z čoho na každé etiologické agens pripadá 2253 vyšetrení. Chrípka A bola potvrdená v 33 prípadoch, chrípka B v 14 prípadoch, RS-vírus v 3 prípadoch, Mykoplazma pneumoniae bola diagnostikovaná v 17 prípadoch, adenovírusy boli potvrdené v 36 prípadoch.

Materiál na vyšetrenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú ošetrojúci lekári v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja. Laboratórium pripravuje odberové médiá a v priebehu celého roka vykonáva laboratórnu diagnostiku chrípky a chrípke podobných ochorení metódou PCR, pokusom o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach, rýchlotestom a nepriamym dôkazom – sérologicky. Hlásenie o výsledkoch posiela v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

8.3 Diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení

1. Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V roku 2011 bolo vyšetrených 89 vzoriek odpadových vôd. U 2 vzoriek vyšetrenie ešte nie je ukončené. 7 vzoriek bolo pozitívnych na prítomnosť enterovírusov:

- ČOV Michalovce – Echovírus typ 7 (odber: 19.7.2011)
- ČOV Trebišov – Sečovce – Echovírus typ 3 (odber: 27.7.2011)
- Košice- Kokšov-Bakša – Echovírus typ 3 (odber: 3.8.2011)
- ČOV Košice- Moldava nad Bodvou – Echovírus typ 7 (odber: 3.8.2011)
- ČOV Stará Ľubovňa – Echovírus typ 7 (odber: 24.8.2011)
- ČOV Svidník- Stročín – Echovírus typ 3 (odber: 21.9.2011)
- ČOV Košice- Moldava nad Bodvou – Echovírus typ 9 (odber: 5.10.2011)

V hodnotenom období sme vyšetrili 3 stolice od 1 pacienta s diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) s negatívnym výsledkom.

2. V roku 2011 bola požiadavka na vyšetrenie 2 vzoriek stolíc od pacientov s diagnózou hnačkové ochorenie suspektne vírusového pôvodu s negatívnym výsledkom na adeno a rotavírusy.

V hodnotenom období sme vyšetřili 46 materiálov od pacientov s hnačkovým ochorením s negatívnym výsledkom na prítomnosť patogénnych baktérií.

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetřovanie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2011/12 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2011 – február 2012.

Návrh na ďalší postup:

Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetřovaním odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna. Pokračovať v cieleňom vyšetřovaní stolíc s diagnózou hnačkové ochorenie suspektne vírusového pôvodu s dôrazom na obdobie chladných mesiacov roka.

Účasť pri pnení úloh vyplývajúcich zo špecializácie odborných činností a úloh vyplývajúcich z náplne činností národných referenčných centier.

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z procesu eliminácie osýpok v Slovenskej republike a vo svete.

Laboratórium vykonáva vyšetřenie protilátok triedy IgM a IgG u vzoriek sér dodaných od ošetrujúcich lekárov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20.dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetřených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela elektronickou formou do NRC pre MMR ÚVZ SR.

V roku 2011 bolo vyšetřených 107 vzoriek sér na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok, celkovo 214 vyšetření. V triede protilátok IgM bol 1-krát zistený pozitívny nález a 1-krát hraničná hodnota.

Osýpky (morbilli) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále v modifikovanej forme vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetřovaním protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

Národná laboratórna surveillance diftérie.

V hodnotenom období, v roku 2011 bol v laboratóriu NRC pre diftériu vyšetřený 1 výter z hrdla, ktorý nebol identifikovaný ako difterický kmeň.

Relatívne nízky počet identifikácií difterických kmeňov je dôsledkom priaznivej situácie v oblasti imunity populácie na diftériu. V poslednom prehľade imunity populácie bola dokázaná 88% odolnosť. Toto pomerne vysoké percento odolnosti nevyklučuje výskyt toxických kmeňov zavlečením na územie SR. Snahou spoločného postupu štátov Európskej únie je rýchle a včasné rozpoznanie a diagnostika diftérie, ktorá je základným komponentom pri stanovovaní diagnózy pre dnes relatívne neznáme ochorenie akým je záškrt.

Návrh na ďalší postup:

Diftéria je akútne infekčné ochorenie vyvolané toxín produkujúcimi kmeňmi *Corynebacterium diphtheriae*. S ohľadom na možné dôsledky infekcie (myokarditída, periférna neuritída a nefritída) je potrebný permanentný dohľad nad stavom imunity populácie a cirkuláciou toxických kmeňov. Napriek doplneniu očkovacej schémy o ďalšiu revakcinačnú dávku vo veku dospelosti, je potrebné pokračovať v sledovaní výskytu toxických kmeňov *Corynebacterium diphtheriae* v SR. Posledný prehľad imunity populácie na diftériu bol vykonaný pred deviatimi rokmi. Je potrebné zvážiť vykonanie ďalšieho, za účelom kontroly stavu imunity populácie, ako aj za účelom kontroly účinnosti tretej revakcinačnej dávky zavedenej v roku 2004 u 13 ročných detí, rovnako účinnosť revakcinácie dospelých, ktorí sú od roku 2007 preočkovávaní v 10 – 15 ročných intervaloch.

Národná laboratórna surveillance syfilisu.

V roku 2011 sme vyšetrili celkom 2646 vzoriek, z toho prvovýšetrených pacientov bolo 1266, z nich 635 (50,2%) bolo pozitívnych (v roku 2010 bolo celkovo vyšetrených 2495 vzoriek, z toho prvovýšetrených pacientov bolo 1435, z nich 731 (50,9 %) bolo pozitívnych), čo predstavuje pokles prvovýšetrených pacientov o 169 a počet pozitívnych poklesol o 96 oproti roku 2010.

V NRC pre syfilis bolo v roku 2011 vykonaných 12756 vyšetrení (v roku 2010 bolo 11940 vyšetrení), čo predstavuje nárast o 816 vyšetrení oproti minulému roku.

Počet vyšetrených dispenzarizovaných pacientov bol 1388. V porovnaní s rokom 2010 sme zaznamenali nárast o 328 vyšetrení.

Najvyšší počet pozitívnych vzoriek čo sa týka krajov bol zaznamenaný v Košickom kraji -202 (32%), na druhom mieste Bratislavský -182 (29%), na treťom mieste Trnavský -66 (10%), na štvrtom mieste Nitriansky – 50 (8%).

Národná laboratórna surveillance črevných parazitóz.

V roku 2011 bolo vyšetrených 160 vzoriek. Väčšina vzoriek je od vojakov vracajúcich sa z misií v zahraničí z krízových oblastí s cieľom zabrániť importu tzv. exotických parazitóz na územie SR.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

Preventívno-výchovné pôsobenie sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu, predmetom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú plnenia cieľov NPPZ č. 1, 2, 4, 5, 6, 10, 11.

Cieľ č. 1: Zdravý životný štýl

Pre aktuálne šírenie hovoreného, písaného slova i obrazovej formy sprostredkovania informácií, slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri verejne dostupných hromadných akciách i v prístupe k jednotlivcom) ako aj prostriedky masmediálnej prezentácie (denná tlač, rozhlasové a televízne vysielanie) a internetovej komunikácie.

Plnenie cieľa na lokálnej úrovni predstavujú, napr. aktivity vo vzťahu ku konkrétnym úlohám – 9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teším sa, že žijem zdravo“, 9.3.1. „Materské centrá“, 9.3.2. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“, 9.5. „Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO“, 9.8. „Národný program prevencie obezity“, 9.9. CINDI program SR, ale i k cieľom NPPZ.

Snahy zamerané na zvyšovanie zdravotného uvedomenia zahŕňali informačno-propagačnú a intervenčnú činnosť. Dôraz sa kládol na predchádzanie chorobám a osvojenie zdraviu prospešných návykov.

Dominovali **výchovno-vzdelávacie aktivity na školách**. Tie sme realizovali v zmysle aktivizačného pôsobenia, v ktorom sa spájali metódy hovoreného slova s názornými ukázkami, distribúciou propagačno-náučných materiálov i premietnutím videofilmov a vedomostná úroveň sa overovala formou spätnej väzby pri besedách, diskusiách, prácou v skupinách a pod.

V hodnotenom období (t. j. v II. polroku školského roka 2010/2011 a v I. polroku školského roka 2011/2012) sme skupinové edukačné aktivity k rôznym témam (ako *prevencia drogových závislostí, prevencia fajčenia, zdravý životný štýl, zdravá výživa, hygiena životného prostredia, stomatohygienu, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu a prevencia sexuálne prenosných ochorení, prevencia vybraných infekčných ochorení*) uskutočnili na **1** materskej škole, **21** základných školách, **13** stredných školách (pre niektoré školy opakovane), v **1** reedukačnom centre a v **1** školskom internáte.

Prevencia drogových závislostí

ZŠ Hroncova 23: 2. ročník (23 žiakov)

ZŠ Juhoslovanská 2: 1. – 4. ročník (52 žiakov)

Súkromná ZŠ Dneperská 1: 1. – 2. ročník (138 žiakov)

ZŠ Slobody 1: 1. – 9. ročník (250 žiakov)

ZŠ Čaňa, Pionierska 23: 7. ročník (60 žiakov)

ZŠ Družstevná pri Hornáde, Hlavná 5: 6. – 9. ročník (98 žiakov)

SOŠ potravinárska, Južná trieda 48: 1. ročník (18 študentov)

SOŠ Ostrovskeho 1: 1. ročníky (200 študentov)

Súkromná SOŠ ekonomická Tercium, Lermontovova 1: 1. – 2. ročník (40 študentov)

SOŠ technická, Kukučínova 23, elokované triedy v Kecerovciach: 2. – 3. ročník (24 študentov)

Reedukačné centrum Horný Bankov 15: (25 adolescentov)

Prevencia fajčenia

ZŠ Belehradská 21: 7. ročník (51 žiakov)

ZŠ Nám. L. Novomeskeho 2: 3. ročník (96 žiakov)

Špeciálna ZŠ, Inžinierska ul. č. 24: 1.– 9. ročník (75 žiakov)

ZŠ Čaňa, Pionierska 23: 7. ročník (60 žiakov)

ZŠ Košická Belá 235: 9. ročník (11 žiakov)

Hotelová akadémia, Južná tr. 10: 2. – 4. ročník (78 študentov)

SOŠ potravinárska, Južná trieda 48: 1. ročník (18 študentov)

SOŠ pôšt a telekomunikácií, Palackého 14: vekovo zmiešaná skupina (162 študentov)

SZŠ Moyzesova 17: 1. ročník (116 študentov)

Zdravý životný štýl a zdravá výživa

ZŠ Hroncova 23: 2. – 3. ročník (53 žiakov)

ZŠ Nám. L. Novomeskeho 2: 1. ročník (104 žiakov)

Špeciálna ZŠ, Inžinierska ul. č. 24: 7. ročník (68 žiakov)

ZŠ Košická Belá 235: 7. ročník (11 žiakov)

ZŠ vo Vtáčkovciach: 1. – 4. ročník (50 žiakov)

Zdravý životný štýl a hygiena životného prostredia

ZŠ Hroncova 23: 2. – 3. ročník (53 žiakov)

Súkromná ZŠ Dneperská 1: 1. ročník (89 žiakov)

Súkromná ZŠ Starozagorská 8: 1. – 4. ročník (30 žiakov)

Stomatohygiena

ZŠ Belehradská č. 21: 9. ročník (58 žiakov)
ZŠ Hroncova 23: 1., 2. a 3. ročník (66 žiakov)
Súkromná ZŠ Dneperská 1: 1. ročník (79 žiakov), 4. ročník (82 žiakov)
Špeciálna ZŠ, Inžinierska ul. č. 24: 1. – 9. ročník (78 žiakov)
ZŠ Podjavorinskej 1, Lunik IX: 12-roční žiaci v počte 45
ZŠ Čaňa, Pionierska 23: 7. ročník (56 žiakov)
ZŠ Družstevná pri Hornáde, Hlavná 5: 0. – 1. ročník (57 žiakov)
ZŠ Jasov 23: 12-roční žiaci v počte 23
MŠ Košické Olšany 133: 17 detí

Prvá pomoc a prevencia úrazov

ZŠ Ľ. Fullu, Maurerova ul. 21: 1. – 2. ročník (75 žiakov)
Súkromná ZŠ Starozagorská 8: 1. – 4. roč. (60 žiakov)
Špeciálna ZŠ, Inžinierska ul. č. 24: 1. – 9. ročník (63 žiakov)

Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu

ZŠ Hroncova 23: 1., 3. – 4. ročník (72 žiakov)
Špeciálna ZŠ, Inžinierska ul. č. 24: 5. – 9. ročník (57 žiakov)
ZŠ Jasov 23: 5. – 9. ročník (90 žiakov)
ZŠ Košická Belá 235: 4. – 8. ročník (43 žiakov)

Prevencia infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A

ZŠ Juhoslovanská 2: 1. – 4. ročník (60 žiakov)
ZŠ Jasov 23: 1. – 9. ročník (73 žiakov)

Hrou proti AIDS

ZŠ Belehradská 21: 9. ročník (60 žiakov)
ZŠ na Fábryho ul. 44: 9. ročník (40 žiakov)
ZŠ Ľ. Fullu, Maurerova 21: 9. ročník (40 žiakov)
ZŠ M. Lechkého, Ulica Jána Pavla II. č. 1: 9. ročník (50 žiakov)
ZŠ Požiarnická 3: 9. ročník (40 žiakov)
ZŠ Malá Ida, Školská 10: 8. a 9. ročník (55 žiakov)
ZŠ a súkromná SOŠ Bukovecká 17: 9. ročník a 2. ročník SŠ (70 študentov)
Gymnázium Park mládeže 5: 60 študentov
Súkromné gymnázium, Dneperská 1: 2. – 3. ročník (74 študentov)
SPŠ elektrotechnická, Komenského 44: (dvakrát) 1. ročník (125 študentov)
SOŠ Košice-Šaca, Učňovská 5: 60 študentov
Súkromná SOŠ Postupimská 37: 2. – 3. ročník (70 študentov)
SOŠ technická, Kukučínova 23: (dvakrát) 1. ročník (106 študentov)
SZŠ Kukučínova 40: 1. ročník (55 študentov)
SZŠ Moyzesova 17: 70 študentov
Školský internát – Košice Považská 7 (študenti SOŠ zdravotníckych)

Poradenstvo v oblasti využívania zdravotno-výchovných metód, postupov a obsahového zamerania tematických celkov z výchovy k zdraviu bolo na požiadanie poskytnuté 22 základným školám, 13 stredným školám (osobne, resp. písomnou formou) a 1 školskému internátu. Z nášho podnetu sú školy usmerňované podľa aktuálnosti.

Podobne, na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti poskytujeme poradenskú činnosť v oblasti práce so zdravotno-výchovným propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky.

Cieľ č. 2: Starostlivosť o zdravie

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre ďalšie rozširovanie informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov

matiek, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné zdravotníctvo na LF UPJŠ v Košiciach, u ktorých sa spája záujem o danú problematiku s potrebou prispieť k riešeniu celospoločensky naliehavých úloh.

Deťom školského veku a mládeži boli určené prednáškové bloky najmä z oblasti prevencie závislostí, výchovy k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravého životného štýlu i osvojovania si poznatkov z oblasti osobnej hygieny a stomatohygieny (pozri cieľ č. 1).

Pri aktivitách určených zvlášť deťom predškolského veku sa hravou formou približujú najmä základy stomatohygieny s cieľom fixovať u nich návyky podporujúce orálne zdravie (pozri bod 9.3.2.).

Na základe požiadaviek ÚVZ SR sme spracovali a zaslali podklady, ktoré sa týkali napríklad:

- vyhodnotenia činnosti a úloh za rok 2010 v súvislosti s plnením Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR – kapitoly č. 9 Podpora zdravia,
- prehľadu aktivít súvisiacich s plnením Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom realizovaných v Košiciach a okolí za rok 2010,
- prehľadu príspevkov uverejnených v masmédiách za RÚVZ Košice (s mesačnou periodicitou vždy k 5. dňu nasledujúceho mesiaca),
- účasti zamestnancov odboru na vzdelávacích a odborných aktivitách v roku 2011,
- vyhodnotenia aktivít regionálnej kampane Týždeň mozgu 2011,
- prípravy a zaslania podkladov za RÚVZ Košice pre plánovanú publikáciu k 60. výročiu založenia hygienickej služby na Slovensku (pre zostavovateľa: MUDr. J. Sládka, MPH, regionálneho hygienika RÚVZ Trebišov);
- prípravy a zhotovenie Ponukového katalógu zbierkových predmetov v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Košiciach, navrhnutých na umiestnenie do Slovenského múzea verejného zdravotníctva (zriaďovateľ múzea: ÚVZ SR);
- zaslania prehľadu realizovaných aktivít v rámci kampane Vyzvi srdce k pohybu za RÚVZ so sídlom v Košiciach;
- charakteristiky plnenia projektovej úlohy č. 9.3.2 za roky 2008 – 2011.

V rámci spolupráce RÚVZ so sídlom v Košiciach a LF UPJŠ v Košiciach, sme v spolupráci s Ústavom verejného zdravotníctva externe participovali na vysokoškolskej výučbe predmetov Výchova k zdraviu, Podpora zdravia a determinanty zdravia v študijnom odbore Verejné zdravotníctvo. Zároveň, v letnom semestri akademického roka 2010/2011 v období od 4. 7. do 15. 7. 2011, Odbor podpory zdravia v zmysle rozpisu LF bral patronát nad letnou odbornou praxou študentov 2. ročníka bakalárskeho štúdia zmieneného študijného odboru.

So zámerom prezentovať odbornú činnosť, sme sa aktívne zúčastňovali odborných seminárov pre pracovníkov so stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním regionálneho charakteru, na ktorých sme predniesli 9 príspevkov.

Na webovú stránku RÚVZ Košice sme v priebehu hodnoteného obdobia umiestnili do položky „Aktuality“ príspevky k nasledovným témam: „Vyzvi srdce k pohybu“ (oznam, účastnícky list, 2 plagáty), „Týždeň mozgu“ (oznam, 3 letáky), „Poradňa zdravia – podpora zdravého spôsobu života, projekt s finančnou podporou Fondu zdravia mesta Košice, n.f.“ (informáciu o projekte, tabelárny prehľad vybraných výsledkov vyšetrení, fotodokumentáciu), „Kampaň MOST 2011 – Mesiac o srdcových témach“ (informáciu pre médiá, upútavku na aktivity RÚVZ v rámci kampane MOST 2011 v Košiciach s určením pre verejnosť, plagát), Medzinárodný deň bez tabaku (pozvánku/leták). Priebežne sa pripravujú podklady pre inováciu podstránok, týkajúcich sa profilu činnosti odboru a oddelenia (v položke Menu – Poradne).

Ciel' č. 4: Alkohol, tabak, drogy

Na základe požiadavky ÚVZ SR sme spracovali a zaslali správu – prehľad aktivít súvisiacich s plnením Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom realizovaných v okresoch Košice-mesto a Košice-okolie za rok 2010.

Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí ako aj na oblasť prevencie tabakizmu. Za hodnotené obdobie sme uskutočnili vzdelávacie akcie na 4 ZŠ, 3 SŠ a v reedukačnom centre (na ich požiadanie).

Vzdelávacia činnosť pozostávala z teoretického výkladu, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencie premietnuté videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ volíme z hľadiska edukačných cieľov hravú formu oboznamovania sa s danou problematikou (využívame prostriedky, ako mimická bábka Adamko, maľovanky a i.). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ zisťujeme, napr. prostredníctvom dotazníkových formulárov postoje a úroveň vedomostí z problematiky drogových závislostí a špeciálne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo vydychovanom vzduchu.

V hodnotenom období sme v Poradni na odvykanie od fajčenia poskytli poradenstvo individuálnou formou vrátane telefonického rozhovoru pre 68 záujemcov (21 mužov a 47 žien, z toho 3 ženy a 1 muž navštívili poradňu opakovane). Intervenciu skupinového charakteru sme realizovali pre študentov 4 SŠ (v počte 374) a pre zamestnancov firmy AT&T GNS Slovakia, s. r. o., Letná 45, Košice (v počte 10).

K informačno-propagačným a edukačným aktivitám, realizovaným na regionálnej a lokálnej úrovni v spolupráci s inými subjektmi, môžeme zaradiť napríklad nasledovné:

Viacročnou je spolupráca Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach a RÚVZ so sídlom v Košiciach, Odboru podpory zdravia pri organizovaní a realizácii edukačných podujatí pod názvom „Svoj život si riadiš Ty“, zameraných na prevenciu drogových závislostí s určením najmä pre študentov stredných škôl. Program týchto podujatí pozostáva zo vzdelávacích blokov, kde na skladbe prednášok sa podieľajú lektori z rôznych inštitúcií, a taktiež bývajú ukážky činnosti služobnej kynologie pri vyhľadávaní drog. Akcia tohoto druhu sa konala, napr. na Strednej škole pôšt a telekomunikácii, Palackého 14 (s účasťou 162 študentov), SZŠ Moyzesova 17 (s účasťou 116 študentov).

Na základe oslovenia zástupcu Športového klubu polície v Košiciach, Ing. P. Ižarika, majstra Slovenska v Taekwondo, sme edukačnou formou participovali na projekte „Vykopme drogy zo sveta von“. Do projektu sú aktívne zapojené tiež Krajské riaditeľstvo PZ v Košiciach a Psychosociálne centrum v Košiciach. Jeho cieľom je pôsobiť na deti a mládež – školskú populáciu prostredníctvom propagácie športu (taekwondo), významu pohybových aktivít vo voľnom čase a informovania o rizikách spojených s užívaním drog.

Naša účasť na vybraných školách predstavovala prednáškové vstupy zamerané na problematiku legálnych a nelegálnych návykových látok zo zdravotného aspektu. Zástupcovia polície prezentovali problematiku drogovej závislosti (dopad užívania, distribúcie drog) z hľadiska trestnoprávneho. Teoretické bloky boli doplnené ukážkami korejského bojového umenia Taekwondo, ako jednej z alternatív aktívneho využívania voľného času. S uvedeným projektom sme navštívili tri školy: ZŠ Slobody 1 (s účasťou 250 žiakov z 1. a 2. stupňa), SOŠ Ostrovského 1 (s účasťou 200 študentov z 1. ročníka) a súkromná SOŠ ekonomická Tercium, Lermontovova 1. (40 študentov z 1. – 2. ročníka).

V rámci plnenia Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015, sme v spolupráci s komunitnými pracovníkmi a mrj. Ing. L. Koribským – vyšetrovateľom, z odd. všeobecnej kriminality odboru kriminálnej polície KR PZ v Košiciach, realizovali prednášky s protidrogovou tematikou na dvoch školách s prevahou rómskych detí (na SOŠ technickej, Kukučínova 23 – na elokovanom zariadení

v Kecerovciach, pre 2. a 3. ročník (24 študentov) a na ZŠ Družstevná pri Hornáde pre 6. – 9. ročník (98 žiakov).

Z odbornovo-vzdelávacích podujatí, ktorých sme sa zúčastnili, môžeme menovať nasledovné:

1. vedecká konferencia 36. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu pod záštitou Hlavného hygienika SR, Ministra zdravotníctva SR, Rektorky SZU (s konaním v dňoch 18. – 19. 10. 2011, Ráztočno). Prezentovaným príspevkom bol poster: Schnitzerová, E. Mýty a fakty o návykových látkach a ich užívateľoch (zaslaný na odpublikovanie do zborníka z konferencie). Organizátormi podujatia boli: ÚVZ SR, MZ SR, Fakulta verejného zdravotníctva SZU v Bratislave, Kancelária SZO na Slovensku, Slovenská spoločnosť sociálneho lekárstva SLS, RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach;

2. vzdelávacia aktivita (č. 3-1004) – workshop – problematika dopingu a drogovej závislosti u športujúcich osôb (v dňoch 18. – 19. 11. 2011, Klinika telovýchovného lekárstva LF UK a UN Bratislava). Organizátorom školiacej akcie bola SZU Bratislava;

3. záverečná konferencia k vyhodnoteniu nadnárodného preventívneho projektu Policajného zboru SR – „Tvoja správna voľba“ (8. – 9. 11. 2011, Piešťany). Organizátorom podujatia bol Policajný zbor SR v spolupráci s ÚVZ SR.

V rámci publikačnej činnosti, v hodnotenom období boli uverejnené nasledovné príspevky, v ktorých ide najmä o psychosociálne, sociologické a právne aspekty danej problematiky:

– Schnitzerová, E., Antoniňová, I., Capíková, S. Fajčenie a konzum alkoholu u mládeže z rodového hľadiska. In Kominarec, I., Oravec, T., Hudeček, V. (eds.). *Sociálno-pedagogické aspekty agresie stredoškôlkov a jej prevencie*. Zborník z vedeckého seminára s medzinárodnou účasťou. Prešov: Prešovská univerzita, 2011, s. 31-36. ISBN 978-80-555-0481-0.

– Capíková, S., Schnitzerová, E.. Agresivita detí a právna socializácia – inšpirácia z výskumu „Deti o svojich právach“. In Kominarec, I., Oravec, T., Hudeček, V. (eds.). *Sociálno-pedagogické aspekty agresie stredoškôlkov a jej prevencie*. Zborník z vedeckého seminára s medzinárodnou účasťou. Prešov: Prešovská univerzita, 2011, s. 63-68. ISBN 978-80-555-0481-0.

– Schnitzerová, E., Antoniňová, I. Rodový aspekt v práci a službách pre užívateľov/užívateľky drog. In *Alkoholizmus a drogové závislosti (Protialkoholický obzor)*. roč. 46, 2011, č. 4, s. 242-251, ISSN 0862-0350.

Z hľadiska masmediálneho pôsobenia, sme problematiku prevencie závislostí prezentovali formou tlače, rozhlasu a internetu – zoznam výstupov uvádzame nižšie:

1. denník Košický Korzár – interview na tému „Prestať s fajčením mnohí bez pomoci nedokážu“, redaktorka K. Gécziová, uverejnené dňa 4. 1. 2011;

2. denník Košický Korzár – interview na tému „Fajčiarom otvoria poradňu“, redaktorka K. Gécziová, uverejnené dňa 16. 11. 2011;

3. Rádio Košice – interview na tému „Poradňa na odvykanie od fajčenia“, redaktorka L. Korečková, odvysielané dňa 3. 11. 2011;

4. webová stránka RÚVZ Košice – príspevok na tému „Medzinárodný deň bez fajčenia“ (pozvánka/leták), uverejnené dňa 15. 11. 2011.

V súvislosti s pedagogickou činnosťou, sme v problematike „Komunitná práca v prevencii drogových závislostí u rizikovej populácie“ – vypracovaním posudku (v máji 2011) – ukončili vedenie bakalárskej práce študentky LF UPJŠ v Košiciach, študijného odboru Verejné zdravotníctvo (v externej forme).

Cieľ č. 5: Prevencia úrazovosti

V nadväznosti na Národný program starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 a na základe záujmu zo strany škôl, sme edukačné pôsobenie v

problematike prevencie úrazovosti u detí realizovali na 3 ZŠ. Intervenovaných bolo spolu 198 detí. Pri akciách hovorené slovo bolo doplnené názornými ukázkami prvej pomoci, distribúciou zdravotno-výchovných tlačovín a využitím audiovizuálnych výučbových pomôcok.

Cieľ č. 6:   *Zdravá rodina*

Predovšetkým prostredníctvom aktivít určených materským centrom sa snažíme dostupnými formami, ktoré zahŕňajú najmä ponuku služieb mobilnej Poradne zdravia, prednáškovú činnosť, videoprojekciu či názornú propagáciu, priblížiť matkám základy zdravého životného štýlu a cez ne pôsobiť aj na ich rodinu.

V hodnotenom období dominovala informačno-propagačná činnosť, v rámci ktorej sme všetky materské centrá v Košiciach informovali o prebiehajúcich celoslovenských kampaniach, napr.: „Týždeň uvedomovania si mozgu“, „Vyzvi srdce k pohybu“, „Umývaj si ruky – zachrániš život“. Do pozornosti sme im dali dve publikácie zamerané na výchovu k zdravej výžive a zdravému životnému štýlu s určením pre deti predškolského veku (pozri bod 9.3.1.).

Cieľ č. 10:   *Zníženie výskytu neinfekčných chorôb*

Praktická realizácia cieľa, zameraného na prevenciu chronických ochorení a zlepšenie kvality života občanov, sa uskutočňuje najmä prostredníctvom činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). Klienti, resp. záujemcovia sú vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových a ochranných faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov je poskytované odborné poradenstvo zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt.

V hodnotenom období sa okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej zložke Poradne zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie pre pracovné kolektívy, seniorov a verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená v bode 9.8.).

Cieľ č. 11:   *Pohybová aktivita*

Uvedený cieľ NPPZ úzko súvisí s úlohou pod názvom "Vyzvi srdce k pohybu", ktorá sa realizuje bez časového obmedzenia, každé dva roky zväčša v jarnom období. V roku 2011 sme sa zapojili do propagácie 4. ročníka tejto celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane zameranej na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie. Predmetná akcia si kladie za cieľ upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizačných ochorení. Gestorom kampane na národnej úrovni je CINDI program SR a RÚVZ v Banskej Bystrici. Samotná súťaž prebehla v čase od 14. 3. do 22. 5. 2011. Pred uvedeným termínom sme realizovali propagačné aktivity rôzneho cieľového určenia. Oslovili sme mnohé regionálne inštitúcie, médiá i samotných zamestnancov RÚVZ Košice. Konkrétny popis našej propagačnej a intervenčnej činnosti k danej kampani sa nachádza v texte zmienenej úlohy č. 9.7.

V rámci úlohy vyplývajúcej z Programového vyhlásenia vlády SR, týkajúcej sa aktualizácie NPPZ, ktorá je zároveň zakomponovaná do anotácie tejto úlohy, boli realizované štyri aktivity:

- v rámci pracovného stretnutia Poradného zboru HH SR pre oblasť podpory zdravia, ktoré sa uskutočnilo dňa 14.4.2011 v Trenčíne, diskutovali účastníci o spôsobe riešenia tejto úlohy, o úrovni implementácie súčasne platného NPPZ, ako aj správe o plnení tohto programu, ktorá bola predložená a schválená vládou SR,
- na celoslovenskej porade vedúcich odborov podpory zdravia v SR (máj 2011, ÚVZ SR) boli účastníci oboznámení zo zámerom vytvoriť pracovnú skupinu z vybraných

regionálnych úradov, ako aj iných subjektov, ktorá sa bude aktualizácii materiálu venovať (MUDr. Kollárová menovaná za člena pracovnej skupiny),

- na základe požiadavky ÚVZ SR boli v máji 2011 vypracované a mailom zaslané pripomienky k zámeru aktualizácie NPPZ

- dňa 20. júna 2011 sa v priestoroch ÚVZ SR v Bratislave uskutočnila porada pracovnej skupiny pre aktualizáciu NPPZ, na ktorej bola o. i. diskutovaný aj predložený návrh osnovy aktualizovaného programu (bližšie informácie sú k dispozícii v zázname z tejto porady).

- v auguste boli zaslané na ÚVZ SR pripomienky k návrhu aktualizácie NPPZ

S témou prípravy, resp. aktualizácie politik čistočne súvisí aj EU projekt RAPID, ktorý je o. i. zameraný na vytvorenie nástroja na vypracovanie „celého reťazca“ odhadu rizika na úrovni od politik, cez determinanty zdravia, rizikové faktory až po zdravotné následky. V sledovanom období sa realizovalo niekoľko aktivít v rámci tohto projektu: pripomienkovanie sumárnej správy prípadových štúdií z predošlého obdobia, pracovné stretnutie v Pise (Taliansko) v januári 2011, náležitosti súvisiace s prípravou národných workshopov, pripomienkovanie návrhu vytvoreného nástroja na odhad rizika politik, výber európskej politiky, na ktorej sa bude nástroj testovať, prezentácia prípadových štúdií na konferencii v Martine a VŠ seminári v rámci RÚVZ Košice. V októbri sa v priestoroch FZaSP Trnavskej Univerzity v Trnave uskutočnil národný workshop EU projektu RAPID, na ktorom sme sa organizačne podieľali spolu s druhým slovenským partnerom projektu (Trnavská Univerzita), workshop bol dvojdnový, pozostával z teoretických prezentácií o realizovaných prípadových štúdiách, predstavený bol nástroj na odhad rizika politik a v rámci práce v skupinách boli účastníci (spolu cca 30) vyzvaní tento nástroj pripomienkovať a kriticky hodnotiť. V novembri sa v Kodani uskutočnilo pracovné stretnutie všetkých partnerov EU projektu RAPID, prezentovali sa čiastkové výsledky európskej prípadovej štúdie (vybratá bola „Biela kniha – Európska stratégia na roky 2008 – 2013), dohodli sme záverečné stretnutie projektu, ktoré sa uskutoční v Bruseli vo februári 2012. V decembri sa uskutočnil národný workshop s medzinárodnou účasťou v Ljubljane (Slovinsko), kde boli prezentované obe národné prípadové štúdie. V mesiacoch august až december bola pripravovaná kapitola s názvom „HIA implementation and public health policy systems in Slovakia and Denmark“ do publikácie „HIA implementation and public health policy systems in Slovakia and Denmark“, ktorá bude v roku 2012 vydaná vydavateľstvom Oxford Press (spoluprácu pri príprave tejto publikácie navrhla Dr. Monica O Mullan, PhD., momentálne pôsobiaca na Trnavskej Univerzite).

K aktivitám zameraným na budovanie kapacít v odbore podpory zdravia je možné priradiť aktivity súvisiace s plnením úlohy vyplývajúcej z Dvojročnej dohody o spolupráci medzi MZ SR a Regionálnym úradom WHO pre Európu, ktorej koordinátorom pre SR je MUDr. Kollárová. V rámci plnenia tejto úlohy bol v 1. polroku 2011 zorganizovaný a zrealizovaný workshop zameraný na problematiku nerovností v zdraví, sociálne determinanty zdravia a prenos poznatkov z výskumu do politik a do praxe, ako aj rozvoj vzájomnej spolupráce medzi výskumom, politikou a praxou v podpore zdravia. BCA/WHO workshop sa uskutočnil ako súčasť 4. SAVEZ konferencie s medzinárodnou účasťou v júni v Košiciach. Odbor podpory zdravia sa zároveň podieľal na organizovaní celej konferencie (účasť vo vedeckom aj organizačnom výbore konferencie a plnenie súvisiacich úloh).

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Plnenie úlohy má priaznivú odozvu zo strany seniorov. Priebežne vykonávané zdravotno-výchovné intervencie v oblasti zdravého životného štýlu (najmä poradenská činnosť spojená s edukáciou) v denných centrách (predtým kluby dôchodcov) a v

zariadeniach pre seniorov (domovy dôchodcov) sú vkladom pre rozvíjanie spolupráce, definovanie cieľov a obsahu ďalšieho pôsobenia v danej oblasti.

V priebehu hodnoteného obdobia sme v piatich košických denných centrách pre seniorov (ďalej len DC) uskutočnili návštevu, náplňou ktorej bolo **poskytnutie služieb mobilnej Poradne zdravia a ponuka tlačených zdravotno-výchovných informácií** (navštívenými zariadeniami boli: DC na Hlavnej ul. 100 s počtom vyšetrených osôb 21, pri opakovanej návšteve 24, z toho 2 ženám bolo poskytnuté protifajčiarske poradenstvo; DC na Laboreckej ul. 2 s počtom vyšetrených osôb 23, pri opakovanej návšteve 11; DC na Železiarskej ul. v Šaci, kde bolo vyšetrených 11 klientov, DC pri Miestnom úrade Košice-Pereš – 12 vyšetrených seniorov a napokon DC pri Miestnom úrade mestskej časti Košice-Sever na ul. Obrancov mieru č. 2, ktoré využilo služby Poradne zdravia prvýkrát, vyšetrených bolo 14 seniorov, z toho 1 muž a 1 žena absolvovali aj Poradňu na odvykanie od fajčenia).

Propagačnou formou sme podporili dve informačné kampane:

- Celosvetovú akciu pod názvom „**Týždeň uvedomovania si mozgu – Brain Awareness Week**“ (od 14. do 20. 3. 2011), ktorej iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme okrem iného oslovili všetky DC v Košiciach a okolí (spolu 27) prostredníctvom miestnej samosprávy a 1 Domov sociálnych služieb na Garbiarskej ul. 4 v Košiciach, kam sme rozposlali zdravotno-výchovné materiály – 3 tituly (2 letáky, 1 skladačku) z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. s. r. o. Formou poradenských služieb sme uvedenú kampaň spropagovali v DC na Hlavnej ul. 100 v Košiciach, kde sme seniorom (s účasťou 21 osôb) poskytli aj rôzne tlačené informačné materiály k danej téme. Kvôli aktuálnosti problematiky, v informovaní verejnosti pokračujeme najmä pri poradensko-osvetových aktivitách (viac o kampani v bode 9.5.);

- 4. ročník celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie „**Vyzvi srdce k pohybu**“, ktorý sa konal pod gesciou RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a CINDI programu SR. Záštitu nad týmto intervenčným projektom brali ÚVZ SR a Kancelária WHO na Slovensku. V rámci propagácie predmetnej kampane-súťaže sme spolu so sprievodným listom distribuovali 3 druhy materiálov: účastnícky list – prihlášku do súťaže a 2 plagáty s názvami „Vyzvi srdce k pohybu“ a „Pomôž dospelým členom svojej rodiny k zdraviu!“ (podrobnejší popis projektu a našej účasti uvádza bod 9.7.);

- dva významné termíny: 21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby a 1. október – Svetový deň starších ľudí, sme dali do povedomia všetkým DC pre seniorov v pôsobnosti miestnych úradov mestských častí v Košiciach a obecných úradov v okrese Košice-okolie prostredníctvom letáka venovaného Alzheimerovej chorobe a dotazníka porúch pamäti;

- 5. ročník celonárodnej kampane MOST (Mesiac o srdcových témach) k príležitosti Svetového dňa srdca (posledná septembrová nedeľa) – významného termínu Svetovej zdravotníckej organizácie a Svetovej federácie srdca, bol pod záštitou MUDr. Ivana Uhliarika, ministra zdravotníctva SR, iniciovaný Slovenskou nadáciou srdca a Slovenskou kardiologickou spoločnosťou. Akcie v rámci kampane sa sústredili na tzv. Deň srdca – 29. september (t. j. štyri dni po oficiálnom termíne Svetového dňa srdca). O danej téme sme sprievodným listom a informačným letákom pod rovnomenným názvom z našej edície informovali rôzne inštitúcie – základné a stredné školy, materské centrá, denné centrá pre seniorov, miestnu samosprávu (viac o kampani v bode 9.5.).

Na základe prizvania, sme sa prednáškovým vstupom na tému „Zdravý životný štýl a zdravá výživa seniorov“ aktívne zúčastnili športového dňa – spoločnej akcie dvoch DC, t. j. zo Starého Mesta a Senior domu na Severe, s miestom konania v areáli Ryba Anička. Uvedeného podujatia sa zúčastnilo cca 70 záujemcov. Informácia o priebehu akcie bola uverejnená na webovej stránke mestskej časti Košice – Staré Mesto ako aj v informačnom spravodajcovi mestskej časti Košice – Staré Mesto Staromestské listy č. 10/2011.

V nadväznosti na vyššie uvedenú akciu sme v mesiaci november 2011 v rámci pokračujúcej spolupráce s DC pri Miestnom úrade mestskej časti Košice – Sever a DC pri MÚ mestskej časti Košice – Staré Mesto, zostavili a zaslali obsahovo-časový harmonogram zdravotno-edukačných aktivít pre seniorov, s usporiadaním seminárov s mesačnou periodicitou od novembra 2011 do júna 2012. Prvého stretnutia, zameraného na témy „Psychosociálne aspekty starnutia“ a „Vybrané zdravotné problémy seniorov“, ktoré sa konalo v DC v lokalite Košice – Sever, sa zúčastnilo 22 seniorov. Súčasťou diskutovaných okruhov bola aj téma stomatohygieny, v rámci ktorej účastníci dostali zubné pasty ELMEX.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

Plnenie celoslovenského projektu nadväzuje na činnosť z predchádzajúceho obdobia zameranú na vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. V zmysle harmonogramu úloh sme aktualizovali zoznam materských centier (ďalej len MC) z hľadiska ich sídla a počtu v spádovom území RÚVZ Košice. O ponuke našich aktivít sú MC informované priebežne, resp. na základe ich požiadavky (ako v prípade MC Stonožka – Košice, pobočka Staré Mesto pri MÚ Košice – Staré Mesto, Hviezdoslavova 7).

V hodnotenom období sme aktualizovali materiál „**Ponuka na spoluprácu pri realizácii zdravotno-edukačných aktivít**“, ktorý bol zaslaný na všetky MC (v počte 10) ako aj na ďalšie inštitúcie (centrá voľného času, MŠ, ZŠ a SŠ v územných obvodech Košice-mesto a Košice-okolie).

V rámci informačno-propagačnej činnosti sme všetky MC a taktiež vybrané inštitúcie intervenovali – prostredníctvom zaslania zdravotno-výchovných materiálov – ohľadom aktuálnych tém k problematike zdravia, na ktoré upozorňovali **dve medzinárodné kampane**, konkrétne:

- celosvetová akcia pod názvom „**Týždeň uvedomovania si mozgu – Brain Awareness Week**“ (od 14. do 20. 3. 2011), do ktorej sa Slovensko zapojilo po štvrtýkrát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Cieľom kampane bolo upriamiť pozornosť verejnosti na ľudský mozog a jeho činnosť, hovoriť o mozgových ochoreniach a spôsoboch ich prevencie. Pri tej príležitosti sme distribuovali 3 druhy materiálov (2 letáky, 1 skladačku), menovite: “Ako lepšie rozumieť človeku s demenciou a rešpektovať ho“, “Ako komunikovať s človekom chorým na Alzheimerovu chorobu“ a “Pexeso pre aktívny mozog v každom veku“, všetko z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. s. r. o. Informáciu o prebiehajúcej kampani sme formou poradensko-osvetovej aktivity sprostredkovali návštevníckam MC Stonožka v Košiciach (s účasťou 16 osôb). Predmetnú tému sme verejnosti spropagovali aj cez webovú stránku RÚVZ Košice (podrobná informácia o zapojení RÚVZ Košice do kampane je uvedená v bode 9.5.);

- 3. ročník medzinárodnej kampane pod heslom „**Umývaj si ruky – zachrániš si život**“ (**Save Lives: Clean Your Hands**), ktorú na Slovensku koordinoval ÚVZ SR. Kampaň je súčasťou programu Svetovej zdravotníckej organizácie (pod názvom „First Global Patient Safety Challenge, Clean Care is Safer Care“) – globálnej výzvy pre zdravie pacientov,

zdravotníckeho personálu a verejnosti. Jednou z úloh programu je propagácia hygieny rúk. V tej súvislosti sme oslovili rôznych adresátov vrátane MC, ktorým sme spolu s metodickým listom zaslali 2 informačné letáky z našej produkcie pod názvom „Národná kampaň – Hygiena a dezinfekcia rúk“ s rôznym cieľovým určením z hľadiska veku (pozri bod 9.5.);

- 5. ročník celonárodnej kampane MOST (Mesiac o srdcových témach) organizovaný pri príležitosti Svetového dňa srdca (posledná septembrová nedeľa) – významného termínu Svetovej zdravotníckej organizácie a Svetovej federácie srdca, bol iniciovaný Slovenskou nadáciou srdca a Slovenskou kardiologickou spoločnosťou a konal sa pod záštitou MUDr. Ivana Uhliarika, ministra zdravotníctva SR. Akcie v rámci kampane sa sústredili na tzv. Deň srdca – 29. september (t. j. štyri dni po oficiálnom termíne Svetového dňa srdca). O danej téme sme sprievodným listom a informačným letákom pod rovnomeným názvom z našej edície informovali rôzne inštitúcie – základné a stredné školy, materské centrá, denné centrá pre seniorov, miestnu samosprávu (viac o kampani v bode 9.5.).

Účasťou na propagácii podpory zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach, sme všetkým MC, CVČ, MŠ a ZŠ v Košiciach a okolí dali do pozornosti dve publikácie zamerané na výchovu k zdravej výžive a zdravému životnému štýlu, vypracované v súlade so Štátnym vzdelávacím programom ISCED 0 – s prioritným určením pre predprimárne vzdelávanie:

- *Dano a Danko učia deti o zdravej výžive. Pracovný zošit pre predškolákov. 2. vyd. Bratislava: Príroda, 2010.*

- *Dano a Danko učia deti o zdravej výžive. Metodický list pre učiteľov materských škôl. 2. vyd. Bratislava: Príroda, 2010.*

Uvedené publikácie sú voľne dostupné na stránke <http://www.prezdraviedeti.sk/dano-a-danka-uplne-verzie-na-stiahnutie/>. Sú určené deťom (5 – 6-ročným) a dospelým – učiteľom, rodičom.

9.3.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Pilotná časť projektovej úlohy (pod názvom „*Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia*“), so začiatkom realizácie v roku 2008, je komponentom predmetného projektu od roku 2009. Jej obsahový rámec nadväzuje na pôvodný celoslovenský projekt z roku 2005, je však z hľadiska stratégie a metodického postupu doplnená a rozpracovaná na podmienky regiónu mesta Košice a okresu Košice-okolie. Hlavnými riešiteľmi a odbornými garantmi na regionálnej úrovni sú dve pracoviská: Odbor podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Košiciach a Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a UN L. Pasteura v Košiciach.

Na základe požiadavky ÚVZ SR a hlavnej odborníčky HH SR pre odbor podpory zdravia, MUDr. Jany Kollárovej, sme koncom roka 2010 aktualizovali anotáciu úlohy č. 9.3.2. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“ z dokumentu Programy a projekty ÚVZ v SR na rok 2011 a ďalšie roky (kap. 9. Podpora zdravia).

V súčasnosti sa pilotná časť projektu nachádza v etape vyhodnocovania výsledkov a v zmysle anotácie sa predpokladá jej ukončenie v roku 2011. Retrospektívne môžeme činnosť v rámci úlohy charakterizovať takto:

Spoluriešiteľmi sú vybrané materské školy (ďalej len MŠ) z Košíc a okolia (v celkovom počte 19, t. j. 9 mestských a 10 vidieckych, z toho 3 MŠ s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia), ďalej príslušná samospráva podľa miestne spadajúcich MŠ (11 samosprávnych orgánov – zriaďovateľov škôl) a iné oslovené subjekty (partneri a donori), menovite Union zdravotná poisťovňa, a. s., Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., Interpharm Slovakia, a. s., EuDent, s. s r. o, MČ Košice – Staré Mesto, KK Dent, s. s r. o. Prešov, Listerine®, Zdravé zuby – franšízová predajňa spoločnosti Profimed International, s. s r. o. Košice, Anežka

centrum, s. s r. o., Magistrát mesta Košice, Mesto Medzev a od roku 2010 aj PROFIMED International, s. s r. o., *GC EUROPE N.V.* Slovakia a stomatológ MUDr. Milan Tomka.

Projekt zahŕňa okrem edukačného pôsobenia aj dotazníkový prieskum (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu orálneho zdravia detí vo veku 3 – 6 rokov (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na úlohe). Podľa metodického plánu sa vytvorili dve intervenčné skupiny škôl s odlišne načasovanou intervenčnou etapou vzhľadom ku vstupnej a výstupnej kontrole stavu chrupu. *Cieľom tejto klinickej časti projektu* je zhodnotenie stavu v kazivosti chrupu detí a posúdenie efektívnosti preventívnych opatrení po ukončenom intervenčno-edukačnom pôsobení (s odstupom dvoch rokov). *Cieľom dotazníkového prieskumu*, ktorého sa zúčastnili rodičia detí a učiteľky MŠ, bolo získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup, ako aj informácie o skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre orálne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu zdravotno-edukačného pôsobenia.

Obe **prieskumno-výskumné aktivity** sa súbežne na všetkých MŠ vykonali v rokoch 2008 a 2010-2011. Distribuované boli tri druhy dotazníkov, zostavené a modifikované podľa predlohy ÚVZ SR. Vstupnú prehliadku chrupu v roku 2008 absolvovalo 471 detí (z toho 80 rómskych), podľa pohlavia 241 chlapcov a 230 dievčat vo veku cca 4 rokov. Výstupnej prehliadky sa zúčastnilo 442 detí (z toho 89 rómskych) vo veku cca 6 rokov. Dotazníkového šetrenia sa vo vstupnej fáze zúčastnilo 443 respondentov – rodičov, resp. ich detí a 118 učiteliek, vo výstupnej fáze (v roku 2010) to bolo 369 rodičov a 95 pedagógov. Získané údaje z oboch prehliadok i dotazníkových šetrení sa štatisticky spracovávajú.

Preventívne aktivity vzdelávacieho charakteru zahájené v roku 2008 boli určené trom cieľovým skupinám – deťom, učiteľkám a rodičom. Na 9 MŠ z prvej intervenčnej skupiny sme úvodnú edukáciu a inštrukťaz pre rodičov uskutočnili v spolupráci s MUDr. S. Timkovou, PhD., stomatologičkou – parodontologičkou, ktorá nám svojou účasťou vypomohla po odbornej aj materiálnej stránke. Okrem 2 MŠ išlo o jednorázovú edukáciu (v roku 2008).

Z hľadiska sumárneho prehľadu, v priebehu dvoch rokov sme **v rámci prvej intervenčnej skupiny** (9 MŠ) uskutočnili u detí na košických školách po 8 edukačných stretnutí a na vidieckych školách po 7 (v 1 MŠ – 5). Konkrétne, napr. v roku 2010 sme vykonali 28 intervencií vo vzťahu k deťom, 3 stretnutia boli venované pedagógom a 1 rodičom; v roku 2011 na zostávajúcej 1 MŠ sme u detí vykonali poslednú intervenciu.

U druhej intervenčnej skupiny (10 MŠ) sa zdravotno-edukačné pôsobenie ukončilo v I. polroku 2011. Edukácia detí sa začala realizovať po výstupnej prehliadke chrupu a ústnej dutiny v roku 2010. Z hľadiska prehľadu, na 6 MŠ sme uskutočnili celkovo po 3 edukačné stretnutia a na 4 MŠ po 4 stretnutia. Napríklad v roku 2011 to predstavovalo 12 intervencií vo vzťahu k deťom.

Súčasťou vzdelávacieho procesu bola **distribúcia 4 titulov informačných letákov** z našej edície (pod názvami „Viete, že sú potraviny, ktoré vám pomôžu pri ošetrovaní zubov a pri ochrane ich zdravého stavu?“, „Zúbky bez kazu“, „Viete si správne umyť zuby?“, „12. september – Svetový deň orálneho zdravia“), ako podklad pre výchovné pôsobenie zo strany pedagógov i rodičov (v náklade – podľa počtu detí jednotlivých MŠ).

Edukačné aktivity s deťmi boli svojím obsahom zamerané na objasnenie podstaty rastu, vývinu zubov a ich funkcie. Na opakovaných stretnutiach sme sa všeobecne venovali problematike mliečnych zubov, nácviku správnej techniky čistenia zubov a vplyvu výživy na zdravie ústnej dutiny a zubov. Správnu techniku umývania zubov sme u detí nacvičovali najprv nasucho s ich vlastnými zubnými kefkami, čomu predchádzala demonštrácia čistenia na dentálnom modeli. Po osvojení základných zručností, si deti začali čistiť zuby s pastou a vodou. Podľa našich pozorovaní, až 90 % detí malo nevyhovujúce kefkы s opotrebovanými

vláknami. Na daný nedostatok sme upozornili nielen deti, ale aj učiteľky MŠ a prostredníctvom nich boli informovaní i rodičia.

Z hľadiska metodického prístupu, bol preferovaný interaktívny a hravý spôsob (zahrňujúci aj výklad a besedu) s využitím výučbových pomôcok, ako magnetická tabuľa Flipchart s použitím symbolov a piktogramov (znázorňujúcich zdravé a pokazené zuby, ovocie, zeleninu, sladkosti) – zo sponzorských prostriedkov MČ Košice – Staré Mesto; maľovanky k danej téme z vlastnej produkcie; detské zubné pasty Elmex s priloženým letákom (priebežne dodávané), nafukovacia zubná pasta, plyšová myška, pexesá, presýpacie hodiny (sponzorské dary od Interpharm Slovakia a. s.); mimická bábka „Adamko“ (z dielne Burda toys s. s r. o. v rámci projektu riešeného s ÚVZ SR); ďalej 2 modely chrupu (jeden získaný zdarma z ÚVZ SR a druhý zo sponzorských prostriedkov MČ Košice – Staré Mesto); súprava 3 demonštračných, rozoberateľných modelov zubov (rezák, očný zub, stolička) a dentálny model trvalého chrupu (s ďasnami, pohyblivým jazykom, podnebíom a kefkou) – sponzorské dary od Anežka centrum, s. s r. o.; priehľadný silikónový model mliečného chrupu, presýpacie hodiny (2-minútové), ústne zrkadielka, tablety na detekciu zubného povlaku – sponzorské dary od EuDent, s. s r. o.; DVD a videofilmové rozprávky (dodané z ÚVZ SR); zubné pasty vo forme gélov od GC EUROPE N.V.; detské zubné kefy od Profimed International s. r. o.; názorné tabule od Unilever Slovensko s. s r. o./Signal „Zub a jeho časti“ (4 ks vo formáte A₃) a presýpacie hodiny (2 ks) od stomatológa MUDr. Milana Tomku. Magistrát mesta Košice a Mesto Medzev vypomohli tlačou edukačných letákov. Projekt sa realizuje s finančnou podporou Union zdravotnej poisťovne, a. s. a materiálnym príspevom Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s.

Nami aplikované zážitkové učenie ako aj doplnková edukácia učiteľkami sa u detí z hľadiska zvyšovania ich vedomostnej úrovne osvedčuje.

O výsledkoch a záveroch pilotného projektu bude prostredníctvom publikačných výstupov oboznámená odborná i laická verejnosť vrátane participujúcich subjektov.

V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, o osvetu v oblasti orálneho zdravia prejavujú záujem okrem materských škôl aj základné školy, podľa možností na ich požiadavky reflektujeme. V prvom polroku 2011 sme intervenovali spolu **339 žiakov z 5 ZŠ** (t. j. zo špeciálnej ZŠ Inžinierska 24 – 78 žiakov z 1. až 9. ročníka; ZŠ Dneperská 1 – 82 žiakov zo 4. ročníka; ZŠ Hroncova 23 – 66 žiakov z 1. až 3. ročníka; ZŠ Pionierska 33 v Čani – 56 žiakov zo 7. ročníka; ZŠ Hlavná 5 v Družstevnej pri Hornáde – 57 žiakov z 0. až 1. ročníka) a **17 detí z MŠ** Košické Olšany 133.

Pre účely prezentácie našej činnosti ako aj rozšírenia poznatkového prehľadu, zúčastnili sme sa troch vzdelávacích a odborných aktivít v oblasti stomatohygieny a podpory zdravia:

– Seminára pre pracovníkov s VŠ vzdelaním, ktorý sa konal dňa 31. 3. 2011 na RÚVZ v Košiciach. Na podujatí sme vystúpili s príspevkom pod názvom: *Porovnanie kazivosti chrupu u rómskych a nerómskych detí v predškolskom veku* (od autorov: Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G., Švída, M.);

– Celoslovenského odborného podujatia „X. stomatologické dni Košice“, spojeného s výstavou výrobkov a zariadení pre stomatológiu, v dňoch 6. – 7. 4. 2011 na LF UPJŠ v Košiciach (organizátori: LF UPJŠ v Košiciach, UN L. Pasteura Košice, Slovenská stomatologická spoločnosť v Bratislave, I. stomatologická klinika – Košice, Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie – Košice, RKZL v Košiciach, RKSaPA v Košice I, KVV – Ing. I. Kubovčík);

– 20. dni zubných lekárov SKZL – Regionálnej komory Košice, konané súčasne s výstavou výrobkov a zariadení pre stomatológiu v dňoch 3. – 4. 6. 2011 v KSC Južan pri Miestnom úrade MČ Košice – Juh (organizátor: SKZL – RK Košice).

Na požiadanie sme opakovane poskytli písomnú konzultáciu k diplomovej práci z oblasti stomatohygiény.

Ďalšie informácie k plneniu projektovej úlohy:

V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, o osvetu v oblasti orálneho zdravia prejavujú záujem okrem materských škôl aj základné školy, podľa možností na ich požiadavky reflektujeme. Pre porovnanie, v roku 2008 sme intervenovali spolu 695 žiakov zo 7 ZŠ (I. a II. stupňa), v roku 2009 to bolo 425 žiakov z 5 ZŠ, v roku 2010 – 579 žiakov z 5 ZŠ a v prvom polroku 2011 – 407 žiakov zo 7 ZŠ a 17 detí z 1 MŠ (nezaradená do pilotnej časti projektu). Navyiac bola problematika stomatohygiény prezentovaná aj v niektorých materských centrách.

Aktívna účasť na vybraných vzdelávacích a odborných podujatiach rezultovala prednáškovými i publikačnými výstupmi.

A. Publikačná činnosť (zborníky)

1. Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G., Švída, M. Ústne zdravie rómskych detí. In *Zborník prednášok zo Slovenských dentálnych dní 2011 (Bratislava, 22. – 24. 9. 2011)*. Bratislava : Slovenská komora zubných lekárov, Slovenská stomatologická spoločnosť, 2011;

2. Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G., Švída, M. Biomedicínska analýza dynamiky kazivosti zubov u majoritných a rómskych predškôľakov. In Jenča, A., Medvecký, L. (eds.). *Implantológia a pokročilé implantáty. Zborník referátov z medzinárodnej konferencie*. Košice : Ústav materiálového výskumu SAV a UPJŠ v Košiciach, s. 132-143. ISBN 978-80-970964-1-0.

B. Prednášková činnosť (konferencie, semináre)

1. FRANKOVIČ, Koloman – SCHNITZEROVÁ, Eva – GREGOVÁ, Soňa – ČISLÁKOVÁ, Gabriela – ŠVÍDA, Marián. 2011. Porovnanie kazivosti chrupu u rómskych a nerómskych detí v predškolskom veku. In *Seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním s konaním dňa 31. 3. 2011 v Košiciach*. Košice : RÚVZ.

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov).

Dňa 22.08.2011 sa HH SR obrátil na všetky RÚVZ v SR so žiadosťou o súčinnosť pri realizácii projektu EHES na národnej úrovni. Projekt EHES má za cieľ monitorovať výskyt rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a biochemickej analýzy vzoriek krvi. Z dôvodu zabezpečenia kvality a porovnateľnosti údajov sa kladie veľký dôraz na štandardizáciu meraní a dobrú prípravu personálu. V rámci republiky bola HH SR zriadená „Pracovná skupina pre realizáciu projektu EHES“. MUDr. Mária Kožárová z RÚVZ so sídlom v Košiciach bola menovaná za členku PS. Na pracovnom stretnutí dňa 13.09.2011 boli podrobne diskutované a zjednotené všetky dokumenty (informačný leták, pozývaci list a ďalšie oslovenia, dotazník, záznamy o meraniach, formulár o účasti – neúčasti, atď.). Určení boli riešitelia projektu (za odbor PZ – MUDr. Jana Kollárová a MUDr. Mária Kožárová, zodpovedné za organizáciu a celú administratívu projektu, za zabezpečenie bezproblémovej komunikácie s respondentom pri vyplnení dotazníka, za štandardné fyzikálne vyšetrenia a zabezpečenie občerstvenia; za odbor LM – RNDr. Igor Masica, zodpovedný za odber venóznej krvi, jej spracovanie, zamrazenie a uskladnenie sér). Gestor projektu (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici) zorganizoval dňa 03.11.2011 celoslovenský seminár – školenie „školiciteľov“ a rozdelená bola časť materiálo-technického vybavenia. Dňa 14.11.2011 bol doručený zoznam 70 mien a adries respondentov určených pre región Košice (kombinovaný stratifikovaný náhodný výber z centrálnej evidencie obyvateľstva, REGOB SR, Banská Bystrica). Na oddelení epidemiológie chronických ochorení odboru PZ bola podrobne prebratá metodika práce

s klientom, určené boli jednotlivé stanoviská pre zabezpečenie štandardného postupu vyšetrení odbornými pracovníčkami OECHO (Mgr. Mária Holovková, Agnesa Zajacová, AHS). Dňa 28.11.2011 boli pozývacím listom oslovení všetci určení respondenti. Zo 70 adries sa nepodarilo kontaktovať 10 obyvateľov (poštou vrátené nedoručiteľné zásielky, telefonický oznam o dlhodobom pobyte respondenta v zahraničí). Opakovane sme sa snažili aj o telefonickú intervenciu, nakoľko z verejne dostupných informácií o účastníckych staniach pevných liniek a od mobilných operátorov boli zistené telefonické kontakty na 32 respondentov, prípadne ich rodinných príslušníkov – vhodná adresa, ale iné meno. Úspešnosť dovolať sa a byť vypočutý bola veľmi nízka (4 respondenti). V 11-tich prípadoch bolo volané číslo nezapojené, alebo priamo prepojené na odkazovú službu, prípadne nikto hovor na mobilnom telefóne nebral. Podľa harmonogramu naplánovaných vyšetrení bolo v čase od 05.12. do 08.12.2011 odoslané (48 respondentov) „Druhé oslovenie“. Aj napriek opakovanej poštovej výzve v mesiaci december 2011 participovalo na skríningu spolu len 13 respondentov. Koncom roku bolo pripravené na expedovanie „Tretie oslovenie“ pre všetkých, ktorí sa nedostavili na vyšetrenie a nebol dôkaz o tom, že nie sú nedostihnuteľní. Ďalej pre Slovenskú nadáciu srdca bolo vypracované a zaslané zúčtovanie poskytnutej zálohy na obstaranie občerstvenia pre respondentov. Nedostatkom celej akcie bolo, že Slovenská nadácia srdca veľmi oneskorene (doručené 08.12.2011 – vyšetrenia začali 05.12.2011) distribuovala „Jedálny kupón 2012“ (55 kusov, z toho jeden poškodený) v hodnote 4,90 € Nepříjemnou stránkou v komunikácii s respondentmi bolo a naďalej zostáva, že v pozvaní na účasť v projekte EHES bola uvedená motivačná „peňažná poukážka v hodnote 5 €

9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Cieľom našich aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných dní je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti.

Kampaň pod názvom „*Týždeň uvedomovania si mozgu – Brain Awareness Week*“ (od 14. do 20. marca 2011) sa celosvetovo organizuje od roku 1996 a Slovensko sa v tomto roku do nej zapojilo po štvrtýkrát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Hlavným zámerom kampane bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme akciu verejnosti pripomenuli viacerými druhmi aktivít:

1. *Formou edukačno-poradenskej činnosti* sme uvedenú kampaň spropagovali na troch akciách. Prvá bola venovaná zamestnancom Allianz – Slovenskej poisťovne, a. s. (dňa 15. 3.). Služby mobilnej Poradne zdravia (vyšetrenie celkového cholesterolu a vybraných antropometrických parametrov) využilo 53 osôb, z toho 5 žien absolvovalo aj poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Podujatie bolo organizované v spolupráci s Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s. Ďalšie dve inštitúcie, ktoré sme navštívili boli Materské centrum Stonožka – Košice, pobočka Staré Mesto pri MÚ Košice – Staré Mesto, Hviezdoslavova 7, kde sme edukovali a vyšetřili v rámci poradne 18 účastníčok (dňa 16. 3.) a potom Denné centrum pre seniorov na Hlavnej ul. 100 v Košiciach (dňa 29. 3.) s účasťou 21 osôb. V oboch prípadoch boli klientom stanovené všetky základné biochemické parametre v rámci Testu zdravé srdce. Záujemcom boli poskytnuté aj rôzne tlačené informačné materiály k danej téme. Kvôli aktuálnosti problematiky, v informovaní verejnosti najmä pri poradensko-osvetových aktivitách pokračujeme.

2. *Prednáškovú činnosť smerom k deťom a mládeži (s prezentáciou tém „Tajomstvá fungovania mozgu“, „Ako funguje mozog“)* sme v rámci kampane uskutočnili na troch školách, konkrétne na ZŠ Dneperská 1 (pre 82 žiakov 4. ročníka), na ZŠ Hroncova 23 (pre 36 žiakov 2. - 3. ročníka) a na LF UPJŠ v Košiciach pre 10 študentov 1. ročníka bakalárskeho štúdia (dennej formy) odboru Verejné zdravotníctvo.

1. *Predmetnú tému kampane sme verejnosti spropagovali formou masmédií* (cez webovú stránku RÚVZ Košice v položke Aktuality uverejnením oznamu a 3 letákov, príspevkom na tému „Seniorov vyšetřovali – zo života denného centra“ v informačnom spravodaji MČ Košice – Staré Mesto – Staromestské listy č. 3, marec 2011, s. 4). Prostredníctvom aktívnej účasti bolo RÚVZ Košice zahrnuté do zoznamu organizácií zapojených do Týždňa mozgu 2011 a prezentované na stránke www.alzheimer.sk.

2. *Písomnou formou sme intervenovali viaceré inštitúcie* (v počte 41): denné centrá pre seniorov – cez príslušnú miestnu samosprávu (miestne, obecné, resp. mestské úrady), Domov sociálnych služieb na Garbiarskej ul. 4 v Košiciach, centrá voľného času a materské centrá v Košiciach a okolí. Adresátom sme rozposlali zdravotno-výchovné materiály – 3 tituly (2 letáky, 1 skladačku) z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. s. r. o.

O našich aktivitách k Týždňu mozgu sme v zmysle požiadavky súhrnne informovali (dotazníkovou formou) Slovenskú Alzheimerovú spoločnosť. Zároveň sme zaslali k uverejneniu fotozábery z vybraných podujatí.

Tohtoročný *Svetový deň zdravia (7. apríl)* sa v zmysle výzvy SZO niesol pod heslom „*Globálne šírenie antimikrobiálnej (liekovej) rezistencie – Antimicrobial resistance and its global spread*“. Celosvetová kampaň na podporu aktivít ku dňu zdravia mala svoj slogan „*Ak nezasiahneš dnes, zajtra nebude čím liečiť*“. Uvedené zameranie dňa i kampane a súvis s dôležitosťou prevencie sme spropagovali verejnosti formou interview pre Rádio Košice, ktoré bolo odvysielané dňa 7. 4. 2011.

Danú tému vo vzťahu k činnosti *Poradenského centra ochrany a podpory zdravia* pri RÚVZ Košice *sme spropagovali pri dvoch aktivitách*. Konkrétne, v spolupráci s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura na Rastislavovej ul. 43 v Košiciach a Klubom turistov „Medicína“ sme sa podieľali na usporiadaní spoločnej turisticko-osvetovej akcie pre verejnosť pod názvom Onkokardioturistika (24. ročník – jarná časť) na Alpínke dňa 27. 3. 2011. O poradenstvo v otázkach prevencie rizikových faktorov životného štýlu (spojené s meraním celkového cholesterolu, krvného tlaku, hmotnosti, výšky, obvodu pása a bokov) prejavilo záujem celkovo 60 účastníkov akcie.

Pri ďalšej akcii sme mobilnou Poradňou zdravia navštívili pracovný kolektív ZŠ Kežmarská 28 v Košiciach dňa 4. 4. 2011. Poradenské služby boli poskytnuté 19 učiteľom (u ktorých sa merali základné biochemické parametre, ako celkový cholesterol, HDL, triglyceridy, glukóza, vybrané somatometrické parametre, ako obvod pása, bokov, hmotnosť, výška a tlak krvi, pulz). Poradňu na odvykanie od fajčenia (vrátane merania obsahu CO vo výdychu prostredníctvom prístroja Smokerlyzer) absolvovalo 5 žien.

Program uvedených aktivít pozostával z prezentácie poradenských služieb, ktorých cieľom bolo zvýšiť informovanosť občanov o závažnosti hlavných rizikových faktorov chronických ochorení (zvlášť srdcovo-cievnych), najmä v dôsledku nesprávneho spôsobu života. Doplnkovou službou bola distribúcia zdravotno-výchovných materiálov klientom poradne. Na požiadanie školy sme poskytli vybrané materiály propagujúce kampaň na zostavenie nástennej propagácie.

Dňa 5. mája 2011 sa uskutočnil *3. ročník medzinárodnej kampane* pod heslom „*Umývaj si ruky – zachrániš život*“ (*Save Lives: Clean Your Hands*), ktorú na Slovensku koordinoval ÚVZ SR. Kampaň je súčasťou programu WHO „*First Global patient Safety*

Challenge – Clean Care Is Safer care“ – globálnej výzvy pre zdravie pacientov, zdravotníckeho personálu a verejnosti. Slovensko sa do kampane zapája od roku 2009. Jednou z úloh uvedeného programu je propagácia správnej hygieny a dezinfekcie rúk. V tej súvislosti sme oslovili rôznych adresátov, ako materské a základné školy, centrá voľného času a materské centrá v Košiciach a okolí, ktorým sme spolu s metodickým listom zaslali 2 informačné letáky z našej produkcie pod názvom „Národná kampaň – Hygiena a dezinfekcia rúk“ s rôznym cieľovým určením z hľadiska veku.

Významný termín SZO – **Svetový deň bez tabaku (31. máj)**, tohto roku zameraný na tému „Rámcový dohovor na kontrolu tabaku“, mal za cieľ vyzdvihnúť zdravotné riziká spojené s užívaním tabaku a podporovať efektívne stratégie redukovania jeho konzumácie. Posolstvo témy bolo upútať pozornosť na škodlivé účinky tabakového marketingu a fajčenia. Ohľadom spolupráce pri propagácii témy a prevencii tabakizmu sme oslovili všetky základné a stredné školy v Košiciach a okolí a zaslali im spolu so sprievodným listom dva informačné letáky pod názvami „31. máj – Svetový deň bez tabaku“ a „Fajčenie patrí medzi toxikománie/10 dôvodov prečo prestať fajčiť“. Z hľadiska spracovania boli materiály určené pre žiacku i dospelú populáciu s možným využitím k nástennému vystaveniu, resp. ako podklad k výučbe.

Kampaň Úradu OSN pre drogy a kriminalitu pri príležitosti tohtoročného **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi (26. jún)** bola v znamení motto „Mysli na zdravie, nie na drogy!“. Zámerom bolo vyzvať najmä mladých ľudí chrániť si svoje zdravie, nakoľko u tejto skupiny populácie je pravdepodobnosť užívania drog dvojnásobne vyššia ako u dospelých. Danú problematiku sme dali do pozornosti základným a stredným školám, centrámi voľného času a materským centrámi v našej územnej pôsobnosti. Prostredníctvom sprievodného listu sme ich informovali o význame celosvetovej kampane s odkazom na propagačné materiály z internetu. Zároveň sme im zaslali dva informačné letáky s rovnomenným názvom „26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi“ (po obsahovej stránke vhodné pre žiacku aj dospelú populáciu, s určením pre nástenné vystavenie, podklad k výučbe, odvysielanie v školskom rozhlase a pod.). Jeden z materiálov bol umiestnený na webovej stránke RÚVZ Košice v položke Aktuality. Zároveň boli obidva letáky vyvesené vo všetkých budovách RÚVZ so sídlom v Košiciach a prostredníctvom KPZV v komunitných centrách rómskych osídlení Kecerovsko–Olšavského mikroregiónu. V elektronickej forme boli letáky uverejnené na internetových stránkach Košických pobočiek poisťovní UNION zdravotná poisťovňa, a.s., Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s., a VŠZP a boli rozposlané všetkým zamestnancom v ostatných pobočkách poisťovní a firmám, v ktorých v rámci vzájomnej spolupráce pôsobila Poradňa zdravia.

Dva termíny, t. j. **Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september)** a **Svetový deň starších ľudí (1. október)**, sme dali do povedomia všetkým denným centrámi pre seniorov a popritom miestnej samospráve, pri ktorej sú zväčša zriadené. Distribuovaný im bol prípis doložený informačným letákom venovaným Alzheimerovej chorobe z našej edície a dotazník porúch pamäti (zdroj: www.alzheimer.sk).

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca (posledná septembrová nedeľa, t. j. 25. 9. 2011)** sa v roku 2011 na Slovensku organizoval už **5. ročník celonárodnej kampane MOST (Mesiac o srdcových témach)**. Kampaň je súčasťou Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jej hlavným cieľom je zvýšenie povedomia verejnosti o najzávažnejších rizikových faktoroch ochorení obehovej sústavy, ako sú napr. vysoký krvný tlak (hypertenzia), vysoká hladina cholesterolu v krvi, obezita, fajčenie, stres, nedostatok telesnej aktivity.

Predmetnú kampaň iniciovali Slovenská nadácia srdca a Slovenská kardiologická spoločnosť a realizovala sa pod záštitou MUDr. Ivana Uhliarika, ministra zdravotníctva SR,

za podpory partnerských a oslovených inštitúcií. Aktivity v rámci Slovenska sa sústredili na tzv. Deň srdca – 29. september (t. j. štyri dni po oficiálnom termíne Svetového dňa srdca).

V Košiciach sa na organizačnom zabezpečení kampane okrem vyššie zmienených organizácií podieľali Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach a Akadémia vzdelávania, pobočka Košice. Aktivity poradensko-edukačného charakteru sa konali v dňoch 28. 9. – 29. 9. 2011 a boli venované košickej verejnosti. **Program aktivít** pozostával z prezentácie poradenských služieb stabilnej a mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia na dvoch meracích miestach.

V dňoch 28. 9. a 29. 9. 2011 (v čase 8:00 – 12:00 h.) sme zorganizovali Deň otvorených dverí v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia na RÚVZ so sídlom v Košiciach, Senný trh 4 (vyšetrených bolo celkovo 41 osôb, z toho u 7 klientov – fajčiarov bolo vykonané poradenstvo na odvykanie od fajčenia). Dňa 29. 9. 2011 (v čase 9:00 – 14:00 h.) sa realizovala prezentácia poradenských služieb v OC Optima Košice, Moldavská cesta 32 (vyšetrenie absolvovalo spolu 84 osôb).

O uvedených akciách sme vopred elektronicky informovali vybrané regionálne médiá. Na webovej stránke RÚVZ Košice sme publikovali informáciu pre médiá, upútavku na aktivity RÚVZ Košice v rámci kampane MOST a plagát ku kampani. A taktiež sme kontaktovali vybrané inštitúcie v Košiciach a okolí, ako základné a stredné školy, miestnu samosprávu, materské centrá, denné centrá pre seniorov, ktorým bol zaslaný prípis a leták z našej edície pod názvom „Kampaň MOST – Mesiac o srdcových témach“.

V súvislosti s Medzinárodným dňom bez fajčenia, vyhláseným Medzinárodnou asociáciou líg proti rakovine na tretí novembrový štvrtok, sme zorganizovali Deň otvorených dverí pre verejnosť – fajčiarov na RÚVZ Košice v Poradni na odvykanie od fajčenia dňa 16. 11. 2011. Uvedenej akcii predchádzala informačná kampaň z našej strany, v rámci ktorej sme oslovili elektronickou cestou vybrané inštitúcie v regióne vo veci spolupráce pri propagovaní významu termínu a uvedeného Dňa otvorených dverí, a zaslali im materiál (oznam – pozvánku) s určením pre verejnosť – fajčiarov. Adresátmi boli niektoré regionálne médiá, miestna samospráva, základné a stredné školy, centrá voľného času, materské centrá, denné centrá pre seniorov, v celkovom počte 275. Distribuovaný materiál bol uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Košice.

Významný termín *Svetový deň boja proti AIDS (1. december)* sme školám pripomenuli prostredníctvom edukačných aktivít – prezentácie projektu Hrou proti AIDS, s ktorým sme navštívili v danom čase spolu 13 škôl z Košíc a okolia, z toho 5 ZŠ (s celkovou účasťou 245 žiakov) a 8 SŠ, z toho jednu opakovanu (s účasťou 560 študentov).

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015.

Dňa 1.4.2011 boli medzi RÚVZ Košice a Komunitnými pracovníkmi zdravotnej výchovy (ďalej len KPZV): Denisou Gáborovou a Mariánom Pechom – asistenti koordinátora a Bc. Mariánom Daňkom – koordinátorom KPZV (novoprijatý na základe výberového konania) podpísané „**Príkazné zmluvy**“ na rok 2011. KPZV pôsobili najmä v osadách obcí Bidovce Boliarov, Družstevná pri Hornáde, Kostol'any nad Hornádom, Herľany, Kecerovce, Opiná, Vtáčkovce, Rankovce a v mestskej časti Luník IX.

V priebehu roka pracovníci odboru podpory zdravia a KPZV spolupracovali predovšetkým s lekármi prvého kontaktu lekári špecialistami, obecnými úradmi, komunitnými centrami, občianskymi združeniami, základnými, špeciálnymi a materskými školami, terénnymi sociálnymi pracovníkmi, Univerzitnou nemocnicou, Úradom splnomocnenca vlády SR pre RK a Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach.

Realizácia plánu činnosti v teréne:

Týždenne:

- Štyri dni v týždni aktívna práca v komunitách – v osadách;
- piaty deň – zvyčajne piatok – administratívne práce (Odbor podpory zdravia, ktorý prácu KPZV na RÚVZ odborne riadi a usmerňuje) pozostávajúce z predloženia dokladov cestovných náhrad za predošlé dni v teréne a referovanie o tom, v ktorých osadách pôsobili, aké aktivity vykonávali (koľko ľudí edukovali a o čom, koľko ľudí navštívilo na ich podnet lekára z dôvodu očkovania, preventívnej prehliadky, liečby ochorenia, u koľkých monitorovali zdravotný stav), a ku akým ďalším zisteniam dospeli (problémy v komunite, aktuálne požiadavky od lekárov - pomoc pri vyhľadaní rodičov detí, ktoré nemajú povinné očkovanie, preventívne prehliadky, obyvateľov). Na základe situácie a aktuálnych potrieb sa plánujú pracovné činnosti na nasledujúci týždeň.

Mesačne:

Podľa požiadaviek ÚVZ SR, každý z KPZV samostatne spracoval a predložil mesačnú správu o svojej činnosti, ktorá bola kontrolovaná vedúcou OPZ a so sprievodným prípisom RH v pravidelných intervaloch zasielaná na ÚVZ SR.

Preventívne prehliadky vykonané s pomocou KPZV:

Na podnet obvodných detských lekárov, praktických lekárov pre dospelých a lekárov špecialistov, ktorých v tomto roku navštívili – dvestotridsaťšesťkrát, bolo v spolupráci s KPZV vykonaných spolu 463 preventívnych prehliadok. Tieto sa prevažne týkali očkovania, zisťovania zdravotného stavu Rómov, ale aj podpísania dohody o vykonaní zdravotnej starostlivosti medzi lekárom a klientom. KPZV niekoľkokrát pre tehotné ženy a ťažko chorých pacientov privolávali aj RZP.

Očkovanie, odber krvi, detské poradné a liečba ochorenia zahájená na podnet KPZV

Na povinné očkovanie a preočkovanie bolo pozývaných 606 novorodencov a malých detí, na odber krvi 229 osôb a do detskej poradne 316 novorodencov a malých detí. Niektorí problémoví rodičia, ktorí ani po opakovaných pozývaniach neprišli do ambulancií detských lekárov, bývajúci najmä na Luníku IX, ale aj v iných lokalitách mesta a na vidieku, boli vyhľadaní a za pomoci KPZV prevážení so svojimi deťmi do poradne sanitkami, ktoré na tento účel zabezpečovala Univerzitná nemocnica L. Pasteura v Košiciach.

Liečba choroby u lekára na podnet KPZV bola zahájená v 177 prípadoch a na kontrolu po ochorení bolo odoslaných 135 osôb. **Zdravotný** preukaz poistenca vybavili KPZV pre 112 ľudí. **Prieskum** a monitorovanie zdravotného stavu prostredníctvom KPZV bol zabezpečený pre 98 dospelých. KPZV ošetrili 76 drobných poranení.

Zdravotno-výchovná činnosť - edukácia a osвета v rodinách, prostredníctvom KPZV sa realizovala 1487-krát a bola zameraná predovšetkým na sledovanie celkovej situácie v rodinách, zisťovanie zdravotného stavu detí a dospelých, merania tlaku krvi, starostlivosť o tehotné ženy a novorodencov (kojenie, príprava umelej stravy, prebaľovanie, ošetrovanie pupčeka, zdravotné poistenie a pod.). KPZV dospelým poskytovali poradenstvo a viedli ich ku zmene životného štýlu, zisťovali celkovú situáciu v rodinách a dozerali, aby sa rodičia o deti riadne starali. Mapovali situáciu v neprispôsobivej rodine, do ktorej sa deti vrátili z Detského domova. Spolupracovali s rehoľnými sestrami z radu Fatima, ktoré pre deti zo sociálne slabších rodín poskytovali oblečenie a stravu. Taktiež v rodinách, kde bol zistený výskyt pedikulózy, deti odvíšovali. Dospelých upozorňovali na manipuláciu a triedenie odpadu, V navštívených rodinách vykonávali intervencie. Vo väčšine prípadov rodiny opakovane navštevovali a na požiadanie lekárov matky s deťmi odtransportovali na povinné očkovanie a na preventívne prehliadky. Na povinnosť dať svoje dieťa zaočkovať matky upozorňovali, že pri neplnení si svojich povinností môžu byť voči nim vyhovené aj trestnoprávne postihy a sankcie, a to do výšky 330 € V rómskych rodinách zisťovali, že narastá počet mladých snaiferov – užívateľov drog a mladých ľudí, ktorí fajčia a užívajú alkoholické nápoje. KPZV

boli nápomocní aj dospelým, ktorým pomáhali pri vypisovaní rôznych žiadostí a tlačív. Sledované aktivity sú spracované v tabuľke.

Spolupráca so školami:

KPZV spolu s pracovníkmi z odboru PZ, pre žiakov 0-tého a prvého ročníka v počte 60 detí, zo ZŠ Družstevná pri Hornáde, pripravili prednášku o STOMATOHYGIENE. Po besede a premietnutí videa boli deťom rozdane zubné kefky a zubné pasty.

KPZV na požiadanie riaditeľov škôl, v rámci preventívnych prehliadok, deťom na prvom stupni základných škôl (ZŠ Kecerovce, ZŠ Vtáčkovce, SZŠ Vtáčkovce, ZŠ Bidovce, ZŠ Družstevná pri Hornáde) prezerali hlavy. Do rodín, kde bol výskyt pedikulózy, rozdali dezinfekčné prostriedky, deti odšivili a v nich zdravotno-výchovne pôsobili. Deti, ktoré od septembra nastúpili do nultého a prvého ročníka, pomocou omalovaniak „Moje prvé čiary“, precvičovali v kreslení a písaní. Riaditeľom základných škôl v mikroregióne, ako pomôcku na vyučovanie pre 0-té ročníky a prvákov, ponúkali edukačný materiál (kniha + CD pod názvom Rozprávky zo života abecedy), niekoľko kusov aj predali.

Z príležitosti „Dňa detí – 1.6.2011“ KPZV pre deti pripravili športové popoludnie, kde s mladými hrali futbal, volejbal, basketbal a iné loptové hry. Takéto športové popoludnia organizujú aspoň jeden deň v týždni, súčasťou týchto hier je aj rozprávanie sa s mladými na témy: alkohol, fajčenie drogy, gemblérstvo.

Spolupráca s komunitnými centrami

V rámci spolupráce s komunitnými centrami a terénnymi sociálnymi pracovníkmi, ktorí sa v tomto roku stretli 198-krát, boli pre rómske deti pripravované rôzne kultúrno-výchovné popoludnia a športové popoludnia, pod názvom „Mini futbal“ a „Mini talent show“. Mladí, ktorí sa schádzajú pod názvom Spoločenstvo mladých v mikroregióne, pre rómske deti pripravovali vystúpenia (spev, tanec, hra na hudobné nástroje, puding – párty a zorganizovali aj návštevu v ZOO).

Spolupráca so starostami obcí:

KPZV starostom obcí v mikroregióne, predostierali problémy, s ktorými sa stretli v teréne a týkali sa hlavne života Rómov, ako napr. vysoká nezamestnanosť, zlá finančná situácia v sociálne slabých a zaostalých rodinách, zriadenie 0-tého ročníka v MŠ a rozšírenie počtu tried v ZŠ Kecerovce. Tak isto aj problém s premnoženým výskytom potkanov, túlavých psov a mačiek, problém s vodou, ktorej jediným zdrojom sú studne, po dažďoch voda v nich je špinavá a nepitná, ako aj znečistenie životného prostredia komunálnym odpadom.

Účasť na súvisiacich projektoch, školeniach a iných aktivitách:

- Projektová úloha **Hepa-Meta** (v spolupráci s Lekárskou fakultou) - anonymný dotazníkový prieskum, zameraný na osobnú a rodinnú anamnézu, sociálno-ekonomické aspekty, demografické ukazovatele, zdravotný stav, výskyt vírusových hepatitíd, A, B, C a iných ochorení. Klienti, u ktorých bol dotazníkový prieskum realizovaný, sa podrobili aj lekárskej vyšetreniu - odberu moču a krvi. Samotnej realizácii vyšetrení v osadách predchádzala prípravná fáza, spočívajúca v tvorbe dotazníkov a ich pilotnom overovaní s následným prepracovaním problematických častí, výber osád, výber spolupracujúcich komunitných pracovníkov, ich preškolenie, organizácia celého zberu dát, supervízia v priebehu celého zberu dát (v trvaní 6 týždňov). V druhom polroku boli získané výsledky analyzované, na niekoľkých stretnutiach riešiteľov projektu boli diskutované možnosti a spôsob oslovenia tých respondentov, u ktorých vyšli (a boli potvrdené) pozitívne výsledky na hepatitídu B, resp. C. Uvažuje sa znovu do tohto procesu zapojiť komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy, čo však bude možné až po opätovnom zahájení Programu.

- Štvordňové školenie „**Európsky vzdelávací program pre rómskych mediátorov**“ v Košiciach, organizované EU - Iniciatíva rady Európy (školenie absolvovali dvaja komunitní pracovníci a jeden zamestnanec odboru podpory zdravia, poverený administráciou programu).

Tohto školenia sa z poverenia MZ SR a ÚVZ SR zúčastnila aj MUDr. Kollárová, ktorá sa neformálne stretla s organizátormi podujatia, ako aj s účastníkmi školenia, podrobná správa o priebehu tejto účasti bola zaslaná na ÚVZ SR;

- Jednodňový pracovný seminár **Programu YEPP (Youth Empowerment Partnership Program)** v Herľanoch, zameraný na prácu s mládežou, so vzdelávacími a voľno-časovými aktivitami; pripomienkovanie pracovnej verzie Situačnej analýzy v Kecerovsk-Oľšavskom mikroregióne;

- Hodnotenie Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku: „Hodnotenie indikátorov“. 1. časť marec – apríl, 2. časť – november a december - dotazníkový prieskumu.

- Účasť na pracovnom stretnutí (MUDr. Kollárová) za okrúhlym stolom k realizácii Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku, ktoré organizoval Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v spolupráci so Spoločnosťou komunitných centier. Súčasťou stretnutia bola aj prezentácia o skúsenostiach s implementáciou programu v podmienkach RÚVZ Košice (marec 2011).

- Jednodňové pracovné stretnutie so zástupkyňou Nadácie otvorene spoločnosti z New Yorku (USA) súvisiace s prípravou správy o implementácii komunitných programov v krajinách Strednej a Východnej Európy (marec 2011).

- Pripomienkovanie pracovného materiálu k Legislatívnemu zámeru zákona o sociálne vylúčených spoločenských, ktorý vypracovalo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Externá účasť v pracovnej skupine „Zdravie“, ktorá bola vytvorená v súvislosti s tvorbou tohto zákona.

- Účasť na pracovnom stretnutí k realizácii Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku (22. jún 2011, RÚVZ Stará Ľubovňa)

- Vypracovanie hodnotiacej správy o implementácii Programu pre Spravodaj rómskej verejnej politiky (uverejnené v júni 2011)

- Elektronická komunikácia (poskytovanie informácií, výmena skúseností, plánovanie pobytu v Košiciach na jeseň tohto roku a pod.) s vedúcim a projektovými manažérmi „Community Health Partnership“ v Glasgowe (inštitúcia poskytujúca služby ochrany a podpory zdravia pre komunity žijúce v Glasgowe).

- Príprava materiálu pre Odbor programov EÚ, Sekciu európskych programov a projektov MZ SR (Mgr. Art. Ivona Stankovská) o aktivitách realizovaných v rámci Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít v rámci RÚVZ Košice – vypracované na základe požiadavky vyššie uvedeného odboru, odoslané dňa 29.9.2011.

- Pri príležitosti Dňa srdca (29.9.2011) bol na RÚVZ KR Deň otvorených dverí, kedy si obyvatelia mesta a okolia mohli dať vyšetriť cholesterol a ostatné parametre na určenie rizikového skóre pri srdcovo-cievnych ochoreniach. Pri tejto príležitosti KPZV distribuovali do svojich obcí propagačný materiál.

- V októbri sa v Prešove konal pracovný seminár pod názvom Novodobé otroctvo, ktorého odborným garantom bola PhDr. Janka Hažírová. Pod vedením MUDr. Jany Kollárovej, vedúcej OPZ sa ho zúčastnili aj KPZV a jedna pracovníčka z odboru PZ.

- V dňoch 4. a 5. októbra sa uskutočnilo stretnutie s lekármi, komunitnými a sociálnymi pracovníkmi z Glasgowa (spolu 5 hostí), ktorí mali zabezpečený intenzívny a rozsiahly program. Časť z nich sa prvý deň návštevy zúčastnila Tréningu komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy v Prešove, kde absolvovali sériu diskusií s tvorcom Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít a jeho lektorkou, komunitnými pracovníkmi o problémoch migrácie Rómov a so zástupcom Regionálneho úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. Druhá skupina diskutovala s epidemiológmi, pediatrami a lekármi z Infekčnej kliniky Univerzitnej nemocnice o najzávažnejších zdravotných problémoch v rómskych osadách a o systéme zabezpečenia zdravotnej starostlivosti v SR a problémoch pri jej

zabezpečovaní u marginalizovanej populácie. Podvečer hostia navštívili sídlisko Luník 9, dôvodom bola možnosť porovnať situáciu vo štvrti Govanhill, v ktorej Rómovia zo Slovenska žijú so situáciu na tomto sídlisku. Druhý deň sa v Komunitnom centre v Kecerovciach uskutočnili ukážkové aktivity KPZV s rómskymi ženami/matkami a adolescentmi, vysvetľovaný a diskutovaný bol model komunitnej práce a možnosti jeho „prenosu“ do podmienok v Glasgowe. Druhá skupina absolvovala sériu rozhovorov s lekármi prvého kontaktu v Kecerovciach. Stretnutie bolo hosťami z Glasgowa vysoko hodnotené ako po organizačnej, tak aj po obsahovej stránke.

- Účasť na pracovnom stretnutí, ktorého cieľom bola širšia diskusia k návrhu Stratégie integrácie Rómov do roku 2020 k príprave, ktorej nás vyzvala Európska komisia zverejnením Rámca EU pre národné stratégie integrácie Rómov – realizované dňa 26.10.2011 v priesotroch VUC Košice, následné pripomienkovanie materiálu a zaslanie doplnujúcich návrhov.

- Aktívna účasť (dve prezentácie: Kolapsové stavy a Zodpovednosť za zdravie) na 2. tréningu komunitných pracovníkov v programe peer skupín v oblasti Zdravie Rómov, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 3. a 4. novembra 2011 v Prešove

- V mesiaci novembri sa pre študentov SOU Kukučínova s pobočkou SOU Kecerovce, a žiakov ZŠ Kecerovce, pod odborným vedením pracovníka Policajného zboru a pracovníčok RÚVZ KE z odboru PZ, konal odborný seminár a drogách a fajčení a o trestnoprávných následkoch spôsobených užívaním návykových látok

- Aktívna účasť (vyplňanie dotazníka príkladov dobrej praxe a práca v skupinách) na stretnutí „Prevencia prenosných ochorení medzi Rómami“, ktoré organizovalo ECDC a uskutočnilo sa vo Viedni v dňoch 28. a 29. novembra (z dôvodu ďalších pracovných povinností bola účasť z RÚVZ Košice realizovaná len prvý deň).

- Organizačné zabezpečenie a realizácia workshopu k projektu „Výcvik stredného zdravotníckeho personálu i lekárov pracujúcich s marginalizovanými skupinami v rámci workshopov“, ktorý je realizovaný v rámci Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev. Workshop sa uskutočnil dňa 14.12.2011, informácia o jeho priebehu a hodnotenie boli zaslané podľa pokynov gestora (RÚVZ Banská Bystrica). Workshop sa stretol s veľmi pozitívnym ohlasom (zúčastnilo sa ho 20 lekárov a sestier, ktorí pracujú s marginalizovanými komunitami)

- Účasť na pracovnom stretnutí v Starej Ľubovni k Programu – vyžiadaná prezentácia – Informácia zo stretnutia k prevencii prenosných ochorení medzi Rómami. Stretnutie sa uskutočnilo dňa 20.12.2011.

Iné aktivity súvisiace s problematikou nerovností v zdraví:

V rámci agendy člena EU expertnej skupiny pre sociálne determinanty zdravia a nerovnosti v zdraví sa MUDr. Jana Kollárová zúčastnila pracovného stretnutia tejto skupiny (apríl 2011, Luxembourg), na ktorom (na vyžiadanie organizátora) prezentovala skúsenosti s Programom podpory zdravia znevýhodnených komunít na regionálnej/lokálnej úrovni.

V rámci plnenia úloh vyplývajúcich z Dvojoročnej dohody o spolupráci medzi Regionálnym úradom WHO pre Európu a MZ SR boli na požiadanie koordinátorky za WHO pripomienkované dve kapitoly (1. Active intersectoral working, 2. Public engagement and Community participation) z pripravovanej publikácie „Governance for social determinants and health equity“. Pripomienky boli v októbri zaslané na ďalšie spracovanie.

V rámci spolupráce so sieťou EUROHEALTHNET bolo v sledovanom období realizovaných niekoľko aktivít, týkali sa predovšetkým pripomienkovania a dopĺňania pripravovanej web strany, ktorá obsahuje informácie o všetkých krajinách (profily informácií, politik, publikácií...) zapojených do tejto siete, telefonický dotazníkový rozhovor zameraný na agendu nerovností v zdraví v kľúčových politikách, programoch (vrátane Programu podpory

zdravia znevýhodnených komunit) a stratégiách v SR (história, súčasný stav, odporúčania pre budúcnosť).

Vybrané aktivity KPZV v roku 2011 sú podrobne zhrnuté v nasledovnej tabuľke:

Počet klientov podľa predmetu činnosti v roku 2011

P. č.	Aktivita	Počet osôb		
		Muži	Ženy	Spolu
1.	Preventívna prehliadka / na podnet KPZV	174	289	463
2.	Očkovanie /na podnet KPZV	268	338	606
3.	Odber krvi na/na podnet KPZV	96	133	229
4.	Detské poradne /na podnet KPZV	135	181	316
5.	Liečba choroby u lekára/ na podnet KPZV	57	120	177
6.	Kontrola/ na podnet KP	35	100	135
7.	Zdravotný preukaz poistenca/ na podnet KPZV	37	75	112
8.	Prieskum monitorovania zdravotného stavu	42	56	98
9.	Edukácia/ Osveta – návšteva rodín	654	833	1487
10.	Novorodenci - návšteva	72	137	209
11.	Vlasová kontrola	453	466	919
12.	Ošetrovanie	27	49	76
13.	Športové aktivity	201	114	315
14.	Meranie tlaku krvi	468	644	1112
15.	Vypísanie tlačív	62	50	112
S p o l u (1. – 15.):		2781	3585	6366
I n é :				
P. č. pokrač.	Aktivita	Spolu		
16.	Počet návštev - obvodní lekári	236		
17.	Počet návštev - obecné úrady	157		
18.	Počet návštev - základné školy	77		
19.	Spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi	198		
S p o l u (16. – 19.):		668		
S P O L U (1. – 19.):		7034		

Materiál distribuovaný obyvateľom marginalizovaných rómskych osídlení a lokalít

Druh materiálu	Počet kusov
Letáky	474
Brožúry	101
Šampóny na odvršivenie	99
Zubné pasty	227
Zubné kefky	227
Hygienické balíčky	51
Iný	364
Spolu	1543

V nadväznosti na I. etapu predmetného programu realizovanú v rokoch 2007 – 2008 a jej dielčej časti zameranej na Monitorovanie zdravotného stavu vybranej populačnej skupiny v regióne, riešime nasledovné úlohy regionálneho charakteru: 1. „Primárna prevencia črevných parazitárnych nákaz u detí predškolského veku“, do plnenia ktorej sú zainteresované odbory: podpora zdravia, lekárska mikrobiológia (NRC pre črevné parazitózy) a komunitní pracovníci zdravotnej výchovy; 2. „Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia“ (pre bližšiu špecifikáciu pozri projekt č. 9.3.2.). Obe úlohy v sebe zahŕňajú okrem sledovania zdravotného stavu aj edukačnú činnosť vo vzťahu k marginalizovanej skupine populácie.

V hodnotenom období sme v rámci odbornovo-vzdelávacích podujatí venovaných aj problematike sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva, brali aktívnu účasť na seminári pre zamestnancov s VŠ vzdelaním, usporiadanom na RÚVZ Košice dňa 31. 3. 2011. Na podujatí sme prezentovali príspevok pod názvom: *Porovnanie kazivosti u rómskych a nerómskych detí v predškolskom veku od autorov* (od autorov: Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G., Švída, M.).

V konferenčných zborníkoch sme mali uverejnené dva príspevky:

- Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G., Švída, M. Ústne zdravie rómskych detí. In *Zborník prednášok zo Slovenských dentálnych dní 2011 (Bratislava, 22. – 24. 9. 2011)*. Bratislava : Slovenská komora zubných lekárov, Slovenská stomatologická spoločnosť, 2011.

- Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G., Švída, M. Biomedicínska analýza dynamiky kazivosti zubov u majoritných a rómskych predškolákov. In Jenča, A., Medvecký, L. (eds.). *Implantológia a pokročilé implantáty. Zborník referátov z medzinárodnej konferencie*. Košice : Ústav materiálového výskumu SAV a UPJŠ v Košiciach, s. 132-143. ISBN 978-80-970964-1-0.

V problematike „Komunitná práca v prevencii drogových závislostí u rizikovej populácie“ – vypracovaním posudku (v máji 2011) – sme ukončili školiteľskú činnosť k bakalárskej práci študentky LF UPJŠ v Košiciach, študijného odboru Verejné zdravotníctvo (v externej forme).

9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“

Na základe organizačných pokynov celoslovenského gestora – RÚVZ Banská Bystrica sme sa v roku 2011 zapojili do 4. ročníka celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane na podporu fyzickej aktivity dospelých populácie Slovenska. Kampaň ako intervenčný projekt sa realizuje v rámci SZO – CINDI programu SR a pod záštitou ÚVZ SR a Kancelárie WHO na Slovensku.

Cieľom kampane bolo povzbudiť čo najviac ľudí, aby začali zdravo žiť a zaradili do svojho voľného času pohybovú aktivitu akéhokoľvek druhu. Jej súčasťou bola súťaž, ktorá trvala od 14. 3. do 22. 5. 2011 (s určením pre osoby nad 18 rokov, s možnosťou zapojenia detských podporovateľov vo veku 7 – 18 rokov).

V úvode intervenčnej fázy sme oslovili a požiadali o spoluprácu v oblasti propagácie viaceré inštitúcie. Sprievodný list s metodickým usmernením doložený propozíciami súťaže (2 plagátmi) a účastníckym listom (prihláškou) sme v Košiciach a okolí zaslali celkovo 264 adresátom, t. j. všetkým základným školám (v počte 116), stredným školám (v počte 60), vysokým školám (v počte 12), študentským domovom (v počte 6), vybraným samosprávam (Úradu Košického samosprávneho kraja, Magistrátu mesta Košice, miestnym úradom v Košiciach a vybraným obecným a mestským úradom v obvode Košice-okolie – v súhrnnom počte 34), mestským kultúrnym strediskám v okolí Košíc (v počte 2), vybraným pracoviskám Slovenskej pošty (v počte 3), vybraným športovým útvarom (v počte 5), Mestskej krytej plavárni v Košiciach, klubom dôchodcov (v počte 7), materským centrámi (v počte 10), Všeobecnej zdravotnej poisťovni v Košiciach.

S cieľom prezentovať kampaň širokej verejnosti, sme v regióne písomnou cestou kontaktovali 7 médií: Košický denník Korzár, Slovenský rozhlas Rádio Regina, Rádio Košice, Rádio Hornet (poskytnuté interview na tému „Informácia o kampani Vyzvi srdce k pohybu“ bolo odvysielané dňa 2. 4. 2011), Rádio KISS, lokálnu TV Naša, miestnu káblovú TV v Moldave nad Bodvou. Navyše sme informáciu o kampani spolu s prihláškou a propagačnými plagátmi „Vyzvi srdce k pohybu“ a „Pomôž dospelým členom svojej rodiny k zdraviu“ umiestnili na internetovú stránku RÚVZ Košice do položky Aktuality. V neposlednom rade sme uvedenú súťaž dali do pozornosti aj zamestnancom RÚVZ v Košiciach. Podobne na svojich webových stránkach spropagovali kampaň aj Mesto Košice/Magistrát mesta Košice a Klub všestrannej turistiky – Košičan.

Propagáciu a poradenstvo k súťaži sme vykonávali tiež priebežne v rámci akcií mobilnej Poradne zdravia. Osobne sme touto formou kontaktovali napríklad spoločnosť Getrag Ford Transmissions Slovakia, s. r. o., Kechnec (kde sa umiestnila nástenná upútavka ku kampani). V súvislosti s našou participáciou na vysokoškolskej výučbe, sme o kampani informovali študentov 1. ročníka bakalárskeho štúdia (dennej formy) odboru Verejné zdravotníctvo na LF UPJŠ v Košiciach (v počte 10).

Po skončení súťaže sme obdržané účastnícke listy zaslali gestorovi kampane – RÚVZ Banská Bystrica za účelom centrálneho vyhodnotenia.

9.8 „Národný program prevencie obezity“

Činnosť v súvislosti s plnením Národného programu prevencie obezity je možné charakterizovať z viacerých hľadísk.

Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách Poradenského centra ochrany a podpory zdravia, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, pre seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

Z hľadiska prehľadu, sme mobilnú základnú Poradňu zdravia a Poradňu na odvykanie od fajčenia prezentovali na nasledovných akciách:

V spolupráci s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura v Košiciach a Klubom turistov „Medicína“ Košice sme sa podieľali na usporiadaní turisticko-osvetovej akcie pod názvom Onkokardioturistika (24. ročník – jarná časť) s realizáciou na Alpinke dňa 27. 3. 2011. O služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi a meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet BMI, WHR) prejavilo záujem celkovo 60 účastníkov akcie. Jesenná časť ročníka sa konala na Hornom Bankove dňa 16. 10. 2011, kde poradenstvo s vyšetreniami v mobilnej Poradni zdravia absolvovalo 34 účastníkov akcie, z toho 2 muži a 2 ženy využili aj protifajčiarske poradenstvo.

Na konferencii pod názvom „VII. patientsky seminár“ v rámci XV. košických chemoterapeutických dní pod záštitou I. Uhliarika, ministra zdravotníctva SR a L. Mirossaya, rektora UPJŠ v Košiciach, sme spropagovali činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ Košice formou posterovej prezentačnej tabule a poskytnutím služieb mobilnej Poradne zdravia účastníkom podujatia (v celkovom počte 48). Akcia sa konala v dňoch 2. – 3. 12. 2011 v priestoroch Magistrátu mesta Košice. Organizátormi boli: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť, Slovenská onkologická spoločnosť, Liga proti rakovine – pobočka Košice, Východoslovenský onkologický ústav, a. s. Košice, LF UPJŠ Košice v spolupráci s Klubom onkologických pacientiek a pacientov Viktória pri Lige proti rakovine, pobočka Košice.

V spolupráci so *Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s.* sme participovali na 5 akciách (s ponukou individuálnej konzultácie, merania celkového cholesterolu, tlaku krvi, výpočtu BMI, WHR a poradenstva na odvykanie od fajčenia). Boli určené:

- zamestnancom Daňového úradu Košice I na Tomášikovej ul. 35 dňa 10. 3. 2011, vyšetrených bolo 59 osôb, protifajčiarske poradenstvo absolvovalo 5 žien a 2 muži;
- zamestnancom Allianz – Slovenskej poisťovne, a. s. na Štúrovej ul. 7, v Košiciach dňa 15. 3. 2011. O vyšetrenie prejavilo záujem 53 osôb, z toho 6 žien – fajčiariok využilo poradenstvo služby POF;
- zamestnancom Východoslovenskej energetiky, a. s., Mlynská ul. 31, v Košiciach dňa 19. 4. 2011, kde sa dalo vyšetriť 61 záujemcov;
- zamestnancom a študentom Technickej univerzity v Košiciach, Letná 9, v rámci športového dňa (4. 5. 2011). Poskytované služby obsahovali meranie vybraných antropometrických parametrov a tlaku krvi, ktoré podstúpilo 62 osôb, z toho 10 mužov a 6 žien konzultovalo problematiku odvykania od fajčenia;
- počas Dňa otvorených dverí v spoločnosti Magneti Marelli Slovakia, s. s. r. o. v Kechneci pre zamestnancov a ich rodinných príslušníkov. Vyšetrených bolo 91 klientov. Protifajčiarskeho poradenstva sa zúčastnili 4 muži a 4 ženy;
- zamestnancom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny na Staničnom námestí č. 9 v Košiciach bol zisťovaný celkový cholesterol a vybrané antropometrické parametre. Vyšetrených bolo 84 klientov, z toho 8 žien v Poradni na odvykanie od fajčenia.

Popis vyššie uvedených akcií s fotodokumentáciou a vyhodnotením výsledkov vyšetrení bol uverejnený na intranete poisťovne.

Na základe dopytu zo strany škôl, sme poradenské služby s vyšetrením všetkých základných parametrov poskytli 19 záujemcom spomedzi personálu Základnej školy Kežmarská 28 v Košiciach (dňa 4.4. 2011). V rámci Dňa otvorených dverí na ZŠ Ľ. Fullu bola u záujemcov meraná hladina celkového cholesterolu. Vyšetrených bolo 29 osôb (rodičia a pedagógovia). Protifajčiarske poradenstvo využili 3 ženy a 1 muž.

V roku 2011 sme navštívili 5 denných centier pre seniorov (t. j. na Laboreckej ul. 2 v Košiciach, na Hlavnej ul. 100 – opakovane, na Železiarenskej ul. v Šaci, na ul. Obrancov mieru 2 a napokon DC pri Miestnom úrade MČ Košice – Pereš), kde sme poskytli poradenstvo celkovo 55 záujemcom (merané boli u nich biochemické parametre, ako celkový cholesterol, HDL, triglyceridy, glukóza a vybrané somatometrické parametre – tlak krvi, pulz, obvod pása, bokov, hmotnosť, výška).

Informácie o priebehu poradenstva pre seniorov boli uverejnené na webovej stránke MČ Košice – Staré Mesto ako aj v tlačenej podobe v Informačnom spravodaji MČ – v Staromestských listoch č. 3/2011, v článku pod názvom „Seniorov vyšetřovali“.

Na základe opätovného oslovenia zo strany *Strediska krízovej intervencie – Zariadenia núdzového bývania* na Adlerovej 4 v Košiciach, poskytli sme poradenstvo a vyšetrenia 15 záujemcom z radov klientiek (matiek) a zamestnancov strediska. Poradenstvo na odvykanie od fajčenia absolvovalo 6 žien.

Z hľadiska masmediálneho pôsobenia v oblasti prevencie chronických ochorení a zvýšenia kvality života, mali sme v denníku *Košický Korzár* dňa 4. 1. 2011 publikované interview na tému „Prestať s fajčením mnohí bez pomoci nedokážu“. Na webovej stránke RÚVZ Košice (v položke Aktuality) sme uverejnili príspevok pod názvom "Poradňa zdravia – podpora zdravého spôsobu života, projekt s finančnou podporou Fondu zdravia mesta Košice, n. f." (pozostávajúci z informácie o projekte; výsledkov vybraných vyšetrení – tab. 1 a fotodokumentácie – obr. 1-11).

Pre účely ďalšieho vzdelávania sme sa v hodnotenom období zúčastnili dvoch školiacich akcií na SZU v Bratislave:

- workshopu – intervenčná epidemiológia v dňoch 6. – 8. 4. 2011 (organizátor: Katedra epidemiológie);
- inovačného kurzu pre informatikov vo verejnom zdravotníctve v dňoch 17. – 18. 5. 2011 (organizátor: Katedra medicínskej informatiky).

Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme hlavne u detí a mládeže s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotno-výchovným témam, pozri bod 9.1. – cieľ č. 1 a bod 9.10.

9.9 CINDI program SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI môžeme zhrnúť nasledovne:

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu jedincov, sa podieľame na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je prednášková činnosť, orientovaná prioritne na školskú mládež, v rámci ktorej sú najviac preferované témy zdravý životný štýl a prevencia závislostí.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (predtým kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých mamičiek s deťmi, ktoré sa zapájajú do činnosti v materských centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie pre pracovné kolektívy, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Mimoriadna úloha: HBSC štúdia

Aktivity v rámci realizácie mimoriadnej úlohy, boli v 1. polroku 2011 zamerané na prípravu národnej správy HBSC štúdie z výsledkov výskumnej časti získaných v minulom roku. Postupne bola navrhnutá a pripomienkovaná osnova správy a jej formálna úprava, medzi riešiteľov boli rozdelené jednotlivé kapitoly, uskutočnil sa výber dát na ďalšiu interpretáciu pre každú kapitolu, realizovala sa séria stretnutí výskumného tímu s cieľom zjednotiť charakter písania správy, atď. Po príprave prvej pracovnej verzie národnej správy bola táto opakovane pripomienkovaná a upravovaná, vybrali sa kľúčové zistenia z celého rozsahu správy a realizovalo sa záverečné editovanie textu. Správa bola vydaná v máji 2011, nasledovala jej prezentácia v médiách, distribúcia o. i. aj všetkým regionálnym úradom verejného zdravotníctva v SR na oboznámenie sa a ďalšie využitie. Recenzie, ako aj mediálny ohlas na národnú správu boli veľmi priaznivé. V júli 2011 bol členmi HBSC tímu vyplnený dotazník hodnotenia premenných v súvislosti so sociálnou žiadúcnosťou odpovedí – výsledky budú slúžiť pre prípravu dotazníka v ďalšej vlne zberu. Koncom roka bol gestorom štúdie zaslaná na pripomienkovanie nová verzia dotazníka obsahujúca položky súvisiace s nerovnosťami v zdraví, so zadaním vyjadriť sa, ktoré otázky sú relevantné pre populáciu žiakov a študentov v Slovenskej republike. Pripomienky boli zaslané na ďalšie spracovanie. Agentúre pre vedu a výskum bol zaslaný vyplnený aplikačný formulár pre ďalšiu vlnu zberu údajov, spolupráca spočívala v pripomienkovaní tohto materiálu. Medzinárodnému koordinačnému centru HBSC bol začiatkom decembra zaslaný registračný formulár člena národného tímu HBSC so zaradením do „Policy development group“.

Spoluúčasť na ďalších súvisiacich programoch a projektoch:

Na základe metodického pokynu HH SR (účinnosť od 01.08.2010) ku realizácii „**Programu ovocie a zelenina do škôl**“, do ktorého je zapojená SR prostredníctvom Ministerstva pôdohospodárstva SR, sa v mesiacoch september – október 2011 zrealizoval výstupný monitor. V úzkej spolupráci s odborom HDaM sa uskutočnil zber výstupných údajov o spotrebe ovocia a zeleniny, zdravotnom uvedomení, fyzickej aktivite a zdravom životnom štýle detí, žiakov a rodičov vo všetkých materských školách, základných školách

a základných školách so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktoré boli zúčastnené vstupného monitorovania v roku 2010. Nakoľko v Košickom kraji je do „programu“ zapojená jediná škola so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (Spojená škola internátna, Zeleného stromu 8, Rožňava) mimo právomoc regiónu a podľa prípisu HH SR na uskutočnenie monitoringu neboli pridelené finančné prostriedky, dotazníkovú akciu na škole, po dohode medzi pracoviskami, opäť zorganizovalo a zabezpečilo odd. podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Rožňave (12 dotazníkov zo ŠZŠ). Všetky údaje z 255 obširných dotazníkov výstupného monitorovania boli zadané do zaslaných súborov a odoslané v elektronickej forme na ÚVZ SR na spracovanie.

Na základe žiadosti ÚVZ SR bol vypracovaný a dňa 22.11.2011 odoslaný **odpočet sprievodných aktivít** za rezort zdravotníctva v **Košickom kraji**.

Na školách v **Košickom regióne** pracovníčky odboru podpory zdravia zrealizovali v školskom roku 2010/2011 nasledovné skupinové edukačné aktivity (vo forme prednášok, alebo PowerPoint-ových prezentácií s následnou interaktívnou besedou) so zameraním na:

1/ Zdravá výživa - ZŠ Nám. L. Novomeského 2, Košice pre 1. ročník (93 žiakov); MŠ Belehradská 6, Košice pre 70 rodičov;

2/ Zdravý životný štýl a zdravá výživa - ZŠ Hroncova 23, Košice pre 2. – 3. ročník (53 žiakov); ZŠ Považská 12, Košice pre školský klub, 1. – 4. ročník (40 žiakov); Katolícka stredná pedagogická škola sv. Cyrila a Metoda, Charkovská 1, Košice pre 2. ročník (19 študentov);

3/ Zdravie a životospráva - Školský internát, Jedlíkova 11, Košice pre 83 študentov, 5 pedagógov;

4/ Zdravý životný štýl a hygiena životného prostredia - ZŠ Hroncova 23, Košice pre 2. – 3.ročník (53 žiakov); Súkromná ZŠ Dneperská 1, Košice pre 1.ročník (89 žiakov); Súkromná ZŠ Starozagorská 8, Košice pre 1. – 4. ročník (30 žiakov).

V 5 MŠ, 3 ZŠ a 3 ŠZŠ boli rodičia v rámci rodičovských združení informovaní o programe „Ovocie a zelenina do škôl“.

Všetkým materským školám na území mesta Košice a Košice – okolie boli elektronicky zaslané publikácie na podporu výchovy k zdravej výžive a zdravému životnému štýlu „Dano a Danko učia deti o zdravej výžive“ – pracovný zošit pre predškolákov a metodický list pre učiteľov materských škôl.

V rámci edukačného pôsobenia na školách v spádovom území sme realizovali zdravotno-výchovné aktivity uvedené v bodoch 9.1., 9.3., 9.5. – 9.10.

Dominovali **skupinové intervenčné metódy** – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená k 9 témam (prevencia drogových závislostí, prevencia fajčenia, zdravý životný štýl a zdravá výživa, hygiena životného prostredia, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevencia pohlavných ochorení a infekcie HIV/AIDS, stomatohygiena). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Priebežne poskytujeme metodické usmernenia a individuálne konzultácie podľa potrieb žiadateľa. **Poradenstvo** v oblasti využívania zdravotno-výchovných metódik, postupov ako aj v oblasti práce s propagačným materiálom bolo na požiadanie poskytnuté 22 základným školám (14x osobne, 8x písomne), 13 stredným školám (2x písomne, 11x osobne), Reedukačnému centru na Hornom Bankove č. 15 (1x osobne, 1x písomne), 1 školskému internátu v Košiciach (osobne) a MŠ v Košických Olšanoch (1x osobne, 1x písomne). Z nášho podnetu boli školy písomne usmerňované podľa aktuálnosti.

Z hľadiska sumárneho prehľadu, sme výchovno-vzdelávaciu činnosť (mimo projektu v bode 9.3.2.) uskutočnili celkovo na 1 MŠ, 21 ZŠ, 13 SŠ, v zmienenom reedukačnom centre a v 1 školskom internáte. .

Tradičné skupinové edukačné aktivity boli vykonané na 1 MŠ, 13 ZŠ (I. a II. stupeň), 9 SŠ, u niektorých opakované a v 1 reedukačnom centre. Intervenovaných v rámci vyššie uvedených tém bolo spolu 3207 žiakov a študentov.

Materským a základným školám, centráram voľného času a materským centráram v Košiciach a okolí sme dali do pozornosti dve publikácie na podporu výchovy k zdravej výžive a zdravému životnému štýlu, vypracované v súlade so Štátnym vzdelávacím programom ISCED 0 – pre predprimárne vzdelávanie. Boli to tituly: „Dano a Danka učia deti o zdravej výžive“ – pracovný zošit pre predškolákov a metodický list pre učiteľov materských škôl (obe ako 2. vydanie, z edície Príroda, Bratislava 2010). Publikácie sú určené deťom (hlavne vo veku 5 až 6 rokov) a pedagógom a rodičom.

Projekt Tvoja správna voľba nadnárodného charakteru (schválený v rámci programu Európskej komisie „Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti“) je v gescii Prezídia Policajného zboru SR, Odboru komunikácie a prevencie a časovo vymedzený na roky 2009 – 2011. Cieľovou skupinou sú deti vo veku 9 – 10 rokov. Projekt je zameraný na prevenciu závislostí od tabaku, alkoholu a marihuana, ktorá sa v praxi aplikuje formou putovnej výstavy – interaktívnej tvorivej dielne – skupinovej vzdelávacej aktivity. V Košiciach bola predmetná výstava inštalovaná v priestoroch Východoslovenskej galérie na Hlavnej ul. 27 v čase od 25. 1. do 5. 3. 2010. Na jej prezentácii sa podieľali animátori z KR PZ v Košiciach, OR PZ v Košiciach, OR PZ Košice-okolie a RÚVZ Košice. Podľa vyhodnotenia návštevnosti výstavy, intervenovaných bolo spolu 29 ZŠ s celkovou účasťou 899 žiakov I. stupňa. Informáciu o akcii sme v roku 2010 umiestnili na webovú stránku RÚVZ Košice.

Našu participáciu na projekte sme prezentovali na dvoch odborných podujatiach:

- na X. celoštátnej odbornej konferencii medicínsko-technických pracovníkov v Trenčíne (organizátori: Slov. komora MTP, Regionálna komora MTP Trenčín), kde sme vystúpili s príspevkom na tému *Participácia RÚVZ so sídlom v Košiciach na nadnárodnom preventívnom projekte "Tvoja správna voľba"* (od autorov: Šmídeková, I., Schnitzerová, E. et al.);
- na seminári pre pracovníkov so SŠ vzdelaním (organizátor: RÚVZ Košice) s príspevkom pod názvom *Prevencia závislostí štatisticky najčastejšie užívaných drog u detí školského veku v rámci nadnárodného projektu "Tvoja správna voľba"* (od autorov: Schnitzerová, E., Šmídeková, I., Gregová, S., Fabianová, M.).

Propagačne (aj smerom k školskej mládeži) sme podporili nasledovné **informačné kampane**:

- **4. ročník celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane-sút'aže „Vyzvi srdce k pohybu“**, realizovaný pod gesciou RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v rámci programu CINDI WHO (viac v bode 9.7.);
- **3. ročník medzinárodnej kampane pod heslom „Umývaj si ruky – zachrániš život“** (Save Lives: Clean Your Hands), ako súčasť programu Svetovej zdravotníckej organizácie (pod názvom „First Global Patient Safety Challenge, Clean Care is Safer Care“) – globálnej výzvy pre zdravie pacientov, zdravotníckeho personálu a verejnosti. Iniciátorom tejto kampane na Slovensku bol Úrad verejného zdravotníctva SR (viac v bode 9.5.);
- tohtoročný **Svetový deň bez tabaku (31. máj)**, ktorý sa v zmysle výzvy SZO niesol pod heslom „Rámcový dohovor na kontrolu tabaku“, s cieľom upozorniť na škodlivé účinky tabakového marketingu a fajčenia. Tento deň sme pripomenuli všetkým ZŠ a SŠ v Košiciach i okolí zaslaním dvoch informačných letákov (pozri bod 9.5.);

- významný termín *Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi (26. jún)* v znamení motta: „Mysli na zdravie, nie na drogy!“ sme dali do povedomia všetkým ZŠ, SŠ a CVČ v Košiciach a okolí taktiež prostredníctvom zaslania dvoch informačných letákov s rovnomenným názvom (pozri bod 9.5.);
- významný termín *Svetový deň srdca (posledná septembrová nedeľa, t. j. 25. 9. 2011)* a *5. ročník celonárodnej kampane MOST (Mesiac o srdcových témach)* sme spropagovali viacerým inštitúciám vrátane škôl, viac v bode 9.5.
- Podieľali sme sa na distribúcii edičných materiálov ÚVZ SR – 4 titulov zdravotnovýchovných filmov na DVD nosiči s určením pre RÚVZ v Košickom kraji (1. „Kde bolo, tam bolo, fajčenie škodilo“; 2. „Prečo zvieratká bolia zúbky“; 3. BECEP – Dopravné nehody a prvá pomoc, BECEP – výchovno-vzdelávacie spoty; 4. „Play true – Ži pravdivo“ – k problematike dopingu).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia. Vzhľadom k tomu, že v súčasnosti sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je populácia vystavovaná, je potrebné zabezpečiť aktualizáciu súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie SR so zameraním na identifikáciu a prioritizáciu takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni. Jej cieľom je teda redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Plnenie úloh súčasného NEHAP sa realizuje na regionálnej úrovni v zabezpečovaní napríklad monitoringu pitnej vody, vody na kúpanie, vyšetrovaní kojeneckých vôd, piesku z detských pieskovísk, kontrole dodržiavania ustanovení zákona o ochrane nefajčiarov, pri posudzovaní projektových dokumentácií na umiestnenie stavieb so zameraním na eliminovanie rizík zo životného prostredia na zdravie obyvateľov.

V roku 2011 bolo oddelením HŽP odobratých 213 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z ktorých 20 vzoriek (9,39 %) nevyhovovalo požiadavkám platnej legislatívy. V okrese Levice sa nachádzajú dve letné kúpaliská Rekreačné zariadenie Margita – Ilona a Wellness Santovka, 3 celoročné kúpaliská – Krytá plaváreň v Leviciach, Relax centrum v Tlmačoch a Relaxačno – športový areál v Kalnej nad Hronom. Z týchto rekreačných zariadení bolo v roku 2011 odobratých 33 vzoriek vody na kúpanie, ktoré vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy. Z lokality s neorganizovanou rekreáciou Lipovina v Bátovciach boli odobraté 3 vzorky povrchovej vody, ktoré nevyhovovali požiadavkám platnej legislatívy pre zvýšenú farbu, celkový fosfor a zníženú priehľadnosť. V lokalite je umiestnená informačná tabuľa „Voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“.

1.3 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Cieľom toho projektu je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej úrovni aj regionálnej úrovni. Tento projekt by mal nadviazať na predchádzajúce aktivity z medzinárodného projektu ENHIS2 a odporúčaní vyplývajúcich z 5. ministerskej konferencie o životnom prostredí a zdraví v Parme v roku 2010.

Na regionálnej úrovni je zabezpečované uverejňovanie informácií na internetovej stránke RÚVZ a v regionálnej tlači. V roku 2011 boli uverejnené údaje o aktuálnom zásobovaní obyvateľov pitnou vodou a verejných vodovodoch v okrese Levice, všeobecné informácie o pitnej vode, umiestnení individuálnych vodných zdrojov a spôsobe ich dezinfekcie, výsledky monitoringu pitných vôd z verejných vodovodov v okrese Levice priebežne aktualizované počas roka, článok o rizikách rekreačného kúpania, článok pri príležitosti Svetového dňa vody uverejnený aj v regionálnej tlači, článok o základných hygienických požiadavkách na ochranu zdravia pri záplavách. Pre internetovú televíziu bol poskytnutý rozhovor na tému Kvalita vody na kúpaliskách a vodných plochách. Údaje z monitoringu vody na kúpanie sú zhromažďované a vyhodnocované v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, údaje z monitoringu pitnej vody v Informačnom systéme o pitnej vode. Obidva tieto systémy slúžia aj na poskytovanie informácií pre verejnosť.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Cieľom tejto úlohy je vypracovať prehľad úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Budú vytipované verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalita vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch. Súčasťou úlohy bude aj zhodnotenie výskytu infekčných ochorení prenosných pitnou vodou v SR podľa administratívneho členenia a typu zásobovania pitnou vodou.

V roku 2011 boli spracované na jednotlivých RÚVZ tabuľkovou formou prehľady verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru a prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú pitnou vodou viac ako 5000 obyvateľov.

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Úprava a doplnenie funkčnosti Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie zefektívni a zlepší prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie, zabezpečí plnenie požiadaviek smernice č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie.

Sledovanie kvality vody, vybavenosti a prevádzky rekreačných lokalít zohráva dôležitú úlohu v preventívnej ochrane zdravia ľudí. Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie bol uvedený do prevádzky v roku 2008, prostredníctvom neho je zabezpečené aj informovanie verejnosti o aktuálnej situácii na kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie na jednotlivých lokalitách. RÚVZ Levice sa podieľa na spracovaní informácií v tomto systéme, údaje sú v ňom spracúvané celoročne, počas LTS týždenne sa realizuje aktualizácia stavu jednotlivých kúpalísk a vzoriek vôd na kúpanie, na konci letnej sezóny bola prostredníctvom informačného systému spracovaná správa o vyhodnotení LTS 2011.

1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Hodnotenie dopadov na zdravie je v SR zákonnou požiadavkou od 1.1.2011. Cieľom tejto úlohy je posilniť odbornosť zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie, zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov hodnotenia dopadov na zdravie vydaním vyhlášky MZ SR.

Na pracovnej porade vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia ÚVZ SR a RÚVZ SR v dňoch 11. a 12. mája v Dudinciach boli vedúci odd. HŽP oboznámení s aktualizáciou „Usmernenia ÚVZ SR Hlavného hygienika SR k postupu pri uplatňovaní pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva pri hodnotení dopadov na verejné zdravie ako aj s prípravou vyhlášky MZ SR zameranej na posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Podľa Nariadenia vlády SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaraďovanie prác do kategórií sa vedie evidencia zaraďovania prác do tretej a štvrtej kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

Ku dňu 31.12.2011 za okres evidujeme 67 subjektov, v ktorých sú určené práce z hľadiska zdravotných rizík. Počty exponovaných zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie sa vedú v programe ASTR. V roku 2011 boli v 2 organizáciách určené práce z hľadiska zdravotných rizík, v 6 organizáciách boli práce z hľadiska zdravotných rizík zrušené a v 10 organizáciách boli práce z hľadiska zdravotných rizík prehodnotené. K 31.12.2011 sme v okrese evidovali 3502 zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie z hľadiska zdravotných rizík, z toho 655 žien. V okrese došlo oproti roku 2009 k zníženiu počtu pracovníkov, ktorí vykonávajú rizikové práce o 414 u žien došlo k zvýšeniu o 12.

V organizáciách, v ktorých sú už určené práce z hľadiska zdravotných rizík, a v ktorých došlo k zmene výroby a strojnotechnologického vybavenia bolo vykonané prehodnotenie vplyvu faktorov pracovného prostredia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Ochrana zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci sa uskutočňuje podľa Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

V roku 2011 bolo zamestnancami oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 15 previerok so zameraním na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami.

Pre prevádzky s expozíciou faktora chemických škodlivín bolo schválených 27 prevádzkových poriadkov.

V roku 2011 sme neevidovali žiadnu mimoriadnu situáciu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V roku 2011 evidujeme v okrese Levice 12 zamestnancov, z toho 3 ženy, ktorí vykonávajú rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v kategórii rizika 3.

V Nemocniciach s poliklinikami, n.o. Nitra, prevádzka ZZ Levice na oddelení poliklinickej onkológie sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní jeden lekár, dve zdravotné sestry a jedna upratovačka.

V stavebno - montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice, ktorej činnosť je zameraná na opravu miestnych komunikácií sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní 9 muži v profesii asfaltér.

V roku 2011 bolo v okrese Levice schválených 22 plánov práce na likvidáciu azbestu. Najviac azbestu a materiálov obsahujúcich azbest čo do množstva sa odstraňuje v AE Mochovce – dostavba 3. a 4. bloku. Okrem toho dochádza často k odstraňovaniu azbestových rúr v bytových jadrách. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vyplnených 36 kontrolných listov – dotazníkov na ochranu zamestnancov pred rizikom vystavenia prachu azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest. V okrese evidujeme 6 subjektov, ktoré majú oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V okrese evidujeme len dve pracoviská, ktoré sú zaradené do tretej kategórie rizikových prác, a to v spoločnosti Slovenské elektrárne a.s., závod Atómové elektrárne Mochovce. Na pracovisku Blokovej dozorne 1 a 2, Atómové elektrárne Mochovce boli určené práce z hľadiska zdravotných rizík - zmenový inžinier, vedúci reaktorového bloku, operátor primárneho okruhu, operátor sekundárneho okruhu a manipulant el. velína II – rozvodný a na

pracovisku Spoločnej dozorne bola určená práca z hľadiska zdravotných rizík - operátor spoločnej dozorne. Určenie bolo konzultované s ÚVZ SR.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Na pracoviskách je pomerne málo profesií, kde by mohol byť zvýšený výskyt chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia a následne aj nepatrné hlásenie podozrení na choroby z povolania.

V roku 2011 bolo hlásené a následne prešetrené podozrenie na chorobu z povolania u administratívnej pracovníčky Dg. Syndrom canalis carpi vpravo. Toto nebolo priznané ako choroba z povolania.

Za posledné roky je celkovo nízky počet hlásení podozrení na chorobu z povolania. Okrem uvedeného boli na náš úrad hlásené a následne prešetrené podozrenia s Dg.:

- Hypacusis perc. bilat. stredne ť. st.
- Amyotrofická laterálna skleróza s centrálnym aj periférnym postihnutím
- Dermatitis cont. man. I. utr. profes. susp.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V okrese evidujeme v mnohých organizáciách profesie – operátor pri výrobe, ktorých práca je zameraná na obsluhu strojov a vyžaduje si polohu pri práci, pri ktorej dochádza k záťaži pohybového aparátu. Pri štátnom zdravotnom dozore v rámci preventívnych a nápravných opatrení sledujeme predchádzanie vzniku chorôb z povolania. V roku 2011 nebolo zamestnancami oddelenia preventívneho pracovného lekárstva vykonané prešetrovanie podozrenia na ochorenie chrbtice z profesionálnych príčin.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Zamestnanci oddelenia vykonávajú štátny zdravotný dozor v organizáciách so zameraním na pracovné podmienky a režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami. Pri štátnom zdravotnom dozore sa opakovane zisťujú nevhodné mikroklimatické podmienky, nevhodná úprava povrchu podlahy, vysoké umiestnenie obrazovky, chýbajúce vhodné opierky nôh, nevhodné stoličky, nevhodne umiestnený monitor vo vzťahu ku klávesnici, nesprávna orientácia monitorov počítačov smerom k oknám s následným vznikom odleskov a svetelných odrazov a nevhodné pracovné stoly pod počítačmi. Zlepšenie situácie sa dosahuje inštaláciou LCD obrazoviek.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Úloha je plnená v spolupráci s odd. podpory zdravia. V roku 2011 bolo vyšetrených 80 respondentov zaradených do tohto projektu.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Úloha je priebežne zabezpečovaná už niekoľko rokov. V roku 2011 bolo odobratých a vyšetrených bolo 24 vzoriek kuchynskej soli z dovozu. V jednej vzorke bol prekročený obsah sledovaných látok (jodičnan draselný) nad limitnú hodnotu.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V spolupráci s oddelením podpory zdravia je riešená táto úloha. V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté 4 vzorky potravín k laboratórnemu vyšetreniu na prítomnosť farbív. V 3 vyšetrených vzorkách boli preukázané farbivá, ktoré výrobca aj uvádzal na obale. Okrem toho bola vykonaná kontrola označovania 2 výrobkov na prítomnosť prídavných látok. Výrobky boli označené v zmysle požiadaviek platnej legislatívy.

- Minerálne a pramenité balené vody

V sledovanom období bolo odobratých celkom 51 vzoriek minerálnej vody a 7 vzorka pramenitej vody. Z vyšetrených vzoriek minerálnej vody 2 vzorky nevyhovovali požiadavkám platnej legislatívy v mikrobiologických ukazovateľoch a 13 vzoriek nevyhovovalo v chemických ukazovateľoch.

- Radiačne ošetrované potraviny

Odobratá bola 1 vzorka k laboratórnemu šetreniu. K dnešnému dňu neboli doručené výsledky laboratórnych rozborov.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

V druhom polroku 2011 prebehol VII. Celoštátny prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR vo vekových skupinách od 7 do 18 rokov. Prieskum je zameraný na monitorovanie rastu detskej a dorastovej populácie sledovaním vybraných antropometrických ukazovateľov, ktoré budú slúžiť okrem iného na zmapovanie trendov výskytu nadhmotnosti a obezity u detí a mládeže. Gestorom projektu je ÚVZ SR v spolupráci s Ústavom hygieny LF UK v Bratislave. Projekt bol realizovaný v zmysle metodického pokynu ÚVZ SR. V okrese Levice boli do projektu zapojení žiaci nasledovných škôl: ZŠ E.B. Lukáča Šahy, ZŠ Kozárovce, ZŠ Pukanec, ZŠ A. Kmeťa Levice, SOŠ Ul. SNP 41 Šahy, SPŠ Levice, Fr. Hečku 25, OA Levice, Gymnázium A.Vrábla Levice. Celkom bolo do prieskumu zapojených 512 respondentov, z toho 320 žiakov ZŠ a 192 žiakov SŠ. Zistené údaje sú vkladané do masky v programe excel, zaslané budú spolu s vyplnenými hárkami na ÚVZ SR, odbor hygieny detí a mládeže k ďalšiemu spracovaniu.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je zistiť trendy v oblasti zneužívania tabaku, alkoholu a drog u detí a mládeže v SR na základe dlhodobých štúdií. Získané výsledky štúdií porovnať s výsledkami vybraných EU krajín. Gestorom projektu je Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, VÚDPaP, ÚVZ SR. ESPAD – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách je jednou z reprezentatívnych štúdií na Slovensku. Piaty ročník prieskumu bol vykonaný v termíne 04. – 08.04 2011. Prieskum bol realizovaný náhodným výberom škôl, dotazníkovou formou. Zapojení boli žiaci 9.- ročníkov ZŠ a žiaci 1. – 4. ročníkov všetkých typov SŠ. V okrese Levice boli do projektu zapojené tieto školy: ZŠ Pohronský Ruskov, SOŠ Kalná nad Hronom, SOŠ Šahy, Ul. SNP č. 41. Celkom bolo do projektu v okr. Levice zapojených 12 žiakov ZŠ a 150 žiakov SŠ. Vyplnené dotazníky a hlásenia za jednotlivé triedy boli zaslané ÚVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Realizácia III. etapy projektu bola pre rok 2011 pozastavená

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže 11 a 17 ročných získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, MUDr. Pavol Šimurka, prednosta Pediatrickej kliniky FN TN, ÚVZ SR.

Do projektu bolo zapojených 14 pediatrických ambulancií, zozbieraných bolo 112 dotazníkov z preventívnych prehliadok 11 a 17 ročných detí za rok 2010. V I. polroku 2011 sme ukončili vkladanie zozbieraných údajov do PC programu Epi-info a zaslali na ďalšie spracovanie gestorovi projektu - RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa pravidelne v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (diskety) alebo písomnou formou – **úloha sa plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú alebo elektronickú správu o zahájení očkovania vo svojom obvode – 6 mesiacov. Kontrola očkovania sa vykonáva každoročne v priebehu mesiaca september, kontrolované bude obdobie od 1.9.2010 – 31.8.2011. **K 31.8.2011** bola vykonaná kontrola výkonu povinného očkovania – výsledky kontroly presiahli úroveň **99 % zaočkovanosti**

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam uložených rozhodnutím:

- **o zvýšenom zdravotnom dozore – 36 prípadov kontaktov** s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť,
- **o lekárskom dohľade – 103 osôb** – 74x kontakt so Shigelou, 17x kontakt s VHA, 10x kontakt s VHB a 2x poranenie zdravotníckych pracovníkov pri manipulácii s injekčnou ihlou
- **o vykonaní očkovania** – bolo potrebné zahájiť očkovanie u 6 **novorodencov** HBsAg pozitívnych matiek a nevyšetrených matiek, 12 **rodinných kontaktov** s VHB
- **o podávaní protilátok** – nebolo potrebné zahájiť
- **o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby** – 7 **rodinných kontaktov** so suspektnou bakteriálnou meningitídou a 5 **zdravotníckych pracovníkov**

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané:

- **šetrenie v ohniskách nákaz – 657 epidemiologických šetrení** v ohniskách nákaz prenosných ochorení

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Nový systém hlásenia EPIS, ktorý je plne funkčný od 1.1.2007.

- **prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy** – pravidelným denným vkladáním informácií,

následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch - od 1.1.2011 = **1916 prípadov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz**

6.4 Nozokomiálne nákazy

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových i ambulantných zdravotníckych zariadení je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. Za obdobie od 1.1. – 30.6.2011 bolo v okrese levice hlásených 202 prípadov nozokomiálnych nákaz.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o:

→ **akútnych respiračných ochoreniach a chrípky** - pravidelne v týždenných intervaloch - **52 týždňov**

→ **epidémiu tzv. systém rýchleho varovania (SRV)** – jedná sa o systém okamžitého zadávania

údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – **3x výskyt hnačkových ochorení**

→ **v epidemiologickej súvislosti**

menigitídy (len bakteriálne), sepsy – 0 prípadov

akútne chabé obrny – 0 prípadov

osýpky, rubeola, parotitídy - 0 prípadov

vírusové hepatitídy – 2 prípadov (zadávajú sa len akútne prípady a nie chronické)

iné informácie 5 prípadov SARI, z toho 3 laboratórne potvrdené prípady A(H1N1) a 4 úmrtia

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 27.1.2010 č. OLM/991/2010, 1148/2009 bola v dňa 9.2.2011 odobratá a do virologického laboratória ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 26.1.2011 č. OLM/841/1920/2011 bolo v dňoch 6.4., 25.5., 13.7., 7.9., 19.10. a 31.11.2011 odobraté a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslané **6 vzoriek** odpadovej vody.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ - och v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky pre študentov stredných škôl v okrese Levice. Za obdobie od 1.1. – 30.6.2011 bolo odprednášaných 12 prednášok s tematikou zameranou na prevenciu AIDS.

9. ODDELNENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Úloha nadväzuje na úlohy PVV r. 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva. Realizácia cieľov NPPZ zabezpečuje intervenciu na posilnenie prevencie a motivácie k nej na všetkých úrovniach spoločnosti. Úloha sa plní prostredníctvom pracovnej skupiny vytvorenej v ÚVZ SR. RÚVZ so sídlom v Leviciach nie je členom tejto pracovnej skupiny. Jednotlivé čiastkové úlohy pôvodného znenia NPPZ sú rozpracované v ďalších úlohách.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Téma „**Seniori v rodine a v spoločnosti**“, jej cieľom je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti. Aktivity majú motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia.

Seniorom bola v klube dôchodcov odprednášaná téma „Alzheimerova choroba a jej prevencia“ k prednášanej téme im bol distribuovaný aktuálny zdravotnovýchovný materiál. V Rotary klube bola odprednášaná prednáška „Zdravotný stav obyvateľov okresu Levice“. Vedúca oddelenia je členkou pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov.

9.4 EHES – European health examination survey (získovanie zdravia Európanov)

Cieľom projektu je získanie kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Po prebehnutí pilotnej štúdie sme sa zúčastnili pracovného seminára v RÚVZ v Banskej Bystrici, kde sme boli oboznámení s metodikou a prípravou realizácie II. fázy štúdie. Náhodným výberom bolo vybratých 70 obyvateľov okresu. Vyšetrenie zahŕňa vyplnenie dotazníka, ktorý obsahuje sociálnoekonomický stav, správanie v súvislosti so zdravím a otázky o zdravotnom stave respondentov. Fyzikálne vyšetrenie zahŕňa meranie výšky, hmotnosti, obvodu pása a tlaku krvi. Odoberá sa venózna krv na cholesterol celkový a HDL, triacylglycerol a glukózu. Zatiaľ sa štúdie zúčastnilo 14 respondentov.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Cieľom je prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Svetový deň TBC - článok poskytnutý regionálnej tlači (Pohronie, My na Pohroní, Slovenská brána, Levičan, Želiezovský spravodaj) a na WEB RÚVZ Levice. Boli zhotovené 4 panely.

Svetový deň vody – článok poskytnutý regionálnej tlači (My na Pohroní, Prima). Materiál bol uverejnený na WEB RÚVZ Levice. Boli zhotovené 4 panely.

Svetový deň zdravia – poskytli sme k uverejneniu článok regionálnej tlači (Pohronie, My na Pohroní, Želiezovský spravodaj, Slovenská brána). Materiál „ATB menej efektívne ako inokedy“, aktuálny k heslu roka 2011 bol uverejnený aj na WEB RÚVZ Levice. Panely zhotovené na verejných priestranstvách - 4 krát. V rámci svetového dňa zdravia boli uskutočnené 3 výjazdy mobilnou poradňou – 2 krát MsÚ Levice a 1 krát Detské jasle Levice (RF boli vyšetrené 32 obyvateľom).

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu - článok sme poskytli regionálnej tlači (My na Pohroní, Slovenská brána), bol poskytnutý rozhovor Levickej televízii. Vyhотовili sme 4 panely. V rámci svetového dňa bol uskutočnený výjazd na plaváreň v Leviciach, kde sme pravidelným návštevníkom zariadenia poskytli možnosť zapojiť sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ vyplnením „Účastníckych listov“. Zároveň boli vyšetované 9 návštevníkom plavárne rizikové faktory srdcovocievnych ochorení.

Svetový deň bez tabaku – poskytli sme článok regionálnej tlači (My na Pohroní, Slovenská brána) a na WEB RÚVZ Levice, 4 krát zhotovený panel na verejných priestranstvách mesta Levice. S pracovníkom firmy LEAF bola konzultovaná problematika škodlivosti fajčenia pracovníkov firmy na pracovisku a bol poskytnutý zdravotnovýchovný materiál na panel.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog – Na verejných priestranstvách v meste Levice, boli zhotovené 4 panely. Materiál bol uverejnený aj na WEB RÚVZ.

Svetový deň srdca – V spolupráci s Akadémiou vzdelávania v rámci akcie MOST (mesiac o srdcových témach) v TESCO Levice bolo za neštandardných podmienok vyšetrených 90 obyvateľov (cholesterol, TK a antropometrické merania). Zúčastneným bolo podané poradenstvo a zároveň boli pozvaní na štandardné vyšetrenie do PZ. Propagačný materiál bol uverejnený na WEB stránke RÚVZ. Pre obyvateľov bolo zhotovených 5 panelov na verejných priestranstvách mesta.

Svetový deň potravy – Na verejných priestranstvách v meste Levice, boli zhotovené 4 panely. Materiál bol uverejnený aj na WEB RÚVZ.

Medzinárodný deň bez fajčenia – S cieľom podpory zanechania fajčenia boli na V. ZŠ a na MsÚ v Leviciach uskutočnené aktivity zamerané na meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer a stanovenie stupňa závislosti na nikotíne podľa Fegerströmovho dotazníka. Bolo vyšetrených 34 obyvateľov.

Svetový deň AIDS – Regionálnej tlači (Slovenská brána, Pohronie, My na Pohroní, Želiezovský spravodaj, Pohronie) bol poskytnutý článok, ktorý bol zároveň uverejnený aj na WEB stránke. Na verejných priestranstvách boli zhotovené 4 panely. Na ZŠ a SŠ bolo odprednášaných 24 prednášok. ZŠ a SŠ si zapožičali videokazety AIDS k vlastným aktivitám.

9.7 Vyzvi srdce k pohybu

Cieľom kampane je znížiť chorobnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity. Formou intenzívnej mediálnej kampane v prebiehajúcej súťaži boli obyvatelia informovaní o význame pohybovej aktivity.

Ku kampani boli vykonané nasledovné aktivity:

1. **Regionálne médiá** – MY týždeň na Pohroní, Pohronie, Slov.brána, Levická televízia
2. **Webové stránky** – RÚVZ LV, MsÚ Levice
3. **e-mail** - MsÚ a OÚ v okrese LV, e-mail ZŠ, SŠ v okrese LV,
4. **Panely** – RÚVZ, NsP LV, DK Družba, CVC Junior
5. **OPZ** – v rámci návštevy klientov v PZ /Svetový deň zdravia, Svetový deň - Pohybom ku zdraviu, Klub tanca pre verejnosť Levice.

Na OPZ bolo doručených 23 Účastníckych listov, ktoré boli odoslané do RÚVZ Banská Bystrica.

9.8 Národný program prevencie obezity.

V súlade s programovým vyhlásením vlády SR na roky 2010 – 2014 je v poradni zdravia základnej klientom priebežne poskytované cieleňé individuálne poradenstvo zamerané na zdravú výživu, ktorého cieľom je zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou. V PSV bolo v prvom polroku poskytnuté poradenstvo 80 klientom.

Na OPZ naďalej pokračuje vlastný projekt „Pyramída zdravej výživy školáka“, zameraný na osvojenie si zásad racionálnej výživy. Na prvom stupni ZŠ si žiaci osvojujú zásady správneho stravovania zážitkovou formou. s použitím názorných zdravotno – výchovných pomôcok vytvorených na OPZ. Druhý stupeň ZŠ a SŠ absolvuje danú tému formou vedenej besedy. V rámci prevencie obezity bolo odprednášaných 10 prednášok.

9.9 CINDI program SR

Cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie, predovšetkým úmrtnosť na choroby srdcovo-cievne a nádorové vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických (civilizačných) ochorení. V základnej poradni zdravia bolo v prvom polroku 2011 vyšetrených 562 obyvateľov okresu za štandardných i neštandardných podmienok.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Cieľom úlohy je zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu. V prvom polroku 2011 bolo na ZŠ a SŠ odprednášaných 47 prednášok, na WEB stránke RÚVZ bolo uverejnených 18 aktuálnych tém, ktoré mohli školy využiť pri edukácii. Všetkým školám je pravidelne poskytovaný zdravotno-výchovný materiál (plagáty, letáky) a sú im zapožičiavené zdravotno-výchovné videokazety, DVD. Do MŠ, ZŠ a MC Medulienka bol poskytnutý zdravotnovýchovný materiál (plagáty, letáky) – 14 titulov, boli im zapožičané a distribuované (DVD BECEP) a zdravotno-výchovné videokazety – 11 titulov. V uplynulom roku prebehol výstupný monitoring programu „Ovocie a zelenina do škôl“ ktorý bol zameraný na monitorovanie spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity a zdravého životného štýlu detí, žiakov a rodičov. Spolu bolo spracovaných 127 dotazníkov. Mimoriadnu úlohu plní len RÚVZ so sídlom v Košiciach.

10.3 Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Je vykonávaný mesačný zber informácií o počte kontrol a výške pokút. Za RÚVZ so sídlom v Leviciach bolo vykonaných 598 kontrol fajčenia. V rámci edukácie bolo na ZŠ a SŠ odprednášaných 9 prednášok o škodlivosti fajčenia.

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR

Bolo zozbieraných **80 dotazníkov**, ktoré sú spracované v programe ALIMENTA.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V rámci monitoringu bola sledovaná E 104 – chinolínová žltá, E 129 – allura červená, E 124 košenilová červená, E 102 – tartrazín. Spolu bolo spracovaných 60 dotazníkov.

Ďalšie aktivity za RÚVZ Levice:

Prednášky	67
Regionálna tlač	13x článok, 2x rozhovor
Televízia	5 x rozhovor, 6 článkov
Mestský rozhlas	1 x
WEB články	18x
Médiám bolo poskytnutých 19 tém – 46 krát	

Prehľad uvedených informácií o plnení programov, projektov a iných úloh Vám zasielame na vedomie.

Projekty WHO:

- Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce
- Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami
- Sledovanie vrodených vývinových chýb v regióne jadrovej elektrárne Mochovce
- Súčasný stav výživy a výskyt obezity u detí vo veku od 6 do 15 rokov života vo vybraných regiónoch Slovenska
- Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku
- Prevencia chybného držania tela
- Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Projekty OZ:

- Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III) (monitorovanie kvality vôd na kúpanie v prírodných a rekreačných vodách, redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobených gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody, zavedenie registra sledovania úrazovosti detí a mladistvých v dôsledku vonkajších príčin, aktivity na podporu nefajčenia)
- Zavedenie registra sledovania úrazovosti detí a mladistvých v dôsledku vonkajších príčin v Slovenskej republike (1. etapa je zameraná na upozornenie na danú problematiku, pomocou bilbordov, rozhlasových a televíznych spotov a distribúcie plagátov)
- Systém informovania verejnosti s využitím internetových stránok úradov verejného zdravotníctva (materiálna príprava na realizáciu tejto úlohy)
- Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí
- Sledovanie poklesu spotreby pitnej vody z verejných vodovodov a zdravotných dôsledkov
- Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku
- Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti
- Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelšej populácie
- Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Projekty PCH:

- Národný imunizačný program (spracovávanie hlásení výkonov očkovania a vakcinácie do mesačných hlásení)
- Surveillance infekčných chorôb (opatrenia na predchádzanie ochoreniam)
- Informačný systém prenosných ochorení (nový systém hlásenia EPIS je funkčný od 1.1.2007)
- Mimoriadne epidemiologické situácie

V pravidelných týždenných intervaloch je odosielaná informatívna správa o stave a výskyte mimoriadnych epidemiologických situáciach v okrese Levice.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

1. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva

Úloha č. 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Úloha bola plnená nasledovne:

- štátny zdravotný dozor – počet kontrol **415 (ŠZD na základe písomného podnetu, žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií a kontrola rizikových prác)**
- posudzovaných prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku – počet **schválených prevádzkových poriadkov 119 /z toho 1 nesúhlas/**
- počet nariadených opatrení rozhodnutím: **473 opatrení** (prerušené konania rozhodnutia o uvedenie priestorov do prevádzky, pokyny, vyhlásenie rizikových prác, opatrenia ukladané v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru)
- konzultácie a usmernenia – počet **413**.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná novým programom ASTR_2011. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu úrovne pracovných podmienok, kontrolu stavu aktuálneho hodnotenia rizík a dodržiavanie zdravotného dohľadu podľa príslušných NV, taktiež usmerňovanie zamestnávateľov k možnostiam zníženia rizík. Mnohí zamestnávatelia si objednávajú výkon prác (vrátane rizikových) aj prostredníctvom SZČO. Plnenie povinností SZČO na úseku ochrany zdravia pri práci je naďalej obtiažne kontrolovateľné.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov:

Kontrola používania nebezpečných chemických látok a prípravkov, ktoré sú klasifikované ako veľmi toxické látky a prípravky a toxické látky a prípravky bola vykonávaná v poľnohospodárskom a priemyselnom sektore a v koželužskom priemysle – pri spracovaní a výrobe usní a koží. Uplatňovanie chemickej legislatívy podľa zákona č. 67/2010 a zák. č. 355/2007 Z.z. je kontrolované aj pri posudzovaní prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku pre expozície zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom . Bola vykonaná cielená kontrola podľa dotazníka REACH-EN-FORCE II u formulátora zmesí , o čom bola podaná osobitná správa.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

V rámci tejto úlohy bolo posúdených **22 žiadostí** na manipuláciu s azbestom pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb – práce zabezpečovali oprávnené organizácie a bolo vydaných **22 súhlasných rozhodnutí**. V rámci odstraňovania azbestových materiálov zo stavieb boli prešetrované 2 podnety. Podstatou jedného podnetu bolo podozrenie, že búracie práce vykonáva inštitúcia, ktorá nevlastní oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Na základe šetrenia bolo zistené, že azbestocementovú strechu na rodinnom dome si likvidoval majiteľ s rodinnými príslušníkmi. Vzniknutý odpad uložil v podkroví rodinného domu. Na situáciu sme upozornili príslušný obecný úrad za účelom ďalšieho usmernenia majiteľa rodinného domu o odbornej likvidácii vzniknutého nebezpečného odpadu. Druhý podnet sa týkal problematiky znečisťovania životného prostredia eternitom v obci Liptovská Kokava. Podnet bol odstúpený na prešetrovanie príslušnému Obvodnému úradu životného prostredia, úsek odpadového hospodárstva, Liptovský Mikuláš Problematika používania cytostatík v Liptovskej nemocnici s poliklinikou bola opätovne riešená s účastníkom konania s cieľom aktuálneho hodnotenia rizika. Účastník

konania predložil prevádzkový poriadok pre expozíciu pracovníkov cytostatikám, ktorý je v procese schvaľovania.

V koželužskom závode v Liptovskom Mikuláši boli aktuálne hodnotené riziká vyplývajúce z expozície chemickým faktorom, pričom bolo zistené, že zamestnávateľ používa prípravky, obsahujúce *n*-metyl-2 pyrolidon, ktorý je vedený v kandidátskom zozname nebezpečných látok podliehajúcich autorizácii.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže:

Prostredníctvom PZS bola prehodnotená psychická pracovná záťaž u zamestnancov Diagnostického centra, ul. J.Rumana 32, Ružomberok. Na základe hodnotenia bolo vydané rozhodnutie na preradenie všetkých zamestnancov z 3. do 2. kategórie práce. Prehodnotenie psychickej pracovnej záťaže bolo vykonané aj u zamestnancov Domovu sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia Liptovský Hrádok. Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže vykonala PZS a na základe hodnotenia bolo vydané rozhodnutie o zaradení zamestnancov do 3. kategórie práce.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Bolo prešetrovaných **5 prípadov** podozrenia na chorobu z povolania v tejto položke, celkovo boli priznané 3 prípady chorôb z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice:

Nebol šetrený žiadny podnet na chorobu z povolania v tejto položke.

Úloha č. 2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Úloha bola plnená priebežne. Plnenie úlohy je súčasťou štátneho zdravotného dozoru. Pri zistení práce so ZJ vykonávanej prevažnú časť z pracovnej doby sú používané kontrolné listy zamestnancov. V r. 2011 bolo vyhodnotených **35 kontrolných listov**.

Úloha č. 2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok:

Na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok) v rámci zapojenia sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne chemických látok formulovaných do zásady v r. 2011 bola vykonaná 1 kontrola zameraná na formulátora zmesí – výrobcu povrchovo aktívnych látok. Celkový počet skontrolovaných zmesí formulovaných a umiestnených na trh kontrolovanou spoločnosťou – 3. Zároveň boli skontrolované aj 3 karty bezpečnostných údajov. Orgánom verejného zdravotníctva boli uložené opatrenia, v povahe slovného odporúčania, aby formulátor zmesí vyžadoval od dodávateľov látok a zmesí karty bezpečnostných údajov a expozičné scenáre pre identifikované použitia.

2. Oddelenie hygieny detí a mládeže

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Na plnení tohto projektu sme sa podieľali v 2. polroku 2011. V mesiacoch október a november 2011 sme vykonávali na vybraných školách merania antropometrických ukazovateľov u detí a mládeže vo veku od 7 do 18 rokov. Merané boli nasledovné ukazovatele: telesná hmotnosť, výška, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov a obvod ľavého ramena. Pri realizácii sme postupovali podľa metodického pokynu, zaslaného ÚVZ SR. Do realizácie projektu boli zahrnuté nasledovné školy:

Gymnázium M.M.Hodžu, Hodžova 860/9, Liptovský Mikuláš

Základná škola, Čs. brigády 4, Liptovský Mikuláš

Stredná zdravotnícka škola, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš

Stredná odborná škola polytechnická, Demänovská cesta 669, Liptovský Mikuláš

Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

Základná škola, Hybe

Základná škola, Bystrická cesta 14, Ružomberok

Základná škola, Lúčky.

Celkový počet vyšetrených respondentov bol **512**. V roku 2012 (v termíne do 31.03.2012) bude vykonané počítačové spracovanie získaných údajov do zaslanej tabuľky v programe Excel.

4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V rámci plnenia tohto projektu sme v týždni od 04. do 08.04.2011 realizovali dotazníkový prieskum o alkohole a iných drogách ESPAD (Projekt európskeho školského prieskumu o alkohole a drogách). Prieskum sme realizovali u žiakov a študentov vybraných škôl regiónu Liptov, konkrétne:

v Základnej škole Hybe

11 žiakov 9. ročníka

v Hotelovej akadémii, Čs. brigády 1804, Lipt. Mikuláš

222 študentov 1. až 4. ročníka

v SOŠ obchodu a služieb, Vrbická 632, Lipt. Mikuláš

69 študentov 1. až 4. ročníka

v Gymnáziu M.M.Hodžu, Hodžova 860/9, Lipt. Mikuláš

91 študentov kvinty až oktávy.

Celkovo sme do prieskumu zahrnuli **393 žiakov a študentov**. Vyplnené dotazníky a hlásenia za jednotlivé triedy sme v stanovenom termíne zaslali odboru hygieny detí a mládeže Úradu verejného zdravotníctva SR, ktorý ich postúpil gestorovi projektu – Výskumnému ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave.

4.3. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V roku 2011 sa uvedený projekt nerealizoval. Tretia etapa projektu, ktorá mala byť realizovaná v roku 2011 u žiakov II. stupňa základných škôl sa presúva na rok 2012 (z dôvodu realizácie prieskumu telesného vývoja detí a mládeže SR).

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

V mesiaci január 2011 sme v rámci realizácie tohto projektu ukončili dotazníkový prieskum „Skríning detskej populácie“ v spolupráci s pediatriami v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok (zapojených bolo 12 pediatrov). Získané údaje z dotazníkového prieskumu sme v mesiacoch február až marec 2011 spracovali v databáze Epi-info a odoslali gestorovi

projektu – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Celkovo sme spracovali údaje od 137 respondentov.

Okrem vyššie uvedených projektov riešených v rámci odboru HDM sme sa podieľali aj na projekte „Program ovocie a zelenina do škôl“, gestorom ktorého je odbor podpory zdravia Úradu verejného zdravotníctva SR. V rámci realizácie tohto projektu sme v mesiacoch september až november 2011 vykonali dotazníkový prieskum - výstupný monitoring o spotrebe ovocia a zeleniny u detí materských škôl a žiakov 1. ročníkov základných škôl. Nakoľko v regióne nemáme školy, ktoré by boli zapojené do uvedeného projektu, monitoring bol vykonaný len v školách nezapojených, konkrétne:

Materská škola, Komenského 23, Liptovský Mikuláš (mestská – 15 detí)

Materská škola v Liptovských Sliačoch (vidiecka – 15 detí)

Základná škola, Čs. brigády, Liptovský Mikuláš a Základná škola Sv. Vincenta, Námestie A. Hlinku, Ružomberok (mestské – 30 detí) a

Základná škola v Liptovských Sliačoch (vidiecka- 30 detí), spolu 90 detí.

Údaje získané z monitoringu sme spracovali v programe Epi-info a odoslali v stanovenom termíne gestorovi projektu.

3. Oddelenie EPIDEMIOLOGIE

Č.ú. 6.1 Národný imunizačný program SR

Realizácia vlastného očkovania :

Bola realizovaná podľa platnej schémy- očkovacieho kalendára schváleného pre rok 2011

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním :

V rámci hlásneho systému EPIS monitorujeme každé hlásené ochorenie, ktoré je preventabilné očkovaním . Takéto ochorenie podrobne prešetrujeme, hlavne s dôrazom na jeho laboratórne potvrdzujúcu diagnostiku. V priebehu uplynulého roka sme žiadne ochorenie imunizačného programu nezaznamenali.

Manažment očkovania :

V rámci kvalitne vykonávanej kontroly a riadenia očkovania pracovníkmi odd. epidemiológie RÚVZ zabezpečujeme pre terénnych pediatrov pravidelné semináre a školenia s problematikou očkovania. Očkujúci lekári sú ďalej tiež odborne usmerňovaní mesačne zasielaním mesačných výkazov o infekčných ochoreniach. V mesačných intervaloch (vždy nasledujúci týždeň po skončení mesiaca) nám očkujúci pediatri zasielajú zoznamy očkovacích výkonov. Tieto zoznamy sú však zväčša v písomnej podobe, bez výstupov z počítačov, čím sú neprehľadné a následne sa tieto údaje zatiaľ nijak nevyužívajú. Počítačové prepojenie na fungujúci EPIS nie je urobené a ani pediatri nemajú očkovací program, ktorý by bol kompatibilný s našim.

Register očkovaných v rámci okresov neexistuje, rovnako tak nie je register celoslovenský.

Kontrola očkovania v SR :

Kontrola očkovania je vykonávaná každoročne v mesiaci september a október podľa predloženej anotácie. Priebežne je vykonávaná náhodná kontrola najmä pri zisťovaní

očkovania u ochorenia, ktoré je preventabilné očkovaním. Aj tento rok, ako každoročne bola vykonaná kontrola zaočkovanosti detskej populácie podľa predpísaných tabuliek, kedy sa kontrolovali predpísané ročníky detí. Kontrola preukázala dobrú úroveň zaočkovanosti, nezaznamenali sme žiaden obvod s poklesom zaočkovanosti pod 90%. Celkovo sa zaočkovanosť blížila k 100 %. O kontrole bola vyhotovená podrobná správa z kontroly očkovania, ktorá bola v termíne zaslaná na kraj.

Č.ú 6.2 Surveillance infekčných chorôb

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

u každého ochorenia, u ktorého je možné vykonať laboratórny dôkaz vyžadujeme, aby toto vyšetrenie bolo vykonané. Je k tomu potrebná dobrá spolupráca s niekoľkými laboratóriami v okrese – štátnymi aj súkromnými, ale tiež dobrá spolupráca s nadregionálnymi laboratóriami, ktoré vykonávajú špecifickú diagnostiku: virologické laboratória a laboratória NRC. Roky vykazujeme veľmi zlú spoluprácu s NRC pre pomalé vírusové ochorenia, čo bolo tento rok aj oficiálne kritizované v rámci konzultačného dňa NRC, ktorý sa konal na jar v Bratislave, kde bol tento problém prednesený v ppt prezentácii. Nič sa však nezlepšilo, napriek tomu, že na problém bola formou sťažnosti upozornená riaditeľka SZÚ, pod ktorú uvedené NRC patrí a v kópii aj hlavný hygienik a vedúci odboru epidemiológie ÚVZ SR. NRC nám naďalej odmieta zasielať výsledky vyšetrení pokrvných príbuzných ktorých my vyšetrujeme a rovnako tiež nefunguje žiadna spätná väzba ohľadne vyšetřovania pacientov a následne ich pitevného materiálu.

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Naša spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, ako aj s lekármi styčných odborností je veľmi intenzívna, nemáme problémy z ich strany s včasným hlásením infekčných ochorení. Lekári prvého kontaktu, ako aj laboratória nie sú zatiaľ naklonení elektronickému spôsobu hlásenia. Na našu písomnú výzvu zareagovalo len niekoľko málo lekárov.

Podľa počtu hlásených ochorení za celý rok vidieť poľavenie v hlásnej službe lekárov v Ružomberku, ktorých sme na základe tejto skutočnosti písomne vyzvali k plneniu si zákonom stanovenej povinnosti hlásenia infekčných ochorení na RÚVZ.

- analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení :

V rámci nového programu EPIS sme sa zapracovali do systému rýchleho varovania, ktorý pri takýchto ochoreniach budeme využívať a momentálne ho využívame na hlásenie všetkých mimoriadnych udalostí.

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

V rámci edukácie širokej laickej aj odbornej verejnosti o prenosných ochoreniach vedúca pracovníčka oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši vystupuje v médiach, píše články do regionálnych novín, ale aj do nadregionálnych časopisov, zúčastnila sa s aktívnymi prednáškami na edukácii lekárov prvého kontaktu Žilinského kraja, ale aj v rámci Slovenska. V rámci Európskeho imunizačného týždňa v mesiaci apríl napísala do dvoch týždenníkov odborné články pre laickú verejnosť, propagujúce očkovanie a zrealizovala semináre pre pediatrov okresu.

Č.ú 6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Intenzívne využívame nový informačný systém prenosných ochorení, v ktorom monitorujeme hlásené infekčné ochorenia, nozokomiálne nákazy, chrípku a chrípke podobné ochorenia, využívame systém rýchleho varovania a sami si vyrábame potrebné výstupy pre zasielanie hlásiacim spolupracujúcim subjektom. Z hlásiacich subjektov však využívajú tento systém na hlásenie prenosných ochorení len dve terénne lekárky.

Z poverenia poradného zboru pre epidemiológiu sledujeme hlásenia do SRV za celé Slovensko a usmerňujeme hlásiace okresy z hľadiska obsahového spracovania týchto hlásení.

Č.ú: 6.4 Nozokomiálne nákazy :

Jediná dozorovaná nemocnica v regióne (Liptovská NsP L.Mikuláš) neparticipuje na programe HELICS, vie však o tomto programe. Nemocnica má svojho lekára, ktorý vedie nozokomiálnu komisiu v rámci nemocnice a tiež jednu nozokomiálnu sestru so vzdelaním Mgr., ktorá sa stará o problémy nemocničnej hygieny a nozokomiálnych nákaz v tejto nemocnici.

Nemocnica si tiež sama vykonáva kontroly stermi z prostredia oddelení a s výsledkami nás pravidelne oboznamuje.

Celkom nám hlásila v r. 2011 16 NN.

Č.ú. 6.5 Surveillance chronických ochorení

Realizácia projektu EHES

V úzkej spolupráci s odd. podpory zdravia sa pracovníčky odd. epidemiológie podieľajú na vyšetrovaní vybranej vzorky populácie vykonávaním odberov venóznej krvi.

Č.ú. 6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Máme vytvorenú okresnú protiepidemickú komisiu.

V rámci pripravenosti na pandémiu chrípky sme opätovne prebrali a oživilí Pandemický plán V rámci stratégie krízovej komunikácie máme vytvorené plány zvolania a vedúci pracovníci sme vybavení služobnými mobilmi.

Č.ú. 6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV.

Celkom 6x v priebehu celého roka sme brali odpadnú vodu na vyšetrenie poliovírusov a podľa harmonogramu sme ju doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Všetky odbery boli negatívne.

Č.ú. 6.8 Prevencia HIV/AIDS

Pravidelne denne funguje poradňa HIV/AIDS , v ktorej ráno do 9,00 hod. vykonávame odbery krvi na anonymné, alebo neanonymné vyšetrovanie. Vyšetrovanie následne zabezpečuje laboratórium RÚVZ B.Bystrica. V rámci poradne každý pacient vyplňuje dotazník, kde zisťujeme jeho epidemiologickú anamnézu a následne poučíme pacienta o možných rizikách akvirácie nákazy. V r. 2011 sme takto zabezpečili vyšetrenie 10 osôb.

4. Oddelenie HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Ide o pokračovanie plnenia novej úlohy ÚVZ SR a všetkých RÚVZ v SR. Aj v SR je potrebné získať prehľad o spôsoboch úpravy pitnej vody (PV) vo verejných vodovodoch a o používaných chemických látkach na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Ďalej získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a vyhodnotiť kvalitu dodávanej PV v týchto vodovodoch na základe výsledkov od prevádzkovateľov a podľa výsledkov monitorovania RÚVZ.

Vytipujú sa verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a na vznik vedľajších produktov dezinfekcie a bude sa sledovať kvalita vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

V súčasnosti platné predpisy umožňujú prevádzkovateľom verejných vodovodov pitnú vodu nedezinfikovať, pokiaľ PV vo vodárenskom zdroji dlhodobo splňa limity jej kvality a zároveň nehrozí jej kontaminácia v zdroji a v rozvodnej sieti. V zahraničí je trendom distribuovať PV bez chlóru. Dôvodom sú obavy zo vzniku vedľajších produktov dezinfekcie a ich toxických prípadne karcinogénnych účinkov, zároveň je rozvinutá snaha zachovať senzorické vlastnosti vody prijateľné pre spotrebiteľa.

Skúsenosti z prevádzky vodovodných systémov v zahraničí bez chlórovania potvrdzujú, že za určitých podmienok je možná distribúcia PV aj bez použitia chemickej dezinfekcie, prípadne bez zachovania jeho rezidua v sieti.

Preto aj v SR je potrebné získať prehľad o používaných spôsoboch dezinfekcie a o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie. Cieľom úlohy je:

- spracovanie prehľadu o spôsoboch dezinfekcie PV vo verejných vodovodoch v SR a o používaných chemických látkach na báze chlóru,
- vytipovanie verejných vodovodov pre sledovanie vplyvu chlórovania na kvalitu PV a vznik vedľajších produktov dezinfekcie,
- vytipovanie verejných vodovodov pre sledovanie kvality PV vo verejných vodovodoch bez dezinfekcie.

V regióne Liptova je dlhodobo v prevádzke jeden skupinový verejný vodovod bez zabezpečovania kvality PV chlóróm. Ide o verejný vodovod Lipt. Sielnica, ktorý zásobuje pitnou vodou obyvateľov obce Liptovská Sielnica a Prosiek. Uvedený verejný vodovod zásobuje pitnou vodou cca 719 obyvateľov. V prevádzke je od roku 1970. Za celé sledované obdobie PV z tohto vodného zdroja stabilne vykazuje vyhovujúcu kvalitu. Správcom verejného vodovodu Lipt. Sielnica je Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s., Lipt.Mikuláš.

V rámci celouštavného vzdelávania pracovníkov RÚVZ so sídlom v Lipt.Mikuláši, prezentoval vedúci odd. HŽPZ v mesiaci jún 2011 seminárnu prácu, v ktorej vysvetlil problematiku používania chemických látok pri úprave pitnej vody, s názvom **Aktuálne informácie k problematike pitnej vody a jej úpravy – alebo končí sa éra storočnej dezinfekcie pitnej vody chlóróm?**

V rámci plnenia tejto úlohy sme v stanovených termínoch na ÚVZ SR zaslali vyplnenú tabuľku týkajúcu sa **Prehľadu verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze Cl** za obdobie rokov 2005 až 2010 a na RÚVZ so sídlom v Žiline tabuľku **Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl)** za obdobie rokov 2005 až 2010.

Úloha bude ďalej pokračovať spracovávaním tabuľky **Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl)**, ktorá však bude po pripomienkovaní ešte aktuálne upravená.

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Uvedená úloha sa plní od r. 2008, t.j. od času keď sa zaviedol do prevádzky **Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie**.

Systém využíva jednotný postup vkladania a sumarizácie údajov o vode na kúpanie a kúpaliskách, ale aj pri spracovaní údajov, vyhodnotení dát, aktualizácii stavov kúpalísk počas kúpacej sezóny a vypracovávaní hodnotiacich správ.

Systém prispieva k výraznému urýchleniu poskytovania informácii verejnosti a médiám a je prvým krokom k systematizácii zberu, spracovania a zverejňovania informácií o kvalite vody na kúpanie v SR.

Požiadavky na plnenie tejto úlohy sa každoročne upravujú a dopĺňajú. Rastú nároky verejnosti a médií na poskytovanie informácií o stave kúpalísk najmä v letnom období, ktoré súvisia s celkovým trendom v spoločnosti v oblasti informovania. Mimoriadny význam informovaniu verejnosti a účasti verejnosti vo všetkých oblastiach verejného života prikladá aj Európska únia, čo potvrdzuje aj nová európska legislatíva v oblasti vôd na kúpanie.

V tejto súvislosti možno spomenúť spracovanie **Internetového profilu vody vhodnej na kúpanie o Liptovskej Mare** podľa požiadaviek smerníc európskeho spoločenstva, ktorý sme vypracovali v spolupráci s ÚVZ SR v Bratislave a s Ministerstvom životného prostredia SR tohto roku v mesiaci marec. Profil je uvedený na www stránke nášho úradu.

V oblasti vôd na kúpanie každoročne pomocou Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie spracovávame a zverejňujeme viaceré výstupy.

V roku 2011 išlo o tieto správy a výstupy:

1. Zoznam vôd vhodných na kúpanie pred začiatkom LTS – pred začiatkom kúpacej sezóny podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES.
2. Správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS.
3. Aktualizácia stavu kúpalísk počas LTS – v týždenných intervaloch vždy pred víkendom.
4. Aktuálny stav kúpalísk, ich vody na kúpanie a prevádzky – priebežne počas celého roka.
5. Správa o vyhodnotení kúpacej sezóny.

V roku 2011 bolo vyšetrených na jednotlivých kúpaliskách v rámci výkonu ŠZD celkove 85 vzoriek rekreačných vôd.

5. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

V rámci činnosti Oddelenia podpory zdravia boli v roku 2011 realizované preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení ovplyvňovaním prioritných rizikových faktorov spôsobu života :

- Výživa a stravovacie zvyklosti : 51 skupinových a 186 individuálnych intervencií,
- fyzická aktivita : 29 skupinových a 216 individuálnych intervencií
- užívanie návykových látok (tabak, alkohol): 55 skupinových a 16 individuálnych intervencií.

Presadzovanie zásad zdravého životného štýlu sa uskutočňovalo v cieľových skupinách: deti a mládež základných, stredných a vysokých škôl, dospelá populácia produktívneho aj poproduktívneho veku.

Edukácia a motivácia obyvateľstva v oblasti zdravého životného štýlu bola zabezpečená prostredníctvom individuálnych a skupinových intervencií.

Rozvíjanie úrovne zdravia širokej verejnosti v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok bolo podmienené iniciovaním partnerstiev s jednotlivými zložkami spoločnosti. V roku 2011 pracovníci oddelenia spolupracovali s nasledovnými orgánmi a organizáciami verejného sektoru a súkromného sektoru:

Školy:

- materské, základné a stredné školy v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok,
- vysoké školy:
  - Katolícka univerzita, Ružomberok
  - Akadémia ozbrojených síl gen. M.R. Štefánika, Demänová 393
  - Jesseniova lekárska fakulta UK, Ústav verejného zdravotníctva, Martin.

Zdravotnícke zariadenia:

- Ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast

Iné spolupracujúce orgány a organizácie:

- MsÚ Liptovský Mikuláš, Odbor školstva,
- MsÚ Ružomberok, Odbor školstva,
- Mestská polícia, Liptovský Mikuláš,
- Mestský úrad, Liptovský Hrádok,
- Školský internát pri Obchodnej akadémii, Nábřežie K. Petroviča, Liptovský Mikuláš,
- HM TESCO, Liptovský Mikuláš a Ružomberok,
- BILLA, s.r.o., Liptovský Mikuláš – ul. Smrečianska a Garbiarska,
- AHOLD Retail Slovakia – Hypernova, Garbiarska ulica, Liptovský Mikuláš,
- KAUFAND, Demänovská cesta, Liptovský Mikuláš,
- Materské centrum Zornička, Liptovský Mikuláš,
- Jednota dôchodcov Závažná Poruba,
- Trojlístok – Centrum sociálnych služieb, Riadok 8, Ružomberok,
- Björnsonov dom, Ružomberok,
- Jednota dôchodcov okresu Ružomberok,
- Materské centrum Zornička, PDA, Liptovský Mikuláš,
- Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek, Liptovský Mikuláš,
- o.z. Kardioklub, Liptovský Mikuláš,
- Denné centrum dôchodcov, Majere 13, Ružomberok,
- Okresné riaditeľstvo policajného zboru Liptovský Mikuláš,
- Okresné riaditeľstvo policajného zboru Ružomberok,
- Fitnes B, Liptovský Mikuláš – Podbreziny,

- Zariadenie pre seniorov a DSS mesta Liptovský Mikuláš, Palučanská, Liptovský Mikuláš,
- Redakcia regionálnych novín LIPTOV,
- Všeobecná úverová banka, pobočka Štúrova, Liptovský Mikuláš,
- Centrum sociálnych služieb ANIMA, Jefremovská, Liptovský Mikuláš,
- Slovenská pošta, a.s., M. M. Hodžu, Liptovský Mikuláš – vyšetovanie krvi.
- Jednota dôchodcov Švošov,
- firma QUADRIQ, a.s. Liptovský Mikuláš,
- Denné centrum dôchodcov, Vajanského 11, Liptovský Mikuláš,
- Spravodajský portál „Mikuláš 24“, Liptovský Mikuláš.

Celkový počet spoluprác (konzultácií formou e-mailu, telefonických usmernení zabezpečujúcich priebeh zdravotno-výchovných aktivít) s odbornou garanciou podujatí bol 118.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Propagácia aktívneho prístupu k životu (pri trende predlžovania strednej dĺžky života a náraste výskytu ochorení) bola realizovaná v skupinách seniorov prostredníctvom nižšie uvedených intervencií:

Besedy zvyšujúce zdravotné uvedomenie boli určené pre:

- zástupcov **Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Ružomberok**, na tému: „Vplyv spôsobu života na pamäť“ ,
- členov **Jednoty dôchodcov v Závažnej Porube**, na témy: „Osteoporóza – úvod, výskyt, prevencia“, „Prevencia osteoporózy správnym spôsobom života“, „Prevencia osteoporózy so zameraním na správnu výživu“ a „Prevencia osteoporózy vhodnou pohybovou aktivitou“.
- členov **o.z. Kardioklub, Liptovský Mikuláš**, na tému: „Význam pohybu v prevencii chronických ochorení“.
- členov **Denného centra dôchodcov v Ružomberku**, na témy: „Kardiovaskulárne ochorenia - výskyt, rizikové faktory, prevencia“, „Ateroskleróza - výskyt, prevencia“, „Akútny infarkt myokardu a náhla cievna mozgová príhoda - vývoj a prevencia“, „Hypertenzia – vývoj a prevencia“, „Spôsob života v prevencii cukrovky II. typu“, „Výživa a stravovanie pri cukrovke“ a „Význam pohybu v prevencii cukrovky“.
- členov **Jednoty dôchodcov v Stankovanoch**, na témy: „Výživa v prevencii chronických ochorení“ a „Vplyv pohybovej aktivity – ochranný faktor v prevencii chronických ochorení“.
- členov **Jednoty dôchodcov vo Švošove**, na témy: „Kardiovaskulárne ochorenia – výskyt, rizikové faktory, prevencia“, „Prevencia aterosklerózy správnym spôsobom života“, „Prevencia IM a NCMP správnym spôsobom života“ a „ Vysoký tlaku krvi, faktory spôsobu života“.
- obyvateľov **Zariadenia pre seniorov a DSS mesta Liptovský Mikuláš**, na Palučanskej ulici na témy: „Mozog a jeho funkcie“, „Pamäť a jej funkcie“ a „Zdravá výživa“.
- návštevníkov **Denného centra dôchodcov, Vajanského, Liptovský Mikuláš** na témy: „Srdcovo-cievne ochorenia – úmrtnosť, štatistika“, „Výživa v prevencii srdcovo-cievnych ochorení“ a „Pohyb v prevencii srdcovo-cievnych ochorení“.

Ďalšie aktivity:

- účasť na pracovnom stretnutí členov **Jednoty dôchodcov Slovenska pre okres Ružomberok** (zastúpenie 12 obcí), vypracovanie a odovzdanie ponuky intervencií oddelenia podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

9.3 „Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach“

9.3.1 „Materské centrá“

Zdravotno-výchovné intervencie sa v roku 2011 uskutočňovali v Materskom centre Zornička v okrese Liptovský Mikuláš, v dvoch prevádzkach (prevádzka v Posádkovom dome armády v meste Liptovský Mikuláš a na sídlisku Podbreziny v priestoroch ZŠ J. Kráľa v Liptovskom Mikuláši).

Zdravotno-výchovné intervencie :

Besedy na tému:

- „Vplyv fajčenia na vyvíjajúci sa detský organizmus“ (1),
- „Nadváha – faktory spôsobu života“ (1),
- „Nedostatok pohybovej aktivity – rizikový faktor chronických ochorení“ (1),
- „Spôsob života v prevencii cukrovky“ (1),
- „Zdravá výživa v detskom veku“ (1),
- „Správna pohybová aktivita“ (1).

Ďalšie zdravotno-výchovné aktivity:

- meranie telesných parametrov prístrojom OMRON u 9 klientiek,
- bol zhotovený a distribuovaný propagačný materiál na tému: „Správne dvíhanie bremien“.

9.3.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena“

Zdravotno-edukačné pôsobenie v oblasti stomatohygiene spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov sa uskutočnilo v Materskej škole, Komenského 13, Liptovský Mikuláš. Tri besedy na tému: „Význam čistenia zubov v prevencii zubného kazu“ boli doplnené použitím edukačného videa s názvom „Maškrtná veвериčka“ a distribúciou DVD s edukačnými témami v oblasti stomatohygiene.

Pre žiakov prvého stupňa Evanjelickej základnej školy biskupa J. Janošku v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnilo 5 besied na tému: „Stomatohygiena“ . Zároveň bol prevedený nácvik čistenia chrupu pomocou modelu (5) a bolo distribuované edukačné video.

9.4 „EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)“

Do plnenia úloh v rámci projektu sa zapojili pracovníčky oddelenia podpory zdravia nasledovne:

- účasť na celoslovenskom pracovnom stretnutí v RÚVZ Banská Bystrica,
- pri návšteve respondenta - asistencia pri vyplnení dotazníka, fyzikálne vyšetrenia
- spracovanie menných údajov klientov (zo zaslaného zoznamu respondentov vybratého z „Registra obyvateľstva SR“, zabezpečeného Ministerstvom vnútra SR), a vytvorenie tabuliek pre evidenciu klientov, ich telefónnych čísel, dôvodov odmietnutia alebo neúčasti na prieskume, evidencia dátumov termínov vyšetrení a počtu zaslaných prvých, druhých a tretích pozývacích listov,
- distribúcia informačných listov pre praktických lekárov pre dospelých v Liptovskom Mikuláši a v Liptovskom Hrádku,
- úprava priestorov OPZ z dôvodu zabezpečenia štandardných podmienok merania antropometrických parametrov podľa stanovených pokynov koordinátora,
- vyhľadanie telefónnych čísel klientov podľa mien a adries v troch informačných zdrojoch: internet, Zlaté stránky a informačné čísla 1180 a 1181, telefonický kontakt s každým klientom, pre ktorého bolo nájdené telefónne číslo (oboznámenie s prieskumom, motivácia k návšteve, dohoda o termíne návštevy), evidencia telefonických hovorov,

- denné plánovanie zmeny termínov vyšetrenia klientov, ktorí sa nedostavili, vkladanie mien respondentov a navrhnutých termínov do textu pozývacích listov (druhé a tretie pozvanie), expedícia pozvánok,
- príprava dokumentov pre klientov (informovaný súhlas, dotazník, záznamový list, odberová striekačka, kryoskúmavka),
- príprava motivačných balíčkov pre klientov (kniha, malé občerstvenie a peňažná poukážka),
- príprava a zaslanie vyhodnotenia využitia finančných prostriedkov na občerstvenie pre Slovenskú nadáciu srdca,
- vyhodnotenie počtu vyšetrených klientov pre koordinátora – RÚVZ Banská Bystrica.

Vyhodnotenie za okres Liptovský Mikuláš :

Zo 70 – tich pozvaných respondentov

- sa zúčastnilo 29 respondentov (traja z nich vyplnili iba dotazník)- 41,4%,
- 10 obyvateľov vyšetrenie odmietlo,
- 31 respondentov nereagovalo ani po zaslaní troch pozývacích listov.

9.5 „Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou“

14. – 20. marec 2011 – Týždeň mozgu (Brain Awareness Week)

V Björnsonovom dome v Ružomberku sa uskutočnila 1 beseda na tému: „ Podpora tvorby buniek pamäťového centre faktormi životného štýlu “.

10. máj 2011 – Svetový deň pohybu

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu sa v Strednej odbornej škole polytechnickej, Bystrická cesta v Ružomberku uskutočnila beseda na tému: „Vplyv pohybu na posilnenie telesného a duševného zdravia“.

31. máj 2011 – Svetový deň bez tabaku

Heslo Svetového dňa bez tabaku za rok 2011: „Tabak – smrteľný v každej podobe“. Zámerom svetového dňa bez tabaku bolo zvýšiť povedomie o všetkých formách a podobách tabaku. Cieľovou skupinou aktivít boli deti a mládež v základných a stredných školách v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok (ZŠ Okoličianska – besedy, meranie TK a P (5) a meranie CO vo vydychovanom vzduchu (9) u žiakov – a ZŠ Čsl. Brigády v Liptovskom Mikuláši, ZŠ Lúčky, ZŠ Dončova a ZŠ Bystrická cesta v Ružomberku, Stredná odborná škola stavebná v Liptovskom Mikuláši a Stredná odborná škola polytechnická v Ružomberku).

Celkovo sa uskutočnilo pri príležitosti tohto dňa 22 besied.

21.september 2011 – Svetový deň Alzheimerovej choroby

Cieľom nižšie uvedených aktivít bolo poukázať na možnosť prevencie pred týmto ochorením prostredníctvom starostlivosti o vlastnú pamäť, upozorniť na dôležitosť včasnej diagnostiky, informovať o liečbe a starostlivosti o postihnutých ľudí.

- Pre obyvateľov a personál Zariadenia pre seniorov a DSS mesta Liptovský Mikuláš na Palučanskej ulici sa uskutočnila beseda na tému: „Alzheimerova choroba – výskyt, príznaky a prevencia zdravým spôsobom života“.

- Pre verejnosť mesta Liptovský Mikuláš v priestoroch malej zasedačky Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši boli realizované besedy na témy: „Alzheimerova choroba – výskyt, štatistika, vznik“, „Spôsob života v prevencii vzniku Alzheimerovej choroby“, „Výživa v prevencii ochorenia mozgu“ a „Pohyb v prevencii ochorenia mozgu“.

29.september 2011 – Svetový deň srdca

Pri príležitosti Svetového dňa srdca bola zorganizovaná akcia v HM TESCO v Liptovskom Mikuláši, v rámci ktorej boli u zamestnancov hypermarketu uskutočnené merania hladiny celkového cholesterolu v krvi ,

- meranie TK a P,
- získavanie anamnestických údajov súvisiacich s výskytom kardiovaskulárnych ochorení,
- získavanie antropometrických údajov – obvod pása, výška a hmotnosť.

V prípade odchýliek od normy bolo u jednotlivých občanov poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého spôsobu života a prevencie kardiovaskulárnych ochorení.

Vyššie uvedených aktivít sa zúčastnilo 66 klientov.

Medializácia

informácií zameraných na vysokú preventabilnosť srdcovo-cievnych ochorení ovplyvnením rizikových faktorov spôsobu života:

- regionálny týždenník MY LIPTOVSKÉ NOVINY
- spravodajský portál „Mikuláš24“
- webové stránky Nadácie TESCO.

16. október 2011 – Svetový deň potravy

Pre študentov Strednej odbornej školy drevárskej v Liptovskom Hrádku sa uskutočnili 2 besedy na témy: „Správna výživa“ a „Cudzorodé látky v potravinách (aditíva)“. Pre obyvateľov Zariadenia pre seniorov a DSS mesta Liptovský Mikuláš na Palučanskej ulici uskutočnila 1 beseda na tému: „Cudzorodé látky v potravinách (aditíva)“.

16. november 2011 – Medzinárodný deň bez fajčenia

Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia uskutočnili zdravotno-výchovné aktivity zamerané na tému: „Riziko vzniku závislosti na nikotíne a dôsledky fajčenia na ľudský organizmus“. Prostredníctvom interaktívnych besied boli edukovaní študenti a žiaci v regióne Liptov v nasledovných školských zariadeniach:

- Základná škola Dr. A. Stodolu, Liptovský Mikuláš,
- Základná škola, Klačno, Ružomberok,
- Stredná odborná škola polytechnická, Bystrická cesta, Ružomberok.

Celkovo sa uskutočnilo 6 vzdelávaní pre 117 mladých jedincov vo vekovej skupine od 14 do 18 rokov.

Odpočet aktivít bol zaslaný aj na Odbor podpory zdravia ÚVZ SR.

9.6 „Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít na roky 2009 - 2015“

Riešiteľskými pracoviskami tohto projektu sú vybrané RÚVZ v SR, medzi ktoré RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši nepatrí , preto tento projekt nerealizuje.

9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“

Do celonárodnej kampane sa pracovníci oddelenia zapojili nasledovnými aktivitami:

- účasť na pracovnom stretnutí v RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici,
- v regionálnych novinách „Ružomerský hlas“ bola spropagovaná kampaň pre obyvateľov okresu Ružomberok,

- v regionálnych novinách „Liptov“ bol uverejnený článok informujúci o súvislostiach pohybovej inaktivity a vzniku chronických ochorení, súčasne bola spropagovaná aj kampaň v okrese Liptovský Mikuláš.

Súťaž bola propagovaná aj v rámci besied, ktorých cieľom bola motivácia k primeranej, zdravotne orientovanej pohybovej aktivite. Besedy sa uskutočnili v nasledovných zariadeniach:

- Akadémia ozbrojených síl gen. M.R. Štefánika, Liptovský Mikuláš,
- Stredná odborná škola polytechnická, Ružomberok,
- Materské centrum Zornička, Liptovský Mikuláš,
- o.z. Kardioklub, Liptovský Mikuláš.

Účastnícke listy a materiály k súťaži boli distribuované v nasledovných zariadeniach:

- Základné a materské školy v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok – v spolupráci s odborními školstva mestských úradov Liptovský Mikuláš a Ružomberok,
- Stredné školy v okrese Liptovský Mikuláš: Obchodná akadémia, Nábrežie K. Petroviča, Stredná odborná škola polytechnická, Stredná odborná škola stavebná, J. Janošku, Stredná odborná škola drevárska, Stredná odborná škola elektrotechnická, Liptovský Hrádok, Gymnázium, Liptovský Hrádok, Stredná odborná škola lesnícka, Liptovský Hrádok,
- Stredné školy v okrese Ružomberok: Gymnázium, Š. Moyzesa, Ružomberok, Gymnázium sv. Andreja, Ružomberok, Obchodná akadémia, S. Viatora, Ružomberok, Škola úžitkového výtvarníctva, Ružomberok, Stredná odborná škola obchodu a služieb, S. Viatora, Ružomberok, Stredná odborná škola polytechnická, Ružomberok.
- Vysoké školy: Akadémia ozbrojených síl gen. M.R. Štefánika, Demänová 393, Liptovský Mikuláš, Katolícka univerzita, Ružomberok
- Fitnes B, Liptovský Mikuláš – Podbreziny,
- o.z. Kardioklub, Liptovský Mikuláš,
- Materské centrum Zornička, Liptovský Mikuláš,
- Mestský úrad, Liptovský Hrádok,
- Poliklinika, Liptovský Hrádok,
- Poliklinika, Ružomberok.

Pre RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bola vyhotovená súhrnná správa o realizovaných aktivitách v rámci súťaže v roku 2011 a bolo zaslaných 95 ks účastníckych listov.

9.8 „Národný program prevencie obezity“

V roku 2011 boli u obyvateľov regiónu Liptova vyšetrované hodnoty telesného a viscerálneho tuku, kostrového svalstva a antropometrických parametrov. Pracovníci Oddelenia podpory zdravia určili následne hodnotu bazálneho metabolizmu, hodnotu BMI a poskytlí poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života ovplyvňujúcich hmotnosť.

Cieľovými skupinami boli :

- zamestnanci Centra sociálnych služieb Trojlístok, Riadok 8 v Ružomberku (vyšetrených 13 klientov),
- obyvatelia mesta Liptovský Mikuláš v priestoroch Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši (vyšetrených 37 klientov),
- zamestnanci Domova dôchodcov, ul. Palučanská v Liptovskom Mikuláši (vyšetrených 7),
- zamestnanci spoločnosti AHOLD Retail Slovakia, k.s. – HYPERNOVA, Garbiarska, Liptovský Mikuláš (vyšetrených 14 klientov),
- zamestnanci HM KAUFAND, ul. Demänovská cesta, Liptovský Mikuláš (vyšetrených 25 klientov),

- zamestnanci Centra sociálnych služieb ANIMA, Jefremovská, Liptovský Mikuláš (vyšetrených 27 klientov),
- zamestnanci HM TESCO v Ružomberku (vyšetrených 17 klientov).

Pracovníčka oddelenia podpory zdravia sa zúčastnila pracovného stretnutia v Dunajskej Strede (organizátor, odborný garant: ÚVZ SR), ktoré bolo zamerané na vytvorenie pracovnej skupiny pre pohybovú aktivitu.

9.9 „CINDI program SR“

V rámci projektu CINDI boli realizované individuálne aj skupinové intervencie v oblasti prevencie chronických ochorení:

Individuálne poradenstvo bolo poskytované klientom v základnej Poradni zdravia a v špecializovaných poradniach – Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity a Poradňa odvykania od fajčenia.

V základnej poradni zdravia boli vyšetrené v krvi biochemické parametre spolu 430 klientom, z toho bolo vyšetrených

- prístrojom Reflotron 304 klientov, (prvovyšetrených bolo 233, kontrolné vyšetrenie absolvovalo 71 klientov)
- prístrojom Accutrend boli biochemické parametre z krvi stanovené u 126 klientov.

Počet klientov v špecializovaných poradniach: 418 klientov.

Skupinové zdravotno-výchovné aktivity boli realizované pre cieľové skupiny:

1. deti a študenti základných a stredných škôl – 193 aktivít (186 besied a 7 skupinových aktivít – demonštrácie cvičení, merania).
2. dospelá populácia, produktívny vek – 15 aktivít (besied).
3. pre obyvateľov poproduktívneho veku – 27 aktivít (besied).

9.10 „Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“

Mimoriadna úloha: HBSC štúdia je realizovaná iba ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Projekty a úlohy, ktoré nie sú súčasťou Programov a projektov vyhlásených HH SR pre OPZ:

INÉ NÁRODNÉ PROGRAMY, PROJEKTY

1., „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom“ (NAPPA)

V regióne Liptov sa v rámci akčného plánu pre žiakov a študentov uskutočnilo osvetovo-vzdelávacie pôsobenie vo forme besied - v počte 15.

2., „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľov SR“

V rámci projektu boli vyšetrené biochemické parametre krvi u 80 klientov. Súčasťou projektu bol aj dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a poradenstvo pri úprave rizikových faktorov spôsobu života.

3., „Zdravé deti v zdravých rodinách II“

V rámci skríningu hypercholesterolémie u detskej populácie sa v ambulanciách pre deti a dorast u MUDr. Kapcátovej, Kyčinovej, Šutliakovej, Droppovej M., Gejdošovej, Bielenej, Droppovej Ľ. a Veselej uskutočnil zber dotazníkov.

Na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sme sa zúčastnili celoslovenskej porady riešiteľov projektu Zdravé deti v zdravých rodinách II so zameraním na prezentáciu výsledkov projektu za rok 2010 v RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

4. Program „Ovocie a zelenina do škôl“

Pracovníkmi OPZ boli v roku 2011 v školských zariadeniach realizované intervencie zamerané na zvýšenie zdravotného uvedomenia v oblasti výživových zvyklostí, so zdôraznením problematiky vplyvu nutričných zložiek obsiahnutých v ovocí a zelenine. V rámci programu sa uskutočnilo 12 besied na tému: „Zdravá výživa“ a „Význam ovocia a zeleniny v strave“ pre žiakov v ZŠ Čsl. brigády v Liptovskom Mikuláši (3), v ZŠ v Liptovských Sliachoch (6) a v ZŠ Lúčky (3).

Pre rodičov detí navštevujúcich predškolské zariadenia sa uskutočnili 2 besedy v MŠ Komenského v Liptovskom Mikuláši (1) a v MŠ v Liptovských Sliachoch (1).

Odpočet vykonaných aktivít bol zaslaný e-mailom na RÚVZ Žilina.

5. „Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015“

K 31.12.2011 sa uskutočnilo 5 besied pre prvý stupeň Evanjelickej základnej školy v Liptovskom Mikuláši na tému: „Bezpečnosť cestnej premávky“, vrátane distribúcie videofilmov MDPaT SR s názvom: „Becepáčik“, „Bezpečnosť cestnej premávky“ a „Dopravné nehody a prvá pomoc“.

6. Program ozdravenia výživy obyvateľov SR

Monitoring v oblasti výživy a fyzickej aktivity prebiehal prostredníctvom dotazníkov :

- v Poradni zdravej výživy vyplnilo dotazníky 186 klientov (z čoho bolo 80 klientov bolo účastných projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“)

- v Poradni optimalizácie pohybovej aktivity bola úroveň pohybovej aktivity monitorovaná prostredníctvom 216 dotazníkov .

Pre občanov v produktívnom a postproduktívnom veku v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok sa uskutočnilo 32 prednášok v oblasti ozdravenia výživových zvyklostí, fyzickej aktivity a prevencie obezity.

V rámci pokračovania v plnení úloh Národného programu prevencie obezity sa pracovníčka oddelenia podpory zdravia zúčastnila pracovného stretnutia v Dunajskej Stredě, ktoré bolo zamerané na vytvorenie pracovnej skupiny pre pohybovú aktivitu.

MEDZINÁRODNÉ PROJEKTY:

Nadnárodný projekt MV SR: „Tvoja správna voľba“

K 31.12.2011 sa uskutočnili nasledovné aktivity:

- pracovné stretnutie s riaditeľkou Okresného riaditeľstva policajného zboru v Ružomberku za účelom praktickej realizácie projektu v priestoroch OR PZ v Ružomberku,

- pracovné stretnutie s preventivistkou OR PZ v Liptovskom Mikuláši,

- aktívna účasť na projekte – besedy pre žiakov v okrese Ružomberok a Liptovský Mikuláš,

- pri príležitosti zahájenia akcie v okrese Ružomberok sa uskutočnili 2 vstupy pre prítomných a príhovor v Mestskej televízii v Ružomberku a v televízii JOJ na tému: „Užívanie návykových látok u detí a mládeže na Slovensku“,

- pri príležitosti zahájenia – otvorenia akcie v okrese Liptovský Mikuláš uskutočnil vstup pre zúčastnených a príhovor v Mestskej televízii LIPTOV v Liptovskom Mikuláši.

Medzinárodný projekt: „Global Youth Tobacco Survey“ (GYTS)

Pracovné stretnutie k realizácii „Prieskumu o fajčení detí a mládeže „(GYTS) sa konalo v Ústave verejného zdravotníctva Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine.

Spolupracovali sme s dvomi školskými zariadeniami v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok:

- ZŠ, Sládkovičova v Ružomberku
- Evanjelické gymnázium J. Tranovského na Komenského 10, v Liptovskom Mikuláši.

Prieskumu (vo veku 13-15 rokov) sa zúčastnili žiaci ôsmich tried .

Počet vyplnených dotazníkov : 143.

Regionálny projekt:

Zdravé mesto Liptovský Mikuláš

V spolupráci s pracovníkmi Mestského úradu a kabinetu „Zdravé mesto Liptovský Mikuláš “ sa uskutočnili nasledovné aktivity:

Pre širokú verejnosť mesta Liptovský Mikuláš boli realizované :

- merania s cieľom analýzy stavby tela, t.j. percenta telesného tuku a viscerálneho tuku, percenta kostrového svalstva, hodnoty bazálneho metabolizmu a BMI,
- merania antropometrických parametrov a
- poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života.

Merania sa uskutočnili v priestoroch Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši, kde sme vyšetrili 37 klientov.

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby sa uskutočnili besedy pre verejnosť mesta Liptovský Mikuláš v priestoroch malej zasedačky Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši .

Pre Denné centrum dôchodcov v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnili 3 besedy zamerané na ovplyvniteľné faktory srdcovo-cievnych ochorení.

6. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú	Názov úlohy	Gestor úlohy
------	-------------	--------------

<p>3.1</p>	<p>Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie</p> <p>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r.2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva.</p> <p>V rámci plnenia projektu bolo vyšetrených spolu 80 osôb, ľahko pracujúcich, rozdelených do 4 skupín podľa pohlavia a veku (na skupiny 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných). Sledované boli somatometrické a biochemické ukazovatele, klasickými antropometrickými vyšetreniami a prístrojom Reflotron. Formou štandardizovaného dotazníka boli zisťované údaje o životospráve a pohybovej aktivite. Zisťovaný bol jednoduchý jedálny lístok, vyhodnocovaný programom Alimenta.</p> <p>Všetky údaje boli spracované do tabuliek a zaslané dňa 3.1.2012 do RÚVZ so sídlom v Poprade na vyhodnotenie v rámci SR.</p> <p>Dotazník o pohybovej aktivite v skupine žien 19 – 34 r. uvádza, že 2 respondentky sa vôbec nevenujú športu. Ako dôvod uvádzajú nedostatok času. 1 osoba uvádza, že sa venuje športu minimálne 1 hodinu týždenne, 5 osôb 2 -3 hodiny týždenne, 7 osoby 4 – 5 hodín týždenne a 5 oslovených sa venujú viac ako 6 hodín týždenne. Svoju životosprávu hodnotí 6 respondentiek ako dobrú, 11 osôb ako uspokojivú, 3 ako málo uspokojivú. 7 respondentiek uvádza, že zmenili svoju životosprávu a to smerom k zdravšej výžive - konzumácia stredne menej tukov, viac zeleniny a viac pohybovej aktivity. Podľa názoru opýtaných respondentiek je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom 9 osôb, 9 osôb uviedlo odpoveď niekedy a 2 podľa ich názoru nie sú stresu.</p> <p>V skupine 35 – 54 r. žien uviedlo, že žiadny čas nevenujú športu 4 osoby, ako dôvod 2 uviedli nedostatok času a 2 zdravotné dôvody. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 7 osôb ako uspokojivú 10 a ako málo uspokojivú 2 osoby a zlú 1. K zmene životosprávy došlo v 6 prípadoch, z celkového počtu 20 opýtaných respondentiek. Ako odpoveď na vykonanú zmenu uvádzajú vo väčšine zdravšiu stravu a viac pohybovej aktivity. Podľa ich názoru sú vo zvýšenej miere vystavené stresovým faktorom 8 osôb, 11 osôb uviedlo odpoveď niekedy a jedna predpokladá, že nie je vystavená stresovým faktorom.</p> <p>V skupine mužov 19 – 34 r. sa nikto neuviedol, že sa nevenuje športu. Všetci opýtaní respondenti športujú minimálne 2 – 3 hodiny týždenne a viac. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 9 osôb, ako uspokojivú 11 osôb. Málo uspokojivú až zlú svoju životosprávu nehodnotil nikto. K zmene životosprávy došlo u 7 respondentov, vykonanou zmenou bola zdravšia strava, viac pohybovej aktivity. Že sú vystavení stresu vo zvýšenej miere si myslí 3 osôb, 13 osôb uvádza možnosť niekedy a 4 uvádzajú možnosť nikdy.</p>	<p>ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici</p>
-------------------	--	--

<p>Zo skupiny mužov 35 – 54 r., 2 osoba sa vôbec nevenujú športu nakoľko nemajú dostatok času alebo to nepokladajú za potrebné. 4 osoby sa venujú športu minimálne 1 hodinu týždenne, 7 osôb 2 -3 hodiny týždenne, 3 osoby 4 – 5 hodín týždenne a 4 oslovených sa venujú viac ako 6 hodín týždenne. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 6 osôb, 9 ako uspokojivú, 4 osoba ako málo uspokojivú a 1 ako zlú. V poslednom období len 3 z 20 opýtaných osôb zmenili svoju životosprávu a to zdravšou stravou a zvýšením pohybovej aktivity. 9 osôb si myslí, že sú vo zvýšenej miere vystavení stresu, 10 osôb odpovedalo možnosťou niekedy a 1 nepredpokladá že je vystavený stresovým faktorom.</p> <p>Na základe vyhodnotenia jednodenného jedálneho lístka bol zistený vo vekovej skupine žien 19 – 34 r. zvýšený príjem energie u 6 osôb. Zvýšený príjem bielkovín až u 15 a tukov u 13 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 7 osôb.</p> <p>V skupine žien 35 – 54 r. nebol zistený zvýšený príjem energie, zvýšený príjem bielkovín bol u 16, tukov u 7 a cholesterolu bol u 3 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 4 osôb a vody až u 10 osôb.</p> <p>V skupine mužov 19 – 34 r. bol zvýšený príjem energie u 11 osôb, zvýšený príjem bielkovín u 18, tukov u 17, sacharidov u 2 a cholesterolu u 11 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 7, vody u 4 respondentov.</p> <p>V skupine 35 – 54 r. mužov bol zistený zvýšený energetický príjem u 8 respondentov, zvýšený príjem bielkovín u 16, tukov u 12, sacharidov u 3 a cholesterolu u 6 osôb. Príjem vody bol znížený u 4, vitamínu C až u 10 osôb.</p> <p>V skupine žien 19 – 34 r. bol BMI index v norme u 16 osôb, WHR index bol v norme u všetkých 20 respondentiek. Podľa BMI majú miernu nadváhu 4 osoby. V skupine žien 35 – 54 r. bol BMI index v norme u 11 osôb, zvýšený bol u 6 a 3 osôb bolo podľa tohto ukazovateľa obéznych, WHR index zvýšený u 1 osoby. Krvný tlak bol zvýšený u 7 respondentiek.. Aterogénny index bol zvýšený u 2 respondentiek.</p> <p>V skupine mužov 19 – 34 r. bol BMI index v norme u 15 osôb, nadváhu malo 5 respondentov, WHR bol v norme u 19 osôb. Aterogénny index bol zvýšený u 4 osôb.</p> <p>V skupine mužov 35 – 54 r. bol BMI index v norme u 6 nadváhu malo 10 osôb, obézny 4. WHR index bol zvýšený u 11 osôb. Aterogénny index bol zvýšený u 12 osôb.</p> <p>Projekt sledovanie výživového stavu obyvateľstva má opakovane dobrú odozvu u sledovaných skupín populácie a sme od obyvateľov dožadovaní hlavne o meranie základných živín - biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu a tlaku krvi.</p>	
RÚVZ so sídlom v L. Mikuláši	15.január 2012 a ďalšie roky

3.2	<p>Monitoring jodidácie kuchynskej soli Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r.2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. - plán odberu vzoriek na rok 2011 – 24 vzoriek, odobratých bolo 24 vzoriek z distribučnej siete, vzorky vyhoveli, monitorovacia úloha Vyhodnotenie za rok 2011 bolo zaslané do RÚVZ so sídlom v Žiline dňa 7.11.2011. RÚVZ so sídlom v L. Mikuláši</p>	<p>ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom Košiciach</p> <p>30.december 2011 a ďalšie roky</p>
3.3	<p>Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti V zmysle usmernenia výkonu ŠZD nad KV v roku 2011 bol vykonaný prieskum predaja Detskej dekoratívnej kozmetiky (DDK) v regióne Liptov. Odobratých bolo 5 vzoriek DDK na analýzu obsahu ťažkých kovov – Cd, Ni, Pb, Hg. Zistené hodnoty ťažkých kovov v odobratých vzorkách DDK vyhoveli odporúčaným prípustným stopovým množstvám ťažkých kovov v KV. Zároveň bolo kontrolované označovanie DDK, nedostatky neboli zistené. Čiastková správa o DDK bola odoslaná dňa 30.3.2011.</p>	<p>ÚVZ SR</p>
	<p>RÚVZ so sídlom v L. Mikuláši</p>	<p>30.marec2011</p>
3.4	<p>Bezpečnosť výrobkov určených pre deti Kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp.iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. V rámci mimoriadnej kontroly zameranej na výskyt polykarbonátových fliaš určených na dojčenskú výživu, t.j. pre deti do 12 mesiacov veku, bolo vykonaných 15 kontrol v rámci regiónu. Výskyt polykarbonátových fliaš bol zistený v 6 prevádzkach, na predmetné polykarbonátové fľaše, podľa § 23 ods.5 zákona NR SR č.152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov v nadväznosti na § 19 ods.1 písm.e) a § 20 ods.9 bol daný zákaz ich uvádzania na trh. Prevádzkovatelia nepreukázali vyhlásenia o zhode na predmetné fľaše. Od 1.júna 2011 bolo vykonávaným nariadením Komisie (EÚ) č.321/2011 zakázané používať bisfenol A v polykarbonátových fľašiach. Od 1.júna 2011 sa nesmú na území SR distribuovať a predávať polykarbonátové dojčenské fľaše a nie je prípustný ani ich dopredaj (usmernenie ÚVZ SR pod č.ZHHSR 1423/2011, evid.v RÚVZ dňa 7.6.2011). Správa o výsledku mimoriadnej kontroly bola zaslaná do ÚVZ SR dňa 15.7.2011 pod č.:2011/005819.</p>	<p>ÚVZ SR</p>

	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Poprade	31.december 2011
3.5	<p>Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov</p> <p>Plán odberu vzoriek obalových materiálov na rok 2011 – 5 vzoriek. 4 vzorky boli odobraté u výrobcov obalových materiálov (SOLOCOAT MONDI FLEX – Obaly SOLO, s.r.o., Ružomberok, ADVANTAGE SUPRAKRAFT – MONDI PACKAGING a.s., Ružomberok, FALTENSACK VIVA + MULTI STAR M 37 – Harmanec Bags, s.r.o., Ružomberok) a 1 vzorka pizza krabice v prevádzke Pizzéria Garcia, L. Mikuláš. Mikrobiologickým vyšetrením splnili testované vzorky požiadavky prílohy č.19 k štvrtej hlave druhej časti Potravinového kódexu Slovenskej republiky – Mikrobiologické požiadavky na potraviny a na obaly na ich balenie, chemickým vyšetrením nevyhovela 1 vzorka – Pizza krabica, vo vyšetrovanom ukazovateli – obsah fenolov presiahol obsah fenolov výluh vzorky do deion.vody za podmienok testu limitnú hodnotu tohto ukazovateľa (0,05 mg.dm⁻²) podľa výnosu MP SR a MZ SR č.1799/2003-100, z toho dôvodu bolo odporučené tento výrobok pizza krabica používať len na nepriamy styk s potravinami v prevádzke Pizza Garcia , L. Mikuláš dňa 26.9.2011.</p>	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Poprade	31.december 2011
3.6	<p>Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách</p> <p>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r.2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva.</p> <ul style="list-style-type: none"> - v rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín) na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín u 80 respondentov - tabuľky k projektu boli zaslané do ÚVZ SR dňa 20.10.2011 na vyhodnotenie v rámci SR 	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v L. Mikuláši	30.december 2011 a ďalšie roky

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

1. Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
36 RÚVZ v SR

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Plnenie

Úloha sa realizovala priebežne, pozostávala predovšetkým z monitoringu pitnej vody zo spotrebísk verejných vodovodov v súlade s platnými predpismi.

V roku 2011 :

- Bol spracovaný *Plán odberu pre monitoring pitných vôd* na rok 2011 tak, aby bola odberom a následným laboratórnym vyšetrením zistená kvalita vody na každom spotrebisku verejných vodovodov.
- V rámci monitoringu pitných vôd v okresoch Lučenec a Poltár bolo odobratých a vyšetrených celkom 39 vzoriek pitných vôd, z toho 11 vzoriek na preverovací monitoring a 28 vzoriek na kontrolný monitoring. Následne bolo odobratých 18 vzoriek pitnej vody v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Opakované rozbery pitnej vody potvrdili zdravotnú bezpečnosť pitnej vody v sledovaných spotrebiskách.
- *Zadávanie údajov o kvalite pitnej vody* do Informačného systému o kvalite pitnej vody - úloha za rok 2011 bola splnená.
- Poradenstvo pre občanov v oblasti zdravotnej bezpečnosti pitnej vody ako aj ďalších problémov týkajúcich sa pitnej vody a jej významu pre zdravie človeka bolo zabezpečené aj individuálnymi konzultáciami, konzultáciami pri príležitosti Svetového dňa vody (17) a oznamom na internetovej stránke RÚVZ.

Do plnenia tejto úlohy možno zahrnúť aj kontroly zamerané na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach sociálnych služieb, v uzavretých športových zariadeniach, v predajniach obnoseného šatstva (second hand) a v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo (spolu 72 kontrol).

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Cieľ

- spracovanie prehľadu o spôsoboch dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania,
- vytipovanie verejných vodovodov pre sledovanie vplyvu chlórovania na kvalitu pitnej vody a vznik VPD,
- vytipovanie verejných vodovodov pre sledovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch bez dezinfekcie.

Gestor
ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Plnenie:

V roku 2011 boli spracované tabuľky nasledovne:

- Tab. č. 1 Prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru za obdobie posledných 10 rokov (2000 – 2010),
  - Tab. č. 2 Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl),
- Úloha bola splnená v 2. polroku 2011 podľa pokynov gestora úlohy zo dňa 27.6.2011 - tabuľky č. 1 a 2 boli zaslané na ÚVZ SR 26.10.2011.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Cieľ

Úpravou a doplnením funkčnosti *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* prispôbiť systém novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii a požiadavkám v oblasti informovania, zefektívniť a zlepšiť prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie na všetkých úrovniach. V súvislosti s reportingovými povinnosťami Slovenska voči EK zabezpečiť plnenie požiadaviek európskej smernice č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie a automatickým spracovaním dát predísť chybovosti poskytovaných údajov.

Gestor
ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Riešiteľská firma pre upgrade IS

V roku 2008 bol na aj na RÚVZ so sídlom v Lučenci uvedený do prevádzky *Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie*, ktorý zefektívnil prácu OHŽPaZ v oblasti vôd na kúpanie. Aktualizácia IS by mala viesť k úpravám podľa aktuálnych požiadaviek verejnosti a sprístupniť príp. zatriktívniť aj ďalšie dostupné informácie podľa jej požiadaviek.

Plnenie:

V roku 2011 boli spracované a zverejnené nasledovné výstupy:

- *Príprava programu monitorovania vody vhodnej na kúpanie v LTS 2011*
- *Správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS 2011*
- *Pravidelná aktualizácia stavu kúpalísk počas LTS od 15. 6. 2011 do 15. 9. 2011 týždenne vždy pred víkendom (14x) v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie*
- *Správa o vyhodnotení LTS 2011 – podľa pokynov ÚVZ SR*
- *Profily vôd vhodných na kúpanie boli počas sezóny prehodnocované (v spolupráci s odborom biológie ŽP RÚVZ Banská Bystrica), profily v roku 2011 boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Lučenci*
- V roku 2011 bolo vyšetrených 10 vzoriek vody vhodnej na kúpanie (VVK) - Ružiná pri obci Ružiná (8) a Ružiná pri obci Divín (2). Odborní zamestnanci RÚVZ Lučenec odoberali vzorky podľa programu monitorovania kvality vody, laboratórne vyšetrenie bolo zabezpečené v RÚVZ Banská Bystrica. Údaje o kvalite vody na kúpaliskách sa priebežne zadávali do Informačného systému o kvalite vody na kúpanie.

2. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík

RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie evidenciu o počte exponovaných pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce u zamestnávateľov v okresoch Lučenec a Poltár. Podľa aktualizovaných výstupov v starom programe ASTR k 31.12.2011 vykonávalo rizikové práce spolu 2258 zamestnancov, z toho 661 žien u 95 zamestnávateľov na 223 pracoviskách. V okrese Lučenec 1781 z toho 573 žien a v okrese Poltár 477, z toho 88 žien.

V riziku 3. kategórie evidujeme 2158 zamestnancov, z toho 648 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 171 zamestnancov, z toho 14 žien.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1999, prachu – 329, nešpecifickým faktorom – 186 a chemickým látkam – 169.

V roku 2011 sme vydali 19 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác, z toho 4 rozhodnutia boli vydané pre nových zamestnávateľov, 10 rozhodnutí vydaných pre zamestnávateľov, ktorým sa nepodarilo odstrániť alebo znížiť riziká a práce boli vyhlásené opakovane do rizika 4. kategórie a v 5 prípadoch došlo po prehodnotení rizík k zmenám v zaradení prác. Zamestnávatelia boli upozorňovaní na dodržiavanie náležitostí a kritérií pri posudzovaní a kategorizácii prác. Predkladané návrhy na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie boli osobne konzultované so zástupcami spoločností.

V hodnotenom období boli vydané 4 rozhodnutia o zrušení rizikových prác, vo všetkých prípadoch sa jednalo o samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré neboli zamestnávateľmi a objem ich výroby poklesol natoľko, že pri novom posúdení rizík nespĺňali podmienky pre zaradenie do kategórie rizika. Sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli udelené.

V mäsokombináte MECOM GROUP a.s. Humenné – závod Lučenec bolo zrušené pracovisko porážky a tým zanikli aj práce, ktoré boli v riziku hluku 4. kategórie. Po podaní návrhu bolo zamestnávateľovi vydané nové rozhodnutie o vyhlásení rizikových prác.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Zamestnanci oddelenia vykonali spoločné previerky koordinované Slovenským inšpektorátom životného prostredia v spoločnosti Johnson Controls, s. r. o. Lučenec a Slovglass Poltár, s.r.o., Poltár, ktoré boli zamerané na dodržiavanie zákona NR SR č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií.

Súčasne s previerkou v spoločnosti Johnson Controls, s. r. o. bola vykonaná aj cieľná kontrola v jej dcérskej spoločnosti JP foam manufacturing s.r.o., zameraná na používanie veľmi toxických látok a prípravkov a toxických látok a prípravkov. Jednou zo surovín používaných v technologickom procese výroby veľkých penových dielcov do automobilov je aj ONGRONAT 1080 s účinnou zložkou touléndiisokyanát CAS 26471-62-5 (veľmi toxická látka). Prípravok je používaný priamo, bez predchádzajúcej úpravy, k výrobnéj linke je dopravovaný samostatnou sieťou bez pracovnej obsluhy v uzavretom technologickom procese. Dodávateľom je firma Borsod Chem z Maďarska Činnosť stáčania prípravku z cisterny do nádrže a skladovanie prípravku riadi pracovník, ktorý je na uvedenú činnosť zdravotne a odborne spôsobilý. Kontrolovaná spoločnosť má pre činnosť skladovania a zaobchádzania s uvedenou látkou posúdené riziko a schválený prevádzkový poriadok. Všetky chemické látky a prípravky sú skladované bezpečne, skladové priestory sú uzavreté,

prístup je možný len po použití čipovej karty, ktorú vlastní len osoby odborne a zdravotne spôsobilé pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami.

V závode Poltár spoločnosti Slovglass Poltár s.r.o. sa používa kyselina fluorovodíková, ktorá tvorí súčasť leštiaceho kúpeľa v leštiacich linkách pri finálnom opracovaní sklárskych výrobkov. Chemické leštenie sa vykonáva na 5 leštiacich linkách, celý proces je automatizovaný. Kyselina fluorovodíková je do závodu dopravovaná cisternou po železničnej vlečke, z cisterny sa prečerpáva potrubným rozvodom do oceľových nádrží v sklade kyselín a odtiaľ do denných nádrží kyselín. Technológia pre skladovanie a používanie HF je osadená na prízemí objektu leštiarne, pre prípadný únik sú vybudované havarijné nádrže a únik plynov HF je možné zachytiť v absorbčnom zariadení. Pre manipuláciu platia, sú dodržiavané a zo strany zamestnávateľa prísne kontrolované všetky bezpečnostné predpisy (používanie pridelených OOPP, odborná spôsobilosť, preškolenie). Monitorovanie úniku HF je riešené stacionárnym detekčným systémom. Detektory sú umiestnené v mieste prečerpávania HF, v sklade kyselín a v objekte leštiarne.

Trčan Ondrej – SONE CRYSTAL, Poltár – prevádzkuje v Lučenci malú leštiareň brúseného skla za použitia veľmi toxickkej látky kyseliny fluorovodíkovej a žieravej kyseliny sírovej. Chemické látky sú dovážané a skladované v 600 l plastových kontajneroch, do máčacích vaní sa stáčajú rozvodným potrubím. Leštiaca linka je vybavené odsávacím zariadením. Pracovné podmienky zodpovedajú charakteru vykonávanej práce. Zamestnanci leštiarne sú odborne spôsobilí pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami, evidencia nákupu a spotreby kyseliny fluorovodíkovej je prehľadná. Evidencia zhromažďovania a likvidácie nebezpečných odpadov je zabezpečená dodávateľsky, odber nebezpečných odpadov vykonáva f. Detox s.r.o., Banská Bystrica.

V roku 2011 bolo doručených 22 oznámení o vykonávaní regulácie živočíšnych škodcov oprávnenými osobami a firmami, pričom neboli používané látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické. Deratizačné a dezinfekčné činnosti boli vykonané v hypermarketoch, poľnohospodárskych podnikoch, v oblastných zberných surovinách, v areáli mestskej tržnice, v jednej cukrárenskej výrobe, reštauračnom zariadení, v škole, na čerpacej stanici PHM, v nábytkárskej výrobe a v jednom prípade bolo podané oznámenie o vykonaní dezinfekcie proti švábom v bytovom dome.

Oddeleniu HŽPaZ bolo poskytnutých 9 konzultačných vyjadrení k schváleniu prevádzkových poriadkov o ochrane zdravia zamestnancov pri expozícii chemickým faktorom pri práci pre verejné lekárne, kde sa ako súčasť reagenčného aparátu vyskytujú aj látky toxické a veľmi toxické. Odborní zástupcovia týchto pracovísk mali platné osvedčenie pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami, alebo v čase podania návrhu mali podané aj žiadosti o vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na túto prácu.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác:

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Všeobecná nemocnica s poliklinikou n. o. Lučenec	14/13	Cytostatiká	3
LC-Oncomed s.r.o. Lučenec	3/3	Cytostatiká	3
Perosa s.r.o. Lučenec	6/0	prach – tvrdé drevo	3
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	2/0	prach – tvrdé drevo	3
KOLEK – Ing. Mrva, Lučenec	7/0	liaty asfalt	3

V hodnotenom období bol kontrolovaný subjekt PEROSA s. r. o. Lučenec – vykonaný ŠZD po podaní návrhu na vyhlásenie rizikových prác. Pri výrobe kefodrievok sa znížil počet zamestnancov vo výrobe na 4 mužov, ktorí sú vystavení účinkom prachu z tvrdého dreva, zároveň sú exponovaní riziku hluku. Pri ŠZD boli zistené nedostatky pri vykonávaní lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, chýbal záverečný posudok lekára PZS, nedostatky boli v dohodnutom termíne odstránené.

AZBEST

Na RÚVZ boli v roku 2011 doručené 3 oznámenia od Stavebného bytového družstva Lučenec (SBD) o odstraňovaní „AZC kanalizačných rozvodov,, v bytových domoch vo vlastnej správe aj v správe SPOOL a.s. na sídliskách v Lučenci.

V rovnakom období boli vydané 4 rozhodnutia: SBD Lučenec požiadalo regionálneho hygienika o vydanie rozhodnutia k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest v bytovom dome v Lučenci, ktorý je v správe inej spoločnosti, Okresné stavebné bytové družstvo Rimavská Sobota predložilo dva návrhy na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bytových domov v meste Filákov, spoločnosť RONAR s.r.o., Košice predložila návrh na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavby diaľkovo ovládanej trafostanice 467/ts/404 na Moyzesovej ul. vo Filáкове. Pri odstraňovaní AZC kanalizačných rozvodov bol vykonaný štátny zdravotný dozor v jednom prípade, pri prácach vykonávaných SBD Lučenec v meste Lučenec. Kontrola bola zameraná na dodržiavanie schváleného plánu práce, nedostatky neboli zistené.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikom psychickej pracovnej záťaže nemáme vyhlásené, ani neboli od zamestnávateľov požiadavky na hodnotenie tejto záťaže. Predpokladáme psychickú pracovnú záťaž u zdravotníckych pracovníkov NsP Lučenec, ale k jej hodnoteniu zatiaľ nedošlo, PZS zabezpečujú ako zdravotnícke zariadenie vlastnými odbornými pracovníkmi a k vzájomnej spolupráci na túto tému sme zatiaľ nedospeli.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

Rizikový faktor DNJZ máme vyhlásený v a.s. Žiaromat Kalinovo v počte 8 zamestnancov na pracoviskách výrobná linka č.1, 2 a odoberanie šamotových predliskov.

V roku 2011 bolo šetrených 22 podozrení na chorobu z povolania v pol.č. 29 v profesiách: brusička skla, kmenár-črepár, hladinár – Slovglass Poltár s.r.o., Poltár, brusička skla, hladinárka – Slovglass Poltár s.r.o., divízia Katarínska Huta, pomocný robotník na rudišti a obsluha bágra – Lovinit a.s., Lovinobaňa, ošetrovatelka hydiny – ZPD Poltár, stolár – Mestský podnik služieb Poltár, kuchárka – Betánia n.o. Kalinovo, majster odborného výcviku – Združená str. škola sklárska Poltár, robotník – kladár – Žiaromat a.s., Kalinovo, kostič, kuchárka, robotník v mraziarni, robotníčka v baliarni – Mecom Group s.r.o., Humenné – závod Lučenec, dojička – Agro Ratka s.r.o., Ratka, šička - Johnson Controls s.r.o., Lučenec, dojička – krmička – Agro Ratka S, s.r.o. ,Kalinovo, Peciarka – Penam s.r.o., Lučenec.

Za hodnotené obdobie bolo v položke 29 priznaných 19 chorôb z povolania.

Prehľad výskytu priznaných chorôb z povolania v organizáciách:

Slovglass Poltár s.r.o.,	prehliadačka skla	1	12 chzp
	naberač – lisiar	1	
	hladinár – leštič	2	
	sklár	2	
	brusič	4	
	hladinár	1	
	manipulant	1	
Slovglass Poltár s.r.o., divízia Katarínska Huta	brusička skla-maliarka	1	1 chzp
Lovinit a.s. Lovinobaňa	robotník rudište - miešareň	1	1 chzp
PIL – EX s.r.o. Lučenec	obsluha pily -	1	1 chzp
Mecom Group s.r.o, Humenná, závod Lučenec	másiar	1	1 chzp
Žiaromat a.s., Kalinovo	zaväzáč -	1	1 chzp
ZPD Poltár	chovateľka hydiny -	1	1 chzp
MEPOS Poltár	stolár -	1	1 chzp

2.1.6 Prevencia ochorení súvisiacich s prácou a prešetrovanie na iné poškodenia zdravia so zameraním na ochorenia chrbtice

V spoločnostiach Johnoson Controls, s. r. o. a JP foam manufacturing vykonala PZS ProCare hodnoteniu fyzickej záťaže pri práci operátorov linky na šitie poťahov hlavových opierok do automobilov a operátorov linky na výrobu veľkých penových dielcov.

Po posúdení rizík (podkladom bolo aj meranie) boli práce s faktorom fyzickej záťaže zaradené do 2. kategórie.

Zamestnávateľ realizoval opatrenia navrhnuté PZS (striedanie zamestnancov pri pracovných činnostiach) a činnosť voskovania operátorom linky bola nahradená voskovacím robotom.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Sledovanie prác so zobrazovacími jednotkami sme v roku 2011 vykonali v 20 malých prevádzkach, dotazníky informovanosti vyplnilo 21 zamestnancov. Zamestnanci vykonávali väčšinou ekonomické činnosti, obchodné činnosti (internetový nákup a predaj) a servisné činnosti (servis počítačov). Zamerali sme sa na sledovanie veku a typu používaných zobrazovacích jednotiek, nedostatky v tomto neboli zistené, väčšina pracovísk je vybavená novými a kvalitnými PC zostavami. Podmienky pre umiestnenie počítačov sa vylepšujú zakúpením vhodnejších pracovných stolov, polohovateľných stoličiek s opierkami. Priestorové vybavenie pracovísk, svetelná pohoda a mikroklimatické podmienky pre činnosti sú vyhovujúce. Najčastejšie zisťovaným nedostatkom na pracovisku so ZJ je chýbajúca podložka pod chodidlá, jej doplnenie bolo požadované v nápravných opatreniach uvádzaných v záznamoch.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľom úlohy je presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok. Jeden pracovník sa zúčastnil celoslovenského seminára „Kontrola uplatňovania chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva“ pre pracovníkov odborov a oddelení PPLaT RÚVZ v SR.

V rámci plnenie úlohy vykonali odborné pracovníčky v mesiaci december cieľenú kontrolu uplatňovania chemickej legislatívy (projekt REACH-EN-FORCE 2) v spoločnosti ŽIAROMAT a.s. Kalinovo. Pri kontrole sme postupovali podľa usmernenia a zaškolenia na uvedenom seminári.

Kontrolovaná spoločnosť Žiaromat a.s. Kalinovo je dcérskou spoločnosťou Železiarní Podbrezová a.s., je zameraná na výrobu šamotu, žiarobetónov a žiaruvzdorných zmesí. Pri kontrole boli predložené KBÚ žiarobetónov obyčajných a šamotu obyčajného. Žiarobetón obyčajný je netvarovaný žiaruvzdorný materiál na báze korundu Al_2O_3 . Šamot obyčajný je žiaruvzdorný materiál na báze kalcinovaného kaolínu. Zároveň boli skontrolované 4 KBÚ prídavných látok: pojivo GORKAL 70 (Poľsko), pojivo SECAR 70 (Francúzsko), kamenivo ŠK1 (Ukrajina), pojivo BR40V (Slovinsko) – ani jedna KBÚ nebola k dispozícii v národnom jazyku.

3. Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 15.január 2012

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie so zameraním **na ľahkú prácu** . Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách .

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Lučenci sa každoročne zapája do riešenia projektu Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie. Projekt bol realizovaný v spolupráci s oddelením poradne zdravia na RÚVZ Lučenec. Za celý rok 2011 bolo vyšetrených 80 respondentov dospelaj populácie so zameraním na **ľahkú prácu** , z toho zastúpených **40 mužov** dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-59 roční / a **40 žien** tiež dvoch vekových kategórii / 19-34, 35-54 ročné / ľahko pracujúcich v okrese Lučenec a Poltár . Každý účastník vyplňoval dotazník, ktorý tvoril 1 – denný jedálny lístok so zoznamom jedál a nápojov ktoré respondent skonzumoval v priebehu ľubovoľného dňa , dotazník o stravovacích zvyklostiach a pohybovej aktivite, údaje – meno, vek, výška, hmotnosť, obvod pásu a bokov. Súčasťou projektu bolo vyšetrenie každého účastníka, ktoré pozostávalo z merania krvného tlaku, pulzu a odberu kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu – cholesterol, HDL, LDL, triglyceridy, glukóza. Následne získané údaje boli spracovávané v programe ALIMENTA verzia 4.3e , z výsledkov jednotlivých respondentov bolo následne vyhodnotené % plnenie odporúčaných denných dávok živín pre dané vekové skupiny. Údaje z dotazníkov

a vyšetrení boli zaznamenávané a v správe v roku 2011 vyhodnotené tabuľkovou formou v štyroch výstupných súboroch / Somat, Faktory, Pohyb, Spotreba / za celé sledované obdobie. Projekt bol zaslaný na ďalšie spracovanie a celoslovenské vyhodnotenie na RÚVZ Banská Bystrica a Poprad.

Realizačným výstupom úlohy je monitorovanie a vývoj výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospelaj populácie, monitorovanie regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy, sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách, sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách ako aj sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách. Úlohou je aj vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR. Nakoľko v Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení bol prijatý Program ozdravenia výživy obyvateľov SR, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu Zdravie 21. storočia.

3.2 MONITORING JODIZÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 30.december 2011

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V rámci plnenia tejto úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odoberané vzorky kuchynskej soli v maloobchodných predajniach potravín a v potravinárskych výrobniciach (napr. pekárne) v lokalitách okresu Lučenec a Poltár na laboratórne vyšetrenie **stanovenia jodidu draselného, jodičnanu draselného a feroxyanidu draselného**. Spolu bolo odobratých **24 vzoriek** kuchynskej soli pričom všetky vzorky vyhoveľi. Úloha bola spracovaná v tabuľkovej verzii formou vyhodnotenia sledovania ukazovateľov chemického vyšetrenia - stanovenia KJ a KJO_3 a feroxyanidu draselného.

Úloha zabezpečuje monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli vo vybraných potravinách , pretože v rámci Potravinového kódexu SR je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu a monitorovanie jódu v organizme v II. etape úlohy poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín. Realizačným výstupom úlohy bude získané údaje z monitoringu porovnávať s trendom vývoja ochorení z nedostatku jódu u obyvateľov v SR.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v SR

Termín ukončenia : 30.marec 2012

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok, dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov, získanie správnych

návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku, zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania black hena - dočasnej farby na pokožku

V rámci plnenia úlohy neboli pracovníčkami RÚVZ Lučenec v roku 2011 odobraté vzorky kozmetických výrobkov z distribučnej siete.

Kontrola regulovaných látok v kozmetických výrobkoch vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v SR

Termín ukončenia : 31.december 2012

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, Formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia a kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V rámci plnenia úlohy v roku 2011 RÚVZ Lučenec nebol do programu zaradený a ani neboli pracovníčkami RÚVZ Lučenec odobraté žiadne plastové výrobky pre deti z distribučnej siete.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Poprad

Termín ukončenia : 31.december 2012

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarskych farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

RÚVZ Lučenec sa na plnení úlohy bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov v roku 2011 nepodieľa.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v Lučenci

Termín ukončenia : 31.december 2012

Cieľ: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom / ADI /.

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže

exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Projekt je realizovaný aj v spolupráci s oddelením poradne zdravia na RÚVZ Lučenec. V roku 2011 sa na tomto monitoringu podieľalo 80 respondentov dospeljej populácie, z toho zastúpených **40 mužov** dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-59 roční / a **40 žien** tiež dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-54 ročné / pracujúcich v okrese Lučenec a Poltár. Každý účastník vyplňoval dotazník, ktorý tvoril 24 hodinový pracovný denný jedálny lístok a 24 hodinový víkendový jedálny lístok so zoznamom jedál a nápojov, ktoré respondent skonzumoval v priebehu uvedených dní a týždenný dotazník frekvencie spotreby podľa prílohy. V rámci monitoringu je sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok: E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená, E 124 košelinová červená, E 102 tartrazín. Uvedené sumáre dotazníkov a výsledkov respondentov boli zaslané tabuľkovou formou na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

4. Oddelenie hygieny detí a dorastu

Úloha: 4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Termín ukončenia : rok 2020

Realizácia úlohy prebiehala na základe pokynov z ÚVZ SR v dňoch od 26.09.2011 do 04.11.2011 v štatisticky náhodne vybraných školách. V našom regióne boli do prieskumu vybrané štyri základné školy, dve stredné odborné školy a jedno gymnázium. Riaditeľom vybraných škôl sme doručili list Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a dohodli si termíny zberu údajov. Na školách zapojených do prieskumu sme po určení veku detí v desatinnej sústave, náhodným výberom vybrali súbor detí stanoveného počtu, u ktorých sme vykonali antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov a obvod ramena). Na základných školách sme požiadali o spoluprácu aj rodičov, ktorí nám formou dotazníkov poskytli údaje potrebné k spracovaniu projektu.

Zber údajov sa zrealizoval na týchto školách:

- Základná škola Lovinobaňa, dňa 04.10.2011 – 80 detí (7 – 14 ročných)
- Základná škola s VJS, Farská lúka, Fiľakovo, dňa 07.10.2011 – 80 detí (7 – 14 roč.)
- Základná škola s materskou školou Kalinovo – dňa 17.10.2011 - 80 detí (7 – 14 roč.)
- Základná škola, Haličská 7, Lučenec – dňa 11.10.2011 - 80 detí (7 – 14 roč.)
- Hotelová akadémia Lučenec – dňa 26.09.2011 - 64 žiakov (15 – 18 roč.)
- Stredná odborná škola Fiľakovo – dňa 19.10.2011 - 64 žiakov (15 – 18 roč.)
- Gymnázium Lučenec – dňa 18.10.2011 - 64 žiakov (15 – 18 roč.)

V mesiaci december sme začali s vkladaním údajov do masky v programe excel, ktoré bude ukončené v prvom štvrtroku 2012.

Úloha: 4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (alkohol, tabak, drogy) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor: ÚVZ SR, ÚV SR, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP
Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR
Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek gestora

Na základe metodických pokynov z ÚVZ SR sme prieskum realizovali v dňoch od 4. do 7. 4. 2011 na dvoch stredných školách v meste Lučenec, ktoré boli vybrané náhodným štatistickým výberom. Na Strednej priemyselnej škole stavebnej Oskara Winklera v Lučenci z 317 študentov sa do projektu zapojilo 271 študentov (219 chlapcov, 52 dievčat), ktorí vyplnili dotazník o užívaní drog. Z celkového počtu 271 študentov vyplnilo aj 143 študentov dotazník SMQ a 128 študentov dotazník SFEA, ktoré boli súčasťou realizácie tohto projektu. Zo stanoveného počtu 136 študentov Strednej odbornej školy technickej v Lučenci sa nám podarilo zozbierať od 125 – tich študentov (125 chlapcov) dotazníky o užívaní drog. Všetci zúčastnení študenti vyplnili aj dotazníky SMQ a SFEA.

Vyplnené dotazníky boli uložené spolu s hlásením za triedu do označených obálok a zaslané na ÚVZ SR v Bratislave sa ďalšie spracovanie.

Úloha: 4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Gestor : RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR
Trvanie projektu : 2014

V roku 2011 sa úloha nerealizuje.

Úloha: 4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica, ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR
Termín ukončenia: rok 2012

V 1. polroku sme absolvovali seminár organizovaný RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, na ktorom bolo gestrom odprezentované čiastkové vyhodnotenie projektu. Zároveň sme obdržali písomnú správu o vyhodnotení projektu realizovaného v roku 2010 ako aj informáciu o neplnení projektu v roku 2011.

6. Oddelenie epidemiológie

Spracovala: *MUDr. Simona Fančiová*
vedúca oddelenia epidemiológie

Č.Ú.

6.1 Národný imunizačný program SR

6.2 Surveillance infekčných chorôb

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

6.4 Nozokomiálne nákazy

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

IMUNIZÁCIA
KONTROLA OČKOVANIA

Dôsledným plnením Imunizačného programu (NIP SR) sa naďalej udržal priaznivý trend výskytu tých prenosných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním.

Metodické vedenie - imunizácia

Spolu I. polrok a II. polrok: 471

II. polrok:

August:

Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde – Lc 45x, Pt 17x

September:

Príprava na chrípkovú sezónu 2011/2012 – Lc 45x, Pt 17x

Október:

Výsledky úradnej kontroly očkovania za obd. od 1.9.2010 do 31.8.2011 – Lc 45x, Pt 17x

Iné - metodické vedenie

Výsledky úradnej kontroly očkovania detskej populácie za obdobie od 01.09.2010 do 31.08.2011 v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Lučenci v okresoch Lučenec a Poltár.

Úroveň zaočkovanosti detskej populácie u všetkých druhov povinného pravidelného očkovania detí vo vybraných ročníkoch narodenia sa pohybovala v rozmedzí od **97,8%** do **100%** v okrese Poltár, od **96% do 100%** v okrese Lučenec. Kontrola bola vykonaná v 21 ambulanciách všeobecného lekára pre deti a dorast zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Lučenec.

Počet odmietnutí povinného pravidelného očkovania evidovaných na RÚVZ: 8

Počet vykonaných aktivít na Hygienu a dezinfekciu rúk: **73**

Počet vykonaných aktivít EIW: **143**

Kontrola zaočkovanosti proti chrípke v SR k 30.11.2011.

Kontrola zaočkovanosti proti chrípke k 30.11.2011 za RÚVZ so sídlom v Lučenci bola vykonaná u všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých v okresoch Lučenec a Poltár.

Počet očkovaných osôb vakcínou proti sezónnej chrípke v chrípkovej sezóne 2011/2012 k 30.11.2011: spolu **abs. 2108 (4,9 %)**. Na očkovanie boli použité vakcíny: Vaxigrip, Influvac, Fluarix.

Napriek opakovaným výzvam o spoluprácu údaje v tabuľke nie sú reálne z dôvodu nízkej návratnosti zaslaných tabuliek od príslušných lekárov (48,4%) a neúplnosti údajov vyplnených tabuliek.

Počty osôb v starostlivosti lekára podľa danej kategórie sú nevyplnené z dôvodu nevyplnenia údajov zo strany lekárov vôbec alebo čiastočne. Jedenkrát odmietnutie udať počet osôb v zdravotnej starostlivosti.

Z celkového počtu oslovených lekárov 64 údaje poskytlo 31 lekárov.

Spôsob vykonávania očkovania proti chrípke:

A, Aktívne - pozvaním na očkovanie proti chrípke - 2 lekári

B, Aktívne - ponukou očkovania pri návšteve ambulancie z iného dôvodu - 20 lekárov

C, Pasívne - keď si pacient vyžiada očkovanie sám - 11 lekárov.

Spôsob vykonávania očkovania proti chrípke neuviedlo 9 lekárov.

Články do novín: Spolu: I. a II. polrok: **6 článkov** do regionálnej tlače.

II. polrok: 3 články do regionálnej tlače.

Týždenník mesta Lučenec, Ročník 7, cena zdarma.

e-mail: MESTSKENOVINY@LUCENEC.SK, WEB: WWW.LUCENEC.SK

TEL.: 047/4513123, 047/4513121

September: Názov článku: Príprava na chrípkovú sezónu uverejnený 30.09.2011, Ročník 7, Číslo 38

Október: Výsledky úradnej kontroly očkovania v spádovom území RÚVZ so sídlom v Lučenci.

December: dňa 16.12.2011 vyšiel článok Prvý december Svetový deň boja proti HIV/AIDS, v MsN mesta Lučenec, Ročník 7, Číslo 44.

Očkovanie pred cestou do zahraničia: 20 osobných a telefonických konzultácií

Vydávanie medzinárodných očkovacích preukazov (certifikátov) (MOP): 0

Vydávanie medzinárodných certifikátov o negativite protilátok HIV (anti HIV 1,2/AIDS agent antibodies): 0

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

V rámci projektu PHARE pre odbory epidemiológie sme zapojení do posilnenia epidemiologickej a laboratórnej surveillance infekčných ochorení.

Mesačné analýzy prenosných ochorení za rok 2011 sa vykonávajú podľa platnej legislatívy.

Epidemiologické vyšetrovanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiol. situácii vo výskyte prenosných ochorení.

Protiepidemické opatrenia sa zabezpečujú v plnom rozsahu.

Mikrobiologické monitorovanie prostredia pri preventívnych previerkach HER sa vykonáva.

Mikrobiologickú diagnostiku nám zabezpečuje neštátne oddelenie klinickej mikrobiológie K-M-lab., spol s r.o. vo VŠNsP, n.o. Lučenec. Dobrú spoluprácu máme pri dg VHA, VHB, VHC v neštátnom klinickom laboratóriu klinickej biochémie S - K - lab., spol s r.o.

Program EPIS slúži na zabezpečenie komunikácie so sieťami EÚ a SZO pre surveillance infekčných ochorení. SR spolupracuje s ECDC v rámci programu FWD. FWD je program pre alimentárne infekcie a zoonózy, zbiera a analyzuje údaje o výskyte ochorení.

Systém EPIS poskytuje tabelárne a grafické spracovanie údajov o výskyte prenosných ochorení vrátane chrípky a umožňuje ich analýzu. Údaje o výskyte epidémií vkladajú epidemiológovia RÚVZ v SR do systému EPIS. V rámci surveillance chrípky a ARO sa v chrípkovej sezóne vykonáva diferencovaný zber údajov o chorobnosti populácie od

vybraných lekárov prvého kontaktu. Hlásenie chrípky a chrípke podobných ochorení je na dobrej úrovni. V spádovom území RÚVZ hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne 6 sentinelových lekárov, oddelenie vnútorného lekárstva VŠNsP, Lučenec, n.o..

BSN (Basic Surveillance network) hlásenie prenosných ochorení do európskej siete podľa špecifikácie a požiadaviek EÚ CDC. V priebehu roku 2005 sa zaviedlo hlásenie všetkých 49 druhov ochorení podľa požadovanej štruktúry, v čom sa pokračuje.

ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Sledujeme výskyt ACHO, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na diagnostiku.

V okrese Lučenec je jedno odberné miesto odpadovej vody kanalizačný zberač ČOV v meste Lučenec.

Za rok 2011, k 29.11.2011 sme vykonali **6 odberov** na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliovírusy, neboli izolované VDPV. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli negatívne v počte 6.

V okrese Poltár je ČOV, neboli nariadené odbery odpadovej vody.

Týždenné spracovanie chrípky a chrípke podobných ochorení: 52

V okrese Lučenec - 26

V okrese Poltár - 26

EPIDEMIOLOGICKÉ VYŠETROVANIE V OHNISKÁCH NÁKAZY (okrem NN):

Prvá návšteva v ohnisku: okres Lučenec - 80, okres Poltár - 26

Opakované návštevy v ohnisku: okres Lučenec - 0, okres Poltár - 0

Počet vyšetrených osôb: okres Lučenec 38, okres Poltár 87

Zvýšený zdravotný dozor: okres Lučenec - 40, okres Poltár - 93

Lekársky dohľad: okres Lučenec - 40, okres Poltár - 93

Iné protiepidemické opatrenia: okres Lučenec - 12, okres Poltár - 15

ODBER VZORIEK NA MIKROBIOLOGICKÉ VYŠETRENIE (okrem NN):

Vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: 0

Potraviny: okres Lučenec - 0, okres Poltár - 0

VÝPISY POTREBNÝCH ÚDAJOV K SPRACOVANIU NÁKAZ, ev. ANALÝZ:

Z chorobopisov: okres Lučenec - 5, okres Poltár - 3

Zo zdravotných záznamov: okres Lučenec - 8, okres Poltár - 1

Iné: okres Lučenec - 304, okres Poltár - 94

ANALÝZA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE:

Denná: IS EPIS: okres Lučenec - 159, okres Poltár - 55

Týždenná: zvodka: okres Lučenec - 52, okres Poltár - 52

Mesačná: mesačník: okres Lučenec - 12, okres Poltár - 12

Ročná: okres Lučenec - 1, okres Poltár - 1

Príprava podkladov: zvodka: okres Lučenec - 70, okres Poltár: 63

NN-ŠZD-KONTROLA HER a BOT + Mikrobiálny monitoring + kontrola nápravných opatrení:

Kontroly pracoviska okres Lučenec - 67

Okres Poltár - 9

Opakované návštevy okres Lučenec -3, okres Pt: 1

Odber vzoriek zo sterilných materiálov Lučenec - 11

Odber vzoriek z prostredia Lučenec - 115

Odber vzoriek z ovzdušia Lučenec - 32

Odber iných vzoriek Lučenec - 0

OKRES LUČENEC:

Celkový počet HVS: 74

Z toho kontrolovaných: 58

Celkový počet AUT: 26

Z toho kontrolovaných: 26

Celkový počet FS: 1

Z toho kontrolovaných: 1

OKRES POLTÁR:

Celkový počet HVS: 12

Z toho kontrolovaných: 5

Celkový počet AUT: 5

Z toho kontrolovaných: 2

Celkový počet FS: 0

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

IS EPIS - Epidemiologický informačný systém verejného zdravotníctva

Projekt PHARE EÚ

Spolu: počet vložených hlásení: **398**

Spolu: počet ohnisk: **106**

HODNOTENIE za rok 2011 **okres Lučenec:**

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **304**

Z toho potvrdených 129

Možných 175

Pravdepodobných 0

Nepotvrdených 0

Nosič - potvrdený prípad: 8

Počet spracovaných ohnisk: 80

Okres Lučenec: počet chránených kontaktov očkovaním: 38

Inak: 9

Okres Lučenec: opatrenia prijaté - rozhodnutím: (lekársky dohľad, ZZD): 21

Pokynom na mieste: 20

Zoznam epidémií: **spolu I. a II. polrok: 2 ohniská**

I.polrok: dg. B15 EPI Čamovce - 11 prípadov

II. polrok: 1 ohnisko: MKCH: A020 **Zauška** - 2 prípady

EPIDÉMIA Zauška:

Rok 2011

Stav epidémie: ohraničená

Kód diagnózy: A020: Salmonelová enteritída

Typ epidémie: lokálna

Obce: Lučenec

Okres Lučenec

EA: Agens - Salmonella Enteritidis - špecifikácia 1

Špecifikácia 2 - ALR

Počet exponovaných: 5

Počet infikovaných: 2

Z toho chorých: 2

Počet hospitalizovaných: 1

Dátum vzniku prvého ochorenia: 07.07.2011

Dátum vzniku posledného ochorenia: 12.07.2011

Prameň nákazy: človek chorý

Faktor prenosu: výrobky z vajec nedostatočne spracované

Zistené nedostatky podmieňujúce vznik epidémie: nedostatky pri príprave jedál

Faktor dokázaný: epidemiologicky

Miesto vzniku nákazy: domácnosť

Mechanizmus prenosu: ingescia

Miesto kontaminácie faktoru prenosu: domácnosť

Príčiny, ktoré prispeli k vzniku epidémie:

Nedostatky pri príprave jedál.

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): jeden

HODNOTENIE za rok 2011 okres Poltár:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **94**

Z toho potvrdených 34

Možných 60

Pravdepodobných 0

Nepotvrdených 0

Nosič 1

Počet spracovaných ohnísk: 26

Počet chránených kontaktov očkovaním: 89

Inak: 7

Opatrenia prijaté rozhodnutím (lekársky dohľad, ZZD): 85

Pokynom na mieste: 19

Zoznam epidémií: 2 ohniská:

I. polrok: 1 ohnisko **EPI MŠ Kokava nad/ Rimavicou** - 5 prípadov dg. A020

II. polrok: 1x **KANTOR** - 3 prípady v jednej rodine - Salmonelová enteritída dg. A020

EPIDÉMIA KANTOR

Názov epidémie: Kantor

Stav epidémie: ohraničená

Kód diagnózy: A020

Typ epidémie: lokálna

Obec: Krná

Okres: Poltár

Etiologické Agens: Salmonella Enteritidis - špecifikácia 1

Špecifikácia 2 - ALR

Počet exponovaných: 4

Počet infikovaných: 3

Z toho chorých: 3

Z toho nosičov: 0
Počet hospitalizovaných: 2
Dátum vzniku prvého ochorenia: 28.06. 2011
Dátum vzniku posledného ochorenia: 29.06. 2011
Prameň nákazy: nezistený
Faktor prenosu: vajcia - domáce
Zistené nedostatky podmieňujúce vznik epidémie: nedostatok pri skladovaní
Faktor dokázaný: epidemiologicky
Miesto vzniku nákazy: domácnosť
Mechanizmus prenosu: ingescia
Miesto kontaminácie faktoru prenosu: domácnosť

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): žiadny

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Zdravotnícke zariadenia v spádových okresoch neboli zapojené do programu HELICS na surveillance vybraných NN. VŠNsP, Lučenec, n.o. má vlastné oddelenie prevencie NN - oddelenie hygieny a dezinfekcie (marketingové oddelenie) s hlavnou hygieničkou a námestníčkou pre ošetrovateľstvo, ktoré pracuje v kontrolnej činnosti nezávisle od oddelenia epidemiológie. V zariadení majú informačný systém NN cez program MEDEA, ktorý je inštalovaný na lôžkových oddeleniach. V zariadení sa robí vlastný monitoring sterov z prostredia podľa aktuálnosti na jednotlivých oddeleniach-v spolupráci s mikrobiológiou K-M lab. neštátne ZZ.

Priebežné monitorovanie závažných NN sa vykonáva.

V regióne sa nachádza jedno ústavné ZZ - VŠNsP,n.o., Lučenec.

Jedná sa o neziskovú organizáciu od r.2005.

V areáli nemocnice sa prevádzkuje viac budov (5 budov: 4 pavilóny a 1 budova Polikliniky).

V okrese Lučenec sú 3 neštátne polikliniky, v okrese Poltár 1 neštátna poliklinika od novembra 2011 uzatvorená.

Výkon štátneho zdravotného dozoru: Úlohy v rámci ŠZD sú evidované v administratívnom systéme úradu. Každá žiadosť je evidovaná pod číslom a priradená k spisu, vrátane rozhodnutia a kontroly plnenia termínov vybavenia.

Počet odberov vzoriek: **164**

Kontrola nápravných opatrení: 5

Mikrobiálny monitoring: Lc - počet odobratých vzoriek MM: 164

Celkový počet ŠZD kontrol: **137**

Počet konzultácií: **371**

Počet vydaných rozhodnutí: **180**

Počet podaní: **450**

Počet všetkých kontrolovaných prevádzok: **264**

Rozhodnutia k návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky a na schválenie prevádzkového poriadku:

§ 13 ods. 4: spolu 56

Rozhodnutia podľa § 12 ods. 2: VHA - 124

Záväzné stanoviská: **1**

Iné stanoviská: **25**

Výzva: 0

Štúdie projektov: **6**, počet výkonov 1248

Podnety: 3

Epidémia, alebo zvýšený výskyt klinicky sa manifestujúcich NN zaznamenané neboli, podobne ani úmrtie v súvislosti s NN.

NN za rok 2011 mali charakter sporadický.

Hlásených boli 5 NN zo VŠNsP, n.o. Lučenec spolu.

NN podľa diagnóz a etiologického agens:

I. polrok: 3 NN

II. polrok: 2 NN

II. polrok: 2 x T81.4: Infekcia po výkone nezatriedená inde

Klinická forma: ranová 2x

Lokalizácia: infekcia chirurgickej rany 2x

Oddelenie OOÚCH + Chirurgické oddelenie VŠNsP, Lučenec, n.o.

EA: Pseudomonas aeruginosa O11 1x

EA: Enterobacter - I. špecifikácia

Enterobacter cloacae - II. špecifikácia 1x

Výskyt závažných patogénov, napr. MRSA z celkového počtu Staphylococcus aureus nebol hlásený.

Vírusové črevné NN neboli hlásené.

NN boli vyliečené.

Na úseku prevencie nozokomiálnych nákaz je dobrá spolupráca s jednotlivými oddeleniami. Hlásna služba NN sa mierne zlepšila, jedná sa o pasívny zber údajov. Pri závažných NN sú sledované jednotlivé etiologické agensy a rezistencia na antibiotiká.

V roku 2011 bolo odobratých v rámci ŠZD 164 odberov vzoriek zo zdravotníckych zariadení. Kontrola funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov bioindikátormi bola dokladovaná protokolom v 36 prípadoch (aj opakované kontroly). V rámci prevencie NN oddelenie epidemiológie RÚVZ úzko spolupracuje s oddelením hygieny a dezinfekcie VŠNsP, n.o. Lučenec. Zamestnanci RÚVZ usmerňujú zodpovedných pracovníkov VŠNsP, Lc, n.o. v rámci ŠZD alebo represívnymi opatreniami.

PROHIBIT - PREVENTION OF HOSPITAL INFECTIONS BY INTERVENTION & TRAINING

Projekt zahŕňa partnerov z celej Európy s cieľom identifikovať najsprávnejšie postupy prevencie NN a vytvoriť jednotné guideliney, nadväzuje na zistenia z projektu HELICS.

7 dotazníkov:

Dotazník 1 Údaje o nemocnici 1x

Dotazník 2 Údaje JIS - OPIM, OAIM

Dotazník 3 Nechirurgické oddelenia 2x

Dotazník 4 Chirurgické oddelenia 2x

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky).

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

Za rok 2011 v spádovom území RÚVZ nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti alebo situácie sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania, ktoré bolo za rok 2011 uskutočnené v **28 prípadoch**.

SRV zoznam: 28 x

Zoznam epidémií: 4 x

Pandemická pripravenosť, havarijná pripravenosť

Boli aktualizované **Havarijné plány pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie** pre okres Lučenec a Poltár osobitne s konkrétnymi úlohami a kontaktnými osobami.

Bol aktualizovaný samostatný plán pre prípad výskytu pandémie ľudskej chrípky a výskytu vtácej chrípky (**pandemický plán**). Všetci zamestnanci oddelenia epidemiológie sú členmi výjazdovej skupiny pre prípad výskytu vtácej chrípky a sú kompletne vybavení OOPP a materiálom vybavením pre potreby dezinfekcie.

Je zabezpečená vzájomná pružná informovanosť so všeobecnými lekármi a zamestnancami RVaPS - spolupráca pri vyšetrovaní niektorých zoonóz.

Dôsledne sa plnili prípisy a listy ÚVZ SR v Bratislave.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Za rok 2011 boli aktualizované údaje kontaktných osôb pracovných skupín na ÚVZ SR v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie.

Surveillance chrípky.

Hlásenie výskytu ochorení na chrípku a chrípke podobné ochorenia je na dobrej úrovni, vkladanie dát v programe EPIS sa uskutočňuje každý pracovný týždeň počas celého roka.

V spádovom území RÚVZ Lučenec hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne **6** sentinelových lekárov (3 pediatri a 3 všeobecní lekári pre dospelých) a **2 iné PLDD** a aj hlásenie ostatných lekárov prvého kontaktu je na dobrej úrovni. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu Chrípky metódou RT-PCR.

Aktualizované zloženie výjazdových skupín:

Zloženie troch pracovných skupín na likvidáciu možných ohnísk vtácej chrípky za RÚVZ so sídlom v Lučenci:

1. MUDr. Simona Fančiová, odborný radca, vedúca oddelenia epidemiológie - vedúci zásahovej skupiny-mobil: 0918 601 924

Členovia: MVDr. Mária Martišová, Valéria Lörenčíková, Alexander Kolenkáš

2. MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálny hygienik - vedúci zásahovej skupiny-mobil: 0905 536 551

Členovia: Mgr. Alžbeta Nagyová, Tatiana Abelovská, DAHE, Janka Sabóová

3. Ing. Edita Krekáčová, vedúca OPPL a toxikológie - vedúci zásahovej skupiny, mobil: 0915 803 730

Členovia: Bc. Ildikó Fungáčová, Bc. Eva Hanesová, Július Svoreň

Aktualizácia Podrobného plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky za rok 2011.

Členovia výjazdovej skupiny RÚVZ Lučenec pre územný obvod okresov Lučenec a Poltár.

Aktuálne platné kontaktné údaje za RÚVZ Lučenec.

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálna hygienička:

Telefónne číslo: 047/43 225 67

Fax: 047/43 225 67

Služobný mobil: 0905 536 551

e-mail: lc.lehotayova@uvzsr.sk

MUDr. Simona Fančiová, vedúca oddelenia epidemiológie:

Telefónne číslo: 047/43 235 72

Služobný mobil: 0918 601 924

e-mail: lc.fanciova@uvzsr.sk

Členovia výjazdovej skupiny pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie (hrozby a naliehavé situácie), t.z. úmyselné vypustenie biologických a chemických látok)

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH - regionálny hygienik

Ing. Edita Krekáčová- vedúca OPPL a toxikológie - za poľnohospodárske pracovné priestory
MVDr. Mária Martišová - pri ohrození potravín - OHV
MUDr. Simona Fančiová - pri mimoriadnej epidemiologickej situácii (MES) - OEPID.
Janka Sabóová - pri ohrození ovzdušia a vôd - OHŽPaZ

E. POLITIKA KONTROLY TABAKU A PREVENČIE FAJČENIA

Úloha č. 1: *Sledovať a hodnotiť výkon kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií v ZZ.*

Počet vykonaných kontrol o zákaze fajčenia.

Spolu: 63 kontrol.

Absolvované školenia štátnych zamestnancov OEPID.: 23 vrátane vnútroústavných školení

MUDr. Simona Fančiová: 10

Tatiana Abelovská, DAHE: 5

Bc. Ildikó Fungáčová: 5

Bc. Valéria Lalíková: 3

9. Oddelenie podpory zdravia

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí.

V domovoch dôchodcov boli realizované nasledovné edukačné aktivity :

Liga proti reumatizme v Lučenci

14 – 20. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia – propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo

15.marec – Tréning pamäti, logické hádanky pre seniorov – Bezpečnosť cestnej premávky – Cesta pre život – kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ spojená s pohybovou aktivitou v priestoroch budovy RÚVZ

Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany

odborná prednáška pre klientov na tému :

Ochorenia žíl – 17. marec , spojená s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom , meranie krvného tlaku – 26 klientov

Bezpečnosť cestnej premávky – Cesta pre život – premietanie DVD filmu

7.7.2011 Chronická obštrukčná choroba pľúc – odborná prednáška spojená s diskusiou a meranie krvného tlaku – 25 klientov

4.10.2011 Anémia , Ochorenia pohybového ústrojenstva – prednáška , odborné poradenstvo a meranie krvného tlaku – 23 klientov

Klub dôchodcov Lučenec

Odborná prednáška na tému Životný štýl a kardiovaskulárne ochorenia – 12. apríl – meranie krvného tlaku – 23 klientov

Klub dôchodcov – Vidiná

Systém zdravotnej starostlivosti, pozitíva a negatíva očkovania – edukačná aktivita – 20.apríl
Základné biochemické ukazovatele –koncentrácia celkového cholesterolu , glukózy a triglyceridov v kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, podiel telesného tuku na celkovej hmotnosti tela, BMI, individuálne poradenstvo – 17 klientov

Mestský úrad Lučenec

Športom proti starobe – mestské kúpalisko v Lučenci – meranie tlaku krvi, podiel telesného tuku na celkovej hmotnosti tela, BMI a distribúcia edukačného materiálu- 34 klientov

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Cieľ projektu: výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek ovplyvňujeme a meníme životný štýl celej rodiny. Vzdelaná mama ďalej vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Materské centrum „Nezábudka“ v Lučenci je miesto pre stretávanie sa matiek prevažne na materskej dovolenke. Umožňuje matkám s malými deťmi vyjsť z pozície sociálnej izolácie, ktorú im navodzuje celodenná náročná starostlivosť o malé deti.

Materské centrum CESPOM združuje mamičky zo sociálne slabších a rómskych rodín. V rámci spolupráce s týmito centrami realizujeme prednáškové bloky a besedy (zdravý životný štýl, zdravá výživa).

Podľa tematického okruhu poskytujeme písomný informačný materiál k jednotlivým témam. Úloha „Materské centrá“ v roku 2011 sa neplnila kvôli nezájmu zo strany organizátorov materského centra.

V spolupráci s gynekológmi pokračujeme s programom pohybová rehabilitácia tehotných žien (vedie kvalifikovaná inštruktorka) spojená s besedami o správnej výžive v tehotenstve, priebeh pôrodu , o starostlivosti o novorodenca (gynekológ, pediater).

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

V roku 2008 nám boli distribuované edičné materiály a DVD nosiče pre deti v rámci stomatohygieny ako doplnok edukačnej činnosti v materských školách. Edičné materiály boli rozdane na materských školách v okrese Lučenec a Poltár.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý sysel“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti.

MŠ Opatová - Lučenec - 1. marec – distribúcia zdravotno-výchovného materiálu , prednáška spojená s premietaním videofilmov – 20 detí

16. jún – edukačná aktivita, ukážka dentálnych modelov - 32 detí

MŠ Partizánska ul. Lučenec - 4. apríl – voľná diskusia, distribúcia propagačného materiálu, ukážky dentálnych modelov a premietanie videofilmov na tému stomatohygiena a zdravá výživa – 21 detí

19.10.2011 – ŠZŠ –edukačná aktivita – prednáška, distribúcia edukačného materiálu a premietanie DVD filmu

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Pri príležitosti všetkých významných dní WHO v priestoroch RÚVZ Lučenec robíme nástenky a prípadne distribuujeme informačné materiály podľa cieľových skupín do zdravotníckych zariadení, škôl, do klubov a pod. Významné dni SZO a podujatia k nim sú propagované mestským rozhlasom a elektronickou poštou sú rozposlané informácie na obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár.

22. marec – svetový deň vody – informácie na internetovej stránke RÚVZ Lučenec, poskytovanie informácií a odborné poradenstvo o zdravotnej nezávadnosti a ďalšie informácie týkajúce sa pitnej vody a pitného režimu

7. apríl – svetový deň zdravia

Deň otvorených dverí na oddelení podpory zdravia , základné biochemické ukazovatele (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu, propagácia súťaže Vyzvi srdce k pohybu a distribúcia prihlášok do súťaže

Európsky imunizačný týždeň – propagácia na nástenke v budove RÚVZ Lučenec

10.máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia, prednáška pre klientov poradne pohybovej aktivity a poradne pre budúce mamičky Zdravou stravou a pohybom proti obezite - prednáška a pohybová aktivita pre seniorov v budove RÚVZ

Zastavme starobu pohybom – Mestské kúpalisko Lučenec – spolupráca s MÚ v Lučenci – meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu

31.máj – svetový deň bez tabaku – akcia propagovaná klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku a vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer

9.september – svetový deň prvej pomoci – spolupráca so VŠZP a Červeným krížom – meranie Gl,, Chol, tlaku krvi , % telesného tuku , BMI a distribúcia edukačného materiálu – v meste Lučenec – 58 klientov

Prednáška pre ZŠ – cirkevná škola –II. stupeň – 83 žiakov – Prvá pomoc – Dopravné nehody a prvá pomoc- DVD film, krvácanie, zlomeniny, popáleniny –prednáška a distribúcia edukačného materiálu

29.september – svetový deň srdca – spolupráca s Akadémiou vzdelávania, meranie Gl, Chol, tlaku krvi, % telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu – 40 klientov

11.október – deň boja proti bolesti – prednáška v DDaSS –Sušany zameraná na ochorenia pohybového ústrojenstva 23 klientov

16.október – svetový deň potravy –MŠ Rúbanisko – zdravá výživa

14.november – svetový deň diabetu – akcia propagovaná pre klientov poradne zdravia

16.november – svetový deň bez tabaku – medzinárodný deň bez fajčenia –deň otvorených dverí na oddelení podpory zdravia – meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu, spirometrické vyšetrenie a stanovenie stupňa závislosti na nikotíne – 23 klientov

1. december –svetový deň AIDS – edukačná aktivita na ZŠ Lovinobaňa a ŠZŠI – Rúbanisko- prednáška a premietanie DVD filmu

V rámci zdravotno-výchovných akcií bol organizovaný deň zdravia vo Fil'akove – v nábytkárskom závode EKOLTECH v spolupráci so VŠZP so sprievodnými akciami ako : meranie krvného tlaku a telesného tuku, biochemické vyšetrenia Reflotronom spojená s individuálnym poradenstvom, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu a prednáška o zdravej výžive, zníženie hladiny cholesterolu bez liekov – 27 klientov

V spolupráci s gynekológmi pokračujeme s programom pohybová rehabilitácia tehotných žien (vedie kvalifikovaná inštruktorka) spojená s besedami o správnej výžive v tehotenstve, priebeh pôrodu , o starostlivosti o novorodenca (gynekológ, pediater).

V spolupráci so základnými školami a MŠ sa realizovali prednáškové bloky na tému Význam ovocia a zeleniny. Prednášky boli spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

Pod názvom „Týždeň uvedomenia si mozgu“ sa realizovala medzinárodná akcia , ktorú sme propagovali v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo – pre seniorov, pre širokú verejnosť a pre deti v MŠ – prednáška Ako funguje mozog, príprava a distribúcia pracovných listov

BECEP – bezpečnosť cestnej premávky – poskytnuté edukačné materiály sme využili na rôznych aktivitách realizovaných na MŠ , v kluboch dôchodcov a na verejných podujatiach

Deň zdravia v pekárni PENAM Lučenec -24.8.2011 v spolupráci s poisťovňou UNION sme poskytli individuálne poradenstvo, vyšetrenie základných biochemických ukazovateľov, meranie tlaku krvi, telesného tuku a BMI – 27 klientov

Kultúrne podujatie Madáčovské dni v Dolnej Strehovej – akcia organizovaná pre širokú verejnosť - 17.9.2011 - spolupráca so VŠZP – poskytnuté individuálne poradenstvo, vyšetrenie základných biochemických ukazovateľov (Gl, Chol), meranie tlaku krvi, telesného tuku a BMI – 32 klientov

Deň zdravia - KLC Lučenec – 28.9.2011 v spolupráci so VŠZP sme poskytli individuálne poradenstvo, vyšetrenie základných biochemických ukazovateľov, meranie tlaku krvi,

telesného tuku a BMI – 29 klientov

Týždeň zdravia v TESCO - individuálne poradenstvo, vyšetrenie základných biochemických ukazovateľov, meranie tlaku krvi, telesného tuku , BMI, spirometria a distribúcia edukačného materiálu pre zamestnancov predajne – 27 klientov

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

10.marec – kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ Banská Bystrica- seminár
Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa súťaže Vyzvi srdce k pohybu a účastnícke listy. Informácie pre zamestnancov RÚVZ a následné zapojenie do súťaže, pohybová aktivita pre seniorov v budove RÚVZ a distribúcia účastníckych listov. Akcia propagovaná aj v rámci svetového dňa zdravia. Na základe spolupráce s MŠ na Partizánskej ulici v Lučenci sa rodičia a deti MŠ zapojili do kampane na zvýšenie pohybovej aktivity – cvičenie detí s rodičmi v telocvični MŠ, spoločná tanečná aktivita ZUMBA, turistika do Mestských lesov, výlety do okolia Lučenca na vidiek, športová olympiáda rodičov a detí v areáli MŠ.

Účastnícke listy do súťaže Vyzvi srdce k pohybu boli odoslané na RÚVZ Banská Bystrica v počte 52 kusov.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V roku 2011 sme v základnej poradni vyšetrili 226 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu. Komplexné vyšetrenie zamestnancov RÚVZ v Lučenci (antropometrické, biochemické vyšetrenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI) a propagácia súťaže Vyzvi srdce k pohybu spojená s následnou distribúciou účastníckych listov.

Členovia klubu Liga proti reumatizmu pravidelne navštevujú telocvičňu zriadenú v budove RÚVZ Lučenec, kde okrem pohybovej aktivity môžu vypočuť rôzne prednášky na tému Úprava životného štýlu, srdcovo - cievnne ochorenia prípadne ponúkame štandardné meranie krvného tlaku a a propagácia súťaže Vyzvi srdce k pohybu spojená s následnou distribúciou účastníckych listov.

Zamestnanci RÚVZ Lučenec aktívne sa zapojili do NPPNaO – 1x do týždňa pohybová aktivita v telocvični

Športom proti starobe - Mestské kúpalisko Lučenec – meranie tlaku krvi, podiel telesného tuku na celkovej hmotnosti tela, BMI a distribúcia edukačného materiálu.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradne zdravia . Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov . Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie . Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v roku 2011 bolo celkovo vyšetrených 226 klientov – z toho 115 klientov navštívilo poradňu prvýkrát. Na opakovanú kontrolu prišlo 91 klientov.

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch kde sa robili vyšetrenia za štandardných podmienok.

Počas výjazdov a prednáškovej činnosti bolo vyšetrených 645 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku, v niektorých prípadoch celkové biochemické vyšetrenie). Klienti a výsledky meraní z týchto podujatí nie sú zaradení do programu TZS.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizujeme plnenie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospelaj populácie SR“ -antropometrické a biochemické vyšetrenie, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia /80 respondentov /.

“Projekt EHES (European Health Examination Survey – Zisťovanie zdravia európanov“

Jedná sa o aktivitu Európskej únie. Projekt je koordinovaný z referenčného centra, ktoré bolo založené v Helsinkách pri National Institute for Health and Welfare.

Koordinátorom na Slovensku je MUDr. Mária Avdičová, PhD., vedúca Odboru epidemiológie z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Banskej Bystrici.

Projekt EHES je zakomponovaný do Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev, ktorého realizácia bola schválená Ministerstvom zdravotníctva.

Projekt vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od socioekonomických podmienok a veku.

EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia (meranie výšky, hmotnosti, obvodu pása), merania tlaku krvi a analýzy vzoriek krvi (celkový cholesterol, HDL cholesterol, glukóza, triacylglyceroly). Výsledky vyšetrení vybraných osôb budú po skončení pilotnej štúdie zaslané príslušným ošetrovujúcim lekárom. Skrining je realizovaný vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných. Z celkového počtu (70) oslovených respondentov v roku 2011 sa zúčastnilo 22 respondentov.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Ľtapy riešenia, realizačné výstupy

- a) Koordinácia činností s MŠ SR, rozvoj prednáškovej, vzdelávacej a zdravotno-výchovnej činnosti v nadväznosti na ciele a priority projektu.
- b) Presadenie a priebežná aplikácia viacerých princípov fungovania projektu do Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 (ďalej len NPDD)
- c) Pokračovanie vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách, orientovať sa na také aktivity, ktoré znamenajú aktívne zapojenie a samostatné uvažovanie mladých ľudí o svojom zdraví

Prieskum o fajčení u detí (GYTS)

Prieskum Global Youth Tobacco Survey (GYTS) na Slovensku je súčasť projektu globálneho monitorovania užívania tabaku vypracovaného a koordinovaného Svetovou zdravotníckou organizáciou a Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu v Atlante. Doteraz prieskum prebehol vo vyše 200 krajinách sveta. Cieľová populácia – školská mládež vo veku 13 -15 rokov. Dotazníkový prieskum o fajčení u detí sme realizovali na ZŠ Haličská 8. v Lučenci.

Projekt : „Program ovocie a zelenina do škôl“

Monitorovanie vstupných a výstupných údajov spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity a zdravého životného štýlu detí, žiakov a rodičov.

Realizácia výstupného monitorovania : od septembra do 18. novembra 2011 – dotazníkovou formou.

V mesiaci september po dohode s materskou školou a základnou školou sme rozdali výstupné dotazníky a pedagogický pracovník dohliadal na návratnosť a zber dotazníkov. Výstupy z tohto projektu boli samostatne spracované a odoslané 18.11.2011.

10. Kontrola tabaku

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. Predbežné prípravy súťaže na rok 2012.

10.2 ŠKOLENIE PRACOVNÍKOV RÚVZ V OBLASTI PREVENCIE FAJČENIA

10.3 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V súvislosti s prijatím zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Oddelenie zdravotnej výchovy na základe listu HH SR značka CKT / 3046 / 2008 mesačne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona. Za sledované obdobie (2011) bolo vykonaných **440 kontrol fajčenia** v zariadeniach v ktorých sa vykonáva štátny dozor.

Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom **blokové pokuty uložené neboli.**

Hygiena detí a mládeže :	61
Hygiena výživy :	238
Hygiena životného prostredia:	74
Epidemiológia :	67

Medzinárodný deň bez fajčenia

Medzinárodná asociácia líg proti rakovine každoročne vyhlasuje „Medzinárodný deň bez fajčenia“ na tretí novembrový štvrtok. Tento deň je výzvou pre fajčiarov, aby mali možnosť sa zamyslieť nad svojim fajčiarskym návykom a zbaviť sa závislosti. V rámci medzinárodného dňa bez fajčenia Oddelenie podpory zdravia v Lučenci – sme organizovali deň otvorených dverí – zamerané na meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer, spirometrické vyšetrenie a stanovenie stupňa závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka . Na realizovanej aktivite dňa 16.11.2011 sa zúčastnilo 23 klientov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Úloha je zaradená aj do programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva v opatrení 3.3 1c)

Ciele :

- zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia
- redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami

Oddelenie HŽPaZ sa podieľa na plnení súčasného Akčného plánu – NEHAP III. v rozsahu kompetencií a náplne práce odboru hygiena životného prostredia a zdravia so zameraním na znižovanie negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí

- systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou (spolu bolo k dátumu 31.12.2011 odobratých 185 vzoriek pitnej vody, z toho v rozsahu minimálneho rozboru 173 vzoriek, v rozsahu úplného rozboru 12 vzoriek podľa NV SR č.354/2006 Z.z. v platnom znení), pričom všetky vzorky vyhovelí limitom ukazovateľov kvality pitnej vody.
- zvyšovaním povedomia ľudí v otázkach dôležitosti pitnej vody formou informovania verejnosti s využitím webovej stránky, ako aj individuálnymi konzultáciami poskytovanými občanom.
- priebežne v rámci posudzovania návrhov na územné konanie umiestňovania stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov na životné prostredie, na obytnú a rekreačnú funkciu objektov, a to vyžadovaním objektivizácie možných negatívnych dopadov okolia na stavbu, resp. stavby na obytnú zástavbu a rekreačné územia, čo má viesť o.i. aj k zníženiu rizika ochorení. Vyžadujeme podľa situácie pri umiestňovaní stavieb, hlavne bytových domov - svetlotechnické posudky (5), hlukové štúdie (1), resp. objektivizáciu hluku pri kolaudácii a uvedení priestorov do prevádzky (2). Podľa navrhutej činnosti v objektoch žiadame v odôvodnených prípadoch rozptylové štúdie (2), resp. v rámci skúšobnej prevádzky kvalitatívne a kvantitatívne zhodnotenie emisií (3).

Aktualizácia Akčného plánu - NEHAP IV. je spracovávaná na celoštátnej úrovni a termín ukončenia aktualizácie Akčného plánu – NEHAP IV a jeho schválenie vládou SR bol stanovený na 30.12.2011. Na základe identifikácie nových prioritných oblastí na riešenie budú aktivity oddelenia naďalej zamerané na elimináciu negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí v rozsahu kompetencií a náplne práce odboru hygiena životného prostredia a zdravia.

1.1 ERA-ENVHEALTH: koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie

Plnenie úlohy : v terajšom štádiu plnenia sa úloha spracováva v nadregionálnej úrovni, odd. HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.2 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Plnenie úlohy : Úloha sa t.č. spracováva a plní na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.4 Projekt COPHES (Consortium to Perform Human Biomonitoring on a European Scale)

Plnenie úlohy: rieši RÚVZ Banská Bystrica, do plnenia úlohy nie je odd. HŽPaZ zapojené.

1.5 Projekt DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)

Plnenie úlohy: rieši RÚVZ Banská Bystrica, do plnenia úlohy nie je odd. HŽPaZ zapojené.

1.6 Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE)

Plnenie úlohy: Výstup z práce RÚVZ Banská Bystrica SEARCH I využívame pri posudzovaní projektových dokumentácií, a to nielen školských zariadení. Po vytipovaní jednotlivých škôl sa v prípade, že také budú v našom regióne, do úlohy zapojíme v spolupráci s odd. HDM .

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r.2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva

Plnenie úlohy: Na základe pokynov ÚVZ SR pre plnenie úlohy boli spracované a zaslané údaje do predpísaných tabuliek v požadovaných termínoch:

- doplnený zoznam zásobovaných oblastí nad 5000 obyvateľov za okresy Martin a Turčianske Teplice: požadované údaje o zásobovaných oblastiach, verejných vodovodoch, obciach a im prislúchajúcich počtoch žijúcich a zásobovaných obyvateľov (overenie a oprava údajov VÚVH pre rok 2008).

- prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov, v okrese Martin a Turčianske Teplice a používaných chemických látkach na báze chlóru s údajmi: počet zásobovaných obyvateľov, typ zdroja, používaná chemická látka na báze chlóru, iné používané spôsoby dezinfekcie, prípadné problémy s vedľajšími produktami dezinfekcie a stabilita kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch.

- prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru s údajmi o počte zásobovaných obyvateľov, spôsobe dezinfekcie, kvalite pitnej vody a nevyhovujúcich ukazovateľoch

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Plnenie úlohy:

V súlade s usmerneniami k využívaniu jednotného informačného systému o kvalite vody na kúpanie boli zaznamenané potrebné údaje o pripravenosti kúpalísk na letnú turistickú sezónu 2011 k termínu 14.06.2011 a v pravidelných týždňových intervaloch boli aktualizované údaje o stave jednotlivých kúpalísk. Priebežne sú zaznamenávané aj požadované údaje o kúpaliskách s celoročnou prevádzkou. Do informačného systému sú priebežne ukladané údaje o výsledkoch kontroly kvality vody na kúpanie z výsledkov laboratórnych rozborov vzoriek odobratých v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na všetkých kúpaliskách, ako aj výsledkov kontroly kvality vody na kúpanie na základe sledovaní jednotlivých prevádzkovateľov.

K dátumu vyhodnotenia vykonal RÚVZ na umelých kúpaliskách, vrátane bazénov v zariadení SPA a AQUAPARK v areáli Slovenských liečených kúpeľov, ktoré sú k dispozícii verejnosti: 24 odberov vzoriek z bazénov a 18 kontrol úrovne poskytovania služieb v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Z výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kvalitou vody na kúpaliskách vyplynulo v troch prípadoch uloženie nápravných opatrení v starostlivosti o kvalitu vody na kúpanie v súvislosti s prekročením medzných hodnôt ukazovateľov kvality vody na kúpanie na troch letných kúpaliskách. Súčasťou opatrení bolo aj predloženie výsledkov kontrolného odberu pre vyhodnotenie účinnosti vykonaných opatrení.

Odd. HŽPaZ bude pokračovať vo vkladaní údajov o vode na kúpanie a kúpaliskách podľa úprav, ktorými bude doplnený Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie na základe aktualizácie a metodických pokynov ÚVZ SR.

V okresoch Martin a Turčianske Teplice nie sú vyhlásené prírodné kúpacie oblasti, nie je potrebné preto spracovávať profily vôd vhodných na kúpanie. V súčasnosti sa v regióne nenachádza ani nový typ kúpaliska, tzv. prírodný biotop.

1.9 PHIME projekt „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA

Plnenie úlohy: rieši RÚVZ Banská Bystrica, do plnenia úlohy nie je odd. HŽPaZ zapojené

1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva

Plnenie úlohy : Odborní pracovníci oddelenia HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Martine sa pravidelne zúčastňujú na seminároch a školeniach v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie (v r. 2009, 2010, 2011) organizovaných ÚVZ SR, ako aj na celoslovenských poradách odborov a oddelení HŽPaZ.

1. Na základe získaných poznatkov, sme v januári 2011 uskutočnili seminár na tému HIA pre všetkých odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v Martine pre oboznámenie sa s problematikou a formami jej spracovania v podmienkach RÚVZ so sídlom v Martine .

2. Formou pre-skríningového nástroja, v súlade s usmernením HH SR zo 14.12.2010, sme v roku 2011 posúdili štyri zámery činnosti: nebolo nariadené spracovanie HIA. V rámci posudzovania sme žiadali doplnenie zámeru o spracovanie rozptylovej a pachovej štúdie emisných látok (výroba elektrickej energie spaľovaním biomasy v Sučanoch a v Martine).

Vlastné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov/pracovníkov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci a ich vyhlásenie do 3. a 4. kategórie zdravotného rizika je pre zamestnávateľa/právny subjekt spojené s povinnosťami na úseku ochrany a podpory zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení (technických, technologických, organizačných, individuálnej ochrany pracovníkov formou OOPP...) na zníženie, alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci a zabezpečenie cielených lekárskeho preventívnych prehliadok zamestnancov/pracovníkov, ktoré vykonávajú lekári pracovnej zdravotnej služby.

ASTR_2011

V roku 2011 sa na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike zaviedol nový štatisticko-informačný PC program ASTR_2011, ktorý nahradil pôvodný PC program ASTR, zameraný na evidenciu pracovísk, vykonávaných prác/profesií a faktorov práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác, 1. a 2. kategóriu prác, obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci, perspektívne umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Pilotný projekt dopadol úspešne, na základe toho bol pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine MUDr. T. Záborským, PhD., MPH a Ing. M. Fabianom v spolupráci s MUDr. M. Janouškom, CSc., a RNDr. Š. Rodom (pracovná skupina, vymenovaná hlavným hygienikom SR) zhotovený program, ktorý na platforme Microsoft Access 2007, resp. Access Runtime 2007 bol úspešne zavedený, odskúšaný a používaný na všetkých RÚVZ v SR. Program Access Runtime 2007 je výhodný najmä z hľadiska ekonomických nákladov, nakoľko je freewarový a teda nezvyšuje prevádzkové náklady konkrétneho RÚVZ, ktorý nevlastní Microsoft Office 2007 (ktorého súčasťou je aj Access 2007).

Pre potreby ÚVZ SR a centrálného spracovania výstupov z jednotlivých RÚVZ v SR bola vyvinutá a po odskúšaní bude zavedená na ÚVZ SR špeciálna verzia programu, ktorá bude sumarizovať zaslané databázy z jednotlivých úradov. Podľa pripomienok a poznatkov vyplývajúcich z praktického využívania programu sa tento priebežne inovuje a vylepšuje, ku koncu roka 2011 bola distribuovaná verzia aktualizácie 3.3 programu. Ďalej sa budú aktualizovať číselníky (konkrétne číselník profesií, ktorý začne platiť v roku 2012, číselník faktorov), obsahová a funkčná stránka programu, s dôrazom na maximálnu využiteľnosť a vyťažiteľnosť údajov, ktoré na jednotlivých pracoviskách sú k dispozícii.

K 31.12.2011 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3489** zamestnancov/pracovníkov, čo predstavuje pokles o **430** osôb oproti roku 2010, z celkového počtu zamestnancov je **1549** žien, čo predstavuje pokles o **77** žien oproti minulému roku. Jedná sa o **148** právnych subjektov. V regióne Turiec sa nachádza **395** pracovísk a **799** profesií s vyhlásenými rizikovými prácami.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe, zdravotníctve a poľnohospodárstve.

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

Hluk: 1882 osôb, z toho 290 žien, v 4. kategórii je zaradených 148 osôb, z toho 29 žien;

Chemické látky a zmesi: 932 osôb, z toho 458 žien; v 4. kategórii je zaradených 13 osôb, z toho 4 ženy; z tohto počtu :

- Karcinogénne a mutagénne faktory: 482 osôb, z toho 305 žien; v 4. kategórii je zaradených 6 mužov;

- Pevný aerosól: 318 osôb, z toho 69 žien, v 4. kategórii je zaradených 13 osôb, z toho 4 ženy;

- Faktory spôsobujúce vznik profesionálnych kožných ochorení/dermatotropné látky: 56 osoby, z toho 25 žien;

Psychická pracovná záťaž: 721 osôb, z toho 626 žien;

Fyzická záťaž: 704 osôb, z toho žien 502, z toho v 4. kategórii rizika je vyhlásených 64 pracovníkov, z toho 54 žien;

Biologické faktory: 229 osôb, z toho 203 žien;

Ionizujúce žiarenie: 269 osôb, z toho 180 žien;

Vibrácie: 282 osôb, z toho 12 žien;

Záťaž teplom a chladom: 333 osôb, z toho 149 žien;

Optické žiarenie: 21 osôb, z toho 6 žien;

V takmer všetkých právnych subjektoch sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov (nezriedka sa vyskytuje kombinácia 5 a viac rizikových faktorov).

Ako najčastejšie sa vyskytujúci škodlivý rizikový faktor v pracovnom prostredí stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe, čo je logické, vzhľadom ku charakteru výrobných činností – priemyselná výroba so zameraním najmä na strojársky priemysel, drevárstvo...

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov a mutagénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

Z dôvodu novej registrácie rizikových faktorov a ich členení v novom evidovacom programe orgánu verejného zdravotníctva ASTR_2011 došlo k presnejšiemu evidovaniu konkrétnych faktorov - najmä chemické látky a zmesi podľa kategórie konkrétneho rizikového faktora so zohľadnením konkrétnych vlastností, ktoré tieto chemické látky a zmesi majú definované (európska chemická agentúra, direktívy EU, dostupné svetové databázy, legislatíva SR...) z hľadiska ich možných účinkov na zdravie (R vety).

V roku 2011 bolo vydaných **36** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho 7 rozhodnutí na dobu určitú (4.kat. - DCP timber s.r.o. Martin; Dong Jin Industrial Slovakia s.r.o. Lipovec, Duropack Turpak Obaly a.s. Martin; Martinská teplárenská a.s. Martin; KLF-ZVL MTK spol. s r.o. Martin; Kamil Kubik Sučany; Psychiatrická liečebňa Sučany).

Pri porovnávaní výsledkov v jednotlivých rizikových faktoroch v roku 2010 a 2011 boli zaznamenané nasledovné skutočnosti:

Hluk: klesol počet zamestnancov v riziku hluku z 2082 na 1882, čo predstavuje pokles o 200

osôb, v počte žien z 319 na 290, pokles o 29 žien, súčasne však bol zaznamenaný nárast počtu zamestnancov vo 4. kategórii zo 133 osôb na 148, z toho u žien nárast z 24 na 29 (nárast o 5 žien).

Chemické látky a zmesi: klesol počet zamestnancov v riziku z 1152 na 932, čo predstavuje pokles o 220 osôb, v počte žien z 478 na 458, pokles o 20 žien, súčasne však bol zaznamenaný nárast počtu zamestnancov vo 4. kategórii z 8 osôb na 13, z toho u žien nárast z 0 na 4.

V roku 2011 boli zaznamenané zmeny v nasledovných faktoroch:

- Karcinogénne a mutagénne faktory: nárast počtu pracovníkov zo 444 na 482 osôb (viac o 38 osôb), z toho z 302 na 305 žien (viac o 3 osoby) ; v 4. kategórii je zaradených 6 mužov/zmena oproti roku 2010 - neevidované;
- Pevný aerosól: pokles počtu pracovníkov zo 415 na 318 osôb (menej o 97), avšak nárast (o 7 viac) zo 62 na 69 žien, v 4. kategórii je zaradených 13 osôb, z toho 4 ženy;
- Faktory spôsobujúce vznik profesionálnych kožných ochorení/dermatotropné látky: nárast počtu pracovníkov zo 4 na 56 osôb (nárast o 52 osôb), z toho z 2 na 25 žien (nárast o 23 žien);

V roku 2011 v ďalších rizikových faktoroch:

Psychická pracovná záťaž: pokles počtu pracovníkov zo 760 na 721 osôb (menej o 39), pokles počtu žien zo 662 na 626 žien (menej o 36),

Mierny pokles v počte evidovaných zamestnancov bol zaznamenaný aj v rizikových faktoroch: biologické faktory, ionizujúce žiarenie, vibrácie.

V nasledovných rizikových faktoroch bol zaznamenaný nárast počtu evidovaných pracovníkov:

- Fyzická záťaž:
  - nárast počtu pracovníkov zo 646 na 704 osôb (viac o 58), z toho žien 486 na 502 (viac o 16) ,
  - v 4. kategórii rizika zaznamenaný pokles zo 75 na 64 pracovníkov (menej o 9), z toho u žien zo 66 na 54 žien (menej o 8);
- Záťaž teplom a chladom:
  - nárast z 269 na 333 osôb (viac o 64) , z toho nárast zo 122 na 149 žien (viac o 27);
- Optické žiarenie:
  - nárast zo 16 osôb na 21 osôb (viac o 5), z toho pokles z 11 žien na 6 žien;

V 8 prípadoch požiadali právne subjekty (2 neštátne zdravotnícke zariadenia (ďalej NZZ); Osivo a.s. Zvolen, prevádzka Krpeľany; Jozef Pakan Necpaly; PD Mošovce; PEREJ s.r.o. Kysucké Nové Mesto; Tatranábytkáreň a.s.Martin; Ľubomír Tréger Závažná Poruba) o zrušenie rizikových prác najmä z dôvodov zrušenia prevádzok.

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami. Zhodnotenie prínosu pre konkrétne podniky, resp. kvalitu vykonávania práce jednotlivými PZS možno hodnotiť ako veľmi premenlivú z hľadiska poskytovanej kvality služieb. 1 právnická osoba má vlastnú PZS, ostatné si ju zabezpečujú dodávateľským spôsobom.

V roku 2011 bol pracovníkmi odd. PPLaT vykonaný cieľový ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie rizík

zamestnávateľom, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov.

Bolo vykonaných 88 kontrol na pracoviskách, kde sú vyhlásené RP. Na pracoviskách, kde nie sú vyhlásené RP, bolo vykonaných celkom 250 ŠZD.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že veľká časť prevádzkovateľov má minimálnu snahu znižovať riziká, vyskytujúce sa v pracovnom procese (až na pár výnimiek) a ich pozornosť sa v lepšom prípade zameriava iba na splnenie legislatívnych povinností tak, aby bola splnená litera zákona, teda nie na to, aby sa riziká na pracoviskách znižovali.

Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš písomne oznámili kompletnú výmenu technologických zariadení na plničke minerálnych vôd v závodoch Budiš a Fatra, čím sa výrazným spôsobom zlepšili podmienky práce.

Právne subjekty, kde sú vyhlásené rizikové práce, zasielajú hodnotiace správy (k 31. 12. každoročne) podľa platnej legislatívy, ich kvalita a obsahová stránka je na veľmi nízkej úrovni. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine od 35 právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov vyžiadali doplnenie hodnotiacej správy za rok 2010, vrátane posudkov o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti.

Veľkým problémom u viacerých firiem je nedostatočné vypracovanie posudkov o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti, obsahová náplň nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery sú veľmi všeobecné, bez výpovednej hodnoty.

Zlepšila sa situácia v individuálnej ochrane pracovníkov – prevádzkovatelia im poskytujú OOPP a pracovníci pridelené ochranné prostriedky používajú.

Pre nedoručenie hodnotiacich správ k 31.12.2010 bolo 17 právnym subjektom oznámené začatie správneho konania vo veci porušenia § 31 ods. 7 písm.c) zákona 355/2007 Z.z. a 5 právnym subjektom bol následne uložený výkon rozhodnutia vo výške 165,- Eur – Agromajetok s.r.o. Sučany; JAMID s.r.o. Jazernica; Jozef Mujgoš Vrútky; Team Industries s.r.o. Turany; TURIEC – AGRO s.r.o. Turčiansky Ďur) .

Pri výkone ŠZD bolo použitých 296 kontrolných listov – dotazníkov informovanosti zamestnancov k viacerým rizikovým faktorom vyskytujúcim sa na pracoviskách (hluk, chemické látky, fyzická záťaž, vibrácie, psychická pracovná záťaž).

Pracovníci oddelenia PPLaT sa zameriavali počas výkonu ŠZD na posudzovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

V rámci výkonu ŠZD sú sledované výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Takmer všetky organizácie majú uzavretú zmluvu s niektorou PZS – väčšina PZS je z regiónu Turiec – MFN Martin, PZS – zdravotka s.r.o., NZZ Praktik s.r.o., SP Glob_Med, s.r.o..

Ďalšie PZS, ktoré pôsobia v regióne Turiec sú napríklad: Team Prevent s.r.o. Bratislava, Fakultná nemocnica L. Pasteura Košice, Pro Care a.s. Bratislava, Pro Benefit s.r.o. Púchov, Žilpo Žilina, Krankas Žilina, PYROBOSS Banská Bystrica...

Vo všetkých poľnohospodárskych organizáciách sú vyhlásené rizikové práce v oblasti chemickej ochrany rastlín – rizikový chemický faktor – agrochemikálie, jedná sa celkovo o 35 zamestnancov, z toho 5 ženy. Bol v nich vykonaný ŠZD – odborní pracovníci pri výkone ŠZD kontrolovali posudky o zdravotnej spôsobilosti, úroveň skladu (vybavenie, prívod pitnej vody, stavebnú stránku) a skladovanie pesticídov (vrátane obalov), spôsob aplikácie pesticídov, postrekovacie zariadenie (miešanie, manipulácia s pesticídmi, traktor – odhlučnenosť kabíny, filtráciu a klimatizáciu vzduchu v kabíne).

Na RÚVZ boli doručené správy o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce s pracovnou expozíciou chemickým faktorom. V hodnotiacich správach mali byť uvedené výsledky PLP – zdravotná spôsobilosť na výkon konkrétnej činnosti. Hodnotiace správy neboli doručené v požadovanej kvalite, niektoré právne subjekty ich neposlali vôbec, tým bol uložený výkon rozhodnutia v sume 165 Eur –3 rozhodnutia (Agromajetok s.r.o. Sučany; TURIIEC – AGRO s.r.o. Turčiansky Ďur).

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných **346** oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktorú realizovala Firma Fedorex Vrútky, ddd-team, s.r.o., Prešov, CHEMEKO, spol. s.r.o. Svit, DE-AQUA s.r.o. Martin, Deratex-eko Košice.

V **10** prípadoch poľnohospodárske podniky a družstvá nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Všetky postreky boli pozemné. Používajú sa len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok, v každom sklade sa vedie evidencia pesticídov.

Mimoriadne situácie v roku 2011 neboli zaznamenané.

Pre organizácie, kde sa používajú jedovaté a veľmi jedovaté látky a prípravky :

- bolo vydaných

o **39** rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky (BEL/NOVAMANN International s.r.o. Bratislava, prevádzka Skúšobné laboratórium Turčianske Teplice; Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou Bratislava, prevádzka Súdnolekárske a patologickoanatomické pracovisko – pitevňa Martin...);

o 10 rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky

o 13 rozhodnutí pre manipuláciu a nakladanie s azbestom;

o 10 rozhodnutí pre manipuláciu a nakladanie s NO;

- v 12 prípadoch boli vyžiadané podklady k neúplnému podaniu;

- 7 správnych konaní bolo zastavených (GEKO s.r.o. Martin; Neografia a.s. Martin, OTEZA s.r.o. Martin, , Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou Bratislava ...);

- bolo vydaných 10 rozhodnutí, ktorými boli vyhlásené RP (Dong Jin Industrial Slovakia, s.r.o. Lipovec; ELASTORSA SLOVAKIA s.r.o. Martin; Martinská teplárenská a.s. Martin; Miloš Urminský Vrútky; Poľnohospodárske družstvo "SNP" so sídlom v Sklabini; ...);

- v 5 prípadoch boli vyhlásené RP vyradené z evidencie RÚVZ so sídlom v Martine (TATRAnábytkáreň Martin a.s. písomne oznámila ukončenie výrobných činností, PD Mošovce oznámili zrušenie pracovísk, na ktorých sa vykonávali rizikové práce);

- v 6 prípadoch bolo prerušené konanie (H+H Sk s.r.o. Turčianske Teplice, OSIVO a.s. Zvolen - Regionálna divízia STRED, Čistiaca stanica osív Krpeľany; TOM & TOM spol. s r.o. Košice – prevádzka Rakovo, TTS Martin s.r.o. Príbovce, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou Bratislava, prevádzka Súdnolekárske a patologickoanatomické pracovisko – pitevňa Martin...);

- v 11 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby (BRA-VUR a.s. Vrútky „Betonáreň BRA-VUR, a.s. prevádzka Lipovec“; Brantner Fatra s.r.o. Martin „Zberný dvor firmy

Brantner Fatra s.r.o.“; CNI Tlač servis spol. s r.o. Bratislava „Dostavba skladových priestorov Slovenské Pravno“; Dong Jin Industrial Slovakia s.r.o., Lipovec „Prevádzkový areál spoločnosti Dong Jin Industrial Slovakia, s.r.o., Lipovec; FARMAVET s.r.o. Martin „Chov brojlerov - hala výkrmu č. 1 na hospodárskom dvore Šútovo“; ...);

- v 7 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko k územnému konaniu stavby :

- o Brantner Fatra spol. s r.o. Martin, „Zberný dvor firmy Brantner Fatra s.r.o.“,
- o AUTO Martin a.s. Martin, „Nový závod KraussMaffei Technologies, spol. s r.o., Sučany - 2. etapa“,
- o KRUPA spol. s r.o. Košľany nad Turcom „Prístavba haly pre polygrafickú výrobu“
- o Neografia a.s. Martin, „NEOGRAFIA a.s., nový závod MARTIN - PRIEKOPA“,
- o VÁHOSTAV - SK, a.s., Žilina „STAVEBNÝ DVOR D1 - MARTIN: Obal'ovňa živočných zmesí“ (Martin východný priemyselný park), parc. č. 2206/20, 2198, k.ú. Priekopa,
- o VOLZ Filters SK s.r.o. Martin, „VOLZ Filters SK – Výroba Sučany
- o ZAPA beton SK s.r.o. Bratislava, „Prekládka betonárne ZAPA Martin“,

- pre neúplné podanie bolo vrátených 9 žiadostí (chýbali identifikačné údaje, popis pracovných priestorov, písomné podklady – posudky o riziku, prevádzkové poriadky, posudky o zdravotnej spôsobilosti, objektivizácie škodlivých faktorov,...);

- 8 právnickým osobám bol rozhodnutím vydaný pokyn na odstránenie nedostatkov (Kubala Sučany, ALTEC Servis s.r.o. Martin, Autoservis Požeský Turčianske Teplice, MF AUTO TRADING s.r.o. Martin; Jaroslav Scherer - BIANCA S.L.,Martin; Marek Benca - SUPRA plus, Preseľany)

- v 11 prípadoch bolo oznámené začatie správneho konania vo veci uloženia výkonu rozhodnutia;

- bola uložená pokuta vo výške 200 Eur pre subjekt Kvety Miriam Martin;

- boli šetrené 2 podnety (predajňa COLORBAU v Martine; spôsob likvidácie azbestu oprávnenou firmou);

- bolo vydaných 40 odborných stanovísk k projektovým dokumentáciám, zámerom (ATTACK s.r.o. Vrútky; BRA-VUR a.s. Vrútky; STAVOPROJEKT Poprad, a.s.; GALIMEX s.r.o. Martin; KALITEK - SLOVAKIA s.r.o. Sučany; KOVOD a.s. Banská Bystrica; Martinská teplárenská a.s. Martin; NEOGRAFIA a.s. Martin; ...);

- nesúhlas orgánu verejného zdravotníctva bol vydaný:

- o v 2 prípadoch - rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky („AKB Martinská kaliareň, s.r.o., ČSA 3/1697, 036 01 Martin“ pre právny subjekt AKB Martinská kaliareň, s.r.o., IČO: 36850110, ČSA 3/1697, 036 01 Martin; „AUTOKOVOBRUS, spol. s r.o., ČSA 3/1697, 036 01, Martin“ pre AUTOKOVOBRUS, spol. s r.o., IČO: 36372595, ČSA 3/1697, 036 01, Martin) nakoľko predložené žiadosti neobsahovali všetky náležitosti nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky (žiadosť obsahovala 1 vetu) a ani po písomnej výzve príslušného orgánu verejného zdravotníctva tieto neboli na RÚVZ so sídlom v Martine doručené.

- o v 1 prípade k projektovej dokumentácii „Sklad strojárenského materiálu“ č.p. 3400/93, v areáli bývalých ZŤS v Martine pre BKS s.r.o. Martin z dôvodu nepredloženia podkladov k vlastnému vodnému zdroju pitnej vody (výsledok hydrogeologického prieskumu, resp. posúdenia, výsledok úplného a minimálneho rozboru pitnej vody, záväzné stanovisko príslušného orgánu verejného zdravotníctva na využívanie vodných zdrojov na zásobovanie pitnou vodou...);

- o v 1 prípade - záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby ELASTORSA SLOVAKIA s.r.o. Martin, po realizácii opatrení bol vydaný súhlas aj pre tento subjekt;

- o v 1 prípade k predloženému návrhu „Rekonštrukcia kotla K4 na biomasu v Martinskej

teplárenskej a.s. prevádzkovanie tkaninového filtra pieskovej vzdušiny EMJET 16 s vyústením do pracovného prostredia“ pre Martinskú teplárenskú a.s.. Podľa nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci je SiO₂ (oxid kremičitý) zaradený v Kategorii 1 - Dokázaný karcinogén pre ľudí, pričom Technická smerná hodnota pre oxid kremičitý, CAS: 14808-60-7: 0,1 mg/m³, merané ako respirabilná frakcia“. Žiadateľ nepredložil výsledky objektivizácie tohto rizikového faktora v pracovnom prostredí, t.j. v priestoroch výduchu z filtra pieskovej vzdušiny EMJET 16 do vnútorných priestorov posudzovaného objektu.

- o v 1 prípade aj na zriadenie ambulancie PZS pre BOZPO s.r.o. Prievidza, nakoľko priestory nezodpovedali kritériám, požadovaným podľa platnej legislatívy SR;
- boli prešetrované 2 choroby z povolania z profesionálnej expozície chemickým látkam a zmesiam (Neografia a.s. Martin a Poľnonákup Turiec a.s. Martin);

Pracovníci odd. PPLaT spolupracujú s pracovníkmi iných oddelení RÚVZ so sídlom v Martine formou konzultácií, resp. poradenskej činnosti, vykonávajú spolu štátny zdravotný dozor, vypracúvajú pre iné oddelenia písomné odborné stanoviská a vyjadrenia k danej problematike : v roku 2011 bolo takto vypracovaných 9 písomných odborných stanovísk (napr.: Supermarket BILLA Martin FMZ; Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš – plniareň Budiš, plniareň Fatra; Kláštorňa s.r.o. - plniareň; Supermarket TESCO Martin – Ladoveň; LY-agri PLUS, s.r.o. – spracovanie a konzervovanie zemiakov a zeleniny, Mošovce...) niektoré pracoviská a právne subjekty boli posudzované a konzultované ústnou aj písomnou formou opakovane.

Okrem toho odd. PPLaT spolupracuje s ostatnými dotknutými orgánmi štátnej a verejnej správy: obecné úrady, stavebné úrady, sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne, MŽP SR (posudzovanie zámerov), úrady životného prostredia (integrované povolenia).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

RÚVZ so sídlom v Martine (odd. PPLaT) v rámci znižovania zdravotných rizík z uvedených faktorov sa vyjadroval k predloženým podaniam nasledovne:

- 2 rozhodnutia boli vydané na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku,
- 13 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb;
- 2 rozhodnutia o zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác v spoločnosti Elastorsa s.r.o. Martin, UDZS Martin;
- v 4 prípadoch bolo prerušené konanie;
- 2 vyžiadania podkladov k neúplnému podaniu;
- 1 žiadosť bola vrátená ako nevybavená;
- boli vydané 2 rozhodnutia k zastaveniu konania;
- bolo vydaných 13 odborných stanovísk k projektovým dokumentáciám;

V súčasnosti je evidovaných cca 30 subjektov, kde sú prítomné a RÚVZ so sídlom v Martine zdokladované chemické faktory s karcinogénnymi a mutagénnymi účinkami (výskyt, resp. využitie). Spoločnosť TATRAnábytkáreň Martin a.s. písomne oznámila RÚVZ so sídlom v Martine ukončenie výrobnej činnosti (práca s tvrdým drevom).

- počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika:

rizikový faktor: cytostatiká – 55 osôb, z toho 48 žien, kategória 3;
 olovo a jeho zlúčeniny – 2 muži, kategória 3;
 trichlóretylén – 2 muži, kategória 3;
 benzén – 19 osôb, z toho 14 žien, kategória 3;
 benzo(a)pyrén – 12 mužov, kategória 3;
 formaldehyd – 105 osôb, z toho 90 žien, kategória 3;
 halotan (resp. sevofluran) – 172 osôb, z toho 104 žien, kategória 3;
 hormonálne roztoky – 14 osôb, z toho 10 žien, kategória 3;
 oxid kremičitý - 32 osôb, z toho 4 žien, kategória 3;
 prach z tvrdého dreva dub, buk – 22 osôb, z toho 4 ženy, kategória 3;
 sadze – 18 mužov, kategória 3;

Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým karcinogénnym a mutagénnym faktorom je 482 osôb, z toho 305 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikového faktora karcinogén a mutagén pracuje v UN Martin a Jesseniova lekárska fakulta v Martine.

Počet zamestnancov aj v ostatných odvetviach, ktorí sú vystavení pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym rizikovým faktorom, má vzostupný trend, napr. kým v roku 2003 bolo v kategórii 3 vyhlásených 115 zamestnancov (z toho 104 žien), v roku 2004 - 196 zamestnancov (z toho 169 žien), v roku 2011 – 482 osôb (z toho 302 žien).

V roku 2011 RÚVZ so sídlom v Martine vydal 13 rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou - odstraňovaním azbestu, resp. materiálu obsahujúci azbest, podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. pre právne subjekty - DARTA SERVICE, s.r.o., IČO: 36441431, Mierová 1969/20, 026 01 Dolný Kubín; 4 x Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, IČO: 30499445, Jozefa Kronera 3945/1, 036 01 Martin; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., IČO: 36391671, Dolný Val 118/64, 010 01 Žilina; RONAR s.r.o., IČO: 36579254, Kmeťova 24, 040 01 Košice; Správa domov Gelnica, s.r.o., IČO: 36721166, Športová 14, 056 01 Gelnica; SD Gelnica, s.r.o., IČO: 46235507, Tehelná, 056 01 Gelnica; Marián Chmelár, IČO: 37358642, Fučíkova 952/33, 026 01 Dolný Kubín; 2 x FEROMETAL, s.r.o., IČO: 31722687, Jurkovičova 419, 059 35 Batizovce; KANAT MT, s.r.o., IČO: 45953121, Kozmonautov 35, 036 01 Martin. Spoločnosti k žiadostiam predkladali plány práce a lekárske posudky na výkon konkrétnej činnosti. Vo väčšine predložených žiadostí chýbali posúdenia všetkých zdravotných rizík.

Pri výkone ŠZD - kontrole dodržiavania postupov odstraňovania azbestu, resp. materiálu obsahujúceho azbest bolo pracovníkom RÚVZ so sídlom v Martine zistené, že pracovníci firiem manipulujúci s azbestom dodržiajú pracovné postupy uvedené v pláne práce, nosia OOPP a zabezpečujú priestory počas odstraňovania azbestového materiálu v súlade s platnou legislatívou. PZS - MEDCENTRUM, s.r.o., Žilina zaslal RÚVZ so sídlom v Martine prípis na doručené podklady ohľadom zdravotných rizík v spoločnosti Servis pre pozemné komunikácie s.r.o. Martin. Predložené podklady neboli zo strany orgánu verejného zdravotníctva akceptovateľné, boli spracované veľmi povrchné, bez výpovednej hodnoty, napr.:

- pri jednotlivých rizikových faktoroch neboli špecifikované riziká: predkladateľ napísal, že sa vyskytujú na pracovisku karcinogény a mutagény, ale nedefinoval, ktoré sú to;

- spracovateľ nezdokladoval na základe akých podkladov dospel ku kategórii 3, resp. 2 rizikového faktora;
- pri OOPP nebolo určené na ochranu akej časti tela, resp. orgánového systému sa majú používať, chýbali uvedené presné typy OOPP; nebol definovaný respirátor, pritom pri pracovnej činnosti subjektu preukázateľne vzniká prach, rôzne chemické látky, sú prítomné **karcinogény a mutagény**;

Uvedený prípis orgán verejného zdravotníctva zaslal na vedomie aj ÚVZ SR Bratislava, s poukázaním na „kvalitu“ práce niektorých pracovných zdravotných služieb.

Sledovanie a vyhodnotenie používania chemických látok a zmesí klasifikovaných ako jedovaté/toxické, veľmi jedovaté/veľmi toxické, karcinogénne, mutagénne sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako jedovaté, resp. veľmi jedovaté, alebo škodlivé.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Oddelenie PPLaT eviduje určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaž:

- k 31.12.2011 je evidovaných v riziku psychickej pracovnej záťaž
  - v kategórii 3
  - celkom 721 zamestnancov, z toho žien 626;

Je zaznamenaný pokles v počte exponovaných pracovníkov rizikovému faktoru – psychická pracovná záťaž oproti roku 2010 z pôvodne 760 osôb na 721 osôb v roku 2011, pokles je aj u žien z pôvodne 662 na 626 žien v roku 2011.

Najviac osôb z dôvodu psychickej pracovnej záťaž je vyhlásených v zdravotníctve, školstve a zariadeniach sociálnych služieb. Aj keď je v spoločnosti kríza a organizácie ohlasujú hromadné prepúšťanie a znižovanie počtu zamestnancov, v oblasti sociálnych služieb a zdravotníctve je to naopak, požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb a zdravotníckej starostlivosti stúpajú, napriek neadekvátnemu personálnemu a materiálno-technickému vybaveniu.

Okrem toho sú to oblasti, ktoré sú na okraji záujmu kompetentných v spoločnosti, a tak aj tie zariadenia vyzerajú – nevhodné stavebnotechnické a dispozičné riešenie priestorov, nedostatočná vybavenosť pracovnými prostriedkami a pomôckami na uľahčenie práce, nie dobré celkové pracovné podmienky a úroveň ochrany zdravia pracovníkov, nedostatočné personálne obsadenie na pracoviskách (jedným z dôvodov je aj finančné a spoločenské nedocenenie), spolupôsobenie ďalších rizikových faktorov – hluk, mikroklima, nadmerná fyzická záťaž, zmienosť v nepretržitých prevádzkach...

Odd. PPLaT RÚVZ Martin za obdobie roku 2011 pri prehodnocovaní psychickej pracovnej záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž a prehodnocovaní podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaž v plnej miere využívalo metodiky odporúčané v legislatíve SR s použitím dotazníkových metód. Je veľmi dôležité zachovať pre posudzovanie psychickej pracovnej záťaž aj hodnotenie subjektívnej odozvy pracovníkov na pracovné podmienky – v súčasnosti hodnotené dotazníkom Meister. Pokiaľ nebude pre

hodnotenie psychickej záťaže (ako interindividuálne rozdielne vnímanej) zachované aj hodnotenie psychickej pracovnej záťaže z pohľadu pracovníkov (pri zachovaní, resp. stanovení podmienok napr. minimálny počet respondentov...), tak sa aj pri hodnotení psychickej záťaže dostaneme na technokratickolimitovú hodnotu. Keď takáto hodnota nebude presahovať „limit“ stupňa C, alebo D, môže byť „na hrane“, teda pri jej nedosiahnutí nebude objektívne existovať možnosť, ako účinne presvedčiť prevádzkovateľa riešiť existujúce pracovné podmienky a nevhodný, zaťažujúci spôsob vykonávanej práce. Súčasne platná legislatíva žiaľ rieši iné opatrenia pre rizikové práce v 3. a 4. kategórii a iné opatrenia v 2. kategórii prác.

V roku 2011 bol použitý dotazník informovanosti zamestnancov P – psychická pracovná záťaž v prevádzkach obchodného centra TULIP v celkovom počte 28 ks, 2 školských jedální v celkovom počte 12 ks dotazníkov.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2011 bol použitý dotazník informovanosti zamestnancov R – pre prácu s bremenami a fyzickú záťaž v prevádzkach zariadení spoločného stravovania uzatvoreného typu. K tomuto kroku nás viedla skúsenosť a neustále sa zvyšujúce počty podozrení na choroby z povolania u kuchárov, resp. pomocného kuchynského personálu takýchto zariadení.

Dotazník informovanosti zamestnancov R– pre prácu s bremenami a fyzickú záťaž vyplnilo 12 osôb z dvoch prevádzok školských zariadení.

V databáze rizikových prác je evidovaný počet zamestnancov vykonávajúcich práce v regióne Turiec s rizikom

Fyzická záťaž celkom 704, z toho 502 žien

- kat.3 celkom 640, z toho žien 448
- kat.4 celkom 64, z toho žien 54

Fyzická záťaž - DNJZ celkom 254, z toho 111 žien

- kat.3 celkom 254, z toho žien 111
- kat.4 celkom 0, z toho žien 0

Pokiaľ hodnotíme počty pracovníkov, evidovaných v 3. a 4. kategórii rizika v regióne Turiec, tak možno konštatovať ustálený stav, resp. mierny pokles trendovej krivky pre pracovníkov celkom a mierny vzostup v počtoch žien. Keď však hodnotíme nadmernú fyzickú záťaž, tak v celkových hodnotách, ako aj v zložkách DNJZ a ostatnej fyzickej záťaže okrem DNJZ je jasný vzostupný trend, ktorý je najmarkantnejší práve v dlhobohnej, nadmernej a jednostrannej záťaži.

Posúdenie dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia nie je realizované vo všetkých prevádzkach, kde sa fyzická záťaž vyskytuje a dá sa reálne predpokladať jej zaradenie minimálne do 3. kategórie, pretože problematika posudzovania je náročná a zložitá. Z uvedeného dôvodu, veľa pracovných činností, kde sa nadmerná fyzická záťaž, prípadne DNJZ vyskytuje, nie je vyhlásených ako rizikových, pričom práve DNJZ/fyzická záťaž je jedno z najčastejšie sa vyskytujúcich položiek pri šetreniach podozrení na profesionálne ochorenia. Okrem toho je vo významnej miere preventabilné, samozrejme pri včasnom rozpoznaní príznakov začínajúceho ochorenia z DNJZ a vyradení pracovníka z rizika.

Samotné zvyšovanie počtov pracovníkov v riziku nadmernej fyzickej záťaže možno odôvodniť najmä zodpovednou prácou jednotlivých pracovníkov oddelenia pri posudzovaní jednotlivých prevádzok, posudzovaní predložených materiálov, vrátane posúdení zdravotných rizík, prevádzkových poriadkov a v neposlednom rade aj samotným monitorovaním fyzickej záťaže s jej následným vyhodnocovaním – či už v prípade šetrených podozrení na profesionálne ochorenia, resp. v prípade predloženia neadekvátnych podkladov so zaradením pracovníkov do neprislúchajúcej kategórie rizika, resp. práce.

V roku 2011 bolo prešetrovaných u 33 osôb podozrenie na profesionálne ochorenie v 37 položkách, pričom 17 prípadov tvorili podozrenia na ochorenie z DNJZ. V roku 2011 bolo priznaných 12 chorôb z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania.

Boli hlásené 3 ohrozenia chorobou z povolania z expozície faktoru fyzická záťaž - DNJZ.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sa odborní pracovníci oddelenia PPLaT zameriavajú nielen na kontrolu dodržiavania ustanovení platnej legislatívy vo vzťahu k práci, ale aj na kontrolu zdravých a zdravie podporujúcich životných a pracovných podmienok na pracoviskách. Poskytujeme odborné usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov a prevádzkovateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na pracoviskách, na predchádzanie možným rizikám vzniku ochorení chrbtice, t.j. najmä pri identifikácii, objektivizovaní, ale aj hodnotení zdravotných rizík pri práci, s ohľadom na ergonomické a fyziologické požiadavky v súlade s legislatívou SR, EÚ a najnovšími vedeckými poznatkami.

Edukačné aktivity pri usmerňovaní prevádzkovateľov vedú pracovníci oddelenia PPLaT aj smerom ku zabezpečeniu odborných pracovníkov (vrátane PZS), ktorí by mali vykonávať samotné hodnotenie ergonomických resp. fyziologických vhodne riešených pracovných podmienok aj so zameraním na skvalitnenie pracovných podmienok pre zamestnancov, zabezpečenia zdravej a bezpečnej práce, prevencie úrazov a všetkých súvisiacich ochorení, nielen ochorení chrbtice, vplyvom práce a pracovného prostredia. Súčasťou týchto činností je aj kontrola s odborným usmerňovaním lekárov, vykonávajúcich preventívne lekárske prehliadky pre konkrétneho zamestnávateľa, pokiaľ tento nemusí mať zabezpečenú PZS s vykonávaním PLP klinickým pracovným lekárom, resp. lekárom so špecializáciou služby zdravia pri práci. Dobré a čo možno najkonkrétnejšie posúdené všetky zdravotné riziká s konkrétne vykonávanými preventívnymi lekárske prehliadkami zameranými na existujúce riziká a problémy vyskytujúce sa na pracovisku, sú predpokladom vytvárania zdravých pracovných podmienok, s minimom profesionálnych ochorení, so spokojnými zamestnancami s dobrým pracovným výkonom.

V roku 2011 odd. PPLaT prešetrovalo jedno podozrenie na ochorenie chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania z profesionálnych príčin. Jednoznačne bol konštatovaný súvis medzi vykonávanou prácou a vzniknutým ochorením, ktoré bolo následne aj priznané.

V rámci štátneho zdravotného dozoru a poradne zdravej práce odborní pracovníci PPLaT usmerňujú zamestnávateľov a poskytujú konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení z hľadiska predchádzania profesionálnych ochorení chrbtice a iných profesionálnych poškodení zdravia so zameraním sa na najčastejšie vyskytujúce

sa ochorenia v kombinácii s faktormi životného štýlu, rodinnej záťaže a podobne.

V súčasnosti sa na oddelení PPLaT RÚVZ Martin používa systém verifikácie fyzickej záťaže – s výberom a stanovením metodík, systém objektivizácie fyzickej záťaže, hodnotenie výsledkov objektivizácií fyzickej záťaže v súlade s platnou legislatívou SR a legislatívou EÚ.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Sledovanie pracovných podmienok a režimu práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami sa vykonáva priebežne, väčšinou ako súčasť štátneho zdravotného dozoru u kontrolovaného subjektu – výkon ŠZD je vždy zameraný na komplexné plnenie povinností právneho subjektu, ako sú pracovné podmienky, priestorové usporiadanie a vybavenie pracoviska, zdravotná spôsobilosť pracovníkov na výkon práce, všetky rizikové faktory, ktoré sa reálne vyskytujú na jednotlivých pracoviskách u konkrétnych profesií. Za obdobie roku 2011 bolo uskutočnených celkom 218 previerok na pracoviskách aj so zobrazovacími jednotkami.

Dozor bol fokusovaný najmä na:

- analýzu pracovných podmienok a hodnotenie podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami, osobitne z hľadiska záťaže zraku, podpornej a pohybovej sústavy a psychickej pracovnej záťaže;
- vykonané primerané opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov na pracovisku;
- informovanie zamestnancov a zástupcov zamestnancov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci o všetkých aspektoch bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktoré sa vzťahujú na ich pracovisko, a o všetkých opatreniach vykonaných na pracovisku;
- spôsobe zaškolenia zamestnancov pred zaradením na prácu so zobrazovacou jednotkou a pri každej zásadnej zmene na pracovisku alebo pri zmene organizácie práce;
- riešenie problematiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v spolupráci so zamestnancami a zástupcami zamestnancov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci;
- dodržiavanie zabezpečenia pravidelného prerušovania práce so zobrazovacou jednotkou najneskôr po štyroch hodinách nepretržitej práce;

Pri zistení nedostatkov počas výkonu ŠZD sú prevádzkovatelia upozornení na zistené nedostatky aj pri práci so zobrazovacími jednotkami, je dohodnutý postup ich odstránenia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru je zamestnancom aj zamestnávateľom poskytnuté poradenstvo v oblasti posudzovania rizík pri práci so zobrazovacími jednotkami a tiež poradenstvo v oblasti preventívnych lekárskech prehliadok zamestnancov, u ktorých tvorí práca s počítačom nosnú časť ich pracovnej činnosti.

2.3 Zdravé pracoviská

Trim Leader a.s. Košťany nad Turcom

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopoťahov pre automobilový priemysel. V organizácii je zamestnaných cca 1006 pracovníkov, prevažne žien na pracovnej pozícii šička autopoťahov.

V roku 2011 boli prešetrované 2 podozrenia na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu

chorôb z povolania a dve ohrozenia na chorobu z povolania.

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa uskutočnilo ústne jednanie za účasti zástupcov spoločnosti Trim Leader a.s., Košťany nad Turcom a PZS – NZZ Praktik s.r.o. Martin.

Na jednaní bolo dohodnuté, že PLP bude zabezpečovať len pracovný lekár PZS – vstupné, periodické, pri každej zmene pracovného miesta, resp. pracovného zaradenia a obsahová náplň PLP musí zodpovedať požiadavkám z titulu predpokladaného/vyskytujúceho sa rizikového faktora v pracovnom prostredí tak, ako keby bola profesia zaradená do 3. kategórie rizikového faktoru vibrácie a DNJZ. Frekvencia periodických PLP u ďalších rizikových faktorov zaradených do 2. kategórie, bude 1 x za 2 roky.

PZS navrhne opatrenia na zníženie rizikových faktorov v pracovnom prostredí, ktoré bude zamestnávateľ povinný realizovať.

Po zavedení trojzmennej prevádzky, zamestnávateľ obmedzil na najnižšiu možnú mieru nadčasové hodiny, zavedenie trojzmennej prevádzky nadčasové hodiny eliminovalo.

TATRAnábytkáreň Martin a.s.

Jednalo sa o organizáciu, kde hlavnou výrobnou činnosťou bola výroba stoličiek a stolov. V roku 2010 dochádzalo v dôsledku znižovania výrobných činností k stálemu poklesu pracovných miest. V roku 2011 spoločnosť zaslala orgánu verejného zdravotníctva písomné oznámenie o ukončení akejkoľvek výrobných činností v prevádzke od apríla 2011.

2.4 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia je v súčasnosti v riešiteľskom tíme oddelenia epidemiológie.

2.4.2 Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine nadväzujúcu štúdiu nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola nerieši.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V 1. polroku 2011 bol vedúci oddelenia PPLaT oboznámený s postupom výkonu kontrol v rámci projektu REACH-EN-FORCE 2 na celoslovenskom seminári „Kontrola uplatňovania chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva“ v Banskej Bystrici. Metodický materiál k výkonu kontrol bol zaslaný elektronickou poštou v prílohe záznamu z celoslovenskej porady vedúcim odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ v SR. Prezentácie zo semináru boli súčasťou Informačného bulletinu hlavného hygienika SR. Na seminári bolo dohodnuté, že každý regionálny úrad verejného zdravotníctva vykoná jednu

kontrolu v rámci projektu REACH-EN-FORCE 2 v termíne do 31.12.2011.

V 2. polovici roka 2011 bol vykonaný ŠZD v rámci projektu REACH-EN-FORCE 2 v spolupráci s Inšpektorátom práce Žilina v priestoroch právneho subjektu TIKKURILA Slovakia, s.r.o., IČO: 31628079, Priekopská 3706/104, 036 01 Martin, ktorý bol zameraný na kontrolu balenia, označovania a distribúcie chemických látok/zmesí a kariet bezpečnostných údajov a vyplnenia dotazníka projektu fóra REACH-EN-FORCE 2 2010/2011 - Projekt fóra o presadzovaní plnenia povinností následnými užívateľmi - formulátormi zmesí na obdobie 2010/2011. Nedostatky zistené pri výkone ŠZD boli prejednané na RÚVZ so sídlom v Martine. V priestoroch prevádzky nebolo zabezpečené nové označovanie chemických látok /zmesí v súlade s novým CLP. Prevádzkovateľ zabezpečil nové označovanie predávaných chemických látok/ zmesí.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

V rámci danej úlohy bolo v roku 2011 vyšetrených 80 respondentov, rozdelených na 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

Analýza 1-dňového záznamu bola spracovaná na počítačovom programe ALIMENTA. Výstup po spracovaní údajov poskytuje údaj o energetickom príjme, o príjme základných živín – tukov, sacharidov, bielkovín, vitamínov, minerálnych látok, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl a tekutín v porovnaní s OVD. Vytvára obraz o stravovacích zvyklostiach klienta a je východiskom pre intervenciu.

V rámci možných výstupov z programu ALIMENTA a na základe Programu ozdravenia výživy sa pracovníci oddelenia hygieny výživy zamerali na vyhodnotenie plnenia nutričnej hodnoty stravy k platným OVD (odporúčané výživové dávky pre obyvateľstvo v Slovenskej republike uvedené vo Vestníku MZ SR č. SOZO – 1586/1997-08) v zariadeniach sociálnych služieb pre dospelých v okrese Martin a Turčianske Teplice, ktoré poskytujú celodennú stravu. Do úlohy boli zapojené zariadenia :

1. Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých, Banská 533/19, Turčianske Teplice
2. Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých, J. Mazúra 34, Martin
3. Dom Sv. Martina, n.o., Prihradka 6, Martin
4. Domov sociálnych služieb, zariadenie pre seniorov, špecializované zariadenie v objekte SED, Diakonické centrum, Partizánska 235, Sučany
5. Psychiatrická liečebňa Sučany.

Cieľom úlohy bol zber, vyhodnotenie, porovnanie jedálnych lístkov za obdobie 1 mesiaca a dosiahnutie požadovaného výsledného nutričného zloženia a energetickej hodnoty stravy. Získané hodnoty z jednotlivých zariadení boli spracované do tabuľkovej formy pre porovnanie. Energetický príjem zo získaných hodnôt predstavujú hodnoty v rozmedzí od 80,84 – 131,86 % plnenia k platným OVD. Počas starnutia klesá potreba energie o 2 – 3 % za každé desaťročie. Absolútny denný príjem má byť 7 500 – 8 500, nie viac ako 9 000 KJ, čo v uvedených zariadeniach bolo rešpektované.

Zo získaných výsledkov pozitívne hodnotíme príjem sacharidov a mierne zvýšený príjem bielkovín, pretože vo vyššom veku obyčajne stúpa potreba bielkovín. Negatívne hodnotíme príjem tukov zo stravy, pretože môžu byť pre seniora škodlivé. Príveľa tuku v organizme zaťažuje srdce a cievy. Vysoká hmotnosť zaťažuje kĺby a kosti, čo má za následok zhoršenú pohyblivosť.

Z uvedených výsledkov boli sformulované odporúčania pre správny príjem základných živín - sacharidov, tukov, bielkovín, vitamínov, minerálnych látok a vody, ktoré musí potrava obsahovať, aby organizmu zabezpečila všetko, čo potrebuje. Základné živiny by mal senior prijímať vo vhodných množstvách a vo vhodnom pomere.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci danej úlohy bolo v roku 2011 odobratých na laboratórne vyšetrenie 24 vzoriek kuchynskej soli. Na obsah KI bolo vyšetrených 24 vzoriek, na obsah KIO₃ vyšetrených 18 vzoriek a na obsah ferokyanidov bolo vyšetrených 20 vzoriek. Všetky vyšetrené vzorky zodpovedali rozpätiu uvádzanom na obale výrobku.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nenachádzajú výrobcovia kozmetických výrobkov, preto sa bezpečnosť kozmetických výrobkov overuje v distribučnej sieti podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2011. Podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami určenými pre deti neboli v roku 2011 odoberané vzorky. Štátny zdravotný dozor je zameraný len na kontrolu označovania kozmetických výrobkov pre deti.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebol zistený predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti a označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade s § 6 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky.

Na základe hlásení o výskyte nebezpečných kozmetických výrobkov bolo v okrese Martin a Turčianske Teplice vykonaných v roku 2011 191 kontrol v distribučnej sieti.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nenachádzajú výrobcovia keramických a plastových výrobkov určených pre deti, preto sa bezpečnosť takýchto výrobkov overuje v distribučnej sieti.

Sledovanie bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbory, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky - misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie - deti je zamerané na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov - migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň je kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín v oblasti materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami na rok 2011 bola roku 2011 - v mesiaci marec, v rámci kontrol spojených s odberom vzoriek odobratá v distribučnej sieti jedna vzorka dojčenskej fľaše (PC,PP) na laboratórne vyšetrenie. Vo vzorke dojčenskej fľaši bol sledovaný rizikový ukazovateľ – bisfenol A, ktorého hodnota bola ND.

V mesiaci august boli odobraté v plniarňach minerálnych vôd dve PET fľaše, v ktorých boli sledované ukazovatele - bisfenol A, acetaldehyd, Sb, senzorické hodnotenie. Obidve vzorky vyhoveli sledovaným ukazovateľom.

V súvislosti s Nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 z 1. apríla 2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu boli v roku 2011 vykonávané úradné kontroly zamerané na zákaz distribúcie a predaja polykarbonátových dojčenských fliaš (pre deti do 12 mesiacov veku) od 01.06.2011, pričom je zakázaný aj ich dopredaj. V danej veci bola vykonávaná aj mimoriadna kontrola polykarbonátových dojčenských fliaš určených pre deti do 12 mesiacov, vyhlásená ÚVZ SR.

Celkom bolo skontrolovaných 23 zariadení (lekárne, predajne hračiek, drogérie, ľudovky), z toho v štyroch zariadeniach (predajňa - ľudovka, predajňa detského tovaru, drogéria) sa predmetný druh sortimentu (dojčenské fľaše) nepredáva.

Pri výkone úradnej kontroly bolo zistené, že niektorí prevádzkovatelia nemajú vedomosti o novej legislatíve v danej veci, resp. nemajú informácie, aké konkrétne druhy dojčenských fliaš podľa označenia majú stiahnuť z predaja.

V prekontrolovaných prevádzkach sa nachádzali nasledovné výrobky:

1. výrobky, u ktorých bolo podľa označenia preukázané jednoznačné použitie polykarbonátu na ich výrobu – boli prevádzkovateľom dobrovoľne stiahnuté z ďalšieho predaja a vrátené distribútorovi :

- výrobok označený trojuholníkom s číselným symbolom „7“ pod ním uvedené „PC“ a slovné označenie polykarbonátová fľaša v názve výrobku,
- trojuholník s číselným symbolom „7“ pod ním uvedené „PC“
- „PC“ v názve a iné označenie sa nenachádzalo

Prevádzkovateľmi bolo dobrovoľne stiahnutých z predaja 41 kusov polykarbonátových dojčenských fliaš určených pre deti do 12 mesiacov.

2. výrobky, u ktorých nebolo možné jednoznačne preukázať ich materiálové zloženie - bol pozastavený predaj do doby označenia materiálového zloženia dojčenských fliaš v zmysle skutočne použitého materiálu na ich výrobu a v zmysle prehlásenia o zhode :

- výrobok označený len trojuholníkom s číselným symbolom „ 7“ a vedľa toho označenie BPA FREE, nebola uvedená skratka použitého materiálu
- obal výrobku označený „trojuholníkom s číselným symbolom „ 7“ a pod tým PES a vedľa označenie BPA FREE, resp. BPA 0%, resp. v slovnom označení „bez bisfenolu“,
- výrobok označený 0% BPA, ale nie je uvedené materiálové zloženie – ani symbol, ani skratka,
- na výrobku nebolo označené materiálové zloženie a ani iná informácia o použitom materiáli

Takto označené výrobky boli po predložení vyhlásení o zhode uvoľnené do predaja.

- na pôvodnom obale výrobku uvádzané označenie polykarbonátu preškrtnuté a uvádzané

PP s nálepkou BPA FREE

Takto označené výrobky boli taktiež uvoľnené do predaja, avšak bol vykonaný odber dojčenskej fľaše na laboratórne vyšetrenie na identifikáciu materiálového zloženia dojčenskej fľaše. Vzorka bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Poprade, pričom výsledky laboratórneho vyšetrenia nie sú t.č. k dispozícii.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nachádza jeden výrobca papierových a kartónových obalových materiálov, ktorý je zameraný na výrobu vlnitej lepenky a obalov z vlnitej lepenky – vysekávanie, lepenie, spájanie, potlač – vstupné suroviny sa nevyrábajú. Zároveň registrujeme jedného distribútora materiálov a predmetov určených na styk s potravinami, ktoré sú vyrábané a potláčané v Poľsku, realizuje len ich prebaľovanie podľa požiadavky zákazníka na určitý počet.

Riešiteľským pracoviskom predmetnej úlohy je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva odber vzoriek, laboratórne vyšetrenie a hodnotenie.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V rámci danej úlohy bolo v roku 2011 vyšetrených 80 respondentov, rozdelených na 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu.

Analýzou 1-dňového záznamu a dotazníka o životospráve sa získajú údaje o spotrebe vybraných prídavných látok u dospelaj populácie, ktoré budú porovnané s jej stanoviteľným denným príjmom (ADI).

Okrem vyplnenia dotazníka sa realizoval odber vzoriek vytypovaných potravín s obsahom stanovených prídavných látok, ktoré boli respondentmi konzumované najčastejšie. Bolo odobratých 8 vzoriek potravín (zmrzlina a cukrárske výrobky) na stanovenie určených prídavných látok – farbivá. Laboratórnou analýzou nebola prítomnosť farbív prekročená.

Výstupy monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách hodnotí Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a budú základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období a ako preventívne opatrenie umožnia bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor : ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Termín realizácie : od 26.09.2011 do 04.11.2011

VII. Celoštátny prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR bol realizovaný odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže v období od 26.09.2011 do 04.11.2011. Pri výbere respondentov a meraní určených telesných parametrov (výška, váha, obvod hlavy, hrudníka, bokov, obvod ľavého ramena, dátum narodenia, mesto v ktorom respondent žije, vek a informácie o rodičoch, atď.) sme postupovali v zmysle metodického pokynu zaslaného ÚVZ SR. Prieskumu sa zúčastnilo 512 respondentov vekovej skupiny od 7 rokov do 18 rokov. Prieskum sa realizoval vo vybraných základných školách a stredných školách a respondenti boli vyberaní podľa veku a pohlavia pomocou náhodného výberu tzv. systematickým výberom. Z každej základnej školy bolo vybratých 80 respondentov (40 chlapcov a 40 dievčat) a z každej strednej školy 64 respondentov (32 chlapcov a 32 dievčat) zástupcov každej vekovej skupiny (po 10 respondentov - 5 dievčat a 5 chlapcov). V regióne Martin a Turčianske Teplice boli zapojené do projektu školy : ZŠ, ul. P.Mudroňa 3, Martin, ZŠ SNP, Partizánska 13, Sučany, ZŠ, ul.Komenského 10, Turany, ZŠ s MŠ, Ul.školská 447/2, Turčianske Teplice, Gymnázium V.P.Tótha, Malá hora 3, Martin, Spojená škola, Červenej armády 25, Martin, SOŠ obchodu a služieb, Stavbárska 11, Martin. Zozbierané údaje z meraní, osobných pohovorov s respondentmi a vyplnené dotazníky od rodičov boli zapísané do záznamových listov a zadané do masky v programe Excel. Vyplnené hárky a spracované údaje v programe Excel budú zaslané v termíne do 31.03.2012 na ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže, ktorý zabezpečí celkové zosumarizovanie a spriemerovanie údajov za celé Slovensko.

4.2 Zneužívanie nákových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor : Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie), ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Na základe usmernenia ÚVZ SR a náhodného výberu reprezentatívnej vzorky študentov bola úloha realizovaná v termíne od 04.04.2011 do 08.04.2011 na dvoch stredných školách v okrese Martin. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia škôl požiadaní o spoluprácu listom Ministerstva školstva SR – generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva.

Celkovo sa prieskumu zúčastnilo 501 respondentov. Prieskum sa realizoval na Strednej odbornej škole obchodu a služieb, Ul. stavbárska 11, Martin (471 respondentov) a na Súkromnom hudobnom a dramatickom konzervatóriu, Ul. J. Lettricha 3, Martin (30 respondentov). Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná. Každý respondent vyplnil základný dotazník. Polovica zúčastnených respondentov vyplnila aj dva dodatkové dotazníky (dotazník o alkohole a dotazník o fajčení) a vyplnené dotazníky vložili do obálky a zalepil ju. Anketár vyplnil priložený formulár „Hlásenie za triedu“ a spolu s vyplnenými dotazníkmi zaslal na ÚVZ SR k celoslovenskému vyhodnoteniu.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V roku 2011 sa IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí neuskutočnila z dôvodu realizácie siedmeho celoštátneho antropometrického prieskumu telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na zber a spracovávanie údajov. Realizácia ďalšej etapy je naplánovaná na rok 2012.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľ

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

ÚVZ SR

Riešiteľským pracoviskom sú vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Martine nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

„ Program ovocie a zelenina do škôl“

ÚVZ SR a jednotlivé RÚVZ v SR spolupracujú na realizácii projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl“, do ktorého je zapojená Slovenská republika prostredníctvom Ministerstva pôdohospodárstva SR. Z národnej stratégie Slovenskej republiky pre tento projekt vyplýva monitoring za rezort zdravotníctva, ktorý pozostáva z viacerých etáp. Vstupný monitoring bol realizovaný v septembri 2010. Realizáciu zabezpečovali odborní pracovníci RÚVZ v Slovenskej republike z odborov podpory zdravia a odborov hygieny detí a mládeže v súčinnosti s poverenými zamestnancami jednotlivých vybraných škôl (materské školy, základné školy, základné školy so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami), ktoré sú zapojené do projektu a ktoré nie sú zapojené do projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl “.

V roku 2011 v mesiacoch september až december bola realizovaná III. etapa projektu „výstupné monitorovanie“. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine, oddelenia Poradenské centrum zdravia / Výchova k zdraviu a oddelenia hygieny detí a mládeže zabezpečovali plnenie projektu spoločne.

Pri realizácii projektu si rozdelili jednotlivé úlohy. Projektu sa zúčastnilo spolu 120 respondentov (37 respondentov vo vekovej skupine 3 - 4 ročných detí a 55 respondentov žiakov 3. ročníka základnej školy). V roku 2010 nebola zapojená do projektu ani jedna škola. Z tohto dôvodu boli do projektu zaradené nezapojené školy : 2 materské školy – 1 mestská škola MŠ, Ul. A.Stodolu, Martin a 1 vidiecka škola MŠ Krpeľany a 2 základné školy - 1mestská škola ZŠ s MŠ, Ul.Gorkého, Martin a 1 vidiecka škola – ZŠ SNP, Ul. partizánska, Sučany. V roku 2011 z vybraných školských zariadení sa do projektu zapojila MŠ, Ul. A.Stodolu, Martin.

Zber údajov bol zameraný na dotazníkový prieskum hodnotenia kvalitatívnych ukazovateľov a indikátorov (BMI, fyzická aktivita, stravovanie počas detstva, frekvencia konzumácie ovocia a zeleniny). Oddelenie hygieny detí a mládeže zabezpečovalo výber škôl a zber údajov dotazníkovou metódou a oddelenie Poradenského centra zdravia / Výchova ku zdraviu zabezpečila spracovanie a analýzu údajov a získané údaje zaslalo v elektronickej podobe na odbor podpory zdravia ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

V čase plnenia úlohy v roku 2011 bolo zistené, že v okrese Martin a okrese Turčianske Teplice bolo do programu ovocie a zelenina do škôl zaregistrovaných 13 škôl (6 mestských materských škôl a 1 vidiecka materská škola a 4 základné školy a 2 vidiecke základné školy).

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
  - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovanie v rámci NIP,
  - o informovali o očkovačom kalendári na rok 2011 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
  - o informovali o zmenách v zložení vakcín a o nových typoch vakcín,
  - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,
  - o poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 92 (40 osobne, 52 telefonicky),
  - o poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovacích látok, kategorizácie vakcín, odborné stanoviská,
  - o aktívna účasť na úprave a zmenách Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu), kategorizáciu vakcín (v Kategorizačnej komisii MZ SR a Pracovnej skupine J07 pre kategorizáciu vakcín),
  - o realizovali kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom (KI a reakcie po očkovaní danými vakcínami) v zdravotníckych zariadeniach pre deti a dorast, v zdravotníckych zariadeniach pre dospelých a zariadeniach sociálnej starostlivosti.

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2011:

- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovacom kalendári SR platnom od 1.1.2011:
  - o na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam bola určená 13-valentná konjugovaná vakcína (Prevenar 13) alebo 10-valentná konjugovaná vakcína (Synflorix)
  - o očkovačie schéma pre očkovanie dojčiat 13-valentnou vakcínou je 2+1
  - o očkovačie schéma pre očkovanie dojčiat 10-valentnou vakcínou je 3+1
  - o všetky dávky základného očkovania sa musia vykonať rovnakou očkovacou látkou
- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovacom kalendári SR platnom od 24.3.2011:
  - o zmena očkovačieho schémy vakcíny Synflorix v plošnom očkovaní dojčiat na 2+1
  - o schválenie doplatku za vakcínu Prevenar 13
  - o u detí, ktorým bola do 31.3.2011 aplikovaná vakcína Prevenar 13 v rámci povinného očkovania, sú dávky vakcíny potrebné na dokončenie trojdávkovej očkovačieho schémy plne uhrádzané na základe verejného zdravotného poistenia
- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaníach proti:
  - o rotavírusovým infekciám u dojčiat,
  - o varicelle
  - o sezónnej chrípke a pneumokokom.

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
  - o epidemiologické vyšetrenie všetkých pravdepodobných diagnóz ochorení imunizačného programu, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
    - o počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
  - u ochorení preventabilných očkovaním : 7
  - u ochorení na sezónnu a pandemickú chrípku : 33
  - o informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreníach v ohniskách nákazy,
  - o priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,
  - o odborné prednášky v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilným očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:
    - celoslovenskej úrovni: 10x
    - na regionálnej a lokálnej úrovni: 1x

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
  - o včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
  - o kontrola chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice,
  - o kontrolu dodržovania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 30,

- podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (prof. Hudečková – podpredseda PSPI)
- podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda prof. Hudečková)
- podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín (chrípkové vakcíny, Prevenar13, IDFlu, Synflorix, Cervarix, Silgard, Boostrix, Boostrix Polio, Rotarix, Rotateq),
- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR – 4x (prof.Hudečková)
- účasť na zasadaní Kategorizačnej komisie – 6x (prof.Hudečková).

Ad Kontrola očkovania v SR:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
  - o priebežnú kontrolu zaočkovanosti v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
  - o kontrolu evidencie o očkovaní.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelne mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení, analýzy ochorení na pandemickú chrípku.

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni)
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami,
- Oddelením lekárskej mikrobiológie UNM Martin,
- Oddelením mikrobiológie RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okr. Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny, Klinikou detskej anesteziológie a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – pri surveillance akútnych chabých obrn,
- jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetrovania pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz .

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC a regionálnym týždenníkom „. My - turčianske noviny “.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaníu (celkový počet 92),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii v regióne Turiec (celkový počet 23),
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnosť,
- tlačová konferencia ÚVZ SR, Európsky týždeň imunizácie 2011.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení ako aj pre epidemické výskyty,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s výskytom pandemickej chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorenia preventabilné očkovaním (zabezpečuje prof. Hudečková),
- od 1.1.2011 do 31.12.2011 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 1262 prípadov prenosných ochorení hlásených za okres Martin 1149 a 113 prípadov za okres Turčianske Teplice.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v UNM Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillance nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení príslušných okresov (nemocničných a ambulantných),
- pokračovanie európskeho projektu IPSE (Improving Patient Safety in Europe), konkrétne do pracovného balíka HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control and Surveillance):
  - o incidenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz - zber údajov je vykonávaný na základe dobrovoľnej spolupráce s lekármi KAIM UNM Martin s následným spracovaním dotazníkov v programe HELICS. Od roku 2011 sa projekt HELICS rozšíril o sledovanie NN na Chirurgickej klinike UNM,
  - o v novembri 2011 bol v UNM realizovaný európsky projekt PROHIBIT, ktorého cieľom je identifikovať najsprávnejšie postupy prevencie NN a vytvoriť jednotné guideliney. Projekt nadväzuje na zistenia z projektu HELICS. Do projektu boli zapojené oddelenia ortopedické, urologické, interné (I. a II. Interná klinika) , traumatologická JIS, jednotka vysokošpecializovanej starostlivosti o novorodencov a vedenie nemocnice,
  - o príprava celoštátnej prevalenčnej štúdie nozokomiálnych nákaz, ktorá sa bude realizovať v roku 2012,
- za obdobie od 1.1.2011 do 31.12.2011 bolo v EPISe evidovaných celkom 145 prípadov NN hlásených z UNM Martin.

6.5 Surveillance chronických ochorení

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okr. Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravja RÚVZ Martin.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- aktualizáciu pandemického plánu a havarijného plánu pre mimoriadne situácie,
- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika
- výsledky v roku 2011:
  - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 4x
  - surveillance akútnych chabých paréz: 52 x
  - aktívne na surveillance spolupracovali tieto pracoviská UNM: Klinika detí a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovateľskej medicíny, Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny, Klinika detskej anesteziológie
  - k 31.12. 2011 neboli hlásene prípady ACHP

6.8 Prevencia HIV/AIDS

- v tomto projekte oddelenie epidemiológie RÚVZ Martin nie je zapojené

6.9 Publikačná činnosť

- 3x

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

- riešiteľ ÚVZ SR

PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine plní úlohy vyplývajúce z Národného programu podpory zdravia v jeho prioritných oblastiach. Oddelenie PCZ a VkZ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunity a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie spôsobu života a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. V rámci poradenstva sa venujeme výchove obyvateľov k zdravej výžive, zvyšujeme informovanosť o zdraví prospešných potravinách. Ďalšou prioritou ktorej sa venujeme je prevencia užívania návykových látok, a to formou prednášok, besied, ale aj školením odborných zdravotníckych pracovníkov a kampaní s cieľom obrátiť pozornosť širokej verejnosti na tento problém. Ďalšou prioritou NPPZ ktorej sa venujeme je zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení a ich následkov v rámci programu CINDI.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

V rámci tohto projektu sme zorganizovali pre seniorov cyklus prednášok na témy: Baktérie a vírusy, Čisté hrubé črevo – základ nášho zdravia, Parazity a ich vplyv na naše zdravie. Prednášky sa uskutočnili na Mestskom úrade Martin. Celkovo sa zúčastnilo prednášok 73 ľudí.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 „Materské centrá“,

V rámci okresu Martin prevádzkuje činnosť niekoľko materských centier, ktoré si zabezpečujú svoj program samostatne. Poradenské centrum zdravia na požiadanie je ochotné poskytnúť svoje vedomosti a zručnosti pre potreby materského centra. Materiály týkajúce sa zdravia a bezpečnosti detí: „Bezpečné hračky“, „Stres“, „Žijeme zdravo“, „Týranie detí“, „Obezita“, „Domáce násilie“ boli distribuované do každého materského centra. Od 1. novembra 2009 prevádzkuje svoju činnosť v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine „Martinské rodinné centrum“.

9.3.2 „Stomatohygiena“

DVD „Lakomý sysel“ bol umiestnený na www.ruvzmartin.sk a jeho obsah si môžu klienti stiahnuť a prehrať na PC. V prípade, že sa u klienta jedná o stolový DVD prehrávač, je možnosť kontaktovať PCZ a VkJ RÚVZ so sídlom v Martine a po prinesení čistého DVD nosiča, bude nahrané vo formáte zodpovedajúcom konkrétnemu prehrávaču. V I. polroku 2011 sme realizovali projekt na dvoch ZŠ s MŠ Družstevná a Mudroňova. V MŠ Družstevná boli cieľovou skupinou deti vo veku 4-5 rokov a v ZŠ Mudroňova žiaci 1.-4. ročníka. Spolu sa projektu zúčastnilo 97 detí.

9.4 „EHES – European Health Examination Survey“

V druhom polroku 2011 oddelenie RÚVZ so sídlom v Martine sa podieľa na realizácii projektu EHES (Zisťovanie zdravia Európanov). 3. novembra 2011 sme sa zúčastnili koordinačného stretnutia k projektu na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. V novembri sa realizovala prípravná fáza k realizácii k projektu. V decembri 2011 boli odoslané pozvánky v 1. a 2. pozývacom kole respondentov. K 31. 12. 2011 sa zúčastnilo projektu 17 klientov. 3. pozývacie kolo realizované v januári 2012.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO

7. apríl „Svetový deň zdravia“ - Oddelenie Výchovy k zdraviu pripravilo v spolupráci s inými oddeleniami a organizáciami cyklus akcií a podujatí, ktorých hlavným zámerom bola propagácia zdravého životného štýlu, prevencie kardiovaskulárnych ochorení, podpory nefajčenia a zdravej výživy.

1. marca 2011 sme v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union zorganizovali „Deň zdravia“ na Technickej Univerzite v Žiline. Klientom bola odoberaná krv na vyšetrenie celkového cholesterolu. Celkovo bolo vyšetrených 47 klientov.

29. marca 2011 bola zorganizovaná akcia so Slovenskou národnou knižnicou, kde sme poskytli klientom vyšetrenie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení, a to celkového cholesterolu, meranie krvného tlaku, percenta podkožného tuku a obsahu CO vo vydychovanom vzduchu a poradenstva v oblasti zdravého životného štýlu. Vyšetrenie sme poskytli 41 klientom,

z toho 2 mužom a 39 ženám. CO vo vydychovanom vzduchu sme zmerali 13 fajčiarom a % tuku v tele a BMI sme zisťovali u 41 klientov.

15. apríla 2011 v rámci „Dňa narcisov“ Poradenské centrum zdravia v spolupráci s Občianskym združením „Turčianske Venuše“ zorganizovalo zdravotno – výchovnú akciu pre verejnosť v oblasti prevencie nádorových ochorení. Vyšetrených bolo 19 klientov, z toho 17 žien a 2 muži.

31. máj „Svetový deň bez tabaku“

31. mája 2011 sme v spolupráci s Centrom pomoci Ligy proti rakovine, mestom Martin a študentami JLF UK Martin zorganizovali zdravotno-výchovnú kampaň na Divadelnom námestí v čase od 12.00. – 15.30 hod. Obyvateľom mesta Martin sme poskytli vyšetrenie HDL cholesterolu, meranie krvného tlaku, percenta tuku v tele, BMI a vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu. Klientom ktorí prejavili záujem odvykať od fajčenia sme poskytli krátku edukáciu v podpore nefajčenia. Vyšetrenia sme poskytli cca. 60 klientom.

26. jún „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami“

23. júna 2011 sme sa zúčastnili tematického kurzu Prevencia fajčenia a alkoholizmu vo výchove ku zdraviu s dvoma prednáškami „Telefonická komunikácia“ a Metóda sebausmerňovaním – ako zmena zdravotného správania v rámci vzdelávacích aktivít pre pracovníkov v odbore podpory zdravia.

11. júla „Svetový deň ľudskej populácie“

V rámci tohto svetového dňa sme zorganizovali v spolupráci so zdravotnou poisťovňou UNION osvetovú akciu pre zamestnancov firmy Neografia Martin, Katolícka univerzita Ružomberok, Papierne Ružomberok, MIBA Ružomberok. Zamestnancom sme merali krvný tlak, percento tuku v tele, BMI a odobrali kapilárnu krv na vyšetrenie celkového cholesterolu a glukózy. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v rámci prevencie srdcovo – cievnych ochorení. Celkovo bolo vyšetrených 328 klientov. Spracovali sme propagačný materiál „Aby slnko nebolelo“, Dovolenka bez zdravotných ťažkostí“, Káva – kofeín a zdravie“, Svetový deň srdca“, „Projekt EHES“, „Koľko je na zdravie?“.

1. október „Medzinárodný deň starších ľudí“

Na Mestskom úrade Martin sme poskytli starším klientom odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu, s meraním krvného tlaku, percenta tuku v tele a BMI. Pracovníci PCZ a VkZ odoberali krv na vyšetrenie celkového cholesterolu. Vyšetrených bolo 52 klientov.

4. október „Svetový deň dojčenia“

V rámci Svetového dňa dojčenia sme pripravili propagačný materiál „Podpora dojčenia“, ktorý bol umiestnený na Mestskom úrade Martin.

15. november „Medzinárodný deň bez fajčenia“

V rámci tohto svetového dňa sme zorganizovali 4 besedy s témou Fajčenie a jeho následky. Besedy sa zúčastnilo 82 žiakov.

V spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine Martin sme sa zúčastnili Dňa jabĺk v obchodnom centre Tulip, kde sme klientom merali krvný tlak a vyšetrovali hladinu HDL cholesterolu z kapilárnej krvi. Každému klientovi sme poskytli odborné poradenstvo v oblasti

zdravého životného štýlu. Pracovníci Ligy proti rakovine rozdávali jablká, ako pripomenutie podpory nefajčenia a výhod zanechania fajčenia v každom veku.

16. novembra 2011 sme sa v spolupráci s Klinikou pľúcnych chorôb a tuberkulózy UNM, Centrom pomoci ligy proti rakovine, Mestským úradom Martin, Spolkom medikov JLF UK zúčastnili Medzinárodného dňa bez fajčenia v OC Tulip. Klientom sme poskytli vyšetrenie CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov, meranie krvného tlaku, celkového cholesterolu a HDL cholesterolu z kapilárnej krvi. Vyšetrených bolo 32 klientov.

9.6 „Program podpory zdravia znevýhodnených komunít“

- RÚVZ so sídlom v Martine tento program nerealizuje

9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“

Dňa 10. marca 2011 sme sa zúčastnili koordinačného stretnutia k súťaži „Vyzvi srdce k pohybu“. Súťaž prebiehala od 14. marca – 22. mája 2011. Letáky /prihlášky/ boli umiestnené v autobusoch MHD Martin, na Mestskom úrade Martin, Slovenskej národnej knižnici, posilňovniach, ale aj na webovej stránke úradu. Takisto bol pripravený vstup do TV Turiec o priebehu súťaže a škodlivosti fajčenia. Za okres Martin a Turčianske Teplice sa zúčastnilo súťaže 16 respondentov.

9.8 „Národný program prevencie obezity“

V rámci projektu CINDI a projektu EHES sme každému návštevníkovi poradne zdravia určili hodnotu BMI a WHR indexu s odborným poradenstvom o zdravom životnom štýle. Každému klientovi sa vyhodnotili rizikové faktory metabolického syndrómu s intervenciou pre konkrétny rizikový faktor, ale aj interakcie rizikových faktorov navzájom. Pri neštandardných výjazdoch sme u 369 klientov určili BMI a percento tuku v tele.

9.9 „CINDI program SR“

Za obdobie od 01.01.2011 do 31.12.2011 sme uskutočnili 14 štandardných výjazdov do rôznych firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátko poradenstva o zdravom životnom štýle. 4 výjazdy boli neštandardné, t.z. nebolo poskytnuté komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení, ale len čiastkové vyšetrenie. Prvovyšetrených v rámci štandardných výjazdov bolo 111 klientov, opakovane vyšetrených 62 klientov. V rámci neštandardných výjazdov bolo vyšetrených 674 klientov. Do kolónky prvovyšetrených klientov zaraďujeme klientov štandardných aj neštandardných výjazdov, ktoré zahŕňajú anamnézu, odber kapilárnej krvi na Glu, celkový Chol, HDL chol, TAG, TK, ale aj čiastkové vyšetrenia sledovaných faktorov zahrnutých v TZS.

Distribúcia osvetových materiálov do materských centier: „Bezpečné hračky“, „Stres“, „Žijeme zdravo“, „Týranie detí“, „Obezita“, „Domáce násilie“. V spolupráci s Mestskou políciou Martin sme distribuovali propagačné materiály do základných škôl: „Vidíš ma“, „Pripútaj sa“, „Zodpovedný cyklista – bezpečný bicykel“, „Zodpovedný rodič – zodpovedné dieťa“, „Alkohol zabíja“.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu prvého polroka 2011 zabezpečili výuku študentov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetrenia v PCZ, ktoré pozostávali z merania TK, percenta tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetrovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. 27 študentov bolo oboznámených s prácou v poradni zdravia a ZV.

V roku 2011 sme vytvorili 15 propagačných materiálov na rôzne aktuálne témy: Novodobé epidémie – alergie, Prirodzené prostriedky proti prechladnutiu, Jarná únava, Osteoporóza, Vyzvi srdce k pohybu, 31. máj Svetový deň bez tabaku, Akcia zdravé zuby, Aby slnko nebolelo, Dovolenka bez zdravotných ťažkostí, Podpora dojčenia, Svetový deň srdca, Káva - kofeín a zdravie, Galéria oddelení RÚVZ MT, Projekt „EHES“, Koľko je na zdravie?. Materiály boli spracované v spolupráci s oddelením informatiky a štatistiky RÚVZ so sídlom v Martine.

V období od 1. januára do 31. decembra 2011 sme pripravili 3 príspevky do TV Turiec a Slovenského rozhlasu.

„Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“ spolupráca s oddelením HV

Poradenské centrum zdravia v spolupráci s oddelením hygieny výživy organizuje výjazdové akcie do rôznych firiem a podnikov, v ktorých vybrané skupiny participujú na projekte formou analýzy životosprávy. Do 31. decembra 2011 bolo vyšetrených 80 klientov a spracovaných 80 dotazníkov.

„Liga proti rakovine“ spolupráca s Centrom pomoci ligy proti rakovine

RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine, ktoré pôsobí v okrese Martin poskytujeme klientom každú prvú stredu v mesiaci vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení a odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy. V roku 2011 sme vyšetrili 52 klientov.

„Quitline“ - telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia“

Od roku 2009 je linka prevádzkovaná RÚVZ so sídlom v Martine. Jej činnosť sa začala 3. januára 2006. Klienti môžu volať každý pracovný deň v čase od 7.30 – 14.30 hod.. Cena hovoru je 0,06 EUR s DPH. Poradenstvo poskytujú vyškolení odborní operátori. Za obdobie od 01.01 2011 do 31.12.2011 bolo realizovaných 44 telefonických hovorov.

„Ovocie a zelenina do škôl“

Do projektu boli zapojené štyri zariadenia, a to dve materské školy a dve základné školy /nezapojené/. Z toho 1 materská škola mestská a 1 vidiecka, 1 základná škola mestská a jedna vidiecka. V roku 2011 sme realizovali v predmetných zariadeniach zdravotno – výchovnú intervenciu o dôležitosti konzumácie ovocia a zeleniny. V materských školách sa deti učili poznávať rôzne druhy ovocia a zeleniny. Hádali jednoduché hádanky. Na základných školách sme deťom pripravili krátky teoretický vstup, výživovú pyramídu, neskôr deti riešili rôzne úlohy /spoznávali ovocie a zeleninu na obrázkoch, riešili tajničku, priradzovali vitamíny k ovociu/ atď.. V závere hodiny sme do pripravenej uzatvorenej nádoby ukryli 7 druhov ovocia zeleniny a deti hmatom hádali, o ktoré ovocie a zeleninu sa jedná. Na konci sme ovocie a zeleninu rozkrájali a deti ju mohli skonzumovať. Do realizačnej fázy sa zapojilo 171 žiakov.

„Sledovanie CHOCHP a jej rizikových faktorov vo vybraných poradniach zdravia RÚVZ v SR“

V roku 2011 sa oddelenie PCZ a VkJ RÚVZ so sídlom v Martine zúčastnilo projektu „Sledovanie CHOCHP a jej rizikových faktorov vo vybraných poradniach zdravia RÚVZ v SR“. V rámci projektu sa jednalo o pilotnú štúdiu s cieľom zaviesť do práce poradní zdravia sledovanie možnej CHOCHP a metodike jej sledovania v podmienkach poradní zdravia. Štúdia sa realizovala v mesiacoch jún – november 2011. Do štúdie sa zapojilo 259 respondentov vyplnením dotazníka.

“BECEP”

Projekt prebieha v spolupráci s Mestskou políciou Martin, v roku 2011 sa uskutočnilo 31 besied v 31 triedach, spolu 684 žiakov. PCZ a VkJ RÚVZ so sídlom v Martine poskytlo zdravotno – výchovné letáky a DVD nosiče s tematikou bezpečnej cestnej premávky.

9.10 „Školy podporujúce zdravie: Mimoriadna úloha: HBSC štúdia“

RÚVZ so sídlom v Martine sa zúčastnil tohto projektu v roku 2011 administrovaním dotazníkov.

10. KONTROLA TABAKU

10.1 „Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže Quit and Win.“

- súťaž sa bude realizovať v roku 2012 /realizuje sa každé dva roky/

10.2 „Školenie pracovníkov RÚVZ v oblasti prevencie fajčenia“

23. júna 2011 sme sa zúčastnili tematického kurzu Prevencia fajčenia a alkoholizmu vo výchove ku zdraviu s dvoma prednáškami „Telefonická komunikácia“ a „Metóda sebausmerňovaním“ – ako zmena zdravotného správania v rámci vzdelávacích aktivít pre pracovníkov v odbore podpory zdravia. Kurz sa realizoval pre 16 účastníkov na Katedre behaviorálneho zdravia SZU Bratislava.

V čase od 15. do 16. decembra 2011 sa Mgr. Bobrovská zúčastnila ako lektor kurzu Základy adiktológie vo verejnom zdravotníctve na Katedre behaviorálneho zdravia SZU Bratislava s dvoma prednáškami „Edukácia v poradenstve“ a „Motivácia v edukácii klienta“. Kurz bol organizovaný pre 10 účastníkov.

10.3 „Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014“

„Quitline“ - telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia“

Od roku 2009 je linka prevádzkovaná RÚVZ so sídlom v Martine. Jej činnosť sa začala 3. januára 2006. Klienti môžu volať každý pracovný deň v čase od 7.30 – 14.30 hod.. Cena hovoru je 0,06 EUR s DPH. Poradenstvo poskytujú vyškolení odborní operátori. Za obdobie od 01.01 2011 do 31.12.2011 bolo realizovaných 44 telefonických hovorov.

Cieľom projektu je

- poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislostí na nikotíne

- zlepšenie informovanosti o spôsoboch odvykania od fajčenia, dostupných voľnopredajných farmakologických preparátov
- zvýšenie motivácie pre ukončenie fajčiarskeho návyku
- lepšie využívanie voľnopredajných farmakologických preparátov
- zvýšenie stupňa spoločenského vedomia o význame odvykania od fajčenia

Riešiteľským pracoviskom projektu je RÚVZ so sídlom v Martine, Národná koalícia pre kontrolu tabaku v SR, Jesseniova Lekárska fakulta UK Bratislava

Realizačným výstupom projektu je

- poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislosti na nikotíne
- zvýšenie stupňa spoločenského vedomia o význame odvykania od fajčenia
- zlepšenie informovanosti o spôsoboch odvykania od fajčenia, dostupných voľnopredajných farmakologických preparátov
- nárast pravdepodobnosti úspešného ukončenia fajčiarskeho návyku
- nárast motivovaných fajčiarov rozhodnutých ukončiť fajčiarsky návyk
- zvýšenie motivácie fajčiara pre odvykanie
- lepšie prekonávanie problémov počas odvykania

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha 1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Cieľ: Urobiť prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látkach na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania.

Úloha sa plní na základe pokynu pre plnenie úlohy zo dňa 27.6.2011.

V rámci úlohy boli zaslané vyplnené tabuľky „Prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru“, „Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zasobujú viac ako 5000 obyvateľov“ a pripomienky k návrhu tab. č. 3 „Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zasobujú menej ako 5 0000 obyvateľov“.

Úloha 1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie

Cieľ: Úpravou a doplnením funkčnosti *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* prispôbiť systém novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii a požiadavkám v oblasti informovania, zefektívniť a zlepšiť prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie na všetkých úrovniach.

V rámci tejto úlohy sa priebežne zadávali aktuálne údaje o priebehu a kvalite vody na kúpanie umelých krytých a nekrytých kúpalísk a prírodných kúpalísk do informačného systému.

V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Michalovciach sú:

- 4 umelé kryté kúpaliská s celoročnou prevádzkou určené pre verejnosť, z ktorých 3 sú súčasťou ubytovacích zariadení,
- 7 umelých nekrytých kúpalísk so sezónnou prevádzkou, z ktorých 2 sú počas LTS 2011 mimo prevádzky,
- 2 prírodné kúpaliská Zemplínska Šírava a Vinianske jazero, ktoré boli Všeobecne záväznou vyhláškou KÚ ŽP Košice č. 9/2005 z 18. mája 2005, vyhlásené za vody vhodné na kúpanie.

V roku 2011 boli do IS zadávané laboratórne výsledky vzoriek vôd odobraté RÚVZ Michalovce a vyšetrené v laboratóriách RÚVZ Košice: z umelých krytých bazénov - 29 vzoriek; z umelých nekrytých bazénov - 30 vzoriek; z prírodných kúpalísk - 56 vzoriek. Zároveň boli zadávané aj výsledky vzoriek vôd doručené prevádzkovateľmi.

V priebehu roku 2011 boli prostredníctvom IS, v rámci LTS 2011, pravidelne v týždenných intervaloch aktualizované stavy kúpalísk počas LTS. Zároveň boli prostredníctvom IS zaslané správy o pripravenosti a vyhodnotení LTS na prírodných a umelých kúpaliskách v okrese Michalovce a Sobrance v roku 2011.

Úloha 1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Cieľ: Posilnenie odbornosti zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie. Zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov hodnotenia dopadov na zdravie na národnej a regionálnej úrovni vydaním Vyhlášky MZ SR, ktorá upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Úloha bude plnená na základe plánu seminárov ÚVZ SR.

Úloha 7.1 Cyanobaktérie

Cieľ:

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodohospodárskych nádržiach a prírodných kúpaliskách
- zisťovanie toxicity a prítomnosti cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

V rámci tejto úlohy bol v roku 2011 vykonávaný monitoring výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách Zemplínska Šírava a Vinianske jazero, kde nebol zaznamenaný ich výskyt. Zároveň, laboratórnymi rozbormi, neboli na prírodných kúpaliskách zaznamenané zvýšené hodnoty cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet.

Oddelenie hygieny výživy a bezpečnosti potravín

1. Názov úlohy: „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie SR“

2. Evidenčné číslo úlohy: 3.1.

3. Riešiteľská organizácia: RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

5. Spoluriešitelia: RÚVZ Michalovce – 2 VŠ, 1 AHE

6. Splnenie cieľa:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

7. Popis (metodika) postupu riešenia:

Sledovanie výživového stavu sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR č. 7-8/1997, číslo SOZO-1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997) v dvoch vekových kategóriách :

- ľahká práca - ženy - veková kategória 19 - 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - ženy - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20.

Vybranú populačnú skupinu tvorili :

- zamestnanci v úradoch a školách

Každý klient obdržal:

- **24 hodinový jedálny lístok**, ktorý vyplnil podľa pretlaču a po vrátení bol tento lístok počítačovo spracovaný pracovníkmi oddelenia HV v programe ALIMENTA,

- **dotazník o životospráve,**
- **klinicko – somatický dotazník** (hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd).
- **Záznamový list pre biochemické vyšetrenie** pre tie RÚVZ v SR, ktoré majú zriadené Poradne zdravia. V našom poradenskom centre bola všetkým 80 klientom odobraná kapilárna krv na vyšetrenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (CCHOL, TGL, HDL, LDL, GLU). Vyšetrenie bolo vykonané prístrojom Reflotron.

8. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

a) Na našom RÚVZ v roku 2011 sme vykonali sledovanie výživového stavu u 40 mužov a 40 žien v dvoch vekových kategóriách:

- ľahká práca - ženy - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - ženy - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20.

b) U každého klienta v cieľovej skupine bolo vykonané biochemické vyšetrenie (CCHOL, TGL, HDL, LDL, GLU) a vypočítaný Atherogenný index), klinicko - somatické vyšetrenie (hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd), bola odobraná rodinná a osobná anamnéza a osobné údaje.

Zároveň každý respondent obdržal dotazník o životospráve s časťou A, dotazník o pohybovej aktivite a a životospráve s časťou B a 24 hodinový jedálny lístok. Jedálny lístok po vyplnení a vrátení štatisticky spracovala pracovníčka HV v programe Alimenta. V programe microsoft excel boli spracované údaje uvedené v dotazníku o životospráve, klinicko - somatické údaje, biochemické údaje a výstup z alimenty).

c) V rámci tohto projektu bolo celkovo biochemicky a klinicko – somatometricky vyšetrených 80 klientov, jedálne lístky a dotazníky vrátilo 80 klientov.

Spotreba výživových faktorov z údajov v jedálnych lístkoch

Mladšie ženy - energetický príjem bol naplnený na 84,2% OVD, bielkoviny na 134,4%, tuky na 109,3%, sacharidy na 70,4%. Príjem energie neprekročil OVD. Tuky boli prekročené, bielkoviny boli viac prekročené. Spotreba vitamínu C bola prekročená, plnená na 123,6%. Príjem tekutín naplnený na 95,0%. Príjem hrubej vlákniny bol nenaplnený 22,7%. Spotreba NaCl bola prekročená, naplnená na 111,8%. Príjem cholesterolu nebol prekročený, bol naplnený na 68,7%.

Mladší muži – energetický príjem bol naplnený na 73,5, zaznamenali sme zvýšenú spotrebu bielkovín 117,4%. Tuky plnené na 106,1% a sacharidy na 60,0%. Spotreba vitamínu C plnená na 122,2%. Príjem tekutín bol naplnený na 101,5% a hrubej vlákniny na 16,5%. Spotreba NaCl bola prekročená 124,3%. Príjem cholesterolu nebol prekročený 85,9%.

Staršie ženy – energetický príjem bol nenaplnený 94,8%. Bielkoviny boli prekročené 158,4%. Tuky plnené na 144,5%. Sacharidy boli plnené na 72,8% a vitamín C na 179,6%. Príjem tekutín bol naplnený na 81,0%. Príjem hrubej vlákniny bol plnený na 50,4% a soli na 131,6%. Cholesterol nebol prekročený 78,0%.

Starší muži – energia bola plnená na 75,8%. Bielkoviny boli prekročené 121,4% a tuky plnené na 104,0%. Sacharidy boli plnené na 65,5%. Príjem vitamínu C bol plnený na 73,6%. Príjem tekutín bol prekročený, plnený na 101,5%. Príjem hrubej vlákniny plnený na 22,3%. Príjem NaCl bol prekročený, plnený na 116,6%. Cholesterol bol plnený na 68,4%.

Z uvedeného vyplýva, že vysokú spotrebu bielkovín majú všetky vekové skupiny. Vitamín C bol prekročený u mladších a starších žien a u mladších mužov, príjem tekutín bol prekročený u mladších a starších mužov. Nenaplnený je príjem hrubej vlákniny. Prekročené boli aj hodnoty NaCl vo všetkých vekových skupinách.

Dotazník o životospráve

A : Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti

Väčšina klientov udávala spotrebu bežnej stravy, bežne sa nestravujú 2 starší muži a 2 mladšie ženy. Najčastejšie sa stravujú vo všetkých vekových skupinách 2 až 3x denne.

V konzumovaní mäsa sa najviac konzumuje bravčové a hovädzie mäso, menej hydina, najmenej ryby. Z tukov sa najviac konzumuje maslo, potom olej a živočíšne tuky. Z mliečnych výrobkov je najväčšia konzumácia polotučného mlieka, potom plnotučného mlieka a nakoniec nízkotučného mlieka. Rovnaká je konzumácia tvarohu a mäkkých syrov. Konzumuje sa viac strukovín ako zeleniny. V konzumácii pekárskych výrobkov prevládajú tmavé výrobky nad celozrnnými a bielymi výrobkami. Viac sa konzumujú zemiaky ako cestovina. Najviac sladkostí a ovocia konzumujú mladší muži. Prevláda konzumácia sladených nealkoholických nápojov. Prevláda konzumácia čierneho čaju nad kávou. Najviac sa konzumuje víno, potom pivo a najmenej destiláty. Viac sa konzumuje špenát a menej sója.

B. Pohybová aktivita a životospráva

V rámci pohybovej aktivity sa 1 hodinu týždenne telesnej výchove, športu a turistike venuje 40 % mladších žien, 50 % starších žien, 40% mladších mužov a 40 % starších mužov.

Ako dôvod, prečo nevenujú žiaden čas pohybovej aktivite najčastejšie uviedli nedostatok času.

Ako dobrú životosprávu zhodnotilo 45% mladších žien, 50% starších žien, 50% mladších mužov a 60% starších mužov.

V poslednom období zmenili svoju životosprávu muži aj ženy. Ako zmenu najviac udali zdravšiu stravu a viac pohybovej aktivity.

Stresovým faktorom je vystavených v skupine mladších žien 25%, v skupine starších žien 25%, v skupine mladších mužov 30% a v skupine starších mužov 15% .

Klinicko – somatometrický dotazník a výsledky biochemického vyšetrenia

Mladšie ženy - z počtu 20 má normálnu hmotnosť 17 žien, WHR je v norme u 20 žien. Hodnota systolického tlaku bola v norme u 20 žien, tlak diastolický v norme malo 20 žien. Hladinu celkového cholesterolu v sére malo v norme 20 žien. HDL mali v norme 3 ženy, hraničné hodnoty malo 7 žien a 10 žien mali HDL<1,2. Hodnoty triglyceridov boli v norme u 20 žien. Hodnoty glykémie u 17 žien boli v norme. Pri vyšetrení LDL sa zistilo, že v norme bolo 19 žien.

Mladší muži – normálnu hmotnosť malo 14 mužov. WHR v norme bolo u 20 mužov. Hodnota systolického tlaku v norme u 20 mužov. Tlak diastolický v norme u 19 mužov. Cholesterol v norme u 18 mužov. HDL v norme u 8 mužov, hraničné hodnoty mali 12 muži. Triglyceridy v norme u 19 mužov, u 1 muža hraničná hodnota. Glykémia v norme u 20 mužov. LDL v norme u 14 mužov.

Staršie ženy – normálnu hmotnosť malo 10 žien, nadváhu malo 7 žien a 3 boli obézne. WHR malo v norme 17 žien. Hodnota systolického tlaku v norme u 18 žien. Tlak diastolický u 20 žien v norme. Cholesterol v norme u 20 žien. HDL mali v norme 4 ženy, 9

žien malo HDL<1,2. Triglyceridy boli v norme u 20 žien. Glykémiu v norme malo 20 žien. LDL malo v norme 16 žien, 4 ženy mali hraničné hodnoty.

Starší muži – normálnu hmotnosť malo 11 mužov, nadváhu mali 9 muži. WHR v norme malo 20 mužov. Tlak systolický v norme malo 20 mužov. Tlak diastolický malo v norme 16 mužov. Cholesterol v norme malo 20 mužov. HDL malo v norme 14 mužov, 6 mali hraničné hodnoty. Triglyceridy v norme malo 19 mužov. Glykémiu malo v norme 20 mužov. LDL malo v norme 20 mužov.

U mladších a starších žien je vysoký nárast nadváhy. Nadváha a obezita súvisí s nízkymi hodnotami HDL, zvýšenými hodnotami LDL.

9. Publikácie a pod.:

Vzhľadom k tomu, že plnenie tejto úlohy bolo ukončené v decembri r. 2011 budú výsledky prezentované v roku 2012.

10. Realizačný výstup:

Prínosom riešenia tejto úlohy je zistiť skutočný výživový stav a spôsob stravovania a diagnostikovať rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení u tzv. zdravej populácie nášho okresu. Individuálnou činnosťou v poradni správnej výživy poskytnúť rizikovým osobám kompletnú liečbu – hlavne v otázkach správneho životného štýlu prípadne farmakologickej liečby. Prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov zvyšovať zdravotné povedomie obyvateľov nášho okresu v otázkach ochrany a podpory svojho zdravia.

11. Čerpanie finančných prostriedkov:

Finančné prostriedky boli čerpané len z rozpočtu RÚVZ Michalovce na rok 2011.

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich žien vo veku 19 – 34 rokov, v počte 20, rok 2011.

Tabuľka č. 1

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parametru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	8000,5 kJ	84,2 %	10 500 kJ
Bielkoviny celkové	69,9 g	134,4 %	57 g
Tuky celkové	71,3 g	109,3 %	75 g
Sacharidy celkové	260,1 g	70,4 %	402 g
Vitamín C	92,7 mg	123,6 %	80 mg
Voda	1,9 l	95,0 %	2 l
Hrubá vláknina	5,0 g	22,7 %	24 g
NaCl	6709,3 mg	111,8 %	6 000 mg
Cholesterol	206,3 mg	68,7 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúce ženy vo veku 19 – 34 rokov, rok 2011

Tabuľka č. 1 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento žien	Nálezy u sledovaných žien Najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	65 %	3064,2 – 13756,9
Bielkoviny celkové	nad 110 %	70 %	49,6 – 126,3
Tuky celkové	nad 110 % pod 90 %	35 % 45 %	29,1 – 133,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	85 %	92,3 – 422,4
Vitamín C	pod 90 %	60 %	18,9 – 292,3
Voda	pod 90 %	40 %	0,8 – 2,7

Hrubá vláknina	pod 90 %	100 %	1,3 – 17,4
NaCl	nad 110 %	45 %	1269,0 – 12836,0
Cholesterol	pod 90 %	60 %	38,0 – 473,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich žien vo veku 35 – 54 rokov, v počte 20, rok 2011

Tabuľka č. 2

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	8537,1 kJ	94,8 %	10 000 kJ
Bielkoviny celkové	80,8 g	158,4 %	55 g
Tuky celkové	86,7 g	144,5 %	70 g
Sacharidy celkové	256,5 g	72,8 %	385 g
Vitamín C	134,7 mg	179,6 %	80 mg
Voda	1,6 l	81,0 %	2 l
Hrubá vláknina	11,1 g	50,4 %	24 g
NaCl	7898,4 mg	131,6 %	6 000 mg
Cholesterol	234,0 g	78,0 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúce ženy vo veku 35 – 54 rokov, rok 2011

Tabuľka č. 2 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento žien	Nálezy u sledovaných žien Najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	55 %	3736,9 – 15460,6
Bielkoviny celkové	nad 110 %	75 %	36,2 – 140,7
Tuky celkové	nad 110 %	60 %	28,0 – 169,2
Sacharidy celkové	pod 90 %	75 %	126,0 – 442,1
Vitamín C	pod 90 %	35 %	11,4 – 644,3
Voda	pod 90 %	55 %	0,9 – 2,60
Hrubá vláknina	pod 90 %	85 %	1,1 – 96,3
NaCl	nad 110 %	70 %	2495,0 – 13519,0
Cholesterol	pod 90 %	70 %	21,0 – 492,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov, v počte 20, rok 2011

Tabuľka č. 3

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	8459,6 kJ	73,5 %	13500 kJ
Bielkoviny celkové	77,5 g	117,4 %	70 g
Tuky celkové	84,9 g	106,1 %	90 g
Sacharidy celkové	265,6 g	60,0 %	534 g
Vitamín C	97,8 mg	122,2 %	85 mg
Voda	2,0 l	101,5 %	2 l
Hrubá vláknina	4,2 g	16,5 %	30 g
NaCl	7463,1 mg	124,3 %	6 000 mg
Cholesterol	257,7 g	85,9 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov, rok 2011

Tabuľka č. 3 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento mužov	Nálezy u sledovaných mužov najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	95%	6457,6 – 20144,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	40 %	44,7 – 227,0
Tuky celkové	nad 110 %	25 %	46,9 – 300,7
Sacharidy celkové	pod 90 %	100 %	164,5 – 375,1
Vitamín C	nad 110 %	45 %	1,1 – 344,2
Voda	pod 90 %	25 %	0,3 – 2,7
Hrubá vláknina	pod 90 %	100 %	1,0 -9,4
NaCl	nad 110 %	55 %	980,0 – 17821,0
Cholesterol	pod 90 %	70%	71,0 – 585,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich mužov vo veku 35 – 54 rokov, v počte 20, rok 2011

Tabuľka č. 4

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	8344,9 kJ	75,8 %	13000 kJ
Bielkoviny celkové	77,7 g	121,4 %	68 g
Tuky celkové	78,0 g	104,0 %	85 g
Sacharidy celkové	277,9 g	65,5 %	517 g
Vitamín C	58,9 mg	73,6 %	85 mg
Voda	2,0 l	101,5 %	2 l
Hrubá vláknina	5,3 g	22,3 %	28 g
NaCl	7000,7 mg	116,6 %	6 000 mg
Cholesterol	205,2 g	68,4%	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúcich mužov vo veku 35 – 54 rokov, rok 2011

Tabuľka č. 4 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento mužov	Nálezy u sledovaných mužov najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	80 %	5444,9 – 19418,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	40 %	36,7 – 225,5
Tuky celkové	nad 110 %	35 %	37,3 – 185,6
Sacharidy celkové	pod 90 %	90 %	186,0 – 565,4
Vitamín C	nad 110 %	20 %	13,6 – 280,7
Voda	pod 90 %	30 %	1,0 – 3,0
Hrubá vláknina	pod 90 %	95 %	0,6 – 29,2
NaCl	nad 110 %	30 %	204,0 – 24010,0
Cholesterol	pod 90 %	75 %	44,0 – 469,0

Názov úlohy:

3.2 „Monitoring jodidácie kuchynskej soli“

Spôsob riešenia a vyhodnotenie :

V tomto roku pracovníci oddelenia hygieny výživy odoberali vzorky jedlej soli jódovanej a jódidovanej z obchodnej siete z odberových miest okresu Michalovce a Sobrance. Odobratých bolo 25 originálne malospotrebiteľsky balených vzoriek soli. V týchto vzorkách bol stanovený obsah KI a KIO_3 a u vzoriek z dovozu aj ferokyanid draselný. Všetky vzorky boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach metódami doporučenými hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy – odmernou analýzou.

Celkovo bolo odobraných 25 vzoriek soli. Z toho bolo 13 vzoriek domáceho distribútora a 12 vzoriek zahraničnej produkcie. Zo vzoriek domácej produkcie bolo 11 vzoriek Varenej jódovanej jedlej soli a 2 vzorky Varenej jódovanej jedlej soli s fluorom distribútora Solivary a.s., Košická č.8, Prešov. Všetky odobrané vzorky soli boli v čase laboratórneho vyšetrenia vo výrobcom doporučenej spotrebnej lehote. Všetky vzorky domácej produkcie boli posúdené ako vyhovujúce požiadavkám na nich kladeným v Prílohe k pätnástej hlave druhej časti Potravinového kódexu SR.

Z dovozu bolo odobraných 12 vzoriek soli, z ktorých bolo 8 vzoriek Gemma di mare - Morskej jedlej soli jódovanej, výrobcu Compagnia Italiana Sali Porto Viro Taliansko, 1 vzorka Varenej jódovanej jedlej soli – Soľ Balima, výrobcu Bielorusko, 1 vzorka soli vákuovo jedlá soľ s jódom Castello, výrobcu Poľsko, 1 vzorka Varenej jódovanej jedlej soli, výrobcu Rakúsko a 1 vzorka výrobcu z Česka. Všetkých 12 vzoriek soli vo vyšetrených chemických ukazovateľoch vyhovelo požiadavkám platnej legislatívy.

V čase odberu vzoriek neboli zistené hygienické nedostatky v ich skladovaní a uchovávaní.

Prehľad o obsahu KI a KIO_3 a ďalších údajoch o odobraných vzorkách jedlej soli jódovanej domáceho výrobcu udáva Tab. č. 1 a soli z dovozu Tab. č. 2.

Prehľad o obsahu KI a KIO₃ vo vzorkách jedlej soli tuzemskej výroby odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2011.

Tabuľka č. 1

P. Č.	Názov výrobku	Výrobca Príp. baliareň distribútor	Obsah Jódu Deklarovaný na Obale	Dátum minimálnej trvanlivosti	Dátum odberu	Lab. Zistený Obsah KI v mg/kg	Lab. Zistený Obsah KIO ₃ v Mg/kg
1.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	01.11.2012	17.01.2011	<6,7	30
2	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	17.01.2013	02.03.2013	<6,7	25
3	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	13.12.2012	03.03.2011	<6,7	29
4.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	10.01.2013	01.04.2011	<6,7	32
5.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 --35 mg/kg	02.05.2013	30.05.2011	<6,7	29
6.	Prešovská soľ jódovaná s flórom	Solivary a.s. Prešov	Od 15 --35 mg/kg	10.01.2013	30.05.2011	<6,7	25

Prehľad o obsahu KI a KIO₃ vo vzorkách jedlej soli t u z e m s k e j výroby odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2011.

Pokračovanie tabuľky č. 1

P. č.	Názov výrobku	Výrobca Príp. Baliareň Distribútor	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum mini málnejtrvanlivosti	Dátum odberu	Lab. Zistený Obsah KI v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah KIO₃ v Mg/kg
7.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	02.05.2013	07.07.2011	<6,7	26
8.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 -35 mg/kg	13.06.2013	04.08.2011	<6,7	28
9.	Prešovská soľ jódovaná s fluórom	Solivary Trade a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	04.04.2013	13.09.2011	<6,7	19
10.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary Trade a.s. Prešov	Od 15- 35 mg/kg	18.07.2013	13.09.2011	<6,7	29
11.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary Trade s.r.o. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	18.07.2013	13.10.2011	<6,7	32
12.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary Trade s.r.o. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	10.10.2013	08.11.2011	<6,7	31
13.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary Trade s.r.o. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	05.09.2013	23.11.2011	<6,7	28

Prehľad o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli z dovozu odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2011.

Tabuľka č. 2

P. Č.	Názov výrobku	Výrobca Príp. Baliareň Distribútor	Obsah Jódu Deklarovaný na obale	Dátum minimálnej Trvanlivosti	Dátum odberu	Lab. Zistený Obsah KI v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah KIO ₃ v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah Ferokyanidu Draselného v mg/kg
1.	Vakuová jedlá soľ s jódom Castello	Poľsko	15 – 35 mg/kg	13.12.2011	18.01.2011	<6,7	29	< 5,0
2.	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	18.08.2012	02.02.2011	<6,7	25	< 5,0
3.	Varená jedlá soľ jóidovaná	Česko	20 – 34 mg/kg	18.11.2011	02.02.2011	<6,7	29	11,1
4.	Vakuová jedlá soľ s jódom Balima	Bielorusko	20 – 34 mg/kg	19.11.2011	04.04.2011	<6,7	20	5,1
5.	Varená jóidovaná jedlá soľ	Rakúsko	20 – 34 mg/kg	21.03.2013	10.05.2011	<6,7	34	11,7
6.	Morská jedlá soľ jóidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	03.2013	10.05.2011	<6,7	32	< 5,0
7.	Morská jedlá Soľ jóidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	31.01.2013	07.07.2013	<6,7	30	5,6

Prehľad o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli z dovozu odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2011.

Pokračovanie tabuľky č. 2

P. Č.	Názov výrobku	Výrobca Príp. Baliareň Distribútor	Obsah Jódu Deklarovaný na obale	Dátum minimálnej Trvanlivosti	Dátum odberu	Lab. Zistený Obsah KI v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah KIO₃ v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah Ferokyanidu Draselného v mg/kg
8.	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 –34 mg/kg	01.03.2013	04.08.2011	<6,7	33	5,4
9.	Morská jedlá Jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20– 34 mg/kg	05.2013	20.10.2011	<6,7	28	< 5,0
10.	Morská jedlá Jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20– 34 mg/kg	16.05.2013	08.11.2011	<6,7	29	5,5
11.	Morská jedlá jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 –34 mg/kg	08.2013	21.11.2011	<6,7	30	< 5,0
12.	Morská jedlá Jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 –34 mg/kg	22.08..2013	23.11.2011	<6,7	28	5,5

Názov úlohy:

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

V rámci plnenia tejto úlohy bola v mesiaci jún 2011 odobratá 1 vzorka keramického výrobku určená na styk s potravinami „ 2D Sada hrnčekov Happy“ a zaslaná na RÚVZ so sídlom v Poprade na laboratórne vyšetrenie: Cd a Pb. Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení bola vzorka posúdená ako vyhovujúca požiadavkám piatej hlavy druhej časti Potravinového kódexu SR.

1. Názov úlohy: „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“.

2. Evidenčné číslo úlohy: 3.6

3. Riešiteľská organizácia: RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

5. Spoluriešitelia : RÚVZ Michalovce : 2, VŠ 1 AHE

6. Splnenie cieľa :

Monitorovaním spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie bola zistená úroveň ich spotreby. Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

7. Etapy riešenia :

I etapa : január 2011 až október 2011 – zber údajov a analýza vzoriek.

II. etapa : december 2011- vyhodnotenie monitoringu, záverečná správa

Sledovanie prídavných látok v potravinách sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v dvoch vekových kategóriách :

- ľahká práca - ženy – veková kategória 19-34 rokov v počte 20
- ľahká práca - ženy – veková kategória 35- 54 rokov v počte 20
- ľahká práca – muži – veková kategória 19-34 rokov v počte 20
- ľahká práca- muži – veková kategória 35- 54 rokov v počte 20

Spolu bolo sledovaných 80 respondentov. Všetci respondenti boli zo skupiny ľahko pracujúci.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok :

- E 104 – Chinolínová žltá
- E 129 - Allura červená AC
- E 124 – Košenilová červená A
- E 102 - Tartrazín

Každý respondent vyplnil dva 24 hodinové jedálne lístky, spotreba pokrmov a nápojov za celý deň, z toho jeden deň bol pracovný a jeden víkendový. V každom jedálnom lístku respondenti uviedli, aké potraviny konzumovali, miesto ich konzumácie, napr. doma, v reštaurácií, v práci a podobne. K jedálnemu lístku bola priložená tabuľka do ktorej sa vyznačovali : názov farbiva, názov potraviny, množstvo potraviny.

Tieto hodnoty skonzumovaných potravín s uvedenými farbivami sa potom následne spracovávali do tabuliek v programe excel. Zároveň bol ku každému jedálnemu lístku spracovaný aj dotazník o životospráve, údaje z ktorého boli tiež spracovávané v programe excel.

V súvislosti s tým boli odobrané v mesiaci október aj dve vzorky s obsahom aspoň z jedného zo sledovaných farbív z distribučnej siete mesta Michalovce. Bola to vzorka nealkoholického nápoja a vzorka cukrovinky. Tieto vzorky boli zaslané do laboratória RÚVZ Košice.

Chinolínová žltá

Tabuľka č.2a)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
Kláštorná sýtená, nealkoholický nápoj jablko	nealkoholický nápoj	1,5 l	4,7	neuveďené	neuveďené	HPLC

Allura červená AC

Tabuľka č.2b)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
0						

Košelínová červená

Tabuľka č.2c)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
0						

Tartrazín

Tabuľka č.2d)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
Cukrová vata- zelená	cukrovinka	20 g	66,8	neuveďené	neuveďené	HPLC

8. Realizačné výstupy :

Sledované farbivá sa najviac konzumovali v týchto potravinách : nealkoholické nápoje, syry, jemné pečivo, zmrzlina, dezerty a sóda-nápoj. Menšia konzumácia farbív bola v týchto potravinách : kandizované ovocie, horčica, snacky, džemy a cukrovinky.

Najčastejšie konzumované potraviny s uvedenými farbivami u 1 klienta za 1 deň :

- nealkoholické nápoje 200-500 g
- syry 100 g
- zmrzlina 30 g
- jemné pečivo 50 – 100 g
- dezerty 10- 50 g

Najviac boli konzumované nealkoholické nápoje s týmito prídavnými látkami: Allura červená u 36 respondentov z 80, Chinolínová žltá u 31, Košenilová červená u 30 a Tartrazín u 23 respondentov.

V dotazníku o životospráve boli veľmi často konzumované nealkoholické nápoje, syry, zmrzlina, jemné pečivo a dezerty. Najmenej konzumované boli alkoholické nápoje, džemy, dekoratívne výrobky, omáčky, horčica, údené ryby. Vôbec neboli konzumované rybie ikry, krabie tyčinky, predvarené kôrovce, pasty z rýb a kôrovcov.

Názov úlohy:

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch

V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky veľkoobjemovej pramenitej vody, jedna vzorka v plničke pramenitej vody v obci Poruba pod Vihorlatom a jedna vzorka v pobočke Slovenskej sporiteľne, Michalovce, ktoré boli vyšetrené v mikrobiologických a chemických ukazovateľoch v laboratóriách RÚVZ Košice. Tieto vzorky vody vo vyšetrených ukazovateľoch vyhoveli platnej legislatíve. V plničke pramenitej vody v obci Poruba pod Vihorlatom bola vykonaná i kontrola dodržiavania sanitačného poriadku prevádzky a bol vykonaný odber 7 sterov z prostredia. Nedostatky neboli zistené.

Zároveň boli kontrolované podmienky skladovania týchto vôd ako aj označovanie, vrátane kontroly dátumu minimálnej trvanlivosti. Neboli zistené nedostatky.

Názov úlohy:

7.4 Radiačne ošetrené potraviny

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá v mesiaci september 2011 podľa Viacročného národného plánu úradnej kontroly na rok 2011 jedna vzorka „Vlašské jadrá, 200g“, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR Bratislava na laboratórne vyšetrenie. Výsledky nám neboli zaslané.

Názov úlohy:

7.6 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Po úprave termínu z ÚVZ SR bola v prvom polroku 2011 odobratá na laboratórne vyšetrenie reziduí prípravkov na ochranu rastlín 1 vzorka potravín pre dojčatá od ukončeného 6. mesiaca: Hami – obilno mliečna kaša s ovocím“, 250 g, č. šarže: 66415, dátum výroby 28.7.2010, minimálna trvanlivosť do: 28.1.2012, Nutricia s.r.o., Prievozská č. 4, Bratislava – následný výživový prípravok na báze obilia pre dojčatá a malé deti, ktorá bola zaslaná na

ÚVZ SR Bratislava. V protokole o skúškach sú výsledky rezíduí prípravkov na ochranu rastlín ND.

Názov úlohy:

7.7 Glutén v diétnych potravinách

V roku 2011 bola odobratá vzorka „Bezlepková tmavá múka PROMIX – T, 1 kg, univerzálna bezlepková múka tmavá určená na prípravu bezlepkového tmavého chleba z obchodnej siete mesta Michalovce zaslaná na laboratórne vyšetrenie – obsah gluténu na ÚVZ SR Bratislava. V zaslanom protokole o skúškach je výsledok gluténu ND.

Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Riešenie projektu a výstupy:

Odd. HDM podľa požiadaviek gestora vykonáva prieskum telesného vývoja u detí a mládeže od 7 – 18 rokov. Do prieskumu boli zaradené deti vo veku od 7 do 14 rokov – žiaci Základnej školy, Krymská, Michalovce; Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským, Fábryho, Veľké Kapušany; Základná škola Nacina Ves a Základná škola Malčice – počet zapojených detí 320 (160 chlapcov a 160 dievčat). Respondenti vo veku od 15 do 18 rokov – žiaci Gymnázia, L. Štúra, Michalovce; SOŠ obchodu a služieb, Školská, Michalovce a SOŠ technická, Partizánska, Michalovce - počet zapojených žiakov 192 (96 chlapcov a 96 dievčat). Meranie určených telesných parametrov bolo realizované v termíne od 26.9.2011 do 4.11.2011. Získané údaje sú podľa požiadaviek gestora zadávané do masky v programe excel a po zosumarizovaní budú zaslané na celkové vyhodnotenie.

Termín ukončenia: rok 2020, 31.3.2012

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor: Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariár Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie Bratislava, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Riešenie projektu a výstupy:

Získavanie údajov z dotazníkového prieskumu bolo podľa požiadaviek gestora realizované u žiakov 9. ročníkov základných škôl a 1. až 4. ročníkov stredných škôl v mesiaci apríl 2011. Školy, ktoré sa zúčastnia prieskumu boli náhodne vybrané tak, aby predstavovali reprezentatívnu vzorku. Prieskumu sa zúčastnilo 73 žiakov základných škôl (Základná škola s materskou školou Trhovište, Základná škola s materskou školou Tušická Nová Ves, Základná škola, Ul. Školská, Michalovce) a 106 študentov strednej školy – Cirkevná stredná odborná škola sv. Cyrila a Metoda, Tehliarska, Michalovce. Polovica respondentov okrem dotazníkov ESPAD vyplňovala aj ďalšie 2 dotazníky: SFEA – prehľad názorov na alkohol a SMQ – prehľad názorov na fajčenie. Získané dotazníky boli po zosumarizovaní zaslané gestorovi projektu na ďalšie spracovanie.

Termín ukončenia: podľa požiadaviek gestora

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Rimavská Sobota

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín je rozdelené na 4 etapy podľa vekových skupín sledovaných detí a mládeže počas 4 rokov.

Realizácia projektu odd. HDM:

Vzhľadom na skutočnosť, že v roku 2011 sa bude realizovať siedmy celoštátny antropometrický prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na zber a spracovávanie údajov, III. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011, sa pozastaví a zrealizuje v roku 2012, čím sa ukončenie projektu presunie na 31.12.2014.

Termín ukončenia: 31.12.2014

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Odd. HDM nebolo zapojené do plnenia tohto projektu.

Termín ukončenia: r. 2012

Ďalšie úlohy vyplývajúce z Programov a projektov ÚVZ SR

„Program ozdravenia výživy obyvateľov v SR“ a „Národný program prevencie obezity“

Riešenie projektov a výstupy:

Vykonáva sa poradenská a kontrolná činnosť v ZSS zameraná na podporu rozvoja školského stravovania, presadzovanie racionálnej výživy, energeticky a biologicky hodnotnej stravy pre jednotlivé vekové skupiny detí a mládeže, dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov, dodržiavanie pitného režimu s obmedzením nápojov s obsahom kofeínu, chinínu a nápojov s vysokým obsahom cukru (v školských bufetoch), podporu školského mliečneho programu a programu „Školské ovocie“. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvične, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). Z našich zistení vyplýva, že zostavovanie jedálnych lístkov a dodržiavanie pitného režimu je na dobrej úrovni. Pestrosť podávanej stravy je zabezpečená, zvýšilo sa aj zastúpenie zeleniny a ovocia. V školských bufetoch nebol zistený predaj sortimentu nevhodného pre deti a mládež. K rozvoju pohybovej aktivity prispieva aj konanie športových podujatí na školách a zotavovacích podujatí.

Informácia o plnení úloh vyplývajúcich z aktualizácie Programu ozdravenia obyvateľov SR bola zaslaná na ÚVZ SR.

Termín plnenia: rok 2011

„Národný program starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 (NPDD)“ – schválený uznesením vlády SR č. 192 z 26. marca 2008 a plnenia úloh:

Úloha 4.3.13

Rozširovať informovanosť verejnosti o problematike násilia na deťoch s osobitným dôrazom na problematiku komerčného sexuálneho zneužívania detí, jej spoločenskej závažnosti a o službách a opatreniach, ktoré môžu slúžiť ohrozeným deťom, so zameraním sa hlavne na rizikové skupiny detí a dorastu.

Zodpovedný za plnenie úlohy je okrem iných rezortov aj MŠ SR, MZ SR – ÚVZ SR

Riešenie projektu:

Podľa požiadaviek gestora sme vykonávali distribúciu zdravotno – osvetového materiálu (brožúra) „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých“ pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl na prevenciu násilia, týrania a zneužívania detí, určeného na osvetovú, výchovnú a vzdelávaciu prácu so žiakmi na vyučovacích hodinách Etickej a Občianskej výchovy, výchovnej práce školských psychológov, výchovných poradcov, vychovávateľov, koordinátorov prevencie a iných odborných pracovníkov a pre výchovnú prácu samotných rodičov detí.

V prípade ďalšieho zapojenia do riešenia úlohy budeme postupovať podľa požiadaviek gestora.

Termín: od r. 2010 a trvale

Úloha 6.3.7

Podporiť programy zamerané proti negatívnym javom (agresivita, suicidálne činy, užívanie návykových látok, tabaku, alkoholu, omamných dopingových a psychotropných látok, šikanovanie, atď.) na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu.

Zodpovedný za plnenie úlohy MŠ SR, MZ SR – ÚVZ

Riešenie projektu:

Podľa požiadaviek gestora sme vykonávali distribúciu zdravotno - osvetového materiálu (plagát) „Hľadáme to, čo nás spája, nie to, čo nás rozdeľuje“ pre základné a stredné školy na prevenciu agresie, diskriminácie, xenofóbie a rasizmu nabádajúci žiakov k ľudskosti, súdržnosti a tolerancii k odlišnostiam. Ďalej to bola metodická príručka v podobe CD pre výchovno-vzdelávaciu prácu učiteľov základných a stredných škôl, najmä koordinátorov projektu, výchovných poradcov, učiteľov etickej výchovy, asistentov učiteľov, koordinátorov prevencie ako aj školských psychologov a sociálnych pedagógov na rozvíjanie súdržnosti, akceptácie a tolerancie žiakov voči akýmkoľvek odlišnostiam (fyzickým, psychickým, sociálnym, kultúrnym, etnickým) či pri riešení problémov a porúch detí a dospievajúcich v správani.

V prípade ďalšieho zapojenia do riešenia úlohy budeme postupovať podľa požiadaviek gestora.

Termín: r. 2009 a trvale.

LOKÁLNY PROJEKT RÚVZ MICHALOVCE „ČAKÁME NA BOCIANA“

Gestor: RÚVZ Michalovce

Cieľ: Poskytnúť budúcim mamičkám informácie o zdravom tehotenstve a materstve.

Riešenie projektu a výstupy:

Konanie kurzov o zdravom tehotenstve a materstve za účasti odborníkov, v rámci ktorých boli poskytované budúcim mamičkám a oteckom potrebné informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu a prvého roka života dieťaťa. Každý kurz pozostával zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí, pričom prvé stretnutie bolo zamerané na tehotenstvo, druhé na pôrod, tretie na šestonedelie (výživa matky a dojčenie, očkovanie, starostlivosť o dieťa v prvom roku života), tretie na praktické ukážky starostlivosti o dieťa, prezentácia výrobkov pre kojencov, film. Na každom stretnutí sa cvičilo (posilnenie panvového dna, dýchacie techniky pri pôrode, ukážky cvikov po pôrode, relaxačné techniky).

Realizácia projektu:

V roku 2011 sa konali dva kurzy (mesiac apríl a september), ktorého sa zúčastnilo 15 mamičiek.

Termín: Pokiaľ možno stály – mesačne, okrem letných prázdninových mesiacov a decembra.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Úloha č. 2.1 – Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce, ktorá pozostáva z týchto bodov:

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice.

Úloha č. 2.2 – Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Úloha č. 2.5 - Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Bod č. 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce:

V roku 2011 došlo k zmene v zabezpečovaní PZS zamestnávateľmi. Organizácie, ktoré majú zamestnancov zaradených do 2 kategórie prác v súvislosti s novelizáciou zákona č. 124/2006 Z. z. rušia postupne zmluvy s PZS. K rušeniu zmlúv však dochádza aj organizáciami, v ktorých evidujeme rizikové práce. K 31.12.2011 3 firmy, v ktorých evidujeme rizikové práce, nemajú zabezpečený výkon pracovnej zdravotnej služby. Sú to tieto organizácie: Regionálna nemocnica Sobrance, n.o. Sobrance – v čase previerky zamestnávateľ udával, že práve prebieha výber PZS. Druhou spoločnosťou sú Pekarne a cukrárne, a.s. Humenné – prevádzka Michalovce a spoločnosť ARJ Servis, s.r.o. Michalovce. Pri previerkach vykonávaných v rámci ŠZD si zamestnanci odd. PPLaT, ako aj ostatných oddelení RÚVZ overujú zabezpečenie PZS tak, že si dávajú predložiť k nahliadnutiu zmluvy uzavreté s jednotlivými PZS, taktiež si dávajú predkladať harmonogramy LPP, závery z vykonaných LPP – posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon danej pracovnej činnosti, posúdenia zdravotných rizík, kategorizáciu prác.

V poľnohospodárstve naďalej dochádza k obmedzovaniu prác v chemickej ochrane rastlín. Organizácie si túto činnosť zabezpečujú dodávateľským spôsobom a v roku 2011 neevidujeme rizikové práce s chemickými látkami používanými na chemickú ochranu rastlín, nakoľko začiatkom roku 2011 bola z evidencie rizikových prác vyradená spoločnosť Matex, s.r.o. Veľké Kapušany a zamestnanci boli preradení do 2 kategórie prác. Pri chemickej ochrane rastlín sa len v malej miere používajú jedovaté látky a prípravky, používanie veľmi jedovatých látok nebolo zistené.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v 34 firmách (pokles oproti roku 2010 o 4 organizácie), z toho v okrese Sobrance evidujeme rizikové práce v 4 organizáciách a to: Regionálna nemocnica Sobrance, n.o. Sobrance, Poľnohospodárske družstvo Choňkovce, ŠL SR, š.p. – závod Sobrance, pričom ale pracovisko Mechanizačno – expedičný sklad sa nachádza v okrese Michalovce a v spoločnosti Daryn, s.r.o. Sobrance. Na uvedených pracoviskách pracuje celkom 1021 exponovaných zamestnancov, z toho je 357 žien. Z uvedeného počtu pracovníkov, v okrese Sobrance pracuje 10 pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom, z toho je 1 žena, v okrese Michalovce pracuje 1012 exponovaných zamestnancov, z toho je 356 žien.

V 3 kategóriách rizikových prác evidujeme spolu 1011 zamestnancov z toho 357 žien, a 12 zamestnancov, len muži, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategóriách. V okresoch

Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom (podľa delenia uvedeného v „novom“ ASTR): biologické faktory (TBC), elektromagnetické polia, fyzická záťaž (bremená + JNDZ) hluk, chemické látky a zmesi, ionizujúce žiarenie a vibrácie. K 31.12.2011 bolo vydaných 16 rozhodnutí na vyhlásenie rizikových prác, pričom v 10 prípadoch išlo o prehodnotenie rizikových prác, resp. v 1 prípade bolo vydané nové rozhodnutie, nakoľko išlo o rizikové práce v 4 kategórii a uplynula ročná lehota, v 5 prípadoch išlo o nové organizácie (Chemstroj, s.r.o. Strážske, Karotáž a cementace, a.s. – závod Michalovce, HNOJIVÁ Duslo, a.s. Strážske, Lesy SR, š.p. – závod Sobrance, SPP – distribúcia a.s., Bratislava, Lokálne centrum Košice, prevádzka Michalovce) a v 1 prípade išlo o vyhlásenie novej profesie v organizácii, v ktorej už evidujeme rizikové práce. V 5 organizáciách boli rozhodnutím RÚVZ vyradené z rizika rizikové práce na základe posúdenia rizika, v 3 prípadoch boli zamestnanci vyradení akceptačným listom. Z ASTR boli vyradené rizikové práce vykonávané v spoločnosti ONTE Slovakia, s.r.o. Orechová, nakoľko opakovanými previerkami bolo zistené, že spoločnosť od polovice roka 2010 neprevádzkuje. Opätovne boli určené rizikové práce v spoločnostiach, kde sú zamestnanci exponovaní ionizujúcemu žiareniu a to na základe návrhu organizácií a po odkonzultovaní na RÚVZ Košice. Ide o tieto organizácie: Karotáž a cementace, a.s. Hodonín – prevádzka Michalovce, Chemstroj, s.r.o. Strážske – pracovisko defektoskopie, NsP Š. Kukurú Michalovce, a.s. – oddelenie nukleárnej medicíny. Ďalšie zmeny: V roku 2011 došlo k poklesu počtu zamestnancov exponovaných týmto faktorom: hluku o 10 zamestnancov, chemickým látkam o 180 zamestnancov, z rizika boli vyradení aj zamestnanci exponovaní nešpecifickému faktoru – sálavé teplo, biologické faktory o 1 zamestnanca, tiež došlo k poklesu vo faktore fyzická záťaž - bremená. K nárastu došlo pri faktore vibrácie o 5 zamestnancov a vo faktore IŽ o 14 zamestnancov. K poklesu počtu zamestnancov exponovaných chemickým látkam došlo hlavne v dôsledku vyradenia z rizika zamestnancov spoločností zameraných na chemickú výrobu, napr. Diakol, s.r.o. Strážske, HNOJIVÁ Duslo, a.s. Strážske a podobne. K vyradeniu zamestnancov z 3 kategórie pre nešpecifický faktor sálavé teplo došlo v spoločnosti eustream, a.s. Bratislava, Oblasť Veľké Kapušany – KS 01 Veľké Kapušany. K vyradeniu došlo na základe objektivizácie v pracovnom prostredí a na základe spracovaného posúdenia rizika, zamestnanci boli preradení do 2 kategórie prác.

V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPLaT celkom 82 previerok na pracoviskách s rizikovými prácami. Na odstránenie nedostatkov zistených pri previerkach boli vydané 3 pokyny. V rámci previerok boli zástupcom zamestnávateľov odovzdávané edukačné materiály ku kampani „Bezpečná údržba“.

Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2002 až 2011 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2002	2894	561	3940	628	349	16
2003	2311	495	3080	533	362	19
2004	2124	466	2456	490	329	21
2005	1833	453	2291	484	271	24
2006	1786	480	2211	521	229	17
2007	1678	451	1978	472	194	0
2008	1714	454	2065	476	189	9
2009	1609	569	2268	603	14	0
2010	1194	464	1587	500	5	0
2011	1021	357	1215	367	15	0

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že od roku 2002 dochádza k stálemu poklesu počtu exponovaných zamestnancov, pričom počty v 3 a 4 kat. sú expozície – výstup z programu ASTR. V roku 2011 v okresoch Michalovce a Sobrance nevidujeme rizikové práce s faktorom psychická pracovná záťaž, ani návrh na vyhlásenie rizikových prác pre tento faktor nebol na RÚVZ doručený.

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách - výstup z ASTR

Merania chemických faktorov na pracoviskách okresov Michalovce a Sobrance vykonávali zamestnanci RÚVZ so sídlom v Košiciach, resp. organizácie, ktoré majú oprávnenie na túto činnosť. Týchto meraní sa zúčastňovala aj pracovníčka odd. PPLaT RÚVZ Michalovce, ktorá z uvedených meraní spracovávala záznamy. Merania fyzikálnych, ale aj chemických faktorov si organizácie zabezpečovali taktiež u oprávnených osôb. Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce, resp. boli poskytnuté pri previerkach.

Problematika pracovných podmienok a zabezpečenia zdravotnej starostlivosti o zamestnancov bola opakovaně prerokovaná so zástupcami a konateľom spoločnosti Fiberstruct, s.r.o. Strážske, nakoľko u zamestnancov pracujúcich pri výrobe plastových roštov (expozícia styrénu) bolo zistené prekročenie BMH pre kyselinu mandľovú v moči. Na stretnutí boli prijaté nasledovné závery: doriešiť samostatnú miestnosť na uloženie použitých OOPP, posilniť nútené odvetranie vo výrobných priestoroch, u zamestnancov, u ktorých došlo k prekročeniu BMH zopakovať odbery a do doby normalizácie výsledkov vyradiť ich z vykonávania prác spojených s expozíciou styrénu. Zamestnávateľ bol súčasne upozornený na presné vedenie evidencie o expozícii zamestnancov, na archiváciu posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu, o nutnosti opätovného preškolenia zamestnancov o rizikách pri práci a na dôsledné uplatňovanie zákazu fajčenia na pracovisku. Previerkami bolo zistené, že

zamestnávateľ vyššie uvedené opatrenia zrealizoval, o čom svedčilo aj opakované vyšetrenie biologického materiálu, pri ktorom nebolo zistené prekročenie BMH pre kyselinu mandľovú.

K 31.12.2011 bolo prešetrených 31 podozrení na choroby z povolania, z toho v 23 prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, v 4 prípadoch išlo o kombinované ochorenie DNJZ + vibrácie, v 1 prípade išlo o kožné ochorenie – ekzém po minerálnych olejoch, 2x porucha sluchu, a 1x DNJZ + zaprášenie pľúc. Za uvedené obdobie sme obdržali z KPL Košice 13 hlásení o priznaní CHzP prešetrovaných v roku 2011, okrem toho boli priznané CHzP v ďalších 5 prípadoch, ktoré však boli prešetrované v roku 2010.

U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Podozrenia na CHzP sa vyskytovali u zamestnancov rôznych odvetví, najviac však v strojárskom priemysle – 8, v textilnom priemysle – 7, ale 5 prípadov bolo prešetrovaných u nezamestnaných.

K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku a biologickým faktorom bolo vydaných celkom 24 rozhodnutí, z toho bolo 20 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým faktorom, pričom v 1 prípade bol súčasne schválený prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou biologickým faktorom, 4 rozhodnutia pre prevádzkové poriadky s expozíciou hluku pri práci. V tomto počte nie sú zahrnuté rozhodnutia na uvedenie do prevádzky, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky – celkom 40 rozhodnutí. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT pri uvádzaní do prevádzky predovšetkým zdravotníckych zariadení.

K 31.12.2011 boli na RÚVZ priebežne doručované správy o hodnotení zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracoviskách v organizáciách okresov Michalovce a Sobrance. Bolo vyplnených celkom 83 dotazníkov informovanosti, z toho dotazníky typ Z 45, R 10, H 6, K 8, C 14 Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov.

V roku 2011 boli vykonávané previerky zamerané na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými chemickými látkami a prípravkami podľa NV SR č. 355/2006 v znení NV SR č. 300/2007 Z. z. pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve v roku 2011 nevidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín, nakoľko začiatkom roku 2011 spoločnosť Matex, s.r.o. Veľké Kapušany požiadala o zrušenie rizikových prác a preradenie zamestnancov do 2 kategórie. Žiadosť bola doložená posudkom o riziku. V roku 2011 evidujeme SOR v 34 organizáciách, previerky zamerané na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín boli vykonané celkom v 31 poľnohospodárskych organizáciách. Pri práci nie sú používané, resp. len vo veľmi malej miere TLaP, používanie veľmi toxických látok nebolo zistené. Evidencia ostatných chemických prípravkov používaných na ochranu rastlín je vedená počítačovou formou. Za nakladanie a manipuláciu s týmito prípravkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Keďže jestvujúce roľnícke družstvá prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov, väčšinou si objednávajú výkon prác u firiem zaoberajúcich sa touto činnosťou a teda ich kmeňoví zamestnanci neprichádzajú do priameho kontaktu s pesticídmi, alebo len v obmedzenej miere, ide celkom o 77 zamestnancov, všetko muži, vo väčšine prípadov ide o zamestnancov v pracovnej pozícii traktorista, resp. agronóm. Súčasne pri previerkach bolo zistené, že poľnohospodárske organizácie, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, majú k dispozícii už väčšinou traktory s uzavretou kabínou s klimatizáciou, na chemickú ochranu sú používané postrekové zariadenia s premiešavacou

dýzou. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie prípravkov. Organizácie majú vypracované posudky rizika pre tých pracovníkov, ktorí sa prípadne podieľajú na chemickej ochrane rastlín, pričom sú zaradení ich do 2 kategórie vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na chemickú ochranu rastlín, dobu expozície a spôsob manipulácie. V roku 2011 boli pracovníkmi odd. PPLaT vykonávané tiež kontroly predaja jedovatých látok celkom v 15 predajniach okresov Michalovce a Sobrance, pri ktorých bolo zistené, že predaj je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené v uzamknutých skrinkách a zákazníkom sú vydávané na základe požiadania, k dispozícii sú karty bezpečnostných údajov. V predajniach sa nenachádzali hračky, ani potraviny, prevádzkovatelia boli držiteľmi osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s jedovatými látkami. Tiež mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou sú aj posudky o riziku.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické faktory aj v roku 2011 predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch, celkom bolo schválených 20 prevádzkových poriadkov, pričom v uvedenom počte nie sú zarátané tie prevádzkové poriadky, ktoré boli súčasťou žiadostí o súhlas s uvedením pracovných priestorov do prevádzky (41).

V roku 2011 bolo vydané 1 rozhodnutie pre práce spojené s manipuláciou, skladovaním a iným používaním veľmi toxických látok a prípravkov. Spoločnosť Diakol Strážske, s.r.o. Strážske požiadala o vydanie rozhodnutia na manipuláciu s jedmi - metanol, keďže však nešlo o veľmi toxickú látku, nebolo vydané rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. i) zák. č. 355/2007 Z. z..

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom **14** organizácií, ktoré používajú pri práci veľmi toxické látky a prípravky a toxické látky a prípravky. Prácu s uvedenými látkami vykonáva celkom 110 zamestnancov, z toho je 36 žien. Ide o organizácie, ktoré veľmi jedovaté látky a prípravky a jedovaté látky a prípravky používajú pri chemických analýzach, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nie je doriešený spôsob likvidácie, resp. firmy so zameraním na chemickú výrobu nechcú tieto látky zlikvidovať, lebo je predpoklad, že v budúcnosti ich ešte použijú.

V roku 2011 neevidujeme žiadnu mimoriadnu, či havarijnú situáciu v oblasti nakladania s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v 33 prípadoch.

V roku 2011 vedúca odd. PPLaT bola členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami zriadenej pri RÚVZ so sídlom v Košiciach. Na www. stránke RÚVZ sú uverejnené všetky potrebné údaje o spôsobe získania osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami, tiež sú tu uverejnené vzory jednotlivých tlačív.

Prehľad organizácií používajúcich pri práci VTLaP a TLaP je uvedený v priloženej tabuľke. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

V okrese Michalovce evidujeme prácu s chemickými karcinogénmi celkom v 10 organizáciách (rovnako ako v roku 2010), v okrese Sobrance neevidujeme tieto práce. K 31.12.2011 v riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom 48 zamestnancov (z toho je 39 žien) – zamestnanci NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. – oddelenie onkologické 41 zamestnancov (39 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám, zamestnanci spoločnosti Ebster, s.r.o. Michalovce - 7 (muži), ktorí sú exponovaní etylénoxidu a sú evidovaní, vzhľadom na výsledky objektivizácie, do 4 kategórie rizikových prác. Z rizikových prác boli vyradení 6

zamestnanci – laborantky pracujúce s dichromanom draselným na základe posúdenia rizika. Okrem uvedeného počtu evidujeme ďalších 54 zamestnancov (z toho je 23 žien), ktorí prichádzajú do kontaktu s chemickými karcinogénmi, pričom však na základe posúdenia rizík sú zaradení do 2 kategórie prác.

V rámci previerok na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení NV SR č. 300/2007 Z. z. a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z.. Celkom bolo vykonaných 11 previerok.

Pre prácu s chemickými karcinogénnymi látkami bolo vydané v roku 2011 1 rozhodnutie. Súčasne s týmto rozhodnutím bolo schválené kontrolované pásmo. Okrem toho bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky pre spoločnosť Light Stabilizers, s.r.o. Strážske (vznikla transformáciou spoločnosti Chemko Light Stabilizers, s.r.o.), ktorým bolo súčasne schválené kontrolované pásmo a bol daný súhlas na prácu s chemickými karcinogénmi. Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, bolo vydané 1 rozhodnutie na asanáciu strechy z ObÚ Staré – eternitová strecha pre spoločnosť Proservis, s.r.o. Strážske, v 1 prípade bolo oznámené odstraňovanie azbestocementových rúr spoločnosťou, ktorá už mala vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť. Boli vykonané 2 previerky so zameraním na kontrolu pracovných podmienok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu (odstraňovanie potrubí). Na nedostatky zistené pri previerke bol zamestnávateľ písomne upozornený, že v prípade ich pretrvávania bude orgán verejného zdravotníctva postupovať podľa správneho poriadku. Okrem toho bolo na RÚVZ e-mailom doručené oznámenie o neodbornom odstraňovaní eternitovej strechy z rodinného domu v obci Senné. Na základe uvedeného oznámenia bola vykonaná previerka, pri ktorej bolo zistené, že ide o svojpomocne vykonávané práce na rodinnom dome, nejednalo sa teda o právnické osoby, resp. fyzické osoby oprávnené na podnikanie. Problematika neodborného odstraňovania eternitových striech bola prerokovaná so starostom obce. Okrem toho bol vykonaný pohovor aj s rodinnými príslušníkmi, pri ktorom boli upozornení na zdravotné riziká vyplývajúce z takejto činnosti. Pre zamestnancov pracujúcich pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu bola odprednášaná 1 prednáška.

V okrese Michalovce evidujeme teda celkom 102 zamestnancov z toho je 62 žien, ktorí pri práci prichádzajú do kontaktu s karcinogénmi, resp. zabezpečujú ich skladovanie, avšak rizikové práce sú evidované u 48 zamestnancov (z toho je 39 žien), nakoľko na ostatných pracoviskách na základe posúdenia rizika nie sú splnené kritéria na zaradenie do rizikových kategórií podľa § 31 zák. č. 355/2007 Z. z. a Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z..

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

1. Ebster, s.r.o. Michalovce - chemická sterilizácia etylénoxidom – etylénoxid je používaný v zmesi s názvom Siadotox 90. Uvedenej zmesi v roku 2011 bolo spotrebovanej celkom 172 590 kg, pričom množstvo etylénoxidu v uvedenej zmesi bolo 17 259kg. V 4 kategórii rizikových prác sú evidovaní 7 výrobní zamestnanci – muži v pracovnom zaradení operátor, z toho 1 pracovník je vedúci. V roku 2011 boli u zamestnancov vykonané LPP a súčasne v januári 2011 bolo vykonané vyšetrenie periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu u 6 zamestnancov. U 2 zamestnancov rozsah abererantných buniek prekročoval 5% AB.B. Uvedená skutočnosť bola daná do súvisu s tým, že v roku 2010 spoločnosť začala používať ďalší – tretí autokláv na sterilizáciu, pričom spôsob vetrania a odsávania nebol zmenený. Vzhľadom na zistené skutočnosti prebehli na RÚVZ Michalovce opakované pracovné rokovania, na základe ktorých spoločnosť zabezpečila rekonštrukciu a posilnenie vzduchotechnického zariadenia a bol spracovaný harmonogram používania

jednotlivých autoklávov. Pre zamestnancov boli spracované nové pokyny, kde bola zakotvená ich povinnosť tráviť prestávky v práci mimo výrobných priestorov, obmedzenie času pobytu vo výrobných priestoroch – harmonogram striedania pri záväzke a vyvážke autoklávov – procedúra vyvážky a záväžky v rozsahu maximálne dva autoklávy na operátora za zmenu, používanie ochranných polomasiek s výmenným filtrom AX, automatizované riadenie cyklov sterilizácie, zavedenie nových typov čerpadiel a príslušných obvodov napájania/chladenia, nový a posilnený systém odťahu vzduchu zo skladu sterilných produktov. Po vykonaných opatreniach prevádzkovateľ zabezpečil kvalitatívne a kvantitatívne hodnotenie faktorov práce z ktorého vyplynulo, že dochádza k prekračovaniu krátkodobej TSH pre etylénoxid, pričom ale je dodržaná 8 hodinová TSH. Na základe uvedených meraní boli teda zamestnanci zaradení do 4 kategórie rizikových prác. Opakovanými vyšetreniami chromozómových aberácií z periférnej krvi bolo zistené, percento AB.B neprekračuje hodnotu 5, resp. zistené hodnoty sa pohybujú na úrovni 2-2,5% AB.B.

2. VVS, a.s. Košice - závod Michalovce – V tejto firme sa používa pri chemických analýzach dvojchroman draselný, chroman draselný a indikátor fenolftalein na jednom pracovisku – laboratóriu. S uvedenými karcinogénmi prichádza do priameho kontaktu celkom 9 zamestnancov, z toho je 7 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.

3. Nemocnica s poliklinikou Š. Kuku Michalovce, a.s. Michalovce - oddelenie klinickej onkológie - používané chem. karcinogény – cytostatika, ročná spotreba je 1853758 mg. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 41 z toho je 39 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikami pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom.

Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bioboxe UNIMAK ABX 2000, kde je zabezpečené automatické vetranie s laminárnym prúdením vzduchu. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, a.s. cestou oprávnených organizácií. Zamestnanci sa zúčastňujú LPP, zdravotná starostlivosť je zabezpečená cestou PZS. Pracovníci majú pridelované jednorazové OOPP.

4. Eurovia – Cesty, a.s. Košice – Obalovačka Zbudza – Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný trichlóretylén, ročná spotreba bola 60l. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec - muž. Na pracovisku laboratória bola vykonaná objektivizácia faktorov v pracovnom ovzduší RÚVZ Košice. Z protokolov merania vyplýva, že sú dodržané TSH pre trichlóretylén a preto je zamestnanec zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác.

5. Chemko, a.s. Slovakia, Priemyselná 720, Strážske v likvidácii – V tejto spoločnosti sú skladované zvyšky PCB – 500 ton tuhých zvyškov a 4 m³ tekutých PCB. Kontrola skladovania je vykonávaná 1x týždenne 1 zamestnankyňou, s uvedenými látkami pracovníčka teda neprichádza do priameho kontaktu, o kontrolách je vedená evidencia. Kontrola zo strany RÚVZ je vykonávaná 1x ročne.

6. Chemko, a.s. Slovakia Strážske - chemické karcinogény sú používané na dvoch pracoviskách: Pracovisko Odbor manažérstva kvality, kde sú používané tieto karcinogény : dichroman draselný – 907,9g, bromičnan draselný – 72,8g, chroman draselný 10g a skladované sú benzén 4000ml, dibutylftalát 2900ml, 1,2-dichlóretán 3800ml, síran hydrazínu 300g. Na pracovisku Odbor správy majetku a aplikačného servisu je používaný dichroman draselný 60g, chroman draselný 3g, benzén 500ml, 1,2 – dichlóretán 500ml, zásoby predstavuje bromičnan draselný 2475g, oxid nikelnatý 2000g, síran kademnatý 1 700g. S uvedenými látkami pracuje celkom 16 zamestnancov.

7. TP2, s.r.o. Strážske – v laboratóriu tejto firmy je pri analýzach používaný chroman draselný, ročná spotreba 200g. S chromanom draselným pracujú dve zamestnankyne, ktoré sú zaradené do 2 kategórie prác.

8. SE, a.s. Bratislava - Elektrárne Vojany, závod – pracovisko odd. chémie E 1170 – laboratórium. Pracuje tu 13 zamestnancov (6 žien), používaný chemický karcinogén chroman draselný, ročná spotreba 0,045 kg, zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác. Chemická úpravňa vôd – hydrazín, ročná spotreba 3400 kg. S uvedenou látkou prichádza do kontaktu 5 zamestnancov – muži.

9. Nafta a.s. Bratislava, prevádzka Michalovce – pracovisko laboratórium, používaný karcinogén chroman draselný, spotreba 5g, počet zamestnancov – 1 laborantka v 2 kategórií prác.

10. Chemko Light Stabilizers, s.r.o. Strážske – spoločnosť vznikla v roku 2010 zo spoločnosti Ekologické služby, s.r.o.. V uvedenej organizácii je pri práci používaný dvojchroman draselný – chemické analýzy. Ročná spotreba 175g. Počet zamestnancov 6 laborantiek. Koncom roka 2011 sa spoločnosť transformovala na spoločnosť Light Stabilizers, s.r.o. Strážske. Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2011 v okrese Michalovce je uvedený v priloženej tabuľke. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž.

V roku 2011 sme neboli oslovení žiadnou organizáciou v okresoch Michalovce a Sobrance na prehodnotenie psychickej záťaž.

Bod č. 2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ.

Táto úloha je zameraná na hodnotenie pracovného prostredia a spôsobu práce vo vzťahu k výskytu ochorení z DNJZ, ale súčasne sú hodnotené pracovné podmienky aj pri šetrení podozrení na choroby z povolania u ostatných šetrení. Pri plnení tejto úlohy vychádzame z odborného usmernenia MZ SR - HH č. HH SR - 4802/2002-HŽPP/PPL zo dňa 21. 11. 2002 na zabezpečenie jednotného postupu štátnych zdravotných ústavov v SR pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z DNJZ. K 31.12.2011 sme v okresoch Michalovce a Sobrance prešetrovali celkom 31 podozrení na choroby z povolania, z toho v 22 prípadoch išlo o DNJZ, v 5 prípadoch o kombinované ochorenie DNJZ + vibrácie, v 1 prípade o DNJZ + zaprášenie pľúc, v 1 prípade o kožné ochorenie a 2x o poruchu sluchu z hluku. U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syn., artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Súvislosť ochorenia z DNJZ s vykonávanou prácou bola vyslovená v 21 prípadoch. Jednotlivé oznámenia o prešetrovaní podozrení na choroby z povolania sú zasielané na KPL Košice, RÚVZ Košice - odbor PPL a ÚVZ SR - odbor PPL. Šetrení podozrení na choroby z povolania z DNJZ sa zúčastňujú zástupcovia zamestnávateľa, zamestnancov, prešetrovaní pracovníci a v roku 2011 sa šetrení vo väčšine prípadov zúčastňovali aj zástupcovia pracovných zdravotných služieb. Súčasťou prešetrovaní je aj zobrazenie vykonávanej pracovnej činnosti pomocou digitálneho fotoaparátu a videokamery, čo prispieva k zvýšeniu kvality prešetrovania. Hlásenie o priznaní choroby z povolania z DNJZ z KPL v Košiciach za rok 2011 sme zatiaľ obdržali v 11 prípadoch. V spoločnosti Zekon, a.s. Michalovce evidujeme práce v profesii šička ako rizikové v 3 kategórii rizikových prác s celkovým počtom 60 exponovaných zamestnancov (59 žien) pre rizikový faktor fyzická záťaž - DNJZ, okrem toho sú evidované rizikové práce v 3 kategórii pre rizikový faktor fyzická záťaž – bremená v spoločnosti Unomedical, s.r.o. Michalovce s celkovým počtom 78 exponovaných zamestnancov (len ženy) a Lidwine DSS Strážske celkom 22 exponovaných zamestnancov, len ženy. Najviac podozrení na CHzP z DNJZ za rok 2011 evidujeme u nezamestnaných, celkom 5x, v spoločnosti Zekon, a.s. boli prešetrené 4 podozrenia na CHzP z DNJZ v profesii šička, 4 prípady boli prešetrované v spoločnosti Syräreň Bel Slovensko, a.s. Michalovce u pracovníčok v pracovnom zaradení obsluha linky, pričom išlo o rôzne pracovné pozície v rámci obsluhy liniek, 3 prípady v YWTS, s.r.o. Michalovce - 2

pracovníčky strednej výroby (zváračka) a v 1 prípade montáž kabeľáže – práca pri linkách. Vo väčšine prípadov sme pri šetreniach zisťovali, že zamestnanci pri LPP udávajú nepravdivé údaje – zatajújú svoje ťažkosti zo strachu zo straty zamestnania. Ďalšie podozrenia na CHzP sa vyskytovali ojedinele. Pri prešetrovaní podozrení na CHzP najväčším problémom je získať potrebné podklady, hlavne u súkromných firiem z dôvodu častej výmeny zamestnancov, rozdielných údajov od zamestnávateľa a od prešetrovaného a v takom prípade len veľmi ťažko môžeme vysloviť jednoznačný názor na priamu súvislosť medzi ochorením a vykonávanou prácou. Taktiež zisťujeme, že firma v ktorej prešetrovaný pracoval už ukončila svoju činnosť a k dispozícii nie sú teda žiadne podklady, údaje poskytuje len prešetrovaný a nie je možné overiť ich pravdivosť. Problémy sú aj v zisťovaní údajov o zdravotnom stave prešetrovaného, resp. údaje o začiatkoch daného ochorenia, nakoľko nemáme k dispozícii zdravotnú dokumentáciu. Pri šetrení podozrení na CHzP z DNJZ vychádzame len z údajov od prešetrovaných a v takom prípade odporúčame prípadnú profesionalitu ochorenia prekonzultovať na RKD.

Najväčší výskyt podozrení na ochorenie z DNJZ je v strojárskom priemysle 8, textilnom priemysle 7, potravinárskom priemysle 4, u nezamestnaných 5, poľnohospodárstvo 3. Prehľad všetkých prešetrovaných podozrení na CHzP je uvedený v priloženej tabuľke.

Bod č. 2.1.6 – Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice.

K 30.12.2011 sme v okresoch Michalovce a Sobrance neprešetrovali žiadne podozrenie na CHzP – ochorenie chrbtice. Avšak pri niektorých prešetrovaných podozreniach na CHzP z DNJZ sa vyskytovala ako jedna z diagnóz aj ochorenie krčnej chrbtice, pričom išlo predovšetkým o VAS.

Úloha č. 2.2 – Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Pri plnení tejto úlohy postupujeme v súlade s NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Podmienky pri práci so zobrazovacími jednotkami sú kontrolované na pracoviskách, kde sa pracuje so zobrazovacími jednotkami. Podrobný prieskum bol vykonaný v 2 organizáciách na 4 pracoviskách, celkom na 45 pracovných miest a to v spoločnostiach YWTS, s.r.o. Michalovce a Chemkostav, a.s. Michalovce u administratívnych pracovníkov. Súčasne bolo vyplnených 45 dotazníkov typu „Z“. Pri uvedených previerkach boli popísané jednotlivé pracovné miesta, vybavenie počítačovou technikou, systém osvetlenia, ochrana pred priamym oslnením. Pri previerkach je zisťované, že pracovné miesta sú riešené v zmysle platných predpisov - pracovné miesta poskytovali zamestnancom primeraný priestor na zaujatie pohodlnej pracovnej polohy a nevyhnutné zmeny polohy nôh. ZJ sú uložené na ploche pracovného stola, klávesnica vo väčšine prípadov bola uložená na výsuvnej doske, myš uložená na doske pracovného stola. Pracovné stoličky boli s nastaviteľnou výškou sedadla a polohovateľným operadlom, s opierkami pre horné končatiny. Tienenie okien bolo zabezpečené žalúziami. Zamestnanci si vo väčšine prípadov pracovné tempo určujú sami, t. z., že si počas práce sami určujú prestávky podľa potreby, pracovníci majú k dispozícii aj držiaky na dokumenty, a opierky pod chodidlá. Z vyplnených týchto dotazníkov vyplýva, že zamestnanci sú zamestnávateľmi informovaní o rizikách pri práci so zobrazovacími jednotkami v rámci školení OBP, tiež informácie získavajú z literatúry a médií. U zamestnancov pred nástupom do zamestnania sú vykonávané vstupné LPP. Okrem uvedeného prieskumu, zamestnanci oddelenia PPL a T sledujú pracovné podmienky pri práci so zobrazovacími jednotkami aj pri výkone ŠZD so zameraním na iné faktory práce, ako aj

pri obhliadke priestorov pred ich uvedením do prevádzky. Ide hlavne o priestory, v ktorých budú vykonávané administratívne práce – účtovnícke práce, reklamné štúdia a podobne.

Úloha č. 2.5 - Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok – II. etapa.

V rámci plnenia tejto úlohy sa v II. štvrtroku 2011 konal odborný seminár na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ktorý bol zameraný na legislatívu a vlastné plnenie úlohy. Zo seminára sme obdržali odborné materiály. Na základe záverov z uvedeného seminára bola vykonaná spoločná previerka so zástupcom IP v spoločnosti Hnojivá Duslo, s.r.o. Strážske a bol vyplnený dotazník REACH – EN – FOREC 2, ktorý bol následne odoslaný na RÚVZ Banská Bystrica a ÚVZ SR Bratislava. Treba však poznamenať, že v okresoch Michalovce a Sobrance sa nevyskytuje typický formulátor výrobkov. Pri výkone ŠZD sú zamestnávateľia upozorňovaní na novú legislatívu v oblasti prác s chemickými faktormi a na povinnosti, ktoré pre nich z tejto legislatívy vyplývajú, najmä pokiaľ ide o klasifikáciu chemických látok, balenie chemických látok a kariet bezpečnostných údajov. V zmysle záverov z celoslovenskej pracovnej porady vedúcich odborov a oddelení PPLaT v SR boli tiež vykonané previerky so zameraním na predaj a používanie odstraňovačov starých náterov s obsahom DCM v okresoch Michalovce a Sobrance.

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Michalovciach – odd. PPLaT vykonali celkom 17 previerok zameraných na používanie odstraňovačov starých náterov s obsahom DCM, pričom súčasne kontrolovali aj predaj lampových olejov a podpaľovačov grilov s vetami R 65 alebo H304. Previerky boli vykonané v predajniach s predajom rôznych chemických prípravkov, tzv. farby laky, drogérie a pod., v predajniach kvetov (lampové oleje), v predajniach s predajom autopríslušenstva, v autoopravovniach (karosárske dielne), v stavebných firmách a kovovýrobach. Pri previerkach nebol zistený predaj, resp. používanie odstraňovačov starých náterov s obsahom DCM. Súčasne bolo zistené, že predajcovia stiahli z predaja uvedený výrobok už v roku 2010. Predaj lampových olejov a podpaľovačov grilov s vetami R 65 alebo H304 nebol zistený.

Na plnení úloh č. 2.3, 2.4, sa RÚVZ – odd. PPLaT Michalovce nepodieľa.

Prehľad organizácií používajúcich pri práci toxické a veľmi toxické chemické látky a zmesi v okresoch Michalovce a Sobrance za rok 2011.

Porad. číslo	Názov organizácie	Názov chemickej látky a chemického prípravku
1.	Chemko, a.s. Slovakia Strážske	Dvojchroman draselný Síran ortuťnatý Bromičnan draselný Síran kademnatý Fenol Formaldehyd Oxid nikelnatý
2.	Chemko Light Stabilizers, s.r.o. Strážske	Dvojchroman draselný Síran kademnatý
3.	SE, a.s. Elektrárne Vojany	Chroman draselný

4.	Diakol, s.r.o. Strážske	Metanol
5.	Ebster, s.r.o. Michalovce	Siadtox 90 (Etylénoxid)
6.	Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-63
		Accelerátor NL-65-100
		Accelerátor NL-53
		Butanox M-50
		Nuodex MN 10
		Trigonox K-80
7.	TP 2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný
		Fenantrolín
		Chlorid barnatý
8.	Mangini s.r.o. Sobrance	Phostoxín
9.	Hnojivá Duslo, s.r.o. Strážske	Formaldehyd
		Metanol
		Kyselina fluorovodíková
		Dusičnan olovnatý
		Amoniak
		Fenantrolín
		Nitroprusid sodný
10.	NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s. Michalovce	Metanol
		Azid sodný
		Chlorid ortuťnatý
		Kyanid draselný
		Fluorid sodný
		Dusitan sodný
		Formaldehyd
11.	RD Voľa	Alert „S“
12.	RD Vysoká nad Uhom	Alert „S“
		Capitan
13.	Eustream, a.s. Oblast' Veľké Kapušany	Azid sodný
14.	Regionálna nemocnica Sobrance, n.o. Sobrance	Metanol
		Fluorid sodný

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2011 v okresoch Michalovce a Sobrance.

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem.mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia/kateg. podľa NV SR č. 356/2006 Z.z., Zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných celkom/ženy	Množstvo spotrebovaných látok/rok**
Ebster, s.r.o. Michalovce	Etylénoxid	2	7/0	17 259kg čistého, zmes s Etyl-172 590 kg
VVS, a.s. závod Michalovce	Dichroman draselný Chroman draselný Indikátor fenolftalein	2 2 2	9/7	70g 60g 1g
NsP Michalovce	Cytostatika	2	41/39	1 853 758 mg
Eurovia-Cesty, a.s. Obalovačka Zbudza	Trichlóretylén	2	1/0	60 litrov
Chemko, a.s. Slovakia v likvidácii Strážske	PCB	2	1/1	504 ton
TP2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný	2	2/2	200g
Chemko, a.s. Slovakia, Strážske pracovisko odbor manažerstva kvality	Dichroman draselný – Bromičnan draselný Chroman draselný Benzén Dibutylftalát 1,2dichloretán síran hydrazínu	2 2 2 2 2 2 2	12/0	907,9g 72,8 g 10 g zásoby 4000ml zásoby 2900ml zásoby 3800ml 3000g
Pracovisko Odbor správy majetku a aplikačného servisu	Dichroman draselný Chroman draselný Benzén 1,2-Dichlóretán Bromičnan draselný Oxid nikelnatý Síran kademnatý	2 2 2 2 2 2 2	4/0	60g 3g 500ml 500ml zásoby 2475g zásoby 2000g zásoby 1700g
SE, Elektrárne Vojany	Chroman draselný Hydrazín	2 2	13/6 5/0	0,045kg 3400 kg
Nafta, Bratislava prev. Michalovce	Chroman draselný	2	1/1	5g
Chemko Light Stabilizers, a.s. Strážske	Dvojchroman draselný	2	6/6	150g

- * 1. – dokázaný karcinogén pre ľudí
 2. – pravdepodobný karcinogén
 proces s r.ch.k – proces s rizikom chemickej karcinogenity
 **N – objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

V roku 2009 nebola vykonávaná objektivizácia v pracovnom ovzduší. Okrem spoločnosti Ebster SK, s.r.o. Michalovce sú používané množstvá chemických karcinogénov malé a používanie je nepravidelné a preto sa objektivizácia nevykonáva.

Prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance- rok 2011				
28 + 29	PHS bilat., epicon. rad. et uln. bilat., Syn. canalis carpi, Vibrácie	AGROQINTA, s.r.o., Ostrov	traktorista, strážnik	28 -N, 29-N
22	Kontaktný alergický ekzém rúk	ATV družstvo Strážske	zoraďovač	S
29	Syn. canalis carpi, Epi. rad. et uln. bilat., PHS	BSH Drives and Pumps, s.r.o., Michalovce	obsluha linky - statomat	S
29	Epiond. radialis humeri bilat., PHS susp.	BSH Drives and Pumps, s.r.o., Michalovce	obsluha linky - statomat	S
29	Syn. canal. carpi, bilat., Epicon. rad. et uln. bilat., PHS bilat.	DCP, s.r.o., Michalovce	obsluha lisu	S
38	Obojstranná percepčná strata sluchu	EKOSTAV, a.s., Michalovce	stavebný robotník	N
29	Syn. canalis carpi, Epi. rad. et uln. bilat., PHS bilat.	Jukos, s.r.o., Bežovce	šička	S
29	Sy. can. carpi. bilat., Epicon. rad. et uln. bilat.	KERKO, a.s., Košice - závod Michalovce	ručné triedenie dlaždíc	N
29	Sy. can. carpi. bilat., Epicon. rad. et uln. bilat.	nezamestnaná	upratovačka, šička	S
29	Syn. can. carpi l.dx., Epicon. rad. et uln. bilat., PHS l. dx.	nezamestnaná	operátor strednej výroby	S
29	Epicon. rad. et uln. bilat., PHS bilat.	nezamestnaná, DIČ	operátorka výroby - zváranie vodičov	N
28+29	Syn. canal. carpi. Epic. rad. et uln. l. dx., PHS bilat., Vibrácie	nezamestnaný	vodič	28-S, 29-S
29+33	Epi. rad. et uln. bilat., Artrosis acromiocl. bilat, Pneumopathia	nezamestnaný	obsluha VZV	29 -N, 33-N
29	Epic. uln. humeri bilat., PHS bilat.	Odeta - VD, Michalovce	krajčírka	S

29	Epicon. uln. et rad. humeri bilat., Syn. can. carpi bilat., PHS bilat.	Roľnícke družstvo Trhovište	dojička, kŕmička	S
29	Syn. can. carpi. bilat., Epicon. rad. hum. bilat., PHS bilat.	Sonap, s.r.o., Sečovce - prevádzka Michalovce	formovačka káblov, zväzkov	N
28+29	Syn.can.carpi, Epic. uln. hum. l. sin. et rad. l. dx., PHS bilat., Raynaudov syn.	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Michalovce	obsluha linky - tavička	29-S, 28-N
29	PHS l. sin., Imping. syn. subacromi. l. dx., Epicon. rad. et ul. bilat.	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Michalovce	obsluha linky ILLIGI	N
29	Epic.rad.hum.bilat., PHS bilat.,Syn.can.carpi, Susp.syn.can. cubiti bilat.	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Michalovce	robotník potravinárskeho priemyslu	N
38	Hypacusic perc. bilat.	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Michalovce	operátor výroby syrov	N
28+29	Syn. canal. carpi l. dx., Impig. l. utrq., Vibrácie	SZČO	zubný technik	28-S, 29-S
29	Epicon. rad. et uln. bilat., PHS bilat.	Unomedical, s.r.o., Michalovce	operátorka výroby	S
29	Epic. rad. et uln. bilat., Syn. canal. carpi l. dx., PHS bilat.	Yazaki, s.r.o., Michalovce	kontaktovačka	S
29	Epicon. rad. et uln. bilat., Syn. can. carpi. bilat., PHS bilat.	Yazaki, s.r.o., Michalovce	zapájanie kabeláže - tester	S
29	Epic. rad.et uln. bilat., Syn. can.carpi, PHS bilat., Imp. syn. subacr. bilat.	Yazaki, s.r.o., Michalovce	zváračka	S
29	PHS bilat., Epicon. rad. et uln. bilat.	Zekon, a.s., Michalovce	šička - žehliarka	S
29	PHS bilat., Epicon. rad. et uln. bilat.	Zekon, a.s., Michalovce	šička - žehliarka	S
29	Imping. syn bilat., Epicon.rad.et uln.bilat.	Zekon, a.s., Michalovce	šička - žehliarka	S
29	Syn. canal. carpi bilat.,Epicon. rad. et uln. l. dx.	Zekon, a.s., Michalovce	šička-žehliarka	S
29	PHS bilat., Epicon. rad. et uln. bilat., Syn. canal. carpi bilat.	Zekon, a.s., Michalovce	razitkárka, pripravovačka	S

28+29	Artrosis acromiocl., Artrosis cubiti, vibrácie	Vsl. vodárenská spoločnosť, a.s. závod Michalovce	kopáč, prev. montér	28-N, 29-N
-------	--	---	---------------------	---------------

Oddelenie epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program

(vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2011 – 31.12.2011)

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.- 31.12.2011 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 54 x**

Metodické usmerňovanie NZZ : 444

- Informácia o zriadení NRC pre pneumokoky: **6**
- Epidémia meningokokových infekcií v Užhorode – informácia: **90**
- Znenie indikačného obmedzenia k vakcíne Prevenar 13: **32**
- Indikačné obmedzenie vakcíny proti pneumokokom – doplňujúca informácia: **32**
- Očkovací kalendár na rok 2011 s platnosťou od 24.3.2011: **32**
- Hlásenie nežiadúcich účinkov po očkovaní – upozornenie: **32**
- Výskyt cholery na Ukrajine – informácia (NZZ v okr. Sobrance): **7**
- Hlásenie odmietnutí očkovania - vzor: **32**
- Zvýšený výskyt rýchlo sa šíriacich infekčných ochorení nejasnej etiológie a postup pri odbere stolice na virologické vyšetrenie: **90**
- Zvýšenie aktivít v oblasti očkovania proti chrípke v chrípkovej sezóne 2011/2012: **91**

Previerky očkovania: 206

- kontrola dodržiavania očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých : **32**
- kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2004 proti DiTePer, Poliomyelitída, 1997 proti DT a poliomyelitíde, 1999 proti morbilám, mumpsu, ružienke : **30**
- mimoriadna kontrola očkovania a preočkovania proti poliomyelitíde v obvodech s najväčšou denzitou osôb žijúcich v podmienkach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom: **9**
- kontrola očkovania proti chrípke a proti inv. pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach soc. služieb: **8**
- kontrola očkovania za obdobie od 1.9.2010 – 31.8.2011 : **32**
- kontrola očkovania – študenti SZŠ Michalovce : **1**
- kontrola očkovania Dialýza LOGMAN Michalovce : **1**
- kontrola očkovania tuberkulín negatívnych detí: **2**
- mimoriadna kontrola zaočkovanosti proti chrípke v sezóne 2011/2012: **91**

Súčasťou kontroly zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance bola kontrola dodržiavania chladového reťazca v chladiacom zariadení na uskladnenie vakcín, doočkovanie restov z predchádzajúceho kontrolovaného obdobia, doočkovanie detí s dočasnými kontraindikáciami a kontrola evidencie a dokumentácie

o očkovaní. V rámci administratívnej kontroly pravidelného povinného očkovania bola zistená na celookresnej úrovni nižšia zaočkovanosť ako 95 % len v okrese Michalovce, a to v prípade očkovania proti TBC v ročníku 2010. Na úrovni obvodov v rámci pravidelného očkovania nedosahovali 90 % úroveň zaočkovanosti 2 obvody v okrese Michalovce.

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 23.4. – 30.4.2011, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. V čase od 23.4. – 30.4. 2011 – odvysielanie odborného článku „Prevencia, ochrana, imunizácia“, v rámci vysielania mestských rozhlasových relácií v mestách: Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske (prostredníctvom Mestských kultúrnych stredísk)
2. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál „Očkovanie a význam očkovania v SR“ starostom obcí v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 89 Obecných úradov v okrese Michalovce a Sobrance.
3. Elektronickou poštou zaslaná odborná prezentácia „Aktivity EIT v r.2011“ riaditeľom všetkých školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 28 MŠ a 58 ZŠ v okrese Michalovce a Sobrance.

B. Médiá

1. Odborný článok na tému: „Európsky imunizačný týždeň 2011“ bol uverejnený v regionálnej tlači a web stránkach obcí (Noviny Zemplína, periodikum Michalovčan, periodikum Sobrančan, web stránka mesta Michalovce a Sobrance)
2. Regionálne televízie (TV Mistral) – Rozhovor na tému: Kampaň euroregiónu SZO s názvom Európsky imunizačný týždeň (26.4.2011 – MUDr. Stašková J., MPH) + odvysielanie informácie o konaní EIT v infotexte TV Mistral

C. Školy

1. zdravotno-výchovné aktivity, besedy o význame a nutnosti očkovania, vyhotovenie nástenných panelov o aktivitách v rámci EIT, premietanie filmov na DVD nosičoch so zdravotníckou tematikou vykonané komunitnými pracovníkmi pri RÚVZ Michalovce – ZŠ Vrbnica, ZŠ Veľké Kapušany, Špeciálna základná škola Sobrance, Špeciálna základná škola Veľké Kapušany - 4x
2. distribúcia informačných letákov s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami, vrátane imunizácie vykonaná komunitnými pracovníkmi pri RÚVZ Michalovce - Špeciálna základná škola Veľké Kapušany, Špeciálna základná škola Sobrance, ZŠ Veľké Kapušany, Základná škola Vrbnica - 4x
3. prednáška na tému „Prevencia, ochrana a imunizácia“ – Stredná zdravotnícka škola Michalovce – MUDr. Stašková Janka, MPH

D. Široká verejnosť

1. propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. (čakárne v priestoroch detského a infekčného oddelenia), čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance – 35x
2. propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, vyzdvihnutie dôležitosti očkovania v rámci povinného

pravidelného očkovania, možnosti očkovania proti ľudskému papilomavírusu, chrípke, rotavírusovým infekciám – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci s komunitnými pracovníkmi, ktorí pôsobia pri RÚVZ Michalovce – rómske osady (Vrbnica, Veľké Kapušany, Sobrance) - 3x

3. súčinnosť komunitných pracovníkov pôsobiacich pri RÚVZ Michalovce s pediatriami pri zabezpečovaní účasti sociálne neprispôsobivých skupín populácie na povinnom pravidelnom očkovaní

4. Prednáška na tému pravidelné povinné očkovanie detí v SR v rámci projektu RÚVZ „Čakáme na bociana „

5. Neformálne besedy v rómskych rodinách, vrátane distribúcie propagačných materiálov na tému dodržiavanie zásad hygieny a prevencia proti infekčným ochoreniam – obec Vrbnica , mesto Sobrance, mesto Veľké Kapušany - vykonané v rámci EIT komunitnými pracovníkmi pri RÚVZ Michalovce

E. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. V čase od 23.4. – 30.4.2011 bola na RÚVZ zriadená „Vakcinačná poradňa“, kde sa mohla široká verejnosť telefonicky, ale aj elektronickou poštou informovať o možnostiach očkovania, očkovacích látkach a potrebe očkovania. Najviac otázok sa týkalo problematiky očkovania proti tetanu a diftérii u dospelých osôb, ukončenia očkovanie proti DTP v 3. roku života a očkovania proti TBC v 11. roku života, možnosti očkovania proti rotavírusom, kliešťovej encefalitíde , ľudskému papilomavírusu, ale aj očkovania do zahraničia - 11x

2. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .

3. Informácia o EIT – uverejnená na webovej stránke RÚVZ Michalovce

4. Oznamy o prebiehajúcej kampani SZO s názvom „Európsky imunizačný týždeň“ vyvesené na informačnej tabuli na budove RÚVZ Michalovce

F. Zdravotnícke zariadenia

V rámci vakcinačnej poradne boli poskytnuté informácie o očkovaní aj zamestnancom zdravotníckych zariadení (očkovanie proti tetanu a diftérii, očkovanie zdravotníckych pracovníkov proti VHA, VHB).

V skupine nákaz Imunizačného programu sme zaznamenali v okrese Michalovce 2 prípady ochorení na pertussis. V prvom prípade sa jednalo o neočkované 5-mesačné dieťa, bytom Michalovce, žijúce v neštandardných hygienických podmienkach bývania, v druhom prípade ochorelo 1,5 ročné dieťa z obce Veľké Kapušany, očkované 3. dávkami Inf. hexa, taktiež žijúce v neštandardných hygienických podmienkach bývania, osobnej hygieny a hygieny stravovania.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

(vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2011 – 31.12.2011)

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Epidemiologické vyšetrowanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2011 do 31.12.2011 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 212 ohnisk /počet opatrení – 715 /. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj

edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 1191 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV bolo vložené do inf. systému 55 hlásení.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 2 prípady ochorenia na pertussis. V prvom prípade sa jednalo o neočkované 5-mesačné dieťa, bytom Michalovce, žijúce v neštandardných hygienických podmienkach bývania, v druhom prípade ochorelo 1,5 ročné dieťa z obce Veľké Kapušany, očkované 3. dávkami Inf. hexa, taktiež žijúce v neštandardných hygienických podmienkach bývania, osobnej hygieny a hygieny stravovania.

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2011 do 31.12.2011 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov. V 1 prípade bol v odpadovej vode z ČOV Michalovce izolovaný Echovírus 7.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období bolo hlásené 1 ochorenie na Dg G61.0 - Guillain-Barré syndrom u 46 ročného muža z okresu Sobrance. Ochorenie bolo potvrdené klinicky (chabá paréza dolných končatín) a serologicky. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktivovanou vakcínou proti poliomyelitíde.

Bola vykonaná mimoriadna kontrola očkovania a preočkovania proti poliomyelitíde v obvodoch s najväčšou denzitou osôb žijúcich v podmienkach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom v r. nar. 2008 a 1996 (okr. Michalovce – 8, okr. Sobrance – 1). Kontrolou bolo zistené, že v okr. Michalovce ani v jednom prípade úroveň očkovania proti poliomyelitíde v r. 2008 neklesla pod 90 % (90,00 – 100,00 %), v prípade preočkovania proti poliomyelitíde v r. nar. 1996 dosiahla takmer vo všetkých prípadoch 100 %. V okrese Sobrance v prípade očkovania proti poliomyelitíde v r. 2008 úroveň očkovania v kontrolovanom obvode nedosiahla 90 %-nú hranicu zaočkovanosti, v prípade preočkovania v r. 1996 bola zistená v tomto obvode 100,00 %-ná zaočkovanosť.

V súvislosti s osobitným sledovaním a individuálnym hlásením SARI boli v okrese Michalovce a Sobrance zaznamenané 4 ochorenia. Ochorenia boli potvrdené PCR metódou v 2 prípadoch /výtery z nosohltanu – vírus chrípky AH1N1/ v NRC pre chrípku pri ÚVZ SR Bratislava. Úmrtie bolo zaznamenané v 1 prípade u 69 ročnej dôchodkyni z obce Vrbnica (vírus chrípky AH1N1 nebol potvrdený).

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. Za uvedené obdobie bolo v okrese Michalovce odobratých 32 vzoriek (H+N), z toho v 10 prípadoch bol u pacientov izolovaný vírus pandemickej chrípky AH1N1. V jednom prípade sa jednalo o importované ochorenie u 26 ročného muža z okr.

Michalovce (Írsko). Ochorenia boli potvrdené klinicky a PCR metódou /výtery z nosohltanu/ v NRC pre chrípku pri ÚVZ SR Bratislava

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2010/2011 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 13, MŠ, 6 SŠ, 21 ZŠ

Okres Sobrance - 5 MŠ, 11 ZŠ, 2 SŠ

Rozhodnutím RH RÚVZ Michalovce bol vydaný zákaz návštev vo všetkých lôžkových oddeleniach týchto zdravotníckych zariadení: NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., RN Sobrance, n.o. , Psychiatrická nemocnica Michalovce, n.o.

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

(vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2011 – 31.12.2011)

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2011 do 31.12.2011 bolo do informačného systému EPIS vložených 1191 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 212 ohnisk /počet opatrení – 715/.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 2 importované ochorenia / Írsko – J10.9, Spojené štáty – A03.3/, 2 profesionálne ochorenia na mukopurulentnú konjunktivitídu u zamestnancov PN Michalovce, n.o. (Jednotka GP1 – ošetrovateľ, asistent zdrav. sestry). Úmrtie na prenosné ochorenie nebolo zaznamenané.

Výskyt ochorení: sporadický, rodinný, epidemický (A02, B15, A08.1, H10.0).

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách vírusových hepatitíd bolo vydaných rozhodnutí 1218 opatrení. V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 3 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J./, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2011 – 31.12.2011 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 55 hlásení.

6.4 Nozokomiálne nákazy

(vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2011 – 31.12.2011)

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. /569 lôžok na 20 lôžkových oddeleniach/
- PN Michalovce, n.o /260 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/
- Regionálna nemocnica Sobrance, n.o /58 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Za obdobie od 1.1.2011 do 31.12.2011 bolo hlásených 49 NN /viď analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. NN - 22
- PN Michalovce, n.o. - 27
- RN Sobrance, n.o. – 0

Od 16. 12. 2011 do 29.12.2011 nahlásených 17 prípadov NN na mukopurulentné konjunktivitídy (H10.0) na Akútnom psychiatrickom oddelení II, Jednotka GP1, PN Michalovce, n.o. u klientov zariadenia a 2 profesionálne ochorenia u zamestnancov tohto oddelenia (ošetrovateľ, asistent zdravotnej sestry). Kultivačné vyšetrenia biologického materiálu s negatívnymi výsledkami.

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 408 kontrol

- v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:
  - NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. - 62 kontrol funkčnosti autoklávov, 136 kontrol funkčnosti HS , 2 kontroly FS
  - PN Michalovce, n.o. – 2 HS
  - Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 4 HS
  - iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 3
  - NZZ v okrese Michalovce: 89 HS, 67 AUT, 9 DAC
  - NZZ v okrese Sobrance: 20 HS, 11 AUT, 3 DAC

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bolo na 25 oddeleniach odobratých 478 vzoriek zo sterilných predmetov /z toho 0 s pozit. výsledkom/, 465 vzoriek z vonkajšieho prostredia /z toho s pozit. výsledkom 9,46 %/.
- v rámci ŠZD bolo odobratých na 5 oddeleniach NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. 5 vzoriek dezinfekčného roztoku na stanovenie jeho účinnosti , z toho v 1 prípade bola zistená neúčinnosť dzf. roztoku na Staph aureus a E.coli v bielkovinovom prostredí (Urologické odd. NsP Š.kukuru Michalovce, a.s.)
- v rámci ŠZD bola vykonaná na 1 odd. NsP Š.Kukuru Michalovce 1 kontrola čistoty ovzdušia s negatívnymi výsledkami (odobraných 18 vzoriek)
- v PN Michalovce, n.o : 13 oddelení – 157 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 13,38 s pozitívnym výsledkom)
- 2 ciele kontroly okr. Michalovce - Dg A08.1 (Akútne psychiatrické oddelenie 2 – Reziduálne ochorenia, Rezistentné a ochranné liečby, PN Michalovce, n.o.), 37 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 2,70 % s pozitívnym výsledkom)
- 1 ciele kontrola RN Sobrance, n.o. (Zariadenie opatr. starostlivosti) – 15 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami
- v RN Sobrance, n.o. : 4 oddelenia – 20 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami, 61 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 6,56 % s pozitívnym výsledkom)
- Poliklinika Veľké Kapušany, n.o. – Dom ošetrovateľskej starostlivosti – 19 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 26,32 % s pozitívnym výsledkom)

Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:

- spolu bolo odobratých v 35 NZZ v okr. Michalovce 252 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 8,73 % s pozitívnymi výsledkami), 346 vzoriek zo sterilných predmetov (z toho 4,33 % s pozitívnym výsledkom)
- spolu bolo odobratých v 6 NZZ v okr. Sobrance 37 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 13,51 % s pozitívnym výsledkom), 54 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami

Odbery sterov v iných zariadeniach (cielené kontroly):

- ZŠ, Školská ulica, Michalovce – hnačkové ochorenia neznámeho pôvodu - 17 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 64,71 s pozitívnym výsledkom)
- Hotel Mousson Michalovce – Staph. aureus – 11 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami

Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		testov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	Abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	478	0	0	465	44	9,46
2.	PN, n.o. Michalovce	0	0	0	157	21	13,38
3.	RN Sobrance, n.o.	20	0	0	61	4	6,56
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	0	0	0	19	5	26,32
5.	Cielené kontroly	0	0	0	80	12	15,00
6.	Platená služba	0	0	0	0	0	0
7.	NZZ Mi + SO	400	15	3,75	289	27	9,34
SPOLU :		898	15	1,67	1071	113	10,55

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ: 161

- v uvedenom období bolo vykonaných 37 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky, 124 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v ŠZZ: 69

- v uvedenom období bola vykonaná 1 obhliadka pred uvedením priestorov ŠZZ do prevádzky, 68 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2011 – 31.12.2011/

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																		Spolu abs.		
	črevná		HDC		DDC		urogenitálna		gynekologická		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		infekcia chirurg. rany			iné	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		abs.	%
NsP Š. Kukuru Michalovce, n.o.																					
OAAIM					5	83,33									1	16,66					6
nervové																					
Infekčné interné																			1	100,0	1
Chirurgické					2	14,29								1	7,14	11	78,57				14
Pôrodnice										1	100,0										1
Neurologické																					
Traumatolog.																					
Urologické																					
SPOLU					7	31,82					1	4,55			2	9,09	11	50,0			22
PN Michalovce, n.o.																					
Akútne psychiat. odd. II.	10	37,04									17	62,96									27
SPOLU	10	37,04									17	62,96									27

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres S O B R A N C E /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2011 – 31.12.2011/

<i>Druh oddelenia</i>	<i>Lokalizácie infekcie</i>															
	črevné		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		ostatné		SPOLU	
	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>
Interné oddelenie																
ODCH - VONS																
Spolu																

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

(vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2011 – 31.12.2011)

➤ A08.1 – Akútne psychiatrické oddelenie 2, PN Michalovce, n.o.

Od 21.1.2011 – 1.2.2011 sme zaznamenali epidemický výskyt ochorení na akútnu gastroenteropatiu zapríčinenú vírusom Norwalk na Akútnom psychiatrickom oddelení 2 PN Michalovce, n.o. Z celkového počtu exponovaných osôb (26 pacientov, 21 personál) ochorelo 11 osôb (9 pacientov, 2 personál). Ani v jednom prípade si zdravotný stav nevyžiadal hospitalizáciu na infekčnom oddelení. Z klinických príznakov dominovali vodnaté hnačky, zvracanie, TT do 39 °C. Protiepidemické opatrenia na zamedzenie šírenia ochorení boli vykonané odd. epidemiológie v spolupráci s odd. hygieny výživy v plnom rozsahu: dezinfekcia, zdravotná výchova, vyhľadávanie podozrivých z nákazy a z ochorenia, odber vzoriek stolíc na virologické vyšetrenie, izolácia chorých, zvýšený zdravotný dozor, zákaz návštev, zákaz prijímania nových klientov do zariadenia a sprísnenie hygienicko – epidemiologického režimu, odber vzoriek – sterov na kontrolu vykonávania dekontaminácie prostredia a cieľenej kontroly v kuchyni v objekte PN Michalovce, n.o. Z celkového počtu vzoriek – 39 sterov v jednej vzorke (nočný stolík pacienta) bol izolovaný podmienený patogén – Enterobacter sp. Pri výkone cieľenej kontroly kuchyne v PN Michalovce, n.o. neboli zistené nedostatky. Na virologické vyšetrenie bolo odobratých 9 vzoriek stolíc (8x pacient, 1x personál), z ktorých u 5 prípadov bol potvrdený vírus Norwalk (4x pacient, 1x personál) vo Virologickom laboratóriu ÚVZ SR, Trnavská cesta 52, Bratislava. Na základe epidemiologickej depistáže možno konštatovať, že k prenosu medzi osobami v uvedenom zariadení došlo pravdepodobne fekálno-orálnym spôsobom. Pravdepodobným faktorom prenosu boli ruky, plochy a predmety kontaminované chorými osobami.

➤ V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2010/2011 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 13, MŠ, 6 SŠ, 21 ZŠ

Okres Sobrance - 5 MŠ, 11 ZŠ, 2 SŠ

Rozhodnutím RH RÚVZ Michalovce bol vydaný zákaz návštev vo všetkých lôžkových oddeleniach spadajúcich do pôsobnosti týchto zdravotníckych zariadení: NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., RN Sobrance, n.o. , Psychiatrická nemocnica Michalovce, n.o. Zároveň bolo nariadené dôsledné dodržiavanie hygienicko – epidemiologického režimu na všetkých oddeleniach NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s. a PN Michalovce, n.o. a sprísnenie barierovej ošetrovateľskej techniky u hospitalizovaných suspektných a potvrdených prípadov chrípky a chrípke podobných akútnych respiračných ochorení

➤ **B15 – epidemický výskyt VHA v obci Ruská, okr. Michalovce:**

V čase od 9.6.2011 do 30.6.2011 bolo infekčným oddelením NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s. hlásených 9 prípadov ochorení na VHA u detí rómskeho pôvodu žijúcich v obci Ruská č. d. 133, okr. Michalovce.

Pri epidemiologických depistážach v ohniskách nákazy vykonaných odbornými zamestnankyňami RÚVZ Michalovce boli zistené nasledovné skutočnosti:

Rodinný dom Ruská č. 133 sa nachádza v intraviláne obce Ruská. Na dvore rodinného domu Ruská č. 133 je vybudovaných viacero chatrčí, v ktorých žije **cca 80 rómskych ťažko prispôsobiteľných obyvateľov**, ktorí žijú veľmi nízkym hygienickým spôsobom bývania, osobnej hygieny a hygieny stravovania.

Obyvatelia obce Ruská majú k dispozícii na pitné účely vodu z obecného vodovodu (len výtokový ventil umiestnený pred rodinným domom). Okolie rodinného domu je značne

znečistené ľudskými a zvieracími exkrementami a obrovským množstvom komunálneho odpadu. Obyvatelia obce Ruská č. 133 nemajú k dispozícii žiadne WC.

Vzhľadom k danej situácii v obci Ruská č. 133 bola dňa 13.6.2011 vydaná verejná vyhláška RH RÚVZ Michalovce č.j. 2011/01541 zo dňa 13.6.2011 formou Rozhodnutia – opatrenie:

- povinnosť podrobiť sa lekárskemu vyšetreniu všetkým obyvateľom žijúcim v obci Ruská
  - č. d. 133 do 16.6.2011 a aktívnej imunizácii podľa pokynov a termínov ošetrojúceho lekára
  - povinnosť obci Ruská informovať obyvateľov domu č. 133 žijúcich v obci Ruská o vydaní tohto opatrenia na úradnej tabuli obce a rozhlasom
  - obyvatelia domu č. 133 žijúci v obci Ruská a obec Ruská sú povinní vykonať dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov v dome č. 133 a v jeho okolí
- Dňa 10.6.2011 a následne dňa 13.6.2011 bol písomne informovaný aj starosta obce

Ruská o výskyte infekčných prenosných ochorení v obci Ruská č. d. 133 a bolo mu nariadené dodržiavanie zásad komunálnej a osobnej hygieny, realizácia zdravotnej osvetly a sanitárne opatrenia (hygienicky správne odstraňovanie tekutého a pevného odpadu, zásobovanie hygienicky nezávadnou pitnou vodou) a boj proti muchám a hlodavcom.

Vzhľadom k tomu, že určitá skupina osôb žijúcich v obci Ruská č. 133 sa nedostavila na lekárske vyšetrenie podľa rozhodnutia RH RÚVZ Michalovce č. 2011/01541 zo dňa 13.6.2011 boli opakovane upovedomení starosta obce Ruská, p. Batka – komunitný pracovník RÚVZ Michalovce, MUDr. Bacskai a MUDr. Varga o danej situácii

- následne dňa 17.6.2011 na tvári miesta bolo dohodnuté, že p. starosta obce Ruská dohliadne na účasť obyvateľov obce Ruská č. 133 na lekárskom dohľade a to dňa 20.6. – 21.6.2011 u MUDr. Bacskai - NZZ V. Kapušany a u MUDr. Varga – NZZ Veľké Kapušany. Dňa 17.6.2011 bola zo strany RÚVZ Michalovce nariadená opakovaná dezinfekcia (dodané 2 kg. Chloramínu T)
  - zdravotná osвета obyvateľov obce Ruská č. 133
  - vyhľadávanie podozrivých z nákazy
  - účasť na lekárskom dohľade v príslušných NZZ vo Veľkých Kapušanoch
  - obyvatelia obce Ruská č. 133 boli opakovane upozornení a vyzvaní zamestnankyňami RÚVZ Michalovce na odstránenie komunálneho odpadu a vyčistenie znečisteného okolia rodinného domu Ruská č. 133
- 17.6.2011 bola vykonaná aj kontrola opatrení:
  - zverejnenie verejnej vyhlášky RH RÚVZ Michalovce č. j. 2011/01541 zo dňa 13.6.2011 na úradnej tabuli obce Ruská + vyhlásenie obecným rozhlasom 1 x denne
  - kontrola opatrení (LD) – MUDr. Bacskai a MUDr. Varga – NZZ Veľké Kapušany

O uvedenej epidemiologickej situácii boli informovaní dňa 20.6.2011 Hlavný hygienik SR a vedúci Odboru epidemiológie ÚVZ SR Bratislava.

➤ **B15 – epidemický výskyt VHA v obci Veľké Slemence**

V čase od 20.6.2011 do 25.8.2011 bolo infekčným oddelením NsP Š. Kukurú Michalovce, a.s. hlásených 14 prípadov ochorení na VHA v obci Veľké Slemence. V 13 prípadoch sa jednalo o obyvateľov rómskeho pôvodu, žijúcich veľmi nízkym hygienickým spôsobom bývania, osobnej hygieny a hygieny stravovania, z toho v 4 prípadoch sa jednalo o rodinný výskyt. V 1 prípade sa jednalo o ochorenie u pracovníčky - upratovačky f. Kalux

Humenné, ktorá vykonávala upratovacie práce na hraničnom prechode Veľké Slemence. V 3 prípadoch došlo k ochoreniu po podaní očkovacej látky proti VHA.

Dňa 22.7.2011 bol písomne informovaný aj starosta obce Veľké Slemence o výskyte infekčných prenosných ochorení v obci, kde bol upozornený na dodržiavanie zásad komunálnej a osobnej hygieny, potrebu realizácie zdravotnej výchovy obyvateľov obce Veľké Slemence, sanitárne opatrenia (hygienicky správne odstraňovanie tekutého a pevného odpadu, zásobovanie hygienicky nezávadnou pitnou vodou) a boj proti muchám a hlodavcom.

K epidemickému výskytu ochorení na VHA výrazne prispel veľmi nízky hygienický spôsobom bývania, osobnej hygieny a hygieny stravovania a k následnému interhumánemu prenosu VHA pravdepodobne došlo predmetmi kontaminovanými výlučkami chorých osôb. V rodinách bola vykonaná okamžitá a priebežná hygienicko-epidemiologická depistáž v ohniskách nákaz s následnou dezinfekciou ohnisk nákazy.

↪ **Forma ochorenia:**

- anikterická – 10 x
- ikterická – 4 x

↪ **Ochorenia potvrdené serologicky:**

- anti HAV IgM – pozit – 14 x

↪ **Prameň nákazy:**

- chorý človek

↪ **Prenos nákazy:**

- k následnému interhumánemu prenosu VHA došlo fekálno-orálnou cestou; predmetmi kontaminovanými výlučkami chorých osôb s veľmi nízkym hygienickým štandardom osobnej hygieny

↪ **Pravdepodobný faktor prenosu :**

- veľmi nízke hygienické podmienky bývania, osobnej hygieny a hygieny stravovania

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

(vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2011 – 31.12.2011)

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2011 do 31.12.2011 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov. V 1 prípade bol v odpadovej vode pred vyústením do ČOV Michalovce izolovaný Echovírus 7.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období bolo hlásené 1 ochorenie na Dg G61.0 - Guillain-Barré syndrom u 46 ročného muža z okresu Sobrance. Ochorenie bolo potvrdené klinicky (chabá paréza dolných končatín) a serologicky.

Oddelenie podpory zdravia

9.1 „Materské centrá“

Prednášky o zdravom životnom štýle detí a dospelých v materských centrách „**Margarétka**“ pri rímsko – katolíckej farnosti Saleziáni a materskom centre „**Drobec**“ pri VII. ZŠ na ulici Krymskej prebiehajú podľa stanoveného programu, tak ako v minulom období, 1 prednáška za mesiac a distribúcia edukačného materiálu do centier podľa svetových dní, alebo podľa mimoriadnych udalostí z pohľadu verejného zdravia.

V mesiaci február to boli prednášky na tému: stomatohygienu u detí predškolského veku v obidvoch centrách, v mesiaci marec boli poskytnuté informácie o Svetovom dni vody (22. Marec) a Svetovom dni zdravia, ktorý vyhlasuje každoročne Svetová zdravotnícka organizácia na 7. apríl. Ústrednou témou tohtoročného SDZ bola „Antimikrobiálna rezistencia, jej nárast a rozširovanie“. Informácie boli poskytnuté formou letáku a infoposteru.

V mesiacoch apríl – jún sa mamičky s deťmi venovali aktivitám viac v prostredí ihriska a z našich zdrojov využívali filmy „Becepáčik“ o dopravnej výchove detí, z materiálov so zdravotno - výchovnou tematikou to boli edukácie o slnečnom žiarení a prvej pomoci.

V mesiacoch júl, august a september pokračovala činnosť podľa stanoveného harmonogramu. Prednášky boli zrealizované na témy: Slnečné žiarenie, Pitný režim, Hnačkové ochorenia a ich nebezpečenstvo.

Zároveň boli Materským centráм poskytnuté edukačné materiály na tému: „Syndróm týraného dieťaťa.“

V mesiaci november bola zrealizovaná prednáška a poskytnutý informačný materiál k problematike „Zdravé materstvo a rodičovstvo“.

Projekt „**Čakáme na bociana**“:

V mesiacoch február a marec 2011 sme sa venovali príprave (organizačnej i personálnej) a propagácii projektu na regionálnej úrovni. 1. kurz prebehol v mesiaci apríl – ako prvý v roku 2011, ktorý pozostával zo štyroch stretnutí, zabezpečený materiálne zo sponzorských príspevkov, i obsahovo vďaka lektorom – lekárom špecialistom (gynekológ, anesteziológ), odbornými pracovníkmi RÚVZ a farmaceutickým reprezentantom. Kurz absolvovalo 10 mamičiek.

2. kurz prebehol v mesiaci september. Prebiehal ako obvykle každý pondelok od 13. hodiny, spolu išlo o 4 stretnutia. Absolvovalo ho 7 budúcich mamičiek, program bol zabezpečený zo strany špecialistov z odborov gynekológia, anesteziológia, pediatria a jednotlivých odborných pracovníkov RÚVZ Michalovce. Pozvaným hosťom bola reprezentantka firmy Ceptra, išlo o problematiku pupečníkovej krvi.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“

Cieľom je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

V I. štvrtroku sme pripravili ponuku prednášok pre seniorov v 7 kluboch dôchodcov v okrese Michalovce, Sobrance a Strážske. Od všetkých oslovených sme obdržali súhlasné stanoviská k plánovanej spolupráci. Prednáškové tematické okruhy boli zamerané na: prevenciu infekčných ochorení v staršom veku, problematiku všetkých druhov demencií a možnosti ich pozitívneho ovplyvňovania a princípy prevencie srdcovocievnych ochorení u seniorov, ich rizikové faktory a pravidlá zdravého životného štýlu.

23. februára - akcia v Klube dôchodcov Michalovce – stretnutie pracovníkov Poradenského centra Michalovce so seniormi, spojené s predstavením rozsahu výkonov

a poskytovaných vyšetreniach v Poradni zdravia. Zároveň sme záujemcom poskytli odborné individuálne poradenstvo týkajúce sa konkrétnych zdravotných ťažkostí a problémov. Akcie sa zúčastnilo 20 klientov Klubu dôchodcov Michalovce.

RÚVZ Michalovce ako spoluorganizátor **Akadémie 3. veku v meste Michalovce** participoval v mesiacoch **február a marec** 2011 na harmonograme vzdelávacích seminárov pre prihlásených účastníkov, v marci bola Akadémia zahájená 1. semestrom, zrealizovaná bola 1 prednáška na tému: Prevencia infekčných ochorení vo vyššom veku.

V mesiaci apríl Akadémia 3. veku pokračovala cyklom ďalších tematických okruhov. Hlavnou témou bola „Prevencia srdcovo - cievnych ochorení“. Zároveň bolo účastníkom Akadémie premietnuté DVD s názvom „Vysoký krvný tlak – tichý zabijak“ s diskusiou k tejto aktuálnej problematike. Súčasťou projektu bola aj praktická časť. Účastníkom akadémie boli zrealizované preventívne vyšetrenia v Poradni zdravia s poskytnutím informačných materiálov na tému „Žijem zdravo“ z dielne ÚVZ SR. Celkovo sme takto vyšetrili 35 absolventov.

V septembri bol zahájený ďalší semester akadémie, ktorý prebiehal v 3. Kvartáli roku 2011. Pracovníci Oddelenia podpory zdravia aj naďalej pracovali ako lektori. MUDr. Varechová odprezentovala tému „Alzheimerova choroba – epidémia budúcnosti“ a MUDr. Hamadejová tému „Prevencia onkologických ochorení“.

9.3 „ Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V januári 2011 boli zaslané ponuky prednášok pre všetky ZŠ a MŠ v okrese, nakoľko sme boli požiadaní na základe dobrej spolupráce pokračovať v edukácii detí predškolského a mladšieho školského veku aj naďalej.

I. štvrťrok bol venovaný príprave projektu, bol vypracovaný definitívny harmonogram prednášok na dotknutú tému a bol rozposlaný na všetky MŠ a ZŠ v okresoch Michalovce a Sobrance. V II. štvrťroku boli zrealizované 3 prednášky na materských školách Michalovce a na ZŠ Markovce. V III. štvrťroku to boli 2 prednášky v MŠ a ZŠ Zemplínska Široká a 2 prednášky MŠ Michalovce. V 4. štvrťroku boli zrealizované 3 prednášky týkajúce sa hygieny dutiny ústnej.

Oslovili sme farmaceutické firmy ohľadom spolupráce resp. ohľadom pomoci – pomôcky pre praktické ukážky pri edukácii.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeljej populácie v Európe. Projekt pozostáva z 2. fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. Fáza – štúdia na národnej úrovni.

Pilotnú štúdiu realizoval RÚVZ Banská Bystrica v novembri a decembri 2011, štatistické spracovanie a analýzy prebehlo v I. polroku 2011. V novembri sa uskutočnilo pracovné stretnutie riešiteľov europrojektu EHES na pôde RÚVZ Banská Bystrica, stretnutia sa zúčastnila Mgr. Dagmar Erdelyiová. Za účelom propagácie projektu bola zrealizovaná nástenka vo vestibule nášho regionálneho úradu, infotext bol umiestnený na našej webovej stránke, ďalej na webovej stránke mesta Michalovce, Sobrance. Správa bola uverejnená aj v regionálnych printových médiách Zemplínsky Korzár, Noviny Zemplína. Mestská Tv Mistral Michalovce odvysielala obrazový informačný materiál o prebiehajúcom projekte vo svojom pravidelnom spravodajstve.

Projekt v realizácii RÚVZ Michalovce prebieha podľa pokynov gestora europrojektu a v roku 2011 sme vyšetrili celkovo 20 klientov vybraných náhodným výberom z centrálnej evidencie obyvateľstva pre náš región. Projekt bude prebiehať aj v prvých mesiacoch roka 2012 s cieľom vyšetriť za náš RÚVZ 55 účastníkov.

9.5 Aktivity pri príležitosti významných dní

V prvom polroku sa uskutočnili aktivity k nasledovným vyhláseným významným dňom:

22.marec – Svetový deň vody – pútač, článok a infotext do Tv Mistral Michalovce, mestských novín Michalovčan a Sobrančan, umiestnenie informácie na webovej stránke mesta Michalovce a Sobrance, nástenka.

24.marec – Svetový deň tuberkulózy – pútač, infotext a článok do Tv Mistral, miestnych a krajských novín, webové stránky mesta Michalovce a Sobrance, nástenka.

V mesiaci marec sme pripravovali informačný a obrazový materiál k pripravovanému Svetovému dňu zdravia (**7. apríl 2011**) - plagát a infoposter - vytvorený v predstihu (preklad a grafika) podľa originálneho vzoru na oficiálnej webovej stránke Svetovej zdravotníckej organizácie. Témou tohtoročného SDZ je „Antimikrobiálna – bakteriostatická rezistencia, jej nárast a rozširovanie“. Bol pripravený článok do regionálnych printových a elektronických médií k aktuálnej téme.

7. apríl – Svetový deň zdravia – ústrednou témou tohtoročného SDZ bola „Antimikrobiálna rezistencia, jej nárast a rozširovanie“. Pracovníci Poradenského centra rámci konferencie 15. Okresné dni vody v Michalovciach aktívne vykonávali vyšetrenia biochemických parametrov, meranie krvného tlaku a pulzovej frekvencie, u fajčiarov stanovovali hladinu oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu s využitím prístroja Smokerlyzer. Podľa nameraných hodnôt im poskytli komplexné poradenstvo na ich aktuálny zdravotný problém smerovanie úpravy ich životného štýlu. Celkovo sme vyšetrili a poskytli 62 klientom.

Všetkým bol vysvetlený význam a poslanie SDZ, oboznámili sa s témou, jeho hlavnými myšlienkami a poslanstvom. Všetkým boli poskytnuté letáky z vlastnej produkcie o tohtoročnom Svetovom dni zdravia. Bol poskytnutý rozhovor so sumárnou informáciou o poskytnutých vyšetreniach a interpretáciou záverov vyšetrení a zmysle Svetového dňa zdravia pre Tv Mistral Michalovce.

31. máj – „Svetový deň bez tabaku – World no tobacco day“ - pracovníci PC RÚVZ Michalovce pre záujemcov- fajčiarov v rámci tohto dňa poskytovali v dopoludňajších hodinách bezplatné vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, ktorý stanovuje percento oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu, čím sa určí stupeň závislosti na nikotíne. Vhodných klientov sme odporučili do nadstavbovej poradne na odvykanie od fajčenia, na cyklus sedení pod vedením erudovaného lekára. Celkovo sme vyšetrili a poradenstvo poskytli 30 klientom.

21. september – „Svetový deň Alzheimerovej choroby“ – pri príležitosti tohto svetového dňa bol pripravený infotext a nástenka k uvedenej téme, informácia bola umiestnená na webovej stránke RÚVZ Michalovce, mesta Michalovce, mesta Sobrance a lokálnym poskytnutá regionálnym denníkom a Tv Mistral Michalovce.

V rámci nadstavbovej poradne na podporu psychického zdravia bolo poskytované odborné poradenstvo k tejto problematike s možnosťou otestovania sa klientov na individuálne riziko.

29. septembra 2011 – „Svetový deň srdca“ - Poradenské centrum na príprave spolupracovalo so Slovenskou nadáciou srdca, Slovenskou kardiologickou spoločnosťou a MsÚ Michalovce. Pracovníci Poradne zdravia zriadili v priestoroch MsÚ Michalovce „Meracie miesto“ a verejnosti bezplatne merali celkový cholesterol, tlak krvi, pulzovú frekvenciu, antropometrické merania. V čase od 8.00 do 10.00 hod. Od 10.30 hod sme priamo na ambulancii klientom natáčali EKG záznamy s analýzou a kompletnou interpretáciou. V tento deň sme vyšetrili 60 klientov. Súhrnnú informáciu sme poskytli médiám: Tv Mistral Michalovce – hlavné spravodajstvo, Zemplínsky Korzár – 6.10.2011, Slovenský rozhlas štúdio Košice – rozhovor 29.9.2011. (MUDr. Hamadejová)

10. október 2011 – „Svetový deň duševného zdravia“ - v rámci tohto dňa naša nadstavbová Poradňa pre podporu psychického zdravia a prevenciu závislostí zorganizovala Týždeň otvorených dverí. Klientom a záujemcom poskytli v týždni od 10. – 14. Októbra možnosť odborných konzultácií a individuálneho poradenstva v prípade psychických ťažkostí,

prevencie drogových závislostí i poradenstva z oblasti problematiky Alzheimerovej choroby s možnosťou otestovania sa na toto ochorenie. Ponuku využilo spolu 7 klientov.

16. november 2011 - „Medzinárodný deň bez fajčenia“ – v rámci Poradne pre podporu psychického zdravia a prevenciu závislostí sme v tento deň zorganizovali nasledovné aktivity:

1. Deň otvorených dverí s možnosťou nechať sa otestovať na stupeň závislosti na nikotíne meraniami prístrojmi Smokerlyzer a spirometriou a následným základným poradenstvom v oblasti odvykania od fajčenia.

2. Interaktívny prednáškový blok pre študentov 4. Ročníkov vybraných stredných škôl v meste Michalovce spojený podobne s testovaním prístrojom Smokerlyzer a spirometriou. Celkovo bolo otestovaných 33 klientov.

1. december 2011 – „Svetový deň AIDS“ - pri príležitosti tohto dňa bolo zrealizovaných 10 prednášok na základných a stredných školách v okresoch Michalovce a Sobrance. Tieto aktivity boli kumulované v mesiaci december, informácia o tejto problematike bola umiestená na webovej stránke nášho RÚVZ, bola poskytnutá elektronickým a printovým médiám v našom regióne.

9. 6 Program Podpory zdravia v znevýhodnenej rómskej komunite

Vo februári sme obdržali metodické usmernenie PPZZK na Slovensku pre rok 2011.

Podľa pokynov sme zachovali postup pri realizácii 2. etapy programu. Súčasťou bolo aj výberové konanie komunitných pracovníkov, k 1.4.2011 podpísali pracovníci príkazné zmluvy.

1. Evžen Miřo – komunitný asistent ZV

vzdelanie - má ukončené Vojenské gymnázium SNP v Banskej Bystrici s maturitou, ukončené nadstavbové štúdium - ročnej dôstojníckej školy (RDŠ), certifikát - z nadácie OSF - Zdravie Rómov, certifikát - sociálne poradenstvo - Projekt Komunitného centra Rómov, certifikát Komunitná a sociálna terénna práca - OZ Dianovum
pracovná lokalita - rómska osada vo Vrbnici.

2. Zoltán Batka - koordinátor ZV

vzdelanie - Stredné odborné učilište energetické - mechanik opravár (bez maturity) Veľké Kapušany
Pedagogická, sociálna akadémia - smer sociálno-výchovný pracovník.
pracovná lokalita - Veľké Kapušany - osada "Tehelňa" a rómska osada v obci Čičarovce.

3. Ján Beňo – KP komunitný asistent ZV

vzdelanie - Stredná poľnohospodárska technická škola v Ivanke pri Dunaji (s maturitou)
pracovná lokalita - Sobrance -rómska komunita na Michalovskej ulici.

23.3.2011 sa Mgr. Dagmar Erdélyiová a Zoltán Batka zúčastnili pracovného stretnutia PPZZK. Stretnutie organizoval Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity v spolupráci so Spoločnosťou komunitných centier v priestoroch Účelového zariadenia Hotel Bôrik v Bratislave. Program pracovného stretnutia obsahoval informácie o doterajšej realizácii programu a skúsenosti s jeho realizáciou.

17. mája 2011 boli opäť vyžiadané údaje o komunitných pracovníkoch RÚVZ Michalovce pre PaedDr. Vandu Kral'ovskú, ktoré boli zaslané elektronickou poštou.

V mesiacoch **apríl – jún** komunitní pracovníci priebežne vykonávali aktivity zamerané na zdravie predovšetkým detí, hygienu bývania, spoluprácu s lekármi pre deti a dorast, rodičmi. Jednotlivé výkony zaznamenali v mesačných správach a zaslané na ÚVZ SR.

22. júna sa konalo pracovné stretnutie pracovníkov RÚVZ zodpovedných za Program podpory zdravia v znevýhodnených rómskych komunitách v Starej Ľubovni – bez účasti RÚVZ Michalovce.

Zaslané nám boli materiály zo stretnutia – Národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015 na roky 2011 – 2015.

Obdržali sme aj stanovisko k danému materiálu s pripomienkami ÚVZSR. Jednotlivé pripomienky boli k aktivitám ako správy o zdravotnom stave obyvateľov SR – rómov, očkovanie, deratizácia, rozšírenie siete komunitných pracovníkov, príprava vzdelávania, moderné antikoncepcné metódy, preventívne prehliadky, dentálna hygiena, osvetová činnosť v materinskom jazyku.

Pripomienky aj s odôvodnením sú zásadné – podpísané MUDr. Gabrielom Šimkom, MPH hlavným hygienikom SR a zaslané na sekciu zdravia MZ SR.

V mesiaci september sa opäť zapojili do aktivít s mládežou na základných školách.

V rámci bežnej, rutinej práce sprostredkovali KP styk zdravotníckych pracovníkov, ambulantnej i lôžkovej časti s členmi rómskych komunít. Taktiež úzko spolupracovali s odborom sociálnych služieb, zdravotnými poisťovňami, zástupcami mestského úradu i obecných úradov. V okolí obydli uskutočňovali brigády členov komunít za účelom odstránenia nahromadeného TKO.

V mesiaci októbri KP podľa metodických pokynov uskutočnili zber a uloženie dát dotazníkového prieskumu Indikátori hodnotenia zdravotného stavu, uvedomenia a komunikácie Rómov zúčastnených komunít v programe.

Pre rómske deti s ktorými celý rok komunitní pracovníci pracovali, boli z prostriedkov Programu zakúpené Mikulášske balíčky v počte 200 ks. Deťom boli balíčky odovzdané v školách. Deti sa na Mikulášsku akciu tešili a vystúpili s pekným, pôsobivým programom.

Týždenné plánovanie a mesačné vyhodnocovanie práce v komunitách a iné písomné práce, vykonávali KP pravidelne, spravidla v piatok na RÚVZ. Mesačné správy boli v termíne zasielané na ÚVZ SR. Komunitní pracovníci v roku 2011 uskutočnili spolu 3 647 aktivít súvisiacich s podporou zdravia Rómov v zverených osadách a 735 návštev rôznych lokálnych inštitúcií.

19. decembra sme zrealizovali workshop zameraný na zlepšenie komunikácie medzi zdravotníckym personálom a marginalizovanými komunitami. Jednalo sa o čiastkový projekt NPPOSC vo vybraných RÚVZ v SR.

Cieľom projektu bolo poskytnúť informácie v štyroch vzdelávacích moduloch.

- Zodpovednosť za svoje zdravie z pohľadu výskytu rizikových faktorov KVO.
- Špecifické psycho – sociálne aspekty edukácie marginalizovaných skupín.
- Primárna prevencia závislosti od tabaku, alkoholu a iných drog.
- Správna výživa a fyzická aktivita v prevencii KVCH.

9.7. “Vyzvi srdce k pohybu“

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších RF – pohybovej inaktivity.

V mesiaci marec sa uskutočnil pracovný seminár pre všetky RÚVZ v SR, bol nám poskytnutý obrazový a informačný materiál a účastnícky list.

Podľa usmernení týkajúcich sa prípravy, propagácie a organizovania súťaže sme zrealizovali viacero aktivít. Informácie o konaní celonárodnej súťaže, jej podmienkach, pravidlách a

podrobnostiach vrátane účastníckeho listu boli umiestnené na webovej stránke nášho RÚVZ, webovej stránke mesta Michalovce, mesta Sobrance, v infotexte mestskej a regionálnej televízie Mistral Michalovce a v lokálnych periodikách.

Propagačný materiál - leták a prihlášky do súťaže boli rozdistribúované do regionálnych škôl, firiem, veľkých obchodných reťazcov a do siete odborných lekárskeho ambulancií s cieľom osloviť čo najviac potenciálnych záujemcov. K 30. máju bola zaslaná záverečná správa o tohtoročnej kampani v podmienkach RÚVZ Michalovce.

9.8 Národný program prevencie obezity

V prvej etape roku 2011 pri realizácii projektu sme sa venovali propagácii Poradne zdravia formou letákov distribuovaných do všetkých ambulancií praktických lekárov pre dospelých a ambulancií lekárov špecialistov.

Informácie o poradni zahŕňajú jej štruktúru a činnosti poradne. Zdôrazňujeme potrebu prevencie, osobitne venovanú zdravej výžive a obezite.

Klientom poradne sa individuálne venujeme poradenstvom k problematike nadváhy, obezity a správnej výživy. V prvom polroku 2011 absolvovalo poradenstvo **25** klientov s nadváhou z toho **3** klienti opakovane. V druhom polroku absolvovalo poradenstvo **20** klientov s nadváhou, z toho **5** klienti opakovane.

9.9 CINDY program SR

V rámci CINDI programu ako programu prevencie srdcovo-cievnych a onkologických ochorení sme v prvom štvrtroku pripravili plán prednášok na rok 2011, prednášky prebehli podľa plánovaného harmonogramu.

Prevenia SCO a ozdravenie životného štýlu je pracovníkmi oddelenia podpory zdravia zakomponovaná do všetkých ZV aktivít pre verejnosť i do individuálnych aktivít aj poradenstva. Súčasťou prevencie kardiovaskulárnych ochorení na regionálnej úrovni je aj náš lokálny projekt „**Prevenia KVCH a tichej ischémie myokardu**“. Cieľom projektu je aktívny skrining zameraný na odhaľovanie a stanovovanie miery kardiovaskulárneho rizika u vybraných klientov s využitím EKG prístroja a „kondičnej ergometrie“. Projekt prebiehal a pokračoval aj v roku 2011, celkovo sme otestovali **50 klientov**.

V období 1.1. - 31.12.2011 navštívilo individuálne Poradňu zdravia **720** klientov, z toho **12** absolvovali kontrolné vyšetrenie.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Zlepšovanie duševného zdravia – v rámci problematiky zameranej na podporu duševného zdravia a prevencie závislostí školskej mládeže začala svoju činnosť v rámci Oddelenia podpory zdravia nadstavbová poradňa na podporu duševného zdravia a prevencie závislostí. V mesiacoch máj a jún Oddelenie podpory zdravia participovalo na lokálnom projekte s názvom „**Spoločne dokážeme viac**“. Ide o pilotný projekt preventívneho programu - multidimenzionálne pôsobenie školstva, zdravotníctva a polície pod záštitou Mesta Michalovce.

V mesiaci máj sa v rámci spolupráce na úseku protidrogovej prevencie v regióne stretli zástupcovia Poradne pre psychické zdravie (MUDr. K. Varechová), CPPP Michalovce a Mestskej polície na operatívnej porade ohľadom prípravy preventívneho programu pre základné a stredné školy v okrese Michalovce a Sobrance zameraného na protidrogovú tematiku, orientáciu v zákonoch súvisiacich s používaním psychoaktívnych látok a obchodovanie s ľuďmi. V súlade s aktuálnymi požiadavkami škôl boli do pilotného projektu vybrané 3 školy v okrese Sobrance: I. a II. Základná škola v Sobranciach a ZŠ Porúbka a v okrese Michalovce 4 školy: ZŠ Moussona, ZŠ Švermu, Cirkevná ZŠ sv. Michala, ZŠ Palín, ročníky 8. a 9.. Program sa uskutočnil formou tematického dopoludnia, na ktorom sa

podieľali zástupca Poradne zdravia (MUDr. K. Varechová), zástupca CPPP, zástupca Mestskej polície Michalovce. V jednotlivých blokoch boli žiakom interaktívnou formou odprezentované vybrané témy, nasledovala voľná diskusia a následne hodnotenie akcie samotnými žiakmi. Okrem edukačného účinku malo podujatie hrubý skrínigový efekt súčasnej situácie drogovej scény v školách a postojov k užívaniu psychoaktívnych látok. Program bude pokračovať v budúcom školskom roku 2012/2013 pre ostatné základné školy a stredné školy.

Projekt „Učiteľ - príklad zdravého životného štýlu“ – v dvoch fázach:

1. Fáza : júl 2011 – prednášková činnosť zameraná na protistresové poradenstvo a zvyšovanie sociálnych kompetencií súvisiacich s procesom výučby

2. Fáza: Mediálna výchova

Prednášková a poradenská činnosť pre rodičov detí v rámci prevencie nelátkových závislostí a problémov spojených s užívaním médií.

V rámci venovania osobitnej pozornosti zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže v zmysle ochrany a podpory zdravia s ohľadom na upevňovanie zásad racionálnej životosprávy, pitného režimu a zdravého životného štýlu sme sa zapojili aj formou účasti na projekte: **„Ovocie a zelenina do škôl“** – podľa pokynov poskytnutých Úradom verejného zdravotníctva SR sme zrealizovali výstupný monitoring stravovacích návykov a zdravotného uvedomenia žiakov MŠ a ZŠ za rezort zdravotníctva. Realizácia prvej fázy monitoringu bola zrealizovaná v roku 2010. Výstupná fáza monitoringu prebehla v jeseni roku 2011. Výstupnému monitoringu predchádzali nami realizované edukačné aktivity na dotknutých školách. Pre podmienky nášho RÚVZ išlo celkovo o 115 ks vyplnených dotazníkov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

V rámci tejto úlohy s osobitným dôrazom na detskú populáciu sa aj v roku 2011 pokračovalo v sledovaní hygienického režimu verejných pieskovísk v Meste Nitra v lokalitách s vyššou kumuláciou obytnej zástavby. Úloha je súčasťou projektu Zdravé mestá, do ktorého je Mesto Nitra zaradené.

Na základe objednávky mesta Nitry oddelenia komunálnych činností bolo odobratých 11 vzoriek piesku z verejných pieskovísk mesta Nitry vytypovaných objednávateľom na mikrobiologické a biologické vyšetrenie. Tieto preukázali opätovne zlepšenie hygienickej úrovne verejných pieskovísk oproti predchádzajúcim obdobiam.

2. Realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam súvisiacim s užívaním pitnej vody

a/ Na základe výsledkov ŠZD v spolupráci s obcami riešiť vybavenosť verejnými vodovodmi v obciach okresu Nitra a Zlaté Moravce a to Horné a Dolné Lefantovce, Jelšovce, Host'ovce, Žikava, Ladice, Neverice, Kostol'any pod Tribečom, kde v súčasnom období sú obyvatelia zásobovaní vodou z individuálnych vodných zdrojov väčšinou s nevyhovujúcou kvalitou vody.

V rámci tejto úlohy bola zdôraznená požiadavka dobudovania verejných vodovodov vo vyššie uvedených obciach a to pri posudzovaní územného plánu regiónu Nitrianskeho a strategického dokumentu „ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2008 – 2015“ podľa zákona 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Požiadavka bola daná aj vzhľadom na skutočnosť že obce Ladice, Neverice a Kostol'any pod Tribečom boli v posledných rokoch postihované povodňami. Počas roku 2011 boli skolaudované vodovody v časti obce Žikava, v obci Horné a Dolné Lefantovce.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

V nadväznosti na realizáciu celoštátneho informačného systému založenom na indikátoroch životného prostredia a zdravia výsledkami zo ŠZD sa zapojiť do monitorovania vývoja a stavu environmentálneho zdravia.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

V rámci riešenia projektu boli v I. etape v mesiaci októbri zhodnotené verejné vodovody v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, spôsoby úpravy pitnej vody a jej hygienické zabezpečenie s používaním chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. V II. etape bola na základe údajov za posledných 5 rokov v mesiaci novembri spracovaná tabuľka č.2 - zhodnotená kvalita vody verejných vodovodov zásobujúcich viac ako 5000 obyvateľov s dezinfekciou na báze chlóru a výskyt vedľajších produktov chlórovania za dozorované okresy a Nitriansky kraj z podkladov zaslaných jednotlivými RÚVZ.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

V roku 2011 sa pokračovalo v sledovaní kvality vody na kúpanie a to na letných kúpaliskách a v krytých plavárňach vo všetkých troch okresoch ako i v zadávaní získaných údajov o kvalite vody do Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie. Z jednotlivých zariadení bolo odobratých spolu 322 vzoriek bazénových vôd. Zaslana bola správa o pripravenosti zariadení na LTS 2011 ako aj hodnotiacia správa o priebehu LTS na ÚVZ SR. Priebežne týždenne boli zasielané tiež na ÚVZ SR aktuálne informácie o situácii v týchto zariadeniach.

Na základe prehodnotenia výsledkov dlhodobého sledovania kvality vody a zabezpečenia prírodných lokalít v okrese Nitra - vodných nádrží Vráble, Jelenec a štrkoviska Veľký Cetín bol ukončený monitoring kvality týchto vodných plôch - zdôvodňujúce stanovisko bolo zaslané ÚVZ SR listom zo dňa 30.5.2011.

1.10 POSILNENIE IMPLEMENTÁCIE HIA V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR a RÚVZ V SR

V rámci tohto projektu:

- bola pripravená pracovníkmi oddelenia Ing. Chudovanovou a Szóradovou prezentácia „Hodnotenie dopadov na zdravie HIA,, pre vedúcich pracovníkov RÚVZ a táto bola prednesená na gremiálnej porade v mesiaci januári 2011 a tiež zaslaná k dispozícii pracovníkom terénnych oddelení RÚVZ
- vypracovanie HIA bolo uplatnené v posudkovej činnosti v I. polroku 2011 2x a to v rámci:
  - zámeru stavby „Rekonštrukcia farmy pre výkrm ošípaných Veľký Cetín,, v spolupráci s oddelením PPL / požiadavka RÚVZ bola zo strany spracovateľa akceptovaná /
  - vydania ZS k zmenám a doplnkom ÚP obce Malý Cetín – od požiadavky vypracovania bolo v priebehu riešenia na základe nových skutočností upustené.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V rámci plnenia projektu sa oddelenie zameralo na oddychové zóny – rekreačné zariadenia. Počas LTS 2011 boli odobraté 4 vzorky vôd z vodných atrakcií bazénov na letných kúpaliskách Nitra a TK Diakovce. Neboli zistené nedostatky v kvalite vody týchto bazénov.

7.11 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

V rámci projektu spolupracovať s ÚVZ SR pri ochrane zamestnancov pred umelým optickým žiarením platí v SR aproximačné nariadenie vlády SR č. 410/2006 Z. z., na ochranu osôb v životnom prostredí vyhláška MZ SR č. 539/2007 a pre soláriá vyhláška MZ SR č. 554/2007 Z. z. Pripraviť podklady o prevádzkach solárií v okrese Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce.

V okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce evidujeme celkom 35 solárií. Jedná sa o rôzne typy vertikálne, horizontálne, bio solária ako sú napr. Ergoline, Utra Sun Power, Black care Experience, Mega Sun Space, Sportarredo a pod. Rozhodnutia na uvedenie priestorov solárií do prevádzky ako i ostatné podklady o jednotlivých prevádzkach sú súčasťou dokumentácie

oddelenia HŽP. V rámci povoľovania prevádzok sú okrem zaškolenia, odbornej a zdravotnej spôsobilosti obsluhy vyžadované aj certifikáty a vyhlásenia o zhode pre jednotlivé zariadenia ako i vedenie evidencie o životnosti opaľovacích trubíc.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

V rámci projektu bola zabezpečená zdravotno – výchovná prednáška zameraná na pitný režim seniorov. Táto bola poskytnutá cestou Správy sociálnych zariadení pre Senior centrum v Nitre na Baničovej ul.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

1. Uplatňovať všetky dostupné metódy a formy skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo so zabezpečením zdravotno-výchovných aktivít pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Počas roka 2011 sa pracovníci oddelenia zamerali na Svetový deň vody a Medzinárodný deň nefajčenia. K týmto dňom boli uskutočnené nasledovné aktivity :

V rámci Svetového dňa vody, ktorý sa v roku 2011 niesol v znamení motta „Voda pre mestá“. bolo zabezpečené bezplatné vyšetrenie vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov pracovníkmi odboru OCHA N-testom na prítomnosť dusičnanov a dusitanov. Celkovo bolo vyšetrených 551 vzoriek vôd z okresu Nitra, Šaľa, Zlaté Moravce, Topoľčany, Levice, Nové Zámky, Hlohovec. Obyvateľom bolo poskytované odborné poradenstvo v oblasti zabezpečenia ochrany vlastných vodných zdrojov, o vyhovujúcich zdrojoch vôd v obciach okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, o prameňoch v meste Nitra a verejných vodných zdrojoch v obciach uvedených okresov, o kvalite vody verejných vodovodov v dozore RÚVZ Nitra, o zdravotných indikáciách v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody, o ochranných pásmach vodných zdrojov najmä v súvislosti s haváriami, o výstavbe kanalizačnej siete v rámci Nitrianskeho regiónu, k problematike čistenia odpadových vôd a ich vypúšťania do podzemných a povrchových vôd a pod. v celkovom počte 583 klientov /poradenstvo bolo poskytované pri osobnej návšteve na RÚVZ, telefonicky resp. v teréne v rámci výkonu ŠZD / a pod. V spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy bol poskytnutý príspevok redakcii Nitrianskych novín na tému Svetový deň vody jeho význam a aktivity RÚVZ Nitra v roku 2011. Na webovú stránku RÚVZ bol daný aktuálny príspevok oddelenia HŽP k Svetovému dňu vody o aktivitách RÚVZ k tomuto významnému dňu a zhodnotenie kvality vody verejných vodovodov okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce za rok 2010. Zhotovené boli tiež 2 panely na tému „ Zhodnotenie kvality vody verejných vodovodov okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce za rok 2010 – výsledky monitoringu a ŠZD.

K Medzinárodnému dňu nefajčenia bol pripravený na jesennú konferenciu RÚVZ Nitra aktuálny príspevok na tému „ Zákon o ochrane nefajčiarov – hodnotenie výsledkov štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach HŽP za roky 2009 – 2011 „,

Pre informovanosť obyvateľov sme využívali aj médiá, internetovú stránku a elektronickú poštu.

2. Na úseku zdravotnej výchovy a poradenstva obyvateľom v rámci oddelenia pracovala počas celého roka **environmentálnu poradňu zdravia** - uskutočnených bolo 1027 výkonov.

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

- do plnenia projektu sa z oddelenia zapojili 2 pracovníci.

2. PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Úloha č.2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 350 prípadoch boli použité kontrolné listy zamerané na práce v prostredí s rizikovým faktorom hluk, prach, chemické látky a zobrazovacie jednotky. Zamestnávatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky najmä v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky, pričom bolo vydaných 88 rozhodnutí. Súčasťou týchto dokumentov bol i posudok o riziku. Zo strany zamestnávateľov bolo celkovo predložených 39 návrhov na určenie kategórie rizika a 9 návrhov na zrušenie rizika práce.

V prípadoch, kedy zamestnávatelia nemajú zabezpečený dohľad nad pracovnými podmienkami a dohľad nad zdravím zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby, zdravotné riziká pri práci boli hodnotené často bezpečnostnými technikmi, prípadne inými osobami bez zdravotníckeho vzdelania. V týchto prípadoch je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a lekárske preventívne prehliadky zamestnancov sa nevykonávajú vo vzťahu k práci. Z uvedených dôvodov bol štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z § 21 zák. č. 124/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov – zriaďovať pracovnú zdravotnú službu alebo ju zabezpečiť dodávateľským spôsobom. Z kontrol 319 subjektov, ktoré boli zamerané na túto oblasť bolo v 251 prípadoch konštatované zabezpečenie PZS a v 22 prípadoch riešenie jej zabezpečovania v štádiu výberového konania, v ostatných prípadoch (46) subjekty nemali splnenú povinnosť mať zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu resp. im táto povinnosť zo zákona nevyplývala.

Ďalší vývoj rizikových prác bude vo veľkej miere závisieť od zabezpečovania hodnotenia zdravotných rizík pre zamestnávateľov odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS, ale i od ďalšieho rozvoja alebo útlmu najmä priemyselnej výroby v regióne. V priemyselných parkoch situovaných najmä v okrajových častiach Nitry, Vrábel a Zlatých Moraviec sú závody zamerané najmä na doplnkovú výrobu pre automobilový priemysel a elektroniku (výroba televízorov FOXCON, čipové karty Muehlbauer Technologies, platobné a bankové karty Giesecke & Devrient Slovakia, súčasti pre automobilový priemysel Konsberg Slovakia Vráble,...). Najvýznamnejším podnikom na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je však spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je dôležitá z hľadiska počtu zamestnancov a z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Je zameraná na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčíkovej chémie a pod. Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov a hluku boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie. V podniku sa v súčasnom období rieši prehodnotenie

zaradenia niektorých profesií do kategórie rizika z dôvodu organizačných zmien na jednotlivých strediskách.

Úloha č. 2.1.1 Rizikové práce

Dozorná činnosť vychádzala z priorit a bola osobitne zameraná na:

- práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sa používajú jedovaté, veľmi jedovaté látky, karcinogény, chemické látky zakázané, či s obmedzeným použitím.
- prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.
- výkon spoločných dozorných aktivít /IP, IŽP/.

Údaje o rizikových prácach vyskytujúcich sa v dozorovanom území sa spracovávajú a evidujú v programe ASTR. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počty exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané laboratórnym pracoviskom RÚVZ v Nitre sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V období roku 2011 bolo vydaných 48 rozhodnutí (vyhlásenie RP: 39, zrušenie RP: 9).

Štátny zdravotný dozor bol v priebehu roku 2011 zameraný najmä na pracoviská s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. V dozorovanom území v sledovanom období pribudlo oproti minulému roku 567 zamestnancov v riziku prác (z toho 115 žien), z toho v 3. kategórii 503 zamestnancov/ 112 žien a v 4. kategórii 64 zamestnancov/3 ženy. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zisťujeme u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečené pracovné zdravotné služby. Problémom aj naďalej sú zamestnávatelia s malým počtom zamestnancov. Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať i od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania zamestnávateľmi ako aj od účinnosti vykonaných opatrení na zníženie rizika na pracoviskách.

Úloha č. 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

- Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v praxi a následne nariadenia vlády č. 300/2007 Z. z. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami. V súlade s harmonogramom a plánom spoločných previerok na rok 2011 sme vykonali spoločnú previerku s IŽP zameranú na prevenciu priemyselných havárií a to v Dusle a.s. Šaľa. Pri previerke neboli zistené porušenia zákona č. 261/2002 Z. z. v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami.
- Vydaných bolo 40 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami a 3 osvedčenia o odbornej spôsobilosti na výkon DDD činnosti.

➤ Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. Do konca roku 2011 sme evidovali 39 hlásení o použití chemických prípravkov, z toho na ochranu rastlín (8) a na výkon DDD činnosti (31). Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a zodpovedné osoby mali doklad o odbornej spôsobilosti na výkon uvedených činností.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými a toxickými chemickými faktormi riadia iba odborne spôsobilé osoby.

Celkovo bolo schválených 56 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktoré obsahovali posudok o riziku so zaradením do príslušnej kategórie rizika.

Úloha č. 2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. a následne nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. v praxi. Bolo vydaných 83 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb a 4 kontroly zamerané na používanie chemických karcinogénov (Duslo a.s. Šaľa, Špecializovaná nemocnica Sv. Svorada, Nitra, MUDr. Gremeň, onkologická ambulancia Šaľa, Ústav ekológie lesa, Nitra).

➤ Prehodnocovali sa prevádzkové poriadky a hodnotenie zdravotných rizík zamestnancov pri práci s chemickými karcinogénmi v existujúcich zariadeniach (Špecializovaná nemocnica Sv. Svorada, Nitra, MUDr. Gremeň, onkologická ambulancia Šaľa) ako aj výskyt chemických karcinogénov v novozriadených prevádzkach (Ústav ekológie lesa Nitra).

➤ Pri posudzovaní projektovej dokumentácie boli stavebníci upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu.

➤ ŠZD bol tiež zameraný na používanie chemických látok, ktoré sú zakázané alebo obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Úloha č. 2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Prešetrovanie hlásenia podozrenia na profesionálne ochorenie podľa z položky 29 - ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z DNJZ za obdobie roka 2011 prebiehalo v 4 prípadoch: spoločnosť FOXCON, s.r.o., Nitra u pracovníčky v profesii operátor LCD, spoločnosť Basti, s.r.o., Nitra u pracovníčky v profesii montáž pri pásovej výrobe, SZČO -malier - ktorý vykonával prácu pilčíka v podniku Štátne lesy a.s., B. Bystrica, spoločnosť Ernst Keller s.r.o., Nitra - operátor strojov - v poslednom prípade šetrenie do toho času nie je ukončené. Dohľad nad pracovnými podmienkami ako aj dohľad nad zdravím zamestnancov v 3 prípadoch (okrem SZČO) zabezpečuje oprávnená pracovná zdravotná služba.

Úloha č. 2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v jednotlivých výrobných organizáciách sa v administratívnych priestoroch analyzovali i pracovné podmienky zamestnancov pri zobrazovacích jednotkách z ergonomických hľadísk (v prípade trvania práce pri zobrazovacích jednotkách viac ako 4 hodiny počas zmeny). Následné intervenčné aktivity boli zamerané na poskytovanie odborného poradenstva pri usporiadaní a ergonomickom

riešení jednotlivých pracovných miest (zmena orientácie monitorov na stoloch, zmena typu pracovného sedadla s možnosťou nastavenia výšky sedadla, vyriešenie vhodných spôsobov opierok rúk, umiestnenie dokumentov, výmena starých CRT monitorov za nové typy LCD, odstránenie lesklých plôch spôsobujúce nevhodné odrazy svetla, vhodné tienenie okien, doplnenie nastaviteľných podložiek pod nohy podľa požiadaviek zamestnancov, objektivizácia svetelných podmienok na pracoviskách bez denného osvetlenia,...).

V roku 2011 bolo vykonaných 5 cielených previerok zameraných na kontrolu pracovných podmienok a pracovný režim pri práci so zobrazovacími jednotkami a to: v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa (administratívne priestory, veľíny, kontrolné stanovištia pri ovládacích a riadiacich paneloch), v administratívno-projekčnej kancelárii spoločnosti Pollák Šaľa, Diakovská cesta 4 v Šali, SCANPOINT s.r.o., Nitra, Tatrabanka Bratislava - pobočka OC Mlyny Nitra a SLSP Bratislava - pobočka OC Mlyny Nitra.

Zamestnávateľom bolo odporúčané umožniť zamestnancom počas prestávok pri práci individuálne cvičenie zamerané na uvoľnenie najviac namáhaných svalových skupín resp. prerušenie prác so zobrazovacími jednotkami podľa individuálnych požiadaviek zamestnanca. Zároveň sa pri previerkach použili aktuálne dotazníky informovanosti zamestnancov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (podľa NV SR č. 276/2006 Z. z.)	P o č e t
Previerka (ukončená záznamom)	5
Kontrolné listy	121 (27+9+45+22+18)
Pokyny na odstránenie nedostatkov	-
Sankčné opatrenia	-

Úloha č. 2.3 Zdravé pracoviská

Projekt „Zdravé pracoviská“ sa realizuje v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Závod Duslo, a.s. Šaľa je významný z hľadiska počtu zamestnancov a z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Spoločnosť je zameraná na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typ Duvilax, výrobky horčíkovej chémie. Ide o stabilný závod s počtom zamestnancov 1685, z toho v riziku rôznych škodlivých faktorov v pracovnom prostredí 656 (chemické látky, hluk, pevné aerosóly, ionizujúce žiarenie, laser) . Výber na realizáciu projektu bol podmienený rôznorodosťou pracovných podmienok v organizácii a najmä závažnosťou expozície chemickým látkam a práce so zobrazovacími jednotkami .

V rámci plnenia programu „Zdravé pracoviská“ bola v Dusle a.s. Šaľa pozornosť zameraná na:

- hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie
- zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci oprávnenou pracovnou zdravotnou službou
- sústavné monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom a prehodnotenie zaradenia prác do kategórie rizikových faktorov.

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, ktoré sa zameriava na vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor. V rámci spolupráce sú osoby s nepriaznivými vyšetrenými parametrami odporúčené do Poradne ochrany zdravia pri práci RÚVZ so sídlom v Nitre na poskytnutie poradenstva resp. na zaradenie do intervenčného programu zameraného na ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Koordinovaná kontrola v súčinnosti so SIŽP Nitra zameraná na prevenciu priemyselných havárií podľa zák.č.261/2002 o zabezpečení prevencie voči závažným priemyselným haváriám a v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. na plnenie povinností na ochranu zdravia pri pracovných činnostiach spojených s vystavením zamestnancov chemickým faktorom pri práci a na dodržiavanie povinností v oblasti nakladania s priemyselnými odpadovými vodami, nebezpečnými odpadmi a ochrany ovzdušia bola vykonaná v objekte SBÚ – Organika. Kontrola preukázala, že organizácia má vypracovanú a schválenú bezpečnostnú správu, prevádzkové poriadky pre jednotlivé činnosti s chemickými látkami, zodpovednú osobu s odbornou spôsobilosťou na prácu s chemickými látkami, havarijné plány, organizácia má určenú zodpovednú osobu pre zabezpečenie prevencie voči závažným priemyselným haváriám. Pri kontrole nebolo zistené porušenie zákona č. 261/2002Z.z. v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami.

Cielená previerka zameraná na kontrolu pracovných podmienok a pracovný režim pri práci so zobrazovacími jednotkami bez denného osvetlenia bola vykonaná na 2 pracoviskách – administratívne priestory, veľíny, kontrolné stanovištia pri ovládacích a riadiacich paneloch. Následné intervenčné aktivity boli zamerané na poskytovanie odborného poradenstva pri usporiadaní a ergonomickom riešení jednotlivých pracovných miest (zmena orientácie monitorov na stoloch, zmena typu pracovného sedadla s možnosťou nastavenia výšky sedadla, vyriešenie vhodných spôsobov opierok rúk, umiestnenie dokumentov, výmena starých CRT monitorov za nové typy LCD, odstránenie lesklých plôch spôsobujúcich nevhodné odrazy svetla, vhodné tienenie okien, doplnenie nastaviteľných podložiek pod nohy podľa požiadaviek zamestnancov, objektivizácia svetelných podmienok na pracoviskách bez denného osvetlenia,...).

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo dňa 15.6.2011 v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa vykonaných na pracovisku Finalizácia, expedícia a sklady (FEaS) 8 meraní za účelom objektivizácie expozície zamestnancov chemickým faktorom – pevné aerosóly s možným fibrogénnym účinkom (oxid kremičitý) v profesii referent, predák expedient, skladník expedície v skladoch 1 – 5 a obsluha depaletizačného zariadenia.

Výsledky objektivizácie preukázali, že priemerné celozmenové koncentrácie pevných aerosólov prekračujú najvyššie prípustné expozičné limity na uvedených pracoviskách. Zistené skutočnosti boli podkladom pre nariadenie opatrení na zníženie expozície zamestnancov a preukázať účinnosť opatrení novými meraniami. Na základe nových skutočností spoločnosť vykonala nové posúdenie rizík a v profesiách, u ktorých sú naďalej prekročené NPEL, bude prehodnotené zaradenie príslušných prác do kategórie rizika.

Úloha č. 2.4 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.2 Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Úloha bola ukončená k 30.3.2009, RÚVZ so sídlom v Nitre pokračuje v štúdiu „Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl“- Follow

up nadväzujúcou štúdiou nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola .

V prvom polroku 2011 sa spracovali dotazníky 2 členov štúdie za Centrum Nitra, ktorí neboli registrovaní v onkologickom registri SR. V jednom prípade boli u zomrelého pacienta štúdie získané údaje do dotazníka zo zdravotnej dokumentácie v ŠN Nitra, Zobor. Údaje od príbuzných pacienta sa nepodarilo získať, nakoľko nie sú kontaktovateľní. V druhom prípade bol pacient kontaktovaný, bol s ním vykonaný rozhovor a na základe toho bol spracovaný dotazník. Ďalší dotazník bol spracovaný z dostupných údajov zo zdravotnej dokumentácie pacienta, ktorý bol hospitalizovaný v minulosti v Nemocnici v Podunajských Biskupiciach. 3. člen štúdie nebol spracovaný, pretože rodina je nekontaktovateľná.

Úloha č. 2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Cieľom úlohy je presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok dodržiavaním nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH).

Po ukončení prvej etapy, na ktorej RÚVZ v Nitre participoval spolu s ďalšími vybranými RÚVZ v SR, v roku 2011 pokračuje 2. etapa úlohy.

V rámci 2.etapy sme sa zúčastnili celoslovenského seminára pracovníkov odborov a oddelení PPLaT RÚVZ v SR, ktorý sa konal dňa 30.6.2011 v Banskej Bystrici, ktorej cieľom bolo dosiahnuť jednotný postup orgánov verejného zdravotníctva pri kontrole uplatňovania novej chemickej legislatívy: zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon), nariadenia EP a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a nariadenia EP a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí (CLP).

V súlade so závermi celoslovenského seminára RÚVZ so sídlom v Nitre v roku 2011 vykonal 2 cielečné spoločné kontroly s IP Nitra so zameraním na kontrolu kariet bezpečnostných údajov u následných užívateľov – formulátorov chemických látok a zmesí podľa nar. REACH a CLP a na dodržiavanie niektorých povinností prevádzkovateľov týkajúcich sa registrácie a oznamovania chemických látok a zmesí podľa zákona č. 67/2010 Z.z. u týchto subjektov:

- PERFEKT-SH, s.r.o. Vráble, ktorý vyrába čistiace prostriedky určené pre používanie v domácnostiach, spoločnosť je následným užívateľom 74 chemických látok - komponentov pre formulované zmesi a je výrobcom – formulátorom jednej chemickej látky ABESON – Na 23 (Natrium-dodecylbenzénsulfonát) klasifikovanej podľa zákona č. 67/2010 Z.z. ako nebezpečná chemická látka.

- AGROMONT Nitra, spol. s r.o., ktorý sa zaoberá dovozom, skladovaním, veľkodistribúciou dezinfekčných veterinárnych prípravkov určených na dezinfekciu dojacích zariadení, je následným užívateľom a distribútorom 3 produktov – chemických zmesí a formulátorom 2 zmesí klasifikovaných podľa zákona č. 67/2010 Z.z. ako nebezpečné.

V oboch prevádzkach boli použité a vyplnené špeciálne dotazníky, ktoré boli po vyplnení zaslané národným koordinátorom projektu. Pri kontrolách nebolo zistené porušenie plnenia povinností kontrolovaného subjektu vyplývajúcich z nariadení EP a Rady ES č. 1907/2006 (REACH), č. 1272/2008 (CLP) a zákona č. 67/2010 Z.z.

V rámci zabezpečenia požadovanej odbornej úrovne práce sa zamestnanci oddelenia PPL venujú oboznamovaniu sa s problematikou celého spektra aspektov používania chemických látok z hľadiska účinnej ochrany zdravia a kompetenciami orgánov na ochranu zdravia pri

výkone štátneho zdravotného dozoru zameraného na uplatňovanie a dodržiavanie predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok.

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č.Ú. 3.1 - Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

V rámci projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva u vybraných vekových skupín dospelaj populácie“ sa formou dotazníkov získavali informácie o spotrebe potravín a pokrmov – stravovacích zvyklostiach, o životospráve, pohybových aktivitách vybranej skupiny populácie. Následne boli vykonané antropometrické merania, somatické vyšetrenie (meranie TK) a biochemické vyšetrenia z kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie lipoproteínového metabolizmu - cholesterol HDL, LDL, TGL, a glykémii. V roku 2011 bol projekt realizovaný na vzorke 80 respondentov - zamestnancov Hypermarketu TESCO, Metro Nitra a MsÚ Nitra pričom vybraná vzorka populácie pozostávala z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (40) a mužov(40) v dvoch vekových kategóriách a to od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov. Výsledky o množstve skonzumovaných potravín sa spracovali v systéme ALIMENTA a poskytujú údaje o celkovom energetickom príjme základných živín (bielkoviny, tuky, sacharidy) ,minerálov, vlákniny ,cholesterolu, ďalej o spotrebe soli v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami. Klinicko - somatický dotazník poskytol informácie o stravovacích zvyklostiach, spotrebe pokrmov, pohybovej aktivite v korelácii medzi životným štýlom ,stravou a vybranými somatometrickými ukazovateľmi.

Zo základných antropometrických ukazovateľov – telesnej výšky a hmotnosti v nadväznosti na vek sa vypočítal BMI index, WHR (pomer pás, boky) pričom sa zhodnotila primeranosť telesnej hmotnosti, respektíve výskyt a stupeň obezity. Zmeraním TK sa sledovala prevalencia hypertenzie.

Výsledky boli odoslané gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Poprade , ktorý výsledky projektu vyhodnotí.

Č.Ú. 3.2 - Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci projektu jodidácia kuchynskej soli bolo v roku odobratých a laboratórne vyšetrených 25 vzoriek jedlej soli. Nakoľko sa jedná o soľ z dovozu vykonával sa len monitoring. Menej ako 15 mg/kg KJ nebol zistený ani u jednej vzorky,21 vzoriek (87,5 %) malo obsah KJ v rozmedzí legislatívou stanovenej hodnoty 15-35 mg/kg. U 3 vzoriek (12,5 %) sa zistil vyšší obsah ako 35 mg/kg. Najvyššia hodnota sa zistila u soli zo Slovinska ,ktorá obsahovala 45,7 mg/kg KJ. Výsledky za nitriansky kraj boli odoslané gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Košiciach , ktorý výsledky projektu vyhodnotí.

Č.Ú. 3.3 - Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V rámci bezpečnosti kozmetických výrobkov pre deti bola vykonaná kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti obsahu regulovaných látok, dodržania povinnosti označenia vybraných regulovaných látok , (fluór v zubných pastách pre deti a dospelých),dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti zakázaných látok (dietylénglykol v zubných pastách pre deti a dospelých).Odber vzoriek kozmetických výrobkov bol vykonávaný na základe usmernenie ÚVZ SR na rok 2011 ,v rámci ktorého bolo odobratých spolu 5 vzoriek zubných pást pre deti a dospelých ktoré boli odoslané do

laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade za účelom stanovenia prítomnosti zakázanej látky dietylenglykolu a regulovanej látky – fluóru. Vzorky vyhovovali požiadavkám Nariadenia vlády 658/2005 Z.z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov. Z celkového počtu odobratých vzoriek jedna bola vyrobená na Slovensku. Nedostatky neboli zistené ani na úseku označenia vybraných regulovaných látok.

Č.Ú. 3.4 - Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Úloha bola zahájená v januári 2010, a mala byť ukončená 30.marca 2012.V roku 2011 oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Nitre, nebolo zapojené do plnenia.

Č.Ú. 3.6 - Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín bol vykonávaný v čase od 1.2.2011 do 1.12.2011.V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košeníľová červená a E 102 tartrazín) na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vybraných potravín. Projekt bol realizovaný na vzorke 80 respondentov - zamestnancov Hypermarketu TESCO, Metro Nitra a MsÚ Nitra pričom vybraná vzorka populácie pozostávala z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (40)a mužov(40) v dvoch vekových kategóriách a to od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov v počte po 20 respondentov. Sledovala sa 24 hodinová spotreba potravín, osobitne v pracovný deň, osobitne jeden deň víkendu, a frekvencia spotreby potravín počas jedného týždňa. Zároveň bolo odobratých 5 vzoriek na stanovenie koncentrácie uvedených prídavných látok (2 vzoriek ochutených nealkoholických nápojov a 3 vzoriek cukrovíniek).Obsah sledovaných prídavných látok nebol ani v jednom prípade prekročený. Sumár výsledkov o množstve a frekvencii vybraných potravín bol zaslaný za účelom vyhodnotenia na ÚVZ SR.

4. HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

1. 4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR bol realizovaný v dňoch od 26.9.—24.10.2011 v štatisticky náhodne vybraných školách:

1. Základná škola Nitra, Cabajská 2 s počtom vyšetrených detí vek.kategórie 7-14 ročných - 80 (40 chlapcov a 40 dievčat)
2. Základná škola Rišňovce s počtom vyšetrených detí vek.kategórie 7-14 ročných - 80 (40 chlapcov a 40 dievčat)
3. Základná škola Zbehy s počtom vyšetrených detí vek.kategórie 7-14 ročných - 80 (40 chlapcov a 40 dievčat)
4. Základná škola Mojmirova, Zlaté Moravce s počtom vyšetrených detí vek.kategórie 7-14 ročných - 80 (40 chlapcov a 40 dievčat)
5. Gymnázium sv.Cyrila a Metoda Farská 19, Nitra s počtom vyšetrených detí 64 (32 chlapcov a 32 dievčat), vekovej kategórie 15-18 ročných
6. Stredná odborná škola veterinárna Dražovská 14, Nitra s počtom vyšetrených detí 64 (32 chlapcov a 32 dievčat), vekovej kategórie 15-18 ročných
7. Obchodná akadémia Zlaté Moravce, Bernolákova 26, s počtom

vyšetrených detí 64 (32 chlapcov a 32 dievčat), vekovej kategórie 15-18 ročných.

Všetkým vybraným školám bol zaslaný list s oboznámením o výbere školy do realizácie projektu prieskumu telesného vývoja so žiadosťou o spoluprácu a zaslanie menného zoznamu žiakov a študentov.

Pred uskutočnením meraní bol vykonaný v zmysle metodického postupu ÚVSR náhodný výber chlapcov a dievčat jednotlivých škôl pomocou tzv. systematického výberu.

Meranie detí pozostávalo: z merania telesnej hmotnosti, výšky, obvodu hlavy, hrudníka, bokov, ľavého ramena. Merania boli doplnené údajmi týkajúcich sa sociálneho pozadia vyšetovaných detí a ich rodičov, k čomu bol zostavený dotazník pre vyplnenie požadovaných údajov rodičmi.

Údaje z vyšetrení boli zapisované do zostaveného hárku a budú zadávané do masky v exceli a v termíne do 31.3.2012 elektronicky zaslané na ÚVZ SR.

V rámci projektu VII. celoštátny prieskum telesného vývoja detí a mládeže SR bolo oddelením HDM vyšetrených 512 detí, z toho 320 kategórie 7-14 ročných (ZŠ) a 192 kategórie 15-18 ročných.

U vyšetrených detí bolo uskutočnených celkovo 3072 meraní.

2. 4.3 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V dňoch 4.-8. apríla 2011 bol zamestnankyňami oddelenia HDM v RÚVZ Nitra realizovaný školský prieskum ESPAD vo vybraných školách a určených ročníkoch. Jednalo sa o SOŠ Nitra, Cabajská ul., Gymnázium Párovská ul., Nitra a SOŠ technická Zlaté Moravce. Celkovo bolo zozbieraných v týchto školách 508 dotazníkov.

V spolupráci s oddelením podpory zdravia sme sa aktívne podieľali na plnení projektu GYTS(prieskum o fajčení u detí v Nitrianskom regióne), ktorého riešiteľom je RÚVZ Martin. Do projektu boli zapojené 3 ZŠ a jedno gymnázium s celkovým počtom 234 žiakov.

3. Distribúcia zdravotno – osvetového materiálu pre ZŠ a SŠ na prevenciu infekčných ochorení.

V spolupráci s odborom epidemiológie sme elektronickou poštou zaslali na všetky školy v našom regióne zdravotno – výchovné materiály zamerané na prevenciu infekčných ochorení (celkovo do 138 škôl - ZŠ a SŠ). Prevádzkovateľom predškolských, školských a stravovacích zariadení v pôsobnosti RÚVZ boli zaslané usmernenia vyplývajúce zo záverom porady regionálnych hygienikov (29.09.-30.09.2011) týkajúcej sa riešenia sporných momentov vo výkone ŠZD v predmetných zariadeniach.

4. 4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách

V mesiaci jún sa zúčastnila MUDr. Pešková celoslovenskej porady k projektu Zdravé deti v zdravých rodinách v Banskej Bystrici. Zo záveru porady vyplynulo, že na celoslovenskej úrovni sa tento projekt nebude realizovať. Je možné ho plniť individuálne.

5. 9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

V rámci svetového dňa vody sme poskytovali príležitostné konzultácie k používaniu pitnej vody z vlastných vodných zdrojov.

6. 10.2 Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií .

Počas výkonu ŠZD zamestnankyňami RÚVZ Nitra, zameraného na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov bolo uskutočnených v zariadeniach pre deti a mládež celkovo 302 kontrol. Počas kontrol bol zistený 1 prípad porušenia zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, začo bola uložená porušovateľovi tohto zákona bloková pokuta vo výške 5 eur.

5. OCHRANA ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Vyhodnotenie plnenia programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR za rok 2011

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Hlavným cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2011 bolo vykonaných spolu 79 previerok podmienok používania zdrojov ionizujúceho a laserového žiarenia. Z toho bolo aj na problematiku rizikových prác zameraných 56 previerok. Vydaných bolo celkom 10 rozhodnutí o vyhlásení, resp. zrušení rizikovej práce v prostredí ionizujúceho a laserového žiarenia (vyhlásené pre Medicínske centrum Nitra, s.r.o.; ZZ Medico, s.r.o., Babindol, pracovisko Vráble; MUDr. Plevová, s.r.o., Nitra; Duslo, a.s. Šaľa; Súkromné rehabilitačné centrum, s.r.o., Nitra; Monáda Nitra, s.r.o.; MUDr. Ján Baťalík, Šahy, pracovisko Nitra; Avelane, s.r.o., Nitra a zrušené pre Štátny veterinárny a potravinový ústav, Bratislava, pracovisko Nitra a Centrum výskumu živočíšnej výroby, Lužianky). Bolo podaných 8 odborných stanovísk pre rozhodovacia činnosť RÚVZ (3x RÚVZ Levice, 5x RÚVZ Topoľčany), 3 odborné stanoviská k problematike rizikových prác (pre vedenie FNŠP Nové Zámky, samostatne pre vedúceho rádiologického technika FNŠP Nové Zámky a pre Duslo, a.s. Šaľa) a poskytnutých celkom 34 konzultácií k otázkam súvisiacim s rizikovými prácami. V štádiu súčasného riešenia na podnet RÚVZ Nitra je prehodenie vyhlásených rizikových prác s rizikovým faktorom laserové žiarenie u výrobcu laserových prístrojov - fyzickej osoby-podnikateľa VAMEL, Ing. Vajíček, Nitra, v neštátnej stomatologickej ambulancii prevádzkovej spoločnosťou ESKAMED, s.r.o. Nitra v objekte PLK Nitra-Chrenová a s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie v Mestskej nemocnici Prof. MUDr. Rudolfa Korca DrSc. Zlaté Moravce. Plánuje sa prehodnotiť aj súčasné zaradenie prác s rizikovým faktorom ionizujúce a laserové žiarenie do príslušných kategórií zdravotného rizika v Špecializovanej nemocnici sv. Svorada Zobor, n.o. Nitra. Po posúdení týchto 4 subjektov bude možné konštatovať, že všetky evidované rozhodnutia o vyhlásení rizikových prác v prostredí ionizujúceho a laserového žiarenia budú prehodené na v súčasnosti platné kritéria ich zaraďovania do príslušných tried zdravotného rizika. K 31.12.2011 sa evidovalo celkom 6 subjektov s vyhlásenou rizikovou prácou z titulu rizikového faktora ionizujúce žiarenie (57 pracovníkov, z toho 30 žien) a 16 subjektov v riziku laserové žiarenie (35 pracovníkov, z toho 19 žien). Vo všetkých prípadoch ide o 3. kategóriu rizika.

Na pracovisku sa prenášala pôvodná databáza počítačového programu ASTR97 do novej databázy ASTR_2011 vytvorenej v programe Access, v ktorej sa aktualizujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku, ako aj ďalšie údaje súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami. Podrobné hodnotenie problematiky rizikových prác bude uvedené vo výročnej správe oddelenia PPL za rok 2011.

Úloha č. 5.2: Radiačná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v SR

Cieľom úlohy je zhodnotiť celkovú úroveň radiačnej ochrany pri vykonávaní defektoskopických prác a vypracovať odborné usmernenia pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre nedeštruktívnu defektoskopiю s použitím zdrojov ionizujúceho žiarenia (uzavretých rádioaktívnych žiaričov a technických röntgenových prístrojov) a pre oznamovanie prepravy rádioaktívnych žiaričov.

Riešenie projektu vychádza z požiadaviek Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu vo Viedni (MAAE) uverejnených v Specific Safety Guide No. SSG11 Radiation Safety in Industrial Radiography (Radiačná ochrana v priemyselnej rádiografii).

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina z pracovníkov ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Nitra. Dňa 30.6.2011 sa na RÚVZ Nitra uskutočnilo zasadanie pracovnej skupiny s cieľom metodicky pripraviť postup riešenia projektu a spresniť postup v jednotlivých etapách. Na zasadnutí sa preberal návrh záznamu z komplexnej previerky defektoskopických pracovísk vypracovaný na RÚVZ Nitra s tým záverom, že po úprave bude poskytnutý jednotlivým úradom verejného zdravotníctva zapojeným do riešenia úlohy.

V rámci prvej etapy sa tiež analyzujú potrebné údaje zo zložiek jednotlivých defektoskopických pracovísk vedených na príslušných úradoch verejného zdravotníctva, ako aj prediskutovávajú najproblematickejšie skutočnosti z dozornej praxe (zabezpečovanie dozoru nad žiaričmi počas ich prepravy a prestávok v preprave (na stravu, spánok a pod.), spôsob vymedzovania ochranných pásiem, problematika metrologického overovania dozimetrických prístrojov určených na stanovovanie kontrolovaných pásiem, sumarizácia výsledkov osobnej dozimetrie vyhodnocovaných za rôznych podmienok, resp. inými poskytovateľmi služby a ďalšie). Následne sa počíta s finalizáciou podkladu pre vykonanie cieľeného štátneho zdravotného dozoru na konkrétnych pracoviskách.

V mesiaci december 2011 bol zároveň vypracovaný návrh dotazníka, ktorý bude slúžiť na získanie údajov potrebných pre analýzu osobných dávok vo vzťahu k druhu a množstvu defektoskopických prác. Pri jeho spracovaní boli využité dokumenty MAAE o profesionálnej expozícii v priemyselnej rádiografii, ktoré vypracovala pracovná skupina pre priemyselnú rádiografiu WGIR.

V prvom polroku 2012 sa dotazník spolu s návrhom záznamu ako podkladu pre výkon ŠZD prediskutuje na zasadnutí pracovnej skupiny, na ktoré budú prizvaní pracovníci zo všetkých riešiteľských pracovísk úradov verejného zdravotníctva. Finálna verzia dotazníka sa rozpošle na jednotlivé defektoskopické pracoviská a následne budú vykonávané cieľené previerky pracovísk.

Úloha č. 5.3: Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia

Úloha má za cieľ zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok aplikovaných pacientom pri jednotlivých typoch rádiologických výkonov, stanoviť veľkosť kolektívnych dávok obyvateľov z jednotlivých typov rádiologických vyšetrení a zhodnotiť celkovú kolektívnu dávku populácie Slovenskej republiky z lekárskeho ožiarenia. Na základe výsledkov úlohy budú navrhnuté nové národné diagnostické referenčné úrovne pre vybrané typy rádiologických vyšetrení.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina zo zástupcov pracovísk ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR, RÚVZ hl. mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Košice a RÚVZ Nitra. Uskutočnilo sa stretnutie zástupcov riešiteľských pracovísk, na ktorom bola prediskutovaná metodika plnenia úlohy spracovaná na ÚVZ SR. Úloha je rozdelená na oblasť klasickej rádiodiagnostiky a oblasť nukleárnej medicíny. Na základe parametrov rádiologických výkonov budú pre dostatočne veľké súbory pacientov softvérovým vypočítané efektívne dávky ich ožiarenia pre cca 60 druhov rádiologických výkonov a na základe údajov o počtoch výkonov za rok 2010 podľa štandardných kódov zdravotníckych výkonov stanovené kolektívne efektívne dávky z lekárskeho ožiarenia v Slovenskej republike. Na porade boli prediskutované možné ťažkosti so zberom údajov v požadovanom rozsahu a s potrebnou presnosťou, napr. problematika kalibrácie DPA a KAP metrov a nedostatočného prístrojového vybavenia riešiteľských pracovísk, problematika získania požadovaných údajov o skiaskopických a skiagrafických vyšetreniach na operačných sálach, rozdelenie kódov zdravotníckych výkonov do menšieho počtu skupín v spolupráci s rádiológmi a pod.

V roku 2011 sa zaslali jednotné formuláre vypracované ÚVZ SR na zber potrebných údajov od všetkých 123 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v kraji Nitra, ktorí vykonávajú v rámci svojej činnosti lekárske ožiarenie (údaje o počtoch výkonov podľa kódov zdravotníckych výkonov a údaje o používaných zdrojoch žiarenia). Vyplnené formuláre sú v závere ich zhodnotenia a získané údaje budú po spresnení v požadovanej forme zaslané gestorovi úlohy ÚVZ SR.

6. EPIDEMIOLOGIA

Oddelenie epidemiológie

Zabezpečovanie realizácie IP patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení sme v roku 2011 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu osôb vylučujúcich choroboplodné zárodky (brušného týfu, nosičov HBsAg a anti HCV pozit. osôb)
- epidemiologické vyšetrowanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania proti epidemickým opatreniam,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej úrovni a regionálnej úrovni,
- využívame SRV na zabezpečenie výmeny informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva,
- surveillance nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas celého roka 2011 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom

období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 15. roku života. Zaznamenali sme 15 prípadov ochorenia na TBC u dospelých osôb, 16 ochorení na pertussis a tri ochorenia na zápal mozgových blán spôsobených pneumokokom.

Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sa vyskytlo 6 ochorení na VHA.

Kontrola plnenia imunizačného programu

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi:

- pravidelným kontaktom s očkujúcimi pediatrami pri riešení problémových situácií ako je nedostavenie sa rodičov s deťmi na očkovanie, písomné predvolávanie, zmeny očkovacích látok, zmeny schém, prísťahovanie detí z iných krajín a zostavenie ďalších imunizačných postupov atď. Konzultácie na uvedené témy patria do rutinnej dennej práce epidemiológov
- mesačnými informáciami o výskyte prenosných ochorení zasielaných zároveň s novinkami v oblasti imunizácie
- administratívna kontrola očkovania v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce sa vykonala k 31.8. 2010 v mesiaci september u pediatrov v 61 ambulanciách pre deti a dorast

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a jednak o možnosti očkovania osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 2231 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých vykonávali edukačnú činnosť, ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BB, BA, LF UK, SAV, HPL Bratislava, Galanta, Levice, Komárno, ALPHA MEDICAL Bratislava), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu, pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBs Ag (23x) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach (6 prípadov) boli vykonané protiepidemické opatrenia s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. Pri negatívnych výsledkoch bolo zahájené očkovanie u 38 osôb.

V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia RH o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nálezom v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 39 poranení).

Evidujeme 17 novodiagnostikovaných anti HCV pozitívnych osôb.

V rámci vykonávania surveillance nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach. V roku 2011 bolo vykonaných 376 previerok s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia. Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, úrovni zdravotníckej starostlivosti, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov 254 krát. Komisia pre riešenie problematiky nozokomiálnych nákaz pri lôžkových zdravotníckych zariadeniach zasadala dva krát (v Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie a v MN Zlaté Moravce).

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky jednak na lôžkových oddeleniach nemocníc, centrálnych sterilizáciách, operačných sálach, ako aj na ambulanciách s rôznym zameraním. Skontrolovaných bolo 632 sterilizačných prístrojov a vykonalo sa 1319 odberov. Formou rozhodnutia RH bolo schválených 9 prevádzkových poriadkov.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V roku 2011 sme zabezpečili 107 odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku.

6.3 Epidemiologický informačný systém

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systému rýchleho varovania.

- vložených 3230 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO (107 odberov – 85 izolátov)
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení pracovníci odd. epidemiológie sa podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri akciách individuálnych aj hromadných zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, BMI, cholesterolu, glukózy, telesného tuku a poradenstva. Bolo realizovaných 17 výjazdových akcií, pri ktorých sa vyšetrilo 808 klientov.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení. V roku 2011 sme vykazovali 12 epidémií: A09 (4x), A08.0 (3x), B86 (2x), A02 (1x), A08.1 (1x), J06 (1x).

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance. Pozornosť sa venovala výskytu akútnych chabých paréz, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali 14 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí a to z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí negatívne.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Nitre- oddelenie epidemiológie v roku 2011 zabezpečoval plnenie aktivít v rámci NP prevencie HIV a AIDS v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce.

Preventívne aktivity - Edukačné programy zamerané na mládež a iné edukačné aktivity
V spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže oddelenie podpory zdravia zabezpečilo v roku 2011 distribúciu propagačných materiálov zameraných na prevenciu HIV/AIDS do jednotlivých škôl v Nitre.

Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS

Oddelenie podpory zdravia uskutočnilo prednášky spojené s besedou so zameraním na prevenciu HIV/AIDS v jednotlivých ročníkoch na 2. stupni ZŠ Jána Domastu v obci Cabaj-Čápor pre 7., 8. a 9. Ročník (cca pre 83 žiakov). V priestoroch RÚVZ Nitra a vo vyčlenenej výlohe v centre mesta Nitra boli vyhotovené panely k danej problematike. Oddelenie epidemiológie všetkým lekárom prvého kontaktu zaslalo elektronickou poštou informáciu o výskyte HIV v SR k 30.6.2011 (zdroj www.uvzsr.sk) a informáciu o výskyte HIV/AIDS v Nitrianskom kraji za posledných 10 rokov (zdroj EPIS).

Testovanie, poradenstvo, sledovanie (6.2)

Laboratórna diagnostika HIV

V spolupráci s klinikou klinickej mikrobiológie vo FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 42 krát u poranených zdravotníckych pracovníkov a 28 krát bolo vykonané vyšetrenie u pacientov.

V 2 prípadoch (u 1 laboratórne potvrdeného nosičstva vírusu HIV a 1 prípadu AIDS) bol vykonaný zber epidemiologických údajov a vloženie do EPISu.

Špecializovaná poradňa HIV / AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Jej činnosť bola vykonávaná plynule počas celého roka 2011 na základe požiadaviek klientov. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 46 klientom, čo je viac ako 3-násobok v porovnaní s rokom 2010, kedy bolo poradenstvo poskytnuté len 14-tim klientom. Poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo vykonaných 120 návštev a 178 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok a antigénu bolo odobratých 46 sér a v 13-tich prípadoch bol vydaný certifikát do zahraničia. Poradňu navštívilo 27 mužov a 20 žien. V roku 2011 bolo v 25 prípadoch vykonané vyšetrenie anonymne. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

9.10 Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

V rámci programu „**CLEAN CARE IS SAFER CARE**“ vyhláseného WHO, ktorý bol v tomto roku zameraný na dodržiavanie 5 momentov v dezinfekcií rúk, sme vykonali nasledovné aktivity:

Téma 2011 pre SR : Hygiena a dezinfekcia rúk – dodržiavanie
5 momentov v dezinfekcií rúk

1. V rámci i kampane boli vykonávané kontroly dezinfekcie rúk u zdravotníckych pracovníkov – Chirurgické operačné sály – sestry a lekári FN Nitra (stery z rúk)

2. Aktivity zamerané na dodržiavanie 5 momentov pri dezinfekcii rúk boli vykonávané: FN Nitra (14 kliník a 7 oddelení), MNsP Zlaté Moravce (4 oddelenia), Špecializovaná nemocnica Nitra – Zobor (6 oddelení), Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie (4 oddelenia), Alegreta – očné centrum Nitra, MC Pro Care Nitra (20 ambulancií), Kardiocentrum s.r.o. Nitra (lôžková časť a 5 ambulancií), MKP Centrum s.r.o. Nitra (7 ambulancií), Avelane – klinika plastickej chirurgie
3. V ambulanciách: Duslo Šaľa (14 ambulancií), všetci lekári 1. kontaktu všeobecní aj detskí v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa, 4 odborné ambulancie v Poliklinike Nitra, 5 odborných ambulancií v Poliklinike Vrábľa, 5 odborných ambulancií v Poliklinike Šaľa, 2 odborné ambulancie v ZS Topoľčianky, 5 odborných ambulancií v Zlatých Moravciach, Jednodňová nitrianska chirurgia s.r.o. Nitra
4. Formou zaslania edukačného materiálu o správnej technike umývania a dezinfekcii rúk pri výskyte infekčných ochorení (hnačky, hepatitídy) boli informované všetky školy v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa (materské, základné aj stredné)
5. V iných zdravotníckych zariadeniach – uveďte: dialyzačné strediská (3 pracoviská 2x Nitra a 1x Šaľa), Hospic sv. Bernadety Nitra
6. V zariadeniach dlhodobej starostlivosti - ZSS Olichov, ZSS Borinka –Nitra
7. V iných zariadeniach (napr. zdravotníckych školách, zdravotníckych univerzitách) – uveďte: SZŠ Nitra, UKF – fakulta ošetrovateľstva Nitra
  - V rámci kampane bola problematika správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk spracovaná aj do prednášky pre účastníkov celouštavného seminára RÚVZ Nitra – máj 2011 „Dezinfekcia rúk – alfa a omega zdravotníckeho pracovníka“

V súvislosti s kampaňou „**Európsky imunizačný týždeň**“, ktorá sa uskutočnila v dňoch 23.4. – 30.4.2011 sme realizovali nasledovné aktivity:

1. Na internetovej stránke RÚVZ boli zverejnené informácie o prebiehajúcom EIW pre laickú verejnosť a pre zdravotníckych pracovníkov, študentov SZŠ v Nitre a UKF v Nitre články o očkovaní všeobecne, (druhy očkovania, bezpečnosť očkovacích látok, o význame očkovania - eliminácia vakcinačných dier) a vyhodnotenie kontroly očkovania k 30.8.2010.
2. Printovým médiám – Nitrianske noviny v Nitre a Tekovské v Zlatých Moravciach - boli zaslané články o význame očkovania a prebiehajúcom EIW v SR.
3. Na RÚVZ bola vytvorená nástenná tabuľa, pred úradom a na Mestskom úrade v Nitre v klientskom centre inštalovaný informačný panel s materiálom k danej veci.
4. Počas EIW sa v rámci vakcinačnej poradne prostredníctvom odborných pracovníkov odboru epidemiológie boli poskytované konzultácie o očkovaní do zahraničia a o očkovaní proti ovčím kiahňam, proti VHA a VHB pre verejnosť.
5. V spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy RÚVZ v Nitre boli realizované prednášky o rizikách ochorenia detí na VHA a o význame a efektívite očkovania spojené s diskusiou pre matky na materskej dovolenke v materskom centre „Mama klub“, Na Hôrke v Nitre a v Centre voľného času na Topoľovej ulici v Nitre „Lienky - Lienočky“ a taktiež tu bol zanechaný edukačný materiál.
6. V spolupráci s oddelením HDM RÚVZ v Nitre cestou Krajského školského úradu v Nitre bola zabezpečená distribúcia edukačného materiálu o prevencii ochorenia na vírusovú hepatitídu typu A pre žiakov ZŠ a študentov SŠ v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce a jeho umiestnenie v daných zariadeniach.
7. Pre účastníkov Gremiálnej porady riaditeľa RÚVZ v Nitre boli poskytnuté informácie o prebiehajúcej kampani EIW (Európsky imunizačný týždeň). Zároveň boli informovaní o náraste antivakcinačných skupín, o náraste počtu rodičov odmietajúcich

očkovanie v okrese Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, ako aj o dôsledkoch v prípade výskytu tzv. vakcinačných dier.

8. Prednáška s názvom „Epidemiologický informačný systém v SR“ – register pacientov s prenosnými ochoreniami, bola prednesená študentom katedry Bezpečnosti potravín SPU v Nitre. Cieľovú skupinu tvorili študenti v počte 20. Súčasťou prezentácie boli aj informácie o alimentárnych ochoreniach preventabilných očkovaním.

Činnosť odboru epidemiológie za obdobie od 1.1. 2011 do 31.12.2011

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 2231 - krát, bolo uskutočnených 1762 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, 3159 výpisov potrebných údajov k spracovaniu nákaz ev. analýz, v 176 prípadoch boli nariadené opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení rozhodnutím regionálneho hygienika, v 1850 prípadoch boli vykonané poradenské aktivity, kontrola HER bola vykonaná v 376 prípadoch, spracovanie chrípky a CHPO 52 – krát.

Činnosť odboru/oddelenia epidemiológie

Odbor/oddelenie epidemiológie		Počet
Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákazy (okrem NN)	o prvá návšteva v ohnisku	2231
	o opakované návštevy v ohnisku	511
	o počet vyšetrených osôb	311
	o zvýšený zdravotný dozor	1
	o lekársky dohľad	175
	o iné protiepidemické ochorenia	397
Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN):	o vzorky biologického materiálu celkom	362
	o vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia:	15
	o voda	42
	o potraviny	72
	o iné	
Výpisy potrebných údajov k spracovaniu nákaz, ev. analýz	o z chorobopisov	1344
	o zo zdravotných záznamov	892
	o z laboratórnych protokolov	909
	o iné	14
Imunizačný program	o metodické návštevy lekárov	61
	o kontrola očkovania (počet očkovaných)	15437
	o kontrola skladovania očkovacích látok	61
	o iné	110
Analýza epidemiologickej situácie	o denná	250
	o týždenná	52
	o mesačná	12
	o ročná	3
	o iná	3
	o príprava podkladov	2231
Poradenstvo	o v zdravotníctve	233
	o v ohniskách rodinných	1446

	○ v ohniskách kolektívnych	171
Odborné expertízy	○ správa ○ rozbor ○ podklad ○ stanovisko ○ expertíza	34 11 4 44 0
Účasť na konferenciách	○ aktívna (názov prezentácie, podujatie) ○ pasívna	10 11
Publikácie v odborných a vedeckých časopisoch	○ autor ○ spoluautor (kompletne vypísať – názov, autorov, časopis/zborník/ - podľa STN)	0 0
Práca na osobitných štúdiách a programoch	○ zber podkladov ○ sumarizácia ○ analýza ○ iné (príprava)	0 5 0 0
Potvrdenie o epidemiologickej situácii		70
Vydané certifikáty (AIDS)		13
ŠZD – cielená kontrola HER a BOT v súvislosti s výskytom NN	○ kontroly pracoviska ○ opakované návštevy ○ odber vzoriek zo sterilných materiálov ○ odber vzoriek z prostredia ○ odber vzoriek z ovzdušia ○ odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov ○ odber iných vzoriek ○ počet testovaných HVS ○ počet testovaných AUT ○ počet testovaných EO ○ počet testovaných FS ○ iná sterilizačná technika	0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0
ŠZD - kontrola HER a BOT v ZZ	○ kontroly pracoviska ○ opakované návštevy ○ odber vzoriek zo sterilných materiálov ○ odber vzoriek z prostredia ○ odber vzoriek z ovzdušia ○ odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov ○ odber iných vzoriek ○ počet testovaných HVS ○ počet testovaných AUT ○ počet testovaných EO ○ počet testovaných FS ○ iná sterilizačná technika	300 76 230 965 39 76 9 370 238 0 12 12
Epidemiologické vyšetrowanie v súvislosti s chorobou z povolania	○ počet osôb ○ počet vzoriek odobratého materiálu ○ počet vyžiadaných potvrdení	0 0 0
Týždenné spracovanie chrípky a chrípke podobných ochorení	○ v okrese ○ v kraji	52 52

ŠZD	○ štúdie projektov	25
	○ konzultácie	229
	○ spracovanie	14
	○ kolaudácia	1
	○ vydanie posudku	0

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF).

Mikrobiológia životného prostredia

1.6 Monitoring kvality rekreačných vôd v súlade s európskou legislatívou – vyšetrených bolo 668 vzoriek rekreačných vôd t.j. 5 344 ukazovateľov. Z tohto počtu bolo 10 vzoriek nevyhovujúcich v ukazovateli *Pseudomonas aeruginosa*.

1.8 Monitoring kvality pitných vôd v súlade s európskou legislatívou – bolo vyšetrených 1 746 vzoriek pitných vôd t.j. 20 952 ukazovateľov. Mikrobiologicky nevyhovujúcich bolo 147 vzoriek, pričom limitné hodnoty boli najčastejšie prekračované v ukazovateľoch kultivovateľné mikroorganizmy (83 vzoriek), koliformné baktérie (64 vzoriek).

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie (227 depistážnych vzoriek a 231 vzoriek potravín).

Na prítomnosť baktérií rodu *Salmonella* bolo vyšetrených 201 vzoriek potravín, z toho 4 vzorky boli pozitívne, vzorky potravín na *Campylobacter* boli zastúpené v počte vyšetrení 30, všetky vzorky boli negatívne.

7.2 Legionelly a améby v zdravotníckych zariadeniach, v nebytových budovách a oddychových zónach (15 vzoriek vody na vyšetrenie prítomnosti legionell). 14 vzoriek bolo odobratých z bazénov s vodnými atrakciami a 1 vzorka z okresu Levice v súvislosti s epidemiologickou udalosťou. Všetky vyšetrené vzorky boli negatívne.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody (101 vzoriek t.j. 1 212 ukazovateľov). Z tohto počtu bolo 8 vzoriek závadných, pre prítomnosť *Pseudomonas aeruginosa* (4 vzorky), počet kultivovateľných mikroorganizmov (3 vzorky) a počet koliformných mikroorganizmov (1 vzorka).

Oddelenia chemických a fyzikálnych analýz i NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov k 31.12.2011.

1. V rámci projektu **č.1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie** sa analyzovalo 687 vzoriek , čo je 3198 ukazovateľov.

2. Projekt **č.2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.** Vykonala sa objektivizácia fyzikálnych faktorov (hluk, vibrácie, mikroklimatické podmienky) na pracovných miestach v 76 závodoch, t.j. 1811 meraní. Na oddelení chemických a fyzikálnych analýz sa analyzovalo 317 vzoriek ovzdušia (prašnosť a chemické škodliviny), čo je 433 ukazovateľov. V rámci NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov sa analyzovali vzorky ovzdušia (186) i stavebného materiálu (73 vzoriek).

3. Pre realizáciu projektu **č.2.3 Zdravé pracoviská** bola vybraná spoločnosť DUSLO a.s., Šaľa zameraná na chemickú výrobu, ako relatívne najstabilnejší podnik v regióne. Na pracoviskách tohto závodu sa odobralo a analyzovalo 8 vzoriek na stanovenie prašnosti.

4. V rámci projektu **č.2.4 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl** sa odobralo a analyzovalo 296 vzoriek ovzdušia na prítomnosť azbestu, polycyklických aromatických uhlíkov, chrómu a niklu, čo je 314 ukazovateľov.

5. V súlade s plánom úloh sa naďalej vykonáva monitoring jodidácie kuchynskej soli vo vzorkách soli na obsah jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Monitoring je napojený na riešenie projektu **č.3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli**. Za hodnotené obdobie sa vykonala analýza 118 vzoriek s 352 ukazovateľmi.

6. V rámci projektu **č.7.3 Minerálne a pramenité balené vody** sa pokračovalo v analýzach minerálnych a pramenitých vôd. Analyzovalo sa 130 vzoriek s 1300 ukazovateľmi.

9.PODPORA ZDRAVIA

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“ Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva

V územnom celku RÚVZ so sídlom v Nitre (okres Nitra, Šaľa, Zlaté Moravce) sme úlohu realizovali formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, semináre, konzultácie, dotazníky, panely, tlačové správy). V oblasti prevencie a zdravotno-výchovného pôsobenia sme sa orientovali na všetky vekové kategórie s cieľom motivovať, utvárať vedomosti, postoje a návyky zameraných na zachovanie a zlepšenie zdravia jednotlivca i populačných skupín. Konkrétne realizačné výstupy plnenia Národného programu podpory zdravia na úseku podpory zdravia sa týkali plnenia cieľov č. 1,2,4,5,6,10,11. Plnenie cieľov sa obsahovo prekrývalo s plnením viacerých a ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia podpory zdravia (úlohy 9.2, 9.3, 9.5, 9.7, 9.8, 9.9 a 9.10), kde sú uvedené jednotlivé aktivity v kontexte s NPPZ .

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“

Plnenie úlohy malo veľmi dobrú odozvu zo strany seniorov. V priebehu roka 2011 sme v 1. aj 2. polroku 2011 vykonali výjazdy poradne zdravia do Senior klubov v Nitre s vyšetrovaním klientov na rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení, s následným poradenstvom a individuálnymi zdravotno-výchovnými konzultáciami. Celkovo sme vyšetrili 75 seniorov.

Propagačnou formou sme podporili informačnú kampaň: „Týždeň uvedomenia si mozgu“ od 14.3. – 20.3.2011, ktorej iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia Memory, Centrum memory. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka. Oslovili sme kluby dôchodcov, domovy dôchodcov a sociálnych služieb, ktorým sme rozposlali zdravotno-výchovné materiály z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti. V priestoroch RÚVZ Nitra sme uskutočnili prednášku pre seniorov na tému: „Čo

je to Alzheimerova choroba a ako ju zvládnuť v domácom prostredí“. Súčasťou prednášky bola propagácia materiálov nadácie MEMORY, Alzheimerovej spoločnosti.

V roku 2011 sme nadviazali spoluprácu s novovzniknutou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska v pre mestskú časť Zobor. V rámci propagácie kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorý sa konal pod gesciou RÚVZ v Banskej Bystrici a CINDY programu SR sme distribuovali do JDS pre mestskú časť Zobor účastnícke listy a prihlášky do tejto súťaže.

Celkove sme odprednášali 7 prednášok v kluboch dôchodcov a domovoch dôchodcov a pre Jednotu dôchodcov (JDS 3 x, Klub seniorov na Baničovej ul. v Nitre – 2 x, Domov dôchodcov a sociálnych služieb na Železničiarkej ul. v Nitre 1 x, Borinka – Zariadenie sociálnych služieb na Dolnočermánskej ul. – 1 x). Témy prednášok boli venované problematike hypertenzie u starších osôb, úprave nadváhy u starších osôb, zásadám správnej výživy u seniorov, dodržiavania pitného režimu, aktívneho využívania voľného času, zdravého a úspešného starnutia, prevencii úrazov a problematike Alzheimerovej choroby.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

O ponuke našich aktivít sú materské centrá informované priebežne, resp. na základe ich požiadavky. V sledovanom období r. 2011 sme uskutočnili 8 prednášok (3 x materské centrá v Nitre a 1 x materské centrum v Šali). Prednášky boli zamerané na zásady zdravej výživy, dodržiavanie pitného režimu, ochrana pred slnečným žiarením, pohybovú aktivitu). Napriek našej aktivite a ponuke sa nám nepodarilo rozvinúť spoluprácu s inými materskými centrami z dôvodu malého záujmu zo strany mladých matiek.

V oblasti ochrany detí a mládeže pred násilím s osobitným dôrazom na problematiku komerčného sexuálneho zneužívania detí a mládeže sme pôsobili tým spôsobom, že sme do jednotlivých materských centier a domova pre osamelé matky s deťmi na Krčméryho ul. v Nitre distribuovali zdravotno - výchovné materiály s informáciami o možnostiach pomoci, pokiaľ by sa ocitli v ohrození domáceho násillia.

9.3.2 „Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V oblasti stomatohygieny sme odprednášali 5 prednášok (materské centrum Mama klub v Nitre na ul. Na hôrke 2 x, materské centrum Lienkovo v Nitra – Chrenová 1 x, materské centrum Mamy mamám v Šali na Družstevnej ul. 1 x, 1 x Špeciálna ZŠ v Nitre na Červeňovej ul.). Prednášky boli zamerané na prevenciu zubného kazu a dodržiavania správnej životosprávy. Počas prednášok sme použili vzorový model chrupu a modelovej zubnej kefky. Pre spustenie programu boli deťom premietnuté videokazety s názvom „Prečo vlk šušlal“ a DVD „Prečo zvieratka bolia zúbky?“ Spolupracovali sme s MUDr. Danielom Pribišom detským stomatológom, ktorý nám ochotne pomohol po odbornej stránke, týkajúcej sa nácviku a správnej techniky čistenia zubov.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od socioekonomických podmienok a veku. Lídrom projektu je

Národný inštitút pre zdravie a pohodu v Helsinkách vo Fínsku. Na Slovensku je koordinátorkou projektu MUDr. Mária Avdičová, PhD. Realizácia projektu sa stala súčasťou Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev. EHES monitoruje výskyt rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a biochemickej analýzy vzoriek krvi. Jedná sa o aktivitu Európskej únie. Realizácia projektu sa stala súčasťou Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev.

Projekt pozostával z 2 fáz – 1. fáza pilotná štúdia, bola realizovaná v regióne Banská bystrica a II. fáza – štúdia na národnej úrovni, ktorá sa realizovala vo všetkých okresoch SR. Úlohy vyplývajúce z vyššie uvedeného projektu RÚVZ so sídlom v Nitre realizoval v 2. polroku 2011. Náhodným výberom (z centrálnej evidencie obyvateľstva) bolo vybraných 70 respondentov z okresu sídla RÚVZ Nitra. Z celkového počtu 70 respondentov bolo ku dňu 31.12.2011 vyšetrených 28 respondentov (vyšetrenia budú pokračovať v priebehu januára 2012). Informácie o realizácii projektu boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ Nitra, vyhotovené boli informačné panely, obvodným lekárom sme zaslali letáky a informačné listy o realizácii projektu.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA – AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Oddelenie Podpory zdravia venovalo osobitnú pozornosť významným dňom venovaným problematike zdravia vyhlásených Svetovou zdravotníckou organizáciou. Pri príležitosti významných svetových dní sme pravidelne poskytovali informácie širokej verejnosti vo forme besied a prednášok, vyhotovením informačných panelov, uverejnením tlačových správ na web stránku RÚVZ Nitra a regionálnych novín.

Konkrétne aktivity:

- **Svetový deň proti rakovine 4.2.2011** Pri tejto príležitosti sme pripravili v centre mesta informačný panel určený pre mužov a dospievajúcich mladíkov o prevencii rakoviny a jej včasnom zistení na tému: „Páni, nielen Vaše auto, ale i Vaše telo potrebuje technickú kontrolu“.
- **Svetový deň vody 22. marec 2011**, V spolupráci s environmentálnou poradňou zdravia sme uskutočnili pre verejnosť „Deň otvorených dverí“. Oddelenie HŽP vykonávalo orientačné vyšetrenie vody N-testom v ukazovateli dusitany a dusičnany a OPZ zabezpečovalo poradenstvo a informácie o význame vody pre zdravie človeka, o dodržiavaní pitného režimu a distribúciou letákov o pitnom režime. Informácie o Svetovom dni vody sme uverejnili na web stránke RÚVZ Nitra a v regionálnych novinách Nitrianske noviny MY. Pred vstupom do budovy RÚVZ sme vyhotovili 2 informačné panely. V materskom centre Lienočky v Nitre sme uskutočnili prednášky na tému: „Dodržiavanie správneho pitného režimu“.
- **Svetový deň tuberkulózy 24. marec 2011**, v priestoroch RÚVZ a v centre mesta Nitry sme umiestnili informačný panel, ktorého cieľom bolo informovanie verejnosti o tomto závažnom ochorení
- **Svetový deň zdravia 7.4.2011** Heslom tohoročného svetového dňa zdravia bolo „Celosvetové rozšírenie antimikrobiálnej rezistencie“. V priestoroch RÚVZ Nitra sme zabezpečili „Deň otvorených dverí“. Hlavným cieľom tohto podujatia bolo propagovanie zdravého životného štýlu, motivácia ľudí k starostlivosti o vlastné zdravie a odborné poradenstvo, týkajúce sa základných informácií o zdravotných rizikách a predchádzaní vzniku chronických neinfekčných ochorení. Okrem poradenských služieb bolo pre záujemcov poskytnuté meranie tlaku krvi, pulzu, indexu telesnej hmotnosti BMI, indexu centrálnej

obezity WHR, hmotnostného percenta telesného tuku prístrojom OMRON a meranie cholesterolu, triglyceridov a glukózy. O vyšetrenia a poradenské služby prejavilo záujem celkovo 27 návštevníkov (z toho bolo 22 žien a 5 mužov). Získané výsledky poukázali na veľmi vysoký výskyt nadváhy a obezity, rovnako ako aj výskyt vysokého krvného tlaku. Svetový deň zdravia sme dali do povedomia našim občanom prostredníctvom informačných panelov, uverejnením tlačovej správy na web stránku RÚVZ a v Nitrianskych regionálnych novinách MY. Pre študentov druhých a tretích ročníkov gymnázia v Nitre sme v priestoroch odd. podpory zdravia sme uskutočnili 2 prednášky o zdravom životnom štýle.

➤ **Európsky imunizačný týždeň 23. – 30. apríla 2011** – Tohoročné heslo Európskeho imunizačného týždňa bolo: Predchádzať, Ochraňovať, Očkovať. Význam a dôležitosť očkovania sme spropagovali verejnosti prostredníctvom informačných panelov. Do materských centier sme distribuovali zdravotno – výchovné materiály, ktoré sa týkali očkovania proti vírusovej hepatitíde typu A.

➤ **Svetový deň – Pohybom ku zdraviu 10.5.2011** . na web stránku RÚVZ Nitra sme uverejnili článok, ktorý bol zameraný na zdravotné riziká vyplývajúce z nedostatku pohybovej aktivity, a s konkrétnymi návrhmi na riešenie tohto celospoločenského problému. Občanom mesta Nitry sme význam pohybovej aktivity spropagovali prostredníctvom informačných panelov s konkrétnymi návrhmi a odporúčaniami na zmenu životného štýlu a zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli umiestnené na viditeľnom mieste vo frekventovanej časti mesta Nitry. V rámci svetového dňa Pohybom ku zdraviu sme odprednášali 4 prednášky na základných školách. Na web stránku RÚVZ Nitra sme uverejnili aktuálny článok

➤ **Dni zdravia pre občanov mesta Nitry 1. – 2. 6.2011** Na „Dňoch zdravia poriadaných mestom Nitra, RÚVZ so sídlom v Nitre ako spoluorganizátor tohto podujatia, v spolupráci s oddelením epidemiológie zabezpečoval zdravotno – výchovné aktivity. Počas týchto dní sme verejnosti vyšetrovali rizikové biochemické ukazovatele kardiovaskulárnych ochorení, poskytli sme odborné individuálne poradenstvo zamerané na podporu zdravia a prevenciu KVO. Záujem o vyšetrenie prejavilo celkovo 81 návštevníkov. Na akcii okrem RÚVZ so sídlom v Nitre participovali aj iné zložky (MsÚ Nitra, zdravotné poisťovne VŠZP, UNION, SČK, Kultúrne osvetové stredisko, Univerzita Konštantína filozofa – katedra ošetrovateľstva, nadácia Memory, n.o., a iné).

➤ **Svetový deň bez tabaku 31.5.2011** je tohto roku zameraný na tému „Rámcový dohovor na kontrolu tabaku“, mal za cieľ vyzdvihnúť zdravotné riziká spojené s užívaním tabaku a podporovať efektívne stratégie redukovania jeho konzumácie. V rámci Svetového dňa bez tabaku sme zrealizovali 8 prednášok z toho 1 x pre deti MŠ, 5 x pre žiakov ZŠ a 2 x pre študentov gymnázia). Zároveň sme distribuovali do týchto škôl letáky pod názvom: „31. máj Svetový deň bez tabaku“, „10 dôvodov ako prestať s fajčením“. Pre spštenie programu sme deťom predškolského veku premietli DVD kazetu s názvom „Kde bolo tam bolo – fajčenie škodilo“ a žiakom ZŠ sme premietli videokazetu s názvom „Fajčenie vražiaci návyk“.

➤ **Svetový deň proti zneužívaniu drog 26.6.2011** Na Strednej odbornej škole stavebnej v Nitre sme zrealizovali 2 prednášky zamerané na prevenciu drogových závislostí. Celkovo bolo edukovaných 72 poslucháčov. Súčasťou prednášok bolo premietnutie videofilmu „Biele hroby“ a DVD kazety „Play true – Ži pravdivo, neklam sám seba. Súčasťou aktivít bola spolupráca s odd.hygieny detí a mládeže, ktoré nám zabezpečilo distribúciu zdravotno - výchovných materiálov, videokaziet, DVD a letákov aj do iných škôl. Vo vestibule RÚVZ sme pripravili informačný panel k danej problematike.

➤ **Svetový deň Alzheimerovej choroby 21.9.2011** V priestoroch RÚVZ Nitra sme uskutočnili prednášku pre seniorov na tému: „Čo je to Alzheimerova choroba a ako ju zvládnuť v domácom prostredí“. Súčasťou prednášky bola propagácia materiálov nadácie MEMORY, Alzheimerovej spoločnosti.

- **Svetový deň srdca 29.9.2011** V priestoroch RÚVZ Nitra sme uskutočnili pre verejnosť – Deň otvorených dverí. Záujemcom boli poskytnuté služby – meranie krvného tlaku, biochemických parametrov s využitím prístroja Reflotron, u fajčiarov vyšetrenie prístrojom Smokerlyzér, poradenstvo o zdravom životnom štýle. Celkovo sme vyšetřili 60 klientov. V rámci mesiaca o srdcových témach sme zrealizovali prednášky zamerané na elimináciu rizika KVCH t.j. plynulosť rozvoja od nesprávnych stravovacích návykov naučených v rodine, cez rozvoj rizikových faktorov v adolescencii a dospelosti (12 prednášok, 3 besedy pre 817 účastníkov zameranú na zmenu životného štýlu vrátane nesprávnych stravovacích návykov, dodržiavanie pitného režimu a pohybovú aktivitu. V rámci Dňa otvorených dverí sme pripravili v priestoroch RÚVZ Nitra informačné panely, uverejnili sme tlačovú správu na web stránku RÚVZ a v Nitrianskych novinách MY.
- **Medzinárodný deň bez fajčenia 16.11.2011** V rámci medzinárodného dňa bez fajčenia oddelenie podpory zdravia v spolupráci s Fakultnou nemocnicou v Nitre – odd. pneumológie zrealizovalo v priestoroch Mestského úradu v Nitre pre verejnosť zdravotno – výchovnú akciu počas ktorej sa vykonávali nasledovné vyšetrenia: meranie smokerlyzérom, stanovenie stupňa závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka, spirometrické vyšetrenie, poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Záujem o tieto vyšetrenia prejavilo celkovo 39 návštevníkov. V centre mesta sme pripravili informačný panel pre obyvateľov s možnosťou získania informácií o škodlivosti fajčenia.
- **Svetový deň boja proti AIDS 1.12.2011** Pri príležitosti „Svetového dňa boja proti AIDS“ boli uskutočnené 2 prednášky pre žiakov 8. a 9. ročníkov základných škôl (ZŠ Rišňovce a ZŠ Čápor). V rámci tohto svetového dňa sme zabezpečili distribúciu letáku „AIDS“ na jednotlivé ZŠ a SŠ v Nitre, v Šali a v Zlatých Moravciach (distribúciu materiálov zabezpečilo odd. hygieny detí a mládeže).

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU (nepárny kalendárny rok)

V rámci celonárodnej medzinárodne koordinovanej 4. kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie Vyzvi srdce k pohybu sme uskutočnili tieto aktivity: Kampaň sme zmedializovali prostredníctvom tlače v regionálnych novinách Nitrianske noviny MY, rádia MAX a televízie CENTRÁL. Informácie o priebehu súťaže sme uverejnili na web stránku RÚVZ so sídlom v Nitre. Vo vestibule budovy RÚVZ Nitra a v centre mesta sme pripravili informačné panely o kampani, s cieľom informovať a motivovať čo najviac obyvateľov. Informácie o kampani a distribúciu účastníckych listov (celkovo 250) sme poskytli do týchto zariadení: RÚVZ so sídlom v Nitre, klientom poradne zdravia, Fakultná nemocnica Nitra, oslovili sme lekárov prvého kontaktu, gynekológov, Mestský úrad Nitra, Obecné úrady, Všeobecnú zdravotnú poisťovňa, Jednoty dôchodcov Slovenska v rámci okresu Nitra a jednotlivé podniky. Účastnícke listy sme rozdali aj do 5 základných škôl v meste Nitra, pre deti, ktoré v tejto súťaži vystupujú ako detskí podporovatelia, ktorí dohliadajú a organizujú pre svojich rodičov podujatia spojené s pohybom. Pre pracovníkov prevažne so sedavým zamestnaním podniku COOP Jednota na Štefánikovej ul. sme uskutočnili prednášku so zameraním na prevenciu kardiovaskulárnych ochorení, obezity, zvýšenie pohybovej aktivity a správnej životosprávy s cieľom motivácie o zapojenie sa do súťaže Vyzvi srdce k pohybu. V rámci prednášky boli vykonané biochemické, somatické a antropometrické vyšetrenia (meranie krvného tlaku, pulzu, cholesterolu, BMI, WHR) pre 35 účastníkov, ktorým bolo poskytnuté aj individuálne poradenstvo. Po ukončení súťaže bolo vyzbieraných a zosumarizovaných 51 vyplnených účastníckych listov, ktoré boli následne odoslané na vyhodnotenie gestorovi RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Národný program prevencie obezity sa v roku 2011 realizoval väčšinou pri poradenskej činnosti v základnej poradni zdravia, poradne zdravej výživy a poradne detí a mládeže u klientov s rizikom nadváhy a obezity s osobitnou pozornosťou venovanou prevencii nadváhy a obezity.

Všetky aktivity boli zamerané na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti zdravého životného štýlu, zdravej výživy a následkoch pohybovej inaktivity. Na základných a stredných školách sme uskutočnili prednášky a besedy (14 x) zameraných na prevenciu obezity, negatívne vplyvy na zdravie v dôsledku zvýšeného príjmu kalórií a nedostatku aktívneho pohybu 4 x MŠ Nitra, 10 x ZŠ

Význam pohybovej aktivity sme spropagovali verejnosti v mesiaci máj 2011 pri príležitosti svetového dňa "Pohybom ku zdraviu". V zmysle uvedeného sme informovali rôzne vekové skupiny populácie o potrebe voľno - časovej pohybovej aktivity pre zdravie.

9.9 CINDY PROGRAM SR

V rámci CINDY programu boli aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov. Naďalej sa realizovali individuálne a skupinové intervencie v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia. V roku 2011 základnú poradňu navštívilo celkovo 380 prvýkrát vyšetrených klientov. Poradenská činnosť bola zameraná na monitorovanie rozhodujúcich rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení (meranie TK, cholesterolu, glukózy, BMI atď.). Vyšetreniu predchádzalo vyplnenie dotazníka „Test zdravé srdce“. Vypísaným dotazníkom absolvovali klienti vyšetrenie skladajúce sa z overenia rodinnej a osobnej anamnézy, zhodnotenia stravovacích zvyklostí, úrovne pohybovej aktivity. Spektrum bolo doplnené zhodnotením aktuálnych biochemických a antropometrických vyšetrení. Klientom bolo poskytnuté komplexné odborné poradenstvo a odporučili sa im optimálne a primerané zmeny v spôsobe životného štýlu zamerané na zlepšenie zdravia prirodzeným nefarmakologickým spôsobom.

V záujme dostupnosti preventívneho vyšetrenia sme realizovali komplexné vyšetrenia a poradenstvo priamo na pracoviskách. Pri týchto aktivitách sa spolupracovalo so zdravotnými poisťovňami (VŠZP, UNION) a Slovenským červeným krížom. V roku 2011 sme uskutočnili 29 výjazdov, pri ktorých bolo vyšetrených celkovo 1022 klientov, za neštandardných podmienok (to znamená, že nebolo robené komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych, ale len čiastkové).

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Spolupráca so školami podporujúce zdravie bola realizovaná aj prostredníctvom poradní pre deti a mládež. Všetky aktivity boli zamerané na dosiahnutie zdravšieho spôsobu života detí v školskom prostredí.

Na základe Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015 sme edukačne pôsobili v problematike prevencie úrazovosti u detí a zrealizovali sme 2 prednášky. Školám boli distribuované edukačné materiály zamerané na bezpečnosť cestnej premávky – BECEP. Edukačné materiály boli distribuované do 7 materských škôl v Nitre a 9 základným školám v okrese Nitra (distribúcia letákov, zapožičanie DVD kaziet „Dopravné nehody a prvá pomoc“, výchovno - vzdelávacie spoty: Chodci v cestnej premávke, Zodpovední cyklisti, Nepozornosť za volantom, Rýchlosť a agresivita na ceste, Alkohol a drogy za volantom).

Prednášku zameranú na výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, a prevencii sexuálne prenosných ochorení sme uskutočnili v základnej škole v Branči pre žiakov 7 – 9 ročníkov (edukovaných bolo 87 žiakov).

V oblasti primárnej prevencie drogových závislostí sme edukačne pôsobili formou prednášok a besied na troch základných školách v Nitre pre žiakov 6 – 9 ročníkov. (ZŠ Tulipánova, ZŠ v obci Čápor, ZŠ vo Veľkom Záluží, Stredná odborná škola stavebná. Súčasťou prednášok bolo premietnutie videofilmu „Biele hroby“ a DVD kazety „Play true – Ži pravdivo, neklam sám seba. Súčasťou aktivít bola distribúcia zdravotno - výchovných materiálov, letákov do jednotlivých škôl.

Na SOŠ potravinárskej v Nitre sme uskutočnili prednášku s názvom „Výživa a Tvoje srdce“. ktorej sa zúčastnilo 54 žiakov. V rámci prednášky sme žiakom vypočítali BMI index, WHR a prístrojom OMRON určili percento telesného tuku.

V tomto roku sme realizovali monitorovanie výstupných údajov spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity a zdravého životného štýlu detí, žiakov a rodičov. Výstupné monitorovanie prebiehalo od septembra do konca novembra 2011. Daný prieskum bol uskutočnený dotazníkovou formou. Cieľovou skupinou monitorovania boli deti materských škôl, žiaci základných škôl a žiaci základných škôl so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami, ktoré boli zúčastnené vstupného monitorovania. Celkový počet respondentov bol 240. Štatistické údaje z vyplnených dotazníkov boli zadané do programu EpiInfo a následne v elektronickej podobe odoslané na ÚVZ SR.

oddelenie podpory zdravia v jednotlivých v MŠ, ZŠ a ŠZŠ, zapojených aj nezapojených (zúčastnených monitoringu) uskutočnilo 6 osvetových prednášok v štyroch základných školách, ktoré boli zamerané na tému zdravia, správnu výživu, význam konzumácie ovocia a zeleniny. Celkový počet poslucháčov bol cca 234. Do jednotlivých materských škôl boli distribuované videokazety a vymalovánky zamerané na problematiku zdravej výživy a prevenciu obezity. Edukovali sme pedagogických pracovníkov a metodicky usmerňovali pri zabezpečovaní dní zdravia na školách, ktoré boli zamerané na rozšírenie informácii o ovocí a zelenine a význame ich konzumácie. Dôležitým prvkom celého projektu bola aj úzka spolupráca s rodičmi detí, ktorí boli oboznámení so zmyslom projektu „Ovocie a zelenina do škôl“ počas rodičovských združení. Všetky tieto podujatia mali podporiť efektivitu projektu a mali viesť k zmenám stravovacích návykov detí.

10. KONTROLA TABAKU

Oddelenie podpory zdravia v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže zrealizovalo prieskum o fajčení u detí Global Youth Tobacco Survey (GYTS). Jednalo sa o súčasť projektu globálneho monitorovania užívania tabaku vypracovaného a koordinovaného Svetovou zdravotníckou organizáciou a Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu v Atlante, USA. Vykonanie tohto prieskumu na Slovensku zabezpečoval ÚVZ SR prostredníctvom vybraných regionálnych úradov. V rámci RÚVZ so sídlom v Nitre do projektu boli zapojené 4 školy: ZŠ - Veľké Zálužie, ZŠ - Novozámockej ul. v Nitre, ZŠ – Robotnícka ul. v Zlatých Moravciach a Gymnázium J. Kráľa v Zlatých Moravciach. Monitorovania sa zúčastnilo celkovo 234 respondentov.

10. 1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ

V poradni zdravia, na školách a počas výjazdov už teraz v predstihu informujeme fajčiarov, o súťaži „Prestaň a vyhraj“ a nabádame ich k účasti v tejto súťaži, pokiaľ by sa im nepodarilo skončiť s fajčením do termínu konania súťaže.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia:

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva

Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. Gestorom aktualizácie je ÚVZ SR Bratislava.

Plnenie Akčného plánu za rok 2011:

V rámci výkonu monitoringu kvality pitnej vody, odberové miesta, pokiaľ to dovoľuje odberová sieť, sú stanovené tak, aby čo v najväčšej miere zahŕňali predškolské a školské zariadenia v okrese. V roku 2011 z celkového počtu 128 odberových miest bolo 29 odberových miest v predškolských zariadeniach, 19 odberových miest v školských zariadeniach a 1 v zariadení sociálnej starostlivosti pre deti. Vzhľadom k tomu, že všetky predškolské a školské zariadenia sú napojené na verejné vodovody, v tomto smere nie sú problémy s kvalitou pitnej vody.

V priebehu roka 2011 neboli zaznamenané v okrese Nové Zámky epidémie vodou prenosných ochorení, nebol zaznamenaný prípad dusičnanovej alimentárnej methemoglobinémie

V rámci okresu Nové Zámky (62 sídelných útvarov) okrem jednej obce (Pavlová, počet obyvateľov cca 270) majú všetky obce a mestá vybudovaný verejný vodovod.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a orientačného sledovania kvality vody v artézskych studniach v meste Nové Zámky sú pravidelne aktualizované na internetovej stránke úradu. Údaje o kvalite pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou sú k dispozícii aj v rámci informačného systému (IS) Pitná voda.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody vo verejných vodovodoch:

- kontrolný monitoring: 150 vzoriek

- preverovací monitoring: 37 vzoriek

Z celkového počtu 187 rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu, vyhovovalo 171 vzoriek, nevyhovovalo 16 vzoriek (8,55 %).

Z celkového počtu 16 nevyhovujúcich vzoriek vody:

- 1 vzorka nevyhovovala po stránke mikrobiologickej

- 14 vzoriek po stránke fyzikálno-chemickej

- 1 vzorka po stránke mikrobiologickej a fyzikálno-chemickej

Odbermi, realizovanými v rámci ŠZD nebola potvrdená závadnosť vody.

Odbery v rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané v prípade nevyhovujúcej vzorky vody, odobratej v rámci monitoringu (ukazovatele MH, NMH).

Počet takto odobratých vzoriek: 8

Počet nevyhovujúcich vzoriek: 1 (12,50 %)

Na základe žiadosti prevádzkovateľa vodovodu (Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s Nitra), ktorá spĺňala požiadavky právnych predpisov, ktoré sa vzťahujú na kvalitu pitnej vody RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch dňa 6.6.2011 rozhodnutím č.2349/2/2011 súhlasil s použitím vody vodovodu Sikenička, ktorá nespĺňa limit kvality pitnej vody v ukazovateli

dusičnany podľa požiadaviek nariadenia vlády SR č.496/2010 Z.z. do maximálnej hodnoty 75 mg/l na dobu troch rokov.

Problematika vody na kúpanie:

Umelé kúpaliská:

Pred začatím letnej turistickej sezóny jednotliví prevádzkovatelia kúpalísk dokladovali kvalitu vody v zdrojoch termálnej vody, chladiacej a pitnej vody na kúpaliskách.

V prípadoch, kedy orgán na ochranu zdravia ľudí vydal posudok k uvedeniu priestorov kúpalísk do prevádzky v letnej turistickej sezóne 2011, kvalita ich vody vyhovovala požiadavkám Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody na umelých kúpaliskách:

Počas roku 2011 nebola zaznamenaná mikrobiologická závadnosť vo vyšetrených vzorkách bazénovej vody. Závadnosť vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch kvality vody na kúpanie bola zistená hlavne v ukazovateli „teplota vody“ na termálnych kúpaliskách, kde sa bazény naplňajú termálnou vodou (TK I Vadaš Štúrovo, TK Podhájska) resp. bola spôsobená prirodzenými vlastnosťami termálnej vody (napr. obsah amónnych iónov)

Prírodné kúpacie oblasti:

Štrkovisko Tona Šurany - vzhľadom k tomu, že od roku 2009 nie je uvedená vodná plocha na zozname vyhlásených prírodných kúpacích oblastí, počas letnej kúpacej sezóny boli zo štrkoviska realizované 3 odbery vzoriek vody v rámci orientačného sledovania kvality vody.

RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch vykonal pred začatím kúpacej sezóny (26.5.2011) kontrolu označenia vodnej plochy varovnými tabuľami s textom „voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“ (na základe výsledkov sledovania kvality vody v roku 2010). Označenie vodnej plochy je zabezpečené mestom Šurany, v katastrálnom území ktorého sa štrkovisko nachádza.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody:

Z celkovo odobratých 9 vzoriek vody na kúpanie, tri odobraté vzorky nevyhovovali požiadavkám Nariadenia vlády SR č.87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská v ukazovateli „plávajúce znečistenia“, 6 vzoriek vyhovovalo požiadavkám citovaného právneho predpisu.

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že oproti minulému roku došlo k zlepšeniu kvality vody (v roku 2010 päť vzoriek nevyhovovalo pre prekročenie ukazovateľa kvality „farba“, dve vzorky nevyhovovali pre prekročenie ukazovateľa kvality „fenoly“, jedna vzorka pre prekročenie ukazovateľov kvality nasýtenie kyslíkom a farba) a jedna vzorka pre prekročenie ukazovateľov kvality fenoly a farba).

Výsledky sledovania kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách a jednej prírodnej kúpacej oblasti sú pravidelne aktualizované aj v rámci IS Voda na kúpanie.

1.2 ERA-ENVHEALTH: Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni – ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie

Nie sme riešiteľské pracovisko.

1.3 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Po spracovaní výstupu projektu - nového zoznamu indikátorov 4 RPG CEHAPE porovnateľného v medzinárodnom kontexte, potrebných na vybudovanie informačného systému sa

oddelenie zapojí do riešenia projektu. V súčasnej etape riešenia projektu nie sme riešiteľské pracovisko.

1.4 Projekt COPHES (Consortium to Perform Human Biomonitoring on a European Scale)

Nie sme riešiteľské pracovisko.

1.5 Projekt DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)

Nie sme riešiteľské pracovisko.

1.6 Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE)

V súčasnej etape riešenia projektu nie sme riešiteľské pracovisko.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva

V priebehu roku 2011 bol na oddelení vykonaný monitoring úpravy pitnej vody, z ktorého boli tieto výstupy:

Tabuľka č.1:

- prehľad vodovodov na území okresu Nové Zámky bez dezinfekcie na báze chlóru za roky 2000-2010

- prehľad vodovodov na území okresu Nové Zámky bez dezinfekcie na báze chlóru pred sledovaným obdobím

Podklady boli zaslané dňa 19.9.2011 el.poštou na ÚVZ SR Bratislava.

Tabuľka č.2:

- prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov s dezinfekciou na báze chlóru

Podklady boli zaslané dňa 26.10.2011 na RÚVZ so sídlom v Nitre.

Pripomienky k tabuľke č.3- zaslané el.poštou dňa 30.9.2011 na UVZ SR Bratislava

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Projekt bude realizovaný v priebehu dvoch rokov:

2011 - analýza požiadaviek, návrh modelu, vývoj upgradu IS - v roku 2011 sme neboli riešiteľské pracovisko

2012 - testovanie funkčnosti, školenie užívateľov a uvedenie do prevádzky - budeme riešiteľské pracovisko.

Uvedený IS zabezpečuje a zabezpečí tieto výstupy v oblasti vôd na kúpanie:

- Zoznam vôd vhodných na kúpanie pred začiatkom LTS - pred začiatkom kúpacej sezóny podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES,

- Správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS - pre začiatkom LTS na národnej úrovni,

- Aktualizácia stavu kúpalísk počas LTS - v týždňových intervaloch vždy pred víkendom

- Správa o sledovaní hygienickej situácie na prírodných a umelých kúpaliskách v LTS - hodnotiaci správa po ukončení LTS na národnej úrovni,

- Výročná správa RÚVZ z monitoringu a výkonu ŠZD nad vodou na kúpanie - národná správa za uplynulý rok,
- Správa SR o kvalite vody na kúpanie - hodnotiaca správa o kvalite vody vhodnej na kúpanie pre EK, ktorú na konci príslušného roku podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES predkladá komisii SAŽP ako inštitúcia zodpovedná za reporting voči EK,
- Aktuálny stav kúpalísk, ich vody na kúpanie a prevádzky - priebežne počas celého roku Podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES je SR v oblasti vôd na kúpanie povinná zverejniť v roku 2011 ďalej:
- Profily vôd vhodných na kúpanie, ktoré bude potrebné počas ďalších sezón priebežne aktualizovať a ktoré obsahujú interaktívne prepojenia napr. na internetovú stránku Zbierky zákonov, Európskej komisie atď.

1.9 PHIME projekt „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA

Nie sme riešiteľské pracovisko.

1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR **Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva**

Problematika hodnotenia dopadov na zdravie bude náplňou odborných seminárov realizovaných pre zamestnancov verejného zdravotníctva. Pre posilnenie procesov hodnotenia dopadov na zdravie uplatňovaním princípu opatrnosti bude vypracovaná vyhláška MZ SR, ktorou sa upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Aktivity verejného zdravotníctva v problematike HIA a spracovanie vyhlášky MZ SR sú zaradené aj do programového vyhlásenia vlády SR rezortu zdravotníctva v opatrení 5.1 e), Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010- 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Etapy riešenia:

- odborné semináre podľa plánu seminárov do konca roka 2011 - pracovník oddelenia sa zúčastnil takéhoto seminára ešte v roku 2010 a zúčastnil sa vypracovania pre-skriningového nástroja hodnotenia dopadov na zdravie pre akciu Metropolis - kultúrny, športový a zábavný park Bratislava, ktorý bol vyhodnotený na ÚVZ SR v mesiaci január 2011
- spracovanie a schválenie vyhlášky MZ SR podľa plánu legislatívnych úloh vlády SR do konca roka 2011 - RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nie je riešiteľské pracovisko

Výstupy:

Vyhláška MZ SR publikovaná v Zbierke zákonov SR.

Prehľad o aktivitách - hodnotenie dopadov na verejné zdravie (HIA) za rok 2011 za oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch:

- Celkový počet vyplnených pre-skriningových nástrojov: 3
- Celkový počet vyžiadaných HIA: 3
- Názov návrhov, pre ktoré bolo HIA vyžiadané:
  - Zberný dvor v obci Podhájska
  - Strategický dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2008-2015“ - prostredníctvom čiastkového stanoviska pre ÚVZ SR
  - Územný plán sídelného útvaru Nové Zámky, zmeny a doplnky 2/2011
- Celkový počet, typ HIA (rýchle, stredné, komplexné) a názvy už ukončených záverečných správ HIA: 0

Oddelenie hygieny detí a mládeže:

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine (VII. Celoštátny antropometrický prieskum)

Cieľom úlohy je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Ďalej na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku 0-18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende mladej slovenskej populácie a tiež získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a ÚH LF UK Bratislava.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR a pediatri.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- Spracovanie jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu
- Vlastné merania antropometrických ukazovateľov
- Štatistické spracovanie získaných údajov, výpočet indexov
- Vyhodnotenie výsledkov za SR a porovnanie s výsledkami z roku 2001
- Získanie štandardných referenčných hodnôt
- Vývinové trendy pre chlapcov a dievčatá, vrátane sekulárnych trendov za posledných 50 rokov
- Súčasný stav výskytu nadhmotnosti a obezity u mladej slovenskej populácie
- Sledovanie výskytu nadhmotnosti a obezity u detí a mládeže v súvislosti s vybranými sociálnymi ukazovateľmi
- Porovnanie výsledkov nadhmotnosti a obezity vyhodnotených podľa kritérií IOTF a podľa slovenských štandardov spracovaných na základe výsledkov celoslovenského antropometrického prieskumu z roku 2011
- Publikácia výsledkov v odbornej literatúre

V roku 2010 sa VII. Celoštátny antropometrický prieskum pripravil po metodickej a odbornej stránke.

Vlastné merania antropometrických ukazovateľov a zistení z dotazníkov (vyplnených rodičmi respondentov - žiakov základných a stredných škôl) sa vykonali v mesiacoch september-október 2011.

V okrese Nové Zámky bolo do prieskumu zapojených celkom 518 žiakov (320 žiakov zo štyroch základných škôl a 198 žiakov z troch stredných škôl).

Zadávanie zistených údajov do mustry v programe EXCELL bude vykonané v prvom štvrtroku 2012.

Termín ukončenia prieskumu: rok 2020

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestormi úlohy sú Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie), ÚVZ SR

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

Plnenie: V 14. kalendárnom týždni, od 4.4.2011 - 8.4.2011 regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR riešili dotazníkový prieskum ESPAD (európsky školský prieskum

o tabaku, alkohole a drogách). Oddeleniu HDM RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch vo vybranom zariadení pre deti a mládež (4-ročné gymnázium v Štúrove) vyplnilo dotazníky 120 žiakov gymnázia.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Poznámka:

Vzhľadom na skutočnosť, že v roku 2011 sa realizoval VII. celoštátny antropometrický prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na zber a spracovávanie údajov, IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011, sa pozastavila a zrealizuje v roku 2012, čím sa ukončenie projektu presunie na 31.12.2014.

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestorm projektu je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR, spolupracujú: LF UK Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, VÚP Bratislava
Riešiteľskými pracoviskami sú všetky RÚVZ v SR

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže (meranie vykonávajú praktickí lekári pre deti a dorast) vo veku 11 rokov a 17 rokov a zistených doplnujúcich údajov z rodinnej anamnézy, ako aj údajov o stravovaní a pohybovej aktivite – získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie.

Výsledky z uvedeného prieskumu poslúžia aj na aktualizáciu intervenčných opatrení v oblasti životného štýlu detí a mládeže v rámci poradenstva vykonávaného na RÚVZ. Na základe spracovania výsledkov údajov o hladine celkového cholesterolu, TK a BMI u detí vo veku 11 a 17 rokov z roku 2001 bude možné porovnať získané údaje a určiť trendy, využiť získané výsledky pri ochrane a podpore zdravia detí a vypracovať návrh záznamovej knižky pre pediatra, ktorá bude obsahovať referenčné percentilové grafy pre BMI, výšku, váhu dieťaťa a údaje o životnom štýle rodičov a detí. RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch, odd. HDM v roku 2011 nie je vybrané pracovisko na riešenie tejto úlohy.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Uvedený projekt (zameraný na vekovú skupinu 4-6 ročných detí, ich rodičov a pedagógov), s cieľom zlepšiť vedomosti a stomatohygienické návyky detí sa aj v roku 2011 riešil formou zdravotnových aktivít – krátkych besied s deťmi na tému zdravá výživa a hygiena dutiny ústnej v súvislosti s prevenciou zubného kazu. Súčasťou týchto aktivít bola aj praktická ukážka a nácvik správnej techniky umývania zubov, kontrola dentálnych pomôcok, poskytnutie edukačného materiálu pre deti a personál MŠ a premietanie videofilmu „Prečo vlk šušlal“ a animovaných filmov „Čo sa stalo medvedíkovi, Maškrtná veverička a Lakomý syseľ.“

Za sledované obdobie sa projekt riešil v 10-ich materských školách okresu. Zúčastnilo sa ho cca 400 detí.

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch v súčasnosti neparticipuje na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

Oddelenie hygieny výživy

Úloha 3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie SR.

V súlade s obdržanou osnovou na spracovanie hlavnej úlohy bolo do úlohy v roku 2011 zapojených **80** respondentov (stredne ťažko pracujúcich v podnikoch okresu Nové Zámky a klienti základnej poradne zdravia RÚVZ Nové Zámky) bola odobratá krv na vyšetrenie a pomocou prístroja „Reflotron“, boli vykonané biochemické vyšetrenia na glykémiu, C. cholesterol, HDL - chol., LDL- chol., TGL a ďalej boli vykonané somatometrické a anamnestické vyšetrenia (výška, váha, BMI, obvod pásu, obvod bokov, WHR (pás/boky), TK - systolický, TK - diastolický jednotlivých respondentov).

Zistené údaje spolu s údajmi o spôsobe stravovania respondentov - 24 hodinové jedálne lístky a dotazníky boli vyhodnotené v počítači pomocou programu „ALIMENTA“. Za kraj spracováva výsledky RÚVZ Nitra.

Úloha 3.2 Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Bolo vyšetrených **22** vzoriek soli.

Úloha 3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V roku 2011 bolo odobratých **15 vzoriek kozmetických výrobkov**. Z uvedených vzoriek boli **4** výrobky pre ústnu hygienu, ústne vody –(na laboratórne vyšetrenie fluóru, konzervačných látok - kyselina 4-hydroxybenzoová a jej soli a estery, kyselina salicylová a jej soli, kyselina benzoová a benzoan sodný, chlórbutanol) **5** vzoriek telovej čistiacej kozmetiky (na laboratórne vyšetrenie ostatných solí kyseliny benzoovej iných ako v 6/1 plánu odberu vzoriek v roku 2011 a esterov kyseliny benzoovej, mikrobiologické vyšetrenie u výrobkov označených DMT a kontrolu označovania) a **6** vzoriek výrobkov na starostlivosť o nechty (na laboratórne vyšetrenie, akrylamid, polyakrylamid, toluén, kontrolované bolo aj označovanie).

Úloha 3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Bola odobratá 1 vzorka keramický hrnček. Vzorka vyhovovala.

Úloha 3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

V rámci úlohy boli odobraté a zaslané na vyšetrenie na RÚVZ Poprad nasledovné vzorky :

1 vzorka – zapekacia misa (Cd,Pb) vzorka vyhovovala podmienkam zdravotnej nezávadnosti

1 vzorka - keramický hrnček (Cd,Pb) vzorka vyhovovala podmienkam zdravotnej nezávadnosti

1 vzorka - Pizza krabica (formaldehyd, fenoly, primárne aromatické amíny) u vzorky bola prekročená hodnota formaldehydu – bolo uložené opatrenie.

Úloha 3.6 monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V rámci monitoringu bude sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok: E 104 chinolínová žltá (synonymum CI potravinárska žltá 13), E 129 allura červená AC (synonymum potravinárska červená 17), E 124 košenilová červená A (synonymum Ponceau 4R), E 102 tartrazín (synonymum potravinárska žltá 4).

Respondenti: veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci (20 žien a 20 mužov/každá veková kategória každé RÚVZ (spolu 80 respondentov/každé RÚVZ)

Bolo spracovaných **80 dotazníkov** od respondentov. Sumárne tabuľky boli zaslané na RÚVZ Bratislava.

Odber vzoriek pre riešenie nasledovných úloh :

Úloha 7.6 Sledovanie reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Bolo zaslaných 7 vzoriek na ÚVZ SR so sídlom v Bratislave, výsledky rozborov boli vyhovujúce.

Úloha 7.8 Glutén v diétnych potravinách bola odobratá 1 vzorka bezpečového výrobku špagety a zaslaná na vyšetrenie na ÚVZ SR.

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny výživy Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch v súčasnosti neparticipuje na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

Oddelenie sa podieľa na odbere vzoriek pre špecializované laboratórne činnosti akreditovaných laboratórií v rámci vyššie uvedených programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR (Glutén v diétnych potravinách, Sledovanie reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti, kvalita predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami).

Oddelenie epidemiológie:

6/1 Úloha – Národný imunizačný program SR – pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2011 realizuje v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvakcinačné reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2011 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí ročníku narodenia 2009 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 99,2%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2004) bolo vykonané na 99,6%. Preočkovanie detí proti DiTe-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 1997) bolo realizované na 99,9%. Základné očkovanie novorodencov proti TBC bolo

vykonané na 97,3%. Preočkovanie tuberkulín negatívnych detí v 11. roku života (ročník narodenia 1999) bolo vykonané na 100%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníkoch 2008 a 2009 vykonané na 99,5% a 98,6%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 1999 na 99,8%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 90,3% - 100%. Taktiež očkovanie študentov SZŠ bolo vykonané na 100%. Taktiež 100% zaočkovanosť je u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo kompletne vykonané u 5 kontaktov chorých na VHB, 6 kontaktov nosičov HbsAg, u 280 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a 13 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 745 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 83,1%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám u 153 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 17,1%. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 1561 detí, z toho 2x proti infekciám vyvolaným Hib, 277x proti Kliešťovej encefalitíde, 451x proti Chrípke, 395x proti VHA, 14x proti VHA+VHB, 19x proti Meningokokovej meningitíde a 13x proti infekciám vyvolaným Streptococcus pneumoniae, 167x proti Rotavírusovým infekciám, 68x proti Ovčím kiahňam a 155x proti rakovine krčka maternice. Nasledovné vyhodnotenie zaočkovanosti bude vykonané k 31.08.2012.

6/2 Úloha – surveillance infekčných chorôb - je vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva (2011–2013) v oblasti verejného zdravia a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNŠP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávaný do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6/3 Úloha – Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému.

Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2011 realizovali dvaja lekári/1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých/, ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

6/4 Úloha – Nozokomiálne nákazy - je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochranu zdravia. Od februára 2011 je oddelenie epidemiológie zapojené do programu HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) v časti surveillance nozokomiálnych infekcií na jednotkách intenzívnej starostlivosti. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“. V priebehu roka 2011 sa zasadnutie komisie uskutočnilo dňa 31.05.2011 a 29.11.2011. Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNsP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu roka 2011 ako dobrú. Dňa 5.05.2011 bol zrealizovaný s lôžkovými oddeleniami FNsP v Nových Zámkoch 3. ročník národnej kampane pod názvom „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“). V mesiaci november 2011 bol realizovaný v spolupráci so šiestimi vybranými oddeleniami a klinikami FNsP projekt Prohibit (Prevention of Hospital Infections by Interventions and Training).

6/5 Úloha – surveillance chronických ochorení - EÚ kladie osobitný dôraz na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. V priebehu roka 2011 oddelenie epidemiológie v spolupráci s OvkZ realizovalo 29.9.2011 projekt MOST v rámci ktorého bolo realizované poradenstvo a odbery s vyhodnotením rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení v Nových Zámkoch. V rámci sledovania Výživového stavu populácie SR boli realizované odbery dňa 13.9.2011 u pracovníkov Štátnych lesov v Palárikove, dňa 25.10.2011 u pracovníkov Hypermarketu Tesco v Nových Zámkoch, dňa 8.11.2011 u pracovníkov OD Jednota v Nových Zámkoch a dňa 14.6.2011 boli realizované odbery na Mestskom úrade v Nových Zámkoch z príležitosti Medzinárodného dňa darcov krvi. Dňa 14.6.2011 v ZŠ v Šuranoch bol realizovaný projekt GYTS (Global Youth Tobacco Survey) na monitorovanie užívania tabaku medzi študentami. Od 1.12.2011 sa oddelenie epidemiológie zapojilo do projektu EHES (European Health Examination Survey), ktorý bude ďalej pokračovať v roku 2012.

6/6 Úloha – mimoriadne epidemiologické situácie - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol

vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO.

6/7 Úloha – enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP - po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2011 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo dvanásť odberov vzoriek odpadových vôd /6x ČOV Nové Zámky, 6x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, boli však dokázané,- 1x vírus Coxackie zo skupiny B, 1x vírus Coxackie zo skupiny B5, 1x vírus Coxackie zo skupiny A7, 2x Echovirus 3 a 1x Echovirus 11.

6/8 Úloha - prevencia HIV/AIDS - Cílené aktivity vo vybraných kolektívoch študentov boli vykonané dňa 1.12.2011 na Základnej škole v obci Maňa , kde sa súťaže zúčastnilo 50 žiakov školy a dňa 13.12.2011 na Základnej škole G.Bethlena v Nových Zámkoch, kde sa súťaže zúčastnilo taktiež 50 žiakov školy. Celkom v priebehu roka 2011 bolo do projektu zapojených 100 žiakov základných škôl.

7/ Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodickej činnosti i doškôľovania. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance pertussis
- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatitíd
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

8/ Výskumná úloha:

V priebehu roka 2011 MUDr.Benko a RNDr.Matušková pokračovali v spolupráci s fi. GlaxoSmithKline z Belgicka a 9 obvodnými lekármi pre deti a dorast okresu Nové Zámky v realizácii fázy B štúdie OKAH 179 EXT 182 s očkovačou látkou /Varilrix/.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva:

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje v priebehu roka 2011 prebehla inštalácia nového celoslovenského programu. V okrese Nové Zámky v roku 2011 sú evidované rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 2 442. Z tohto počtu vykonáva rizikové práce 609 žien. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií boli vyhlásené v 14 prípadoch, zrušenie rizikových prác bolo vykonané v 4 prípadoch. Evidencia rizikových prác v druhej kategórii rizika je vedená v 3 prípadoch. Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, na poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, na pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia a na vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 26 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinnosti zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo Zákona NR SR č. 140/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a od 1. mája 2010 podľa Zákona č. 132/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Sankcie za neplnenie povinností zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z. a od 1. apríla 2010 na účinné články Zákona NR SR č. 67/2010 o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

Vo firme Osram, a.s. Komárňanská cesta 7 v Nových Zámkoch sme vykonali štátny zdravotný dozor, zameraný na projekt fóra REACH-EN-FORCE 2 2010/2011 na presadzovanie dodržiavania povinností následných užívateľov formulátorov zmesí v rokoch 2010/2011.

V okrese Nové Zámky sa veľmi jedovaté, alebo jedovaté látky a prípravky nevyrábajú. Pri zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami sme vykonali štátny zdravotný dozor v 3 prípadoch. Používanie veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov podľa jednotlivých druhov a skupín (hlavne pri leteckej aplikácii) sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme vydali v jednom prípade.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného Nariadenia vlády. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nevykonali ani v jednom prípade.

Od 1.9.2007 – od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

Na území okresu Nové Zámky sa nevykonávali postrekové práce proti výskytu komárov, nakoľko nebol hlásený ich zvýšený výskyt.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa taktiež zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnych a mutagénnych faktorov, v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.

Od 1.1.2010 boli zrušené pracoviská vo firme Smurfit Kappa a.s. Štúrovo, Továrenská 1 Štúrovo, kde sa vyskytovali pracoviská s výskytom karcinogénnych faktorov.

V okrese Nové Zámky sa vyskytujú dve ambulancie klinickej onkológie a vnútorného lekárstva (na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch), ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík.

V okrese Nové Zámky pracuje na rizikových pracoviskách šesť pracovníkov s výskytom karcinogénov. Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenia azbestocementových dosák z balkónom bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest boli vykonané v 13 prípadoch. Túto prácu vykonali štyri firmy Emtrade NR s.r.o. Vašinova 14 Nitra, Enerbyt s.r.o. Lipová 1/939 Štúrovo, OK – plus s.r.o. Trenčianska ul. Č. 57, 825 10 Bratislava a BTB, s.r.o. J.Simora 5/7940 Nové Zámky), ktoré vlastnia kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác od Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta, 52 Bratislava.

V okrese Nové Zámky bola v roku 2011 zriadená vo firme BTB, s.r.o. J.Simora 5/7 940 Nové Zámky pracovná skupina, na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Firma získala oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva SR rozhodnutím čísla OPPL/3671/2011-Fe zo dňa 13.5.2011.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V okrese Nové Zámky v roku 2011 neboli vyhlásené rizikové práce s výskytom z nadmernej psychickej záťaže. V jednom prípade a to u pracovníkov Hypermarketu Tesco na Nitrianskej ceste 111/A v Nových Zámkoch, evidujeme práce z titulu psychickej záťaže v druhej kategórii rizika.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V okrese Nové Zámky sme v priebehu roku 2011 vo firme Bang Joo Electronics, s.r.o. Družstevná 5 Šurany, prešetrovali jedno podozrenie na chorobu z povolania, na dlhodobé

jednostranné nadmerné zaťaženie. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v priebehu roka sme sa zamerali na pracovné činnosti, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie. Ďalej vo firme Roffelsen Plastics Slovakia, s.r.o. Novozámocká 104 Nitra, pracovisko Nitrianska 59, Šurany, ktorá sa zaoberá výrobou prádelných šnúr vykonávame pravidelne štátny zdravotný dozor, nakoľko je tu predpoklad, že u pracovníkov môže vzniknúť podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiaca s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V okrese Nové Zámky sa v priebehu roka 2011, ani v minulých rokoch nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné činnosti, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice najmä na tých pracoviskách, kde sa pracuje s bremenami. Cieľom na dodržiavanie požiadaviek NV SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na prácu s bremenami požadujeme od firiem, kde sa pracuje s bremenami vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku na prácu s bremenami.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Na uvedenú problematiku sme sa zamerali v uplynulom období v 3 prevádzkach a to : Peti Press, a.s. Lazaretská 12 Bratislava, kancelária v Dome Fubor, M.R. Štefánika 4 Nové Zámky, KORUND desktop, spol. s r.o. Mlynské Nivy 36, Bratislava, prevádzka na vykonávanie reklamnej a propagačnej činnosti Považská ul. Č. 18 Nové Zámky a Mgr. Silvia Kaláziová, Reklamná agentúra – ART, Devínska ul. Č. 20 Nové Zámky. Celkovo bolo sledovaných 54 pracovných miest, kde sa pracovalo so zobrazovacími jednotkami.

Pri práci so zobrazovacími jednotkami neboli zistené závažné nedostatky, menšie nedostatky sa zamestnávateľi snažili ihneď odstrániť. Častejšie sa vyskytujúcim nedostatkom bolo nezabezpečenie skríningového vyšetrenia očí a zraku pred zaradením pracovníka na prácu so zobrazovacími jednotkami u tých pracovníkov, ktorí nenosia okuliare. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo použitých 33 dotazníkov informovanosti zamestnancov. S vedením firiem a s pracovníkmi sa pri vyplňaní dotazníkov informovanosti dobre spolupracovalo.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru upozorňovali súkromných podnikateľov na dodržiavanie Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok. V okrese Nové Zámky sa zatiaľ nevyskytuje výrobca, ani dovozca chemických látok.

V okrese sa nachádzajú následní užívatelia chemických látok a chemických zmesí, pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené nedostatky.

Oddelenie podpory zdravia F. OBLASŤ PODPORY ZDRAVIA

CHARAKTERISTIKA

Podpora zdravia je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu

a rozvoj. Poslaním podpory zdravia je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Podpora zdravia zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach - na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO.

Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovať obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou; prednášky:

„Zdravý životný štýl“ - 5x

„Pitný režim“ - 5x

„Alkohol a fajčenie“ - 2x

„AIDS“ - 3x

„Pohyb“ - 3x

- v miestnych masmédiách sme uverejnili prednášky, šoty, reprodukované prednášky a využili sme možnosť vysielania zdravotno-výchovných videofilmov z tvorby odborníkov NCPZ; uverejnenie článkov a spropagovanie „Svetového dňa darcov krvi“ 1x

naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, ktoré sa nám niekoľko rokov osvedčili hlavne v spolupráci so strednými školami, Miestnym spolkom SČK, Centrom voľného času, Zväzom pacientov postihnutých civilizačnými ochoreniami, Domovom dôchodcov, Domovom – penziónom pre dôchodcov .V spolupráci so Slovenskou akadémiou vzdelávania sme spolupracovali na projekte „MOST“ a projekte „Vzdelaný pacient“.

Ad 2: rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku ochrany a podpory zdravia v Poradenských centrách zdravotnej výchovy a podpory zdravia (PCZVPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCZVPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali s rôznymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCZVPZ skrining lipidového metabolizmu, somatické a antropometrické vyšetrenia:, počet vyšetrených:230 osôb, vyšetrenie TK: 920 1212 vyšetrení celkového tuku tukomerom, 862 stanovení BMI na základe telesnej výšky a váhy. Pre ciele poradenstvo-konzultačné intervencie a ciele intervenciu pri prevencii civilizačných ochorení; počet individuálnych konzultácií: 33x;
- počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia.

V Poradni pre tehotné matky - Klub matiek:

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a neonatologickou ošetrovateľkou Mgr. Maďarovou z novorodeneckého oddelenia NsP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o mieste a čase konania klubu, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu v počte: 35 ks a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na výživový, imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa; v počte 14 ks

- psychoprofylaktická príprava gravidných žien na pôrod a dojčenie sme pokračovali v spolupráci s neštátnou psychologickou poradňou PhDr. Verešovej; počet odporučených mamičiek : 12

V rámci ostatných poradní zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály a 6 odborných článkov / Prevencia chrípky, Vyzvi srdce k pohybu, Úrazovosť detí na cestách, Svetový deň darcov krvi/so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku ktoré sme pravidelne uverejňovali v miestnych a okresných masmédiách Castrum Novum, Naše Novosti a Štúrovo a okolie;
- cielene sme spolupracovali so zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami.

Ad 3:Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Cieľ: Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

- zapojili sme sa do celoslovenského projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“
- zapojili sme sa do projektu „Ovocie do škôl“ a takisto do projektu „BECEP“
- spolupodielali sme sa na sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie ako súčasť spolupráce s oddelením HV; počet vyšetrených: 183 ľudí
- v rámci programu „Zdravé pracoviská“ sme uskutočnili odbery a odborné poradenstvo zamestnancom inštitúcií, ktoré nás o to požiadajú - počet vyšetrených: 9 ľudí
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojoch k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá a káblovú televíziu 4x
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva;
- zúčastnili sme sa v spolupráci s NTS Nové Zámky na odberoch v rámci „Svetového dňa darcov krvi“ Nové Zámky (počet vyšetrených 50);
- v spolupráci so Slovenskou akadémiou vzdelávania v Nových Zámkach pri príležitosti Celosvetového dňa zdravia „MOST“ a prebiehajúceho projektu „Vzdelaný pacient“ sme vyšetřili 104 klientov na glukózu a cholesterolu a stanovenie BMI;
- V spolupráci so zdravotnou poisťovňou UNION sme vyšetřili 187 klientov / cholesterol, glukóza /.

Zapojili sme sa do projektu **Projekt „EHES“**

projekt EHES je zakomponovaný do Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev, ktorého realizácia bola schválená Ministerstvom zdravotníctva. Projekt vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe. EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia (meranie výšky, hmotnosti, obvodu pása), merania tlaku krvi a analýzy vzoriek krvi (celkový cholesterol, HDL cholesterol, glukóza, triacylglyceroly). Výsledky vyšetrení vybraných osôb budú po skončení národnej štúdie zaslané príslušným ošetrovúcim lekárom. Skrining je realizovaný vo vekovej kategórii 18 - 64 ročných. Doteraz sme vyšetrili 10 klientov a projekt ešte naďalej beží, predpokladaný termín ukončenia je koniec februára 2012.

Zapojili sme sa do projektu **Projekt: „GYTS“**

Do tohto projektu sa opakovane naše oddelenie OPZ zapojilo aj v roku 2011. Projekt sa zameriava na monitorovanie užívania tabaku u vybraných skupín. Je to anonymný dotazníkový prieskum, ktorý sa vykonáva v školách v ročníkoch 13-15 ročných detí na Slovensku - t.j. v 7-9-ročníku základných škôl na Slovensku. Konkrétne tento prieskum sme spravili na ZŠ Šurany s počtom 169 žiakov.

Zapojili sme sa do projektu **Projekt: „Vyzvi srdce k pohybu“**

OPZ sa pravidelne zapája každé dva roky do tohto projektu. - 5x individuálna konzultácia; 1x propagácia medzinárodnej súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ formou článku uverejnenom v miestnych a okresných masmédiách Castrum Novum, Naše Novosti, Štúrovo a okolie; 1x propagácia medzinárodnej súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ medzi zamestnancami RÚVZ Nové Zámky.

Ad 4: Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a NEHAP a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ (Projekty č.19-21).

Cieľ: Vyššia efektivita celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie podpory zdravia sa spolu podieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ a projekty WHO. Naše úsilie bolo zamerané hlavne na projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská a Zdravá voda;
- OPZ a PCZVPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ sa podieľalo na výchove a vzdelávaní v podpore zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomelosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. Gestorom úlohy je ÚVZSR, riešiteľské pracoviská: 36 RÚVZ v SR.

Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti hrozby zo životného prostredia (Parma, marec 2010). Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR mala byť predmetom aktualizácie súčasného Akčného plánu – NEHAP III.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Jedná sa o úlohu, ktorej cieľom je spracovanie prehľadu o spôsoboch dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch a sledovanie vplyvu chlórovania na kvalitu pitnej vody a vznik vedľajších produktov chlóru. Podľa pokynov ÚVZSR boli zozbierané údaje a informácie o verejných vodovodoch v našom regióne, spracovaná tabuľka č.1 bola zaslaná na ÚVZSR dňa 26.7.2011. Tab.č.2, „Prehľad o dezinfekcii pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl)“ bola zaslaná na RÚVZ Trenčín 2.9.2011 a tab.č.3 „Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl)“ bola pripomienkovaná 26.7.2011, údaje budú definitívne spracované v 1. polroku 2012.

V roku 2011 sme dozorovali 27 verejných vodovodov (pribudol vodovod v obci Jasenica). Počet odobratých vzoriek v rámci kontrolného monitoringu : 190, preverovacieho monitoringu:37, v rámci ŠZD: 32, spolu: 259 vzoriek.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Všetky správy a aktualizácie o kvalite vody na kúpanie v našom regióne počas sledovaného obdobia boli pravidelne zasielané prostredníctvom IS nasledovne:

- a) správa o pripravenosti na LTS 2011 do 14.6.2011, o ukončení LTS bola zaslaná 4.10.2011, počet vykonaných kontrol počas LTS: 10
- b) aktualizácia počas sezóny od 15.6.2011 (do 15.9.2011) vždy vo štvrtok do 17.00 hod.
- c) do poznámok umelých kúpalísk nevýznamných pre LTS boli pravidelne vkladané údaje o stave kúpalísk a kvalite vody (zariadenia s celoročnou prevádzkou). Údaje boli vkladané z 89 analýz vôd – protokolov, ktorých odber vykonal náš úrad a zo 74 protokolov, ktoré predložili prevádzkovatelia zariadení.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR 2011. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2011 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 2345 exponovaných zamestnancov, z toho 462 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 97. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sme zaznamenali pokles v počte pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce. Do určitej miery možno túto situáciu zdôvodniť evidenciou rizikových prác v novom programe a podľa možnosti, ktoré nový program umožňuje (zmena triedenia jednotlivých rizikových faktorov, ich aktualizácia podľa platnej legislatívy...). Ďalším dôvodom je zrušenie rizikových prác po realizácii opatrení na zníženie miery rizika zo strany zamestnávateľa (Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov, Osivo, a.s., Ilava, AUTOMAX, s.r.o., Považská Bystrica, LESY SR, š.p.), zrušenie pracoviska alebo zabezpečenie výkonu činnosti dodávateľským spôsobom. V spolupráci s pracoviskom radiačnej ochrany ÚVZ SR boli prehodnotené rizikové práce s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie. Tieto práce boli preradené z tretej kategórie do druhej kategórie na základe žiadosti účastníka konania (NsP Považská Bystrica, NsP Ilava, Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov). Najväčší pokles bol zaznamenaný v počte pracovníkov exponovaných pevnému aerosólu. Vysoký počet pracovníkov exponovaných pevnému aerosólu s fibrogénnym účinkom (SiO₂) bol evidovaný v spoločnosti Metalurg Steel, s.r.o. Do 1.4.2011 spoločnosť nezamestnávala žiadnych pracovníkov. Pracovníkov zamestnávala personálna agentúra, ktorá nepodala návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác. Od 1.4.2011 týchto pracovníkov opäť zamestnáva spoločnosť Metalurg Steel, s.r.o., Dubnica nad Váhom. Zamestnávateľovi bola uložená povinnosť na zabezpečenie hodnotenia zdravotných rizík a na zaradenie pracovnej činnosti do kategórií z hľadiska zdravotných rizík v termíne do 15.1.2012.

K 31.12.2011 bolo vydaných celkovo 28 rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác. Opatreniami zo strany zamestnávateľa sa nepodarilo znížiť mieru rizika pre pracovné činnosti zaradené do 4. kat. rizikových prác za obdobie jedného roka a pracovné činnosti boli opätovne prehodnotené a zaradené do 4. kategórie rizikových prác (spolu 9 rozhodnutí). Na zrušenie zaradenia do kategórie rizikových prác bolo vydaných 10 rozhodnutí.

Z dôvodu opomenutia povinnosti na zabezpečenie hodnotenia zdravotných rizík, kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia bola uložená pokuta spoločnosti ALUTECH Slowakei, s.r.o., Dubnica nad Váhom.

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD podľa odborného usmernenia ÚVZ SR zameraný na dodržiavanie ustanovení jednotlivých nariadení

vlády. Súčasťou štátneho zdravotného dozoru bolo overenie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia:

Hluk - 4 subjekty - spolu 67 dotazníkov "H"

Chemické látky - 5 subjektov - spolu 10 dotazníkov "C"

Azbest - 1 subjekt - 4 dotazníky "A"

Bremená - 1 subjekt - 19 dotazníkov "R"

Karcinogénne látky - 1 subjekt - 20 dotazníkov "K"

ŠZD bol okrem vyššie uvedeného vykonaný aj vo všetkých subjektoch, ktorým boli rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici zaradené pracovné činnosti do kategórie rizikových prác (97 subjektov) a bol zameraný na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície a realizáciu opatrení zo strany zamestnávateľov uložených v rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác vrátane používania OOPP. Súčasťou výkonu ŠZD bola aj kontrola plnenia povinnosti na posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu - výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Pri výkone ŠZD sa kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi jedovatými (veľmi toxickými) a jedovatými (toxickými) látkami a prípravkami. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami. Na základe návrhu zamestnávateľa boli zrušené rizikové práce v spoločnosti OSIVO, a.s., Ilava s rizikovým faktorom chemické látky- agrochemikálie - zníženie miery rizika z dôvodu technologických úprav na moriacich linkách.

K 31.12. 2011 nebol podaný na posúdenie návrh na skladovanie, manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na ambulancii klinickej onkológie. Počet použitých ampuliek sa eviduje. Na uvedenej ambulancii sa zabezpečuje poskytovanie ambulantnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia. V roku 2011 bol schválený prevádzkový poriadok ambulancie vypracovaný podľa NV SR č. 356/2006 Z.z.

Okrem toho evidujeme pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (sadze) v závode na výrobu pneumatík - Continental Matador Truck Tires, s.r.o. a Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov, v podniku na výrobu drevených schodísk - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom, kde sú zamestnanci exponovaní prachu z tvrdého dreva a v spoločnosti GALVANIKA, s.r.o., Dolná Breznica, kde sú zamestnanci exponovaní zlúčeninám šesťmocného chrómu pri povrchovej úprave kovov. V týchto spoločnostiach bol vykonaný ŠZD zameraný na plnenie ustanovení NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Súčasťou štátneho zdravotného dozoru bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“ (v

počte 20), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávateľia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

V rámci ŠZD upozorňujeme na zdravotné riziká vyplývajúce z expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12.2011 posúdených 6 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest. Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti Ronar, s.r.o., Košice (3 podania), Marián Chmelár - Krovmont, Dolný Kubín, AA service, s.r.o., Bratislava, Jančo Dušan, Trenčín, ktoré vlastní oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Jednalo sa o odstraňovanie azbestových materiálov z diaľkovo ovládanej trafostanice v Považskej Bystrici, z pivničných priestorov bytového domu v Púchove, zo strechy ZUŠ v rámci rekonštrukcie podkrovia, z vodných elektrární Nosice, Ladce a zo stupačkových kanalizačných potrubí v bytových jadrách bytového domu Trenčianska 22/83, Nová Dubnica. O ukončení činnosti boli na RÚVZ zasielané záverečné správy odbornej demontáže azbestu.

Dodržiavanie ustanovení NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci (ďalej len NV SR č. 253/2006 Z.z.) bolo skontrolované aj v rámci výkonu ŠZD pri odstraňovaní azbestových materiálov z pivničných priestorov bytového domu v Púchove. Zároveň bolo dotazníkmi informovanosti „A“ (spolu 4 dotazníky) overené splnenie povinnosti vyplývajúcej z § 10 uvedeného nariadenia vlády. Nebolo zistené porušenie ustanovení citovaného nariadenia vlády.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

K 31.12. 2011 nebol na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici podaný návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž. V spolupráci s ÚVZ SR bolo posudzované hodnotenie psychickej pracovnej záťaž u pracovníkov v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Ilave. Hodnotenie bolo vykonané lekárom a pracovníkmi pracovnej zdravotnej služby. Uvedené pracovné činnosti boli zaradené do 2. kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

RÚVZ nevedie v evidencii pracovné činnosti s rizikom psychická pracovná záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného jednostranného zaťaženia

Na základe žiadosti klinických pracovných lekárov resp. kliník pracovného lekárstva bolo k 31.12. 2011 pracovníkmi OPPLaT prešetrených 6 podozrení na chorobu z povolania s diagnózou " susp. ochorenie z DNJZ". Šetrenie dvoch podozrení na chorobu sa presunulo do roku 2012. V piatich prípadoch išlo o sy. canalis carpi a v jednom prípade sa jednalo o diagnózu artróza karpometakarpálneho kĺbu palca ľavej ruky. Prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania sa vykonalo u nasledovných profesií: obsluha vysokozdvížneho vozíka, obsluha pantografu, prezeračka skla, mäsiar, pieskovačka a operátor vo výrobe.

Pri prešetrovaní chorôb z DNJZ pretrváva absencia možnosti objektivizácie frekvencie pohybov a vynakladaných svalových síl pri jednotlivých pracovných úkonoch.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje vykonávanie rizikových prác s rizikovým faktorom fyzická záťaž - DNJZ u pracovníkov v sklárskom priemysle - sklári a brusiči skla, ktoré

boli zaradené do kategórie rizikových prác z dôvodu častého výskytu zmien zdravotného stavu v súvislosti s prácou.

Častý výskyt ochorenia sy. canalis carpi u montážnych pracovníkov v spoločnosti Donghil Rubber Belt, s.r.o., Považská Bystrica bol oznámený anonymným telefonickým podaním. Na základe telefonického podania bol odbornými pracovníkmi odd. PPLaT vykonaný štátny zdravotný dozor. Zároveň boli dotazníkovou metódou (NORDIC QUESTIONAIRE) u reprezentatívnej vzorky pracovníčok zisťované príznaky poškodení zdravia súvisiacich s prácou. Podľa dotazníkov pracovníčky najviac pociťovali bolesť v oblasti zápästia. Zároveň bola dotazníkom zistená najviac zaťažujúca pracovná operácia podľa vnímania pracovníčok. Za účelom overenia informácie v tel. podaní bolo snahou overiť príčiny práceneschopnosti pracovníčok. Takýto údaj zamestnávateľ nemal k dispozícii. V spolupráci s pracovnou zdravotnou službou bolo so zamestnávateľom dohodnuté vykonanie mimoriadnej preventívnej prehliadky, súčasťou ktorej bude neurologické vyšetrenie.

Zdravotné ťažkosti montážnych pracovníčok boli rovnakým spôsobom zisťované aj v spoločnostiach Leoni Autokabel Slovakia, s.r.o., Ilava, PSL, a.s. Považská Bystrica, CCN s.r.o., Považská Bystrica, ADTOOL, s.r.o., Považská Bystrica a HCC, s.r.o., Ilava . Spolu bolo rozdanych 200 dotazníkov. Hodnotenie fyzickej záťaže a realizácia opatrení na jej zníženie u pracovníkov uvedených organizácií je v riešení v spolupráci so zamestnávateľmi a ich zmluvnou pracovnou zdravotnou službou.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

K 31.12. 2011 neevidujeme hlásenie o podozrení na chorobu z povolania s diagnózou "profesionálne poškodenie chrbtice".

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Sledovanie pracovných podmienok a režimu práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami sa vykonáva priebežne, väčšinou ako súčasť výkonu ŠZD kontrolovaného subjektu najmä pri uvedení priestorov do prevádzky.

ŠZD podľa NV SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami spojený s dotazníkovým zisťovaním informovanosti zamestnancov (spolu 14 dotazníkov) bol vykonaný v prevádzkach bankových služieb - Poštová banka a.s., - prevádzka Dubnica nad Váhom a Slovenská sporiteľňa a.s. - prevádzka Nová Dubnica. ŠZD bol zameraný najmä na umiestnenie zobrazovacej jednotky v rámci pracovnej plochy, jej umiestnenie vo vzťahu k osvetľovacím otvorom a osvetľovacím telesám, ergonomické riešenie a usporiadanie pracoviska, celkové a miestne osvetlenie, mikroklimatické podmienky na pracovisku, režim práce a odpočinku, posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu a overenie informovanosti pracovníkov o rizikách vyplývajúcich z práce so zobrazovacou jednotkou. V jednom prípade bolo zistené nevyhovujúce pracovné sedadlo pracovníkov vykonávajúcich prácu so zobrazovacou jednotkou prevažnú časť pracovnej zmeny - viac ako 4 hod. denne. Zamestnávateľovi bola uložená povinnosť na zabezpečenie sedadla podľa prílohy č.1 bod E citovaného nariadenia vlády.

Sankčné opatrenia neboli uplatnené.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Na základe záverov z celoslovenského seminára "Kontrola uplatňovania chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva v rámci projektu REACH-EN-FORCE 2" zameraného na kontrolu kariet bezpečnostných údajov u následných užívateľov podľa zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov boli vykonané 2 kontroly. Karty bezpečnostných údajov ako aj ostatné náležitosti podľa dotazníka REACH boli skontrolované v spoločnosti na výrobu oxidu zinočnatého- SlovZink, a.s., Košeca a v podniku na výrobu farieb a lakov - COLOR COMPANY, s.r.o., Dubnica nad Váhom. Pri kontrolách nebol zistený nesúlad s povinnosťami podľa platnej chemickej legislatívy (Nariadenie REACH a CLP, zákon 67/2010 Z.z.) a neboli uplatňované sankčné opatrenia.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Táto úloha bola plnená priebežne v spolupráci s oddelením podpory zdravia, kde sa vykonáva plnenie projektu sledovanie výživového stavu obyvateľstva vybraných vekových skupín dospelaj populácie (19-35 a 36-54 rokov). Vyšetrených bolo 80 respondentov so zameraním sa na ľahkú prácu, ktorých materiály boli spracované a zaslané na ďalšie spracovanie na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci plnenia hlavnej úlohy pre rok 2011 bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli, z toho 11 vzoriek domácej produkcie a 13 vzoriek soli z dovozu. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Na základe protokolov laboratórnych vyšetrení bolo z celkového počtu vyšetrených vzoriek zistené porušenie požiadaviek výnosu MP a MZ SR č.2089/2005-100 zo 6. apríla 2005, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca pochutiny u jednej vzorky kuchynskej soli domácej produkcie pre prekročený limit KJ. Táto skutočnosť bola postúpená na RÚVZ so sídlom v Prešove na ďalšie konanie.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V rámci kontroly nad kozmetickými výrobkami, ktoré sú určené pre deti boli podľa harmonogramu plánu odberu kozmetických výrobkov na rok 2011 odobraté vzorky- zubné pasty pre deti v počte 5 vzoriek, ktoré boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky laboratórneho vyšetrenia vyhovujú požiadavkám nariadenia vlády č. 658/2005, ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek bola v mesiaci máj odobratá 1 vzorka výrobkov určených pre deti - melamínové lyžičky, ktorá bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie do RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky laboratórneho vyšetrenia vyhovujú požiadavkám nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek boli v mesiaci máj odobraté 2 vzorky výrobkov - cateringové obaly a keramické výrobky, ktoré boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky laboratórneho vyšetrenia vyhovujú požiadavkám nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Táto úloha bola plnená súbežne s plnením úlohy č.3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie. V rámci monitoringu sa sledovala spotreba vybraných 4 prídavných látok: E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín u respondentov vo vekovej kategórii 19 -35 rokov a 36 - 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci, spolu 80 respondentov podľa členenia fyziologických skupín uvedených v odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytipovaných potravín. Materiály boli spracované do tabuliek a zaslané na ďalšie spracovanie na Úrad verejného zdravotníctva SR, Bratislava.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

V roku 2011 prebehol VII. Celoštátny prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý predstavuje unikát pokiaľ ide o kontinuálne dlhodobé sledovanie antropometrických ukazovateľov detí a mládeže. Gestorom projektu je Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a ÚH LF UK Bratislava.

Prieskum bol zameraný na zistenie trendov v telesnom raste, získanie štandardov, ktoré slúžia na zmapovanie nadhmotnosti a obezity detskej a dorastovej populácie. Merania prebiehali podľa metodického postupu na realizáciu VII. Celoštátneho prieskumu telesného vývoja detí a mládeže v SR.

Počty detí od 7-18 rokov boli presne určené podľa jednotlivých škôl, veku a pohlavia. Výber bol náhodný. Merania sa vykonali v termíne od 26.9.2011 do 4.11.2011. Počítačové spracovanie údajov bude zaslané do 31.3.2012 na ÚVZ SR Bratislava.

V našom spádovom území boli zaradené tieto školy:

Škola	Dátum merania	Počet detí
ZŠ Komenského, Púchov	05.10.2011 06.10.2011	80
SOŠ Obchodu a služieb, Púchov	03.10.2011	64
Gymnázium, Považská Bystrica	27.10.2011	64
SPŠ Slov. partizánov, Považská Bystrica	13.10.2011	64
ZŠ Papradno	28.9.2011 30.9.2011	80
ZŠ Domaniža	27.9.2011 29.9.2011	80
ZŠ Slov. partizánov, Považská Bystrica	26.9.2011	80

Celkovo bolo vyšetrených 512 detí vekovej skupiny od 7 do 18 rokov.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu bolo na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Gestorom projektu je Úrad vlády SR - Národné monitorovacie centrum - Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP (výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie), ÚVZ SR.

Prieskum bol zameraný okrem iného na oblasť závislostí - t. j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod. K realizácii projektu bola vybraná reprezentatívna vzorka žiakov základných a študentov stredných škôl na vybraných základných a stredných školách.

V našom okrese bola vybraná Základná škola, Slovanská 1415/7 v Považskej Bystrici a SOŠ strojnícka, ul. Športovcov 341/2, v Považskej Bystrici.

Celkový zber údajov sme vykonali jednotne a to v dňoch od 04. - 08. apríla 2011. Prieskum bol anonymný. Na realizáciu projektu sme mali k dispozícii dotazníky, ktoré sa za prítomnosti pracovníkov oddelenia HDM RÚVZ v Považskej Bystrici rozdali žiakom 9. ročníka v počte 69 na Základnej škole, Slovanská 1415/7, Považská Bystrica a študentom 1. až 4. ročníka v počte 401 na SOŠ strojníckej, ul. Športovcov 341/2, Považská Bystrica. Každý žiak resp. študent vložil vyplnený dotazník do obálky a následne zalepil. Anketár po administrovaní a zozbieraní dotazníkov podľa priložených inštrukcií tieto zabalil jednotlivo podľa ročníkov s označením presnej adresy školy, ročníka a kraja. Takto označené skupiny dotazníkov sme zaslali na ÚVZ SR so sídlom v Bratislave - PhDr. Alojzovi Nociarovi, CSc. za účelom ďalšieho štatistického spracovania.

Realizácia programu 9.10. ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ - projekt „Školské ovocie“

Oddelenie HDM v spolupráci s odd. Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici opakovane realizovali program "Ovocie a zelenina do škôl". Cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Cieľovou skupinou boli deti materských škôl, žiaci základných škôl a žiaci základných škôl so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami. Na hodnotenie relevantnej vzorky detí boli vybrané z celkového počtu materských a základných škôl: 1 zapojená a 1 nezapojená MŠ z mesta, 1 zapojená a 1 nezapojená z vidieka pod podmienkou minimálne 15 detí v príslušnej triede z každej MŠ a 1 zapojená a 1 nezapojená ZŠ s mesta a 1 zapojená a 1 nezapojená z vidieka pod podmienkou minimálne 30 detí v príslušnom ročníku z každej ZŠ.

Oddelenie HDM zberalo informácie v týchto zariadeniach

Školské zariadenie	zberu	otazníkov (ks)
ZŠ Nemocničná, Považská Bystrica	011 11	
nické Rovne	011 11	
nické Rovne	011 11	
dežnícka, Púchov	011 11	

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ:

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégie a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie

Riešenie :

- realizácie vlastného očkovania- vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovacou schémou a trendom sú kombinované vakcíny

Časové obdobie : priebežne

- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním- monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním

Časové obdobie : priebežne

- manažment očkovania - stanovenie štandardných postupov pre manažment v očkovaní, dobrá evidencia o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami, ako aj register očkovaných
- Časové obdobie : priebežne
- kontrola očkovania v SR- vlastná administratívna kontrola očkovania v SR

Realizačné výstupy :

- o pravidelne usmerňujeme a informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním, poskytujeme odborné poradenstvo pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia.
- o pravidelne usmerňujeme a písomne informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa plánovania, organizácie a realizácie imunizačného programu.
- o v rámci mesačného hlásenia výskytu prenosných ochorení sme usmerňovali lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o zmenách v oblasti očkovania.
- o informovanie laickej verejnosti o význame očkovania prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica).
- o propagácia očkovania a edukácia obyvateľstva prebiehala formou vytvorenia a obnovovania web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.
- o v rámci ŠZD vykonávame kontrolu povinného pravidelného očkovania podľa očkovacieho kalendára v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých. Kontrolujeme dodržiavanie chladového reťazca, vybavenie ambulancie chladničkami s teplomerami a pravidelnú kontrolu a evidenciu teplôt v chladničkách, správne uskladnenie očkovacích látok .
- o v rámci EIW sme informovali prostredníctvom regionálnej tlače a médií (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník, ITV, beseda o očkovaní v MC Dubáček) o kampani, vytvorili sme článok na web stránku úradu so zameraním na dôležitosť očkovania a taktiež sme vytvorili informačný panel na RÚVZ o dôležitosti očkovania.
- o kontrola očkovania v SR – výkon administratívnej kontroly očkovania bol realizovaný k 31.8.2011 v mesiaci september a október. Spracovanie výsledkov kontroly očkovania bolo zaslané na RÚVZ so sídlom v Trenčíne k 15.10.2011.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ:

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Riešenie :

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení aktívnou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých a deti, infektológmi, mikrobiológmi a pod..
- Časové obdobie : priebežne
- analýza rizika hrozby nových alebo "staronových" infekčných ochorení
- Časové obdobie : priebežne
- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných

ochorení

Časové obdobie : priebežne

Realizačné výstupy :

- analýza prenosných ochorení
- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou článkov, rozhovorov s médiami, konzultácií, besedami
  - o zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica).
  - o zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prebiehajúcej formou informácií z web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

- posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení
- začlenenie našej surveillancie infekčných ochorení do siete EU

Riešenie:

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí:

Manažment epidémií

Manažment kontaktov a ohnisk

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

Zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií.

K 31.12.2011 sme spracovali a vložili do epidemiologického informačného systému **2039** prípadov prenosných ochorení. Z toho :

- **1049** možných prípadov
- **201** pravdepodobných prípadov
- **788** potvrdených prípadov
- **1** nosiča
- **SRV – 32** hlásení

V rámci epidemiologického šetrenia sme spracovali

- **970** ohnisk
- **77** kontaktov bolo chránených očkovaním
- **84** opatrení bolo prijatých rozhodnutím
- **946** opatrením bolo uložených na mieste

Spracovali sme 3 epid.výskyty :

1. Epidem 1 – ZŠ Dohňany – Dg. A 08.1 – 35 prípadov
2. Epidem 2 – Letný tábor Vrš. Podhradie Dg. A09 – 11 prípadov
3. Epidem.3 – CSS – Bystričan Považská Bystrica, Dg. A08.1 – 59 prípadov

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
- ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN

Riešenie:

Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými poly rezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (ÚSS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

Realizačné výstupy

- na základe pravidelného harmonogramu vykonávame mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelne kontroly dodržiavania hygienicko epidemiologického režimu ako v lôžkových zdravotníckych zariadeniach tak v ambulantnom sektore .

Kontrolou dodržiavania HER tak prispievame k eliminácii výskytu nozokomiálnych infekcií.

Oddelením epidemiológie boli v hodnotenom období vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity . Bolo vykonaných **253** previerok hygienicko – epidemiologického režimu s dôrazom na uvedené rizikové pracoviská a nariadením nápravných opatrení. Bolo analyzovaných **96** prípadov nozokomiálnych nákaz. **Z toho 90** v N s P Považská Bystrica a **6** v N s P Ilava n.o.

- o V rámci prevencie nozokomiálnych nákaz realizujeme prednáškové a edukačné aktivity pre zdravotníckych pracovníkov.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

- o v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava oddelením podpory zdravia RÚVZ Považská Bystrica.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlosť pri ich riešení, skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Riešenie :

- stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioterorizmus)

Realizačné výstupy

- aktualizovanie spracovaného pandemického plánu a krízového plánu na regionálnej úrovni so zapracovaním aktuálnych kontaktných adries, telefónnych čísiel všetkých zložiek, ktoré sa bezprostredne podieľajú pri zvládnutí mimoriadnej epidemiologickej situácie.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ :

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na tzv. VDPV

Realizačné výstupy

- na základe stanoveného harmonogramu odberov v pravidelných intervaloch sa vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica a zaslanie do spádového virologického laboratória v Banskej Bystrici.
- kontrola očkovania proti poliomyelitíde

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

1. Nad'alej pokračovať v realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ.

Aktivita na plnenie tejto úlohy boli nasmerované na riešenie plnenia cieľov NPPZ č. 1,2,3,4,5,6,7,10,11. Konkrétne realizačné výstupy riešili plnenie programov, projektov, kampaní a súťaží týkajúcich sa ozdravenia výživy (Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva SR, Monitoring spotreby prídavných látok), programu CINDI, Materských centier, Škôl podporujúcich zdravie, Zdravého mesta, Zdravého pracoviska a Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - Stomatohygiény, atď.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Zariadeniu pre seniorov Považská Bystrica, ul. Lánska bola poskytnutá informácia o možnosti využitia a distribúcia zv. materiálu k projektu BECEP (12.12.).

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

- Distribúciu edičného materiálu (Bezpečné hračky, Týranie detí, Domáce násilie) spolu so sprievodným listom sme uskutočnili v spolupráci so všetkými odbornými oddelenia RÚVZ so sídlom v PB do 7 Materských centier nášho regiónu (Včielka PB, Dubáček Ilava, Mimčo Ladce, Stromček Košecké Podhradie, Drobec Púchov, Motýlik Pruské, Bambuľka Dubnica nad Váhom).

- Propagáciu a prezentáciu celoslovenskej kampane "Vyzvi srdce k pohybu" sme osobne uskutočnili pre členov MC Dubáček v Ilave (29.3.).
- Realizácia distribúcie projektu BECEP spolu so zv. materiálom k projektu do Materského centra Včielka Považská Bystrica - 21.12. a Materského centra Drobec Púchov - 21.12, Materského centra - Hniezdočko Púchov - 21.12.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Inštruktáže, prednášky, odovzdanie metodiky pedagógom spolu s aktuálnym zv. materiálom, zapožičanie DVD nosičov (Lakomý syseľ, O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi, Prečo vlk šušlal, Ako líštička stratila krásu), modelu zubov a zubnej kefky sme uskutočnili v 11 materských škôlkach (Lánka PB -7.2., Horovce - 22.2, Papradno - 9.5., Ilava, Medžanská ul.- 11.5., Dubnica nad Váhom Centrum I 32 - 2.6., Nová Dubnica Komenského Sady - 19.8., Nimnica 114 - 21.9.,Sverepec 240 - 12.10., Kvášov 16 - 4.11., Zubák 192 - 24.11., Brvnište - 9.12.).

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Realizácia úlohy a výstupy:

- účasť na celoslovenskom pracovnom stretnutí v RÚVZ Banská Bystrica,
- medializácia projektu v regióne - 3x (print.médiá v PB + web. stránka RÚVZ PB)
- zhotovenie názorných propagácií - 2x (RÚVZ PB),
- spracovanie menných údajov klientov (zo zaslaného zoznamu respondentov vybratého z "Registra obyvateľstva SR")
- úprava priestorov OPZ z dôvodu zabezpečenia štandardných podmienok merania podľa manuálu,
- vyhľadanie telefónnych čísel klientov podľa mien a adries v informačných zdrojoch: internet, Zlaté stránky a informačné čísla 1180, 1181, telefonický kontakt s každým klientom, pre ktorého bolo nájdené telefónne číslo (oboznámenie s prieskumom, motivácia k návšteve, dohoda o termíne návštevy),
- asistancia pri vyplnení dotazníka, zabezpečenie občerstvenia a kompletné vyšetrenie klientov podľa manuálu,
- dohoda o spolupráci s biochemických laboratóriom v NsP Pov. Bystrica,
- denné plánovanie, zmeny termínov vyšetrenia klientov, ktorým termín nevyhovoval, vkladanie mien respondentov a navrhnutých termínov do textu pozývacích listov, vypisovanie obálok, expedícia pozvánok,
- príprava motivačných balíčkov pre klientov
- príprava a zaslanie vyhodnotenia využitia finančných prostriedkov na občerstvenie pre Slovenskú nadáciu srdca,
- vyhodnotenie počtu vyšetrených klientov pre koordinátora RÚVZ Banská Bystrica.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI

4. február - Svetový deň rakoviny

- medializácia - 1x (Ilavský mesačník-ročník XVII - február 2011- "4. február - Svetový deň proti rakovine")

- názorná propagácia -3x (v priestoroch RÚVZ PB a v NsP PB)

14. - 20. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu

- medializácia - 4x (v 12.k.t. opakované vysielanie príspevku v TV - Považie - "Týždeň mozgu", Považský obzor - MY, č. vydania 11: "Mozog treba trénovať neustále", v 11.k.t. webová stránka RÚVZ so sídlom v PB v časti "Aktuality"(www.ruvzpb.szm.sk) + webová stránka "My-noviny stredného Považia" pod názvom "Chcete vedieť viac o mozgu?"(www.povazska.sme.sk)).
- názorná propagácia - 6x (v priestoroch RÚVZ PB, v NsP PB, hypermarket Tesco PÚ)
- intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity - 2x (dňa 15.3. počas "Týždňa zdravia" pre zamestnancov hypermarketu Tesco Púchov uskutočnená zv. aktivita, počas ktorej sa záujemci oboznámili s možnosťami mozgového joggingu a tréningu pamäti + dňa 18.3. - v priestoroch Poradne zdravia uskutočnený "Deň otvorených dverí" pre širokú verejnosť. Počas neho uskutočnená prezentácia spojená s ukázkami tréningu pamäti).
- 22.3. - pre Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť odoslaný vyplnený dotazník k "Týždňu mozgu 2010".

24. marec - Svetový deň tuberkulózy

- medializácia - 5x (v 12.k.t. - Považskobystrické novinky, Púchovské noviny, Ilavský mesačník, Považský obzor-MY, webová stránka RÚVZ so sídlom v PB - "24. marec - Svetový deň TBC")
- názorná propagácia -3x (v priestoroch RÚVZ PB, v NsP PB - "24. marec - Svetový deň TBC").

10. máj - Svetový deň Pohybom ku zdraviu

- medializácia - 5x (Považský obzor MY, č. vydania 21-"Urobte niečo pre svoje zdravie", Považskobystrické novinky- č. vydania 20 -"Pohybom ku zdraviu", Púchovské noviny č. vydania 19 - Svetový deň pohybom ku zdraviu, TV Považie - 24.k.t. opakovane vysielané " Vplyv pohybu na zdravie", webová stránka RÚVZ PB).
- názorná propagácia - 4x (športový areál v Orlovom- 3.6.)
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 7x (dňa 3.6. v spolupráci s OZ "Spolu pre Bystricu" zrealizovaný II.ročník "Behu zdravia" pre širokú verejnosť v športovom areáli Orlové + dňa 18.5. v spolupráci s CVČ uskutočnené okresné kolo "Bezpečne na bicykli" + dňa 8.6. zv. aktivita v rámci krajského kola "Bezpečne na bicykli" na DDI v PB + dňa 31.3. zrealizované zv. dopoludnie pre 4. ročníky SZŠ v PB - 4x).

26.6.2008 - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami

- medializácia - 1x (webová stránka RÚVZ so sídlom v PB - 26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi).
- názorná propagácia -2x (RÚVZ PB a NsP PB - 26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a ilegálnemu obchodovaniu s nimi - "Mysli na zdravie - nie na drogy").
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 9x (dňa 29.6. zrealizovaná zv. aktivita pre širokú verejnosť mesta PB v spolupráci s VMČ Lány + dňa 2.6. zv. aktivity pre II. stupeň žiakov ZŠ Centrum I, v Dubnici nad Váhom - 4x + dňa 7.6. zv. aktivity pre žiakov II. stupňa na ZŠ, Rozkvet PB - 4x)

31. máj - Svetový deň bez tabaku

- medializácia - 4x (Púchovské noviny-21.k.t., Považskobystrické novinky - č. vydania 24, Ilavský mesačník - č. vydania 6-7, webová stránka RÚVZ PB)
- názorná propagácia - 3x (NsP PB a RÚVZ PB pod titulom - "31. máj - Svetový deň bez tabaku").

- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 6x (pre žiakov II. stupňa SZŠ v Púchove - dňa 20.6. - 2x a pre študentov SZŠ PB - dňa 2.3. - 4x)

12. september - Svetový deň ústneho zdravia

- medializácia - 1x príspevok na webovú stránku RÚVZ PB
- názorná propagácia - 2x (pre NsP PB a RÚVZ PB - Svetový deň ústneho zdravia)

26. september - Svetový deň srdca

- medializácia - 8x (TV Považie 40 k.t., Ilavský mesačník č. 9, č.10, Považský Obzor MY č. 37, Púchovské noviny č.35, Považskobystrické novinky č. 38 a č. 40, webová stránka RÚVZ PB)
- názorná propagácia - 3x (RÚVZ PB, NsP PB)
- zhotovili sme i informačné plagáty, ktoré boli umiestnené v časovom predstihu na viacerých miestach v Považskej Bystrici a osobne distribuované v rôznych organizáciách (napr. školy, úrady, lekárne...).
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 1x (pre širokú verejnosť v Pov. Bystrici - počty meraní: TK, pulzu, BMI, obvod pásu - 64x, celkový cholesterol - 60x, CO vo výdychu - 11x, vyplnené meracie hárky - 64 klientov, poskytnuté osobné poradenstvo - 64 klientom. Vyhodnotenie: aktivitu využilo 64 klientov, z toho bolo 49 žien (76,56 %) a 15 mužov (23,43 %). Najmladší klient mal 20 rokov, najstarší boli 2 klienti vo veku 80 rokov. Klienti vo vekovej skupine 55 a viac tvorili 67,19 % vyšetrených záujemcov. Zvýšené hodnoty v kategórii hypertenzia I.- III. boli namerané u 59,38 % respondentov. Zvýšené hodnoty celkového cholesterolu malo 60,94% vyšetovaných a zvýšené hodnoty BMI v kategórii nadváha a obezita malo 54% vyšetrených klientov. Fajčiari tvorili 10,94% vyšetrených.

1. október - Deň starších a Október mesiac úcty k starším

- názorná propagácia - 2x pre RÚVZ a NsP PB (Každý raz zostarne a čo s tým? Október - mesiac úcty k starším)

10. október – Svetový deň duševného zdravia

- medializácia - 1x (Ilavský mesačník č.10 - Psychohygiena v staršom veku)
- názorná propagácia - 3x (pre RÚVZ PB a NsP PB - Desatoro o tom ako byť duševne zdravý, Svet. Deň duševného zdravia - Stres)

20. október – Svetový deň osteoporózy

- názorná propagácia - 1x (pre NsP PB - 20.okt.- Svetový deň osteoporózy)

14. november - Svetový deň diabetu

- názorná propagácia - 1x (pre RÚVZ - Vedieť viac, znamená lepšie žiť)

16. november - Medzinárodný deň bez fajčenia

- medializácia - 8x (iTV sprav. - infor. televízia 46.- 47. k.t., Považskobystrické novinky č. 46, Považský Obzor MY - 46.k.t. - webová stránka, TV Považie - 47. k.t., Púchovské noviny č. 43, Považskobystrické novinky - č. 48, webová stránka RÚVZ - 2x)
- názorná propagácia - 2x (pre RÚVZ a NsP)
- zhotovené informačné plagáty, ktoré boli osobne distribuované na SŠ a ZŠ v PB, do PX centra, Mestskú políciu a SSE,a.s., zákaznícke centrum PB,
- intervenčné a zdravotno - edukačné aktivity - 2x (pre širokú verejnosť "Deň otvorených dverí" zameraný na poradenstvo na odvykanie od fajčenia, meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a stanovenie stupňa závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka + na ZŠ sv. Augustína, Moyzesova ul., PB žiaci 4. ročníka počas besedy získali informácie o škodlivosti fajčenia a využili možnosť merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. Pre potreby uvedených aktivít boli zhotovené

informačné plagáty, ktoré boli osobne distribuované na SŠ a ZŠ v PB, do PX centra, Mestskú políciu a SSE, a.s., zákaznícke centrum PB.

17. november - Svetový deň CHOCHP

- názorná propagácia - 2x (pre RÚVZ a NsP PB)

1. december - Svetový deň AIDS

- názorná propagácia - 2x (pre RÚVZ a NsP PB)

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

Propagácia kampane

- medializácia - 6x (Považský obzor - MY-č. vydania 12, Púchovské noviny - č. vydania 12, Ilavský mesačník - č. vydania 4, TV Považie - opakovane vysielané 12.-13.k.t., webová stránka RÚVZ PB- 2x)
- názorná propagácia - 24x (NsP PB a RÚVZ PB na tému: "Vyzvi srdce k pohybu"- 4x, zhotovili sme aj regionálne plagáty, ktoré boli umiestnené spolu s ostatnými propagačnými materiálmi vo vývesných skrinkách mesta PB-20x). Zároveň boli použité aj pri osobnej distribúcii
- osobná distribúcia účastníckych listov, propagačných materiálov a prezentácia kampane uskutočnená v územnom obvode RÚVZ so sídlom v PB vo vybraných inštitúciách, zariadeniach, školách, atď. (napr. mestské úrady v Považskej Bystrici, Púchove a Ilave, lekárne, základné školy a stredné školy v okrese Považská Bystrica, Púchov a Ilava, PX centrum, pre návštevníkov hypermarketu Tesco Púchov, MC Dubáček v Ilave, atď.)
- počas kampane sme umožnili prihláseným účastníkov vyšetrenie a individ. poradenstvo v Poradni zdravia (meranie % tuku v tele, BMI, WHR a tlaku krvi).
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 5x (na SZŠ v PB uskutočnené 2 prednášky s besedami pre 4. ročníky s názvom "Vplyv pohybu na KVCH" spojené s propagáciou kampane "Vyzvi srdce k pohybu" + pre zamestnancov hypermarketu Tesco Púchov počas "Týždňa zdravia" uskutočnená propagácia kampane "VSKP - 2011" spojená s vyšetrením v rámci Testu zdravého srdca).
- zapojeným účastníkom sme poskytli možnosť odoslania vyplnených účastníckych listov prostredníctvom RÚVZ so sídlom v PB.
- 12.5. spracovaná predbežná správa o činnosti v rámci kampane pre RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Vyhodnotenie kampane:

- medializácia - 5x (TV Považie – od 22.7. – 29.7.2011, webová stránka RÚVZ , Ilavský mesačník č. vyd. 8, Považský Obzor MY – č. vyd. 30, Púchovské noviny – č. vyd. 29.).
- názorná propagácia - 2x (Výsledky a zoznam výhercov celoslovenskej kampane VSKP – RÚVZ a NsP Považská Bystrica)

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Realizácia úlohy a výstupy

- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 5x (dňa 5.5. pre 75 žiakov II. stupňa ZŠ Rozkvet, PB prednášky s besedami na tému "Zásady zdravého životného štýlu" spolu s monitoringom - meranie celkového % tuku a odborným individuálnym poradenstvom - 4x + dňa 3.6. počas "Behu zdravia" v športovom areáli Orlové edukácia účastníkov spojená s monitoringom - meranie celkového % tuku v tele, BMI, tlaku krvi, pulzu a odborným individuálnym poradenstvom - 37 záujemcov).

9.9 CINDI PROGRAM SR

Realizácia úlohy a výstupy

Celkovo bolo vyšetrených v **základnej PZ** v roku 2011 - **779** klientov, z toho podľa pohlavia bolo 393 vyšetrení u mužov a 386 vyšetrení u žien. Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrovalo riziko na kardiovaskulárne ochorenia bolo uskutočnených **143**, z toho podľa pohlavia bolo 53 vyšetrení u mužov a 90 vyšetrení u žien.

Nadstavbová poradňa: poradňa na odvykanie od fajčenia - v roku 2011 využilo vyšetrenie a individuálne poradenstvo **11** klientov.

Pracovníčky PZ pri práci v **teréne** zrealizovali tieto vyšetrenia:

- 15.3.2011 - v rámci projektu "Týždeň zdravia" pre zamestnancov spoločnosti Tesco Stores,a.s. v Tesco Púchov vyšetrovanie zamestnancov + individuálne poradenstvo + realizácia projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoring prídavných látok" (10 klientov).
- 17.5.2011 - Deň zdravia so VŠZP - meranie celkového cholesterolu, tlaku krvi, BMI, CO vo výdychu, % tuku v tele + individuálne poradenstvo + zv. materiál pre zamestnancov fy Continental Matador Truck Tires s.r.o. PU (33 klientov).
- 19.5.2011- Deň zdravia so zdr. poisťovňou Dôvera vo fy Continental Matador Truck Tires s.r.o. PU - meranie celkového cholesterolu, CO vo výdychu + individuálne poradenstvo + zv. materiál (52 klientov)
- 31.5.2011 - Deň zdravia so zdr. poisťovňou Dôvera v RONE a.s., Lednické Rovne - meranie celkového cholesterolu, glukózy,% tuku v tele, BMI, tlaku krvi a pulzu + individuálne poradenstvo + zv. materiál (70 klientov)
- 14.6.2011 - Deň zdravia so zdr. poisťovňou Dôvera v YURA Corp. ,Slovakia a.s.- meranie celkového cholesterolu, glukózy, % tuku v tele, BMI, tlaku krvi a pulzu + individuálne poradenstvo + zv. materiál (45 klientov)
- 27.6.2011 - v rámci projektu "Týždeň zdravia" pre zamestnancov spoločnosti Tesco Stores,a.s. v Tesco PB vyšetrovanie zamestnancov + individuálne poradenstvo + realizácia projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoring prídavných látok" (10 klientov).
- 2.8.2011 – Vrchteplá – Perzeidy – "Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR a Monitoring prídavných látok v potravinách" - (10 klientov).
- 16.8.2011, 17.8.2011, 23.8.2011, 24.8.2011 - Continental Matador Rubber s.r.o., Eurest s.r.o. Púchov bolo vyšetrených 41 zamestnancov v rámci projektu " Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR a Monitoring prídavných látok v potravinách"
- Dňa 17.10.2011 sa v spolupráci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici (oddelenie podpory zdravia a Poradne zdravia) a zdravotnou poisťovňou Dôvera uskutočnila intervenčná aktivita - Deň zdravia v spoločnosti Continental Matador Truck Tires s.r.o. Púchov. Počas nej bolo vyšetrených 47 pracovníkov, z toho 34 mužov a 13 žien. Podľa vekových skupín sa vyšetrenia zúčastnili 13 klienti vo vekovej skupine 25-34 roční, 13 klienti vo vekovej skupine 35-44 roční, 9 klienti vo vekovej skupine 45-54 roční a 10 klienti vo vekovej skupine 55-64 roční. Vyšetrovaný bol celkový cholesterol, glukóza, merala sa tlak krvi, celkové množstvo tuku v tele a CO vo výdychu u aktívnych a pasívnych fajčiarov. Poskytnuté bolo aj individuálne lekárske poradenstvo a zdravotnovýchovný materiál.
- 20.10.2011, 21.10.2011, 28.10.2011- Deň zdravia v Continental Matador Púchov
- 25.10.2011 – TESCO Púchov - vyšetrovanie zamestnancov v rámci TZS
- 31.10.2011 – TESCO Považská Bystrica - vyšetrovanie zamestnancov v rámci TZS

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Realizácia úlohy a výstupy

- **intervenčné a zdravotno - edukačné aktivity** - 35x (dňa 24.2.- ŠZŠI PB- "AIDS"- 2x, v dňoch 2.3. a 31.3. -SZŠ PB -"Škodlivosť fajčenia" - 6x, dňa 5.5. na VIII. ZŠ -"Zásady zdravého životného štýlu"- 4x, v dňoch 24.a 26.5. - ZŠ Hliny PB- "Sexuálne zdravie" - 8x , dňa 1.6.- SZŠ PB študenti a pedagógovia - "Prevencia KVCH" -2x, dňa 2.6. - ZŠ Centrum I v DnV - "Drogy"- 4x, dňa 7.6. - ZŠ Rozkvet, PB- "Fajčenie-fakty a mýty"- 4x, dňa 20.6. - ŠZŠ Púchov - "Legálne a nelegálne drogy" - 4x, dňa 16.11. - ZŠ sv. Augustína v PB -"Fajčenie").

- **projekt "Školské ovocie"**

V rámci pokračovania realizácie projektu sme v spolupráci s oddelením HDM uskutočnili tématické dni v MŠ Papradno dňa 9.5., v MŠ Ilava, Medňanská ulica dňa 11.5 a v ZŠ Ilava, Medňanská ul. dňa 20.4.2011.

Tretia fáza projektu v ZŠ a MŠ Ilava, ZŠ Brvnište, MŠ Papradno bola uskutočnená v dňoch 20.9. + 23.9.2011. Výstupný monitoring k projektu po spracovaní v epidata bol dňa 18.11. mailom odoslaný na ÚVZ SR.

- **projekt " Tvoja správna voľba"**

- Ako animátori projektu v spolupráci s referentom špecialistom skupiny prevencie ORPZ v PB sme zrealizovali projekt pre 9 ZŠ v PB a okolí. V čase od 1.2.-11.2. 2011 putovnú interaktívnu tvorivú dielňu navštívilo 358 detí a 48 pedagógov.
- Medializácia projektu - 4x (Slovenský rozhlas - priamy vstup do vysielania dňa 2.2, Považskobystrické novinky - č. vydania 7, TV Považie - 6. k.t., iTV - 7. k.t.).
- Účasť na záverečnej konferencii k projektu v Piešťanoch (7.- 8.11.).

- **projekt " BECEP - bezpečnosť cestnej premávky "**

Prezentáciu DVD "BECEPáčik", "Autoškola pre deti" a "Informácie o BECEPE pre širokú verejnosť" sme zabezpečili 115x pričom bolo edukovaných 2039 účastníkov.

- **projekt " GYTS - Global Youth Tobacco Survey "**

Realizáciu projektu sme uskutočnili v spolupráci s oddelením HDM dňa 15.6. na ZŠ SNP 1484 v PB podľa metodiky systematického výberu v 7 triedach 7.- 9. ročníkov. Na dotazník odpovedalo 101 žiakov.

- **projekt "Dobehni si svoje zdravie"**

v rámci regiónu sme zrealizovali uvedený projekt s finančnou podporou Rady vlády SR pre prevenciu kriminality v spolupráci s POS PB, s okresným riaditeľstvom PZ PB, s okresným riaditeľstvom HaZZ PB, so strediskom enviromentálnej výchovy Poniklec SZOPK PB a so SČK - územný spolok PB. V rámci projektu sme sa podieľali na tvorbe a vydaní náučného materiálu s názvom "Dobehni si svoje zdravie" pre žiakov základných škôl a aktívne sme participovali na projekte i počas súťaže žiakov ZŠ v Považskej Bystrici.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Ciel':

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Z determinantov zdravia sme v roku 2011 monitorovali kvalitu pitnej vody v spotrebisku ako aj kvalitu surovej vody, ktorá sa využíva po úprave a dezinfekcii ako pitná voda. Celkovo sa odobralo 340 vôd. V rámci monitoringu sa vykonalo 140 odberov pitných vôd z verejných vodovodov. Z povrchového toku Torysa sa v roku 2011 vykonávali odbery povrchových vôd v profiloch Tichý Potok – priamy odber a Tichý Potok pred vstupom na úpravu. Celkovo bolo vykonaných 24 odberov vôd. V prípadoch, kde je potrebné nedostatky riešiť, pracovníci odd. HŽPZ operatívne prerokovali zistené nedostatky a spôsob ich odstránenia. Záverom konštatujeme, že obyvatelia obcí kvôli zlej finančnej situácii strácajú záujem o odber vody z verejných vodovodov a nahrádzajú ho zásobovaním pitnou vodou z často nevyhovujúcich individuálnych zdrojov.

1.2 ERA-ENVHEALTH: KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI – ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIE

Ciel':

Cieľom projektu je priniesť expertom v oblasti financovania a plánovania dôležité informácie o programoch a projektoch realizovaných v oblasti životného prostredia a zdravia, vybudovať pevnú sieť spolupráce medzi rôznymi inštitúciami, skúmať výsledky a metódy v týchto inštitúciách, definovať prioritné oblasti pre výskum a adresovať ich prostredníctvom spoločných aktivít a medzinárodných výziev pre nové výskumné projekty.

Riešiteľské pracoviská nie sú určené, gestorom je ÚVZ SR. RÚVZ Prešov túto úlohu neplní.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Ciel':

Cieľom tohto projektu je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni s uplatnením medzinárodných metodík spracovania pre možnosť porovnateľnosti údajov v medzinárodnom kontexte s reflektovaním aktuálnych problémov a výziev.

Bola zostavená pracovná skupina na zavedenie informačného systému životného prostredia a zdravia na národnej úrovni. Táto úloha môže byť plnená na regionálnej úrovni až po vydaní metodického usmernenia ÚVZ SR – HH SR.

RÚVZ Prešov toho času túto úlohu neplní.

1.4 PROJEKT COPHES (CONSORTIUM TO PERFORM HUMAN BIOMONITORING ON A EUROPEAN SCALE)

Ciel':

Cieľom medzinárodného projektu je zharmonizovať v členských štátoch EÚ ale aj mimo nej jednotnú metodiku pre ľudský biomonitoring.

Riešiteľské pracoviská nie sú určené, gestorom je ÚVZ SR. RÚVZ Prešov toho času túto úlohu neplní.

1.5 PROJEKT DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)

Ciel':

Cieľom medzinárodného projektu je praktická realizácia ľudského biomonitoringu v členských štátoch EÚ pomocou jednotného protokolu a SOPs, ktoré boli sformulované v projekte COPHES.

Riešiteľské pracoviská nie sú určené, gestorom je ÚVZ SR. RÚVZ Prešov toho času túto úlohu neplní.

ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V EURÓPE (SINPHONIE)

Ciel':

Hlavným cieľom projektu SINPHONIE je komplexný výskum zameraný na zlepšovanie kvality vnútorného ovzdušia školských zariadení s účasťou 38 partnerských inštitúcií z 25 európskych krajín.

Riešiteľské pracoviská nie sú určené, gestorom je ÚVZ SR. RÚVZ Prešov toho času túto úlohu neplní.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Ciel':

Urobiť prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. Vytípať verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

Zo záverov celoslovenskej pracovnej porady vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia vyplynulo, že v roku 2011 sa predpokladá získanie a spracovanie údajov (na základe podkladov RÚVZ) o prevádzke vodovodov bez dezinfekcie chlórrom a prehľadu o používaných úpravách vo verejných vodovodoch, ktoré zasobujú viac ako 5000 obyvateľov. Na základe usmernenia ÚVZ SR bolo plnenie úlohy rozdelené na roky 2011 a 2012. Dňa 27. 10. 2011 bola mailom odoslaná na UVZ SR tabuľka o prevádzke vodovodov bez dezinfekcie chlórrom - v spádovej oblasti RÚVZ v Prešove. Vo vodovodoch obcí Teriakovce, Vyšná Šebastová a Široké je používaná dezinfekcia vody UV žiarením - KATADYN. Ďalšiu požadovanú tabuľku sme spracovávali za Prešovský kraj, a to prehľad zabezpečenia

dezinfekcie vody vo vodovodoch zásobujúcich viac ako 5 000 obyvateľov. Táto časť úlohy bola ÚVZ SR zaslaná mailom dňa 30.11.2011. V spádovej oblasti RÚVZ Prešov je dezinfekcia pitnej vody zabezpečená chlórnanom sodným a plynným chlórrom, pričom neevidujeme problémy s vedľajšími produktmi dezinfekcie (u nás stanovujeme len chloroform) a kvalitu pitnej vody hodnotíme ako stabilnú. V roku 2012 sa bude v úlohe pokračovať a to na záverečnom spracovaní predmetnej úlohy.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Cieľ:

Úpravou a doplnením funkčnosti *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* prispôbiť systém novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii a požiadavkám v oblasti informovania, zefektívniť a zlepšiť prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie na všetkých úrovniach. V súvislosti s reportingovými povinnosťami Slovenska voči EK zabezpečiť plnenie požiadaviek európskej smernice č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie a automatickým spracovaním dát predísť chybovosti poskytovaných údajov.

Na území, ktoré dozoruje RÚVZ so sídlom v Prešove sa nenachádzajú prírodné kúpacie oblasti, ktoré sú zaradené do zoznamu vôd vhodných na kúpanie pre kúpaciu sezónu 2011. V okrese Prešov je prírodné kúpalisko Delňa v Prešove a prírodné kúpalisko Sigord v katastri Kokošovce. Prírodné kúpalisko Delňa bolo zo zoznamu vôd vhodných na kúpanie VVK pre rok 2011 MPŽP a RR vyradené, nakoľko nespĺňa potrebné kritéria článku 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie a v tomto roku nebolo v prevádzke z dôvodu výstavby aquaparku. Prírodné kúpalisko v katastri Kokošovce - Sigord bolo v prevádzke od 26. týždňa do 34. týždňa a z nádrže počas sezóny boli odobraté 4 vzorky vody. Kvalita vody počas kúpacej sezóny vyhovovala kritériám NV SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská, okrem ukazovateľa celkový fosfor (počas daždivého počasia). Prevádzkovateľ bol upozornený na kolísavú kvalitu vody na prítoku. Naplánovaný harmonogram odberu vôd bol upravený podľa aktuálneho počasia.

V uplynulej sezóne v **okrese Sabinov** boli dané do prevádzky tieto nekryté umelé kúpaliská: Letné kúpalisko Sabinov a Letné kúpalisko Lipany. Celkovo sa odobralo 6 vzoriek vôd z bazénov v Sabinove a 3 vzorky vody z bazéna v Lipanoch. Vyšetrované vzorky bazénovej vody zodpovedajú kritériám vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská. Z chemických ukazovateľov nebol dodržaný ukazovateľ – viazaný chlór celkovo v 3 vzorkách, na čo boli prevádzkovatelia upozornení a zistené nedostatky boli operatívne odstránené a prijaté príslušné opatrenia na zabezpečenie vyhovujúcej kvality vody.

V letnej turistickej sezóne 2011 v **okrese Prešov** boli dané do prevádzky tieto nekryté umelé kúpaliská: Letné kúpalisko na sídlisku III v Prešove, kde bolo odobratých 6 vzoriek vôd z bazénov a kúpalisko Solivar v Prešove, kde bolo odobratých 8 vzoriek vôd z bazénov. Počas LTS 2011 bolo kúpalisko rozšírené o nové prevádzky služieb (stravovacie a obchodné prevádzky). Z chemických ukazovateľov nebol dodržaný ukazovateľ – viazaný chlór v bazénoch kúpaliska Solivar v Prešove celkovo v 5 vzorkách, na čo bol prevádzkovateľ upozornený, zistené nedostatky boli operatívne odstránené a prijaté príslušné opatrenia na zabezpečenie vyhovujúcej kvality vody.

V okrese Sabinov sú v prevádzke 2 bazény s celoročnou prevádzkou a v okrese Prešov je v prevádzke 8 bazénov s celoročnou prevádzkou. Celkovo sa odobralo z bazénov 96 vzoriek vôd. Vzorky vôd z prírodných a umelých kúpalísk boli odobraté na náklady

prevádzkovateľov, v rámci ŠZD nebola odobratá žiadna vzorka bazénovej vody. Orgán verejného zdravotníctva z dôvodu predchádzania ochorení a možného ohrozenia zdravia návštevníkov zakázal kúpanie v dvoch celoročných kúpaliskách do doby dokladovania vyhovujúcej vzorky vody na kúpanie, a to v plaveckom bazéne hotela Canyon (prechlórovaná voda – 12 mg/l voľný chlór) a v krytom bazéne v rekreačnej oblasti Drienica (prekročený mikrobiologický ukazovateľ - Staphylococcus aureus). Prevádzkovateľ vykonal nápravné opatrenia: vypustenie a vyčistenie bazénu, ich opätovné napustenie, vyčistenie ÚV, dezinfekciu bazénovej vody.

Počas LTS 2011 neboli hlásené žiadne ochorenia spôsobené vodou na kúpanie. Podľa pokynov boli priebežne každý týždeň aktualizované správy v informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie, o aktuálnej situácii na kúpaliskách a informácie súvisiace s priebehom kúpaciej sezóny. V spádovej oblasti v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Prešove nie sú vybudované kúpaliská s termálnou vodou. Správa o priebehu LTS 2011 v spádovom území RÚVZ so sídlom v Prešove bola odoslaná prostredníctvom IS o kúpaliskách a vode na kúpanie 3.10.2011.

1.9 PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOWLEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN.

Cieľ:

Zhodnotiť expozíciu nízkym koncentráciám kovov – Pb, Hg, Cd u citlivých populačných skupín – detí a žien žijúcich vo vybraných oblastiach SR.

RÚVZ Prešov túto úlohu neplní. Gestorom úlohy je RÚVZ v Banskej Bystrici a riešiteľskými pracoviskami sú RÚVZ v Banskej Bystrici a RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

1. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a problematika činnosti pracovnej zdravotnej služby je aktivitou v rámci úlohy 3.3., 1a- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia obyvateľov SR v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2001- 2014.

Etapy riešenia : rok 2011 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Úloha sa plní počas celého roka. Každoročne sú organizácie, v ktorých sú vyhlásené rozhodnutím RÚVZ rizikové práce kontrolované v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zameriavame sa na úroveň pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

K 31. 12. 2011 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 1395 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce, z toho je 364 žien. Najčastejšie sa vyskytujúcim zdravím škodlivým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je hluk. Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické faktory, záťaž teplom a chladom, vibrácie, biologické faktory, optické žiarenie a EMG pole.

K 31. 12. 2011 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 26 organizáciách s vyhlásenou rizikovou prácou. Z celkového počtu evidovaných 82 organizácií s rizikovou prácou má zmluvu s PZS 81 subjektov.

Je samozrejmosťou, že firmy pri uvádzaní priestorov do prevádzky predkladajú posudky o rizikách, protokoly z objektivizácie faktorov práce. V prípade ak posudky o rizikách preukazujú prekročenie limitov stanovených vyhláškou aj návrh na zaradenie prác do kategórií a prevádzkové poriadky. Ak nie sú vypracované posudky o riziku a dá sa predpokladať, že objektivizácia faktorov práce preukáže prekročenie limitov stanovených vyhláškou, využívame možnosť skúšobnej prevádzky.

Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Úloha je plnená počas sezóny postrekových prác (marec, apríl, september, október) v poľnohospodárskych podnikoch. Osobitná pozornosť je venovaná zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín a skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch. K 31. 12. 2011 sme preverili 6 poľnohospodárskych organizácií. V rámci ŠZD sme kontrolovali odbornú a zdravotnú spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, podmienky skladovania a evidenciu látok deklarovaných ako veľmi jedovaté a jedovaté látky a prípravky.

Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje na priamu spotrebu.

Menšie poľnohospodárske družstvá a súkromne hospodáriaci roľníci často zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín dodávateľským spôsobom, čím sa znížila expozícia zamestnancov týmito látkami. Pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používajú prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi jedovaté a jedovaté látky a prípravky.

Zameriavali sme sa taktiež na likvidáciu obalov od veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov. Nedostatky neboli zistené. K 31. 12. 2011 bolo vydaných 28 osvedčení na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Informovanosť zamestnancov bola preverená u 18 zamestnancov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Úloha je plnená priebežne. V rámci ŠZD sa zameriavame na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne, alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Evidujeme 17 organizácií kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 6 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, formaldehyd v zdravotníctve a pri výrobe plastových výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve. Na týchto pracoviskách každoročne je vykonávaná objektivizácia chemických faktorov v pracovnom ovzduší oddelením OLC pri RÚVZ a vyšetrenia biologického materiálu.

K 31. 12. 2011 bolo vydaných 34 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov – LAMA s.r.o. V. Šariš, RONAR s.r.o. Košice, Proservis s.r.o. Strážske, Správa domov Gelnica. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá prevádzkové poriadky a hodnotenie rizík. Informovanosť zamestnancov bola overovaná dotazníkmi – kontrolnými listami informovanosti zamestnancov (13 dotazníkov informovanosti).

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

RÚVZ so sídlom v Prešove neviduje organizáciu s rizikovou prácou – psychická pracovná záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

RÚVZ so sídlom v Prešove neviduje organizáciu s rizikovou prácou – DNJZ.

K 31. 12. 2011 sme mali hlásené 1 priznanie na profesionálne ochorenie v položke 29 a to v profesii bača.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V mesiaci december 2011 sme mali dve požiadavky od FNsP J. A. Reimana Prešov, KPLaKT o prešetrenie podozrenia na poškodenie zdravia u profesionálneho tanečníka ľudového súboru a vodiča dodávkového vozidla vo farmaceutickej spoločnosti. K tomuto dátumu nemáme priznané žiadne poškodenie zdravia v položke 47.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ:

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

Úloha je plnená priebežne pri posudkovej činnosti – v rámci uvádzania priestorov do prevádzky (27 prevádzok). Vo väčšine prípadov sa jedná o práce trvajúce polovicu pracovnej

zmeny a o zamestnancov mladších vekových kategórií. Subjektívne pocity nám v dotazníkoch informovanosti pri práci so ZJ vyjadrilo 22 respondentov. Väčšine z nich práca s PC nespôsobuje žiadne zdravotné problémy. Jedná sa o profesie – pracovník v logistike, účtovník, personálny manažér.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Cieľ:

Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

V rámci Európskej kampane „Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík“ pokračujeme v trende realizovania prednášok na tému - pracovné zdravotné služby, hodnotenie zdravotných rizík. Vyzývame organizácie a jednotlivcov aby sa aktívne zapojili do tejto kampane, organizovali si vlastné podujatie a aktivity zamerané na hodnotenie rizík na pracoviskách, aby navrhovali preventívne opatrenia na ich elimináciu. Poradenská činnosť je zameraná na problematiku implementácie nových legislatívnych úprav do praxe a na usmerňovanie poskytovania preventívnej závodnej zdravotnej starostlivosti.

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ:

Sledovať príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na ochorenia a nádory pankreasu a pľúc.

Etapy riešenia: rok 2011 a ďalšie roky

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

RÚVZ v Prešove nie je riešiteľom tejto úlohy.

2.4.2 Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

RÚVZ v Prešove nie je riešiteľom tejto úlohy.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľ :

Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Etapy riešenia: rok 2010 a ďalšie roky

Riešiteľské pracoviská

V 1. etape RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre

V ďalších etapách všetky RÚVZ v SR

V rámci plnenia tejto úlohy boli v závere roku 2011 vykonané dve kontroly pracovísk zamerané na uplatňovanie chemickej legislatívy v rámci projektu REACH-EN-FORCE 2. Vybratá bola spoločnosť vyrábajúca ohrievače vody TATRAMAT-OHRIEVAČE VODY s.r.o Poprad (v spolupráci s RÚVZ Poprad) a spoločnosť zameraná na opravy motorových vozidiel IMRICH CAR Prešov. V oboch prípadoch sa jednalo o chemické zmesi - priemyselné farby na povrchovú úpravu kovov, metalické autolaky a o formulátorov, ktorí vystupujú ako následný užívatelia. Zamerali sme sa na kontrolu registračných čísel látok uvádzaných na trh prostredníctvom faktúr o zakúpení výrobku, kontrolu kariet bezpečnostných údajov a na dodržiavanie opatrení na minimalizáciu rizík. V oboch spoločnostiach boli predložené KBÚ vypracované v zmysle nariadenia EÚ č. 453/2010, látky boli klasifikované podľa smernice 67/548/EHS vrátane označenia nebezpečenstva, symbolu, R- vety, triedy nebezpečnosti, kódu kategórie a výstražného upozornenia.

V rámci tohto projektu boli vyplnené dotazníky, ktoré boli zaslané na ÚVZ SR a na RÚVZ Banská Bystrica.

2. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelých populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

V roku 2011 bolo vyšetrených celkom 80 klientov v poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Prešove podľa stanovených vekových kategórií :

- a) ženy, veková kategória 19 – 34 ročné v počte 20,
- b) ženy, veková kategória 35 – 54 ročné v počte 20,
- c) muži, veková kategória 19 – 34 roční v počte 20,
- d) muži, veková kategória 35 – 59 roční v počte 20.

Súčasťou projektu sú :

- 1. Klientmi vyplnené jednodenné jedálne lístky podľa formulára.
- 2. Klientmi vyplnené dotazníky o životospráve.
- 3. Klinicko-somatický dotazník – BMI, WHR, TK systolický, TK diastolický.
- 4. Biochemické vyšetrenie – odber krvi na prístroji reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu: - celkový cholesterol cCHOL, triglyceridy, HDL, LDL, glukóza.

Vyšetrenia boli vykonané zamestnancami RÚVZ so sídlom v Prešove (poradne zdravia a hygieny výživy) na vybraných pracoviskách, kde sa vykonáva ľahká práca. Zistené údaje boli spracované v programe ALIMENTA.

Spracovanie údajov uvedených v bodoch 1 – 3 poskytuje informácie o výživovom stave vybranej populácie obyvateľstva v SR. Spracovanie ukazovateľov lipoproteínového

metabolizmu poskytuje informácie o rizikách kardiovaskulárnych ochorení s dôrazom na nadváhu a obezitu.

Tabuľkovo spracované údaje boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade. Kompletná správa z plnenia projektu vrátane tabuľkového spracovania údajov bola zaslaná na ÚVZ SR Bratislava.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V roku 2011 bolo z distribučnej siete okresu Prešov a Sabinov odobratých 19 vzoriek jedlej soli na laboratórne vyšetrenie. Vzorky boli vyšetrené v akreditovanom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Prešove. Na základe vykonaných laboratórnych vyšetrení bol stanovený obsah jodidu draselného alebo jodičnanu draselného po prepočte na jodid draselný u všetkých vyšetrených vzoriek v súlade platnou legislatívou a v súlade s deklarovávaným označením obsahu uvedeným výrobcom na obale v rozmedzí od 15 – 35 mg/kg.

Správa z plnenia projektu vrátane tabuľkového spracovania údajov boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V rámci plnenia úlohy v roku 2011 na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení RÚVZ so sídlom v Prešove bolo zistené u 8 vyšetrených vzoriek soli množstvo jodičnanu draselného prepočítaného na KI <2,10 (LOQ) mg/kg, čo je v rozpore so značením na obale. Distribútor Solivary Trade, s.r.o., Jilemnického 1, Prešov v zložení na obale uvádzal prídavnú látku jodičnan draselný v množstve 15 – 35 mg/kg (ako KI).

Za zistené nedostatky bola rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Prešove č. 2011/00550-01/C8-Lad zo dňa 27. 02. 2011 účastníkovi konania Solivary Trade, s.r.o., Jilemnického 1, Prešov uložená pokuta podľa ustanovenia § 28 ods. 1 písm. a) a i) zákona NR SR. č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov vo výške 300 eur.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV PRE DETI

Cieľ:

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Podľa časového harmonogramu uvedeného v usmernení ÚVZ SR na výkon ŠZD nad kozmetickými výrobkami v roku 2011 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove sa v roku 2011 nepodieľal na plnení úloh týkajúcich sa bezpečnosti kozmetických výrobkov určených pre deti.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ:

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V roku 2011 boli na základe usmernenia ÚVZ SR pre výkon úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami z dôvodu zákazu uvádzania na trh a dovozu polykarbonátových fliaš na dojčenskú výživu podľa vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 321/2011 z 1. apríla 2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu vykonané 3 úradné kontroly, pri ktorých nebol zistený predaj uvedeného výrobku.

V rámci projektu sme sa zamerali na kontrolu označovania výrobkov určených pre deti a dokumentáciu – dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornú dokumentáciu v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené pre styk s potravinami. Prekontrolované boli dva výrobky určené pre deti. Nedostatky v označovaní zistené neboli, k uvedeným výrobkom bola predložená požadovaná dokumentácia.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

RÚVZ so sídlom v Prešove nie je riešiteľským pracoviskom pre plnenie tejto úlohy.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Úlohou projektu je sledovanie spotreby vybraných štyroch prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín) na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín .

V roku 2011 v rámci uvedeného projektu vyplnilo 80 klientov 24 hodinový dotazník spotreby potravín /pokrmov/ a nápojov a dotazník o životospráve s frekvenciou spotreby konzumovaných potravín/ pokrmov/ a nápojov. Na základe získaných údajov boli vytypované potraviny s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok a následne bol vykonaný odber vzoriek týchto potravín na laboratórne vyšetrenie. Vzorky boli vyšetrené na prítomnosť a obsah vybraných 4 prídavných látok. U vyšetrených vzoriek v počte 7 bol

zistený obsah sledovaných farbív. Výsledky laboratórných analýz boli spracované do tabuliek a zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

3. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ:

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

V dňoch od 26. 09. 2011 do 04. 11. 2011 bola realizovaná 2. etapa siedmeho celoštátneho antropometrického prieskumu telesného vývoja detí mládeže v SR a asténie trendov v ich telesnom raste a vývine. Na rozdiel od predchádzajúcich prieskumov boli v roku 2011 vyšetované iba deti vo veku od 7 do 18 rokov, z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na zabezpečenie meraní menších vekových skupín pediatriami. Do prieskumu boli zaradené deti náhodne vybraných základných a stredných škôl okresu Prešov a Sabinov so stanoveným počtom chlapcov a dievčat pre požadované vekové kategórie. Vek sa vypočítaval presne k dátumu merania, podľa priloženej tabuľky, ktorú prevzala WHO z Medzinárodného biologického programu. Telesnú hmotnosť a výšku sme zisťovali pomocou digitálnej váhy vybavenej aj výškomerom. Okrem toho sa meraním krajčírskym centimetrom zisťoval aj obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov, obvod ľavého ramena podľa zaslaného metodického postupu. Merania sa zúčastnilo 80 žiakov ZŠ Bajkalská Prešov, 80 žiakov ZŠ Komenského 13 Sabinov, 64 študentov Gymnázia sv. Moniky Prešov, 64 študentov Hotelovej akadémie Prešov, 64 študentov Obchodnej akadémie Sabinov. Spolu sa prieskumu zúčastnilo 352 detí vo veku 7-18 rokov. Po získaní údajov z meraní a vyplnených záznamových hárkov sú údaje zadávané do masky v programe Excel a do 31.3.2012 budú zaslané ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ:

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

V apríli 2011 sa realizovala ďalšia etapa projektu "ESPAD- Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách u žiakov študentov vysokých škôl. Cieľom bolo dôkladnejšie zmapovať situáciu u žiakov 9. ročníka ZŠ a študentov osemročných gymnázií.

Účasť na projekte bola dobrovoľná, prieskum anonymný. Dotazník bol zameraný na zmapovanie postojov študentov vybraných škôl k fajčeniu, alkoholu a drogám. Do projektu sa zapojili tieto školy:

- Základná škola v Lutine, kde sa do prieskumu zapojilo 12 žiakov 9. ročníka ZŠ,

- Cirkevná základná škola Radatice 199, kde sa do prieskumu zapojilo 14 žiakov 9. ročníka,
  - Gymnázium Komenského 13, Lipany. Do projektu bolo zapojených 130 študentov všetkých ročníkov 8 - ročného gymnázia.
- Spolu bolo do projektu zapojených 26 žiakov dvoch vybraných základných škôl a 130 študentov osemročného gymnázia. Vyplnené dotazníky s hláseniami boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ :

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Rok 2011 – projekt dočasne prerušený z organizačných dôvodov.

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Cieľ:

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

RÚVZ v Prešove nie je riešiteľom tejto úlohy.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ:

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
  2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
  3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
  4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
  5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti)
- Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

V roku 2011 bol pripravený nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých platný od 01. 01. 2011. Očkovací kalendár zahŕňal nasledovné zmeny: na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je v súlade s rozhodnutím kategorizačnej komisie MZ SR, platným od 01. 01. 2011 určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Deti, u ktorých sa očkovanie začalo 13-valentnou konjugovanou vakcínou ešte v roku 2010, sa touto vakcínou v priebehu roka 2011 doočkujú. Očkovacia schéma pre očkovanie dojčiat 13-valentnou vakcínou je 2+1, t. j. prvá dávka v 3. – 4. mesiaci života, druhá dávka v 5. – 6. mesiaci života a tretia posilňujúca dávka v 11. – 12. mesiaci života. Očkovacia schéma pre očkovanie dojčiat 10-valentnou vakcínou je 3+1, t. j. prvá dávka v 3. – 4. mesiaci života, druhá dávka v 5. – 6. mesiaci života, tretia dávka v 11. – 12. mesiaci života a štvrtú posilňovaciu dávku (platí len v prípade očkovania 10-valentnou vakcínou) možno podať po uplynutí minimálne 6 mesiacov od poslednej dávky základného očkovania, t. j. v 17. – 18. mesiaci života.

Od 24. 03. 2011 je v platnosti nový očkovací kalendár, ktorý sa od pôvodného líši len tým, že bližšie špecifikuje očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam. Určuje, že na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína a všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou.

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 49 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení so všetkými zmenami v očkovacom kalendári.

Na pracovnom stretnutí Európskej regionálnej certifikačnej komisie (RCC) pre eradikáciu poliomyelitídy, ktorá sa konala v júni 2010 v Kodani bola SR zaradená medzi krajiny so stredným rizikom zánosu poliomyelitídy a to z dôvodu nízkeho počtu hlásených a adekvátne vyšetrených ACHO, resp. z dôvodu hranice s Ukrajinou, ktorá je pre nedostatok vakcín a následne nízku zaočkovanosť proti poliomyelitíde považovaná za vysoko rizikóvu krajinu z hľadiska zánosu poliomyelitídy. Výsledkom pracovného stretnutia bola výzva Európskej regionálnej certifikačnej komisie pre eradikáciu poliomyelitídy adresovaná európskym krajinám na venovanie zvýšenej pozornosti danej problematike, najmä rizikóvym skupinám obyvateľstva (migranti a osoby žijúce v nízkych hygienických podmienkach). Vzhľadom na uvedené skutočnosti bola na základe listu HH č. OE/2178/2011 a RZ – 5462/2011 zo dňa 11. 03. 2011 realizovaná mimoriadna kontrola očkovania a preočkovania detí proti poliomyelitíde v obvodoch s najväčšou denzitou osôb žijúcich v podmienkach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom. Kontrola očkovania proti poliomyelitíde bola vykonaná na vybraných 16 ambulanciách okresu Prešov a Sabinov (okres Prešov 9, okres Sabinov 7) v ročníkoch narodenia 1996 a 2008. Výsledky kontroly očkovania boli následne zaslané na ďalšie spracovanie krajskej odborníčke Prešovského kraja pre epidemiológiu, RÚVZ so sídlom vo Svidníku.

V zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR č. OE/5033/2011 a RZ-13640/2011 zo dňa 06. 07. 2011 bola v okrese Prešov a Sabinov vykonaná administratívna kontrola očkovania za obdobie od 01. 09. 2010 do 31. 08. 2011. Zaočkovanosť detí bola kontrolovaná na všetkých ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast okresu Prešov a Sabinov. Celkovo bola zaznamenaná vysoká úroveň zaočkovanosti detí, ktoré mali byť vzhľadom na vek v súlade s očkovacím kalendárom k 31. 08. 2011 kompletne základne očkované alebo preočkované. V okresoch Prešov a Sabinov bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť od 93,4 – 98,8%. Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola zistená v očkovaní proti TBC v ročníku narodenia 2010 v okrese Prešov aj Sabinov. Dôvodmi nižšej zaočkovanosti boli rôzne kontraindikácie, najčastejšie NPH rómskych detí. Doočkovanie týchto detí na pneumologických ambulanciách je pre nezodpovednosť rodičov a ľahostajnosť k očkovaní často problematické. Ďalším dôvodom je narodenie detí v zahraničí, kde nie je očkovanie novorodencov proti TBC povinné. Narastajúcim problémom vo vakcinácii je negatívny postoj rodičov k očkovaní,

ktoré vyúsťuje k odmietaniu výkonu očkovania dieťaťa podpísaním prehlásenia o odmietnutí očkovania napriek poučeniu lekárom.

Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli spracované na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja. Podobne ako na okresnej aj na krajskej úrovni bola zaznamenaná vysoká úroveň zaočkovanosti, ktorá sa v okresoch Prešovského kraja pohybovala od 91,6% – 100%. Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola okrem očkovania proti TBC v ročníku narodenia 2010 v okrese Prešov aj Sabinov zaznamenaná aj v základnom očkovaní proti DTaP-VHB-HIB-IPV v ročníku narodenia 2009 v okrese Medzilaborce. Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave.

Na základe žiadosti HH SR č. OE/8006/2011 a RZ/22926/2011 zo dňa 25. 11. 2011 bola k 30. 11. 2011 v SR realizovaná kontrola zaočkovanosti proti chrípke v chrípkovej sezóne 2011/2012. RÚVZ so sídlom v Prešove realizoval uvedenú kontrolu v rámci svojej pôsobnosti, v okrese Prešov a Sabinov. Výsledky kontroly boli sumarizované na základe vyplnených tabuliek zaslaných od praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých okresu Prešov Sabinov. Kontrolou očkovania bolo zistené, že z celkového počtu 135 318 pacientov okresu Prešov a Sabinov bolo proti chrípke očkovaných 9 891 pacientov, čo predstavuje 7,3%. Najväčší počet pacientov bolo očkovaných očkovacou látkou Vaxigrip. Výsledky kontroly očkovania proti chrípke za RÚVZ so sídlom v Prešove boli následne na ďalšie spracovanie zaslané na ÚVZ SR.

Aj v roku 2011 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

V roku 2011 bola vykonávaná surveillancie prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrojúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz a informácie pre ošetrojúcich lekárov sú pravidelne uverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Prešove.

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2010 bola spracovaná vo VS v termíne do 15. 02. 2011. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2010 bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 10. 03. 2011.

Dňa 15. 08. 2011 bolo vydané odborné usmernenie MZ SR na zabezpečenie surveillancie pneumokokových invazívnych ochorení v SR, ktoré upravuje organizáciu a riadenie surveillancie a opatrenia pri sledovaní výskytu pneumokokových invazívnych ochorení z hľadiska všeobecných lekárov; oddelenia pediatrie, JIS a infekčného oddelenia; mikrobiologických laboratórií; RÚVZ a NRC. Súčasťou odborného usmernenia je aj list epidemiologického vyšetrenia v ohnisku pneumokokového invazívneho ochorenia.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetovaní jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení a pracovníčka oddelenia epidemiológie sa aktívne zúčastňuje besied na základných a stredných školách s témou „ Infekčné choroby“.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ:

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
  2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ
- Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.
- Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2011 to predstavovalo spolu 2 320 prenosných ochorení (okres Prešov 1 557, okres Sabinov 763).

V súvislosti so surveillance ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj. Informácie sú pravidelne hlásené v systéme EPIS do celoslovenského centra na ÚVZ v Bratislave.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS alebo MIS informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FN sP J. A. Reimana Prešov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti

nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Všetky hlásené nozokomiálne nákazy sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNsP J. A. Reimana v Prešove.

Analýza výskytu NN za rok 2010 v okrese Prešov a Sabinov a v Prešovskom kraji bola spracovaná vo výročnej správe za rok 2010. V okrese Prešov v roku 2010 boli nozokomiálne nákazy hlásené len FNsP J. A. Reimana Prešov. Hlásených bolo spolu 229 nozokomiálnych nákaz, čo predstavuje nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom (r. 2009 – 211 NN). Pri počte 46 592 hospitalizovaných pacientov bola proporcia hlásených NN 0,49 %. V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN.

V Prešovskom kraji bolo v roku 2010 hlásených spolu 750 nozokomiálnych nákaz (NN), čo predstavuje nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom (rok 2009 – 622 NN) – index 1,21. Pri počte 190 686 hospitalizovaných pacientov je proporcia hlásených NN 0,39 %. Nozokomiálne nákazy hlásili len lôžkové zdravotnícke zariadenia Prešovského kraja.

Analýza výskytu NN za rok 2010 bola prezentovaná aj na zasadnutí antibiotickej komisie zriadenej FNsP J. A. Reimana Prešov, ktoré sa konalo dňa 24. 01. 2011.

V roku 2011 bola SR zapojená do realizácie 3 pracovného balíka Európskeho projektu PROHIBIT. Hlavnými cieľmi realizácie pracovného balíka č. 3 bolo najmä zistiť, ktoré postupy boli v praxi prijaté v prevencii infekcií krvného obehu, ventilátorovej pneumónie, infekcií močového traktu, infekcií chirurgických rán a zistiť, ktoré časti guidelinov sú klinickými pracovníkmi skutočne dodržiavané. Samotnej realizácii projektu predchádzalo úvodné školenie pracovníkov, ktorí sa na projekte spolupodieľali. Vlastná realizácia projektu prebiehala v novembri 2011. V rámci pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Prešove bola do projektu zapojená FNsP J. A. Reimana Prešov. Výskum sa realizoval formou dotazníkov. Počas realizácie sa v nemocnici vyplnilo 7 dotazníkov (zo 4 typov dotazníkov): 1 s vedením nemocnice, 2 na JIS, 2 na chirurgických odd. a 2 na nechirurgických odd. Vyplnené dotazníky boli následne odoslané na RÚVZ so sídlom v Komárne, ktoré bolo Národným koordinátorom daného projektu.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Cieľ:

1. prevencia chronických chorôb
  2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
  3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
  4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života
- Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

V rámci odboru epidemiológie nie je vytvorené samostatné oddelenie na sledovanie chronických (neinfekčných) ochorení.

Úlohy v tejto oblasti boli plnené na základe požiadaviek. Od 20. 05. 2011 sú úlohy vykonávané v spolupráci s oddelením podpory zdravia a výchovy ku zdraviu, ktoré bolo zmenou organizačnej štruktúry znovu vytvorené a začlenené pod odbor epidemiológie.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ:

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlú a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Od 10. 08. 2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A(H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2011 boli v okrese Prešov a Sabinov hlásené 3 prípady SARI.

6.7 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

V roku 2011 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobraných bolo 6 vzoriek odpadovej vody, všetky s negatívnym výsledkom.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ:

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

V roku 2011 bol projekt „Hrou proti AIDS“ realizovaný raz, dňa 01. 12. 2011 v rámci Svetového dňa boja proti AIDS. Projekt sa realizoval na Pedagogickej škole a sociálnej akadémii v Prešove.

V rámci prevencie HIV/AIDS je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva RÚVZ so sídlom v Prešove ako jediný v rámci RÚVZ v Prešovskom kraji. V roku 2011 navštívilo poradňu prevencie HIV/AIDS 71 klientov a vykonalo sa 21 odberov biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Najčastejším rizikovým faktorom vyšetrených osôb bola prítomnosť rizikovej situácie – najčastejšie nechránený pohlavný styk. Najčastejšími dotazmi boli možnosti vyšetrenia HIV protilátok, prenosu infekcie HIV a možnosti prevencie.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Cieľ:

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodárenských nádržiach a prírodných kúpaliskách,
- zisťovanie toxicity a prítomnosti cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. V roku 2011 bolo na stanovenie cyanobaktérií vyšetrených 50 vzoriek z rekreačnej nádrže Domaša. Limit pre cyanobaktérie, určený NV č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská, nebol ani v jednej vzorke prekročený.

Cyanobaktérie boli v roku 2011 sledované aj v prírodných kúpaliskách v lokalitách Sninské rybníky (spádová oblasť RÚVZ Humenné), odkiaľ bolo vyšetrených 13 vzoriek a aj v týchto vzorkách bol výsledok vyšetrenia pre cyanobaktérie vyhovujúci.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Cieľ:

- zistiť výskyt legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch vo vybraných nebytových budovách a zdravotníckych zariadeniach a vo fontánach a na tobogánoch kúpalísk,
- diagnostikovať významné druhy legionel a améb metódami PCR,
- zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných objektoch,
- overiť účinnosť použitých postupov na elimináciu legionel a améb v distribučných systémoch vôd a v aerosóloch,
- navrhnúť limity na hodnotenie výskytu legionel a améb vo vodách.

Podľa prílohy k Vyhláške č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská sa zistenie prítomnosti améb požaduje

v prípade ak sa opakovane zistí v bazéne biologické a mikrobiologické znečistenie. Takáto situácia v priebehu roka 2011 nenastala a preto stanovenie améb nebolo požadované.

Legionely boli stanovované v 8 vzorkách z vodovodnej siete. V 4 vzorkách odobratých RÚVZ Vranov zo zdravotníckeho zariadenia sa potvrdila prítomnosť legionel.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Cieľ:

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
- kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti
- overenie zdravotnej nezávadnosti watercoolerov v zdravotníckych zariadeniach a lekárňach

Pre sledovanie kvality minerálnej a pramenitej vody boli stanovované chemické, biologické a mikrobiologické ukazovatele podľa prílohy č.1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti potravinového kódexu. Celkovo bolo na vyšetrenie prijatých 6 vzoriek.

V 3 vzorkách bolo stanovených 59 chemických ukazovateľov, všetky vzorky vyhoveli určeným kritériám.

V 6 vzorkách bolo stanovených 18 biologických a 48 mikrobiologických ukazovateľov, z toho v piatich vzorkách bol prekročený limit pre ukazovateľ celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 37^{\circ}\text{C} \pm 1^{\circ}\text{C}$, všetky vzorky nevyhoveli v ukazovateli celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 20^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$, v jednej vzorke bol nevyhovujúci počet koliformných baktérií.

7.4 RADIACNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Cieľ:

- monitoring radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
- monitoring radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín dovážaných z tretích krajín
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožarovania potravín

RÚVZ v Prešove nie je riešiteľom tejto úlohy.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

Cieľ:

- sledovať nutričnú kvalitu materského mlieka monitorovaním biopozitívnych látok (obsahu bielkovín, tuku, sacharidov, vápnika, železa a medi)
- zisťovať obsah chemických kontaminantov, t.j. bionegatívnych látok v mlieku ako odzvu na životné prostredie matiek (prítomnosť ťažkých kovov- kadmium, olovo, ortuť)
- sledovať kvalitu nepasterizovaného mlieka ako odzvu na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom

- sledovať účinnosť pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii
- zisťovať prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku ako prevenciu proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka
- zber kmeňov *Staphylococcus aureus* izolovaných z nepasterizovaného materského mlieka za účelom testovania génov kódujúcich stafylokokový enterotoxín metódou multiplex PCR

Pre banku materského mlieka novorodeneckého oddelenia FNŠP J. A. Reimana v Prešove bola sledovaná nutričná kvalita a mikrobiologické ukazovatele v materskom mlieku. V 16 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 112 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka bolo vyšetrených 24 vzoriek nepasterizovaného a 116 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo spolu stanovených 560 ukazovateľov. V žiadnej vzorke nebola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov, v 6 vzorkách pasterizovaného mlieka a v 2 vzorkách nepasterizovaného mlieka bola zistená prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Cieľ:

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

RÚVZ v Prešove nie je riešiteľom tejto úlohy.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Cieľ:

- kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,
- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

Odbor laboratórnych činností má zavedenú metódu na stanovenie týchto organofosforových pesticídov: oxydemeton-methyl, omethoate, demeton-S-methyl, ethoprophos, cadusafos, terbufos, disulfoton, demeton-S-methyl sulfone.

V roku 2011 neboli analyzované vzorky na stanovenie pesticídov.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Ciel':

Vytvárania partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

V roku 2011 sa realizovala diskusia medzi odborníkmi a pracovnými skupinami v rámci regionálnych úradov verejného zdravotníctva o zmenách NPPZ. Návrhy a zmeny budú spracované ÚVZ SR a predložené na rokovanie vlády SR. Pracovníčka oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu bola členkou pracovnej skupiny a svojim stanoviskom prispela k tvorbe NPPZ na nasledujúce obdobie. Následne budú všetky návrhy a pripomienky zapracované do materiálu NPPZ na nasledujúce obdobie, ktoré bude predložené na schválenie vládou a rozpracované na podmienky regiónov a tým sa začne s jeho realizáciou. V súčasnosti zabezpečujeme intervenciu v problematike zdravého životného štýlu pre všetky vekové skupiny obyvateľstva regiónu.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Ciel':

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

V roku 2011 sa nerealizované aktivity pre seniorov. Bola vytvorená nová pracovná skupina pri ÚVZ SR a za členku za RÚVZ Prešov bola nominovaná pracovníčka oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1. Materské centrá

9.3.2. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Ciel':

9.3.1. Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Táto úloha nebola v roku 2011 plnená z dôvodu neuplatnenia požiadavky zo strany materských centier na RÚVZ so sídlom v Prešove

Ciel':

9.3.2. Zlepšenie orálneho zdravia detskej populácie a vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti.

Úloha bola plnená v rámci projektu Žime zdravo s názvom Vitamínko a Vitálka pre 8 MŠ v Prešove. Projekt sa začal plniť v II. polroku 2010 a jeho pokračovanie bolo aj v I. polroku 2011. Zúčastnilo sa ho približne 2500 detí. V rámci tohto projektu bola vysvetľovaná deťom dôležitosť starostlivosti o chrup, ako aj technika čistenia chrupu. Zároveň sa deťom premietali

krátke filmy o zúbkoch. Gestorom projektu bol odbor školstva, kultúry a športu MsÚ Prešov a pracovníčky RÚVZ sa spolupodieľali ako odborní garanti.

Nakoľko aktivity s deťmi MŠ boli realizované vhodnými formami a metódami zdravotno-výchovnej práce, mali pozitívny ohlas ako u detí, tak aj u pedagogického personálu. Pokračovali sme s projektom pre MŠ Kendice. Deti, ale aj pedagógovia pozitívne hodnotili túto aktivitu.

9.4 EHES – EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ:

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe. Projekt pozostáva z 2 fáz: I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Gestorom tejto úlohy je RÚVZ Banská Bystrica. RÚVZ Prešov bol v II. polroku 2011 zaradený do II. fázy. Ukončený bude vo februári 2012. EHES je projekt zameraný na získanie informácií o zdravotnom stave obyvateľstva prostredníctvom vyplnenia dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a odberu krvi. Pre RÚVZ Prešov bolo náhodným výberom určených 70 klientov. Do konca roku 2011 bolo vyšetrených 31 klientov. Gestorom pre realizáciu tohto projektu pre Prešovský kraj bola určená vedúca oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Cieľ:

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia

- **4. február Svetový deň proti rakovine** – článok na webovej stránke RÚVZ Prešov
- **7. apríl Svetový deň zdravia** – tento deň bol spropagovaný na www.pis.sk a našej www stránke.
- **31. máj Svetový deň bez tabaku** – besedy v základných školách v meste Prešov (v počte 2) a stredných školách (Stredná odborná škola - dopravná,) - v počte 4. Pri príležitosti tohto dňa sme v spolupráci s VŠZP Prešov, Gymnáziom J.A. Raymana zrealizovali akciu Jablko za cigaretu na pešej zóne v Prešove. Na tejto akcii sme propagovali nefajčenie a vysvetľovali vplyv pasívneho fajčenia na zdravie, taktiež sme dobrovoľníkom fajčiarom merali CO a % COHb. Študenti robili výmenu cigariet za jablko. Akcia mala pozitívny ohlas. Tento svetový deň bol spropagovaný na www.pis.sk, www stránke RÚVZ Prešov, Prešovský Korzár, Prešovský Večerník, STV 1, Slovenský rozhlas Regina a Televízia Prešov.
- **29. september Svetový deň srdca** – článok na web. stránke RÚVZ, nástenke RÚVZ, PIS
- **14. november Svetový deň diabetu** – bol napísaný článok pre médiá a na nástenku RÚVZ Prešov.
- **November Medzinárodný deň bez fajčenia** – uverejnený článok v Prešovskom informačnom serveri, web. stránke RÚVZ a poskytnutý rozhovor pre rádio Regina.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Cieľ:

Prostredníctvom Komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia.

Tento program sa začal opäť plniť od apríla 2011. V RÚVZ Prešov nenastali zmeny v personálnom obsadení komunitných pracovníkov v zdravotnej výchove. Tieto pracujú v komunitách Varhaňovce, Mirkovce, Jarovnice, Svinia, Chminianske Jakobovany a Kojatice. Komunitné pracovníčky zdravotnej výchovy pracujú na príkaznú zmluvu. Za hodnotené obdobie ich činnosť bola zameraná na zabezpečovanie povinného očkovania detí, preventívnych prehliadkach detí a dospelých, riešenie problémov so zdravotnými preukazmi, u chorých užívanie liekov. Za prioritnú úlohu považujeme ich priame pôsobenie v komunite pri edukácii s občanmi, spoluprácu s lekármi, MŠ a ZŠ v ich pôsobnosti, starostami obcí a komunitnými sociálnymi pracovníkmi. Edukácie v hodnotenom období zamerali na tehotné ženy, na problematiku hygieny, stravovania, prevenciu drog, hlavne u detí a mládeže, dodržiavanie liečebného režimu podľa pokynu lekárov. Mesačné hlásenia o činnosti komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy, ako aj materiálové zabezpečenie ich činnosti, boli podľa pokynov posielané ÚVZ SR. V roku 2011 sa uskutočnilo 11626 aktivít pre rómsku populáciu v spomínaných komunitách k 18 tematickým okruhom. Spolupracovali sme aj so splnomocnencom vlády pre riešenie rómskej problematiky pre Prešovský kraj.

Realizovalo sa hodnotenie indikátorov v rámci Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku dvakrát v tomto roku. V roku 2011 ÚVZ SR uskutočnil pracovné stretnutie, na ktorom účastníci boli informovaní o ďalšom plnení úloh v tejto problematike v Slovenskej republike, ako aj v zahraničí.

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

Cieľ:

Vyzvi srdce k pohybu – celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity. Gestor RÚVZ Banská Bystrica.

V I. polroku 2011 bola RÚVZ realizovaná kampaň k tejto úlohe. Podľa metodických postupov RÚVZ B. Bystrica sme expedovali propagačný materiál do ZŠ v regióne, niektorých ambulancií, samosprávnych orgánov, VÚC PK a rôznych inštitúcií. Kampaň bola spropagovaná aj v Prešovskom Korzári, na stránkach Prešovského informačného servera a na našej webovej stránke spolu s inštrukciami a prihláškou. O výsledkoch tejto aktivity sme boli informovaní na pracovnom stretnutí RÚVZ Banská Bystrica.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENCIE OBEZITY

Cieľ:

Cieľom NPPO je zabrániť vzniku nadhmotnosti a obezity u detí, zastaviť nárast počtu občanov trpiacich nadhmotnosťou a obezitou, znížiť počet občanov trpiacich nadhmotnosťou a obezitou.

Tento program plníme formou individuálnych intervencií v poradni zdravia a formou skupinových prevencií pre mladú generáciu v ZŠ, SOŠ. Úloha bola plnená aj cez www stránku RÚVZ Prešov. V roku 2011 sme zrealizovali 9 edukácií pre 270 účastníkov z radov mladej generácie.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Cieľ:

Skríning zdravotného stavu obyvateľov SR, ktorého cieľom je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres.

Poradňa zdravia začala činnosť v zmysle nového organizačného poriadku až v mesiaci jún 2011.

Vyšetrených bolo 252 klientov, z toho 84 mužov a 168 žien. Najviac prvovyšetrených klientov bolo vo vekovej kategórii od 25 - 34 rokov. Opakovane vyšetrených bolo 129 z toho bolo 44 mužov a 85 žien vo vekovej kategórii 45-54 roční.

Hodnotením stravovacích návykov zistujeme nadmernú konzumáciu mäsa a mäsových výrobkov, sladkostí, sladených vôd, piva a nedostatočnú konzumáciu ovocia a zeleniny, obilnín, strukovín a kyslo mliečnych výrobkov. Ďalšou závažnou chybou v stravovacích zvyklostiach u mladých ľudí je vynechávanie raňajok, prípadne ich nahrádzanie cigaretou a kávou a podceňovanie významu pitného režimu.

Negatívnu úlohu v životnom štýle zohráva aj stres a nedostatočná pohybová aktivita.

Pri výjazdových poradniach sme spolupracovali s poisťovňou Union, VŠZP a s Fakultou zdravotníckych odborov PU, Nadáciou zdravého srdca a Slovenskou kardiologickou spoločnosťou. Klientom výjazdových poradní sme okrem antropometrických vyšetrení a meraní hodnôt TK ponúkali možnosť vyšetrenia pečeňových testov, hlavne u mladých ľudí, ktorí sami udávali zvýšenú konzumáciu alkoholu a na požiadanie im bol meraný Co a % COHb, hlavne u fajčiarov a pasívnych fajčiarov.

Nadalej spolupracujeme s oddelením Hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ pri plnení ich programu pod názvom: „Sledovanie výživového stavu vybranej skupiny obyvateľstva“.

Celkový počet vyšetrených klientov za rok 2011 bol 541.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Mimoriadna úloha: HBSC štúdia

Cieľ:

Vytváranie zdravého životného prostredia, jeho tvorba a ochrana. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti. Humanizácia a demokratizácia výchovno-vzdelávacieho procesu. Envimentálna ekologická výchova a vzdelávanie. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie. Prevencia závislostí.

Táto úloha bola plnená v spolupráci so školami všetkých typov, hlavne však pre žiakov základných a stredných škôl v problematike prevencie civilizačných ochorení, význame pohybovej aktivity, stomatohygiene a prevencie závislostí. V rámci intervenčných a zdravotno-edukačných aktivít bolo realizovaných 51 aktivít s počtom 1126 edukovaných.

V rámci plnenia NPPD sme výjazdovou poradňou zdravia v spolupráci so zdravotnou poisťovňou UNION realizovali akciu za účelom zistenia zdravotného stavu vysokoškolskej mládeže PU a ich rizikovému správaniu sa.

Taktiež sme realizovali aktivity pre rodičov detí v MŠ v problematike zdravého životného štýlu, najmä prevencii fajčenia a pasívneho fajčenia v počte 6.

Realizovali sme prieskum o fajčení u detí (GYTS). Táto úloha bola súčasťou globálneho monitorovania užívania tabaku vypracovaného a koordinovaného SZO a Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu v Atlante. Za RÚVZ Prešov sa uskutočnil zber dát u 485 žiakov základných škôl v okrese Prešov, Sabinov a Vranov nad Topľou.

V spolupráci s Krajským prezídiom policajného zboru v Prešove sme realizovali projekt Tvoja správna voľba, ktorý bol zameraný na prevenciu fajčenia, alkoholu a užívania marihuany a určený pre vekovú kategóriu 9-11 ročných. Projekt sa realizoval vo vybraných mestách republiky v rokoch 2010 a I. polrok 2011. Vyhodnotený bol v novembri 2011 v Piešťanoch. V našej spádovej oblasti sa ho zúčastnilo 580 žiakov zo 17 ZŠ.

Aj v tomto roku sme spolupracovali s MŠ v metodickom usmerňovaní projektu BECEP, ktorý je zameraný na prevenciu dopravných úrazov detí.

V roku 2011 sme sa podieľali na vzdelávaní pedagogických pracovníkov prostredníctvom Metodicko-pedagogického centra v Prešove v problematike zdravého životného štýlu detí a mládeže.

10. KONTROLA TABAKU

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Cieľ:

Motivácia fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Úloha sa bude plniť v roku 2012.

10.2 ŠKOLENIE PRACOVNÍKOV RÚVZ V OBLASTI PREVENCIE FAJČENIA

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR.

10.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Gestorom úlohy je ÚVZ SR.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prievidzi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

V rámci plnenia tejto úlohy bol vykonaný dozor nad dodržiavaním zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach to v obchodných reťazcoch, kultúrnych domoch, v kinách a pri poskytovaní služieb. Bolo vykonaných 266 previerok a nebolo zistené porušenie zákona. Na internetovej stránke úradu sú zverejnené telefónne čísla na nahlasovanie porušovania zákona.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

HŽP:

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané prípravy naplnenie úlohy, bola vykonaná kontrola údajov v databáze verejných vodovodov t.j. zásobovacích oblastí v informačnom systéme Pitná voda o čom bola podaná správa koordinátorovi úlohy. Bol vykonaný prieskum spôsobov dezinfekcie verejných vodovodov v spádovom území, údaje boli tabuľkovo spracované, odoslané a budú vytipované vodovody, na ktorých bude sledovaný vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov.

NRC pre TTA:

NRC pre TTA sa na úlohe podieľa mikrobiologickým a biologickým vyšetrením pitných vôd podľa Nariadenia vlády SR č.354/2006 Z.z.. Vyšetrenia boli vykonávané na základe požiadaviek jednotlivých terénnych oddelení úradu, resp. ako objednávky platených služieb iných zákazníkov.

Výsledky vyšetrení boli spracované formou protokolov o skúškach. Vyšetrených bolo 769 vzoriek.

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie

V súčasnosti prebieha navrhovanie modelu a vývoj upgradu IS na základe skúseností z terénu a pripomienok. V rámci plnenia boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky ako aj počas LTS. Kvalita vôd po chemickej stránke vyhovovala hygienickým požiadavkám. Sezónne kúpaliská, kde neboli zistené hygienické nedostatky boli uvedené do prevádzky a boli počas LTS prevádzkované bez závažných problémov. Návštevnosť bola čiastočne obmedzovaná nepriaznivým počasím. Neboli zaznamenané resp. hlásené ochorenia spôsobené pobytom a využívaním umelých ani prírodných kúpalísk. Správy o pripravenosti, priebehu a ukončení prevádzky ako aj kvalite vôd sezónnych rekreačných zariadení LTS 2011 a zariadení s celoročnou prevádzkou pre nadriadený orgán boli spracované v požadovaných termínoch a rozsahu a odoslané cez informačný systém.

1.10 Posilnenie implementácie HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

HŽP:

V rámci úlohy je zabezpečovaná účasť pracovníkov oddelenia na odborných seminároch a praktických tréningoch vo využívaní skríningových a preskríningových nástrojov. V rámci implementácie HIA do praxe bolo vykonaných 5 posúdení územných plánov obcí pomocou preskríningových nástrojov.

HDM:

V rámci úlohy je zabezpečovaná účasť pracovníkov oddelenia na odborných seminároch a praktických tréningoch vo využívaní skríningových a preskríningových nástrojov.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ má zavedenú evidenciu v programe ASTR. Údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sa aktualizovali v priebehu druhého polroka u všetkých zamestnávateľov z dôvodu nového programu, ktorý bol na RÚVZ inštalovaný v júli 2011. Na základe toho pracovníci oddelenia PPL vykonali štátny zdravotný dozor (ŠZD) u všetkých subjektov, ktoré boli vedené v starej databáze a u subjektov, kde boli zamestnanci zaradení do rizikových prác prvýkrát (spolu 178). Kontroly neboli zamerané len na upresnenie údajov, ale aj na kontrolu prevádzkových poriadkov, poskytovania OOPP, používanie OOPP zamestnancami, informovanosti zamestnancov o rizikách a kontrolu výkonu cielených lekárskeho preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo na konci roka 2011 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach evidovaných celkom 4881 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 533 žien.

Počet exponovaných zamestnancov zaradených do rizikových prác podľa jednotlivých okresov:

- v okrese Prievidza 4343 zamestnancov, z toho 417 žien, v 106 subjektoch,
- v okrese Partizánske 538 zamestnancov, z toho 116 žien v 45 subjektoch.

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 2430 zamestnancov a v ťažbe nerastných surovín - 2050 zamestnancov.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	55	41
fyzická záťaž	1268	8
hluk	3589	331
chemické faktory	572	122
ionizujúce žiarenie	1	0
optické žiarenie	75	19
pevný aerosól	1742	67
vibrácie	243	0
záťaž teplom a chladom	84	12

Pretrvávajúcim problémom je, čo vidno aj z uvedenej tabuľky, že zamestnanci pracujú aj v riziku kombinácie viacerých rizikových faktorov - 3007 zamestnancov pracuje v riziku jedného faktora, 1319 zamestnancov v riziku dvoch faktorov, 297 zamestnancov v riziku

troch faktorov, 197 zamestnancov v riziku štyroch faktorov a 61 zamestnancov v riziku 5 faktorov.

V roku 2011 bolo rozhodnutím regionálneho hygienika vydaných 38 rozhodnutí o zaradení prác do kategórií v okresoch Prievidza a Partizánske, buď z dôvodu prehodnotenia miery rizika na základe aktuálnych výsledkov meraní a zhodnotenia expozície, alebo z dôvodu vzniku nových rizikových prác. Z toho 8 rozhodnutí bolo vydaných na zrušenie rizikových prác. Ďalej bolo vydané jedno rozhodnutie o zastavení konania z dôvodu, že účastník konania vzal svoj návrh späť.

Oproti roku 2010 zaznamenávame pokles exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu v kategórii 3 a 4 o 860 zamestnancov, čo je 15 % . Tento pokles bol zapríčinený jednak zánikom subjektov (8), jednak zlepšením podmienok na pracoviskách z dôvodu organizačných zmien a technologických zlepšení (15), čo bol pokles približne o 240 zamestnancov. Hlavnou príčinou zníženia bolo prepúšťanie zamestnancov Nováckych chemických závodov, a.s. v konkurze, Nováky, ako aj prehodnotenia celkovej situácie a vyradenie zamestnancov z rizika v riadiacich funkciách a na prevádzkach, kde už dlhodobo výsledky meraní sú pod prípustnými limitmi, čo spôsobilo pokles o ďalších cca 500 zamestnancov. Ostatní zamestnanci (125) sú zamestnanci zo subjektu Skanska a.s. - organizačná zložka, Prievidza, ktorých sme do databázy už neuviedli z dôvodu prehodnocovania situácie. Na pracoviskách v Prievidzi, ktoré sú väčšinou administratívne, alebo sa jedná o dielne, nie je vykonávaná riziková práca. Zamestnanci vykonávajú prácu na stavbách mimo pôsobnosti nášho RÚVZ a sú zaradovaní do rizikových prác v mieste pôsobnosti príslušných RÚVZ.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v sledovanom období uložené sankčné opatrenia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru zameriavame na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Celkovo bolo vykonaných 11 previerok, ktoré boli zamerané hlavne na zisťovanie používania a skladovania jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov, vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod.

V poľnohospodárstve sme vykonali 8 previerok.

V Roľníckom družstve Čereňany bol ŠZD zameraný na kontrolu plnenia opatrení pri chemickej ochrane rastlín, ktoré subjekt splnil a predložil na schválenie prevádzkový poriadok pre činnosti s expozíciou chemickým faktorom pri práci a prípravkami na chemickú ochranu rastlín a návrh na zrušenie rizikovej práce. Následne bolo vydané rozhodnutie o zrušení rizikovej práce v 3. kategórii rizika agrochemikálií (pesticídov) pre profesiu traktorista pri chemickej ochrane rastlín a súhlasné rozhodnutie k návrhu prevádzkového poriadku.

Pri ŠZD v Poľnohospodárskom družstve Horná Nitra, Nedožery-Brezany bolo prijaté opatrenie na vypracovanie prevádzkového poriadku pre činnosti s prípravkami pri chemickej ochrane rastlín.

V spoločnosti PORS, s.r.o., Oslany bolo prijaté opatrenie vypracovať posudok o riziku, na základe ktorého by mohli byť zamestnanci preradení z kategórie 3 do kategórie 2.

Poľnohospodárske družstvo Horná Ves podá návrh na zrušenie rizikových prác z dôvodu výkonu týchto činností dodávateľským spôsobom.

Štátny zdravotný dozor zameraný na chemickú ochranu rastlín bol vykonaný vo firme AGRO Diskomp s.r.o., Skačany. Spoločnosť sa zaoberá živočíšnou a rastlinnou výrobou. Práca agronóma a traktoristov je zaradená v riziku agrochemikálií (pesticídov), celkovo 3 zamestnanci. Všetci absolvovali lekársku preventívnu prehliadku vo vzťahu k práci. Z chemických prípravkov, ktoré boli použité v priebehu roka 2011 na chemickú ochranu rastlín, boli len ojedinele použité prípravky klasifikované ako jedovaté. Firma nemá zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu. Zistené nedostatky boli prejednané s konateľom spoločnosti.

V PPD Agrosopol Diviaky nad Nitricou sa postreky poľnohospodárskych rastlín vykonávajú v obmedzenom množstve, vykonávajúci pracovníci ako aj vedúci pracovník sú odborne spôsobilí na výkon tejto činnosti. Na každý postrek sa nakupujú prípravky iba v potrebnom množstve. Sanácia postrekovej súpravy sa vykonáva priamo na poli. Na skladovanie OOPP a použitých obalov sú vyčlenené samostatné priestory, o spotrebovaných prípravkoch ako aj o postrekových plochách sa vedie evidencia. Pri výkone ŠZD bolo subjektu nariadené vypracovať prevádzkový poriadok s posudkom o riziku pre činnosť v chemickej ochrane rastlín.

V spoločnosti BIOPLANT s.r.o. bol ŠZD zameraný na kontrolu plnenia uložených opatrení pri chemickej ochrane rastlín, ktoré subjekt splnil.

V spoločnosti FRUCTOP s.r.o. bol ŠZD zameraný na kontrolu plnenia opatrení pri chemickej ochrane rastlín, ktoré subjekt splnil a predložil na schválenie prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým faktorom pri chemickej ochrane rastlín. Následne bolo vydané súhlasné rozhodnutie k návrhu prevádzkového poriadku.

V zdravotníctve boli vykonané dve previerky v Nemocnici s poliklinikou Prievidza a v Nemocnici s poliklinikou Partizánske, kde bola vykonaná kontrola v nemocničných lekárňach a na oddeleniach, kde zamestnanci manipulujú s formaldehydom. Pri previerkach neboli zistené žiadne nedostatky.

V sledovanom období bolo vydané 1 rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky pre subjekt Vladimír Radosa OK RADOSA, Partizánske, ktorý sa zaoberá ochrannou dezinfekciou, dezinfekciou a deratizáciou a súčasne sme schválili prevádzkový poriadok pre činnosti s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom v zmysle NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov pri výkone DDD.

Pre rovnaký subjekt sme vydali 1 rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie veľmi jedovatých látok a prípravkov na báze fosforovodíka s účinnou látkou fosfid hlinitý, vrátane ich profesionálneho použitia na reguláciu živočíšnych podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. a súčasne sme schválili prevádzkový poriadok pre činnosti spojené s reguláciou živočíšnych škodcov s expozíciou prípravkom na báze fosforovodíka.

Počas roku 2011 bolo v problematike veľmi toxických a toxických látok a prípravkov poskytnuté 4 konzultácie týkajúce sa uvedenia do prevádzky pracovísk na výrobu bionafty. Problémom v tejto oblasti je, že pracoviská chcú prevádzkovať podnikatelia, ktorí nemajú príslušné vzdelanie ani prax s prácou s toxickými látkami. Ďalšie poskytnuté konzultácie sa týkali vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

V sledovanom období sme obdržali 20 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinfekcie a 3 oznámenia o výkone postrekov pri pestovaní ovocia.

V roku 2011 bola hlásená 1 mimoriadna udalosť v Nováckych chemických závodoch, a.s. v konkurze, Nováky. Udalosť vznikla 22.8.2011 na pracovisku ničiacej stanice chlóru, kde došlo k presakovaniu kvapalného chlóru z odlučovacej nádoby do vnútorného priestoru cez netesnosť na odkalovacej armatúre. V rámci ŠZD bolo zistené, že pri úniku neboli prítomní a teda exponovaní žiadni zamestnanci a príčina udalosti bola ihneď technicky odstránená.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Uplatňovanie nariadenia vlády SR č.356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č.301/2007 Z.z. sme realizovali v nasledovných organizáciách: Novácke chemické závody, a.s. v konkurze, Nováky (NCHZ, a.s.), Nemocnica s poliklinikou Prievidza, Nemocnica s poliklinikou Partizánske, SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., prevádzka Nováky, Sv. Vincent s.r.o., Prievidza.

RÚVZ eviduje databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom, táto sa pravidelne aktualizuje na základe oznámení zamestnávateľa a objektivizácie expozície. V roku 2011 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 422 zamestnancov, z toho 27 žien a to nasledovne: vinylchlorid – 78, z toho 1 žena; 1,2,-dichlóretán – 11; etylénoxid spoločne s propylénoxidom – 7 z toho 4 ženy; vinylchlorid spoločne s 1,2-dichlóretánom – 19, etylénoxid spoločne s vinylchloridom a propylénoxidom – 10 z toho 1 žena, etylénoxid spoločne s vinylchloridom, propylénoxidom a 1,2-dichlóretánom - 9; vinylchlorid spoločne s etylénoxidom a polyaromatickými uhl'ovodíkmi - 9; polyaromatické uhl'ovodíky pri výrobe karbidu – 71; cytostatiká – 12 z toho 11 žien, hydrazín - 10; dichlómetán - 4; formaldehyd - 12, z toho 9 žien; tetrachlóretylén - 9; agrochemikálie - 54, z toho 1 žena a sadze - 107.

V NCHZ došlo v priebehu roka 2011 k organizačným zmenám - jednalo sa o prepúšťanie zamestnancov a boli vykonané nové objektivizácie faktorov na pracoviskách a vypracované nové posudky o riziku. Na základe týchto skutočností boli zo strany zamestnávateľa prehodnotené rizikové práce a v novembri 2011 vydané nové rozhodnutie na zaradenie pracovníkov do skupín rizikových prác, v ktorom sa znížil počet zamestnancov, ktorí sú exponovaní karcinogénnym látkam. V rámci tohto procesu bolo schválených 10 prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou faktorom práce a pracovného prostredia, v ktorých bola zahrnutá i expozícia karcinogénnym látkam.

Spolupracovali sme s odborom epidemiológie pri uvedení do prevádzky spoločnosti Sv. Vincent, s.r.o., neštátne zdravotnícke zariadenie, prevádzka A. Hlinku 483/1, Nováky, kde sa vykonáva ambulantné podávanie chemoterapie a cytostatík. Pôvodné priestory boli stavebne a dispozične upravené tak, aby spĺňali požiadavky na zdravotnícke zariadenie a aby bola zabezpečená ochrana zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v zmysle platnej legislatívy. V zariadení ambulujú dve lekárky. Riedenie a podávanie cytostatík vykonávajú dve zdravotné sestry. Následne bol schválený prevádzkový poriadok a posudok o riziku pre prácu s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a boli vyhlásené rizikové práce na pracovisku podávania chemoterapie a cytostatík v pracovnej profesii všeobecné zdravotné sestry – manipulácia s cytostatikami. V zariadení bol opakovane vykonaný štátny zdravotný dozor na kontrolu bezpečnej manipulácie s cytostatikami a zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri práci s cytostatikami. Zistené nedostatky boli zo strany zamestnávateľa odstránené v stanovenom termíne.

Ku dňu 31.08.2011 bolo v Nemocnici s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach zrušené lôžkové onkologické oddelenie. V prevádzke ostalo onkologické pracovisko, ktoré dispozične pozostáva z onkologickej ambulancie, vyšetrovne, miestnosti na riedenie a prípravu cytostatík a dvoch miestností s 15 lôžkami, kde sa ambulantne podáva chemoterapia a cytostatiká. V mesiaci december podala Nemocnica s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach návrh na schválenie prevádzkového poriadku pre činnosti súvisiace s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a na zmenu vo vyhlásení rizikových prác z titulu rizikového faktora cytostatiká (došlo k zníženiu počtu exponovaných zamestnancov).

V roku 2011 sme v rámci aktivít SIŽP vykonali dve spoločné previerky podľa zákona č.261/2002 o prevencii závažných priemyselných havárií Z.z. v spoločnostiach SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Nováky (SLOVECA) a NCHZ, a.s., v konkurze Nováky.

Pri previerke v spoločnosti SLOVECA sme sa zamerali na manipuláciu s karcinogénnymi látkami – etylénoxidom a propylénoxidom, s ktorými sa na pracovisku pracuje v uzavretom systéme. Pri kontrole sme zistili, že spoločnosť nemala aktuálne rozhodnutie pre manipuláciu s karcinogénnymi látkami pre menované látky. V rámci opatrení bolo vydané 1 rozhodnutie pre manipuláciu s karcinogénnymi látkami - etylénoxid, propylénoxid, benzén a dichróman draselný pre pracoviská výroby, poloprevádzky a laboratória a schválené 3 prevádzkové poriadky.

Pri previerke v spoločnosti NCHZ, a.s. sme sa vykonali ŠZD na pracovisku výroba vinylchloridu z 1,2-dichlóretánu. Pri kontrole neboli zistené žiadne porušenia platnej legislatívy.

V roku 2011 bolo na RÚVZ vydaných 18 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. pre nasledovné subjekty:

- A.A.service, spol. s r.o., Staré Grunty 53, 841 04 Bratislava - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pri demontáži opláštenia nákupného centra v Prievidzi,
- A.A.service, spol. s r.o., Staré Grunty 53, 841 04 Bratislava - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pri demontáži strešnej krytiny skladu, Areál MsBP Handlová,
- A.A.service, spol. s r.o., Staré Grunty 53, 841 04 Bratislava - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pri demontáži strešnej krytiny objektu v Dlžine,
- A.A.service, spol. s r.o., Staré Grunty 53, 841 04 Bratislava - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pri likvidácii AZC materiálu z balkónov obytných domov v Partizánskom,
- CELLAR, spol. s r.o., Vansovej 28/44, 971 01 Prievidza - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pri demontáži strešnej krytiny na rodinnom dome, Ul. Vansovej v Prievidzi,
- CELLAR, spol. s r.o., Vansovej 28/44, 971 01 Prievidza - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pri demontáži strešnej krytiny na rodinnom dome, Ul. Mariánska v Prievidzi,
- CELLAR, spol. s r.o., Vansovej 28/44, 971 01 Prievidza - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pri demontáži strešnej krytiny na hospodárskej budove v Sebedraží,
- CELLAR, spol. s r.o., Vansovej 28/44, 971 01 Prievidza - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest na stavbe strojnej dielne OTVH, Novácka energetika a.s., M.R.Štefánika 1, 972 71 Nováky,
- CELLAR, spol. s r.o., Vansovej 28/44, 971 01 Prievidza - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest na stavbe: Strecha dielne Regeneračného strediska ÚSU, HBP a.s., Baňa Cígeľ,

- Rastislav Dúcky DUCOMONT, Banícka 71/5, Sebedražie - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v bytových jadrách v budovách na bývanie v územnej pôsobnosti RÚVZ Prievidza,
- PROSERVIS Strážske, s.r.o., Mierová 101, Strážske - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v inštalačných šachtách bytových jadier v bytovom dome v Prievidzi,
- Milan Marčan – COBRA, Zvolenská 22, Nitra - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pri demontáži strešnej krytiny na autopredajni Fiat v Prievidzi,
- Milan Marčan – COBRA, Zvolenská 22, Nitra - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pri demontáži azbestocementovej krytiny v areáli objektu Autovrakoviska BOCIAN v obci Koš,
- Milan Marčan – COBRA, Zvolenská 22, Nitra - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest na objekte „Motorest Korzár pri rybníku Horný koniec“ Žiarska 44, Handlová,
- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Dolný Val 118/64, Žilina - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavby „Zateplenie bytového domu Škarvana 10364/2 Prievidza“,
- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Dolný Val 118/64, Žilina - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pri demontáži fasádnej izolácie na budove bývalej tlačiarne v Partizánskom,
- Emtrade NR, s.r.o., Pražská 2, 949 11 Nitra - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb v prevádzke Slovenské elektrárne, a.s., závod Elektrárne Nováky, 972 43 Zemianske Kostolány,
- RONAR s.r.o., Kmeťova 24, Košice - na odstraňovanie azbestocementových materiálov a izolačných materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb diaľkovo ovládaných trafostaníc v Prievidzi - 101/ts/511 ul. Francisciho, 117/ts/709 ul. Dlhá, 102/ts/513 ul. Tolstého.

V sledovanom období bolo vydané 1 rozhodnutie na uvedenie priestorov subjektu Rastislav Dúcky DUCOMONT, Sebedražie, ktorý sa zaoberá odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Zároveň sme schválili 1 prevádzkový poriadok pre prácu s expozíciou chemickým faktorom pri práci (azbest a chemické prípravky na stabilizáciu a fixáciu azbestových vlákien) a návrh na nakladanie s nebezpečnými odpadmi k.č. 170605 a 190304 pri činnostiach spojených s likvidáciou materiálov s obsahom azbestu. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo prijaté opatrenie vykonať objektivizáciu azbestových vlákien pri odstraňovaní azbestových materiálov. Subjekt opatrenie vykonal a predložil výsledky meraní a posúdenie rizika.

Ďalej bolo vydané jedno rozhodnutie o prerušení konania pre účastníka konania Marián Chmelár – KROVMONT, Fučíkova 952/33, 026 01 Dolný Kubín, IČO: 37 358 642, ktorý požiadal o posúdenie návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest pri demontáži AZC strešnej krytiny rodinného domu v Bojniciach. Účastník konania však v predmetnom podaní nepredložil zmluvu s oprávnenou organizáciou na odber, prepravu a zneškodňovanie stavebných odpadov s obsahom azbestu. V pláne práce uviedol, že prepravu stavebných odpadov s obsahom azbestu bude zabezpečovať vozidlom, ktorého majiteľom je firma KROVMONT. V prípade takéhoto spôsobu prepravy stavebných odpadov s obsahom azbestu na miesto zneškodňovania bolo potrebné doložiť povolenie od príslušného orgánu štátnej správy na prepravu stavebných odpadov s obsahom azbestu. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné konanie vo veci prerušiť do doby doplnenia podania účastníka konania o požadované doklady. Následne bolo konanie vo veci vydania rozhodnutia zastavené. Účastník konania vzal svoj návrh späť z dôvodu zrušenia objednávky na odstraňovanie AZC strešnej krytiny rodinného domu.

Vykonalí sme 6 previerok, na ktorých sme sa zamerali na dodržiavanie plánu prác búracích prác, vymedzenie pracoviska a jeho označenie výstražnými značkami, pridelovanie OOPP

pre zamestnancov, evidenciu expozície zamestnancov, odbornú prípravu zamestnancov pred zahájením prác, zabezpečenie primeraných zariadení na osobnú hygienu, likvidáciu odpadu. V rámci kontrol sme preverovali informovanosť zamestnancov pomocou kontrolných listov. Dotazníky vyplnilo 17 zamestnancov. Z dotazníkov vyplynulo, že zamestnanci vedia o negatívnych účinkoch azbestu na zdravie, čo sa dozvedajú v rámci školení, ktoré poriada zamestnávateľ. Zamestnanci poznajú výsledky meraní prachu s obsahom azbestu. Na dočasných pracoviskách majú zamestnanci zabezpečený priestor na jedenie a pitie a priestor na osobnú hygienu. Pracoviská sú vyznačené výstražnými symbolmi. Zamestnanci majú k dispozícii jednorázové oblečenie a OOPP - prilba, okuliare, respirátor a rukavice. Zamestnanci sa pravidelne zúčastňujú lekárskech preventívnych prehliadok v súvislosti s prácou.

V roku 2011 sme prešetrovali jeden anonymný podnet, ktorý sa týkal odstraňovania azbestocementovej krytiny na hospodárskej budove v objekte pohostinstva u Čižnára v Novákoch. Keďže pri ŠZD na mieste, ktorý bol vykonaný ihneď po telefonáte, takáto činnosť nebola zaznamenaná, na RÚVZ bol predvolaný majiteľ objektu. Tento objasnil, že odstránenie azbestocementovej krytiny (10 m²) vykonal sám a predložil dokumenty o likvidácii materiálu oprávnenou organizáciou. Subjektu bola udelená bloková pokuta vo výške 20 eur.

V sledovanom období v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov narástol počet konzultácií poskytnutých hlavne fyzickým osobám, ktoré potrebujú odstrániť azbestový materiál z ich súkromného vlastníctva. Konzultácie sa týkali postupu odstraňovania takýchto materiálov ako aj získania kontaktov na organizácie, ktoré sú na takúto činnosť oprávnené.

Na záver môžeme konštatovať, že pri previerkach sme nezistili významné porušenia nariadenia vlády SR č.253/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Pri problematike azbestu pozitívne hodnotíme hlavne zlepšenie situácie pri odstraňovaní azbestových materiálov v životnom prostredí v bytových jednotkách a pri odstraňovaní azbestových materiálov z rodinných domov fyzických osôb. Táto činnosť je vykonávaná oprávnenými organizáciami na základe kladných rozhodnutí regionálneho hygienika. Väčšina subjektov, vykonávajúcich tieto činnosti, je na trhu etablovaných a dodržiavajú ustanovenia platnej legislatívy.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v dozorovaných okresoch neevidujeme.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2011 sme zaevidovali 70 nových žiadostí na prešetrenie pracovnej anamnézy pri podozrení na chorobu z DNJZ z celkového počtu 130 žiadostí. Medzi žiadosťami je najviac zamestnancov Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s. – 15 (21,4 %), zamestnancov Skanska a.s., Bratislava – 8 (11,4 %) a zamestnancov RIALTO s.r.o., Partizánske – 6 (8,6 %). Ďalej sme zaevidovali 7 žiadostí z kliník na doplnenie údajov k už prešetreným prípadom.

V porovnaní s rokom 2010, kedy bolo evidovaných 81 žiadostí, počet žiadostí na prešetrenie klesol (o 13,6 %).

Všeobecne možno povedať, že od roku 2007 má počet prešetrení na DNJZ klesajúcu tendenciu. Tento pokles je spôsobený hlavne poklesom podielu prípadov zamestnancov HBP, čo dokazujú údaje uvedené v tabuľke 2.

Tabuľka 2

Rok	Počet evidovaných DNJZ z HBP	Počet evidovaných DNJZ celkovo	% podielu zamestnancov HBP
2006	251	340	73,8
2007	272	366	74,3
2008	59	120	49,2
2009	24	80	30
2010	24	81	29,6
2011	15	70	21,4

V novembri 2011 sa zástupca nášho RÚVZ zúčastnil na ÚVZ SR Bratislava rokovaní na riešenie postupu pri posudzovaní chorôb z povolania (DNJZ) u zamestnancov spoločnosti HBP, a.s. Rokovanie zvolal hlavný hygienik SR na základe podnetu prednostu Kliniky pracovného lekárstva a klinickej toxikológie Univerzitetnej nemocnice v Bratislave. Aj na tomto rokovaní bolo zhodnotených zlepšenie situácie a zníženie počtu podozrení na chorobu z povolania z DNJZ u zamestnancov spoločnosti HBP, a.s. Na základe toho boli prijaté závery a zrušila sa podmienka posudzovať a schvaľovať tieto prípady výhradne na Celoslovenskej komisii pre posudzovanie chorôb z povolania. Nové prípady riešené po 30.11.2011 budú posudzovať príslušné pracoviská klinického pracovného lekárstva a toxikológie. Na rokovanie týchto komisii budú prizývaní pracovníci príslušného RÚVZ, ktorý k danému prípadu vykoná hygienický prieskum. Úlohou RÚVZ Prievidza bude sledovať počty žiadostí o vykonanie hygienického prieskumu u banských profesií a pri zvýšenom počte informovať hlavného hygienika SR.

Problémom je prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania z DNJZ u zamestnancov Skanska a.s., Bratislava. Všetky žiadosti sú smerované na náš RÚVZ, pričom ani jedno z pracovísk týchto zamestnancov nie je v našej pôsobnosti a väčšina týchto zamestnancov nemá trvalé bydlisko v našej spádovej oblasti.

V roku 2011 sme prešetrili 78 žiadostí z predchádzajúceho obdobia, z toho 36 so súhlasným stanoviskom. Najviac prešetrovaných žiadostí bolo pre zamestnancov Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s. – 21, Skanska a.s., Bratislava - 8, T&B, s.r.o., Prievidza - 6, YAZAKI SLOVAKIA, spol. s r. o., Prievidza – 6, RIALTO s.r.o., Partizánske – 3. Ďalej sme vypracovali 10 doplnení pracovných anamnéz.

Počas tohto obdobia bolo hlásených 25 priznaní choroby z DNJZ. Jednalo sa o profesie: baník-rubač, (6); baník-tunelár (3); baník-razič, (2); gumár (2); dojička - ošetrovatelka zvierat (2); banský elektrikár (1); klampiar (1); šička obuvi (1); kosička (1); mäsiar (1); maliar (1); výrobnomoontážny robotník (1); pekár (1); kadernička (1); robotník v nábytkárstve (1).

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2011 boli doručené 3 žiadosti o prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania pod položkou 47 v súvislosti s ochorením chrbtice. Jednalo sa o profesie: robotníčka v drevospracujúcom priemysle; operátor informačných systémov, predtým baník a vodič.

Prešetrili sme 3 prípady podozrenia z predchádzajúceho obdobia. V jednom prípade u gumára - obsluha dvojvalca a trojvalca bola potvrdená profesionálna súvislosť.

Za sledované obdobie nebol hlásený žiadny prípad priznania choroby z povolania v súvislosti s ochorením chrbtice.

Počet žiadostí na prešetrenie je každoročne na rovnakej úrovni.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Štátny zdravotný dozor bol zameraný najmä na kontrolu administratívnych pracovísk v zmysle nariadenia vlády SR č.276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

V roku 2011 bolo vykonaných 6 previerok cielene zameraných na kontrolu práce zamestnancov so zobrazovacími jednotkami v nasledovných subjektoch:

- PATRIA I. spol. s r.o., Vápenická 8, Prievidza,
- Nemocnica s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach,
- ILJIN SLOVAKIA, s.r.o., Pravenec 422,
- YURA Corporation Slovakia, s.r.o., Lednické Rovne, prevádzka Pravenec,
- Wink Trade, s.r.o., Priemysená 8, Prievidza,
- Andrej Koryťák ERKO REKLAMA, prevádzka Lúčna 4, Prievidza.

V spoločnosti **PATRIA I. spol. s r.o., Prievidza** bolo vyplnených 14 dotazníkov. Jednalo sa o zamestnancov v pracovnom zaradení grafik a zamestnancov v administratíve (referenti odbytu, referenti MTZ, účtovníci). Zamestnanci sú o vplyve práce so zobrazovacou jednotkou na zdravie informovaní. Popri rôznych spôsoboch informovania, všetci uviedli, že sú informovaní aj zamestnávateľom v rámci školení. Zamestnanci majú možnosť prerušiť prácu so zobrazovacou jednotkou kedykoľvek. Všetci zamestnanci absolvovali vstupnú preventívnu prehliadku – vyšetrenie zraku, opakovaných lekárskech prehliadok sa majú možnosť zúčastniť v prípade problémom so zrakom. Zamestnávateľ má vypracovaný a schválený prevádzkový poriadok pre prácu so zobrazovacími jednotkami, s ktorým sú zamestnanci oboznámení. Pracoviská sú vhodne ergonometricky usporiadané, s vhodným a dostatočným osvetlením. Zamestnanci majú k dispozícii vhodné obrazovky a vhodný nábytok.

V **Nemocnici s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach** vyplnilo dotazníky 20 zamestnancov riaditeľstva, ekonomického úseku, právneho oddelenia, marketingu, oddelenia informačných technológií, centrálnej príjmovej ambulancie a BOZP. Všetci pracujú so zobrazovacími jednotkami viac ako polovicu pracovnej zmeny a považujú svoje informácie o vplyve práce a pracovných podmienok na zdravotný stav za dostačujúce. 11 pracovníci absolvovali pred nástupom do práce so zobrazovacou jednotkou lekársku prehliadku, 9 pracovníkov sa zúčastňuje na pravidelných lekárskech vyšetreniach zraku. Zo strany zamestnávateľa bol ako opatrenie na ochranu zdravia vydaný interný predpis na prácu so zobrazovacími jednotkami.

V spoločnosti **ILJIN SLOVAKIA, s.r.o., Pravenec** dotazníky vyplnili zamestnanci administratívy (mzdová účtovníčka a asistenti manažérov) pracujúci viac ako polovicu pracovnej zmeny so zobrazovacou jednotkou, celkove 8 zamestnancov. Všetci sa vyjadrili, že sú informovaní o vplyve práce a pracovných podmienok na zdravotný stav, informácie získavajú predovšetkým zo školení organizovaných zamestnávateľom, ktoré považujú za dostačujúce. Polovica absolvovala preventívnu vstupnú lekársku prehliadku pred zaradením na prácu so zobrazovacou jednotkou, ale nezúčastňuje sa pravidelne lekárskech vyšetrení zraku. Jediným opatrením na ochranu zdravia uviedli možnosť prestávok v práci.

V spoločnosti **YURA Corporation Slovakia, s.r.o., prevádzka Pravenec** dotazníky vyplnilo 5 zamestnancov administratívy (špecialisti, leader), ktorí sú preškoľovaní zamestnávateľom, informácie o zobrazovacích jednotkách považujú za dostatočné a zúčastnili sa vstupnej aj periodickej lekárskej prehliadky zraku. K vykonávaným opatreniam na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa sa nevyjadřili.

V spoločnosti **WINK TRADE, s.r.o., Prievidza** vyplnili dotazníky 2 obchodní referenti, 3 pracovníci ekonomického oddelenia a správca majetku (celkovo 6 pracovníkov). Pracovníci pracujú so zobrazovacími jednotkami viac ako polovicu pracovného času. Všetci sú o zobrazovacích jednotkách informovaní dostatočne a absolvovali vstupnú lekársku prehliadku pred nástupom do práce a 4 sa zúčastňujú aj periodických lekárskech vyšetrení zraku. Ako opatrenie na ochranu zdravia uviedli možnosť bezpečnostných prestávok pri práci.

V subjekte **Andrej Koryťák ERKO REKLAMA** vyplnili dotazník 3 zamestnanci (grafici a administratívny pracovník). Zamestnanci vedia o vplyve práce so zobrazovacou jednotkou na zdravie z iných zdrojov ako od zamestnávateľa. Zamestnanci môžu prácu prerušiť kedykoľvek. Nezúčastnili sa vstupnej lekárskej preventívnej prehliadky. Ako opatrenia zo strany zamestnávateľa uvádzajú kvalitné LCD monitory.

2.3 Zdravé pracoviská

PZ:

Európsky týždeň BOZP – 24. – 30. október – Dobré pre teba. Dobré pre podnik -poster.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V rámci zákona č.67/2010 o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme sprísnilí previerky u subjektov, ktorí sú následní užívatelia chemických látok. Pri previerkach sme sa zamerali hlavne na informácie o dodávateľoch chemických látok, kontrolu kariet bezpečnostných údajov v zmysle nariadenia ES č.1907/2006 v platnom znení, spôsob používania týchto látok v súvislosti s ochranou zdravia zamestnancov.

V roku 2011 sme vydali 6 súhlasných rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky pre subjekty, kde sa vykonáva manipulácia s chemickými faktormi:

- Partizánske Building Components-SK s r.o., Partizánske - na uvedenie pracovných priestorov linky II na automatické striekanie farby na polyuretánové okenné rámy v hale A 3,
- B.P.B., spol. s r.o., Karloveská 63, Bratislava - na uvedenie pracovných priestorov na obrábanie kovov a kovových odliatkov, Hala č. 3, č.p. 8114/50, priemyselný park Prievidza – Západ,
- Ing. Vlastimil Šuhajda SUHA-TRADE, Partizánske - na uvedenie pracovných priestorov skladov chemických látok a prípravkov pre galvanické použitie.
- Fytofarm Chem, spol. s r.o., Ligetská 31, Handlová. Firma sa zaoberá výrobou a predajom prípravkov na ochranu rastlín – repelentné prostriedky na ošetrovanie stromčekov v lesnej výsadbe, štepársky vosk a balzam, feromónové odparníky, leповé dosky (farebné leповé lapače na netoxickú ochranu rastlín) a CP Ecotrapy s leповými doskami.
- ReKomp, s.r.o., Západná 16, Prievidza., opravy dielov z kompozitných materiálov určených pre spoločnosť Aerospol, s.r.o., Prievidza.
- Eva Marková - SIEŤOTLAČ, prevádzka Prievidza, kde sama majiteľka používa farby na výkon sieťotlače.

V sledovanom období sme schválili 29 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickým látkami a zmesami vypracovaných podľa požiadaviek nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V roku 2011 sme vydali 8 súhlasných rozhodnutí na nakladanie s nebezpečným odpadom podľa § 13 ods. 4 písm. l) zákona č. 355/2007 Z. z..

Dve pracovníčky sa zúčastnili pracovného seminára pre projekt fóra REACH-EN-FORCE 2, ktorý bol zameraný na kontrolu plnenia povinností vyplývajúcich z chemickej legislatívy následnými užívateľmi - formulátormi zmesí, poriadaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Následne bol usporiadaný seminár pre pracovníkov PPL nášho úradu. V rámci tohto projektu sme vykonali jednu previerku v spoločnosti SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Nováky. Jednalo sa o spoločnú previerku s pracovníkmi Inšpektorátu práce, Trenčín. Kontrola bola ukončená vyplnením dotazníku, ktorý bol následne zaslaný na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie. Pri kontrole bolo zistené, že karty bezpečnostných údajov sú vypracované v slovenskom jazyku, avšak v bodoch 3 a 14 sú niektoré informácie uvedené v anglickom jazyku. Bolo prijaté opatrenie, že pri nasledovnej aktualizácii budú časti v KBÚ, ktoré sú uvedené v anglickom jazyku, opravené.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

HVBPKV:

Úloha je splnená. V rámci danej úlohy bolo v roku 2011 vyšetrených 80 respondentov v určenom vekovom zastúpení ľahko pracujúcich mužov a žien. Stav výživy u vybraných respondentov bol vyhodnocovaný na základe vyplneného dotazníka 1-dňovej konzumácie celodennej stravy, z ktorého bola v programe ALIMENTA 3.0 vyhodnotená priemerná nutričná hodnota stravy respondentov. V poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Prievidzi, na administratívnych pracoviskách závodov a na pracoviskách základných a stredných škôl (učitelia, vychovávatelia) boli u respondentov vykonané klinicko - somatické merania /váha, výška, BMI, TK syst., TK diast., WHR/ a biochemické vyšetrenia Reflotronom na ukazovatele lipoproteinového metabolizmu /CHOL, HDL, LDL, GLU, TGL/ u všetkých klientov. Súčasne bola vykonávaná intervencia zameraná na zlepšenie stravovacích návykov klientov.

Správa so spracovanými a vyhodnotenými výsledkami v stanovenom počítačovom programe bola odoslaná na RÚVZ Trenčín.

PZ:

Riešiteľské pracoviská

Oddelenie hygieny výživy a PZ, ZŠ s MŠ Chynorany, SOU stavebné Prievidza, Cab Tech Prievidza

Riešenie

Vyšetrenie biochemických parametrov a stanovenie somatometrických parametrov u klientov poradne zdravia, ktorí následne vyplnili dotazníky pre účastníkov tejto výskumnej úlohy – 57 vyšetrených.

Realizácia

Január, marec, apríl, október

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Úloha je splnená. V stanovenom počte a rozsahu bolo odobratých a vyšetrených 24 vzoriek. Vzorky vyhovel požiadavkám v sledovaných ukazovateľoch.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Úloha je splnená. V I. a II. etape riešenia úlohy bol vykonaný zber a analýza vzoriek. V III. etape boli zasielané priebežné správy o plnení úlohy a 30.3.2011 bola zaslaná záverečná správa na ÚVZ SR Bratislava.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Úloha je splnená. Podľa harmonogramu bola odobratá 1 vzorka (dojčenská fľaša) a zaslaná na laboratórnu analýzu na RÚVZ so sídlom v Poprade. Na základe výsledkov laboratórnej analýzy bolo zistené, že odobratá vzorka vyhovela požiadavkám zdravotnej bezpečnosti. V rámci plnenia úlohy boli vykonané kontroly zamerané aj na označovanie a dokumentárnu časť – dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR. Záverečná správa o plnení úlohy bude zaslaná do stanoveného termínu 30. marec 2012.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Podľa harmonogramu RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach nemal naplánovaný na rok 2011 odber vzoriek papierových a kartónových obalových materiálov.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Úloha bola splnená. Vykonaný bol zber údajov o spotrebe vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie. Údaje boli získané formou dotazníkov od 80 respondentov v určenom vekovom zastúpení mužov a žien. Správa s vyhodnotenými výsledkami monitoringu bola odoslaná gestorovi úlohy za Slovenskú republiku.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

V rámci plnenia projektu v I. polroku r. 2011 bola spracovaná jednotná metodika na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku.

V II. polroku r. 2011 bol v dňoch od 26.9.-4.11. 2011 realizovaný prieskum telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku. Vo veku od 7-18 rokov bolo vyšetrených 512 detí zo základných a stredných škôl v okrese Prievidza a Partizánske. V mesiaci november a december bola zadávaná časť údajov do masky v exceli. Plnenie projektu končí 31.3.2012.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V rámci plnenia projektu bol formou dotazníkovej akcie vykonaný prieskum týkajúci sa zneužívania návykových látok (alkohol, tabak, drogy). Realizácia bola uskutočnená v 14. týždni r. 2011 na vybraných školách:

1. Stredná odborná škola T. Vansovej č. 32, Prievidza- vyplnených 235 dotazníkov
2. Súkromná stredná odborná škola S. Chalupku, Prievidza- vyplnených 42 dotazníkov
3. Gymnázium Ul. Rastislavova 332, Nováky- vyplnených 104 dotazníkov
4. Základná škola P. Dobšinského, Prievidza- vyplnených 30 dotazníkov

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt bol dočasne prerušený z organizačných dôvodov.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

HDM:

V rámci plnenia projektu prebieha realizácia formou metodickéj a odbornej prípravy.

PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, pediatri spádového územia

Riešenie

Monitorovanie hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí na základe spolupráce s pediatrickými ambulanciami, monitorovanie lipidového spektra u rodičov a súrodencov týchto detí. Odborné poradenstvo pre deti, mládež a rodičov. Vyšetrených 15 klientov – detí a ich rodičov.

Realizácia

Priebežne

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2010 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín prostredníctvom mesačného hlásenia.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 23.4.2011 do 30.4.2011 sme zabezpečili publikovanie článkov s tematikou noviniek v očkovaní v lokálnych médiách MY Hornonitrianske noviny v okrese Prievidza a Trend v okrese Partizánske. Problematike očkovania sme venovali aj materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach, mailovou formou sme informovali všetkých lekárov prvého kontaktu o aktivitách a zameraní EIW.

V rámci surveillance a kontroly ochorení preventabilných povinným očkovaním sme v roku 2011 vykázali 2 ochorenia na VHB, 4 nosičstvá HBsAg, 4 prípady čierneho kašľu a 4 invazívne pneumokokové ochorenia.

U ostatných preventabilných ochorení alebo u iných vybraných ochorení (VHA, besnota, meningokoky, KE, chrípka) kontrolujeme očkovanie priebežne.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2011 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (odd. infekčnej epidemiológie a odd. NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2010.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz sú aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach.

Počas chrípkovej sezóny 2010 - 2011 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave. Od začiatku roka 2011 bolo odobratých 25 nasofaryngeálnych výterov od dospelých a 1 od dieťaťa, z toho boli izolované 2x vírusy sezónnej chrípky a 6x vírus chrípky typu A H1N1. V rámci epidemického výskytu chrípky a CHPO bolo v okrese Prievidza zatvorených 8 ZŠ a v okrese Partizánske 2 ZŠ. Rozhodnutia boli vydané oddelením HDM. Boli vydané opatrenia pri epidémii pre všetky tri nemocnice regiónu.

Od začiatku roka 2011 bolo na nahlásených 18 ochorení na SARI – 17 z okresu Prievidza a jeden z okresu Partizánske – v 5 prípadoch bol potvrdený vírus A H1N1 a v 1 prípade bližšie neurčený vírus chrípky zo skupiny A. Vykázali sme 3 úmrtia na SARI, v dvoch prípadoch úmrtie s potvrdeným A H1N1.

Za rok 2011 boli hlásené 3 ochorenia na VHA a zaznamenaných 24 kontaktov s VHA, 2 akútne ochorenia na VHC, 3 bezpríznakové nosičstvá VHC a 4 bezpríznakové nosičstvá VHB. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída bolo vydaných 33 rozhodnutí.

Zaznamenali sme 3 epidémie akútnej gastroenteropatie zapríčinené vírusom Norwalk u detí ŠvP Horná Ves v dvoch nenadväzujúcich turnusoch, kedy v jednom prípade ochorelo 41 detí z 94 exponovaných a v druhom prípade ochorelo 12 osôb z 82 exponovaných. Tretiu epidémiu spôsobenú norovírusmi sme zaznamenali u zamestnancov firiem v Dolných Vestenicich, kde ochorelo 89 zamestnancov zo 600 exponovaných.

Ďalej sme zaznamenali jednu epidémiu spôsobenú rotavírusmi v MŠ v Nedožeroch-Brezanoch, kde ochorelo 11 detí zo 72 exponovaných a dve epidémie A09 v domove dôchodcov v Bojniciach, kde ochorelo 15 seniorov z 94 exponovaných. a v domove dôchodcov v Prievidzi, kde ochorelo 35 seniorov z 2365 exponovaných. Zaznamenali sme jednu epidémiu svrabu v DSS Nitrianske Pravno, kde ochorelo 22 osôb zo 60 exponovaných (obyvateľov aj personálu). Poslednou epidémiou bola epidémia salmonelózy v stravovacom zariadení otvoreného typu v Prievidzi, kde ochorelo 33 dospelých osôb z 80 exponovaných.

Protiepidemické opatrenia boli vo všetkých zariadeniach vykonané v plnom rozsahu. Bolo vydaných 34 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie. Prešetrili sme 123 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých 59 bolo uzatvorených ako sepsa.

Prispeli sme aktívne prednáškou na seminároch pre lekárov a neskôr aj zdravotné sestry z regiónu o kliešťovej encefalitíde, pre pediatrov o vírusovej hepatitíde typu A a prednáškami o očkovaní pre rodičov detí v 10 MŠ.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS je zaregistrovaných 21 obvodných lekárov (11 pre dospelých a 10 pediatrov) - aktívne hlásia chrípku 9 obvodní lekári (5 pre dospelých a 4 pediatri) a aktívne hlásia prenosné ochorenia 5 obvodní lekári (3 pre dospelých a 2 pediatri).

Zabezpečili sme informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Za rok 2011 bolo nahlásených z nemocničných zariadení obvodu 182 nozokomiálnych nákaz, z toho 24 prebehlo pod obrazom sepsy.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 74 zdravotníckych zariadeniach, z toho 39x na lôžkovom oddelení, 3x v ÚSS a 35x v ambulancii. Boli vydané 2 rozhodnutia na odstránenie zistených nedostatkov a 8 začatých konaní, z ktorých 5 bolo zastavených, bola zatvorená prevádzka jednej chirurgickej ambulancie a zakázaná činnosť jedného HVS.

Fyzikálno - biologické testovanie sterilizačných prístrojov sme vykonali 173x.

V roku 2011 sme prešetrili 229 multirezistentných kmeňov baktérií a 80 kmeňov metilín-rezistentných SA.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 52 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení, 15 záväzných stanovísk a 3 vyjadrenia k projektovej dokumentácii.

Zúčastnili sme sa aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ s témou pre rok 2011: Hygiena a dezinfekcia rúk – dodržiavanie 5 momentov v dezinfekcii rúk. Vo vstupných halách nemocníc a polikliník nášho regiónu sme vystavili náučné panely, edukačný materiál sme uverejnili na našej webovej stránke a rozposlali do všetkých ambulancií lekárov prvého kontaktu. 5.5. 2011 sme v nemocnici Bojnice odobrali stery a odtlačky z rúk 40 zdravotníckym pracovníkom + dotazník o dezinfekcii rúk. Vyhodnotenie v podobe prezentácie sme zaslali riaditeľovi nemocnice, námestníkovi LPS a námestníčke pre ošetrovatelstvo na prebratie na seminároch oddelenia. Tiež bol ku dňu čistých rúk uverejnený článok v miestnych novinách.

6.5 Surveillance chronických ochorení – je realizovaná oddelením zdravotnej výchovy, poradňou zdravia. Plnenie úlohy je vyhodnotené v bodoch 9.8. a 9.9.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Pandemická pripravenosť:

V auguste 2010 bola ukončená pandémia chrípky a zrušené súvisiace opatrenia. Aj v chrípkovej sezóne 2010/2011 ostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetrovania prípadu a robenia opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice a zabezpečovali sme odber biologického materiálu a jeho zasielanie do NRC.

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

15.8.2010 sa vyliat miestny potok Handlovka a čiastočne aj rieka Nitra. Túto mimoriadnu udalosť – záplavy na Hornej Nitre sme spracovali a odprednášali na SZU v Bratislave v rámci

celoslovenského školenia AHS, 2x v rámci výuky študentov denného a 1x externého štúdia verejného zdravotníctva a 1x v rámci vnútorného seminára RÚVZ.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2011 sme zabezpečili 6x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnymi výsledkami.

V roku 2011 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Vykonali sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2010.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

OE:

- aktivity sú realizované a vyhodnocované oddelením zdravotnej výchovy. Podľa potreby sme vypomáhali oddeleniu zdravotnej výchovy v edukácii mládeže v ochrane proti AIDS v akciách „Hrou proti AIDS“.

PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, Odbor epidemiológie, Gymnázium V. B. Nedožerského Prievidza, SOŠ Nováky, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Klátova Nová Ves

Riešenie

1. Projekt „Hrou proti AIDS“

- oslovené gymnáziá, stredné školy a stredné odborné školy regiónu, záujem prejavili 2 školy:
- Gymnázium V.B. Nedožerského Prievidza – zúčastnených 130 študentov 6 tried 1. a 2. ročníka
- SOŠ Nováky – zúčastnených 170 študentov 8 tried 1. a 2. ročníka

Realizácia

Apríl-máj

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie – monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodárenských nádržiach a prírodných kúpaliskách

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. Za rok 2011 bolo vyšetrených 8 vzoriek. Nezachytili sme žiadny výskyt vodného kvetu na našich sledovaných lokalitách.

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach

NRC pre TTA sa na úlohe podieľa vyšetrovaním améb vo vodovodných sieťach a bližšou identifikáciou améb zasielaných z iných RÚVZ podieľajúcich sa na úlohe. Vyšetrených bolo 49 vzoriek. Améby kultivovateľné pri 36 °C a 44°C boli prítomné v 14-tich vzorkách. V dvoch vzorkách boli zachytené potencióálne patogénne rody améb Naegleria a Acanthamoeba. V ostatných prípadoch sa jednalo o nepatogénnu saprofytickú skupinu améb.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch vo verejných priestoroch, v nemocniciach a lekárňach

NRC pre TTA:

Vzorky stolových a minerálnych a pramenitých vôd boli vyšetované mikrobiologicky a biologicky na základe požiadaviek Oddelenia hygieny výživy podľa platného Potravinového kódexu. Výsledky vyšetrení boli spracované formou protokolov o skúškach. Vyšetrených bolo 15 vzoriek.

HVBPKV:

Úloha je splnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu. V rámci monitoringu trvanlivosti veľkoobjemových balených vôd boli sledované 3 vzorky 18,9 l balení pitných vôd v distribučnej sieti, lebo plniareň v regióne nemáme.

V distribučnej sieti bolo odobratých 15 vzoriek spotrebiteľsky balených (1,5 l) minerálnych a pramenitých vôd. Vyšetované vzorky v sledovaných ukazovateľoch vyhovelí požiadavkám Potravinového kódexu SR.

7.4 Radiačne ošetrené potraviny

Úloha je splnená. Na kontrolu prítomnosti radiačne ošetrených potravín bola odobratá 1 vzorka potravín rastlinného pôvodu (Mak siaty). Nálezy boli negatívne.

7.6 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

V obchodnej sieti bola na monitoring podľa časového harmonogramu odobratá 1 vzorka detskej výživy. Vzorka vyhovelá požiadavkám v sledovaných ukazovateľoch.

7.7 Glutén v diétnych potravinách

Na analýzu potravín určených na bezlepkovú diétu boli vo výrobní odobraté 2 vzorky na obsah gluténu podľa plánovaného časového harmonogramu. Výsledky laboratórnej analýzy vzoriek boli vyhovujúce.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Riešiteľské pracoviská

OPZ, PZ

Riešenie

- pokračovanie v realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ

Realizácia

Priebežne

- „*Destinácia svet*“ – osvetová kampaň zameraná na zdravý životný štýl organizovaná Regionálnym kultúrnym centrom v Prievidzi na Námestí slobody v Prievidzi - pracovníčka OPZ participovala na akcii – meranie CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja smokerlyzer, poradenstvo na odvykanie od fajčenia, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov, názorná propagácia kampane (vestibul úradu a NsP Prievidza – Nemocnica Bojnice), informácie a konaní akcie na internetovej stránke úradu

Realizácia

September

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Riešiteľské pracoviská

OPZ, kluby dôchodcov a denné centrá regiónu

Riešenie

1. Participovanie na kampani pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu 2011“ (Bôbar Prievidza, Mestské DC Prievidza, Bojnice)

- iniciovanie účasti v súťaži „Vyzvi srdce k pohybu 2011“
- distribúcie metodického a účastníckych listov, propozícií súťaže, plagátov..
- účasť seniorov – členov denných centier na súťaži vyplnením účastníckych listov a osobnou pohybovou aktivitou
- poradenské aktivity – konzultácie

Realizácia

Marec - máj

2. Distribúcia aktivačného balíčka edukačných materiálov *Starostlivosť o človeka s Alzheimerovou chorobou* – Zariadenie pre seniorov Bojnice

Realizácia

Jún

3. „Jeseň je dar“ XIII.

- akcie realizované v spolupráci s Regionálnym kultúrnym centrom a Jednotou dôchodcov Slovenska

- **DK Zemianske Kostolany** (7. a 8.10.) – 318 zúčastnených
- **DK Žabokreky nad Nitrou** (11.11.) – 243 zúčastnených. Na oboch akciách bolo zabezpečené:
  - zdravotnícke zabezpečenie – poskytovanie prvej pomoci
  - meranie krvného tlaku, poradenstvo v oblasti nemedikamentózneho znižovania tlaku krvi
  - stanovovanie BMI
  - meranie CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja smokerlyzer, vyplnenie Fagerstrómovho dotazníka závislosti na nikotíne, poradenstvo na odvykanie od fajčenia
  - distribúcia zdravotno-výchovných materiálov
  - názorná propagácia - výveska

Realizácia

Október, november

4. Distribúcie edukačných edičných materiálov a poradenské aktivity – konzultácie

- denné centrá regiónu

Realizácia

Priebežne

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Riešiteľské pracoviská

OPZ, materské centrá spádového regiónu

Riešenie

Doplnková súťaž pre detského podporovateľa kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2011“

- spolupráca s MC - Drobčekovo Dolné Vestenice, Slniečko Prievidza, Nováčik Nováky, Lienka Handlová, Bocianik Partizánske
- distribúcie účastníckych listov do súťaže, metodicko-spríevodných listov, plagátov, manuálu detského podporovateľa a aktuálnych zdravotno-výchovných edičných materiálov, oboznámenie s výsledkami kampane a výhernou listinou

Realizácia

Marec - máj

9.3.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Riešiteľské pracoviská

PZ, MŠ Športová Prievidza

Riešenie

- cyklus ôsmich prednášok pre deti MŠ spojený s prácou s pracovnými zošitmi, praktickým nácvikom správnej techniky čistenia zubov, názornou propagáciou formou DVD (kreslené rozprávky motivujúce k čisteniu zubov) a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov s príslušnou tematikou rodičom zúčastnených detí

- prieskumná činnosť formou dotazníkov pre rodičov zúčastnených detí zameraná na monitoring vedomostí, návykov a postojov rodičov k oblasti stomatohygieny a monitoring obľuby sladkostí u zúčastnených detí

Realizácia

September – november

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Riešiteľské pracoviská

PZ

Riešenie

- účasť na porade riešiteľov organizovanej garantom projektu na Slovensku RÚVZ Banská Bystrica.
- pracovníci PZ na realizácii pilotnej štúdie postupovali podľa metodických pokynov. K 31.12.2011 bolo zrealizovaných 25 kompletných vyšetrení.

Realizácia

November – december

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Riešitelia

OPZ, PZ, MÚ Partizánske a ďalšie orgány miestnej samosprávy, školy všetkých typov regiónu, Regionálne kultúrne centrum Prievidza, denné centrá dôchodcov v regióne, printové a elektronické médiá regiónu

Riešenie

Svetový deň zdravia, Týždeň uvedomenia si mozgu, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň pohybu ku zdraviu, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kampaň „Save Lives: Clean Your Hands, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň boja proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň hepatitídy, Svetový deň prvej pomoci, medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy

1. Svetový deň zdravia

- podujatie „**Najaktívnejšia rodina**“ – vyšetrenie cholesterolu a tlaku krvi rodičom žiakov, pedagogickým a nepedagogickým zamestnancom školy. Podujatie bolo realizované ako súčasť celotýždenného školského podujatia
  - ZŠ s MŠ Ráztočno
  - celkovo zrealizovaných 51 vyšetrení
- články, príspevky a prezentácie zdravotno-výchovných edičných materiálov prostredníctvom internetovej stránky úradu
- názorné propagácie – nástenky, panely, vývesky, koláže, plagáty, letáky...
- distribúcie edukačných materiálov (primátori miest a starostovia obcí, školy...)

Realizácia

Apríl

2. Európsky imunizačný týždeň (EIW) 24.4. – 1.5.2010 - kampaň Euroregiónu Svetovej zdravotníckej organizácie, zameranej na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania

- názorná propagácia – nástenky, panely
- príspevok na internetovej stránke úradu

Realizácia

Apríl

3. kampaň „Save Lives: Clean Your Hands“ – 5. mája – kampaň venovaná hygiene a dezinfekcii ako prevencii šírenia MRSA.

- názorná propagácia v priestoroch úradu a vo všetkých nemocniciach regiónu

Realizácia

Máj

4. Svetový deň bez tabaku - 31. máj

Riešenie

- **vyšetrovanie záujemcov z radov širokej verejnosti pomocou prístroja „bedfont luglife“** určeného na meranie základných pľúcnych funkcií a výpočet veku pľúc. Doplnkovým vyšetrením v rámci akcie bolo meranie krvného tlaku. Akcia sa konala v Dennom centre v Partizánskom.

- **príspevok** na danú tému na internetovej stránke úradu, **názorná propagácia** - nástenky, panely, plagáty...

- **distribúcia zdravotno-výchovných materiálov** do škôl regiónu

- **prieskum GYTS** – pre žiakov 7 – 9 ročníkov

- účasť na úvodnom seminári organizovanom Ústavom verejného zdravotníctva JLF UK

Martin

- ZŠ Energetikov Prievidza - zúčastnených 91 žiakov v 5 triedach

- ZŠ Rastislavova Prievidza – zúčastnených 92 žiakov v 5 triedach

Realizácia

Máj - jún

5. Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september

- v spolupráci s Regionálnym kultúrnym centrom Prievidza spoluorganizovanie seminára „Ako sa nestratiť vo svojej pamäti“

Realizácia

September

6. Svetový deň srdca – 25. september

- internetová stránka úradu – zverejnenie zdravotno-výchovných materiálov venovaných prevencii srdcovo-cievnych ochorení, ako aj informácie o pripravovanej akcii

- názorná propagácia vo vestibule úradu a v NsP Prievidza – Nemocnica Bojnice

- akcia pri príležitosti Svetového dňa srdca - v našom regióne sme na realizácii akcie participovali s Akadémiou vzdelávania Prievidza. Pracovníci poradne zdravia vyšetrovali

záujemcom krvný tlak a celkový cholesterol, odoberali osobnú a rodinnú anamnézu a stanovovali index telesnej hmotnosti (BMI). Na základe zistených výsledkov im bolo poskytnuté poradenstvo ohľadom zmeny životného štýlu (doplnené vhodnými zdravotno-výchovnými materiálmi), príp. doporučená návšteva praktického lekára pre dospelých. Celkovo bolo vyšetrených 48 záujemcov z radov verejnosti.

Realizácia

September

7. ***Európsky týždeň BOZP – 24. – 30. október – Dobré pre teba. Dobré pre podnik.***
- poster

Realizácia

Október

8. ***Európsky týždeň boja proti drogám – 46. týždeň
Medzinárodný deň bez fajčenia – 17. november***

- **Regionálne kultúrne centrum Prievidza – Detská konferencia „Drogy medzi nami“**

prednáška s prezentáciou, distribúcia zdravotno-výchovných. materiálov, meranie CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja smokerlyzer, vyplnenie dotazníkov o stupni závislosti od fajčenia, názorná propagácia (vývesky) - zúčastnených 9 základných škôl z regiónu s počtom 80 žiakov a 19 pedagógov

- **prednášky s prezentáciou o škodlivosti fajčenia**

meranie CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja smokerlyzer, vyplnenie dotazníkov o stupni závislosti od fajčenia (39 kusov), distribúcia zdravotno-výchovných materiálov, konzultácie, SOŠ T. Vansovej Prievidza, na troch prednáška zúčastnených 58 študentov a 1 pedagóg

- vid'. 9. 2. bod 3., 9.10., bod 6., 7.

Realizácia

November

9. ***Svetový deň boja proti AIDS – 1. december***

Riešenie

- ***prednášky na danú tému***

- 1 prednáška pre žiakov 9. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza – 19 zúčastnených
- 2 prednášky pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Klátova Nová Ves – spolu 32 zúčastnených

- ***názorná propagácia*** – výveska vo vestibule úradu, informácie na internetovej stránke úradu

- ***projekcia zdravotno-výchovného videofilmu*** – Piaristická spojená škola F. Hanáka Prievidza

Realizácia

November, december

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

Riešitelia

OPZ, PZ, regionálne médiá, Regionálne kultúrne centrum, orgány miestnej samosprávy, všetky typy škôl, školské úrady, lekárne, lekári prvého kontaktu, denné centrá a kluby dôchodcov, RTVŠ...

Riešenie

1. *účasť na úvodnom seminári* organizovanom RÚVZ Banská Bystrica

2. *propagácia kampane:*

a) **názorná propagácia** – vestibul úradu, NsP Bojnice a vývesky v zdravotníckych zariadeniach, lekárňach, školách, organizáciách, Dennom centre Bôbar, Slovenskom zväze zdravotne postihnutých, v Základnej organizácii zrakovo postihnutých, materských centrách ... nástenky, panely – vestibul úradu, NsP Bojnice a vývesky v zdravotníckych zariadeniach, lekárňach, školách, organizáciách...

b) **v regionálnych médiách**

- týždenník Tempo Partizánske – článok o kampani

- BETA rádio - spravodajská informácia pravidelne vysielaná v informačnom spektre

- RTV Prievidza – oznam v regionálnom spektre (odvysielaný v mesiacoch marec - máj cca 47 krát/24 hodín) a medializácia výsledkov a výhernej listiny

- TV Partizánske a Videotext Nováky, Bojnice - oznam v regionálnom spektre

- internetová stránka úradu a Regionálneho kultúrneho centra Prievidza, Facebook – plagáty, informácie o podmienkach súťaže, účastnícke listy a vzor ich vyplňania, pokyny pre detského podporovateľa a ďalšie pokyny, články podporujúce pohybovú aktivitu, výsledky a výherná listina kampane

c) **propagácia vo všetkých typoch škôl okresov Prievidza a Partizánske** – prostredníctvom školských úradov, v lekárňach, u lekárov prvého kontaktu, v denných centrách a kluboch dôchodcov, RTVŠ, v rôznych organizáciách, firmách, prostredníctvom samospráv miest a obcí regiónu (miestny rozhlas, tlač), priame oslovenie účastníkov z radov klientov PZ, ako aj širokej verejnosti

3. *distribúcia plagátov a účastníckych listov* (osobne, poštou, e-mailom) – v súvislosti s propagáciou uvedenou v bode 2a) a 2c), metodické usmernenie ich vyplňania

4. *zber a spracovanie účastníckych listov* z regiónu, ich odoslanie do Banskej Bystrice, analýza účasti v regióne, príprava záverečnej správy

5. prostredníctvom nášho úradu bolo **odovzdaných 219 účastníckych listov a 19 záznamov detských podporovateľov.**

6. príprava prezentácie o priebehu a účasti v kampani v našom regióne, medializácia výsledkov a výhernej listiny

7. vnútroústavný seminár odborných pracovníkov – prednáška „Vyhodnotenie výsledkov kampane“

Realizácia

Marec – september

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Riešiteľské pracoviská

OPZ, PZ, ZŠ a MŠ regiónu

Riešenie

1. diétny systém

- poradenstvo, konzultácie – klientom, rodinným príslušníkom a distribúcia diét vrátane redukčných, receptúr, vzorových jedálnych lístkov
- názorná propagácia - panely, vývesky, koláže, plagáty, letáky... (vestibul úradu a priestory PCOPZ)
- príspevky na internetovej stránke úradu

Realizácia

Priebežne

2. beseda „Zdravá výživa“

- celkovo 6 besied pre žiakov 5. – 7. ročníka ZŠ Chynorany (spolu 89 žiakov)
- 2 besedy pre žiakov 8. ročníka ZŠ Nedožery – Brezany (spolu 27 žiakov)
- súčasťou besied bolo zhotovenie plagátov s dielčimi témami problematiky zdravej výživy žiakmi a následná diskusia k týmto plagátom

Realizácia

Jún, október

3. „Program ovocie a zelenina do škôl“

- v rámci programu bol realizovaný výstupný dotazníkový prieskum zameraný na monitorovanie zmeny spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity a zdravého životného štýlu detí, žiakov a rodičov. V našom regióne boli pre monitoring opäť vybraté 5-ročné deti a žiaci 8. ročníka základných škôl. Zo zapojených škôl sa monitoringu zúčastnili:

- MŠ Veľké Bielice, Partizánske – 21 detí
- MŠ Chynorany – 22 detí
- ZŠ Chynorany – 16 žiakov

Z vidieckych základných škôl v našom regióne bola do projektu zapojená len jedna – práve v Chynoranoch, z mestských základných škôl nebola zapojená ani jedna. Z nezapojených škôl sa zúčastnili:

- MŠ Športová, Prievidza – 14 detí
- MŠ Kanianka – 22 detí
- III. ZŠ S. Chalupku, Prievidza – 41 žiakov
- ZŠ Nedožery – Brezany – 28 žiakov
- ZŠ Ráztočno – 10 žiakov

Vyplnené dotazníky boli vložené do mustry v programe EPI INFO.

Realizácia

September - november

4. prednáška „Obezita“

- Špeciálna ZŠ internátna Prievidza – zúčastnených 28 detí rôznych ročníkov

Realizácia

Jún

5. prednáška „Zdravá výživa“

- III. ZŠ S. Chalupku Prievidza – zúčastnených 23 žiakov 9. ročníka

Realizácia

Október

9.9 CINDI PROGRAM SR

Riešiteľské pracoviská

PZ, OPZ

Riešenie

Činnosť poradne zdravia zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo s poskytnutím zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza bolo zrealizovaných celkovo 336 vyšetrení, z toho 260 na základnej poradni, 57 v poradni zdravej výživy, 15 v poradni pre deti a mládež, 4 v poradni pre závislosti. V Poradni zdravia v Partizánskom sme zrealizovali celkovo 103 vyšetrení.

Realizácia

Priebežne

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Riešiteľské pracoviská

OPZ, PZ, Odborné učilište, praktická škola Prievidza, SOŠ Handlová, ZŠ Sebedražie, ŠZŠI Prievidza, ZŠ Mariánska Prievidza, III. ZŠ S. Chalupku Prievidza, Obchodná akadémia Prievidza

1. **prednáška „Fajčenie, alkohol, drogy a tehotenstvo“** – Odborné učilište, praktická škola Prievidza – 36 študentov všetkých ročníkov školy

Realizácia

Február

2. **„Deň zdravia“ Strednej odbornej školy Handlová** – vyšetovanie prístrojom replotron, meranie krvného tlaku a stanovenie základných pľúcnych parametrov a veku pľúc pedagogických, nepedagogických zamestnancov a študentov školy

Realizácia

Jún

3. **prednáška „Stomatohygienu“** s využitím PC techniky a rozoberateľných modelov zubov s následnou praktickou ukážkou správnej techniky umývania zubov a jej nácvik pomocou nadrozmerného modelu ústnej dutiny

- ZŠ Sebedražie - zúčastnených 54 detí 1. – 4. ročníka

- Špeciálna ZŠ internátna Prievidza – zúčastnených 27 detí z rôznych ročníkov

Realizácia

Január, máj

4. *prednáška „Nelátkové závislosti“* – ZŠ Mariánska Prievidza, zúčastnených 27 žiakov 7. ročníka

Realizácia

Október

5. *prednáška „Prevencia civilizačných ochorení“* – Obchodná akadémia Prievidza – zúčastnených 62 študentov všetkých ročníkov a pedagógov

Realizácia

November

6. *prednáška „Legálne a nelegálne drogy“* - ZŠ Mariánska Prievidza, zúčastnených 27 žiakov 7. ročníka

Realizácia

November

7. *prednáška „Fajčenie a ľudské telo“* - Špeciálna ZŠ internátna Prievidza – zúčastnených 28 detí 7. – 9. ročníka

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH - NEHAP IV)

V roku 2011 neboli uplatnené požiadavky na poskytnutie údajov.

1.2 ERA-ENVHEALTH: KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI - ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIE A ZDRAVIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 PROJEKT COPHES (CONSORTIUM TO PERFORM HUMAN BIOMONITORING ON A EUROPEAN SCALE)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 PROJEKT DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.6 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V EURÓPE (SINPHONIE)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Odpočet plnenia:

Na základe pokynov ÚVZ SR zo dňa 27.06.2011 pre plnenie úlohy č. 1.7 oddelenie HŽPZ spracovalo podklady pre tabuľky č. 1 až 3 nasledovne:

Tabuľka č. 1 – prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru. Tabuľka bola zaslaná na ÚVZ SR dňa 24.10.2011.

Tabuľka č. 2– prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl). Tabuľka bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici dňa 24.10.2011.

Tabuľka č. 3 – k obsahu bolo potrebné dať pripomienky. Odpoveď bola zaslaná e-mailovou poštou na ÚVZ SR dňa 29.09.2011.

Zaslanie tabuliek bolo vykonané v termínoch uložených v pokynoch pre plnenie úlohy.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

ÚVZ SR v roku 2011 nezaslal usmernenie o plnení tejto úlohy, neboli organizované školenia zamestnancov, ktorí pracujú s informačným systémom.

1.9 PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOWLEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ - VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.10 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

ÚVZ SR k problematike HIA v roku 2011 neorganizoval školenia, ani semináre.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNÍŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia:

K 31.12.2011 evidujeme spolu 45 firiem, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (28 v okrese Rimavská Sobota a 17 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1343 (522 v okrese Rimavská Sobota a 821 v okrese Revúca). Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2011 je uvedený v nasledovnej tabuľke.

Evidencia v ASTR k 31.12.2011

p.č.	Okres Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED, s.r.o., Rimavská Sobota	4
2	BB-tools s.r.o., Rimavská Sobota	3
3	Calmit, spol s.r.o., Bratislava, závod Tisovec	38
4	CSM, Tisovec a.s., Tisovec	177
5	Gemernákup, a.s., Rimavská Sobota	10
6	Genes, a.s., Hnúšť'a	20
7	Gravplast ,s.r.o., Rimavská Sobota	1
8	H.M.H. DREVOVÝROBA, s.r.o., Kociha	12
9	INDECO, s.r.o., Rimavská Sobota	1
10	interstil Slovakia, k.s., Levice, prevádzka Tisovec	2
11	INTOCAST Slovakia, a.s., Košice, prevádzka Hnúšť'a-Háčava	43
12	KK PLAST, s.r.o., R.Sobota	1
13	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	9

14	Lesopest s.r.o. Hnúšť'a	11
15	Mestské lesy Tisovec, s.r.o., Tisovec	2
16	Mikromex, a.s., Rimavská Sobota	3
17	Nemocnice a polikliniky, n.o., Bratislava, Všeobecná nemocnica Rim. Sobota	25
18	Parobek Ján, Klenovec	17
19	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	14
20	Prega ,spol. s.r.o., Klenovec	1
21	Retech, spol s.r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota	2
22	Reisner & Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšť'a	18
23	SAS , s.r.o. Rimavská Sobota	4
24	Talos, s.r.o., Rimavská Sobota	9
25	TAURIS, a.s., Rimavská Sobota	84
26	Technické služby mesta Hnúšť'a	5
27	Trnavský Dušan, Kraskovo, prevádzka Hnúšť'a	4
28	Ústav na výkon odňatia slobody Želiezovce, otvorené oddelenie Sabová	2
	Okres Revúca	
1	Aries 2, s.r.o., Tornaľa	62
2	Drevoxholding s.r.o. Revúca	4
3	Fenix Group, s.r.o., Revúca	2
4	Gemstav, s.r.o., Revúca	4
5	Hacsi Alexander, Tornaľa	2
6	I.P.A. - Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa	22
7	JAAS – Hutka Jozef Revúca	3
8	Kováč Ján KOVACWOOD, Tornaľa	7
9	Muránska Píla, s.r.o., Muráň	13
10	Oralex - Oravcová Alena, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca	2
11	Revúcke koberce syntetické, s.r.o., Revúca	23
12	Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	6
13	Sklotex, Revúca, s.r.o., Revúca	5
14	SLOVMAG, a.s., Lubeník	239
15	SMZ, a.s., Jelšava	393
16	Unicorn - ESK, s.r.o., Tornaľa	32
17	Východoslovenská energetika, a.s., Košice, prevádzka Lubeník	2

* počet pracovníkov zaradených do rizika

Evidencia rizikových pracovísk sa vykonáva v novom programovom systéme triedenia rizík ASTR, ktorý bol spustený v 2. polroku roka 2011.

Do PC, v ktorom sa vedie evidencia rizikových prác, bol v mesiaci apríl 2011 nainštalovaný užívateľský emulátor programu Acces 2007. V mesiaci júl 2011 bol spustený a odskúšaný nový softwarový program systému evidencie. Počas práce s týmto systémom sa vyskytli drobné nedostatky, ktoré boli odstránené priebežným aktualizovaním a úpravou databáz. Program je prehľadnejší, menej zložitý je zadávanie dát. Všetky údaje boli do programu zadávané nanovo, vzhľadom k úplne novému software a k novému systému zadávania dát.

K 31.12.2011 boli rizikové práce zrušené a vyradené z evidencie ASTR u 5 subjektov (štyri v okrese Rimavská Sobota a jeden v okrese Revúca). Jedná sa o nasledovné subjekty:

- Drevopa, s.r.o. Hačava - prevádzka drevovýroby bola zrušená

- T – Gum Hnúšťa s.r.o., Hnúšťa – prevádzka gumárenskej výroby bola zrušená a je v konkurze
- BB-Staving Ing. Borš, Rimavská Sobota - prevádzka prešla na právnickú formu podnikania - s.r.o. a novej firme boli vyhlásené rizikové práce
- RW Tech Gum, a.s. Hnúšťa – prevádzku v Hnúšti vrátane všetkých záväzkov prebral nový podnikateľský subjekt Reisner&Wolff, Slovensko, s.r.o. Banská Štiavnica a pre tento nový subjekt boli vyhlásené rizikové práce
- Revúcka medicínsko – humanitná, n.o. Revúca – došlo k zmene názvu právneho subjektu na Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca a novej organizácii boli vyhlásené rizikové práce. Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo ku 31.12.2011 vydané pre nasledovné subjekty:
- Lesopest s.r.o. Hnúšťa – po zhodnotení zdravotných rizík faktorov práce pri výkone pilčíckych prác pri obnove lesa
- Technické služby mesta Hnúšťa – po zhodnotení zdravotných rizík faktorov práce pri údržbe mestskej zelene
- Drevoxholding s.r.o. Revúca - po zhodnotení zdravotných rizík faktorov práce pre pracovisko spracovania dreva na prvovýrobky
- SAS-RS s.r.o., Rimavská Sobota – po zhodnotení zdravotných rizík faktorov práce pre pracoviská manipulačno-expedičných skladov v Rimavskej Sobote a v Rimavskej Bani.
- BB-tools , s.r.o., Rimavská Sobota - ako u nástupníckeho podnikateľského subjektu pri zmene formy podnikania a na základe zhodnotenia zdravotných rizík faktorov práce na pracovisku výroby stavebného náradia – predtým BB staving Ing. Borš, Rimavská Sobota – fyzická osoba
- Reisner&Wolff, Slovensko, s.r.o. Banská Štiavnica – ako u nástupníckeho podnikateľského subjektu na základe zhodnotenia zdravotných rizík faktorov práce na pracovisku v prevádzke v Hnúšti – predtým RW Tech Gum, a.s. Hnúšťa
- Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca – nastala zmena názvu u právnického subjektu - predtým Revúcka medicínsko-humanitná, n.o. Revúca

K prehodnoteniu rizikových prác došlo u 8 subjektov (4 v okrese Rimavská Sobota a 4 v okrese Revúca):

- Avimed s.r.o., Rimavská Sobota - po predložení hodnotenia rizík faktorov práce
- Aries2 s.r.o. Tornaľa - po aktualizácii hodnotení zdravotných rizík
- Revúcke koberce syntetické, s.r.o. Revúca - po aktualizácii hodnotení zdravotných rizík
- Gemerská nerudná spoločnosť, a.s. Hnúšťa – po aktualizácii hodnotení zdravotných rizík
- Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota – po aktualizácii hodnotení zdravotných rizík
- Calmit, s.r.o. Bratislava, závod Tisovec - po aktualizácii hodnotení zdravotných rizík
- SLOVMAG, a.s. Lubeník - po aktualizácii hodnotení zdravotných rizík
- SMZ, a.s. Jelšava - po aktualizácii hodnotení zdravotných rizík
- získavanie údajov o počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce
- Subjektom s vyhlásenými rizikovými prácami sankcie uložené neboli.
- získavanie údajov o počte pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva

V roku 2011 boli z vlastného podnetu vyhlásené rizikové práce v závode SLOVMAG a.s. Lubeník a to práce, ktoré boli zaradené do rizika fyzickej záťaže u profesií triedič tehál, brusič tehál, lisiar, lisiar-údržbár, robotník vo výrobe bázičkových stavív, triedička suroviny, obsluha vrtných súprav, lisiar-ručný formár, lamač a pomocný lamač. Celkový počet pracovníkov zaradených do rizika fyzickej záťaže je 115, z toho je 6 žien. V kategórii rizika 3. kategórie je zaradených 54 pracovníkov a v kategórii rizika 4 je zaradených 61 pracovníkov.

V porovnaní stavu zamestnancov na rizikových pracoviskách a počtu subjektov, u ktorých boli rizikové práce vyhlásené k 31.12.2010, možno konštatovať, že k 31.12.2011 došlo celkom k zvýšeniu počtu evidovaných subjektov o 2 (v okrese Rimavská Sobota o 1 a v okrese Revúca o 1) a k poklesu počtu zamestnancov o 34. Vývoj zmien je uvedený v grafoch.

Z celkového počtu 45 firiem s rizikovými prácami evidovanými ku 31.12.2011 bol dozor vykonaný u 37 firiem, čo predstavuje 82 %. U ďalších 2 firiem, ktoré boli v evidencii k 1.1.2011 zamestnanci RÚVZ preverili činnosť a následne boli firmy zo zoznamu vyradené z dôvodu zrušenia prevádzok.

U subjektov s novovyhlásenými rizikovými pracoviskami (v celkovom počte 7) k 31.12.2011 bol dozor vykonaný v roku 2011.

Dve firmy v roku 2011 pracovali len v úspornom režime a to: firma Interstil Slovakia s.r.o. závod Tisovec, ktorá v II. polroku roka 2011 mala zastavenú výrobu drevených výrobkov úplne a ďalšou firmou je spoločnosť Fenix Group, s.r.o, ktorá je zameraná na výrobu dreveného uhlia. Vzhľadom k tomu, že po tomto tovare nebol záujem zo strany spotrebiteľov, firma v roku 2011 neprevádzkovala pec na výrobu dreveného uhlia.

K prehodnoteniu posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov (schválených rozhodnutím) došlo u organizácií Avimed s.r.o. Rimavská Sobota, Píla Pali – Ivan Hruška Klenovec, Všeobecná nemocnica n.o. Rimavská Sobota, Gemerská nerudná spoločnosť a.s. Mútnik, Calmit sr.o. , závod Tisovec, I.P.A. s.r.o. Tornaľa, a SLOVMAG a.s. Lubeník.

V závode SMZ a.s. Jelšava bola v rámci opatrení vykonaná kompletná výmena filtračných hadíc na pracovisku LEX šachtové pece X – XII., výmena filtračných klapiek na filtroch úpravne č. 2 prevádzky rotačných pecí. Na pracovisku ÚŤS sa vykonala výmena rezonančných sít za ACH sítá, čo prinesie efekt zníženia hlučnosti na pracovných miestach. V pracovisku Ťažby a PPS bol zakúpený nový nabíjací voz GIA.

V závode Calmit, spol. s.r.o. Bratislava, závod Tisovec boli vykonané opatrenia na zníženie hlučnosti a prašnosti na pracoviskách, ako aj vo vonkajšom prostredí a týkali sa dokrytovania budovy šachtových pecí, uzavretia triediča na dopravnej linke vápna, montáže protihlukových PVC závesov pri vibračných podávačoch a triedičoch, inštalácie nového filtra na odprašenie hydrátora, filtrov na hubice pri expedícii vápna a hydrátu voľne ložených, vyvedenia valčekovej trate mimo halu na pracovisku balenie a expedícia, čím sa znížil pohyb vysokozdvížných vozíkov v hale, vykonalo sa odprašenie dopravných ciest kusového vápna do zásobníkov.

Spoločnosť CSM a.s. Tisovec vykonala nasledovné opatrenia v pracovnom prostredí – pre pracovisko zvarovne sa zakúpili zvracie masky s klimatizáciou, zakúpili sa brúsky s vlastným odsávaním, od kruhových brúsok bola nainštalovaná elektricko-pneumatické odsávací jednotka.

V spoločnosti Unicorn ESK, s.r.o. Tornaľa – boli vykonané organizačné opatrenia – zlúčili sa profesie ostrič nástrojov I. a II. – túto činnosť vykonáva len jeden zamestnanec. Pri výkone ŠZD bolo zistené že brúsenie sústružníckych nožov sa už nevykonáva – namiesto klasických sústružníckych nožov (z čoho vznikal pri obrusovaní pevný aerosól z umelého brusiva) sa používajú rezné dosťičky, ktoré sa neobrusujú, ale sa po opotrebovaní vymieňajú.

Spoločnosť SLOVMAG, a.s. Lubeník vykonala na zlepšenie pracovného prostredia nasledovné opatrenia:

- vykonala sa kompletná rekonštrukcia dvoch filtračných zariadení na prípravni - trubný mlyn č. 1 a 2
- vybuďovalo sa nové odprašovacie zariadenie na prípravni VI. etapa - na drviči TIDCO
- z dôvodu decentralizácie vykurovania boli vybudované 3 nové plynové kotolne - Drviareň vrátane ohrevu banských vetrov, HCL, baňa povrch vrátane sociálnych zariadení
- vybudovaný bol nový lis LB HSDP 1600 v lisovni
- vybudovaná bola nová automatická vážacia linka na rotafrity na sintrovej prevádzke
- zakúpilo sa 12 ks nových dýchacích sebazáchranných prístrojov pre členov banskej záchranej služby

V rámci výkonu ŠZD sa vykonávala kontrola frekvencií lekárske preventívnych prehliadok (ďalej len LPP), zamerania výkonu LPP – súlad s rozhodnutím o zaradení pracovných činností do rizikových prác, formy vystavenia posudkov o zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a organizačného zabezpečenia výkonu LPP.

Zistené nedostatky sa týkali najmä zmien v názvoch a náplni práce profesií (neustále zmeny, kumuláciu činností, vyžadujú prevádzkové podmienky, málokteré profesie sú dnes spojené s výkonom tých istých činností), ktoré neboli v súlade s profesiami uvedenými v rozhodnutí orgánu verejného zdravotníctva o zaradení pracovných činností do rizikových prác. V niektorých prípadoch bol zistený nesúlad v zameraní LPP (napr. miesto zdravotnej spôsobilosti na jeden faktor bola LPP vykonaná vo vzťahu k inému faktoru). Ďalšie nedostatky boli zistené vo frekvencii LPP, kedy zamestnávateľia nedodržali predpísanú frekvenciu v súlade s vyhlásenou kategóriou rizika uvedenú na rozhodnutí o vyhlásení prác do rizika. U dvoch firiem bolo zistené, že neboli LPP vykonané. Pokiaľ boli zisťované nedostatky len sporadicky (u niektorých zamestnancov), bol zamestnávateľ upozornený na túto skutočnosť v zázname z výkonu ŠZD a nedostatky odstránil. U uvedených dvoch firiem bude potrebné zahájiť konanie vo veci správneho deliktu (ŠZD bol vykonaný koncom roka 2011).

V rámci výkonu ŠZD bolo vykonávané aj odborné poradenstvo podľa požiadaviek zástupcov organizácií. Ostatné poradenstvo bolo poskytované na RÚVZ oddelením PPL a T priebežne počas celého roka 2011.

Kontrolné listy boli na rizikové pracoviská distribuované – na pracovisko Avimed s.r.o., v počte 3 ks.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Odpočet plnenia:

V roku 2011 evidujeme 48 prevádzok, čo predstavuje zvýšenie počtu prevádzok o 1 v porovnaní s rokom 2010 a ďalšie 4 subjekty vykonávajúce DDD činnosť, v ktorých sa manipuluje s veľmi jedovatými látkami a prípravkami alebo jedovatými látkami a prípravkami, predstavuje pokles o 1 prevádzku v porovnaní s rokom 2010. Z celkového počtu 48 pracovísk sa 35 pracovísk nachádza v okrese Rimavská Sobota a 13 pracovísk v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o pracoviská lekární (30) a laboratórií (11), ďalej o pracoviská s využitím jedovatých látok a prípravkov alebo veľmi jedovatých látok a prípravkov v technologickom procese (3), zdravotnícke zariadenia (3) a o 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín. Zo 4 subjektov vykonávajúcich DDD činnosť sa 3 nachádzajú v okrese Rimavská Sobota a 1 v okrese Revúca.

V porovnaní s rokom 2010 došlo v roku 2011 k nasledovným zmenám: v okrese Rimavská Sobota zrušenie 1 laboratória (firma v konkurze), pribudol 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín a v rámci jednej prevádzky bolo zistené používanie jedovatých látok na pracovisku laboratória (Tauris, a.s., Rimavská Sobota). V okrese Revúca došlo v 2 prípadoch k zmene prevádzkovateľa (1 lekáreň a 1 prevádzka plniarne minerálnej vody), k zrušeniu 1 lekárne a k ukončeniu činnosti 1 subjektu vykonávajúceho DDD činnosť a pribudlo 1 nemocničné zariadenie.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydalo v roku 2011 nasledovné rozhodnutia:

oddelením preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie vydané rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami:

- pre pracoviská nemocničného zariadenia za súčasného schválenia prevádzkového poriadku – 1x (v okrese Rimavská Sobota - Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote – v rámci plnenia opatrení)
- pre prevádzku skladu za súčasného schválenia prevádzkového poriadku – 1x (v okrese Rimavská Sobota – sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín v Rimavskej Sobote)

V ostatných dvoch novozaevidovaných prevádzok sa nepoužívajú veľmi jedovaté látky a prípravky.

Ďalej bol oddelením preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie schválený prevádzkový poriadok:

- pre pracoviská nemocničného zariadenia – 1x (v okrese Revúca)

V spolupráci s oddelením hygieny výživy rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami:

- pre pracovisko laboratória za súčasného schválenia prevádzkového poriadku – 1x (v okrese Revúca – zmena prevádzkovateľa plniarne minerálnej vody v Tornali)

V spolupráci s oddelením epidemiológie rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami:

- pre pracovisko lekárne za súčasného schválenia prevádzkového poriadku – 1x (v okrese Revúca)

Vedie sa evidencia pracovísk, vydaných rozhodnutí a záznamov z výkonu ŠZD, ďalej sa vedie zoznam osôb, ktoré získali odbornú spôsobilosť, alebo overenie o odbornej spôsobilosti

na prácu. Na základe vykonaného ŠZD a po vyradení zrušených prevádzok z evidencie, bol aktualizovaný počet zamestnancov exponovaných pri práci jedovatým a veľmi jedovatým látkam a prípravkom, pričom v roku 2011 máme v evidencii 121, čo predstavuje oproti roku 2010 pokles exponovaných osôb o 2. Pri výkone DDD pracujú s jedovatými alebo veľmi jedovatými látkami a prípravkami 4 osoby, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2010 pokles o 1.

Z počtu 48 evidovaných prevádzok vlastní rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami 42 s počtom exponovaných zamestnancov veľmi jedovatým látkam a prípravkom 102. V 2 prípadoch (Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti a Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca) sa na pracoviskách používajú len jedovaté látky a v 1 prípade v rámci 1 prevádzky (Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota - ďalej len Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote) sa z evidovaných 4 pracovísk používajú veľmi jedovaté látky a jedovaté látky na 3 a na 1 pracovisku sa používajú len jedovaté látky. V ostatných prípadoch sa jedná o prevádzky, v ktorých sa buď nepoužívajú veľmi jedovaté látky a prípravky a v 1 prípade to bude preverené v rámci výkonu ŠZD v roku 2012. Zo 4 subjektov vykonávajúcich DDD činnosť vlastní rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami 1 subjekt v okrese Rimavská Sobota.

Z evidencie pracovísk, na ktorých sa používajú jedovaté a veľmi jedovaté látky a prípravky sa vyradil 1 subjekt zameraný na výrobu gumárenských zmesí (T-GUM Hnúšťa s.r.o., Hnúšťa), nakoľko je firma v konkurze.

V územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sú 3 nemocničné zariadenia, v ktorých sa používajú pri práci jedovaté a veľmi jedovaté látky (Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti a Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca).

Nedostatky zistené v r. 2010 vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote boli odstránené, t.j. vypracovali a schválili sa prevádzkové poriadky a bolo vydané súhlasné rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami. Po prehodnotení pracovných postupov na pracovisku príjmovej chirurgickej ambulancii sa prijali opatrenia a vylúčil sa z používania formaldehyd o koncentrácii zodpovedajúcej jedovatým látkam. Používanie jedovatých látok evidujeme na pracovisku OCS vo forme formaldehydu s koncentráciou zodpovedajúcou jedovatým látkam a používanie jedovatých a veľmi jedovatých chemických látok v laboratóriách oddelení klinickej biochémie, klinickej mikrobiológie a hematologicko-transfúzneho oddelenia. V prevádzke Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti sa používa formaldehyd s koncentráciou zodpovedajúcou jedovatým látkam na pracovisku OCS.

Výkonom štátneho zdravotného dozoru koncom roka 2011 v Nemocnici s poliklinikou, n.o. v Revúcej bolo zistené používanie formaldehydu s koncentráciou zodpovedajúcou jedovatým látkam na pracoviskách operačných sál, gynekologického oddelenia a chirurgickej ambulancie. Taktiež sa používa na pracovisku gastroenterologickej ambulancie, avšak toto pracovisko bude predmetom výkonu štátneho zdravotného dozoru v roku 2012. Pre uvedené pracoviská bol vypracovaný a schválený prevádzkový poriadok. Organizácia bola vyzvaná k doriešeniu odbornej spôsobilosti vedúceho zamestnanca pri práci s jedovatými a veľmi jedovatými látkami.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú jedovaté látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu.

V okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme 6 prevádzkovateľov vykonávajúcich DDD činnosť (4 v okrese Rimavská Sobota, 2 v okrese Revúca), z ktorých sa jedovaté látky a prípravky a veľmi jedovaté látky a prípravky používajú u 4.

Z uvedeného počtu evidovaných prevádzok prichádzajú zamestnanci pri práci do kontaktu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami alebo jedovatými látkami a prípravkami v 43 prevádzkach + 4 subjekty vykonávajúce DDD činnosť. Z počtu 43 prevádzok bol ŠZD vykonaný v 38 prevádzkach, na ktorých zamestnanci pri práci prichádzajú do kontaktu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami alebo jedovatými látkami a prípravkami (čo predstavuje cca 88% z celkového počtu evidovaných prevádzok k 31.12.2011).

V evidencii sú naďalej vedené 2 prevádzky lekární (1 v okrese Rimavská Sobota, 1 v okrese Revúca), ktoré vylúčili z používania jedovatej a veľmi jedovatej látky, nakoľko vlastnia rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a ich použitie nemôžeme vylúčiť.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v roku 2011 bolo zistené, že došlo k zrušeniu prevádzky 1 lekárne v okrese Revúca, ktorá bola prevádzkovaná v priebehu roka 2010 len v rámci pohotovostných služieb.

V okrese Revúca došlo v 2 prípadoch k zmene prevádzkovateľa (1 lekárne a 1 prevádzka plniarne minerálnej vody), v rámci ktorých sa oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie vyjadrovalo k vydaniu rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a ku schvaľovaniu prevádzkového poriadku.

Na skontrolovaných pracoviskách (okrem Nemocnice s poliklinikou, n.o. v Revúcej) neboli výkonom ŠZD zistené žiadne nedostatky. Z previerok vykonaných v rámci výkonu ŠZD vyplynulo, že s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami sa manipuluje v prevažnej miere v laboratóriách a lekárnach.

Pri výkone ŠZD zameraného na manipuláciu a skladovanie jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov v laboratóriách (nemocničného zariadenia) a v lekárnach bolo zistené, že tieto sa používajú iba v minimálnych množstvách, pričom sa vedie prísna evidencia príjmu, výdaja a spotreby. V prípade lekární bolo zistené, že sa tieto látky v prevažnej miere nepoužívajú, len sa preskladňujú. Vo väčších množstvách sa používa formaldehyd s koncentráciou zodpovedajúcej jedovatým látkam na pracovisku OCS Všeobecnej nemocnice Rimavská Sobota. Na kontrolovaných pracoviskách bolo skladovanie jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov v súlade s ustanoveniami uvedenými v NV SR č. 355/2006 Z.z..

Prevádzkovatelia maloobchodných predajní a poľnohospodári sa vyhýbajú používaniu jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov (evidujeme 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín).

U všetkých kontrolovaných subjektov boli v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru predložené zmluvy s organizáciami oprávnenými na likvidáciu nebezpečného odpadu. Nebezpečný odpad, ako sú chemické látky po expirácii a prázdne obaly sú do času ich likvidácie oprávnenou organizáciou uskladnené na vyhradenom mieste, riadne označené a zabezpečené proti odcudzeniu.

Pre zamestnancov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote boli vydané 4 osvedčenia o odbornej spôsobilosti (2 v okrese Rimavská Sobota, 2 v okrese Revúca).

Hlásenie o mimoriadnych situáciách a haváriách v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2011 nebolo zaznamenané.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo poskytované poradenstvo a priebežne na oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie.

Kontrolné listy počas výkonu štátneho zdravotného dozoru neboli distribuované.

V priebehu roka 2011 bol hlásený 1 letecký postrek v súvislosti s výkonom chemickej ochrany rastlín.

V súvislosti s výkonom deratizácie v rámci územného obvodu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo podaných 30 oznámení podľa § 52 ods.4 písm.c) zákona č. 355/2007 Z.z..

Použité prípravky na reguláciu živočíšnych škodcov neboli klasifikované ako jedovaté, resp. veľmi jedovaté.

Prehľad pracovísk, na ktorých sa používajú veľmi jedovaté látky a prípravky a jedovaté látky a prípravky uvádzajú nasledovné tabuľky:

Laboratóriá + laboratória výrobných prevádzok

S u b j e k t	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamestnancov	ŠZ D v roku 2011
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
Okres Rimavská Sobota						
MIKROLAB s.r.o. Kirejevská 1678 R.Sobota	laboratórium	2006/004321 20.12.2006	355/2006 Z.z.	2 zamestnanci 23.07.2014	2	áno
GEMERNÁKUP, a.s. Košická cesta R.Sobota	laboratórium	2006/002907 -PPL 15.8.2006	355/2006 Z.z.	10.12.2013	3	áno
VEOLIA VODA *SVPS, a.s. B. Bystrica	Závod 08 - Úpravňa vody Klenovec	2007/001737 10.5.2007	355/2006 Z.z.	17.04.2012	2	nie
SELAB s.r.o. Klokočova 732 Hnúšťa	laboratórium	2009/003134 24.8.2009	355/2006 Z.z.	16.03.2014	2	áno
DETOX s.r.o. Zvolenská cesta Banská Bystrica	R. Sobota - laboratórium	04/1506 6.5.2004	355/2006 Z.z.	10.11.2014	2	áno
SLZ CHÉMIA, a.s. Hlavná 133 Hnúšťa	odd. technickej kontroly (labor)	2009/001624 9.4.2009	355/2006 Z.z.	28.1.2014	2	nie
VINDEVIE, s.r.o. Potravínárska 10, R.Sobota	laboratórium	2010/A/0273 9 27.10.2010	355/2006 Z.z.	neurčito	1	áno
Tauris, a.s., Potravínárska 6 Rimavská Sobota	laboratórium	nepoužívajú sa	355/2006 Z.z.	neurčito	3	áno
Okres Revúca						
SLOVMAG a.s. Lubeník, Námestie slobody 1, Revúca	chemické laboratórium	2005/2563- PPL 27.7.2005	355/2006 Z.z.	01.02.2013	4	áno
Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš Dubové	prev. Tornaľa – laboratórium	A/2011/0007 8 28.01.2011	355/2006 Z.z.	24.09.2013	1	áno
Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Priemyselná 1, Revúca	laboratórium	2008/001668 20.5.2008	355/2006 Z.z.	neurčito	3	áno

* SVPS - Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť

Zdravotnícke zariadenia

Okres Rimavská Sobota						
Subjekt	Pracovisko	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest	ŠZD v roku 2011
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica R. Sobota	OCS	nepoužívajú sa	355/2006 Z.z.	24.3.2015	5	áno
	odd.klinickej biochémie	A/2011/00300 16.2.2011	355/2006 Z.z.		9	áno
	odd.klinickej mikrobiológie		355/2006 Z.z.		13	áno
	hematologicko-transfúzne odd.		355/2006 Z.z.		15	áno
Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti	OCS		-	-	06.11.2014	1
okres Revúca						
Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	operačné sály	nepoužívajú sa	355/2006 Z.z.	-	5	áno
	gynekologické odd.				2	áno
	chirurgická ambulancia				2	áno
	gastroenterologická ambulancia				1	nie

INÉ – okres Rimavská Sobota

Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest	ŠZD v roku 2011
		T+ č. spisu dátum	PP +PoR (legisl.)			
CHEMSTAR SLOVAKIA a.s., Novosvetská 18, Bratislava	prev. R.Sobota – sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín	A/2011/00377 31.1.2011	355/2006 Z.z.	26.4.2015	1	nie

LEKÁRNE – okres Rimavská Sobota						
Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest.	ŠZD v roku 2011
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
REN-MED, spol. s r.o. P.Hostinského 1717/24 R.Sobota	Lekárneň Jazmín Železničná 23 R.Sobota	2005/4334-PPL 12.12.2005	355/2006 Z.z.	21.04.2015	2	áno
Lekárneň URTICA Družstevná 354 Veľký Blh	Lekárneň URTICA Družstevná 354 Veľký Blh	2005/3483-PPL 7.11.2005	355/2006 Z.z.	7.8.2013	1	áno
PHARMSTAR s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárneň v OC Kaufland Nám. Š.M.Daxnera R.Sobota	2005/4253-PPL 30.12.2005	355/2006 Z.z.	8.10.2013	1	áno
Lekárneň SALVÁTOR RNDr. Pavel Nozdroviczi SNP 19, R.Sobota	Lekárneň SALVÁTOR SNP 19 R.Sobota	2007/004640 10.12.2007	355/2006 Z.z.	2 zamestnanci neurčito	4	nie
Lekárneň MÉDIA Mgr. Katarína Kalinová B. Bartóka 1 R.Sobota	Lekárneň MÉDIA B. Bartóka 1 R.Sobota	2005/2733/2-PPL 14.11.2005	355/2006 Z.z.	4.9.2013	1	áno
Lekárneň AESCULAP Mgr. Petr Niklíček Mieru 246, Jesenské	Lekárneň AESCULAP Mieru 246, Jesenské	2005/2103/3-PPL 24.11.2005	355/2006 Z.z.	4.9.2013	1	áno
Lekárneň VERAPHARM PharmDr. Viera Sihelská Hlavná 2, Hnúšť'a	Lekárneň VERAPHARM Hlavná 2 Hnúšť'a	2005/3484-PPL 7.11.2005	355/2006 Z.z.	10.6.2013	1	áno
FINLY, s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárneň Dr. MAX Fábryho 3, R.Sobota	2006/003983 21.11.2006	355/2006 Z.z.	8.10.2013	1	áno

PhMr. Zuzana Krahulíková V. Clementisa 195 Hnúšťa	Lekárneň KLENOVEC Nám. Salvu 61, Klenovec	2006/1178 31.3.2006	355/2006 Z.z.	11.6.2013	1	áno
REDMOON s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárneň Dr. MAX Hlavná 372 Hnúšťa	2006/004476 18.12.2006	355/2006 Z.z.	8.9.2013	1	áno
* Mgr. Jana Stachá Rožňavská 5/17 R.Sobota	Lekárneň ISIS Rimavská Seč	2006/325- PPL 9.1.2006	355/2006 Z.z.	18.9.2013	-	-
Mg. Zlata Sucháčová Cukrovarská 22 Rimavská Sobota	Lekárneň U Leva Hl. námestie 4 Rimavská Sobota	2006/326- PPL 9.1.2006	355/2006 Z.z.	neurčito	2	áno
PharmDr. Jana Strinková Š. Maliaka 591/3 Revúca	Lekárneň TISOVEC Daxnerova 792 Tisovec	2007/003823 25.10.2007	355/2006 Z.z.	20.8.2014	1	áno
Lekárneň RIMAVA s.r.o. Dobšinského 192/30 R.Sobota	Lekárneň RIMAVA s.r.o. Dobšinského 192/30 R.Sobota	2007/001051 8.3.2007	355/2006 Z.z.	17.12.2013	3	áno
PharmDr. Viera Albertová Jesenské 415	Lekárneň POLIANKA Mieru 663 Jesenské	2008/001748 16.5.2008	355/2006 Z.z.	22.5.2013	1	áno
PHARMINVEST spol. s r.o. Odbojárov 340/29 Topoľčany	Lekárneň KAMILKA Hostinského 1883 R.Sobota	2008/002924 15.8.2008	355/2006 Z.z.	neurčito	1	áno
Mgr. Štefan Szepessy Hajnáčka 48	Lekárneň MYRTUS Hajnáčka 462	2009/003679 5.10.2009	355/2006 Z.z.	5.8.2013	1	áno
PharmDr. Jozef Baliga Gorkého 7 R.Sobota	Lekárneň ARNICA Ožďany	2009/004105 2.11.2009	355/2006 Z.z.	29.7.2013	1	áno
MAGMED, s.r.o. J.Jesenského 652 Jesenské	Lekárneň MARFARM Hostice	2008/003883 4.12.2008	355/2006 Z.z.	2.2.2014	1	áno
Mgr. Zuzana Kalinová Dostojevského 5 R.Sobota	Lekárneň ZÁPAD V.Clementisa 4754 R.Sobota	2009/001420 1.4.2009	355/2006 Z.z.	4.9.2013	1	áno
Mgr. Michaela Val'ková, Mlynská 804/13, Tornaľa	Lekárneň Lenártovce, Lenártovce	2010/002711 23.07.2010	355/2006 Z.z.	22.4.2015	1	áno

LEKÁRNE – okres Revúca						
Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamestn. t.	ŠZD v roku 2011
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
Bluepharm s.r.o. Dobšinského 843/11 Revúca	Lekárň Zafír M.R. Štefánika Revúca	2006/00275 25.7.2006	355/2006 Z.z.	9.3.2015	1	áno
* PHARMACY-JL spol. s r.o. Čapajevova 23 Prešov	Lekárň JELŠAVA Tomašíkova 481 Jelšava	2006/196- PPL	355/2006 Z.z.	26.11.2014	-	-
MEDIPHARMA s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárň Dr. MAX,Mierová 52 Tornaľa	2006/00414 3 22.11.2006	355/2006 Z.z.	27.8.2013	1	áno
Mgr. Zoltán Antal Pri Majeri 31 Tornaľa	Lekárň AZAELA Škultétyho 1 Tornaľa	2010/00030 5 5.2.2010	355/2006 Z.z.	13.6.2013	1	áno
Lekárň INTAL PharmDr. Janka Nemcová Tomášikova 6, Revúca	Lekárň INTAL Tomášikova 6 Revúca	2006/263/2 -PPL 27.3.2006	355/2006 Z.z.	2.11.2014 2 zamestnan ci	2	áno
LIANELA, s.r.o. Muránska 1335/12 Revúca	Lekárň LIANELA Muránska 1335/12 Revúca	2009/00127 1 3.8.2009	355/2006 Z.z.	26.6.2013	5	áno
SD 14 s.r.o. Klariská 7 Bratislava	Lekárň Dr. Max Sládkovičova 1 Tornaľa	A/2011/020 07 30.8.2011	355/2006 Z.z.	27.8.2013	1	áno
Ochrana zdravia s.r.o. Sládkovičova 1 Tornaľa	Lekárň Poštová 11 Tornaľa	2008/00127 1 26.3.2008	355/2006 Z.z.	13.6.2013	2	áno
CANNABIS, s.r.o. M.R.Štefánika 1250, Revúca	Lekárň Cannabis M.R.Štefánika 1250, Revúca	2010/00128 5 13.4.2010	355/2006 Z.z.	18.3.2015	2	áno

Pracoviská s využitím jedovatých látok v technologickom procese ako chladiace médium:

- Technické služby mesta Rimavská Sobota

- Gemermilk rs, s.r.o., Rimavská Sobota
- Tauris, a.s., Rimavská Sobota

Pracoviská s využitím jedovatých látok alebo veľmi jedovatých látok a prípravkov pri DDD činnosti:

- Ladislav Dobšinský - DOB-MOR, Lubeník
- MVDr. Tomáš Éli, Jesenské
- Július Jurašík, KLEMPO-DERATEX, Rimavská Sobota
- Miroslav Lalík - RATUS, Rimavská Sobota

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Odpočet plnenia:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 59 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Jedná sa o nasledovné druhy karcinogénov:

- chemický karcinogén formaldehyd
- práca s cytostatikami
- práca s tvrdým drevom
- šesťmocný chróm používaný pri výrobe prostriedkov individuálnej ochrany
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, v dieslových exhalátoch a nafta
- chemický karcinogén azbest
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární
- v rámci laboratórnych chemikálií dvochróm draselný, síran kobaltnantý, oxid chrómový, bromičnan draselný – titrisol, fenolftaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazína, chlorid kobaltnantý, chróm draselný, kadmium, silikagel modrý, tetrachlórmetán, tioacetamid, thimerosal, kyselina chrómsírová, chloroform, hydrochinón

V porovnaní s rokom 2010 došlo k zmene počtu prevádzok, nárast o 4. Do evidencie pribudla 1 prevádzka Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca pre fixáciu a zalievanie biologického materiálu formaldehydom, 1 drevovýroba – CON-TRAND, s.r.o. Rimavská Sobota a 2 subjekty pre výkon prác s azbestom (SD Gelnica, s.r.o. Gelnice, RENOSTAV – Lórinč Alexander Gemerská Ves), 1 drevovýroba Drevoxholding, s.r.o. Revúca a 1 laboratórium Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Dubové.

V porovnaní so stavom k 31.12.2010 došlo v jednom prípade k zrušeniu prevádzky – jedná sa o spoločnosť T-GUM, s.r.o. Hnúšťa, ktorá t.č. neprevádzkuje svoju činnosť, je v konkurze, zo zoznamu bol vyradený 1 prevádzkovateľ vykonávajúci odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb, ktorí v minulom roku vykonali búracie práce spojené s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb (jedná sa o spoločnosť Š-Strechy, spol s r.o. Banská Bystrica, objekt v Tisovci). V jednom prípade došlo k zmene názvu subjektu BB-Staving, Ing. Kamil Borš, R. Sobota na BB-Tools, s.r.o. R. Sobota.

Odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb spoločnosťou OSBD Rimavská Sobota bolo vykonané v 9 prípadoch (9 oznámení o výkone činnosti), kedy sa jednalo o výkon prác súvisiacich s odstraňovaním azbestocementových kanalizačných potrubí v bytových domoch a v 1 prípade bola vykonaná výmena strešnej krytiny. Ďalej boli vykonané práce spojené s odstraňovaním azbetocementových materiálov v 4 prípadoch (demontáž strechy, 2 trafostaníc, výmena kanalizačného potrubia) a to 3 subjektmi (SD Gelnica, s.r.o. Gelnica, Ronar, s.r.o. Košice a RENOSTAV – Lórinč Alexander Gemerská Ves).

Na pracoviskách evidujeme celkom 446 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje nárast v porovnaní s minulým rokom celkom o 42 zamestnancov. Rozdiel zamestnancov súvisí so vznikom nových prevádzok, zrušením niektorých prevádzok a zmenou zamestnancov v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2010.

V okrese Rimavská Sobota spolu evidujeme 39 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci.

V roku 2011 došlo k nárastu z celkového počtu prevádzok o 1 (z 38 na 39).

V okrese Revúca došlo k nárastu evidovaných prevádzok o 3. Spolu evidujeme 20 prevádzok. Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská (karcinogénny faktor uvedený v tabuľke) vyhlásené v organizáciách a spoločnostiach:

- Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- AVIMED, s.r.o. Rim. Sobota
- FENIX GROUP, spol. s.r.o. Revúca
- Hacs Alexander, Tornaľa
- Gemstav, spol. s r.o.

Databáza organizácií vykonávajúcich práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a výkon štátneho zdravotného dozoru je uvedená v nasledovnej tabuľke:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z.	Počet exponovaných celkom / ženy		Výkon ŠZD v roku 2011
OKRES RIMAVSKÁ SOBOTA					
Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota					
operačné sály	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	chirurgia 17	7	áno
			gynekológia 14	7	áno
			Očné 5	4	áno
			ORL 4	4	
odd. centrálnej sterilizácie			5	4	
odd. radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	23	18	áno
odd. klinickej biochémie	dvojchróman draselný hydrochinón	2.	9	8	áno
odd.klinickej mikrobiológie	formaldehyd	skupina 3. podľa IARC	13	11	
hematologicko- transfúzne oddelenie		1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	15	15	áno
Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti					
centrálna sterilizácia	formaldehyd	1. - dokázaný karcinogén podľa IARC	1	0	nie

AVIMED, s.r.o. R. Sobota	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	4	3	áno
SLZ Chémia, a.s. Hnúšť'a					
prev. PROINDO výroba prostriedkov individuálnej ochrany, filtrov	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
	v zlúčeninách CrO ₃				
laboratórium	dvojchróman draselný	2.	2	2	nie
	síran kobaltnatý				
	oxid chrómový				
výroba sorbentu	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
OSBD R. Sobota					
výmena kanaliz. potrubí - 9 objektov	azbest	1.	7	0	nie
výmena strešnej krytiny	azbest	1.	7	0	nie
SD Gelnica, s.r.o. Gelnica, výmena kanalizačných rúr v Tisovci	azbest	1.	4	0	nie
Ronar s.r.o. Košice					
výmena dosiek na kábloých lávkach elektrickej stanice v R. Sobota	azbest	1.	9	0	nie
demontáž stien trafokobiek v R. Sobota	azbest	1.	7	0	nie
RENOSTAV- Lórinč Alexander, Gemerská Ves, sanácia strechy	azbest	1.	3	0	nie
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, spracovanie a likvidácia odpadu	azbest	1.	16	2	áno
	PAU (ropné produkty)	2.			
	dvojchróman draselný	2.			
	bromičnan draselný				
formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC				
Mikrolab s.r.o. R.Sobota					
laboratórium	Bromičnan draselný – titrisol	2.	2	2	áno
	dvojchróman draselný				
	fenolftaleín				
	hydrazínium sulfát- síran hydrazínia				
	chlorid kobaltnatý				
	chróman draselný				

	kadmium				
	silikagel modrý				
	tetrachlórmetán				
	tioacetamid				
	thimerosal				
	formaldehyd				
Interstil Slovakia, k.s. Levice, prev. Tisovec, výroba drevených garníží	prach z tvrdého dreva (buk)	1.	0	0	áno
Fagus-sil, spol. s r.o. R.Sobota, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	12	0	nie
Machyniak Hrachovo, drevovýroba		1.	1	0	áno
Ing. Petróczy-Expet Tisovec, drevovýroba		1.	3	0	nie
Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa, drevovýroba		1.	16	3	nie
LESOPEST, s.r.o. Hnúšťa, ťažba dreva		1.	11	0	áno
BB-Tools, s.r.o., R.Sobota, stolárska dielňa		1.	3	0	áno
Prega, spol. s.r.o. Klenovec, drevovýroba		1.	6	0	áno
CON-TRAND, s.r.o. R. Sobota, výroba palivového dreva		1.	4	0	áno
Vindevie, s.r.o.,R. Sobota, výrobná vlna					
laboratórium	kyselina chrómsírová	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	1	1	áno
	dvojchróman draselný	2.			
	fenolftaleín				
OKRES REVÚCA					
SMZ, a.s. Jelšava,					
olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	2.	3	0	nie
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	2.	138	0	
Matrix, Jelšava, výroba výbušnín	nafta	2.	4	0	nie
ORALEX-Oravcová, Revúca, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	4	1	áno
Mišanko-MIMI, Jelšava, drevovýroba Nandráž		1.	0	0	áno

FENIX GROUP, spol. s r.o., Revúca, výroba dreveného uhlia		1.	0	0	áno
GEMSTAV, spol. s r.o., Revúca, výroba laminátových podláh		1.	11	1	áno
Hacsi Alexander, Tornaľa		1.	2	0	áno
Drevoholding s.r.o. Revúca, drevozvýroba		1.	4	0	áno
Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa					
laboratórium	fenolftaleín	2.	1	1	áno
Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca					
operačné sály	formaldehyd	1. - dokázaný karcinogén podľa IARC	5	5	áno
chirurgická ambulancia			2	2	
gastro ambulancia			1	1	
gynekologické oddelenie			2	2	
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, spol. s.r.o., Revúca výroba podlahových krytín					
Chemická úpravňa vody centrálnej kotolne a laboratórium plynovej kotolne	dvojchróman draselný	2.	3	1	áno
	fenolftaleín				
	chloroform	skupina 2 B podľa IARC			

- * kat. 1 - dokázaný karcinogén pre ľudí
kat. 2. - pravdepodobný karcinogén
proces s r.ch.k - proces s rizikom chemickej karcinogenity
** N - objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná
DON Denné olejové nádrže

Organizácia		Chemický karcinogén	Počet exponovaných celkom	Výkon ŠZD v roku 2011
Lekárne v počte 28	okres R. Sobota 20	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte	27	18
	okres Revúca 8		15	8

Z celkového počtu 59 evidovaných prevádzok v okrese Rimavská Sobota bol ŠZD vykonaný v 29 prevádzkach a v okrese Revúca v 17 prevádzkach, čo predstavuje cca 78% skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok.

Rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov bolo vydané pre:

- Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota (subjekt bol evidovaný v zozname prevádzok, rozhodnutie bolo vydané v súvislosti s odstraňovaním nedostatkov zistených výkonom ŠZD)
- Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Dubové, prevádzka Tornaľa (rozhodnutie vydalo odd. HV v spolupráci s odd. PPLaT, jedná sa o vydanie rozhodnutia po zmene právnej subjektivity organizácie).
- 2x pre pracoviská lekární (v jednom prípade sa jednalo o doriešenie vydania rozhodnutia v rámci plnenia termínov z roku 2010 a v jednom prípade o zavedenie používania karcinogénnych látok v rámci laboratórnych surovín)
- Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca (nový subjekt)
- Detox, s.r.o. Banská Bystrica – v prevádzke Centra fyzikálno-chemických úprav odpadov sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym a mutagénnym látkam – formaldehyd, dichróman draselný, bromičnan draselný, vykurovacie oleje ľahký alebo ťažký – zvyšky resp. odpadové oleje a ich regenerované produkty a destilačné zvyšky, benzén, benzín atď. Jednalo sa len o zmenu rozhodnutia.
- CON-TRAND, s.r.o. Rimavská Sobota (nový subjekt)
- BB-Tools, s.r.o. Rimavská Sobota (nový subjekt po zmene právnej subjektivity)
- Drevoholding s.r.o. Revúca – rozhodnutie bolo vydané v roku 2010, právoplatnosť nadobudlo v roku 2011

U 3 subjektov boli schválené aj prevádzkové poriadky, resp. ich zmeny.

Z celkového počtu evidovaných prevádzok objektivizácia bola vykonaná v prevádzke drevovýroby Oralex – Oravcová Revúca.

Rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov bolo vydané pre OSBD Rimavská Sobota – 4x. Jedná sa o spoločnosť, ktorá má sídlo v okrese Rimavská Sobota a vykonáva opakovane výmenu kanalizačných potrubí v bytových domoch a sporadicky výmenu strešnej krytiny, pričom žiada o vydanie rozhodnutia pre výkon takýchto prác v zmysle legislatívy. Je v evidencii prevádzok vykonávajúcich búracie práce od roku 2009.

Ďalej boli vydané 4 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Jednalo sa o výmenu odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v Tisovci, odstraňovanie azbestových materiálov v priestoroch diaľkovo ovládanej trafostanice v Rimavskej Sobote, o sanáciu strechy reformovaného kostola v Ruminciach a o výmenu azbestocementových dosiek na káblových lávkach v elektrickej stanici v Rimavskej Sobote.

Na pracovisko Onkologickej ambulancie AVIMED, s.r.o. boli dané 3 kontrolné listy informovanosti zamestnancov. Zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom sa dosahuje prostredníctvom konzultácií resp. poradenstva v rámci výkonu ŠZD v jednotlivých subjektoch, alebo na oddelení PPLaT RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Odpočet plnenia:

Ani v jednom prípade nebol predložený materiál k návrhom zamestnávateľom k určení rizikových prác s faktorom psychická záťaž, rovnako neevidujeme rizikovú prácu s uvedeným faktorom.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Odpočet plnenia:

K 31.12.2011 bolo prešetrených 20 suspektných chorôb z povolania s položkou 29, z toho v okrese Revúca bolo prešetrených 19 a v okrese Rimavská Sobota 1 suspektné ochorenia. Jednalo sa o nasledovné profesie:

Okres Revúca:

- v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník: obrábač kovov, obsluha drviča 2x, triedič tehál a obsluha brúsok, lamač PPS a hlavný narážač, lisiar/údržbár, obrábač kovov prípravár/formáre
- v závode SMZ, a.s. Jelšava: lamač, pomocný robotník pri úprave nerudných surovín, bankský úpravár nerudných surovín, prevádzkový zámočník/údržbár 2x
- v závode SMZ - Služby, a.s. Jelšava: prevádzkový údržbár
- Mesto Jelšava - zariadenie opatrovateľskej služby: opatrovateľka
- Revúcke koberce syntetické, s.r.o. v Revúcej: nahadzovač
- Drexco holding, s.r.o. v Revúcej: pomocný pracovník na píle
- LYKOTEX, a.s. Revúca: všívачka – nahadzovačka
- Slovenský vodohospodársky podnik š.p., odštepny závod Banská Bystrica – správa povodia Slanej Rimavská Sobota: hrázdny/hatiar
- EUREST, spol. s r.o., Bratislava: kuchárka

Okres Rimavská Sobota:

- Živnostník: pilčík-traktorista.

Pri prešetrovaní suspektných ochorení z JNDZ sa postupuje v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 542/2007 Z.z.. Využívajú sa videozáznamy pracovných činností.

Evidencia prešetrených profesií a priznaných chorôb z povolania sa vedie v zošite na oddelení.

K dnešnému dňu evidujeme 1 firmu s rizikovými prácami: SLOVMAG, a.s., Lubeník s počtom zamestnancov 115 (z toho v kategórii 3 - 54 zamestnancov a v kategórii 4 - 61 zamestnancov).

Porovnanie počtu prešetrených položiek s rokom 2009:

K 31.12.2010 bol počet prešetrených prípadov 34. V roku 2011 bolo prešetrených 20 suspektných chorôb z povolania s položkou 29.

Prehľad počtu prešetrených prípadov za obdobie posledných 8 rokov uvádza nasledovný graf.

K 31.12.2011 evidujeme 7 hlásených chorôb z povolania s položkou 29, z toho 6 v okrese Revúca a 1 v okrese Rimavská Sobota. Jedná sa o nasledovné profesie:

Okres Revúca:

- v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník: plnič-váhar, triedič tehál a obsluha brúsok, lisiar, strojník energetických zariadení –vodné hospodárstvo – obsluha ČOV , predtým lamač PPS
- v závode SMZ, a.s. Jelšava: elektromechanik strojov a zariadení

- Revúcke koberce syntetické, s.r.o. Revúca: nahadzovač

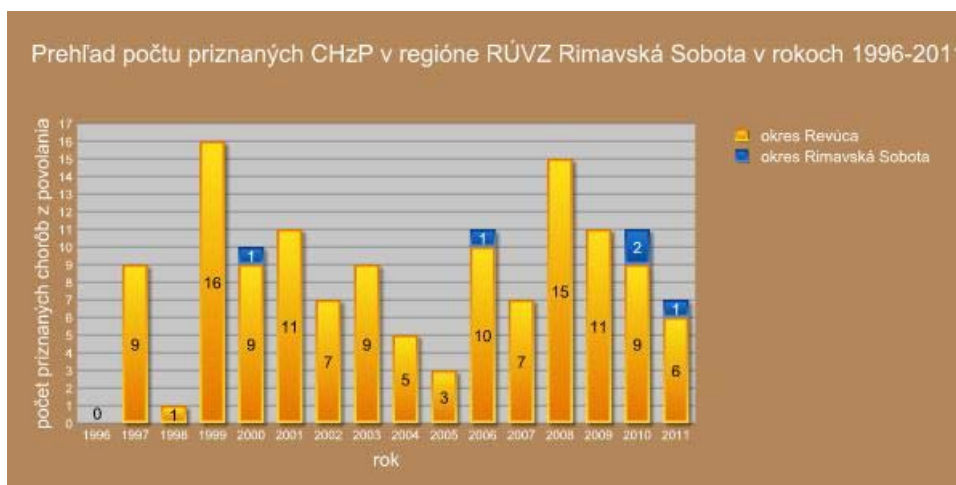
Okres Rimavská Sobota:

- FRITEX - Július Šuvert, Hajnáčka: robotníčka pri výrobe cestovín

Prehľad počtu prešetrených prípadov za obdobie posledných 8 rokov uvádza nasledovný graf.

Porovnanie počtu priznaných profesionálnych ochorení za posledných 15 rokov uvádza nasledovný graf.

Najčastejšie priznávané sú profesionálne ochorenia u zamestnancov v podzemí a v nadväzujúcich povrchových pracoviskách závodov zameraných na ťažbu a spracovanie nerudných surovín - magnezitu. V ostatných profesiách sú profesionálne ochorenia skôr sporadicky priznávané.

Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ sa zasielajú na vedomie ÚVZ SR.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Odpočet plnenia:

Ani v jednom prípade nebola požiadavka na prešetrovanie ochorenia chrbtice v roku 2011.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Odpočet plnenia:

Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vykonali hodnotenie pracovného prostredia a pracovísk so zobrazovacími jednotkami u 9 subjektov - na 10 pracoviskách v okrese Rimavská Sobota.

Vyhodnotenie pracovného prostredia a podmienok práce bolo vykonané v zmysle nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru na kontrolovaných pracoviskách bolo zistené, že zo 129 kontrolovaných pracovných miest zamestnancov, 80 zamestnancov vykonáva prácu so zobrazovacou jednotkou na monitore typu LCD, 48 na starších typoch monitorov a 1 zamestnanec na notebooku.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v nasledovných organizáciách:

- Sociálna poisťovňa Rimavská Sobota
- KK economic, s.r.o. Rimavská Sobota
- Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s. Rimavská Sobota
- Inexa, s.r.o. Rimavská Sobota
- Slovenská združená a rozvojová banka, a.s. Bratislava – pobočka Rimavská Sobota
- Lakota, s.r.o. Hnúšťa – predajňa Orange v Hnúšti
- Mesto, Mestský úrad Rimavská Sobota
- Vaša realitná kancelária – Šupicová Magdaléna Rimavská Sobota
- ZŠZ COMPANY, spol. s.r.o. Rimavská Sobota – predajňa O₂ Rimavská Sobota

Vo väčšine prípadov sa jednalo o zamestnancov vykonávajúcich administratívne práce v profesií administratívny pracovník.

Výsledky preukázali, že pracovná činnosť zamestnancov hodnotených pracovísk so zobrazovacími jednotkami predstavuje väčšiu ako polovicu ich pracovného času (113 zamestnancov). Ďalej bolo zistené, že v 118 prípadoch sú zamestnanci informovaní o vplyve práce a pracovných podmienok na zdravie a 11 prípadoch neboli informovaní. Informácie o vplyve práce a pracovných podmienok boli získané v 40 prípadoch z kníh a časopisov, v 55 prípadoch od zamestnávateľa, v 17 prípadoch od spolupracovníkov, v 41 prípadoch na školeniach a v 10 prípadoch iným spôsobom. Informácie o vplyve práce, ktoré získali boli dostačujúce pre 90 zamestnancov. Z vyhodnotených dotazníkov vyplynulo, že najviac informácií by chceli zamestnanci získať účasťou na školeniach (57), individuálnym rozhovorom so zdravotníckym pracovníkom (46), individuálnym rozhovorom so zamestnávateľom (10) a iným spôsobom (8). U 94 opýtaných respondentov - zamestnancov je možnosť prerušenia práce so zobrazovacou jednotkou. Ďalej 53 zamestnancov absolvovalo vstupnú lekársku prehliadku pred zaradením na prácu so zobrazovacou jednotkou a 79 zamestnancov sa zúčastňuje pravidelných lekárskeho vyšetrení zraku. V 67 prípadoch zamestnanci poznajú výsledok hodnotenia zdravotného rizika pri výkone práce. Ďalej bolo zistené, že zamestnávateľ vykonal opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov a to zaraďovaním prestávok, poskytovaním kvapiek do očí, výmenu monitorov, výkonom školení v 74,4 % a zamestnanci dodržiavajú opatrenia na ochranu zdravia (zaraďovanie prestávok) v 80,6%.

Bolo skontrolovaných 9 subjektov a 10 pracovísk so zobrazovacou jednotkou.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli zistené nedostatky: nevhodné umiestnenie monitoru, staršie typy monitorov, nevyhovujúce stoly pri PC, svetlé klávesnice, nezabezpečenie vyšetrení zraku zo strany zamestnávateľa a nezabezpečenie PZS.

Zamestnancom bolo rozdanych 129 kontrolných listov.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) - pilotná štúdia

2.4.2 Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Odpočet plnenia:

V prvom polroku sa zamestnanec RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zúčastnil celoslovenského seminára venovaného kontrole uplatňovania chemickej legislatívy.

V druhom polroku bola vykonaná kontrola uplatňovania chemickej legislatívy v rámci projektu REACH-EN-FORCE 2. Kontrola bola zameraná na kontrolu všeobecnej registračnej povinnosti, poskytovanie informácií v dodávateľskom reťazci, plnenie povinností následných užívateľov látok – formulátorov zmesí, karty bezpečnostných údajov (ďalej KBÚ). Kontroly sa zúčastnil aj zamestnanec Inšpektorátu práce so sídlom v Banskej Bystrici.

Kontrola bola zameraná na formulátorov zmesí – vybratá bola spoločnosť SLOVMAG, a.s. so sídlom v Lubeníku. Spoločnosť vyrába žiaruvzdorné hmoty, ktoré používa pri výrobe stavív a jednak vyrába hmoty, ktoré expeduje. Základným komponentom do hmôt je slinok vyrábaný tepelnou úpravou vydobytého magnezitu. K slinku sa pridávajú rôzne prísady podľa receptúr a tieto sú nakupované od externých výrobcov. Skontrolovaná bola jedna zmes - žiaruvzdorná hmota.

Počas kontroly boli predložené KBÚ slinku (vlastný výrobok), 3 prísad a vyrobenej hmoty (formulovaná zmes). KBÚ neobsahovali registračné čísla. Doklady o registrácii alebo predregistrácii boli predložené na samostatných tlačivách. Kontrolované látky použité v zmesi boli buď registrované alebo predregistrované (v jednom prípade bola predregistrovaná zložka z použitej prísady), pričom u dvoch látok bola udelená výnimka z registračnej povinnosti podľa článku 2 ods. 7 písm. b) a prílohy V bodu 8 nariadenia REACH.

V súvislosti s identifikovaným použitím látok bolo zistené, že buď bolo použitie uvedené v KBÚ alebo bolo uvedené v technických alebo katalógových listoch dovezeného výrobku. Vyrobenej hmota a slinok, ich KBÚ vyrobené podľa nariadenia REACH, obsahovali údaj o použití výrobkov. Spoločnosť svojim dodávateľom hlásila spôsob použitia látok, ktoré sú jej dodávané.

KBÚ troch prísad boli v jednom prípade vypracované podľa nariadenia REACH, v jednom prípade bola predložená KBÚ v slovenskom jazyku a aj v anglickom jazyku – táto bola vypracovaná v súlade s nariadením REACH a jedna nebola vypracovaná podľa tohto nariadenia. Predložené KBÚ mali 16 položiek, v prípadoch, kde nebola KBÚ vypracovaná

podľa nariadenia REACH boli položky 2 a 3 vymenené (z toho v jednom prípade vo verzii v anglickom jazyku, to bolo v poriadku) – bod 6.3 písm. b) a c) dotazníka.

Všetky KBÚ boli uvedené na trh pred 1.12.2010 a nie sú vypracované podľa Nariadenia komisie č. 453/2010, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie REACH.

KBÚ neobsahovali expozičné scenáre – expozičný scenár mal byť vypracovaný pre jednu z prísad klasifikovaných ako dráždivá, ktorá už bola registrovaná. V tomto prípade bola spoločnosť upozornená ústne na potrebu získať expozičný scenár pre svoje použitie alebo si ho vypracovať.

Ďalej boli zisťované údaje o tom, či má spoločnosť vlastné interné štruktúry a nástroje, ktoré umožňujú uplatňovanie opatrení v súlade s nariadením REACH.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Odpočet plnenia:

Úloha bola splnená v spolupráci s Poradňou zdravia. Bolo zabezpečených 80 respondentov dvoch vekových kategórií u obidvoch pohlaví. Všetky údaje boli spracované do tabuliek, ktoré boli zaslané v termíne do 31.12.2011 na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

1. Hodnotenie 1-dňového jedálneho lístka (spracované v programe ALIMENTA)

Pri hodnotení 1-dňového jedálneho lístka bolo zistené, že vo všetkých štyroch sledovaných vekových kategóriách prevažná časť nenaplnila dennú potrebu energie, sacharidov, vitamínu C, vlákniny a cholesterolu; časť ju prekročila a len veľmi málo respondentov ju prekročilo. Bielkoviny boli prekročené u prevažnej časti respondentov všetkých vekových kategórií u oboch pohlaví. Tuhy boli prekročené u kategórie staršie ženy, mladší muži a starší muži, naopak mladšie ženy potrebu tukov nenaplnili u polovice respondentiek. Pitný režim sa väčšinou nedodržiava. NaCl bolo prekročené viac ako u polovice respondentov - mužov v obidvoch kategóriách a u starších žien.

2. Hodnotenie spotreby potravín

Pri zhodnotení spotreby sa vyplňal dotazník o spotrebe jednotlivých potravinových komodít – frekvencia konzumovania (pravidelne a veľmi často, menej často a nekonzumujem). Takmer všetci respondenti konzumovali bežnú stravu. Ženy uprednostňujú mäso z hydiny. V kategórii staršie ženy plnotučné mlieko nekonzumuje viac ako polovica z respondentiek, rovnako je na tom aj konzumácia nízkočučného mlieka. Polovica z mladších respondentiek a 2/3 mladších mužov a aj starších mužov nekonzumuje nízkočučné mlieko vôbec. Až polovica mladších žien kyslomliečne výrobky konzumuje menej často a polovica starších mužov ich nekonzumuje vôbec. Konzumácia strukovín je uspokojivá, takmer všetci ich konzumujú pravidelne a veľmi často, alebo menej často. Káva presso je obľúbená u všetkých vekových kategórií, najmenej u starších mužov. Bylinkový čaj je obľúbený u mladších žien. Z alkoholických nápojov – vína udáva menej častú konzumáciu polovica respondentov u oboch pohlaví, všetkých vekových kategórií. Destiláty konzumujú viac muži ako ženy. Sója a špenát patria k menej obľúbených potravinám, až takmer polovica respondentov uviedla, že ich nekonzumuje vôbec.

3. Hodnotenie dotazníka o pohybovej aktivite

Pri zhodnotení pohybovej aktivity boli respondenti požiadaní o uvedenie času, koľko venujú športovej aktivite za týždeň a či a ako zmenili životosprávu v poslednom období. Najviac respondentov odpovedalo, že pohybovej aktivite sa venuje 2-3 hodiny týždenne, mladší muži uviedli 4 - 5 hodín. Viac ako 6 hodín sa športovej aktivite venujú 5 starší muži.

V každej kategórii sa športovej aktivite nevenuje vôbec 2-4 respondenti, ako dôvod uviedli po 2 respondenti z každej kategórie nedostatok času.

Najviac respondentov hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú až dobrú, len málo ju hodnotí ako zlú – kritickejšie sú staršie ženy. V poslednom období však svoju životosprávu zmenil len zanedbateľný počet respondentov, najlepšie sú na tom mladšie ženy (až polovica), nasledujú mladší muži. U staršej vekovej kategórie je to pomerne vyrovnané. Ako zmenu uvádzajú zdravšiu stravu a viac pohybovej aktivity.

Iba po 2 respondenti u oboch pohlaví v mladšej vekovej kategórii uvádza, že nie sú vystavení v práci stresu, po 11 respondentov u všetkých kategórií a oboch pohlaví uvádza vystavenie stresovým faktorom „niekedy“ a ako časté vystavenie uvádza najviac kategória staršie ženy (13), nasledujú starší muži (9) a v mladšej kategórii je to vyrovnané (po 7 respondentov).

4. Zhodnotenie somatometrického dotazníka a biochemických ukazovateľov

Hodnota BMI < 24 bola u 11 mladších žien, nasledovali staršie ženy, potom mladší muži a najmenej túto hodnotu dosahovali starší muži – iba 4. Naopak najviac respondentov s BMI > 25 bolo v kategórii starší muži. Najviac respondentov sa pohybovalo v rozmedzí $24 \leq \text{BMI} \leq 29$. Hodnota WHR > 85 bola prekročená u starších mužov.

Krvný tlak systolický mali v norme všetky mladšie ženy, u starších mala prekročenú hranicu $140 \geq \text{TK syst} \leq 160$ len 1 respondentka. U mužov bola situácia iná – 4 mladší a 5 starší muži hodnotu $140 \geq \text{TK syst} \leq 160$. Hodnotu vyššiu ako TK syst. ≥ 160 mal nameranú len 1 starší muž a 1 staršia žena.

Krvný tlak diastolický nemala prekročenú ani jedna mladšia žena, hodnotu $90 \leq \text{TK diast} \leq 95$ mali prekročenú zhodne po 2 muži v oboch vekových kategóriách. TK diast ≥ 95 mala prekročenú 1 staršia žena až 5 starších mužov.

Hodnotu HDL $\geq 1,6$ mala stanovenú polovica žien, u mužov to bola jedna štvrtina.

Hodnotu triglyceridov < 2 mala prevažná časť mladších respondentov. V starších kategóriách u oboch pohlaví sa hodnota u tretiny respondentov pohybovali $2,0 \leq \text{TG} \leq 3,0$.

Hodnotu glykémie mala prekročenú len 1 staršia žena a 3 starší muži.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Odpočet plnenia:

Celkovo bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli na stanovenie KI a KIO₃. Údaje boli zaslané na spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v termíne do 31.12.2011.

Hodnota KJ (KJ a KJO₃ ako KJ) $\geq 15 \leq 35$ mg/kg bola stanovená u 23 vzoriek u 1 bola stanovená > 35 mg/kg.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá 1 vzorka obalového materiálu (polystyrén) na balenie hotových jedál v zariadeniach spoločného stravovania – podľa pokynov gestora. Vzorka v stanovených ukazovateľoch vyhovela požiadavkám legislatívy.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy bolo spracovaných 80 dotazníkov u oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách (mladšie ženy a starší muži), pričom sa vykonal monitoring spotreby 4 prídavných látok (E104 chinolínová žltá, E129 allura červená AC, E124 košenilová červená A, E102 tartrazín).

Bolo potrebné vyhodnotiť:

- 24 hodinový dotazník o spotrebe potravín/pokrmov/nápojov (1 pracovný a 1 víkendový deň) – vytypované potraviny s obsahom farbív
- týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín
- odber vzorky na základe údajov uvedených v 24 hodinovom dotazníku (cukrová vata jahodová – stanovená prítomnosť Allura červená).

Údaje sa spracovali do tabuliek, ktoré boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

Zároveň sa vykonávala úradná kontrola na doplnkové upozornenie označenia potravín – azofarbív podľa čl. 24 nariadenia Európskeho parlamentu a rady (ES) č.1333/2008 o prídavných látkach v potravinách. Označenie musí byť nasledovné: „názov alebo E číslo farbiva (farbív)“: „môže mať nepriaznivé účinky na činnosť a pozornosť detí“ .

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Odpočet plnenia:

Realizácia projektu sa vykonala v stanovenom termíne od 26.9.2011 do 4.11.2011 v súlade s metodickým postupom gestora. Antropometrické merania doplnené o dotazníkové údaje a údaje žiakov vybraného súboru boli vykonané u 513 detí vo veku 6- 18 rokov, z toho 321 detí bolo z vybraných ZŠ regiónu a to ZŠ Centrum Hnúšťa, ZŠ P. Hostinského Rimavská Sobota, ZŠ Hodejov, ZŠ Klenovec a 192 žiakov bolo zo stredných škôl a to Gymnázium I. Kraska Rimavská Sobota, SOŠ Hnúšťa, OA Rimavská Sobota. Zo zozbieraných a nameraných údajov sa začala vytvárať databáza do gestorom pripravenej mustry s dvojitou kontrolou zadávaných údajov. Doteraz nahratých údajov z pracovných hárkov 242, databázu je určené ukončiť do 31.3.2012

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Odpočet plnenia:

Zber údajov sa realizoval v súlade s požiadavkami gestora na vybraných školách okresu Rimavská Sobota a Revúca. Celkovo bolo v dňoch od 4.4.2011 do 8.4.2011 zozbieraných 241 dotazníkov od žiakov nasledovných škôl - ZŠ s VJM Jesenské (9.roč.) v počte 30, SOŠ technická Rimavská Sobota v počte 133 a PSLG Revúca v počte 66. Vyplnené dotazníky spolu s komentárom anketárov boli v termíne zaslané na UVZ SR Bratislava.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

rok 2011 - projekt dočasne prerušený z organizačných dôvodov, ale gestor vykonal analýzu údajov za SR a porovnanie výsledkov z vykonaných dvoch etáp monitoringu s nasledovným súhrnom kľúčových zistení

Odpočet plnenia:

Analýza stravovacích zvyklostí prvých dvoch súborov detí s ich stúpajúcim vekom z 2 až 6 rokov na 7 až 10 rokov a prechodom z predškolského zariadenia do zariadenia pre deti mladšieho školského veku ukázala, že stravovacie návyky sa menia, nie však vždy želateľným smerom.

Hodnotením výsledkov monitoringu stravovacích zvyklostí sa zistil:

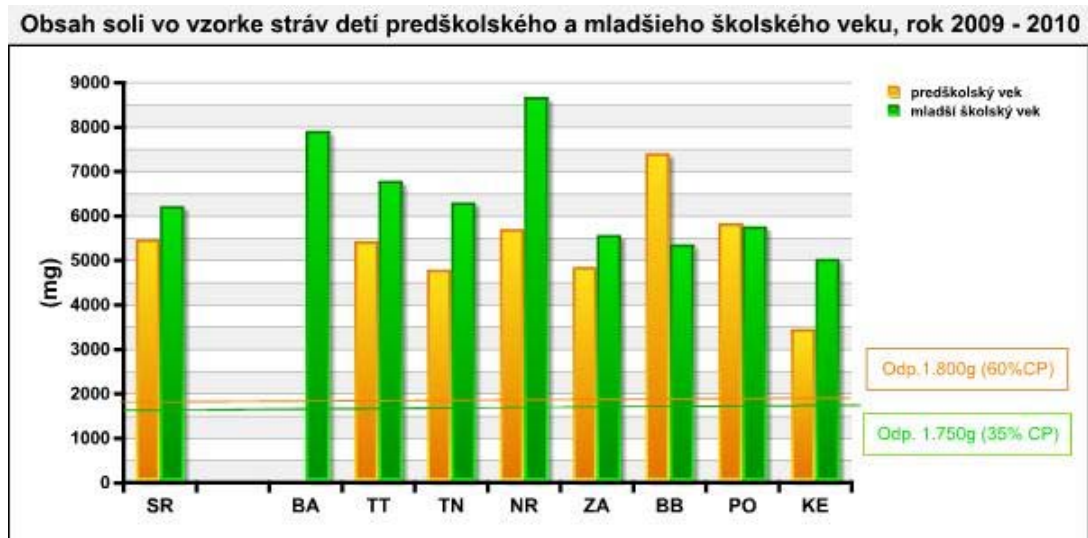
- signifikantný pokles detí súboru 7-10 ročných, ktoré udávali pravidelnú konzumáciu raňajok (na 62,5%), neraňajujú hlavne dievčatá a deti z vidieka. Najčastejšie udávaný dôvod neraňajkovania bolo nechutenstvo, nepocitovanie hladu a nedostatok času,
- raňajšia dávka sa posúvala na neskorší čas – na desiatu, pri ktorej sme zistili štatisticky významný nárast počtu pravidelne desiatujúcich detí (91%), viac dievčat ako chlapcov a detí z mesta, ale bez štatistickej významnosti pri pohlaví a type bydliska. Bola zistená aj nezdravšia skladba desiat, kde z označených komodít za chlebom a pečivom označili 7-10 ročné deti šunku a salámu a vo vyššom percente udávali v skladbe desiat aj sladkosti a sladké pečivo,
- za pozitívne zistenie sa považuje pretrvávajúca vysoká proporcia detí pravidelne konzumujúcich kompletný obed (97,68%) doma (23,94%) alebo v zariadení spoločného stravovania (73,69%),
- za nepriaznivé sa považuje zistenie, že takmer polovica detí mladšieho školského veku (46%) bez rozdielu pohlavia vynecháva olovrant alebo udáva nepravidelné olovrantovanie, signifikantne viac detí žijúce na vidieku,
- nepriaznivým je aj zistenie signifikantne nižšieho počtu detí, ktoré pravidelne večerajú prvú večeru (81%) a signifikantný nárast počtu detí, ktoré pravidelne konzumujú druhú večeru (9,6%), bez rozdielu príslušnosti k bydlisku, ale významne viac chlapci,
- negatívnym zistením je signifikantné zníženie počtu detí pravidelne jeden a viackrát denne konzumujúcich mlieko (55,35%), ako aj
- štatisticky vysoko významný pokles detí, ktoré pravidelne týždenne konzumujú ryby (18%),
- a štatisticky vysoko významný nárast počtu detí konzumujúcich vajcia (3,11%),
- priaznivým je zistenie, že signifikantne stúpol podiel detí denne konzumujúcich raňajkové cereálie (13,1%),
- a zaznamenaný významný pokles detí konzumujúcich biele pečivo (53%)
- konzumácia ovocia a zeleniny bola udávaná v porovnateľných frekvenciách, s pretrvávajúcou nízkou dennou dávkou.

Hodnotením energetického príjmu inventórnou a aj analytickou laboratórnou metódou vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam pre vekovú skupinu 7 – 10 ročných detí bolo zistené:

- že priemerná energetická hodnota pokrmov detí sa udržala v súlade s odporúčanými výživovými dávkami,
- nepriaznivým zistením je pretrvávajúci vysoký podiel obsahu bielkovín v konzumovanej strave, ktorý viac ako o 100% prekračuje odporúčanú dávku aj po jej navýšení

o požadovaných 40% a ktorý nepriaznivo ovplyvňuje podiel ostatných hlavných živín na požadovanej energetickej hodnote potravy,

- výrazným negatívom je zistenie zvyšovania obsahu kuchynskej soli v prijímanej strave, u detí 7-10 ročných je to viac ako 3,5 násobné prekročenie súčasných odporúčaní. Príjem soli potravou zhoršuje aj zistenie z časti dotýkajúcej sa udávaných stravovacích zvyklostí a to nárastom počtu detí, ktoré si jedlo dosávajú takmer zakaždým (2,82%).

Hodnotením pohybového režimu, energetickeho výdaja a energetickej bilancie zistenia ukázali:

- významné zvýšenie podielu detí, ktoré pravidelne navštevujú športový krúžok alebo trénujú a ktoré sa do športovania zapájajú rekreačne, významný je aj rozdiel v závislosti na pohlaví, viac aktívne športujú chlapci ako dievčatá a významne viac detí žijúce v mestách. Mierne sa predĺžil aj čas trvania obidvoch druhov vykonávaných športových aktivít,

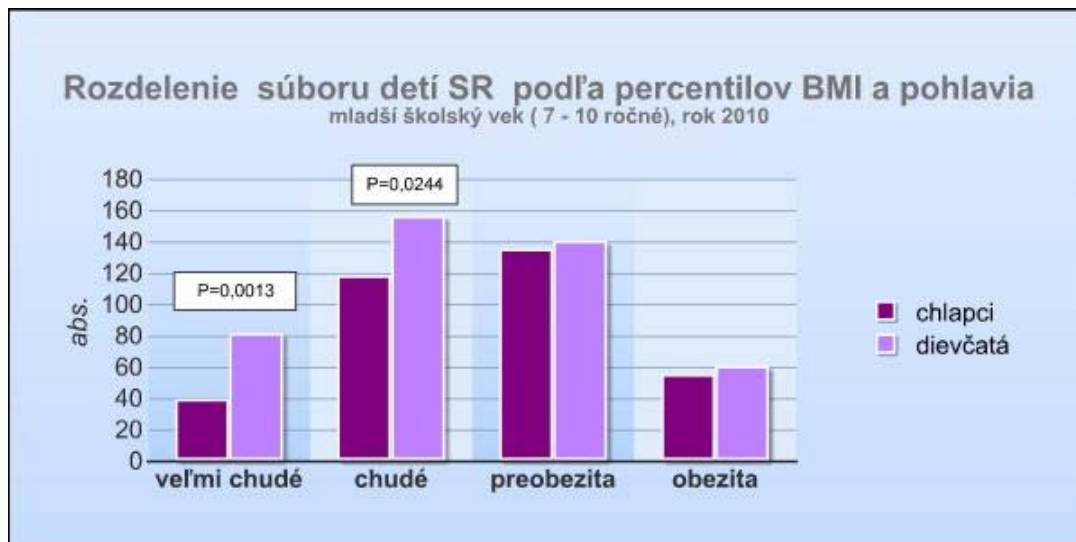
- nepriaznivým zistením je vysoko významný nárast podielu detí so sedavými aktivitami a aj predlžujúci sa čas trvania sedavých činností typu pozerania televízie, práce alebo hrania sa pri počítači ale hlavne domáca príprava na vyučovaní,

- podľa zisteného priemerného energetického koeficientu sú deti mladšieho školského veku, štatisticky významne menej pohybovo aktívne, aj keď priemerný 24 hodinový energetický príjem aj výdaj je u nich vyšší, s nižšou diferenciou medzi príjmom a výdajom.

Analýza ostatných doplňujúcich zistení z monitoringu stravovacích zvyklostí v časti dotýkajúcej sa rodinného zázemia, antropometrických meraní a hľadani vzájomných závislostí ukázala:

- signifikantné zníženie počtov detí žijúcich v úplných rodinách, pričom vyššie percento detí žijúcich v úplných rodinách je z vidieka,
- vzdelanostná úroveň rodičov a počet súrodencov hodnoteného súboru detí sa nezmenilo, pretrváva najvyššia proporcia rodičov so stredoškolským vzdelaním s maturitou a bez maturity a závislosť od typu bydliska, významne viac rodičov s VŠ vzdelaním je v mestách a s nižším dosiahnutým vzdelaním na vidieku,
- nezmenilo sa poradie rodinných príslušníkov pri udávanom výskyte vybraných ochorení, najvyššia proporcia všetkých ochorení (obezita, vysoký cholesterol, hypertenzia a diabetes) bola u starých rodičov, rodičov a tak súrodencov detí, nezistil sa ani vyšší podiel sledovaných ochorení u súrodencov detí súboru,
- nezmenila sa distribúcia súboru podľa percentilov BMI, pretrváva 80% detí s normálnou hmotnosťou a 20% detí súboru s hmotnosťou problémovou. Zhodne necelé 3% detí sú hodnotené ako obézne a veľmi chudé a zhodne po 7% sú deti zaradené ako preobézne a chudé. Zmena nastala v zaradení do kategórie v závislosti na pohlaví, významne vzrástol podiel dievčat s nízkou hmotnosťou (chudých aj veľmi chudých) ale aj obéznych. Závislosť na type bydliska sa nezmenila, veľmi tesný vzťah pretrváva medzi preobéznymi deťmi a typom bydliska z vidieka,
- nezmenili sa ani zistenia pri hodnotení údajov krvných tlakov detí, pretrváva vysoká proporcia detí hodnotených ako prehypertenzných a hypertenzných, ako aj korelačný vzťah medzi hodnotami TK a BMI indexom.

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

rok 2011 - projekt dočasne prerušený z organizačných dôvodov

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 ZHODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO RIZIKA Z PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V BALENÝCH VODÁCH DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

5.2 RADIAČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

5.4 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE C(2000) 1299/2000/473/EURATOM A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě nemá vytvorené pracovisko

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Odpočet plnenia:

V roku 2011 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2011 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2011, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a § 5 až § 6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z.z.. Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila v mesiaci september 2011 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 6.7.2011 pod značkou OE/5033/2011, RZ-13640/2011 za obdobie od 1.9.2010 do 31.8.2011.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (17 obvodov) a Revúca (12 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95%. Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 98,14 - 100% a v okrese Revúca v rozpätí od 98,27 - 100%. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo najviac detí zaočkovaných proti sezónnej chrípke v oboch okresoch (Rimavská Sobota - 1 380, Revúca - 431). V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 89,08% zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb a 85,05% bolo vakcinovaných v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V roku 2011 boli hlásené 3 laboratórne potvrdené ochorenia na pertissis (2 dospelé ženy z okresu Rimavská Sobota a 2 mesačné neočkované dieťa pre iné ochorenie z okresu Revúca) a jedno úmrtie bezdomovkyne z Rimavskej Soboty na miliárnu tuberkulózu pľúc. V tomto roku sme zaznamenali aj 20 prípadov nosičstva VH B pod č. dg. Z 22.5 (18 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 2 prípady v okrese Revúca).

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/1310/2011, RZ 9860/2011 zo dňa 10.5.2011 sa uskutočnili aktivity Európskeho imunizačného týždňa za Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote. V dňoch 23.4. – 30.4.2011 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o efektívnosti očkovania uverejnený pre laickú verejnosť v 2 regionálnych slovenských týždenníkoch v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.
2. Článok o efektívnosti očkovania pre laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a 2 regionálnych informačných serveroch.
3. Poskytnutie informácií o rôznych druhoch očkovania formou letákov pre laickú verejnosť, vrátane školských zariadení, domovov dôchodcov a rómskych komunít, zdravotníckym pracovníkom: (očkovanie proti chrípke, pneumokokom, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde, ľudskému papilomavírusu, rotavírusom, očkovanie pred cestou do zahraničia, povinné očkovanie v SR).
4. Prednáška pre odbornú verejnosť na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote s aktuálnou tematikou zameranou na význam očkovania.
5. Nástenka s témami: očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
6. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (14x) a laickej verejnosti (25x) o očkovaní pred cestou do zahraničia.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Odpočet plnenia:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli v roku 2011 monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. Celkovo bolo hlásených 672 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 185 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom príchovcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v sledovanom ročnom období roku 2011 neboli hlásené.

Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrovaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení a nozokomiálnych nákaz len prostredníctvom uvedeného nového informačného programu.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS.

Do programu EÚ HELICS sa náš RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zapojil účasťou na pracovnom stretnutí dňa 13.6.2011, ktoré sa konalo v Martine na Ústave verejného zdravotníctva JLF UK. Do programu bola zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka vyhodnotili zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení za obdobie január, február a marec roku 2011 so zameraním na sledovanie vzniku nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii. Za uvedené trojmesačné obdobie bolo na chirurgickom oddelení Všeobecnej Nemocnice v Rimavskej Sobote vykonaných 30 takýchto operačných zákrokov, avšak nozokomiálne nákazy po cholecystektómii neboli zistené. Údaje boli spracované prostredníctvom programu HELICS SSI.

V roku 2011 neboli celoplošne realizované plánované tréningové stretnutia v rámci prípravy na bodovú prevalenčnú štúdiu nemocničných nákaz v SR, ktorá sa má vykonať v roku 2012.

V rámci výkonu kontroly štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach okresov Rimavská Sobota a Revúca odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie sú zdravotnícki pracovníci priebežne „individuálne“ vzdelávaní aj v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

Jednotlivých programov a projektov oddelenie epidemiológie sa zúčastňuje len okrajovo, predovšetkým činnosťou v poradni zdravia so zameraním sa na hepatálnu poradňu. V roku 2011 navštívilo hepatálnu poradňu 48 klientov.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Odpočet plnenia:

V roku 2011 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využívalo hlásenie v systéme rýchleho varovania, kde boli k 31.12.2011 zaznamenané nasledovné mimoriadne situácie:

V súvislosti s výskytom dg. J 10.7 SARI boli zaznamenané 3 úmrtia u dôchodcov z okresu Revúca (2 muži, jedna žena), kde výsledky virologických vyšetrení nasopharyngeálnych výterov potvrdili prítomnosť nového vírusu chrípky A H1N1 v 2 prípadoch. Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. V mesiacoch január a február roku 2011 sme zaznamenali zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, hlavne u detí školského a predškolského veku. Keďže úroveň chorobnosti nedosahovala epidemický charakter, protichrípková komisia nezasadala.

V súvislosti s epidemickým výskytom vírusovej hepatitídy typu A v obci Hajnáčka v roku 2010 u osôb žijúcich v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom boli hlásené v januári roku 2011 ďalšie 2 kontaktné ochorenia (27 ročný nezamestnaný muž z obce Kráľ a 5 ročné

dieťa z obce Abovce). Všetkým priamym kontaktom bol nariadený lekársky dohľad a aktívna imunizácia.

V roku 2011 boli hlásené 3 sporadické prípady akútnej vírusovej hepatitídy typu B, z toho 2 v okrese Revúca a jedno v okrese Rimavská Sobota. Priamym kontaktom bola nariadená aktívna imunizácia.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Odpočet plnenia:

Ochorenie na akútnu chabú obrnu sme v roku 2011 v okresoch Rimavská Sobota a Revúca nezaznamenali. Za sledované obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (15.2., 29.3., 24.5., 26.7., 4.10., 29.11.). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl sa podujatie v roku 2011 nekonalo. V mesiaci jún dňa 23.6.2011 sa však uskutočnila prednáška na tému „prevencia HIV/AIDS“ pre študentov základných škôl v Rimavskej Sobote mimo projektu úradov verejného zdravotníctva.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky balenej vody vo veľkoobjemovom balení z distribučnej siete (lekárne).

V jednej z vyšetrenej vzorky bol mierne prekročený celkový počet mikroorganizmov pri teplote 37 °C, opakovať laboratórny rozbor nebolo možné, nakoľko sa v prevádzke nenachádzala vzorka rovnakej šarže. Druhá vyšetrovaná vzorka vyhovela požiadavkám zdravotnej bezpečnosti.

7.4 RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Na zabezpečenie plnenia tejto úlohy bola odobratá 1 vzorka potraviny na výživu dojčiat (jablková s karotkou), ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR – podľa protokolu s výsledkami, nebola v tejto vzorke zistená prítomnosť reziduí na ochranu rastlín.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

7.8 IDENTIFIKÁCIA A TYPIZÁCIA PATOGÉNNYCH MIKROORGANIZMOV METÓDAMI MOLEKULÁRNEJ BIOLÓGIE

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

7.10 STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

7.11 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

7.12 STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINANTOV V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

7.13 STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

7.14 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 ANTIBAKTERIÁLNA REZISTENCIA KLINICKÝCH IZOLÁTOV SALMONEL

8.2 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

8.3 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA HNAČKOVÝCH OCHORENÍ

8.4 DIAGNOSTIKA NAEGLERIA FOWLERI VO VODNOM PROSTREDÍ

8.5 TYPIZÁCIA ROTAVÍRUSOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Odpočet plnenia:

Jeden zamestnanec RÚVZ bol menovaný za člena pracovnej skupiny k aktualizácii NPPZ. Pracovnou skupinou bola spracovaná a pripomienkovaná prvá verzia návrhu aktualizácie NPPZ. Do konečného návrhu aktualizovaného NPPZ boli zapracované predložené pripomienky členov pracovnej skupiny a 14.12.2011 bol materiál schválený vládou SR.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

9.4 EHES - EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie bol 1 zamestnanec odd. PZaPC menovaný do pracovnej skupiny pre hodnotenie zdravotného stavu respondentov, 2 zamestnanci sa zúčastnili školenia k realizácii projektu, následne sa zabezpečila jeho propagácia v médiách regiónu vrátane TV LOCALL, všeobecných lekárov pre deti a dorast a dospelých a od 6.12.2011 sa začalo s vyšetrovaním pozvaných klientov. Na základe trikrát opakovaných pozvaní sa nám podarilo vyšetriť 41 klientov (vrátane náhradníkov) zo 70 pozvaných. Získali sa dotazníky pomocou riadeného rozhovoru od všetkých respondentov, odobrali sa vzorky biologického materiálu a zabezpečilo sa jeho uskladnenie od 40 klientov, zmerali sa hodnoty TK, percenta tuku a vybrané antropometrické ukazovatele – výška, hmotnosť, obvod pása u všetkých respondentov – celkove výkonov 450. V realizácii projektu sa pokračuje aj v 01.2012.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Odpočet plnenia:

Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO sme upriamili pozornosť verejnosti na aktuálne témy. V regionálnej tlači a internetových portáloch a na portáli RÚVZ sme uverejnili zdravotno-výchovné články s aktuálnou tematikou ohľadom týchto významných dní: „Týždeň uvedomovania si mozgu“, „Svetový deň vody“, „Svetový deň TBC“, „Svetový deň zdravia“,

„Svetový deň bez tabaku“ a „Medzinárodný deň bez fajčenia“. Z príležitosti „Svetového dňa zdravia“ sme uskutočnili výjazd Poradne zdravia, počas ktorého sme vyšetrili a poskytli poradenstvo učiteľom na Gymnázium v Rimavskej Sobote. Z príležitosti „Svetového dňa bez tabaku“ sme realizovali spirometrické vyšetrenie u zamestnancov Mestského úradu v Rimavskej Sobote. V spolupráci s oddelením epidemiológie sme v spojitosti s „Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog“ realizovali na ZŠ Dobšinského v Rimavskej Sobote besedu so žiakmi na témy „Fajčenie“ a „AIDS“. V rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia sme spirometricky vyšetrili záujemcov – fajčiarov s poskytnutím individuálneho poradenstva a zúčastnili sme sa odbornými edukačnými aktivitami ku „Dňu srdca“ – kampane MOST s celkovým počtom výkonov 86.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009-2015

Odpočet plnenia:

Od 1.3.2011 sa začali prípravné aktivity na realizáciu programu a od 01.04.2011 sa zabezpečuje pokračovanie plnenia projektu „Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku“. Program je realizovaný prostredníctvom troch komunitných pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy, ktorí pôsobia v ôsmich lokalitách okresu Rimavská Sobota (Klenovec, Hnúšťa, Hačava Skálie, Širkovce, Šimonovce, Jesenské, Rimavská Seč a Rimavská Sobota - Dúžavská cesta). V hodnotenom roku bolo vykonaných 514 návštev v zdravotníckych zariadeniach, školských zariadeniach a komunitných centier a zabezpečila sa edukácia 961 osôb. Zdravotno – výchovné aktivity boli zamerané na 8 určených tém (osobná hygiena, manipulácia s potravinami a hygiena výživy, reprodukčné a sexuálne zdravie, prevencia proti šíreniu infekčných a parazitárnych ochorení, životné prostredie a hygiena bývania, prevencia úrazov a nehôd, zdravotná starostlivosť, starostlivosť o dieťa) a rozširované podľa aktuálne riešenej problematiky o ďalšie ako – problematika pedikulózy, očkovania a protidrogové aktivity. Pri edukácii boli využívané zdravotno – výchovné materiály s rôznou tematikou, ktorých celkovo bolo rozdáných 1632 ks. Podľa potreby boli využívané a rozdávané prostriedky osobnej hygieny a deratizačné prípravky zakúpené z prostriedkov vyčlenených na realizáciu programu, celkom sa rozdalilo 560ks, išlo o šampóny proti všiam, zubné kefky, pasty, toaletný papier, mydlo, hygienické balíčky a pod. Všetky aktivity boli vykonávané na základe vypracovaných a odsúhlasených týždenných plánov práce v rámci ktorých KPZV absolvovali celkom 650 ciest a spolu odpracovali 3324 hodín (KPZV – koordinátor 1056 hod., KPZV – asistenti 1232,15 hod. a 1035,51 hod. Plnenie týždenných plánov práce sa písomne hodnotilo v týždenných a mesačných intervaloch, mesačné správy sa zasielali v stanovených termínoch gestorovi projektu. Celkové ročné záverečné vyhodnotenie „Programu“ sa pripravuje a zasiela gestorovi v termíne do 10.1.2012. Celkovo výkonov bolo 4317. Problémom bolo zabezpečenie činnosti 1 KPZV – asistenta, kde od apríla do decembra sa vystriedali 3 rôzni komunitní pracovníci, čo skomplikovalo aj záverečné vyhodnotenie a ovplyvnilo celkový počet výkonov. Tiež sa výrazným spôsobom podpísalo aj na hodnotení efektivity činnosti KPZV, kde na tomto poste všetka hodnotená činnosť bola bez dosiahnutého pozitívneho efektu. Prehľadný počet aktivít podľa predmetu činnosti za všetkých KPZV je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Aktivita	Počet intervenovaných osôb
Preventívna prehliadka na podnet KP	152
Očkovanie / na podnet KP	155
Odber krvi / na podnet KP	1
Detské poradne / na podnet KP	103
Zdravotný preukaz poistenca / na podnet KP	2
Prieskum monitorovanie zdravotného stavu	1
Edukácia / zdravotná výchova	961
Návšteva novorodencov	5
Počet návštev - obvodní lekári	109
Počet návštev – obecné úrady	24
Počet návštev – základné školy	41
Spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi	333
Meranie tlaku krvi	1
Odšivenie	52
Vypísanie žiadosti	18

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

Odpočet plnenia:

V prípravnej fáze kampane sa jeden pracovník zúčastnil na celoslovenskej porade ohľadom realizácie kampane na rok 2011. Pred zahájením aj v priebehu kampane sme v regionálnych tlačových aj internetových médiách opakovane informovali verejnosť o kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ aj s uverejnením prihlášky do súťaže. Na internetovom portáli RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bola k dispozícii prihláška do súťaže ako aj plagáty kampane. Plagáty boli vyvesené na strategických miestach v okresnom meste Rimavská Sobota, časť plagátov spolu s prihláškami bola rozdelená do športových centier, fitnesscentier a kultúrnych centier, kde pravidelne prebiehajú rôzne športové činnosti. Boli oslovení aj zamestnanci RÚVZ k účasti v kampani. V rámci troch výjazdov Poradne zdravia bola akcia spropagovaná v meste Rimavská Sobota a Revúca. Všetkých klientov, ktorí v priebehu kampane navštívili Poradňu zdravia sme sa snažili motivovať k aktívnemu zapojeniu sa do súťaže. Nakoľko prihlášky sa zasielali gestorovi kampane, konečný počet účastníkov v rámci pôsobenia RÚVZ nie je zatiaľ známy, na dňoch zdravotnej výchovy boli prezentované výsledky len na úrovni krajov SR.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Odpočet plnenia:

V rámci časti výchovy a vzdelávania pri zvyšovaní zdravotného povedomia detí a mládeže a aktivít na zmenu výživových návykov sa využili pripravené edukačné materiály zdravej výživy pre deti, učiteľov a rodičov jednak pre predškolský vek a mladší a starší školský vek a zabezpečila sa ich všeobecná dostupnosť oznámením linku na príslušné web stránky. V Poradni zdravia za sledované obdobie sme poskytli poradenstvo spolu 91 klientom s nadváhou a obezitou. Za hodnotené obdobie sme priebežne sledovali prevalenciu nadváhy a obezity u klientov Poradne zdravia, celkový počet výkonov bol 101.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Odpočet plnenia:

V rámci populačnej stratégie intervencie boli uskutočnené jednak formou prednášok a besied o zdravom životnom štýle určené žiakom vybraných základných a stredných škôl v Rimavskej Sobote v počte 8 a jednak výjazdmi Poradne zdravia, kde pri 13 výjazdoch sme vyšetrili a podľa stanoveného individuálneho kardiovaskulárneho rizika poskytli poradenstvo pre 345 klientov. V rámci individuálnej stratégie sme vyšetrili a poskytli poradenstvo 303 klientom v Poradni zdravia. V rámci spolupráce so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou pri spoločnej akcii pri príležitosti „Dní mesta Rimavská Sobota“ sme uskutočnili základné vyšetrenie (cholesterolémia, glykémia a meranie krvného tlaku) a poradenstvo pre 40 zúčastnených. Celkovo výkonov v rámci CINDI programu bolo 709.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Odpočet plnenia:

Na základných a stredných školách v meste Rimavská Sobota sme realizovali spolu 13 besied určených pre žiakov, na témy: „Zdravá výživa“, „Ochrana zdravia“, „Pohybová aktivita“, „Fajčenie“ a „AIDS“.

10. KONTROLA TABAKU

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ sa bude realizovať v roku 2012.

10.2 ŠKOLENIE PRACOVNÍKOV RÚVZ V OBLASTI PREVENČIE FAJČENIA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

10.3 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 - 2014“

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

1. Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Akčný plán pre životné prostredie a zdravie SR - NEHAP IV, je v roku 2011 predmetom rozpracovania a stanovenia priorít a cieľov na ktoré bude NEHAP IV zameraný. Tvorba NEHAP IV pozostáva z dvoch etáp riešenia a výstupom bude vládou SR schválený NEHAP IV.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHS)

V roku 2011 neboli gestorom projektu stanovené úlohy pre náš úrad. Odd. HŽPaZ však zabezpečuje činnosť informačných systémov pre monitoring pitnej vody a monitoring vody vhodnej na kúpanie a aktuálne informácie zverejňuje na webovej stránke úradu.

1.6 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V EURÓPE (SINPHONIE)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave nedostal v uplynulom roku od gestora žiadne pokyny k plneniu tejto úlohy.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

V mesiaci máj na celoslovenskej porade vedúcich odd. a odb. HŽPaZ bol predstavený dizajn úlohy. Plnenie úlohy bolo predmetom činnosti naplánovanej na druhý polrok 2011. V rámci plnenia tejto úlohy bol vypracovaný prehľad verejných vodovodov, zásobujúcich viac ako 5 000 obyvateľov, s dezinfekciou pitnej vody na báze chlóru.

V spádovom území RÚVZ so sídlom v Rožňave nevidujeme žiadny verejný vodovod bez dezinfekcie na báze chlóru. Plyný chlór sa používa v úpravni vody – Podsúľová, vo vodojeme Dobšiná a ČS Slavec. Chlornan sodný je používaný na dochlórovanie vo všetkých ostatných vodojemoch. Na dvoch povrchových tokoch sú vybudované úpravné vody, v ktorých je vykonávané zdravotné zabezpečenie pitnej vody taktiež prípravkami na báze chlóru. Na úpravni vody Podsúľová pre RSV je zabezpečované aj dováňovanie.

Vedľajšie produkty dezinfekcie (VPD) sú sledované len pri úplných rozboroch – preverovacích monitoringoch. V roku 2011 VPD neboli zistené.

V rámci plnenia plánu úloh na rok 2011 zamestnanci odd. HŽPaZ získavali podklady k vývoju situácie v zásobovaní obyvateľov pitnou vodou od prevádzkovateľov verejných vodovodov, zabezpečovali monitorovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade s platnou legislatívou, usmerňovali výkon ŠZD nad pitnou vodou v okrese a nariaďovali opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

V roku 2011 bolo odobratých 248 vzoriek pitných vôd. Z toho z verejných vodovodov 156 vzoriek, z individuálnych vodovodov 83 vzoriek, z prameňov hromadného zásobovania 6 vzoriek a z verejných studní 3 vzorky.

Zo 47-ich vyšetrených vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov okrem vzoriek odobratých v rámci kontrolného a preverovacieho monitoringu bolo zistené prekročenie NV SR č. 354/2006 Z.z. stanovených limitných hodnôt v 18-ich prípadoch – 10 v chemických ukazovateľoch (voľný chlór, reakcia vody, železo) a 8 v mikrobiologických a biologických

ukazovateľoch (Escherichia coli, Koliformné mikroorganizmy, Enterokoky, mikroorganizmy kultivovateľné pri 22° C a abiosestón).

V rámci kontrolného a preverovacieho monitoringu pitnej vody bolo odobratých 95 vzoriek pitnej vody v 34 obciach podľa schváleného harmonogramu, z čoho v rámci *preverovacieho monitoringu* bolo odobratých 16 vzoriek pitných vôd. V 39-ich vzorkách, t.j. v 41,1 % z celkového počtu odobratých vzoriek v rámci monitoringu, bol zistený nesúlad s limitnými hodnotami uvedenými v NV SR č. 354/2006 Z.z., v znení NV SR č. 496/2010 Z.z., z čoho v 20-ich vzorkách to bolo v chemických ukazovateľoch, v 16-ich vzorkách v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch a v 3-och vzorkách v chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľoch súčasne.

Nadlimitné hodnoty v stanovených chemických ukazovateľoch - železo, pH, chlór, dusičnany a mangán boli vykázané v 23-och vzorkách .

Na základe nevyhovujúcej kvality pitnej vody bolo opakovane odobraných 14 kontrolných vzoriek (viď. IS).

Z celkového počtu 62 obcí okresu je len v 51 obciach (82,2 %) zabezpečená možnosť zásobovania obyvateľstva pitnou vodou z verejného vodovodu.

Z 83-och vyšetrených vzoriek pitnej vody, odobratých z individuálnych vodovodov, bol zistený nesúlad s limitnými hodnotami uvedenými v NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z. v 55-ich prípadoch.

Aktívna bola spolupráca najmä s oddelením HDaM v oblasti zvyšovania informovanosti o potrebe konzumácie zdravotne bezpečnej pitnej vody v skupine detí a mládeže.

U verejných vodovodov prevádzkovaných VVS, a.s., Košice, Závod Rožňava, bolo v roku 2011 realizovaných spolu 56 cielených kontrol. Zistené nedostatky boli prejednané s vedením prevádzkovateľa. Po zaslaní prijatých opatrení s termínmi ich plnenia bol RH vydaný pokyn. Následnými kontrolami bolo zistené ich odstránenie. Pri realizácii technických opatrení termíny plynú.

Z dôvodu zistenia nevyhovujúcej kvality pitnej vody, bolo prevádzkovateľovi verejného vodovodu VVS, a.s. vydané 1 rozhodnutie o nariadení opatrení, a to pre obec Ardovo. Všetky nariadené opatrenia boli splnené.

U verejných vodovodov prevádzkovaných obcami, bolo v roku 2011 realizovaných 9 kontrol. Zistené nedostatky boli s prevádzkovateľmi prejednané a boli prijaté opatrenia na ich odstránenie. Prevádzkovateľovi verejného vodovodu v obci Rozložná bola uložená bloková pokuta 30 eur z dôvodu nepredloženia dokladu o odbornej spôsobilosti a vydaný pokyn na odstránenie zistených nedostatkov. Následnou kontrolou bolo zistené odstránenie časti nedostatkov, termíny odstránenia nedostatkov stavebného charakteru stále plynú.

V roku 2011 nebol hlásený na území okresu vznik infekčných ani iných, hromadných, vodou sa šíriacich ochorení.

Informácie o kvalite vody a o spôsobe dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, boli pracovníkmi odd. HŽPaZ spracované v novom Informačnom systéme o pitnej vode. Zároveň boli verejnosti poskytované informácie o výsledkoch systematického sledovania kvality pitnej vody na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rožňave.

V rámci posudzovania PD v problematike zásobovania pitnou vodou z verejných vodovodov odborní zamestnanci vypracovali v uplynulom roku 3 stanoviská, 9 prípadoch to bolo záväzné stanovisko a to 5 k územnému konaniu a 4 ku kolaudácii vodohospodárskych objektov a v 1 prípade to bolo záväzné stanovisko na využívanie vodných zdrojov na

zásobovanie pitnou vodou. Ďalej bolo vypracované stanovisko k Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Košického kraja.

V roku 2011 boli vydané 4 súhlasné rozhodnutia na prevádzkové poriadky a vodárenskú úpravu pitnej vody vo verejnom vodovode, 9 prípisov a 5 správ pre ÚVZ SR a RÚVZ Košice.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

V roku 2011 pracovníci odd. HŽPaZ sledovali a hodnotili kvalitu vody rekreačných lokalít okresu, ich vybavenosť a prevádzku z hľadiska ochrany verejného zdravia.

V okrese Rožňava evidujeme 5 umelých kúpalísk (Rožňava, Vlachovo, Gemerská Hôrka, Bretka a Vyšná Slaná), ktoré boli v kúpacej sezóne 2011 rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva uvedené do prevádzky.

V týchto zariadeniach bolo celkove realizovaných 23 kontrol, z čoho menšie nedostatky, prevažne prevádzkového charakteru, boli odstraňované už na základe zápisnične dohodnutých termínov, niektoré už v priebehu dňa.

V uplynulej sezóne bolo odobratých celkovo 31 vzoriek, z toho v rámci ŠZD – 15 vzoriek a 16 vzoriek bolo predložených prevádzkovateľmi jednotlivých kúpalísk. Nesúlad s medznými hodnotami uvedenými vo Vyhláske MZ SR č. 72/2008 Z. z. bol vykázaný v 2-ch prípadoch u vzoriek odobratých v rámci ŠZD a ani v jednom prípade u vzoriek odobratých v rámci prevádzkovej kontroly kvality vody.

Nevyhovujúca kvalita bazénovej vody bola zistená iba v chemických ukazovateľoch – zápach po chlóre, nadlimitné hodnoty viazaného chlóru a voľného chlóru. Následnými kontrolnými odbermi bol vykázaný ich súlad s vyššie uvedenou vyhláškou.

Na základe písomných oznámení prevádzkovateľov kúpalísk v okrese Rožňava, bola letná turistická sezóna na 5 kúpaliskách ukončená k 04.09.2011.

V dvoch prípadoch bola prevádzka kúpalísk prerušená (kúpalisko Bretka a kúpalisko Veronika v Gemerskej Hôrke) z dôvodu nepriaznivého počasia – silný vietor s krupobitím, dažde, chladné počasia. Kúpaliská následne po zlepšení počasia boli opäť otvorené.

Celkovo môžeme konštatovať, že uplynulá sezóna bola bezproblémová. V hodnotenom období neboli hlásené žiadne infekčné resp. iné hromadné ochorenia, ktoré by bolo možné dať do súvislosti s kvalitou vody v bazénoch.

V okrese evidujeme 1 krytý bazén s celoročnou prevádzkou – pri Hoteli Hrádok. V tomto zariadení bolo v rámci ŠZD vykonaných 5 kontrol, z čoho v troch prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia. V rámci ŠZD boli z bazéna pri Hoteli Hrádok odobraté 3 vzorky bazénovej vody, v jednej vzorke bol zistený *Staphylococcus aureus*, v jednej vzorke bol zistený zápach po chlóre a v jednej vzorke bol zistený zápach po chlóre a nadlimitná hodnota voľného chlóru.

Po zistení nevyhovujúcej kvality bazénovej vody v mikrobiologickom ukazovateli *Staphylococcus aureus*, bolo orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie podľa § 55 ods. 2 písm. e) zák. č. 355/2007 Z.z. – zákaz využívania vody na kúpanie. Po predložení dokladu o vyhovujúcej kvalite bazénovej vody prevádzkovateľom, bol bazén opätovne sprevádzkovaný. Prevádzkovateľ zariadenia Hrádok predložil 10 protokolov analýz vzoriek bazénových vôd, všetky boli v súlade s medznými hodnotami uvedenými vo Vyhláske MZ SR č. 72/2008 Z. z..

Na začiatku LTS bola spracovaná hodnotiacia správa o pripravenosti umelých kúpalísk na LTS.

Pracovníci odd. HŽPaZ vykonávali týždennú aktualizáciu údajov o výsledkoch analýz vzoriek vôd na kúpanie a výsledkoch ŠZD na kúpaliskách v LTS 2011 prostredníctvom

programu informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie ako aj aktualizáciu údajov na webovej stránke úradu.

Podľa pokynov ÚVZ SR prílohy č.1 zo dňa 6.5.2011 boli počas LTS orientačne odobraté 2 vzorky vody z prírodných lokalít s neorganizovanou rekreáciou a s nízkou a víkendovou návštevnosťou - rybník Hrušov a vodná nádrž Dedinky – Priehrada, ktoré využívajú ľudia napriek tomu, že sú na pozemku vyznačené na viditeľných miestach „ zákazy kúpania “ nakoľko tieto vody nie sú v zozname vôd vhodných na kúpanie. V odobratej vzorke vody z rybníka Hrušov bol z analyzovaných ukazovateľov zistený nesúlad s medznými hodnotami uvedenými v NV SR 87/2008 Z.z. v ukazovateli zápach 1 (močaristý). V odobratej vzorke z vodnej nádrže Dedinky Priehrada pláž boli analyzované ukazovatele v súlade s medznými hodnotami uvedenými v NV SR 87/2008 z.z.

Po ukončení LTS bola spracovaná hodnotiacia správa o sledovaní hygienickej situácie na prírodných a umelých kúpaliskách, ktorá bola zaslaná v požadovanom termíne.

1.10 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ SR.

Odborní zamestnanci odd. HŽPaZ v súlade s platnou legislatívou zabezpečujú priebežné posudzovanie požiadavky hodnotenia dopadov na verejné zdravie - pre-screeningom a to zámerov navrhovateľov predložených MŽP SR v rámci enviromentálneho posudzovania podľa zákona č. 24/2006 Z.z. a pri predkladaní návrhov fyzických a právnických osôb podľa § 13 ods. 3 a ods. 4 zák. č. 355/2007 Z.z..

V roku 2011 bolo v rámci posudkovej činnosti vydaných 15 záväzných stanovísk a 7 stanovísk k predloženým strategickým dokumentom. V rámci spolupráce s odd. PPLaT sa podieľali na posudzovaní dvoch zámerov, pri ktorých bolo na základe usmernenia HH SR zo dňa 14.12.2010 požadované vypracovanie hodnotenia dopadov na verejné zdravie. Jednalo sa o zámer „Výroba drevných peletiek Jablonov nad Turňou“, kde v priebehu konania boli prijaté opatrenia zo strany investora, ktoré viedli k upusteniu od požiadavky vypracovania HIA a zámer „Zariadenie na zhodnocovanie odpadov v úpravárenskom komplexe Nižná Slaná“.

Vo februári 2011 nám bol doručený ÚVZ SR Validovaný pre-skríningový nástroj a validačný protokol k pre-skríningovému nástroju. S obidvoma materiálmi boli oboznámení všetci odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rožňave.

V roku 2011 sa pracovníci odd. HŽPaZ nezúčastnili žiadneho odborného seminára týkajúceho sa problematiky HIA. Pre odborných zamestnancov úradu bol zamestnankyňou oddelenia vypracovaný a prednesený seminár týkajúci sa hodnotenia dopadov na verejné zdravie.

2. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

V roku 2011 bola práca zameraná na nasledovný okruh činností :

- pokračovať v spolupráci pri zabezpečovaní ochrany zdravia pri práci s odborovými organizáciami a organizáciami zamestnancov
- pokračovať v spolupráci pri zabezpečovaní ochrany zdravia pri práci s pracovnými

zdravotnými službami a orgánmi verejného zdravotníctva mimo rezortu MZ SR.

- pokračovať v spolupráci s Národným inšpektorátom práce pri zabezpečovaní zdravých pracovných podmienok zamestnancov
- pokračovať v spolupráci so Slovenskou inšpekciou životného prostredia pri integrovanom povoľovaní
- spolupracovať s MŽP SR. pri posudzovaní investičných zámerov

V rámci kontrolnej činnosti boli podľa možnosti prizývaní aj zástupcovia odborových organizácií a zástupcovia zamestnancov.

V rámci pripomienkového konania sme pripomienkovali nasledovné návrhy:

- zmenu Vyhlášky MZ SR č. 544/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci
- zmenu Vyhlášky MZSR č.541/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci
- novelu zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- novelu zák.č.124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov

V spolupráci s orgánmi inšpekcie práce bola v roku 2011 vykonaná 1 spoločná kontrola. Výkon spoločných aktivít orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce bol v roku 2011 zameraný na kontrolu plnenia požiadaviek chemického zákona (zák.č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Správa bola zaslaná na ÚVZ SR v októbri 2011.

V rámci integrovaného povoľovania boli vydané 4 odborné stanoviská pre SIŽP v Košiciach (Výroba papiera a papierenských výrobkov SHP a.s. Slavošovce, SHP a.s. Slavošovce – nebezpečný odpad, Hydina Košice - farma Rožňava, SHP a.s. Slavošovce – racionalizácia výroby obrúskov).

MŽP SR - Sekcia environmentálneho hodnotenia a riadenia, Odbor environmentálneho posudzovania predložil 2 zámery na posúdenie z hľadiska ochrany verejného zdravia:

- zámer „Zariadenie na zhodnocovanie odpadov v úpravárenskom komplexe Nižná Slaná“, predkladateľ ECO – GLOBAL, spol. s r.o., Košická 3, 045 01 Moldava nad Bodvou,
- zámer činnosti „Výroba drevných peletiek Jablonov nad Turňou“, predkladateľ NBL 1 s.r.o., Štítická cesta 1715/234, 048 01 Rožňava, IČO:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V druhom polroku 2011 sme naplnili databázu ASTR 2011, vytvoreného v novom prostredí a priebežne ju aktualizujeme. Výstup z aktuálnej databázy bol zaslaný na ÚVZ SR v mesiaci december. Export databázy bol zaslaný na ÚVZ SR 12.1.2012.

V okrese Rožňava v roku 2011 evidujeme :

Tab. č. 2.1.1.1 – Počet exponovaných pracovníkov

ROK	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2011	1095	98	1070	98	25	0

Tab. č. 2.1.1.2 - Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese podľa prevažujúcej činnosti v jednotlivých odvetviach

ODVETVIA EKONOMICKEJ ČINNOSTI		POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV			
		Celkom Rok 2010	Ženy Rok 2010	Celkom Rok 2011	Ženy Rok 2011
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	41	0	6	0
B	Ťažba a dobývanie	19	0	27	0
C	Priemyselná výroba	856	28	842	41
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	143	3	143	3
F	Stavebníctvo	13	0	17	0
G	Veľkoobchod, maloobchod, oprava mot. voz. a motocyklov	-	-	-	-
N	Administratívne a podporné služby	-	-	3	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	59	56	57	54
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	3	0	-	-
S p o l u		1134	87	1095	98

Výstupné zostavy ASTR 2011.

Tab. č. 2.1.1.3 - Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2011 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru.

ODVETVIA EKONOMICKEJ ČINNOSTI		POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
		spolu		3.kat		4.kat.	
		celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	6	0	5	0	3	0
B	Ťažba a dobývanie	27	0	27	0	4	0
C	Priemyselná výroba	842	41	832	41	18	0
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	143	3	143	3	0	0
F	Stavebníctvo	17	0	17	0	0	0
N	Administratívne a podporné služby	3	0	3	0	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	57	54	57	54	0	0
S p o l u		1095	98	1084	98	25	0

Tab. č. 2.1.1.4 - Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (2. stupeň)

Kód	Prevažujúca činnosť	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
		Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
		Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	6	0	5	0	3	0
08	Iná ťažba a dobýv.	27	0	27	0	4	0
10	Výroba potravín	28	1	28	1	0	0
13	Výroba textilu	5	0	5	0	0	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku: výroba výrobkov zo slamy a prúteného materiálu	113	12	113	12	0	0
17	Výroba papiera a papierových výrobkov	369	23	369	23	0	0
22	Výroba výrobkov z gumy a plasty	3	0	3	0	0	0
23	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	70	0	70	0	6	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	213	2	203	2	12	0
31	Výroba nábytku	41	3	41	3	0	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	143	3	143	3	0	0
42	Inžinierske stavby	11	0	11	0	0	0
43	Špecializované stavebné práce	6	0	6	0	0	0
81	Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	3	0	3	0	0	0
86	Zdravotníctvo	57	54	57	54	0	0
SPOLU:		1095	98	1084	98	25	0

Tab.č.2.1.1.5 - Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2011 podľa kategórie rizikového faktoru (I. stupeň triedenia)

FAKTOR	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Biologické faktory	28	27	28	27	0	0
Hluk	967	44	943	44	24	0
Chemické látky a zmesi	387	38	386	38	1	0
Optické žiarenie	2	2	2	2	0	0
Vibrácie	16	0	10	0	6	0
Záťaž teplotou a chladom	109	3	109	3	0	0

Tab. č. 2.1.1.6 - Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v riziku chemických látok a zmesí podľa kategórií rizikového faktora (2. stupeň)

FAKTOR	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
alergén	4	3	4	3	0	0
dermatotropný	101	0	101	0	0	0
dráždivé	207	12	207	12	0	0
horľavé	4	0	4	0	0	0
chem. karcinogén (mutagén)	14	13	14	13	0	0
jedovaté - toxické	4	3	4	3	0	0
látky poškodzujúce reprodukciu	15	15	15	15	0	0
pevné aerosóly	270	23	269	23	1	0
škodlivé	113	12	113	12	0	0
žieravé	4	3	4	3	0	0

Tab. č. 2.1.1.7 - Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce - rizikové faktory (okrem chemických látok a zmesí) podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň)

FAKTOR	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Biologické faktory – inde nezaradené - ostatné	11	11	11	11	0	0
Biologické faktory - tuberkulóza	17	16	17	16	0	0
Hluk premenný	483	32	467	32	16	0
Hluk ustálený	484	12	476	12	8	0

Optické žiarenie – laser 3.B trieda	2	2	2	2	0	0
Vibrácie pôsobiace na ruku	15	0	10	0	5	0
Vibrácie prenášané na celé telo	1	0	0	0	1	0
Zát'az teplom	109	3	109	3	0	0

Tab. č. 2.1.1.8 - Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v riziku chemických látok a zmesí podľa kategórií rizikového faktora (3. stupeň)

FAKTOR	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Butylacetát – octan butylnatý	2	0	2	0	0	0
Cytostatiká	5	5	5	5	0	0
Formaldehyd – aldehyd kys. mravčej	4	3	4	3	0	0
Halotan	8	7	8	7	0	0
Hydroxid vápenatý	48	0	48	0	0	0
Múka	28	1	28	1	0	0
Oxid vápenatý – pálené vápno	48	0	48	0	0	0
Pevný aerosól - ostatný	40	11	39	11	1	0
Pevný aerosól z dreva dráždivý	38	2	38	2	0	0
Syntetické vlákna textilné	1	1	1	1	0	0
Talok (mastenec)	6	6	6	6	0	0
Vápenec (calcium carbonate)	49	0	49	0	0	0
Xylén	2	0	2	0	0	0
Zlievarenské aerosóly	6	0	6	0	0	0
Zváranie – zmes dymov zo zvarovania bez bližšieho určenia	102	2	102	2	0	0

Tab.č. 2.1.1.9 - Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v organizáciách okresu v roku 2011 podľa kategórie rizika

Organizácia	Počet pracovníkov		Počet exp. pracovníkov		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
B-F-Z s.r.o. Rožňava, Pekáreň Rožňava, Jovice	95	37	15	0	15	0	0	0
Badinotti Slovakia s.r.o. Bratislava	78	38	5	0	5	0	0	0
CARMEUSE SLOVAKIA s.r.o.Slavec	284	45	53	0	53	0	0	0
CMF Slovakia s. r. o. Brzotín	72	7	60	2	60	2	0	0

CWT METAL s. r. o. Brzotín	79	14	38	0	38	0	0	0
DOMITRI s.r.o. Gem. Hôrka	124	57	3	0	3	0	0	0
DREVÁRSTAV s.r.o. Košice	4	0	2	0	2	0	0	0
DREVOREZ Dobšiná	45	0	12	0	12	0	0	0
DREVSTAV Dobšiná	14	0	5	0	5	0	0	0
Eustream a.s. Bratislava	143	6	130	3	130	3	0	0
Fafrak & Fafrak v.s.o. Gem. Poloma	7	0	5	0	5	0	0	0
Firma Jozefína Dobšiná	11	1	8	0	8	0	0	0
INŽINIERSKE STAVBY a.s. Košice	14	0	6	0	6	0	0	0
J. Boršodi – stav. tes. práce, Krh. Dlhá Lúka	13	1	7	0	7	0	0	0
Kaiser s.r.o. Košice	18	2	6	0	6	0	0	0
KOVOSTROJ s. r. o. Dobšiná	76	13	46	0	46	0	0	0
KOVOZINK a.s. Dobšiná	49	9	38	0	30	0	8	0
KXL s.r.o. Rožňava	12	0	8	0	8	0	0	0
LIFA Lipták Fábíán Rožňava	34	3	21	0	21	0	0	0
LUGA s. r.o. Poproč	7	0	7	0	7	0	0	0
LUNAB s.r.o. Dobšiná	4	0	3	0	3	0	0	0
MASIV, Rožňava	10	0	5	0	5	0	0	0
Maroš Leštach, Henckovce	3	0	3	0	3	0	0	0
NOTES, a.s. Slavošovce 298	73	46	16	8	16	8	0	0
NsP sv. BARBORY Rožňava a.s. Rožňava	617	503	57	54	57	54	0	0
O.M.D. KOVO s. r. o. Rožňava	10	2	6	0	4	0	2	0
PAPSERVIS s. r. o. Slavošovce	43	4	5	0	5	0	0	0
PD Rejdová	30	5	6	0	3	0	3	0
Pekáreň Čoltovo	3	0	2	0	2	0	0	0
Peter Jurini MARC Krásnohorské Podhradie	7	3	7	3	7	3	0	0
Pavol Gróf, Betliar	4	0	3	0	3	0	0	0
Píla Veľká Maša Štítnik	47	3	18	0	18	0	0	0
PLYSPO, Rožňava	14	3	5	0	5	0	0	0
POLARIS s. r. o. Rožňava Baňa	7	1	5	0	5	0	0	0
Polygrafia s. r.o. Slavošovce	20	8	6	0	6	0	0	0
PS Hronec Rožňava s.r.o.	17	8	5	1	5	1	0	0
ROCHMEX s.r.o. Rožňava	18	0	1	0	1	0	0	0
SCA HYG. PROD. SLOVAKIA s.r.o. Gemerská Hôrka	745	120	290	12	290	12	0	0
SHP SLAVOŠOVCE, a. s. Slavošovce	228	81	63	3	63	3	0	0
SMZ Kunová Teplica s.r.o. K. Teplica	55	7	24	0	22	0	2	0
SPP distribúcia a.s. Bratislava	30	1	3	0	3	0	0	0
Technické služby Rožňava	43	13	3	0	3	0	0	0
VERTIKAL-TOMAŠ	3	0	3	0	3	0	0	0

LÁZAR, Rožňava								
VERTIKAL-SOLID s.r.o. Rožňava	15	3	3	0	3	0	0	0
VSH a.s. Turňa nad Bodvou	13	0	13	0	7	0	6	0
VSK MINING s.r.o., Košice	40	4	25	0	21	0	4	0
VSE a. s. Košice	25	2	10	0	10	0	0	0
WTF s. r. o. Rožňava	42	21	30	12	30	12	0	0
SPOLU:	3345	1071	1095	98	1070	98	25	0

Ako z tabuliek vyplýva, konštatujeme mierne zostupný trend súvisiaci najmä so znižovaním stavu pracovníkov v dôsledku zníženia objemu výroby – ekonomická kríza ako aj v dôsledku zvýšenia počtu bývalých zamestnancov vykonávajúcich po prepustení prácu ako fyzické osoby – SZČO.

V ŠKEČ A – poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov boli prehodnotené práce vykonávané SZČO. Pre neúčinnosť preventívnych opatrení v skupine fyzických osôb podnikateľov v profesii pilčík bola táto skupina predbežne vyradená z evidencie. V ostatných ŠKEČ k významným zmenám nedošlo. Aj v roku 2011 hodnotíme problematiku ochrany zdravia pri práci u SZOČ ako jednu z nosných problematík ovplyvňujúcich trend rizikových prác.

Je realizovaný vypracovaný model postupu pri posudzovaní zdravotných rizík v praxi s cieľom venovať pozornosť hodnoteniu pracovnej expozície vo vzťahu k zdraviu ako jednému z významných faktorov podmieňujúcich zdravotný stav a metodicky usmerňovať manažment rizika. V rámci modelu je samostatne prejednávaný každý návrh zamestnávateľa s cieľom objasnenia stratégie posudzovania rizík a následnej kategorizácie prác, kontroly podkladov pre kategorizáciu prác, ako aj usmernenia zamestnávateľov v oblasti preventívnej starostlivosti o zdravie zamestnancov.

Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: **48**

Počet kontrol (ŠZD) zameraných na kontroly posudkov rizika a prevádzkov. poriadkov: **101**

Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti: **116**

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2011 realizovaných:

Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach v roku 2011 : **12**

Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach v roku 2011: **4**

Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci v roku 2011: **1**

Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci v roku 2011: **53**, z čoho podľa faktorov: chemické faktory - **28**, hluk - **17**, Biologické faktory – **7** a vibrácie – **1**.

Sankčné opatrenia: **0**

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP (špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci). Poradňu ŠPCOPZP navštívilo **126** klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, tvorbe zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

V rámci metodického usmerňovania zamestnávateľov bola venovaná pozornosť najmä problematike rekondičných pobytov pre pracovníkov a zdravotnej spôsobilosti pracovníkov na výkon práce aj v spojitosti s vykonávaním práce v noci a prác vo výškach.

V súvislosti s plnením povinnosti zamestnávateľa zabezpečovať dohľad nad pracovnými podmienkami a pracovnými zdravotnými službami (PZS) konštatujeme v roku 2011 výrazný negatívny krok legislatívy uvoľnením povinnosti dohľadu v skupine zamestnancov zaradených do 2. kat. rizika.

Spolupráca s pracovnými zdravotnými službami je realizovaná pri prešetrovaní podozrenia na chorobu z povolania, pri vyhodnotení zdravotného rizika pri práci a pri riešení podporných projektov v rámci projektu Zdravé pracoviská

V roku 2011 bol realizovaný prieskum informovanosti zamestnancov v problematike pracovného prostredia a pracovných podmienok - vid'. tab. č. 2.1.1.9. Prieskum konštatuje dobrú úroveň informovanosti zamestnancov v problematike faktora hluk. Nedostatky konštatujeme v informovanosti v problematike manipulácie s bremenami. Viac ako 50 % zamestnancov sa nezúčastňuje cieľných LPP pri práci so zobrazovacou jednotkou. Výsledky prieskumu boli vyhodnotené a prerokované so zamestnávateľmi.

Tab.č.2.1.1.10

Organizácia	Počet vyplnených dotazníkov	Kontrolné listy
SHP Slavošovce	23	Hluk
CWT Metal Rožňava	13	Hluk
Badinotti Rožňava	3	Hluk
SCA Hygiene Products Slovakia Gemerská Hôrka	28	Bremená
SCA Hygiene Products Slovakia Gemerská Hôrka	27	Zobrazovacie jednotky
VÚB Rožňava	14	Psychická záťaž

Boli realizované 2 pracovné stretnutia so zodpovednými zamestnancami ÚPSVaR Rožňava vo veci zabezpečenia spolupráce pri zriaďovaní chránených pracovísk.

Počet vydaných stanovísk ku zriadeniu chráneného pracoviska: **6**

Počet vydaných rozhodnutí pre pracoviská, v rámci ktorých sa zriadilo aj chránené pracovisko: **14**

Počet vydaných stanovísk k preobsadeniu pracovného miesta na chránenom pracovisku: **12**

V rámci spolupráce s KPLaKT Košice evidujeme:

Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania: **24**

Počet hlásených chorôb z povolania / z toho ohrození chorobou z povolania: **21/2**

Z dôvodu neefektívnosti platnej legislatívy pre ochranu zdravia pri práci v skupine fyzických osôb podnikateľov bolo navrhnuté paragrafové znenie v rámci novelizácie zák.č.124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov pre prenesenie povinností v otázkach zdravotného dohľadu na subjekty prevádzkujúce pracoviská, na ktorých SZČO vykonáva pracovnú činnosť. Návrh nebol akceptovaný. Ved. odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu a realizáciu programu ASTR 2011.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických (jedovatých) a toxických (jedovatých) látok a prípravkov.

Počet kontrol (ŠZD) v poľnohospodárskych zariadeniach: **21**

Kontroly boli zamerané najmä na manipuláciu, skladovanie a používanie chemických látok a zmesí na ochranu rastlín. Súčasťou kontrolnej činnosti bola aj kvalita pitných vôd z individuálnych vodných zdrojov na jednotlivých hospodárskych dvoroch.

K problematike skladovania a aplikácie chemických prípravkov na ochranu rastlín predložilo podklady **27** subjektov.

Skladované množstvo chemických prípravkov na ochranu rastlín a prípravkov na DDD v kontrolovaných subjektoch: **324,172 kg, 4672,004 l, 39 ks**

Stále nedoriešeným problémom ostáva likvidácia nepoužitých chemických prípravkov na ochranu rastlín v PD Plešivec v likvidácii (800 l, 268 kg) a časť v PD Gemerská Poloma (DIKOGRAN ŠPECIÁL – 220 l).

Aplikované množstvo chemických prípravkov na ochranu rastlín a prípravkov na DDD kontrolovanými subjektmi: **2493,08 kg, 84703,85 l, 1 333,5 ks**. Aplikácia sa vykonáva pozemným postrekom, vlastnými prostriedkami, alebo ako služba zabezpečovaná prostredníctvom iných subjektov. Aplikácia bola vykonaná aj na pozemkoch mimo okresu Rožňava.

Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: **9**

Počet vydaných rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami: **0**

Počet odborných konzultácií pre problematiku ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: **214**

Počet havarijných situácií pri práci s jedovatými a veľmi jedovatými látkami: **0**

Počet zasadaní komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s JL a VJL za účasti zástupcu RÚVZ v Rožňave: **1**

Počet evidovaných hlásení výkonu DDD činnosti : **44** (z toho **25** písomným podaním, **19** osobným nahlásením a zaevidovaním)

Počet realizátorov DDD činnosti: **11**.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

Činnosť pri zaobchádzaní s chemickými karcinogénmi / CH.K./:

Počet org. v ktorých sa zaobchádza s CH.K.: **31**

Počet kontrol v rámci ŠZD (už. povolenie): **30**

Prehľad aktívne vykonanej depistáže používania, alebo procesu, kde vznikajú chemické karcinogény zaradené do skupiny:

1 - azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve

cytostatiká (zaradené) - NsP Rožňava

drevný prach (tvrdé drevo- buk, dub) - Stolárske dielne, výroba nábytku a píly

radón - Jaskyňa Gombasek, Ochtinská aragonitová jaskyňa, jaskyňa Domica

SiO₂ - SMZ Kunová Teplica (zlievárenské piesky)

2 - Výfukové plyny dieselových motorov - VSH – Baňa Gemerská Hôrka (podzemie)

VSK MINING–Baňa Gemerská Poloma (podzemie)

Počet výrobní na spracovanie dreva: **59**

Tab.č.2.1.3.1

Pracovisko (počet)	Spracovanie			
	Len tvrdé drevo	čiastočne tvrdé drevo	ojedinele tvrdé drevo	len mäkké drevo
63	3	15	19	26

V roku 2011 z dôvodu nesplnenia technických parametrov technológie bola predĺžená skúšobná prevádzka firmy KOVOZINK s.r.o. Dobšiná - Zinkovacia linka mokrým zinkovaním. Na základe zhodnotenia vstupných údajov je pravdepodobné, že v rámci výrobného procesu budú využívané aj zmesi s možným karcinogénnym účinkom.

V priestoroch bývalej prevádzky UFT Slovakia s.r.o. Brzotín zahájila prevádzku spoločnosť GtO Slovakia s.r.o. Brzotín zameraná na galvanickú povrchovú úpravu kovov. V rámci skúšobnej prevádzky je vykonávaná analýza karcinogénneho a mutagénneho rizika pri práci. Vzájomná informovanosť so stavebnými úradmi o prebiehajúcich rekonštrukčných prácach najmä v súvislosti s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest nie je na požadovanej úrovni. Stále nie je doriešená (ani legislatívne) problematika azbestu pri búracích prácach realizovaných fyzickými osobami.

Počet rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest: **1**

Počet oznámení o odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest: **5**

V roku 2011 bol vydaný súhlas Okresnému stavebnému bytovému družstvu v Rimavskej Sobote na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest v bytových domoch v správe spoločnosti SPRAVBYT ROŽŇAVA, s.r.o. v 5 prípadoch. V jednom prípade bola vykonaná fyzická kontrola vykonávania činnosti. Bolo konštatované, že práce sú vykonávané v zmysle odsúhlaseného plánu práce.

Počet exponovaných pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénmi a mutagénmi:

Tab.č.2.1.3.2

organizácia	chem. karcinogén prac. proc. s riz. chem. karcinogenity	Klasifikácia podľa NV SR č.356/2006 Z.z.	počet exp. c / ž	množstvo spotreb. látok/rok
NsP Rožňava	cytostatiká	1	5 / 5	vid.tab.2.1.3.3

Poznámka: Zaradenie do kategórie dokázaných karcinogénov zohľadňuje skutočnosť, že oddelenie klinickej onkológie je centrálné pracovisko pre podávanie cytostatík a podáva sa tu široká paleta cytostatík (aj cytostatiká zaradené ako dokázané karcinogány do kat. 1).

Tab.č.2.1.3.3 - Množstvo podaných cytostatík na chemoterapiu (2010 – 2011):

Aplikovaná látka	ROK	
	2010	2011
Platidiam	340 amp.	322 amp.
Docetaxel	16 amp.	73 amp.
5Fluorouracil	1602 amp.	1445 amp.
Ca-Leukovorin	894 amp.	762 amp.
Bleocin	12 amp.	8 amp.
Vectibix	-	11 amp.
Vepesid	50 amp.	102 amp.
Carboplatina	6 amp.	32 amp.
Vinblastin	6 amp.	14 amp.

Dacarbazin	24 amp.	52 amp.
Gemzar	140 amp.	301 amp.
Navelbin	124 amp.	81 amp.
Adriblastina	124 amp.	164 amp.
Farmorubicín	66 amp.	32 amp.
Endoxan	402 amp.	289 amp.
Campto	162 amp.	146 amp.
Paclitaxel	211 amp.	125 amp.
Epirubicín	-	9 amp.
Oxaliplatina	50 amp.	65 amp.
Methotrexát	24 amp.	-
Vincristín	6 amp.	-
Irinotecan	148 amp.	-
Taxotere	3 amp.	-

Oproti roku 2010 došlo k zníženiu počtu aplikovaných ampuliek z dôvodu, že na oddelení klinickej onkológie začali s využívaním bioliečby.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V rámci ŠZD bolo realizované hodnotenie psychickej záťaže pri práci v profesiách vykonávajúcich prácu na pracovisku VÚB Rožňava (Všeobecná úverová banka). Dotazník informovanosti zamestnancov, zameraný na problematiku psychickej záťaže, vyplnilo 14 respondentov. Výraznú psychickú záťaž pri práci vníma 86 % respondentov. Ako zdroj psychickej záťaže udávajú požiadavky na plnenie plánu a prácu s klientmi. Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž bolo realizované v skupine 14 respondentov. Vykonaná analýza nepotvrdila jednoznačne psychickú záťaž ako faktor práce, ktorý môže byť zdrojom pracovného diskomfortu a môže znamenať dočasné ovplyvnenie subjektívneho stavu – výkonnosti. Individuálne nie je možné vylúčiť jej význam a aj možné zdravotné riziká. V predmetnej problematike bol predložený PZS NOVAPHARM s.r.o. Bratislava posudok o riziku psychickej pracovnej záťaže so zaradením zamestnancov do 2. kat. rizika. V praxi konštatujeme významný vzostup psychickej záťaže pri práci najmä u profesií, ktoré sú priamo kontaktované klientmi a v poslednom období v dôsledku znižovania stavov v počte zamestnancov sa podstatne zvýšil ich pracovný výkon (ÚPSVaR, Daňové úrady atď.).

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého , nadmerného a jednostranného zaťaženia

Aj napriek skutočnosti, že väčšina profesií, vykonávajúca prácu so znakmi DNJZ nie je evidovaná ako riziková, poškodenia zdravia z titulu uvedeného faktora tvoria viac ako 50 % všetkých priznaných chorôb z povolania. Problematika DNJZ je predmetom stálych

odborných diskusií v rámci Regionálnych konzultačných dní chorôb z povolania (RKD) v Košiciach ako aj v rámci osobných jednaní s lekármi KPLaKT v Košiciach a PZS, v spojitosti s prešetrovaním možných profesionálnych príčin poškodenia zdravia.

V roku 2011 bolo predmetom riešenia nadmerné zaťažovanie HK v súvislosti s dvíhaním bremien u zamestnancov SCA Hygiene Products Slovakia Gemerská Hôrka v profesii manipulát pri paletizácii hotových výrobkov, balička a balič TAK. Bola vyhodnotená fyzická záťaž, lokálna svalová záťaž a polohová záťaž pri práci. Dotazník informovanosti zamestnancov v súvislosti s dvíhaním bremien bol vyplnený v 28 prípadoch (SCA HP Gem. Hôrka). V rámci plnenia projektu „Zdravé pracoviská“ bol vypracovaný dotazník - Monitorovanie zdravotného stavu a pracovnej pohody zamestnancov so zameraním na subjektívne ťažkosti spojené s výkonom práce a odozvy spojené s návštevou lekára a prípadnej práceneschopnosti. Celkom v roku 2011 bolo vyplnených 36 dotazníkov v SCA HP Slovakia Gem. Hôrka a 14 dotazníkov vo VÚB pracovisko Rožňava.

Počet prešetrovaných prípadov z titulu položky 29 (DNJZ): **7**

(v profesiách pilčík, robotník v pestovateľskej činnosti, lamač, baník lokomotívar, dojička, zámočník – klampiar,)

Počet prešetrovaných prípadov z titulu iných položiek a položky 29 (DNJZ): **13**

V rámci prešetrenia je realizovaná fotodokumentácia o základných pracovných polohách pri vykonávaní posudzovanej činnosti. Pri hodnotení lokálnej svalovej záťaže HK – sledovanie pracovných pohybov v profesii balička bola využitá videotechnika. Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z titulu DNJZ sú zasielané na ÚVZ SR.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

Počet prešetrovaných prípadov ohrozenia CHzP z titulu poškodenia bedrovej chrbtice: **0**

Ako súčasť zdravotných problémov bolo hodnotené zaťaženie chrbtice v prípade profesií dojička, vodič NA, automechanik, lamač.

Počet aktívnych účastí na RKD v Košiciach : **10**

Dotazník subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci bol vyplnený v 50 prípadoch. Respondenti hodnotia záťaž a zdravotné ťažkosti pohybového aparátu pri práci v súvislosti s vykonávanou sedavou prácou s prevahou statickej záťaže. Najviac zaťažované pri práci považujú respondenti šiju, chrbát a driek/kríže. Miera záťaže v najviac exponovaných častiach tela bola označená ako mierna až výrazná s rovnomerným rozdelením vnímania v skupine respondentov. Návštevu lekára v posledných 6 mesiacoch udávajú 4 respondenti s problémami v krčnej a driekovej časti chrbtice.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Problematika bola súčasťou cielenej kontrolnej činnosti v rámci ŠZD v 12 prípadoch. Okrem cielenej kontrol je práca so zobrazovacími jednotkami súčasťou hodnotenia pracovných podmienok v rámci ŠZD. Dôraz je kladený na režim vykonávanej činnosti. Konštatujeme, že režim práce a odpočinku v súvislosti s prácou so zobrazovacími jednotkami, nie je zamestnávateľmi dostatočne zavedený do praxe. V roku 2011 bola vykonaná komplexná previerka pracoviska VÚB v Rožňave. Bolo vyplnených a spracovaných 14 dotazníkov s problematikou aplikácie ergonomických zásad pri práci so zobrazovacími jednotkami, 14 dotazníkov s problematikou zrakových ťažkostí pri práci a po ukončení práce.

Z dôvodu, že až 30 % respondentov uviedlo častý pocit nepohody z práce pri umelom osvetlení, bola realizovaná objektivizácia osvetlenia vnútorných priestorov jednotlivých pracovných miest a hodnotenie vhodnosti rozloženia a intenzity osvetľovacích telies. Následne boli posúdené pracoviská so zobrazovacími jednotkami a bol predložený posudok rizika senzorickej záťaže vypracovaný PZS NOVAPHARM s.r.o. Bratislava.

Vzhľadom na výsledky analýzy zrakových ťažkostí a negatívnych subjektívnych pocitov počas práce a po pracovnom čase je odporučené zabezpečiť v prípadoch, keď práca so zobrazovacími jednotkami presahuje 4 hod. za zmenu, povinné komplexné oftalmologické vyšetrenie, vyšetrenie pohybového aparátu ako aj nervového systému. Cielená kontrola práce so zobrazovacími jednotkami bola realizovaná v SCA HP SLOVAKIA Gemerská Hôrka. Bolo vyplnených 27 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Väčšina zamestnancov je informovaná o vplyve práce so zobrazovacími jednotkami na zdravie. Všeobecne v danej problematike konštatujeme absenciu vstupnej lekárskej prehliadky pred zaradením na prácu so zobrazovacími jednotkami ako aj účasť na pravidelných lekárskejších vyšetreniach zraku.

Tabuľka č. 2.2.1

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (podľa NV SR č. 276/2006 Z. z.)	P o č e t
Previerka (ukončená záznamom)	12
Kontrolné listy	41
Opatrenia na odstránenie nedostatkov	3
Sankčné opatrenia*	0

Poznámka: nedostatky boli podchytené zápisnične a opatrenia na ich odstránenie boli realizované v stanovených termínoch. Zamerané boli na:

- vypracovanie materiálu o posúdení zdravotných rizík pri práci so zobrazovacími jednotkami z hľadiska záťaže zraku, podporno-pohybovej sústavy a psychického zaťaženia,
- zabezpečenia posúdenia vhodnosti režimu práce z hľadiska vplyvu na zrakový orgán pri používaní zobrazovacích jednotiek pri práci vzhľadom na mieru zaťaženia vyplývajúcu z vykonávanej pracovnej činnosti jednotlivých profesií,
- prehodnotenia usporiadania pracovísk so zobrazovacími jednotkami v súlade s minimálnymi ergonomickými požiadavkami na pracovisko so zobrazovacími jednotkami so zameraním na prispôsobenie pracoviska so zobrazovacími jednotkami zamestnancovi,
- zabezpečenia informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách, spojených s prácou so zobrazovacími jednotkami,
- realizácie systému zvýšeného zdravotného dohľadu so zameraním na podporno-pohybovú sústavu a zrakový orgán.

2.3 Zdravé pracoviská

Začiatkom roka 2011 bol prerokovaný harmonogram práce v SCA Products Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Plánovaný harmonogram pokračovania vyšetrení v rámci prvej časti projektu „Životný štýl“ bol z dôvodu organizačných zmien v SCA pozastavený a presunutý do druhého polroku 2011. V mesiacoch október a november bolo vyšetrených ďalších 36 zamestnancov závodu. Spolu v rokoch 2010 – 2011 bolo vyšetrených 214 zamestnancov

Pokračuje sa v tvorbe databázy výsledkov dotazníkových šetrení ako aj výsledkov vyšetrenia behaviorálnych ukazovateľov v prostredí EPIINFO. V roku 2011 bolo zadaných 90

dotazníkových batérií.

Pripravil sa zdravotno-výchovný materiál s informačným charakterom o zdravej výžive so zohľadnením pracovnej činnosti, výkonu zmenovej práce a veku. Odborná pomoc bola zameraná na usmernenie výkonu nočnej práce vo vzťahu k zdravému životnému štýlu. Materiál bol zapracovaný do letáku, pripraveného v rámci firemného projektu Health and Lifestyle PCE. Aktívne sa spolupracuje s personálnym oddelením závodu na príprave intervenčných aktivít v rámci uvedeného projektu.

Vstupný materiál pre propagáciu projektu Zdravé pracoviská bol vypracovaný a prezentovaný v závode SHP Slavošovce.

Zahájilo sa plnenie 2. časti projektu „ Pracovné prostredie a pracovné podmienky“. Prioritne na základe požiadavky zamestnávateľa, zástupcov zamestnancov a z výstupov analýzy subjektívneho hodnotenia pracovného prostredia a pracovných podmienok zamestnancami je venovaná pozornosť problematike fyzickej záťaže pri expedícii hotových výrobkov a balení hotových výrobkov. Predmetom hodnotenia záťaže pri práci bola činnosť profesie manipulant na expedícii hotových výrobkov, balička hotových výrobkov pri vybraných technologických linkách a možnosti ovplyvnenia počtu baličiek pri linke a obsluha linky TAK pri balení hygienických plachiet.

Profesia manipulant pri paletizácii hotových výrobkov :

Z dôvodu manipulácie s rôznymi artiklami v jednej pracovnej zmene bolo zvolené pre zhodnotenie expozície modelové pozorovanie. Bolo vybrané sledovanie 6 pracovných zmien. Sledovalo sa: Číslo manipulovaného artikla, počet triedeného produktu (krabíc), rozmery manipulovaného bremena (šírka, dĺžka, výška krabice), hmotnosť prekladaného bremena, výška nakladanej palety, počet paliet naložených za 1 pracovnú zmenu, počet radov na nakladanej palety, počet krabíc na nakladanej palety a celková manipulovaná hmotnosť pre daný artikel

V rámci pracovnej zmeny sa sledoval vek zamestnancov vykonávajúcich manipuláciu s bremenami. Pri objektivizácii sa zohľadňovali aj tvar bremena a jeho úchopové vlastnosti, spôsob manipulácie s týmto bremenom., spôsob nakladania na paletu v závislosti od výšky a vzdialenosť premiestňovania bremena.

Podrobná analýza bola vykonaná v prípade 5 vybraných artiklov, kde bol realizovaný videozáznam z nakladania jednej palety. Z videozáznamu bol určený: počet pracovníkov podieľajúcich sa na nakladaní palety, počet naraz dvíhaných krabíc pri odoberaní z elevátora, efektívny čas pracovnej operácie, aktuálne prekladaná hmotnosť bremena, aktuálna výška ukladania krabíc na paletu a efektívny čas vykonania rotačného pohybu

Boli realizované 2 celozmenové snímky a 2 polzmenové snímky zmien tepovej frekvencie meracím zariadením srdcovej frekvencie POLAR. Boli vyhodnotené ukazovatele fyzickej záťaže a porovnané s limitnými údajmi podľa platnej legislatívy. Z výsledkov analýzy vyplynulo, že nie sú prekračované maximálne hmotnosti bremien v priaznivých alebo nepriaznivých podmienkach a pri prekročení maximálnych hmotností jednotlivého bremena je zabezpečené zo strany zamestnávateľa dvíhanie a prenášanie takéhoto bremena 2 zamestnancami alebo využitím zdvíhacích zariadení (VZV). Maximálne prípustné hmotnosti dvíhaných bremien môžu byť prekročené ojedinele a to vzhľadom na vek obsluhy. Na základe zistení nedochádza k prekročeniu maximálnych celozmenových hmotností zmanipulovaných bremien za zmenu jedným zamestnancom. Pri hodnotení frekvencie pohybov je potrebné konštatovať, že môže krátkodobo dochádzať k prekročeniu povolených hodnôt.

Profesia balička hotových výrobkov:

Pozorovania výkonu pracovných operácií a úkonov, ktoré boli podkladom hodnotenia.

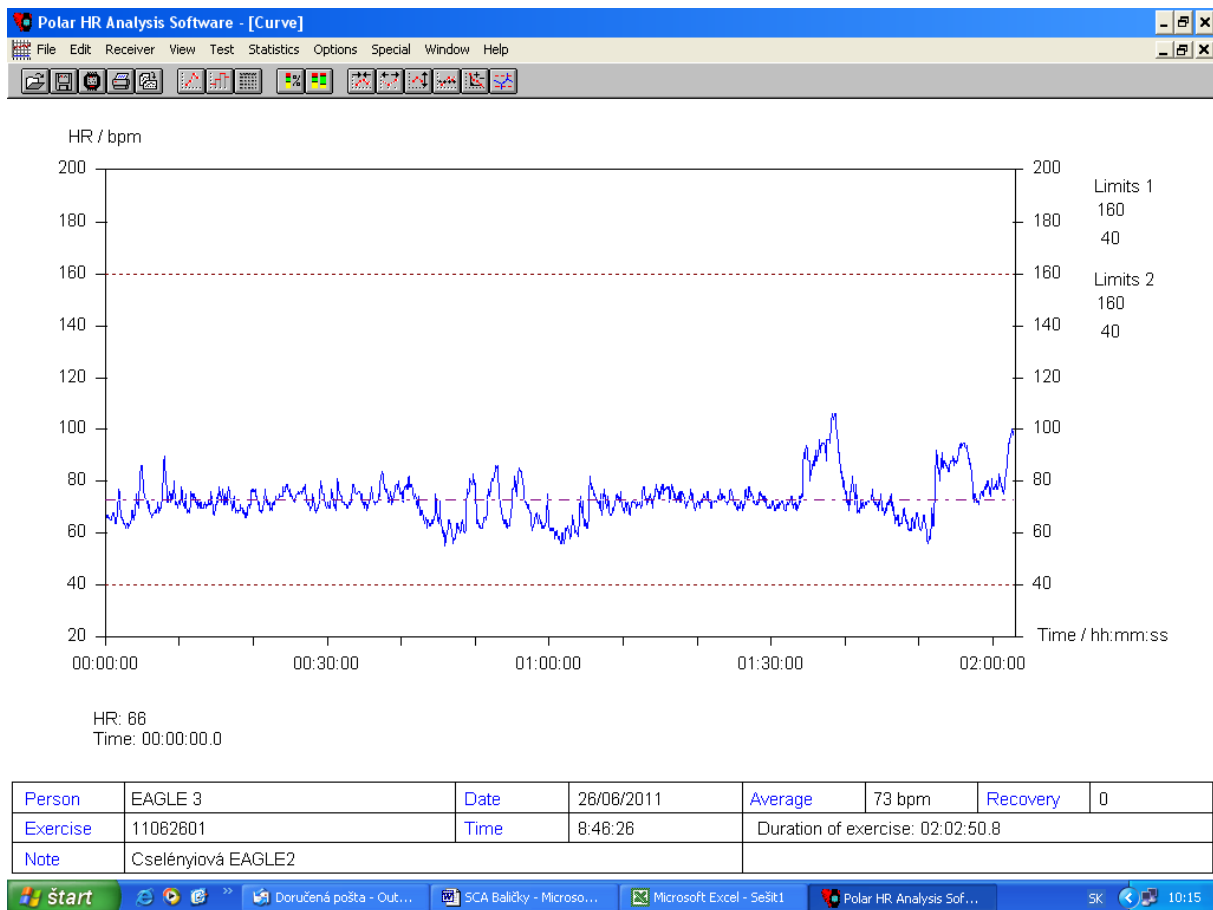
Tab.č.1

Dátum sledovania	Názov linky	Počet sledovaných baličiek	Čas sledovania / minúty /	Poznámka
30.3.2011	GDM 3	2	300	Balený produkt: Libresse maxi 4673-19
14.4.2011	GDM 4	2	240	Balený produkt: 8913-85
28.6.2011	EAGLE 2	2	120	Porucha na linke, balený produkt: 30772-62
14.7.2011	EAGLE 5	2	90	Balený produkt: 5191-62
25.8.2011	EAGLE 3	2	145	Častá porucha na linke, teplota vzduchu na pracovisku: od 26,9 – 27,8 °C, balený produkt: 30718-63

Pre získanie objektívnejších údajov o pracovnom zaťažení v profesii balička boli realizované kontinuálne monitorovanie zmien srdcovej frekvencie prístrojom POLAR, ktorý sníma srdcovú frekvenciu na princípe EKG. Z výsledkov vyplynulo prekročenie zmenových priemerných a zmenových prípustných hodnôt celkovej fyzickej záťaže zamestnancov v profesii balička v jednom prípade. Ostatné výsledky celozmenového energetického výdaja sa pohybujú v závislosti na veku v hornej hranici prípustných hodnôt. Pri uvážení nepriamo vypočítaných hodnôt energetického výdaja, môžu byť prekročené prípustné hodnoty vo vekových kategóriách nad 40 rokov.

Pri hodnotení práce vykonávanej veľkými svalovými skupinami pri porovnaní frekvencie striedania pri balení pri linke (3 – 4 baliči) je možné konštatovať menej významné zvýšenie celozmenového energetického výdaja – cca 6 %. Ani v jednom sledovanom prípade nebola prekročená priemerná hodnota zmenovej srdcovej frekvencie. Ani v jednom prípade s prihliadnutím na vekové skupiny neboli prekročené najvyššie prípustné hodnoty zvýšenia srdcovej frekvencie nad východiskovú hodnotu.

Príklad: Záznam srdcovej frekvencie – EAGLE 2 – balička č.1 / prekladajú 4 baličky, striedanie dvoch dvojíc po polhodine /

- Časový snímok práce:

Aktuálny čas	Pracovná činnosť	Trvanie prac. činnosti
8:50 - 8:55	Ručné prebalovanie pri stole	5
8:55 - 9:25	Balenie pri linke, do krabice vkladá 4 x 4 balíky	30
9:25 - 9:30	Č.1 - rozbalenie chybné zabaleného obalu, vybratie výrobkov, ich prepočítanie a vloženie do nového obalu Č.2 - zváranie novozabalených obalov tepelnou zväračkou a ukladanie do debničiek	5
9:30 - 9:35	Malá prestávka, prechod k vedľajšiemu odstavenému stroju, rozhovor	5
9:35 - 9:45	Ručné prebalovanie	10
9:45 - 9:55	Prestávka - čakanie na striedanie	10
9:55 - 10:20	Balenie pri linke	25
10:20 - 10:50	Obedňajšia prestávka - chôdza a obed	30

Výsledky hodnotenia pracovných polôh z hľadiska fyziológie práce:

- nie je prekročený celkový povolený čas práce v podmienene prijateľných pracovných polohách horných končatín
- nie je prekročený celkový povolený čas práce v neprijateľných pracovných polohách horných končatín
- významná statická poloha je spojená s rotačným pohybom zápästia, pohyb pri zakladaní Výrobkov nekvalifikujeme ako extrémny a skôr je ho možné zaradiť medzi podmienene

prijateľné polohy.

Navrhnuté opatrenia:

- zabezpečiť pri každej výrobníj linke optimálne striedanie pracovných dvojíc tak, aby celkový čas balenia na linke neprekročil 240 minút
- pracovné dvojice voliť tak, aby výškové nastavenie pracovného stola vyhovovalo obom baličkám
- pri odstávke linky a následného spustenia zabezpečiť aj prítomnosť striedačov pre odstraňovanie nepredvídaných udalostí / nahrnutie výrobkov v zbernej kazete, spadnutie výrobkov na zem atď – stresový faktor /
- pri organizácii práce v profesii balička zohľadniť aj vekové kritérium

V profesii obsluha foldra pri linke TAK sú výsledky pozorovania pracovnej záťaže v štádiu vyhodnotenia. Boli vykonané pozorovania v problematike manipulácie so surovinami z hľadiska ich dvíhania pri výmene kotúčov. Vyhodnotenie problematiky bude náplňou činnosti v roku 2012.

V rámci aktívnej propagácie projektu boli odprednášané na odbornom fóre nasledovné príspevky:

III. odborná konferencia Surveillance chronických chorôb v Trenčíne: Roda – Realizácia projektu Zdravé pracoviská v SR 1994 – 2011.

Seminár VŠ pracovníkov KE kraja: Roda – Hodnotenie záťaže horných končatín pri dvíhaní bremien – profesia manipulant hotových výrobkov na expedícii

Správa o plnení úlohy bola zaslaná na ÚVZ SR Bratislava 5.1.2012.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V prvom polroku bola venovaná pozornosť aplikácii nariadenia EP a Rady ES č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry a nariadenie EP a Rady ES č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí / CLP / o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia ES č.1907/2006 v praxi. Bola vykonaná kontrola v SCA Gemerská Hôrka a bol vyplnený dotazník REACH-EN-FORCE-1. Uskutočnil sa pracovný seminár, kde boli pracovníci oboznámení s projektom na presadzovanie dodržiavania povinností následných užívateľov – formulátorov zmesí - projekt REACH-EN-FORCE-2. Uskutočnil sa tréning na základe prípadových štúdií.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané 2 cielené kontroly zameraná na dodržiavanie ustanovení zák. č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) v praxi (Carmeuse Slovakia s.r.o. Slavec a SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka). Predmetom kontroly bolo dodržiavanie základných požiadaviek a nariadení REACH (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006) a CLP (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008), vyplnenie dotazníka v rámci projektu krajín EÚ a EHP/EZVO : REACH –EN-FORCE 2 s cieľom kontroly povinností formulátorov zmesí a následných užívateľov chemických látok a zmesí, kontrola vybraných kariet bezpečnostných údajov (KBÚ) a kontrola systému plnenia REACH a CLP. Nedostatky boli zistené pri kontrole KBÚ chemických látok a zmesí, ktoré sú dovážané prostredníctvom materskej organizácie sídliacej v zahraničí. U obidvoch kontrolovaných subjektov konštatujeme zavedený funkčný systém plnenia REACH a CLP. Správa o vykonaných kontrolách ako aj dotazníky REACH –EN-FORCE 2 boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v mesiaci október. V rámci štátneho zdravotného

dozoru bola následne v mesiaci november vykonaná v SCA HP Slovakia s.r.o. kontrola zameraná na funkčnosť systému kontroly nových chemických látok a zmesí pre potenciálne použitie vo výrobe. Pri zavedení novej chemickej zmesi do výroby neboli zistené nedostatky.

3. Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Bolo vyšetrených 80 mužov a žien so zameraním sa na ľahkú prácu:

- a) ženy - veková kategória 19 - 34 r. v počte 20
- b) ženy - veková kategória 35 - 54 r. v počte 20
- c) muži - veková kategória 19 - 34 r. v počte 20
- d) muži - veková kategória 35 - 59 r. v počte 20

Každý klient obdržal:

1.1. návod na vyplnenie 1-dňového jedálneho lístka. Vyplnený jedálny lístok bol počítačovo spracovaný v programe Alimenta.

Výstup po spracovaní údajov poskytol údaj o energetickom príjme, príjme základných živín - tukov, sacharidov, bielkovín, vitamínov, minerálií, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl a tekutín, všetko v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami.

Monitorovaný bol obsah kyseliny listovej v strave formou programu Alimenta.

1.2. I. časť - Dotazník o životospráve (A.spotreba potravín a pokrmov - stravovacie zvyklosti B.pohybová aktivita a životospráva)

Výstup vyplnené dotazníky poskytli informácie o stravovacích zvyklostiach, spotrebe pokrmov, pohybovej aktivite a vplyve stresu na organizmus.

II. časť - Klinicko - somatometrický dotazník

Výstup poskytol informácie o hmotnosti, výške, BMI, WHR, TKs, TKd.

III. časť - Biochemické vyšetrenie

Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu: celkový cholesterol, triacylglyceroly, HDL cholesterol, LDL cholesterol, glukóza.

Vyšetrenie sa uskutočnilo na prístroji Reflotron.

Výsledky:

Dotazník o životospráve

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** 100 % žien uviedlo, že používajú bežnú stravu, 55 % uviedlo, že sa stravuje 4 krát denne, 70 % menej často konzumuje bravčové mäso, 60 % menej často konzumuje hydinu, 75 % konzumuje menej často živočíšne tuky, 55 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko takmer 58 %, 65 % konzumuje menej často kyslo mliečne výrobky, 55 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 75 % konzumuje menej často strukoviny, pravidelne konzumuje zeleninu 50 %, menej často konzumuje ovocie 60 %, 40 % menej často konzumuje nealkoholické nápoje sladené, 45 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 70 % konzumuje pravidelne nesladené nealkoholické nápoje, 80 % nekonzumuje sóju, 55 % nekonzumuje špenát, 100 % menej často konzumuje morské ryby,

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** 100 % žien uviedlo, že používajú bežnú stravu, 40 % uviedlo, že sa stravuje 4 krát denne, 75 % menej často konzumuje bravčové

mäso, 55 % menej často konzumuje hydinu, 60 % konzumuje menej často živočíšne tuky, 45 % menej často konzumuje mlieko, 65 % uviedlo, že vôbec nekonzumuje mlieko, kyslo mliečne výrobky konzumuje menej často 50 %, nízko tučné jogurty nekonzumuje 40 %, 75 % konzumuje menej často strukoviny, pravidelne konzumuje 60 % zeleninu a 60 % ovocie, 65 % vôbec nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 55 % konzumuje pravidelne nesladené nealkoholické nápoje, 80 % nekonzumuje sóju, 55 % nekonzumuje špenát, 95 % menej často morské ryby,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** 100 % mužov uviedlo, že používajú bežnú stravu, 40 % uviedlo, že sa stravuje 4 krát denne, 60 % menej často konzumuje bravčové mäso, 55 % pravidelne konzumuje hydinu, 50 % menej často konzumuje živočíšne tuky, takmer 43 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko 55 %, 40 % nekonzumuje kyslo mliečne výrobky, 40 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 50 % nekonzumuje nízko tučné jogurty, 65 % konzumuje menej často strukoviny, pravidelne konzumuje zeleninu 35 %, ovocie 30 %, 45 % menej často konzumuje nealkoholické nápoje sladené, 75 % konzumuje pravidelne nesladené nealkoholické nápoje, 95 % nekonzumuje sóju, 75 % nekonzumuje špenát, 65 % menej často konzumuje morské ryby,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** 95 % mužov uviedlo, že používajú bežnú stravu, 45 % uviedlo, že sa stravuje 3 krát denne, 75 % menej často konzumuje bravčové mäso, 80 % menej často konzumuje hydinu, 50 % menej často konzumuje živočíšne tuky, 50 % nekonzumuje živočíšne tuky, 45 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko 75 %, 45 % nekonzumuje kyslo mliečne výrobky, 55 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 75 % konzumuje menej často strukoviny, pravidelne konzumuje zeleninu 55 %, ovocie 70 %, 45 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 60 % konzumuje pravidelne nesladené nealkoholické nápoje, 75 % nekonzumuje sóju, 75 % nekonzumuje špenát, 70 % menej často konzumuje morské ryby.

Záver: Z výsledkov vyplynulo, že vo všetkých vekových kategóriách neustále pretrváva nižšia spotreba mlieka, kyslo mliečných výrobkov a nízko tučných jogurtov, v priemere len polovica klientov menej často konzumuje a nekonzumuje uvedené potraviny. Rovnako nepriaznivá situácia pretrváva aj u sóje a špenátu, takmer 83 % klientov nekonzumuje sóju a takmer 65 % nekonzumuje špenát, čiastočne u zeleniny a ovocia, v priemere len polovica, 48 % mužov pravidelne konzumuje zeleninu a ovocie. Pretrváva priaznivá situácia v konzumácii bravčového mäsa, hydiny, živočíšnych tukov, strukovín, nealkoholických nápojov sladených a morských rýb, pravidelne konzumuje zeleninu a ovocie takmer 60 % žien. Skoro 73 % klientov uvádza, že konzumuje menej často strukoviny, 46 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené.

Dotazník o pohybovej aktivite:

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** dotazníkom o pohybovej aktivite a životospráve bolo zistené, že 20 % žien nemá žiadnu pohybovú aktivitu a len 20 % žien sa venuje 2 - 3 hodiny do týždňa pohybu a rovnako 30 % žien sa venuje 1 hodinu a 4 - 5 hodín do týždňa pohybu, 60 % žien uvádza, že ich životospráva je uspokojivá, 75 % uvádza, že nezmenili životosprávu, až 60 % uvádza, že sú vystavené vo zvýšenej miere stresovým faktorom,

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** 15 % žien nemá žiadnu pohybovú aktivitu alebo sa pohybuje 1 hodinu, 50 % žien sa pohybuje 2 - 3 hodiny do týždňa a rovnako 10 % žien sa pohybuje 4 - 5 hodín a viac hodín, 75 % hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú, 40 % žien zmenilo svoju životosprávu, 60 % uvádza, že svoju životosprávu v poslednom období nezmenili, až 60 % uvádza, že sú vystavené vo zvýšenej miere stresovým faktorom,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** 35 % mužov uviedlo, že sa pohybuje aspoň 1 hodinu, 15 % mužov sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa a 4 - 5 hodín, 20 % dokonca 6 a viac hodín do týždňa, 45 % uviedlo, že ich životospráva je dobrá a 40 %, že je uspokojivá, 80 % nezmenilo svoju životosprávu, 70 % uvádza, že sú niekedy vystavení stresovým faktorom,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** len 1 klient nemá žiaden pohyb, 30 % sa pohybuje 1 hodinu do týždňa, 35 % sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa, 30 % sa venuje pohybovej aktivite 4 - 5 hodín a viac hodín do týždňa, 65 % mužov hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú, 30 % žien zmenilo svoju životosprávu, 70 % v poslednom období nezmenilo svoju životosprávu, 60 % uviedlo, že sú niekedy vo zvýšenej miere vystavení stresovým faktorom.

Záver: Nepriaznivá situácia bola zistená v pohybovej aktivite mladších žien, len 20 % žien sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa, naopak, až polovica, 50 % starších žien sa pohybuje 2 - 3 hodiny do týždňa. Len 25 % mužov sa venuje pohybovej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa, naopak, v priemere 50 % žien a 65 % mužov sa venuje pohybovej aktivite 4 - 5 hodín a viac hodín do týždňa. V priemere takmer 60 % všetkých klientov uvádza, že ich životospráva je uspokojivá, avšak 40 % starších žien a 30 % starších mužov zmenilo svoju životosprávu. 60 % klientov, okrem mladších mužov uvádza, že sú vystavení stresovým faktorom, 70 % mladších mužov je niekedy vo zvýšenej miere vystavených stresu.

Spotreba výživových faktorov

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených žien bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 2 žien t.j. 10 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 85 %, tukov 50 % a NaCl 65 %, nenaplnenie odporúčanej dávky bolo zistené u sacharidov 85 %, vitamínu C 35 %, vody 35 %, vlákniny 85 %,

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených žien bolo zistené prekročenie energetického príjmu len u 1 ženy t. j. 5 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 35 %, tukov 45 %, nenaplnenie u bielkovín 35 %, sacharidov 90 %, vitamínu C 70 %, vody 25 %, vlákniny 75 %, NaCl 65 %,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených mužov bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 4 mužov t.j. 20 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 45 %, tukov 50 %, NaCl 70 %, nenaplnenie u sacharidov 95 %, vlákniny 70 %,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených mužov bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 5 mužov t. j. 25 %, prekročenie odporúčanej výživovej dávky bolo zistené u bielkovín 55 %, tukov 45 %, NaCl 65 %, nenaplnenie odporúčanej výživovej dávky bolo u sacharidov 85 %, vitamínu C 50 %, vody 40 %, vlákniny 60 %.

Záver: Boli zistené nedostatky vo všetkých vekových kategóriách v nenaplnení odporúčanej dávky sacharidov takmer 90 %, t.j. u mladších a starších žien necelých 88 % a u mladších a starších mužov 90 %, vitamínu C v priemere 50 %, t.j. u mladších a starších žien necelých 53 % a u mladších a starších mužov necelých 48 %, vlákniny v priemere 72 %, t.j. u mladších žien až 85 %, u starších žien a mladších mužov rovnako 70 %, u starších mužov 60 %.

V každej vekovej kategórii okrem starších žien bolo zistené prekročenie príjmu NaCl, t.j. u mladších žien a starších mužov rovnako 65 % a u mladších mužov 70 %. V sledovaní vybraných výživových faktorov boli menej priaznivé výsledky zistené vo všetkých vekových kategóriách, kde v priemere bol prekročený príjem bielkovín aj tukov a vitamínu C

u mladších žien a mladších mužov. O niečo priaznivejšia bola situácia v príjme vody, v priemere necelých 52 % malo naplnený príjem. Priaznivá situácia trvá v príjme cholesterolu, prekročenie príjmu cholesterolu bolo zistené u necelých 27 % všetkých klientov. Najväčšie príjmy boli zistené u bielkovín, tukov a NaCl, a to 85 % bielkovín u mladších žien, 50 % tukov u mladších žien a mladších mužov a 70 % NaCl u mladších mužov.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** u žiadnej zo žien nebola zistená nadváha a len u 1 ženy obezita, t.j. 5 % z celkového počtu,
- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** u 6 žien bola zistená nadváha, t.j. 30 % a u 9 žien obezita, t.j. 45 % z celkového počtu, rovnako 25 % žien malo zvýšený TK diastolický a zvýšený HDL cholesterol,
- **Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** u 10 mužov bola zistená nadváha, t.j. 50 % a u 2 mužov obezita, t.j. 10 % z celkového počtu, 55 % malo zvýšené hodnoty WHR, 40 % malo zvýšené hodnoty HDL cholesterolu,
- **Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** u 10 mužov bola zistená nadváha, t.j. 50 % a u 4 mužov obezita, t.j. 20 % z celkového počtu, 75 % malo zvýšené hodnoty WHR, 35 % mužov malo zvýšený TK diastolický a 30 % zvýšený HDL cholesterol.

Záver: Ako rizikový faktor bola zistená nadváha 50 % u mladších a starších mužov a obezita u 45 % starších žien. Zvýšené hodnoty WHR boli zistené u 65 % mužov, zvýšený TK diastolický u 25 % starších žien a u 35 % starších mužov. Zvýšené hodnoty HDL cholesterolu malo 25 % starších žien, 40 % mladších mužov a 30 % starších mužov.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Z distribučnej siete okresu Rožňava bolo priebežne v rámci výkonu úradnej kontroly potravín celkovo odobratých a laboratórne na RÚVZ so sídlom v Košiciach vyšetrených: **24** vzoriek z dovozu – na množstvo **KJ, KJO₃** a **ferokyanidu draselného, senzoricky**. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky jedlej soli boli **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

- kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme – v rámci pilotného projektu riešené RÚVZ so sídlom v Košiciach

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Z distribučnej siete bolo v mesiaci apríl 2011 celkovo odobratých a laboratórne v RÚVZ hlavné mesto so sídlom v Bratislave vyšetrených **5** vzoriek kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením pre deti z dovozu na mikrobiologické vyšetrenie a chemické vyšetrenie UV filtrov. Všetky boli **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch rovnako ako aj **označovanie** kozmetických výrobkov.

V súvislosti s kampanou zameranou na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku boli spotrebiteľia na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rožňave informovaní o opatreniach vedúcich k zníženiu rizika ohrozenia zdravia pri pobyte na slnku. Rovnako bol uverejnený aj materiál „Informačná kampaň na ochranu zdravia pred používaním „black hena“ na dočasnú dekoráciu pokožky.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Z distribučnej siete bola v mesiaci marec 2011 celkovo odobratá a v Národnom referenčnom centre pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade

laboratórne vyšetrená **1** vzorka keramického výrobku pre deti na chemické vyšetrenie - stanovenie obsahu Cd a Pb.

Vyhodnotenie výsledkov: Vzorka **spĺňa** požiadavky piatej hlavy druhej časti Potravinového kódexu Slovenskej republiky – Materiály a predmety určené na styk s potravinami a tým aj požiadavky Smernice 84/500/EES z 15. októbra 1984 a Smernice Komisie 2005/31/ES z 29. apríla 2005.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Priebežne od 1.1.2011 až 30.10.2011 bol realizovaný monitoring spotreby prídavných látok - vybrané vekové skupiny dospelaj populácie (2 vekové kategórie Ž + M, 19 r. - 34 r., 35 r. - 54 r., ľahká práca).

Vybrané prídavné látky: azo farbivá: Chinolínová žltá (E 104), Alura červená (E 129), Košenilová červená (E 124), Tartrazín (E 110)

Dňa 30.11.2011 - výstupná správa a závery pre ďalší monitoring boli odoslané na ÚVZ SR Bratislava.

4. Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

V dňoch od 26.9.2011 do 4.11.2011 bol pracovníkmi oddelenia HDM realizovaný prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR. Gestorom projektu boli na realizáciu celoslovenského prieskumu vybrané 4 školy v okrese Rožňava – ZŠ Rožňava, ZŠ Gemerská Poloma, ZŠ Plešivec, ZŠ Dobšiná – 320 žiakov vo veku 7-14 a 192 študentov vo veku 15-18 rokov z Gymnázia a dvoch stredných odborných škôl v Rožňave.

Na základe materiálov a metodického usmernenia k projektu zaslaného na RÚVZ Rožňava, boli merania vykonané podľa jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku v roku 2011.

Vzorka detí bola vybraná systematickým výberom z vopred zaslaných zoznamov žiakov vybraných škôl. V rámci merania boli zisťované a zaznamenávané ďalšie údaje súvisiace s vykonávanou metodikou. Zisťovali a zaznamenávali sme dátum merania, dátum narodenia, vek, ktorý sa vypočítava podľa priloženej tabuľky presne k dátumu merania, telesnú hmotnosť, ktorú sme zisťovali na osobnej váhe. Chlapci sa vážili bosí a vyzlečení do spodnej bielizne, dievčatá taktiež bosé a vyzlečené do spodnej bielizne a ľahkého trička, s presnosťou na 0,1 kg. Telesnú výšku sme merali pri kolmej stene, na ktorej bolo upevnené meradlo tak, aby nulová hodnota súhlasila s úrovňou dlážky. Meraný bol bosý, stál s chodidlami vedľa seba, päty, lýtka, sedacia časť a lopatky sa dotýkali steny. Pomocou pravouhlého trojuholníka sme odčítali príslušnú výšku na meradle s presnosťou na desatinu cm. Obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov a obvod ľavého ramena sme merali dodaným krajčírskym centimetrom s presnosťou na 0,1 cm.

Typ žiaka sme hodnotili podľa vlastného úsudku. Toto hodnotenie bude slúžiť pri posudzovaní extrémnych jedincov a prípadných chýb v zápise. Údaje o návšteve predškolských zariadení sme zaznamenávali podľa dĺžky trvania tejto starostlivosti. Okrem týchto údajov sme zaznamenávali údaje o nástupe prvej menštruácie u dievčat a veku nástupu mutácie u chlapcov. Od respondentov sme získavali údaje o rodičoch, ktorí uvádzali v dotazníkoch výšku, váhu, dosiahnuté vzdelanie a zamestnanie. Takto vyplnené dotazníky si vybraní žiaci priniesli na vopred dohodnuté miesto merania.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V roku 2011 bol vykonaný prieskum dotazníkovou metódou na Strednej zdravotníckej škole – EKI v Rožňave u 162 žiakov v ročníkoch 1. – 4. Prieskum bol zrealizovaný pracovníkmi oddelenia v týždni od 04. 04. – 08. 04. 2011.

Vyplnené dotazníky a s ním súvisiace hlásenia za triedu boli v termíne zaslané na ÚVZ SR podľa pokynov gestora projektu.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Pozn.: IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011, bola pozastavená a bude realizovaná v roku 2012.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom II. etapy uvedeného projektu bolo vykonávanie merania hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov a získanie poznatkov o životnom štýle a zdraví mladej populácie. V rámci realizácii projektu boli pediatri požiadaný o spoluprácu pri riešení projektu a vyplnenie skriningových formulárov s dotazníkom. Získané údaje zasielali na RÚVZ Rožňava do 15. toho kalendárneho mesiaca. Údaje boli následne zadané pracovníkmi oddelenia do pripravenej masky a odoslané na spracovanie gestorovi projektu. Počet vyplnených formulárov zadaných do databázy bolo 193. V r. 2011 bol ukončený zber údajov pre projekt Zdravé deti v zdravých rodinách podľa pokynov gestora.

6. Oddelenie epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program

Na očkujúce pracoviská bol zaslaný očkovací kalendár pravidelného povinného očkovania detí a dospelých na 1. polrok 2011 a novelizovaný očkovací kalendár s platnosťou od 24.3.2011.

Praktickým lekárom pre deti a dorast a praktickým lekárom pre dospelých boli zaslané:

- odborné usmernenie MZ SR o vykonávaní očkovania u detí a dorastu s kontraindikáciami
- indikačné obmedzenie k vakcíne Prevenar
- upozornenie na povinnosť hlásiť nežiaduce účinky po očkovaní
- informácia o očkovaní proti kliešťovej encefalitíde
- informácia o výskyte lokálnych epidémií osýpok v rámci Európy

Dvomi pediatriami boli vydané súhlasné vyjadrenia k posunu povinného očkovania dočiat.

V auguste bol hlásený nedostatok BCG vakcíny na očkovanie novorodencov v NsP sv. Barbory Rožňava, a.s.

Mimoriadna kontrola očkovania proti poliomyelitíde bola vykonaná na 7 pediatrických obvodoch, ktoré majú v starostlivosti viac detí žijúcich v nízkych hygienických podmienkach. Zaočkovanosť v kontrolovaných ročníkoch 2008 a 1996 bola 98,5 % a 100 %.

Administratívna kontrola pravidelného povinného očkovania bola vykonaná na 15 pediatrických obvodoch. Zaočkovanosť v okrese sa pohybovala od 98,5% do 100%. Vyhodnotenie za okres sme v termíne predložili na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Hlásené boli 2 komplikácie po očkovaní:

- lokálna reakcia v mieste vpichu u 30 ročného muža po 24 hod. po vakcinácii IMOVAX d.t. Adult – opuch, erytém veľkosť 4 cm,
- lokálna reakcia u 2 mesač. dieťaťa po očkovaní BCG vakcínou – lymfadenitis, veľkosť uzliny 8 mm, kolikvácia.

Priebežne boli kontrolované výkazy mesačných výkonov o očkovaní na pracoviskách praktických lekárov pre deti a dorast, ktoré posielajú po skončení kal. mesiaca na disketách z počítačovej evidencie očkovacích výkonov resp. v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania resp. dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené.

Šiesty ročník Európskeho imunizačného týždňa (EIW) prebiehal v termíne od 23.4.2011 do 30.4.2011. Cieľom bolo zvýšiť informovanosť o infekčných ochoreniach preventabilných očkovaním.

Praktickí lekári pre deti a dorast, mestské a obecné úrady, riaditelia základných a stredných škôl boli listom RÚVZ - regionálnej hygieničky vyzvaní na spoluprácu pri zabezpečovaní aktivít EIW. Informácie o EIW pre laickú verejnosť boli k dispozícii na webovej stránke RÚVZ RV, v region. TV a prostredníctvom letákov v čakárňach praktických lekárov.

V rámci EIW bola laická verejnosť informovaná o výskyte osýpok v Európe prostredníctvom webovej stránky RÚVZ Rožňava a formou letákov, ktoré boli distribuované do predškolských zariadení a do čakární detských a odborných ambulancií.

Vyhodnotenie aktivít bolo zaslané ÚVZ SR v termíne.

V r. 2011 sme priebežne podali 36 osobných, ústnych a telefonických konzultácií v súvislosti s plnením imunizačného programu.

Prostredníctvom webovej stránky RÚVZ RV je verejnosť informovaná o platnom očkovacom kalendári, indikačných obmedzeniach Prevenaru, Národnom imunizačnom programe, a o webovej stránke „Sprievodca očkovaním“.

Epidemiológ na vedeckej pracovnej schôdzi SLS – SGL Rožňava mal prednášku „Imunizačný program a antivakcinačné aktivity“ a na odbornom zdravotníckom seminári reg. komory medicínsko – technických pracovníkov referát „Čo je vakcinácia“. Na Slovenskom vakcinačnom kongrese na Štrbskom plese odznela prednáška „Epidemiologická situácia vo výskyte besnoty a jej profylaxia v SR“ (spoluautorstvo) a rovnako spoluautorstvo bolo v prednáške „Dopad celoplošného očkovania detí proti pneumokokom v SR“ – prednesenej na Martinských dňoch hygieny a verejného zdravotníctva.

Ochorenie ani podozrenie na nákazu, proti ktorej sa vykonáva špecifická ochrana v priebehu r. 2011 nebolo hlásené.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

V priebehu roku 2011 pokračoval monitoring výskytu infekčných ochorení a realizácia potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému.

V sledovanom období epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení možno hodnotiť ako priaznivú. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku bol zaznamenaný v EPISe pokles o 277 hlásených prenosných ochorení (hlásených 711).

U hnačkových ochorení bol v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka vzostup - ochorení bakteriálneho (1,17-násobný), vírusového pôvodu (4,29 - násobný), ako aj ostatných hnačiek (1,5- násobný). Zaznamenali sme 1 menšiu rodinnú epidémiu salmonelózy - 6 prípadov. Faktor prenosu zemiakový šalát, ktorý pripravovala chorá osoba. Hlásená epidémia rotavírusových infekcií u detí do 5 rokov veku z minoritnej skup. oby. v Dobšinej - 10 prípadov. Zistených 10 rodinných výskytov črevných infekcií – spolu ochorelo 22 osôb, ostatné ochorenia sporadické.

Zo skupiny VH hlásené 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu A. Prameňom nákazy bol brat, ktorý ochorenie zavliekol do okresu RV.

Epidemiologickú situáciu vo výskyte vzdušných nákaz možno hodnotiť ako priaznivú. Výskyt akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení zodpovedal sezónnemu výskytu. Pribežne sme sledovali a monitorovali epidemiologickú situáciu týkajúcu sa pandemickej chrípky. Pokračovalo sa v osobitnom sledovaní, vo virologickom vyšetrení a v hlásení SARI. Prípady nehlásené.

Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na vírusovú hepatitídu typ B ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu.

Epidemiologickú situáciu vo výskyte neuroinfekcií možno hodnotiť v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka za zhoršenú. Zaznamenali sme 3 meningokokové meningitídy, z toho 2 v jednej rodine, kde náhle zomrelo 5 ročné dieťa z neznámych príčin. Pitevný materiál krv, likvor nevyšetrené, mozog nález E. coli. Na meningitídu ochorel aj otec, u ktorého bola kultivovaná z likvoru N. meningitidis, následne potvrdená v NRC pre meningokoky. Na základe klinického obrazu a epidemiologickej súvislosti s otcom, u dieťaťa klasifikovaná pravdepodobná meningokoková meningitída.

Ďalej boli hlásené 3 purulentné meningitídy, z toho 1 pneumokoková u dospelého muža a 2 nešpecifikované u súrodencov, potvrdené na základe klinického priebehu ochorenia a výraznej elevácie zápalových parametrov. Zaznamenaná 1 vírusová meningitída u 16 roč. chlapca z minoritnej skup. obyv..

Z paretických ochorení bol hlásený Guillainov-Barreov syndróm u 17 r. chlapca.

V skupine zoonóz zaznamenané 3 ochorenia na lysteriózu – v jednom prípade sa jednalo o rodinný výskyt kde sa nakazila matka a následne novorodenec pri spontánnom pôrode. Ďalšie ochorenie zistené u novorodenca – pobyt v domácom prostredí 5 dní po narodení, matka príznaky ochorenia neudáva. Obidve rodiny žijú na nízkej hygienickej úrovni. Udávajú kontakt s psami, mačkami, nie je vylúčená ani prítomnosť hlodavcov. Všetky ochorenia potvrdené na základe klinického obrazu a laboratórnych vyšetrení – Lystéria monocytogenes O1.

Creutzfeldt - Jakobova choroba hlásená u 51 roč. muža – od júla 2011 výrazne schudol, bolesti kĺbov, chrbtice, problémy s chôdzou. V septembri ho našli v bezvedomí, hospit. na neurologickom odd., z bezvedomia sa už neprebral, exitus 15.9.2011. V detstve doma chovali ovce, pracoval v lese, poľoval. Konzumáciu surového mäsa príbuzní nevedeli udať. Vážnejšie úrazy nemal. V rodine psychiatrické ochorenia nezistené. Pitva mozgu: ťažká spongioformná dystrofia, molekulárne genetické vyšetrenia dokazuje familárnu formu s mutáciou E200K.

V skupine ochorení prenášaných pohlavným stykom boli hlásené 3 gonokokové infekcie (1 rodinný výskyt - 2 osoby), 1 latentný syfilis (importovaná nákaza), 4 chlamýdiové infekcie a 3 trichomonózy.

Veľmi dobrá bola situácia u ochorení preventabilných očkovaním, nebolo hlásené ochorenie resp. podozrenie.

Pokračovali sme v enviromentálnej surveillancie detskej obrny zisťovaním vírusov poliomyelitídy v odpadových vodách.

Realizácia surveillancie infekčných ochorení sa vykonávala pribežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kal. mesiaca bola prekladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekármi pre deti, dorast a dospelých. Pre verejnosť je k dispozícii na našej web stránke.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sme zabezpečili prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú zavesené informácie : „Žltáčka typu A“, „Leto a črevné ochorenia“, „Meningokokové infekcie“, „Informácia o importe poliovírusu do Euroregiónu SZO“, „Výskyt osýpok v Európe“.

Praktickým lekárom bola zaslaná informácia o výskyte cholery na Ukrajine. Informácia o odbornom usmernení na zabezpečenie surveillance pneumokokových invazívnych ochorení v SR bola okrem praktických lekárov zaslaná NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a primárom detského, neurologického odd., OAIM a lekárovi ambulancie prenosných ochorení.

Na RÚVZ Banská Bystrica sme zaslali podklady k štúdiu o kliešťovej encefalitíde a na RÚVZ Dolný Kubín podklady o ochoreniach na VHA po očkovaní.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Práca v aplikácii EPIS je súčasťou našej každodennej práce na odd., s ktorou zabezpečujeme systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach v okrese. Bolo spracovaných 711 prípadov ochorení. Dokumentujeme v ňom všetky druhy protiepidemických opatrení vykonaných v ohnisku nákazy. Pre kvalitné analýzy a výstupy sa do individuálnych prípadov opakovane vraciame, dopĺňame potrebné údaje, čo je časovo a personálne veľmi náročné.

Do centrálnej databázy hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, epidémie, hromadné hlásenia chrípky a akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti uvádzame v systéme rýchleho varovania (SRV). V SRV v hodnotenom období bolo urobených 5 záznamov- epidémie, meningokokové meningitídy, paretické ochorenie.

Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov naďalej vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa občania môžu informovať o infekčných chorobách.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Do realizácie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS okres Rožňava nie je zapojený.

V druhom polroku 2011 sme boli zapojení do projektu PROHIBIT, do ktorého bola vybraná NsP sv. Barbory Rožňava, a.s.. Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rožňave pomáhali pri vyplňovaní dotazníkov na 2 chirurgických, 2 nechirurgických odd., OAIM a dotazníka určeného vedeniu nemocnice. Vyplnené dotazníky sme v určenom termíne odovzdali zástupcovi RÚVZ Komárno, ktorý je koordinátorom projektu.

Hlásených bolo 30 nozokomiálnych nákaz, čo je o 5 viac ako v rovnakom období minulého roka. NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. hlásila 17 nákaz, z toho 5 infekcií operačných rán, 1 sepsu, 1 absces, 1 urogenitálnu, 1 respiračnú a 8 črevných infekcií. PL S. Bluma Plešivec hlásila 7 nákaz respiračného traktu, z toho 6 ochorelo v menšej epidémii na pav. III. (exponovaných 49 pacientov) a 2 črevné infekcie. FMC dialyzačné služby pracovisko Rožňava hlásilo 4 sepsy.

Epidemiológ sa zúčastnil 4 zasadnutí komisie pre sledovanie a analýzu nemocničných nákaz v PL S. Bluma Plešivec, na komisiu v NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. nebol pozvaný.

Štátny zdravotný dozor sa vykonáva podľa harmonogramu. Spolu sme vykonali 151 kontrol – 22 v lôžkových, 114 v ambulantných zariadeniach a v 15 spol. vyšetr. zložkách.

Ako súčasť kontroly hygienicko-epidemiologického režimu bola vo vybraných zdravotníckych zariadeniach realizovaná aj objektívna kontrola - odobratých 1122 vzoriek, z toho 586 vzoriek zo sterilných predmetov, pozitivita zistená v 3,9 % a 536 vzoriek z prostredia a z predmetov po dezinfekcii, pozitívnych 4,1 % .

V rámci ŠZD sme preverovali aj výsledky biologicko-funkčných skúšok sterilizačných prístrojov. Testovaných bolo 94,2 % sterilizačných prístrojov. 1x mesačne (v zmysle vyhlášky) boli testované sterilizačné prístroje na odd. centrálnej sterilizácie a centrálnych operačných sálach, 2x ročne sterilizačné prístroje v NsP sv. Barbory Rožňava, a.s.. Všetky biologicko-funkčné skúšky sterilizačných prístrojov boli vykonané akreditovanými pracoviskami - vyhovovali.

V máji sme sa zapojili do kampane – hygiena a dezinfekcia rúk ako prevencia nozokomiálnych nákaz. Listom požiadal RÚVZ – regionálna hygienička NsP, PL, soc. zariadenia, vybrané odborné ambulancie a praktických lekárov o spoluprácu pri propagácii a priebežnej realizácii správnych postupov umývania a dezinfekcie rúk zdravotníckych pracovníkov. Epidemiológ osobne prejednal kampaň s ved. odborom riadenia ošetrovateľskej starostlivosti v nimi riadených zariadeniach.

Správa o kampani bola podaná na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Verejnosť o kampani bola informovaná letákmi pod heslom „Umývaj si ruky, zachrániš život“ a „5 momentov v hygiene a dezinfekcii rúk“ –zavesené na www.ruvzrv.sk..

6.5 Surveillance chronických ochorení - úlohu plní odd. zdravotnej výchovy

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovali sme v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia ARO vrátane chrípky. Údaje sme vkladali a spracovávali v týždňových intervaloch. SARI – neg. správy boli podávané súčasne s hlásením ARO.

Nasopharyngeálne výtery boli odobraté od 7 chorých, u 5 z nich boli odobraté aj 2 vzorky krvi na sérologické vyšetrenia. Vírusy chrípky na bunkových kultúrach neboli potvrdené, PCR na nový typ A (H1N1) bola pozitívna u dvoch pacientov. Vzostup titra protilátok proti vírusu typ A bol u 1 chorého.

V júni hlásené 1 ochorenie na chrípku u 15 roč. onkologického pacienta. Prijatý na hospitalizáciu s febrilitami a akútnou anémiou Výsledok virologického vyšetrenia výteru z hrdla a nosa - vírus chrípky A H1N1 2009 - real time PCR - pozitívny, pokus o izoláciu vírusov influensae - pozitívny. Odber materiálu vykonaný na odd. detskej onkológie Košice, vyšetrený labor. RÚVZ Košice. V prvom polroku boli hlásené lokálne epidémie zo 4 MŠ, 15 ZŠ, 4 SŠ. Epidemiologická situácia vo výskyte ARO zodpovedala sezónnemu výskytu.

V januári 2011 praktickým lekárom, NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a PL S.Bluma Plešivec bola zaslaná „Informácia o aktuálnej situácii vo výskyte chrípky v Európe a o ďalších postupoch v chrípkovej sezóne 2010/2011“. Usmernenie v prevencii ARO, chrípky a CHPO sme zaslali obciam, školám, sociálnym zariadeniam, praktickým lekárom v okrese, NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a PL S.Bluma Plešivec .

Na základe žiadosti ÚVZ SR „na zvýšenie aktivít v oblasti očkovania proti chrípke a na vykonanie kontroly zaočkovanosti proti chrípke v chrípkovej sezóne 2011/2012 v SR k 30.11.2011“ bola vykonaná kontrola na ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast a ambulanciách praktických lekárov pre dospelých. Výsledky kontroly boli v termíne zaslané na ÚVZ SR.

Na webovej stránke RÚVZ Rožňava boli uverejnené články: „Vyhodnotenie pandémie chrípky v SR“, „Chrípková sezóna 2010/2011“, „Prevencia chrípky“ a „Usmernenie v prevencii ARO, chrípky a CHPO“ a týždenne sa aktualizujú údaje o výskyte ARO a CHPO v okrese.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR.

Vykonávala sa surveillance akútnych chabých obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia až na hlásenie paretického ochorenia u 17 roč. študenta

hospitalizovaného s príznakmi G.-B. syndrómu. Virologické vyšetrenia liqvoru, stolice nepotvrdili etiológiu. Chorý kompletne očkovaný proti poliomyelitíde.

V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Bolo odobratých 5 vzoriek. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená.

Usmernenie na vykonávanie surveillance ACHO v SR bolo zaslané NsP sv. Barbory Rožňava, primárovi detského, neurologického odd. a lekárovi ambulancie prenosných chorôb.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Projekt primárnej prevencie HIV/AIDS sme realizovali nasledovne:

Organizátor projektu „Hrou proti AIDS“ RÚVZ so sídlom v Rožňave požiadal listom RÚVZ so sídlom v Košiciach o zapožičanie výukových setov na mesiac október.

Epidemiológ vybral školy, ktoré oslovil telefonicky resp. ich osobne navštívili odborní zamestnanci RÚVZ. Zodpovední zástupcovia škôl boli takto informovaní o projekte, o jeho cieľoch ako aj o samotnej realizácii. Všetky oslovené školy prejavili záujem o spoluprácu.

Pre nedostatok moderátorov z odd. epidemiológie sa do projektu zapojili zamestnanci z odd. hygieny detí a dorastu, hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a hygieny výživy. Projektu sa zúčastnili aj noví moderátori, ktorí boli zaškolení pracovníkmi odd. epidemiológie.

Projekt bol realizovaný na 7 ZŠ (1 ZŠ s vyuč. jazykom maďarským a 4 ZŠ, v ktorých je vyššie percento žiakov rómskeho pôvodu) a 1 gymnáziu. Vykonávali sme praktickú časť projektu. Na základných školách bolo do projektu zapojených 333 žiakov (8., 9. roč.), z toho 93 detí rómskej národnosti a 67 žiakov z gymnázia (1.,2. roč.). Spolu vykonaných 8 akcií, v ktorých sme edukovali 400 účastníkov.

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 146), ktorú v hodnotenom období nevyužil žiadny klient. Rovnako nevyhľadal ani poradňu AIDS.

Ochorenie ani nosičstvo neboli hlásené.

Pri príležitosti Svetového dňa AIDS bol uverejnený článok „1.december – Svetový deň AIDS“ na webovej stránke RÚVZ Rožňava a v mestskej káblovej televízii. Na ZŠ a SŠ v okrese bol uvedený článok zaslaný emailom. Vedenie škôl bolo požiadané oboznámiť žiakov s ich obsahom.

9 Oddelenie podpory zdravia

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

V roku 2011 sa v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení realizovali zdravotno-výchovné aktivity, pri ktorých sa využívali všetky formy a prostriedky zdravotno-výchovného pôsobenia.

Pokračovala realizácia úloh v rámci programu CINDI a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci a v novembri sa začal realizovať projekt EHES. V roku 2011 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovaným PCOPZ **745-im** klientom (všeobecné - **503**, špecializované - **242**).

Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a v komunitách žijúcich na vidieku výjazdmi všeobecného PCOPZ. V hodnotenom období bolo uskutočnených **20** výjazdov do **12** zariadení s počtom vyšetrených klientov **357**.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou oddelenia podpory zdravia. Absolvovalo ich **70** klientov.

V rámci spoluúčasti na realizácii projektu „Obezita“ sa vo všeobecnom PCOPZ z **503** vyšetrených klientov vykonali individuálne ciele intervencie a aktivity pre **283** (56,3 %) osôb s nadhmotnosťou a obezitou.

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

Oddelenie podpory zdravia sa podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov – zdravý životný štýl, starostlivosť o zdravie, zdravá výživa, znížiť škody spôsobené alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami, prevencia úrazovosti, zdravá rodina, zníženie výskytu neinfekčných ochorení a pohybová aktivita,

Cieľ č. 1 – Zdravý životný štýl

Na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o **zdravom životnom štýle** boli oddelením podpory zdravia uskutočnené aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre cieľové skupiny obyvateľstva, ako aj letáky vlastnej edície a tiež letáky dodané z ÚVZ SR, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod. Naďalej sa vykonávalo individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu, v hodnotenom období sa poradenstvo poskytlo 503 klientom. V rámci činnosti vo všeobecnom PCOPZ boli u klientov doplnené údaje o vybraných determinantoch zdravia (údaje o stravovacích návykoch, pohybovej aktivite boli zadané do databázy TZS verzia 2009).

Cieľ č. 2 – Starostlivosť o zdravie

V oblasti stanoveného cieľa **„Starostlivosť o zdravie“** sa organizujú akcie s cieľom zvyšovania informovanosti obyvateľstva o ochrane, zachovaní alebo navrátení zdravia.

V roku 2011 bola zabezpečená distribúcia dodaných a vyhotovených letákov na úrady, do priestorov regionálnych médií, do zdravotníckych zariadení, do niektorých materských škôl, do všetkých základných a stredných škôl v okrese, do základných organizácií JDS, pracovníkom RÚVZ a podľa potreby aj klientom PCOPZ. Odborné pracovníčky oddelenia podpory zdravia realizovali ciele zdravotno-výchovné aktivity pre žiakov na základných školách, pre študentov v študentskom domove, pre záujemcov z radov občanov a pre žiakov a seniorov aj v rámci Týždňa mozgu 2011.

Cieľ č. 3 – Zdravá výživa

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na zdravú výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia (besedy, prednášky, letáky, nástenky, články v novinách, atď.). V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa v spolupráci s oddelením hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov realizoval projekt **„Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“**. U klientov sa monitorovali okrem antropometrických a biochemických parametrov aj hodnoty krvného tlaku a obsah tuku v tele. Respondenti vyplňovali dotazník o stravovacích návykoch a jednoduchý jedálny lístok. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

Cieľ č. 4 – Znížiť škody spôsobené alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na **zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami**. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a o škodlivého vplyvu návykových látok na človeka pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, články, informácie, letáky, nástenky).

U **64** klientov – fajčiarov bol vykonaný **dotazníkový prieskum** zameraný na zistenie závislosti na nikotíne. Vyhodnotením FAGERSTROMOVHO dotazníka sa zistilo, že **22** (34,4%) fajčiarov nie je závislý na nikotíne, **23** (36,0%) vykazuje strednú závislosť, **17** (26,6%) fajčiarov je silne závislý na nikotíne a veľmi silne závislý bol **2** (3,1%) klienti. Vo všeobecnom PCOPZ sa vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku u klientov a u ich rodinných príslušníkov.

Cieľ č. 5 – Prevencia úrazovosti

V oblasti **prevencie úrazovosti** boli v rámci zdravotnej výchovy v materských školách a v základných školách využité DVD o problematike bezpečnosti cestnej premávky. Zdravotno-výchovné materiály, ktoré boli zamerané na prevenciu úrazov boli distribuované do materských a základných škôl, do čakární APL pre deti a dorast, do čakární APL pre dospelých a na lôžkové oddelenia NsP sv. Barbory v Rožňave. Prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave bol pre seniorov distribuovaný zdravotno-výchovný materiál zameraný na bezpečnosť cestnej premávky do jednotlivých základných organizácií JDS v okrese.

Cieľ č. 6 – Zdravá rodina

V rámci plnenia cieľa **zdravá rodina** bola pozornosť zameraná hlavne na matky. Na výchovu a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie úrazov, prevencie násilia týrania v rodinách sa využíval najmä dodaný zdravotno-výchovný materiál.

Vo všeobecnom PCOPZ boli motivovaní mladí klienti k aktívnemu prístupu k vlastnému zdraviu a tým i k zdraviu svojich detí. Zároveň boli upozorňovaní na riziká nesprávneho životného štýlu. V rámci projektu obce Plešivec s názvom „Sociálna práca v rómskej komunite v obci Plešivec“ boli odborní zamestnanci oddelenia podpory zdravia aktívne zapojení do riešenia tohto projektu, kde odborná pomoc bola zameraná na edukáciu v oblasti prevencie infekčných a chronických neinfekčných ochorení, na pohybovú aktivitu, správnu výživu a pitný režim, hygienu tela a bývania.

Cieľ č. 10 – Zníženie výskytu neinfekčných ochorení

Zdravotno-výchovné aktivity sa zamerali aj na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení, nádorových ochorení, cukrovky a duševných ochorení s cieľom **zníženia výskytu neinfekčných ochorení** v populácii – informácia v káblovej televízii, distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia podpory zdravia, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ.

U **503** klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia.

Odborní pracovníci OPZ v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 20 výjazdov v 12 zariadeniach okresu a vyšetrovaných bolo 357 klientov.

Brzotín	– klub dôchodcov	– 1 výjazd	– 14 seniorov
Rožňava	– SOŠ, Hviezdoslavova	– 3 výjazdy	– 30 pedag. prac. + 12 štud.
Kunová Teplica	– Obecný úrad	– 1 výjazd	– 12 seniorov
Rožňava	– Sociálna poisťovňa	– 4 výjazdy	– 52 pracovníkov
Rožňava	– Námestie baníkov	– 1 výjazd	– 31 klientov

Rožňava	– kúpalisko	– 1 výjazd	– 37 klientov
Krh. Podhradie	– rómska osada	– 1 výjazd	– 19 klientov
Rožňava	– Rožňavský jarmok	– 1 výjazd	– 38 klientov
Rožňava	– Mestský úrad	– 1 výjazd	– 26 klientov
Plešivec	– Obecný úrad	– 1 výjazd	– 20 seniorov
Rožňava	– HM Tesco	– 2 výjazdy	– 30 pracovníkov
Gemerská Hôrka	– závod SCA	– 3 výjazdy	– 36 pracovníkov

Cieľ č. 11 – Pohybová aktivita

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na rozvoj a propagáciu **pohybovej aktivity** obyvateľstva.

Nadalej sa vykonávali skupinové aktivity na zvyšovanie pohybovej aktivity obyvateľstva. Dva razy týždenne od 16⁰⁰–17⁰⁰ hod. sa realizovali aktivity v priestoroch RÚVZ. Pohybové aktivity sa uskutočnili 79-krát a priemerne sa na jednom cvičení zúčastnilo 7 klientov z radov dospelých a zabezpečoval ich externý cvičiteľ. Fitnes centrum na RÚVZ využili 6 pracovníci 44-krát.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v spolupráci s mestom Rožňava, so strediskom Domka v Rožňave, so Strednou zdravotníckou školou v Rožňave, s Územným spolkom Slovenského červeného kríža v Rožňave, s OR PZ v Rožňave, s DPO SR v Rožňave, s Centrom voľného času v Rožňave, s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. Košice, závod Rožňava, so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou pobočka v Košiciach a v Rožňave a s Hypermarketom Tesco v Rožňave 10. 05. 2011 pri príležitosti Svetového dňa pohybom ku zdraviu usporiadali na Námestí baníkov v Rožňave súťažné športové podujatie s názvom „Čo sa hýbe, to je živé“. Akcia bola prioritne zameraná na žiakov 2. stupňa základných škôl v meste Rožňava ale aj na mládež a dospelú populáciu. Podujatia sa zúčastnilo 291 žiakov z 18 tried zo 6 základných škôl. Žiaci súťažili na 15 stanovištiach (basketbalový kôš, futbalová bránka, hokejbalová bránka, fúrik, prenášanie, šprint, drepy, kliky, bicykle a kolobežky, behom–skokom cez prekážky, policajné prekvapenie, hasičská štafeta, vedomostná súťaž, KPR, ošetrovanie zranenia), ktoré animátorsky zabezpečovali organizátori a študenti zo všetkých stredných škôl v Rožňave. Jednotlivé triedy súťažili o ceny, ktoré mali priamu súvislosť so zvýšením pohybovej aktivity (bowling v BOWLING CLUBE CÉDER na Štítickej ul. 36 v Rožňave, Športové potreby od Mgr. Miloša Kočtúcha z predajne MIKO-Športové potreby, voľný vstup na jeden extraligový zápas žien Basketbalového klubu od MBK Región Rožňava, športové popoludnie v Tenisovom klube Betliar s.r.o., jeden voľný vstup do bazéna v Hoteli Hrádok od SMZ - Služby, a.s. Jelšava, jeden voľný vstup do Mestskej krytej plavárne v Košiciach od Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a.s. a jeden voľný vstup na Letné kúpalisko v Rožňave od fy Brantner Gemer s. r. o.). Počas podujatia si mohli súťažiaci ale aj návštevníci Námestia baníkov zlepšiť náladu a kondíciu pri cvičení Zumbi. Pitný režim zabezpečovala Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Košice, závod Rožňava a občerstvenie pre animátorov Hypermarket Tesco v Rožňave. Pracovníci oddelenia podpory zdravia počas akcie poskytovali pre verejnosť služby všeobecného PCOPZ. Na akcii bolo vyšetrených **31** klientov (vyšetrenie cholesterolu, antropometrické, podielu telesného tuku prístrojom OMRON, u fajčiarov CO a % COHb vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer, meranie krvného tlaku a pulzu, individuálna intervencia pre každého vyšetreného klienta a zdravotno-výchovné materiály). V deň konania podujatia bola kvôli prípravám, bezpečnosti a zvýšeniu pohybovej aktivity obyvateľstva pre dopravu uzavreté celé Námestie baníkov.

9.2 ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU ALEBO “MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“.

V roku 2011 sa uskutočnili 3 výjazdy všeobecného PCOPZ. V Klube dôchodcov v Brzotíne bolo vyšetrených **14** seniorov, na Obecnom úrade v Kunovej Teplici bolo vyšetrených **12** seniorov a na Obecnom úrade v Plešivci pri príležitosti výročnej členskej schôdze Jednoty dôchodcov Slovenska bolo vyšetrených **20** seniorov. V rámci Týždňa mozgu 2011 sa na výročnej členskej schôdzi okresnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska, ktorá sa uskutočnila na Mestskom úrade v Rožňave, realizovali zdravotno-výchovné aktivity – prednáška, beseda a boli distribuované zdravotno-výchovné materiály vrátane dotazníkov k danej téme.

Prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál zameraný na dopravnú výchovu, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu do jednotlivých základných organizácií v okrese.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Na výchovu a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu sa využíva najmä zdravotno-výchovný materiál – letáky vlastnej réžie, ktoré sa distribujú na oddelenie gynekologicko-pôrodnícke, do gynekologických resp. prenatálnych poradní, do čakárni APL pre deti a dorast, do materských škôl, do súkromných jaslí a do predajne Detský svet v Rožňave.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Realizácia úlohy sa zabezpečovala podľa metodického usmernenia gestora a odborného garanta – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Jedna odborná pracovníčka sa 03.11.2011 zúčastnila seminára riešiteľov EHES na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Po materiálo-technickom zabezpečení sa projekt začal realizovať 23.11.2011. K 31.12.2011 bolo zo **70**-ich pozvaných klientov (1. listom, telefonicky a 2. listom) vyšetrených **25** t.j. **35,7** % respondentov. Zvyšní respondenti sa vyšetrenia nezúčastnili z dôvodu nesprávnej adresy, nezájmu, choroby resp. momentálneho pobytu v zahraničí. V plnení úlohy pokračujeme aj v roku 2012.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA – AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

Realizácia úlohy bola zabezpečovaná podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít. K 31.12. 2011 boli realizované aktivity pre príležitosti 16 významných dní a pri iných príležitostiach (Týždeň uvedomovania si mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Vyzvi srdce k pohybu, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších a Týždeň zdravia starších ľudí, Svetový deň potravy, Svetový deň diabetu, Medzinárodný deň bez fajčenia, Svetový deň boja proti AIDS). Pri realizácii úlohy sa uplatňovali všetky dostupné metódy a formy

zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a nástieniek umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava.

V rámci Svetového dňa srdca sa realizovala Kampaň MOST 2011 podľa logistických a organizačných pokynov Slovenskej nadácie srdca. Činnosť PCOPZ na Deň srdca bola nahlásená a vykonávaná 2 dni, t.j. 28.09.2011 a 29.09.2011.

28.09.2011 v čase od 08.00 do 13.00 sa aktivity vykonávali v PCOPZ na RÚVZ so sídlom v Rožňave. Činnosť odborne zabezpečovala odborná pracovníčka OPZ a asistovali jej 2 študentky zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave. Ďalší 5 študenti z uvedenej školy v uliciach mesta upozorňovali ľudí na možnosť bezplatného vyšetrenia a zároveň distribuovali zdravotno-výchovné materiály dodané zo Slovenskej nadácie srdca a leták vytvorený pracovníkmi oddelenia podpory zdravia. V tento deň bolo vyšetrených 15 klientov, u ktorých sa odobrala rodinná a osobná anamnéza, vykonalo sa meranie TK a pulzu, antropometrické vyšetrenie, vyšetrenie hladiny cukru, triglyceridov, hladiny celkového cholesterolu, hladiny HDL cholesterolu v krvi a výpočet LDL cholesterolu, zisťovalo sa množstvo telesného tuku, a u 3 sa zisťovalo množstvo CO vo vydychovanom vzduchu a stupeň závislosti na nikotíne sa zisťoval pomocou Fagestromovho dotazníka. Individuálna intervencia vrátane odovzdania ZV materiálu sa vykonala u všetkých vyšetrených klientov.

29.09.2011 v čase od 09.00 do 15.00 sa aktivity vykonávali vo vstupnej hale Mestského úradu v Rožňave. V tento deň bolo podobne ako v predchádzajúci deň vyšetrených 46 klientov, z toho 4 fajčiari.

V rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia sa realizovali aktivity s cieľom podpory zanechania fajčenia pre návštevníkov HM Tesco v Rožňave a v závode SCA Gemerská Hôrka spolu pre 30 fajčiarov.

V roku 2011 bolo celkovo realizovaných 227 zdravotno-výchovných aktivít k témam a termínom odporúčaných SZO a k iným príležitostiam.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 - 2015

Plnenie úlohy prebieha od 1. apríla 2011 na základe vypracovaného a schváleného „Programu podpory zdravia znevýhodnenej rómskej komunity na Slovensku na roky 2009 – 2015“. Činnosť a úlohy komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (ďalej len KPZV) sa zabezpečujú v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR k realizácii programu.

V okrese Rožňava program zabezpečujú tri KPZV, od 02.08.2011 do 31.12.2011 z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti KPZV-A len prostredníctvom 2 KPZV a v čase od 26.09.2011 do 01.11.2011 taktiež z dôvodu práceneschopnosti KPZV-A bola činnosť vykonávaná len 1 KPZV-K. Program sa realizoval v piatich rómskych osídleniach (Krásnohorské Podhradie, Slavošovce, Roštár, Dobšiná, Rejdová). V auguste 2011 sa uskutočnil výjazd PCOPZ do rómskej osady v Krásnohorskom Podhradí, kde bolo vyšetrených 19 klientov.

Činnosť KPZV je okrem vybraných rómskych osídlení orientovaná aj na školy a školské zariadenia, ktoré navštevujú deti z týchto rómskych osídlení. KPZV v rámci svojej činnosti spolupracujú aj s APL pre dospelých, s APL pre deti a dorast, s gynekológmi, so samosprávami miest a obcí a s terénnymi komunitnými pracovníkmi. KPZV týždenne vyhotovujú týždenný plán práce a správu o činnosti a mesačne predkladajú vedúcej oddelenia podpory zdravia správu o činnosti, ktorá sa odosiela na ÚVZ SR. Na začiatku a na konci obdobia plnenia programu bol podľa usmernenia gestora vykonaný zber údajov pre

hodnotenie efektivity práce KPZV. Pre zdravotníckych pracovníkov pracujúcich s marginalizovanými skupinami sa realizoval workshop zameraný na zlepšenie komunikácie zdravotníkov s týmito skupinami v oblasti prevencie srdcovocievnych ochorení..

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

Úloha sa v roku 2011 realizovala podľa usmernenia gestora. Pri realizácii úlohy sa uplatnili všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, článok v regionálnych novinách, informácia v infotexte káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese. Prihlášky do súťaže a aj zdravotno-výchovný materiál bol distribuovaný na miesta s najvyššou návštevnosťou obyvateľstva (zdravotnícke zariadenia, mestské a obecné úrady, obvodný úrad, lekárne, nákupné strediská a pod.). Na RÚVZ v Rožňave bolo doručených 37 účastníckych listov, ktoré boli odoslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

V roku 2011 sa zdravotno-výchovné aktivity zamerali na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti životného štýlu a zdravej výživy.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity boli zamerané aj na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia podpory zdravia, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o **503** obyvateľov okresu, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály zo zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s nadhmotnosťou a s obezitou bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti.

V rámci projektu zdravé pracoviská v SCA HP Gemerská Hôrka spracovali pracovníci odd. PPLaT zdravotnovýchovný materiál o zdravej výžive so zohľadnením pracovnej činnosti, výkonu zmenovej práce a veku v rámci projektu Health and Lifestyle PCE. V roku 2011 bolo v rámci činnosti PCOPZP realizované individuálne poradenstvo v 126 prípadoch (viď vyhodnotenie PaP z odd. PPLaT).

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 „Národný program podpory zdravia“ cieľ č. 3 – Zdravá výživa a cieľ č. 11 – Pohybová aktivita.

9.9 CINDI program SR

V rámci CINDI programu SR boli aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov. Naďalej sa realizovali individuálne a skupinové intervencie vo všeobecnom a špecializovaných PCOPZ.

V roku 2011 navštívilo všeobecné PCOPZ **503** klientov, z toho **174** t.j. **34,6 %** mužov a **329** t.j. **65,4 %** žien. Vo všeobecnom PCOPZ sú monitorované prioritné rizikové faktory životného štýlu klienta a je poskytované cieleňé poradenstvo podľa zhodnotenia zdravotného stavu. Vykonali sme intervenciu na optimalizáciu rizikových faktorov životného štýlu

obyvateľstva prostredníctvom výjazdov pracovníkov PCOPZ na vybrané pracoviská, do miest a obcí v okrese Rožňava. V roku 2011 bolo uskutočnených **20** výjazdov do **12 zariadení** s počtom vyšetrených klientov **357**.

Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl a do 9 stredných škôl a prostredníctvom zdravotno-výchovného materiálu. Naďalej sa realizovali kurzy samomerania krvného tlaku u 70 klientov, ktoré viedli odborné pracovníčky oddelenia podpory zdravia.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Úloha sa v prvom polroku 2011 realizovala využívaním interaktívnych zdravotno-výchovných metód na základných a stredných školách v oblasti týchto cieľov:

2. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
3. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení
4. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
8. Aktívne využívanie voľného času
9. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
10. Prevencia závislostí

Súčasne boli do jednotlivých školských zariadení na tieto témy distribuované články a zdravotno-výchovné materiály. V rámci programu Ovocie a zelenina do škôl sa vykonávali zdravotno-výchovné aktivity pre žiakov a rodičov v školských a predškolských zariadeniach a zároveň sa podľa metodického usmernenia realizoval aj zber údajov v rámci výstupného monitoringu.

10. Kontrola tabaku

Napriek anotácii úlohy pokladáme za potrebné uviesť, že riešeniu tejto úlohy je venovaná veľká pozornosť. Pracovníci odborných oddelení RÚVZ v rámci výkonu ŠZD v uplynulom roku realizovali spolu 605 kontrol dodržiavania zák. č. 377/ 2004 Z.z.: HŽPaZ – 181, PPLaT – 234, HVBPaKV – 52, HDaM – 95 a Epidem. – 83. Len v jednom prípade bola udelená bloková pokuta vo výške 20 € Hlásenia sú v pravidelných mesačných intervaloch zasielané na ÚVZ SR.

V júni 2011 sa odborná pracovníčka oddelenia podpory zdravia zúčastnila tematického kurzu, organizovaného Slovenskou zdravotníckou univerzitou. Kurz bol zameraný na prevenciu fajčenia a alkoholizmu vo výchove k zdraviu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného akčného plánu pre životné prostredie a zdravie Slovenskej republiky IV (National action plan for environment and health – NEHAP IV)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Popis výsledkov

- *V rámci monitoringu sledujeme kvalitu vody vo všetkých verejných vodovodoch v okrese Svidník a Stropkov,*

V tomto roku bolo odobratých 141 vzoriek vôd z verejných vodovodov v okrese Svidník a Stropkov so zameraním na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia. Ani v jednej vzorke neboli prekročené ťažké kovy a dusíkaté látky. V roku 2011 nedošlo k zhoršeniu zdravia obyvateľov v okresoch Svidník a Stropkov v dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody, nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení, ani dusičnanová alimentárna methemoglobinémia.

- *monitorujeme prírodné kúpaliská v rekreačnej oblasti Veľká Domaša – lokalita Valkov a Tíšava.*

Počas kúpacej sezóny bolo odobratých po 8 vzoriek z každého prírodného kúpaliska, vyšetrených bolo 282 ukazovateľov. Odber vykonával RÚVZ so sídlom vo Svidníku na základe objednávok prevádzkovateľov prírodných kúpalísk. V mesiaci august sme uskutočnili odber makrofytov z obidvoch prírodných kúpalísk. Výskyt vodného kvetu v RO Veľká Domaša nebol zistený. K hromadnému výskytu ochorenia návštevníkov v súvislosti s pobytom alebo kúpaním v areáloch kúpalísk nedošlo.

- *sledujeme kvalitu bazénovej vody*

V meste Svidník a Stropkov sú v prevádzkach počas LTS len kúpaliská s netermálnou vodou. Letné kúpalisko v Stropkove tvorí plavecký bazén a detský bazén do 3 rokov. Na Letnom kúpalisku vo Svidníku bolo v prevádzke všetkých 5 bazénov – oddychový bazén s umelými vlnami, dojazdový bazén pre tobogán, detský bazén do 3 rokov, relaxačný a plavecký bazén, ktorý je rozdelený na 3 časti – plaveckú, neplaveckú a neplaveckú s toboganom. Prevádzkovatelia si na RÚVZ so sídlom vo Svidníku formou objednávok zabezpečili sledovanie kvality vody. V dojazdovom bazéne bola prekročená MH v ukazovateli *Pseudomonas aeruginosa* />150 KTJ/100ml/ - uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov – zákaz využívania vody na kúpanie. Vo vzorke vody odobratej z relaxačného bazéna dňa 4.8. 2011 prekročená MH v ukazovateli *Pseudomonas aeruginosa* /2 KTJ/100ml/, v opakovanej vzorke odobratej dňa 11.8.2011 prekročená MH v ukazovateli črevné enterokoky /49 KTJ/100ml/. Na základe zistených skutočností bola prevádzkovateľovi uložená pokuta.

- *V rámci regionálnej úlohy „Pramene – sledovanie kvality vody z prameňov, ktoré obyvatelia hromadne využívajú na pitné účely“ sledujeme kvalitu vody v takýchto prameňoch*
V okrese Svidník v roku 2011 bolo odobratých 17 vzoriek. Vzorky vody z prameňov Dubová, Vyšný Orlík, odpočívadlo - smer Mestisko, Svidník – záhradkárska oblasť, Šarišský Štiavnik vyhovovali požiadavkám na kvalitu pitnej vody vo všetkých sledovaných ukazovateľoch. Vo vzorkách vody z prameňa Svidník - Pod cerkvou, Čierna hora, Radoma,

Nová Polianka boli prekročené mikrobiologické ukazovatele /Koliformné baktérie, Kultivovateľné mikroorganizmy, enterokoky, E.coli/. V okrese Stropkov v roku 2011 boli odobratých 8 vzoriek vôd z prameňov Sitník, Gribov, Staškovce a Bukovce. Vo vzorkách vôd boli prekročené najvyššie medzné hodnoty v ukazovateli koliformné baktérie, ale aj enterokoky alebo Escherichia coli,.

- Zvyšuje sa úroveň informovanosti obyvateľstva o význame pitnej vody a vody na kúpanie /v rámci Svetového dňa vody články v regionálnej tlači, letáky a prednášky o pitnej vode, informácie na webovej stránke/

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Cieľ

Urobiť prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. Vytipovať verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

Popis výsledkov

Pri plnení tejto úlohy sa postupuje podľa pokynov ÚVZ SR. V roku 2011 sa spracovávali tabuľky o prehľade verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru, o dezinfekcii pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov a o dezinfekcii pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie

Cieľ

Úpravou a doplnením funkčnosti *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* prispôbiť systém novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii a požiadavkám v oblasti informovania, zefektívniť a zlepšiť prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie na všetkých úrovniach. V súvislosti s reportingovými povinnosťami Slovenska voči EK zabezpečiť plnenie požiadaviek európskej smernice č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie a automatickým spracovaním dát predísť chybovosti poskytovaných údajov.

Popis výsledkov

V roku 2008 bol na všetkých úradoch verejného zdravotníctva uvedený do prevádzky *Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie*, ktorý zefektívnil prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie. Systém zaviedol jednotný postup nielen pri vkladaní a sumarizácii údajov o vode na kúpanie a kúpaliskách, ale aj pri spracovaní údajov, vyhodnotení dát, aktualizácii stavov kúpalísk počas kúpaciej sezóny a vypracúvaní hodnotiacich správ. Systém prispel k výraznému urýchleniu poskytovaniu informácií verejnosti a médiám a bol prvým krokom k systematizácii zberu, spracovania, zdieľania a zverejňovania informácií o kvalite vody na kúpanie v SR.

V roku 2011 boli v rámci IS spracované a zverejnené tieto výstupy

- *Zoznam vôd vhodných na kúpanie pred začiatkom LTS* – pred začiatkom kúpaciej sezóny podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES,

- *Správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS – pred jej začiatkom*
- *Aktualizácia stavu kúpalísk počas LTS – vždy v týždňových intervaloch vo štvrtok),*
- *Aktuálny stav kúpalísk, ich vody na kúpanie a prevádzky – priebežne počas celej kúpacej sezóny*
- *Správa o vyhodnotení LTS*

1.10 Posilnenie implementovania HIA (Health Impact Assessment) v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ SR.

Cieľ

Posilnenie odbornosti zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie. Zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov hodnotenia dopadov na zdravie pri rozhodovaní na národnej a regionálnej úrovni vydaním vyhlášky MZ SR, ktorá upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Popis výsledkov

Hodnotenie dopadov na zdravie je v SR zákonnou požiadavkou na základe novely zákona č. 355/2007 Z.z. s účinnosťou od 1. januára 2011. Postupy orgánov verejného zdravotníctva pri uplatňovaní tejto pôsobnosti sú upravené metodickým usmernením ÚVZ SR Hlavného hygienika SR. HIA sa požaduje pri predkladaní návrhov strategických dokumentov a činností podliehajúcich posudzovaniu ich vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia podľa prílohy č. 1 k zákonu č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 24/2006 Z.z.) a činností podliehajúcich posudzovaniu ich vplyvu na životné prostredie podľa prílohy č. 8 k zákonu č. 24/2006 Z.z. V roku 2011 boli vyplnené 2 pre-skríningové nástroje, požadovala sa 1 HIA pre Bioplynovú stanicu Lodomírova.

Regionálna úloha:

Pramene – sledovanie kvality vody z prameňov, ktoré obyvatelia hromadne využívajú na pitné účely

Cieľ : Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia hromadne využívajú na pitné účely.

Popis výsledkov:

V roku 2011 bolo v okrese Svidník odobratých 17 vzoriek vôd z prameňov a to v obciach Radoma, Dubová, Vyšný Orлік /prameň pri lese, smer Kečkovce/, Šarišský Štiavnik, Nová Polianka, odpočívadlo - smer Mestisko a 3 pramene v meste Svidník – Čierna hora, Pod cerkvou a Záhradkárska oblasť. V okrese Stropkov bolo odobratých 8 vzoriek a to v obciach Gribov, Staškovce, Bukovce a Stropkov – Sítniky.

Pramene v obci Šarišský Štiavnik, Dubová, Radoma, Gribov, Staškovce sú zaradené medzi minerálne pramene. Minerálny prameň v obci Šarišský Štiavnik je na základe Referenčného centra pre ochranu a rozvoj prírodných liečebných kúpeľov a prírodných liečivých a minerálnych stolových vôd v SR možné zaradiť medzi vody stredne mineralizované, hydrogénuhličitanovo-sodné. Nachádza sa v areáli detskej ozdravovne. Ďalší prameň minerálnej vody sa nachádza vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150 m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody sa nachádza aj asi 20 m od štátnej cesty medzi obcami Radoma a Šarišský Štiavnik. Je intenzívne využívaný

okoloidúcimi motoristami ako aj obyvateľmi okolitých obcí na pitné účely. Voda sa odoberá ručnou pumpou. Odtok je voľne na terén, preto okolie prameňa je rozbahnené.

V okrese Stropkov sa prameň minerálnej vody sa nachádza asi 1,5 km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30 m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v obci Staškovce. Prameň je obrastený krovím, neupravený, málo využívaný. Voda voľne steká na terén.

Vzorky vody z prameňov Dubová, Vyšný Orlík, odpočívadlo - smer Mestisko, Svidník – záhradkárska oblasť, Šarišský Štiavnik vyhovovali požiadavkám na kvalitu pitnej vody vo všetkých sledovaných ukazovateľoch. Vo vzorkách vody z prameňa Svidník - Pod cerkvou, Čierna hora, Radoma, Nová Polianka boli prekročené mikrobiologické ukazovatele /Koliformné baktérie, Kultivovateľné mikroorganizmy, enterokoky, E.coli/. V okrese Stropkov v roku 2011 boli odobratých 8 vzoriek vôd z prameňov Sitník, Gribov, Staškovce a Bukovce. Vo vzorkách vôd boli prekročené najvyššie medzné hodnoty v ukazovateli koliformné baktérie, ale aj enterokoky alebo Escherichia coli,.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V dozorovaných okresoch evidujeme k 31.12.2011 v programe ASTR 168 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, a to v 10 organizáciách okresu Svidník a 7 organizáciách okresu Stropkov. Evidencia v programe sa pravidelne aktualizuje - na základe návrhu zamestnávateľov a predložených výsledkov meraní sa vyhlasovali nové rizikové práce, kde boli zamestnanci zaradení do kategórie rizika v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm.m) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení

niektorých zákonov 4 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, všetky v okrese Svidník, a to:

- 1/ Metal Container, a.s., Svidník, rizikový faktor-hluk, kategória 3 a 4;
- 2/ Rikostav Container, s.r.o., prevádzka Gíraltovece, rizikový faktor-hluk, pevný aerosól zo zvárania, kategória 3;
- 3/ DREVOKAP s.r.o., Kapišova, rizikový faktor-hluk, kategória 3;
- 4/ p.Adamečko, Šarišský Štiavnik, rizikový faktor-hluk, kategória 3.

Súčasne boli prehodnotené vydané rozhodnutia o určení rizikových prác v 3 organizáciach, kde došlo k zrušeniu rizikových prác a vyradeniu z evidencie:

- 1/ Domov sociálnych služieb Stropkov, rizikový faktor-psychická pracovná záťaž, kategória 3 - pri hodnotení rizika z expozície zamestnancov psychickou pracovnou záťažou sa vychádzalo z údajov zaznamenaných v protokole o hodnotení psychickej záťaže z hľadiska úrovne pracovných podmienok na pracovisku, z hodnotenia psychickej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia a zhodnotenia technických a organizačných opatrení na ochranu zdravia, ktoré vypracovala pracovná zdravotná služba PaLS s.r.o., Budovateľská 50, 080 01 Prešov;
- 2/ Poliklinika Gíraltovece ILB s.r.o., Gíraltovece, rizikový faktor-biologické faktory, kategória 3 - bol predložený prevádzkový poriadok a posudok o riziku pre prácu s biologickými faktormi na pracovisku TARCH, ktoré vypracovala pracovná zdravotná služba BALSAM, s.r.o., 086 11 Komárov 95, pri hodnotení rizika z expozície zamestnancov biologickým faktorom sa vychádzalo z charakteru a spôsobu vykonávania pracovných činností;
- 3/ p.Kundrát, Havaj, rizikový faktor-hluk, kategória 3 - bol predložený prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti v expozícii hluku a posudok o riziku na pracovisku Výroba a predaj nealkoholických nápojov v obci Havaj, ktoré vypracovala pracovná zdravotná služba Vranovská nemocnica, n. o., M. R. Štefánika 187/177 B, 093 27 Vranov nad Topľou, pri hodnotení rizika z expozície zamestnancov hlukom sa vychádzalo z objektivizácie hluku, ktoré bolo vykonané odborne spôsobilou osobou na meranie hluku.

V roku 2011 vydal RÚVZ so sídlom vo Svidníku 5 rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, nakoľko činnosti vykonávané v prevádzkach si vyžadujú objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia.

V priebehu roku 2011 sme obdržali 5 žiadostí o sprístupnenie informácií o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O tieto služby nás požiadali: ING TATRY SYMPATIA Bardejov, J. Štefanec Košice, Občianske združenie Liga proti bezpráviu Bratislava, PZS s.r.o. Banská Bystrica a PZS5 s.r.o. Michalovce.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sa kontrolovalo aj vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, objektivizácia faktorov pracovného prostredia a vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku. Na všetkých pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, sa zamestnanci podrobujú lekárskeho preventívneho prehliadkam v intervale určenom zákonom, sú vykonané objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, kde sú súčasne vypracované a schválené prevádzkové poriadky a posudky o rizikách pre jednotlivé faktory (hluk, pevný aerosól zo zvárania, pevný aerosól s prevážne dráždivým účinkom).

V roku 2011 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2011 - podľa kategórie rizikového faktoru a podľa faktorov (1. stupeň):

Rizikový faktor	počet exponovaných pracovníkov					
	spolu		3. kat.		4. kat.	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologické faktory	2	2	2	2	0	0
Hluk	161	10	150	10	11	0
Chemické látky a zmesi	34	3	34	3	0	0
Vibrácie	7	0	7	0	0	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2011 - rizikové faktory (okrem chemických látok a zmesí) podľa kategórie rizikového faktoru (2.stupeň):

Rizikový faktor	počet exponovaných pracovníkov					
	spolu		3. kat.		4. kat.	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologické faktory - tuberkulóza	2	2	2	2	0	0
Hluk premenný	161	10	150	10	11	0
Vibrácie pôsobiace na ruky	7	0	7	0	0	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2011 - podľa kategórie rizík faktoru a podľa faktorov (chemické látky) 2.stupeň:

Nie je evidovaná žiadna chemická látka kategórie 4

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2011 - chemické látky a zmesi podľa kategórie rizikového faktoru (3.stupeň):

Rizikový faktor	počet exponovaných pracovníkov					
	spolu		3. kat.		4. kat.	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Cytostatiká	3	3	3	3	0	0
Xylén	2	0	2	0	0	0
Zváranie-prach, dym zo zvarovania – neobalené elektródy	3	0	3	0	0	0
Zváranie-zmes dymov zo zvarovania bez bližšieho určenia	26	0	26	0	0	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2011 - podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (1.stupeň):

Prevažujúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		spolu		3. kat.		4. kat.	
Kód	Názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
C	Priemyselná výroba	156	10	145	10	11	0
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	2	0	2	0	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	5	5	5	5	0	0
	Spolu	168	15	157	15	11	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2011 - podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (2.stupeň):

Prevažujúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		spolu		3. kat.		4. kat.	
Kód	Názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	24	0	23	0	1	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	52	0	48	0	4	0
26	Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	39	10	33	10	6	0
28	Výroba strojov a zariadení i.n.	39	0	39	0	0	0
31	Výroba nábytku	2	0	2	0	0	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	7	0	7	0	0	0
86	Zdravotníctvo	5	5	5	5	0	0
	Spolu	168	15	157	15	11	0

K 31.12.2011 je v riziku evidovaných v okrese Svidník a Stropkov 168 zamestnancov, z toho 15 žien. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa výstupov v porovnaní s predchádzajúcim rokom má klesajúcu tendenciu. Celkovo došlo k zníženiu exponovaných zamestnancov o 37, z toho 41 žien (v roku 2010 bolo exponovaných 205 osôb, z toho 56 žien).

Najzávažnejším škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je nadmerný hluk, ktorým je exponovaných 161 zamestnancov. Ďalšie škodlivé faktory práce a pracovného prostredia sú chemické látky a zmesi, vibrácie a biologické faktory. Z chemických látok a zmesí sú zamestnanci najviac exponovaní s zmes dymov zo zvárania bez bližšieho určenia v počte 26 osôb (PSS SVIDNÍK, a.s. a KOVO SIPOX a.s. Stropkov), nasledujú cytostatiká (Nemocnica arm. gen. L. Svobodu Svidník, n.o.) a prach, dym zo zvárania - neobalené elektródy (RIKOSTAV CONTAINER, s.r.o. Giraltovce) v počte 3 osoby a nakoniec xylén v počte 2 osoby (KOVO SIPOX a.s. Stropkov).

Pri sledovaní exponovaných zamestnancov podľa prevažujúcej činnosti podniku bolo najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priemyselnej výrobe (156 zamestnancov, z toho 10 žien), zároveň evidujeme aj najvyšší podiel rizikovej práce žien v danom ekonomickom odvetví (10 žien).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí

K 31.12.2011 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva vykonali 55 previerok v okrese Svidník a Stropkov v rámci štátneho zdravotného dozoru, kde sa zamerali na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č.300/2007 Z. z.. Kontroloval sa najmä predaj, používanie, evidencia a skladovanie toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí, predloženie posudku o riziku a prevádzkového poriadku na schválenie orgánom verejného zdravotníctva, preukázanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

Najčastejšie zisťovanými nedostatkami pri výkone ŠZD boli nevypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku, kde sa uvedené nedostatky riešili určením termínov na ich odstránenie.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku schválilo 37 prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom, kde až v 32 prípadoch účastníci konania súčasne s uvedením priestorov do prevádzky predkladali a žiadali aj o súhlas k schváleniu prevádzkového poriadku. Vo väčšine prípadov bol prevádzkový poriadok pred schválením konzultovaný a upravený. Kontrolované posudky rizika boli vypracované v akceptovateľnej forme.

Údaje o počte vydaných osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými chemickými látkami a zmesami, na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie pre dozorované okresy je vedený v centrálnom registri odborne spôsobilých osôb na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V poľnohospodárskych objektoch-v rastlinnej výrobe sa sledovalo používanie prípravkov na ochranu rastlín, ich skladové priestory, príp. vykonávanie postrekových prác a osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými chemickými látkami a zmesami. Organizácie uprednostňujú nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, t.j. nevytvárajú si skladové zásoby, príp. sa zabezpečuje chemická ochrana rastlín dodávateľským spôsobom. Väčšina poľnohospodárs-

nych fariem v oblasti rastlinnej výroby prešla na ekologické poľnohospodárstvo, t.z. nepoužívajú žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín, žiadne postrekové práce.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bolo k 31.12.2011 doručených 7 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali firma CSS – Slovakia, a.s. Veľký Šariš a DDD STAR, s.r.o. Zeleneč (deratizácia a dezinfekcia v obchodných reťazcoch v meste Svidník a Stropkov), Asanarates s.r.o. Košice (deratizácia a dezinfekcia v Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb Svidník), DERATEX-eko, s.r.o. Košice (deratizácia a dezinfekcia priestorov Nemocnice arm. gen. L. Svobodu Svidník, n.o.).

V mesiaci november sme vykonali ŠZD zameraný na používanie dichlórmetánu (DCM) ako zložky odstraňovačov náterov v koncentráciách 0,1 % hmotn. a vyšších v autoservisných dielňach – lakovníach. Kontrolou nebolo zistené používanie výrobkov s obsahom DCM.

K 31.12.2011 neboli zamestnancami odd.PPL riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Mieru poznania zdravotných rizík zamestnancov z expozície chemickým faktorom sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Celkovo bolo rozdanych 47 dotazníkov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v okrese Svidník zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu, n.o. Svidník, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie. Ide o 3 osoby, ktoré pacientom podávajú cytostatiká v ampulkách intravenozne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek za rok 2011 bol 1196, čo je oproti roku 2010 nárast o 48 ampuliek. Zároveň boli podávané cytostatiká aj formou tabliet, a to v počte 10 970 ks, čo oproti roku 2010 predstavuje nárast o 110 ks. Medzi používané cytostatiká patria: tablety – Litaril, Xeloda, Megesin, Sutent, Tarceva; ampulky – Erbitux, Avastin, Vincristin, Gemzar, CA-folinát, 5-fluorouracil, Endoxan, Campto, Taxotere, Bleocin, Carboplatina, Cisplatina, Oxaliplatina, Vectibix, Etoposid, Velcade.

V roku 2011 sme štátny zdravotný dozor zamerali aj na kontrolu dodoržievania povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Previerky boli vykonané v drevospracujúcich prevádzkach – stolárskych dielňach, pílach, kde vzhľadom na pretrvávajúcu nelichotivú ekonomickú situáciu niektoré drevoprevádzky prerušili a neobnovili svoju podnikateľskú činnosť. V súčasnosti evidujeme 6 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci exponovaní predovšetkým tvrdým drevom, vo všetkých bola vykonaná objektivizácia prachu v pracovnom prostredí – limity v norme.

Databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia/kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. zákona č. 67/2010 Z. z.	Počet exponovaných h		Výsl. merania/ množstvo spotrebovanýc h látok/rok**
			celkom / ženy		
Nemocnica arm. generála L.Svobodu, n.o. Svidník – onkologická ambulancia	cytostatiká	proces s r.ch.k.	3	3	1196 – amp. 10 970 ks – tabl.

Zároveň RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo 5 rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, nakoľko činnosti vykonávané v prevádzkach si vyžadujú objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia – aj práca s tvrdým drevom (v štádiu riešenia).

Ďalej sme sa v roku 2011 pri výkone ŠZD zameriavali pri manipulácii s azbestovými materiálmi na dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia ustanovených Nariadením vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

V roku 2011 nás firma RONAR, s.r.o. Košice požiadala o súhlas na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb - odstraňovanie odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách - z bytového domu na Ul. Bardejovskej vo Svidníku a na Ul. Československej armády vo Svidníku. Táto firma vykonáva sanáciu osobami s odbornou spôsobilosťou, zabezpečuje minimálnu kontamináciu sanovaných priestorov určených na bývanie azbestovými vláknami a pri búracích prácach používa schválené technické zariadenia a bezpečné pracovné postupy. Dňa 13.12.2011 sme obdržali záverečnú správu odbornej demontáže azbestu na Ul. Československej armády vo Svidníku, súčasťou ktorej bol aj protokol z merania koncentrácií azbestových vlákien v ovzduší v bytovom dome vykonaný dňa 06.12.2011 s výsledkom – kritéria úspešnosti sanácie azbestu splnené.

Záverečnú správu odbornej demontáže azbestu na Ul.Bardejovskej sme ešte neobdržali.

Pri výkone ŠZD boli zistené aj porušenia povinností ustanovených § 41 zákona č. 355/2007 Z. z., a to odstraňovanie azbestových materiálov bez splnenia povinnosti vyplývajúcej z uvedeného zákona - nepredloženie návrhu na odstraňovanie azbestu pred začiatkom výkonu práce. Za neoprávnené odstraňovanie azbestových materiálov sa začalo správne konanie vo veci vydania rozhodnutia o uložení pokuty – konanie so spoločnosťou v súčasnosti prebieha.

V novembri 2011 sme vykonali ŠZD v obci Šarišský Štiavnik z dôvodu oznámenia na nebezpečné nakladanie s azbestovým odpadom. Ohliadkou však bolo zistené, že odstraňovanie strešnej krytiny z AZC materiálu bolo vykonané svojpomocne (fyzickou osobou). Oznámenie spolu so záznamom šetrenia boli odstúpené orgánom príslušným na vybavenie.

V priebehu roku sme poskytovali konzultácie a usmerňovali zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, azbestu. Pri výkone ŠZD sme overovali u zamestnávateľov dodržiavanie ustanovení platnej legislatívy, u

zamestnancov formou kontrolných listov mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom. Z dotazníkov vieme, že o vplyve práce a pracovných podmienok na zdravie sa dozvedeli predovšetkým z časopisov, z kníh, od zamestnávateľa, účasťou na školeniach. Zároveň zamestnávateľ poskytuje osobné ochranné pracovné prostriedky ako aj školenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi.

Oznámenia o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest a výkon štátneho zdravotného dozoru podľa NV SR č. 253/2006 Z. z.	Počet
Oznámenia o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest	2
Kontrola – miestne zisťovanie (ukončená záznamom) vykonaná po oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest	2

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V apríli 2011 Domov sociálnych služieb v Stropkove požiadal o prehodnotenie kategórie rizikových prác v rizikovom faktore psychická pracovná záťaž, ktorá bola zaradená do 3.kategórie rizika.

Pri hodnotení rizika z expozície zamestnancov psychickou pracovnou záťažou sa vychádzalo z údajov zaznamenaných v protokole o hodnotení psychickej záťaže z hľadiska úrovne pracovných podmienok na pracovisku, z hodnotenia psychickej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia a zhodnotenia technických a organizačných opatrení na ochranu zdravia, ktoré vypracovala pracovná zdravotná služba PaLS s.r.o., Budovateľská 50, 080 01 Prešov. Na základe hodnotenia rizík došlo k preradeniu prác v profesiách vedúca sociálneho úseku – sociálny pracovník v priamom kontakte s klientom, sociálny pracovník v priamom kontakte s klientom, ergoterapeut, vedúca opatrovateľského úseku-zdravotná sestra, zdravotná sestra, opatrovateľka z 3.kategórie rizika do 2.kategórie.

Z uvedeného dôvodu psychickú pracovnú záťaž ako rizikový faktor nevidujeme na žiadnom pracovisku v dozorovaných okresoch.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

K 31.12.2011 bolo NsP Prešov, oddelenie pracovného lekárstva a klinickej toxikológie hlásené 1 podozrenie na chorobu z povolania z položky 29 „Zoznamu“ .

Prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29 v rokoch 2000-2011:

Rok	Organizácia	Profesia
2011	I.C.A. s.r.o. Svidník	krajčírka
2010	Nemocnica arm. gen. L. Svobodu Svidník, n.o.	masér
2009	Lisovňa plastov Veľkrop	robotníčka
2008	MOTYKA Stropkov MIJA Oľšavka AGROSTAV Stropkov Detský domov Svidník	robotníčka murár údržbár, vodič kuchárka
2007	TESLA a.s. Stropkov	robotníčka
2006	KOVO SIPOX a.s. Stropkov TESLA a.s. Stropkov	zámočník robotníčka
2005	KOVO SIPOX a.s. Stropkov Potravínárske strojárne Svidník, a.s. Svidník	robotník klampiar
2004	ALFASTAV, Stropkov LIGE Kuková	zámočník robotník
2003	-	-
2002	Lesy SR, š.p., OZ Bardejov, LS Giraltovce	piliar
2001	LS Stropkov GIRA Giraltovce LS Giraltovce	lesný robotník klampiar piliar
2000	TESLA a.s. Stropkov	robotník

Prešetrenia z položky č.29 sa vykonávajú od roku 2000. Počet prešetrených prípadov má kolísavú tendenciu, nárast evidujeme v roku 2008, kde boli prešetrované 4 prípady z uvedenej položky, v posledných troch rokoch sme prešetrovali po jednom prípade.

Pri prešetrovaní podozrenia na CHZP najväčším problémom je získať potrebné podklady z firiem, v ktorej prešetrovaný pracoval a ktorá už ukončila svoju činnosť. Údaje sa získavajú len od prešetrovanej osoby a tým nie je možné overiť ich pravdivosť.

Ďalším problémom je poskytovanie rozdielnych údajov od zamestnávateľa a od prešetrovaného, v takom prípade len veľmi ťažko môžeme vysloviť jednoznačný názor na priamu súvislosť medzi ochorením a vykonávanou prácou.

V súčasnosti je najväčším problémom to, že pri šetrení sa zistí, že spoločnosť registrovaná v SR zamestnáva ľudí na výkon prác v zahraničí – nie je možné zistiť pracovné podmienky na pracovisku.

Kópie z prešetrení sa zasielajú na Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava.

V dozorovaných okresoch nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

K 31.12.2011 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva neprešetrovali žiadne podozrenia na ochorenie chrbtice.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky a režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami, ktorí vykonávajú prácu so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny t.j. viac ako 4 hodiny denne a plnenie povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľov z Nariadenia vlády SR č.276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Bol vykonaný štátny zdravotný dozor v zariadeniach, kde zamestnanci vykonávajú prácu so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny - kancelárie, internetové miestnosti (aj v súvislosti s podaním žiadosti). Išlo celkovo o 64 zariadení, z toho 24 zariadení už existujúcich. Súčasne zamestnanci vyplňovali dotazníky informovanosti zamestnancov - celkovo bolo vyplnených 51 dotazníkov - z ktorých vyplynulo, že o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia a o ochrane zdravia pri práci sú lepšie informovaní zamestnanci spoločností, ktoré sú prevádzkované dlhšiu dobu. V novovzniknutých prevádzkach vedomosti o právnych predpisoch boli slabé. Ďalej sa zistilo, že:

- väčšina respondentov mala vedomosti o vplyve ich práce a pracovných podmienok so ZJ na zdravie,

- respondenti by uprednostnili spôsob získavania informácií účasťou na školeniach,

- všetci zamestnanci majú možnosť prerušiť prácu so ZJ v určených časových intervaloch.

Sankcie neboli uložené.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Cieľ

Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

V roku 2011 sme sa zapojili do plnenia tejto úlohy. V rámci štátneho zdravotného dozoru sa vykonalo vyplnenie špeciálneho dotazníka a súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v prípravkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov.

Previerka bola vykonaná v TESLA a.s. Stropkov, ktorá je následným užívateľom. Pri previerke nám boli predložené karty bezpečnostných údajov, kde bolo zistené, že v dvoch prípadoch-kartách nie je slovenský preklad. Po upozornení bol tento nedostatok odstránený. Vyplnený dotazník bol zaslaný v elektronickej forme na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR v roku 17. decembra 2008.

Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

V roku 2011 bola úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ vo Svidníku. Sledovanie sa uskutočnilo u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre ľahkú prácu v celkovom počte klientov 80, z toho ženy v dvoch vekových kategóriách (20 + 20 klientov) a muži v dvoch stanovených vekových kategóriách (20 + 20 klientov).

Získané údaje boli odd. HV spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie.

Pre sledovanie výživových faktorov bol použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bol použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii.

Plnenie :

Celkovo bolo vyšetrených 80 klientov. Sumárne výsledky boli zaslané na gestorské pracovisko RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie. Výber cieľovej skupiny bol dobrovoľný u mužov a žien, pracujúci boli zamestnancami ZŠ a u mužov prevažne z prevádzok so zameraním na ľahkú prácu z okresu Svidník.

Z hodnotenia antropometrických ukazovateľov vyplýva, že ľahko pracujúce ženy ako aj muži vo vekovej kategórii 19 -34 rokov sú v porovnaní s vekovou kategóriou mužov a žien 35 – 54 ročných na tom lepšie v hodnotení BMI a WHR . Normálnu telesnú hmotnosť má 85% žien a 90% mužov, WHR až 100% žien a 45% mužov v mladšej vekovej skupine.

Vyšší výskyt zvýšených hodnôt biochemických rizikových faktorov sledujeme u mužov a žien vo vekovej kategórii 35 – 59 rokov. Avšak v uvedenej vekovej skupine majú muži lepšie hodnoty HDL cholesterolu ($\geq 1,2$ /mmol/l) ako v mladšej vekovej kategórii. Hodnoty systolického tlaku <140 a diastolického tlaku krvi <90 sú uspokojivé u oboch vekových kategórií.

V porovnaní s minulým rokom sú výsledky jednotlivých biochemických parametrov podstatne horšie u žien ako aj u mužov v oboch vekových kategóriách.

Pri hodnotení dotazníkov o spotrebe potravín: prevláda bežná strava, len jeden muž – mladšia skupina označil, že má inú ako bežnú stravu. V počte jedál prevláda u oboch skupín žien a u skupine starších mužov 3x denne a u skupine mladších mužov 4x denne. Spotreba potravín z dotazníkov vyplýva, že naďalej pretrváva nízka spotreba nízkotučných a kyslomliečnych výrobkov, frekvencia konzumácie výživových doplnkov s jódom, konzumácia morských rýb- resp. výrobky z rýb. Z dotazníkov o pohybovej aktivite a životospráve sa zistilo, že prevažná časť respondentov vykázala, že pohybu sa venuje málo len 2-3 hodiny týždenné a pri hodnotení životosprávy uviedli, že je uspokojivá. Pri hodnotení výživových faktorov sa zistilo, nedostatočný príjem vit. C, vlákniny u všetkých skupinách, zvýšený príjem NaCl u všetkých skupinách.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Plnenie :

Celkovo v roku 2011 bolo odobratých 30 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete v okresoch Svidník a Stropkov. Hodnoty neboli prekročené / 14 vzoriek odobratých z dovozu

a 16 vzoriek domáca produkcia/. Sumárne výsledky boli zaslané na gestorské pracovisko RÚVZ Košice na ďalšie spracovanie.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Anotácia:

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovoleniek „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

Plnenie :

Plnenie tejto úlohy oddelenie hygieny výživy nemá na rok 2011 len v prípade mimoriadnej udalosti.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Anotácia:

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentáciu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Plnenie :

V roku 2011 bola odobratá 1 vzorka melamínová naberačka. Vzorka bola odobratá z distribučnej siete v meste Svidník. Podľa laboratórnych výsledkov nami odobratá vzorka vyhovela Potravinovým kódexom SR- Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Zároveň bola vykonaná kontrola zameraná na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Boli predložené všetky potrebné písomné dokumenty.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľ

kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Plnenie :

Plnenie tejto úlohy oddelenie hygieny výživy nemá na rok 2011 len v prípade mimoriadnej udalosti.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Plnenie

V roku 2011 bola úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ vo Svidníku. Monitoring sa uskutočnil u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre ľahkú prácu v celkovom počte klientov 80, z toho ženy v dvoch vekových kategóriách (20 + 20 klientov) a muži v dvoch stanovených vekových kategóriách (20 + 20 klientov). Výber cieľovej skupiny bol dobrovoľný, pracujúci boli zamestnancami ZŠ, klienti poradného centra RÚVZ Svidník a pracujúci firmy Metal-Contajner Svidník. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok / E104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín/ na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Nami odobraté 2 vzorky na stanovenie obsahu prídavných látok, ktoré boli najčastejšie uvádzané v dotazníkovi / nealkoholický nápoj

sýtená limonáda orange a cukrovinky doxy-roxy - laboratórne bola potvrdená prítomnosť sledovaných prídavných látok / E104 chinolínová žltá - < 3,85mg/kg, E 129 allura červená AC - < 6,11 mg/kg, E 124 košenilová červená A – 9,29mg/kg, E 102 tartrazín - < 4,03mg/kg/. Získané údaje boli spracované a v požadovanej forme zaslané gestorskému pracovisku na ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

Pre sledovanie výživových faktorov bol použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bol použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii. 24 hodinový dotazník spotreby potravín /nápojov/2x/: jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa, týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín

7.3 Minerálne a pramenité balené vody

Cieľ

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
- overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd,
- kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti

Anotácia

Potravinový dozor nad kvalitou minerálnych a pramenitých balených vôd pri ich plnení a pri skladovaní a predaji v obchodnej sieti.

Druhy vôd

Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé

Plnenie

Celkovo bolo odobratých 10 vzoriek 1,5 balenia / minerálne vody /z obchodnej siete v okrese Svidník a Stropkov, všetky nami odobraté vzorky boli vyhovujúce.

7.4 Radiačne ošetrené potraviny

Cieľ

- monitoring radiačne ošetrených potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
- monitoring radiačne ošetrených potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín dovážaných z tretích krajín
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarovania potravín

Anotácia

Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radiačne ošetrenými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín.

Druhy potravín

Rôzne druhy nebalených orechov, hydínové mäso z dovozu z 3.krajín, morské živočíchy, syry z dovozu, koreniny a byliny, kakaový prášok, sušená zelenina, rôzne druhy čajov

Plnenie:

Plnenie tejto úlohy oddelenie hygieny výživy nemá na rok 2011 len v prípade mimoriadnej udalosti.

7.6 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov na rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny a cereálií.

Plnenie :

Plnenie tejto úlohy oddelenie hygieny výživy nemá na rok 2011 len v prípade mimoriadnej udalosti.

7.8 Glutén v diétnych potravinách

Cieľ

- kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,
- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

Anotácia

Kontrola zdravotnej bezpečnosti potravín určených pre bezlepkovú diétu pre pacientov s intoleranciou na glutén.

Druhy potravín

Rôzne druhy potravín na báze cereálií a pseudocereálií určených pre bezlepkovú diétu.

Plnenie:

Plnenie tejto úlohy oddelenie hygieny výživy nemá na rok 2011 len v prípade mimoriadnej udalosti.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor : ÚVZ SR, Ústav hygieny LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Pri výbere respondentov a meraní určených telesných parametrov u žiakov základných škôl sa postupovalo v zmysle zaslaného metodického pokynu a jeho príloh z ÚVZ v SR. Prieskum sa realizoval na Základnej škole, 8. mája 640/39, Svidník, Základnej škole v Okružlom, Základnej škole v Krajnej Poľane a Základnej škole, Mlynská 697/7, Stropkov a meranie bolo potrebné vykonať v dňoch od 26.9.2011 do 4.11.2011. V základných školách sa prieskumu zúčastnili len deti vo vekových skupinách od 7 do 14 rokov. Výber 5 chlapcov a 5 dievčat z každej vekovej skupiny bol náhodný a vykonal sa pomocou tzv. systematického výberu. Celkove sa prieskumu zúčastnilo 320 respondentov. Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná. Každý respondent dostal základný dotazník pre rodičov, ktorí ho vyplnili a doniesli ho do školy. Získané údaje je potrebné vložiť do masky v programe excel v termíne do 31.3.2012. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia škôl požiadaní o spoluprácu listom Ministerstva školstva SR – generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva.

Prieskum je súčasťou Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 a má mimoriadny význam pre monitorovanie rastu a vývinových trendov detskej a dorastovej populácie priebežne počas 60 rokov. Okrem iného aj dlhodobé sledovanie vybraných antropometrických ukazovateľov detí a mládeže poslúži na zmapovanie trendov výskytu nadhmotnosti a obezity detskej a dorastovej populácie.

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek gestora

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor : Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie), ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom vo Svidníku bol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

Na základe usmernenia ÚVZ SR a náhodného výberu reprezentatívnej vzorky žiakov a študentov štatistikom zo Štatistického úradu SR bola úloha realizovaná v termíne od 04.04.2011 do 08.04.2011 na dvoch základných školách a jednej strednej škole v okrese Svidník. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia škôl požiadaní o spoluprácu listom Ministerstva školstva SR – generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva.

Prieskum je zameraný, okrem iného na oblasť závislostí . t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod. Celkove sa prieskumu zúčastnilo 240 respondentov. Prieskum sa realizoval na Základnej škole, Komenského 307/22, Svidník, (90 respondentov), Základnej škole v Okrúhlom, (20 respondentov) a Strednej odbornej škole, Bardejovská 715, Svidník (130 respondentov). V základných školách sa prieskumu zúčastnili žiaci deviateho ročníka, v strednej škole vyplňovali dotazníky študenti 1. - 4. ročníka. Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná. Každý respondent vyplnil základný dotazník. Polovica zúčastnených respondentov vyplnila aj dva dodatkové dotazníky (dotazník o alkohole a dotazník o fajčení) a vyplnené dotazníky vložili do obálky a zalepili ju. Anketári vyplnili priložený formulár „Hlásenie za triedu“ a spolu s vyplnenými dotazníkmi zaslali na ÚVZ SR k celoslovenskému vyhodnoteniu.

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek gestora

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V roku 2011 sa IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí neuskutoční z dôvodu realizácie siedmeho celoštátneho antropometrického prieskumu telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na zber a spracovávanie údajov. Realizácia ďalšej etapy je naplánovaná na rok 2012, čím sa ukončenie projektu presunie na 31.12.2014.

Výsledky predchádzajúcich etáp plnenia projektu boli využívané pri edukačnej činnosti /prednášky a pod./.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľ

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica, ÚVZ SR

Riešiteľským pracoviskom sú vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Popis výsledkov:

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR. Obdržali aktuálny očkovač kalendár, informácie o zmene v úhrade očkovačej látky Prevenar a Synflorix.

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

Počas celého roka sa monitoruje výskyt ochorení preventabilných očkovaním. V hodnotenom období sa v okrese Stropkov vyskytlo 6 ochorení na TBC u dospelých osôb, 1 rotavírusová enteritída a 1 novozistené nosičstvo HBsAg. V okrese Svidník sme zaznamenali 4 ochorenia na TBC, 1 rotavírusovú enteritídu a 5 nosičstiev HBsAg.

Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali ani jedno ochorenie.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity:

V okresoch Svidník a Stropkov boli v rámci predmetnej kampane vykonané tieto aktivity: verejnosť bola informovaná o Európskom imunizačnom týždni /ďalej EIW/ prostredníctvom mestskej televízie vo Svidníku a Stropkove, v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum boli uverejnené články o EIW - zdôraznení významu očkovania a o čiernom kašli.

Praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli informovaní o prebiehajúcom EIW. Pre pracovníkov RÚVZ bola realizovaná prednáška o zmenách v očkovaní a o očkovaní do zahraničia. Na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW a čiernom kašli.

Materským škôlkam sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, možnostiach očkovania detí, ktoré boli umiestnené na nástenkách jednotlivých oddelení škôlok v okresoch Svidník a Stropkov.

Na nástenkách RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

V rámci poradne očkovania bola poskytovaná poradenská konzultačná činnosť v problematike očkovania (zmeny očkovačieho kalendára, možnosti očkovania do zahraničia, očkovanie proti VHA a VHB...).

Propagácia očkovania a výchova obyvateľstva prebiehala formou uverejňovania článkov v miestnej tlači a na web stránkach nášho úradu, kde sú aktualizované novinky v oblasti vakcinácie.

Vedie sa evidencia kontaktov s VHB, HBsAg a zdravotníckych pracovníkov a kontroluje sa priebežne zaočkovanosť proti VHB.

Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2011 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov, záverečná správa bola odoslaná na RÚVZ Prešov. Počas kontroly očkovania boli lekári upozornení na povinnosť hlásenia neočkovania u detí a čo má obsahovať dokumentácia ak rodič odmieta očkovanie.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Popis výsledkov:

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

K 31.12.2011 bolo spracovaných 58 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 885 ochorení. Do systému rýchleho varovania bolo vložených 29 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov.

V priebehu roku 2011 bolo zabezpečené hlásenie SARI z lôžkových oddelení, zaznamenali sme 30 prípadov, z toho v 5 prípadoch bol potvrdený pandemický vírus H1N1. Bolo odobratých 5 TN a TH od sentinelových lekárov, v jednom prípade bol potvrdený pandemický vírus H1N1.

V regionálnych týždenníkoch bolo uverejnených 9 článkov – chrípka, európsky imunizačný týždeň, aktuálny stav vo výskyte ARO, čierny kašeľ, leto a AIDS.

Informácie boli uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Svidník.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Popis výsledkov:

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrovujúcich lekárov. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Do systému rýchleho varovania bolo vložených 29 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov. Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 52 kalendárnych týždňov

Manažment epidémií:

Analyzované boli 3 epidemické výskyty, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

Okres Svidník

Epidémia gastroenteritíd v MŠ na ul. 8. mája vo Svidníku. Začiatok ochorení bol od 1.-3.6.2011. Z celkového počtu 84 detí a 16 pracovníkov MŠ, ochorelo 17 detí. Z pracovníkov MŠ nikto neochorel. Ochorenia prebiehali pod klinickým obrazom – zvracanie, hnačky, febrílie, bolesti brucha. Priebeh ochorení bol ľahký.

Odobraté výtery z rekta aj stolica na rotavírusy, adenovírusy a norovírusy boli negatívne.

Okres Stropkov

Epidémia A048 Bukóza

V dňoch 17.-18.6.2011 a 19.-20.6.2011 zorganizovala Skupina spoločností Bukóza Holding okres Vranov nad Topľou manažérske školenie vybraných vedúcich zamestnancov v Hoteli Šport Domaša, Valkov, okres Stropkov. Celkovo sa na školení zúčastnilo 54 zamestnancov a 2 lektori. Prvé príznaky sa objavili v prvej skupine osôb 18.6.2011 o 16.00 hodine u prvej osoby po návrate domov. Celkovo ochorelo 15 osôb, z toho 8 z prvej skupiny a 7 z druhej. Klinické príznaky: teploty 39-40C, zimnica, bolesti svalov, kĺbov a u niektorých aj hnačky a zvracanie. U jednej osoby si ochorenie vyžiadalo hospitalizáciu. Všetci ochoreli až po príchode domov, ošetrovaných bolo 10 osôb, ostatní nevyhľadali lekársku pomoc.

Epidemiologické šetrenie u chorých osôb vykonali pracovníci RÚVZ Vranov nad Topľou.

V zariadení boli v rámci protiepidemiologických opatrení odobraté stery z prostredia, pitná voda z vlastného vodného zdroja, vzorky surovín aj hotovej stravy. Od všetkých zamestnancov kuchyne boli odobraté TR na mikrobiologické vyšetrenie.

Výsledky laboratórnych vyšetrení: V dvoch vzorkách stravy bol identifikovaný *Citrobacter* sp – masívny nález, a to v tlačienke a v jaternici, ostatné vzorky boli negatívne na prítomnosť patogénov. U jedného chorého - TR- *Citrobacter* sp., Výsledky TR od ostatných pacientov aj od zamestnancov kuchyne boli negatívne. Pravdepodobným faktorom prenosu bola tlačienka a jaternica.

Epidémia v Nemocnici Stropkov

V mesiaci október sme na oddelení FRO, v dome ošetrovateľskej starostlivosti a špecializovanom zariadení vo Vranovskej nemocnici, pracovisko Stropkov zaznamenali epidemický výskyt gastroenteritíd. Zistené bolo, že z celkového počtu 46 exponovaných osôb /24 pacientov a 22 zamestnancov/ ochorelo 12 osôb /8 pacientov a 4 personál/.

Prvé klinické príznaky sa u chorých objavili v noci z 2. – 3.10.2011. V klinickom obraze prevládali vodnaté hnačky, zvracanie a subfebrility. V Nemocnici boli nariadené protiepidemické opatrenia s cieľom zabránenia ďalšieho šírenia nákazy. Kultivačné vyšetrenie TR - negatívne, stolica na virológiu rota-, adeno- a norovírusy - negatívna. Stolica, ktorá bola odoslaná do NRC v jednom prípade potvrdila norovírusovú etiológiu. Epidémia je uzavretá ako norovírusová gastroenteritída.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 885 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 44 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u salmonelóz 25. V ohniskách bolo prijatých 104 opatrení. Najviac opatrení bolo u salmonelóz – 58. Celkovo bolo chránených 165 osôb, najviac u salmonelóz – 96.

V okrese Stropkov bolo 14 ohnisk. Nariadených bolo 33 protiepidemických opatrení. Najviac opatrení bolo u salmonelóz – 14. Chránených bolo 109 osôb.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetovanie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Popis výsledkov:

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami. Analýza NN sa nevykonáva. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

V roku 2011 na uvedenie priestorov do prevádzky bolo vykonaných 17 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 163 previerok, pri ktorých bolo odobratých 384 sterov z prostredia, 6 dezinfekčných roztokov. Otestovaných bolo 19 HS sterilizátorov a 11 autoklávov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník n.o., na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 37 vzoriek sterilného materiálu na oddelení centrálnej sterilizácie, 6 HS - 1x mesačne na operačných a zákrokových sálach, 8 HS – 2 ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii.

Z Nemocnice Svidník, n. o. bolo hlásených 18 NN. Nemocnica v Stropkove hlásila 8 NN v súvislosti s norovírusovým epidemickým výskytom v mesiaci október.

V rámci dňa rúk bola zorganizovaná prednáška pre študentov zdravotníckej školy o dôležitosti dezinfekcie rúk spojenej s praktickou ukážkou vykonanej dezinfekcie. Zdravotnícki pracovníci oddelení OAIM, JIS interná, chirurgická, chirurgické odd., interné oddelenie, geriatrické a doliečovacie oddelenie Nemocnice vo Svidníku si pomocou UV lampy mohli preveriť ako vykonávajú dezinfekciu rúk.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Popis výsledkov:

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bol v roku 2009 spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku aj od sentinelových lekárov, aj z lôžkových zdravotníckych zariadení /SARI/. Spolu bolo odobratých 35 vzoriek materiálu, z toho v 6 prípadoch bol potvrdený pandemický vírus A(H1N1). SARI bolo hlásené v 30 prípadoch.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Popis výsledkov:

V priebehu roku 2011 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v priebehu roku 2011, jedna vzorka bola pozitívna, zistený v nej bol ECHOVIRUS 3, ostatné vzorky boli negatívne.

Nebolo hlásené ani jedno podozrenie na ACHO.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Popis výsledkov:

Na RÚVZ je k dispozícii linka pomoci AIDS, ktorú využili 7 klienti. Boli poskytnuté informácie zamerané na spôsob prenosu, imunologické okno a možnosti testovania.

Projekt „Hrou proti AIDS“ sa realizoval v regióne Svidník na 1 strednej škole v meste Stropkov a 1 strednej škole v meste Svidník.

Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS.

Na webovej stránke RÚVZ vo Svidníku bola uverejnená informácia o Svetovom dni boja proti AIDS a základné informácie o výskyte AIDS vo svete a na Slovensku. Do regionálnych novín Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum bol poskytnutý materiál o Svetovom dni boja proti AIDS a informácie o ochorení a preventívnych opatreniach. Informačný materiál je umiestnený aj na nástenke RÚVZ vo Svidníku.

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS boli uskutočnené 4 prednášky o AIDS pre študentov strednej odbornej školy vo Svidníku a žiakov základnej školy v Stropkove. V deň Svetového dňa boja proti AIDS sme poskytovali poradenstvo.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie / so zameraním na ľahkú prácu/.
Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

- Túto úlohu plníme v spolupráci s pracovníkmi oddelenia výživy, pričom klientom zapojeným do tohto projektu vyšetrujeme rizikové faktory srdcovo-cievnych chorôb (celk. chol., HDL chol., Tg, glu., antropometrické vyš. a TK).

6.5 Surveillance chronických ochorení

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
  2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
  3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
  4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života
- Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

- Realizácia kampane „Vyzvi srdce k pohybu“

Ide o celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie. Informačný materiál o kampani sme distribuovali na zdravotné strediská, do lekární, do škôl, do športového klubu. Taktiež sme účastnícke listy ponúkali klientom v Pohybovom centre pri RÚVZ Svidník, ako aj pri výjazdových akciách v meste. Informácie sme uverejnili v regionálnych novinách, na infokanáloch mesta Svidník a Stropkov, aj na web stránky mesta Svidník a Stropkov.

Osobne nám doručili 20 účastníckych listov, aj napriek tomu, že si ich vyzdvihlo oveľa viac záujemcov.

Jeden z našich účastníkov Patrik Gajdoš získal 3. cenu.

- Realizácia projektov v rámci programu CINDI.

Vyhodnotenie programu CINDI je v projekte č. 9.9 - CINDI program SR.

- Spoluúčasť na projekte „Obezita“.

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukciu nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo, ako aj vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat. Klienti majú možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré realizujeme v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V roku 2011 sa týchto kurzov zúčastnilo 105 klientov. Prevencii obezity sa venujeme aj v rámci prednášok o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj množstvo podkožného tuku prístrojom Omron. V novembri sme sa zúčastnili pracovného stretnutia zameraného na pohybovú aktivitu a šport.

9.1 Národný program podpory zdravia

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

V oblasti podpory zdravia a výchovy ku zdraviu sme zrealizovali v okrese Svidník a Stropkov 106 zdravotno-výchovných aktivít, z toho 52 bolo zameraných na zvyšovanie pohybovej aktivity, 56 na ozdravovanie výživy, 62 na podporu nefajčenia a abstinencie, 7 na prevenciu drogových závislostí a 36 aktivít bolo zameraných na znižovanie krvného tlaku nemedikamentózne.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na osobnú hygienu, stomatohygienu, výživu, na správne držanie tela, pohybovú aktivitu, na podporu nefajčenia a bezpečnosť na cestách. Súčasťou týchto aktivít bolo aj premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratká bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“ a „Becepáčik“.

Pre starších žiakov základných škôl sme pripravili prednášky a besedy zamerané na zdravý životný štýl, výživu, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol a drogy. Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, čím sa zisťuje obsah CO v pľúcach a COHb v krvi fajčiara, pričom sme využívali premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“ a „Becep – dopravné nehody a prvá pomoc“.

Pre obyvateľov v produktívnom a v poproduktívnom veku sme zabezpečili vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci výjazdových vyšetrení Poradne zdravia.

Pri práci sme využívali edičný materiál, ktorý sme obdržali od ÚVZ SR a edičný materiál z vlastnej produkcie.

Informácie o pripravovaných aktivitách, ich výsledky, články so zdravotno-výchovným zameraním a informácie o činnosti Poradne zdravia sme publikovali v regionálnej tlači Dukla, Spektrum, Podduklianske noviny, na infokanáloch mesta Svidník a Stropkov, aj na web stránkach mesta Svidník a Stropkov.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť vzájomne prospešnú aktivitu seniorov pre zdravie. Aktivovať záujem starších ľudí o vlastné zdravie.

Tento projekt priebežne realizujeme.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Svetového dňa pohybu sme zrealizovali v rámci výjazdovej poradne v centre mesta Svidník vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení pre seniorov ako aj pre širokú verejnosť. Na požiadanie starostov obcí Roztoky, N. Jedľová a Kružľová sme v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku uskutočnili pre seniorov vyšetrenie RF SCCH.

V roku 2011 sme v rámci poradne zdravia vyšetřili 134 klientov starších ako 65 rokov.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Cieľ

Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku za účelom zlepšenia orálneho zdravia a vytvorenie správnych návykov starostlivosti o chrup.

Neuspokojivý stav chrupu našich detí a obyvateľov SR je nevyhnutným krokom k posunu prevencie zameranej na predchádzanie zubných ochorení na prioritné miesto vo verejnom zdravotníctve.

Vštepovanie základných zdravotných návykov v skorých rokoch vytvorí podklad, na ktorom sa bude budovať zdravie a plnohodnotný životný štýl v dospelosti. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazivosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

Tento projekt realizujeme od roku 2006 v MŠ v okresoch Svidník a Stropkov. Vzhľadom na dobrú odozvu v ňom pokračujeme aj naďalej. Raz v mesiaci navštevujeme MŠ, kde im podávame základné informácie o stomatohygieni, správnej výžive, opakovane nacvičujeme správnu techniku čistenia zubov.

V roku 2011 sme odprednášali 36 prednášok o správnom umývaní zúbkov s názornými a praktickými ukázkami, pričom sme využívali DVD nosiče, omal'ovanky a model trvalého chrupu. Edukačné materiály v podobe letákov boli dané aj rodičom týchto detí.

9.4 EHES – European Health Examination Survey – Zisťovanie zdravia Európanov

Cieľ:

Získať kvalitné a porovnateľné údaje o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe. Projekt monitoruje výskyt rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a biochemickej analýzy vzoriek krvi.

K 31.12.2011 sme z 35 oslovených respondentov vyšetrili 15. Tento projekt sa naďalej realizuje.

9.5 Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku zrealizovali prednášku a besedu spojenú s vyšetrením RF SCCH v ZŠ Kružľová, kde sme okrem iného vykonali meranie % podkožného tuku prístrojom Omron a taktiež sme im umožnili vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, čím sa zisťuje obsah CO v pľúcach a COHb v krvi fajčiara.

V priestoroch zasačky RÚVZ vo Svidníku sme zorganizovali prednášku a besedu zameranú na zdravú výživu detí pre žiakov 1. stupňa III. ZŠ vo Svidníku.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie sme v rámci výjazdovej poradne na pešej zóne mesta Svidník poskytli vyšetrenie obyvateľom mesta a okresu prístrojom Reflotron. Zisťovali sme rizikové faktory SCCH - celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol, merali krvný tlak, % podkožného tuku prístrojom Omron, množstvo CO v pľúcach fajčiara pomocou prístroja Smokerlyzer a poskytovali odborné poradenstvo v oblasti výživy a pohybovej aktivity.

V mesiaci máj pri príležitosti Svetového dňa Červeného kríža a Červeného polmesiaca sme v spolupráci s hliadkou mladých zdravotníkov na pešej zóne vo Svidníku pre verejnosť zorganizovali spoločnú akciu. Okrem ukážok poskytovania prvej pomoci sme záujemcom merali krvný tlak, množstvo CO v pľúcach fajčiara pomocou prístroja Smokerlyzer a % podkožného tuku prístrojom Omron.

V rámci Svetového dňa bez tabaku sme zrealizovali prednášky pre študentov Strednej odbornej školy elektrotechnickej v Stropkove, pre žiakov 1. ZŠ v Stropkove, ZŠ v Havaji, ZŠ v Bukovciach, 1. ZŠ vo Svidníku, IV. ZŠ vo Svidníku, ZŠ v Šarišskom Štiavniku, ZŠ v N. Mirošove a pre deti MŠ na ulici gen. Svobodu vo Svidníku. Študentom a žiakom sme poskytli vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer.

V mesiaci september v rámci Svetového dňa 1. pomoci sme v spolupráci s územným spolkom SČK vo Svidníku zorganizovali na pešej zóne pre verejnosť vyšetrenie rizikových faktorov SCCH prístrojom Reflotron. Zisťovali sme celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol, merali krvný tlak, % podkožného tuku prístrojom Omron a množstvo CO v pľúcach fajčiara pomocou prístroja Smokerlyzer.

V rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia sme zrealizovali prednášky pre žiakov ZŠ v Cernine, IV. ZŠ, III. ZŠ, CZŠ vo Svidníku, ZŠ v Giraltovcich, I. ZŠ a III. ZŠ v Stropkove. Žiakom sme poskytli aj vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer. Problematike fajčenia mládeže sme sa venovali aj v rámci Týždňa boja proti drogám.

V rámci Svetového dňa srdca sme sa zapojili do projektu MOST. Počas celého dňa sme v nákupnom centre Makos zamestnancom ako aj návštevníkom vyšetrovali celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol a merali krvný tlak. Celkový počet vyšetrených občanov bolo 50. Záujem malo oveľa viac obyvateľov. Nakoľko sme vyšetrovali všetky 4 rizikové parametre nedalo sa z časového dôvodu vyhovieť všetkým. Záujemcom sme odporučili návštevu Poradne zdravia pri RÚVZ vo Svidníku. Akcia sa stretla s veľkým ohlasom. Počas akcie sme poskytli rozhovor novinárom z regionálnych novín.

Pri príležitosti Svetového dňa mlieka v školách sme pre piatakov ZŠ na ulici Komenského vo Svidníku pripravili besedu spojenú s hrou a súťažami.

V rámci Svetového dňa boja proti AIDS sme uskutočnili 4 aktivity s názvom Hrou proti AIDS pre študentov Spojenej školy vo Svidníku, Gymnázia v Stropkove, 4 besedy pre žiakov III. ZŠ v Stropkove a pre študentov Strednej odbornej školy technickej vo Svidníku.

9.7 Vyzvi srdce k pohybu

Projekt je v súlade s čiastkovým plnením cieľa č. 8 „Do r. 2020 v celom regióne zredukovať na čo najnižšiu úroveň morbiditu, invalidizáciu a predčasnú mortalitu na chronické neinfekčné ochorenia“ v rámci programu SZO „Zdravie 21. storočia“.

Podobné kampane sa realizujú vo viacerých krajinách plniacich CINDI program /Poľsko, Rumunsko, Česká republika, Slovinsko, Rusko, Malta a iné/.

Informačný materiál o kampani sme distribuovali na zdravotné strediská, do lekární, do škôl, do športového klubu. Taktiež sme účastnícke listy ponúkali klientom v Pohybovom centre pri RÚVZ Svidník, ako aj pri výjazdových akciách v meste. Informácie sme uverejnili v regionálnych novinách, na infokanáloch mesta Svidník a Stropkov, aj na web stránky mesta Svidník a Stropkov.

Osobne nám doručili 20 účastníckych listov, aj napriek tomu, že si ich vyzdvihlo oveľa viac záujemcov.

Jeden z našich účastníkov Patrik Gajdoš získal 3. cenu.

9.8 Národný program prevencie obezity

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukcie nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo, ako aj vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat. Klienti majú možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré realizujeme v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V roku 2011 sa týchto kurzov zúčastnilo 105 klientov. V rámci prevencie obezity sme zrealizovali 31 prednášok o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj % podkožného tuku prístrojom Omron.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie sme v rámci výjazdovej poradne na pešej zóne mesta Svidník poskytli vyšetrenie obyvateľom mesta a okresu prístrojom Reflotron. Zisťovali sme rizikové faktory SCCH - celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol, merali krvný tlak, % podkožného tuku prístrojom Omron, množstvo CO v pľúcach fajčiara pomocou prístroja Smokerlyzer a poskytovali odborné poradenstvo v oblasti výživy a pohybovej aktivity.

9.9 CINDI program SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom, a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni, poradni optimalizácie pohybovej aktivity /POPA/ a redukcie nadváhy a poradni na odvykanie od fajčenia /POF/ sa oproti minulému roku nezmenili.

Všeobecné poradenstvo v základnej poradni sa poskytuje v dňoch utorok a štvrtok od 8.00 do 12.00 hod., POF podľa dohodnutého termínu s klientom, POPA v pondelok, utorok, štvrtok a piatok.

V roku 2011 sme v poradni zdravia vyšetřili 657 klientov. V rámci 16 výjazdov sme vyšetřili 386 klientov, z toho 16 zamestnancov ZŠ v Kružľovej, 48 účastníkov výstavy kompenzačných pomôcok ÚPSVaR v Stropkove, 18 ľudí pri príležitosti Svetového dňa pohybu, 21 ľudí v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom v obciach Roztoky a 15 v Kružľovej, 22 obyvateľov mesta Svidník na pešej zóne pri príležitosti Svetového dňa prvej pomoci, 50 osôb v rámci projektu MOST, 14 zamestnancov MŠ v Stropkove, 12 pracovníkov firmy Metal Contajner vo Svidníku, 15 obyvateľov obce N. Jedľová a 23 cvičeníek aerobiku. Na požiadanie rómskych komunitných pracovníkov sme vyšetřili 15 ľudí v Stropkove, 62 vo Svidníku a 55 v Giraltovcich.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola realizovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, na Infokanále mesta Svidník a Stropkov, na internetovej stránke

Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Svidníku a internetovej stránke mesta Svidník a Stropkov.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

V materských školách, základných školách a stredných školách realizujeme zdravotno-výchovné aktivity v priebehu celého školského roka. Ide o prednášky, besedy, premietanie videofilmov, DVD, organizovanie súťaží, distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a pod.

10. Kontrola tabaku

Dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov je sledované v rámci výkonu ŠZD. Mesačne sa podávajú hlásenia na ÚVZ SR o výkone kontroly a uložených sankciách za celý úrad. V roku 2011 bolo vykonaných 353 kontrol. Porušenie zákona zistené nebolo.

10.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. Súťaž bude prebiehať v roku 2012.

Domáce programy a projekty :

Názov projektu: Telesná zdatnosť žiakov stredných škôl a učilíšť v okrese Svidník a Stropkov

Cieľ: Zmeniť postoj študentov k vlastnému zdraviu a zvýšiť ich záujem o pohybovú aktivitu.

Stručný opis projektu:

Tento projekt je zameraný na študentov stredných škôl a učilíšť. Hlavným organizátorom sú pracovníci OPZ RÚVZ vo Svidníku, ktorí organizačne zabezpečujú priebeh tejto aktivity. V mesiaci september obdržia všetky SŠ a SOU informácie o športovej súťaži telesnej zdatnosti. V propozíciách budú uvedené podmienky a termíny realizácie, súťažné disciplíny, ako aj spôsob hodnotenia. Po realizácii školských kôl by v novembri nasledovala súťaž medzi školami. Víťazné družstvo obdrží putovný pohár tejto súťaže. Počas celého podujatia by pracovníci OPZ merali záujemcom /fajčiarom/ množstvo CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja Smokerlyzer a % podkožného tuku prístrojom Omron.

Výsledky: V roku 2011 sa uskutočnil 15. ročník tejto súťaže v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou milosrdného Samaritána vo Svidníku. Súťaže sa zúčastnili družstvá zo 6 stredných škôl. Víťazom sa stala Spojená škola vo Svidníku.

Bližšie informácie: OPZ RÚVZ Svidník

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Vyhodnotenie

Na plnení úlohy sa podieľame v súlade s požiadavkami gestora

1.2 ERA-ENVHEALTH: KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI – ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIE

Na riešení sa nepodieľame

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Na riešení sa nepodieľame

1.4 PROJEKT COPHES (CONSORTIUM TO PERFORM HUMAN BIOMONITORING ON A EUROPEAN SCALE)

Na riešení sa nepodieľame

1.5 PROJEKT DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)

Na riešení sa nepodieľame

1.6 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V EURÓPE (SINPHONIE)

Na riešení sa nepodieľame

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Vyhodnotenie

Plnenie úlohy zabezpečujeme podľa požiadaviek gestora úlohy. Bol spracovaný „Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov“ a „Prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze Cl“.

1.6 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Vyhodnotenie

Úloha bola v roku 2011 plnená v súlade s požiadavkami gestora úlohy, to znamená, že výstupy boli spracované v kontexte s prípravami a začiatkom kúpacej sezóny aktualizáciou stavu kúpalísk počas LTS (v týždňových intervaloch), hodnotiacou správou po ukončení LTS, ako aj aktuálne sledovanie stavu kúpalísk a vody na kúpanie (odbery vzoriek vody a ich laboratórne vyšetrenie) počas celej sezóny.

1.9 PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOWLEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN.

Na riešení sa nepodieľame

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2011 vydali 25 rozhodnutí o rizikových prácach, v 18 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, novovyhlásené boli rizikové práce v 6 organizáciách, v 1 organizácii boli rizikové práce zrušené. V rámci výkonu ŠZD bolo v priebehu roka 2011 vykonaných 35 previerok zameraných na rizikové práce, ktoré boli ukončené záznamom.

V súčasnej dobe evidujeme v okresoch Senica a Skalica 3178 zamestnancov v riziku, z toho 503 žien. Prevládajúcim rizikovým faktorom je hluk. V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 31 dotazníkov H o informovanosti zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

V priebehu roka 2011 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 36 previerok ukončených záznamom. V 15 prípadoch išlo o novú prevádzku, v 5 prípadoch boli prerokované zistené nedostatky a uložené pokyny na ich odstránenie.

V roku 2011 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím toxických látok.

V rámci výkonu ŠZD sme v okresoch Senica a Skalica u fyzických osôb oprávnených na podnikanie a právnických osôb nezistili používanie odstraňovača starých náterov na báze „dichlórmétánu“.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Vyhodnotenie

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z, ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci kontrolujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica evidujeme jednu organizáciu NsP Skalica, kde sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami a to v profesii lekár (1/0) a zdravotná sestra (3/3).

Evidujeme jednu organizáciu Euroframe, a.s. Skalica, ktorá má oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V roku 2011 bolo vydaných 6 rozhodnutí na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu pre firmy: STAVBA A INŽINIERING, s.r.o. Vráble, JML Partners, a.s. Bratislava, Peter Dobrovodský Trnava, KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. Žilina a 2 rozhodnutia pre firmu Marián Chmelár Dolný Kubín.

Ďalej v okresoch Senica a Skalica evidujeme menšie firmy, ktoré prevažne spracovávajú tvrdé drevo.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Vyhodnotenie

V okrese Skalica evidujeme jednu organizáciu, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže – Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých Holíč.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Vyhodnotenie

V okresoch Senica a Skalica je jedna organizácia, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu DNJZ a to Baňa Čáry a.s. v profesii baník – mechanizované razenie a baník na stenovom porube.

V priebehu roku 2011 sme prešetrovali 12 podozrení na chorobu z povolania položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania, priznaných bolo 6 prípadov CHzP položka č.29.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Vyhodnotenie

V roku 2011 sme neprešetrovali podozrenie na chorobu z povolania - ochorenia chrbtice.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Vyhodnotenie

V priebehu roku 2011 sme vykonávali kontroly práce so zobrazovacími jednotkami v rámci výkonu ŠZD a bolo vyplnených 27 dotazníkov Z o informovanosti zamestnancov.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Nepodielame sa.

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Nepodielame sa.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Vyhodnotenie

V rámci projektu fóra REACH-EN-FORCE 2 2010/2011 sme navštívili spoločnosť Tatrachema, v. d. Trnava, Závod Šaštín-Stráže. Boli skontrolované karty bezpečnostných údajov (ako formulátor zmesí) pričom nebol zistený nesúlad s článkom 31 odst. 1 a 3 Nariadenia REACH. Skontrolovaná spoločnosť má k dispozícii postupy na aktualizáciu kariet bezpečnostných údajov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Vyhodnotenie:

Úloha bola riešená priebežne. V roku 2011 bolo do projektu zapojených všetkých 80 respondentov v požadovaných vekových kategóriách. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná dňa 22.12.2011 do RÚVZ so sídlom v Trnave.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Vyhodnotenie:

Úloha bola riešená priebežne. K 15.12.2011 bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli (2 vzorky/mesiac). Na základe výsledkov chemických laboratórnych analýz všetky vzorky vyhoveli a spĺňali požiadavky platnej legislatívy. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná dňa 22.12.2011 do RÚVZ so sídlom v Trnave.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Vyhodnotenie:

Úloha bola riešená priebežne. V roku 2011 bolo odobratých 5 vzoriek detských výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením, pričom všetky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy. Cez systém RAPEX bolo hlásených a následne skontrolovaných 6 kozmetických výrobkov pre deti (súpravy na maľovanie – pôvod Čína, Španielsko, Holandsko).

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Vyhodnotenie:

Úloha bola riešená priebežne podľa harmonogramu. V 1. polroku bola odobratá 1 vzorka plastovej misky pre deti s obsahom melamínu (pôvod Čína), ktorá vyhovela požiadavkám platnej legislatívy.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Vyhodnotenie:

Úloha bola riešená priebežne, k 30.06.2011 bola zaslaná databáza výrobcov a dovozcov obalových materiálov do NRC v Poprade. V 1. polroku boli odobraté 4 vzorky obalových materiálov určených na styk s potravinami, ktoré vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Vyhodnotenie:

Úloha bola riešená priebežne, počas roka 2011 sa realizoval zber údajov, ktoré boli spracúvané a vkladané do tabuliek. Do projektu bolo zapojených 80 respondentov v požadovaných vekových kategóriách. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Vyhodnotenie

Projekt splnený. Bolo vyšetrených 471 detí. Zozbierané údaje boli zaslané gestorovi projektu.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Vyhodnotenie

Projekt splnený. Prieskum „ESPAD 2011 – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách“ bol zrealizovaný podľa požiadaviek gestora. Respondentmi dotazníkového prieskumu bolo 50 študentov Gymnázia Ladislava Novomeského v Senici a Súkromnej strednej odbornej školy podnikania v Senici. Zozbierané údaje boli zaslané gestorovi projektu.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Vyhodnotenie

Projekt sa plní priebežne. Pokračuje spolupráca so všeobecnými lekármi pre deti a dorast. Celkovo bolo 9 všeobecným lekárom pre deti a dorast rozposlaných 270 skriningových formulárov. Celkovo bolo vyšetrených 250 detí, čo je 92,59 %. V tomto roku považujeme spoluprácu s pediatriami za veľmi úspešnú. Zozbierané údaje boli zaslané gestorovi projektu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Vyhodnotenie

Očkujúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania na základe zaslaných Očkovacích kalendárov na 2011. Priebežne boli vykonávané telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia. Kontrola imunizácie u ochorení preventabilných očkovaním sa vykonáva v súlade odporúčaniami SZO a krajinami EÚ. Kontrola očkovania bola realizovaná k 31.8.2011. Zaočkovanosť u detí v okrese Senica bola 96,59% -100% a v okrese Skalica 94,50% - 100%. Nízka zaočkovanosť v oboch okresoch bola z dôvodu nedonosenosti, nízkej pôrodnej váhy, kontraindikáciám a nedostavenia sa detí na očkovanie u novorodencov očkovacou látkou BCG. Zaočkovanosť pacientov v dialyzačnom programe bola na 100%. V sledovanom období neboli hlásené žiadne reakcie po očkovaní a pri kontrole uchovávaní očkovacích látok v ambulanciách neboli zistené závažné nedostatky.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Vyhodnotenie

Úloha sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi. Zlepšila sa povinnosť hlásenia infekčných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení.

V rámci ŠZD v zdravotníckych zariadeniach okresu Senica a Skalica bolo vykonaných 123 kontrol.

V okrese Senica a Skalica bola vykonaná kontrola funkčnej schopnosti 62 sterilizačných prístrojov a bolo odobratých 369 vzoriek na kontrolu dezinfekcie a sterility.

Na oddelení bolo celkovo vydaných 66 rozhodnutí vrátane uvedenia do prevádzky priestorov zdravotníckych zariadení a schválenia prevádzkového poriadku v okresoch Senica a Skalica a 104 odborných usmernení na vykonávanie celoplošnej deratizácie v mestách a obciach okresov Senica a Skalica.

Na portále RÚVZ Senica boli publikované články o akútnych respiračných ochoreniach, výskyte prenosných ochorení v okrese Senica a Skalica, rady pre cestovateľov – očkovanie do zahraničia, doporučené schémy očkovania pre deti a dospelých.

V rámci imunizačného týždňa European Immunization Week- EIW 23.4.-30.4.2011 v regionálnej tlači a na webových stránkach miest Senica, Skalica a Holíč, ako aj na stránkach RUVZ Senica boli prezentované články o význame imunity a očkovania a nových očkovacích látkach. V oblasti prenosných ochorení a problematiky očkovania bolo poskytnutých 415 konzultácií.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Vyhodnotenie

Údaje o prenosných ochoreniach sú vkladané do informačného systému EPIS priebežne, podľa hlásenia. V sledovanom období bolo v okrese Senica vložených do systému 373 údajov a 289 vykonaných epidemiologických šetrení. V okrese Skalica do systému EPIS bolo vložených 690 údajov a vykonaných 225 epidemiologických šetrení. V pravidelných mesačných intervaloch sa v priebehu roka poskytujú informácie na webovej stránke RÚVZ pre laickú a odbornú verejnosť.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Vyhodnotenie

RÚVZ Senica sa zapája do projektu HELICS EU v roku 2011. Spracúvajú sa sledované zdravotné dokumentácie pacientov hospitalizovaných na oddelení OAIM Nsp Skalica a.s. Skalica.

K sledovanému termínu bolo na oddelení epidemiológie evidovaných 8 nozokomiálnych nákaz z dvoch oddelení Nsp Skalica.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Nepodielame sa

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Vyhodnotenie

V roku 2011 nebola zaznamenaná žiadna mimoriadna epidemiologická situácia

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vyhodnotenie

Podľa celoslovenského harmonogramu v rámci surveillancie poliomyelitídy bolo vykonaných 14 odberov odpadových vôd z ČOV v mestách Senica a Skalica. Všetky obraté vzorky z dvoch odberových miest mali negatívny výsledok. V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Vyhodnotenie

Pracovníci epidemiológie RUVZ Senica opätovne i v roku 2011 pokračovali realizáciou interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“.

Realizácia projektu tento rok bola v časovom období mesiaca november 2011. Materiály pre jednotlivé stanoviská na realizáciu projektu boli opätovne po dohode zapožičané z RÚVZ Trnava – oddelenie podpory zdravia.

Po viacročnej dobrej spolupráci s Záhorským osvetovým strediskom v Senici v rámci organizovania akcie „Zbavme sa strachu“ bol v dňoch 10.11-1.12.2011 v meste Senica realizovaný aj interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ a pre študentov. Počas akcie v rámci tvorivých dielní k výrobe plagátov ku Svetovému dňu boja proti AIDS boli pripravené prednášky o problematike HIV/AIDS. Pracovníci sa podieľali na vyhodnotení a zúčastnili sa vernisáži týchto výtvarných prác s problematikou AIDS. Celá akcia bola ukončená dňa 1.12.2011 sviečkovým pochodom mládeže pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS, ktorého sa zúčastnili pracovníci epidemiológie. Na RÚVZ boli občania informovaní o problematike HIV/AIDS formou nástenky a plagátov.

Počas týchto aktivít sa interaktívneho projektu zúčastnilo celkovo 349 žiakov a študentov základných a stredných škôl mesta Senica (žiakov základných škôl 129, študentov odborných škôl s maturitou 108, študentov stredných súkromných škôl a gymnázií 112).

Informácia o prebiehajúcej akcii a projekte bola zverejnená v miestnom televíznom vysielaní regionálneho média TV SEN.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Vyhodnotenie

Bol poskytnutý edukačný materiál SČK, Zväzu invalidov, Klubu dôchodcov v Senici (Typy pre lepšiu pamäť, Obezita, Stres, Žijeme zdravo, Pyramída zdravej výživy, Alzheimerova choroba, Vysoký tlak).

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá -

Vyhodnotenie

Bol poskytnutý edukačný materiál – Pyramída zdravej výživy, Bezpečné hračky, Domáce násilie, Stres, Týranie detí, Obezita, Zodpovedný cyklista, Bezpečný bicykel, Pripútaj sa a dodržuj povolenú rýchlosť!, Žijeme zdravo a iný.

9.3.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V v predškolských zariadeniach v Senici bolo zrealizovaných 6 interaktívnych besied, pri ktorých bolo využité DVD „Prečo zvieratka bolia zúbky“. Edukovaných bolo 310 detí.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Vyhodnotenie

Projekt bol realizovaný podľa metodického pokynu gestora. Zúčastnili sme sa školenia realizátorov a následne oslovili 70 vybraných respondentov. Vyšetrených bolo 10 ľudí (14,29%), z toho 1 odmietol odber krvi. Projekt pokračuje aj v r. 2012.

9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Vyhodnotenie

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia boli v spolupráci s TESCO-m realizované prednášky na tému „Zdravý životný štýl“ a vyšetrenia pracovníkov (anamnéza, antropometria, TK, GLY, CHOL, TG, HDLP) spojené s poskytnutím edukačných materiálov. V priestoroch RÚVZ so sídlom v Senici boli dané k dispozícii pre záujemcov edukačné materiály.

Pri príležitosti Svetového dňa vody boli poskytnuté telefonické informácie o možnosti bezplatného vyšetrenia vody a boli poskytnuté materiály s uvedenou tematikou.

Pri príležitosti Svetového dňa hypertenzie bola zverejnená ponuka merania TK a edukácia, ktorú využilo 5 občanov Senice. Ďalej bola urobená nástenka a boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály.

Svetový deň Alzheimerovej choroby bola urobená nástenka a boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály (RÚVZ Senica, kluby dôchodcov).

Svetový deň srdca – realizovaná kampaň MOST 2011, vyšetrených a edukovaných bolo v priestoroch Kauflandu 50 ľudí.

Svetový deň duševného zdravia - bola urobená nástenka a boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály.

Svetový deň osteoporózy - bola urobená nástenka a boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály (Zväz invalidov Senica, Poliklinika Senica).

Svetový deň diabetu – boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály SČK v Senici.

Svetový deň chronickej obštrukčnej choroby pľúc – v spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom v Senici bol zrealizovaný projekt „Zelená pre seniorov“, zameraný na prevenciu chronickej obštrukčnej choroby pľúc a fajčenia. Edukovaných bolo 102 ľudí.

Svetový deň AIDS – v spolupráci s oddelením epidemiológie bol zrealizovaný projekt „Hrou proti AIDS“, ktorého sa zúčastnilo 349 žiakov základných a stredných škôl. V priestoroch RÚVZ boli občania o problematike AIDS informovaní formou nástenky a plagátov. Podieľali sme sa na vyhodnotení súťaže v plagátovej tvorbe, ktorá bola súčasťou projektu „Zbavme sa strachu“, ktorý bol zrealizovaný v spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom v Senici.

9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“

Vyhodnotenie

Informácie o súťaži boli uverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Senici. Bola zabezpečená distribúcia letákov a účastnícky listov všetkým zainteresovaným subjektom (mestá, obce, podniky, stredné školy, atď.).

9.8 Národný program prevencie obezity

Vyhodnotenie

Projekt sa realizuje priebežne prostredníctvom CPZ. Klientom sú poskytované informácie o zdravom životnom štýle. V podnikoch (INA, KAUFAND, TESCO, Okresné stavebné bytové družstvo Senica, COOP Jednota, a pod.) boli zrealizované vyšetrenia a prednášky o výžive, pohybovej aktivite, obezite a jej komplikáciách.

9.9 CINDI program SR

Vyhodnotenie

Projekt sa plní priebežne. V CPZ v základnej poradni bolo vyšetrených 104 klientov, v špecializovaných poradniach 33 klientov. Počas výjazdových aktivít, ktoré boli realizované v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union a VŠZP, bolo vyšetrených 80 klientov v strojárskom podniku INA Skalica a 78 klientov v Grafobale Skalica. Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Vyhodnotenie

Projekt sa plní priebežne. Boli zrealizované prednášky a besedy o ochrane zdravia. CPZ navštívili študenti stredných škôl (26 študentov), ktorí boli vyšetrení (nad 18 rokov) a boli im poskytnuté informácie o činnosti CPZ a prevencii neprenosných ochorení.

10. KONTROLA TABAKU

V roku 2011 RÚVZ Senica sa nepodieľal.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Cieľom úlohy je urobiť prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. Vytipovať verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

V roku 2011 bol v rámci Trenčianskeho kraja vykonaný zber údajov za jednotlivé RÚVZ od prevádzkovateľov verejných vodovodov nad 5000 obyvateľov o používaných spôsoboch dezinfekcie pitnej vody a používaných chemických látok na báze chlóru. Všetky verejné vodovody v spádovej oblasti RÚVZ v Trenčíne sú dlhodobodezinfikované. Ako dezinfekčné činidlo sa používa kvapalný chlórnan sodný a plyný chlór. V ďalšom kroku úlohy boli na základe týchto údajov vyplnené a skompletizované tabuľky podľa požiadaviek gestora ÚVZ SR. Následne budú v ďalšom období podľa požiadaviek ÚVZ SR vytipované verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov. Taktiež sa do budúcnosti pripravuje zber údajov pre verejné vodovody, ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

RÚVZ v Trenčíne sa podieľal v roku 2011 na pripomienkovaní aktuálneho IS ako aj na pripomienkovaní zozbieraných požiadaviek z RÚVZ v SR na aktualizáciu IS.

Výstupy za RÚVZ v Trenčíne

V oblasti vôd na kúpanie sú za RÚVZ v Trenčíne pomocou IS pre ďalšie spracovanie ÚVZ SR každoročne spracované a zverejnené nasledovné výstupy:

- *Zoznam vôd vhodných na kúpanie pred začiatkom LTS* – pred začiatkom kúpacej sezóny podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES,
- *Správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS* - pre začiatkom LTS v rámci spádového územia RÚVZ v Trenčíne,
- *Aktualizácia stavu kúpalísk počas LTS* - v týždňových intervaloch vždy pred víkendom,
- *Správa o sledovaní hygienickej situácie na prírodných a umelých kúpaliskách v LTS* – hodnotiaci správa po ukončení LTS za RÚVZ v Trenčíne,
- *Výročná správa RÚVZ z monitoringu a výkonu ŠZD nad vodou na kúpanie* – správa za Trenčiansky kraj,
- *Aktuálny stav kúpalísk, ich vody na kúpanie a prevádzky* – vykonáva sa pravidelná registrácia vykonaných laboratórnych analýz na jednotlivých kúpaliskách s aktualizáciou stavov jednotlivých kúpalísk v spádovom území RÚVZ v Trenčíne.

Podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES v oblasti vôd na kúpanie RÚVZ v Trenčíne zverejnil na svojej webovej stránke v roku 2011:

- *Profil vody vhodnej na kúpanie – Zelená voda – Nové Mesto nad Váhom*, ktorý bude pravidelne aktualizovať a ktorý obsahuje základné informácie o rekreačnej lokalite, vývoji

kvality vody na kúpanie a taktiež umožňuje interaktívne prepojenia napr. na internetovú stránku Zbierky zákonov, Európskej komisie atď.

Profil bol naposledy aktualizovaný po ukončení LTS 2011.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík /rizikové práce/

Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ so sídlom v Trenčíne vo svojom dozorovanom území eviduje podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov v priemyselnej oblasti. Druhou najexponovanejšou činnosťou v týchto okresoch je poľnohospodárstvo, ďalej poľovníctvo a lesné hospodárstvo. Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov evidujeme v riziku hluku, na druhom mieste je riziko chemických škodlivín - prach.

Do 31.12.2011 sme vykonali 1021 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom so zameraním na zisťovanie stavu pracovného prostredia, vyhlasovali sme rizikové práce, prešetrovali sme pracovné podmienky vo vzťahu k hláseným podozreniam na choroby z povolania, kde sme zároveň zvolávali jednania v zmysle usmernenia MZ SR k ochoreniam z DNJZ. Vyдали sme 524 rozhodnutí a 142 záväzných stanovísk.

Do 31.12.2011 boli vyhlásené rizikové práce v 63 organizáciách. K preradeniu do 2. kategórie prác došlo v 7 organizáciách, v 4 organizáciách boli vyhlásené nové rizikové práce. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD sme uložili celkovo 15 pokynov.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku :chemických faktorov v 5 firmách, hluku v 4 firmách, mikroklimatických faktorov v 1 organizácii , práce so ZJ v 4 firmách , psychickej záťaže v 3 firmách a práca s bremenami v 1 firme

V roku 2011 sme sa zúčastnili v rámci zabezpečenia účasti odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v Trenčíne na spoločných kontrolách vybraných podnikov so SÍŽP Bratislava, v zmysle zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií v zmysle harmonogramu plánu koordinovaných kontrol.

Vo vybranom podniku **ECO Energy Service spol. s r.o., Pezinok – prevádzka Bánovce nad Bebravou** bol odborným zamestnancom RÚVZ so sídlom v Trenčíne vykonaný ŠZD. Kontrola bola zameraná na bod 7. Bezpečnostnej správy (Informácia o PPZPH-program prevencie ZPH a BRS-bezpečnostný riadiaci systém). Pri kontrole neboli zistené nedostatky, ktoré sú porušením zákona o prevencii závažných priemyselných havárií.

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činnosti medzi ÚVZ SR a Národným inšpektorátom práce v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci v priebehu roka 2011 navštívili inšpektori Výboru vedúcich predstaviteľov inšpekcií práce Európskej únie – SLIC vybrané 4 RÚVZ (B. Bystrica, Košice, Nitra, Trenčín). V priebehu septembra roka 2011 bola na týchto RÚVZ vykonaná spoločná kontrola s IP vo vybraných podnikoch.

Kontrolovaným subjektom na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bola firma **KUPAS, s. r. o., Svinná**, ktorá sa zaoberá zákazkovou stolárskou výrobou a zámočníctvom.

2.1.2 Znižovanie miery zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V 14 organizáciách bol vykonaný ŠZD zameraný na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Bolo vydaných 5 rozhodnutí k skladovaniu a manipulácii s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Vydali sme 29 rozhodnutí k schváleniu Prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 5 firmách.

V roku 2011 sme zvolili 2 zasadnutia komisie a boli preskúšaní 3 žiadatelia. Na základe dĺžky praxe sme vydali bez vyskúšania pred komisiou 10 osvedčení a 1 duplikát osvedčenia.

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bolo zaslaných 35 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov vykonávanú ako profesionálnu činnosť.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V Chirana T. Injecta a. s., Stará Turá došlo na konci roku 2010 k zmenám v pracovnom prostredí – presťahovanie do nových priestoroch, zabudovanie novej technológie. V roku 2011 bola vykonaná nová objektívizácia pracovného prostredia a hodnotenie rizika zamestnancov, na pracoviskách, kde sa vykonáva práca s etylénoxidom. Prácu s etylénoxidom vykonáva 12 zamestnancov, z toho 1 žena na pracoviskách sterilizovňa a sklady.

Vydali sme 24 rozhodnutí (16 rozhodnutí pre exteriéry a 8 rozhodnutí pre práce v interiéroch) na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest.

Všetky tieto subjekty vlastní oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. n) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V našom regióne sme v roku 2011 nezaznamenali podnety zo strany zamestnancov na zvýšenie psychickej záťaž pri práci a neboli nám doručené návrhy na vyhlásenie rizikových prác v kategórii psychickej záťaž pri práci, ani neboli predložené protokoly z výsledkov hodnotení tohto druhu záťaž.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme uplatňovali Vyhlášku MZ SR č. 542/2007 o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Kontrola zameraná na sledovanie psychickej pracovnej záťaž bola vykonaná v troch podnikoch: UMC Slovakia s.r.o., Nové Mesto nad Váhom, Freudenberg Filtration Technologies Slovensko s.r.o., Potvorice, Magna Slovteca s.r.o., Nové Mesto nad Váhom. Z profesií sme sa zamerali najmä na montážnych pracovníkov pri páse, THP pracovníkov, účtovníkov, referentov odbytu, kontrolórov kvality, analytikov nákupu. Doteraz bolo vrátených a vyplnených 85 dotazníkov.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne (okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Myjava) bolo v roku 2011 prešetrených 12 podozrení na chorobu z povolania, z toho 5 prípadov DNJZ, 2 prípady kontaktný ekzém, po jednom prípade hypacusis, vasoneurosis, keratoconjunctivitis a intoxikácia CO. Z piatich prípadov DNJZ bol jeden prípad v okrese Myjava (sy canalis **carpi**), **1 prípad v okrese** Nové Mesto nad Váhom (epicondilitis radialis et ulnaris humeri l. dx.- stav po operácii) a 3 prípady v okrese Bánovce nad Bebravou (Sy canalis carpi a Tendovaginitis, Epicondilitis radialis et ulnaris humeri l. dx. Impingement syndróm l. dx., lézia manžety rotátorov l.dx., kranializácia hlavy humeru, kompletná disrupcia šliach m. supraspinatus). Dve ochorenia (Sy canalis carpi a Tendovaginitis, a Epicondilitis radialis et ulnaris humeri l. dx. Impingement syndróm l. dx., boli priznané ako choroba z povolania v Bánovciach nad Bebravou (Gabor s.r.o. – u obuvníka pri zaklepávaní špíc a u zamestnankyne pri vysekávaní kože).

U všetkých chorôb z povolania bolo zvolané jednanie s príslušnými štatutárnymi zástupcami organizáciami a boli prejednané pracovné podmienky a návrhy na elimináciu alebo zníženie výskytu týchto ochorení.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2011 sme vykonali previerku zameranú na prácu s bremenami v záujme prevencie ochorení oporno-pohybovej sústavy v spoločnosti ML Produktion s.r.o., Myjava, bolo rozdanych 13 dotazníkov informovanosti pre zamestnancov, ktorí pracujú s bremenami.

Prešetrovanie podozrení na choroby z povolania – ochorenia chrbtice

V roku 2011 nám neboli doručené žiadosti o prešetrenie – hygienický prieskum pracoviska, týkajúce sa ochorenia chrbtice.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali dve previerky zamerané na plnenie požiadaviek NV SR č.276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami spojené s dotazníkovým zisťovaním informovanosti zamestnancov.

Uvedené previerky boli vykonané v nasledovných organizáciách: ML Produktion s.r.o., Myjava, UMC Slovakia s.r.o., Nové Mesto nad Váhom, Freudenberg Filtration Technologies Slovensko s.r.o., Potvorice, Magna Slovteca s.r.o., Nové Mesto nad Váhom. Z profesií sme sa zamerali na zamestnancov, ktorí so ZJ pracujú polovicu alebo viac ako polovicu pracovnej doby. Bolo vyplnených a vrátených 92 dotazníkov informovanosti.

2.3 Zdravé pracoviská

V rámci projektu „Zdravé pracoviská“, sme v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia v roku 2011 vykonali hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia v 8 organizáciách : TRW Steering Systems Slovakia s.r.o., Nové Mesto nad Váhom, eterna s.r.o., Bánovce nad Bebravou, **Hella Slovakia Front – Lighting s.r.o. v Kočovciach**, **Johnson Controls Trenčín, s.r.o.**, RÚVZ Trenčín, Fakultná nemocnica Trenčín, Emerson a.s., Nové Mesto nad Váhom, Motor-Car Trenčín s.r.o. (Mercedens Benz) Trenčín. Spoločnosti sa zaoberajú

výrobou elektromotorov do automobilov, výrobou odevov, výrobou svietidiel do osobných automobilov, vývojom autosedačiek a zamestnanci RÚVZ – preventívnou medicínskou činnosťou..

Výšetrenia v rámci projektu „Prevencia srdcovo-cievnych ochorení“ sme vykonali vyšetrenia a edukáciu 270 zamestnancov, z toho 190 žien. Išlo o výrobných zamestnancov, administratívnych, skladových zamestnancov a zdravotníckych pracovníkov.

Pre zamestnancov bolo priamo na mieste organizácie zabezpečené :

- meranie antropometrických parametrov – hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, BMI, WHR, meranie % tuku v tele a biochemických parametrov - hladina celkového cholesterolu
- meranie tlaku krvi
- priamo na mieste vyhodnotenie a individuálne poradenstvo.

2.4 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádory a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

RÚVZ so sídlom v Trenčíne je jedným z riešiteľských pracovísk pilotnej štúdie ESNAP, pričom gestorom je RÚVZ v Banskej Bystrici. Štúdia bola v našom regióne schválená etickou komisiou RÚVZ Trenčín, FN Trenčína Trenčianskeho samosprávneho kraja. Štúdia bola v roku 2010 – 2011 pozastavená. V 3. štvrtroku 2011 bolo oznámené, že pilotná štúdia ESNAP pokračuje. V danej súvislosti bolo oslovené vedenie chirurgického oddelenia Fakultnej nemocnice Trenčín. Do konca roka 2011 nám nebol hlásený žiaden prípad.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V rámci novej chemickej legislatívy bol dňa 30.6.2011 zvolaný Celoslovenský seminár pracovníkov odborov PPLaT, ktorý sa konal na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Zo záverov seminára vyplynulo vykonanie cielenej kontroly najmenej u dvoch následných užívateľov chemických látok a vyplnenie jednotného dotazníka predloženého na seminári.

Výkon spoločných dozorných aktivít v roku 2011 bol zameraný na kontrolu kariet bezpečnostných údajov u následných užívateľov podľa zákona č. 67/2010 Z.z. (chemický zákon). RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s IP v Trenčíne vykonal cieleňú kontrolu v spoločnosti **PALMA Group, a.s., Račianska ul. 76, 836 04 Bratislava, prevádzka: Malinovského 36, 915 23 Nové Mesto nad Váhom.**

Dňa 18.08.2011 odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Trenčíne vykonali v hore uvedenej spoločnosti štátny zdravotný dozor a bol vyplnený Dotazník č. 1 projektu „REACH-EN-FORCE 2“ o presadzovaní plnenia povinnosti následnými užívateľmi – formulátormi zmesí na obdobie 2010/2011.

Kontrolovaná spoločnosť sa zaoberá výrobou toaletných a priemyselných mydiel, čistiacich prostriedkov a detskej kozmetiky. Pri kontrole sme si vybrali nebezpečnú chemickú látku Hydroxid sodný (NaOH), ktorý sa používa v procese zmydelňovania pri výrobe mydla. Dovoz uvedenej látky (1 x týždenne) zabezpečuje spoločnosť Brenntag Slovakia s.r.o., Bratislava v cisternách a následne je prečerpávaná do 13 tonových kotlov. Spotreba NaOH je 250 ton/rok.

Pri kontrole sme prekontrolovali kartu bezpečnostných údajov podľa nariadenia (ES) č. 1907/2006 v zmysle predpísaného Dotazníka, ktorý Vám zasielame v prílohe. Dodávateľom KBÚ hydroxidu sodného pre kontrolovanú spoločnosť bol dovozca Brenntag Slovakia s.r.o., Bratislava.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha bola plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. V roku 2011 sa sledovanie vybraných ukazovateľov výživového stavu zameralo na ľahko pracujúcich obyvateľov. V poradni zdravia a na pracoviskách boli vykonané klinicko - somatické merania /váha, výška, BMI, TK syst., TK diast., WHR/ a biochemické vyšetrenia Reflotronom na ukazovatele lipoproteinového metabolizmu /CHOL, HDL, LDL, GLU, TGL/ u všetkých klientov. Výsledky boli spracované v doporučených programoch a boli odoslané gestorovi úlohy. Celkovo bolo vyšetrených 72 respondentov.

Stav výživy u vybraných respondentov bol vyhodnocovaný na základe vyplneného dotazníka 1-dňovej konzumácie celodennej stravy, z ktorého bola v programe ALIMENTA 3.0 vyhodnotená priemerná nutričná hodnota stravy respondentov.

Socio - ekonomické sledovanie stravovacích návykov, pohybovej aktivity a životosprávy bolo vykonané u sledovanej skupiny predpísanou dotazníkovou metódou.

Cieľom monitoringu a intervencie je na základe analýzy výsledkov vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u sledovanej populácie.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci monitoringu bolo odobratých za sledované obdobie 24 vzoriek, z ktorých v jednej bolo prekročené najvyššie prípustné množstvo jodidu draselného (hodnota $41,7 \text{ mg.kg}^{-1}$ oproti norme $35,00 \text{ mg.kg}^{-1}$). Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ v Trenčíne

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V roku 2011 bolo v rámci kontrol nad bezpečnosťou kozmetických výrobkov určených pre deti kontrola zameraná na prítomnosť ťažkých kovov a kozmetických výrobkov.

RUVZ odobralo v priebehu roku 5 vzoriek, z ktorých ani v jednej neboli prekročené najvyššie prípustné limity ťažkých kovov, v označovaní nevyhovovala jedna vzorka. Kontrolou označovania vybraných regulovaných látok neboli zistené nedostatky. Celkovo bolo vykonaných 147 kontrol.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše, atď., keramické výrobky - misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie - deti, bola zameraná na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov - migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bola kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR a nariadením (ES) 321/2011.

Kontrola označovania polykarbonátových fliaš na detskú výživu bola vykonaná u 28 výrobkov, z toho 3 výrobky nevyhovovali pre materiálové zloženie a boli na mieste vyradené z predaja. Nesprávne označených bolo 7 fliaš (nesúlad materiálového zloženia na fľaši a na etikete).

Keramických a plastových výrobkov bolo skontrolovaných 5. Nedostatky boli zistené u keramických výrobkov, kde chýbalo vyhlásenie o zhode a údaje o výrobcovi príp. distribútorovi.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V rámci celoslovenského plánu úradných kontrol RÚVZ nebol zaradený do kontroly bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoinicíatorov. Kontrola obalov bola zameraná na prítomnosť fenolov a formaldehydu. Odobratá vzorka nevyhovovala v ukazovateli fenol, čo bolo predmetom správneho konania, nakoľko predmetný distribútor má sídlo spoločnosti v Trenčíne.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha bola plnená súbežne s plnením úlohy č.3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie. V rámci monitoringu sa sledovala spotreba vybraných 4 prídavných látok: E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín u respondentov na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytipovaných potravín. Z dotazníkov 72 respondentov bolo vypočítané celkové skonzumované množstvo potraviny s prídavnými látkami za 24 hodín. Prijaté množstvo farbív u vybraných potravín boli spracované na ÚVZ SR. Laboratórne rozbor vykonalo laboratórium ÚVZ SR Bratislava.

Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov budú získané poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a budú získané štandardné referenčné hodnoty. Projekt bol realizovaný od 26.09.2011 do 04.11.2011 v štatisticky náhodne vybraných školských zariadeniach. V zmysle spracovanej jednotnej metodiky sa realizovali merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 0 do 18 rokov veku. Počet zapojených respondentov bol 512.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) budú prezentované formou tabuliek a grafov.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Oddelenie hygieny detí a mládeže podľa požiadaviek gestora úlohy vykonalo v mesiaci apríl 2011 zber dát v rámci Projektu ESPAD 2011 o tabaku, alkohole a drogách u žiakov základných a študentov stredných škôl. Správa o zhodnotení realizácie prieskumu bola zaslaná na ÚVZ SR listom č. B/2011/007906 zo dňa 12.04.2011. Anonymného prieskumu sa zúčastnilo 857 respondentov 2 základných a 4 stredných škôl v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Ďalšie aktivity:

– K termínu odpočtu oddelenie hygieny detí a mládeže v zariadeniach pre deti a mládež vykonalo 195 kontrol na preverenie uplatňovania ustanovení zákona NR SR č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Všetky preverené zariadenia pre deti a mládež dodržiavajú ustanovenia zákona č.377/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov .

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoríť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Projekt je prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví.

Vzhľadom na skutočnosť, že v roku 2011 sa bude realizovať siedmy celoštátny antropometrický prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na zber a spracovávanie údajov, IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011, sa pozastaví a zrealizuje v roku 2012, čím sa ukončenie projektu presunie na 31.12.2014.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Etapy riešenia projektu sú zamerané na rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov v regióne RÚVZ Trenčín, sledovanie rastového vývoja detí od narodenia a životného štýlu ich rodičov, metodiku poradenstva pre deti a mládež, publikáciu výsledkov v odbornej literatúre za región Trenčín, vypracovanie návrhu záznamovej knižky pre pediatra, ktorá bude obsahovať referenčné percentilové grafy pre BMI, výšku, váhu dieťaťa a údaje o životnom štýle rodičov a detí

Spolupráca s krajským pediatrom, pediatrickými ambulanciami v rámci Trenčianskeho kraja pokračuje. Počet respondentov zaradených do projektu v roku 2011 je 1240. Získané údaje boli zadané do pripravenej databázy a boli odoslané na RÚVZ Banská Bystrica na spracovanie.

Ostatné aktivity:

V rámci plnenia programov, projektov a úloh oddelenie hygieny detí a mládeže úzko spolupracuje s oddelením podpory zdravia pri realizácii „výchovy ku zdraviu“ v školských zariadeniach. Šírenie informácií zabezpečujeme prostredníctvom webovej stránky.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

- usmerňovanie v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, zaslanie OU pre surveillance pneumokokových invazívnych ochorení, realizácia semináru pre sestry ambulancií primárneho kontaktu zameraného na vakcináciu, usmerňovanie v postupe pri odmietnutí povinného očkovania, zaslanie výzvy na zintenzívnenie očkovania proti chrípke, informovanie o zmene v úhrade vakcín, upozornenie na výskyt závažných pneumokokových ochorení a možnosť prevencie. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení ako aj informácie o prevencii voči nim sú priebežne uverejňované na web stránke nášho úradu. K 30.11.2011 bola vykonaná mimoriadna kontrola očkovania proti chrípke v ambulanciách VLD a VLDD. V roku 2011 bolo prejednaných 21 odmietnutí očkovania formou osobného pohovoru.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Surveillance infekčných ochorení je vykonávaná sústavne, v prípade výskytu ochorení imunizačného programu sa zabezpečuje laboratórna verifikácia diagnózy v našom regióne tak ako v celej SR. V období od 01.01.2011 do 31.12.2011 sme z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenali:

Choroba	Abs. počet	Očkovaní	Neočkovaní	Nezistené
TBC	13	0	2	11
VHB	4	0	4	-
VHA	4	0	4	-
Pertussis	39	35	4 (3– neočk. pre vek)	-
ACHO (POLIO očk.)	4	3	1 – neočk. pre vek	-
Invaz. pneumok. inf.	3	1	2	-
Kliešťová encefalitída	50	0	50	-

Z ostatných ochorení preventabilných očkovaním sme zaevidovali 757 prípadov ovčích kiahní v lokálnych epidémiách u neočkovaných detí

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení vykonávame najmä prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke nášho úradu a v lokálnych médiách.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Program EPIS sa okrem iného využíva pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením krajskej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy. Na pracovisku sa vykonáva kontrola kvality zadávania hlásení nemocničných nákaz za celú SR. V roku 2011 boli pripomienkové definície NN pre zadávanie údajov do TESSy.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Výsledky pilotnej bodovej prevalenčnej štúdie a postup realizácie PPS boli v roku 2011 odprezentované na dvoch celoslovenských konferenciách zameraných na problematiku NN a na celoslovenskej porade epidemiológov. V súčasnosti prebieha prípravná fáza vykonania bodovej prevalenčnej štúdie nozokomiálnych nákaz podľa vypracovanej metodológie ECDC. Je pripravený protokol, kniha kódov a manuál k softvéru HelicsWin.Net v slovenskom jazyku. V štádiu realizácie je spracovanie výberu zdravotníckych zariadení, ktoré budú zapojené do sledovania v SR a vytvorenie edukačných materiálov na výcvik metodológie PPS. V pláne je vykonanie PPS v SR v jednom z termínov stanovených ECDC: máj – jún 2012, pričom v marci a apríli 2012 bude realizovaný výcvik pracovníkov oddelení epidemiológie v metodológii PPS podľa protokolu ECDC.

Sledovanie JIS akvirovaných infekcií podľa protokolu ECDC predtým HELICS:

Bola vypracovaná analýza údajov zapojených JIS na Slovensku za obdobie rokov 2005-2010 s následným porovnaním výsledkov s údajmi z celej databázy zapojených krajín. V roku 2011 boli zbierané údaje za rok 2010 na 7 JIS (zber údajov RÚVZ Trenčín 2 JIS, RÚVZ Martin, RÚVZ Komárno, RÚVZ Trnava, RÚVZ Bratislava, RÚVZ Poprad). Do sledovaného súboru bolo zapojených 1115 pacientov, u ktorých bolo zaznamenaných 359 nozokomiálnych nákaz. Kumulatívna incidencia (KI) pneumónii (PN) v našom súbore je 13,59 % (v súbore všetkých zapojených krajín 7,4 %), KI infekcií krvného riečiska (BSI) je 5,97 % (v súbore všetkých zapojených krajín 4,0 %). V našom sledovanom súbore ako etiologický agens dominuje gramnegatívna bakteriálna flóra.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Realizácia kampaní a projektov je rozpracovaná v kapitole 9.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke nášho úradu.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V spádovom území RÚVZ Trenčín odoberáme vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčíne a odpadovej vody z DD pre maloletých bez sprievodu - Horné Orechové. V odobratých vzorkách v 7 a 9/2011 boli identifikované Coxackievirus B5 a vo vzorke z 10/2011 Coxackievirus skupiny B. Pozitívne vzorky odpadovej vody boli odbraté z ČOV Trenčín. Všetky odobraté vzorky vôd z DDMBS Horné Orechové boli negatívne na prítomnosť enterálnych vírusov. Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR vrátane epidemiologického vyšetrovania ACHP.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii telefonická

linka a mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. V roku 2011 bolo vyšetrených 45 osôb. Oddelením podpory zdravia nášho úradu je zabezpečovaný projekt „Hrou proti AIDS“. Boli vykonané prednášky na 4 základných školách - 9 akcií pre celkovo 92 žiakov. Problematika HIV/AIDS je súčasťou výchovných prednášok pre deti a adolescentov v rámci témy Reprodukčné zdravie (30 prednášok pre 803 žiakov na 14 ZŠ, 2 SŠ a školský internát).

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

LP: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia FN Trenčín. V roku 2011 pokračovala lokálna surveillance rotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou FN Trenčín. V zaočkovanosti 0 ročných detí bola dosiahnutá vyššia hladina ako v SR, avšak od roku 2010 neprogredovala. Podobný jav bol zaznamenaný v rámci celej SR.

Tab.: Zaočkovanosť 0- ročných detí proti rotavírusom v SR a trenčianskom regióne, rr. 2007 – 2011 v %.

	2007	2008	2009	2010	2011
SR	1,18 %	4,02 %	8,03 %	13,82 %	11,40 %
TN región	1,45 %	4,35 %	15,20 %	23,48 %	18,78 %

Pokračovalo sa v typizácii kmeňov izolovaných zo stolice. V r. 2009 bolo typizovaných 68 vzoriek s prevahou sérotypu G1P8, v roku 2010 bolo typizovaných 36 vzoriek s prevahou sérotypu G1P8, v roku 2011 bolo typizovaných 82 vzoriek s prevahou sérotypu G2P4.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie

Na sledovaných prírodných kúpacích lokalitách v priebehu roka 2011 nebol zistený výskyt vodného kvetu.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody

Úloha je realizáciou potravinového dozoru nad kvalitou minerálnych a pramenitých balených vôd, tuzemských i z dovozu, perlivých i neperlivých, pri ich plnení a pri skladovaní v predaji v obchodnej sieti. Rozsah vyšetrovaných ukazovateľov vychádza z požiadaviek 28. hlavy Potravinového kódexu SR a z aktuálnych požiadaviek interného zákazníka.

Za sledované obdobie bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy vyšetrených chemicky 107 vzoriek, mikrobiologicky 102 a biologicky 96 vzoriek minerálnych a pramenitých vôd

7.12 Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

Úloha bola zameraná na monitorovanie kontaminácie piesku detských pieskovísk vo vybraných lokalitách chemickými anorganickými kontaminantami (toxickými prvkami -arzén, olovo, kadmium, ortuť, chróm, nikel, meď, zinok) a inými organickými kontaminantami. Na stanovenie uvedených toxických prvkov bolo v priebehu roka 2011 odobratých a vyšetrených 16 vzoriek piesku z detských pieskovísk.

7.13 Stanovenie markerov expozície tabakového dymu v ovzduší a v biologickom materiáli

Koncentrácia kotinínu ako ukazovateľa aktuálnej expozície bola v priebehu roka 2011 stanovená v 6 vzorkách moču.

Podiel L RÚVZ na úlohách iných odborov a oddelení

Spolupráca s Odborom hygieny životného prostredia a zdravia

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie.

L RÚVZ sa podieľa na plnení tejto úlohy analýzami vzoriek vôd z prírodných kúpalísk a tiež vzoriek vôd umelých kúpalísk-bazénov. Ukazovatele v nich sa stanovujú podľa požiadaviek daných Nariadením vlády č. 87/2008 o požiadavkách na prírodné kúpaliská, Vyhláškou č. 72/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská a podľa aktuálnych požiadaviek oddelenia HŽP – nášho interného zákazníka.

Za sledované obdobie roku 2011 bolo vyšetrených celkom 36 vzoriek vôd prírodných kúpacích oblastí a 517 vzoriek z umelých kúpalísk.

Spolupráca s Odborom preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Objektivizáciou pracovných podmienok v pracovnom prostredí sú merania hluku, nebezpečných chemických škodlivín a taktiež biologických faktorov - biologické expozičné testy .

V priebehu roku 2011 bolo v súvislosti s objektivizáciou pracovných podmienok v pracovnom prostredí vyšetrených 198 vzoriek -chemické škodliviny a pevný aerosól a 76 vzoriek - biologické expozičné testy.

Spolupráca s Odborom hygieny výživy a bezpečnosti potravín

V rámci úlohy **3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli** vykonávame laboratórne vyšetrenia kuchynskej soli, vrátane morskej soli, zamerané na obsah KI a KIO₃, a tiež na obsah protihrudkujúcej zložky - ferokyanidu draselného.

V období roku 2011 v súvislosti s riešením tejto úlohy bol v jedlej soli vyšetrený obsah KI a KIO₃ v 71 vzorkách, obsah ferokyanidu draselného v 59 vzorkách.

ŠPECIALIZÁCIA ODBORNÝCH ČINNOSTÍ OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

Okruhom špecializovanej činnosti v oblasti Objektivizácie faktorov prostredia je pre Laboratóriá RÚVZ Trenčín:

- **diagnostika baktérií rodu *Campylobacter***. V priebehu roku 2011 bola požiadavka na vyšetrenie tohto ukazovateľa v 14 vzorkách potravín – s negatívnym výsledkom

- **analýza biologického materiálu (moč) na obsah:** kotinínu, kyselín hipurovej, metylhipurových, mandľovej. Uvedené ukazovatele boli v priebehu roku 2011 vyšetované spolu v 55 vzorkách biologického materiálu

Oddelenie mikrobiológie a biológie životného prostredia sa spolupodieľa na výkone špecializovaných činností pre Hodnotenie zdravotného rizika a legislatívy:

- **surveillance alimentárnych infekcií**. V sledovanom období bolo celkovo vyšetrených 2634 vzoriek potravín. Z toho na stanovenie prítomnosti a počtu *Listeria monocytogenes* bola požiadavka na vyšetrenie 284 vzoriek s jedným pozitívnym výsledkom, 2578 vzoriek bolo

vyšetrených na prítomnosť Salmonella sp., z toho boli pozitívne 2 vzorky – domáce vajcia a škrupiny (S. enteritidis), v 37 vzorkách z 867 bol potvrdený Staphylococcus aureus, 79 vzoriek bolo vyšetrených na prítomnosť Cronobacter sakazakii s negatívnym výsledkom.

- *nozokomiálne nákazy*

Na predchádzanie nozokomiálnym nákazám vyšetrujeme vzorky prostredia, vzorky materiálu na kontrolu sterility, bioindikátory na kontrolu správnej funkcie sterilizačných prístrojov a stanovujeme účinnosť dezinfekčných prostriedkov na bakteriálne kmene.

Stery z nemocničného prostredia a kontrola sterility boli za rok 2011 vyšetrené v 2464 vzorkách, 56-krát bol vyizolovaný Pseudomonas aeruginosa a 38-krát Staphylococcus aureus, 50-krát Clostridium perfringens a 19-krát Klebsiella pneumoniae, 7-krát Klebsiella oxytoca a 45-krát Escherichia coli, V tomto roku sme vyšetřili účinnosť 3 dezinfekčných roztokov na kmeňoch Staphylococcus aureus, Pseudomonas aeruginosa a Enterococcus faecalis izolovaných z nemocničného prostredia.

sterilizácia, DD a regulácia živočíšnych škodcov.

Správna funkcia sterilizačných prístrojov bola v priebehu roku 2011 overená u horúcovzdušných sterilizátorov bioindikátorom Bacillus atrophaeus (1297 vzoriek, z nich 7 pozitívnych) a u parných sterilizátorov bioindikátorom Geobacillus stearothermophilus (1092 vzoriek, z nich 17 pozitívnych).

9. PODPORA ZDRAVIA

Žit' zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Dňa 21.3.2011 bola uskutočnená prednáška v Centre sociálnych služieb, ul. Liptovská, Trenčín na tému: „Týždeň uvedomenia si mozgu“. Mozog a jeho funkcie, Pamäť a jej cvičenie a súčasťou boli i úlohy na precvičenie si pamäti. – 60 účastníkov.

Dňa 9.12.2011 sa pre Jednotu dôchodcov JUH Trenčín na ZŠ ul. Novomeského uskutočnila prednáška: Mozog, pamäť a jej precvičovanie, prevencia ochorení mozgu pre seniorov, inšpiratívne precvičovanie si pamäti pre 20 účastníkov.

9.3 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

V realizácii projektu sme pokračovali v 4 MŠ (128 detí) a v 2 ZŠ (118 žiakov) nášho regiónu, kde sa uskutočnili prednášky o Prevencii zubného kazu, o význame ústnej hygieny , deti sa na modeli učili čistiť zuby a súčasne boli premietnuté animované filmy „Maškrtná veverička.“, Lakomý sysel’.

Dňa 12.9.2011 pri príležitosti Svetového dňa ústneho zdravia pracovníčky OPZ predniesli prednášku pre spolupracovníkov RÚVZ Trenčín na témy:

12.9.2011 – Svetový deň ústneho zdravia a projekt ÚVZ SR – Stomatohygiena u detí

- Výživa v prevencii zubného kazu

-Zlepšenie zdravia ústnej dutiny u seniorov

9.4 Projekt „Hrou proti AIDS“

Z príležitosti Svetového dňa AIDS sme hravou formou zapojili žiakov do projektu: Hrou proti AIDS v 3 ZŠ (počet žiakov 137) a 1 Piaristické Gymnázium v Trenčíne (počet žiakov 82)

Téma pohlavných ochorení a prevencia ich výskytu je i súčasťou prednášok : Reprodukčné zdravie . Počet prednášok: 17 pre 803 žiakov.

9.5 Populačná stratégia , aktivity pri príležitosti významných dní.

Aktivity pri príležitosti svetových dní v roku 2011– nástenná propagácia:

Nástenná propagácia vo vestibule RÚVZ Trenčín:

4.február- „Svetový deň rakoviny“ – prevencia vzniku, varovné príznaky ochorenia

24.marec- „Svetový deň TBC“ – pôvodca ochorenia, objavenie pôvodcu ochorenia, riziká, prevencia

marec -Týždeň uvedomenia so mozgu

apríl – „Vyzvi srdce k pohybu!“

15. apríl – Deň narcisov

14.jún – Svetový deň darcov krvi

august – Vyhodnotenie účastníkov súťaže: Vyzvi srdce k pohybu

október – Aktivity OPZ k Svetovému dňu srdca 29.9.2011

10.10.2011 – Svetový deň duševného zdravia

Na web stránke RÚVZ Trenčín sa pravidelne uverejňujú články k Svetovým dňom (10)

14.-20.3.2011- Týždeň uvedomenia si mozgu

- Zaslanie vedomostných testov na precvičovanie si pamäti na ZŠ v Trenčíne, na všetky Školské úrady v Trenčianskom kraji, do Domovov dôchodcov

- Dňa 16.3.2011 – Cvičenie pamäti – vedomostné úlohy pre 62 žiakov ZŠ Bánovce n/B., Duklianska ul.

- Dňa 21.3.2011- prednáška v Domove dôchodcov na sídlisku. JUH v Trenčíne pod názvom: „Mozog a jeho funkcie, „Pamäť“ a precvičovanie si pamäti inšpiratívnymi nápadmi pre seniorov

- SZŠ Trenčín – na hodine anatómie - prezentácia pre študentov: „Mozog a jeho funkcie“ počet študentov -28

- Stredná súkromná odborná škola Trenčín- na hodine zdravotvedy- prezentácia pre študentov: „Mozog a jeho funkcie“ počet študentov -11

7. apríl Svetový deň zdravia

-sme propagovali na celoslovenskej výstave „Zdravý životný štýl“ v dňoch 13.-16.4.2011 s intervenčnými aktivitami pre odbornú ale aj laickú verejnosť.

-Pre obyvateľov mesta a kúpeľných hostí mesta Trenčianske Teplice v rámci Dňa zdravia – realizácia v sobotu 2.7.2011 - meranie množstva tuku v tele tukomerom (27 meraní), vyšetrenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, zmeraný tlak krvi, pulz a odborné poradenstvo so zameraním na zdravý životný štýl. Akcia bola štatisticky vyhodnotená a uverejnená na našej webovej stránke.

Začiatkom mája sa uskutočnila prednáška na tému: „Zdravý životný štýl“ v ZŠ Kostolné pre 1.a 4. ročník (40 žiakov)

10.máj – Svetový deň Pohybom ku zdraviu

-propagácia súťaže i aktívna účasť : „Vyzvi srdce k pohybu“.

31. máj Svetový deň bez tabaku

V tomto týždni sme uskutočnili prednášky na tému: „Prevencia fajčenia“ na uvedených základných školách : ZŠ Motešice (pre 7.-9.ročník)

ZŠ Beckov (5.-9.ročník)

Prednášok sa zúčastnilo 197 žiakov. Fajčiarom sa odmeral CO vo vydychovanom vzduchu. Vo vestibule RÚVZ Trenčín je nástenka zameraná na následky fajčenia a oznam o zákaze fajčenia v zdravotníckych zariadeniach.

V dňoch 25. – 26.5.. 2011 sa uskutočnila zdravotnícka výstava MEDIPHARM, počas ktorej pracovníci **RÚVZ so sídlom v Trenčíne - OPZ** realizovali vyšetrenia zamerané na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení (vyšetrenie cholesterolu u 140 klientov, stanovenie CO vo výdychu u 8 fajčiarov, spirometria -40 klientov, stanovenie percenta tuku v organizme 200 x) spojené s poradenstvom o zdravom životnom štýle.

V rámci kampane MOST 2011 – „Deň srdca“

Dňa 28.9.2011 sme vykonávali preventívne vyšetrenia pre zamestnancov a návštevníkov Mestského úradu v Trenčíne , vyšetrovali sme antropometrické parametre, tlak krvi, celkový cholesterol, CO vo výdychu u fajčiarov, % tuku v tele s následným odborným lekárskeým poradenstvom. Súčasťou kampane bol aj dotazník o vedodostiach o rizikových faktoroch SCO. Na dotazník odpovedalo 110 opýtaných, ten bol následne štatisticky spracovaný . Vyhodnotenie kampane bolo uverejnené na nástenke vo vestibule RÚVZ a na našej webovej stránke .

21. september, Svetový deň Alzheimerovej choroby

Dňa 9.12.2011 sa pre Jednotu dôchodcov JUH Trenčín na ZŠ ul. Novomeského uskutočnila prednáška: Mozog, pamäť a jej precvičovanie, prevencia ochorení mozgu pre seniorov, inšpiratívne precvičovanie si pamäti pre 20 účastníkov.

Dňa 16.11.2011 pri príležitosti **Medzinárodného dňa bez fajčenia a Svetového dňa chronickej obštrukčnej choroby (15.11.2011)** sa konali prednášky:

Prevencia ochorení dýchacích ciest

Riziká fajčenia pre MŠ a 1.stupeň ZŠ Turá Lúka a zároveň sme vyšetrovali hladinu CO u fajčiarov a vitálnu kapacitu pľúc u učiteľov a rodičov- počet 10 vyšetrených.

V ZŠ Gorazdova ul. Bánovce n/Bebr. sa uskutočnila prednáška :Prevencia drogovej závislosti pre 8.a 9. ročník (48 žiakov). Žiakom bol rozdáný Fageströmov dotazník závislosti na nikotíne, ktorý bol aj následne vyhodnotený.

Pri príležitosti tohto sme vyšetrovali cestujúcich na Železničnej stanici v Trenčíne. Z vyšetrených bolo 12 fajčiarov, ktorým sme zmerali CO vo výdychu.

Celkovo bolo na tému Prevencia drogovej závislosti v roku 2011 prednesených 27 prednášok pre 1535 žiakov. Vyšetrených Smokerlyzerom bolo 166 žiakov.

Pri príležitosti **Svetového dňa osteoporózy –20.októbra** sme uverejnili na web. stránke RÚVZ Trenčín článok :Svetový deň osteoporózy

14. november – „ Svetový deň Diabetu – nástenná propagácia, uverejnenie článku na web. stránke RÚVZ Trenčín : Svetový deň diabetu

1.december –Svetový deň AIDS

Z príležitosti Svetového dňa AIDS sme hrovou formou zapojili žiakov do projektu: Hrou proti AIDS v 3 ZŠ (počet žiakov 137) a Piaristické Gymnázium v Trenčíne (počet žiakov 82)
Téma pohlavných ochorení a prevencia ich výskytu je i súčasťou prednášok : Reprodukčné zdravie . Počet prednášok: 17 pre 803 žiakov.

9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“

Súťaž prebiehala v mesiaci máji. Bola určená pre širokú verejnosť . Súťaž sme propagovali v regionálnych tlačových, v elektronických médiách, v školách, v závodoch, v poradni zdravia, kde sme zdôrazňovali nielen význam zdravotného hľadiska, ale aj možnosť vyhrať hodnotné ceny.

- distribúcia prihlášok:

- ZŠ (ZŠ Novomeského.ul. Trenčín, ZŠ Trenčín – Východná ul., ZŠ Trenčín Na Dolinách, ZŠ Trenčianske Stankovce, ZŠ Krajné, ZŠ Duklianska ul. Bánovce n/B., ZŠ Kostolné...)
- SOŠ, Gymnázia, Akadémia vzdelávania,
- Jednota dôchodcov,
- Centrum sociálnych služieb,
- Krajský štatistický úrad,
- závody (Leoni Trenčín, TESCO Myjava)
- Materské centrá v Trenčíne, v Bánovciach n/B., v Novom Meste n/V. a v Myjave.
- v zdravotníckych zariadeniach kraja, a počas výstavy „Zdravý životný štýl“ konanej v dňoch 13.-16.4.2011 v EXPOCENTER Trenčín.

- prihlášky boli k dispozícii aj vo vestibule RÚVZ a v poradni zdravia

Vyplnené účastnícke listy za náš región dospelých zapojených do súťaže sme po skončení kampane zaslali na RÚVZ , Odbor podpory zdravia , Banská Bystrica.

Výsledky súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ , zastúpenie účastníkov súťaže v jednotlivých krajoch počas rokov 2005-2009 , ktoré boli graficky spracované spolu s výzvou na podporu kampane v roku 2011 sme uverejnili vo vestibule RÚVZ a počas výstavy „Zdravý životný štýl“

9.8 Národný program prevencie obezity

V rámci programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme edukovali formou prednášok s následnou diskusiou 209 detí a žiakov MŠ, ZŠ a Špeciálnych základných škôl zapojených do programu.

Vo vidieckych, mestských MŠ, ZŠ a Špeciálnych školách nezapojených do programu sme tiež uskutočnili prednášky o „Zdravej výžive“ s dôrazom na význam konzumácie OZ pre 195 detí a žiakov.

Prednášky o „Zdravej výžive“ boli na telefonické alebo písomné požiadanie okrem už spomínaných MŠ a ZŠ prednesené i v ďalších MŠ a ZŠ v rámci spádových okresov nášho RÚVZ.

rok 2011: 18 prednášok pre 533 detí a žiakov

Zdravá výživa bola v rokoch 2010 a 2011 i súčasťou prednášok o Zdravom životnom štýle.

Pre deti MŠ bolo premietnuté DVD „Maškrtná veвериčka“ 23krát.

Pre deti MŠ boli počas edukácie použité makety OZ, obrázky OZ na paneloch, deti sa v spolupráci so školskými jedálňami učili rozpoznávať OZ podľa chuti pri ochutnávke pokrýjaných jednotlivých druhov ovocia, tiež sme ich učili rozpoznávať na tržnici , ktorú si pripravili v spolupráci s pedagogickými pracovníkmi OZ u nás pestované i citrusové plody.

Žiakom ZŠ bol poskytnutý zdravotno – výchovný materiál Zdravá päťka, Pyramída zdravej výživy.

V rámci prednášok „ Zdravý životný štýl“ sa oboznamujú žiaci a študenti i so zdravou výživou, základnými živinami, alternatívnou stravou, anorexiou, bulímiou, obezitou.

Celkový počet edukovaných: 198 žiakov

9.9 CINDI program

NPPZ – „Zdravie pre všetkých v 21. storočí“, CINDI Slovensko

Pokračovali sme v prevencii neinfekčných ochorení, vo vykonávaní štandardných vyšetrení ,v stanovení individuálneho rizika vzniku srdcovo-cievnych ochorení u klientov poradenského centra , v doporučení zdravého spôsobu života.

Celkove v roku 2011 bolo vyšetrených 1532 klientov,

počet prvovýšetrených klientov bol :1226,

428 klientov bolo vyšetrených opakovane.

Počet realizovaných biochemických vyšetrení:

Cholesterol- 890, triglyceridy- 110, glukóza-220,HDL cholesterol-111,

iné (AST,ALT,kys.močová- 241)

Tlak krvi –1402 meraní

Projekt: Global Youth Tobacco Survey (GYTS) na Slovensku

Zapojili sme sa do projektu GYTS, ktorý vypracovala a vykonáva WHO v spolupráci s Centers for Disease Control and Prevntion v Atlante, USA. Projekt je zameraný na monitorovanie užívania tabaku, odrazu opatrení kontroly tabaku vo vybraných cieľových skupinách.

Náhodným výberom sme zabezpečili distribúciu dotazníkov a ich vyplnenie na týchto školách:

- ZŠ Sv.Jozefa Nové Mesto n/Váhom (6.ročník),

-ZŠ V.Riznera Bošáca (38 žiakov),

-ZŠ Sednice Tatrína Čachtice (52 žiakov)

-Gymnázium Myjava 8.ročné

Celkovo bolo vyplnených metódou náhodného výberu 196 dotazníkov. Vyplnené dotazníky boli okódované a zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

V mesiaci december sme začali pracovať na projekte, ktorého cieľom je získavanie porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe, kde získané údaje budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotníckej starostlivosti...

V rámci projektu sme oslovili ľudí zo zoznamu náhodne vybraných obyvateľov okresu Trenčín (počet 70) , bol zaslaný pozývací list , telefonické kontaktovanie.

S každým respondentom bol vyplnený dotazník, ktorý obsahoval osobné údaje, údaje o zdravotnom stave a o životnom štýle...

Následne sa respondent podrobil antropometrickému vyšetreniu, ktoré pozostávalo z meraní výšky, hmotnosti, obvodu pása. Merali sme i krvný tlak a odobrali venóznou krv. Vzorka bude vyšetrená na celkový, HDL cholesterol, triacylglyceroly a glukózu. V mesiaci január plánujeme pokračovať v začatom projekte.

Lokálny projekt - Zabezpečiť vzdelávanie vybraných skupín obyvateľov v SR v podpore zdravia

RÚVZ Trenčín zabezpečuje vzdelávanie študentov verejného zdravotníctva Trnavskej univerzity v Trnave, Jeseniovej univerzity v Martine, študentov ošetrovateľstva Trenčianskej univerzity – Fakulty zdravotníctva. V dňoch 25.5.2011 – 26.5.2011 – Výstava Medipharm- vyšetrenia pre účastníkov výstavy, prezentácia činnosti Poradne zdravia a v spolupráci s Fakultou zdravotníctva TnUAD v Trenčíne s odborom ošetrovateľstva sme pokračovali v edukácii poslucháčov 2. ročníka o význame výchovy k zdraviu a podpore zdravia v dennej praxi zdravotníckych pracovníkov.

Študentom boli prednesené prednášky „spravené vyšetrenie tukového metabolizmu, odmeraný tlak krvi, CO u fajčiarov .

Lokálny projekt ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL harmónia tela a ducha.

V dňoch 13.-16.4.2011 sa uskutočnil 13. ročník výstavy „Zdravý životný štýl“, kde sme robili nasledovné vyšetrenia : merali krvný tlak, celkový cholesterol, tuk v tele, CO vo výdychu fajčiarom, vitálnu kapacitu pľúc. Odobraná bola i osobná a rodinná anamnéza a poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Na výstavisku sme umiestnili i nástennú propagáciu celonárodnej medzinárodne koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie “Vyzvi srdce k pohybu“ konanej v dňoch 14.3.až 22.5.2011.

Lokálny projekt – Dni zdravia EMESON Nové Mesto n/V.

V dňoch 7.-11.2.2011 sa uskutočnil týždeň zdravia pre pracovníkov EMERSON Nové Mesto n/V. Preventívne vyšetrenia pracovníkov v rámci kardiovaskulárneho rizika sme zabezpečili v dňoch 8. a 11.2.2011. Pracovníci vyplňali i dotazník o stravovacích zvyklostiach v rámci projektu : „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“ Počet vyšetrených: 30 pracovníkov
Dňa 9.2. 2011 MUDr.Dobiášová V.,PhD., MPH predniesla prednášky na tému:
„Prevencia ochorení dýchacích ciest“
“ Zdravý životný štýl“

Lokálny projekt - Zdravotnícka uvedomelosť zdravotníckych pracovníkov – v rámci projektu bolo vyplnených a v EPI info programe spracovaných 616 dotazníkov . Projektu sa zúčastnili pracovníci FN Trenčín a RÚVZ Trenčín. Vyhodnotenie projektu bolo prednesené na : „Zdravom životnom štýle“ počas výstavy v EXPOCENTER Trenčín a na III. konferencii Surveillance chronických ochorení.

10. KONTROLA TABAKU

10.2 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Na základe požiadavky ÚVZ SR CKTA/3046/2008 zo dňa 26. 2. 2008 o pravidelnom hlásení vykonávaných kontrol fajčenia v zmysle zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov vždy ku koncu kalendárneho mesiaca sme v rámci ŠZD vykonávali previerky na stanovených verejných miestach.

V roku 2011 sme uskutočnili: **1302 kontrol**

1. Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia : 0
2. Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania: 0
3. Výška pokút v rámci priestupkového konania (vrátane blokovaných pokút): 0
4. Počet uložených sankcií v rámci správneho konania rozhodnutím: 0
5. Výška pokút v rámci správneho konania : 0
6. Rozhodnutie o uložení pokuty bolo zrušené : 0

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Riešenie

V rámci akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III je implementovaný akčný plán pre prostredie a zdravie detí (CEHAPE) a jeho 4 regionálne ciele. V rámci týchto cieľov sú plnené aktivity zamerané okrem iných na zavedenie monitoringu kvality vôd na kúpanie v prírodných a rekreačných vodách (umelé kúpaliská). Od roku 2008 je do činnosti RÚVZ zavedený funkčný softvérový produkt Voda na kúpanie. Údaje o kúpaliskách sú priebežne doplňované do Informačného systému o kvalite vody na kúpanie (aktualizácia nových informácií prebieha počas letnej turistickej sezóny každý štvrtok do 17.00 hod).

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Cieľ

Cieľom tohto projektu je zaviesť trvaloudržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni s uplatnením medzinárodných metodík spracovania pre možnosť porovnateľnosti údajov v medzinárodnom kontexte s reflektovaním aktuálnych problémov a výziev.

Riešenie

Táto úloha sa zatiaľ neplní (pripravuje sa testovanie informačného systému pre pitnú vodu).

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Cieľ

Urobiť prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. Vytipovať verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

Riešenie

Právnym predpisom pre hodnotenie kvality pitnej vody bolo NV SR č. 496/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 354/2006 Z. z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, ktoré rešpektuje odporúčania SZO z r. 2004 a je harmonizované so Smernicou 98/83/ES o kvalite vody určenej pre ľudskú spotrebu z roku 1998.

Úloha sa plnila priebežne podľa harmonogramu odberov vzoriek pitnej vody, u kompletných rozborov podľa harmonogramu laboratórií RÚVZ so sídlom v Košiciach. V roku 2011 bolo v rámci monitoringu odobratých **49 vzoriek pitnej vody** na analýzu podľa minimálneho rozsahu a **8 vzoriek pitnej vody na úplný rozbor** (Trebišov – sieť, sídlisko STRED, Hrčel'-Obecný úrad, Sečovce – sieť, potraviny - Milk Agro, ÚV Borša – upravená voda, ÚV Bot'any – upravená voda, Dvorianky – Obecný úrad, Bačkov- Obecný úrad, Stankovce – Obecný úrad).

Podľa výsledkov vyšetrení kvality vody vo vodovodoch spravovaných VVS a.s. vyhovovala požiadavkám nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z. Kvalita pitnej vody (nadlimitné hodnoty dusičnanov) vo vodovode v správe obce Dvorianky nevyhovovala požiadavkám nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z. z. Bolo doporučené prehodnotenie ochranných pásiem vrátane režimu hospodárenia, možnosti úpravy resp. vyhlásenie vody za nepitnú. Všetky odobraté a vyšetrené vzorky pitnej vody sú archivované v Informačnom systéme o pitnej vode. Podľa pokynov ÚVZ SR v Bratislave boli spracované údaje a informácie o verejných vodovodoch a prehľad spôsobu dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Trebišov.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Cieľ

Úpravou a doplnením funkčnosti *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* prispôbiť systém novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii a požiadavkám v oblasti informovania, zefektívniť a zlepšiť prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie na všetkých úrovniach. V súvislosti s reportingovými povinnosťami Slovenska voči EK zabezpečiť plnenie požiadaviek európskej smernice č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie a automatickým spracovaním dát predísť chybovosti poskytovaných údajov.

Riešenie

Úroveň vybavenosti, kvalita prevádzky a zdravotná nezávadnosť vody sa kontrolovali na začiatku a počas celej LTS v umelých rekreačných lokalitách z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou. Kvalita vody na kúpanie sa monitorovala z výsledkov laboratórnych rozborov vzoriek vôd, ktoré boli odobraté zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove a vyšetrené RÚVZ so sídlom v Košiciach na základe objednávok prevádzkovateľov kúpalísk resp. bazénov a v rámci ŠZD. **Celkovo bolo vyšetrených 16 vzoriek bazénových vôd.** Na webovej stránke odboru HŽP sú zverejňované údaje o náplni činnosti odboru, súvisiace právne predpisy a aktuálne informácie o priebehu LTS na kúpaliskách v okrese. Súčasťou stránky je odkaz, ktorý presmeruje záujemcu na Informačný systém o kvalite vody na kúpanie ÚVZ SR, kde získa podrobnejšie informácie o stave na jednotlivých kúpaliskách.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovávám činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch .

Riešenie

V roku 2011 pracovníci odd. PPL RÚVZ so sídlom v Trebišove v rámci ŠZD vykonali celkom 91 previerok u zamestnávateľov so zameraním, či majú vytvorenú pracovnú zdravotnú službu v zmysle § 21, zák. č. 124/2006 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Na pracoviskách, kde nie sú vyhlásené rizikové práce bolo vykonaných 49 previerok a na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami 42 previerok.

Pomocou 76 kontrolných listov informovanosti zamestnancov bolo overované poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Zabezpečenie PZS si zamestnávatelia okresu Trebišov plnia dobre, ako aj vykonávanie a pravidelnú frekvenciu lekárskech preventívnych prehliadok u zamestnancov vo vzťahu k práci.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Pripravovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Riešenie

RÚVZ so sídlom v Trebišove získava údaje o zdravotných rizikách, vydáva rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizikových prác a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch nášho okresu. V roku 2011 boli priebežne vykonávané kontroly plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o určení rizikových prác. Zamestnávateľské subjekty boli usmerňované k dôslednému hodnoteniu zdravotných rizík v súlade s platnou legislatívou a prijímaniu preventívnych a ochranných opatrení na ich zníženie.

V roku 2011 bolo na základe návrhu zamestnávateľov vydaných **6 rozhodnutí** vo veci zaradenia prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík. V 2 prípadoch (Eustream a.s., líniová časť Sečovce, SAB Slovakia s.r.o. Veľaty) boli určené rizikové práce 3. a 4. kategórie (hluk a chemické faktory) novým právnym subjektom s celkovým počtom zamestnancov 45 z toho 14 žien. V 4 prípadoch (IS-Lom s.r.o. Brehov, Pekáreň Zemplínske Hradište, Tatravagónka, a.s. Poprad, prevádzka Trebišov, VSE a.s. Košice, prevádzka Sečovce) boli vydané nové rozhodnutia po prehodnotení miery rizika na základe výsledkov meraní, ktorými boli určené rizikové práce 3. a 4. kategórie (hluk, vibrácie a chemické faktory), s celkovým počtom zamestnancov 151 z toho 6 žien.

U jedného zamestnávateľa (Odetá Sečovce) bolo zrušené rozhodnutie o určení rizikových prác z dôvodu zániku firmy s celkovým počtom 8 zamestnancov z toho 7 žien v riziku hluku a chemických faktorov a vo firme AGRO-S s.r.o., Dvorianky sme na základe posúdenia pracovných podmienok PZS a predloženého posudku o riziku preradili pracovníkov z kategórie 3 do 2 kategórie v riziku chemických látok, s počtom 3 zamestnancov z toho 0 žien.

V roku 2011 takto evidujeme v okrese Trebišov **celkom 468 pracovníkov** vykonávajúcich rizikové práce (**z toho 125 žien**), čo je oproti roku 2010 pokles celkového počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 42, z toho u žien nárast o 4.

V roku 2011 RÚVZ so sídlom v Trebišove nevyhlasoval žiadne rizikové práce s faktorom psychická pracovná záťaž.

Prehodnotené boli rizikové práce – faktor ionizujúce žiarenie na RTG pracovisku v NsP a.s. Trebišov. Zároveň sme požiadali RÚVZ Košice o odborné stanovisko k posudku o riziku a zaradeniu pracovníkov do kategórie pri práci s ionizujúcim žiarením na tomto oddelení. Z odborného stanoviska vyplynulo, že pracovníci RTG oddelenia, NsP a.s. Trebišov majú byť zaradení do 2. kategórie. Rozhodnutie o preradení pracovníkom RÚVZ Trebišov vydá v roku 2012, nakoľko v priebehu roka 2011 došlo v NsP a.s. Trebišov k zmene majiteľa a ďalším organizačným zmenám vo firme.

Povinnosť vypracovať informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracovisku si zamestnávatelia plnia dobre.

Súhrne údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2011 za okres Trebišov bol zadávaný do programu ASTR a výstupné zostavy sme zaslali e-mailom a v tabuľkovej forme na ÚVZ SR odbor PPL v Bratislave.

Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli uložené v roku 2011 sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení

nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Riešenie

V roku 2011 bolo vykonaných 43 previerok v rámci ŠZD v prevádzkach okresu Trebišov so zameraním na skladovanie a používanie veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Previerky boli zamerané na predajne záhradkárskych potrieb a predaj prípravkov na ochranu rastlín a preverenie podmienok predaja, evidencie, manipulácie, skladovania a odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami podľa NV SR č. 355/2007 Z. z.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Trebišove vydal 26 rozhodnutí na manipuláciu a skladovanie jedovatých látok a prípravkov a schválili 26 prevádzkových poriadkov na manipuláciu s týmito látkami a to:

- 12 rozhodnutí na predajne, kde sa predávajú chemické prípravky na ochranu rastlín, 8 rozhodnutí pre pneuservisy a autoservisy s predajom olejov, náplní a mazadiel pre osobné automobily, 3 rozhodnutia pre spoločnosti, ktoré pri výrobe používajú chemické látky a prípravky, 1 rozhodnutie pre zdravotnícke zariadenie, ktoré používa pracie prášky pri praní nemocničnej bielizne, 1 rozhodnutie v pekárni kde sa používa múka na výrobu pekárenských výrobkov a 1 rozhodnutie pre poľnohospodárske družstvo.

K tejto problematike sme poskytovali odborné konzultácie, týkajúce sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, preventívnych opatrení ako aj ďalších povinností zamestnávateľov, podľa súčasne platnej legislatívy.

Pracovníci, ktorí vykonávajú postrekové práce (chemická ochrana rastlín) v poľnohospodárstve sú dostatočne vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami (rúška, masky, rukavice, odev, obuv), terénne postrekovacie mechanizmy sú zabezpečené proti priamemu prenikaniu chemických postrekových látok do kabín týchto strojov, používané množstvá látok sú minimálne, práce sú sezónne, denná expozícia predstavuje cca najviac 1 až 2 hodiny.

Ďalej používanie týchto látok v poľnohospodárstve sa vykonáva prevažne dodávateľským spôsobom, niektoré poľnohospodárske firmy sa zameriavajú na ekologické hospodárstvo a nepoužívajú tieto prípravky, alebo nahrádzajú toxické látky za netoxické.

Do 3 firiem v okrese Trebišov sme rozdali 20 dotazníkov informovanosti zamestnancov, ktorí sú exponovaní jedovatým a veľmi jedovatým látkam a prípravkom.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z.

o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Riešenie

V roku 2011 odd. PPL v RÚVZ so sídlom v Trebišove vykonalo previerky v rámci ŠZD so zameraním na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z. z. Previerky boli vykonané v zdravotníckom zariadení NsP a.s. Trebišov a drevospracujúcich prevádzkach okresu.

V NsP a.s. Trebišov evidujeme **2 rizikové pracoviská**, na ktorých sa pracuje **s chemickými karcinogénmi**, s celkovým počtom exponovaných **27 pracovníkov, z toho 22 žien**. Jedná sa o onkologické oddelenie NsP a.s. Trebišov s celkovým počtom exponovaných 25 pracovníkov, z toho 21 žien a onkologickú ambulanciu NsP Trebišov s celkovým počtom exponovaných 2 pracovníkov, z toho 1 žena. Na oboch pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej i v injekčnej forme. Na týchto pracoviskách sme vykonali kontrolu pracovných podmienok a kontrolu vykonávania lekárskeho prehliadok u pracovníkov tohto pracoviska. Všetci pracovníci onkologického oddelenia sa zúčastňujú preventívnych lekárskeho prehliadok priebežne u lekára v NsP a.s. Trebišov. Taktiež sa pracovníci zúčastnili začiatkom roka 2011 školenia, ktoré vykonala technik OBP a vrchná sestra. Vrchná sestra vedie register exponovaných pracovníkov na oddelení, ktorí sú v riziku chemických karcinogénov a taktiež evidenciu podávania cytostatík.

Opatrenia na ochranu zdravia, zníženie a minimalizáciu expozície pracovníkov pri práci s karcinogénmi, zamestnanci onkologického oddelenia plnia dôsledným dodržiavaním prevádzkového poriadku oddelenia a zúčastňovaním sa pracovníkov na pravidelných školeniach. Zároveň boli k problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov poskytnuté 3 konzultácie týkajúce sa vypracovania prevádzkového poriadku a posudku o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa v zmysle platnej legislatívy.

V roku 2011 sa pokračovalo v previerkach 47 drevospracujúcich pracovísk okresu Trebišov. Väčšina drevospracujúcich prevádzok (stolárstva, výroba nábytku na zákazku) používajú prevažne polotovary drevotriestkové a spracovanie dreva z tvrdých drevín je v malom množstve.

V roku 2011 boli v okrese Trebišov hlásené a vykonané 4 odborné sanácie budov s obsahom azbestových materiálov spoločnosťou, ktorá má ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. V dvoch prípadoch sa odstraňovanie týkalo odpadových potrubí v bytovom jadre bytového domu, v druhom prípade išlo o sanáciu azbestového podhľadu vo vstupnej chodbe bytového domu mesta Trebišov a v treťom prípade išlo o demontáž minigolfového ihriska v Areáli vodných športov mesta. RÚVZ so sídlom v Trebišove vydal

4 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, pretože firma si splnila povinnosti v zmysle NV SR č. 253/2006 Z. z.

Riešený bol podnet na prešetrovanie od obyvateľa obce Michalany, predmetom ktorého bolo neodborné odstraňovanie, skladovanie a manipulácia so strešnou krytinou s obsahom azbestu, ktorá bola demontovaná zo strechy rodinného domu suseda.

Firmy si plnia dôsledne plnia oznamovaciu povinnosť pri začatí prác s azbestom.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Riešenie

RÚVZ so sídlom v Trebišove v súčasnosti neeviduje rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaž zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Riešenie

V roku 2011 RÚVZ so sídlom v Trebišove prešetril 6 podozrení na chorobu z povolania z DNJZ.

Podozrenie na chorobu z povolania sme prešetrovali u týchto profesií a zamestnávateľov: šička zvrškov obuvi vo firme Odeta Sečovce, šička domácej obuvi v Odete Trebišov, pracovníčka výroby kábelových zväzkov firmy SONaP s.r.o. Michalovce, zdravotná sestra v NsP, a.s. Trebišov, elektromontér v Tatravagónke, a.s. Poprad, prevádzka Trebišov a skladníčka vo firme ZVOS (Zempl. veľkoob. spol.) a.s. Trebišov.

U prešetrovaných ochorení nebolo možné jednoznačne rozhodnúť, či je priama súvislosť medzi ochorením pacienta a vykonávanou prácou.

Klinika pracovného lekárstva v Košiciach nahlásila RÚVZ so sídlom v Trebišove 2 choroby z povolania z DNJZ v profesii: šička vo firme Odeta, v.d. Michalovce, prevádzka Sečovce a žehliarka nohavíc vo firme Texwash Gonser kom. spol., Trebišov.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickej záťažou pri práci a vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, najmä na dodržiavanie limitov fyzickej záťaže a hmotnosti manipulovaných bremien, hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce a ďalších prispievajúcich faktorov podieľajúcich sa na vzniku ochorení chrbtice.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

Riešenie

V roku 2011 pracovníci odd. PPL v RÚVZ so sídlom v Trebišove neprešetrovali ani jedno podozrenie, alebo iné poškodenie zdravia so zameraním na ochorenie chrbtice.

V záujme prevencie a zníženia výskytu ochorení podporno-pohybovej sústavy sme v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolovali povinnosti zamestnávateľov ustanovených v § 38, zákona. Č. 355/2007 Z. z. a Vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z.z. Pozornosť sme venovali hlavne pracoviskám hypermarketov a pekárni, kde výkon pracovnej činnosti súvisí so záťažou opornej sústavy – chrbtice krčnej a bedrovej ako aj záťažou horných končatín. Previerky boli vykonané v COOP Jednota Trebišov, Kráľovský Chlmec, Labaš s.r.o. Sečovce a pekárni Medipek s.r.o. Kráľovský Chlmec a pekáreň v obci Svätá Mária, ktoré boli zamerané na predchádzanie fyzickej záťaži a zabezpečenie opatrení – technických, organizačných, úprava pracovísk a iné opatrenia na pracoviskách.

Formou 26 dotazníkov boli zisťované informácie o spokojnosti zamestnancov na pracovisku, o rizikách v pracovnom prostredí a o zdravotných ťažkostiach týkajúcich sa podporno-pohybovej sústavy.

V roku 2011 sme neprešetrovali žiadne podozrenie na ochorenie chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca, ani nám neboli hlásené a priznané profesionálne ochorenia chrbtice.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

Riešenie

V roku 2011 pracovníci odd. PPL v RÚVZ so sídlom v Trebišove vykonali v rámci ŠZD 2 previerky v bankových inštitúciách (OTP Banka – Slovensko a.s., pobočka Sečovce, VUB pobočka Kráľovský Chlmec) a 1 previerku na onkologickom oddelení (kancelária) NsP a.s. Trebišov. Predmetom tejto kontroly bolo dodržiavanie ustanovení NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Boli použité 3 dotazníky informovanosti, ktorými sme overili dodržiavanie požiadaviek legislatívy zo strany zamestnávateľa poskytovať informácie zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Cieľ

Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Riešenie

Do realizácie tejto úlohy RÚVZ so sídlom v Trebišove nebol doposiaľ zapojený.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľ

Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Riešenie

V rámci kontroly uplatňovania chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva projektu REACH-EN-FORCE 2, bola vykonaná oddelením PPL 1 previerka vo firme SAB SLOVAKIA s.r.o. Veľaty, na ktorú sa vzťahuje povinnosť nariadenia REACH – následný užívateľ. Kontrola bola zameraná na karty bezpečnostných údajov chemických látok, ktoré zamestnanci používajú vo výrobe. Skontrolovaných bolo 18 KBÚ chemických látok používaných vo výrobe – povrchové opracovanie kovových výrobkov v galantérii (brúsenie, leštenie, gravírovanie, pájkovanie, brilátáž, vrtanie a pod.). Zároveň bol vyplnený dotazník REACH 2, ktorý sme elektronicky zaslali na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V rámci ŠZD sme vykonali 29 previerok v prevádzkach predajní, služieb a priemyselnom odvetví, zamerané na používanie dichlórmétanu (DCM) ako zložky odstraňovačov náterov v koncentrácii 0,1 % hmotnostných a vyšších, ktorý je od 6. 12. 2011 zakázané uvádzať na trh vo výrobkoch určených pre širokú verejnosť alebo profesionálnych užívateľov a od 6. 6. 2012 sa výrobky nebudú smieť používať vôbec.

Z vykonaných previerok vyplynulo:

V 13 prípadoch sa nenachádzal odstraňovač náterov so zložkou DCM. V 16 prípadoch bol zistený odstraňovač náterov so zložkou DCM v maloobchodných predajniach a obchodnom reťazci TESCO STORES SR a.s., prevádzka Trebišov. V profesionálnom použití sa tento

prípravok nenachádzal. Výrobca týchto odstraňovačov je COLOUR COMPANY s.r.o., Štúrova 1504, Dubnica nad Váhom. V 1 prípade výrobca nebol uvedený. Správu o šetrení sme zaslali na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Riešenie

Úloha ja plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Cieľová skupina pre tento projekt je ľahká práca v zmysle OVD SR pre ženy a mužov v dvoch vekových kategóriach. Spolu je sledovaných 80 respondentov v dvoch vekových kategóriach 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre uvedené kategórie je 20.

V programe ALIMENTA bolo spracovaných a vyhodnotených 80 jednodenných jedálnych lístkov od 80 respondentov. Respondentmi boli administratívny pracovníci podnikov Moneta S, TATRAVAGÓNKA a.s. Poprad, prevádzka Trebišov, HOBES Slovakia, RVPS a učitelia základných a stredných škôl. Z uvedeného počtu bolo 20 žien v kategórii 19 až 35 r. , 20 v kategórii 36 až 54 r. a 20 mužov v kategórii 19 až 35 r., 20 v kategórii 36 až 54 ročných. U všetkých respondentov bolo vykonané somatometrické vyšetrenie, spracované a vyhodnotené stravovacie zvyklosti a pohybová aktivita.

Na RÚVZ so sídlom v Košiciach boli odoslané tabuľky so spracovanými údajmi:

- dotazník o spotrebe potravín
- dotazník o pohybovej aktivite a životospráve
- sledovanie vybraných výživových faktorov
- somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Riešenie

V rámci plnenia úlohy odobrali pracovníci RÚVZ so sídlom v Trebišove spolu **25 vzoriek** kuchynskej soli, z toho 12 vzoriek domácej produkcie a 13 vzoriek z dovozu. Vyšetrené vzorky soli z domácej produkcie v sledovaných ukazovateľoch boli vyhovujúce.

Vo vzorke soli „Morská jedlá soľ jódovaná jemná – GEMMA di mare“, krajina pôvodu Taliansko, bol laboratórne stanovený obsah jodidu draselného 48,0 mg/kg. Opakovane bola odobratá vzorka toho istého výrobku, tej istej výrobnnej šarže, kde vyšetrením bol stanovený obsah KI 44,0 mg/kg. Na obale výrobku je uvedené: KIO₃ (po prepočítaní na KI) min. 20 mg/kg, max. 34 mg/kg. Označovanie hore menovaných kontrolovaných výrobkov nebolo v súlade s označením na obale. Tieto zistenia boli oznámené miestne príslušnému RÚVZ, v ktorého sídle sa nachádza distribútor výrobkov.

Všetky údaje boli spracované podľa požiadaviek gestora úlohy a zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Riešenie

S cieľom zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 Tartrazín) v potravinách u dospelaj populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) je vykonávaný monitoring u 80 respondentov s ľahkou prácou v dvoch vekových kategóriách 19 – 35 ročných a 36 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre uvedené kategórie je 20.

Pre realizáciu bolo spracovaných 80 dotazníkov od respondentov vekovej kategórie 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci, po 20 respondentov z každej vekovej kategórie. Respondenti, ktorí sa zúčastnili projektu boli administratívni pracovníci podnikov TATRAVAGÓNKA a.s. Poprad, závod Trebišov, HOBES Slovakia, Moneta S, RVPS a pedagógovia zo základných škôl.

Dotazník pozostával z 24 hodinovej spotreby potravín/pokrmov/nápojov – jeden deň pracovný a jeden deň pracovného pokoja a týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín. Aj napriek usmerneniu respondentov, aby do jedálneho lístka uvádzali presný názov potraviny a poprípade priložili obal z potraviny, ktorú skonzumovali, len málo respondentov túto požiadavku rešpektovalo.

Na základe údajov získaných z dotazníka, ktorý zahŕňal spotrebu potravín skonzumovaných respondentmi v jeden pracovný deň a v jeden deň pracovného pokoja boli odobraté dve vzorky potravín, nealkoholický nápoj „Zlatá studňa – sirup s príchuťou lesná zmes“ a cukrovinky „Figaro - doxy, roxy s ovocnou príchuťou“ a zaslané na laboratórne vyšetrenie. Vo vzorke cukrovínok „Figaro - doxy, roxy s ovocnou príchuťou“, bolo na obale v zložení uvedené, že obsahuje farbivo košenila. Vo výsledku vyšetrenej vzorky, však bola zistená iba prítomnosť Brillantnej modrej (FCF).

Spracované údaje v tabuľkách podľa požiadaviek v zadaní boli zaslané na ÚVZ SR.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Riešenie

Prieskum telesného vývoja detí a mládeže sa v okrese Trebišov plnil v roku 2011 podľa požiadaviek gestora.

Do prieskumu sa zapojilo 512 respondentov z toho: **320 žiakov vybraných štyroch základných škôl** (ZŠ ul. Gorkého Trebišov, ZŠ Parchovany, ZŠ Leles, ZŠ ul. Školská 3, Čierna nad Tisou) a **192 žiakov troch stredných odborných škôl** (CSOŠ sv. Jozafáta Trebišov, SOŠ Kráľovský Chlmec, Gymnázium Trebišov).

Určený počet respondentov bol dodržaný. Časť údajov bola získaná meraním a časť formou dotazníkov, ktoré vyplňali rodičia. Prevažná väčšina žiakov z vybraných škôl pochádzala zo sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva, preto zber údajov od rodičov bol sťažený. Aby sa mohla naplniť databáza údajov, dotazníky u týchto respondentov sa vyplňali **pomocou učiteľov a rómskych aktivistov**.

Pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trebišove podľa metodických usmernení gestora vykonali antropometrické merania a zber dát, uvedených v dotazníkoch.

Výsledky prieskumu sa sumarizujú na spracovanie v programe Excel do masky.

Jednotlivé databázy údajov budú zaslané gestorovi – ÚVZ SR na ďalšie spracovanie v určenom termíne do 31.3.2012.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Riešenie

Na základe metodických usmernení gestora bol v súlade s Programami a projektmi úradov verejného zdravotníctva v SR realizovaný v okrese Trebišov v apríli roku 2011 projekt ESPAD 2011 – „*Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách*“.

Prieskumu sa zúčastnilo **438 respondentov**, žiakov vybraných základných škôl - ZŠ s MŠ Kuzmice, ZŠ Streda nad Bodrogom a SOŠ ul. Komenského 12 Trebišov. Zber údajov zabezpečili pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže.

Údaje boli spracované do dotazníkov, ktoré boli zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v určenom termíne.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Poznámka:

Vzhľadom na skutočnosť, že v roku 2011 sa bude realizovať siedmy celoštátny antropometrický prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na zber a spracovávanie údajov, IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011, sa pozastaví a zrealizuje v roku 2012, čím sa ukončenie projektu presunie na 31.12.2014.

Riešenie

Úloha sa plní priebežne podľa požiadaviek ÚVZ SR. V roku 2011 sa projekt nerealizoval.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti).

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Riešenie

1. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2011

1. Pracovníkmi odd. epidemiológie RÚVZ so sídlom v Trebišove bolo zabezpečené *metodické usmerňovanie* príslušných NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Trebišov.

- V mesiaci január, marec a apríl bol aktualizovaný očkovací kalendár pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých v roku 2011, zaslané boli informácie o zmene v úhrade očkovacej látky Prevenar a Synflorix.
- V mesiaci január, jún boli zaslané usmernenie pre zdravotnícke zariadenia o výskyte meningokokových nákaz a cholere na Ukrajine, o výskyte nákaz, ktoré vyvolali baktérie *E. coli* v Nemecku.
- V mesiaci máj bolo zaslané usmernenie pre zdravotnícke zariadenia o povinnosti hlásiť nežiaduce účinky očkovacích látok.
- V mesiaci august bolo zaslané usmernenie o odmietaní povinného pravidelného očkovania detí.
- V mesiaci september bolo zaslané usmernenie o úhrade očkovacej látky proti chrípke v sezóne 2011/2012.
- Zabezpečené boli 2 *prednášky* pre lekárov prvého kontaktu o význame očkovania.

2. V rámci *Európskeho imunizačného týždňa (EIT)* boli vykonané aktivity na propagáciu očkovania:

- Článok na webovej stránke RÚVZ Trebišov – Prečo očkovať, Informácia o konaní EIT.
- Usmernenie pre lekárov prvého kontaktu o Európskom imunizačnom týždni, s letákmi o význame očkovania, očkovaní proti pneumokokom.
- Besedy o význame očkovania - s praktickými lekármi pre deti a dorast v Trebišove.
- Informačný panel o EIT – RÚVZ Trebišov.

3. V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:

- poskytnutých bolo 10 konzultácií o očkovaní do zahraničia,
- poskytnutých bolo 150 konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov,
- poskytnutých bolo 60 konzultácií o očkovaní pre obyvateľstvo okresu Trebišov.

2. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

1. Táto úloha je vykonávaná priebežne. Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2011.

2. V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené tieto ochorenia:

- 78 rotavírusových enteritíd.
- 5 chronických vírusových hepatitíd typu B, 33 novoobjavených nosičov HBsAg. Ani v jednom prípade ochorenia nebolo zabezpečené očkovanie proti VHB.
- 2 septikémie a 2 zápal pľúc vyvolané *streptococcom pneumoniae*.

3. Zabezpečené bolo hlásenie SARI z lôžkových NZZ: spracovaných bolo 13 podozrení na SARI, z toho v 8 prípadoch bol ako pôvodca ochorenia potvrdený pandemický vírus chrípky typu A(H1N1).

4. V mesiaci január bolo zaslané usmernenie pre zdravotnícke zariadenia o výskyte meningokokových nákaz na Ukrajine.

3. Manažment očkovania

Zabezpečený bol pravidelný zber údajov o zaočkovaných deťoch zo všetkých detských ambulancií v okrese. Chladový reťazec bol kontrolovaný v 29 ambulanciách prvého kontaktu.

4. Kontrola očkovania v SR

V priebehu roka 2011 bolo vykonaných 136 kontrol očkovania.

5. Odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti).

V spolupráci s mestským úradom v Sečovciach a v Trebišove boli vykonané 2 besedy s rómskymi asistentmi.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Riešenie

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

1. Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. Invazívne kmene *H. influenzae* typu B neboli vykultivované. Vykultivované boli 4 invazívne kmene *Streptococcus pneumoniae*, ktoré vyvolali 2 septikémie a 2 ťažké zápaly pľúc. Zachytených bolo 23 neinvazívnych kmeňov z hrdla a nosa *N. meningitidis*.

2. Pravidelne je vykonávaná analýza polyrezistentných kmeňov. Z 20 kmeňov, ktoré boli vykultivované z hemokultúr, bolo potvrdených 7 multirezistentných kmeňov. Pri ostatných nozokomiálnych nákazach (mimo septikémií) bolo potvrdených 8 multirezistentných kmeňov.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

1. Úloha je plnená priebežne. Zlepšenie nastalo pri hlásení prenosných ochorení z laboratórií v Košiciach a dermatovenerologických ochorení z kožných ambulancií.

2. Od začiatku roka 2011 bolo prihlásených ďalších 5 lekárov, ktorí majú záujem využívať systém EPIS. V priebehu roka 2011 hlási chrípku a prenosné ochorenia 10 lekárov.

3. Pravidelne bolo zabezpečené hlásenie SARI z lôžkových zdravotníckych zariadení – hlásených 13 ochorení.

3. Spolupráca na zabránení šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí s RVPS

Mesačne je zasielaná analýza o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre RVPS.

4. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

1. Priebežne sa vykonáva *epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz* v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení:

V systéme EPIS bolo vykázaných **1 367 ochorení**, spracovaných bolo **411 ohnísk**.

2. Spracovaná bola *mesačná analýza* prenosných ochorení v okrese Trebišov - je zabezpečená spätná informovanosť RÚVZ v Košiciach, v Banskej Bystrici, lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov, RVPS a obyvateľstva, písomne aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.

3. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **55 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.

4. Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V priebehu roka bolo vyšetrených **20 septikémií**, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

5. Analýza *chrípkovej situácie* v okrese Trebišov:

- 12 x mesačná bola vykonaná analýza situácie v okrese Trebišov. Uverejnená je na webovej stránke RÚVZ Trebišov, 52 x týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov

6. Spolupracovalo sa na odberoch materiálu na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese. V roku 2011 bolo odobratých 9 *odberov na virologické vyšetrenie*. Zachytené boli 4 pozitívne výsledky pandemickej chrípky typu A (H1N1).

5. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

Kontrola očkovania v UT v Sečovciach bola vykonaná.

6. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľ'stva v problematike prenosných ochorení

1. Na webovej stránke RÚVZ Trebišov je zabezpečená informovanosť obyvateľ'stva o prenosných ochoreniach v okrese Trebišov a počte ochorení na chrípku v okrese.

2. Uverejnené boli články v regionálnom týždenníku Slovo Zemplína: Hygiena rúk, Epidémia E. coli, Aktuálne očkovanie proti chrípke, 1. december Svetový deň boja proti AIDS. Aktuálne údaje o ochorení AIDS. V denníku Pravda bol uverejnený článok: Najťažšie je naučiť sa stále si umývať ruky.

3. zabezpečené boli 4 prednášky pre školské zariadenia v okrese Trebišov - 2 x Aktuálna chrípka, 2x očkovanie v epidémiách vírusových hepatitíd typu A.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do sietí EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Riešenie

1. Skvalitniť hlásenie zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti

Od začiatku roka 2011 bolo prihlásených ďalších 5 lekárov, ktorí majú záujem využívať systém EPIS. V priebehu roka 2011 hlási chrípku a prenosné ochorenia 10 lekárov.

2. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

Do systému EPIS sa vkladajú údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

1. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **55 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.

2. *Chrípka* - **52 x týždenne** spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení

3. Manažment epidémií

Analyzovaných bolo 12 *epidémií*, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

- Epidémia VHA v Lelesi – exponovaných bolo 745 osôb, hlásených 6 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 21.6.2011.

- Epidémia syfilisu v okrese Trebišov – hlásených 59 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 20.12.2011.

- Epidémia salmonelózy v reštaurácii Dargov v Sečovciach – exponovaných bolo 15 osôb, hlásených 11 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 4.2.2011.

- Epidémia nešpecifikovaných vírusových gastroenteritíd – exponovaných bolo 103 osôb, hlásených 20 ochorení, posledné ochorenie hlásené 8.9.2011.

- Epidémia VHA v meste Kráľovský Chlmec – lokalite Fejseš – exponovaných bolo 287 osôb, hlásených 15 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 31.8.2011.

- Epidémia VHA v obci Rad – exponovaných bolo 561 osôb, hlásených 16 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 21.12.2011.

- Epidémia VHA v obci Biel – exponovaných bolo 500 osôb, hlásené 3 ochorenia, posledné ochorenie hlásené dňa 15.11.2011.

- Epidémia VHA v obci Slovenské Nové Mesto – exponovaných bolo 1 501 osôb, hlásené 3 ochorenia, posledné ochorenie hlásené dňa 7.12.2011.

- Epidémia VHA v Lelesi – jeseň – exponovaných bolo 745 osôb, hlásené 3 ochorenia, posledné ochorenie hlásené dňa 19.10.2011.

- Epidémia VHA v obci Poľany – exponovaných bolo 500 osôb, hlásené 4 ochorenia, posledné ochorenie hlásené dňa 22.8.2011.

- Epidémia VHA v obci Malé - Veľké Trakany – exponovaných bolo 1 200 osôb, hlásených 15 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 7.11.2011.

- Epidémia VHA v meste Čierna nad Tisou – exponovaných bolo 4 700 osôb, hlásených 10 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 17.11.2011.

4. Manažment kontaktov a ohnísk

1. Do systému EPIS bolo spolu *hlásených 1 367 ochorení*:

- Potvrdené prípady: 405
- Pravdepodobné prípady: 37
- Možné prípady: 882

- Nosiči: 43
  - 2 ochorenia bolo nepotvrdené
  - Importované ochorenia: 1
  - Profesionálne ochorenia: 7
  - Úmrtie na infekčné ochorenia: 3
2. Spracovaných bolo **411 ohnísk prenosných ochorení**, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo **vydaných 1 158 opatrení pre ohniská**.
3. Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **1 716 kontaktov** a vykonaných bolo **878 návštev v ohnisku**.
4. Analýza jednotlivých ohnísk:
- Pri **vírusových hepatitídach** bolo vyšetrovaných **1 541 kontaktov**, vydaných bolo 1 429 *rozhodnutí* (aj pre kontakty VHA z iných okresov) pre opatrenia v ohniskách vírusových hepatitíd.
  - Vykonaných bolo **33 návštev ohnisk HBsAg nosičov**, 66 kontaktov bolo odoslaných na vyšetrenie k obvodným lekárom.
  - Pri alimentárnych nákazách bolo najviac vyšetrovaných **87 kontaktov** pri **salmonelózach**. V 13 prípadoch bol nariadený zvýšený zdravotný dozor formou rozhodnutia.

5. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Údaje sú zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne opravované aj údaje za predchádzajúce roky.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc

Riešenie

1. Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS

Na úlohe sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

RÚVZ so sídlom v Trebišove, oddelenie epidemiológie zorganizovalo pre zdravotné sestry NsP Trebišov a.s. prednášky: máj 2011 – Dezinfekcia rúk v zdravotníckej praxi.

3. Surveillance nozokomiálnych nákaz

1. Za obdobie roka 2011 bolo vykonaných 31 *previerok* v lôžkových zdravotníckych zariadeniach, 38 previerok v ambulatných lôžkových zariadeniach, odobratých bolo 18 *vzoriek sterilného materiálu*, 649 *sterov z prostredia*.

3. Otestovaných bolo spolu 110 *sterilizátorov* a 68 *autoklávov* centrálnych sterilizácií a v ambulatných NZZ.

4. Hlásenie výskytu *nozokomiálnych nákaz*:

NsP Trebišov, a.s. - 21 NN, NsP Kráľovský Chlmec: 3 NN

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami,
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh,
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu,
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Riešenie

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)

1. V roku 2011 bol aktualizovaný plán pre mimoriadne udalosti, aj spojovací poriadok.
2. Bol prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ, ktorí v prípade výskytu ľudskej chrípky budú zasahovať v ohniskách nákaz.
3. V súvislosti s epidemickým výskytom vírusových hepatitíd typu A v okrese Trebišov bol vykonaný štátny zdravotný dozor v školských zariadeniach (14) a na obecných úradoch (15). Všetky protiepidemické opatrenia vykonávané v ohniskách vírusových hepatitíd typu A boli zabezpečované v spolupráci so starostami obcí a riaditeľmi školských zariadení.

2. Pandemická pripravenosť

1. 52 x týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov
2. Pokračuje sa v hlásení SARI z lôžkových zdravotníckych zariadeniach – hlásených 13 ochorení, u ktorých bol vykonaný odber biologického materiálu (8 x potvrdený pandemický vírus A(H1N1)).
3. Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku aj od sentinelových lekárov, aj z lôžkových zdravotníckych zariadení. Spolu bolo odobratých 9 vzoriek materiálu, z toho v 4 prípadoch bol potvrdený pandemický vírus A(H1N1).

6.7 ENVIRONMENTÁLNA A SLEDOVANIE VDPV

SURVEILLANCE

POLIOMYELITÍDY

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Riešenie

1. V priebehu roka boli odobraté 3 vzorky odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce.
2. V priebehu roka boli odobraté 3 vzorky odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Trebišov. Všetky odobraté vzorky sú s negatívnymi výsledkami.
3. Bolo vykonaných 8 kontrol mimoriadneho očkovania proti POLIO vo vybraných obvodoch v okrese Trebišov.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

1. Činnosť liniek pomoci AIDS

Pre laickú verejnosť bola k dispozícii linka pomoci AIDS (056/6660198), ktorú využili **2 klienti a 7 klienti** využil e-mailovú konzultáciu tv.tintova@uvzsr.sk . Klienti na linke pomoci AIDS položili cca 15 otázok, ktoré boli zamerané na spôsoby šírenia, možnosti ochrany vrátane prezervatívom, možnosti laboratórnych vyšetrení a o frekvencii testovania protilátok proti AIDS v prípade nechráneného pohlavného styku (najčastejšia otázka) .

2. Edukačné programy zamerané na mládež „Hrou proti AIDS“, rovesnícke programy a iné edukačné aktivity.

Projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „ Hrou proti AIDS“ bol v roku 2011 realizovaný na **3 základných školách** (obec Kuzmice, mesto Sečovce, Trebišov) a **1 strednej škole** (Trebišov). Spolu bolo uskutočnených 8 cyklov **prednášok pre 250 žiakov základných škôl a 100 žiakov strednej školy.**

3. Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS bolo uskutočnených **17 prednášok o AIDS** pre 380 žiakov 7 základných škôl v okrese Trebišov a 150 študentov 3 stredných škôl. Zároveň bol

na jednej základnej škole uskutočnený dotazníkový prieskum o vedomostiach o ochorení AIDS, o spôsoboch prenosu, o možnostiach ochrany pred AIDS. Dotazníkový prieskum bol uskutočnený pred prednáškami a po absolvovaní prednášok. Spolu bolo dotazovaných **50 žiakov**. Dotazníky boli vyhodnotené, a zároveň prehodnotené so žiakmi.

O konaní Svetového dňa boja proti AIDS bola uverejnená **informačná kampaň** na webovej stránke RÚVZ v Trebišove, mesta Trebišov a v regionálnych novinách Slovo Zemplína – 3 akcie. Informačné letáky boli aj na nástenke v RÚVZ v Trebišove. V novinách Slovo Zemplína boli aj **2 články** o ochorení AIDS.

V spolupráci v MsČK a Regionálnym osvetovým strediskom (ROS) v Trebišove bol realizovaný **Sviečkový pochod mestom Trebišov**, ktorý sa konal 1. decembra. O príprave tejto akcie prebehla informačná kampaň na webovej stránke RÚVZ Trebišov, mesta Trebišov, ROS v Trebišove, v miestnej káblovej televízii a regionálnych novinách Slovo Zemplína – 5 akcií. Pochodu sa zúčastnilo 350 študentov stredných a základných škôl.

V deň Svetového dňa boja proti AIDS sme poskytovali **poradenstvo**. Služby ale nikto nevyužil.

4. Školská preventívna kampaň „Červené stužky“

V spolupráci v MsČK a Regionálnym osvetovým strediskom (ROS) v Trebišove bol realizovaný **Sviečkový pochod mestom Trebišov**, ktorý sa konal 1. decembra. O príprave tejto akcie prebehla informačná kampaň na webovej stránke RÚVZ Trebišov, mesta Trebišov, ROS v Trebišove, v miestnej káblovej televízii a regionálnych novinách Slovo Zemplína – 5 akcií. Pochodu sa zúčastnilo 350 študentov stredných a základných škôl.

5. Testovanie, poradenstvo, sledovanie

Od **2 osôb** správajúcich sa rizikovo sme vykonali odber krvi na vyšetrenie anti HIV protilátok. Výsledky vyšetrení boli negatívne. Týmto osobám boli poskytnuté zároveň aj poradenské služby. Certifikát nebol vydaný.

6. Sledovanie pohlavných ochorení

V priebehu roka 2011 boli opätovne upozornení všetci gynekológovia v okrese Trebišov o povinnosti hlásiť pohlavné ochorenia.

V roku 2011 bolo hlásených **52 prípadov syfilisu** (do systému EPIS). Vyšetrených bolo spolu 150 kontaktov. Analýza ochorení: počet ochorení u mužov: 22, počet ochorení u žien: 30 (z toho tehotných: 7), počet ochorení u obyvateľov rómskeho etnika: 45.

Najvyššia chorobnosť bola vo vekovej skupine 15-19 ročných a 20-24 ročných. **Rozdelenie ochorení podľa miesta vzniku nákazy:** Trebišov: 42, Veľaty: 1, v jednom prípade: Košice - prechodný pobyt u bezdomovca, Hrčel': 1, Veľké Trakany: 1, Vojčice: 2, Sečovce: 3, Hrčel': 1. Všetky osoby boli preliečené.

Hlásené 1 ochorenie na **gonokokovú nákazu** (do systému EPIS). Ochorenie bolo u muža vo vekovej skupine 20-24 r.

Hlásená 1 **chlamýdiová nákaza** prenášaná pohlavným stykom u ženy vo vekovej skupine 15-19 r.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Riešenie

Oddelenie podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove v rámci svojej činnosti vykonáva aktivity (skrínigové vyšetrenia, poradenstvo, inštruktáž, skupinové a hromadné edukačné aktivity) a realizuje dva regionálne programy (Peer program, Program systematickej podpory zdravia na školách), ktoré sú zamerané na napĺňanie čiastkových cieľov: č. 1 Zdravý životný štýl, č. 2 starostlivosť o zdravie, č. 3 Zdravá výživa, č. 4 Znížiť škody spôsobené alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami, č. 5 Prevencia úrazovosti, č. 6 Zdravá rodina, č. 10 Zníženie výskytu neinfekčných ochorení, č. 11 Pohybová aktivity platného NPPZ.

Spolu bolo pri riešení predmetného programu pracovníkmi oddelenia podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove v roku 2011 realizovaných *802 výkonov*.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Cieľ

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Riešenie

Pracovníci pôsobiaci v oblasti podpory zdravia vykonávajú edukačné skupinové a hromadné aktivity zamerané na problematiku zdravého starnutia a zároveň sa táto úloha napĺňa činnosťou Poradne zdravia.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Riešenie

Oddelenie Podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu nerealizuje vzhľadom na neexistenciu materského centra v regióne.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Cieľ

Zlepšenie orálneho zdravia detskej populácie a vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti.

Riešenie

Oddelenie Podpory zdravia spracovalo sériu štyroch na seba nadväzujúcich edukačných aktivít prostredníctvom, ktorých sa vykonáva edukácia detí predškolského veku v oblasti dentálneho zdravia. V roku 2011 bolo *vykonaných 40 interaktívnych zážitkových besied.*

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeljej populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Riešenie

Oddelenie podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove sa zapojilo do plnenia tohto projektu v druhom polroku roka 2011.

Aktivity zahŕňali: oboznámenie sa s metodikou štúdie, inštruktáž a príprava personálu, materiálno-technické zabezpečenie a začatie realizácie screeningu u obyvateľov okresu Trebišov vybratých náhodným výberom pod gestorstvom UVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Cieľ

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehľbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Riešenie

Pracovníci oddelenia podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove realizovali intervenčné hromadné, skupinové a individuálne aktivity edukačného a poradenského charakteru pri príležitosti:

Svetového dňa zdravia (7.4.2011)

Svetového dňa pohybu ku zdraviu (10.5.2011)

Svetového dňa ústneho zdravia (12.9.2011)

Svetového dňa srdca (26.9.2011)

Svetového dňa diabetu (14.11.2011)

Medzinárodného dňa nefajčenia (17.11.2011)

Európskeho týždňa boja proti drogám (17.11 – 18.11.2011)

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Cieľ

Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

Riešenie

RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu nerealizuje.

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie.

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Riešenie

Oddelenie podpory zdravia realizovalo v roku 2011 (marec – máj 2011) regionálnu kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci kampane bola nadviazaná spolupráca s klinickými pracoviskami (ambulancie lekárov) a lekárňami, školami a školskými zariadeniami, orgánmi miestnej samosprávy, štátnymi organizáciami a organizáciami tretieho sektora za účelom informovania a motivácie širokej verejnosti k zapojeniu sa do menovanej kampane.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Ciele programu: zabrániť vzniku nadhmotnosti a obezity u detí, zastaviť nárast počtu občanov trpiacich nadhmotnosťou a obezitou, znížiť počet občanov trpiacich nadhmotnosťou a obezitou.

Riešenie

Tento program bol pracovníkmi oddelenia podpory zdravia realizovaný jednak cestou intervenčných a zdravotno-výchoných aktivít.

Vykonaných bolo **42 besied** v cieľovej skupine detí a mládež.

Realizovalo sa **487 individuálnych intervencií** so zameraním na optimalizáciu výživy a pohybovej aktivity v kontexte prevencie obezity u dospelých a detí školského veku. Počas týchto aktivít sa uskutočnilo testovanie telesnej zdatnosti, určovanie stavu telesnej hmotnosti,

rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií sa poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti. Zároveň sme realizovali projekt „*Školské ovocie*“, v rámci ktorého bolo uskutočnených **24 besied** a ďalších intervencií zameraných na podporu zvýšenia konzumácie ovocia a zeleniny u detí školského veku.

NPPO je napĺňaná činnosťou Poradne zdravia, ktorá poskytuje každému klientovi individuálne poradenstvo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity a zdravej výživy v záujme zachovania optimálnej telesnej hmotnosti alebo z dôvodu potreby redukcie telesnej hmotnosti.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Riešenie

RÚVZ so sídlom v Trebišove už od roku 1992 realizuje **Program CINDI – Slovensko**. V rokoch 1998 a 2003 bol uskutočnený aj v okrese Trebišov skríning zdravotného stavu obyvateľstva okres Trebišov (a následne analyzovaný) podľa intencií tohto medzinárodného projektu.

Mimo tieto roky plynulo prebieha v rámci **poradenského centra** práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v počítačovom programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov, a tým zníženiu chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia, ktoré sú zakotvené v programe CINDI.

Za obdobie roka 2011 bolo vyšetrených **237 klientov**, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. V rámci vyšetrení týchto klientov bolo uskutočnených **4417 odborných výkonov**.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Cieľ

1. Vytváranie zdravého životného prostredia, jeho tvorba a ochrana
2. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
3. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení
4. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti

5. Humanizácia a demokratizácia výchovno-vzdelávacieho procesu
6. Environmentálna a ekologická výchova a vzdelávanie, environmentálne zdravie
7. Zvyšovanie bezpečnosti pri práci, znižovanie rizika úrazov, prvá pomoc
8. Aktívne využívanie voľného času
9. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
10. Prevencia závislostí

Riešenie

Oddelenie podpory zdravia sa podieľa na realizácii tohto programu prostredníctvom realizácie skupinových intervencií na školách.

V roku 2011 bolo spolu realizovaných **233 skupinových intervencií**.

10. KONTROLA TABAKU

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Anotácia

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Riešenie

Oddelenie podpory zdravia sa bude podieľa na realizácii tejto úlohy v roku 2012 podľa usmernení gestora..

10.2 ŠKOLENIE PRACOVNÍKOV RÚVZ V OBLASTI PREVENCIE FAJČENIA

Anotácia

Projekt školenia zdravotníckych pracovníkov v prevencii fajčenia je jedným z odporúčaných prostriedkov v rámci Rámcového dohovoru o kontrole tabaku. V rámci dohovoru je článok č. 14 venovaný aspektom vzdelávania, tréningu a zdravotného uvedomenia obyvateľstva. Taktiež ďalšiemu vzdelávaniu zdravotníckych a iných pracovníkov.

Riešenie

Pracovník oddelenia podpory zdravia sa v roku 2011 zúčastnil organizovaného školenia v prevencii fajčenia. Poznatky zo školenia boli ďalej poskytnuté ostatným pracovníkom oddelenia a uplatnené v rámci realizácie intervencií.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

V rámci Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR sú plnené tieto aktivity:

Pitná voda

Okres Poprad

Napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod v okrese Poprad je 94,7 %, verejné vodovody sú väčšinou v správe Podtatranskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti a.s. Poprad, niektoré vodovody vo Vysokých Tatrách sú v správe liečebných ústavov.

Podľa vypracovaného harmonogramu bolo v rámci monitoringu na spotrebisku odobratých 59 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 5,1 % (vodovod Gerlachov, Štrba, Tatranská Javorina).

Z verejných studní je v okrese Poprad zásobovaných cca 620 obyvateľov, a to v obci Vydrník, ktorá ako jediná v okrese nemá verejný vodovod (stavba vodovodu je dlhodobou v štádiu príprav). Z verejnej studne v obci Vydrník boli odobraté 2 vzorky vody. Jedna vzorka bola závadná mikrobiologicky a chemicky (dusičnany).

V okrese Poprad bolo odobratých 7 vzoriek vôd z minerálnych prameňov, z toho 5 vzoriek bolo chemicky závadných.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 8 vzoriek vody so závadnosťou 12,5% (1 vzorka).

Okres Kežmarok

V okrese Kežmarok je napojených na verejné vodovody 81,0 % obyvateľov. V správe obcí sú 4 vodovody (Osturňa, Zálesie, Lendak, Ihľany), ostatné sú v správe PVPS a.s. Poprad.

Pri plnení monitoringu bolo vyšetrených v okrese Kežmarok 50 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 12 % (5 vzoriek mikrobiologicky závadných - vodovod Reľov, Zálesie, Spišské Hanušovce, Osturňa a 1 fyzikálno – chemicky závadná - Vlková).

Verejné studne na zásobovanie pitnou vodou využíva v okrese Kežmarok asi 3,6 % obyvateľov z celkového počtu obyvateľov okresu Kežmarok – predovšetkým v obciach Bušovce, Hradisko, Jurské, Podhorany, Výborná.

Z verejných studní v okrese Kežmarok bolo odobratých celkovo 21 vzoriek, z toho bolo 10 závadných (47,6 %). Päť vzoriek bolo závadných mikrobiologicky, dve vzorky boli závadné chemicky a tri vzorky boli závadné mikrobiologicky aj chemicky.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli odobraté 4 vzorky vody (Osturňa, Mlynčeky, Reľov) so závadnosťou 25% (1 vzorka).

Okres Levoča

V okrese Levoča napojenosť na verejný vodovod predstavuje 84,3 %. Verejné vodovody sú v správe PVPS a.s. Poprad (10 verejných vodovodov), 1 verejný vodovod je v správe VVS a.s. Košice (Vyšný Slavkov) a 11 verejných vodovodov je v správe obcí.

V rámci monitoringu na spotrebisku bolo v okrese Levoča odobratých 64 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 15,6 % (10 vzoriek – vodovod Pavľany, Spišské Podhradie, Torysky, Baldovce, Katúň, Olšavica).

Z verejných studní v okrese Levoča bolo odobratých 5 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 100 % (v obci Dolňany – Rožkovce, Domaňovce).

Voda na kúpanie

Prírodné kúpacie oblasti

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade sa nenachádza prírodná kúpacia oblasť, ktorá by bola vyhlásená Krajským úradom životného prostredia.

V okrese Levoča v k.ú. Mesta Levoča – Levočská dolina je v areáli vodnej nádrže vyhradená časť vodnej plochy, ktorá je sporadicky využívaná na kúpanie. V tejto lokalite je k dispozícii základné vybavenie – zariadenia pre osobnú hygienu, bufet, športové plochy.

Umelé kúpaliská

V okresoch Poprad a Kežmarok sa nachádzajú umelé kúpaliská jednak ako súčasť ubytovacích zariadení s celoročnou prevádzkou a jednak ako komplexné areály s využívaním niektorých bazénov celoročne, iných len sezónne (Aquacity Poprad, TK Vrbov). V okrese Levoča bolo uvedené do prevádzky sezónne kúpalisko v Spišskom Hrhove.

Pred letnou turistickou sezónou 2011 bola zaslaná správa o pripravenosti umelých kúpalísk na letnú turistickú sezónu na ÚVZ SR.

Okres Poprad

V okrese Poprad eviduje RÚVZ dva celoročné kúpaliská (Aquacity Poprad, Aquaspa Gánovce) a 20 zariadení poskytujúcich kúpanie v bazénoch.

Na kúpalisku Aquacity Poprad je v prevádzke celoročne 9 bazénov, počas LTS 11 bazénov. Z bazénov v areáli Aquacity Poprad bolo celkovo odobratých 64 vzoriek bazénovej vody so závadnosťou 9,4 % (6 vzoriek) – prekročená hodnota voľného a viazaného chlóru v bazéne Diamond I a Diamond II, vonkajší sedací bazén a dve vzorky boli mikrobiologicky závadné.

Z ostatných bazénov s celoročnou prevádzkou bolo odobratých 58 vzoriek bazénovej vody so závadnosťou 19 % (11 vzoriek) – napr. hotel Hubert Gerlachov, hotel Patria Štrbské Pleso, hotel Smokovec a hotel Bellevue Starý Smokovec, hotel Hutník Tatranské Matliare. Jednalo sa o chemickú závadnosť predovšetkým v ukazovateľoch voľný a viazaný chlór.

Okres Kežmarok

V okrese Kežmarok bola sledovaná kvalita bazénovej vody v netermálnych bazénoch v ubytovacích zariadeniach: Hotel Kontakt v Starej Lesnej, Hotel TEKO Šarpanec v Spišskej Belej, Hotel International vo Veľkej Lomnici, Hotel Hills v Starej Lesnej a v termálnych bazénoch Termálneho kúpaliska vo Vrbove.

Na Termálnom kúpalisku vo Vrbove bolo celoročne v prevádzke päť bazénov – plavecký, kľudový, motýľ, výplavový a Lienka. Počas LTS sú v prevádzke aj detské bazény, rekreačný bazén, detský zadný bazén a bazén s tobogánom.

Na Termálnom kúpalisku vo Vrbove bolo odobratých 61 vzoriek bazénovej vody, z toho bolo 33 vzoriek závadných t.j. 54,1 % (prekročená hodnota voľného a viazaného chlóru) – kľudový bazén, motýľ, výplavový a rekreačný bazén.

V ostatných bazénoch bolo odobratých 14 vzoriek bazénovej vody s 0 % závadnosťou.

Okres Levoča

V okrese Levoča bolo vybudované sezónne kúpalisko v Spišskom Hrhove. Odobratá vzorka bazénovej vody bola nezávadná.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Sledovanie kvality pitnej vody patrí k prioritám odboru hygieny životného prostredia, pretože kvalita pitnej vody môže mať významný vplyv na zdravie obyvateľstva, a to z hľadiska krátkodobého aj dlhodobého pôsobenia. Úprava pitnej vody chlórmi a jeho zlúčeninami patrí k najrozšírenejším spôsobom jej hygienického zabezpečenia. V posledných rokoch (najmä v zahraničí) sa začína presadzovať zdravotné zabezpečenie pitnej vody bez prítomnosti chemických látok. Dôvodmi sú predovšetkým obavy zo vzniku a účinkov vedľajších produktov dezinfekcie a snaha o zachovanie priaznivých senzoričných vlastností pitnej vody.

Cieľom úlohy je spracovanie prehľadu o spôsoboch dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látkach na báze chlóru, vytipovanie verejných vodovodov pre sledovanie vplyvu chlórovania na kvalitu pitnej vody a vznik VPD, vytipovanie verejných vodovodov pre sledovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch bez dezinfekcie.

V rámci úlohy bol spracovaný prehľad o spôsoboch dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Poprad a prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru.

V súčasnosti máme jeden vodovod bez dezinfekcie, a to je Belánsky vodovod. Vzhľadom na rozsah chránených území národných parkov a lokalizáciu zdrojov pitnej vody verejných vodovodov v týchto oblastiach s jej vyhovujúcou kvalitou je potrebné zvážiť upustenie od dezinfekcie pitnej vody týchto verejných vodovodov: Popradsko – Kežmarská vodovodná sústava, vodovody Štrba, Vernár a Tatranský skupinový vodovod (obce Nová Lesná, V. Slavkov, Mlynica).

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Táto úloha má za cieľ upraviť a doplniť funkčnosť informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie a prispôbiť systém novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii a požiadavkám v oblasti informovania, zefektívniť a zlepšiť prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie na všetkých úrovniach.

Kvalita vody na kúpanie bola vyhodnotená v bode 1.1.

1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ a RÚVZ v SR

Uplatnenie zákonných požiadaviek na úseku hodnotenia dopadov na zdravie si vyžaduje nové prístupy v práci zamestnancov verejného zdravotníctva, posilnenie ich vedomostí a zručností pri uplatňovaní kompetencií vyžadovania a posudzovania hodnotenia dopadov na zdravie.

Úloha bude plnená usporiadaním odborných seminárov pre zamestnancov verejného zdravotníctva s problematikou hodnotenia dopadov na zdravie do konca roka 2011 a vydaním vyhlášky MZ SR, ktorá upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Evidencia rizikových prác v spádovej oblasti (okresy Poprad, Kežmarok a Levoča) sa začala naplňať po dodaní prvej verzie nového ASTR – u. Do konca sa naplnila databáza, ktorá k záveru obsahuje 152 subjektov (ca 300 pracovísk a 500 profesií), v ktorých boli vyhlásené rizikové práce rozhodnutím regionálneho hygienika. Oproti minulým rokom nedošlo k podstatnej zmene počtu subjektov (rok 2010 – 147 subjektov) ale napriek tomu došlo k podstatnej zmene počtu exponovaných pracovníkov (4 163 exponovaných v roku 2010, 3 475 exponovaných pracovníkov v kategórii 3. resp. 4. v roku 2011). Z uvedeného vyplýva, že trend poklesu počtu exponovaných z posledných rokov pokračuje.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na týchto pracoviskách sa zameriavame na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú z povinností zamestnávateľov. Jedná sa hlavne o dodržiavanie výsledkov lekárskeho preventívneho prehliadok, ich intervaly a výsledky s prípadnými opatreniami. Pri návrhoch na zaradenie prác do jednotlivých kategórií hlavne preradení z tretej kategórie do druhej sa kontroly zameriavajú na dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov so zameraním na dodržiavanie organizačných opatrení a náhradných opatrení na ochranu zdravia zamestnancov. V prípade ak zamestnávateľ nepredloží schválený prevádzkový poriadok alebo sa zistí zásadné porušovanie schválených prevádzkových poriadkov nasledujú sankčné opatrenia. V sledovanom období bolo uložených za tieto priestupky 14 blokových pokút.

Za obdobie roku bolo vydaných 12 rozhodnutí o rizikových prácach a 13 stanovísk k zaradeniu prác do 2. kategórie. Problémom pri zaraďovaní zostávajú útlmové programy podnikov – nárazové práce a zosúladienie objektivizácie faktorov pracovného prostredia.

Od začiatku roka sme vydali 13 rozhodnutí na odstránenie azbestu zo stavieb s vykonávaním po dobu nielen tohto ale aj budúceho roka.

Veľmi jedovaté látky a prípravky - veľmi toxické látky a zmesi v regióne používajú spravidla deratizačné skupiny pri výkone servisu komunálnej hygieny a spoločnosti GPU Levoča a Colpani Poprad pri galvanickom pokovovaní výrobkov. Používanie jedovatých látok a prípravkov – toxických látok a zmesí na chemickú ochranu rastlín v poľnohospodárskych podnikoch nebolo evidované. V prevažnej miere sa používajú prípravky - zmesi s označením Xi a Xn, o čom svedčí aj zistenie, že v uplynulom období najväčší regionálny veľkopredajca, spoločnosť HEBA Poprad, nepredal žiadne prípravky s označením T+ a T.

V priebehu sledovaného obdobia neboli žiadne návrhy zamestnávateľov na zaradenie prác s rizikom psychickej pracovnej záťaž.

V rámci plnenia prešetrovania podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania sú v šetrení 4 suspektné choroby z povolania s položkou 29. Jednalo sa o nasledovné profesie:

Tatragónka Poprad a.s. – požiadavka o prešetrenie bola od KPLaKT Košice

- 2 x zvärač kovov
- 1x frézar

Catering International s.r.o. Poprad – prevádzka Prešov – požiadavka o prešetrenie bola z odd. PPL a KT Nemocnica Prešov

- kuchárka

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Pracovníci oddelenia pri každom ŠZD sa okrem iného zameriavajú na dodržiavanie uplatňovania NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Štandardné podmienky pre prácu so zobrazovacími jednotkami sú vytvárané hlavne u novootváraných prevádzkach alebo rekonštrukcii administratívnych pracovísk. Na preverenie informovanosti pracovníkov sme využili dotazníky v 19 podnikoch.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

Pracovníci RÚVZ sa zúčastnili školenia v rámci projektu na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Dňa 29. 11. 2011 vykonali inšpekciu v spoločnosti Tatramat – ohrievače vody, s.r.o., Poprad – následný užívateľ v zmysle platných predpisov. Na uvedenú spoločnosť sa nevzťahuje registračná/oznamovacia povinnosť. Vyplnený dotazník bol zaslaný na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie obyvateľov SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Sledovanie výživového stavu:

Projekt pokračuje na základe schválenej metodiky v programe ALIMENTA 2. V rámci RÚVZ Poprad bolo spolu vyšetrených 80 klientov ľahkej práce podľa OVD v 2 vekových kategóriách:

- a) ľahká práca ženy – veková kategória 19-34 r. v počte 20
- b) ľahká práca ženy – veková kategória 35-54 r. v počte 20
- c) ľahká práca muži – veková kategória 19-34 r. v počte 20
- d) ľahká práca muži – veková kategória 19-59 r. v počte 20

Projekt poskytol informácie o energetickej hodnote, o spotrebe základných živín (tukov, sacharidov, bielkovín) o spotrebe hrubej vlákniny z potravín, spotrebe cholesterolu z potravín, príjme tekutín, príjme NaCl, výsledky somatického dotazníka (WHR, BMI, váha, výška), klinicko-biochemický dotazník (cholesterol, LDL, HDL, Triglyceridy, glukóza, aterogénny index), informácie o spracovaní dotazníka z údajov o stravovacích zvyklostiach, spotrebe jednotlivých potravinových komodít, pohybovej aktivite a vplyve stresu na organizmus.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapy riešenia:

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie KJ, KJO₃, Ferokyanid draselný. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek (vzorky boli zo zahraničnej produkcie), všetky vyhoveli pre obsah KJ, KJO₃, Ferokyanid draselný.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Úloha: Sledovanie regulovaných látok (konzervačných látok) v čistiacich kozmetických výrobkoch a kontrola ich označovania - bolo vyšetrených 5 vzoriek, všetky vyhoveli (chemicky, mikrobiologicky i v označovaní).

Úloha: Kontrola kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením pre deti alebo označené ako rodinné (family) balenia a kontrola ich označovania - 5 vzoriek chemicky vyhoveli. Výrobky značky VICHY – 4 druhy mali zistené hraničné hodnoty oktylsalicylátu, 1 vzorka z uvedeného dôvodu nevyhovela, mikrobiologicky vyhoveli, označovanie 1 vzorka nevyhovela (neboli uvedené povinné údaje na vnútornom obale – tube – v slovenskom jazyku).

Úloha: Kontrola kozmetických výrobkov na bielenie zubov – boli vyšetrené 2 vzorky zubných pást, ktoré sú vyrábané v našom regióne, avšak umiestňované zatiaľ len na trhu v Poľskej republike, všetky chemicky vyhoveli, označovanie nebolo hodnotené.

Úloha: Kontrola kozmetických výrobkov na onduláciu a vyrovnávanie vlasov – boli vyšetrené 2 vzorky kozmetických výrobkov na profesionálne použitie, všetky vyhoveli (chemicky aj v označovaní).

V rámci ŠZD bolo vykonaných 31 kontrol. Bolo prekontrolovaných 84 kozmetických výrobkov na označovanie.

RAPEX – bolo 15 hlásení, prekontrolovaných bolo 137 subjektov, z toho OHVBPKV prekontrolovalo 83 subjektov, OHŽP 54 subjektov.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Spolu bolo odobratých: 22 vzoriek, všetky vyhoveli hygienickým požiadavkám.

5 vzoriek na dusitany a dusičnany (ostatné potraviny na výživu dojčiat a malých detí)

2 vzorky pre dojčatá a malé deti na báze obilia na deoxynivalenol

2 vzorky na počiatočnú výživu dojčiat – mikrobiológia

2 vzorky pre dojčatá a malé deti – jablkové na patulín

2 vzorky pre dojčatá a malé deti na báze obilia na Aflatoxín B₁

9 vzoriek na báze obilia na toxické kovy

Cieľ:

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia

2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Vyhodnotenie za rok 2011:

1. V distribučnej sieti bolo skontrolovaných 7 prevádzok, v ktorých bolo skontrolovaných 11 dojčenských fliaš so zameraním na výskyt polykarbonátových fliaš, na výrobu ktorých sa používa bisfenol A :

Výsledky kontroly :

- 5 fliaš bolo vyrobených z polypropylénu
- 5 fliaš bolo vyrobených z polykarbonátu – bol vydaný zákaz predaja
- 1 fľaša – materiálové zloženie neidentifikovateľné – vydané nápravné opatrenie – označiť fľašu v súlade s vyhlásením o zhode

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľ:

kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – odber vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

Vyhodnotenie za rok 2011:

Za rok 2011 boli laboratórne vyšetrené nasledujúce počty vzoriek :

- 13 papierových obalových materiálov, v ktorých boli potraviny balené
- 13 potravinárskych výrobkov

(odber vzoriek bol vykonaný v roku 2010 a sledovala sa závislosť migrácie fotoiniciátorom z obalov do potravín v závislosti od dĺžky skladovania)

Sledovali sa nasledujúce fotoiniciátory :

- 4-hydroxybenzofenón (4-HBP)
- benzofenón (BP)
- 2-hydroxybenzofenón (2-HBP)
- 4-metylbenzofenón (4-MBP)
- 4-benzoylbifenylyl (PBZ)
- 2-izopropyltioantón (ITX)
- quantcure (QTC – EHDAB – 2-etyl(hexyl-4-dimetylaminobenzoát)

ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Z výsledkov laboratórnych rozborov vyplýva, že úroveň migrácie fotoiniciátorov do potravín je v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nepredstavuje riziko pre zdravie ľudí.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR

Išlo o VII. celoštátny prieskum telesného vývoja detí od 7 – 18 rokov veku. Táto úloha bola naplánovaná na jeseň 2011 (od 26.9.2011 do 4.11.2011).

Metodické vedenie a koordináciu zabezpečoval ÚVZ SR. Výber a menný zoznam základných a stredných škôl, vrátane stanoveného počtu žiakov boli dané koordinátorom.

V rámci antropometrického merania sa zisťovala telesná hmotnosť, telesná výška, obvod hlavy, hrudníka, bokov, obvod ľavého ramena, spôsob stravovania, telesná výchova v škole a mimo školy, vzdelanie rodičov, ich telesná výška a hmotnosť a druh zamestnania.

V našom regióne boli vybrané 4 základné školy (z toho dve mestské a dve vidiecke) a tri stredné školy. Na stredných školách bolo stanovených 192 študentov, v rovnakej miere boli zastúpení chlapci a dievčatá. Na základných školách bol stanovený počet 388 žiakov, z tohto počtu chýbali traja žiaci, nakoľko v čase merania vo vybranej vidieckej škole neboli prítomní. Celkový počet žiakov a študentov bol 577.

Pri realizácii úlohy boli dodržané všetky podmienky stanovené koordinátorom, vrátane dodržania termínu realizácie úlohy.

Získané údaje budú zadávané do programu Excel a vzhľadom na rozsah úlohy vyplnené hárky majú byť zaslané na ÚVZ SR do 31.3. 2012, ktorý zabezpečí analýzu získaných údajov.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Naše RÚVZ tak, ako v roku 2010, si zabezpečilo v prvej polovici r. 2011 na regionálnej úrovni opakované monitoringy a zbery údajov o tabaku, alkohole a drogách podľa štandardizovaných dotazníkov (TAD1, TAD2) na dvoch základných školách ZŠ s MŠ Spišská Sobota a ZŠ Komenského Svit (TAD1) s celkovým počtom 326 respondentov a 53 učiteľov (TAD3), na jednej strednej škole (TAD2) s počtom 135 respondentov a na dvoch školách (SZŠ Poprad a SSOŠ ul. 29. augusta Poprad) monitoring o prevalencii fajčenia a zdravotných dôsledkoch z fajčenia (219 respondentov).

V priebehu letných prázdnin boli údaje počítačovo analyzované a výsledky, uvádzané v tabuľkovej a grafickej forme spolu s písomnou správou, boli zaslané každej zúčastnenej škole.

Z výsledkov jednotlivých analýz napríklad na základných školách vyplýva, že prvé pokusy s fajčením má 35% žiakov, najviac ich bolo vo vekovej kategórii 9-10 ročných. Pasívnemu fajčeniu je vystavených 16,7% žiakov, podnapitý stav uviedlo 18,4% žiakov a pokusy s marihuanou 8,25 žiakov, fajčenie rodičov uviedlo 37% žiakov.

Na strednej škole študenti uviedli podobné percento fajčiacich rodičov (37%). Pravidelných fajčiarov medzi opýtanými stredoškólakmi je 26,9%, stav podnapitosti uviedlo až 85,6% a skúsenosti s fajčením marihuany má 36,3% študentov a za jej legalizáciu je 41,5% študentov.

Na stredných školách (2), kde sa hodnotili vedomosti o zdravotných dôsledkoch z fajčenia a názory stredoškólakov na celospoločenské problémy súvisiace s fajčením, sú v súlade so správnym názorom na zachovanie zdravia spoločnosti, avšak každodenná realita je iná.

V tejto skupine sa zaradilo do skupiny pravidelných fajčiarov 19,4% študentov, pričom 2,4% z nich vyfajčí denne 16-20 cigariet a 1,1% žiakov až 20 cigariet denne.

V apríli 2011 bol vykonaný v rámci Slovenska školský prieskum ESPAD o legálnych a nelegálnych drogách. Gestor úlohy zabezpečil výber škôl. V určených dvoch ZŠ (iba deviate ročníky) a v dvoch SŠ bol celkový počet 320 respondentov. Materiály boli po ukončení zaslané na ÚVZ SR do Bratislavy na vyhodnotenie.

V prvom polroku 2011 bol taktiež vykonaný monitoring (GYTS) o výskyte fajčenia tabaku podľa stanovených pravidiel vo vekovej kategórii 13-15 rokov ako súčasť globálneho monitorovania o výskyte tabaku. V našom regióne sme zabezpečovali zber údajov formou anonymných dotazníkov v súbore 346 žiakov. Vyplnené formuláre sa odovzdali gestorovi úlohy ÚVZ JLF Martin.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5.2011) sme všetkým školám zaslali informatívne letáky podľa hesla Rámcový dohovor o kontrole tabaku. Prednášky s touto tematikou boli na piatich školách (125 žiakov).

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Na r. 2011 monitoring stravovacích zvyklostí bol prerušený vzhľadom na pripravovanú úlohu Celoslovenského antropometrického merania (jeseň 2011). V úlohe budeme pokračovať na jar r. 2012 v súbore žiakov 2. stupňa ZŠ.

4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe vykonávaných preventívnych prehliadok zabezpečiť aj meranie hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov, získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia.

Od jesene 2011 prebehol skríning v uvedenej populácii v našom regióne v spolupráci s tromi praktickými lekármi pre deti a dorast (okresy Poprad a Kežmarok) a zabezpečoval sa zber údajov do celoslovenskej databázy (výška, hmotnosť, hodnoty TK, hodnoty celkového cholesterolu, výskyt vybraných ochorení majúcich etiologickú súvislosť so životným štýlom, stravovacie zvyklosti, fajčenie, pohybová aktivita) u detí uvedenej kategórie.

V našom regióne súbor tvorilo 181 detí (91 detí 11-ročných a 90 detí 17-ročných). Išlo o prvé skrínigové vyšetrenie v rámci preventívnych lekárskeho prehliadok. Z celkového počtu detí vo vekovej kategórii 11-ročných malo nadlimitné hodnoty celkového cholesterolu 12,3% detí a z celkového počtu 99 detí vekovej kategórie 17-ročných malo nadlimitné hodnoty celkového cholesterolu 11,1% detí.

Požadované údaje budú do konca januára 2012 zaslané gestorovi.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Z populácie žiakov 2. stupňa ZŠ a študentov SOŠ každoročne vyberáme školské zariadenia, kde realizujeme formu vzdelávania a informovanosti žiakov a študentov o rizikách možného prenosu tohto ochorenia, jeho zdravotných dôsledkoch, tolerancie zdravých voči nakazeným a najdôležitejšími preventívnymi opatreniami voči tejto nákaze podľa vzoru projektu Hrou proti AIDS. Koncom roka 2011 pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS sme zabezpečili 7 takýchto aktivít pre 175 žiakov a pre 125 škôl a školských zariadení sme elektronickou poštou pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS zaslali informatívne letáky s touto tematikou.

9.3 Stomatohygiena u detí predškolského veku

Cieľom je zdravotne - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku za účelom zlepšenia orálneho zdravia a vytvorenie správnych návykov starostlivosti o chrup.

Tento projekt je v našom regióne rozšírený, podľa štatistických údajov získaných z predškolských zariadení koncom r. 2010 (pre hodnotiacu správu za r. 2010) cca 56 % predškolských zariadení ho plní v rámci svojho výchovného programu. Materské školy pozitívne vnímajú túto aktivitu a v mnohých predškolských zariadeniach projekt prebieha už niekoľko rokov. Za celý rok 2011 sme zabezpečili edukáciu v desiatich predškolských zariadeniach v skupine 180 detí staršieho predškolského veku.

9.10 Školy podporujúce zdravie

Do projektu Škola podporujúca zdravie je v našom regióne zapojených 37 základných škôl a 41 materských škôl. V rámci zvyšovania zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže podieľame sa na intervenčných aktivitách tejto populačnej skupiny (prednášky, besedy, videoprojekcia, distribúcia informačných letákov podľa kalendára WHO). Bolo zabezpečených 28 prednášok v oblasti zdravého životného štýlu (fajčenie, zdravá výživa, význam pohybu pre zdravie, AIDS/HIV).

Pri príležitosti Svetových dní podľa WHO (Sv. deň zdravia - apríl 2011, Sv. deň bez tabaku – máj 2011, Sv. deň potravín – 16. október) boli na všetky druhy škôl a zariadení (220), k Svetovému dňu boja proti AIDS – 1.12. na 125 škôl zasielané elektronickou poštou informačné materiály (letáky) so zdravotníckou tematikou. Niektoré školy aj písomne zasielali na náš úrad správu o realizácii aktivít rôzneho druhu pri príležitosti Svetového dňa zdravia.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2011 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaných očkovacích kalendárov platných od 1.1.2011 a následne od 24.3.2011, zaslaných v čase vydania očkujúcim lekárom a zdravotníckym zariadeniam. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Na internetovej stránke nášho úradu, mailovou a klasickou poštou sme priebežne informovali o zmenách týkajúcich sa očkovania a výskytu ochorení preventabilných očkovaním (očkovací kalendár, kategorizácia vakcín, indikačné obmedzenia, informácia o výskyte osýpok v Európe). Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillance ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 6 ochorení na pertussis (5 prípadov u detí a 1 u dospelaj osoby), 3 prípady pneumokokového invazívneho ochorenia, 3 ochorenia na akútnu hepatitídu B, 1 ochorenie na chronickú hepatitídu B a 48 prípadov novozistených nosičstiev vírusu hepatitídy B.

Kontrola očkovania bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná k 31.8.2011. Vo všetkých troch okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť – od 96,1% (základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde a invazívnym pneumokokovým infekciám v okrese Levoča ročník 2009) do 100% u všetkých druhov pravidelného očkovania a vo všetkých ročníkoch narodenia. V porovnaní s minulým rokom

boli dočasné kontraindikácie očkovania na rovnakej úrovni a došlo k poklesu trvalých kontraindikácií o 37,5 %.

V decembri bola podľa pokynov ÚVZ SR vykonaná kontrola očkovania proti chrípke, kde bolo zistené, že do 30.11.2011 bolo zaočkovaných 6,7% obyvateľov nášho regiónu proti chrípke.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovacích výkonoch.

V apríli sme sa zúčastnili aktivít Európskeho imunizačného týždňa – rozhovor pre televíziu Poprad, 6 článkov v regionálnej tlači, články a leták umiestnené na webovej stránke, vlastný leták o ochorení na osýpky zaslaný do materských škôl a zdravotníckych zariadení, besedy a prednášky v rómskych komunitách. V novembri bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, o čom bola verejnosť oboznámená v miestnej tlači a na internetovej stránke úradu.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Surveillance infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrovateľom a ústavným zdravotníckym zariadeniam a v januári bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2010.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillance infekčných ochorení.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná ochoreniam vyvolaným vírusom pandemickej chrípky A (H1/N1). V roku 2011 sme zaznamenali 19 prípadov SARI a 49 prípadov chrípky vyvolanej A H1/N1.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnísk.

Za rok 2011 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 2862 prípadov infekčných ochorení, z nich 221 bolo NN. ARO a chrípka sa hlásili telefonicky. Hlásenia zadávali do informačného systému pracovníci oddelenia epidemiológie. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 35 hlásení. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrovateľov lekárov.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa vykonáva v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 221 nozokomiálnych nákaz. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. Nedostatky v hlásení NN pretrvávali a to hlavne u infekcií rán a močových infekcií. V roku 2011 sme sa zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 124 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 1470 vzoriek z prostredia, 176 vzoriek na sterilitu, 20 vzoriek dezinfekčných roztokov, 12 vzoriek ovzdušia. Súčasťou kontroly bolo aj testovanie funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov a to u 202 horúcovzduchových a 151 parných sterilizačných prístrojov.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Vedúca oddelenia epidemiológie – lekárka sa podieľala na plnení programu CINDI. Aktívne pracovala v základnej poradni zdravia na RÚVZ v Poprade pri poskytovaní poradenstva. Gestorstvo nad poradňou zdravia a projektami súvisiacimi so surveillance chronických ochorení má oddelenie podpory zdravia.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

V roku 2011 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijný plán hlavne so zameraním na počty reprofilizovaných lôžok v jednotlivých zariadeniach.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tejto surveillance hlásenie ACHO v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológom. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roka 2011 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Cieľ

Hlavným cieľom je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou a na základe získaných informácií usmerňovať štátny zdravotný dozor a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Vedľajším cieľom je aktualizácia s doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES

Výstupy

Vyšetrených 259 vzoriek bazénových vôd a 12 vzorky vôd z nádrží.

1.6 Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Cieľ

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Výstupy

Vyšetrených 929 vzoriek pitných vôd.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody

Cieľ

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
- overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd,
- kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti

Výstupy

Vyšetrených 45 vzoriek minerálnych a pramenitých vôd.

NRC PRE MATERIÁLY PRICHÁDZAJÚCE DO STYKU S POTRAVINAMI

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Vyhodnotenie za rok 2011 :

1. Z distribučnej siete boli odobraté nasledujúce počty výrobkov určených pre deti :

- plastové výrobky
  - dojčenské fľaše 12
  - iné plastové výrobky - misky, príbor, taniere, atď. 9
- keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď. 8

určené pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti. Laboratórne vyšetrenia boli zamerané na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Celkovo bolo laboratórne vyšetrených 29 vzoriek pričom 26 vzoriek bolo laboratórnym vyšetrením hodnotených ako vyhovujúce pre daný účel použitia. 3 polykarbonátové fľaše boli stiahnuté z distribučnej siete.

2. Kontrola označovania poukázala na nedostatky spojené s výsledovateľnosťou výrobkov, neoznačením výrobku v slovenskom jazyku a chýbajúcim materiálovým označením. Pri kontrole dokumentárnej časti - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami boli zistené nedostatky, na ktoré boli kontrolované subjekty (výrobcovia, dovozcovia) pracovníkmi RÚVZ upozornení.

Záverečná správa bude zaslaná do 30. marca 2012

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľ

1. kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – odber vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

Vyhodnotenie k rok 2011 :

Za rok 2011 boli v NRL pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami zavedené ďalšie metódy na laboratórne vyšetrenie určitých fotoiniciátorov :

- 4-hydroxybenzofenón (4-HBP)
- benzofenón (BP)
- 2-hydroxybenzofenón (2-HBP)
- 4-metylbenzofenón (4-MBP)
- 4-benzoylbifenyl (PBZ)
- 2-izopropyltioaxantón (ITX)
- quantcure (QTC – EHDAB – 2-etyl(hexyl-4-dimetylaminobenzoát)

ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Z distribučnej siete bolo odobraných 13 vzoriek potravinárskych výrobkov balených v papierových alebo kartónových obalových materiálov za účelom laboratórneho vyšetrenia.

Laboratórne bolo vyšetrených :

- 13 papierových obalových materiálov, v ktorých boli potraviny balené
- 13 potravinárskych výrobkov

príčom uvedené fotoiniciátory nemigrovali do potravín v množstvách, ktoré by mohli ohroziť zdravie ľudí.

Záverečná správa bude zaslaná do 30. marca 2012

9. PODPORA ZDRAVIA

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku – Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“.

V rámci tohto projektu sa realizovalo 10 prednášok v kluboch dôchodcov a domovoch dôchodcov na rôzne témy, ako sú prevencia srdcovocievnych ochorení, hypertenzia, zdravá výživa, obezita, význam pohybovej aktivity, diabetes mellitus, osteoporóza, artritída.

9.3 Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu.

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali v spolupráci s HDM. Vyhodnotenie projektu je uvedené v časti HDM. Okrem toho sme zabezpečovali plnenie projektu v rámci realizácie „Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku“, ktorý sa realizoval v troch lokalitách (5 rómskych osád) regiónu a zdravotno – výchovné aktivity v školských zariadeniach s rómskymi deťmi, taktiež v rómskych osadách.

9.4 EHES (European Health Examination Survey) – Zisťovanie zdravia Európanov.

Projekt je zameraný na získanie porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Do riešenia projektu je zapojených 11 krajín. V rámci projektu by v našom okrese malo byť vyšetrených 70 náhodne vybraných respondentov.

Súčasťou projektu je meranie výšky, hmotnosti, obvodu pása, meranie tlaku krvi a odber vzoriek krvi za účelom vyšetrenia celkového cholesterolu, HDL cholesterolu, glukózy, TG. Respondenti sa zároveň podieľajú na vyplnení dotazníka. Projekt sme začali na RÚVZ v Poprade realizovať 1. 12. 2011 a k 31. 12. 2011 sme vyšetřili 25 respondentov. Projekt by mal prebiehať do 31. 1. 2012.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

V roku 2011 sme venovali pozornosť zabezpečovaniu pravidelných informácií obyvateľstva zameraných na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva. Pri plnení tejto úlohy sme využívali podávanie informácií prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, ktorá bola pravidelne doplňovaná najmä v závislosti na významné dni vyhlasované WHO v problematike ochrany a podpory zdravia a zdravotného stavu vôbec. Využívali sme možnosti podávania pravidelných informácií prostredníctvom regionálnych masmédií (Chemosvit noviny, noviny Whirpool, Podtatranské noviny, noviny Poprad, denník Korzár, noviny Kežmarok a TV Poprad).

Aktuálne informácie sú pre verejnosť davané aj prostredníctvom nástenky na RÚVZ a v čakárni poradne zdravia.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia – 7. apríla 2011 bola pre verejnosť sprístupnená Poradňa zdravia na RÚVZ v Poprade, ktorú navštívilo 9 klientov. Taktiež sa uskutočnila výjazdová akcia v OC Max Poprad. Prístrojom reflotrón sa zisťovala hladina cholesterolu v kapilárnej krvi, meral sa krvný tlak, percento telesného tuku, body mass index, k dispozícii bol vlastný propagačný materiál. Záujemcom bolo poskytnuté odborné poradenstvo, ktoré zabezpečovali pracovníčky poradenského centra RÚVZ a lekár. Vyšetřených bolo 60 záujemcov.

V rámci Týždňa zdravia bolo vyšetřených v Tesco Poprad a Kežmarok spolu 55 zamestnancov a v rámci Dňa srdca v Tesco Poprad a Kežmarok spolu 57 klientov na hladinu cholesterolu v krvi. Meral sa krvný tlak a každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

V spolupráci s poisťovňou Union prebehol Deň zdravia aj v podniku Tatravit Svit, a.s. kde bolo vyšetřených 130 zamestnancov.

V spolupráci s akadémiou vzdelávania v Poprade bolo pri príležitosti Svetového dňa srdca uskutočnené výjazdové vyšetrenie v Tesco Poprad, kde sme vyšetřili 100 klientov.

Medzinárodný deň bez fajčenia prebehol v OC Max, kde sme merali krvný tlak a zisťovali funkčnú kapacitu pľúc u 46 klientov.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít.

Od marca 2011 pracovníčky oddelenia koordinovali realizáciu projektu „Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku“. Komunitní pracovníci zdravotnej výchovy plnili úlohy zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia rómskeho obyvateľstva predovšetkým detí, pomáhali pri protiepidemických opatreniach v osadách a podľa pokynov lekárov zabezpečovali účasť na očkovaní a preventívnych prehliadok rómov. Zapojili sa do projektu „Program ovocie a zelenina do škôl“ v počet 120 detí.

9.7 Súťaž „Vyzvi srdce k pohybu“.

Súťaž „Vyzvi srdce k pohybu“ organizujú RÚVZ v SR, gestorom je RÚVZ v Banskej Bystrici v rámci programu CINDI a je zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie. Tento rok prebehol 4. ročník kampane. O súťaži bola informovaná široká verejnosť prostredníctvom médií, do ktorých sme distribuovali príspevky, taktiež do školských

zariadení v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča, mestských úradov, lekární, čakárni ambulantných zariadení.

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ prebieha každý druhý rok a podáva pomocnú ruku fajčiarom pri ich rozhodnutí zanechať fajčenie. Organizuje ju Národný úrad verejného zdravotníctva vo Fínsku v spolupráci so Svetovou zdravotníckou organizáciou. Prebehne v roku 2012.

9.8 Národný program prevencie obezity.

Plneniu Národného programu obezity sa venuje veľká pozornosť prostredníctvom ovplyvňovania klientov, ktorí navštevujú základnú poradňu zdravia. Okrem všeobecných zásad zdravej výživy, ktoré obdržia v základnej poradni bolo v priebehu roka 2011 odporúčaných navštíviť poradňu pre zdravú výživu 104 klientov. Problematika obezity sa rieši aj pri návšteve poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, ktorú v roku 2011 navštívilo 12 klientov. V spolupráci s HDM sa tejto problematike venuje pozornosť v rámci zvyšovania zdravotného uvedomenia u detí v základných a materských školách, kde sú pripravované pri príležitosti významných dní akcie týkajúce sa propagácie správnej výživy.

9.9 CINDI program SR.

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovanie celkovej úmrtnosti populácie na chronické neinfekčné ochorenia, predovšetkým na choroby srdcovo – cievne a nádorové a v konečnom dôsledku znížiť celkovú úmrtnosť populácie a predĺžiť tak strednú dĺžku života.

Tento program je realizovaný formou poradenskej činnosti v základnej poradni zdravia RÚVZ, v poradni zdravej výživy a poradni na odvykanie od fajčenia. Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívilo 7 klientov.

V základnej poradni zdravia bolo v roku 2011 vyšetrených 304 klientov, z toho 206 žien a 98 mužov, okrem toho sa uskutočnilo aj 13 výjazdových vyšetrení v počte 507 vyšetrených klientov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topolčanoch**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

- cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. V roku 2011 sme sa zamerali na plnenie prioritných cieľov APPZ schválených v predchádzajúcom období (NEHAP III)

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I vykonávame monitorovanie kvality vody na kúpanie vo Vodnej nádrži Duchonka, kvalitu vody na kúpanie sledujeme podľa Pokynov na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2011 a v rozsahu podľa nariadenia vlády SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. Pred začiatkom letnej sezóny boli odobraté 3 vzorky vôd z troch odberových miest (malá pláž, veľká pláž, hrádzny múr) a počas letnej turistickej sezóny bolo odobratých ďalších 6 vzoriek (júl a august 2011). Vyšetrené vzorky vody nevyhovovali požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie podľa nariadenia vlády SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská pre prekročenie medzných hodnôt v ukazovateľoch: farba, fenoly a priehľadnosť a v mesiaci august aj pre prekročenie medznej hodnoty črevných enterokokov. V blízkosti nádrže boli osadené informačné tabule o zákaze kúpania a nevhodnosti vody na kúpanie.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa III - v rámci aktivít na podporu nefajčenia sme vykonávali kontrolu dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2011 do 31.12.2011 zamestnanci HŽP a Z vykonali 87 kontrol dodržiavania zákazu fajčenia (v telovýchovnošportových zariadeniach, v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v úradných budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v predajniach). Každý mesiac sme zasielali ÚVZ SR hlásenie o vykonaných kontrolách. Nebolo zistené porušenie zákona o ochrane nefajčiarov.

- v rámci redukcie ochorení a úmrtnosti detí spôsobenej gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody sme na úseku HŽP a Z venovali zvýšenú pozornosť tzv. dojčenským vodám – v obciach kde nie je k dispozícii verejný vodovod bolo bezplatne zabezpečované vyšetrenie vôd na dusíkaté látky, vyšetrených bolo 24 vzoriek tzv. dojčenskej vody. Pri vodárenských zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou je obsah dusičnanov pod limitnými hodnotami pre dojčatá. V rámci aktivít k Svetovému dňu vody sme zabezpečovali orientačné vyšetrenie vôd z individuálnych vodných zdrojov na vyšetrenie obsahu dusičnanov Nitrotestom – vyšetrených bolo spolu 221 vzoriek vôd, poskytlí sme 275 konzultácií. Z uvedeného počtu vzoriek bolo nevyhovujúcich až 81,9 %. V rámci akcie Topoľčiansky deň zdravia dňa 21.9.2011 sme zabezpečovali orientačné vyšetrenie vôd z individuálnych vodných zdrojov na vyšetrenie obsahu dusičnanov Nitrotestom – vyšetrených bolo spolu 104 vzoriek vôd. Z vyšetrených vzoriek vôd 88 prekračovalo medznú hodnotu obsahu dusičnanov (84 %).

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

- na základe záverov z celoslovenskej porady odboru HŽP a Z v máji 2011 a podľa pokynov ÚVZ SR zo dňa 27.6.2011 pre plnenie úlohy č. 1.7. sme spolu s prevádzkovateľmi verejných vodovodov analyzovali spôsoby dezinfekcie vody v jednotlivých vodovodoch prevádzkovaných v okrese Topoľčany. K Tab. č. 1 Prehľad vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru – ÚVZ SR sme zaslali informáciu o tom, že v okrese Topoľčany nie je v prevádzke verejný vodovod bez dezinfekcie na báze chlóru. K Tab. č. 2 Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov – tabuľka bola spracovaná a zaslaná v stanovenom termíne RÚVZ so sídlom v Nitre (údaje za roky 2005 – 2010).

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

- v roku 2011 sme konzultovali so zamestnancami ÚVZ SR problémy vzniknuté pri práci s IS Voda na kúpanie, nedostatky boli priebežne odstraňované (napr. uzamknutie výsledkov kvality vody zadaných do IS)
- v rámci plnenia úlohy sme v termíne – do 14.6.2011 - spracovali a prostredníctvom IS zaslali Správu o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS - pred začiatkom LTS
- v týždňových intervaloch vždy pred víkendom sme vykonávali aktualizáciu stavu kúpalísk počas LTS
- po skončení sezóny bola spracovaná hodnotiacia správa o priebehu LTS na prírodných a umelých kúpaliskách v okrese Topoľčany a bola zaslaná ÚVZ SR prostredníctvom IS Voda na kúpanie
- zabezpečovali sme odbery vzoriek vôd na kúpanie z VN Duchonka a LK Topoľčany (sezónne kúpaliská) a Krytej plavárne v Topoľčanoch (celoročná prevádzka). Z vodnej nádrže Duchonka bolo odobratých 9 vzoriek vody a z Letného kúpaliska v Topoľčanoch bolo odobratých 30 vzoriek vôd zo všetkých 4 prevádzkovaných bazénov a to pred začiatkom prevádzky v mesiaci máj 2011 a počas prevádzky v mesiacoch jún, júl a august 2011. Z Krytej plavárne v Topoľčanoch bolo odobratých 16 vzoriek vôd v rámci štátneho zdravotného dozoru. Z bazéna novootvoreného ubytovacieho zariadenia Hotel Chateau Appony Oponice bolo odobratých 12 vzoriek vôd (od septembra 2011).
- do IS sa priebežne po obdržaní výsledkov z laboratória zadávajú údaje o všetkých vyšetrených vzorkách vôd na kúpanie vrátane vyšetrených ukazovateľov.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. Bolo vydaných 35

rozhodnutí, z toho bolo 11 na zrušenie rizikových prác. Prerušené konanie vo veci vydania rozhodnutia na RP bolo 1 a 3 bolo zastavené konanie.

V súčasnosti vedieme evidenciu rizikových prác v 71 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1581 z toho 458 žien. V III. kategórii rizika je exponovaných 1492 pracovníkov z toho 445 žien a v IV. kategórii 77 pracovníkov z toho 24 žien. Pri výkone ŠZD bolo použitých 107 dotazníkov informovanosti zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami, bolo posúdených a schválených 25 prevádzkových poriadkov. V rámci ŠZD sme šetrili používanie dichlórmétánu ako odstraňovača starých náterov pri profesionálnom použití. Názov organizácie, názov používaného prípravku a jeho výrobcu s počtom exponovaných zamestnancov bol zaslaný na oddelenie PPL na RÚVZ so sídlom v Nitre. Úrad dostal 16 oznámení o začatí DDD činnosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva.

Riešili sme odstraňovanie azbestu zo striech rodinných domov v obciach Oponice, Súľovce a Prašice. Rozhodnutie bolo vydané aj na odstraňovanie azbestu z balkónov bytových domov na Ul. Stred'anská a P. O. Hviezdoslava v Topoľčanoch, zo strechy prevádzkovej budovy, garáží a skladu v areáli PPD Prašice so sídlom v Jacovciach a strechu budovy kotolne v areáli spoločnosti Decodom, spol. s r.o. Topoľčany. Pri výkone ŠZD sme použili 5 dotazníkov informovanosti zamestnancov.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V roku 2011 nebola táto problematika riešená v organizáciách okresu. Organizácie nepredložili na posúdenie návrhy na vyhlásenie psychickej pracovnej záťaž ako rizikového faktora.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

V roku 2011 neboli šetrené podozrenia na chorobu z povolania v súvisi s DNJZ.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Vid' hodnotenie v bode 2.1.5.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

V roku 2011 bola úloha realizovaná v spoločnostiach PRIMA PRINT, a.s. Tovarníky a EUROPLAC s.r.o. Topoľčany. ZJ sú na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú administratívne a odborné práce, práca so ZJ je vykonávaná viac ako 4 hod. Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné nedostatky, vyplývajúce z príslušnej legislatívy, bolo použitých 22 dotazníkov informovanosti zamestnancov.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTKO

Úloha REACH-EN-FORCE 2 na presadzovanie povinností následných užívateľov – formulátorov zmesí bola realizovaná v II. polroku 2011 v spoločnosti CHEMOS Slovakia s.r.o. Topoľčany. Pri výkone ŠZD neboli zistené nedostatky pri dodržiavaní povinností formulátorov zmesí.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V plnení projektu sme pracovali v súlade s prijatými postupmi zaslanými gestormi projektu (ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici). Pri riešení projektu sme spolupracovali s tunajším oddelením podpory zdravia. Cieľové skupiny pre rok 2011 boli ľahko pracujúci muži a ženy v dvoch vekových kategóriách (produktívny vek). V roku 2011 sme zozbierali a spracovali materiály od všetkých 80 probandov. Išlo o dotazníky o životospráve a stravovacích návykoch, jedálne lístky, výsledky biochemických vyšetrení a antropometrických meraní, ktoré sme následne spracovali do tabuľkových sumárov, vrátane údajov „výživové faktory“ zistených zo spracovaných jedálnych lístkov v programe ALIMENTA.

Výsledky boli následne v kompletnej správe za rok 2011 zaslané na ďalšie spracovanie Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre, kde sa vytvorí správa za NR kraj.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Uvedenú úlohu sme plnili podľa harmonogramu, ktorý, ako vyplynulo z plánu úradných kontrol na rok 2011, bol upravený na odber 2 vzoriek mesačne z vytypovaných odberových miest. Spolu bolo v roku 2011 odobratých a laboratórne vyšetrených 24 vzoriek soli. Ani v jednom prípade nebolo množstvo jodidu draselného prekročené a neboli zistené ani podlimitné hodnoty. V rámci úlohy sledujeme v kuchynskej soli aj množstvo feroxyanu draselného. Vo vyšetovaných vzorkách neboli prekročené najvyššie prípustné množstvá ani v jednom prípade. Úloha je v ďalších etapách čiastočne prepojená i s projektom 3.1.

Úplná správa za rok 2011 s tabuľkovými sumármi bola zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj na RÚVZ so sídlom v Nitre.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V prípade plnenia úlohy, ktorá mala od januára 2009 do 30.marca 2011 tri etapy, sme sa zameriavali na analýzu vzoriek kozmetických výrobkov pre deti, kde sme sledovali zakázané látky (ťažké kovy v dekoratívnej kozmetiky) a vybrané regulované látky a ich označovanie v zložení na obaloch (konzervačné látky, fluór a dietylén glykol, ultrafialové filtre).

Formou kampaní, ktoré boli zamerané na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku a zníženia vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku, boli informácie zverejňované na webovej stránke úradu, na výveskách atď.). Správa z uvedenej úlohy bola spracovaná za SR ÚVZ SR v marci 2011.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľom tejto úlohy bola kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbor, tanieri atď.) určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia a kontrola označovania dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V súlade s harmonogramom sa naše pracovisko v roku 2011 podieľalo na odbere vzorky dojčenskej fľaše (dôkaz a stanovenie bisfenolu A). Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnej analýzy, ktorú realizovalo NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály, v analyzovanej vzorke nebola zistená prítomnosť Bisfenolu A.

V rámci uvedeného sme sa v mesiaci júl 2011 zúčastnili aj mimoriadnych kontrol polykarbonátových dojčenských fliaš určených pre deti do 12 mesiacov veku v sídlach dovozcov, v skladoch a veľkoskladoch a v distribučnej sieti. V rámci uvedených mimoriadnych kontrol bolo preverených 5 zariadení a spolu bolo skontrolovaných 33 dojčenských fliaš. Zistenia spolu so sumránou správou boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade dňa 19.7.2011.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľom tejto úlohy bolo monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeléj populácie, s cieľom zistiť úroveň spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci tejto úlohy sme realizovali zber údajov o spotrebe azo farbív (Chinolínová žltá, Allura červená, Košenilová červená, Tartrazín). Cieľové skupiny pre rok 2011 boli ľahko pracujúci muži a ženy v dvoch vekových kategóriách (produktívny vek). V roku 2011 sme zozbierali a spracovali materiály od všetkých 80 probandov. V rámci úlohy sme pripravili a spracovali dotazníky k týždennej spotrebe potravín, v ktorej sme sa zamerali na potraviny s predpokladaným obsahom azo farbív. Ďalej sme zozbierali a spracovali jedálne lístky 24 hodinového dotazníka (1 deň v týždni a 1 víkendový deň), z ktorých sme vytypovávali potraviny s predpokladaným obsahom azo farbív. Vyplývajúc z usmernenia krajského odborníka za NR kraj, náš úrad nebol zapojený do odberu vzoriek na laboratórne vyšetrenie.

Sumárna správa s tabuľkovým spracovaním bola zaslaná podľa pokynov na ÚVZ SR k 2.12.2011.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 Projekt ESPAD 2011 – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín. Gestorom projektu je Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, ÚVZ SR.

Projekt bol realizovaný v termíne od 5.apríla do 7.apríla 2011. Jednalo sa o dotazníkovú formu plnenia projektu žiakov 9. ročníkov základných a a všetkých ročníkov stredných škôl. Prieskum bol realizovaný na základe vybraných škôl zaslaných ÚVZ SR Bratislava- odborom hygieny detí a mládeže. Na prieskum 9. ročníka ZŠ bola náhodným výberom vybraná Základná škola Kovarce. Prieskum bol realizovaný dňa 5.4.2011 na základe anonymity a dobrovoľnosti žiakov, za účasti pracovníčky oddelenia HDM. Do projektu sa zapojilo celkovo 20 respondentov. Dňa 6.4.2011 bol realizovaný prieskum v Strednej odbornej škole drevárskej, Pílska 7 Topoľčany, realizovaný taktiež na báze anonymity a dobrovoľnosti, dotazníkovou formou. Do projektu sa zapojilo 104 respondentov všetkých štyroch ročníkov jednej školy. Dňa 7.4.2011 bol realizovaný prieskum, taktiež na báze dobrovoľnosti a anonymity dotazníkovou formou u študentov všetkých ročníkov na Cirkevnej škole užitkového výtvarníctva, Stummerova 20 Topoľčany. Do projektu sa zapojilo 66 respondentov. Anketári – pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže pri RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch v každej triede spracovali hlásenia za triedu. Po vyplnení príslušných dotazníkov žiaci i študenti vložili vyplnené dotazníky do obdržanej obálky od anketára a odovzdali obálku anketárke projektu, čím bola zabezpečená anonymita dotazníka. Všetky obálky za jednotlivé triedy boli na základe pokynov ÚVZ SR so sídlom v Bratislave boli vložené do jednej veľkej obálky, označené príslušnou školou a kódom školy. Dotazníky boli v stanovenom termíne zaslané na ÚVZ SR so sídlom v Bratislave, na odbor HDM.

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom vývine.

Cieľom VII. Celoštátneho prieskumu telesného vývoja detí a mládeže SR bolo získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja a porovnať s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. V roku 2011 sa uskutočnili merania vo vekových skupinách od 7 do 18 rokov. Gestorom VII. celoštátneho prieskumu je ÚVZ SR v spolupráci s Ústavom hygieny LF UK v Bratislave. Prieskum bol realizovaný v stanovenom termíne od 26. septembra do 04. novembra 2011. Pri výbere respondentov a merania určených telesných parametrov sa postupovalo v zmysle zaslaného metodického pokynu a jeho príloh zaslaných gestorom prieskumu. Do prieskumu boli zapojení žiaci štyroch základných škôl, / ZŠ s MŠ Solčany, ZŠ s MŠ Veľké Ripňany, ZŠ s MŠ Ludanice a ZŠ ul. Gogoľova 2143/7, Topoľčany / o vekovej kategórii 7. – 14. rokov, o počte 5 chlapcov a 5 dievčat z každej vekovej kategórie. Celkovo do prieskumu bolo zapojených 320 žiakov základných škôl okresu Topoľčany. Prieskum na stredných školách sa uskutočnil na troch stredných školách /

Gymnázium 17. novembra 1180, Topoľčany, SOŠ T. Vansovej 2, Topoľčany, SZŠ sv. Vincenta de Paul 17.novembra 1056, Topoľčany /, o vekovej kategórií 15. – 18. rokov, o počte 8 chlapcov a 8 dievčat z každej vekovej kategórie. Celkovo do prieskumu bolo zapojených 193 študentov stredných škôl okresu Topoľčany. Po uskutočnení antropometrických meraní a zberu potrebných údajov na oddelení HDM pokračuje plnenie projektu administratívnym spracovaním. Jednotlivé formuláre k prieskumu a elektronické spracovanie získaných údajov budú elektronickou poštou zaslané v stanovenom termíne do 31.marca 2012 gestorovi projektu UVZ SR v Bratislave, na odbor HDM.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti).

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2011, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou od 1. 1. 2010. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2011 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Etapy riešenia

Realizácia vlastného očkovania:

Vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovacou schémou a trendom sú kombinované vysoko účinné a bezpečné očkovacie látky.

Vyhodnotenie:

Očkovanie prebiehalo podľa očkovacích kalendárov, ktoré boli schválené v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z..

V očkovacom kalendári, platnom od 1.1.2011 bola schválená zmena v očkovacej schéme pre očkovanie dojčiat 13-valentnou vakcínou je 2+1 t. j. prvá dávka v 3.-4. mesiaci života, druhá dávka v 5. -6. mesiaci života a tretia posilňujúca dávka v 11.-12. mesiaci života. Očkovacia schéma pre očkovanie dojčiat 10-valentnou vakcínou je 3+1, t. j. prvá dávka v 3.-4. mesiaci života, druhá dávka v 5. -6. mesiaci života, tretia dávka v 11.-12. mesiaci života a štvrtú posilňovaciu dávku (platí len v prípade očkovania 10-valentnou vakcínou) možno podať po uplynutí minimálne 6 mesiacov od poslednej dávky základného očkovania, t. j. v 17.-18. mesiaci života. V očkovacom kalendári na rok 2011 táto štvrtá dávka nie je uvedená, nakoľko jej podanie v roku 2011 pre ročník narodenia 2011 nie je reálne a bude súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2012.

Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V prípade prekročenia odporúčaného intervalu sa preočkovanie proti záškrtu a tetanu vykoná vždy len jednou dávkou pokiaľ je v zdravotnej dokumentácii pacienta dokumentované základné očkovanie tromi dávkami očkovacej látky proti tetanu. Základné očkovanie dospelých proti tetanu a záškrtu tromi dávkami sa vykoná len v prípade, že nie je dôveryhodná dokumentácia základného očkovania v minulosti. Prvé preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov.

V súlade s návrhom Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR schválil hlavný hygienik Slovenskej republiky s platnosťou od 24.3.2011 zmenu očkovacej schémy vakcíny Synflorix v povinnom očkovaní dojčiat na "2+1" – očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam 13-valentnou konjugovanou vakcínou alebo 10-valentnou konjugovanou vakcínou. Všetky dávky základného očkovania sa majú vykonať rovnakou očkovacou látkou.

V okrese Topoľčany boli v týždni od 23.4.2011 do 30.4.2011, kedy prebiehal Európsky imunizačný týždeň, realizované tieto aktivity:

1. na vývesnej tabuli v centre mesta Topoľčany a v budove RÚVZ boli propagačné materiály a článok s názvom Európsky imunizačný týždeň (EIT) 23.4.2011 do 30.4.2011 - Spoločné riešenia spoločných hrozieb“.
2. na internetovej stránke RÚVZ Topoľčany bol uverejnený materiál k tejto tematike s názvom „Téma EIW 2011: "Spoločné riešenia spoločných hrozieb".
3. osobne sme distribuovali písomný materiál zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti po všetkých ambulanciách lekárov prvého kontaktu v okrese Topoľčany
4. formou dialógov sme apelovali na lekárov a náhodných návštevníkov v ambulanciách
5. osobné a telefonické konzultácie - osobné a telefonické informácie ohľadom kontraindikácií, očkovania proti KE, pneumokokom, hemofilovým nákazám, HPV a očkovania do zahraničia

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2011:

V roku 2011 budú realizované nasledovné úlohy .

- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2011
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania
- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR:
- realizácie v prípadoch ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaním WHO a ECDC
- udržať a aktualizovať rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa najnovších odborných poznatkov a aktuálnej epidemiologickej situácie v Slovenskej republike.

Vyhodnotenie: úloha bola plnená podľa pokynov ÚVZ SR. V roku 2011 boli schválené 2 očkovacie kalendáre – jeden platný od 1.1.2011 a druhý platný od 24.3.2011. So všetkými zmenami boli po schválení ihneď oboznámení všetci lekári prvého kontaktu a očkovanie prebiehalo podľa platných očkovacích kalendárov.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Základným predpokladom pre tieto činnosti je kvalitný monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškolenie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa schválených očkovacích kalendárov.

Za sledované obdobie sme vykazovali 179 hnačkových ochorení spôsobených rotavírusom – všetky ochorenia sa vyskytli u neočkovaných detí a 104 ochorení na varicellu, tak isto všetky ochorenia sa vyskytli u neočkovaných detí. V roku 2011 sme vykazovali iba 1 ochorenie na pertussis u 65 ročnej ženy, u ktorej sa nepodaril údaj o očkovaní zistiť.

Okrem toho sme mali hlásených aj 5 ochorení na chronickú vírusovú hepatitídu B a 1 nosiča HBsAg pozit. u neočkovaných osôb, zistené v rámci iných lekárskejších vyšetrení a preventívnych vyšetrení.

Manažment očkovania:

Základnými predpokladmi pre manažment v očkovaní je jeho legislatívne zabezpečenie, vypracovanie odborných usmernení v súvislosti s novou vyhláškou, inštruktáž a tréning pracovníkov RÚVZ, správna evidencia (záznamy) o očkovaní, o dodržiavaní chladového reťazca a hospodárení s vakcínami.

Kontrola očkovania v SR:

Postupovať podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Realizačné výstupy

- zabezpečenie včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- zosúladienie pravidelného povinného očkovania s očkovaním v krajinách EÚ

- spracovanie výsledkov kontroly očkovania a analýza ochorení preventabilných očkovaním za rok 2011
- porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania
- odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti slovenskej populácie
- zaslanie výsledkov do medzinárodnej siete EUVACNET, do WHO, UNICEF a ECDC .
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti.

Vyhodnotenie: kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topoľčany bola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách v okrese k 31.8.2011. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 90%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie v okrese nebolo vykonané.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
  2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
  3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2009 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prístahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných

ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Etapy riešenia

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

Zlepšením laboratórnej spolupráce na národnej, krajskej a okresnej úrovni sa zaručí vyššia kvalita diagnostických možností a ich využitia v epidemiologickej praxi, čo v konečnom dôsledku významne ovplyvní epidemiologickú situáciu a zvýši schopnosť vysporiadať sa s prenosnými chorobami.

Vyhodnotenie: spolupracovali sme s laboratóriami nielen v okrese Topoľčany (laboratórium klinickej mikrobiológie NsP n.o. Topoľčany, biochemické laboratórium NsP n.o. Topoľčany, súkromné biochemické laboratórium a laboratórium klinickej mikrobiológie HPL), ale i s oddelením klinickej mikrobiológie FN Nitra, s referenčným laboratóriom pre chrípku v ÚVZ SR Bratislava, v prípade potreby i s inými (laboratórium pri ŠVÚ Košice, súkromné veterinárne laboratórium Bratislava).

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Vyžaduje si veľmi úzku spoluprácu s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj spoluprácu s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku. Významné zlepšenie v tejto oblasti očakávame od zavedenia elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi. Súčasťou plnenia tejto úlohy je aj propagácia využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Vyhodnotenie: osobnými a telefonickými konzultáciami podľa potreby a písomnými informáciami sme spolupracovali minimálne 1x mesačne s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast a ostatnými odbornými lekármi. Opakovane sme upozorňovali všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS, avšak nie všetky ambulancie sú vybavené počítačovou technikou a internetom on-line preto hlásenie naďalej odmietajú.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Základným predpokladom pre túto činnosť je kvalitný monitoring, hodnotenie a zavedenie laboratórnej diagnostiky v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia. Jedná sa o nové patogénny, známe choroby, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, znovuobjavené staré patogény, rozvoj virulentných foriem (modifikácia klinických a epidemiologických znakov, zmeny na úrovni pôvodcov nákazy, zmeny reakcie hostiteľského organizmu). Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškolenie zdravotníckeho personálu, ako aj veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu. Dôležitú úlohu zohrá aj využívanie systému rýchleho varovania ECDC a WHO a rozširovanie týchto informácií cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS.

Vyhodnotenie: k 31.12.2011 bolo za RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch do SRV hlásených 7 udalostí. Využívanie systému rýchleho varovania ECDC, WHO a rozširovanie týchto informácií cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS je v maximálnej možnej miere.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

Vyhodnotenie: na území okresu Topoľčany sa nenachádza žiaden utečenecký tábor.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Vstupný portál programu EPIS sprostredkuje širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Predpokladom využívania tohto nového zdroja informácií je jeho reklama cestou všetkých RÚVZ v SR ako aj centrálnou prostredníctvom médií.

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení za rok **2011**
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku **2011** s výskytom v roku **2010**
- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení zabezpečením:
  - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení
  - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB
  - hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Vyhodnotenie: úloha je priebežne plnená, portál programu EPIS je prístupný aj pre odbornú a laickú verejnosť. Na používanie programu EPIS sú opakovane upozorňovaní všetci lekári prvého kontaktu pre dospelých a deti a dorast, odborná a laická verejnosť prostredníctvom web stránok RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch.

K 31.12.2011 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS spolu 760 ochorení a 29019 akútnych respiračných ochorení, z toho 1551 chrípke podobných ochorení. spolu bolo hlásených 428 komplikácií, čo je 1,48% z celkovo hlásených ARO a CHPO.

- z celkového počtu vykazovaných ochorení bolo 92 salmonelových enteritíd, z toho 2 bezpríznakové nosičstvá, 1 mimočrevná lokalizovaná salmonelová infekcia, 138 iných hnačkových ochorení, 179 rotavírusových hnačkových ochorení, 36 adenovírusových hnačkových ochorení, 19 lymfských borelióz, 104 ochorení na varicellu, 58 herpes zoster, 5 ochorení na šarlach, 5 erysipelas, 10 mononukleóz, 1 pertussis, 5 chornická VHB, 1 akútna VHC, 7 chronická VHC, 1 nosič VHB, 10 ohrození besnotou, 2 ochorenia na sepsu, 1 toxoplazmóza, 1 estraintestinálna yerssnióza, 3 potvrdené ochorenia na chrípku, 4 SARI, 2

nešpecifikované vírusové meningitídy, 1 TBC, 2 kvapavky, 1 iná pohlavná choroba, 1 očná infekcia herpetickým vírusom, 1 trichinelóza, 2 iné helmintózy a 76 nozokomiálnych infekcií. V roku 2011 sme nezaznamenali úmrtie na infekčné ochorenie.

- v porovnaní s rovnakým obdobím v roku 2010 sa najviac zvýšil počet hlásených vírusových hnačkových infekcií – v roku 2010 sme vykazovali 41 a v roku 2011 – 215. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku sa najviac znížil počet ochorení na varicellu – z 658 ochorení hlásených v roku 2010, na 104 ochorení hlásených v rovnakom období 2011. Naďalej pokračuje priaznivá situácia v hlásení nozokomiálnych infekcií. Výrazný rozdiel vo výskyte ostatných ochorení v porovnaní s minulým rokom sme nezaznamenali.

- počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do sieti EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ. Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Etapy riešenia

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- propagácia využívania on-line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých
- rozširovanie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov

Zodpovední: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, pracovná skupina pre EPIS.

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Zodpovední: určené pracovné skupiny

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

Vyhodnotenie: úloha bola priebežne plnená. Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávali sme správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v nitrianskom kraji, vedeniu NsP n.o. Topoľčany a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňovali všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologickeho informačného systému EPIS. V tomto roku sa postupne zapájajú do hlásenia v programe EPIS aj laboratória klinickej mikrobiológie. V našom okrese touto formou hlási výsledky laboratórnych vyšetrení zatiaľ jedno (neštátne) laboratórium.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Zodpovedné osoby za vybrané nákazy pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

Manažment epidémií:

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.

Za pridelovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

Vyhodnotenie: v roku 2011 sme zaznamenali jednu epidémiu hnačkových ochorení – A09 na neurologickom oddelení NsP Topoľčany, zistenú pri výkone štátneho zdravotného dozoru na oddelení. Zo 14 exponovaných ochorelo v priebehu 1 týždňa 6 pacientov. Etiologické agens kultivačne negat. Ochorenia zostali epidemiologicky neobjasnené.

V októbri sme hlásili jednu epidémiu salmonelovej enteritídy v školskom stravovaní. Pracovníci oddelenia epidemiológie prebrali z OKM NsP n.o.Topoľčany 5 laboratórnych výsledkov tampónu stolice s nálezom Salmonella enteritidis. Na základe toho bolo vykonané epidemiologické šetrenie, pri ktorom sa zistilo nasledovné: spolu ochorelo 6 detí, ktoré sa stravujú v školskej jedálni jednej ZDŠ v Topoľčanoch, jeden pacient bol hospitalizovaný na pediatrickom oddelení v NsP n.o. Topoľčany. Jedno ochorenie vzniklo ešte 20.10.2011 - hlásené bolo 24.10.2011 a ďalších 5 bolo hlásených 26.10.2011. Klinický priebeh ochorení: TT do 40°C, hnačky, zvracanie, bolesti brucha. Pri šetrení v spolupráci s oddelením HDM bolo zistené, že predpokladaným faktorom prenosu bol obed podávaný 19.10.2011 - dukátové buchtičky s vanilkovým krémom, do ktorého boli zapracované žltka. Vajcia boli zakúpené v

distribučnej sieti, boli v dobe spotreby a uskladnené vhodným spôsobom. Vzorky stravy v čase šetrenia už neboli k dispozícii. V ten deň bolo spolu vydaných 170 obedov, spolu ochorelo v tejto epidémii 9 žiakov. V súvislosti s touto epidémiou bol vyšetrený aj personál kuchyne, spolu 3 pracovníci - výsledky kultivačných vyšetrení vo všetkých prípadoch boli negatívne.

Manažment kontaktov a ohnisk:

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Vyhodnotenie: úloha bola priebežne plnená, opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Realizačné výstupy

- aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli :

1. pre verejnosť
2. pre iných odborníkov
3. pre užívateľov

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
4. systému rýchleho varovania

- využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov, zaškolenie dostatočného počtu pracovníkov zo všetkých odborov epidemiológie RÚVZ v SR

- deskriptívne, analytické a komparatívne výstupy z databáz

- skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.

- uplatňovanie výstupov z analýz pri tvorbe odporúčaní a legislatívy uplatňovanej v prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Vyhodnotenie: úloha bola priebežne plnená, do programu EPIS sa vkladajú ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN

4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starosivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Etapy riešenia

Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Realizácia HELICS vo vybraných nemocniciach v SR na báze dobrovoľnosti a anonymity sa uskutočňuje od roku 2005. Program sa realizuje na oddeleniach anesteziológie a intenzívnej medicíny a jednotkách intenzívnej starostlivosti. Na základe výsledkov analýzy prijať príslušné opatrenia a postupy. V roku 2011 sa počíta so zapojením ďalších nemocníc.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

Vykonanie bodovej prevalenčnej štúdie nemocničných nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného v ECDC

2011 – vyhodnotenie pilotnej časti bodovej prevalenčnej štúdie

2011 – preklad štandardného protokolu do národného jazyka

2011 – realizácia tréningových stretnutí k výkonu štúdie

2012 – vykonanie bodovej prevalenčnej štúdie

2012 a ďalšie roky – vyhodnotenie štúdie, publikácia výsledkov

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

V rámci postgraduálneho doškolaťovania zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáarskymi fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz v kontexte odporúčania Rady z 9.júla 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou č. 2009/C 151/01

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za **rok 2011**
- porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz v **roku 2011** s výskytom v **roku 2010**
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
- vykonaním incidenčných a prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť
- vytvorením štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach
- vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
- vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz

Vyhodnotenie: výkon štátneho zdravotného dozoru sa vykonával v okrese Topoľčany nad týmito zdravotníckymi zariadeniami:

lôžkové zdravotnícke zariadenia: 1 - NsP n.o. Topoľčany, 10 oddelení s počtom lôžok 286.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 193 neštátnych zdravotníckych zariadení. Nemocnica v Topoľčanoch nie je zapojená do programu EÚ HELICS. RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch spolupracovalo na programe PROHIBIT, ktorého sa zúčastnila aj nemocnica v Topoľčanoch.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení a kontrolu prevádzkových poriadkov a vykonal sa na týchto oddeleniach: centrálna operačná sála 5x + 1x kontrola čistoty ovzdušia aeroskopom v spolupráci s RÚVZ Nitra, chirurgické, interné, ODCH ortopedické 2x, neurologické oddelenie 2x, doliečovacie odd. 2x, pediatrické odd. 1x, novorodenecké odd. 1x a kontrola úrovne dezinfekcie termoportov. Spolu bolo odobratých 312 vzoriek zo sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu a dezinfekčných roztokov.

K 31.12.2011 bolo vykonaných 124 kontrol funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov.

Všetky vzorky boli vyšetřované v akreditovanom laboratórnem pracovisku RÚVZ Nitra.

Za sledované obdobie z NsP n.o. Topoľčany bolo nahlásených 76 nozokomiálnych infekcií, čo je o 17 ochorení viac ako v rovnakom období minulého roka. Najviac infekcií hlásilo OAIM+CJIS, toto oddelenie hlásilo i infekcie, ktoré vznikali na iných oddeleniach.

V roku 2011 sme zaznamenali aj jednu epidémiu nozokomiálnych infekcií (A09) na neurologickom oddelení. V rámci plánovaného výkonu ŠZD na neurologickom oddelení bolo zistené, že sa vyskytujú u pacientov hnačkové ochorenia. Ochorenia prebiehali bez teplôt, iba s hnačkami, ktoré trvali 3-5 dní. Faktor prenosu sa nepodarilo objasniť, nakoľko vzorky z jedál už neboli k dispozícii. Na základe výskytu týchto ochorení boli vykonané na oddelení stery z prostredia. Spolu bolo odobratých 7 sterov z prostredia a 1 dezinfekčný roztok na účinnosť. Kultivačným vyšetřením v akreditovanom laboratóriu v RÚVZ Nitra boli 2 vzorky nevyhovujúce a odobratý dezinfekčný roztok bol účinný na vykultivované baktérie. Na oddelení bola nariadená okamžitá dekontaminácia celého oddelenia.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami,
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh,
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu,
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Etapy riešenia

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR.

Realizačné výstupy

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie

- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postup v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie

Vyhodnotenie:

V roku 2011 sme mali hlásené 4 ochorenia a 2 podozrenie na SARI. V prípade ochorení sa jednalo o v ženy – 69 ročnú (ochorenie virologicky nepotvrdené), 46 ročnú (zdravotná sestra), 29 ročnú a 1 42 muža, u ktorého sa ochorenie virologicky nepotvrdilo. Všetci pacienti boli hospitalizovaní v nemocnici – 2 na internom odd. v NsP Topoľčany, 1 na OAIM v NsP Topoľčany a 1 v Špecializovanej nemocnici Zobor, Nitra. Všetkým pacientom bol odobratý výter z nosohltanu na virologické vyšetrenie a odoslaný do NRC pre chrípku v Bratislave. V jednom prípade bol pozitívny výsledok na vírus chrípky A H1N1 – pandemický, v jednom prípade vírus sezónnej chrípky A a v dvoch prípadoch sa ochorenie virologicky nepotvrdilo.

Okrem toho sme mali v sledovanom období potvrdené aj 3 prípady chrípky vyvolanej identifikovaným vírusom chrípky – 1x vírus chrípky B /Brisbane/60/2008-like, 1x vírus sezónnej chrípky A a v jednom prípade vírus chrípky A H1. Dvaja pacienti boli hospitalizovaní – 1 na IK FN Trnava a 1 na OAIM Topoľčany, jeden pacient bol izolovaný v domácom prostredí.

V období od 3. do 14. kalendárneho týždňa a v 50. kalendárnom týždni sa vyskytovala zvýšená chorobnosť na akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia v predškolských a školských kolektívach, v ktorých boli rozhodnutím regionálneho hygienika nariadené príslušné protiepidemické opatrenia.

K 31.12.2011 sentineloví lekári neodobrali ani jeden materiál na virologické vyšetrenie.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillancie spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách.

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli k 31.12.2011 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 23.02.2011, 13.04.2011, 01.06.2011, 22.07.2011, 21.09.2011, 26.10.2011 a 14.12.2011. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – 3x s negatívnym výsledkom, 1x Echovirus 3, 1x Coxsackievirus B2, 1x Echovirus 30 a 1x Echovirus 6. Počas sledovaného obdobia sme nemali hlásené ani jedno ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ košického kraja

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutoční v rokoch 2007 – 2011 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- v mesiacoch január - február vypracovanie metodického postupu na riešenie projektu v danom roku a zaslanie riešiteľským pracoviskám – RÚVZ Košice
- marec - vypracovanie špeciálneho dotazníka na vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na jednotlivých stretnutiach – RÚVZ Košice
- marec - november vlastná realizácia projektu na RÚVZ Košického kraja
- dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí - RÚVZ Košického kraja
- december - zaslanie, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov stretnutí na školách na RÚVZ Košice
- december - zaslanie, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov dotazníkov na RÚVZ Košice
- RÚVZ Košice predloží záverečnú správu na ÚVZ SR

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Vyhodnotenie plnenia aktivít Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2009 – 2012 k 31.12.2011.

Preventívne aktivity

- pri príležitosti Svetového dňa AIDS 2011 boli pracovníkom RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch odprednášané 4 prednášky k tejto téme a to 3 na základných školách a 1 pre širokú verejnosť na sviečkovom pochode, ktorý bol organizovaný v meste Topoľčany v spolupráci s pobočkou Červeného kríža v Topoľčanoch. V centre mesta Topoľčany bola k tejto téme výveska a v budove RÚVZ boli edukačné materiály na jednom paneli.

Testovanie, poradenstvo, sledovanie

- v našom okrese sme v roku 2011 ochorenie na AIDS hlásené nemali; vyšetrených bolo spolu 6379 osôb v 2 laboratóriách (darcovia krvi, gravidné ženy, pacienti s pohlavnými chorobami, užívatelia drog a iné), certifikát v roku 2011 nebol vydaný.
- pohlavné ochorenia vyšetrujú a liečia, vrátane sexuálnych kontaktov, gynekológovia, resp. urológovia. K epidemiologickému šetreniu by sme pristúpili v prípade, že by sa jednalo o viac prípadov v epidemiologickej súvislosti, taký prípad v roku 2011 nebol hlásený.
V roku 2011 sme v EPIS-e vykazovali 2 ochorenia na gonokokové infekcie dolných častí močovopohlavnej sústavy bez abscesu u 43 ročnej ženy a 53 ročného muža a 1 iné špecifikované prevažne pohlavne prenášané choroby u 22 ročnej ženy
- v roku 2011 sme nemali hlásený nový prípad pozitivity HIV

- v okrese evidujeme 2 prípady bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z21, ktoré boli hlásené a vykazované ešte v roku 2010.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65 + A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

- ❖ máj – prednáška v priestoroch SČK na tému „Nefarmakologické ovplyvnenie hypertenzie“ spojená s meraním krvného tlaku. Prednášky sa zúčastnilo 41 dôchodcov.
- ❖ august – beseda pre členov Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami na tému „nebezpečenstvo vysokého krvného tlaku“. Besedy sa zúčastnilo 20 členov.
- ❖ november – prednáška spojená s besedou na tému „Nebezpečenstvo nadmerného užívania liekov vo vzťahu k návykovosti“. Prednáška bola venovaná pre členov Združenia kresťanských seniorov v Topoľčanoch a zúčastnilo sa jej 30 seniorov.

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovania zdravia Európanov).

Pred samotnou realizáciou tohto projektu sme sa zúčastnili porady riešiteľov projektu, ktorá sa konala dňa 3.11. 2011 na RÚVZ v Banskej Bystrici. O projekte sme informovali obyvateľov okresu prostredníctvom rádia YES, týždenníka MY, internetu a vývesky umiestnenej v meste. K 31. decembru 2011 sme vyšetřili 22 respondentov.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

22. marec 2011 – SVETOVÝ DEŇ VODY

Panel a informácie na výveske v meste k aktuálnej téme – zásobovanie okresu Topoľčany pitnou vodou.

7. apríl 2011 - SVETOVÝ DEŇ ZDRAVIA

15.4. 2011 – v rámci Svetového dňa zdravia sme v spolupráci s Ligou proti rakovine a Mestom Topoľčany pripravili na námestí v Topoľčanoch v miestnej galérii, Deň zdravia - deň narcisov - meranie TK, telesného tuku, antropometrické merania, poradenstvo a distribúciu zdravotno - výchovného materiálu. Vyšetřených bolo 125 ľudí. Zároveň sme uverejnili článok na internetovej stránke RÚVZ a pripravili informačný panel v priestoroch RÚVZ. Pri tejto príležitosti dvaja lekáři poradne zdravia poskytli rozhovor pre regionálnu televíziu CENTRAL. Na tejto akcii sme propagovali kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“.

31. máj 2011 – SVETOVÝ DEŇ BEZ TABAKU

V mestskej výveske, na paneloch v RÚVZ, a na internete sme informovali obyvateľov o tomto významnom dni. Zároveň sa na túto tému uskutočnili 2 prednášky pre 62 študentov strednej školy v Topoľčanoch. Tento deň sme k tomuto dňu uskutočnili v priestoroch RÚVZ **deň otvorených dverí**, na ktorom sme klientom smokerlyzerom stanovovali koncentráciu CO vo

vydychovanom vzduchu a zároveň sme zdôrazňovali zdravotné riziká fajčenia. Túto možnosť využilo 8 klientov.

24. september 2011 – SVETOVÝ DEŇ SRDCA

Pri príležitosti svetového dňa srdca sme sa venovali nasledovným aktivitám: panel v priestoroch RÚVZ, výveska v meste, internetová stránka RÚVZ. V spolupráci s Mestom Topoľčany a MsKS Topoľčany sme usporiadali IV. Topoľčiansky deň zdravia. Aktivita bola zameraná na podporu zdravia a šírenie osvetu a výchovy medzi širokou verejnosťou. Občanom mesta a okresu sme ponúkli vyšetrenia vypovedajúce o ich zdravotnom stave so zameraním sa na prevenciu civilizačných ochorení. Na akcii sme vyšetřili 44 klientov a na základe výsledkov biochemických vyšetření poskytli poradenstvo v oblasti zdravej výživy a životného štýlu. Súčasťou biochemických vyšetření bolo aj meranie TK, tento sme zmerali 112 obyvateľom, meranie telesného tuku – 96 obyvateľom a meranie oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu smokeryzerom – 64 obyvateľom.

29.9. 2011 – celoslovenská kampaň MOST 2011 - Deň srdca

V spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca sme 29.9. 2011 v priestoroch RÚVZ usporiadali v rámci celoslovenskej kampane MOST 2011 **Deň srdca**. Aktivita sa konala od 7,00 hod. do 15,00 hod.. Klienti chodili priebežne, asi 2/3 klientov postrehlo túto akciu v médiách, a asi 1/3 prišla na základe hliadok v meste, ktoré informovali obyvateľov o danej aktivite. Vyšetřili sme 23 klientov kompletne aj s HDL a LDL cholesterolom, 13-tim z nich sme merali aj telesný tuk – podľa záujmu. Na záver sme všetkým poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo.

1. október 2011 – MEDZINÁRODNÝ DEŇ SENIOROV

V spolupráci so Združením kresťanských seniorov sme 7. novembra prednášali na tému „Nefarmakologické ovplyvnenie vysokého krvného tlaku“. Prednášky sa zúčastnilo 30 seniorov.

16. november 2011 – MEDZINÁRODNÝ DEŇ BEZ FAJČENIA

Zabezpečili sme 2 besedy pre 35 študentov SOŠ Vansovej v Topoľčanoch. 15 študenti vyplňali Fagerströmov dotazník, 34 študenti využili možnosť zmerania obsahu CO vo vydychovom vzduchu smokelyzerom. Zároveň sme v priestoroch RÚVZ pripravili panel k uvedenému dňu a vývesku v meste.

1. december 2011 – SVETOVÝ DEŇ BOJA PROTI AIDS

1. decembra podvečer sa na námestí M. R. Štefánika uskutočnil sviečkový pochod pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS. Sviečkový pochod pripravili ICM Topoľčany, SČK pobočka Topoľčany, mesto Topoľčany a RÚVZ Topoľčany. Aktivity sa zúčastnilo približne 42 mladých ľudí a obyvateľov mesta. Súčasne sa pre týchto záujemcov uskutočnila prednáška zameraná na prevenciu HIV/AIDS.

Ďalej sme obyvateľov informovali o tomto významnom dni prostredníctvom vývesky v meste, internetovej stránky úradu a panelom v priestoroch úradu.

Na túto tému odzneli 3 prednášky pre 90 žiakov ZŠ Gogoľova v Topoľčanoch a 1 prednáška pre 48 žiakov Špeciálnej školy na Továrnickej ulici v Topoľčanoch.

V regionálnom týždenníku a na internetovej stránke RÚVZ sme zverejnili nasledovné články:

- Dni vyhlásené WHO na rok 2011
- 31. máj – Svetový deň bez tabaku
- Deň otvorených dverí – fajčenie

- 7. apríl – Svetový deň zdravia
- „Vyzvi srdce k pohybu“
- Chudnime odkyslením
- Význam podpory zdravia z hľadiska ochrany zdravia
- Svetový deň srdca – deň otvorených dverí
- 4. Topoľčiansky deň zdravia
- EHES – informácia o projekte

Prednášková činnosť:

Zdravá výživa.....	OA Topoľčany.....	4
prednášky..... 100 študentov		
Drogy, alkohol.....	SOŠ potravinárska.....	3
prednášky..... 96 študentov		
Drogy.....	SOŠ potravinárska.....	3
prednášky..... 150 študentov		
Drogy.....	ZŠ Preseľany.....	3
prednášky..... 82 žiakov		
Zneužívanie drog.....	SZŠ Topoľčany.....	4
prednášky..... 92 študentov		
Zneužívanie drog.....	SOŠ Tovarnícka.....	8
prednášok..... 254 študentov		
Riziká fajčenia.....	SOŠ Tovarnícka.....	2
prednášky..... 62 študentov		
Alkohol.....	SOŠ Tovarnícka.....	4
prednášky..... 150 študentov		
Riziká fajčenia.....	ZŠ Nitrianska Streda.....	6
prednášok..... 156 žiakov		
Zneužívanie drog.....	ObÚ Topoľčany.....	1
prednáška..... 62 pedag. a študent.		
Nefarmakol. znižovanie hypertenzie.....ZPCCH.....	1 prednáška.....	20
obyvateľov		
Nefarmakol. znižovanie hypertenzie.....ZKS.....	1 prednáška.....	30
seniorov		
Drogy.....	ZŠ Škultétyho.....	4
prednášky..... 100 žiakov		
Alkoholizmus.....	SOŠ Tovarnícka.....	3
prednášky..... 68 študentov		
Fajčenie.....	SOŠ Vansovej.....	2
besedy..... 35 študentov		
HIV/AIDS.....	špeciálna škola TO.....	1
prednáška..... 48 žiakov		
Hygiena potravín.....	SČK.....	1
prednáška..... 9 obyvateľov		
HIV/AIDS.....	ZŠ Gogol'ova.....	3
prednášky..... 90 žiakov		

HIV/AIDS.....
prednáška..... 42 študentov

Galéria TO..... 1

9.5 „Vyzvi srdce k pohybu“

V roku 2011 sa uskutočnil štvrtý ročník kampane, ktorá je iniciovaná Svetovou zdravotníckou organizáciou a zabezpečujú ju všetky RÚVZ v SR a ÚVZ SR pod gesciou RÚVZ Banská bystrica v rámci programu CINDI. Súťaž sa začala 14. marca 2011 a trvala do 22. mája 2011. Jej cieľom bola propagácia pohybu pre zdravie, vytváranie partnerstiev pre zlepšenie možností pohybovej aktivity obyvateľstva. Podmienkou účasti v tejto súťaži bolo, aby sa účastník venoval pohybovým činnostiam minimálne štyri týždne za sebou, ktoré sú minimálne postačujúce pre udržanie zdravia a svoje aktivity si zaznamenával do účastníckeho listu. O kampani a podmienkach prihlásenia sa do súťaže sme informovali obyvateľov mesta na internetovej stránke nášho RÚVZ, na výveske v meste a prostredníctvom regionálneho týždenníka „My“. Do kampane sa prihlásilo 70 obyvateľov okresu Topoľčany, ktorí sa venovali v stanovenej dobe pohybovej aktivite a vyplnili prihlasovací formulár.

9.8 Národný program prevencie obezity

Výchova a vzdelávanie

- zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže

Obezita – zdravie.....ZŠ Škultétyho..... 1 prednáška..... 24
žiacov

Obezita – zdravie..... OA Topoľčany..... 1 prednáška.....
81 študentov

Poruchy výživy.....ZŠ Škultétyho..... 2 prednášky..... 50
žiačok

Poruchy výživy.....TOS..... 1 prednáška..... 30
žiacov a 4 ped.

Média a komunikácia

- zvýšenie informovanosti občanov v produktívnom veku o zdravom spôsobe života

- články na internete: 4
- články v regionálnom periodiku: 4
- články v Radničných zvestiach: 1
- interview v rádiu YES: 3

Zdravotníctvo:

- efektívna liečba a kontrola chronických a metabolických ochorení a porúch

- ❖ základná poradňa 155
- ❖ poradňa odvykania od fajčenia 5
- ❖ poradňa pre deti a rodiny 1
- ❖ poradňa zdravej výživy 83
- ❖ poradňa pre znižovanie nadváhy 4

9.9 CINDI program SR

Na oddelení Podpory zdravia realizujeme i programy zamerané na ochranu a podporu zdravia. Pri riešení týchto programov sa zameriavame hlavne na zdravý spôsob života, ktorý významne ovplyvňuje rozvoj rizikových faktorov chronických ochorení a ich biologických indikátorov. V poradni zdravia sme vyšetřili 233 klientov, ktorým sme porobili biochemické vyšetřenia Reflotronom, meranie TK a antropometrické merania. 213 klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetření stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolne vyšetřenie v Poradni zdravia.

V teréne za štandardných podmienok sme komplexne vyšetřili 41 klientov. Ďalej sme v teréne za neštandardných podmienok vyšetřili 288 klientov, ktorým sme merali cholesterol, krvný tlak, telesný tuk a poskytli im zdravotno-výchovné poradenstvo.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR. V priebehu roka 2011 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.2 ERA – ENVHEALTH: Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni – ERA-NET v oblasti životného prostredia a zdravia

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, koordinátorom medzinárodného projektu je AFSSET (Francúzsko). Riešiteľskými pracoviskami je 19 participantov z 10 krajín Európskej únie. V priebehu roka 2011 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.3 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, koordinátorom medzinárodného projektu je WHO. Riešiteľským pracoviskom je ÚVZ.

V priebehu roka 2011 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 Projekt COPHES (Consortium to perform human biomonitoring on a European scale)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, koordinátorom medzinárodného projektu je BiPRO (Nemecko). Riešiteľským pracoviskom je 34 participantov z 26 krajín EÚ a mimo nej.

V priebehu roka 2011 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.5 Projekt DEMOCOPHES (Demonstration study of the COPHES)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, koordinátorom medzinárodného projektu je FPS (Belgicko). Riešiteľským pracoviskom je 16 krajín EÚ.

V priebehu roka 2011 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.6 Znečistenie vnútorného ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINFONIE)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR. Hlavným cieľom projektu je komplexný výskum zameraný na zlepšovanie kvality vnútorného ovzdušia školských zariadení s účasťou 38 partnerských inštitúcií z 25 európskych krajín.

V priebehu roka 2011 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

ÚVZ SR vydal pokyny pre plnenie úlohy 1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch listom č. OHŽP – 4611/2011 zo dňa 27.06.2011. Úloha bola zaradená medzi programy a projekty vzhľadom na narastajúci trend dezinfekcie pitnej vody chemickými látkami, v zahraničí sa v posledných rokoch začína presadzovať zdravotné zabezpečenie bez prítomnosti chemických látok.

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi na základe pokynov zaslal na ÚVZ SR v Bratislave informáciu o prehľade verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru, v ktorej uvádza, že v svojej spádovej oblasti nemá v súčasnosti verejné vodovody bez dezinfekcie na báze chlóru. V minulosti Spišský skupinový vodovod s počtom zásobovaných obyvateľov cca 55 000 bol zásobovaný pitnou vodou zo zdrojov Spišská Teplička (podzemný zdroj) bez dezinfekcie na báze chlóru. Bolo to v období cca do roku 2000. V ďalších rokoch sa začali objavovať ojedinele zvýšené hodnoty mikrobiologických ukazovateľov, a tak sa začalo postupne s dezinfekciou plynným chlórrom a neskôr chlórnanom sodným. Z dôvodu udržania potrebnej kvality vody z hľadiska zdravotnej bezpečnosti obyvateľov sa s pravidelnou dezinfekciou na báze chlóru začalo v roku 2005. Od roku 2008 je v skúšobnej prevádzke dezinfekcia chlórdioxidom, ale z dôvodu pretrvávajúcich problémov pri tomto spôsobe dezinfekcie sa aj naďalej používa chlórnan sodný. Podľa informácií prevádzkovateľa PVPS a.s. Poprad, je vodný zdroj Liptovská Teplička kvalitný, ale ak by sa predpokladala možnosť úpravy pitnej vody bez chlórovania, museli by sa urobiť viaceré preventívne opatrenia. Jedným z nich je napr. možnosť kontinuálneho sledovania kvality vody.

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi na základe pokynov poslal na RÚVZ so sídlom v Košiciach informáciu a tabuľku s prehľadom dezinfekcie (s dezinfekciou na báze chlóru) pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov .

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie

Úpravou a doplnením funkčnosti sa IS systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie prispôbi novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii a požiadavkám v oblasti informovania, zefektívni a zlepši sa práca orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie na všetkých úrovniach. V súvislosti s reportingovými povinnosťami Slovenska voči EK sa zabezpečí plnenie požiadaviek európskej smernice č. 2006/7//ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie a automatickým spracovaním dát sa predíde chybovosti poskytovaných údajov. Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľskými pracoviskami ÚVZ, RÚVZ v SR, riešiteľská firma pre upgrade IS.

V roku 2011 bola na celoslovenskej úrovni urobená analýza požiadaviek, na základe ktorej bude vytvorený návrh modelu a spracovaný upgrade IS. V priebehu roka 2012 má byť vykonané testovanie funkčnosti, školenie užívateľov a uvedenie do prevádzky.

1.9 PHIME projekt „Public health impact of long – term, low - level mixed element exposure in susceptible population strata“ – vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín

Projekt trval od 1.3.2006 do 1.3.2011, RÚVZ Spišská Nová Ves bol riešiteľským pracoviskom spolu s RÚVZ Banská Bystrica, ktorý je zároveň aj gestorom tejto úlohy, projekt bol na našom pracovisku ukončený v určenom termíne.

1.10 Posilnenie implementovania HIA (Health impact assesment)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi v priebehu roka 2011 postupne zavádzal do svojej činnosti HIA. Požiadavky, ktoré eliminujú vplyv zdraviu škodlivých faktorov na zdravie ľudí, sú definované pri posudzovaní všetkých projektov na všetkých oddeleniach RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Požiadavky sú

zadávané hlavne pri územnoplánovacej dokumentácii a v zámeroch predkladaných na RÚVZ v procese EIA.

Úlohy vyplývajúce z problematiky územného obvodu

Sledovanie kvality vody v prameňoch na území Národného parku Slovenský raj

V roku 2011 bolo odobratých 32 vzoriek vôd z 32 prameňov nachádzajúcich sa v blízkosti najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to Hrabušice ATC Podlesok – vrt oproti reštaurácii Koliba, Hrabušice ATC Podlesok – prameň pri parkovisku, Sokolský prameň – Čingov, Grófska studňa – Košiarny briežok, Rybníky – prameň pod lanovkou, Kráľov prameň – Novoveská Huta, Klauzy – Slovenský raj, Skromná studnička – Košiarny briežok, prameň Suchá Belá – Slovenský raj, prameň Kysel’ – Slovenský raj, Prameň sv. Bruna – Kláštorisko, Cesta medzi Kláštoriskom a Podleskom – Kláštorisko, prameň – potok Lesnica, prameň Stratenská píla, prameň Zejmarská roklna – Geravy, Glacká cesta – prameň Maisgripin, prameň Breznovica (Prielom Hornádu), prameň Bikšova lúka, Čierna dolina – prameň Sokol. Z uvedeného počtu bolo 12 vzoriek nevyhovujúcich.

Výsledky kvality vody boli oznámené Správe Národného parku Slovenský raj, obecným úradom a hlavným prevádzkovateľom ubytovacích a stravovacích zariadení s požiadavkou na zabezpečenie oznámenia pre návštevníkov na informačných tabuliach.

Odborne spolupracovať s obecnými úradmi pri riešení problematiky v zásobovaní rómskych osád pitnou vodou

V rómskych osadách – Bystrany, Nálepko, Rudňany, Spišská Nová Ves Podskala, Spišská Nová Ves Hájik, Vítkovce, Žehra, bolo odobratých celkom 14 vzoriek vôd zo studní a verejného vodovodu, ktoré slúžia na hromadné zásobovanie pitnou vodou. Nevyhovujúcich vzoriek je 50 % z celkového počtu odobratých vzoriek. Z 10 vzoriek vôd odobratých z verejných vodovodov boli 4 vzorky nevyhovujúce v mikrobiologických ukazovateľoch - Koliformné baktérie, E.coli, Enterokoky, kultivovateľné mikroorganizmy pri 37°C. Zo 4 vzoriek odobratých zo studní boli 3 vzorky nevyhovujúce, prekročené boli limity mikrobiologických ukazovateľov – Koliformné baktérie, E.coli, Enterokoky, kultivovateľné mikroorganizmy pri 37°C, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C.

Nedostatky sú zisťované v udržiavaní a funkčnosti verejných studní. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rómskych osadách často neefektívne. Negatívne je potrebné hodnotiť opakované zničenie uzatvárania na studni a zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2011 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 2239 pracovníkov v riziku práce, z toho je 390 žien. Oproti roku 2010 sa počet exponovaných pracovníkov znížil o 624 a počet exponovaných žien sa znížil o 28 pracovníčok. Zníženie počtu exponovaných pracovníkov je jednak dôsledkom hospodárskej krízy, poklesom výroby a prepúšťania zamestnancov v jednotlivých organizáciách, ale taktiež z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík pracovnými zdravotnými službami a v neposlednom rade aj z dôvodu, že do nového programu ASTR sú doposiaľ priebežne postupne zadávané údaje zaslané organizáciami.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe 1689 (z toho je 304 žien), čo je z celkového počtu 75,4 % pracovníkov. V stavebníctve je exponovaných 190 pracovníkov (z toho 0 žien), čo je 8,5 %, v ťažbe a dobývaní je 127 pracovníkov (z toho sú 2 ženy) čo je 5,7 % a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove je evidovaných 61 pracovníkov z toho sú 2 ženy), čo je 2,7 %. V ostatných odvetviach je spolu exponovaných 172 pracovníkov (z toho 69 žien), čo je 7,7 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov.

Výraznejší pokles v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rezorte priemyselnej výroby o 559 (z toho 93 žien). V ťažbe a dobývaní sa počet pracovníkov znížil o 81 pracovníkov a v stavebníctve bol zaznamenaný pokles počtu pracovníkov o 46.

Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému hluku 2162 pracovníkov, z toho je 365 žien, vibráciám 270 pracovníkov (z toho 2 ženy) a chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 367 pracovníkov (z toho 14 žien). Ostatným faktorom je spolu exponovaných 36 pracovníkov (z toho 22 žien).

Zvýšený pokles počtu exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rizikovom faktore hluk, kde došlo k celkovému zníženiu celkovo o 577 pracovníkov (z toho 41 žien) a v rizikovom faktore chemických látok a zmesí vrátane prachu, kde bol zaznamenaný pokles počtu exponovaných pracovníkov o 172 pracovníkov (z toho 8 žien).

Najvyšší počet exponovaných pracovníkov je evidovaný v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves, kde z celkového počtu zamestnancov 1935/657 je 899 exponovaných nadmernému hluku, z toho 135 žien. Hoci spoločnosť prijala 170 nových zamestnancov, oproti minulému roku došlo aj napriek tomu k zníženiu počtu exponovaných pracovníkov o 66 (z toho o 20 žien) a to z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík a preradenia pracovných činností z 3.kategórie rizika hluku do 2. kategórie práce.

Ďalšie spoločnosti, v ktorých evidujeme vysoký počet exponovaných pracovníkov sú:

- MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 297/150 evidovaných 85/45 pracovníkov v riziku hluku a prachu,
- Triplus, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 239/187 evidovaných 13/6 pracovníkov v riziku hluku a prachu,
- Kovohuty, a.s. Krompachy, kde je z celkového počtu zamestnancov 224/17 exponovaných 110/0 pracovníkov v riziku hluku, optického žiarenia, prachu a chemických látok,

- CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 193/109 zamestnancov exponovaných 110/58 pracovníkov v riziku hluku,
  - URANPRES, spol. s r.o. Spišská Nová Ves má 93/0 pracovníkov exponovaných riziku hluku, prachu a vibrácií z celkového počtu zamestnancov 128/12,
  - SABAR, s.r.o. Markušovce má z celkového počtu zamestnancov 114/24 exponovaných 70/11 pracovníkov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
  - Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 107/18 evidovaných 22/4 pracovníkov v riziku hluku, vibrácií, prachu a infračerveného žiarenia,
  - ANDRITZ-JOCHMAN spol. s r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 81/11 evidovaných 9 mužov v riziku hluku,
  - SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 398/248 exponovaných 52/10 pracovníkov nadmerným hlukom a chemickým látkam,
  - KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. Zvolen, prevádzka Kameňolom Olcava, má z celkového počtu zamestnancov 81/13 evidovaných 9 pracovníkov v riziku hluku a prachu.
- V ostatných prevádzkach je počet exponovaných pracovníkov nízky.

V roku 2011 boli prehodnotené rizikové práce v 32 firmách. Nové rozhodnutia boli vypracované pre 8 firiem (STI spol. s r.o. Krompachy, Lindab a.s. Spišská Nová Ves, GOHR-SNV s.r.o. Spišská Nová Ves, VSK MINERAL s.r.o. Košice, ELEKTROCONNECT s.r.o. Gelnica, LESY SR š.p. Banská Bystrica – prevádzky MES Stará Voda a MES Mníšek nad Hnilcom, Východoslovenská energetika a.s. Košice – prevádzka Spišská Nová Ves, PASS-SK s.r.o. Spišská Nová Ves) a 1 SZČO (Ľuboš Kotrady – KOLUM Spišská Nová Ves).

Zrušené resp. prehodnotené rizikové práce a preradené do 2. kategórie práce boli buď na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia alebo ukončením činnosti s výskytom rizikových faktorov v 24 firmách, z toho bolo 8 SZČO (napr. EMBRACO Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, ZINKÓZA a.s. Krompachy, Boxperfect Slovakia s.r.o. Kojšov, STOPO s.r.o. Spišská Nová Ves, Anna Kočišová – Drevovýroba – KOČIŠ Žehra, Spišské krmne zmesi s.r.o. Spišské Vlasy, ÚKSUP Spišské Vlasy, Tempus – Trans s.r.o. Košice – prevádzka Spišská Nová Ves, MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves, Nemocnica Krompachy s.r.o. Krompachy, Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. Spišská Nová Ves, Pro Vitae n.o., Všeobecná nemocnica Gelnica, Poľnohospodárske družstvá v Kluknave, v Iliášovciach, v Odoríne a v Mníšku nad Hnilcom a iné). Výraznejšia zmena v rizikových faktoroch bola zaznamenaná v zákazkových stolárstvách, v ktorých pracuje sám SZČO a používajú sa drevotriestkové dosky. Na výrobu nábytku sa nakupuje základný materiál priamo na mieru a v dielňach dochádza iba k dopracovaniu dosák, k lepeniu líst a montáži kovania. Znížila sa expozícia pracovníkov rizikovým faktorom.

Preventívna lekárska starostlivosť je poskytovaná pracovnou zdravotnou službou. Najväčšie zastúpenie majú pracovné zdravotné služby ProCare a.s. Bratislava a MEDISON s.r.o. Košice. ProCare a.s. Bratislava má v Spišskej Novej Vsi zriadené vysunuté pracovisko – ambulancia pracovného lekára a zástupca vykonávajúci dohľad nad pracovným prostredím. Zároveň preventívnu lekársku starostlivosť poskytujú lekári v meste Krompachy a Gelnica pod dohľadom pracovného lekára v Spišskej Novej Vsi. Zatiaľ sa ukazuje problém poskytovanie služieb PZS u SZČO a malých spoločností, s ktorými zatiaľ neuzatvárajú zmluvy. Nie je doriešená ani problematika SZČO, ktorí pracujú na dohodu v priemyselných podnikoch a v stavebníctve (zvárači, stolári, železiari ap.). V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves podľa podkladov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru poskytujú služby asi 10 PZS (okrem ProCare a.s. Bratislava a MEDISON s.r.o. Košice napr. Medfin PZT a.s. Bratislava, Salusé spol. s r.o. Piešťany, Salus – EC s.r.o. Zvolen, NOVAPHARM s.r.o. Bratislava, B-SOFT s.r.o. Bratislava a iné).

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v programovom vybavení ASTR.

Prevádzkovatelia predložili na posúdenie prevádzkové poriadky pre jednotlivé rizikové faktory. Počet predložených a posúdených prevádzkových poriadkov zameraných na rizikové faktory 52 (hluk, chemické faktory, vibrácie, biologické faktory, AZC materiál a pod).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V sledovanom období bolo vykonaných v rámci ŠZD 9 šetrení na pracoviskách s používaním veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a 47 šetrení na pracoviskách s výskytom chemických látok.

Konzultácie boli poskytnuté pracovníkom predajni záhradkárskych potrieb, učiteľom škôl, pracovníkom v laboratóriách, zamestnancom reklamných služieb a bezpečnostným technikom vo firmách, počet 56. Zároveň boli poskytnuté informácie o vypracovaní prevádzkových poriadkov. V roku 2011 bolo predložených a schválených spolu 28 prevádzkových poriadkov vypracovaných pre prácu s chemickými faktormi (z toho 8 prevádzkových poriadkov vypracovaných pre prácu s chemickými faktormi bolo schválených samostatným rozhodnutím a 20 prevádzkových poriadkov bolo schválených spolu s rozhodnutím na uvedenie priestorov do prevádzky).

V rezorte poľnohospodárstvo sa zisťuje len ojedinele aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako toxické látky a prípravky. Veľmi toxické látky a prípravky sa nepoužívajú resp. ich používanie je prakticky nulové. Aplikácia je zabezpečená prostredníctvom aplikačných stredísk – letecky.

Veľmi jedovaté látky a prípravky sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov (galvanizovňa) a v obmedzenej miere pri vykonávaní chemickej ochrany rastlín – aplikácia leteckou technikou.

V predajniach záhradkárskych potrieb bol zistený predaj chemických prípravkov na ochranu rastlín klasifikovaných ako veľmi toxické látky a prípravky v obmedzenom rozsahu. Predajcovia pesticídov v záhradkárskych predajniach a dodávatelia chemických prípravkov na ochranu rastlín (Záhradkárske služby Čonka, NOVILA a L.O.S. Agro Spišská Nová Ves) majú predpísanú odbornú spôsobilosť.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves bolo v roku 2011 hlásených 46 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov (v maloobchodných predajniach Karmen v Spišských Vlachoch a v Kluknave, v obchodných reťazcoch Kaufland, Hypernova, LIDL a TESCO, Spišské krmne zmesi Spišské Vlasy, v spoločnosti MPaC Spišská Nová Ves (v obilnom sile a v predajniach), v spoločnosti Panasonic Krompachy, EMBRACO Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, veľkosklady spoločnosti Pivovar Topvar Spišská Nová Ves, ČS PHM OMW a SHELL, v Poľnohospodárskom družstve Rozkvet so sídlom v Odoríne a iné).

Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach je vytvorená komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. Spracovávanie bukových a dubových materiálov sa vykonáva v spoločnosti Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT Spišské Tomášovce, prevádzka v Spišskej Novej Vsi, ktorá

je zameraná na výrobu a pokladanie intarzovaných parkiet. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli zamestnanci pri opracovaní rôznych druhov dreva, vrátane tvrdého dreva, zaradení do 2. kategórie práce, počet pracovníkov je 7. Prevádzkový poriadok zameraný na pracovnú činnosť s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (tvrdé drevo) bol schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves.

Spoločnosť TOMIFA spol. s r.o. Iliášovce spracováva asi v 5 % bukové a dubové drevo, počet pracovníkov 13.

V spoločnosti MIKONA s.r.o. Púchov, prevádzka MIKONA Východ Spišská Nová Ves sú používané chemické látky s výskytom karcinogénnych látok v pneuservise. Z výsledkov posúdenia rizika vykonaného pracovnou zdravotnou službou po objektivizácii faktorov pracovného prostredia boli pracovné činnosti zaradené do 2. kategórie práce.

Spoločnosť EURO 3B s.r.o. Spišská Nová Ves aplikuje kremičitý piesok striekaním vo vonkajšom prostredí pri úpravách drevených stavieb. Pracovnú činnosť vykonávajú 2 pracovníci SZČO.

V spoločnosti Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. Spišská Nová Ves, oddelenie POCO je prevádzkované bez zmeny. V roku 2011 bolo aplikovaných 1155 ampuliek cytostatík. Počet pracovníkov sa nezmenil - 3 ženy (lekárka a 2 zdravotné sestry, všetky fajčiarky).

V spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves sa pri povrchových úpravách komponentov mangánfosfatáciou používajú chemické látky klasifikované ako karcinogénne a mutagénne látky. Exponovaní pracovníci (5 muži) boli posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou zaradení do 2.kategórie práce.

V rámci ŠZD zamestnanci oddelenia PPL Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi vykonali 31 šetrení zameraných na zistenie používania odstraňovačov starých náterov s obsahom dichlórmetánu (ďalej „DCM“), alebo prípravkov na báze DCM pri profesionálnom použití v prevádzkach patriacich do pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Úloha vyplynula zo záverov z celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení PPLaT RÚVZ v SR, ktorá sa konala v máji 2011 v Leviciach.

Kontroly boli vykonané v 26 výrobných prevádzkach a 5 predajniach FARBY-LAKY a boli zistené nasledovné skutočnosti:

Dostupnosť výrobkov s uvedeným chemickým faktorom DCM bola zistená v jednej maloobchodnej predajni COLORLAK, Duklianska 31, Spišská Nová Ves, kde sa nachádzali odstraňovače starých náterov s obsahom DCM pod názvom „P05“ a „ANTICOLOR“ (1 kg balenie), ktoré sú ponúkané fyzickým osobám s doložením KBÚ na požiadanie. V ďalších štyroch preverovaných predajniach sa uvedená chemická látka „DCM“ nenachádzala. Predajcovia boli informovaní o škodlivých účinkoch tejto látky a jej zákaze používania od 6.6.2012, preto sa už neobjednáva.

Z 26 skontrolovaných výrobných prevádzok používanie odstraňovačov starých náterov s obsahom DCM, alebo prípravkov na báze DCM pri profesionálnom použití nebolo zistené v 24 prípadoch.

V dvoch prevádzkach spoločnosti PASS – SK s.r.o. so sídlom Radlinského 516/46 Spišská Nová Ves sa používa chemická látka pod názvom METYLENCHLORID – DICHLORMETAN VL, pri pracovnej činnosti - ručnej montáži dielcov pre automobilový priemysel. Dodávateľom chemickej látky je spoločnosť Brenntag Slovakia s.r.o., Lazaretská 4, Bratislava.

Počet exponovaných zamestnancov:

- v prevádzke PASS – SK, s.r.o., Radlinského 516/46, Spišská Nová Ves pracuje 127 pracovníkov, prevažne ženy, v profesii montážny pracovník, kontrolór kvality a skladník,
- v prevádzke PASS – SK, s.r.o., Danišovce 80 pracuje 15 pracovníčok v profesii montážny pracovník (po kontrole vykonanej v rámci ŠZD v prevádzke v Danišovciach bola

chemická látka pod názvom METYLENCHLORID – DICHLORMETAN VL stiahnutá z výrobného procesu).

Montážna hala spoločnosti PASS-SK s.r.o. Spišská Nová Ves, ktorá sa nachádza na Radlinského 46 v Spišskej Novej Vsi bola RÚVZ Spišská Nová Ves uvedená do prevádzky rozhodnutím v roku 2009.

V rámci výkonu ŠZD boli pracovníkom montážnej haly na prevádzke v Spišskej Novej Vsi rozdane anonymné dotazníky. Celkovo bolo vyplnených 41 dotazníkov – 27 pracovníkov v profesii montážny pracovník, 9 pracovníkov v profesii kontrolór výroby, 4 pracovníci v profesii skladník a 1 pracovníčka v profesii majster.

Z dotazníkov bolo zistené, že pracovníci pri pracovnej činnosti spájania gumených a plastových komponentov pre automobilový priemysel prichádzajú do styku s riedeným a do konca novembra prichádzali do styku aj s neriedeným dichlórmetánom. Počas pracovnej činnosti alebo po skončení pracovnej zmeny pociťuje zdravotné problémy horných a dolných dýchacích ciest, bolesti hlavy a únavu z uvedenej vzorky 41 pracovníkov - 2 pracovníci v profesii skladník, 9 pracovníkov v profesii kontrolór kvality a 18 pracovníkov v profesii montážny robotník.

Pracovníkom sú poskytované OOPP – pracovný odev, pracovná obuv, respirátor, ochranné okuliare, ochranné rukavice. Respirátor je poskytovaný iba pracovníkom v profesii skladník. Ochranné okuliare, ktoré majú pracovníci k dispozícii sú neúčelové, pri práci s prchavými organickými látkami by mali byť podľa KBÚ tesne priliehajúce na tvár. Ochranné rukavice, ktoré majú pracovníci k dispozícii sú typu BUNTING 135411 a podľa dokumentácii od rukavíc tieto nesmú byť vystavené pôsobeniu organických rozpúšťadiel a ich výparom.

Spoločnosti PASS-SK, s.r.o., Spišská Nová Ves bola uložená sankcia za nepredloženie prevádzkového poriadku na schválenie pre prácu s chemickými faktormi. Po predložení prevádzkového poriadku a posúdením rizika boli zamestnanci v profesii montážny pracovník a kontrolór kvality pri pracovnej činnosti spájania gumených a plastových komponentov pre automobilový priemysel zaradení do 3.kategórie rizika chemických faktorov, počet pracovníkov 211, z toho 152 žien.

V mesiaci november 2011 boli pracovníkmi RÚVZ Spišská Nová Ves v spoločnosti PASS-SK s.r.o., Spišská Nová Ves prešetrované dva prípady podozrenia na chorobu z povolania – 1 prípad v profesii montážna robotníčka, u ktorej bola stanovená dg. Rhinitis chronica hypertrophica a Dermatitis contacta profesion.susp. a 1 prípad v profesii kontrolórka kvality, u ktorej bola stanovená dg. Rhinitis hypertrophica vs. allergica. Obe pracovníčky počas výkonu pracovnej činnosti prichádzali do styku s riedeným a aj s neriedeným dichlórmetánom. V mesiaci december bola z KPL a KT Košice zaslaná ďalšia žiadosť o prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania u pracovníčky v profesii kontrolór s dg. Rhinitis hypertrophica vs. allergica.

Z uvedených dôvodov bola daná požiadavka na RÚVZ Košice o vykonanie objektivizácie chemických faktorov na pracovisku „Montážna hala“ v spoločnosti PASS-SK, s.r.o., Spišská Nová Ves, v rámci výkonu ŠZD, predbežný termín bol stanovený na január 2012.

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu, pri odstraňovaní stavieb a výmene odpadových kanalizačných potrubí v bytových domoch. V roku 2011 bolo vypracovaných 18 nových rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb pre Správu domov Gelnica, Bytové družstvo Spišská Nová Ves, RONAR Košice, Jozef Hanák – A JE TO Spišská Nová Ves, SZT – STROJÁRNE s.r.o. Smižany, SAMP SLOVAKIA s.r.o., Bardejov, LAMA – Ladislav Magda s.r.o. Veľký Šariš.

Výmenu azbestocementových kanalizačných potrubí v bytových domoch a odstraňovanie AZC materiálu zo stavieb (napr. AZC krytina a pod.) vykonávajú oprávnené organizácie (Správa domov Gelnica, Bytové družstvo Spišská Nová Ves, firma Jozef Hanák – A JE TO Spišská Nová Ves a SZT – STROJÁRNE s.r.o. Smižany) na základe rozhodnutia vydaného

RÚVZ Spišská Nová Ves. Každá akcia je samostatne hlásená na RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácie s azbestocementovým materiálom a predpokladaným množstvom odpadu.

Nadalej ostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní AZC materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie AZC krytín (eternit) je cenovo pre súkromné osoby neúnosné.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V roku 2011 bolo plánované prehodnotenie psychickej pracovnej záťaže zamestnancov Oddelenia dlhodobochorých v spoločnosti Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. Spišská Nová Ves. Akcia bola odložená do ďalšieho obdobia.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves je vyhlásená riziková práca s psychickou záťažou iba v jednej organizácii, a to v PRO VITAE n.o., Všeobecná nemocnica Gelnica, Psychiatrická ambulancia (počet zamestnancov 6, z toho 4 ženy).

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2011 bolo celkovo podaných 56 žiadostí z KPL a KT Košice o prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania. Spolu bolo prešetrených 40 podozrení na choroby z povolania, z toho bolo 27 prešetrení s dg. DJNZ resp. DJNZ v kombinácii s vibráciami alebo v kombinácii s vibráciami a poškodeným sluchom:

- DJNZ 4
- DJNZ + vibrácie 22
- DJNZ + vibrácie + poškodenie sluchu 1

Oproti roku 2010 bol počet prešetrovaných podozrení na choroby z povolania zo zaťaženia v roku 2011 nižší o 4 prípady.

Prešetrenia DJNZ boli vykonané v profesiách operátor výroby (2 prípady), pomocný skladový robotník, pri ktorých neboli kritéria jednostrannosti a nadmernosti preukázané. V jednom prípade v profesii ošetrovateľ oviec boli kritéria DJNZ preukázané.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s vibráciami bolo prešetrovaných spolu 8 prípadov v profesiách baník a tunelár, 4 prípady v profesii pilčík, 2 prípady v profesii stolár, ďalej profesie palič, tesár a montážnik strešných konštrukcií, obrábač kovov a brúsič, kamenár a v profesii robotníčka pri výrobe kartónových obalov. Z uvedených prípadov boli kritéria DJNZ a expozícia vibráciám splnené v profesiách pilčík, baník a tunelár.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s expozíciou vibráciám a s poškodením sluchu bolo prešetrené v jednom prípade, a to u pracovníka v profesii brúsič odliatok a zlievárenský robotník. Kritéria DJNZ neboli preukázané, vibráciám bol menovaný exponovaný 6 rokov a hlukom bol exponovaný spolu 8,5 roka.

Pri prešetrovaní podozrení na choroby z povolania bola použitá metodika hodnotenia zaťaženia podľa vyhl. č. 542/2007 Z.z..

Pri šetrovaniach podozrení na choroby z povolania sa vyskytujú značné problémy pri zisťovaní objektívnej pracovnej anamnézy. Nie je možné zistiť umiestnenie podkladov dokumentácie o pracovnej činnosti zamestnanca najmä v prípadoch, že firma už neexistuje, bola ukončená činnosť likvidátorov resp. správcov konkurznej podstaty (napr. TECHNOS Trade s.r.o. Hronec, pracovisko Krompachy, Aveoengineering s.r.o., Gelnica, GEOTECHNIK s.r.o. Spišská Nová Ves, Piloimpregna Spišská Nová Ves – závod Nálepko a POLIMOTO

Spišská Nová Ves, závod Nálepko, Geologický prieskum Spišská Nová Ves v likvidácii ap.). Údaje poskytované priamo pracovníkmi sú značne skreslené (keď nemá pracovné dohody) a nie je možné ich seriózne hodnotiť. Rovnako nie je možné hodnotiť pracovnú činnosť vykonávanú mimo pôsobnosť RÚVZ resp. v zahraničí a činnosť vykonávanú ako SZČO.

Počet hlásených chorôb z povolania v roku 2011 bol 16 (oproti roku 2010 došlo k poklesu o 7 prípadov), z toho s diagnózami dlhodobého jednostranného a nadmerného zaťaženia boli hlásené 2 prípady (pokles oproti roku 2010 o 3 prípady).

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Z Kliniky pracovného lekárstva a klinickej toxikológie LF UPJŠ a FN LP, Rastislavova 43, Košice bola doručená jedna požiadavka na prešetrovanie podozrenia na profesionálne ochorenie chrbtice. Jednalo sa o pracovníčku, ktorá pracovala pri výrobe kartónových obalov a okrem iných zdravotných problémov jej diagnostikovali VAS v C oblasti chrbtice. Nebolo možné jednoznačne sa vyjadriť k súvislosti medzi profesionalitou ochorenia a diagnózam týkajúcich sa ochorenia krčnej chrbtice, nakoľko pri výrobe kartónových obalov nie sú také pracovné polohy, pri ktorých by bola krčná chrbtica nadmerne namáhaná, navyše nie je stanovená metodika na posudzovanie ochorenia krčnej chrbtice. Iné podozrenia na možné ochorenie chrbtice neboli hlásené.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Pokračuje sa v plnení úlohy, v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru je činnosť zameraná na administratívne pracoviská výrobných spoločností, banky, projektové firmy a pod.. Preverené boli 4 administratívne pracoviská výrobných firiem (EXTOS s.r.o. Spišská Nová Ves, Herba Drug s.r.o. Smižany, ndh MARKET s.r.o. Spišská Nová Ves, Panasonic AVC Networks Slovakia s.r.o. Krompachy).

V praxi pretrvávajú opakovane zisťované nedostatky, ako nevhodné umiestnenie zobrazovacích jednotiek vzhľadom na osvetľovacie otvory, nepoužívanie zodpovedajúceho nábytku (pracovné stoly, stoličky s nastaviteľnou výškou sedu a sklonu opierky, absencia opierok horných končatín a podložiek pod nohy a nevykonávanie očných vyšetrení.

Pri konzultáciách súvisiacich s preventívnou lekárskou starostlivosťou PZS, odporúča sa zaradenie pracovísk so zobrazovacími jednotkami do 2. kategórie a to najmä v profesiách ekonóm, supervízor, fakturant, zadávanie dát do PC, projektant, pracovníci pri sledovaní záberov bezpečnostných kamier (mestská polícia a bezpečnostná služba).

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu.

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Pri plnení projektu boli v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonané previerky zamerané na kontrolu plnenia povinností následných užívateľov v dvoch spoločnostiach v rámci pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves a jedna spoločná previerka bola vykonaná s kolegami z Prešovského kraja (pracovníci RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Prešove). V rámci plnenia projektu boli spoločnostiam predložené dotazníky fóra REACH-EN-FORCE 2. Kontroly v rámci pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves boli vykonané v spoločnostiach SEZ Krompachy a.s., Krompachy a Herba Drug, s.r.o., Smižany.

Spoločnosť SEZ Krompachy a.s. Krompachy sa zaoberá výrobou, opravou a montážou elektrotechnických výrobkov, prístrojov a zariadení. V rámci závodu bola kontrola vykonaná na pracovisku Výroby izolátorov. Pri pracovnej činnosti výroby izolátorov sa používajú tieto chemické látky: epoxidová živica CeTePox AM 2700 Comp. A, kremičitá múčka SILBOND W 12 EST, tvrdidlo CeTePox AM 2700 Comp. B, katalyzátor CeTePox AM 2700 Comp. C, flexibilizátor CeTePox AM 6550 F a separátor HELOXY – ADITÍVE 110

Stručný popis technologického postupu výroby izolátorov:

- váženie a dávkovanie komponentov do miešacieho zariadenia,
- miešanie vsádzky (živica, kremičitá múčka, tvrdidlo),
- oštiepenie formy a vložky, uzavretie formy,
- vyplnenie dutiny formy premixom,
- vytvrdzovanie v lisovacom zariadení,
- odstránenie prietokov a ostrín z izolátora ručným náradím (oceľová kefa, brúsny papier),
- kondicionovanie vytvrdených izolátorov vo vypaľovacej peci,
- diagnostika izolátorov rtg zariadením LILIPUT 140 ORA a vyradzovanie chybných izolátorov,
- balenie izolátorov do kartónových škatúl.

Jednotlivé chemické látky používa spoločnosť ako následný užívateľ, sú dodávané zo štátov EÚ, ku všetkým boli k dispozícii karty bezpečnostných údajov.

Chemické látky, ktoré sa používajú pri výrobe izolátorov sú označené etiketami s údajmi o presnom označení výrobku, názov a sídlo výrobcu, dátum výroby, dátum spotreby, označenie výrobné dávky, klasifikácia chemickej látky a pod. Na finálny výrobok spoločnosť SEZ Krompachy a.s. Krompachy vlastnú KBÚ neposkytuje.

Spoločnosť Herba Drug, s.r.o. Smižany sa zaoberá výrobou kozmetických, drogistických a čistiacich výrobkov. Pri tejto činnosti používajú cca 200 ks chemických látok a prípravkov. Kontrola bola zameraná na spôsob manipulácie, uskladnenia a ďalšieho použitia chemických látok, ktoré spoločnosť využíva ako následný užívateľ pri výrobe zmesí. Kontrolovanou zmesou bola v tomto prípade koncentrovaná avivážna zmes na všetky druhy textílií pod názvom ARO aviváž LIGHT BALSAM.

Pri výrobe zmesi sa používajú tieto chemické látky: bakteriocíd Nipacide CI 15, aróma Blue Sky 9784 a surovina na výrobu avivážnych, zmäkčovacích a antistatických prípravkov na prírodné a syntetické vlákna ALTAMIN T/A.

Chemické látky používa spoločnosť ako následný užívateľ, sú dodávané zo štátov EÚ, ku všetkým boli k dispozícii karty bezpečnostných údajov. Na finálny výrobok spoločnosť Herba Drug, s.r.o. Smižany vyrába vlastnú KBÚ, ktorú na základe požiadaviek odberateľa poskytuje buď v elektronickej alebo v tlačenej podobe. Výrobok ARO aviváž LIGHT BALSAM je označený etiketou, na ktorej sú uvedené údaje o zložení výrobku, kontakt výrobcu (adresa, telefonický kontakt), spôsob použitia výrobku, spôsob poskytnutia prvej pomoci, odkaz na internetovú stránku s údajmi, kde spotrebiteľ môže vyhľadať kartu údajov o zložkách.

Karty bezpečnostných údajov skontrolované v oboch spoločnostiach obsahovali 16 bodov a v hlavičkách bolo uvedené, že KBÚ sú vypracované podľa nariadenia ES č. 1907/2006. Klasifikácia látky sa zhodovala s klasifikáciou uvedenou v tabuľke 3.2 – zoznam harmonizovanej klasifikácie a označovania nebezpečných látok z prílohy I k smernici 67/548/EHS. Komunikácia v rámci dodávateľského reťazca nebola dostatočná. Dodávateľ neposkytol informácie o registrácii látky, prípadných obmedzeniach, chýbali expozičné scenáre a správy o chemickej bezpečnosti s odôvodnením, že všetko bude postupne do roku 2015 dopracované.

Počas výkonu ŠZD boli skontrolované opatrenia vykonané na ochranu zdravia zamestnancov. Prevádzkové poriadky spolu s posudkami o riziku boli v oboch kontrolovaných subjektoch schválené Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Zamestnanci majú prístup ku KBÚ, posudkom o riziku a prevádzkovým poriadkom vypracovaným pre chemické faktory a sú v tejto problematike preškolení.

Správu spolu s vyplnenými dotazníkmi sme v termíne zaslali gestorovi úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava.

Úlohy vyplývajúce z problematiky okresu:

Pri výkone ŠZD sú aktívne vyhľadávané fyzické osoby pracujúce ako SZČO. Pri plnení úlohy sa spolupracuje s PZS – Pro Care a.s. Bratislava, ambulancia Spišská Nová Ves a s praktickým lekárom NZZ v obci Nálepko, PZS Medison s.r.o. Košice a PaLS Prešov. Zástupcovia sa zúčastňujú prešetrenia podozrení na choroby z povolania.

Začínajúci podnikatelia sú na RÚVZ Spišská Nová Ves informovaní o zdravotno-hygienických požiadavkách a platných legislatívnych úpravách.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Etapy riešenia

I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2011)

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2012).

V roku 2011 je úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ v Spišskej Novej Vsi. Sledovanie sa v roku 2011 uskutočnilo u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre ľahkú prácu v celkovom počte klientov 80 za rok.

Získané údaje boli oddelením Hygieny výživy spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad (ako aj Krajskému pracovisku RÚVZ Košice) na ďalšie spracovanie.

Správa a výstupy úlohy boli realizované v stanovenom termíne do 15.12.2011.

Úloha bola splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃

- počet vzoriek: 2 vzorky mesačne

- časové obdobie: január - december 2011

II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január – december 2011

III. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom.

I. etapa - v rámci monitoringu jodidácie kuchynskej soli bolo celkom odobraných a testovaných 24 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli).

Vzorky soli boli testované na obsah KJ, KJO₃ a obsah KFeCN₆ (ferokyanid draselný). Obsah KJO₃ sa v testovaných vzorkách pohyboval od 23,0 do 33,2 mg/kg, s priemernou hodnotou 28,97 mg/kg.

Na obsah KFeCN₆ (ferokyanidu draselného) bolo testovaných 24 vzoriek soli, v 24 vzorkách bola zistená prítomnosť KFeCN₆ v množstve od 0,0 do 15,6 mg/kg.

Údaje získané pri plnení úlohy boli následne spracované a zaslané gestorskému pracovisku (RÚVZ Košice)

II. Etapa a III. etapa – na realizácii týchto etáp sa podľa pokynov gestorského pracoviska RÚVZ v Spišskej Novej Vsi zatiaľ nepodieľal.

Úloha bola splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2009 - december 2010 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: leto 2009 – kampane

III. etapa: 30. marec 2011 - záverečná správa

Ukončenie úlohy: 30. marec 2011

Úloha bola k 30.3.2011 ukončená, úlohy v jednotlivých etapách (2009 a 2010) boli splnené podľa harmonogramu.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2010 - december 2011 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2012 - záverečná správa

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, taniere, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie (deti), so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bola kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej

dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V súlade s plánom plnenia úlohy v roku 2011 bola odobraná 1 vzorka: NUK detská fľaša PC 125 ml. Vzorka bola zaslaná do NRC RÚVZ Poprad, kde bola podrobená testovaniu.

Vzorka: NUK detská fľaša PC 125 ml - testovaná vzorka neobsahovala bisfenol A v detekovateľnom množstve (vo výluhu vzorky do 3 % kys. octovej za podmienok testu).

Pri inšpekciách zameraných na označovanie, skladovanie a dostupnosť dokumentácie v súlade s platnou legislatívou neboli zistené nedostatky.

Úloha bola splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade, odber vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie. Úlohu v roku 2011 plnilo RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období.

Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2011 - október 2011: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek.

II. etapa: december 2011 – vyhodnotenie monitoringu a záverečná správa.

V roku 2011 bol vykonaný monitoring spotreby vybraných prídavných látok pre SR - vybrané boli 4 prídavné látky: E 104 chinolínová žltá (synonymum CI potravinárska žltá 13), E 129 allura červená AC (synonymum potravinárska červená 17), E 124 košenilová červená A (synonymum Ponceau 4R), E 102 tartrazín (synonymum potravinárska žltá 4).

Bol vykonaný zber údajov prostredníctvom dotazníkov (24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov, týždenný dotazník frekvencie spotreby) - respondenti: veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci (20 žien a 20 mužov/každá veková kategória, spolu 80 respondentov)

Bol vykonaný odber vzoriek vytypovaných na základe údajov získaných z 24 hodinového dotazníka v počte 3 vzorky.

Údaje získané v rámci plnenia úlohy boli spracované v požadovanom formáte (sumár výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky, sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby a tabuľka výsledkov laboratórnych vyšetrení vzoriek) a zaslané ÚVZ SR na spracovanie v stanovenom termíne do 2.12.2011.

Úloha bola splnená podľa prijatého harmonogramu.

V ROKU 2011 SA ODD. HV A PBU PODIEĽA NA PLNENÍ ÚLOH, ALEBO PLNÍ NASLEDOVNÉ ÚLOHY

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Overenie kvality balenej vody vo watercooleroch vo verejných priestoroch, v nemocniciach a lekárňach.

Kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach.

Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé, ohrievané aj chladené vo watercooleroch.

Etapy riešenia

1. monitoring kvality balených vôd vo verejných budovách, v nemocniciach a v lekárňach - 2011 a ďalšie
2. vyhodnotenie – január 2012 a ďalšie roky

V roku 2011 bola vykonaná podľa plánu kontrola, odber a analýzy 1 vzorky vody - veľkoobjemovo balené (objem 18,9l) vody určené na dávkovanie prostredníctvom dávkovačov vody tzv. watercooleroch.

Vzorka bola na základe mikrobiologických a chemických analýz hodnotená ako vyhovujúca. Úloha bola splnená podľa prijatého harmonogramu.

7.4 RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radiačne ošetrovanými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín.

V roku 2011 RÚVZ v Spišskej Novej Vsi na plnenie tejto úlohy nebol určený, v roku 2011 úlohu plnia – RÚVZ Košice a RÚVZ Michalovce.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v detskej a dojčenskej výžive a potravinový dozor nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny a cereálií.

Etapy riešenia

1. etapa: Zber a analýzy vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ ... január – december 2011
2. etapa: Akreditácia metód na stanovenie nových druhov pesticídov: január - apríl 2011

3. etapa: Zavedenie ďalších nových metód LC/MS/MS, GC/MS/MS a GC na stanovenie a ďalších druhov pesticídov v detskej výžive vyžadovaných monitoringom EÚ podľa Nariadenia Komisie č. 915/2010 z 12.10.2010: január – december 2011

4. etapa: Zmeranie obsahu 180 druhov pesticídov (z toho 25 na dobrovoľnej báze) v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie.

V roku 2011 RÚVZ v Spišskej Novej Vsi vykonal podľa plánu odber 1 vzorky potraviny pre dojčatá a malé deti na báze obilia (Kategória: Následné výživové prípravky na báze obilia pre dojčatá a malé deti).

K termínu vyhodnotenia úlohy nám neboli výsledky testovania vzorky doručené.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Kontrola zdravotnej bezpečnosti potravín určených pre bezlepkovú diétu pre pacientov s intoleranciou na glutén.

Rôzne druhy potravín na báze cereálií a pseudocereálií určených pre bezlepkovú diétu.

Etapy riešenia

- zber vzoriek v obchodnej sieti – január – december 2011

- analýzy vzoriek pre bezlepkovú diétu z obchodnej siete - február – december 2011

- vyhodnotenie – január 2012

V roku 2011 v rámci plnenia úlohy bol vykonaný odber a analýza 1 vzorky potraviny určenej pre bezlepkovú diétu (cestoviny). Analýzou zistená hodnota obsahu gluténu bola 5,33 mg/kg. Vzorka bola hodnotená ako vyhovujúca.

Podľa výsledkov kontroly označovania alergénov (gluténu) podľa nariadenia Komisie (ES) č. 41/2009 z 20. januára 2009 o zložení a označovaní potravín vhodných pre osoby trpiace neznášanlivosťou gluténu, neboli zistené nedostatky.

Úloha bola splnená podľa prijatého harmonogramu.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľom prieskumu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Úloha: Merania určených telesných parametrov respondentov vo veku od 7 – 18 rokov veku, záznamy do záznamových hárkov, zber dát prostredníctvom dotazníkov, počítačové spracovanie získaných dát.

Plnenie: Merania boli realizované v školách podľa výberu tak, aby boli naplnené požadované počty respondentov v jednotlivých vekových skupinách podľa pohlavia – Základná škola, Lipová 13, Sp. Nová Ves - 80 respondentov, Základná škola, Zimná 96, Rudňany - 80 respondentov, Základná škola s materskou školou, Hrabušice - 80 respondentov, Základná škola Maurerova 14, Krompachy - 80 respondentov, Hotelová akadémia, Radničné nám. 1, Spišská Nová Ves - 64 respondentov, Gymnázium Školská 7, Sp. Nová Ves - 64

respondentov, SSOŠ SEZ, Maurerova 55, Krompachy - 64 respondentov. Pri výbere chlapcov a dievčat a realizácii meraní určených telesných parametrov bolo postupované podľa metodického pokynu ÚVZ SR Bratislava, časový interval realizácie meraní v určených školách od 03.10.2011 do 19.10.2011 spadal do určeného termínu meraní - od 26.9.2011 do 4.11.2011. Na rozdiel od predchádzajúcich prieskumov boli v roku 2011 merané iba deti vo vekových skupinách od 7 – 18 rokov veku.

Výber chlapcov a dievčat v jednotlivých školách bol náhodný a vykonaný pomocou tzv. systematického výberu. Údaje získané meraním určených telesných parametrov (telesná výška, váha, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov, obvod ľavého ramena), hodnotením úsudkom merateľa (typ žiaka) a zberom prostredníctvom dotazníkov (údaje o rodičoch respondentov – výška váha, vzdelanie, zamestnanie) boli zaznamenávané v záznamových hárkoch.

Počítačové spracovanie:

Získané údaje z hárkov sú spracovávané a zadávané do pripravených tabuliek (masky) v programe Excel, podľa metodických usmernení.

Termín ukončenia : vyplnené hárky, údaje vložené do tabuliek (masky) v programe Excel budú zaslané v termíne do 31.03.2012 na ÚVZ SR Bratislava, Odbor hygieny detí a mládeže.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

V roku 2011 bol realizovaný ESPAD – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách. Prieskum patrí medzi reprezentatívne štúdie na Slovensku a vykonal sa štyrikrát – v roku 1995, 1999, 2003 a 2007. Piata vlna prieskumu bola realizovaná v apríli 2011. Koordinátorom bol VÚDPaP. Prieskum sleduje užívanie tabaku, alkoholu a drog od deviatych ročníkov základných škôl a od prvých po štvrté ročníky všetkých typov stredných škôl v ôsmich krajoch Slovenska.

Školy, ktoré sa zúčastnili prieskumu boli vybrané náhodne a predstavujú reprezentatívnu vzorku sledovanej populácie. Presný rozpis škôl a počtu respondentov bol zaslaný spolu s dotazníkmi, obálkami, záznamami za triedu a pokynmi pre anketára.

Úloha: Zber dát prostredníctvom dotazníkov

Plnenie: Zber údajov bol vykonaný v dňoch 4. – 5. apríla 2011 u 348 respondentov. Úloha bola realizovaná v 2 školách – Gymnázium, Lorencova 46, Krompachy – 232 respondentov a Súkromná stredná odborná škola SEZ, Maurerova 55, Krompachy – 116 respondentov. Prieskum bol anonymný, podrobnosti k riešeniu a pokyny boli realizované v zmysle usmernení gestora projektu a koordinátora.

Termín ukončenia: Vyplnené dotazníky spolu s hlásením za triedu, boli zaslané v 22. týždni 2011 podľa usmernení gestora na ÚVZ SR Bratislava.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL.

Vzhľadom na skutočnosť, že v roku 2011 sa realizoval siedmy celoštátny antropometrický prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na

zber a spracovávanie údajov, IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011, bola pozastavená.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci metodického usmerňovania v Imunizačnom programe, oddelenie epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi zabezpečilo pre praktických lekárov pre deti a dorast zaslanie písomného usmernenia o zmenách a úpravách v povinnom základnom očkovaní platného od 24.3. 2011 a bol im zaslaný aktuálny očkovací kalendár.

Zabezpečili sme písomné usmernenie a informovanie lekárov primárneho kontaktu:

- informovali sme ich o epidémii osýpok v Európe a upozornili sme ich, vzhľadom na možnosť importu tohto závažného prenosného ochorenia aj na Slovensko, aby venovali zvýšenú pozornosť efektívnej surveillancie
- informovali sme lekárov prvého kontaktu o prebiehajúcom EIW v roku 2011, o jeho zameraní a cieľoch, ktoré by mohli v rámci svojej preventívnej činnosti využiť na propagáciu očkovania medzi svojimi pacientami a na zlepšenie ich informovanosti o možnostiach očkovania

V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli vykonávané nasledovné aktivity na propagáciu očkovania, najväčší dôraz sme kládli na propagáciu očkovania v sociálne neprispôsobivých skupinách obyvateľstva, hlavne u rómskej populácie:

- komunitné asistentky zdravotnej výchovy RÚVZ boli pracovníčkami oddelenia epidemiológie RÚVZ usmernené v problematike očkovania, oboznámené s aktuálnym očkovacím kalendárom a efektívnosťou povinného očkovania, ako je potrebné usmerniť rómskych rodičov v prípade dlhodobšieho pobytu dieťaťa v zahraničí s postupom pri očkovaní
- komunitným asistentkám boli poskytnuté propagačné materiály a aktuálny očkovací kalendár.

Oddelenie epidemiológie RÚVZ Spišská Nová Ves usporiadalo odbornú prednášku a besedu v zasadačej miestnosti RÚVZ pre pediatrov pôsobiacich v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica o povinnom očkovaní, o aktuálnej legislatívnej úprave povinného očkovania a postupe pri odmietnutí povinného očkovania rodičom dieťaťa.

V priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves a dvoch Detských polikliník v Spišskej Novej Vsi bol pripravený informačný panel a nástenky o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o plnení cieľov Národného imunizačného programu v Slovenskej republike, porovnanie chorobnosti a zaočkovanosti vybraných infekčných ochorení preventabilných očkovaním.

- na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni a očkovací kalendár platný od 1.4.2011
- praktickí lekári pre deti a dorast, ako aj všeobecní lekári pre dospelých boli písomne oboznámení o prebiehajúcom EIW v roku 2011
- komunitné asistentky zdravotnej výchovy RÚVZ Spišská Nová Ves priebežne aktívne vyhľadávajú a pozývajú rómskych rodičov s deťmi na očkovanie a preventívnu prehliadku, čo tvorí podstatnú časť ich celoročnej činnosti. Súčasne sa zameriavajú na osvetu očkovania, aktívne spolupracujú s pediatrami, ktorí im pripravujú zoznamy detí, ktoré je potrebné v najbližšom období zaočkovať.

- v rámci osvetu boli realizované prednášky pre rómske deti materských, základných a špeciálnych škôl a pre rómskych rodičov v komunitných centrách o význame a potrebe očkovania.

- komunitným centrá, rómskym rodinám a príslušným obecným úradom boli poskytnuté komunitnými asistentkami zdravotnej výchovy RÚVZ Spišská Nová Ves informačné letáky, týkajúce sa očkovacieho kalendára, vírusovej hepatitídy A, chrípky a informácie o očkovaní pre rómskych rodičov. Informačné letáky o vírusovej hepatitíde A a informácie o očkovaní pre rómskych rodičov boli poskytnuté aj v rómskom jazyku

- v priestoroch komunitných centier a príslušných obecných úradov boli pripravené informačné panely o prebiehajúcim Európskom imunizačnom týždni a o potrebe a o význame očkovania.

- komunitnými asistentkami zdravotnej výchovy RÚVZ Spišská Nová Ves bolo realizované osobné alebo telefonické poradenstvo v oblasti očkovania pre rodičov rómskych detí, komunitné pracovníčky a lídrov rómskych komunít

- v období marca 2011 sme vykonali mimoriadnu kontrolu očkovania a preočkovania proti poliomyelitíde u detí s nízkym hygienickým štandardom v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica, celková zaočkovanosť v oboch okresoch u detí proti poliomyelitíde je nad 95%.

- dňa 23.5. 2011 sme boli písomne požiadaní praktickým lekárom pre deti a dorast o spoluprácu pri výkone povinného očkovania u rodičov detí, ktorý napriek opakovaným výzvam sa nezúčastňujú povinného očkovania, táto žiadosť bola prejednaná a vybavená 24.5.2011 príslušným ÚPSVaR SR, odborom štátnych a sociálnych dávok

- v súvislosti so závermi celoslovenskej porady epidemiológov boli sme požiadaní o zaslanie údajov o pacientoch, ktorí ochoreli po očkovaní proti vírusovej hepatitíde A za obdobie rokov 2009 – 2010 vo vybraných epidémiách, v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica. Vo vybraných epidémiách evidujeme 23 ochorení vírusových hepatítid A po očkovaní vakcínou proti hepatitíde typu A.

V mesiaci júl sme informovali všetkých lekárov prvého kontaktu o očkovaní proti kliešťovej encefalitíde

V mesiaci september sme informovali všetkých lekárov prvého kontaktu o úhrade očkovacej látky proti chrípke v chrípkovej sezóne 2011/2012 zdravotnými poisťovňami

V mesiaci október sme upozornili pediatrov na zmenu v kategorizácii liekov platnej od 1.10.2011 v skupine vakcín proti DTP, Hib, POLIO (pre deti HBsAg pozitívnych matiek) s plnou úhradou zdravotnou poisťovňou

V mesiaci november sme vykonali mimoriadnu kontrolu zaočkovanosti proti chrípke v chrípkovej sezóne 2011/2012 k 30.11.2011 u všetkých lekárov prvého kontaktu. V okrese Spišská Nová Ves je zaočkovaných 6,55% pacientov z celkového počtu pacientov v starostlivosti lekárov prvého kontaktu a v okrese Gelnica je zaočkovaných 4,85% pacientov z celkového počtu pacientov v starostlivosti lekárov.

V mesiaci december sme informovali všetkých lekárov prvého kontaktu, detské a novorodenecké oddelenia o očkovačom kalendári na rok 2012 pre povinné, pravidelné očkovania detí a dospelých, platný od 1.1.2012.

V dňoch 13.1. – 15.1. 2011 sme sa zúčastnili na II. Slovenskom vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese a dňa 6.6.2011 sme sa zúčastnili XIV. ročníka Východoslovenského vakcinačného dňa v Košiciach.

Z ochorení ovplyviteľných očkovaním bolo hlásených:

- 3 podozrenia na pertussis, epidemiologickým šetrením v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a na základe opakovanej a rozšírenej diagnostiky boli ochorenia aj potvrdené

- 6 podozrení na akútnu hepatitídu typu A, len v 2 prípadoch bola diagnóza laboratórne potvrdená

- 2 ochorenia na akútnu hepatitídu typu B
- 21 ochorení na TBC

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V roku 2011 evidujeme narodenie 37 detí HBsAg pozitívnym matkám.

Administratívna kontrola očkovania prebehla na regionálnej úrovni v mesiaci september a október 2011, boli spracované výsledky kontroly do osobitnej správy za okresy Spišská Nová Ves a Gelnica, ktoré boli postúpené na krajské spracovanie. **V okrese Gelnica a Spišská Nová Ves bola dosiahnutá celková zaočkovanosť v rámci povinného očkovania vyššia ako 95%.**

Okres Spišská Nová Ves 25 pediatrických obvodov:

V okrese Spišská Nová Ves nebola dosiahnutá zaočkovanosť základného očkovania vyššia ako 90% v dvoch pediatrických obvodoch.

MUDr. Bratková, Spišské Vlchy

- roč. 2009 (DTaP–VHB–HIB–IPV) z celkového počtu 101 je nezaočkovaných 19 detí (18,81%), zaočkovanosť 81,19%
- roč. 2009 (PCV) z celkového počtu 101 je nezaočkovaných 19 detí (18,81%), zaočkovanosť 81,19%
- roč. 2009 (MMR) z celkového počtu 101 je nezaočkovaných 19 detí (18,81%), zaočkovanosť 81,19%
- roč. 1999 (MMR) z celkového počtu 78 je nezaočkovaných 11 detí (14,10%), zaočkovanosť 85,90

MUDr. Gajdoš, Spišská Nová Ves

- roč. 2009 (MMR) z celkového počtu 7 je nezaočkované 1 dieťa (14,29%), zaočkovanosť 85,71%

Okres Gelnica 7 pediatrických obvodov:

V okrese Gelnica bola dosiahnutá zaočkovanosť viac ako 90% v rámci základného očkovania vo všetkých kontrolovaných pediatrických obvodoch.

Nedostatky vo výkone očkovania - dôvody nízkeho % zaočkovanosti:

- prevaha rómskych detí v obvode - rómska osada Žehra, Dobrá Vôľa (MUDr. Bratková)
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí
- v ročníku **2009**, kde z celkového počtu detí je 17 detí neočkovaných z dôvodu dlhodobého pobytu v zahraničí a 2 deti sú neočkované z dôvodu kontraindikácii
- v ročníku **1999**, z celkového počtu je 8 detí neočkovaných z dôvodu dlhodobého pobytu v zahraničí, 2 deti sú neočkované z dôvodu kontraindikácii, 1 dieťa je neočkované z dôvodu odmietania očkovania zo strany rodičov dieťaťa (MUDr. Bratková)
- chyba malých čísel, malý počet detí v pediatrickom obvode (MUDr. Gajdoš)

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasť opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca

s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillance prenosných ochorení.

Písomne sú lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica. Taktiež boli upozornení na povinnosť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia, vrátane chrípky v každom kalendárnom týždni

Informovali sme o prípadoch cholery na Ukrajine, aby poskytovatelia zdravotnej starostlivosti zvýšili pozornosť na možnosť importu tohto vážneho ochorenia na Slovensko a poskytli sme im aj informácie o nasledovných opatreniach a odporúčaní WHO

Informovali sme všetkých lekárov prvého kontaktu, príslušné oddelenie klinickej mikrobiológie a detské oddelenia o odbornom usmernení MZ SR na zabezpečenie surveillance pneumokokových invazívnych ochorení v SR.

Informovali sme lekárov prvého kontaktu na dodržiavanie hlásenia v zmysle odborného usmernenia MZ SR na vykonávanie surveillance akútnych chabých obŕn v SR, za účelom danej povinnosti sme vykonali metodické návštevy u 6 ambulantných neurológov a na neurologickom oddelení.

V roku 2011 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 1527 prenosných chorôb, z nich v okrese Spišská Nová Ves 1195 chorôb a v okrese Gelnica 331 chorôb, spracovaných bolo 306 ohnísk, bolo vydaných 76 rozhodnutí o nariadení opatrení na predchádzanie vzniku a šírenia prenosného ochorenia. Aktívne bolo vyhládaných 1249 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 183 osobám, antibiotická profylaxia bola nariadená 78 osobám a aktívna imunizácia 82 osobám.

V roku 2011 sme zaznamenali 3 laboratórne potvrdené prípady ochorenia na novú chrípku A H1N1 a 1 prípad SARI ochorenia, ale v tomto prípade nebol laboratórnym vyšetrením potvrdený vírus chrípky A H1N1.

Tabuľka: Rozdelenie podľa jednotlivých skupín diagnóz:

ochorenia		Okres: SNV	Okres: GL	spolu
Črevné a parazitárne ochorenia	Salmonelózy	68	15	83
	Dyzentérie	66	13	79
	Ostatné	206	48	254
	Črevné parazity	9	3	12
Hepatitídy	Vírusová hepatitída A	2	1	3
	Vírusová hepatitída B	12	1	13
	Vírusová hepatitída C	4	3	7
	Cytomegalovírusová hepatitída	1	1	2
	Nosiči HbsAg	26	4	30
Respiračné nákazy	Varicella	535	192	727
	Herpes zoster	86	4	90
	Tuberkulóza	19	2	21

	Pertussis	3	2	5
	Parapertusis	1	0	1
	Ostatné	35	4	39
Neuroinfekcie	Meningokokové meningitída	1	1	2
	Waterhouseov-Fridrichsenov syndróm	1	0	1
	Akútna meningokcémia	3	0	3
	Ostatné neuroinfekcie	4	1	5
	Kliešťová meningitída	1	0	1
	Vírusová meningitída	6	5	11
	ACHO	1	0	1
Nezatriedené ochorenia	Septikémie	0	0	0
	Toxoplazmóza	1	1	2
	Ohrozenie besnotou	32	28	60
	Ochorenie kože a slizníc	23	1	24
	Lymeská choroba	6	0	6
	Tularémia	1	0	1
	Ostatné ochorenia	18	0	18
STD	Syfilis	7	0	7
	Gonokokové infekcie	1	0	1
	Trichomonáza	1	0	1
	SARI	2	0	2
	Chrípka A H1N1	3	1	4
spolu		1185	331	1516

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Realizácia úloh vyplývajúca zo zavedenia nového programu EPIS bezprostredne nadväzuje na úlohu 6.2. Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie nového informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov, v roku 2011 bolo do informačného systému zadaných:

- 1527 hlásených prenosných ochorení
- 3 epidémie
- 18 hlásení do SRV

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

V programe Excel máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, hepatitíd B, C a ich kontaktov, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V prvom

roku 2011 pribudlo 30 nových nosičov HBsAg, 26 v okrese Spišská Nová Ves a 4 v okrese Gelnica, 13 hepatitíd B, v okrese Spišská Nová Ves 12 a v okrese Gelnica 1, 7 hepatitíd C, v okrese Spišská Nová Ves 4 a v okrese Gelnica 3.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných 135 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. Odobratých bolo spolu 901 sterov z prostredia – z ktorých v 7,88% bola zistená bakteriálna kontaminácia. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prejednané osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia.

Na kontrolu sterility predmetov bolo odobratých 406 vzoriek sterilného materiálu z ktorých nebola zistená bakteriálna kontaminácia. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná z 32 vzoriek odobratých dezinfekčných prostriedkov, pričom v 3 prípadoch sa zistila neúčinnosť dezinfekčného roztoku. Kontrola sterilizačnej techniky bola vykonaná v 161 prípadoch, z toho bolo otestovaných 97 horúcovzdušných sterilizátorov, z toho 2 prístroje vykazovali neúčinnú sterilizáciu a 64 parných, z toho 2 parné sterilizátory vykazovali neúčinnú sterilizáciu.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz bolo hlásených 23 nozokomiálnych nákaz, z toho v NsP Spišská Nová Ves: detské oddelenie – 8, gynekologicko – pôrodnické oddelenie – 1, chirurgické oddelenie – 2. V Nemocnici Krompachy: oddelenie anesteziologickej a intenzívnej medicíny – 5, detské oddelenie – 1, gynekologicko – pôrodnické oddelenie – 2, chirurgické oddelenie – 3, interné oddelenie - 1.

V rámci kampane zameranej na propagáciu hygieny a dezinfekcie rúk ako prevenciu šírenia MRSA boli poskytnuté informácie o danej problematike prostredníctvom, semináru, letákov, nástenných panelov a webovej stránky RÚVZ. V NsP Spišská Nová Ves a.s., Nemocnica Krompachy s.r.o. bola realizovaná kontrola a dezinfekcia rúk u zdravotníckych pracovníkov, bolo odobratých 122 sterov z rúk zdravotníckeho personálu, pričom bola zistená 9,83% bakteriálna kontaminácia.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI

Uvedenú úlohu sme začali plniť zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi do tohto projektu, konkrétne chirurgické oddelenie. Surveillance je zameraný na chirurgické rany po cholecystektómiách. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu.

V sledovanom období január – september 2011 na Chirurgickom oddelení NsP Spišská Nová Ves a.s. bolo realizovaných 82 cholecystektómi, pričom bola zistená 1 infekcia v mieste chirurgického výkonu u 62 ročnej ženy, z výteru z rany izolované E.coli, pacientka operovaná klasickou operačnou metódou.

Rozdelenie podľa typu operácii a pohlavia

typ operácie	celkový počet	muži	ženy
laparoskopicky	48	13	48
klasicky	21	8	13
spolu	82	21	61

Rozdelenie operácií podľa pohlavia a vekovej skupiny

vek	klasickou metódou		laparoskopickou metódou		spolu
	muži	ženy	muži	ženy	
15 - 19	1	0	1	0	2
20 - 24	0	0	1	2	3
25 - 34	0	0	0	6	6
35 - 44	1	1	4	11	17
45 - 54	1	2	2	8	13
55 - 65	3	6	2	14	25
65<	2	4	3	7	16
spolu	8	13	13	48	82

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Na plnení úlohy sa podieľa oddelenie podpory zdravia a úsek poradne zdravia, úloha je vyhodnotená v rámci plnenia úloh 9.8 a 9.9.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE VRÁTANE BIOTERORIZMU

Informovali sme príslušných lekárov prvého kontaktu a nemocnice o odporúčaniach WHO o postupoch postpandemickom období v súvislosti s ukončením 6. fázy pandémie WHO.

6.7 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie podpory zdravia. Na odd. epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V roku 2011 nebolo hlásené ochorenie ani podozrenie na HIV/AIDS.

9. PODPORA ZDRAVIA

Úloha č. 3.1 (HYGIENA VÝŽIVY)

SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úlohu realizujeme prostredníctvom základnej a terénnej Poradne zdravia ako aj Poradne zdravej výživy v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania. Vhodným klientom do tejto úlohy vyšetrujeme biochemické a antropometrické ukazovatele, meriame krvný tlak a obsah tuku a zároveň im poskytujeme odborné poradenstvo a konzultácie k rizikovým faktorom životného štýlu. Súčasťou konzultácií v Poradni zdravej výživy je u týchto klientov aj vyplňanie dotazníkov obsahovo zameraných na sledovanie

výživového stavu a konzumácie jedál a nápojov vrátane dvojdňového jedálneho lístka, pričom jeden deň je pracovný a druhý mimopracovný.

Za rok 2011 sme podľa metodiky z celkového počtu 80 plánovaných osôb zaradených do prieskumu zmonitorovali všetkých klientov u oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách od 19 –34 rokov a 35 – 54 rokov.

Niektorí klienti na základe našich zistení a odporúčaní navštívili Poradňu zdravia pri RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi aj opakovane. Časť z nich absolvovala aj záťažové ergometrické a spirometrické testy v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, kde sme im odporúčali vhodnú pohybovú aktivitu.

Úloha č. 4.3 (HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE) ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Plnenie úlohy sa realizovalo v roku 2011 v rámci HBSC štúdie (úloha 9.10 – Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí), v rámci ktorej sme formou štandardizovaného dotazníka zmonitorovali u 408 detí z 9. ročníkov všetkých základných škôl v Spišskej Novej Vsi celý životný štýl vrátane konzumácie návykových látok – alkoholu, tabaku a drog. Získané dáta z dotazníkov boli počítačovo spracované. Analýza štúdie a jej vyhodnotenie bude realizované v roku 2012.

Na stredných školách pôsobia rovesnícke skupiny peer- aktivisti, ktorí boli pripravení na túto prácu počas odborných výcvikov v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ v spolupráci s oddelením Podpory zdravia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej vsi a peer klubom pri Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi. Peer aktivisti sa zameriavajú na besedách v školách a v Centre voľného času aj na oblasť užívania návykových látok u stredoškolákov.

Úloha č. 4.6 (HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE) ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Úloha v roku 2011 nebola riešená vzhľadom na veľký rozsah a časovú náročnosť úlohy. V budúcom roku plánujeme v spolupráci s detskými lekármi v okrese Spišská Nová Ves a v spolupráci s oddelením HDM začať so zberom anamnestických dát a výsledkov vybraných biochemických vyšetrení u 11 a 17 ročných detí, ktoré budú spracované podľa metodiky úlohy a zaslané gestorovi úlohy MUDr. Ďateľovej z RÚVZ Banská Bystrica. MUDr. Mišenda Peter je naďalej aktívnym členom pracovnej skupiny „Prevencia aterosklerózy v detskom a dospelom veku“, ktorá pripravuje metodiku ďalšie etapy plnenia projektu s rovnomeným názvom „Zdravé deti v zdravých rodinách“ v spolupráci s detskými lekármi.

Úloha č. 6.5 (EPIDEMIOLOGIA) SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Úloha je plnená v rámci úlohy odboru Podpory zdravia č.9.9 CINDI program SR. V rámci činnosti Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sme monitorovali u klientov rizikové faktory životného štýlu.

Úloha č. 6.8 (EPIDEMIOLOGIA) PREVENCIA HIV/AIDS

Úloha bola zrealizovaná pre študentov stredných a žiakov základných škôl v mesiaci november 2011 v spolupráci so staršími skúsenými peer aktivistami z peer klubu pri Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi s využitím panelov a pomôcok z projektu „Hrou proti AIDS“, ktoré boli zapožičané podľa vopred vypracovaného harmonogramu z RÚVZ Košice.

Interaktívny projekt zameraný na prevenciu infekcie HIV/AIDS v 5 oblastiach (cesty prenosu, život s HIV, antikoncepcia, kocka šťastia a sexualita rečou tela) bol zrealizovaný podľa metodiky v priestoroch Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi formou 6 stretnutí pre študentov z 5 stredných škôl a žiakov 1 základnej školy.

Celkom sa projektu zúčastnilo podľa vopred vypracovaného harmonogramu cca 280 mladých ľudí, z toho 240 študentov 1. ročníkov z 5 stredných škôl (Gymnázium Javorová, Gymnázium Školská, Obchodná akadémia, Stredná priemyselná škola drevárska a Hotelová akadémia) a 40 žiakov z 9.ročníka základnej školy Komenského ul. Smižany. Počet besied a prednášok k problematike HIV/AIDS bol v rámci týchto stretnutí bol celkom 48.

Počas týchto aktivít sme prítomných študentov stredných škôl informovali o pripravovanom 9. ročníku workshopu „Mladí ľudia a život“ s bohatou odbornou, športovou a kultúrne - spoločenskou časťou, ktorý bol určený pre študentov 1. ročníkov stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi a Levoče.

Besedy a diskusné fóra v oblasti prevencie infekcie HIV a ochorenia AIDS sme realizovali aj bez používania panelov v rámci rovesníckych, tzv. peer aktivít určených pre žiakov základných a študentov stredných škôl, v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“.

Za obdobie roku 2011 sme zrealizovali v spolupráci s peer klubom pri CVČ Spišská Nová Ves 3 odborné výcviky pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 9. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“ v novembri 2011. Peer aktivisti zrealizovali na workshope 12 besied a prednášok na témy „HIV/AIDS“ a „Sexuálne prenosné ochorenia“ a ich prevencia.

Počas roka 2011 vykonali peer aktivisti pre svojich rovesníkov v školách, CVČ a na internátoch celkom 47 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“. Besedy boli určené žiakom 9. ročníkov základných škôl a študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 40 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied

Úloha č. 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha bola realizovaná v roku 2011 formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, semináre, konzultácie, dotazníky, ankety, kurzy, panely, články, interviu) pre cieľové skupiny deti, mládeže, dospelé populácie a seniorov.

Jej plnenie sa obsahovo prekrýva s plnením viacerých ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Podpory zdravia (úlohy 9.2, 9.3, 9.5, 9.7, 9.8, 9.9 a 9.10), kde sú uvedené jednotlivé aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, podporu nefajčenia a prevenciu závislostí, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, podporu duševného zdravia a zvládanie stresu.

Úloha č. 9.2

ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT AJ V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Pre cieľovú skupinu seniorov sme pokračovali v aktivitách z predchádzajúceho roka 2010, ktoré boli zamerané na prednáškovú činnosť ako aj kurzy cvičenia zamerané na prevenciu osteoporózy.

V roku 2011 sme zrealizovali prednášky a besedy na témy: Zdravá výživa a stravovanie v seniorskom veku, Pitný režim, Stomatohygiena, Kvasinkové infekcie a Myslenie a vzťahy v seniorskom veku.

Aktivity boli určené pre seniorov a členov Jednoty dôchodcov v Spišskej Novej Vsi, členov Klubu dôchodcov Smižany, Klubu dôchodcov Lipa a Zväzu zdravotne postihnutých.

V rámci týchto aktivít spolupracujeme s vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody.

Pre cieľovú skupinu seniorov sme sa zapojili aj aktivitami v rámci „Týždňa mozgu“, počas ktorých sme seniorom vysvetľovali činnosť a zloženie mozgu a akosi tréningom zachovať dobrú pamäť aj vo vyššom veku.

Počas mesiacov február – máj sa na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi realizovali 4 kurzy cvičenia pre záujemkyne – seniorky zamerané na prevenciu osteoporózy, správne dýchanie a držanie tela. Niektoré z nich využili aj služby Poradne zdravia.

Úloha č. 9.3

PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1

MATERSKÉ CENTRÁ

V rámci tejto úlohy sme zrealizovali pre matky v rámci „Klubu matiek“ pri Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi aktivity zamerané na zdravý životný štýl matiek a detí s dôrazom na racionálnu stravu, pitný režim, stomatohygieny, pohybovú aktivitu a prvú pomoc pri úrazoch detí. Matkám sme vykonali aj meranie antropometrických ukazovateľov, meranie krvného tlaku, obsahu tuku a poskytli poradenstvo k zdravému životnému štýlu, zdravej strave a optimálnej pohybovej aktivite.

V spolupráci so štúdiom Luneta sme zrealizovali pre matky s deťmi besedy a prednášky na témy „Pálenie záhy počas tehotenstva“ a „Kvasinkové infekcie“.

9.3.2

ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

V rámci realizácie tejto úlohy sa pokračovalo v zdravotno – výchovných aktivitách na 3 materských školách a 1 základnej škole (celkom v 9 triedach) – MŠ Tomášikova ul., MŠ Stolárska ul., MŠ Kožuchova a ZŠ Smižany - formou besied a premietania video filmov pre deti s problematikou hygieny ústnej dutiny a správneho čistenia zúbkov s názvami : „Maškrtná veвериčka“, „Neposlušný medvedík“, „Prečo vlk šušlal“, „Lakomý sysel“, „Správne čistenie zubov“ a „Prvá návšteva u zubného lekára“.

Na uvedených materských školách sme efektívne využívali pre deti model zúbkov, na ktorom sme názorne oddemonštrovali celý postup správneho čistenia zúbkov.

S pedagogickými pracovníčkami boli vykonané konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a pást u detí predškolského veku ako aj zdravej výživy a pitného režimu.

Úloha č. 9.4

EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Úloha sme začali realizovať v mesiaci december 2011 pod gesciou Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici. Prieskumu a meraniam predchádzal odborný seminár pre pracovníkov z oddelení podpory zdravia zo všetkých RÚVZ v Slovenskej republike, obsahom ktorého bola podrobná metodika celého prieskumu zdravia Európanov a prevzatie všetkých potrebných materiálov k úlohe vrátane dotazníkov.

Do prieskumu za okres Spišská Nová Ves bolo náhodným výberom zaradených 70 respondentov. 67 z nich sme oslovili písomne aj telefonicky, u 3 nebolo možné zistiť adresu trvalého bydliska. Do konca roka 2011 sa dotazníkového prieskumu, antropometrických meraní, merania krvného tlaku a vybraných biochemických parametrov zúčastnilo 15 respondentov. Úloha bude pokračovať aj v prvom polroku 2012.

Úloha č. 9.5

POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Tieto aktivity sú zamerané na zdravotno – výchovné akcie pre obyvateľstvo s prioritným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Pri príležitosti Svetového dňa vody sme vyhotovili na RÚVZ pre širokú verejnosť panel o význame pitného režimu a dôležitosti vody pre zdravie. Pre žiakov základných škôl sme zrealizovali 5 besied a prednášok na témy „Pitná voda a jej ochrana“ a „Význam vody pre človeka“.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme v priestoroch lekárne MAX v nákupnom stredisku MADARAS pre obyvateľov mesta zrealizovali terénny výjazd Poradne zdravia, v rámci ktorého sme vykonali 27 záujemcom antropometrické merania, merania krvného tlaku a obsahu tuku ako aj biochemické merania celkového cholesterolu. Zároveň sme týmto klientom poskytli aj individuálne konzultácie a poradenstvo k zmene životného štýlu. Návštevníkom sme poskytli aj osvetový materiál k rôznym zdravotným témam – pohyb, výživa, cholesterol a krvný tlak.

Akcia bola zverejnená aj v regionálnych periodikách. V priestoroch RÚVZ bol zhotovený panel „Svetový deň zdravia“ a taktiež putovný informačný panel k činnosti Poradne zdravia.

V súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme oslovili v meste školy, firmy a inštitúcie kde pracujú ľudia v produktívnom veku a ponúkli sme im kompletne vyšetrenia Poradne zdravia vrátane odborných konzultácií. Oslovené firmy Embraco, Okresné riaditeľstvo policajného zboru, Stredná priemyselná škola strojnícka, ekonomická a Cirkevná stredná škola uvítali túto ponuku a svojim zamestnancom v celkovom počte 118 umožnili návštevu terénnej Poradne zdravia počas pracovného času.

K Svetovému dňu nefajčenia sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves a Gymnázium na Javorovej ulici zrealizovali pre študentov stredných škôl seminár k problematike fajčenia a

odvykania a pre širokú verejnosť akciu „Vymeň cigaretu za vitamín“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za vitamíny ponúknuté študentmi z Gymnázia. Celkom bolo oslovených viac než 80 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. K akcii boli poskytnuté interviu pre Spišský Korzár a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. V rámci tohto dňa sme realizovali pre oslovených záujemcov aj merania oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer, merania dychových parametrov prístrojom Spirometer a pre fajčiarov sme poskytovali odborné poradenstvo k odvykaniu od fajčenia.

V súvislosti so Svetovým dňom nefajčenia sme sa vo firme Embraco sme aktívne zúčastnili 2 seminárov k témam „Fajčenie ako závislosť a „Nikotín a fajčenie“, v rámci ktorých sme diskutovali so zástupcami firmy o reálnych možnostiach odvykania od fajčenia pre závislých fajčiarov s pomedzi pracovníkov firmy v spojitosti s dlhodobým cieľom vyhlásenia firmy Embraco ako nefajčiarskeho pracoviska.

K Svetovému dňu pohybu sme zorganizovali v spolupráci s peer klubom pri Centre voľného času pre študentov stredných škôl 4. ročník florbalového turnaja o putovný pohár primátora mesta. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v pohybovej poradni.

V spolupráci s CVC a Mestským úradom sme sa zúčastnili na športových akciách „Deň pohybu v meste“ a „Večerný beh mestom“, kde sme poskytovali odborné konzultácie organizátorom a účastníkom akcií k optimalizácii pohybovej aktivity.

K Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog sme zrealizovali s peer aktivistami na 2 základných a 6 stredných školách v rovesníckom prostredí v rámci nášho regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ 16 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód.

Pre žiakov základných škôl sme vykonali 38 besied a prednášok na tému „Prevencia drogových závislostí – fajčenie, alkohol a drogy“. K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli 2 semináre pre žiakov 8. ročníkov základnej školy v Smižanoch na tému „Vyber si zdravý štýl a nie drogy“ s aktívnym zapojením žiakov pri riešení modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

Na RÚVZ je k dispozícii pre verejnosť panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Na panely je aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

V rámci kampane MOST – mesiac o srdcových témach a Dňa srdca sme v spolupráci s nadáciou srdca zrealizovali na 2 stanovištiach –Lekáreň MAX a OC Madaras a Lekáreň na letnej odbery (celkový cholesterol), merania (TK, BMI a WHR, tuk) a konzultácie pre celkom 150 záujemcov. Akcia bola spropagovaná prostredníctvom regionálnej tlače, nášho webu, webovej stránky mesta SNV a počas akcie sme poskytli pre TV Redutu aj 2 x interviu. Pri meraniach a zapisovaní hodnôt nám pomáhala 7 študentiek z Gymnázia Javorová ul. a 2 študentky zo Strednej odbornej školy ekonomickej.

Pri príležitosti Svetového dňa výživy sme v priestoroch Hotelovej akadémie viedli odborný seminár na tému „Zdravá výživa dnes a v minulosti“ pre študentov a pedagógov stredných škôl, ktorý bol spojený s prezentáciou a ochutnávkou zdravých jedál. 18 Pedagógom p

Hotelovej akadémii sme vykonali počas dvoch dní aj merania a odbery na všetky 4 ukazovatele lipidového a glycidového metabolizmu a poskytli odborné poradenstvo.

K Svetovému dňu HIV/AIDS sme zrealizovali v spolupráci s peer klubom pri CVČ Spišská Nová Ves, Mestom Spišská Nová Ves a strednými školami rôzne aktivity počas 9. ročníka 2 - dňového workshopu „Mladí ľudia a život“, ktorý bol určený pre 120 študentov stredných škôl. Workshop organizovali a odborne viedli 20 organizovaní peer aktivisti v peer klube. Priebeh workshopu bol rozdelený do odbornej (10 rôznych tém zo života mladých ľudí), športovej (basketbalový turnaj pre chlapcov a dievčatá) a kultúrno - spoločenskej časti (sviečkový pochod, koncert, spoločenský večer a prezentácia divadelných scénok všetkých zúčastnených skupín).

Na RÚVZ Spišská Nová Ves bol zhotovený panel k problematike HIV/AIDS a v rámci workshopu bolo poskytnuté interviu pre mestskú TV Redutu.

Úloha č. 9.6

PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH RÓMSKYCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 - 2015

Úloha sa plní v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizuje náš RÚVZ od marca 2007 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

Od mesiaca apríl 2011 sa pokračuje v realizácii programu pre rómske komunity v okrese Spišská Nová Ves. Komunitné asistentky realizujú aktivity v oblasti podpory zdravia zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia v oblasti povinného očkovania, zdravotného poistenia ako aj zvýšenia návštev u všeobecného lekára, stomatóloga, detského lekára, gynekológa a iných odborných lekárov za účelom prevencie a liečby. V školách vykonávajú pre rómske deti a mládež prednášky a besedy obsahovo zamerané na zdravý životný štýl s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, vhodnú pohybovú aktivitu. Zvýšenú pozornosť venujú témam výchova k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, primárna prevencia fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí ako aj infekcie HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných ochorení. U menších detí sa vykonáva výchova k starostlivosti o ľudské telo a chrup a v prípade potreby aj odvrátenie.

V rómskych osadách sú aktivity zamerané na prednáškovú činnosť v Komunitných centrách so zameraním na rôzne témy – životospráva, hygiena bývania, uskladňovanie potravín, najčastejšie ochorenia u detí a dospelých, prevencia infekčných ochorení, očkovanie, likvidácia komunálneho odpadu a udržiavanie čistoty a poriadku v okolí obydli a zdrojov pitnej vody.

V tejto súvislosti komunitné asistentky spolupracujú so starostami Obecných úradov, riaditeľmi základných a osobitných škôl ako aj detskými lekármi, všeobecnými lekármi pre dospelých a odbornými lekármi.

Počas roka 2011 pracovali komunitné pracovníčky zdravotnej výchovy v 12 obciach a lokalitách s koncentráciou rómskeho obyvateľstva (Rudňany, Markušovce, Richnava, Poráč, Spišské Tomášovce, Letanovce, Bystrany, Hrabušice, Spišská Nová Ves – Vilčurňa, Žehra – Dobrá Vôľa, Spišská Nová Ves – Podskala Hájik a Smižany), kde vykonali viac ako 60 prednášok v školách a Komunitných centrách pre deti, školskú mládež a dospelú populáciu. V uvedených obciach bolo monitorované aj hodnotenie efektivity komunitných asistentiek zdravotnej výchovy formou indikátorov komunikácie a indikátorov zdravotného uvedomenia.

Pracovníčky navštívili viac ako 180 rodín za účelom šírenia osvetu v súvislosti s povinným očkovaním a preventívnymi lekáorskými prehliadkami. V školách a rodinách vykonávali odvšivovanie detí s použitím sprayov zn. Difusil a Hedrin, zakúpených z prostriedkov RÚVZ Spišská Nová Ves a určených na program. Deťom a rodičom poskytli zároveň poradenstvo v prevencii a liečbe tohto infekčného ochorenia. Sociálne slabším rodinám poskytovali aj základné hygienické pomôcky z finančných zdrojov určených na program. Celkom uskutočnili počas obdobia apríl – december 2011 viac ako 170 metodických návštev na školách, obecných úradoch a zdravotníckych ambulanciách.

Úloha č. 9.7

„QUIT AND WIN“

„VYZVI SRDCE K POHYBU“

Tento nepárny kalendárny rok 2011 bola realizovaná úloha „Vyzvi srdce k pohybu“. Súťaž bola realizovaná formou kampane na regionálnej a celoštátnej úrovni v mesiacoch marec – máj 2011. Kampaň so zameraním na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie bola spropagovaná prostredníctvom regionálnych médií, našej webovej stránky, panelu na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi ako aj distribúciou účastníckych listov formou osobných návštev a konzultácií na mestských základných a stredných školách, vybraných organizáciách a firmách v meste Spišská Nová Ves v celkovom počte 35. Pre záujemcov bolo distribuovaných viac ako 100 účastníckych listov vrátane klientov Poradne zdravia na RÚVZ a v teréne ako aj Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity. K téme „Pohyb a zdravie“ v súvislosti s kampaňou bol zrealizovaný odborný seminár pre zamestnancov nášho RÚVZ. Na oddelenie Podpory zdravia bolo doručených celkom 18 účastníckych listov. Ostatní záujemci zasielali prihlášky priamo gestorovi kampane RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Úloha č. 9.8

NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Realizácia Národného programu prevencie obezity spočívala v rôznych zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu a pohybovú aktivitu. V rámci činnosti Poradne zdravia, Poradne zdravej výživy a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity (úloha č. 9.9 CINDI program SR) boli tieto aktivity zamerané pre jednotlivých klientov, ktorým boli zrealizované rôzne merania a vyšetrenia a poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, pitný režim a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká s ňou spojené.

Činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sme opakovane propagovali prostredníctvom regionálnych médií. Nadviazali sme spoluprácu s odbornými lekármi z odboru interná medicína a funkčná diagnostika, s ktorými sme konzultovali pri výskyte rizikových biochemických a antropometrických hodnôt možnosť ďalších vyšetrení mimo Poradne zdravia a nasadenie farmakologickej liečby.

V rámci HBSC štúdie, súčasťou ktorej boli okrem rozsiahleho dotazníka aj antropometrické merania, merania krvného tlaku a skladby tela ako aj jednoduchý záťažový Ruffierov test telesnej zdatnosti, sme pre všetkých 408 respondentov – žiakov 9. ročníkov základných škôl zrealizovali po skupinkách prednášky a besedy so zameraním na zdravú výživu, vhodný pitný režim a pravidelnú, dostatočne intenzívnu a časovo odporúčanú pohybovú aktivitu v prevencii nadváhy a obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických chorôb.

V rámci zdravotno-výchovných aktivít boli zrealizované v roku 2011 pre 6 skupín seniorov skupinové diskusie o význame pohybu a zdravej výživy v prevencii nadváhy a obezity.

V nadväznosti na pilotnú štúdiu „Vybrané ukazovatele zdravia a testovanie telesnej zdatnosti športujúcej a nešportujúcej mládeže stredných škôl“, v rámci ktorej sme uskutočnili v roku 2009 zber dát o životospráve u 85 študentov formou dotazníka ako aj merania antropometrických ukazovateľov, krvného tlaku, zloženia tela a vyšetovanie biochemických ukazovateľov z kapilárnej krvi, sme rozšírili databázu respondentov – študentov stredných škôl o ďalších športovcov a nešportovcov. Chlapcom a dievčatám sme realizovali aj testovanie telesnej zdatnosti formou záťažového ergometrického vyšetrenia a vyšetrenie spirometrických parametrov. Pri individuálnych konzultáciách bol kladený dôraz na racionálnu výživu, pravidelný pitný režim vrátane vhodnosti nápojov ako aj pohybovú aktivitu podľa FIT skóre v súvislosti s udrжанím si správnej hmotnosti, zdatnosti a výkonnosti. Výsledky štúdie sme prezentovali v roku 2011 na viacerých odborných podujatiach - seminári pre VŠ pracovníkov v Košiciach, na stretnutí pracovnej skupiny „Prevencia aterosklerózy v detskom a dospelom veku“ v Banskej Bystrici a na vedeckej konferencii odboru Hygieny detí a mládeže v Dunajskej Strede.

Vo firme Embraco sme pre zamestnancov uskutočnili už druhý rok „Deň zdravia“, počas ktorého sme viedli odborný seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a prevencia“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy ako preventabilných faktorov civilizačných chorôb. V prezentáciách boli názorne demonštrované aj možné ochorenia vrátane nadváhy, obezity, hypertenzie, hypercholesterolémie a diabetu, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávou – pohybovou inaktivitou, kalorickou a nevhodne zloženou stravou s nedostatkom vitamínov, minerálov a vlákniny ako aj fajčením a nadmernou konzumáciou alkoholu. Počas „Dňa zdravia“ sme pre 16 záujemcov vykonali aj skrínigové merania celkového a ochranného cholesterolu, glykémie, triglyceridov, krvného tlaku, obsahu tuku v tele a základných antropometrických ukazovateľov vrátane výpočtu BMI a WHR indexov. Všetkým sme poskytli odborné konzultácie a poradenstvo.

Úloha č. 9.9

CINDI program SR

Túto úlohu plníme v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia a poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI a WHR indexov), meranie krvného tlaku a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia krvných parametrov prístrojmi Reflotron a Accutrend. Podľa indikácii realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a HbCO v krvi), váhomerom a tukomerom OMRON (obsahu celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny, percento aktívnej hmoty,

obsah vody v organizme, bazálny metabolizmus), ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa telesnej zdatnosti a aeróbnej kapacity).

Údaje v základnej poradni spracovávame v Teste zdravého srdca. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne ochorenia, metabolické a onkologické ochorenia, nadváhu, obezitu a nefarmakologické ovplyvnenie krvného tlaku.

Za obdobie od 1.1. – 31.12.2011 navštívilo základnú poradňu zdravia celkom 400 klientov, z toho 270 žien a 130 mužov. Prvé vyšetrenie absolvovalo 271 klientov, z toho 185 žien a 86 mužov a kontrolne vyšetrených bolo celkom 129 klientov, z toho 86 žien a 43 mužov.

Merania a konzultácie vykonávame podľa dohody aj v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Svetového dňa srdca, kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť.

V rámci týchto výjazdov sme vyšetřili spolu 341 záujemcov, z toho 15 pedagógov zo Strednej priemyselnej školy strojníckej, 19 pedagógov zo Strednej ekonomickej školy, 10 pedagógov z Cirkevného Gymnázia, 31 zamestnancov z Okresného riaditeľstva policajného zboru, 27 klientov v lekárni MAX ,16 pracovníkov firmy Embraco, 30 z Obvodného úradu, 21 z Mestského úradu, 22 z Hotelovej akadémie a 150 klientov v rámci kampane MOST a Svetového dňa srdca.

Vyšetrenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity na základe odporúčaní zo základnej poradne zdravia absolvovalo v roku 438 záujemcov, z toho 218 žien a 220 mužov. Do tejto početnej skupiny boli zaradení aj žiaci 9. ročníkov mestských základných škôl v celkovom počte 408, ktorí okrem rozsiahleho dotazníka v rámci HBSC štúdie absolvovali aj antropometrické merania, merania krvného tlaku a zloženia tela ako aj Ruffierov záťažový test. Ostatným klientom bol vykonaný ergometrický záťažový test.

413 klientov bolo vyšetrených a otestovaných prvý krát a 25 absolvovalo kontrolné vyšetrenie. Všetkým boli realizované záťažové testy telesnej zdatnosti s následným počítačovým spracovaním výsledkov meraní a poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity. U žiakov základných škôl sme sa zamerali aj na zdravú výživu a pitný režim.

Poradňu zdravej výživy navštívilo v sledovanom období celkom 143 klientov, z toho 83 žien a 60 mužov. 112 z nich bolo v Poradni prvý krát, 31 klientov využilo tieto služby opakovane.

V rámci plnenia úlohy č.3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie sme s 80 klientmi, ktorí absolvovali vyšetrenia v Poradni zdravia, vyplnili formou riadeného rozhovoru výživové dotazníky. K dotazníkom sme priradili do tabuliek hodnoty biochemických a antropometrických meraní, hodnoty krvného tlaku a obsahu tuku u vyšetřovaných osôb a odoslali na ďalšie spracovanie na oddelenie Hygieny výživy a predmetov bežného užívania.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v roku 2011 individuálne konzultácie pre 85 záujemcov, z toho 31 mužom a 54 ženám. Všetkým sme vykonali vstupné vyšetrenia Smokerlyzerom a Spirometrom a odporúčali najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti. 14 klientov využilo poradenstvo a merania opakovane.

Úloha č. 9.10

ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ MIMORIADNA ÚLOHA: HBSC ŠTÚDIA

Pre žiakov materských, základných a stredných škôl bolo v roku 2011 v súlade s projektom „Školy podporujúce zdravie“ ako aj témami súvisiacimi so zdravým detí a mládeže v školskom prostredí vykonaných viac ako 100 besied a prednášok. Témy boli zamerané na zdravú výživu a pitný režim, stomatohygienu, prevenciu nikotinizmu, alkoholizmu a drogových závislostí, prevenciu nadváhy a obezity, pohybovú aktivitu, duševné zdravie, zvládanie stresu ako aj partnerstvo a rodičovstvo.

Pre žiakov 5. ročníkov základných škôl sme v roku 2011 pokračovali v realizácii intervenčných aktivít pod názvom „PoZdraVy – pohyb, zdravie a výživa“ formou práce so skupinami detí v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, obezity, srdcovo-cievnych chorôb a metabolických chorôb, fajčenia, alkoholu a závislostí. V roku 2011 boli tieto aktivity vykonané celkom pre 3 mestské a 2 vidiecke základné školy, na ktorých sa zúčastnilo viac ako 250 detí.

V roku 2011 sme v rámci mimoriadnej úlohy – HBSC štúdie zmonitorovali s použitím štandardizovaného anonymného dotazníka zdravie v súvislosti so správaním u 408 žiakov z 9. ročníkov základných škôl zo spišskej Novej Vsi, ktorí absolvovali aj antropometrické merania, meranie krvného tlaku a obsahu tuku a Ruffierov test telesnej zdatnosti v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Pre týchto žiakov sme vykonali v rámci návštevy RÚVZ prednášky, besedy a konzultácie s dôrazom na pohybovú aktivitu, zdravú výživu, prevenciu fajčenia a alkoholizmu, duševné zdravie, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, vzťahy v rodinnom a školskom prostredí ako aj aktívne využívanie voľného času. Dotazníky boli počítačovo spracované v druhom polroku a podrobné analýzy HBSC štúdie budú vykonané v roku 2012. Výsledky štúdie budú využité v rámci intervenčných aktivít pre deti a mládež ako aj prezentované na rôznych odborných podujatiach.

V rámci plnenia mimoriadnej úlohy BECEP (bezpečnosť cestnej premávky), ktorej gestorom je ÚVZ SR Bratislava, boli zrealizované v spolupráci s Dopravným ihriskom a Mestským úradom v Spišskej Novej Vsi pre deti materských a základných škôl z 1. stupňa aktivity, počas ktorých boli deťom premietnuté DVD a CD filmy týkajúce sa bezpečnosti cestnej premávky, prevencie úrazov a zásad poskytovania prvej pomoci pri dopravných nehodách. Deti mali zároveň možnosť preveriť si získané vedomosti z dopravnej výchovy v rámci Dopravného ihriska s použitím bicyklov a kolobežiek na cestičkách. Súčasne deťom a žiakom škôl bol daný k dispozícii aj osvetový materiál na témy : Alkohol zabíja!, Vidíš ma?, BECEP radí cyklistom, korčuliarom a chodcom. Týchto akcií sa zúčastnilo 7 tried z MŠ v počte 120 detí a 13 tried zo ZŠ v počte 267 detí.

10. KONTROLA TABAKU

Úloha č. 10.1

PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 20012

Úloha sa bude plniť v roku 2012, kedy bude prebiehať celonárodná kampaň spojená so súťažou „Quit and win“ – „Prestaň a vyhraj“. Súťaž bude spropagovaná prostredníctvom regionálnych médií a webovej stránky pre širokú verejnosť ako aj pre záujemcov o odvykanie od fajčenia počas vyšetrení a konzultácií v Poradni zdravia a v Poradni pre odvykanie od fajčenia.

Úloha č. 10.2

ŠKOLENIE PRACOVNÍKOV RÚVZ V OBLASTI PREVENČIE FAJČENIA

Úloha je plnená na centrálnej úrovni. Riešiteľom je ÚVZ SR Bratislava, Slovenská zdravotnícka univerzita a Slovenská lekárska spoločnosť.

Úloha č. 10.3

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 - 2014

Úloha je plnená na centrálnej úrovni. Riešiteľom sú ÚVZ SR Bratislava a ministerstvá.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Za hodnotené obdobie boli realizované aktivity na zlepšenie zdravotných ukazovateľov obyvateľstva a na predchádzanie ochoreniam súvisiacich s pitnou vodou a vodou na kúpanie. Mimoriadna pozornosť bola venovaná výkonu ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľstva okresu Stará Ľubovňa pitnou vodou. Kvalita vody pre hromadné zásobovanie obyvateľstva z verejných vodovodov bola monitorovaná podľa stanoveného rozsahu a frekvencií laboratórnych rozborov v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zák. č. 355/2007 Z. z.) a NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení NV SR č. 496/2010 Z. z..

Údaje o kvalite pitnej vody sa a priebežne zadávali do Informačného systému o pitnej vode.

V súvislosti s pitnou vodou u individuálneho zásobovania boli realizované aktivity pri príležitosti Svetového dňa vody (odborné poradenstvo v oblasti otázok zdravotnej bezpečnosti pitnej vody z individuálnych zdrojov pitnej vody, úprava pitnej vody, ochrana vodných zdrojov, zdravotné riziká z pitnej vody, význam vody pre zdravie človeka a pod.). Akcia sa stretla s veľkým ohlasom verejnosti, ktorá prejavila záujem o problematiku pitnej vody.

V rámci ŠZD bola veľká pozornosť venovaná aj vode na kúpanie v bazénoch s celoročnou prevádzkou a pripravenosti letného Termálneho kúpaliska Izabela vo Vyšných Ružbachoch na LTS 2011. Kvalita vody na kúpanie sa pravidelne kontrolovala na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na základe požiadaviek prevádzkovateľov bazénov. Aktuálne údaje o kvalite vody na kúpanie sú evidované v IS o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie.

V súvislosti s pitnou vodou a vodou na kúpanie neboli za hodnotené obdobie zaznamenané žiadne hromadné ochorenia.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Hlavným cieľom úlohy bolo spracovať prehľad používaných spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov dezinfekcie (ďalej len VPD), získať prehľad o počte verejných vodovodoch bez dezinfekcie vody vrátane počtu zásobovaných obyvateľov a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody na základe výsledkov monitoringu RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody.

Úprava pitnej vody dezinfekčnými prostriedkami na báze chlóru (chlórnan sodný, plynný chlór) bola zabezpečená vo všetkých verejných vodovodoch v okrese Stará Ľubovňa. Na dezinfekciu pitných vôd sú používané chlórrovacie dávkovacie čerpadlá Advance, DK-11 a typu ProMinent.

Za základe pokynov ÚVZ SR Bratislava zn. OHŽP-4611/2011 zo dňa 27.6.2011 bol v 2. polroku 2011 spracovaný tabuľkový prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie pitnej vody na báze chlóru a prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze chlóru). Tabuľkové prehľady boli v požadovaných termínoch zaslané na ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ so sídlom v Prešove za účelom spracovania údajov za Prešovský kraj (tabuľka č. 2). Na RÚVZ bol zaslaný na pripomienkovanie aj

predbežný návrh tabuľky s prehľadom dezinfekcie pitnej vody pre verejné vodovody, zásobujúce menej ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze chlóru).

Ako zo spracovaných tabuľkových prehľadov vyplýva, za obdobie posledných 10 rokov (2000 – 2010) a pred hodnoteným obdobím sa v okrese Stará Ľubovňa nenachádzal verejný vodovod bez dezinfekcie pitnej vody prostriedkami na báze chlóru.

Na základe výsledkov prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody (PVPS a. s. Poprad) za obdobie posledných 5 rokov (2005 – 2010) vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov (skupinový vodovod Stará Ľubovňa) neboli zaznamenané problémy s vedľajšími produktami dezinfekcie vody na báze chlóru. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci monitoringu kvality pitnej vody nesledoval VPD (laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade nevyšetrujú VPD pitnej vody).

Prípadné vynechanie dezinfekcie pitnej vody sa bude týkať len u vodovodov, ktorých zdrojom je voda podzemná, zdravotne bezpečná, ktorá dlhodobo vykazuje stálu kvalitu. Z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva dezinfekciu nebude možné vynechať u skupinového vodovodu Stará Ľubovňa, ktorého zdrojom vody je vodárenský povrchový tok Jakubianka (úpravňa vody Jakubany) a skupinového vodovodu Lomnička - Podolínec, ktorého vodným zdrojom je vodárenský povrchový tok Lomnický potok (úpravňa vody Lomnička).

Prehľad pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou vody na báze chlóru), ktoré by mohli byť vytipované pre sledovanie VPD prípadne na dodávanie pitnej vody bez dezinfekcie na báze chlóru bude spracovaný v 1. polroku 2012.

Pri posudzovaní možnosti vynechania dezinfekcie vody bude nevyhnutná úzka spolupráca s prevádzkovateľmi verejných vodovodov.

Súčasťou úlohy bude aj zhodnotenie výskytu infekčných ochorení prenosných pitnou vodou.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Kvalita vody na kúpanie v krytých bazénoch s celoročnou prevádzkou a na Termálnom kúpalisku Izabela vo Vyšných Ružbachoch so sezónnou prevádzkou bola kontrolovaná RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na základe požiadaviek prevádzkovateľov podľa vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

Aktuálne údaje o kvalite vody na kúpanie, pripravenosť kúpaliska na LTS 2011, vyhodnotenie LTS 2011 a priebežne aktualizovanie údajov počas LTS 2011 bolo zabezpečené v týždenných intervaloch (pred víkendom) prostredníctvom IS o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie. Informácie o stave kúpalísk a kvalite vody na kúpanie pre verejnosť sú prístupné aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Prípadné problémy s používaním IS boli priebežne konzultované s ÚVZ SR.

V roku 2011 bolo z 8 umelých bazénov vyšetrených 36 vzoriek vôd v 510 fyzikálno – chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľoch. Medzné hodnoty (ďalej len MH) podľa platnej legislatívy boli prekročené v 18 vzorkách (50 %) v 29 ukazovateľoch. Z hľadiska hygienického je významné, že ani v jednej vyšetrenej vzorke vody neboli prekročené medzné hodnoty mikrobiologických a biologických ukazovateľov.

V bazénoch TK Vyšné Ružbachy s vodnými atrakciami boli vyšetrené 2 vzorky vody v ukazovateli Legionella species s negatívnym nálezom.

Hygienická a epidemiologická situácia v sledovaných bazénoch v roku 2011 bola vyhovujúca.

V súvislosti s kúpaním návštevníkov v bazénoch nebol zaznamenaný žiadny hromadný výskyt ochorení.

Podrobné zhodnotenie kvality vody na kúpanie bude zdokumentované vo výročnej správe prostredníctvom IS.

1.10 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

RÚVZ nebol zapojený účasťou v pracovnej skupine ÚVZ SR Bratislava pre hodnotenie dopadov na verejné zdravie (ďalej len HIA) v súvislosti s prípravou vyhlášky MZ SR, ktorou sa upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

S problematikou hodnotenia dopadov na zdravie bol RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni oboznámený na pracovnej porade vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR, ktorá sa konala v dňoch 11. a 12. mája 2011 v Dudinciach – aktualizácia „Usmernenie k postupu pri uplatňovaní pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva pri hodnotení dopadov na verejné zdravie“. V rámci aktualizácie usmernenia bolo navrhované vypustiť časť II bod (4) – Povinné hodnotenie dopadov na verejné zdravie u činností, ktoré podliehajú posudzovaniu bez ohľadu na prahovú hodnotu.

Vo februári 2011 bol z ÚVZ SR na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zaslaný validovaný pre-skríningový nástroj a validačný protokol k pre-skríningovému nástroju pre HIA, ktorý je možné využiť pri tvorbe vlastných pre-skríningových nástrojov pri riešení konkrétnych prípadov HIA.

Na základe vyžiadania bol v mesiaci november 2011 zaslaný na ÚVZ SR prehľad o aktivitách HIA za rok 2011.

Za hodnotené obdobie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni pri posudkovej činnosti nepožadoval predloženie hodnotenia dopadov na verejné zdravie.

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bude v roku 2012 zapojený účasťou na odborných seminároch poriadaných pre zamestnancov verejného zdravotníctva v rámci vzdelávacieho modulu HIA.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Oddelenie PPL v roku 2011 dozorovalo 581 subjektov, kde bolo vykonaných 428 kontrol v rámci ŠZD.

Formou 136 kontrolných listov bolo overené poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci.

V dvoch prípadoch (Slovenská sporiteľňa, a. s., Bratislava Obchodné miesto Podolíneč a DÔVERA zdravotná poisťovňa, a. s., Bratislava, pobočka Stará Ľubovňa) boli uložené pokuty za iný správny delikt podľa § 57 zákona č. 355/2007 Z. z. vo výške 700,- € ktoré boli aj uhradené.

Posudzovali sme 57 chránených pracovísk.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zamestnanci oddelenia v sledovanom období v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali kontroly v 21 podnikoch zamerané na rizikové práce.

V 24 /v r. 2010 – 29/ podnikoch evidujeme 347 /v r. 2010 – 316/ pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom. Zvýšenie počtu exponovaných pracovníkov bolo v dôsledku vykonaných objektivizácií a hodnotení rizík v novoootvorenej prevádzke výroby betónových výrobkov v PREFE Orlov, s.r.o. v Orlove a v prevádzke Kovovýroby fi SOFER, s.r.o. v Starej Ľubovni. Na základe návrhu PZS boli rizikové profesie v Roľníckom družstve v Plavnici preradenie rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni z 3. kategórie do 2. kategórie rizika.

Výkon ŠZD bol zameraný na dodržiavanie zásad bezpečnej práce, zmeny vo výrobnom procese v súvislosti s pracovným prostredím, pridelenie a používanie osobných ochranných prostriedkov a zabezpečovanie preventívnych lekárskeho prehliadok. Zvýšil sa počet väčších a stredných firiem, resp. právnických a fyzických subjektov, ktoré majú uzatvorenú zmluvu s PZS.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli kontroly zamerané na skladovanie, evidenciu a manipuláciu s chemickými látkami na ochranu rastlín, ako i s nebezpečnými, jedovatými a veľmi jedovatými chemickými látkami a prípravkami. Celkovo bolo vykonaných 7 kontrol v poľnohospodárskych podnikoch a 29 kontrol vo výrobných podnikoch.

Pri uvádzaní nových pracovných priestorov do prevádzky vyžadujeme zároveň i predloženie prevádzkového poriadku. Posúdených bolo 21 prevádzkových poriadkov.

V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 71 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s jedmi, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

V priebehu sledovaného obdobia neboli hlásené priemyslové otravy, ani podozrenia na choroby z povolania v súvislosti s prácou s jedmi. Neboli hlásené žiadne havarijné situácie.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Rizikové profesie lekár a zdravotná sestra na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici, n.o. s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3 sú vyhlásené od r. 2006. Oproti posudzovanému stavu nenastali podstatné zmeny. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracujú tu dvaja lekári a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP – ochranný odev, obuv, rúško a jednorázové rukavice. Pravidelne sa podrobujú preventívnym lekárskeho prehliadkam.

Buková a dubová drevná hmota sa používa v minimálnom rozsahu pri výrobe nábytku v stolárskych dielnach, hlavne ako spojovacie časti.

Pre fi Ronar, s. r.o. Košice bolo vydané rozhodnutie na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v objekte ČOV v Starej Ľubovni (vyhnívacia nádrž SO 09 a uskladňovacia nádrž SO 13) a zároveň bol schválený prevádzkový poriadok pre činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Úloha sa realizuje priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Doposiaľ nebola prehodnocovaná psychická pracovná záťaž. Žiadne práce v okrese Stará Ľubovňa nie sú zaradené do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej záťaže.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Pracovníci v sledovanom období neprešetrovali žiadne podozrenie na profesionálne ochorenie z DNJZ.

Vedúci oddelenia sa zúčastňoval RKD v Košiciach zvolávanej v mesačnej frekvencii.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni doposiaľ neprešetrovali žiadne podozrenie na chorobu z povolania s osobitným zameraním na ochorenie chrbtice z profesionálnych príčin.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Počas sledovaného obdobia problematika bola súčasťou kontrol v rámci ŠZD. Zároveň boli získavané údaje pomocou 130 dotazníkov informovanosti zamestnancov.

Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné hygienické nedostatky.

Pri práci so zobrazovacími jednotkami vo fi Panasonic Electronic Devices Slovakia, s.r.o., prevádzka v Starej Ľubovni súčasťou preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci je i vyšetrenie zraku. Pri zistení poškodenia resp. zníženia ostrosti, zamestnanci majú nárok na korekčné pomôcky.

Nadalej budeme pokračovať vo vykonávaní previerok na jednotlivých pracoviskách firiem, kde pracovníci vykonávajú práce so zobrazovacími jednotkami viac ako polovicu pracovnej doby.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Od roku 2007 oddelenie PPL v spolupráci s oddelením podpory zdravia, PCZ realizuje regionálny projekt „Zdravé pracovisko“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2011 boli zaslané pre pracovníkov firmy MKEM v Starej Ľubovni propagačné materiály, kde sme upriamili ich pozornosť na bezpečnosť zdravia pri práci. Zamestnanci oddelenia v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia podpory zdravia, PCZ vykonali merania základných biochemických parametrov (glukóza, cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy), antropometrické ukazovatele (výška, váha, pás, boky, % telesného tuku, štandardné meranie TK a poskytnuté odborné poradenstvo).

Pri kontrole pracovného prostredia vo fi MKEM s.r.o. neboli zistené závažné hygienické nedostatky. Zamestnanci majú k dispozícii maséra a cvičiteľa na cvičenie s loptou.

Pri príležitosti Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol realizovaný dňa 29.10.2011 Deň otvorených dverí na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni, kde odborní zamestnanci oddelenia PPL poskytovali odbornej a laickej verejnosti konzultácie. O plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Európsky týždeň Bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol propagovaný aj nástenkou vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Od roku 2007 Oddelenie podpory zdravia zahájilo realizáciu regionálneho projektu „Zdravé pracovisko“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2011 sme vypracovali a zaslali vlastnú edíciu „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“ pre pracovníkov firmy MKEM v Starej Ľubovni, kde sme upriamili ich pozornosť na bezpečnosť zdravia pri práci. Pre pracovníkov projekt realizujúcej prevádzky MKEM sme zaslali aj vlastné edície v súvislosti so *Svetovým dňom zriedkavých ochorení*, *Svetovým dňom vody*, *Svetovým dňom zdravia*, *Medzinárodným dňom bez fajčenia*, *Svetovým dňom AIDS* a vyzvali sme ich aj do účasti na celoslovenskej kampani „Vyzvi srdce k pohybu 2011“. V súvislosti s „Európskym týždňom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“ sme pre zamestnancov firmy MKEM v Starej Ľubovni v tejto súvislosti distribuovali vlastnú edíciu a uskutočnili vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia, ktorej služby využilo 8 pracovníkov. V tejto súvislosti bola spracovaná aj vlastná edícia „Oznam o činnosti výjazdovej poradne zdravia“ a „Vyhodnotenie činnosti výjazdovej poradne zdravia vo firme MKEM za rok 2010“, ktoré boli distribuované pre potreby zamestnávateľa.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Vedúci oddelenia PPL zúčastnil sa dňa 30. júna 2011 na RÚVZ v Banskej Bystrici celoslovenského seminára, ktorého cieľom bolo dosiahnuť jednotný postup orgánov verejného zdravotníctva pri kontrole uplatňovania chemickej legislatívy. V zmysle prijatých záverov bol vykonaný prieskum u následných užívateľov a vyplnený dotazník v rámci projektu REACH-ENFORCE 2 u jedného formulátora zmesí.

Dotazník bol dňa 13.12.2011 zaslaný elektronickou poštou na ÚVZ SR a RÚVZ Banská Bystrica.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha sa plnila počas roka priebežne, prostredníctvom monitoringu a intervencie je vplyv na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelých populácie so zameraním na ľahkú prácu. Vyplňovali sa pripravené dotazníky pre vybrané ciele skupiny. Počas roka bolo takto vyšetrených 80 respondentov – podľa veku a pohlavia /muži, ženy, veková kategória/. u ktorých sme zabezpečili vyplnenie Klinicko – somatometrického dotazníka s jednoduchým jedálnym lístkom, dotazníka o životospráve (Monitoring spotreby vybraných prídavných látok) poskytl vyšetrenia klientovi v Poradni zdravia a zabezpečili vyplnenie záznamového listu pre biochemické vyšetrenie a prostredníctvom zdravotno-výchovných intervencií sme vplývali na zlepšenie stravovacích návykov u týchto vybraných skupín populácie so zameraním sa na ľahkú prácu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha bola realizovaná v pravidelných intervaloch, každý mesiac sa odobrali 2 vzorky kuchynskej soli zo zahraničnej produkcie a zabezpečovalo sa monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu.

Monitoring obsahu jódu pretrváva od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Spolu bolo odobratých 24 vzoriek.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Realizácia úlohy bola zameraná na kontrolu požadovanej dokumentácie u výrobcov a dovozcov detskej kozmetiky, monitoring dodržiavania požiadaviek pri hodnotení bezpečnosti vybraných kozmetických výrobkov a monitoring dodržiavania zákazu testovania kozmetických výrobkov na zvieratách. Povinnosťou každého výrobcu a dovozcu kozmetických výrobkov je uviesť na trh iba bezpečné výrobky. Na zabezpečenie tejto požiadavky sa musia dodržiavať ustanovenia právnych predpisov v tejto oblasti, vyrábať v zmysle správnej výrobných praxe a pre potreby štátneho zdravotného dozoru predložiť na požiadanie dokumentáciu týkajúcu sa najmä hodnotenia bezpečnosti kozmetického výrobku, možných nepriaznivých účinkov na zdravie ľudí a vykonávaných testoch na zvieratách.

Riešenie úlohy bolo ukončené v marci 2011. Odber vzoriek pre RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nebol plánovaný.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Odber vzoriek pre RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nebol plánovaný.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

V období január – október 2011 prebiehala metodická príprava monitoringu – zber údajov a analýzy vzoriek.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín) na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín, pričom boli odobrané 3 vzorky. Do monitoringu boli zapojení respondenti vo vekovej kategórii 19 – 35 rokov a 36 – 54 rokov, muži a ženy, ľahko pracujúci v celkovom počte 80.

V decembri 2011 bola spracovaná záverečná správa a v termíne zaslaná na ÚVZ v Bratislave.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Na plnení tejto úlohy sa oddelenie HDaM pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni podieľalo v období od 26.9.2011 do 4.11.2011. Prieskum sa realizoval v 4 ZŠ (ZŠ Hniezdne, ZŠ Podolíneec, ZŠ Jakubany, ZŠ Komenského, Stará Ľubovňa) a v 3 SŠ (Gymnázium T. Vansovej, Stará Ľubovňa, Obchodná akadémia, Stará Ľubovňa a SOŠ Jarmočná 108, Stará Ľubovňa). V rámci prieskumu sa sledovali vybrané antropometrické ukazovatele detí a mládeže (telesná výška, telesná hmotnosť, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov, obvod ľavého ramena) vo veku od 7 do 18 rokov. V každej zo ZŠ bolo vyšetrených 80 žiakov vo veku od 7 do 14 rokov, z toho 40 chlapcov a 40 dievčat. V každej zo SŠ sa vyšetrilo 64 žiakov vo veku od 15 do 18 rokov, z toho 32 chlapcov a 32 dievčat. Získané údaje a antropometrické ukazovatele sa zaznamenali do záznamových hárkov. V súčasnosti sa údaje z týchto záznamových hárkov vkladajú do masky v programe excel a v termíne do 31.3.2012 budú elektronicky odoslané na ÚVZ SR.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Do realizácie projektu ESPAD 2011 o tabaku, alkohole a drogách u žiakov 9. ročníkov ZŠ a 1. - 4. ročníkov SŠ bola v rámci výberu škôl zaradená v okrese Stará Ľubovňa Stredná odborná škola technická v Starej Ľubovni, kde bol uvedený prieskum realizovaný 7.4.2011 a 8.4.2011.

Dňa 7.4.2011 vyplnilo dotazníky ESPAD 2011 v 2.A triede 18 študentov, na vyučovaní v uvedený deň chýbali 6 študenti. V 2.B triede dotazníky vyplnilo 28 študentov, 1 študent na vyučovaní chýbal. V 4.A triede vyplnilo dotazníky 18 študentov, na vyučovaní chýbali v tejto triede 4 študenti. V 4.B triede vyplnilo dotazníky 17 študentov a v uvedený deň chýbali na vyučovaní 7 študenti.

Dňa 8.4.2011 vyplnilo dotazníky ESPAD 2011 v 1.A triede 22 študentov, na vyučovaní v uvedený deň chýbali 4 študenti. V 3.B triede dotazníky vyplnilo 22 študentov a 5 študentov na vyučovaní chýbalo.

Dotazník ESPAD 2011 vyplnilo v 6 triedach celkovo 125 študentov zo 152 študentov, pričom na vyučovaní chýbalo 27 študentov.

Dotazník o fajčení a Dotazník o alkohole vyplnilo 18 študentov 2.A triedy a 18 študentov 4.B triedy dňa 7.4.2011 a 11 študentov 1.A triedy a 11 študentov 3.B triedy dňa 8.4.2011. Dotazník o fajčení a Dotazník o alkohole vyplnilo celkovo 58 študentov.

V súvislosti s realizáciou prieskumu ESPAD 2011 boli uskutočnené 2 telefonické a 1 osobná konzultácia, zameraná na dohodnutie termínu realizácie prieskumu a zároveň bol odovzdaný list riaditeľke SOŠ technickej v Starej Ľubovni o povolení vstupu pracovníkov RÚVZ (anketárov) do tried pre vykonanie školského prieskumu.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Realizácia uvedeného projektu je v roku 2011 v SR pozastavená a z organizačných dôvodov bude projekt realizovaný v roku 2012.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni. Situácia v oblasti imunizácie je monitorovaná. V priebehu sledovaného obdobia sme nemali hlásené žiadne ochorenie preventabilné očkovaním.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

- 5 prednášok so zameraním na stredoškolskú mládež ako budúcich rodičov na tému: „Efektivita očkovania a vývoj prenosných ochorení v SR a okrese Stará Ľubovňa“;
- uverejnené boli 2 informácie v printových médiách,
- spracované boli 3 letáky a informačný materiál o EIW a význame očkovania pre laickú verejnosť a pre zdravotníckych pracovníkov,
- 3 x bola zhotovená nástenka v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- na odd. epidemiológie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo poskytované poradenstvo v oblasti očkovania, v rámci ktorého bolo poskytnutých celkom 8 konzultácií v súvislosti s očkovaním,
- na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni boli uverejnené 2 informácie (EIW a význam očkovania, aktualizovaný očkovací kalendár),
- v rámci iných aktivít bola zabezpečená distribúcia informačného materiálu (vlastná edícia) – 91 subjektom.

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

K 1. 12. 2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach:

- povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých,
- očkovanie pred cestou do zahraničia,
- odporúčané očkovania,
- očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz,
- očkovanie detí s kontraindikáciami,
- iná problematika spojená s očkovaním.

V mesiaci december 2011 bolo poskytnutých celkom 23 konzultácií (z toho 7 x osobne, 15 x telefonicky a 1 x písomne, e-mail). Konzultácie boli poskytované odborníkom v oblasti zdravotníctva (16 x) a laickej verejnosti (7 x).

Kontrola očkovania bola vykonaná k 31.8.2011 (v zmysle usmernenia ÚVZ SR) v 23 zdravotníckych zariadeniach na území okresu (15 APL pre deti a dorast, 6 APL pre dospelých, novorodenecký úsek detského oddelenia a Nefrodialyzačné centrum v Starej Ľubovni). Celková zaočkovanosť pri povinnom očkovaní dosiahla úroveň 99,2 % (v predchádzajúcej sezóne 99,63%). Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené.

Boli hlásené 2 nežiaduce reakcie po očkovaní (lokálna po podaní PriorixTetra u 15-mesačného dieťaťa a celková po podaní Influvac u 13 ročného dieťaťa). Záverečná správa bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja.

K 30.11.2011 bola na základe požiadavky HH SR vykonaná kontrola zaočkovanosti proti chrípke v chrípkovej sezóne 2011/2012 celkom v 28 ambulantlych zdravotníckych zariadeniach odboru všeobecné lekárstvo. Správa s vyhodnotením bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

PZS sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, v prípade potreby je na základe vzájomnej konzultácie očkujúceho lekára a epidemiológa vypracovaný individuálny plán očkovania.

Široká verejnosť je o aktivitách v oblasti plnenia NIP informovaná prostredníctvom regionálnych médií a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Evidencia a analýza prenosných ochorení sa vykonávala prostredníctvom informačného systému prenosných ochorení (EPIS).

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení (výskyt, prevencia, grafy, mapy a iné) je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť),
- webová stránka RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (týždenná aktualizácia akútnych resp. ochorení, mesačná analýza prenosných ochorení),
- zdravotno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu prenosných ochorení (39 prednášok, 7 informácií v printových médiách, 1 v tv relácii, 6 letákov – vlastná edícia, 2 názorné propagácie, 10 x telefonická poradňa AIDS, 72 x web, 2 x prieskum vedomostí o HIV/AIDS – 105 respondentov).

Iné aktivity zamerané na prevenciu prenosných a hromadne sa vyskytujúcich ochorení :

- zdravotnícke zariadenia na území okresu boli pravidelnými (mesačnými) správami informované o epidemiologickej situácii v okrese Stará Ľubovňa, súčasťou ktorých bola aktuálna epidemiologická situácia vo svete, nové legislatívne predpisy, usmernenia a pod..

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín, dokumentované boli všetky prenosné ochorenia s príslušnými protiepidemickými opatreniami v ohnisku nákazy, kontakty s prenosným ochorením, výsledky laboratórnych vyšetrení, nariadené opatrenia a pod..

V hodnotenom období bol počet spracovaných a do systému vložených:

- 729 prípadov prenosných ochorení,
- 314 spracovaných ohnisk,
- 282 kontaktov s prenosným ochorením chránených očkovaním,
- 75 vydaných rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 468 opatrení uložených na mieste,
- 5 epidémií so 44 ochoreniami: 3 x salmonelóza (4, 6 a 8 prípadov), 1 x vírusová hepatitída typu A (9 prípadov, epidémia Podsadek), 1 x hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu (17 prípadov – Ľubovnianske kúpele).

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania dokumentácie, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber hlásení - 1 x týždenne, analýza NN - 1 x mesačne). Komisia NN v roku 2011 zasadala 1 krát, kde boli analyzované príčiny vzniku NN, výsledky z kontrol ŠZD, zásady dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej

techniky. V rámci okresu bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 26 NN. Zapojili sme sa do projektu PROHIBIT (zameraný na zvýšenie bezpečnosti pacienta), v rámci ktorého bolo vyplnených 7 dotazníkov na vybraných lôžkových oddeleniach Ľubovnianskej nemocnice, n. o..

V rámci ŠZD bolo celkovo odobratých a vyšetrených 620 sterov z prostredia a 616 sterov zo sterilného materiálu. Zo 76 evidovaných sterilizačných prístrojov bolo otestovaných 71 prístrojov, v priebehu roka bolo 5 prístrojov vyradených. Opakované kontroly boli vykonané 29 krát.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

V priebehu roka boli realizované zdravotno-výchovné aktivity pri príležitosti svetových dní pod gestorstvom OPZ, PCZ.

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sa zapojil do realizácie projektu „Výcvik lekárov a stredného zdravotníckeho personálu pracujúceho s marginalizovanými skupinami v prevencii srdcovocievnych ochorení“ pod gestorstvom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. V spolupráci s OPZ, PCZ sme sa podieľali na realizácii zdravotno-výchovných aktivít v rámci tohto projektu.

V priebehu roka 2011 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdov pracovníkov Poradne zdravia na Daňovom úrade v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania.

Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili na Daňovom úrade v Starej Ľubovni 21 klientov. Trinásť klienti Daňového úradu v Starej Ľubovni boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

V roku 2011 sme sa zúčastnili III. Odbornej konferencie „Surveillance chronických chorôb, ktorá sa konala v Trenčíne.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Na území okresu bola situácia priebežne monitorovaná a v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období.

Aktivity vykonané v r. 2011 v súlade s plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky:

- aktualizácia pracovných skupín zasahujúcich v ohnisku nákazy pre prípad pracovnej pohotovosti (október 2011),
- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie pre EPIS, správa na webovej stránke - 104 x),

- prijímanie, spracovávanie a analýza hlásení osôb podozrivých z nákazy alebo podozrivých z ochorenia (5 prípadov SARI – z toho 1x potvrdená chrípka typu A, 12 x odber na chrípku od sentinelových lekárov – negat.),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielané zdravotníckym zariadeniam, ÚSS a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení (výzva na dôslednú realizáciu epidemiologickej a virologickej surveillancie chrípky - hlásenie akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení, vykonávanie odberov biologického materiálu cestou sentinelových lekárov, hlásenie všetkých prípadov ochorení a úmrtí na SARI, výzva na očkovanie proti sezónnej chrípke zaslaná všetkým praktickým lekárom na území okresu a pod.).

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR a harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (laboratórnym vyšetrením bol v 1 vzorke izolovaný Echovírus 7 – odber z 24.8.2011, ostatné vzorky – negat.).

Naďalej sa priebežne monitoruje výskyt akútnych chabých obrn (ACHO), v sledovanom období nebola hlásená žiadna ACHO.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít v školských zariadeniach zameraných na prevenciu AIDS. Prednáškovou činnosťou za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa boja proti AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. - 9. ročníky ZŠ a stredné školy na území okresu.

V priebehu roku 2011 boli realizované nasledovné z-v aktivity:

Činnosť liniek pomoci AIDS.

Linka pomoci AIDS na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bola zriadená v roku 1995. V roku 2011 bolo evidovaných 10 telefonických rozhovorov. Otázky boli zamerané prevažne na podmienky vyšetrenia pred cestou do zahraničia (kto zabezpečuje odber, ako rýchlo je k dispozícii výsledok vyšetrenia, kde sa vykonáva vyšetrenie, poplatky a pod.). V 3 prípadoch boli otázky zamerané na príznaky ochorenia, rizikové správanie, možnosť prenosu nákazy a pod..

Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS:

- prednášky v ZŠ a SŠ na území okresu - 12 (4 x ZŠ – AIDS a význam prevencie, 8 x v SŠ – Pohlavne prenosné choroby / v rámci cyklu prednášok pre SŠ),
- vlastná edícia – 1 x leták k Svetovému dňu AIDS,
- distribúcia letáku 65 subjektom (MŠ, ZŠ, SŠ, lekárne, APL),
- umiestnenie letáku na web stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- názorná propagácia – 2 x v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- prieskum vedomostí u žiakov ZŠ a SŠ (celkom 105 respondentov – 25 ZŠ Jarabina, 80 gymnázium SL).

Ďalšie činnosti v oblasti prevencie HIV/AIDS:

- a) zber epidemiologických údajov: vykonáva sa priebežne, v roku 2011 nebolo hlásené žiadne nosičstvo HIV pozitivity (1 nosič evidovaný od r. 2009),
- b) vyšetovanie anti HIV protilátok: celkom bolo vykonaných 2288 vyšetrení na HIV (z toho 666 u pacientov a 1622 vyšetrení u darcov krvi – laboratórne vyšetrenia vykonáva Ľubovnianska nemocnica, n. o. – HTO),
- c) sledovanie pohlavných ochorení: hlásené 1 ochorenie (A 51.9) u 47 ročného muža.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre aktualizáciu NPPZ pri ÚVZ SR v Bratislave. V tejto súvislosti sme sa dňa 20.6.2011 zúčastnili Pracovného stretnutia k aktualizácii NPPZ na ÚVZ SR v Bratislave. Dňa 30.8.2011 sme spracovali a zaslali na ÚVZ SR v Bratislave pripomienky a návrhy k predloženému návrhu Aktualizácie NPPZ.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

V roku 2011 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti s témou „Týždeň uvedomenia si mozgu“ v marci 2011 sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „*Týždeň mozgu – 14.-20.3.2011*“, ktorú sme následne distribuovali 7 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa a Domovu seniorov v Starej Ľubovni.

V auguste 2011 sme v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska, pobočkou v Starej Ľubovni uskutočnili akciu pod názvom V. Športové hry členov JDS, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie percenta telesného tuku s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie TK sme poskytli 55 klientom, meranie antropometrie využilo 55 klientov. V rámci realizácie projektu boli poskytnuté 2 osobné konzultácie.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sme v roku 2011 dohodli spoluprácu s MŠ v Ľubotíne ohľadom prednášok pre deti na tému Stomatohygiena s názornou ukázkou správneho čistenia zubkov. Pre deti MŠ na ul. Vsetínskej v Starej Ľubovni sme uskutočnili 2 prednášky na tému Stomatohygiena s názornou ukázkou správneho čistenia zubkov a deťom sme poskytli zv materiál zameraný na problematiku správneho čistenia zubkov. V rámci realizácie projektu sme poskytli 1 osobnú konzultáciu.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v roku 2011 podieľalo zaslaním návratky na ÚVZ SR v Bratislave v súvislosti s účasťou na realizácii projektu pre potreby etickej komisie.

V súvislosti s prípravou na realizáciu projektu sme uskutočnili 7 telefonických konzultácií ohľadom zabezpečenia kalibrovaných meradiel s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a zástupcami zdravotníckych potrieb.

Pre RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici boli zaslané požadované údaje ohľadom materiálneho zabezpečenia pre realizáciu projektu, údaje ohľadom nahlásenia riešiteľov za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, zúčtovanie poskytnutej zálohy, možnosti centrifugácie odobratej venózne krvi.

Dňa 3.11.2011 sme sa zúčastnili v Banskej Bystrici na úvodnom seminári k projektu EHES.

V rámci realizácie projektu EHES v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa sme vypracovali vlastnú edíciu s názvom „EHES“, ktorú sme následne uverejnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a do 21 ambulancií praktických lekárov pre dospelých sme zaslali informáciu o realizácii projektu EHES.

V súvislosti s prvým pozvaním klientov na vyšetrenie bolo uskutočnených 22 telefonických konzultácií a distribuované 4 pozývacie listy prvým vyšetreným klientom.

K 15.12.2011 sme vyšetřili 4 klientov, ktorí v rámci výskumnej a prieskumnej činnosti vyplnili dotazník k projektu EHES, boli im uskutočnené merania antropometrie (výška, hmotnosť, obvod pása, percento telesného tuku), odobratá venózna krv, podpísaný klientom „Súhlas dotknutej osoby“ a vyplnený formulár „Záznamy o meraniach“. K 15.12.2011 sme zaslali na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici odpočet vyšetřených klientov projektu EHES.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

V roku 2011 sme pri príležitosti **Svetového dňa rakoviny** - /4.2.2011/ vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 37) a 9 lekárniam v meste Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň rakoviny, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. V súvislosti so svetovým dňom rakoviny sme uskutočnili prednášku v MŠ na Ul. Tatranská v Starej Ľubovni pod názvom „Zdravá životospráva“ a deťom sme distribuovali edukačný materiál.

V súvislosti s **Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení** - /28.2.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 37 MŠ, ZŠ a SŠ a 9 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa. Tento medzinárodný deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch čakárne Poradne zdravia. Pre žiakov ZŠ v Mníšku nad Popradom sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“ a poskytli sme im zdravotno-výchovný materiál k danej problematike.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody** - /22.3.2011/ sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň vody“, ktorý sme následne distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (37 subjektov) a 9 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni bolo zabezpečených 6 prednášok na tému „Voda a hygiena“, spojených s distribúciou zv materiálu k danej problematike.

V rámci **Týždňa mozgu** - /14.-20.3.2011/ sme uskutočnili pre žiakov ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni celkovo 5 prednášok a pre žiakov ZŠ v Šarišskom Jastrabí celkovo 2 prednášky s problematikou fungovania mozgu a potrebe jeho tréovania. V tejto súvislosti boli edukovaným žiakom distribuované zv materiály s uvedenou problematikou.

V rámci **Svetového dňa TBC** - /24.3.2011/ sme pre žiakov ZŠ v Haligovciach uskutočnili prednášku na tému „Zdravá životospráva“, ktorú sme doplnili distribúciou edukačného materiálu a distribúciou vlastnej edície pod názvom „Svetový deň TBC“. Táto vlastná edícia bola distribuovaná aj na všetky MŠ, ZŠ a SŠ (37 subjektov) a 9 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň TBC bol propagovaný formou nástenky v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa zdravia** - /7.4.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“, ktorú sme následne distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ (37 subjektom) a 9 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa. O plánovaných a ponúkaných aktivitách v súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme širokú verejnosť informovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Svetový deň zdravia bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Zároveň sme uskutočnili aktivity spojené s vyšetrením výjazdovou poradňou zdravia pre pedagógov SOŠ sv. Klementa Hofbauera v Podolínci, kde sme 15 klientom poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára (5 klienti). Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Pri príležitosti **Európskeho dňa práv pacientov** - /18.4.2011/ bola spracovaná vlastná edícia zameraná na vyššie uvedenú problematiku. Túto vlastnú edíciu sme distribuovali 9 lekárňam, 19 zubným ambulanciám, 21 ambulanciám praktického lekára, 15 ambulanciám praktického lekára pre deti a dorast. Na vyššie uvedenú problematiku Európskeho dňa práv pacientov sme upriamili pozornosť obyvateľstva názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a tiež na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Európsky imunizačný týždeň (EIW)- /23.-30.4.2011/ V súvislosti s EIW spracovali a zabezpečili pracovníci OPZ,PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície na všetky MŠ, ZŠ, SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 7 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, 8 komunitným centráam v okrese Stará Ľubovňa (celkom 53 zariadení). EIW bol propagovaný formou nástenky, ale aj webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci** - /28.4.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“, ktorú sme distribuovali všetkým SŠ v okrese Stará Ľubovňa a 16 organizáciám a podnikom v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci bol propagovaný aj formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu** - /10.5.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“ , ktorú sme distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Opäť bol svetový deň propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa hypertenzie** - /17.5.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň hypertenzie“ , ktorú sme distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (37 subjektom), 9 lekárniam a 21 ambulanciám praktického lekára pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci stanovišťa zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili meranie tlaku krvi 16 klientom.

Pri príležitosti **Svetového dňa Sclerosis multiplex** - /25.5.2011/ sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň Sclerosis multiplex“ , ktorý sme distribuovali 9 lekárniam a 21 ambulanciám praktického lekára pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň sme propagovali aj formou nástenky a www.stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku** - /31.5.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, ambulanciám praktických lekárov pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa (celkom 21zariadení) a do 9 lekární v meste Stará Ľubovňa. Na ZŠ vo Vyšných Ružbachoch sme uskutočnili 3 prednášky pod názvom „Fajčenie“ , zabezpečili sme distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a meranie CO monitorom 45 študentom, ktorým bolo poskytnuté aj odborné poradenstvo v odvykaní od fajčenia. Svetový deň bez tabaku bol propagovaný na webovej stránke RÚVZ, ale aj formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom bez tabaku** uskutočnil RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dňa 31.5.2011 v spolupráci s Územným spolkom SČK – BJ – SL, pracovisko Stará Ľubovňa, pobočkou VŠZP v Starej Ľubovni a Mestským úradom v Starej Ľubovni aktivitu pod názvom „Vymeň cigaretu za jablko“. Akcia prebiehala dňa 31. mája 2011 v meste Stará Ľubovňa za účasti Družstiev prvej pomoci mladých z Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni. Ich úloha spočívala v oslovovaní okoloidúcich fajčiarov a v ponúknutí jablka výmenou za cigaretu. Okrem jablka mali možnosť oslovení získať aj letáčik s problematikou zameranou na prevenciu fajčenia a informácie o ponúkaných službách na stanovišti zdravia vo vstupných priestoroch Mestského úradu. Mladí zdravotníci pôsobili vo dvojiciach v jednotlivých častiach mesta Stará Ľubovňa – na pešej zóne, v priestoroch nákupného centra LIDL a KAUF LAND, v priestoroch Ľubovnianskej nemocnice, n. o., autobusovej a vlakovej stanice a následne aj na námestí mesta Stará Ľubovňa.

Mladým študentom z Družstva prvej pomoci mladých sa podarilo osloviť na jednotlivých stanovištiach celkom 65 fajčiarov a vyzbierať tak 65 cigariet.

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci sprievodných aktivít k Svetovému dňu bez tabaku poskytovali na stanovišti zdravia vo vstupných priestoroch Mestského úradu v Starej Ľubovni meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor a meranie tlaku krvi. Každému vyšetrenému klientovi bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia, prevencie hypertenzie a následne bol odovzdaný výsledok vyšetrenia a zdravotno-výchovný materiál s uvedenou problematikou.

Krvný tlak si nechalo odmerať 59 klientov a 71 klientov si nechalo odmerať hladinu CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora. V súvislosti s vybavením jablka pre akciu „Vymeň cigaretu za jablko“ sme uskutočnili 1 osobnú a 1 telefonickú konzultáciu a v súvislosti s prípravou aktivít k Svetovému dňu bez tabaku 1 telefonickú konzultáciu.

O realizovaní jednotlivých aktivít bola spracovaná fotodokumentácia a článok pod názvom „Odolali pokušeniu zapáliť si svoju cigaretu“, ktorý bol uverejnený v Ľubovnianskych novinách. Pri príležitosti **Svetového dňa životného prostredia** - /5.6.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu k uvedenému svetovému dňu, ktorý sme distribuovali 50 obecným a mestským úradom v okrese Stará Ľubovňa, 37 MŠ, ZŠ, SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Uvedený svetový deň sme propagovali aj formou nástenky v priestoroch RÚVZ a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom darcov krvi** - /14.6.2011/ sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň darcov krvi“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 9 lekárňam, 21 APL pre dospelých a 15 APL pre deti a dorast v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa hepatitídy** - /28.7.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu k uvedenému svetovému dňu, ktorý sme distribuovali 10 lekárňam, 21 ambulanciám praktických lekárov a 15 ambulanciám lekárov pre deti a dorast v okrese Stará Ľubovňa. Uvedený svetový deň sme propagovali aj formou nástenky v priestoroch čakárne PZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom prevencie samovrážd** - /10.9.2011/ sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň prevencie samovrážd“, ktorý sme zaslali 10 lekárňam a 21 ambulanciám praktických lekárov v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa prvej pomoci** - /10.9.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku prvej pomoci, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekární, ambulanciám praktických lekárov a ambulanciám lekárov pre deti a dorast v okrese Stará Ľubovňa (celkom 83 subjektov). Svetový deň prvej pomoci bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa ústneho zdravia** - /12.9.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku ústneho zdravia, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekární, zubným ambulanciám, ambulanciám praktických lekárov a ambulanciám lekárov pre deti a dorast v okrese Stará Ľubovňa (celkom 101 subjektov). Svetový deň ústneho zdravia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca** - /29.9.2011/ zamestnanci OPZ vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ (www.vzsl.sk), v regionálnej televízii a distribuovaná na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (52 subjektov), 10 lekárňam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých a 15 ambulanciám pre deti a dorast, 44 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Zároveň bola distribuovaná klientom v rámci výjazdovej poradne zdravia 23.9.2010 a širokej verejnosti na stanovišti zdravia 29.9.2011. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so „**Svetovým dňom srdca**“ sme v rámci **kampane MOST** uskutočnili 29.9.2011 aktivity výjazdovou poradňou zdravia na pešej zóne pred Mestským úradom v Starej Ľubovni, kde sme klientom poskytli biochemické vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi a meranie hladiny oxidu uhoľnatého v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor. Klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov

vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na kompletné vyšetrenie do základnej, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Uvedené vyšetrenia na stanovišti zdravia bolo poskytnuté 79 klientom. Z realizácie uvedených aktivít bola spracovaná fotodokumentácia a vyhodnotenie realizovaných aktivít, ktoré bolo zároveň uverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pre Mestský rozhlas v Starej Ľubovni sme poskytli informáciu pre záujemcov z radov občanov o propagáciu činnosti pracovníkov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na Stanovišti zdravia. V rámci spolupráce s MsÚ v Starej Ľubovni sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

V rámci **Svetového dňa potravy** – /16.10.2011/ sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (37 subjektov), 10 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 44 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Na ZŠ v Kamienke sme pre žiakov uskutočnili prednášku, súčasťou ktorej bol aj distribuovaný zv materiál s problematikou uvedeného svetového dňa.

V súvislosti s **Európskym týždňom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci** – /24. - 30.10.2011/ sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali do 10 lekární, 4 stredných škôl, 44 obcí a miest, 14 podnikov a organizácií v okrese Stará Ľubovňa (celkom 72 subjektov). Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol prezentovaný aj formou názornej propagácie vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa bez fajčenia** - /19.11.2011/ sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 36), 11 lekárniam a 21 praktickým lekárom pre dospelých, 42 obciam a 2 mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľudovej škole umenia, Pedagogicko-psychologickej poradni, Ľubovnianskej knižnici, Centru voľnému času, Ľubovnianskemu osvetovému stredisku, pobočke SČK v Starej Ľubovni a dvom firmám realizujúcim projekt Zdravé pracoviská. Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci sprievodných aktivít sme na Stanovišti zdravia na Obvodnom úrade v Starej Ľubovni dňa 16.11.2011 v dopoludňajších hodinách poskytovali jednotlivým klientom meranie CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora (23 klientov), merania tlaku krvi (30 klientov), stanovenie stupňa závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka (12 klientov). Každému vyšetrenému klientovi – fajčiarovi bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia, ostatným klientom poradenstvo v optimalizácii krvného tlaku, bol im odovzdaný zdravotno-výchovný materiál k uvedenej problematike a leták k Medzinárodnému dňu bez fajčenia.

V popoludňajších hodinách sme 16.11.2011 v rámci zriadeného Stanovišťa zdravia vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni poskytli jednotlivým klientom meranie CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora (10 klientov), merania tlaku krvi (11 klientov), stanovenie stupňa závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka (3 klienti). Každému vyšetrenému klientovi – fajčiarovi bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia, ostatným klientom poradenstvo v optimalizácii krvného tlaku, bol im odovzdaný zdravotno-výchovný materiál k uvedenej problematike a leták k Medzinárodnému dňu bez fajčenia.

V súvislosti s Medzinárodným dňom bez fajčenia sme pre žiakov ZŠ Orlov dňa 18.11.2011 uskutočnili celkovo 3 prednášky na tému „Prevencia drogovej závislosti a fajčenia“, 64 žiakom sme poskytli meranie CO monitorom a zabezpečili sme odborné poradenstvo s distribúciou zväčša materiálu zameraného na prevenciu fajčenia a drogovej závislosti. Medzinárodný deň bez fajčenia bol prezentovaný aj formou názornej propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa AIDS** – /1.12.2011/ sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň AIDS“, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekární, ambulanciám praktických lekárov, mestám a obciam v okrese Stará Ľubovňa (celkom 111 subjektov). Svetový deň AIDS bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bol do realizácie 2.etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít zapojený od 1. marca 2009. V roku 2011 v súvislosti s realizáciou 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít pôsobí na pracovnej pozícii komunitný pracovník – koordinátor Bc. Anna Kysel'ová, ktorá vykonávala činnosť na tejto pozícii aj v roku 2010.

Na pozíciu komunitného pracovníka – asistenta bola na 2.etapu realizácie programu v roku 2011 prijatá Čurejová Mária, ktorá vykonávala činnosť na tejto pozícii aj v roku 2010, v mesiaci august 2011 ju nahradila Mižigarová Gabriela, ktorá pôsobila v tejto pozícii v období od 1.8.2011 do 30.12.2011.

Komunitný pracovník – koordinátorka a asistentka nastúpili na realizáciu programu dňa 1.4.2011. V tento deň sa zúčastnili stretnutia s povereným gestorom Oddelenia podpory zdravia, na ktorom boli oboznámení s cieľmi, obsahom a očakávanými výstupmi Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít pre rok 2011 a zároveň podpísali príkaznú zmluvu na realizáciu 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít pre rok 2011.

V prvom augustovom týždni absolvovala Mižigarová Gabriela – KPZV - A 4-dňový adaptačný program na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, počas ktorého jej odborní pracovníci RÚVZ zabezpečili vzdelávacie prednášky *PPZZRK - cieľ, obsah, očakávané výstupy; PPZZRK - odborné zameranie programu, náplň práce komunitných pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy; Osobná hygiena, starostlivosť o vlastné zdravie; Manipulácia s potravinami, hygiena výživy; Reprodukčné a sexuálne zdravie; Prevencia proti šíreniu infekčných ochorení; Prevencia proti šíreniu parazitárnych ochorení; Zdravotná starostlivosť, preventívne prehliadky; Životné prostredie, hygiena bývania; Školenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci; Práca s PC, internetom; Starostlivosť o dieťa; Prevencia úrazov a nehôd; Prevencia drogovej závislosti; Formy a metódy zdravotnej výchovy; PPZZRK- týždenné a mesačné správy*. Celkom bolo pracovníkmi RÚVZ odprednášaných 16 prednášok. K jednotlivým prednáškam boli asistentke distribuované aj zdravotno-výchovné a propagačné materiály.

V priebehu mesiaca apríl 2011 uskutočnili komunitní pracovníci spoločné osobné stretnutia so starostami obcí (Jakubany, Čirč, Ľubotín, Šarišské Jastrabie, Kyjov, Kolačkov, Lomnička), s vedením ZŠ, MŠ a ŠZŠ v týchto obciach, s pracovníkmi komunitných centier (Kolačkov, Podsadek, Šarišské Jastrabie, Kyjov, Ľubotín), s lekármi ambulancií praktických lekárov, s lekármi ambulancií pre deti a dorast, pri ktorých komunitní pracovníci opäť predstavili program, jeho ciele a dohodli spôsob a formy ďalšej spolupráce.

Po úvodných spoločných stretnutiach začali asistenti vykonávať jednotlivé činnosti v teréne samostatne, pričom každému z nich boli pridelené rómske osady – Bc. Kysel'ová (1.4. – 29.7.2011) Stará Ľubovňa - Podsadek, Kyjov, Šarišské Jastrabie, Ľubotín, Čirč od 1.8. – 30.12.2011 rómske osady (Jakubany, Kyjov, Šarišské Jastrabie, Ľubotín, Čirč) a Čurejová Mária (1.4. – 29.7.2011) Stará Ľubovňa - ul. Tovarenská, Jakubany, Kolačkov, Lomnička od 1.8.2011 do 30.12.2011 Mižigárová Gabriela rómske osady Stará Ľubovňa – Podsadek, Stará Ľubovňa – ul. Tovarenská, Kolačkov, Lomnička.

Počas apríla - decembra 2011 v rámci realizácie 2. etapy PPZZRK uskutočnili komunitné pracovníčky celkovo 20 prednášok, ktorými edukovali 287 detí, mládež a dospelých. Zabezpečili 29 besied, ktorými edukovali 587 detí, mládež a dospelých a odpremietali 587 osobám v rámci 29 besied VHS, CD, DVD.

Pri osobných konzultáciách edukovali obyvateľov rómskych osád a v súvislosti s prácou v teréne pracovali formou osobných konzultácií s predstaviteľmi samosprávy, vedením škôl, ako aj s pedagógmi, lekármi a pracovníkmi komunitných centier.

Celkovo v období od apríla do decembra 2011 sme poskytli 2212 osobných konzultácií, ktoré sa dotýkali prevažne opatrení v súvislosti s pedikulózou, svrabom a žltáčkou, prevencie rozmnožovania hlodavcov, zdravej výživy v čase dojčenia, výživy u detí do jedného roka, ako žiť s vysokým TK, liečby hypertenzie, dôležitosti užívania liekov, prevencie infekčného ochorenia, starostlivosti o novorodenca a o choré dieťa, dôležitosti povinného očkovania v detskom veku a preventívnej prehliadky, očkovania proti tetanu, dodržiavania liečebného režimu a pravidelného užívania liekov, dôležitosti návštev v detskej, tehotenskej a diabetologickej poradni, dôležitosti návštevy odborného lekára, ohľadom životosprávy a redukcie hmotnosti, škodlivosti fajčenia, znečisťovania životného prostredia, dezinfekcii izieb po záplavách, vybavenia zdravotných preukazov poistencov, rodného čísla a zdravotnej dokumentácie, vysvetlenia súdneho konania a zvyšovania úrokov, vyplácania prídavkov cez osobitného príjemcu. V uvedenom období zároveň zabezpečili meranie tlaku krvi 4265 klientom. V priebehu roka 2011 zabezpečili KPZV distribúciu zdravotno-výchovných letákov celkovo 693 klientom, pričom išlo o distribúciu letáku pod názvom „Čo robiť pri vysokom krvnom tlaku?“ (64 klientom), „Očkovanie“ (23 klientom), „Ja a môj krvný tlak“ (314 klientom), „Vysoký krvný tlak – Hypertenzia“ (53 klientov), „Výživa ľudí s rizikovými príznakmi KVCH“ (86 klientov), „Prečo a ako prestať fajčiť“ (10 klientov), „Pedikulóza – zavšivenie“ (80 klientom), brožúry „Rozprávky z čistého lesa“ (63 klientom).

V súvislosti s riešením problémov Pedikulózy v jednotlivých osadách bol v roku 2011 distribuovaný 70 osobám pripravok „Hedrín“.

V rámci spolupráce s praktickými lekármi pre deti a dorast a praktickými lekármi pre dospelých a odbornými lekármi absolvovali komunitné pracovníčky celkovo 163 návštev, pri ktorých zabezpečili predstavenie programu, zisťovali stav zaočkovania, kontrolu dochádzky na očkovanie, zabezpečili odovzdanie predvolaní, prípadne opakovaných výziev na očkovanie, na povinnú kontrolu, na preventívnu prehliadku a zabezpečili zber dát v rámci hodnotenia indikátorov Programu podpory zdravia znevýhodnenej rómskej komunity. Absolvovali zároveň 141 návštev na obecnom a mestskom úrade v súvislosti s predstavením programu, realizácie plánovaných aktivít a zberu dát v rámci hodnotenia indikátorov PPZZRK. V rámci spolupráce s vedením jednotlivých škôl uskutočnili 44 návštev, ktoré boli zamerané na predstavenie programu, realizáciu edukačných a zdravotno-výchovných aktivít, zber dát v rámci hodnotenia indikátorov PPZZRK. Počas pôsobenia v osadách spolupracovali s terénnymi sociálnymi pracovníkmi a uskutočnili celkovo 107 návštev, ktoré sa týkali ohlásenia výkonu, realizácie plánovaných aktivít a zberu dát v rámci hodnotenia indikátorov PPZZRK.

Na základe odovzdaných predvolaní 863 osobám na očkovanie, 260 osobám na preventívnu prehliadku, 27 osobám na odber krvi, 250 osobám do detskej poradne sa dostavilo na podnet komunitných pracovníkov na preventívnu prehliadku 207 osôb, na očkovanie 620 osôb, na odber krvi 23 osôb a do detskej poradne 242 osôb. Na podnet KP sa 5 klienti dostavili na liečbu choroby u lekára a u 10 klientov boli vybavené zdravotné preukazy.

Dňa 24. marca 2011 sa KPZV – koordinátorka zúčastnila na pracovnom stretnutí za okrúhlym stolom k realizácii PPZZRK na Slovensku, ktorý realizoval Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v spolupráci so Spoločnosťou komunitných centier v priestoroch Účelového zariadenia Hotel Bôrik v Bratislave. Pri príležitosti Európskeho imunizačného týždňa (23. - 30.4.2011) boli KPZV – koordinátorkou zabezpečené 2 prednášky na tému „Očkovanie v detskom veku“ matkám v osade Čirč a Kyjov. Prednášok sa zúčastnilo celkom 27 žien.

Dňa 19. mája 2011 sa KPZV – koordinátorka zúčastnila na edukačnom stretnutí zdravotných sestier z USA: „Preventívno – zdravotná prednáška pre Rómske ženy a dievčatá v produktívnom veku“ zameranom na zdravie rómskych žien žijúcich v osadách. Organizátorom akcie bola nadácia CBF Domari and Romani Ministry, ktorá pôsobí na Slovensku od roku 2003. Edukačné stretnutie prešlo v obciach Lubotín, Čirč a Kyjov. Prednášok sa zúčastnilo celkom 69 žien a 14 dievčat.

Dňa 3.8.2011 zamestnankyňa OPZ, PCZ uskutočnila na Obecnom úrade v Kolačkove besedu pre rómskych obyvateľov spojenú s premietaním DVD pod názvom Starostlivosť o vlastné zdravie, osobná hygiena.

Dňa 22.9.2011 sa KPZV – koordinátorka zúčastnila s aktívnou účasťou regionálneho stretnutia zameraného na spoluprácu medzi partnermi pôsobiacimi v oblasti sociálnej inklúzie v okrese Stará Ľubovňa, ktoré organizovalo Partnerstvo sociálnej inklúzie okresov Kežmarok a Stará Ľubovňa v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni.

Dňa 20.12. 2011 sa KPZV – koordinátorka zúčastnila na pracovnom stretnutí, ktoré realizoval Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky k realizácii PPZZRK na Slovensku v priestoroch Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni.

Realizácia Hodnotenia indikátorov PPZZRK pred evaluáciou prebiehala v okrese Stará Ľubovňa v priebehu mesiacov apríl – máj 2011 a po evaluácii v mesiaci december 2011 v osadách, v ktorých pôsobia KPZV-A a KPZV-K v rámci svojej terénnej práce: Stará Ľubovňa – Podsadek, Stará Ľubovňa – ul. Továrenská, Kolačkov, Jakubany, Lomnička, Ľubotín, Kyjov, Šarišské Jastrabie, Čirč.

Celkovo bolo KPZV-K pôsobiacou v 5 osadách v priebehu mesiacov apríl – máj 2011 (Stará Ľubovňa – Podsadek, Kyjov, Šarišské Jastrabie, Ľubotín, Čirč) oslovených nezávisle od seba 66 hodnotiteľov (zo 66 odovzdaných formulárov č. 1 bolo vyplnených 63; zo 66 odovzdaných formulárov č. 2 bolo vyplnených 66) a KPZV-A pôsobiacou v 4 osadách (Stará Ľubovňa – ul. Továrenská, Jakubany, Kolačkov, Lomnička,) oslovených nezávisle od seba 54 hodnotiteľov (z 54 odovzdaných formulárov č. 1 bolo vyplnených 53; z 53 odovzdaných formulárov č. 2 bolo vyplnených 53). V rámci realizácie monitoringu v priebehu mesiacov apríl – máj 2011 zabezpečili KPZV – K a KPZV – A celkovo 52 osobných konzultácií a 9 riadených rozhovorov.

V priebehu mesiaca december 2011 celkovo bolo KPZV-K pôsobiacou v 5 osadách (Jakubany, Kyjov, Šarišské Jastrabie, Čirč, Ľubotín) oslovených nezávisle od seba 65 hodnotiteľov (zo 65 odovzdaných formulárov č. 1 bolo vyplnených 64; zo 65 odovzdaných formulárov č. 2 bolo vyplnených 65) a KPZV-A pôsobiacou v 4 osadách (Stará Ľubovňa – Podsadek, Stará Ľubovňa – ul. Továrenská, Kolačkov, Lomnička,) oslovených nezávisle od seba 55 hodnotiteľov (z 55 odovzdaných formulárov č. 1 bolo vyplnených 52; z 55 odovzdaných

formulárov č. 2 bolo vyplnených 50). V rámci realizácie monitoringu v priebehu mesiaca december 2011 zabezpečili KPZV – K a KPZV – A celkovo 51 osobných konzultácií a 9 riadených rozhovorov.

V súvislosti s realizáciou PPZZRK sme v roku 2011 zaslali na ÚVZ SR v Bratislave požadovaný zoznam KPZV pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ich pozíciu, dosiahnuté vzdelanie, zoznam segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít, v ktorých KPZV budú pôsobiť v roku 2011.

Prácu KPZV-K a KPZV-A počas realizácie programu v období apríl – december 2011 možno hodnotiť pozitívne, o čom svedčia uskutočnené aktivity, ale aj pozitívne ohlasy adresované komunitným pracovníkom v teréne. S pozitívnym ohlasom sa stretli najmä u lekárov pre deti a dorast, v zariadeniach pre deti a mládež, ale aj u samotnej znevýhodnenej komunity žijúcej v osadách. Negatívny dopad bol zaznamenaný opäť v súvislosti fluktuáciou KPZV–A pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, odstúpením od príkaznej zmluvy z dôvodu tehotenstva KPZV–A.

Samotná realizácia programu v podmienkach regiónu Stará Ľubovňa v roku 2011 bola opäť prínosom v oblasti ochrany, podpory a rozvoja zdravia obyvateľov v znevýhodnených komunitách.

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2011“ oddelenie Podpory zdravia, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni spracovalo výzvu, prostredníctvom ktorej sme informovali podniky, organizácie, inštitúcie, športovo-relaxačné centrum, plaváreň, ako aj všetkých praktických lekárov, lekárne, Ľubovniansku nemocnicu, n. o., MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa o cieľoch a podmienkach zapojenia sa do kampane. Celkovo bolo oslovených 81 subjektov, ktorým boli zaslané účastnícke listy a plagáty.

V rámci zahájenia kampane sme zabezpečili pre obyvateľov mesta Stará Ľubovňa informáciu v mestskom rozhlase. Zároveň sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Prekonajte pohodlnosť – vyhráte zdravie!“, ktorá bola formou televízneho oznamu vysielaná týždeň počas kampane regionálnou televíziou v Starej Ľubovni. Počas kampane sme uverejnili v Ľubovnianskych novinách článok pod názvom „Cholesterol a nadváha“.

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ bola prezentovaná aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s podrobnými informáciami pre verejnosť, ale aj prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Počas kampane sme realizovali vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia na Mestskom úrade v Starej Ľubovni, kde sme 18 zamestnancom poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne, alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov, účastníckych listov ku kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ a bližších informácií ohľadom kampane.

Všetci klienti, ktorí navštívili Poradňu zdravia pred a počas prebiehajúcej kampane, ako aj zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dostali bližšie informácie ohľadom zapojenia sa do kampane a zároveň im boli distribuované účastnícke listy.

Dňa 3.6.2011 sme zaslali odpočet aktivít a vyplnené účastnícke listy na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v súvislosti s realizovaním kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ zabezpečil účasť odborného zamestnanca na pracovnom seminári, ktorý sa konal v Martine 23.3.2011.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Na plnení tejto úlohy sa OPZ,PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni počas roka 2011 podieľal realizáciou individuálneho poradenstva formou výjazdov pracovníkov Poradne zdravia na Daňovom úrade v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania.

Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili na Daňovom úrade v Starej Ľubovni 21 klientov. Trinásť klienti Daňového úradu v Starej Ľubovni boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

9.9 CINDI PROGRAM SR

V roku 2011 sme poskytli služby celkom 293 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v roku 2011 spolu 153 klientov, ktorých vyšetřujeme podľa štandardných postupov vyšetřenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV využilo v roku 2011 celkom 84 klientov, ktorým sa poskytlo individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí, najčastejšie analýzou jednodňového jedálneho lístka, spracovaného v počítačovom programe Alimenta, a ktorý je východiskom pre intervenciu. Individuálne poradenstvo v POF využili v roku 2011 spolu 2 klienti.

V oblasti ochrany zdravia pri práci sme v roku 2011 poskytli služby v rámci POPZP 44 klientom. V roku 2011 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetřením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 10 konzultácií. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia nebola poskytnutá žiadna konzultácia.

V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO a iných zv aktivitách sme v roku 2011 klientom poskytovali vyšetřenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie TK, vyšetřenie tukomerom, CO monitorom, anamnézu, poradenstvo.

Celkom sme uskutočnili 6 aktivít, pri ktorých bolo vyšetrených 73 klientov. Meranie TK v tomto roku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 10 aktivitách 353 klientom. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 3 aktivitách 213 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 48 aktivitách 848 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V roku 2011 sme takto odporúčali 73 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nastavbových poradní napr. POF, PZV.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

MIMORIADNA ÚLOHA: HBSC

V súvislosti s plnením Národného programu starostlivosti o detí a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 sme začiatkom roka 2011 zaslali na ÚVZ SR v Bratislave požadovaný odpočet - Rozsah využitia edukačných materiálov BECEP RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni stav k 31.12.2010.

10. KONTROLA TABAKU

10.2 ŠKOLENIE PRACOVNÍKOV RÚVZ V OBLASTI PREVENČIE FAJČENIA

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v roku 2011 podieľal zabezpečením dvoch prednášok pod názvom „Výskyt užívania tabakových výrobkov a pasívneho fajčenia na Slovensku a v Európe“ a „Výchova k nefajčeniu“, ktoré boli odprezentované dňa 23.6.2011 na Slovenskej zdravotníckej univerzite v súvislosti so vzdelávaním a školením pracovníkov RÚVZ v oblasti prevencie fajčenia.

DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI

Projekt: „Adamko, hravo - zdravo“

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec.

Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. V roku 2011 nebola predložená žiadna požiadavka, či záujem o aktivity zo strany škôl, ktoré realizujú vyššie uvedený projekt.

„Ovocie a zelenina do škôl“

V súvislosti s realizáciou programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme v roku 2011 uskutočnili 6 telefonických a 6 osobných konzultácií ohľadom zapojenia sa do realizácie a monitorovania výstupných údajov spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity a zdravého životného štýlu detí, žiakov a rodičov.

Do realizácie výstupného monitoringu bola v rámci výberu materských škôl v okrese Stará Ľubovňa zaradená mestská zapojená MŠ na Ul. Štúrova v Starej Ľubovni (15 detí), vidiecka zapojená MŠ v Plavči (15 detí), mestská nezapojená MŠ na Ul. Tatranská v Starej Ľubovni (15 detí) a vidiecka nezapojená MŠ v Ľubotíne (15 detí).

Zo základných škôl bola do výberu zaradená v okrese Stará Ľubovňa mestská zapojená ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni (24 žiakov), vidiecka zapojená ZŠ v Novej Ľubovni (30 žiakov), mestská nezapojená ZŠ na Ul. Komenského v Starej Ľubovni (30 žiakov) a vidiecka nezapojená ZŠ v Plavnici (30 žiakov). Výstupné monitorovanie údajov prebiehalo v období september – november 2011 a u detí materských škôl v okrese Stará Ľubovňa bol realizovaný vo vekovej skupine 4.-5. ročných detí prostredníctvom rodičov na rodičovských združeniach a u žiakov základných škôl bol monitoring realizovaný u žiakov 6. ročníka. Celkovo bolo vyplnených 174 dotazníkov. Následne boli vyzbierané dotazníky zadávané do mustry. Vyplnenú mustru spolu so spracovanou tabuľkou o počte žiakov monitorovaných tried v monitorovaných školách sme listom č. 2011/002171/149 zaslali dňa 18.11.2010 na ÚVZ SR v Bratislave. Dňa 22.11.2011 a 24.11.2011 sme listom č. 2011/002872/OPZ/213 zaslali na ÚVZ SR v Bratislave požadované správy ohľadom stručného prehľadu aktivít realizovaných v súvislosti s projektom „Ovocie a zelenina do škôl“ v školskom roku 2010/2011 odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. S vyčíslením finančných nákladov na realizáciu.

Projekt: „Zdravé mestá“

Odborní zamestnanci OPZ, PCZ v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave Stanovišťa zdravia pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2011 Svetový deň rakoviny, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň potravy, Európsky týždeň ochrany a podpory zdravia pri práci, Medzinárodný deň bez fajčenia a Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zväz aktivít.

V súvislosti s Ľubovnianskym jarmokom zabezpečil RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni stanovište zdravia pre obyvateľov okresu Stará Ľubovňa, kde v spolupráci s pracovníkmi pobočky VŠZP Stará Ľubovňa bolo realizované meranie tlaku krvi, meranie antropometrických ukazovateľov (výška, váha, obvod pásu, obvod bokov) so stanovením BMI a WHR indexu, meranie percenta telesného tuku tukomerom, meranie hladiny oxidu uhľového v pľúcach

a v krvi pomocou prístroja CO monitor s následným odborným poradenstvom zameraným na problematiku závažnosti hlavných rizikových kardiovaskulárnych faktorov. V priebehu dňa absolvovalo merania antropometrie 79 klientov, meranie tlaku 63 klientov a meranie hladiny CO Monitorom absolvovalo z uvedeného počtu 19 klientov. Každý vyšetrený klient obdržal s poradenstvom aj zdravotno-výchovný materiál k prevencii kardiovaskulárnych ochorení. V rámci spolupráce s mestom Stará Ľubovňa sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

Projekt : „Rozhovory pod lampou“

Ľubovnianskou knižnicou v Starej Ľubovni sme boli oslovení pre opakovanú spoluprácu na realizácii aktivít v súvislosti s uvedeným projektom. Samotná realizácia projektu bola zameraná na uskutočnenie 3 besied na tému „Prevencia drogovej závislosti“ pre študentov Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni a Strednej odbornej školy technickej v Starej Ľubovni. Tieto besedy boli zároveň spojené s premietnutím DVD pod názvom „Deti a drogy“. Zároveň sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu ohľadom dohody plánovaných aktivít.

Projekt: „Umývaj si ruky, zachrániš život“

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období roka 2011 podieľalo spracovaním vlastnej edície ohľadom kampane: „Save Lives: Clean Your Hands“ s následnou distribúciou informácie o tejto kampani 9 lekárňam, 21 APL pre dospelých a 15 APL pre deti a dorast v okrese Stará Ľubovňa. Vlastnú edíciu sme zároveň prezentovali aj formou webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Tento 3. ročník kampane bol propagovaný aj nástenkou na RÚVZ. V súvislosti s realizáciou vyššie uvedených aktivít sme v rámci výskumnej a prieskumnej činnosti vyplnili dotazník pod názvom „Hygiena a dezinfekcia rúk ako prevencia MRSA“.

Projekt: Školy podporujúce zdravie

Do projektu Školy podporujúce zdravie je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneč, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadek/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2010 nedošlo k zmene počtu škôl podporujúcich zdravie.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, stomatohygieny, zdravej výživy, významu mlieka, poruchy príjmu potravín a anorexie, chrbtice školáka pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, telefonické a osobné konzultácie, meranie tlaku krvi a CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora a podľa záujmu realizujeme aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V roku 2011 sme v týchto školách uskutočnili 19 prednášok, 4 besedy, poskytli 16 telefonických konzultácií, premietli sme 4 videofilmy v rámci edukačných aktivít. Poskytli sme meranie tlaku krvi pri 2 aktivitách 29 zamestnancom škôl a meranie CO monitorom pri 10 aktivitách 160 žiakom.

V rámci projektu ŠPZ sme uskutočnili vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia, kde sme 11 klientom ZŠ Jakubany – pedagógom a zamestnancom školy poskytli biochemické vyšetrenie

rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. Ak sa u klienta zistila nezdravá skladba stravy, poskytli sme mu miniintervenciu o základných princípoch stravovania. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára (celkom 5 klienti). Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít.

Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zvlášť pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v roku 2011 Svetový deň rakoviny, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň vody, Svetový deň TBC, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň pohybom pre zdravie, Svetový deň hypertenzie, Svetový deň bez tabaku Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň srdca, Svetový deň potravy, Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Medzinárodný deň bez fajčenia a Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zvlášť aktivít.

Na všetkých zdravie podporujúcich MŠ sa realizuje pitný režim, zdravá výživa, ktorú sa v spolupráci s rodičmi darí presadzovať komplexnejšie. Zúčastňujeme sa pravidelne rodičovských združení, ktoré vždy končia ochutnávkou určitého druhu zdravej výživy /šaláty, nátierky, jednodubky, zdravé sladkosti, ovocie, mliečny banánový kokteil/.

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2011“ sme zaslali týmto školám informáciu o kampani a prihlášky do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“.

Projekt: „Prečo som na svete rád/a“

V súvislosti s realizáciou tohto projektu, ktorého autorom je ĽOS v Starej Ľubovni a RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni participuje ako spoluriešiteľ, sme v novembri 2011 uskutočnili sprievodné aktivity v rámci putovnej výstavy „Prečo som na svete rád/a“. Uskutočnili sme 14 besied na tému „Prevencia drogovej závislosti“ pre žiakov ZŠ na Ul. Komenského, ZŠ na Ul. Levočská, ZŠ na Ul. Za vodou v Starej Ľubovni, ZŠ Plaveč, ZŠ Ľubotín, študentom Gymnázia v Starej Ľubovni. V rámci týchto besied bolo odpremietané DVD s názvom „Deti a drogy“, odmeraná hladina CO monitorom u 204 žiakov a študentov s následnou distribúciou zvlášť materiál s uvedenou problematikou a prípadne poskytnuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia.

Štúdia „GYTS“ /súčasťou projektu Global Tobacco Surveillance System/

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni sa v súvislosti s realizáciou prieskumu Global Youth Tobacco Survey (GYTS) zúčastnil dňa 28.4.2011 v Martine pracovného stretnutia ohľadom realizácie štúdie GYTS.

Odborní zamestnanci OPZ, PCZ uskutočnili samotný zber údajov v priebehu júna 2011.

V okrese Stará Ľubovňa bola do prieskumu zaradená ZŠ s MŠ v Ľubotíne, kde bol zber údajov vykonaný dňa 17.06.2011 a do prieskumu podľa metodiky boli zaradené 3 triedy s celkovým počtom 69 zúčastnených žiakov (24 žiakov 7.roč.; 24 žiakov 8.roč.; 21 žiakov 9.roč.).

V okrese Stará Ľubovňa bola do prieskumu zaradená aj ZŠ s MŠ v Mníšku nad Popradom, kde bol zber údajov vykonaný dňa 20.06.2011 a do prieskumu podľa metodiky boli zaradené 3 triedy s celkovým počtom 45 zúčastnených žiakov (13 žiakov 7.roč.; 15 žiakov 8.roč.; 17 žiakov 9.roč.).

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečoval zber údajov aj na ZŠ s MŠ v Gaboltove v okrese Bardejov, kde zber údajov prebehol 21.06.2011 a do prieskumu podľa metodiky bolo zaradených 6 tried s celkovým počtom 63 zúčastnených žiakov (17 žiakov 7.A.; 9 žiakov 7.B; 11 žiakov 8.A; 4 žiaci 8.B; 16 žiakov 9.A; 6 žiakov 9.B).

Dňa 22.6.2011 sme vyplnené dotazníky so sprievodnou správou a odpočtom aktivít odovzdali osobne na ÚVZ SR v Bratislave. Počas realizácie sme zabezpečili 5 telefonických konzultácií ohľadom zberu dát a realizácie štúdie.

Projekt: „Vzdelávanie stredného zdravotníckeho personálu i lekárov pracujúcich s marginalizovanými skupinami v rámci workshopov

V súvislosti s realizáciou projektu v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa sme na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici zaslali mená prednášajúcich a zabezpečili sme nahlásenie požadovaných údajov. Oslovili sme 20 ambulancií praktických lekárov pre dospelých a ambulancie lekárov pre deti a dorast o účasť na edukačnom workshope. Dňa 15.12.2011 sme pre stredný zdravotnícky personál a lekárov pracujúcich s marginalizovanými skupinami v rámci workshopu odprednášali pre 15 sestier a 2 lekárov celkovo 4 prednášky pod názvom „Správna výživa v prevencii kardiovaskulárnych ochorení“, „Primárna prevencia tabaku, alkoholu a drog u marginalizovaných komunit“, „Špecificko psycho-sociálne aspekty edukácie marginalizovaných skupín“, „Význam pohybovej aktivity v prevencii chorôb a predčasnej úmrtnosti ľudí žijúcich v chudobných rómskych komunitách“, Prevalencia rizikových faktorov KVCH u rómskeho etnika, Špecifiká primárnej prevencie“. Počas vzdelávania účastníci hodnotili jednotlivé prednášky prezentované na workshope dotazníkovou spokojnosťou (17 dotazníkov). Každý edukovaný obdržal Potvrdenie o účasti s hodnotením SACCME. V súvislosti s prípravou a realizáciou edukačného workshopu sme uskutočnili 3 osobné konzultácie ohľadom zabezpečenia priestorov, jedálneho lístka a vyúčtovania za poskytnuté služby. Pre RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sme zaslali zúčtovanú faktúru za prenájom miestností a podanú stravu, požadované údaje a uskutočnili 1 telefonickú konzultáciu v súvislosti s vyúčtovaním akcie.

Záverečnú správu z realizácie projektu s prezenčnou listinou, hodnotením workshopu, hodnotiacou správou odborného garanta a správami lektorov z edukačného workshopu sme dňa 21.12.2011 zaslali na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a na Slovensku akreditačnú radu pre kontinuálne medicínske vzdelávanie. Dňa 21.12.2011 sme zaslali elektronickú prezentáciu na Slovensku akreditačnú radu pre kontinuálne medicínske vzdelávanie.

Školský mliečny program

Školský mliečny program, ktorého výkon a organizácia boli usmernené metodickým pokynom MŠ SR č. 1227/1999 – 4 zo dňa 30.7.1999 sa v regióne realizuje.

Oproti školskému roku 2010/2011 došlo k miernemu poklesu zapojenia škôl do školského mliečného programu. V školskom roku 2011/2012 je do programu zapojených 12 školských

jedální pri ZŠ s MŠ z celkového počtu 29 (zariadenia tohto druhu) a 4 školské jedálne pri ZŠ z celkového počtu 3 (zariadenia tohto druhu). Záujem o mliečne desiaty malo celkovo 2630 žiakov. Možným dôvodom tohto mierneho poklesu je aj pokles počtu stravujúcich sa školopovinných detí v školských jedálňach.

V rámci programu boli žiakom podávané nasledovné výrobky: tekuté mlieko s predĺženou trvanlivosťou v objeme 0,25 l, mliečne výrobky vo forme ochutených kyslomliečnych výrobkov, ovocné jogurty. Dodávateľom výrobkov je Mliekareň Kežmarok.

Z poznatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru vyplýva, že aj napriek snahe zriaďovateľov zariadení pre deti a mládež, štatutárnych zástupcov zariadení pre deti a mládež a vedúcich školských jedální nedochádza k zvýšeniu záujmu a využívania školského mliečného programu v okrese Stará Ľubovňa. Na realizácii uvedeného programu sa podieľame ako riešiteľ.

Cielené prieskumy zamerané na problematiku spoločného stravovania detí a mládeže v nadväznosti na súčasné ekonomické podmienky

Hlavným cieľom tejto úlohy bolo získať podklady pre zhodnotenie kvality podávaných jedál a pestrosti zostavovaných jedálnych lístkov vo vybraných zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.

V rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2011 pokračovali v tomto prieskume na vidieckych školách - v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Orlove a v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Chmeľnici. V tejto súvislosti sme zabezpečili odber vzoriek stravy náhodným spôsobom od žiaka a súčasne aj navážku podľa rozpisu na laboratórne vyšetrenie energetických a nutričných hodnôt. Počas roka 2011 sme odobrali celkovo 8 vzoriek stravy.

Štyri vzorky stravy boli odobraté v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Orlove (2 navážky, 2 náhodné vzorky od stravníka) a 4 vzorky stravy v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Chmeľnici (2 navážky, 2 náhodné vzorky od stravníka). O realizácii uvedenej úlohy vo vybraných školských jedálňach pri ZŠ s MŠ sme riaditeľov týchto škôl informovali písomne zaslanou informáciou.

Po odobratí všetkých naplánovaných vzoriek stravy v priebehu školského roka 2011/2012 laboratórne výsledky energetickej hodnoty stravy odobratej v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Orlove a v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Chmeľnici spracujeme a porovnáme s inventórnou metódou a s OVD pre danú vekovú kategóriu.

Záverečné vyhodnotenie výsledkov laboratórných rozborov stravy zašleme riaditeľom vybraných škôl.

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov

Odborní zamestnanci oddelenia HDaM v priebehu roka 2011 vykonali celkovo 65 kontrol v základných školách, materských školách, stredných školách, školských stravovacích zariadeniach, v bufetoch v rámci školských zariadení zameraných na dodržiavanie ust. zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. V rámci uvedených kontrol nebola uložená žiadna bloková pokuta a ani riešený žiaden priestupok pokarhaním.

Uvedené kontroly boli zasielané na OPZ, PCZ boli zapracované do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni za mesiac január, február, marec, apríl, máj, jún, júl, august, september, október, november, december 2011 a následne v mesačných intervaloch zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1	Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV) <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR
		TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	30.12.2011
1.2	ERA-ENVHEALTH: Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni – ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie 19 participantov z 10 krajín Európskej Únie	ÚVZ SR
		31.8.2012
1.3	Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS ÚVZ SR a RÚVZ SR	ÚVZ SR
		30.12.2016
1.4	Projekt COPHES (Consortium to Perform Human Biomonitoring on a European Scale) RÚVZ BB, 34 participantov z 26 krajín EÚ a mimo nej	ÚVZ SR
		30.11.2011
1.5	Projekt DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES) RÚVZ v BB, 16 krajín EÚ	ÚVZ SR
		30.9.2012
1.6	Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE) RÚVZ v SR	ÚVZ SR
		trvale
1.7	Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u> RÚVZ v SR	ÚVZ SR
		30.11.2011
1.8	Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie RÚVZ v SR	ÚVZ SR
		30.6.2011
1.9	PHIME projekt „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA	RÚVZ v BB

	RÚVZ v BB, RÚVZ v SN	1.3.2011
1.10	Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva	ÚVZ SR, pracovná skupina ÚVZ SR – hodnotenie dopadov na zdravie
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	30.12.2011

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5.ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) bude predmetom aktualizácie súčasného Akčného plánu – NEHAP III.

Aktualizácia NEHAP svojím zameraním a obsahom patrí medzi najvýznamnejšie národné programy vo verejnom zdravotníctve, ktoré boli zaradené aj do programového vyhlásenia vlády SR rezortu zdravotníctva v opatrení 3.3 1c), Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

V tejto oblasti sa nevykonávali žiadne aktivity.

1.2 ERA-ENVHEALTH: KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI – ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Anotácia

Odhaduje sa, že okolo 20% ochorení v rozvinutých krajinách môže byť pripisovaných environmentálnym faktorom a závažnosť tohto problému je vnímaná u väčšiny Európanov. Hodnotenie zdravotných dopadov je založené hlavne na nedostatočnom množstve údajov a limitujúcich informáciách vo vzťahu medzi expozíciou zo životného prostredia a zdravím. Preto je potrebné posilniť výskum v tejto oblasti a rozvíjať metódy a nástroje, ktoré budú zlepšovať porovnateľnosť údajov. Členské štáty rozvíjajú zručnosti a expertízu použitím odlišných mechanizmov na financovanie výskumu v oblasti životného prostredia a zdravia. Vedecké hranice vytvorené kompetenciami rôznych dotujúcich organizácií sú často prekážkou pri vzájomnej spolupráci. I keď ciele sú smerom k relevancii a účinnosti, výsledky zostávajú roztrieštené a neaktuálne pre podporu tvorby politických nástrojov. A preto výsledky zo štúdií

ERA-ENVHEALTH budú viesť k návrhu koherentného zoznamu predložených prioritných oblastí, k implementácii spoločných aktivít a spoločných medzinárodných výziev (calls). ERA-ENVHEALTH prostredníctvom 19 participantov z 10 krajín prispeje k vybudovaniu medzinárodnej trvaloudržateľnej siete založenej na spolupráci prostredníctvom rôznych organizácií v oblasti výskumu environmentálneho a verejného zdravia.

Neparticipujeme na riešení projektu.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Anotácia

Informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorit na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Piata ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví v Parme 2010 odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému v jednotlivých krajinách s jednotnou koordináciou, s cieľom rozvíjať tento systém aj naďalej, a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín.

Pokračovanie projektu, ktorý prebiehal v rokoch 2004 - 2007 bude zamerané na prehodnotenie indikátorov 4RPG CEHAPE v zmysle záverov 5. ministerskej konferencie a testovanie návrhov nových indikátorov z hľadiska dostupnosti a ich sledovania na národnej a regionálnej úrovni.

Odbor HŽP pravidelne zverejňuje aktuálne informácie o prebiehajúcich aktivitách. Prioritnými oblasťami sú aktuality v kúpacej sezóne, informácie k svetovému dňu vody, a pod.

1.4 PROJEKT COPHES (CONSORTIUM TO PERFORM HUMAN BIOMONITORING ON A EUROPEAN SCALE)

Anotácia

Roztrieštenosť, nedostatočná porovnateľnosť a slabá dostupnosť údajov vyplývajúcich z ľudského biomonitoringu podnietila štáty EÚ a mimo nej, s podporou významných medzinárodných dokumentov na ochranu environmentálneho zdravia, zaviesť jednotný a koordinovaný prístup k ľudskému biomonitoringu na celoeurópskej úrovni. Medzinárodný projekt do ktorého sa zapojilo 26 krajín vrátane Slovenska bude zameraný na zjednotenie metodiky v oblasti ľudského biomonitoringu v štátoch Európskej únie a mimo nej. Teoretické podklady budú nástrojom pre praktickú realizáciu pilotného projektu.

Na plnení úlohy sa nepodieľame nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

1.5 PROJEKT DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)

Anotácia

Rozdielnosť kvality životného prostredia sa následne odráža na celkovom zdravotnom stave. Najcitlivejšou populáciou sú deti. Prostredníctvom biomarkerov je možné zistiť expozíciu voči vybraným chemickým látkam a zistiť súvislosť medzi environmentálnym zdravím a možnými ochoreniami. Študovanou populáciou v projekte budú deti v predpubertálnom veku (6-11 roční) a ženy (matky vo veku 20-45 rokov). Vyšetrovanými biomarkermi budú ortuť, kadmium, kotinín a ftaláty.

Na plnení úlohy sa nepodieľame nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

1.6 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V EURÓPE (SINPHONIE)

Anotácia

Projekt SINPHONIE je príkladom medzinárodnej spolupráce európskych krajín pri implementácii revidovaného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí v Európe (CEHAPE) v nadväznosti na regionálny prioritný cieľ č. 3 (RPG III) zameraný na prevenciu akútnych a chronických respiračných ochorení prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného a vonkajšieho ovzdušia znečisteného dopravou, priemyslom ako aj vnútornými zdrojmi. Zámerom uvedeného projektu je rozšíriť súčasné spektrum poznatkov realizáciou komplexného výskumu v oblasti expozície znečisťujúcim látkam vo vnútornom prostredí škôl s osobitným zameraním na detskú populáciu a prispieť tak k vývoju nových politík a postupov zameraných na redukciu tohto znečistenia.

V rámci projektu bude spoločnou metodikou vykonané meranie a hodnotenie vybraných chemických, fyzikálnych a biologických faktorov prostredia škôl so súčasným zberom údajov o zdravotnom stave detí prostredníctvom dotazníkov aj klinických štúdií. Snahou tohto projektu je aj zhodnotenie vplyvu externých faktorov ovplyvňujúcich kvalitu ovzdušia v školách (doprava, klimatické zmeny).

Na plnení úlohy sa nepodielame nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Anotácia

Sledovanie pitnej vody patrí k prioritám odboru hygieny životného prostredia, pretože kvalita pitnej vody môže mať významný vplyv na zdravie obyvateľstva, a to z hľadiska krátkodobého ale aj dlhodobého pôsobenia. Požiadavky na kvalitu vody určenú na ľudskú spotrebu stanovuje zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoj verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Uvedené predpisy umožňujú prevádzkovateľovi verejného vodu pitnú vodu nedezinfikovať, pokiaľ pitná voda vo vodárenskom zdroji dlhodobo spĺňa limity jej kvality a zároveň nehrozí jej kontaminácia v zdroji a v rozvodnej sieti.

Úprava pitnej vody chlórmi a jeho zlúčeninami patrí k najrozšírenejším spôsobom jej hygienického zabezpečenia. V zahraničí je trendom distribuovať vodu bez chlóru. Dôvodom sú obavy zo vzniku vedľajších produktov dezinfekcie a ich toxických prípadne karcinogénnych účinkov a snaha zachovať senzorické vlastnosti vody, prijateľné pre spotrebiteľa. Skúsenosti prevádzky vodovodných systémov bez chlórovania v zahraničí i z Českej republiky potvrdzujú, že za určitých podmienok je možná distribúcia pitnej vody aj bez použitia chemickej dezinfekcie príp. bez zachovania jeho rezídua v sieti.

Platná európska legislatíva (Smernica č. 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu) upravuje v problematike dezinfikovania pitnej vody len požiadavku na zisťovanie prítomnosti celkovej sumy špecifikovaných trihalometánov. Výsledkom revízie smernice je však návrh na sledovanie ďalších vedľajších produktov, ktoré súvisia s používaním dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru (napr. kyseliny halogénoctovej atď.).

S vykonávaním dezinfekcie a dodržiavaním požiadaviek na kvalitu výroby vody od výrobcu k spotrebiteľovi súvisí potenciálny výskyt infekčných ochorení prenosných pitnou vodou. Súčasťou úlohy bude zhodnotenie výskytu infekčných ochorení prenosných pitnou vodou v SR podľa administratívneho členenia a typu zásobovania pitnou vodou.

Ide súčasne o plnenie jedného z národných cieľov SR Protokolu o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 (cieľ č. 5).

Plnenie Protokolu o vode a zdraví je súčasťou Programového vyhlásenia vlády SR rezortu zdravotníctva v opatrení 3.3 1d) Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

V spádovom území RÚVZ Trnava sú všetky vodovody dezinfikované prípravkami na báze chlóru a nemáme v evidencii žiadny vodovod bez zdravotného zabezpečenia. Súbežne prebieha sledovanie výskytu infekčných ochorení. K 31.12.2011 neboli zaznamenané žiadne infekčné ochorenia prenosné vodou. Za Trnavský kraj bol zaslaný prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zasobujú viac ako 5 000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl).

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Anotácia

V roku 2008 bol na všetkých úradoch verejného zdravotníctva uvedený do prevádzky *Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie*, ktorý zefektívnil prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie. Systém zaviedol jednotný postup nielen pri vkladaní a sumarizácii údajov o vode na kúpanie a kúpaliskách, ale aj pri spracovaní údajov, vyhodnotení dát, aktualizácii stavov kúpalísk počas kúpacej sezóny a vypracúvaní hodnotiacich správ. Systém prispel k výraznému urýchleniu poskytovaniu informácií verejnosti a médiám a bol prvým krokom k systematizácii zberu, spracovania, zdieľania a zverejňovania informácií o kvalite vody na kúpanie v SR.

3-ročná prevádzka *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* však preukázala aj určité nedostatky, vzniknuté nielen nedostatočným definovaním požiadaviek na IS v čase jeho vývoja, ale aj novovzniknutými požiadavkami, ktoré sa v tejto oblasti neustále objavujú a ktoré si vyžadujú úpravu a doplnenie niektorých funkčností systému napr. v dôsledku prijatia novej legislatívy v oblasti vody na kúpanie v roku 2008, vzniku nového typu kúpalísk (tzv. prírodných biotopov) a pod. Okrem toho nebola v čase vývoja systému v platnosti európska smernica č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie, ktorá prináša nový pohľad na hodnotenie kvality vody na kúpanie, jej klasifikáciu a zverejnenie profilov vôd na kúpanie a preto nie je v systéme ani zahrnutá možnosť spracovania a poskytovania údajov o vode na kúpanie EK podľa jej požiadaviek. Spracovanie údajov pre *Správu o kvalite vody na kúpanie v SR*, ktorú SR od vstupu do Európskej únie každoročne vypracúva a poskytuje Európskej komisii, sa tak vykonáva stále manuálne.

V posledných rokoch sú zaznamenávané tiež rastúce nároky verejnosti a médií na poskytovanie informácií o stave kúpalísk najmä v letnom období, ktoré sú späté s celkovým trendom v spoločnosti v oblasti informovania. Mimoriadny význam informovaniu verejnosti a jej účasti vo všetkých oblastiach verejného života prikladá aj Európska únia, čo plne dokazuje aj spomínaná nová európska legislatíva v oblasti vôd na kúpanie. Aktualizácia IS by mala preto viesť aj k úpravám podľa aktuálnych požiadaviek verejnosti a sprístupniť príp. zatriktívniť aj ďalšie dostupné informácie podľa jej požiadaviek.

V kúpacej sezóne roku 2011 v okrese Trnava, Piešťany a Hlohovec nie sú v prevádzke žiadne prírodné lokality, resp. doteraz kontrolované kúpacie oblasti nemajú prevádzkovateľa a neboli vyhlásené za kúpacie oblasti.

V prevádzke neboli: Kúpalisko Koplastovce, Horné Orešany – Majdánske, Sĺňava Piešťany a Slávia Trnava.

Počas sledovania kvality vody určenej na kúpanie neboli zistené závažné nedostatky. Kontrolné odbery boli vykonávané aj v rámci ŠZD, zamerané boli hlavne na mikrobiologickú kvalitu bazénovej vody. ŠZD bol zameraný aj na prevádzkovo – hygienický režim, prevádzkovú dokumentáciu, čistotu a vybavenosť zariadení.

1.9 PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOWLEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN.

Anotácia

Integrovaný projekt je zameraný na hodnotenie expozície ľudí zo životného prostredia a vplyvu faktorov ŽP na zdravie (osteoporóza, kardiovaskulárne ochorenia, nádorové ochorenia, vplyv na neuro-vegetatívny systém a ďalšie). Zahŕňa viaceré oblasti Európy, ale i iných častí sveta. Projektu sa zúčastňuje 31 odborných inštitúcií z 20-tich krajín sveta (štáty západnej a strednej Európy, Čína, USA, Bangladéš). Zahraničným gestorským pracoviskom je Lund Univerzita, Švédsko. Projekt, v ktorom je zapojená SR, je jeho súčasťou. Zameraný je na hodnotenie expozície citlivých populačných skupín – detí a žien nízkym koncentráciám kovov – Pb, Cd, Hg, Pt, Rh, Pd). Obsah vybraných kovov – Pb, Hg, Cd bol stanovený vo venóznej krvi 150 detí vo veku 7-10 rokov (po 50 v každej oblasti). Vo venóznej krvi žien (52) vo fertiltom veku v kategórii 55-59 ročných z mestskej oblasti bol stanovený aj obsah platiny, paládia a ródia. Analýzy boli robené v laboratóriách Lund Univerzity vo Švédsku.

Na plnení úlohy sa nepodieľame nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

1.10 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR.

Anotácia

Hodnotenie dopadov na zdravie je v SR zákonnou požiadavkou na základe novely zákona č. 355/2007 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2011. Uplatnenie zákonných požiadaviek na úseku hodnotenia dopadov na zdravie si vyžaduje nové prístupy v práci zamestnancov verejného zdravotníctva, posilnenie ich vedomostí a zručností pri uplatňovaní kompetencií vyžadovania a posudzovania hodnotenia dopadov na zdravie. Problematika hodnotenia dopadov na zdravie bude náplňou odborných seminárov poriadaných pre zamestnancov verejného zdravotníctva. Pre posilnenie procesov hodnotenia dopadov na zdravie uplatňovaním princípu opatrnosti bude vypracovaná vyhláška MZ SR, ktorou sa upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Aktivita verejného zdravotníctva v problematike HIA a spracovanie vyhlášky MZ SR sú zaradené aj do programového vyhlásenia vlády SR rezortu zdravotníctva v opatrení 5.1 e), Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Hodnotenie dopadov na zdravie je riešené pri povoľovaní stavieb v rozsahu zákonných požiadaviek na úseku hodnotenia dopadov na zdravie.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	Rok 2011 a ďalšie roky
2.2	Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2011 a ďalšie roky
2.3	Zdravé pracoviská Vybrané RÚVZ v SR	ÚVZ SR Rok 2011 a ďalšie roky
2.4	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
2.4.1	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici,	Rok 2011 a ďalšie roky
2.4.2	Trenčín, Martine, Žilina ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m.	
2.5	Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre (1.etapa) RÚVZ v SR (2.etapa)	Rok 2010 a ďalšie roky

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Pripravovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP, počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec).

V rámci ŠZD sledujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika, výsledky a intervaly preventívnych lekárskeho prehliadok a pod. Upozorňujeme zamestnávateľov hlavne na potrebu prehodnotenia pracovných činností zaradených do 4. ktg rizika, resp. na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce 4. ktg.

V termíne od 01.01.2011 – 31.12.2011 sme vykonali 62 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 6 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 5 boli zrušené, prehodnotených bolo 30.

V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok u zamestnancov zaradených na rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých a jedovatých látok

a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2011 sme vykonali celkovo 134 previerok zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení NV SR č. 300/2007 Z. z. v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. Previerky boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 62, v poľnohospodárskych organizáciách - 5, v predajniach - 13, na univerzite - 6, v laboratóriách - 19, v múzeu - 2, na nakladanie s NO - 27. Pri previerkach sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a prípravkov, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie jedovatých látok a prípravkov, vypracovanie prevádzkových poriadkov, podmienky predaja, používanie OOPP, spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi.

Bolo vydaných 8 povolení na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov, 28 povolení na nakladanie s nebezpečnými odpadmi., 2 povolenia na skladovanie a distribúciu výrobkov s obsahom omamných a psychotropných látok a určených látok.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami boli vydané po preskúšaní pre 53 žiadateľov, bez skúšok pre 86 žiadateľov.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým faktorom (NV SR č. 355/2006 Z. z.)	P o č e t
<i>Celkový počet previerok</i>	<i>134</i>
<i>Kontrolné listy</i>	<i>9</i>

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhladávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať tieto postupy posúdené orgánom verejného zdravotníctva. Bolo vydaných 25 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 16 rozhodnutí na manipuláciu s azbestom pri búraní stavieb a výmene AZC rúr v bytových domoch. V rámci ŠZD a na základe žiadostí bolo v roku 2011 vykonaných 44 previerok pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD kontrolujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

<p style="text-align: center;">Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom vrátane azbestu (NV SR č. 356/2006 Z. z. , v znení NV SR č. 301/2007 Z. z. a NV SR č. 253/2006 Z. z.)</p>	<p style="text-align: center;">P o č e t</p>
<p>Celkový počet previerok</p>	<p style="text-align: center;">44</p>
<p>Kontrolné listy</p>	<p style="text-align: center;">8</p>

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V roku 2011 sme v súčinnosti s ÚVZ SR posudzovali hodnotenie psychickej pracovnej záťaž /PPZ/ u zamestnancov Základnej školy M. Gorkého v Trnave. Hodnotenie PPZ vypracovala pracovná zdravotná služba. Z hľadiska psychickej pracovnej záťaž uvedené hodnotenie spĺňalo formálne aj obsahové náležitosti hodnotenia psychickej pracovnej záťaž a kategorizácie prác z hľadiska psychickej pracovnej záťaž podľa Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Rizikové práce z hľadiska psychickej pracovnej záťažou RÚVZ so sídlom v Trnave eviduje na dvoch základných školách u pedagogických pracovníkov – riaditeľ, zástupca riaditeľa a učiteľ I. stupňa ZŠ.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s psychickou záťažou (NV SR č. 542/2007 Z. z.)	P o č e t
<i>Celkový počet previerok</i>	<i>1</i>
<i>Kontrolné listy</i>	<i>34</i>

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťažou zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

V prvom polroku 2011 sme prešetrovali 3 podozrenia na vznik choroby z povolania z DNJZ. V prvom prípade išlo o syndrom canalis carpi obojstranne u pracovníka – operátora výroby, kde nepredpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania. V druhom prípade išlo o impingement syndrom u pracovníka – ťahača vlákna, kde tiež nepredpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania. V treťom prípade išlo o operátora výroby pri obsluhu liniek v automobilovom priemysle s podozrením na impingement syndrom, kde predpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania.

V druhom polroku sme prešetrovali 4 podozrenia na vznik choroby z povolania z DNJZ. V prvom prípade išlo o syndrom canalis carpi bilat u robotníka pri spracovávaní dreva, kde nepredpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania. V druhom prípade išlo o epikondylitis radialis humeri bilat. a sy. canalis darpi dx. u montážnej robotníčky elektromotorov, kde predpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania. V treťom prípade išlo o operátorku výroby v automobilovom priemysle s podozrením na Guyonov syndrom bilat, kde nepredpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania. V štvrtom prípade išlo o syndrom canalis carpi bilat u výrobného pracovníka na pracovisku zvarovne v automobilovom priemysle, kde nepredpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, najmä na dodržiavanie limitov fyzickej záťaže a hmotnosti manipulovaných bremien, hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce a ďalších prispievajúcich faktorov podieľajúcich sa na vzniku ochorení chrbtice.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

V sledovanom období sme prešetrovali jedno podozrenie na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii. Išlo o podozrenie na profesionálne ochorenie s diagnózou recid. radikulárny sy vpravo pri paramediálnej extrúzii L5/S1 u pracovníka vodárenskej spoločnosti – automechanik, vodič, kde nepredpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Zamerať sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.

V priebehu roka 2011 sme v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali ciele preverky zamerané na uplatňovanie NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami v piatich organizáciách: Poštová banka, a.s., pobočka Trnava, Trnavská univerzita v Trnave - pracovisko centrum informačných systémov, ďalej STAKOTRA MANUFACTURING, s.r.o. Piešťany, IMKON Distribution, Trnava, Makadi Tours v Trnave. Na základe výkonu štátneho zdravotného môžeme konštatovať, že pracovné miesta vo všetkých organizáciách spĺňali minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky na zariadenia a prostredie pracovísk so zobrazovacími jednotkami uvedených v prílohe č. 1 k NV SR č. 276/2006 Z. z. U zamestnancov pracujúcich so zobrazovacími jednotkami neboli zatiaľ zaznamenané zmeny zdravotného stavu v súvislosti s vykonávaním uvedenej práce. Na pracovisku Trnavskej univerzity v centre informačných technológií sme uložili opatrenie a to: zabezpečiť analýzu pracovných podmienok pri práci so zobrazovacími jednotkami, osobitne z hľadiska záťaže zraku, podporno-pohybovej sústavy

a psychickej pracovnej záťaže u zamestnancov. Organizácia požiadala o predĺženie termínu na predloženie analýzy pracovných podmienok pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (NV SR č. 276/2006 Z. z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	5
Kontrolné listy	82

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Anotácia

Analyzovať riziká práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Sledovať zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníka. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Úloha je konkrétnym riešením aktivity 3.2. Programového vyhlásenia vlády „Rozšírenie podpory zdravia do iných oblastí života obyvateľstva SR“.

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, neboli realizované žiadne úlohy.

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad – kontrola zameraná na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt ochorení a nádorov pankreasu. Práca bude zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu. Spojí sa úsilie zdravotníckych pracovníkov viacerých odborov preventívnej aj klinickej medicíny a ďalších vedeckých pracovníkov v objasňovaní kauzálnych súvislostí nádorových ochorení. Poznatky sa budú priebežne uplatňovať v podpore zdravia obyvateľstva.

Úloha je konkrétnym riešením aktivity 3.2. Programového vyhlásenia vlády „Rozšírenie podpory zdravia do iných oblastí života obyvateľstva SR“.

Na úlohe sme sa nepodielali nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko.

2.4.2 *Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola*

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola nadväzuje na štúdiu realizovanú uvedenými riešiteľskými pracoviskami v rokoch 1998 – 2003. Štúdia je zameraná na preskúmanie najvýznamnejších ukazovateľov podmieňujúcich prežívanie a prognózu pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému v krajinách Strednej a Východnej Európy. Práca bude zameraná na preskúmanie faktorov životného štýlu, zdravotných zvyklostí, terapeutických postupov, zamestnania, stravovacích zvyklostí a ich výsledného vplyvu na prežívanie pacientov s definovanými onkologickými ochoreniami.

Úloha je konkrétnym riešením aktivity 3.2. Programového vyhlásenia vlády „Rozšírenie podpory zdravia do iných oblastí života obyvateľstva SR“.

Na úlohe sme sa nepodielali nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Anotácia

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa od 1.6.2007 uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok. Je potrebné zapojiť sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“. Prvý projekt (participácia vybraných RÚVZ v 4. štvrtroku 2009 – 1. polroku 2010) na presadzovanie nariadenia sa zameriava na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v prípravkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov. V rámci tohto projektu sa vyplní špeciálny dotazník odbornými pracovníkmi vybraných RÚVZ v konkrétnych podnikoch uvádzajúcich na trh chemické látky. Poznatky všetkých zúčastnených orgánov kontroly činných podľa zákona č. 163/2001 Z.z. budú podkladom pre ďalší postup na usmernenie zavádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok. Realizácia projektu napĺňa ciele aktivity 3.4 Programového vyhlásenia vlády- medzinárodné zdravotné predpisy pri posilňovaní globálnej zdravotnej bezpečnosti pri používaní chemických látok.

Realizácia projektu napĺňa ciele aktivity 3.4 Programového vyhlásenia vlády- medzinárodné zdravotné predpisy pri posilňovaní globálnej zdravotnej bezpečnosti pri používaní chemických látok.

Kontrola nad chemickou legislatívou v SR - Dotazník „REACH – EN – FORCE 2“, zameraný na kontrolu kariet bezpečnostných údajov u následných užívateľov bol vykonaný v jednej organizácii. V rámci celoslovenskej úlohy spoločných dozorných aktivít orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce sa uskutočnili 2 ciele kontroly. Boli zamerané na chemické látky a zmesi – REACH.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2012 a ďalšie roky
3.2	Monitoring jodidácie kuchynskej soli <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	30. december 2011 a ďalšie roky
3.3	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30. marec 2011
3.4	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	31. december 2011
3.5	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v Poprade	31. december 2011
3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30. december 2011 a ďalšie roky

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrvávajú vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „**Program ozdravenia výživy obyvateľov SR**“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR 17. decembra 2008.

Aktualizácia Programu озdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na r. 2010 a 2014 na úseku verejného zdravotníctva. Ciele na озdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Projekt - Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva bol realizovaný čiastočne v prvom polroku 2011. V hypermarkete Tesco Piešťany bolo vyšetrených 17 klientov. Z dôvodu pracovného zaťaženia a realizácie mimoriadnych úloh projekt pokračoval v druhom polroku 2011. Celkovo bolo vyšetrených 80 klientov, ktorí vykonávajú ľahkú prácu, resp. ľahko pracujúci, najmä v potravinárstve. Spracované údaje boli zkompletizované za RÚVZ Trnava samostatne, za trnavský kraj kompletne a zaslané gestorovi úlohy RÚVZ Poprad v stanovenom termíne. Dobrovoľní účastníci, rozdelení do štyroch skupín, podľa veku a pohlavia zodpovedali dotazník zameraný na výživové zvyklosti a pohybovú aktivitu. Každému boli zamerané somatotropické ukazovatele ako výška, hmotnosť, vypočítaný bol BMI index a WHR index. Zkvapky kapilárnej krvi boli vyšetrené u 17 klientov ukazovatele tukového metabolizmu (cholesterol, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol) ako aj hodnota glukózy a vypočítaný AI index. Na základe výsledkov vyšetrenia, ale aj pri záujme zo strany respondentov boli poskytnuté rady o zásadách správnej a racionálnej výživy a významu zvýšenej pohybovej aktivity v každom veku. Zkvapky kapilárnej krvi neboli vyšetrené u 63 klientov ukazovatele tukového metabolizmu (cholesterol, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol, glukóza), pretože sme nemali dostatočné finančné prostriedky na zakúpenie prúžkov do reflotrónu.

V rámci úlohy boli počas Dní zdravia v Trnave v júni 2011 záujemcovia usmerňovaní o racionálnej výžive, o zmene stravovacích návykov a životného štýlu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010 – 2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného Programu озdravenia výživy obyvateľov SR.

Na zisťovanie obsahu KI, KIO₃ a ferokyanidu bolo v trnavskom regióne odobraných 24 vzoriek kuchynskej jódovanej soli, pôvod solí bol najmä z krajín EÚ. Vzorky jedlej jódovanej soli zodpovedali obsahom KI, KIO₃ a ferokyanidu v sledovaných parametroch požiadavkám PK SR. Prepočítaný obsah KI bol v rozmedzí 15 -35 mg/kg. Hodnoty ferokyanidu boli pod 20 mg/kg.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

- vyšetrovaním vzoriek kuchynskej soli na obsah jodidu a jodičnanu draselného. Za rok 2011 bolo za trnavský kraj vyšetrených 99 vzoriek.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity. Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovolení „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

Na úlohe sa nepodieľame. V rámci hodnotenia kvality kozmetických výrobkov bolo odobratých 14 vzoriek kozmetických výrobkov s obsahom Q-10, farieb na vlasy a depilačných prostriedkov. Vzorky vyhovovali požiadavkám Nariadenia vlády SR na kozmetické výrobky.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V rámci rozpracované plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja zabezpečujú iné RÚVZ v kraji. Dokumentárna kontrola bola vykonaná v druhom polroku 2011 a preverených bolo 11 výrobkov, nedostatky neboli zistené.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarskych farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Na úlohe sme sa nepodieľali.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne

opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Vychádzajúc z úloh EÚ - zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 Tartrazín) v potravinách u dospeljej populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) bol vykonávaný monitoring u 80 respondentov s ľahkou prácou v dvoch vekových kategóriách 19 – 35 ročných a 36 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre uvedené kategórie je 20. Počas riešenia úlohy bolo spracovaných 80 dvojdňových jedálnych lístkov (jeden deň pracovný a jeden deň pracovného pokoja) a 80 týždenných dotazníkov frekvencie spotreby potravín. Získané údaje boli tabuľkovo spracované a zaslané na ÚVZ SR v stanovenom termíne – november 2011.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

V roku 2011 bola pripravená nová skúšobná metóda na kvantitatívne stanovenie vybraných syntetických farbív v potravinách.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
4.1	Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	Rok 2020
4.2	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, ÚV SR, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Priebežne podľa požiadaviek gestora
4.3	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	v roku 2011 sa nerealizuje Rok 2014
4.4	Zdravé deti v zdravých rodinách <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	RÚVZ Banská Bystrica, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2012

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 0 do 18 rokov veku.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) prezentovať formou tabuliek a grafov.

Štatisticky spracovať ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov a vyhodnotiť súvislosti.

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2001 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre

nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre každú vekovú skupinu, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

V dňoch od 26.09.2011 do 04.11.2011 sme daný projekt zrealizovali na 4 základných školách a 3 stredných školách v okresoch Trnava, Hlohovec a Piešťany. V tomto roku sa merania uskutočnili vo vekových skupinách od 7 do 18 rokov. Výber chlapcov a dievčat v jednotlivých školách bol náhodný a vykonal sa podľa tzv. systematického výberu. V rámci projektu boli vykonané antropometrické merania u vybraných žiakov (meranie váhy, výšky, obvodu hlavy, pásu, bokov a ľavého ramena) a zisťovala sa výživová a sociálno – ekonomická situácia v rodinách respondentov. Celkovo bolo vyšetrených 512 žiakov. Údaje sú priebežne nahadzované do vopred pripravených mustier v programe Excel a do 31.12.2012 budú zaslané na odd. HDM na ÚVZ SR na ďalšie štatistické spracovanie.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

V mesiaci apríl 2011 sme zrealizovali projekt ESPAD – európsky školský prieskum o tabaku, alkohole a drogách u žiakov 9. ročníkov ZŠ a 1. – 4. ročníkov SŠ. Realizoval sa formou anonymných dotazníkov. Vyplnený dotazník respondent vložil do obálky a zalepil. Dotazník spolu vyplnilo 745 žiakov. Obálky s dotazníkmi boli po skončení zberu údajov zaslané na odbor HDM ÚVZ SR na ďalšie štatistické spracovanie.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Anotácia

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné poznať východiskovú úroveň či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie

stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Realizácia projektu bola v roku 2011 dočasne prerušená z organizačných dôvodov. V projekte sa bude pokračovať v roku 2012.

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Anotácia

Na základe zachovaných údajov z projektu Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, ktorý bol realizovaný v roku 2001 – 2003 v rámci projektu CINDI- Zdravé deti v zdravých rodinách na celoslovenskej úrovni a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty pre hodnotu celkového cholesterolu, BMI a TK pre deti vo veku 11 a 17 rokov, bude prehĺbená spolupráca s pediatrickými ambulanciami a údaje z preventívnych prehliadok u týchto vekových kategórií budú priebežne zaznamenávané a sledované ich trendy.

Výsledky budú po spracovaní poskytnuté WHO, Regional Office for Europe pre účely medzinárodných porovnaní a pre aktualizáciu intervenčných opatrení v oblasti životného štýlu detí a mládeže v rámci poradenstva vykonávaného na RÚVZ.

Skríningové formuláre boli zaslané 15 pediatrom v okrese Trnava, Hlohovec a Piešťany. Spolu sa nám vrátilo 183 vyplnených skríningových formulárov. Údaje získané dotazníkmi sme zadávali do vopred pripravenej databázy a dňa 22.12.2011 boli zaslané na RUVZ do Banskej Bystrice na ďalšie spracovanie.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
5.1	Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR	RÚVZ Banská Bystrica
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKÁ	TERMÍN UKONČENIA
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach	2014
5.2	Radiačná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v SR	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach, v Bratislave hl. m. a v Nitre	2014
5.3	Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Bratislave, Banskej Bystrici, Nitre a v Košiciach	2015
5.4	Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie C(2000) 1299(2000/473/Euratom a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach a SHMÚ	Priebežne

Nakoľko RÚVZ Trnava nemá odbor ani oddelenie ochrany zdravia pred žiarením, na plnení úloh sme sa nepodieľali.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1	Národný imunizačný program SR Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva	ÚVZ SR
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR, RÚVZ so sídrom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	Nozokomiálne nákazy	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5	Surveillance chronických ochorení	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.7	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.8	Prevenia HIV/AIDS	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2011

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2011, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou od 1. 1. 2010. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2011 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

- *Očkujúci lekári boli písomne elektronickou formou informovaní o zmenách v Očkovacom kalendári na rok 2011 - nový OK od 24.3.2011.*
- *VLD a VLDD boli zaslané formuláre pri odmietnutí povinného očkovania.*
- *Na RÚVZ sme vykonávali pohovory s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojho dieťaťa, zaevidovaných bolo 57 odmietnutí očkovania zákonnými zástupcami detí. V súvislosti s odmietaním očkovania bolo prerokovaných 9 priestupkových konaní, z toho 5 x bola uložená zákonným zástupcom pokuta vo výške 1052€.*
- *Lekári boli upozornení na dodržiavanie hlásenia nežiaducich reakcií po očkovaní a súčasne im bol zaslaný formulár na hlásenie nežiaducich reakcií.*
- *Priebežne boli vykonávané telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospelaj populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.*
- *Aktívne sa podieľame na jednom zo štyroch pilierov projektu HODNOTA OČKOVANIA.*
- *Cestou kancelárie Zdravé mesto Trnava – Noviniek z radnice bola v mesačných intervaloch laická verejnosť informovaná o možnostiach prevencie vybraných ochorení, ktoré sú preventabilné očkovaním, v rámci Európskeho imunizačného týždňa boli publikované články o význame očkovania v regionálnych periodikách, realizovaná bola prednáška v Materskom centre Trnava a v Mestskej televízii Trnava.*
- *V roku 2011 neboli hlásené v spádových okresoch ochorenia na osýpky, rubeolu, parotitídu.*
- *V rámci zabezpečenia surveillance pneumokokových invazívnych ochorení bolo písomne zaslané príslušné Odborné usmernenie MZ SR riaditeľom spádových nemocníc FN Trnava a NAW, n. o. Piešťany, ďalej primárom odd. klinickej mikrobiológie - AnalytX, s.r.o. Trnava, Laboratória Piešťany, spol. s.r.o. a elektronickou formou všetkým všeobecným lekárom pre dospelých a všeobecným lekárom pre deti a dorast v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec.*
- *K 31.8.2011 bola vykonaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR č. OE/5033/2011 kontrola očkovania s nasledovnými výsledkami:*

Okres Trnava

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Trnava **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **96,43 %** (základné očkovanie novorodencov proti TBC- ročník narodenia 2010) cez **99,11%** (základné očkovanie proti DTP, HiB, VHB a IPV) **do 99,83%**.

Na jednotlivých **pediatrických obvodoch** sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od **92,3 %** (základné očkovanie novorodencov proti TBC – ročník narodenia 2010) **do 100%**.

Nízke percento zaočkovaných bolo spôsobené nahromadením dočasných kontraindikácií v obvode.

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3. 2003.

Mimoriadne očkovanie sa v kontrolovanom období nevykonalo.

Okres Piešťany

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Piešťany **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **97,19 %** (základné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze) **do 100,0 %** (preočkovanie proti dT-IPV – ročník narodenia 1997).

Na jednotlivých pediatrických obvodoch sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od 89,5% (Na 1 obvode evidované 2 deti z ročníka narodenia 2010 s trvalou kontraindikáciou – polymorbídne dieťa s dočasnou kontraindikáciou – prematúrny novorodenec) do 100,0 %.

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3.2003.

Mimoriadne očkovanie sa v kontrolovanom období nevykonalo.

Okres Hlohovec

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Hlohovec **okresná zaočkovanosť** pohybovala od 98,0% (očkovanie novorodencov proti tuberkulóze v ročníku narodenia 2010) **do 100 %**.

Na jednotlivých **pediatrických obvodoch** sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od **93,3 %** (základné očkovanie proti tuberkulóze v ročníku narodenia 2010) **do 100 %**. Zaočkovanosť nižšia ako 95 % bola zaevidovaná na 1 obvode, ide o chybu malých čísel.

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24. 3. 2003.

Vzhľadom na ohrozenie verejného zdravia bolo v novembri 2011 nariadené vykonanie mimoriadneho očkovania u 442 detí z obce Šulekovo (okres Hlohovec), kde bol zaznamenaný epidemický výskyt ochorení na vírusovú hepatitídu A.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2009 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prístahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

- *V zmysle Prílohy č. 7 k zákonu č. 355/2007 Z. z. sme sledovali plnenie povinnosti hlásenia prenosných ochorení v 5 laboratóriách klinickej mikrobiológie v spádovej oblasti RÚVZ Trnava.*
- *V súvislosti s výskytom osýpok v Euroregióne - boli zaslané písomné upozornenia pre infektológov, OKM, VLD a VLDD i ústavné ZZ v spádovej oblasti na potrebu realizovania efektívnej surveillancie osýpok a vykonávanie laboratórnej diferenciálnej diagnostiky každého suspektného prípadu osýpok v súlade s ustanoveniami strategického plánu WHO pre Euroregión.*
- *Na Odbore epidemiológie bolo k 31.12.2011 prostredníctvom systému EPIS zaevidovaných 2483 prípadov prenosných ochorení nahlásených z ambulantných zdravotníckych zariadení lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. Epidemiologicky bolo za rok 2011 vyšetrených 390 ohnisk prenosných ochorení, 1 epidémia vírusovej hepatitídy A z obce Šulekovo (35 prípadov ochorení) a 7 epidémií gastroenteritíd, z toho 4x rotavírusovej etiológie (DD Cífer, MŠ Hodžova Trnava, Psychiatrické odd. FN Trnava, MŠ Horné Orešany), 1x norovírusovej etiológie (ZŠ s MŠ Bohdanovce), 1x nešpecifikovaná vírusová gastroenteritída (MŠ V. Kostolany) a 1x gastroenteritída pravdepodobne inf. pôvodu (HUMANUS Hlohovec) s celkovým počtom 144 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 95 rozhodnutí - z toho 70 x lekársky dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami, 2 x zvýšený zdravotný dozor, 6 x karanténa a 17 rozhodnutí z dôvodu nariadenia protiepidemických opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení v kolektívnom zariadení.*

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

- *V rámci vykonávania ŠZD na ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on - line cez program EPIS. Z celkového počtu 21 prihlásených lekárov pravidelne hlási cca 13 lekárov.*
- *V programe EPIS bolo v roku 2011 zaevidovaných celkom 2483 prípadov prenosných ochorení, 8 epidémií a 52 týždenných krajských hlásení do SRV.*
- *Do TESSY boli v týždenných intervaloch cestou ÚVZ SR hlásené jednotlivé prípady SARI. V sezóne chrípky bolo hlásených 13 prípadov SARI (okres Trnava – 8, okres Piešťany – 4, okres Hlohovec – 1), z toho 9 x bol laboratórne potvrdený pandemický vírus chrípky AH1N1. Zaznamenané boli 3 úmrtia na SARI s laboratórne potvrdeným pandemickým vírusom chrípky A H1N1.*
- *Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.*
- *Z výstupov programu EPIS sme skontrolovali plnenie si hlásnej povinnosti lekárov vyplývajúcej zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. a písomne sme upozornili 10 lekárov na nedostatočné plnenie si tejto povinnosti s možnosťou uplatnenia sankcií.*

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie

laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

- *RÚVZ Trnava je zapojený do projektu Helics EÚ od roku 2007. Spracovávame údaje o hospitalizovaných pacientoch na KAIM FN Trnava.*
- *V roku 2011 sme sa podieľali na realizácii európskeho projektu PROHIBIT, ktorého cieľom je na rôznych úrovniach preskúmať, ktoré guideliney a na dôkazoch založené preventívne opatrenia boli prijaté a implementované v európskych nemocniciach.*
- *V roku 2011 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení na RÚVZ hlásených spolu 292 prípadov NN.*
- *Epidemiológ je pravidelne v štvrtročných intervaloch prizývaný na zasadnutie komisie RALAP vo FN Trnava, v rámci ktorej sa riešia aktuálne problémy zistené pri výkone ŠZD na jednotlivých oddeleniach FN.*
- *Do činnosti Pracovnej skupiny (PS) pre tvorbu štandardných postupov pre výkon ŠZD v zdravotníckych zariadeniach sú za RÚVZ Trnava zapojené MUDr. Ondicová (ako spolukoordinátorka PS) a PhDr. Marková ako členka PS. Potreba činnosti tejto PS skupiny – tvorby štandardných pracovných postupov, bola odsúhlasená na Celoslovenskej porade epidemiológov v roku 2009. Finalizované bolo Odborné usmernenie na kontrolu sterility v rámci ŠZD.*
- *RÚVZ Trnava sa aktívne podieľal na vnútrorezortnom zdôvodnení opodstatnenosti používania UZV čističiek a prachotesných skriň v materiálno – technickom vybavení gastroenterologických ambulancií.*
- *V rámci ŠZD bolo v roku 2011 na oddelení NN vykonaných 55 previerok zdravotníckych zariadení, v rámci ktorých bolo odobratých 310 vzoriek z prostredia a z vysterilizovaného materiálu. Za nedostatky zistené pri vykonávaní ŠZD boli udelené 2 blokové pokuty spolu vo výške 180 € a v správnom konaní pokuta vo výške 1 660 €.*
- *Vydaných bolo 65 rozhodnutí (priestory do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 9 záväzných stanovísk. Otestovaných bolo 194 sterilizátorov formou platenej služby.*

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

- mikrobiologickým vyšetrením vzoriek sterov z prostredia zdravotníckych zariadení a sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach. Za rok 2011 bolo za trnavský kraj vyšetrených 1325 vzoriek.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitný dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu

detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Pracovníci odboru epidemiológie spolupracujú s odborom podpory zdravia pri realizácii projektu EHES, ktorý je zameraný na monitoring srdcovocievnych a nádorových ochorení.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

- *V roku 2011 sme pokračovali v plnení úloh vyplývajúcich z úloh WHO v postpandemickom období. Naďalej sa monitoroval výskyt SARI, ktoré boli cestou SRV a ÚVZ SR hlásené do TESSY. V Trnavskom kraji bolo hlásených 23 prípadov ochorení na SARI, z toho z Dunajskej Stredy 2, z Galanty 5, z Hlohovca 1, z Piešťan 4, zo Senice 1, zo Skalice 2 a z Trnavy 8 prípadov.*

Vykonával sa denný monitoring medzinárodnej epidemiologickej situácie vo výskyte AH1N1 na stránkach ECDC a CDC.

- *Úzko sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.*

- *Na stránkach ECDC sme pravidelne sledovali epidemiologickú situáciu vo výskyte morbíl ako i EHEC – STEC v Európe a informovali sme o možnosti importovania týchto ochorení na územie SR infektológov, VLD a VLDD a spádové mikrobiologické laboratóriá.*

- *V roku 2011 sme vyšetřovali 1 epidémiu vírusovej hepatitídy A z obce Šulekovo s počtom 35 prípadov, 6 epidémií vírusových GE a 1 epidémiu pravdepodobne inf. pôvodu s celkovým počtom 144 prípadov ochorení.*

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

- epidemiologickým vyšetřovaním dispenzarizovaných nosičov toxinogénnych kmeňov. Vyšetřených bolo 40 vzoriek.

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillancie spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

- *Vzorky odpadových vôd boli v roku 2011 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava Nariadením HH SR č.j.OLM/843/1920/2011 z 26.1.2011. Vzorky odpadových vôd odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (7 odberov) a ČOV Piešťany (7 odberov). Z celkového počtu 14 vyšetřených vzoriek vôd v 3 vzorkách boli potvrdené enterovírusy: v júli Echovírus 7 (ČOV Zeleneč), v auguste Echovírus 6 (ČOV Piešťany), v októbri Coxackie skup. B (ČOV Zeleneč).*
- *Vzhľadom na to, že Slovensko patrí medzi krajiny so stredným rizikom zánosu poliomyelitídy, boli cestou riaditeľov nemocníc upozornené zainteresované kliniky a oddelenia (infekčné, detské, neurologické) na dodržiavanie hlásenia a virologického vyšetřovania chorých s paretickými ochoreniami v zmysle Odborného usmernenia na vykonávanie surveillancie akútnych chabých obrn v SR (ďalej ACHO).*
- *V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO ústavných zdravotníckych zariadení - na detských, infekčných a neurologických oddeleniach. K 31.12.2011 bol z detského oddelenia FN Trnava nahlásený 1 prípad ACHO u 12 ročnej žiačky. Virologickým vyšetřením v NRC sa enterovírusová etiológia ochorenia nepotvrdila.*

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postoju študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Táto úloha je realizovaná v rámci Oddelenia podpory zdravia RÚVZ Trnava:

Pokračujeme v projekte: „Hrou proti AIDS“, ktorý je adresovaný pre stredné školy a 9. ročníky základných škôl. V roku 2011 boli panely zapožičané na RÚVZ Senica a RÚVZ Galanta.

V rámci prevencie pracuje na OPZ poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený o správani, ktoré znižuje riziko infekcie HIV. Počet návštev v roku 2011 bol 60 klientov, ktorým bola poskytnutá základná informácia o infekcii HIV a jej predchádzaní, o spôsobe vyšetrenia na anti - HIV protilátky (38 mužov a 22 žien) a poradenstvo poskytnuté telefonickou linkou pomoci AIDS bolo 53 klientov (32 mužov a 21 žien). Celkovo bolo poskytnuté poradenstvo 113 klientom (70 mužov a 43 žien).

Aktuálne zistené nové poznatky na poradni sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií. Poradňu navštevovali resp. telefonické informácie boli podávané prevažne mladým ľuďom, najviac zastúpená je veková kategória od 25 – 34 rokov. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači, na teletexte mestskej televízie a webových stránkach RÚVZ.

V roku 2011 bolo vykonaných 8 prednášok s besedami na tému AIDS a 6 na tému plánované partnerstvo a rodičovstvo. Na prednáškach spojených s besedami zvyšujeme informovanosť a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

1. december - Svetový deň AIDS

Uskutočnili sme prednášky, besedy na základných a stredných školách. Spropagovali sme činnosť poradne prevencie HIV/AIDS v tlači na teletexte, internete, posterami a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Poradňa a telefonická linka AIDS bola k dispozícii nad rámec časového vymedzenia.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
7.1	Cyanobaktérie	ÚVZ SR
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	
	ÚVZ SR, RÚVZ Michalovce, RÚVZ Košice, RÚVZ Humenné, RÚVZ Martin	
7.2	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Nitra, RÚVZ Žilina, RÚVZ Humenné, RÚVZ Prešov	
7.3	Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.4	Radiačne ošetrené potraviny	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.5	Materské mlieko	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ Žilina	
7.6	Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.7	Glutén v diétnych potravinách	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.8	Identifikácia a typizácia patogénnych mikroorganizmov metódami molekulárnej biológie	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.9	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici, v Košiciach a v Žiline	
7.10	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v Banskej Bystrici, Košiciach	

7.11	Objektívizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
7.12	Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici, v Trenčíne a v Žiline	
7.13	Stanovenie markerov expozície tabakovému dymu v ovzduší a v biologickom materiáli	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici, Trenčíne	
7.14	Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Anotácia

Identifikácia a kvantifikácia cyanobaktériových vodných kvetov a ich toxínov vo vodárenských nádržiacich a na rekreačných vodných plochách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou a pri kúpaní.

Na plnení úlohy sme sa podieľali biologickým vyšetrením vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. Za obdobie roka 2011 bolo v rámci trnavského kraja vyšetrených 34 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Anotácia

Kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek balených vôd v mikrobiologických a chemických ukazovateľoch. Za rok 2011 bolo v rámci trnavského kraja vyšetrených 82 vzoriek.

7.14 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPOUNOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Anotácia

Toluén patrí do skupiny aromatických uhľovodíkov a jeho priemyselné použitie je veľmi rozšírené. Používa ako medziprodukt na syntézu mnohých chemikálií, pri výrobe plastov, papiera, v textilnom a elektrotechnickom priemysle.

Najčastejším biologickým expozičným testom využívaným pri profesionálnej expozícii toluénu je dodnes kyselina hippurová v moči. Nakoľko sa nachádza aj v moči neexponovaných osôb

(konzervačné látky v potrave, niektoré lieky, fajčenie), výsledky môžu byť skreslené (falošne pozitívne). Preto aj zahraničné legislatívy (USA, Nemecko) upúšťajú od jej používania a udávajú len limity pre toluén v krvi a o-krezol v moči.

Úloha je zameraná na zistenie korelácie medzi vylučovaním kyseliny hippurovej a o-krezolu v moči pri rôznej koncentrácii toluénu v pracovnom prostredí a na podporenie používania stanovenia o-krezolu ako výhradného biologického expozičného testu pri profesionálnej expozícii toluénu. Medzilaboratórnymi porovnávacími testami sa overí správnosť výsledkov získaných pri analytickom stanovení o-krezolu v moči.

Na stanovenie biomarkerov expozície toluénu sa využívajú metódy HPLC.

V rámci plnenia tejto úlohy v 2. polroku 2011 bola zavedená skúšobná metóda stanovenia o – krezolu v moči pri rôznej koncentrácii toluénu v pracovnom prostredí. Bola spracovaná vzorka moču zaslaná ÚVZ SR v rámci medzilaboratórneho porovnania výsledkov.

Na ostatných úlohách v rámci objektivizácie faktorov prostredia sa nepodielame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
8.1	Antibakteriálna rezistencia klinických izolátov salmonel Slovenská zdravotnícka univerzita, ÚVZ SR	Slovenská zdravotnícka univerzita
8.2	Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	ÚVZ SR
8.3	Diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológii Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.4	Diagnostika <i>Naegleria fowleri</i> vo vodnom prostredí RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.5	Typizácia rotavírusov ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie	ÚVZ SR

Nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom, nepodielali sme sa na plnení žiadnej úlohy.

9. PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1	„Národný program podpory zdravia“ Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO ÚVZ SR, RÚVZ v SR	TERMÍN UKONČENIA
9.2	„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.3	Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach	ÚVZ SR
	9.3.1. Materské centrá	ÚVZ SR
	9.3.2. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu“	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR – podľa kapacitných možností	
9.4	EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.5	Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.6	Program podpory zdravia znevýhodnených komunít	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	
9.7	„Quit and win“ (párny kalendárny rok)	ÚVZ SR
	„Vyzvi srdce k pohybu“ (nepárny kalendárny rok)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.8	Národný program prevencie obezity	ÚVZ SR
	Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva	
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	

9.9	CINDI program SR Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.10	Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí Mimoriadna úloha: HBSC štúdia	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR, RÚVZ SR	

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. Súčasne platný NPPZ bol vypracovaný z iniciatívy Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a vláda ho vzala na vedomie dňa 6. 7. 2005. Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny na realizáciu aktualizácie národného programu podpory zdravia, v roku 2011 sa zúčastňovala zasadnutia pracovnej skupiny a pripomienkovania NPPZ.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie. Počet starých ľudí sa v priebehu prvej polovice 21. storočia zdvojnásobí. Prírastok počtu starších ľudí bude najväčší v najvyšších vekových skupinách. Ide o tzv. fenomén „dvojitého(vnútorého) starnutie populácie“.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a aktivít upozorniť na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky začal realizovať projekt s názvom „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“. Hlavným cieľom projektu je vytvoriť komplexný systém celoživotného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

V dňoch 19.-20.10.2011 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili 3. ročníka Veľtrhu seniorov, ktorý organizovalo Mesto Trnava v spolupráci so Strediskom sociálnej starostlivosti v Trnave a bol venovaný Mesiacu úcty k starším. Na podujatí sme prezentovali činnosť oddelenia podpory zdravia, účastníkom sme merali hodnoty krvného tlaku, percentuálneho množstva telesného tuku, poskytli individuálne poradenstvom k otázkam zdravého životného štýlu. Vyšetřili sme 154 účastníkov, ktorým bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Anotácia

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek je možné pozitívne ovplyvniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Do tohto projektu sme sa zapojili ponukou edukačno-intervenčných prednášok o zdravom životnom štýle detí aj dospelých, zásadách poskytovania prvej pomoci. Okrem toho sme distribuovali zdravotno-výchovný materiál k zdravému životnému štýlu. Informácie o zdravom životnom štýle sú tiež prezentované na webových stránkach RÚVZ.

V spolupráci so VŠZP v Trnave sme sa zapojili do akcie „Míľa pre mamu“, kde sme poskytli vhodný zdravotno-výchovný materiál.

Letáky – „Kto sa hrá, musí byť v bezpečí“ – bezpečné hračky sme distribuovali pracovníčkam Materského centra.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie orálneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Materské školy umožňujú súbežne pôsobiť na skupinu detí, čím sa zdravotno-edukačné pôsobenie umocňuje. Jeho obsahom má byť nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania orálnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou, ku ktorej smerujú opatrenia na prevenciu orálnych ochorení sú rodičia detí a učiteľky materských škôl. Ide o kontaktné a z hľadiska dieťaťa kľúčové osoby, ktoré formujú jeho postoje k zdraviu vo všeobecnosti, vytvárajú pre dieťa výživové podmienky relevantné k stomatologickému zdraviu, podmienky pre tvorbu návykov starostlivosti o chrup atď.

Intervenčné aktivity v tejto oblasti sme uskutočňovali na materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny. Naučené zručnosti sme u detí fixovali pomocou vizuálneho obrazu – vo forme omalovánky. Pre rodičov a učiteľov sme zabezpečili edukačné materiály vo forme letákov. Tento projekt sme realizovali tiež v súčinnosti s projektom „Adamko – hravo, zdravo“, „Lakomý sysel“, „Pozor na zubokazy“, „Kde bolo, tam bolo“ ...

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Stručný opis projektu

EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi.

Dotazník obsahuje základné údaje ako je vek, pohlavie, sociálno-ekonomický stav respondentov, správanie v súvislosti so zdravím a otázky o zdravotnom stave. Čiastočne budú použité otázky z dotazníka EHIS (European Health Interview Survey) a pre zachovanie kontinuity a porovnateľnosti aj z dotazníka používaného v štúdiách v rámci CINDI programu (otázky o stravovaní a fyzickej aktivite).

Fyzikálne vyšetrenie zahŕňa vyšetrenie výšky, váhy, obvodu pása a meranie krvného tlaku.

Vzorka krvi sa vyšetruje na celkový, HDL cholesterol, triacylglycerol a glukózu.

Každá krajina môže obohatiť tieto vyšetrenia podľa potreby o test fyzickej zdatnosti, vyšetrenie chrupu, denzitu kostí, mentálne zdravie, ďalšie vyšetrenia vzorky krvi a rozšíriť aj otázky v dotazníku.

Z dôvodu zabezpečenia kvality a porovnateľnosti údajov sa kladie veľký dôraz na štandardizáciu meraní, dobrú prípravu personálu a spoluprácu s referenčnými centrami (Helsinki, Rím, Oslo).

Oddelenie podpory zdravia sa zúčastnilo na požiadanie koordinátorky projektu EHES MUDr. Márie Audičovej z RÚVZ Banská Bystrica pripravovanej národnej štúdie projektu EHES (Zisťovanie zdravia Európanov), ktorá prebiehala na celom Slovensku. Bol koordinovaný z referenčného centra, založeného v Helsinkách pri National Institute for Health and Welfare. Projekt vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od socioekonomických podmienok a veku. Projekt bol zameraný pre dospelú populáciu. Boli vypracované zoznamy respondentov náhodným výberom podľa vekových kategórií. Pre okres Trnava bolo vybraných 70 respondentov. Pozvaných bolo 68, nakoľko 2 respondenti nemali udanú adresu. Podľa pokynov boli rozdelení do 3 dní v termíne 5.-7.12.2011. Z celkového počtu pozvaných, sa dostavilo 6 klientov, ktorí vyplnili predpísané dotazníky, bol im zmeraný TK 3x za sebou, antropometrické vyšetrenia (výška, váha, obvod pása) a následne im bola odobraná krv na biochemické vyšetrenie cholesterolu, glukózy, triglyceridov a HDL cholesterolu. Klientom bolo poskytnuté občerstvenie a prevzali peňažnú odmenu v hodnote 5€. Pokračovanie projektu bude v roku 2012 podľa pokynov z RÚVZ Banská Bystrica.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

Anotácia úlohy

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovníkov zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Predpokladom plnenia úlohy je okrem aktivít pracovníkov RÚVZ (prednášky a besedy, semináre, nástenky a panely, zážitkové podujatia, vlastná edičná činnosť, informácie prostredníctvom

internetu, články a prezentácia v elektronických médiách) aj úzka spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi a médiami, ktoré môžu adekvátnou medializáciou daných zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. Dôležitou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilmy. Vhodné je pri organizovaní podujatí, prezentovaní aktuálnych tém a pri šírení informácií spolupracovať aj s mimorezortnými partnermi – so školami, orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy, sociálnymi ústavmi, komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami a s významnými zamestnávateľmi v regióne.

Túto úlohu sme plnili formou skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo, využívajúc všetky formy zdravotno-výchovného pôsobenia v úzkej spolupráci s médiami.

24. marec 2011 - Svetový deň TBC

Distribúciou zdravotno-výchovného materiálu v spolupráci s NZZ - odbornou pľúcnou ambulanciou sme zabezpečili propagáciu tohto dňa pre širokú verejnosť.

7. apríl 2011 - Svetový deň zdravia

Zabezpečili sme Deň otvorených dverí pri príležitosti svetového dňa zdravia (7.4.2011). Verejnosť využila poradenské služby v poradenskom centre podpory zdravia. Akcia bola spopagovaná na webových stránkach RÚVZ.

15. apríl 2011 - Deň narcisov

Oddelenie podpory zdravia v spolupráci s Ligou proti rakovine a Trnavským osvetovým strediskom sa zapojil do celoslovenskej akcie „Deň narcisov“. Akcia bola zabezpečená v centre mesta Trnava – pešia zóna, Hypermarket Tesco, Kaufland, Billa a MAX.

Zabezpečili sme poskytovanie informácií o činnosti odboru podpory zdravia, o správnom životnom štýle a poskytli sme vhodný zdravotno-výchovný materiál pre verejnosť.

10.5.2011 - Svetový deň pohybu

Zabezpečili sme poradenstvo o telesnej aktivite, prednášky s besedami, panelové výstavy, letáky, propagácia cestou regionálnej tlače. Verejnosť mala možnosť využiť poradňu podpory pohybovej aktivity.

31.5.2011 - Svetový deň bez tabaku

Dňa 31.5.2011 bolo v poradenskom centre podpory zdravia celodenné poradenstvo poradne odvykania od fajčenia, zároveň bol klientom poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

26. jún 2011 - Medzinárodný deň boja proti drogám a obchodovaniu s nimi.

V rámci tohto dňa resp. týždňa sme sa zamerali na prevenciu drogových závislostí formou prezentácií výstav, workshopov a prednášok s besedami na školách.

29. september 2011 - Deň srdca v rámci projektu MOST 2011

Deň srdca bol venovaný celonárodnej edukácii občanov o závažnosti hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktorov. Išlo o činnosti, ktoré boli v súlade s našou spoločnou snahou pozitívne ovplyvniť rizikové faktory zdravia a tým preventívne pôsobiť proti možnému vzniku týchto ochorení.

RÚVZ zabezpečoval v poradni zdravia vyšetrenie cholesterolu, stanovenie BMI, WHR, individuálne poradenstvo KVCH, v spolupráci s Akadémiou vzdelávania a strednou

zdravotníckou školou na vysunutom stanovišti sa uskutočnili merania cholesterolu, TK, pulzu, percentuálneho množstva telesného tuku, BMI, WHR spojené s poradenstvom k prevencii KVCH. Bolo poskytnuté následné individuálne poradenstvo a poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

1. október 2011 - Medzinárodný deň starších osôb

Pri príležitosti vyššie uvedeného dňa sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili 3. ročníka Veľtrhu seniorov, ktorý organizovalo Mesto Trnava v spolupráci so Strediskom sociálnej starostlivosti v Trnave a bol venovaný Mesiacu úcty k starším. Na podujatí sme prezentovali činnosť oddelenia podpory zdravia, účastníkom sme merali hodnoty krvného tlaku, percentuálneho množstva telesného tuku, poskytli individuálne poradenstvom k otázkam zdravého životného štýlu. Bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

14. november 2011 - Svetový deň cukrovky

Poradňa zdravia počas celého roka zabezpečovala vyšetrenie hladiny cukru v krvi s individuálnym poradenstvom a poskytovaním vhodného zdravotno-výchovného materiálu.

16. november 2011 - Medzinárodný deň bez fajčenia

RÚVZ so sídlom v Trnave, poradňa odvykania od fajčenia pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia pripravila pre občanov aktivity zamerané na odvykanie od fajčenia:

- individuálne poradenstvo zamerané na odvykanie od fajčenia, škodlivosť fajčenia s možnosťou zistenia miery závislosti na nikotíne
- stanovili sme stupeň závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka 9 klientom
- v priestoroch OPZ sme poskytli možnosť prehliadky panelovej výstavy o škodlivosti fajčenia
- siedmi klienti využili telefonické poradenstvo
- uvedenú akciu sme spropagovali na www. stránkach RÚVZ
- pre žiakov ZŠ Atómová v Trnave bola uskutočnená prednáška v oblasti prevencie odvykania od fajčenia

21.-25. november 2011 - Týždeň prevencie sociálno-patologických javov v Trnave

Stretnutie s odborníkmi z oblastí drogovej prevencie, diskusné kluby na prevenciu proti agresivite, šikanovaniu a násiliu.

V spolupráci s Kanceláriou Zdravé mesto, Trnavským osvetovým strediskom a Centrom voľného času – Kalokagatia sme zabezpečili prednášky pre žiakov základných a stredných škôl v Trnave a koordinátorov prevencie patologických javov.

Zároveň sme rozšírili činnosť v poradni prevencie drogových závislostí a poradenstva na podporu psychického zdravia, zabezpečená bola tiež informovanosť verejnosti na webových stránkach RÚVZ Trnava.

1.12.2011 - Svetový deň AIDS

Zabezpečili sme prednáškové aktivity na základných a stredných školách v Trnave, spropagovali sme činnosť poradne prevencie HIV/AIDS distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

13.-16.12.2011 - Týždeň zodpovednosti za svoje zdravie

Na základe žiadosti firmy COMM s.r.o. sa pracovníčky oddelenia podpory zdravia zúčastnili akcie pod názvom „Týždeň zodpovednosti za svoje zdravie“ v priestoroch lekárne ZDRAVIE na

Starohájskej č. 2 v Trnave. Oddelenie podpory zdravia zabezpečilo vypisovanie dotazníkov v otázkach stravovania, pohybovej aktivity, spánku, stresu, relaxu, bezplatné meranie krvného tlaku, percentuálneho množstva telesného tuku a poskytli konzultácie ako žiť zdravšie, spokojnejšie a kvalitnejšie.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Anotácia

I. etapa tohto programu realizovaná v rokoch (2007 - 2008) bola o. i. zameraná na monitoring zdravotného stavu rómskej populácie, v II. etape ide o aktívnu intervenciu založenú na spolupráci medzi príslušnými RÚVZ, školami, obecnými úradmi (napr. pri využívaní komunitných centier), lekármi I. kontaktu a KPZV, ktorých bude na začiatku projektu celkove 30, neskôr sa bude ich počet rozširovať resp. priebežne meniť v závislosti od efektívnosti uskutočnených opatrení. Na základe zmapovania situácie uskutočnenej v predchádzajúcej fáze projektu, orientovať sa v snahe o zlepšenie stavu na tie atribúty zdravotného stavu Rómov, ktoré sa javia ako najnaliehavejšie. Pokračovať v systematickej elementárnej zdravotnej výchove formou primeranou vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny

Cieľovou skupinou budú obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v rámci okresov, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ zapojených do Programu. Počet segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít sa bude rozširovať resp. meniť v závislosti od počtu KPZV a počtu RÚVZ zapojených do Programu, ktoré sa budú meniť v závislosti od efektívnosti získaných výsledkov, ako aj od počtu obyvateľov v rómskych osídleniach v rámci okresov.

V tejto oblasti sme pôsobili formou zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pre rómsku komunitu sme zabezpečovali prednášky na špeciálnych školách v našom regióne, kde je zvýšená koncentrácia detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí rómskej národnosti. Deťom bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál, formou ktorého sme sa snažili vplývať aj na ich rodiny.

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Zapojili sme sa do celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci projektu sme oslovili mestské a obecné úrady v regiónoch. Súťaž bola spropagovaná na internetových stránkach RÚVZ Trnava, Mestský úrad Trnava, ZOC MAX. Propagačný materiál a účastnícke listy boli zasielané základným, stredným a vysokým školám, zdravotníckym zariadeniam, mestským úradom, VÚC, sociálnej poisťovni, VŠZP, Akadémia vzdelávania, TOS, Pilates – centrum, polikliniky, lekárne, SČK. Projekt sme realizovali v rámci činnosti poradne o pohybovej aktivite s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľov – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Anotácia

Úspešné dosiahnutie cieľov programu si vyžaduje celospoločenskú aktivitu, teda spoluprácu a zodpovednosť všetkých zainteresovaných sektorov, rezortov a zložiek spoločnosti, vrátane súkromného sektora, tretieho sektora, či samospráv.

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

Plnenie harmonogramu trvalých projektov:

- Zdravé mestá
- Školy podporujúce zdravie
- Zdravé pracoviská,

a v nasledovných poradniach :

- základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)
- poradenstvo o telesnej aktivite
- poradenstvo o oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.

Zdravé mestá

„Deň zdravia mesta Hlohovec“.

Dňa 16.4.2011 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie Dni zdravia mesta Hlohovec. Počas tohto dňa oddelenie podpory zdravia zabezpečilo vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie % množstva telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody a závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce /TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia.

„Dni zdravia Trnava“

RÚVZ – oddelenie podpory zdravia bol na uvedenej akcii jeden z hlavných účastníkov a spoluorganizátorov Mestského úradu v Trnave.

Klienti vyplnili Test zdravé srdce, ktorého súčasťou je dotazník pozostávajúci z rodinnej, osobnej anamnézy, zhodnotenia stravovacích zvyklostí, úrovne pohybovej aktivity. Spektrum bolo doplnené zhodnotením aktuálnych biochemických a antropometrických vyšetrení.

Klientom následne poskytol lekár pohovor formou komplexného individuálneho poradenstva a odporučil optimálne a primerané zmeny v spôsobe životného štýlu zamerané na zlepšenie zdravia prirodzeným nefarmakologickým spôsobom.

Po zhodnotení dotazníka životnej pohody bol pohovor zameraný na zvýšenie kvality života, zlepšenie životného štýlu, podporu psychického zdravia a zvládania stresových situácií.

Bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300.

Zdravotno-výchovnú činnosť v zmysle prevencie ochorení, ochrany a podpory zdravia sme uskutočňovali aj formou distribuovaní zdravotno-výchovného materiálu (letáky, brožúrky).

Deň zdravia Trstín

Oddelenie podpory zdravia v spolupráci s MS SČK v Trstíne zabezpečilo pre obyvateľov obce vyšetrenia: meranie TK a % množstva telesného tuku s následným individuálnym poradenstvom.

Pre deti MŠ bolo premietnuté DVD – „Pozor na zubokazy!“ spojené s besedou. Boli rozdané omaľovánky s tematikou správnej techniky umývania zúbkov a zdravej výživy.

Pre seniorov bola prednáška na tému : „Správny životný štýl“ s následnou besedou a rozdany vhodný zdravotno-výchovný materiál.

Deň zdravia Madunice

Oddelenie podpory zdravia v spolupráci s MS SČK v Maduniciach zabezpečilo pre obyvateľov obce Deň zdravia - meranie cholesterolu v krvi, meranie TK a % množstva telesného tuku s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Školy podporujúce zdravie

Tento projekt sme realizovali formou Dňa zdravia na Spojenej základnej škole v Trnave a na ZŠ Atómová ul. v Trnave formou prednáškových aktivít, ktoré boli súčasťou nimi poriadaných Dní zdravia. Súčasťou tohto podujatia bola prezentácia zdravého stravovania a cieľom bolo naučiť deti zásadám správneho životného štýlu.

Zdravé pracoviská

Dňa 5.4.2011 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie Deň zdravia v hypermarkete TESCO Piešťany. Počas tohto dňa oddelenie podpory zdravia zabezpečilo vyšetrenie cholesterolu a glukózy, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, meranie % množstva telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody a závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce /TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia.

Na základe požiadania Všeobecnej zdravotnej poisťovne sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie Deň zdravia v spoločnosti SAMSUNG Voderady. Zabezpečili sme vyšetrenie cholesterolu a glukózy v krvi prístrojom reflotron, merali krvný tlak, stanovili % množstvo telesného tuku prístrojom OMRON, vykonali edukáciu formou individuálneho poradenstva o zdravom spôsobe života.

Dňa 1.12.2011 sa pracovníčky oddelenia podpory zdravia v spolupráci s VŠZP Trnava zúčastnili Dňa zdravia v priestoroch SE a.s. (Atómová elektrárňa) Jaslovské Bohunice.

Zabezpečili sme pre zamestnancov meranie cholesterolu, meranie % množstva telesného tuku, meranie TK a poradenstvo k otázkam správneho životného štýlu.

V rámci sledovania výživového stavu obyvateľstva oddelenie podpory zdravia v spolupráci s hygienou výživy uskutočnilo u pracovníkov TESCO Piešťany dňa 5.5.2011 meranie hladiny cholesterolu, glukózy, triglyceridov, HDL – cholesterolu, meranie TK a určovanie % množstva telesného tuku, BMI s následným poradenstvom k daným výsledkom.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)

Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:

- vo výžive a spotrebe alkoholu
- vo fyzickej aktivite
- zvládanie stresu
- vo fajčiarskych návykoch
- nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávajúcom riziku odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre, prípadne návštevu lekára.

Počet návštev klientov v poradni zdravia v roku 2011 bol 619 klientov, čo činilo 648 návštev, 5464 výkonov, mimo TZS bolo vyšetrených 54 klientov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané racionálnou výživou a pyramídou zdravej výživy na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 648 klientom.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení výchovy obyvateľstva ku zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity z odboru verejného zdravotníctva. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času v Trnave a v Hlohovci, Mestskému kultúrnemu stredisku Piešťany a Hlohovec, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov. V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnosť informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

V rámci rozširovania a zefektívňovania pohybových aktivít sme realizovali projekt na rozšírenie činnosti v rámci poradne optimalizácie pohybovej aktivity.

Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do poradne. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradenstvo bolo poskytnuté 364 klientom. Zo základnej poradne bolo doporučených 209 klientov. Súčasťou činnosti o pohybovej aktivite sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za rok 2011 navštívili za týmto účelom poradňu klienti 205 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON boli písomne a graficky spracované.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.

2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.

3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.). Táto úloha je zároveň v súlade s opatrením č. 4 Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva – zaviesť ukazovatele merania výkonnosti preventívnych intervenčných programov a merania ich dopadov na zdravie obyvateľstva.

Intervencia v rámci programu CINDI:

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom.

Cestou činnosti centra podpory zdravia zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovou a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou ostatného poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Anotácia projektu

V rámci venovania osobitnej pozornosti zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch sa akcent projektu posúva k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie u detí a mládeže. Týmto smerom je potom dôležité pôsobiť v príprave a ďalšom vzdelávaní učiteľov. Práca učiteľov sa následne orientuje najmä na vytvorenie aktívnej osobnosti vo vzťahu k zdraviu – aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Mimoriadna úloha

HBSC (Health Behaviour in School Aged Children) štúdia – 8. vlna zberu údajov

HBSC je jedna z prvých medzinárodných prierezových štúdií, ktorá začala ako iniciatíva troch krajín v roku 1983 (UK, Fínsko a Nórsko). Postupne sa pridávali i ďalšie krajiny, štúdia bola prijatá Svetovou Zdravotníckou Organizáciou (1983) a v súčasnosti na nej spolupracuje viac ako 40 krajín.

HBSC štúdia sa v roku 2011 na našom RÚVZ nerealizovala.

ÚVZ SR prostredníctvom vybraných RÚVZ vykonáva prieskum Global Youth Tobacco Survey (GYTS) na Slovensku. Ide o projekt globálneho monitorovania užívania tabaku vypracovaného a koordinovaného Svetovou zdravotníckou organizáciou, Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu. Do uvedeného prieskumu bol zapojený i náš RÚVZ. Monitoring a vykonávanie realizácie terénnej práce na školách uskutočnili pracovníci OPZ na vybraných ZŠ v regióne. Na ZŠ Kornela Mahra v Trnave, na ZŠ Mojmirova Piešťany a na ZŠ Radošovce v okrese Skalica. Monitoring sa vykonal v 17 triedach u žiakov 7. a 8. ročníka, v počte 353 detí.

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 (NPDD)

Vytvorený zdravotno-osvetový materiál vo forme plagátu na prevenciu patologických javov na školách a rozvoj súdržnosti a spolupráce a tolerancie sme distribuovali na jednotlivé základné školy v našom regióne.

Dni zdravia na základných školách

V rámci tohto projektu sme sa v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami zúčastnili „Dní zdravia“ v jednotlivých školách regiónu, ktoré boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti racionálnej životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity,

aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia. Priebežne vykonávame prednáškové aktivity na všetkých typoch škôl. Počet prednášok na školách za rok 2011 bol 71 prednášok.

Výstupný monitoring programu „Ovocie a zelenina do škôl“

Pracovníci oddelenia podpory zdravia sa zapojili do uvedeného projektu „Ovocie a zelenina do škôl“ na požiadanie ÚVZ SR. Išlo o realizáciu monitoringu vstupných a výstupných údajov spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity a zdravého životného štýlu detí, žiakov a rodičov podľa vopred vypracovaného zoznamu zapojených a nezapojených MŠ, ZŠ v našom regióne. Vyplnených a odoslaných bolo 189 dotazníkov. Do všetkých monitorovaných škôl sme poskytli zdravotno-výchovný materiál týkajúci sa zdravej výživy – ako pyramída zdravej výživy, manažment zdravia, výživa pre zdravé srdce, biologicky hodnotná strava pre deti a mládež. Taktiež boli v našom regióne organizované prednášky s besedami pre žiakov ZŠ v počte 15. Počas dní zdravia sme sprístupnili verejnosti panelovú výstavu orientovanú na správny životný štýl. Databáza dotazníkov výstupného monitoringu a odpočet sprievodných aktivít a nákladov za RÚVZ v sídle kraja boli zaslané 16.11.2011.

10. KONTROLA TABAKU

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKÁ	TERMÍN UKONČENIA
10.1	Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	31.12.2012
10.2	Školenie pracovníkov RÚVZ v oblasti prevencie fajčenia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	31.12.2011
10.3	„Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014“	ÚVZ SR
	<u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	
	ÚVZ SR, ministerstvá	30. 11. 2011

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Anotácia

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

V tomto roku sa nerealizovala.

10.2 ŠKOLENIE PRACOVNÍKOV RÚVZ V OBLASTI PREVENČIE FAJČENIA

Anotácia

Projekt školenia zdravotníckych pracovníkov v prevencii fajčenia je jedným z odporúčaných prostriedkov v rámci Rámcového dohovoru o kontrole tabaku. V rámci dohovoru je článok č. 14 venovaný aspektom vzdelávania, tréningu a zdravotného uvedomenia obyvateľstva. Taktiež ďalšiemu vzdelávaniu zdravotníckych a iných pracovníkov.

Vzdelávanie pracovníkov bolo posunuté z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

10.3 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

V oblasti prevencie fajčenia sa oddelenie podpory zdravia zameriava na zdravotno-výchovné akcie a poradenstvo pre obyvateľov odporúčané v tejto oblasti WHO a Národným programom kontroly tabaku a Akčným plánom na kontrolu tabaku. Vykonávame poradenstvo v poradni prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia s cieľom diagnostiky fajčenia (Fagerstromov dotazník, analýzy vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO). Úlohou je zmeniť chovanie fajčiara, navrhnúť adekvátnu metódu zanechania fajčenia. V roku 2011 navštívilo poradňu celkom 117 klientov.

Pri výkone kontrol v rámci ŠZD sa priebežne kontroluje dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov a mesačne sa podávajú hlásenia na ÚVZ SR o výkone kontroly a uložených sankciách za celý úrad. Za rok 2011 bolo vykonaných 387 kontrol. Porušenie zákona o ochrane nefajčiarov č. 377/2004 Z. z. zistené nebolo.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR IV (NEHAP IV)

Odpočet plnenia úlohy

Jedným veľmi dôležitým determinantom zdravia v okrese Veľký Krtíš je kvalita pitnej vody. Dusičnany sú v našom okrese najčastejšie nedodržaným ukazovateľom s najvyššou medznou hodnotou v pitnej vode, čo sa týka individuálnych studní zásobujúcich 13 193 obyvateľov, ale aj dvoch malých vodovodov v obciach Malá a Veľká Čalomija zásobujúcich 854 obyvateľov. Znáмым a preukázaným zdravotným rizikom je v tejto súvislosti vznik (kojeneckej) methemoglobinémie. V roku 2011 nebol zaznamenaný výskyt kojeneckej alimentárnej methemoglobinémie. Veľkým prínosom pri plnení tejto úlohy bola výstavba vodovodu na zásobovanie Poiplia pitnou vodou. Výstavba bola ukončená v roku 2011. Je pripravené zásobovanie všetkých 36 obcí pitnou vodou, ktoré nemali predtým verejný vodovod a 15 obcí, kde došlo k vylepšeniu vodovodnej infraštruktúry, ich napojenie na nové vodné zdroje sa týka viac ako 20000 obyvateľov okresu. Ďalším prínosom výstavby tohto vodovodu je zabezpečenie zásobovania pitnou vodou aj počas mimoriadnych udalostí – záplav, ktoré v predchádzajúcich rokoch neraz zatopili individuálne vodné zdroje na celom Poiplí a pravidelne zatápajú v obciach, kde Ipeľ nemá postavenú hrádzu. Napriek vybudovaným vodovodným prípojkám sa občania jednotlivých obcí Poiplia nenapájajú na vodovod a naďalej používajú individuálne studne. Obyvatelia týchto obcí nenapojili svoj jestvujúci vodovodný systém na nové prípojky, či už v dôsledku zlej sociálnej situácie rodín, ktoré nemajú dostatok finančných prostriedkov na napojenie vodovodného systému na nové prípojky, na zaplatenie pitnej vody alebo nízkej vzdelanostnej úrovne niektorých občanov a nevedomenia si zdravotných rizík. Používanie existujúcich studní /pitnej vody s vysokým obsahom dusičnanov./ predpokladá stále aj výskyt kojeneckej alimentárnej methemoglobinémie.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Odpočet plnenia úlohy

RÚVZ vo V.Krtíši monitoruje kvalitu pitnej vody na spotrebisku na všetkých verejných vodovodoch v okrese. Voda vo všetkých verejných vodovodoch v našom okrese je dezinfikovaná prípravkami na báze chlóru. Vodovod bez dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru nemáme. Na dezinfekciu sa v našom okrese používa chlórdioxid (v 3 vodojemoch) a chlórnan sodný (vo všetkých ostatných vodojemoch). Nepredpokladáme, že niektorý vodovod v našom okrese by bolo možné prevádzkovať bez dezinfekcie vody. Na ÚVZ SR bol odoslaný v rámci riešenia tejto úlohy:

Prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru (Cl)

Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl)

Pripomienky k návrhu pre prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú menej ako 5 000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl).

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Odpočet plnenia úlohy

Aktualizácia informačného systému je potrebná aj z požiadavky nášho RÚVZ, v dôsledku vzniku nového umelého prírodného kúpaliska (tzv. prírodného biotopu) vo Veľkom Krtíši,

pre ktoré sa v súčasnosti pripravuje legislatíva a na jej základe bude potrebné upraviť informačný systém. Výsledky kontroly vôd na kúpanie vykonané prevádzkovateľmi kúpalísk a výsledky ŠZD nad kvalitou vôd na kúpanie uverejňujeme na Informačnom systéme pre vody na kúpanie. Pred začiatkom LTS sme uverejnili na informačný systém správu o pripravenosti na LTS 2011. Od 16.6.2011 prostredníctvom Informačného systému pre vody na kúpanie sme informovali verejnosť o priebehu LTS 2011 na jednotlivých kúpaliskách s aktualizáciou informácií každý týždeň. Po skončení LTS bolo uverejnené vyhodnotenie LTS 2011.

1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Odpočet plnenia úlohy

V priebehu roka sa pracovníci RÚVZ zúčastňovali vzdelávacích akcií zameraných na posudzovanie hodnotenia dopadov na zdravie. Konkrétne aktivity HIA v roku 2011 na našom RÚVZ neboli realizované.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. V prípade zistených zmien, ktoré v prevádzke nastali upozorňujeme zamestnávateľov na vykonanie potrebných opatrení. S takýmito prípadmi sa však stretávame stále v menšej miere, nakoľko úrovni ochrany zdravia na pracovisku zo strany zamestnávateľov sa venuje stále väčšia pozornosť. Ojedinele sa negatívne prípady vyskytujú v podnikoch, ktoré sa vyznačujú slabou ekonomickou situáciou prípadne sezónnou zamestnanosťou. V priemyselných podnikoch až na malé výnimky sa nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia a s uplatňovaním nových legislatívnych úprav viažúcich sa k tejto oblasti. Podieľajú sa na tom aj niektoré pracovné zdravotné služby, ktoré sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok.

Rizikové práce boli vyhlásené v spoločnostiach OSRAM Slovakia a.s., Nové Zámky, výroba žiarovkových päťíc, prevádzka Veľký Krtíš. V riziku hluku je v 3 kategórii exponovaných 132 zamestnancov. Ďalej boli vyhlásené rizikové práce v spoločnosti SH CAPITAL, s.r.o. Veľké Zlievce, pestovanie kvetov a zeleniny /hluk 4 zamestnanci – 3.kat./ v spoločnosti eustream, a.s., Bratislava, miesto výkonu práce Veľké Zlievce /hluk, kat.3 - 106 zamestnancov, kat.4 - 18 zamestnancov a záťaž teplom v kategórii 3 - 18 zamestnancov/. Spoločnosť Baňa Dolina a.s. Veľký Krtíš podala návrh na vyhlásenie rizikových prác na podzemných a povrchových pracoviskách. Pracoviská boli podľa návrhu spoločnosti zaradené do 3. a 4. kategórie s expozíciou rizikových faktorov nasledovne: prach kat.3 v počte 107, prach kat.4 v počte 30, vibrácie kat. 3. v počte 22, vibrácie kat. 4 v počte 9 a hluk v kategórii 3 v počte 149 zamestnancov z celkového počtu 215 zamestnancov. Nakoľko sa útlmový program spoločnosti naďalej predlžuje vedenie na zníženie rizík a zlepšenie pracovného prostredia investuje minimálne.

V spoločnosti eustream, a.s.Bratislava, pracovisko Veľké Zlievce boli vydané 2 rozhodnutia, ktorými boli vyhlásené rizikové práce. Bolo to z dôvodu organizačných zmien v spoločnosti. Prevádzka je zameraná na prečerpávanie zemného plynu prostredníctvom strojno-technologického turbosústrojenstva umiestneného v halách. Zdrojom hluku je práve chod týchto zariadení. Pracovníci vykonávajú ich obsluhu a kontrolu. Posúdenie rizika expozície hluku bolo vykonané pre všetky profesie, ktoré sú v priebehu pracovnej zmeny vystavené pôsobeniu zdrojov hluku z prevádzky jednotlivých zariadení kompresorovej stanice. Na základe objektivizácie boli profesie zaradené do rizík v počte ako je uvedené vyššie. Pracovné činnosti zaradené do kategórie 4 v riziku hluku sa určili na časovo vymedzené obdobie, no ani po opätovnej objektivizácii sa situácia veľmi nezmenila. Spoločnosť vykonala maximálne dostupné technické, technologické a organizačné opatrenia na zníženie hluku, napriek tomu sú namerané hodnoty stále vysoké.

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, skúšobná stanica Dolné Plachtince požiadal o zrušenie vyhlásených rizikových prác vo vyhlásených profesiách technik, skladník a traktorista a zvärač. V prevádzke došlo k prehodnoteniu zdravotného rizika, bol predložený prevádzkový poriadok a posudok o riziku pre pracovné činnosti. Došlo k zmene v úrovni, trvaní a charaktere expozície rizikovým faktorom. O zrušenie rozhodnutia, ktorým boli vyhlásené rizikové práce požiadalo aj Poľnohospodárske družstvo Kosihovce, Lesy SR š.p., kde výkon prác, ktoré boli zaradené ako rizikové sa vykonáva dodávateľským spôsobom. Pri vykonávaní ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach bol zaznamenaný pokles používania toxických a veľmi toxických chemických látok a vyradovanie starých poľnohospodárskych strojov, ktoré boli zdrojom hluku. Z tohto dôvodu nastal veľmi výrazný pokles zamestnancov v oblasti poľnohospodárstva. Neprosperujúce poľnohospodárske podniky postupne zanikali a tie ktoré ostali sú vybavené najmodernejšou technikou bez hluku a postrekovačmi s pc ovládaním, čím sa podstatne znížila expozícia toxickým látkam. Celkový počet evidovaných pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce neodrzkadľuje reálny stav pre nestabilitu niektorých subjektov, pričom nie je možné fyzicky zvládnuť v krátkom časovom období, ktoré prevádzky zaniknú a registrovať vznik nových. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sa odzrkadlil v konečnom dôsledku vo výsledných zostavách novej verzie programu ASTR, kde sme zadávali existujúce podniky. Zadávali sme len nové údaje aktuálne a fyzicky overené. Obdobná situácia s vyhlasovaním rizikových prác je aj u samostatne zárobkovo činných osôb. Problémom ostáva aj ich vyhľadávanie, nakoľko neexistuje spätná väzba medzi živnostenským úradom. Pri vyhľadávaní využívame informácie z Obecných úradov. Osobitnú skupinu, ktorú je najťažšie podchytiť tvoria pilčiči, ako samostatne zárobkovo činné osoby, kontakt na nich je obtiažny a tým sa stráca prehľad nad ochranou ich zdravia, tieto osoby nie sú zadané ani v programe ASTR.

Celkove môžeme zhodnotiť klesajúci trend v oblasti rizikových prác.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky boli zamerané na ochranu zdravia zamestnancov v prevádzkach, kde dochádza k akejkoľvek manipulácii s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Jedná sa o poľnohospodárske a priemyselné spoločnosti a predajne poľnohospodárskych potrieb, ktoré okrem iného tovaru zabezpečujú aj predaj látok na ochranu rastlín, ktoré sú klasifikované ako jedovaté a veľmi jedovaté chemické látky a prípravky. Zamestnávateľia majú vypracovaný a schválený prevádzkový poriadok podľa NV SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z. v zmysle NV SR č.355/2006 Z.z. a je vedená evidencia o

preškoloňování v ochrane a bezpečnosti zdravia pri práci. V rámci výkonu ŠZD sa stretávame s prípadmi, keď prevádzkový poriadok je neaktuálny a sortiment predaja je iný ako je v prevádzkovom poriadku uvádzaný. S týmto nedostatkom sme sa stretli hlavne v predajniach. Všeobecne je používanie veľmi jedovatých a jedovatých prípravkov v prevádzkach a spoločnostiach obmedzené na minimálnu mieru a prípravky takto zakategorizované sú nahrádzané inými, menej škodlivými. Na zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík pri používaní veľmi toxických a toxických látok sa snažíme vplývať formou konzultácií s poradenstvom a aktuálnymi informácií v legislatívnej oblasti.

Podstatné zníženie rizík v poľnohospodárskej oblasti je zdôvodnené v bode 2.1.1.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky sme vykonávali na základe existujúcej databázy v ktorej vedieme evidenciu organizácií v ktorých existuje zdravotné riziko z karcinogénnych a mutagénnych faktorov. Jedná sa predovšetkým o drevospracujúce prevádzky, ktorých výroba je založená na práci s tvrdým drevom. Drevospracujúca prevádzka - MEDEA BROKER s.r.o., Bratislava, prevádzka Veľký Krtíš, AMARANTE Kiarov – výroba eurookien z tropického dreva a spoločnosť DOS Slovakia Veľké Straciny, V tejto oblasti sme zaznamenali zmeny. Prevádzky, ktoré pôvodne boli orientované na spracovanie tvrdého dreva prešli na spracovanie mäkkého dreva, napr. LIGNO TRADE, s.r.o., Závada, PRP.s.r.o., Veľký Krtíš. S tvrdým drevom pracujú predovšetkým drobní prevádzkovatelia v obciach okresu, aj to len občas. Prevádzky, ktoré evidujeme majú vypracovaný prevádzkový poriadok a posudok o riziku. Pracovníci sú od zamestnávateľov informovaní o karcinogénnych účinkoch prachu z tvrdého dreva a o dôležitosti používania OOPP na ochranu dýchacích ciest, no napriek tomu na základe našich poznatkov získaných priamo vo výrobe a osobných rozhovorov v rámci výkonu ŠZD si zamestnanci vo väčšine prípadov neuvedomujú možné zdravotné následky účinkov na zdravie a OOPP používajú len z nutnosti kontroly zamestnávateľom.

Zamestnancom aj zamestnávateľom poskytujeme poradenské služby a konzultácie s dôrazom na uvedomovanie si nebezpečenstva týchto látok a dôležitosti spolupôsobenia pri vlastnej ochrane zdravia.

Je evidované jedno pracovisko s dvoma pracovníčkami, ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám na onkologickej ambulancii - Oncomedical s.r.o. vo Veľkom Krtíši. Cytostatiká sa podávajú ambulantne infúznou formou.

Práce zamerané na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest boli vykonávané v 4 prípadoch . Jednalo sa o odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. Práce boli vykonané Stavebným bytovým družstvom Lučenec a fyzickou osobou Štefan Tóth, Nenince. Tiež boli vykonané práce na stabilizáciu, demontáž, odvoz a zneškodnenie strešnej krytiny a izolačných materiálov, obsahujúcich azbest z objektu Gymnázia A.H.Škultétyho vo V.Krtíši. Práce vykonala spoločnosť DARTA SERVICE s.r.o., Dolný Kubín a Demontáž azbestovej strechy v uzavretom areáli hydinárskej farmy vo Veľkom Krtíši spoločnosťou PRO-HAKO s.r.o., Veľký Krtíš. Práce vykonali firmy, ktoré vlastnia oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Výkon prác bol pod odborným dohľadom a boli zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie azbestocementového materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené nariadením vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami

súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a je v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ vo Veľkom Krtíši sa do úlohy nezapojil z dôvodu, že na území okresu nie sú zaradené pracoviská do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Odpočet plnenia úlohy:

V roku r. 2011 sme mali na oddelení PPL 17 prípadov podozrenia na profesionálne poškodenie zdravia z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. Najviac štetení podozrenia na DNJZ bol na Bani Dolina a.s. Veľký Krtíš v profesii baník a to v 6 prípadoch. Najväčší podiel majú práce s ťažkým banským náradím vo vynútenej polohe s jednostranným dlhodobým a nadmerným zaťažením horných končatín. Pri vykonávaní týchto prác je ťažké realizovať opatrenia, ktorými by sa vylúčili riziká, ktoré sa podieľajú na poškodení zdravia, navyše spoločnosť v dôsledku útlmového programu v tejto oblasti stagnuje. Čo sa týka ostatných išlo o nasledovné profesie: v 2 prípadoch šička odevov, poľnohospodársky robotník, dojička, robotník vo vinohrade, šička obuvi, kuchárka a operátor vo výrobe kovových dielcov.

Vo všetkých prípadoch išlo o ochorenia horných končatín. V porovnaní s predchádzajúcimi tromi rokmi, kedy bol zaznamenaný pokles chorôb sa počet prípadov štetenia na uvedené ochorenie v tomto roku zvýšil. Štetenie pracovných podmienok sa vykonávalo priamo na pracovisku za prítomnosti zamestnávateľa, zamestnanca a odborných pracovníkov OPPL - RÚVZ Veľký Krtíš. Vo väčšine z týchto štetení prípadov sme sa stretli s nasledovnými problémami.

Niektorí zamestnanci v posledných 5 rokoch vystriedali viacero pracovných pozícií mimo kraja a republiky až v zahraničí a nebolo možné objektívne posúdiť pracovné podmienky, ani spôsob vykonávanej práce, prípadne sa jednalo už o zaniknuté prevádzky, kde podľa zákona nebola dodržaná archivácia dokumentov a štetenia boli vykonané na základe výpovedí zamestnancov. Z uvedeného dôvodu sa nedá jednoznačne a objektívne vyhodnotiť pracovné zaťaženie so záverom, ktorý by zodpovedal realite. Z uvedeného počtu štetených ochorení v položke 29 zatiaľ nemáme hlásenie o priznaní štetených ochorení.

Štetenie pracovných podmienok sa vykonávalo priamo na pracovisku za prítomnosti zamestnávateľa, zamestnanca a odborných pracovníkov OPPL - RÚVZ Veľký Krtíš.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Odpočet plnenia úlohy:

Za sledované obdobie neboli oddeleniu PPL pracoviskami klinického pracovného lekárstva nahlásené podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Odpočet plnenia úlohy:

Na prácu so zobrazovacími jednotkami sa zameriavame pri výkone každého ŠZD. Pri otváraní nových prevádzok si okrem iného vždy všímame aj umiestnenie a usporiadanie pracovných miest so zobrazovacími jednotkami, priestorové podmienky, osvetlenie, mikroklimatické podmienky na pracovisku. Zamestnanci aj zamestnávateľia nemajú dostatočné množstvo potrebných odborných informácií o prácach so zobrazovacími jednotkami a naše usmernenia sa stretávajú s veľkou ústretovosťou. Vykonali sme celkom 35 kontrol so zameraním na prácu so zobrazovacími jednotkami. Nedostatky boli zistené napr. v spoločnosti v spoločnosti MRS s.r.o., Veľký Krtíš v administratívnej časti pracoviska, na Obvodnom úrade vo Veľkom Krtíši, Zamestnanci uvedených spoločností pracujú prevažnú časť pracovnej zmeny na monitoroch, ktoré sú zastaralé, požiadavky na pracovné miesta, sedadlá a stoly nezodpovedajú základným požiadavkám v zmysle nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Spoločnostiam boli v rámci zistených nedostatkov uložené termínované opatrenia na ich odstránenie.

Dotazníky informovanosti zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami boli rozdane na vyplnenie pracovníkom, ktorí používajú pri práci zobrazovaciu jednotku viac ako polovicu pracovnej zmeny v spoločnostiach: OTB banka Veľký Krtíš, Obvodný úrad Veľký Krtíš, Sociálna poisťovňa Veľký Krtíš. Celkovo bolo rozdanych 62 kontrolných listov, z ktorých bolo vrátených 45.

Z vyhodnotených dotazníkov informovanosti zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami vyplynulo, že 96,55 % respondentov používa zobrazovaciu jednotku pri práci viac ako polovicu pracovnej zmeny, 91,95 % sú informovaní o vplyve práce a pracovných podmienok na zdravie, najviac informácií o vplyve práce a pracovných podmienok získali respondenti z médií a možnosť kedykoľvek prerušiť prácu so zobrazovacou jednotkou má 81,60 %.

3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie.

Odpočet plnenia úlohy:

Pri plnení projektu bolo oslovených opäť 80 respondentov, v dvoch vekových kategóriách muži a v dvoch vekových kategóriách ženy, z ohľadom na ich pracovné zaťaženie / ľahká práca/ a to v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR.

Projekt bol realizovaný v rôznych firmách a organizáciách v okrese / Veľký Krtíš, Bušince.../ a respondenti mali v prevažnej miere profesie, ktoré zodpovedali predpísanému výberu cieľovej skupiny projektu, ktorí spolupracovali na projekte vo väčších skupinách. Jednalo sa konkrétne o výrobu pekárenských výrobkov Koreň FOODS v Bušinciach a fy. SISME vo Veľkom Krtíši, kde boli realizované práce na projekte vo viacerých etapách. Záujem o spoluprácu na uvedenom projekte prejavili i pracovníci Špeciálnej základnej školy vo Veľkom Krtíši, kde boli práce na projekte s respondentmi realizované v prvom polroku 2011.

Každý klient, ktorý sa zapojil do projektu dostal tlačivo na vyplnenie jednodňového jedálneho lístka.

Vyplnené jedálne lístky boli spracované v programe ALIMENTA – nastavbovej verzii. Výstupy po spracovaní údajov z jedálneho lístka nám poskytli údaje o energetickom príjme, príjme základných živín - Tukov, Sacharidov, Bielkovín, vitamínov / vitamín C/, hrubej vlákniny, minerálií, cholesterolu zo stravy, kyseliny listovej, NaCl a tekutín v porovnaní s OVD / tab. výživové faktory/.

Pri realizácii tohto projektu sme opäť úzko spolupracovali s poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Pracovníci poradne prístrojom Reflotron odobrali každému klientovi – respondentovi kapilárnu krv na stanovenie parametrov lipoproteinového metabolizmu / Cchol., TGL, HDL, LDL, Glu./. Následne bol vyplnený dotazník a záznamový list na spracovanie somatometrických / hmotnosť, výška, BMI, WHR, TK – systolický, TK – diastolický/ a biochemických údajov, ktorý bol spracovaný v programe Microsoft Excel a poskytol nám výsledný súhrn nameraných hodnôt a vyšetrení jednotlivých vekových kategórií a pohlaví /tab. somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie/.

Ďalej boli spracované dotazníky životosprávy / spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a pohybová aktivita a životospráva/ / tab. spotreby a pohybovej aktivity a životosprávy /.

Projektom sme sa zapojili do cieľného sledovania výživy vybraných skupín obyvateľstva so snahou získať a hodnotiť informácie o vývoji výživy konkrétnych populačných skupín v našom regióne s možnosťou následne informovať obyvateľstvo, v spolupráci s poradňou zdravia, o zásadách správnej výživy, propagovať ciele a smery Programu ozdravenia výživy, zdôrazňovať vzťah výživy k civilizačným ochoreniam a poskytovať zdravotno-výchovné materiály.

Sledovanie vybraných výživových faktorov:

- - prekročenie **príjmu energie** zo stravy (**hodnota nad 110 %**) nebolo zistené u mladších žien ani u starších žien / 0%/, u mladších a starších mužov bolo zaznamenané zhodne prekročenie príjmu v 2 prípadoch, čo predstavuje po 10%
- - vo väčšej miere vo všetkých vekových kategóriách u žien i u mužov boli zistené **nižšie energetické hodnoty** príjmu potravy v sledovaný deň (**hodnota pod 90%**) a to u mladších žien 17 - 85%, u starších žien 17 - 85%, u mladších mužov 14 - 70 % a u starších mužov 12- 60%.
  - uvedené môže byť spôsobené i neobjektívnosťou pri posudzovaní stravovania jedinca jednodňovým jedálnym lístkom
  - **príjem bielkovín** – najviac prípadov v každej skupine bola zistená (**hodnota nad 110 %**) 40% u mladších žien, 55% u mladších mužov, 45% u starších žien a u starších mužov tiež 55%
- - **príjem tukov** - u mladších a u starších žien boli skôr nižšie hodnoty (**hodnota pod 90%**) a to zhodne u mladších i starších žien, v oboch skupinách v 9 prípadoch čo predstavuje po 45 % a u mužov boli hodnoty vyššie (**hodnota nad 110 %**), u mladých mužov 10 - 50 % a u starších 8 – 40%
- - najvyššie prekročenie **príjmu sacharidov** zo stravy (**hodnota nad 110 %**) bolo zistené len v 1 prípade u všetkých kategórií / u mladších žien /, čo predstavuje z celkového počtu všetkých 80 respondentov – 1,25%
  - príjem sacharidov je celkovo skôr nízky (**hodnota pod 90%**) u mladších a starších žien až 95% - zhodne v 19 prípadoch, u mladších mužov v 17 prípadoch – 85% a u starších mužov bola hodnota pod 90% plnenie až 100%, takže v 20 prípadoch

- - najvyšší príjem vitamínu C zo sledovaných skupín bol zaznamenaný u mladších žien / 35% (**hodnota nad 110 %**) celkového počtu oslovených klientov /, (**hodnota pod 90%**) bola zaznamenaná v 7 prípadoch u mladších žien /35%/ , u starších žien 20% , u mladších mužov 25 % a u starších mužov 30%
- **príjem vitamínu C** bol prevažne nedostatočný u všetkých respondentov a to (**hodnota pod 90%**) v priemere 60 %
- - u mužov bol zaznamenaný v priemere vyšší **príjem vody** ako u žien, najviac prípadov (**hodnotu pod 90%**) mali staršie ženy v 6 prípadoch - 30%
- - **príjem hrubej vlákniny** v strave je nedostatočný, priemer všetkých vekových kategórií u oboch pohlaví bol 82,5% (**hodnota pod 90%**) podľa odporúčaných denných dávok jednotlivých skupín / najvyvázenejšie hodnoty boli zastúpené v kategórii starších mužov/
- - **príjem soli** bol tiež prekročený, **nad 110 %** u všetkých kategórií, hlavne však u mužov / spolu v priemerne muži - 65 % a u v všetkých 80 respondentov v priemere 56,25 %
- - **cholesterol** v prijatej strave je oproti minulému roku v opäť poklese, najviac prípadov zo všetkých kategórií boli hodnoty v (**hodnote pod 90%**) u 90 % mladších žien, u 85 % starších žien, u 70 % mladších mužov, u 65 % starších mužov.
- **kyselina listová** hodnoty sa pohybovali u všetkých skupín od 0,03 do 0,92 mg.

Sledovanie - Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie:

BMI

- z uvedeného prieskumu vyplýva, že nadváhou 2. stupňa (**BMI ≥ 29**) trpí 10 % mladších žien, 20 % starších žien, 10% mladších mužov a až 15 % starších mužov
- v hodnotách ženy **-(BMI $24 \leq \text{BMI} < 29$)** a muži **-(BMI $25 \leq \text{BMI} < 30$)** bolo zaznamenaných 20 % mladších žien, 30% starších žien, 45% mladších mužov a 40 % starších mužov
- v hodnotách (**BMI < 24**) je najviac mladších žien a to 14 prípadov – 70%, 10 prípadov starších žien, čo predstavuje 50%, a u mužov je zhodne BMI najnižší v 9 prípadoch čo je po 45 % v každej kategórii

WHR

- u žien bolo WHR $\leq 0,85$ v priemere 52,5% a WHR $\geq 0,85$ v priemere u žien 47,5%,
- u mužov bolo WHR $\leq 0,9$ v priemere 62,5% a WHR $\geq 0,9$ v priemere u mužov 37,5%,

TK

- vysoký **systolický tlak** s hodnotou **nad 160** bol zistený prevažne u starších respondentov všeobecne, u 4 starších žien a u 6 starších mužov, nameraná bola i u 1 mladého muža /13,75%/

vysoký **diastolický tlak** s hodnotou **nad 90** bol zistený tiež prevažne u starších respondentov v 4 prípadoch u starších žien, u 1 mladej ženy, u 1 mladého muža a 4 starších mužov, čo je v priemere 12,50 % z celkového počtu respondentov

Celkový cholesterol

hodnoty **celkového cholesterolu** bolo zistené nasledovné:

- C Chol. <5 malo najväčšie zastúpenie respondentov a to 61 – 76,25%
- 5, $\leq$ C Chol. <6 – v 17 prípadoch celkovo – 21,25%
- **C Chol. ≥ 6** boli namerané u 1 mladej ženy a tiež u 1 staršieho muža, čo predstavuje len 2,5% z celkového počtu

Glykémia

- Prekročenie hodnôt glukózy **nad 6,1** boli zistené celkovo v 2 prípadoch u mladších mužov a až v 5 prípadoch u starších mužov čo predstavuje v 17,5% v oboch prípadoch spolu

Zistené hodnoty HDL, TG, LDL sú tiež súčasťou sumárnej tabuľky k dotazníku.

Sledovanie pohybovej aktivity a životosprávy

Životospráva

- najviac respondentov všetkých skupín hodnotilo svoju životosprávu ako uspokojivú - občas problémy v životospráve / 37 respondentov/ až 52,5 %
- 1 mladšia žena a 3 staršie ženy hodnotili svoju životosprávu ako zlú – nepravidelné a nesprávne stravovanie, nízka pohybová aktivita, veľa stresov a pod. / 10%/ muži toto hodnotenie použili celkovo v 2 prípadoch – 5%
- na otázku „ Zmenili ste svoju životosprávu v poslednom období ?“ odpovedalo ÁNO celkovo 22,5 % všetkých respondentov, z 15 % mladších žien, 30 % starších žien, 20 % mladších mužov a 25 % starších mužov odpovedalo áno.

Stresu

/ odpoveď „ áno“ /

- je vystavených až 50 % mladších žien, 40 % starších žien, 5 % mladších mužov a 20 % starších mužov zo zisteného vyplýva , že ženy sú stresu vystavené vo väčšie miere, v porovnaní s mužmi až o 32,5% viac

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Odpočet plnenia úlohy:

V rámci tejto úlohy sa monitoruje obsahu jódu v jedlej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V roku 2011 sme sa podieľali na plnení uvedenej úlohy, v rámci ktorej bolo odobratých v obchodnej sieti okresu Veľký Krtíš 24 vzoriek jedlej soli na chemické analýzy / z toho 6 vzoriek morskej soli /. Odbery boli realizované počas celého roka, každý mesiac boli v obchodnej sieti odobraté 2 vzorky soli. Vo vzorkách sa stanovovala hodnota jodidu draselného, jodičnanu draselného a feročyanidu draselného. Vo všetkých vyšetovaných vzorkách bol stanovený obsah jodidu draselného v rozpätí od 15-35 mg /kg, čo je v súlade s požiadavkou Potravinového kódexu SR a označením obsahu jódu na obale. Všetky vyšetrené vzorky vyhoveli v sledovaných ukazovateľoch. Pri odbere vzoriek boli skontrolované aj sprievodné doklady / dodacie listy/, tovar bol vo všetkých prípadoch v záručnej dobe, správne skladovaný a vystavovaný na predaj.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Odpočet plnenia úlohy:

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok a kontrola dodržiavania povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov.

Na základe usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2011 a plánu odberu vzoriek sme uskutočnili odber vzoriek kozmetických výrobkov určených pre deti:

- v mesiaci jún sme uskutočnili odber 5 vzoriek zubných pást pre deti a dospelých na vyšetrenie obsahu fluóru a dietylglýkolu. U vzoriek odobratých na analýzu bola vykonaná kontrola označovania na obale výrobku.

Odobraté vzorky vyhovel požiadavkám na označovanie, laboratórne výsledky boli v súlade s legislatívou.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Odpočet plnenia úlohy:

Na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov.

Odpočet plnenia úlohy:

Na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Odpočet plnenia úlohy:

Na základe usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR č. OHVBPKV/9139/2010 zo dňa 15.12.2010 a tiež na základe záverov z pracovnej porady k projektu - Monitoring spotreby vybraných prídavných látok na rok 2011, konanej dňa 2.2.2011 na ÚVZ SR v Bratislave, sme zabezpečili v roku 2011 sledovanie spotreby vybraných 4 aditív - E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A / synonymum Ponceau 4R/, E 102 tartrazín a to v termíne od 14.2.2011 do 30.10.2011.

Postupovali sme podľa usmernení:

- Zabezpečili sme pre monitoring 80 dobrovoľných respondentov v stanovených vekových kategóriách respondenti: veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci .
- Každý z respondentov vyplnil 2 x 24 hodinový dotazník / jedálny lístok/ spotreby pokrmov a nápojov a to 1x vybraný pracovný deň a 1x víkendový deň. Jednotliví účastníci monitoringu boli oboznámení so štúdiou a tiež k tlačivám k vyplňovaniu spotreby obdržali Prílohu č.1 - Návod na vyplnenie dotazníka / jedálneho lístka/ pre spotrebu prídavných látok.
- Každý s respondentov vyplnil týždenný dotazník spotreby potravín
- Boli vyplnené tabuľky .č.1a/,b/,c/,d/ - sumár /2x 24 hodín/ výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonzumovaného aditíva.

- **Sumárny dotazník bol spracovaný na základe výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín**

- V rámci odberu vzoriek bola odobratá 1 vzorka TANG broskyňa – nápoj v prášku s broskyňovou príchuťou a sladidlami. Odobratá vzorka obsahovala dve sledované aditíva / E 129 a E 102/. Na základe chemických analýz, sú zistené množstvá prídavných látok v norme. Výsledky boli následne vyplnené tabuľky č.2a/,b/,c/,d/. Správa a vyplnenými tabuľkami bola zaslaná na ÚVZSR Bratislava.

4. Odbor hygieny detí a mládeže

V kalendárnom roku 2011 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

Odpčet plnenia úlohy:

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Realizácia projektu bola vykonaná podľa usmernenia ÚVZ SR v II. polroku 2011 v termíne od 26.09.2011 do 04.11.2011 na štyroch základných a troch stredných školách v okrese Veľký Krtíš. Meraní sa podrobilo 512 žiakov z vybraných škôl vo veku od 7 – 18 rokov. Do uvedeného projektu boli vybrané nasledovné základné školy: Základná škola s materskou školou, Modrý Kameň, Základná škola, ul. Poľná, Veľký Krtíš, Základná škola B. Balassiho s vjm, Vinica, Základná škola s materskou školou, Želovce. Realizácia projektu na stredných školách bola zabezpečená na Gymnáziu A. H. Škultétyho vo Veľkom Krtíši, v Spojenej škole v Modrom Kameni a v Strednej odbornej škole vo Veľkom Krtíši.

Z vybraných škôl bol vyžiadaný menný zoznam všetkých žiakov s dátumom narodenia, z ktorých bol vypočítaný vek žiakov v desatinnej sústave, ktoré prevzala WHO z Medzinárodného biologického programu. Následný výber chlapcov a dievčat bol uskutočnený systematickým výberom podľa usmernenia zaslaného z ÚVZ SR Bratislava. Po dohode so štatutárnym zástupcom školy u vybraných respondentov boli vykonané antropometrické merania (meranie telesnej hmotnosti, telesnej výšky, obvodu hlavy, obvodu hrudníka, obvodu bokov a obvodu ľavého ramena). Typ žiaka bol hodnotený podľa vlastného úsudku riešiteľov projektu. Ďalej boli zisťované údaje a životnom štýle detí (stravovanie, telesná výchova, predškolské zariadenie) a o rodinnej anamnéze (rodina, vzdelanie, zamestnanie, výška a hmotnosť otca a matky) a ďalšie informácie o respondentovi (národnosť, bydlisko, menštruácia u dievčat a mutácia u chlapcov). Údaje boli zapisované do pripravených hárkov zaslaných z ÚVZ SR Bratislava.

Zadávanie údajov do masky v programe Excel bude vykonané v termíne do 31.3.2012 a zaslané na ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Odpočet plnenia úlohy:

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metódikou.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Celoslovenský prieskum o tabaku, alkohole a drogách ESPAD 2011 u žiakov 9. ročníkov základných a študentov 1.- 4. ročníkov stredných škôl bol realizovaný u študentov Gymnázia A. H. Škultétyho, ul. Školská 21, 990 01 Veľký Krtíš. Anonymným dotazníkovým prieskumom bol uskutočnený zber údajov od študentov uvedenej školy. Počet vyplnených dotazníkov v rámci projektu ESPAD 2011 bol 43 ks. Dotazníky získané od respondentov boli zaslané v zalepených obáľkach na ďalšie štatistické spracovanie na ÚVZ SR. K zaslaným dotazníkom bola priložená aj správa o pnení projektu.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Odpočet plnenia úlohy:

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoríť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V roku 2011 podľa usmernenia ÚVZ SR projekt sa nerealizuje vzhľadom na skutočnosť, že v roku 2011 sa bude realizovať siedmy celoštátny antropometrický prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na zber a spracovávanie údajov. IV. Etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011 sa pozastaví a zrealizuje v roku 2012, čím sa ukončenie projektu presunie na 31.12.2014

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách.

Odpočet plnenia úlohy:

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

Dňa 29.6.2011 sa na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici uskutočnila porada riešiteľov projektu „Zdravé deti v zdravých rodinách / Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku“, kde boli odprezentované výsledky a zistenia z

projektu a boli riešitelia projektu informovaní, že ďalší zber údajov v roku 2011 sa nebude vykonávať.

6. Odbor epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program

Odpočet plnenia úlohy:

V rámci plnenia úlohy národného imunizačného programu pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali fyzickú kontrolu zaočkovanosti vo všetkých neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dospelých, ktoré sa nachádzajú na území okresu Veľký Krtíš. Zároveň bola vykonaná aj kontrola dodržiavania chladového reťazca, chladničiek v jednotlivých ambulanciách, vedenie evidencie zaočkovanosti detí v jednotlivých vekových skupinách ako i počet evidovaných odmietnutí povinného očkovania v sledovanom období. Celookresná úroveň zaočkovanosti v okrese Veľký Krtíš dosiahla 99,8%.

V rámci európskeho imunizačného týždňa, ktorá vyhlasuje európska úradovňa Svetovej zdravotníckej organizácie zameranej na posilnenie významu očkovania a zvýšenia zaočkovanosti bol vypracovaný a rozoslaný propagačný materiál pre všetky pediatrické ambulancie, základné školy, komunitné centrá a zariadeniam sociálnych služieb v okrese Veľký Krtíš.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Odpočet plnenia úlohy:

Odborní pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávali šetrenia výskytu infekčných ochorení v ohniskách nákazy. Za uvedené obdobie bolo vykonaných celkom 154 terénnych šetrení v ohniskách nákazy, z toho 85 v ohniskách salmonelóz, 22 v ohniskách šigelóz, 14 v ohniskách kontaktu, alebo ohrozenia besnotou, 2 v ohnisku zápalovej polyneuropathie, 6 kontaktov so zápalovou polyneuropathiou, 2 v ohnisku akútnej hepatitídy typu B, 6 kontaktov s akútnou hepatítidou B, 1 šetrenie v ohnisku nákazy nosiča hepatitídy typu B, 10 tetíoz a 6 protiepidemiologických opatrení nahlásených nozokomiálnych nákaz.

V rámci sledovania HER v zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých 387 sterov mikrobiálnej čistoty. Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Odpočet plnenia úlohy:

S informačným systémom sa pracuje denne a to, zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Odpočet plnenia úlohy:

V roku 2011 oddeleniu epidemiológie boli nahlásené štyri nozokomiálne nákazy z oddelenia OAIM, chirurgického a detského. Na predchádzanie NN sa v nemocničných oddeleniach vykonávajú pravidelné kontroly hygienicko-epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu NN a spätnej väzby k ošetrovateľom. Zapojili sme sa aj do projektu Prohibit- prevencia NN.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Odpočet plnenia úlohy:

Pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracujú s ostatnými oddeleniami RÚVZ pri riešení a realizácii úloh podpory zdravia verejnosti, zároveň plnili programy a projekty hlavného hygienika SR a ECDC.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Odpočet plnenia úlohy:

V priebehu roka sa v okrese Veľký Krtíš nevyskytli mimoriadne epidemiologické situácie, len lokálne epidémie respiračných ochorení, ktorým sa zabránilo prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu.

9. Podpora zdravia

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

Aj v tomto roku sme naďalej pokračovali v realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ. Na celoslovenskej porade odborov podpory zdravia sme boli oboznámení s plnením NPPZ a s jeho pripravovanou aktualizáciou. Na krajskej porade vedúcich OPZ sme sa oboznámili s akčným plánom pre oblasť zdravotníctva banskobystrického samosprávneho kraja. V rámci opatrenia 3.1, aktivity 3.1.1 sme zaslali stav nášho prístrojového vybavenia v poradni zdravia vedúcej krajského OPZ v Banskej Bystrici. V rámci opatrenia 3.3, aktivity 3.3.1 budeme spolupracovať s VÚC pri koordinácii a realizácii konkrétnych poradenských aktivít v našom regióne.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Tento projekt plníme s členmi klubu dôchodcov a s klientmi domova dôchodcov v našom meste. Prevažná časť našich aktivít ohľadom tohto projektu je sústredená na mesiac október, ale v prípade záujmu uskutočňujeme besedy a vyšetrenia aj počas roka. V mesiaci november 2011 sme v Klube dôchodcov vo Veľkom Krtíši vykonali prednášku „Životospráva v staršom veku a prevencia chrípkového ochorenia“, „Depresia v starobe“ - odmerali sme 14 klientkam TK,P.

9.3 podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 materské centrá

V našom regióne nemáme zriadené ani jedno materské centrum, preto sa edukáciu matiek snažíme realizovať prostredníctvom iných aktivít, napr. distribúciou vhodných

9.3.2 „Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V rámci dosiahnutia cieľa tohto projektu – zlepšiť orálne zdravie detskej populácie a vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia v dospelosti - sme v troch materských školách okresu pripravili pre deti prednášku o starostlivosti o zúbky, spojenú s názornou ukážkou a besedou. Premietli sme im rozprávky s tematikou stomatohygieny. Deťom sme rozdali zdravotnovýchovné materiály, prostredníctvom ktorých sme edukovali aj ich rodičov a tiež učiteľky MŠ.

9.4 „EHES“ – European health examination survey (zistovanie zdravia európanov)

Po oboznámení sa s metodikou štúdie a príprave na II. fázu sme sa zapojili do realizácie projektu podľa poskytnutých pokynov. Zúčastnili sme sa školenia k projektu EHES na RÚVZ v B. Bystrici, kde sme dostali materiály k uvedenému projektu. Projekt sme zmedializovali v regionálnom týždenníku Pokrok a na webovej stránke RÚVZ Veľký Krtíš a následne sme ho začali realizovať /70 respondentov/. Z celkového počtu oslovených respondentov sa nám podarilo vyšetriť 16. V projekte pokračujeme ďalej – 42 náhodne vybraných objednávame na vyšetrenie.

9.5 populačná stratégia - Aktivity pri príležitosti významných dní S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Svetový deň zdravia – propagácia v priestoroch RÚVZ a prostredníctvom mestského rozhlasu a týždenníka Pokrok, na stránke RÚVZ a mesta Veľký Krtíš

- vyšetovanie Reflotronom v mestskej knižnici (26) – cholesterol, glukóza, triglyceridy , TK, P, %TT, anamnéza
- rozdávanie zdravotno-výchovných materiálov

Svetový deň bez tabaku - propagácia u zamestnancov RÚVZ

- informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ
- tejto problematike bola venovaná aj beseda v Spojenej škole v Modrom Kameni + letáky
- prednáška „Fajčenie a rakovina“ – ZŠ M. Kameň 6,7,8 ročník – 40 žiakov + letáky + ukážka merania spirometrom
- SOŠ V. Krtíš dotazníky „Fajčenie a Drogy“ zdravotno-výchovné materiály/ 25 žiakov /+ letáky

Svetový deň tuberkulózy - informačné tabule v priestoroch RÚVZ V. Krtíš

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

- informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ
- SOŠ V. Krtíš – zdravotno-výchovné materiály a dotazník k problematike drog

Svetový deň vody - informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ

Svetový deň srdca - poradňa zdravia pri RÚVZ vo Veľkom Krtíši v spolupráci s Gymnáziom A. H. Škultétyho, Akadémiou vzdelávania vo V. Krtíši a zdravotnou poisťovňou Dôvera, dohodla spoluprácu pri realizácii podujatia Deň „D“, ktoré sa uskutočnilo v septembri 2011 – vyšetrili sme 52 klientom cholesterol, TK, Pulz, BMI, výšku, váhu, obvod pása a bokov + 16 klientom len TK, Pulz

Svetový deň duševného zdravia – V Klube dôchodcov vo Veľkom Krtíši sme vykonali prednášku „Depresia v starobe“ /14/

Svetový deň pohybom ku zdraviu - nástenka v priestoroch RÚVZ
- iniciovanie športového dňa zamestnancov v júni 2011 /loptové hry, volejbal, plávanie –19 zúčastnených/

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Náš RÚVZ zatiaľ nie je riešiteľským pracoviskom tohto projektu.

9.7 „VYZVI SRDCE K POHYBU“ - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Do projektu sa v čase jeho konania pravidelne zapájame. Zúčastnili sme sa seminára zameraného na realizáciu kampane. Účastnícke listy sme distribuovali do 26 subjektov okresu, akciu sme spropagovali v regionálnych médiách a pri príležitosti svetového dňa zdravia. Vybierané účastnícke listy, ktoré nám doručili záujemcovia, sme odoslali koordinátorovi kampane. Celkovo sa do kampane z nášho okresu zapojilo 20 účastníkov.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

V súlade s cieľom NPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme naďalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je ich eliminovať.

Úlohy plníme v súčinnosti s inými oddeleniami. V nadväznosti na preventívne programy sa naďalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. Súčasťou vyšetrení v poradni zdravia je poskytovanie odborného poradenstva zamerané na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy sme v rámci projektu Výživový stav obyvateľstva vyšetrili 80 klientov, ktorým bolo tiež poskytnuté odborné poradenstvo.

Prednášky o správnej životospráve, zamerané na prevenciu obezity, sme vykonali v Špeciálnej ZŠ vo Veľkom Krtíši, v materských školách v Čebovciach, Dolnej Strehovej a vo Vinici a v Spojenej strednej škole v Modrom Kameni. V rámci týchto prednášok sme deťom a žiakom premietli DVD s príslušnou tematikou a besedovali sme s nimi o otázkach dôležitosti pohybovej aktivity, hlavne v období dospievania. Každoročne k nám do Poradni zdravia chodia žiaci I.ZŠ A. H. Škultétyho - prvé ročníky na besedu spojenú s premietaním DVD na danú tému.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Pri plnení dlhodobého cieľa programu - znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, sme sa zamerali na osoby s rizikovým životným štýlom, a to najmä fajčiarov, nezdravo sa stravujúce osoby, osoby s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu. Svojou zdravotno-výchovnou činnosťou sa snažíme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a zvýšením pohybovej aktivity. S týmto zameraním sme vykonali 48 zdravotno-výchovných intervencií pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva.

V poradni zdravia bolo v roku 2011 vyšetrených 357 klientov, z toho 120 mužov a 237 žien. Každému z nich bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na zlepšenie životného štýlu. Klientov vyšetrujeme nielen v priestoroch poradne zdravia, ale aj na výjazdových akciách v regióne / ŠZŠ -22 učiteľov., Koreň FOODS s.r.o. – 12 klientov, Banícky jarmok – 45 klientov, Baňa Dolina – 20 klientov, SISME Slovakia – 33 klientov/.

Okrem základnej poradne pracujeme s klientmi aj v nadstavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ. Mimoriadna úloha: HBSC ŠTÚDIA

Do Poradní zdravia boli v decembri 2011 dodané edukačné a zdravotno - osvetové materiály (plagát, brožúra, CD) spolu s listom pre riaditeľa (riaditeľku školy), ktoré postupne doručujeme na všetky základné a stredné školy v našom okrese.

Zdravotno –osvetový materiál (brožúra) „ Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelujúcich“ budeme priebežne distribuovať do všetkých materských škôl v našom regióne.

10. KONTROLA TABAKU

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV “PRESTAŇ A VYHRAJ 2012“

Do tejto súťaže, ktorej cieľom je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky, sa pravidelne zapájame. Súťaž sa bude konať na budúci rok, tento rok sme sa zapojili do kampane Vyzvi srdce k pohybu.

10.2 ŠKOLENIE PRACOVNÍKOV RÚVZ V OBLASTI PREVENČIE FAJČENIA

Do projektu školenia pracovníkov v prevencii fajčenia sa zapojíme v termíne, ktorý bude presne stanovený ÚVZ SR.

10.3 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 - 2014

Tento bod nie je v kompetencii nášho úradu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1	Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV) <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	TERMÍN UKONČENIA 30.12.2011
1.2	ERA-ENVHEALTH: Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni – ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie	ÚVZ SR
	19 participantov z 10 krajín Európskej Únie	31.8.2012
1.3	Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ SR	30.12.2016
1.4	Projekt COPHES (Consortium to Perform Human Biomonitoring on a European Scale)	ÚVZ SR
	RÚVZ BB, 34 participantov z 26 krajín EÚ a mimo nej	30.11.2011
1.5	Projekt DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)	ÚVZ SR
	RÚVZ v BB, 16 krajín EÚ	30.9.2012
1.6	Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE)	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	trvale
1.7	Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30.11.2011
1.8	Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30.6.2011

1.9	PHIME projekt „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA	RÚVZ v BB
	RÚVZ v BB, RÚVZ v SN	1.3.2011
1.10	Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, pracovná skupina ÚVZ SR – hodnotenie dopadov na zdravie
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	30.12.2011

Úloha 1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV(NEHAP IV)

V rámci akčného programu sa plnil cieľ a to monitoring kvality pitnej vody a vody na kúpanie so zameraním na detskú populáciu.

Najmä v rómskych osadách bez verejného vodovodu v ktorých sa vyskytli epidémie infekčných ochorení a v a obciach bez verejného vodovodu, ktorých vodné zdroje boli zaplavené v roku 2011 (v spolupráci s oddelením epidemiológie) boli vykonávané analýzy pitnej vody s usmerňovaním na starostlivosť o pitnú vodu a samotnú úpravu vodného zdroja, tak aby došlo k redukcii ochorení a úmrtností detí spôsobené gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody.

Odborní pracovníci RÚVZ priebežne poskytovali v roku 2011 odborné poradenstvo v otázkach ochrany a úpravy pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov, zdravotnej bezpečnosti pitnej vody z týchto zdrojov a zdravotných rizík.

V rámci **svetového dňa vody** bolo poskytnutých **28 konzultácií** záujemcom o kvalitu pitnej vody z individuálnych vodných zdrojoch v súvislosti s detskou populáciou.

Úloha 1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

V okrese Vranov nad Topľou je pitná voda zabezpečená z podzemných zdrojov pitnej vody a VVS STARINA (povrchový odber).

Vo všetkých verejných vodovodoch v okrese Vranov nad Topľou je úprava pitnej vody zabezpečovaná dezinfekčnými prostriedkami na báze chlóru (chlórňan sodný a plynný chlór).

Z dlhoročného sledovania kvality vody zo zdrojov podzemnej vody je zrejmé, že voda z týchto zdrojov je zdravotne bezpečná a dlhodobo vykazuje stálu kvalitu (a to aj v prípade, že pri odbere vzorky nie je zistené ani minimálne množstvo voľného chlóru).

Pri posudzovaní kvality vody z verejných vodovodov napojených na VVS STARINA, hodnotíme kvalitu pitnej vody ako stabilne dobrú, avšak **pri posudzovaní zvažovanej možnosti prípadného vynechania dezinfekcie vody, bude nevyhnutné úzko spolupracovať s prevádzkovateľmi verejných vodovodov.**

Epidemiologická situácia v okrese nebola negatívne ovplyvnená kvalitou pitnej vody z verejných vodovodov. **Kvalitu vody vo verejných vodovodoch hodnotíme aj v roku 2011 ako stabilne dobrú.**

Úloha 1.8 Aktualizácia Informačného systému o kúpaliskách a o kvalite vody na kúpanie

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou i v roku 2011 (počas LTS) naďalej vykonával monitoring kvality vody na prírodných lokalitách VN Veľká Domaša, **na rekreačných strediskách Nová Kelča – pláž, Nová Kelča – polostrov KRYM, Holčíkovce, Poľany, Dobrá.** Tieto lokality nemali prevádzkovateľa, ale boli verejnosťou využívané na kúpanie. Odbery vzoriek vody na kúpanie (monitoring) bol vykonaný **v súlade s vypracovaným programom monitorovania vôd vhodných na kúpanie (7x) – pravidelne 1x za 14 dní. Vyšetrené vzorky vody zodpovedali požiadavkám platnej legislatívy.**

Kontrola kvality vody bazénov v areáli letného kúpaliska mesta Vranov nad Topľou bola vykonaná, pred uvedením do prevádzky a 2x počas prevádzky. **Vyšetrené vzorky vody zodpovedali požiadavkám platnej legislatívy.**

Umelé kúpaliska v obci Hermanovce a umelé kúpalisko RAGLENG v obci Pavlovce neboli v roku 2011 uvedené do prevádzky z technických dôvodov.

Okrem kvality vody na kúpanie bola sledovaná aj vybavenosť a prevádzka prírodných a umelých rekreačných lokalít, ako súčasť štátneho zdravotného dozoru.

Údaje o pripravenosti kúpalísk na LTS 2011 a o kvalite vody na kúpanie, boli priebežne aktualizované prostredníctvom IS o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie.

Aktuálne informácie o stave kúpalísk a kvalite vody na kúpanie v okrese Vranov nad Topľou boli prístupné pre verejnosť aj na web stránke RÚVZ.

Úloha 1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Pri posudkovej činnosti požadoval RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou za rok 2011 predloženie hodnotenia dopadov na verejné zdravie v **dvoch prípadoch.**

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	Rok 2011 a ďalšie roky
2.2	Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2011 a ďalšie roky
2.3	Zdravé pracoviská	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	Rok 2011 a ďalšie roky
2.4	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
2.4.1		Rok 2011 a ďalšie roky
2.4.2	Trenčín, Martine, Žilina ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m.	
2.5	Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre (1.etapa) RÚVZ v SR (2.etapa)	Rok 2010 a ďalšie roky

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

2.1 Zabezpečiť znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce (hluk, vibrácie, nebezpečné chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory, azbest, biologické faktory, dlhodobé nadmerné a jednostranné zaťaženie, psychická pracovná záťaž), najmä zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce.

V okrese Vranov nad Topľou bolo k 31.12.2011 evidovaných 24 organizácií, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Škodlivým faktorom je takto pri práci exponovaných 764 osôb. Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov je hluk 448 zamestnancov a pevné aerosóly 552 zamestnancov. Z ďalších rizikových faktorov sú to chemické látky a zmesi - 479 zamestnancov, vibrácie, ktorým je exponovaných 46 zamestnancov, dermatotropné látky 84 zamestnancov, chemické karcinogény a mutagény 136 zamestnancov, alergény 16 zamestnancov, infekcie 3 zamestnanci, lasery 2 zamestnanci a 46 zamestnancov je vystavených rizikovému faktoru psychickej záťaže. Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zväračských pracoviskách či pri výrobe cementu.

V priebehu roka 2011 bolo z evidencie vyradených 5 pracovísk s výskytom rizikových prác: Agrodružstvo Bystré, Agrodružstvo Soľ, Poľnohospodárske družstvo Kvakovce – Malá Domaša, KALI AGRO, s.r.o. Hencovce a LESY SR, š. p., OZ Biomasa Levice. Práce s rizikovým faktorom - chemický faktor agrochemikálie boli vyradené z rizika, pretože sa vykonávanie ochrany rastlín obmedzilo a realizuje sa hlavne dodávateľským spôsobom. Na ochranu rastlín sa používajú nové prípravky, ktoré nie sú zaradené medzi toxické a veľmi toxické látky a zmesi. **Prácu vykonávalo 11 zamestnancov.** V spoločnosti KALI AGRO, s.r.o. boli z prevádzky z dôvodu obmedzenia výroby vyradené strojné zariadenia - automatické šijacie stroje, preto práce operátor balenia (**3 zamestnanci**) boli vyradené z rizika z titulu hluku. Na pracovisku Štiepkovací stroj zamestnávateľa Lesy SR, š. p., OZ Biomasa Levice boli na základe prehodnotenia rizika poškodenia zdravia pri práci z expozície zamestnancov rizikovému faktoru hluk z rizika vyradení **4 zamestnanci**, pretože boli urobené nové aktuálne časové snímky obsluhy štiepkovacieho stroja a nové výpočty normalizovanej hladiny expozície hluku, ktoré preukázali, že miera poškodenia ich zdravia pri práci je únosná.

Z evidencie rizikových prác v okrese ubudli zamestnanci spoločností, ktoré v roku 2011 ukončili výrobu. Jednalo sa o 2 spoločnosti skupiny Bukóza Holding Hencovce, kde rizikovým faktorom hluk a prach bolo exponovaných **184 zamestnancov**.

Do evidencie pribudli 3 zamestnanci spoločnosti SLO.VI s.r.o. Hencovce, ktorí sú vystavení rizikovému faktoru hluk pri šití pančuchového tovaru.

Viacere spoločnosti vykonávajúce činnosť v okrese v roku 2011 podalo návrhy na prehodnotenie zaradenia zamestnancov do rizika. Návrhy boli vypracované na základe vykonaných objektivizácií. Jednalo sa o pracoviská Drevosekáreň a Regenerácia spoločnosti Bukocel, a.s. Hencovce, Zeocem, a.s. Bystré, Inžinierske stavby, a.s. Košice, Profesionálna servisná, s.r.o. Hencovce, Bukóza Energo, a.s. Hencovce a Vranovská nemocnica, n. o. Vranov nad Topľou.

Organizácie, ktorých zamestnanci vykonávajú práce evidované v kategórii rizika 3 a 4, majú

zmluvne zabezpečený dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby. O opatreniach vykonávaných na predchádzanie poškodenia zdravia zamestnancov spoločnosti zasielajú RÚVZ informácie každoročne do 31.12.

Za účelom hodnotenia rizika poškodenia zdravia pri práci vykonalo tohto roku objektivizáciu škodlivých faktorov 9 podnikov. Bolo predložených 6 protokolov o meraní imisií hluku a 13 protokolov o meraní chemických škodlivých faktorov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V priebehu roka 2011 nebolo vydané žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami. Bolo posúdených 8 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi.

V súlade s plánom koordinovaných kontrol zameraných na plnenie úloh vyplývajúcich zo zákona 261/2002 Z. z. bola v roku 2011 v okrese Vranov nad Topľou určená ako kontrolované pracovisko **prevádzka Bieliareň v spoločnosti Bukocel, a. s., Hencovce č. 2073**. Odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou bola kontrola Bieliarne vykonaná dňa 26.07.2011. Bieliareň je v zmysle zákona č. 261/2002 Z. z. zaradená do kategórie B. Vykonáva sa tu bielenie celulózy, ktoré prebieha na prácich vákuových filtroch. V druhej polovici roka 2010 bola zrealizovaná prestavba Bieliarne. K pracovnej linke bol pristavený nový objekt, tzv. **„Dvojstupňová kyslíková delignifikácia**. Bielenie chlóróm bolo nahradené kyslíkom, čím sa výrazne znížilo použitie chlóru pri výrobe bielenej celulózy a tým aj negatívny vplyv výroby na životné prostredie. Zníženie obsahu chlóru pri bielení buničín umožní použiť tuhý odpad –filtrát z bielenia buničín ako palivo v regeneračnom kotle, čím sa zníži objem odpadových vôd a zaťaženie biologickej čističky odpadových vôd a tým aj recipienta. Pri previerke bolo zistené, že sa na delignifikáciu a bielenie buničiny po prestavbe Bieliarne používa: **peroxid vodíka, kyslík, kyselina sírová, síra, roztok chlorečnanu sodného, roztok chlórnanu sodného, hydroxidu sodného, oxidu siričitého a oxidu chlóričitého (chlórdioxidu)**. Tieto chemické látky sú z časti dovážané v cisternách a skladované v dvojplášťových oceľových zásobných nádržiach, pod ktorými sú záchytné vane s odtokom do záchytnej izolovanej nádrže. Stáčanie z cisterien do zásobných nádrží sa uskutočňuje na vybudovanom stáčacom mieste, na ktorom je pod koľajiskom vybudovaná havarijná nádrž. Roztok hydroxidu sodného, chlórnanu sodného, oxidu siričitého a oxidu chlóričitého sa privádza do Bieliarne z prevádzky „Príprava bieliacich roztokov“ (PBR). **Pre manipuláciu s chemickými látkami sú vypracované pracovné postupy**. V novembri 2011 boli v rámci ŠZD vykonané previerky, zamerané na zistenie, či sú na odstraňovanie starých náterov v prevádzkach v regióne používané prípravky s obsahom dichlórmetánu v koncentráciách 0,1 hmotnostných % a vyšších, nakoľko je od 6.12.2011 zakázané takéto prípravky určené pre širokú verejnosť alebo profesionálnych užívateľov uvádzať na trh. Preverených bolo 6 subjektov, 2 kovovýroby, 3 autoservisy a 1 prevádzka na likvidáciu ojazdených motorových vozidiel. Na žiadnej prevádzke nebolo zistené používanie prípravkov s obsahom dichlórmetánu. Správa o výsledkoch šetrenia bola zaslaná na RÚVZ Košice.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Na monitorovanie mutagenity pracovného prostredia zamestnancov Bukocelu a.s. (varňa, regeneračný kotol), ktorí sú exponovaní drevnému prachu, formaldehydu, sadiam, hydroxidu sodnému a nehasenému vápnu, pracovníci RÚVZ so sídlom v Košiciach odobrali v decembri

minulého roku vzorky periférnej krvi na testy mutagenity pracovného prostredia. Testovanie spočíva v určení percenta výskytu chromozómových aberácií v periférnych lymfocytoch. Testy boli vykonané v Košiciach v mesiacoch január až apríl 2011. Cytogenetickou analýzou vzoriek bolo zistené priemerné percento buniek 1,59 %. Výsledok dokazuje, že na sledovanom pracovisku v čase odberov vzoriek a minimálne 3 mesiace pred tým nebolo v pracovnom prostredí zvýšené riziko mutagenity.

V priebehu roka boli podané 3 návrhy na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb na území okresu, ku ktorým boli vydané 3 kladné rozhodnutia. Bolo predložených 5 protokolov z merania koncentrácie azbestových vlákien vo vzduchu po ukončení sanačných prác.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V roku 2011 nebola posudzovaná psychická záťaž na žiadnom pracovisku.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Tohto roku bolo prešetrovaných 10 podozrení na chorobu z povolania: u 5 šičiek sa jednalo o ochorenia horných končatín z DJNZ, u 1 piliča, 1 stavebného robotníka a 1 traktoristu o poškodenie HK z vibrácií a u brúsiča píľ v drevospracujúcom závode o siderózu. Podozrenie na ochorenie chrbtice z profesionálnych príčin nebolo prešetrované.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Do prevádzky bolo uvedených 38 pracovísk (kancelárske a administratívne priestory, banky, poisťovne), na ktorých sa používajú pri práci zobrazovacie jednotky. Osobné počítače sa však používajú aj vo vzorkových predajniach, autoservisoch, pneuservisoch a i. Pri ohliadkach bol kladený dôraz na správne osvetlenie pracovnej plochy pri práci s PC a na to, aby pracovný stôl a pracovné kreslo zodpovedalo ergonomickým požiadavkám.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Do riešenia úlohy: „Zdravé pracoviská“ sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou zapojil už v roku 2008. Ako „zdravé pracovisko“ bola vytypovaná kovovýroba KOVO Hudák spol. s r.o., Čaklov. Spoločnosť vyrába zárubne, lešenie pre stavebný priemysel, brzdové valce pre automobilový priemysel, náhradné diely pre malotraktory, spojovací materiál pre podlahové rošty a bočnice.

Spoločnosť zamestnáva 44 pracovníkov, z toho 15 v profesii zámočník, 9 v profesii zámočník zvärač, 4 v profesii kovoobrábač a 2 lakovník. Zámočníci a kovoobrábači sú počas práce exponovaní hluku. Zámočníci zvärači sú exponovaní pevnému aerosólu zo zvärania, pevnému aerosólu z brúsenia, hluku a pri práci s ručnou flexibrúskou aj vibráciám, prenášaným na ruky. Lakovníci sú pri namáčaní zárubní do vane so základnou farbou exponovaní organickým rozpúšťadlám (toluén, xylény).

Na zníženie rizika poškodenia zdravia zamestnancov pri práci spoločnosť priebežne vykonáva technické opatrenia (pravidelná údržba a výmena strojov za nové). Hodnotenie rizika poškodenia zdravia na základe vykonanej objektivizácie škodlivých faktorov vypracovala PZS.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

V priebehu roka 2011 nebol na území okresu evidovaný žiaden subjekt, ktorý by produkoval alebo dovážal toxické látky a zmesi ani veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t a ktorý by mal povinnosť predregistrovať alebo registrovať tieto látky podľa nariadenia REACH.

V júni sa v RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici konal celoslovenský seminár s témou „Kontrola uplatňovania chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva“. Seminára sa zúčastnili pracovníci odborov a oddelení PPLaT RÚVZ. Podľa inštrukcií, podaných na seminári, vykonali zamestnanci RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou dňa 08.12.2011 v spoločnosti Zeocem a.s. Bystré spoločnú previerku s pracovníkmi Inšpektorátu práce Prešov. Spoločná previerka bola zameraná na plnenie požiadaviek chemického zákona (zák.č.67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Počas previerky bol vyplnený dotazník projektu fóra REACH-EN-FORCE 2 2010/2011. Kontrolovaný subjekt je výrobcom prírodného zeolitu a 20 zmesí na báze zeolitu; je následným užívateľom 21 chemických látok. Chemické látky a zmesi sú dodávateľsky zabezpečované od 17 dodávateľov. Priamo dovážané chemické látky a zmesi nepodliehajú kontrolnému systému v závode, nakoľko takáto kontrola prebieha v materskom závode.

Zamestnávateľ má vypracovaný systém kontroly nových zmesí, dostávajúcich sa do výroby. Na základe dodaných KBÚ poverení zamestnanci vyhodnocujú, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA, vypracúva sa štandardný operačný postup k uvedenej zmesi, odsúhlasuje sa ich používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti. Bolo konštatované, že problematike dodržiavania ustanovení chemickej legislatívy v kontrolovanej organizácii sa venuje pozornosť a kontrolovaný subjekt má zavedený systém pre plnenie povinností následných užívateľov chemických látok a chemických zmesí. Dotazník bol elektronickou poštou zaslaný RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR Bratislava.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2012 a ďalšie roky
3.2	Monitoring jodidácie kuchynskej soli <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	30. december 2011 a ďalšie roky
3.3	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30. marec 2011
3.4	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	31. december 2011
3.5	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v Poprade	31. december 2011
3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách <u>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</u>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30. december 2011 a ďalšie roky

Číslo úlohy: 3.1

Názov úlohy: **Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelých populácie.**

Cieľ úlohy: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelých populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Vzhľadom na nepriaznivú situáciu v spôsobe stravovania našej populácie sme pokračovali v plnení projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelých populácie“. Projektom sa získava informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny regiónu, s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity. Projekt má charakter monitorujúci a výskumný. Naším cieľom v tomto programe je informovať respondentov o zásadách správnej výživy, zdôrazňovať vzťah výživy k civilizačným chorobám.

Vyšetrených bolo 80 respondentov rozdelených na ľahko pracujúce ženy a mužov, kde sa veková kategória pohybovala od 19 - 34 rokov a 35 - 60 rokov.

Každý klient obdržal a vyplnil 1-dňový jedálny lístok a dotazník o životospráve a pohybovej aktivite.

V poradni zdravia sa zhodnotilo kardiovaskulárne riziko po vyplnení záznamového listu pre biochemické vyšetrenie. V klinicko-somatickom dotazníku sa vyhodnotila – váha, výška, BMI, WHR a krvný tlak.

Súmar výsledkov bol spracovaný v programe Alimenta..

Číslo úlohy : 3.2

Názov úlohy: **Monitoring jodidácie kuchynskej soli .**

Cieľ úlohy: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V roku 2011 sme v RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou odobrali 24 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete na laboratórny rozbor. Boli to vzorky zahraničnej produkcie. Pri monitoringu ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah jódu, jodičnanu draselného, ferokyanidu draselného a jodičnanu draselného vyjadreného ako KJ. Všetky odobraté vzorky kuchynskej soli vyhovelí zdravotným požiadavkám PK SR.

Číslo úlohy : 3.3

Názov úlohy: **BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV
URČENÝCH PRE DETI**

Cieľ úlohy:

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. zavedenie laboratórných metód na kontrolu vybraných regulovaných látok.

ŠZD nad kozmetickými výrobkami bol vykonávaný v zmysle zák. NR SR 355/2007 Z.z. podľa jednotnej osnovy a plánu odberu vzoriek kozmetických výrobkov.

V rámci ŠZD bolo v roku 2011 odobratých 5 vzoriek kozmetických výrobkov z domácej a zahraničnej produkcie. Z odobratých 5 vzoriek bola 1 vzorka domácej produkcie a 4 vzorky zahraničnej produkcie. V uvedených vzorkách bolo stanovenie deklarovaných konzervantov. Vzorky boli vyšetrované v laboratóriu RÚVZ Bratislava. Výsledky laboratórných rozborov všetkých 5 vzoriek vyhoveli požiadavkám NV SR č.658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky.

Nedostatky pri odbere kozmetických výrobkov v obchodnej sieti neboli zisťované. Výrobca, dovozca a distribútor kozmetických výrobkov v okrese Vranov nad Topľou nemáme.

Číslo úlohy : 3.4

Názov úlohy: **BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI**

Cieľ úlohy:

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
  2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR
- Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V roku 2011 v rámci výkonu úradnej kontroly nad materiálmi a predmetmi na styk s potravinami bola odobratá 1 vzorka plastových výrobkov pre deti na laboratórne vyšetrenie. Vzorka bola odobratá z distribučnej siete na stanovenie melamínu a formaldehydu. Vzorka bola vyšetrovaná v akreditovanom špecializovanom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledok laboratórneho rozboru vyhovoval. Kontrola bola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť, ktorá bola v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Číslo úlohy: 3.6

Názov úlohy: **MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH
PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH**

Cieľ úlohy:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom(ADI).

Daná úloha bola spojená s plnením úlohy 3.1., kde respondenti vyplnili ďalší dotazník o spotrebe potravín, pokrmov a nápojov, pričom jeden deň tvoril jedálny lístok z pracovného týždňa a druhý deň z víkendu.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1	Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine	ÚVZ SR , ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	Rok 2020
4.2	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku	ÚVZ SR, ÚV SR., Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR
	ÚVZSR a vybrané RÚVZ v SR	Priebežne, podľa požiadaviek gestora
4.3	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ÚVZSR
	Všetky RÚVZ v SR	V roku 2011 sa nerealizuje Rok 2014
4.4	Zdravé deti v zdravých rodinách	RÚVZ Banská Bystrica ÚVZSR
	ÚVZSR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2012

Číslo úlohy: 4.1

Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

Plnenie úlohy:

S realizáciou tohoto projektu sa začalo v mesiaci september 2011. Projekt zahŕňal samotné antropometrické marania detí a osobný pohovor s dieťaťom pre získanie potrebných údajov (od 26.09.2011 do 04.11.2011), spracovanie dotazníkov rodičov a zadávanie získaných údajov a informácií do databázy (to ešte pretráva). Do projektu bolo zapojených 512 detí (z toho 256 dievčat a 256 chlapcov), vo veku od 7 do 18 rokov života, zo 4 ZŠ (ZŠ Vranov n/T Lúčna 1055, ZŠ Čaklov, ZŠ Hanušovce n/T, ZŠ Bystré) a 4 stredných škôl (Gymnázium Vranov n/T, Dr. C. Daxnera 88, OA Vranov n/T, Dr. C. Daxnera 88, Stredná odborná škola A. Dubčeka Vranov n/T, Stredná odborná škola drevárska Ul. Lúčna 1055 Vranov n/T).

Počet respondentov: 512

Číslo úlohy: 4.2

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Plnenie úlohy:

V 14. kalendárnom týždni r. 2011 prebiehal v rámci „Školského prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ a študentov stredných škôl“ na Strednej odbornej škole drevárskej Ul. Lúčna 1055 Vranov nad Topľou zber údajov o užívaní návykových látok (alkohol, tabak, drogy). Prieskum sa uskutočňoval formou dotazníkov, zúčastnilo sa ho 141 študentov (11 dievčat, 130 chlapcov) z 8 tried tejto školy.

Počet respondentov: 141 študentov.

Číslo úlohy: 4.3.

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expoície vybratých rizík spojených s konzumáciou jedál.

V tomto roku sa tento projekt nerealizuje. S jeho realizáciu sa znovu začne v r. 2014.

Číslo úlohy: 4.4.

Zdravé deti v zdravých rodinách

Nerealizuje sa.

Programy a projekty (okrem vyhlásených ÚVZ SR)

1. Školský mliečny program.

Plnenie úlohy:

Formy: - predaj mlieka a mliečnych výrobkov pracovníkmi ŠS
- predaj mliečnych nápojov formou automatov (fi: RAJO)

V sledovanom období sa nezvýšil počet mliečnych automatov pre predaj mlieka a mliečnych výrobkov (4 mliečne automaty), evidujeme 25 zariadení zapojených do tohto programu.

2. Prevenia dusičnanovej methemoglobínémie.

Plnenie úlohy:

Z dôvodu prevencie dusičnanovej methemoglobínémie je naďalej ponúknutá možnosť mamičkám detí do 1 roka života na bezplatné laboratórne vyšetrenia vzorky pitnej vody zo studne, z ktorej sa kojenecká strava pripravuje.

Počet vyšetrených vzoriek: 8 vzoriek pitných vôd

Výsledky: 5 vzoriek nebolo zdravotne bezpečných
3 vzorky boli zdravotne bezpečné

Opatrenia: pre prípravu dojčeneckej stravy boli odporúčané iné zdroje pitnej vody, resp. používanie kojenecký vôd.

3. Sledovanie úrazovosti u 0 – 19 ročných.

Plnenie úlohy:

Pracovníci oddelenia sa pri ŠZD základných a materských škôl pravidelne zúčastňujú na realizácii tohoto projektu.

Zámerom projektu je:

- kontrola možných rizík úrazovosti (kontrola stavu vybavenosti školských vonkajších plôch – detských preliezačiek, hojdačiek, pieskovísk, vybavenia telocvičien telocvičným náradím, kontrola ochranných krytov topných telies, stav školského nábytku, zabezpečenia zmiešavacích batérií v umývarkach detí a pod.).

V meste sa dozoruje jedno dopravné ihrisko detí základných škôl, zamerané na odborné zaškolenie žiakov základom dopravnej výchovy.

V rámci realizácie tejto úlohy bolo vykonaných:

- 26 previerok vonkajších plôch a vnútorného vybavenia materských škôl
- 1 previerka telocvične
- 2 previerky plaveckej učebne
- 12 previerok základných škôl

V dvoch prípadoch boli vydané pokyny k odstráneniu nedostatkov, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť detí. Nedostatky sa týkali vybavenosti vonkajších plôch zariadení – nevhodné prekrytie šachty na odvádzanie odpadových vôd a úprava okolitého terénu, nevyhovujúci stav prístupových chodníkov do zariadenia).

6. Program ovocia a zelenina.

Plnenie úlohy:

Čas riešenia projektu je r. 2010 a 2011.

Do projektu boli v oboch rokoch zapojené tie isté školské zariadenia (MŠ Nižný Hrušov, MŠ Nižný Hrabovec, MŠ Vranov n/T-JUH, MŠ Hencovce, ZŠ Nižný Hrabovec, ZŠ Seč. Polianka, ZŠ Vranov n/T-Lúčna, CZŠ Vranov n/T, Ul. Školská 640).

Počet respondentov: 180

Činnosť bola zameraná:

- na spoluprácu so zapojenými zariadeniami do tohto projektu (objasňovanie dôvodov pravidelného konzumovania ovocia a zeleniny, vzdelávanie ich v oblasti dôležitosti konzumácie pre ich zdravie, naučiť dôverovať ovociu a zelenine vypestovanému v Slovenskej republike, zvýšenie zaraďovania ovocia zeleniny ako aj šalátov a ovocných štiav do jedálnych lístkov).

V rámci toho boli zrealizované tieto aktivity:

- beseda „Chceme zdravo žiť“
- prednáška „Racionálna výživa“
- o na opakovaný dotazníkový prieskum o konzumácii ovocia a zeleniny

Prieskum zahŕňal:

- zber údajov
- zadávanie údajov do databázy
- zaslanie na ÚVZ SR Bratislava k celkovému spracovaniu

Súbor nášho okresu tvorilo 60 detí MŠ, 120 detí ZŠ, delených do dvoch skupín (školy zapojené do projektu a školy nezapojené do projektu) a zároveň delených na detí z vidieka a detí z mesta.

Dodávku ovocia a zeleniny do školských zariadení zabezpečovala fi: AGROMIX s.r.o. Sedliská.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
5.1	Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR	RÚVZ Banská Bystrica
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKÁ	TERMÍN UKONČENIA
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach	2014
5.2	Radiačná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v SR	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach, v Bratislave hl. m. a v Nitre	2014
5.3	Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Bratislave, Banskej Bystrici, Nitre a v Košiciach	2015
5.4	Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie C(2000) 1299)(2000/473/Euratom a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach a SHMÚ	Priebežne

Úlohu neplníme

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1	Národný imunizačný program SR	ÚVZ SR
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE.	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	priebežne
6.5	Surveillance chronických ochorení	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.8	Prevenca HIV/AIDS	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2011

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Dosiahnutie cieľov – vysokú zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Časové obdobie: priebežne

Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2011 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie. Všetkým všeobecným lekárom pre dospelých, pre deti a dorast a primárom všetkých lôžkových oddelení bolo zaslané odborné usmernenie na vykonávanie očkovania s ohľadom na kontraindikácie očkovania, podľa odborného usmernenia MUDr. Ingrid Urbančíkovej, Ambulancia pre očkovanie rizikových detí, DFN Košiceš

Očkovanie vykonávali pediatri a všeobecní lekári neštátnych zdravotníckych zariadení. o Kontrola očkovania zo strany RÚVZ sa vykonáva formou kontroly zasielaných výpisov o vykonaných očkovacích úkonoch očkujúcimi lekármi – písomná forma, resp. elektronická forma

- vykonala sa kontrola doočkovania neočkovaných detí z roku 2010,
- v novembri t.r. bola vykonaná mimoriadna kontrola očkovania proti chrípke v chrípkovej sezóne 2011/2012 k 30.11.2011. Kontrola sa vykonala vo všetkých pediatrických obvodoch a v ambulanciách všeobecných lekárov. Spolu bolo zaočkovaných **5040 osôb, čo je 9,2% z počtu osôb v zdravotnej starostlivosti lekára** Vid' tabuľka v prílohe:

Okrem povinného očkovania bolo praktickými lekármi pre dospelých v okrese Vranov nad Topľou zaočkovaných **8207** osôb a to proti:

DI-TE	očkovaných od 1.1.2011 do 31.8.2011	1644	osôb
CHRÍPKA:	-	5575	osôb
PNEUMO 23:	-	396	osôb
Kliešťová encefalitída:	--	33	osôb
VHB	-	353	osôb
VHA	-	190	osôb
TWINRIX		10	osôb
Spolu		8207	osôb

Pri vykonaných kontrolách očkovania sme zistili, že všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodič detí/, resp. niektoré lekárne doručujú vakcínu priamo do ambulancie. Vakcíny sa prenášajú do ambulancií v termoboxoch a lekári ich majú uskladnené v chladničkách bez výparníkov.

K určitému narušeniu zaužívaných spôsobov očkovania došlo v čase uvedenia do platnosti nového zákona o liekoch v decembri t.r. O tom nás informovali niektorí lekári, ktorí nedostatkami pri realizácii zákona čiastočne pozastavili očkovanie (napr. cit.

1) Vážený RUVZ Vranov

Každý mesiac do 6. dňa v mesiaci Vám osobne doručujem zoznam pacientov z dátumami narodení, ktorých som zaočkoval s určitými vakcínami za minulý mesiac.

Zároveň Vám oznamujem, že mi Všeobecná zdravotná poisťovňa za mesiac sept. a október 2011 asi 120 podaní vakcíny proti chrípke, zároveň nezaplatila samozrejme ani vakcínu lekárni, čo musím lekárni zaplatiť teraz ja. Zároveň od 1.12.2011 už vakcíny nemajú byť na recept mám ich kúpiť ja, potom následne vyúčtovať zdrav. poisťovni. To znamená ak zaočkujem v decembri 100 napr. vaxigripov po cca 7eura za kus: 700eura, poisťovňa mi peniaze za nákup vráti až cca koncom febr. 2012 resp. až marec 2012. Ak vôbec vráti v plnej výške!!!??? Myslíte si že touto zmenou od 1.12.2011 sa zvýši očkovanosť???? Ja teda nie.

S pozdravom MUDr. Šimko Jozef

P.S. pozdravte toho experta, ktorý túto zmenu od 1.12.2011 vymyslel.“

2.)“ .....Ja aj po mojej skúsenosti z Všeobecnou zdravotnou poisťovňou za moje peniaze kupovať vakcíny nebudem!! Pretože nemám vôbec žiadnu záruku, že mi ich konkrétne Všeobecná zdrav. poi. zaplatí. Mimochodom čo sa týka očkování u detí vakcína Infanrix hexa stojí 44 eura 1 kus?! Poznáte niekoho z pediatrov kto nakúpi 100 vakcín za 4400eura, pričom naspať to poisťovne uhradia do cca 2a pol mesiaca? Prečo by mali lekári úverovať zdravotné poisťovne??? A ešte bez záruky že im vakcíny preplatia v plnej výške? To je neskutočná arogancia moci a totálna blbosť ten zákon o liekoch platný od 1.12.2011. Opakujem rapídne sa zníži preočkovanosť!

A keď v tej Bratislave aspoň trochu rozmýšľajú mali byto vrátiť spať, spôsob cez recepty bol zabehaný a bez problémov. S pozdravom MUDr. Jozef Šimko

P.S. Psy brešú ale karavána ide ďalej“.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie:

Ochorenia preventabilné očkovaním v tomto roku neboli hlásené. V zmysle vyššie uvedených úloh boli lekári vykonávajúci vakcináciu informovaní o všetkých zmenách týkajúcich sa vakcinácie, očkovačom kalendári, antivakcinačnom týždni EIW (články do novín, leták, informačné tabule, osobné konzultácie s lekármi, s rodičmi, vysvetľovanie dôležitosti očkovania rodičom detí a pod.)

Manažment očkovania:

Úlohy

- zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovačieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,

- zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. E-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

Kontrola očkovania v SR:

- vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZSR k stanovenému termínu
- vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september – október 2011

Vyhodnotenie

V mesiacoch september, október sa vykonala kontrola očkovania za obdobie 1.9.2010 – 31.8.2011. Správa o kontrole a výsledkoch očkovania bola zaslaná v stanovenom termíne na RÚVZ v Prešove. Výsledky očkovania v kontrolovaných ročníkoch narodenia sa pohybovali od **96,8% - 100,0%** tak, ako je to nižšie uvedené.

- **r. nar. 2009 – 97,2% (DTP,Hib,VHB,POLIO)**
- **r. nar. 2004– 96,8% (DTP+ POLIO)**
- **r. nar. 1997 – 98,56% (DT-IPV)**
- **r. nar. 2010 – 97,3% (TBC)**
- **r. nar. 1999 – 65,7% (TBC – preočkovanie tuberkulín negatívnych detí)**
- **r. nar 2009--- 97,6% –(MMR)**
- **2008--- 98,0% –(MMR)**
- **r. nar. 1999 – 98,0%- (MMR)**
- **r. nar. 2011 –100,0% - (VHB + HBIG –deti HBsAg pozit. matiek)**
- **r. nar. 2010 – 100,0% - (VHB + HBIG – deti HBsAg pozit.matiek**
- **dialýza- pacienti v príprave na zaradenie do programu – 100,0% VHB**
- **dialýza-pacienti zaradení do programu - 100,0% VHB**
- **vybrané skupiny osôb vystavené riziku VHB – zaočkovaných 50, z toho kompletne zaočkovaných 52 %.**
- **očkovania alebo očkovania na žiadosť rodičov – detí do 15 rokov veku – zaočkovaných 3984 osôb**
- **u očkovania proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám /IPN/ osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb boli dosiahnuté neželateľné nedostatočné výsledky - 43,8%, (príčinou nižšej zaočkovanosti je odmietanie očkovania, najmä osôb zo starších vekových skupín).**

Nad'alej pretrváva problém s účasťou predvolaných osôb na očkovaní, najmä rómskych detí, ktorý pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie a v obvodoch, v ktorých sú rómski asistenti aj vďaka spolupráci s nimi. Podobne, ako v roku 2010 aj teraz doporučujeme zainteresovať na zdravotnej výchove v otázkach vakcinológie rómskych rodičov aj rómskych asistentov.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odbormi soc. vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

Vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii vo výskyte vírusovej hepatitídy typu A vo Východoslovenskom regióne (v tomto roku v susedných okresoch Trebišov, Michalovce) **navrhujeme zaviesť mimoriadne očkovanie detí Rómskej komunity,** najmä tých, ktoré žijú v nevyhovujúcich hygienických podmienkach **proti vírusovej hepatitíde typu A v celom regióne Prešovského a Košického kraja.** Očkovanie považujeme za jediné účinné opatrenie, ktorým sa dá zastaviť šírenie tohto prenosného ochorenia.

(V našom okrese sme v tomto roku nezaznamenali ani 1 prípad VHA – v roku **2009 a 2010,** kedy sme zaznamenali epidemický výskyt ochorení, **spolu bolo zaočkovaných proti VHA 5484 osôb – (z nich očkovanie detí od 1-15 rokov života v 10 rómskych osadách v okrese 2510 osôb)**)

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

Časové obdobie: priebežne

Udržiavať spolu prácu s OKM

Vyhodnotenie

– až do 1.10.2011, kedy bolo OKM pri Vranovskej nemocnici, n.o.(ďalej VNNO) zrušené, bola spolupráca s OKM na veľmi dobrej úrovni. Od uvedeného dátumu mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov nad Topľou v prevažnej miere vykonáva ALPHA Medical Stropkov, čo sa prejavilo znížením počtu odobratého biologického materiálu od pacientov tak z lôžkových oddelení, tak aj z ambulancií (napr. v októbri v okrese Vranov n.T nebolo hlásené žiadne ochorenie vírusové ochorenia GIT, kým v septembri to bolo 24). V súčasnom období sa spolupráca s uvedeným laboratórnym zariadením zlepšuje.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénnymi lekármi;
- propagovaním vyžívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM VNNO a v decembri už aj z ALPHA Medical sú hlásené okamžite telefonicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení E-mailovou poštou využívajú len lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, n.o. Väčšina ambulancií praktických lekárov pre dospelých aj pre deti a dorast nepracujú s počítačmi a preto hlásenie do EPIS nevykonávajú.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, n.o. pri priebežnom vzdelávaní a doškolení zdravotníckeho personálu,,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám,, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Plní sa priebežne; „staronové“ ochorenia v uplynulom polroku 2011 sme mali hlásené jedno ochorenie na **Legionárske ochorenie** u 73 ročnej ženy – pľúcna forma ochorenia (**Pleuropneumónia**), hospitalizovanej na internom oddelení Vranovskej nemocnice n.o. Diagnóza bola stanovená na základe serologického vyšetrenia séra v mikroaglutinačnom teste 1:256 s antigénom **Legionella pneumophila séro skupiny 5**. Pacientka sa nezdržiavala v objekte so vzduchotechnikou. Vzhľadom k vzniku ochorenia ako NN bola odobratá voda zo sprchovej hlavice a umývadla z interného oddelenia - izby, na ktorej pacientka bola hospitalizovaná, z domácnosti (na vylúčenie prítomnosti legionel v domácom rozvode pitnej vody) a z verejného vodovodu (z budovy RÚVZ)

Laboratórnym vyšetrením vody odobratej z interného oddelenia Vranovskej nemocnici n.o. bola zistená **L. pneumophila rovnaký sérotyp, ako u pacientky interného oddelenia a serotyp 7**. Na základe tohto nálezu bolo vydané rozhodnutie pre VNNO na objasnenie príčiny kontaminácie vody vo vodovodnom potrubí v budove „Interného pavilónu“ baktériami

Legionella pneumophilaie a odstránenia príčiny kontaminácie vody (čo sa nepodarilo, aj po opakovanom odbere Legionella t.i. serotypu v bola zistená aj po mesačnom odstupe)..

Pri každom výskyte prenosného ochorenia v zdravotníckom zariadení sú primári oddelení písomne a personál oddelení aj osobným rozhovorom, vedení k správne vykonávaniu protiepidemických opatrení vrátane dekontaminácie, dodržiavaniu bariérového ošetrovateľského režimu, izolácii pacientov a pod.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské noviny a „Vranovské novinky“, „Vranovské Spektrum“, „Región“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy – E.coli, a pod.)

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Vyhodnotenie :

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov :	634
   Z toho počet uzavretých	634
   Nepotvrdené	52
   Počet spracovaných ohnisk	444
   Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne	112
   Opatrenia prijaté rozhodnutím	67
   Pokynom na mieste	511

Úlohy sa plnia každodenne vkladáním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Riešiteľské

Anotácia

Etapy riešenia

Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Plnenie: Vranovská nemocnica, n.o. nie je zapojená do programu HELICS.

V stanovenom termíne boli na RÚVZ Komárno odoslané dotazníky k projektu PROHIBIT

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Úlohy pre RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2011
- porovnať výskyt NN v roku 2010 a 2011 s výskytom v roku 2009 a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
- vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov v spolupráci s OKM
- vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz zaktivizovaním činnosti komisie pre evidenciu a analýzu NN
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach zabezpečením kontroly dekontaminačných postupov a verifikáciou mikrobiologickej kontroly prostredia, sterility, dezinfekcie podľa harmonogramu odd. epidemiológie RÚVZ.
- štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk

Časové obdobie: priebežne

VYHODNOTENIE ZA rok 2011

KONTROLA STERILITY

STERILNÉ PREDMETY	560
STEROV Z PROSTREDIA	313
DEZINFEKČNÝCH ROZTOKOV	28
KONTROLA HS	39
KONTROLA AUT.	30
ČISTENÉ VODY	4

Počet hlásených nozokomiálnych nákaz za rok 2011 a 2010

	2011	2010
OAIM	4	0
Chirurgické	0	1
Doliečovacie	3	1
Novorodenecké	6	12
Gyn.Por,	3	0
Neurologické	7	8
Detské	7	12
Interné	1	9
SPOLU	31	43

Nižší počet ochorení NN dávame do súvislosti s odchodom primárky OKM po zrušení OKM, ktorá bola súčasne predsedom Komisie pre analýzu a prevenciu NN. T.č. NK neexistuje.

Kontrola sterility sterilných predmetov, sterov z prostredia, účinnosti dezinfekčných roztokov bude analyzovaná vo výročnej správe v tabuľkách, podľa osnovy zaslanej ÚVZ SR pre rok 2011.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

CINDI program SR“

V programe CINDI sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovocievnych, ale aj niektorých metabolických ochorení. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej populácii bez vekového obmedzenia a rajónnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty RF kritické, klienta odosielame do starostlivosti praktického lekára pre dospelých, alebo priamo do metabolickej poradne.

Klienti s hraničnými hodnotami sa podrobia poradenstvu, ktorým nefarmakologicky intervenujeme do životného štýlu. Kladný výsledok sa odrazí najskôr po 3 mesiacoch, kedy klienta objedávame na 1. kontrolné vyšetrenie.

K 31.12.2011 PZ mala nasledovnú návštevnosť:

Počet vyšetrení:	407 (155 M, 252 Ž)
Počet klientov:	349 (134 M, 215 Ž)
Počet štandardných vyšetrení:	280 (88 M, 192 Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát:	163 (87 M, 76 Ž)
Počet klientov vyšetrených opakovane:	244 (68 M, 176 Ž)
Počet výjazdových aktivít:	7

Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách:

Krvné vyšetrenie + TK : 90

Meranie TK : 87

Celková návštevnosť v sledovanom období: 494

V súbore prvovýšetrených dosiahli prvenstvo v návštevnosti ženy zo skupiny 35-44 ročných a muži 55-64 ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy (252) nad mužmi (155).

Z analýz prvovýšetrených klientov vyplýva, že najviac rizikových faktorov sa vyskytlo v skupine 45-54 ročných žien a 45-54 ročných mužov.

Ku klinickým odborníkom sme odoslali **9 klientov** pre kritické hodnoty **cholesterolu**, **7** pre kritické hodnoty **glykémie**. U **11** nových klientov sme zistili **hypertenziu**.

Nadstavbové poradne

Najväčší záujem z nadstavbových poradní javili klienti o **poradňu zdravej výživy**. Navštívili ju temer všetci klienti s hraničnými a kritickými hodnotami cholesterolu, glykémie, BMI a TK (50 klientov).

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Vyhodnotenie:

ÚVZ SR doteraz nepripravil jednotné pokyny k riešeniu tejto úlohy v celoslovenskom priestore.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR.

Realizačné výstupy

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postup v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie

V roku 2011 v okrese Vranov nad Topľou nevznikla mimoriadna situácia

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vyhodnotenie:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 2.3.2011, 20.4.2011, 15.6.2011, 10.8.2011,12,10,2011 a 14.12.2011). Vyšetrenie na Poliovírusy, resp. iné Enterovírusy boli negatívne.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ košického kraja

Plnenie v RÚVZ Vranov nad Topľou:

Vyhodnotenie plnenia aktivít v rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2009 – 2012 za rok 2011

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa podieľa na plnení týchto aktivít:

6.1 Preventívne programy

Aktivita č. 3

Činnosť liniek pomoci AIDS – linka pomoci je zriadená na RÚVZ už viac ako 10 rokov. Je využívaná veľmi sporadicky. K dnešnému času sa na linku pomoci obrátili 5 klienti – študenti (po prednáškach na stredných školách).

Aktivita č.6

Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS – bolo uskutočnených **6 prednášok pre žiakov základných a stredných škôl a článok v regionálnej tlači** – „AIDS stále nevyliciteľná choroba“

6.2 Testovanie, poradenstvo, sledovanie

Aktivita č.2

Zber epidemiologických údajov, štúdie v skupinách ľudí s rizikovým správaním sa, vyšetovanie anti-HIV protilátok rizikovo správajúcich sa osôb, vyšetovanie kontaktov ľudí s HIV, vydávanie medzinárodného certifikátu o výsledku vyšetrenia anti-HIV občanom Slovenskej republiky pred cestou do štátov vyžadujúcich toto vyšetrenie.

V okrese Vranov nad Topľou nie je oficiálny register rizikovo sa správajúcich osôb. Medzinárodný certifikát pre občanov SR pred cestou do krajín vyžadujúcich vyšetrenie na HIV, vydáva RÚVZ so sídlom v Košiciach – laboratórium vyšetrujúce anti-HIV.

Aktivita č.3

Sledovanie pohlavných ochorení – pri plnení tejto úlohy spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 3) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V tomto roku neboli hlásené žiadne ochorenia prenášané pohlavnou cestou (syfilis,

gonokokové ochorenia, chlamýdiové inf.). V prípade výskytu protiepidemické opatrenia u kontaktov chorých vykonávajú lekári dermatovenerologických ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

V regionálnej tlači boli uverejnené 2 články „Prevenia drogových závislostí“ a 16 prednášok zameraných na prevenciu drogových závislostí a prevencie ochorení prenášaných pohlavnou cestou pre žiakov základných a stredných škôl

Očkovanie proti chrípke v chrípkovej sezóne 2011/2012 k 30. 11. 2011

Počet plánovaných vakcín na ambulanciu pre chrípkovú sezónu 2011/2012*	Počet osôb v zdravotnej starostlivosti lekára	Kategória osôb v zdravotnej starostlivosti lekára	Počet osôb v starostlivosti lekára podľa danej kategórie	Počet očkovaných osôb vakcínou proti sezónnej chrípke v chrípkovej sezóne 2011/2012 k 30. 11. 2011				Spolu	
				Vaxigrip	Influvac	Fluarix	ID Flu	Abs.	%
		I. osoby do 59 rokov dispenciarizované so závažnými chronickými ochoreniami dýchacích ciest, srdcovocievneho systému, metabolickými, renálnymi a imunitnými poruchami **	údaj nie je známy	735	202	341	0	1278	
		II. osoby do 59 rokov očkované na vlastnú žiadosť (nie osoby I.)	40506	264	72	121	0	457	
		III. osoby nad 59 rokov dispenciarizované so závažnými chronickými ochoreniami dýchacích ciest, srdcovocievneho systému, metabolickými, renálnymi a imunitnými poruchami **	údaj nie je známy	1132	526	1271	8	2937	
		IV. osoby nad 59 rokov očkované na vlastnú žiadosť (nie osoby III.)	13734	137	204	23	4	368	
2890	54240	Spolu	54240	2268	1004	1756	12	5040	9,2

9. PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1	„Národný program podpory zdravia“ Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO ÚVZ SR, RÚVZ v SR	TERMÍN UKONČENIA
9.2	„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.3	Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach	ÚVZ SR
	9.3.1. Materské centrá	ÚVZ SR
	9.3.2. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR – podľa kapacitných možností	
9.4	EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.5	Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.6	Program podpory zdravia znevýhodnených komunít	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	
9.7	„Quit and win“ (párny kalendárny rok)	ÚVZ SR
	„Vyzvi srdce k pohybu“ (nepárny kalendárny rok)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.8	Národný program prevencie obezity	ÚVZ SR
	Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva	
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	

9.9	CINDI program SR Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.10	Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí Mimoriadna úloha: HBSC štúdia	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR, RÚVZ SR	

V programoch a projektoch sme sa zamerali na vybrané determinanty zdravia, ako sú: zdravý životný štýl, zdravá výživa, podpora nefajčenia, pohybová aktivita, zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

9.1 „Národný program podpory zdravia“

Vzhľadom na to, že NPPZ je program integrovaný, jeho hlavný cieľ – zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva v SR – plníme v návaznosti na iné programy (CINDI, Ozdravenie výživy, Vyzvi srdce k pohybu a ďalšie). Prioritne sa zameriavame na ovplyvňovanie determinantov zdravia a znižovanie rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia článkami, besedami, prednáškami a individuálnym poradenstvom.

Systém I. etapy projektu – vzdelávanie vrstovníckym pôsobením sa neujal pre nedostatok lektorov z vlastných radov, preto sme pokračovali vo vzdelávaní seniorov formou besied v kluboch a iných združeniach. Intervenovali sme hlavne v oblasti výživy s dôrazom na niektoré ochorenia: hypertenzia, diabetes mellitus, osteoporóza a pod.

- marec 2011: prednáška na tému „Osteoporóza – tichý zlodej kostí“, zasadačka Mestského úradu vo Vranove n.T.
- apríl 2011: Klub dôchodcov Malá Domaša - prednáška na tému „Aktívny v každom veku“ – spolupráca s HZOS vo Vranove nad Topľou.
- máj 2011: Klub dôchodcov Nižný Hrabovec a Nižný Hrušov - informácie o bezpečnej cestnej premávke (BECEP – audiovizuálna podoba), v spolupráci s HZOS vo Vranove nad Topľou.
- máj 2011: Domov dôchodcov vo Vranove nad Topľou, prednáška spojená s besedou na tému „Životný štýl seniorov“.
- Jún 2011 – Domov dôchodcov vo Vranove nad Topľou, prednáška s besedou na tému „Hypertenzia“.
- september 2011 – v rámci projektu MOST , prednášky spojené s besedami o rizikových faktoroch srdcovocievnych ochorení (Zväz postihnutých civilizačnými ochoreniami Vranov nad Topľou, Jednota dôchodcov Vranov nad Topľou, Kluby dôchodcov Nižný Hrušov, Žalobín a Komunitné centrum Čičava).
- október 2011 – k Svetovému dňu seniorov prednáška s besedou na tému Osteoporóza v Klube dôchodcov Sečovská Polianka.
- november 2011 – prednáška na tému Diabetes mellitus Kluby dôchodcov Nižný Hrabovec a Nižný Hrušov.

9.4 „EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY“ (Zisťovanie zdravia Európanov)

Program EHES je aktivitou EÚ. Na Slovensku je zakomponovaný do Národného programu prevencie srdca a ciev. Je riadený a koordinovaný Odborom epidemiológie RÚVZ Banská Bystrica a sumarizuje údaje o zdraví a zdravotných rizikách našej populácie formou dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a odberu krvi na analýzu celkového cholesterolu, HDL chol., triglyceridov a glukózy. S metodikou štúdie sme sa oboznámili na pracovnom seminári 3.11.2011 v Banskej Bystrici. Skrining sme začali v náhodne vybratej vekovej kategórii 18-64 ročných respondentov už v decembri. Z pozvaných 70-tich nás k 31.12.2011 navštívilo 23 respondentov, niektorí až po druhom pozvaní. Získané informácie sa použijú na plánovanie štátnej zdravotnej politiky.

9.5 „Populačná stratégia – aktivity príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO“

V rámci tejto úlohy sme sa snažili zlepšiť informovanosť obyvateľstva o aktuálnych problémoch ohrozujúcich naše zdravie. Aktivity sme organizovali bez časového obmedzenia, ale s intenzívnejšou kumuláciou v termínoch odporúčaných SZO. K významným dňom sme písali články do miestnych novín, vkladali informácie do nástienok, organizovali poradenské aktivity, besedy, dni otvorených dverí a podobne.

Svetový deň vody – článok v regionálnej tlači

Svetový deň zdravia 2011 : niesol sa v znamení hesla „**Globalizácie šírenia antibiotickej rezistencie**“.

Aktivity :

- Dni otvorených dverí PZ od 06.04. do 09.04.2011
- článok v regionálnych novinách a na web. stránke pod názvom „**Neliečme sa sami zvyškami antibiotík**“
- nástenky s uvedenou témou v budovách RÚVZ
- beseda o zdravom životnom štýle + meranie TK personálu a žiakom ZŠ A. Dubčeka (64), v Deň otvorených dverí spojeným s prehliadkou zručnosti jednotlivých odborov tejto školy.

Svetový deň bez tabaku : niesol sa v znamení hesla : „**Rámcový dohovor o kontrole tabaku**“. Heslo vystihuje prioritu pre zlepšenie životných podmienok pre nefajčiarov, vytvorenie zdravších podmienok pre deti a mládež ohrozených fajčením a v konečnom dôsledku zníženie počtu fajčiarov v SR. Vzhľadom na to, sme sa zamerali na tieto aktivity:

- článok uverejnený v regionálnej tlači a na web.stránke s názvom „**Bojujme s epidémiou fajčenia**“
  - prednášky pre žiakov II. ročníka Gymnázia vo Vranove nad Topľou – Fajčenie zabíja
  - beseda s PEER skupinou o škodlivosti fajčenia - ZŠ a Pastoračné centrum Čičava
- Informácie o škodlivosti fajčenia boli súčasťou temer každej aktivity a poradenstva v poradni i v teréne.

Deň narcisov

- článok v regionálnych novinách s názvom „**Povedzte to kvetom!**“

- prednáška na tému „Fajčenie spôsobuje rakovinu“ pre žiakov prvých a druhých ročníkov Gymnázia vo Vranove nad Topľou
- prednáška spojená s besedou s PEER skupinou na tému „Faktory ovplyvňujúce zdravie“ – PCR lokalita Čičava

Deň hypertenzie

V PZ sme priebežne poskytovali informácie o prevencii, liečbe a životnom štýle osôb s týmto problémom. Aktivity sme usporiadali hlavne pre kluby seniorov, (máj - prednáška v Dome dôchodcov vo Vranove nad Topľou).

Európsky týždeň obezity -16.-22.05.2011

Článok o obezite na web.stránke RÚVZ s názvom „**Obezita – problém viac než estetický**“

Kampaň "**MOST 2011**" sme spropagovali už začiatkom septembra článkami v regionálnej tlači (Vranovské noviny, Novinky, Vranovské spektrum) na web. stránke „**Na srdci záleží**“ a vlastným edičným materiálom, ktorý nám poslúžil ako oznam o "meracom mieste".

Vo Vranove nad Topľou v rámci kampane boli zriadené 2 meracie miesta:

29.09.2011 - pracovisko Poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou

04.10.2011 - Hypermarket TESCO

Na uvedených miestach sme merali **cholesterol, TK, BMI a obvod pása**. Vyšetreným sme poskytli krátke poradenstvo o rizikách KVOCH, edičný materiál a kartičku zdravého života. Na týchto miestach sme spolu vyšetřili **71 klientov**.

Okrem uvedených miest sme poskytli aj samostatné merania TK:

26.09.2011 - Materské centrum Slniečko vo Vranove nad Topľou

28.09.2011 - Lekáreň Schneider pri Kauflande vo Vranove nad Topľou

Na týchto miestach sme zmerali **TK 44 klientom**.

Akcia mala pomerne bohatú účasť. Tohto roku sme participujúcich partnerov vo Vranove nemali. **Svetový deň seniorov** –články v regionálnej tlači a na web. stránke s názvom : „**Starnúť začíname v mladosti**“ a „**Starnutie nepredstavuje žiadny problém**“.

Svetový deň osteoporózy - článok uverejnený v regionálnej tlači a web. stránke RÚVZ s názvom „**Nedajme sa zlomiť osteoporózou**“. Prednášky s rovnakou témou sú uvedené v bode 9.2.

Svetový deň diabetu 14.november - deň otvorených dverí v PZ

Článok v regionálnej tlači a web. stránke s názvom „**Cukrovka je trpká choroba**“

Medzinárodný deň bez fajčenia – článok v regionálnych novinách s rovnomenným názvom.

Okrem uvedených článkov k dňom zdravia sme uverejnili aj iné články v aktuálnych obdobiach.

„**Zdravého človeka netreba liečiť**“

„**Pod t'archou jarnej únavy**“

„**Vyzvi srdce k pohybu 2011**“

„**Piť treba skôr, ako sa dostaví smäd**“

„**Túto pozvánku nezhod'te!**“

9.6 „Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015“

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou je do plnenia II. etapy uvedeného programu zapojený od marca 2009. V roku 2011 sme v jeho realizácii pokračovali až v apríli. Cieľom programu je zvýšenie zdravotného uvedomenia, osvojenie si návykov zdravého životného štýlu a zvýšenie zodpovednosti za vlastné zdravie, výsledkom čoho je očakávané zlepšenie zdravia Rómov.

Program sme realizovali prostredníctvom KPZV, ktorý sa venuje práci v teréne podľa navrhnutého obsahového zamerania. Plán aktivít a správy o činnosti v komunitách predkladá v pravidelných týždenných intervaloch Poradni zdravia, ako koordinujúcemu oddeleniu. Mesačné správy o činnosti v komunitách zasielal na ÚVZ SR. Vo svojej práci sa orientoval podľa metodiky riešenia programu, ktorá má niekoľko oblastí.

Zdravotná výchova :

Objektom najčastejšieho pôsobenia je rómske osídlenie pri obci Čičava, kde v komunite založil tzv. **hygienické centrum**, kde šíri elementárnu osvetu o osobnej hygiene, základných hygienických návykoch, hygiene rúk a vlasov, čistote šatstva a pod. Venuje sa prevencii **infekčných ochorení** so zameraním aktivít na špecifické problémy napr. pedikulózu, žltacku, svrab a pod. V čase epidémie žltacky navštevuje rodiny, ktoré sú pod lekársnym dohľadom. Prednáša o význame očkovania. Prístupným a zrozumiteľným spôsobom sa venuje aj prevencii **chronických neinfekčných ochorení**, besedami o rizikových faktoroch civilizačných ochorení a o tom, ako im predchádzať. Mnohí sa zapojili aj do celoslovenskej súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“.

Pôsobí aj v Centre pre pastoráciu Rómov v Čičave, pomáha v občianskom združení Horúci tím, ktoré je zamerané na prácu s rómskymi komunitami v regióne.

Venoval sa aj **hygiene výživy**, hlavne manipulácii s potravinami, ich skladovaniu a podobne.

Dotkol sa tém o **životnom prostredí** a hygiene bývania. Venoval sa obhliadke problematycznych obydlí a podával inštrukciú o dezinfekcii a o správnom nakladaní s odpadom.

Snažil sa ovplyvňovať **životný štýl** Rómov aj prevenciou pred návykovými látkami, alkoholom a fajčením.

Venoval sa aj téme **reprodukcie a sexuálneho zdravia**. Usporiadal neformálne besedy a diskusie na témy: plánované rodičovstvo, partnerské vzťahy, morálne spôsoby správania sa, a ako sa chrániť pred pohlavnými chorobami (AIDS) a podobne.

V rámci **starostlivosti o dieťa** sa venoval aj cez spoluprácu s detskými lekármi. Sústavne zdôrazňoval dôležitosť udržiavania čistoty, prirodzenej výživy, správneho denného režimu, dôležitosť návštevy detských poradní, zákazu fajčenia v rodine a podobne. Navštevoval rodiny, ktoré nespolupracovali pri povinnom očkovaní.

KPZV pomáhal aj pri riešení sociálnych vecí Rómov cez rôzne organizácie. Zabezpečoval aj humanitárnu pomoc cez Potravinovú banku Lipany počas celého roka. Venoval sa aj právnym otázkam, hlavne obchodovaniu s osobnými údajmi a ľuďmi v rómskych komunitách. Organizoval prednášky na tému „Ilegálna práca v štátoch EÚ“. Spolupracuje s kanceláriou TSP v meste Vranov nad Topľou.

Doménou jeho činnosti je však práca s deťmi a mládežou. Pôsobí v ZŠ Čičava pravidelne niekoľko hodín týždenne v každom ročníku, kde sa venuje výchove k zdraviu a aktuálnym citlivým otázkam (tabak, alkohol, drogy), neformálnymi besedami, diskusiami, poradenstvom formou PEER skupín, tvorivými dielňami a pod. Pracuje podľa metodiky Romano sastipen

(zdravie Rómov). Je vychovávateľom v Súkromnom centre voľného času Čičava, kde sa snaží o podporu využitia voľného času mladých Rómov v rôznej užitočnej záujmovej činnosti.

Dobré výsledky dosahuje napríklad DIK – divadelný klub mladých Rómov (ochotnícke divadlo detí a dospelých), ktoré usporadúva predstavenia v rámci regiónu Vranov nad Topľou. Organizuje prázdninové víkendové tábory napr. výstup na hrad Čičava a pod.

Venuje sa aj **športovým aktivitám**. Pomáhal napr. pri organizovaní „Nultého“ ročníka medzinárodného futbalového turnaja (na ZŠ Lúčna vo Vranov nad Topľou). Organizoval futbalový turnaj o putovný pohár starostu obce Čičava pod záštitou Matice Slovenskej.

Pomáhal pri zriadení chránenej dielne „Rómskej umeleckej dielne“ pre dospelých umeleckých rezbárov.

Organizoval verejnú zbierku nadácie **Hodina deťom** pod názvom **Uličnica**, kde boli zapojení rómski aj nerómski žiaci 2. ročníkov stredných škôl vo Vranove nad Topľou.

Pôsobil aj na poli **kultúrnom**:

- V Deň Rómov (8.4.2011) organizoval a moderoval predstavenia rómskej kultúry. Súčasne usporiadal športový deň Rómov. Podujatia sa konali v obci Čičava.

- V Deň detí organizoval športové hry v ZŠ Čičava.

- V dňoch 18-19.08.2011 bol spolu usporiadateľom celoslovenskej konferencie Festrom 2011, ktorá bola zakončená festivalom Rómov.

Pôsobil nielen v Rómskom osídlení pri obci Čičava, ale aj v iných lokalitách podľa naliehavosti problémov v regióne (Zámutov, Čemerné, Kamenná Poruba, Sačurov, Bystré a ďalších).

Iné aktivity :

- 27.05.2011 pracovné stretnutie KPZV v Rómskych komunitách na tému PEER PROGRAM v oblasti zdravia Rómov – v Prešove

- 22.06.2011 pracovné stretnutie na tému Podpora a ochrana klientov Rómskych osád prostredníctvom aktivít, prevencie v téme boja proti obchodovaniu s ľuďmi – Zemplínska šírava

- Od júna 2011 – účasť v národnom projekte Kom Prax (kompetencie pre prax). Je to projekt na vzdelávanie dobrovoľných pracovníkov s mládežou. Do projektu Kom prax zapojil 18 mladých Rómov pre moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť.

- Je zapojený v programe EU ROMA.

- Pracuje ako zdravotný mediátor v projekte ROMED.

Užitočnosť druhej etapy programu sa preukázala vo výraznej zmene povedomia a životnom štýle cieľovej skupiny. Zvýšila sa zodpovednosť členov komunity za vlastné zdravie. Činnosť KPZV mala priaznivý dopad na zvýšenie návštevnosti v ambulanciách pediatrov, všeobecných lekárov, gynekológov, zvýšenie zaočkovanosti detí, zlepšenie osobnej hygieny. Zlepšila sa vzdelanostná úroveň detí, zvýšil sa počet detí pokračujúcich v ďalšom štúdiu po ZŠ (stredné školy, VŠ - 7). Vďaka dobrej spolupráci s lídrami komunít, terénnymi pracovníkmi a inštitúciami v cieľových lokalitách sa dosiahli pozitívne výsledky. Táto skutočnosť poukazuje na to, že takáto spolupráca je potrebná aj v ďalších rokoch.

9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“ – celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie.

Náplňou programu je motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, ako jedného z dôležitých determinantov zdravia.

Od 14. marca do 22. mája 2011 sa na celom území Slovenska uskutočnil 4. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Kampaň bola koordinovaná medzinárodne, na Slovensku prebehla pod gesciou programu CINDI SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Týkala sa dospelej populácie, ale do súťaže sa mohli zapojiť aj deti a mládež vo veku od 7 –18 rokov, ako podporovatelia súťaže.

Poradňa zdravia kampaň súťaže spropagovala článkami o význame pohybu a pravidlách súťaže v regionálnej tlači (Vranovské noviny, Novinky), na web.stránke RÚVZ, plagátmi na vývesných tabuliach v meste a obciach regiónu, na miestach s vyššou frekvenciou obyvateľov (Markéty, stanice). V rámci spolupráce sme sa obrátili aj na ambulancie praktických lekárov a lekárne, MC Slniečko (Míľa pre mamu), Komunitné centrá Rómov Bystré, Čičava, Čaklov, športové kluby , Mestský úrad vo Vranove nad Topľou a stredné školy v meste. Oslovili sme klientov PZ, ktorí mali problémy s dyslipidémiou, nadváhou a obezitou, metabolickým syndrómom a klientov so sedavým spôsobom života.

Do súťaže sa prihlásilo 76 účastníkov. Zlosovanie výhercov sa uskutočnilo 13.júla 2011, 5. cenu v kategórii detských podporovateľov vyhral účastník súťaže z Vranova nad Topľou.

„Národný program prevencie obezity“

Tento program sme uplatňovali v rámci práce PZ už dávno pred jeho schválením (január 2008). Klasickú obezitologickú poradňu s potravinovou váhou a nutričným programom nemáme, ale nosným pilierom našej práce sú stále informácie o správnej výžive a optimálnej pohybovej aktivite pri všetkých skupinových aktivitách a individuálnom poradenstve, zvlášť s dôrazom u klientov v rizikovom pásme dyslipidémie, nadváhy, hyperglykémie a samozrejme u obéznych. Zamerali sme sa aj na spoluprácu s praktickými lekármi oslovením informačným listom o činnosti Poradenského centra.

Aktivity sme realizovali v dvoch základných oblastiach: výživa a fyzická aktivita.

Výživa:

- v regionálnej tlači a na web.stránke uverejnený článok s názvom „Obezita - problém viac než estetický“
- beseda o správnej výžive so žiakmi Strednej odbornej školy A. Dubčeka vo Vranove nad Topľou
- beseda o životnom štýle so seniormi v Domove dôchodcov vo Vranove nad Topľou
- beseda o životospráve v Domove dôchodcov vo Vranove nad Topľou
- monitoring výskytu nadváhy a obezity klientov vyšetrených v PZ a individuálne poradenstvo

Fyzická aktivita :

Realizácia kampane „Vyzvi srdce k pohybu“

Jún 2011 – turistický výstup na Ivanov vrch (17 účastníkov)

Júl – august 2011 – priateľský futbalový turnaj v obciach Hlinné, Sol', Čičava (spolu 130 účastníkov)

August 2011 – túra na Zamutovské skaly (23 účastníkov)

- športový deň - Vyšný Kazimír (16 účastníkov)

December 2011 – Medzinárodný nultý ročník vo futbale , ktorý sa konal na ZŠ Lúčna vo Vranove nad Topľou (89 účastníkov)

9.8 „CINDI program SR“

V programe CINDI sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovocievnych, ale aj niektorých metabolických ochorení. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej populácii bez vekového obmedzenia a rajónnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty RF kritické, klienta odosielame do starostlivosti praktického lekára pre dospelých, alebo priamo do metabolickej poradne.

Klienti s hraničnými hodnotami sa podrobia poradenstvu, ktorým nefarmakologicky intervenujeme do životného štýlu. Kladný výsledok sa odrazí najskôr po 3 mesiacoch, kedy klienta objedávame na 1. kontrolné vyšetrenie.

K 31.12.2011 PZ mala nasledovnú návštevnosť:

Počet vyšetrení:	407 (155 M, 252 Ž)
Počet klientov:	349 (134 M, 215 Ž)
Počet štandardných vyšetrení:	280 (88 M, 192 Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát:	163 (87 M, 76 Ž)
Počet klientov vyšetrených opakovane:	244 (68 M, 176 Ž)
Počet výjazdových aktivít:	7

Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách:

Krvné vyšetrenie + TK : 90

Meranie TK : 87

Celková návštevnosť v sledovanom období: 494

V súbore prvovyšetrených dosiahli prvenstvo v návštevnosti ženy zo skupiny 35-44 ročných a muži 55-64 ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy (252) nad mužmi (155).

Z analýz prvovyšetrených klientov vyplýva, že najviac rizikových faktorov sa vyskytlo v skupine 45-54 ročných žien a 45-54 ročných mužov.

Ku klinickým odborníkom sme odoslali **9 klientov** pre kritické hodnoty **cholesterolu**, **7** pre kritické hodnoty **glykémie**. U **11** nových klientov sme zistili **hypertenziu**.

Nadstavbové poradne

Najväčší záujem z nadstavbových poradní javili klienti o **poradňu zdravej výživy**. Navštívili ju temer všetci klienti s hraničnými a kritickými hodnotami cholesterolu, glykémie, BMI a TK (50 klientov).

10. Kontrola tabaku

10.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov

„Prestaň a vyhraj 2012“

Tohto roku sa medzinárodná súťaž pre fajčiarov nekonala.

„Materské centrá“

Cieľom práce v programe bolo vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu, aby prenášali svoje návyky do výchovy dieťaťa a celej rodiny. Poskytli sme audiovizuálny materiál „Lakomý sysel“ na propagovanie zásad ústnej hygieny a rôzne edukačné materiály v podobe letákov vydaných ÚVZ SR : Týranie detí, Stres, Žijeme zdravo, Domáce násilie, Zodpovedný rodič- zodpovedné dieťa, Becep radí cyklistom, korčuliarom, chodcom, Zodpovedný cyklista – bezpečný bicykel, Pripútaj sa!, Kto sa hrá, musí byť v bezpečí!.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Zvolene**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Do tejto úlohy nie je RÚVZ so sídlom vo Zvolene zapojený.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Po obdržaní pokynov od ÚVZ SR pre plnenie tejto úlohy spracoval RÚVZ so sídlom vo Zvolene v stanovených termínoch v rámci spádového územia RÚVZ Zvolen Tabuľkuč.1 Prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru a Tabuľku č.2 Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze chlóru) . Tabuľka č.3 Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze chlóru) bola zatiaľ len pripomenovaná. Definitívna podoba tab.č.3 nebola zatiaľ na RÚVZ so sídlom vo Zvolene doručená na spracovanie.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

RÚVZ so sídlom vo Zvolene pravidelne vkladá do Informačného systému o kvalite vody na kúpanie aktuálne informácie o kúpaliskách s celoročnou a sezónnou prevádzkou a kvalite vody na kúpanie (registrácia nových kúpalísk, registrácia vzoriek predkladaných prevádzkovateľom a vzoriek odobratých v rámci výkonu ŠZD a pod.). V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene je celkovo 28 bazénov so sezónnou prevádzkou, z toho 19 netermálnych a 9 termálnych a 32 bazénov s celoročnou prevádzkou, z toho 11 termálnych a 21 netermálnych. Pred LTS bola vložená správa o pripravenosti LTS 2011, aktuálne informácie o kúpaliskách v prevádzke. Týždenne sa aktualizuje priebeh LTS. Po ukončení LTS bola do IS vložená správa o vyhodnotení LTS 2011.

1.10 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR.

Pracovníci RÚVZ so sídlom vo Zvolene sa zúčastnili odborného semináru ohľadom HIA. Predkladané návrhy sa posudzujú v zmysle platnej legislatívy a pri preukázaní možných negatívnych vplyvov na verejné zdravie sa vyžaduje vypracovanie a predloženie HIA.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese

Zvolen: 543 z toho 163 žien

Detva: 339 z toho 33 žien

Krupina: 227 z toho 18 žien

Celkom: 1109 z toho 214 žien

- Počet nových rizikových prác v okrese:

Zvolen: 112

Detva: 31

Krupina: 89

Celkom: 232

- Počet zrušených rizikových prác v okrese:

Zvolen: 0

Detva: 5

Krupina: 12

Celkom: 17

V spádovom území Zvolen bola vyhlásená riziková práca z titulu hluku, 3. kat v spoločnostiach: SIMAG Slovakia s.r.o., Banská Bystrica – prevádzka Detva, KNK VD, závod NAKO, Hriňová, Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen a NIVA EXPO, spol. s.r.o., Dobrá Niva. Z titulu prachu, 3. kat. bola vyhlásená riziková práca v spoločnosti NIVA EXPO, spol. s.r.o., Dobrá Niva, 4. kat. v spoločnosti Farma HYZA a.s., Topolčany – prevádzka Dobrá Niva. Z titulu pevných aerosólov bola vyhlásená riziková práca 3. a 4. kat. v spoločnosti WAY INDUSTRIES, a.s., Krupina a UNIASFALT s.r.o., Šelpice – obaľovacie centrum Vígl'áš, 3. kat. v spoločnosti SLAVIA TOOLS a.s., Detva. Z titulu vibrácií bola vyhlásená riziková práca 4. kat. v spoločnostiach SLAVIA TOOLS a.s., Detva a MRAMOR spol. s r.o., Bratislava – prevádzka Krupina.

V spádovom území Zvolen bola do 31.12.2011 zrušená riziková práca z titulu hluku, 3. kat. v spoločnosti Skanska SK a.s., Bratislava – stredisko pokládky asfaltových zmesí, Vígl'áš z dôvodu organizačných opatrení v spoločnosti, z titulu hluku a prachu 3. kat. v spoločnosti OSIVO a.s., Zvolen – prevádzky ČSO Krupina a ČSO Pstruša z dôvodu novej objektivizácie faktorov pracovného prostredia, z titulu hluku a NCHF 3. kat. v spoločnosti BROTHER INDUSTRIES (SLOVAKIA), s.r.o., Bratislava – prevádzka Krupina z dôvodu novej objektivizácie faktorov pracovného prostredia a predloženia novej karty bezpečnostných údajov.

V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané v spoločnostiach KSR – Kameňolomy SR s.r.o., Zvolen – prevádzka Lom Tepličky, OP-TIM spol. s.r.o., Krupina, MRAMOR spol. s r.o., Krupina, WAY INDUSTRIES Krupina s.r.o., Krupina, KOPAST s.r.o., Zvolen, Dobrá Niva, BUČINA DDD, a.s., Zvolen, LIND MOBILER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, Lesy SR š.p., odštepny závod, Krupina, PPS Group a.s., Detva, KNK VD, závod NAKO, Hriňová, , Doprastav, a.s. Zvolen, Lesy SR š.p., Odštepny závod Kriváň, XEPAP, spol. s r.o. Zvolen, Zvolenská teplárenská a.s., Zvolen, Štátny veterinárny ústav, Zvolen, STOKAT – M spol. s r.o., Zvolen, DEKONA s.r.o., Zvolen, Farma HYZA a.s., Topoľčany – prevádzka Dobrá Niva, METRO CASH&CARRY SLOVAKIA, s.r.o., Ivánka pri Dunaji – prevádzka Zvolen, Ing. Ján Lupták – LUNIT, Zvolen.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Vykonané previerky zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými látkami a prípravkami:

- 12 previerok (družstvá, výrobné prevádzky): PD Očová, AGROHONT, družstvo, Dudince, Hriňovské strojárne a.s. Hriňová, AGROSLATINA, družstvo, Zvolenská Slatina, Agrochov s.r.o., Bebrava, KNK VD, závod NAKO Hriňová, M-trade – Ag, s.r.o., Stožok, RD Bzovík, AGRA Litava, Agrosev, spol. s r.o., Detva, PD Lieskovec. Dve previerky boli vykonané v spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen pri uvedení Galvanickej linky č.1 do skúšobnej prevádzky z dôvodu objektivizácie chemických faktorov na pracovisku galvanického pokovania a vypracovania a predloženia na schválenie prevádzkového poriadku pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi, vrátane posudku o riziku pre pracovisko Galvanickej linky č.1 a laboratória. Druhá previerka bola vykonaná pri uvedení Galvanickej linky č.2 do skúšobnej prevádzky z dôvodu objektivizácie chemických faktorov na pracovisku galvanického pokovania, predložení prevádzkového poriadku pre nebezpečné chemické faktory pre pracovisko Galvanická linka č. 2. Celý proces galvanického pokovania prebieha automaticky, okrem nakladania výrobkov na závesy, ktoré ich transportujú v galvanickom kúpeli a vykladanie pokovaných výrobkov do kontajnerov. V KNK VD, závod NAKO Hriňová bol vykonaný ŠZD v halách galvanizovne a sklade chemikálií a jedov. Zamestnankyne pracujúce na oddelení majú odbornú spôsobilosť pre prácu s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami. Evidenciu veľmi toxických látok a prípravkov zabezpečuje vedúca skladového hospodárstva, príjem a výdaj zabezpečuje laborantka.

- 7 previerok bolo vykonaných v maloobchodných predajniach: Kvetinárstvo Dudince – Pavel Gombík, Jaroslav Poduška, Hriňová, Mária Herková – MHM, Krupina, Mária Golianová, Kvetinárstvo Lotus, Detva, Ing.Miroslav Očenáš MM – Flóra, Kvetinárstvo MM – Flóra Kriváň, Ing.Miroslav Očenáš MM – Flóra, Kvetinárstvo MM – Flóra, Detva, Kvety.sk s.r.o., Kriváň

- 2 previerky boli vykonané v záhradníctve Záhradníctvo Dudince, časť Merovce – Pavel Gombík, Záhradnícke centrum Kvety. sk, s.r.o., Kriváň.

V dozorovaných prevádzkach vedúci zamestnanci majú odbornú spôsobilosť pre prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Na družstvách sa používajú prípravky na ochranu rastlín podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín.“ Likvidácia obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sa zabezpečuje oprávnenými spoločnosťami na túto činnosť.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

Schválené prevádzkové poriadky boli v maloobchodných predajniach záhradníctva a kvetinárstva: Pavel Gombík, Dudince, Jaroslav Poduška, Hriňová, v spoločnostiach: Štátny veterinárny ústav Zvolen, Slovasfalt, spol. s r.o., Bratislava – prevádzka Obaľovňa bituménových zmesí, Lieskovec, K.N.K. s.r.o., prevádzka NAKO, Hriňová, Ústav ekológie lesa Slovenskej akadémie vied Zvolen, Hriňovské strojárne, a.s., Hriňová a v Poľnohospodárske družstvo, Lieskovec, UNIASFALT s.r.o., Šelpice – obaľovacie centrum Vígláš, TPA s.r.o. – laboratórium Zvolen, OSIVO a.s., Zvolen - prevádzka ČSO Pstruša a Krupina, ÚKSUP Bratislava – pobočka Zvolen.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Neevidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali prácu s cytostatikami v spoločnosti Nemocnica Zvolen a.s., Zvolen a prácu s rôznymi druhmi tvrdého dreva.

Organizácia	Chemický karcinogén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.	Počet exponovaných spolu /žien	Množstvo spotrebovaných látok do 31.12.2011
Nemocnica Zvolen a.s., Zvolen	-geriatrické odd.	1	5/5	28 tbl. per os

- práce s rôznymi druhmi tvrdého dreva – v sledovanom období bol vykonaný štátny zdravotný dozor v spoločnostiach: Píla FAGUS s.r.o., Devičie, LIGNUM MS, s.r.o., Detva, STOKAT – M, s.r.o. Zvolen a u živnostníkov: Ľubomír Očenáš DREVOVÝROBA plus Podkriváň, Stolárstvo Kalamár, Hriňová, Miroslav Krpelan, Stolárstvo, Kriváň.
- vývojový trend je porovnateľný s predchádzajúcim rokom, došlo k stabilizácii počtu zamestnancov.
- v sledovanom období práca s azbestom sa prehodnocovala v spoločnostiach HYDROTERM BB, s.r.o., Banská Bystrica a SD Gelnica, s.r.o., Gelnica – odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest kanalizačného odpadového potrubia v stúpačkách bytových jadier, MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen a KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina – odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny na bytovom a rodinnom dome, Plastic People, s.r.o., Bratislava – odstraňovanie deliacej azbestovej steny a v spoločnosti Emtrade NR, s.r.o., Nitra – odstraňovanie azbestovej krytiny – šablóny zo strechy budovy, OK-PLUS, s.r.o., Bratislava – odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest z 2 rodinných domov v k.ú. Merovce.. Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva (vykonať meranie na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbesto-cementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

2.1.4 Znižovanie psychickej záťaž

V sledovanom období sa psychická záťaž neprehodnocovala.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2011 bolo hlásené 1 podozrenie z profesionálnej choroby – DNJZ, položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania, ktoré bolo odstúpené na došetrenie na RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

V sledovanom období sa neprešetrovalo podozrenie na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (podľa NV SR č.276/2006 Z.z.)	Počet
Previerka (ukončená záznamom)	3
Kontrolné listy	27
Pokyny pre odstránenie nedostatkov	0
Sankčné opatrenia	0

V sledovanom období boli vykonané kontroly zamerané na prácu so zobrazovacími jednotkami v spoločnosti CC Level Group s.r.o., Zvolen u profesie operátor call centra, v spoločnosti RENOMIA, s.r.o., Zvolen u profesie manažér a v spoločnosti WAY INDUSTRIES a.s., Krupina v profesiách technológ a ekonóm. Práca so zobrazovacími jednotkami spĺňala všetky požadované kritériá NV SR č. 276/2006 Z.z..

Zamestnancom boli poskytnuté kontrolné listy informovanosti v počte 27 kusov, pomocou ktorých sme overovali poskytovanie informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľa. Preventívne lekárske prehliadky vo vzťahu k práci sú zabezpečované prostredníctvom PZS.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

V spoločnosti MRAMOR spol. s r.o., Krupina zdravotný dozor vykonáva PZS – ANIMA, s.r.o., Zvolen.

Z vykonaného štátneho zdravotného dozoru vyplýva, že zamestnávateľ vykonal technické a organizačné opatrenia na rizikových pracoviskách. K závažným zmenám v roku 2011 na rizikových pracoviskách spoločnosti nedošlo. Pracoviská sú vyhlásené z titulu hluku, 3.kat.

a z titulu vibrácií, 4. kat. bola vyhlásená riziková práca na pracovisku brusiareň rozhodnutím č. spisu 2011/756-572-Sd zo dňa 19.4.2011 na časovo vymedzené obdobie do 19.4.2012.

Spoločnosť predložila prevádzkový poriadok pre prácu s expozíciou hluku spoločnosti MRAMOR spol. s r.o., Krupina bol schválený regionálnym hygienikom č. 2010/1029-780 zo dňa 19.5.2010. Na pracoviskách spoločnosti sú zabezpečené minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky.

V októbri 2011 boli opakovane vyšetrené 14 zamestnancom spoločnosti základné biochemické parametre krvi (celkový cholesterol, HDL-cholesterol, TG – triglyceridy, glukóza) v rámci kardiovaskulárneho programu pomocou prístroja REFLOTRON. Súčasne sme zamestnancom zmerali antropometrické ukazovatele (výška, váha, obvod pásu, bokov), zmerali sme im krvný tlak. Na základe zistených výsledkov každému zamestnancovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo k zlepšeniu životného štýlu. Dotazníkovou metódou bol sledovaný výživový stav v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospeléj populácie“.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

V roku 2011 sa projekt na zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok REACH-EN-FORCE 2 realizoval v spoločnosti WAY INDUSTRIES a.s. Krupina. Podľa nariadenia REACH a CLP spoločnosť WAY INDUSTRIES a.s. Krupina je následným užívateľom, nemá povinnosť registrovať látky. Pri kontrole boli zistené nedostatky v kartách bezpečnostných údajov – neboli na kartách uvedené registračné čísla, neboli uvádzané NPEL v súlade s aktuálnou legislatívou Slovenskej republiky (bod 8 KBÚ), zloženie zmesí nebolo v úradnom jazyku (bod 3 KBÚ). Bolo uložené písomné odporúčanie – vyžiadanie informácií v protismere dodávateľského reťazca – revidované KBÚ, registračné čísla. KBÚ pre nové chemické zmesi sú kontrolované prostredníctvom PZS.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Projekt vychádza z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“. Cieľ projektu je cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva vytvoriť trvalé signálne centrá v SR, ktoré budú získavať a hodnotiť informácie o celkovom vývoji a zmenách spôsobu stavu výživy sledovaných populačných skupín a tým súčasne poskytovať podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky u obyvateľov SR. Týmto projektom sa získa informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny obyvateľstva s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity.

Úloha je rozdelená do troch častí: Výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR čiastka 7 – 8/1997, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997). RÚVZ so sídlom vo Zvolene vyšetřil v kategórií:

ľahká práca – ženy – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20

ľahká práca – ženy – veková kategória 35 – 54 r., v počte 20

ľahká práca – muži – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20

ľahká práca – muži – veková kategória 35 – 59 r., v počte 20

Každý klient obdržal návod na vyplnenie 1 – dňového jedálneho lístka, ktorý je po vyplnení spracovaný v programe Alimenta. Ďalej sa vyplňa dotazník o životospráve – A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a B. Pohybová aktivita a životospráva.

Druhú časť tvorí Klinicko – somatometrický dotazník, ktorý poskytne informáciu o : hmotnosti, výške, BMI, WHR, TK. Tretiu časť tvorí záznamový list pre biochemické vyšetrenie. Táto časť úlohy je plnená prostredníctvom poradní zdravia. Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteínového metabolizmu (Cchol., TGL, HDL, LDL, Glu). Vyšetrenie sa vykonáva na prístroji Reflotron. Analýza výsledkov, tabuľky, grafy sú spracovávané v programe Microsoft Excel. Výber klientov, ako aj následné vyšetrenia boli vykonané u personálu pracovníkov Materskej škôlky, ul. Antona Bernoláka, Detva, u pracovníkov priemyselných závodoch Mramor Krupina a Microstep, Hriňová. Po ukončení bol projekt zaslaný na krajské spracovanie do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Celoslovensky je projekt sumarizovaný v RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha je dlhodobá a priebežne sa plní. V priebehu roka 2011 v rámci plnenia hlavnej úlohy kontroly obsahu jódu v jedlej soli boli mesačne odoberané 2 vzorky jedlej soli, ktorá bola vyšetrená v nasledovných ukazovateľoch ferokyanid draselný, jodid draselný a jodičnan draselný. Nakoľko nie je stanovený limit, zisťoval sa len obsah uvedených zlúčenín, čo je osobitne zhrnuté v samostatnej správe z plnenia uvedenej úlohy, ktorá bola zaslaná na spracovanie do RÚVZ Banská Bystrica.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Úloha bola splnená k termínu 30.3.2011.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ:

1. Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor : ÚVZ SR

Hlavný koordinátor: RÚVZ so sídlom v Poprade

Anotácia: V priebehu roka 2011, bola vyhlásená listom hlavného hygienika SR mimoriadna kontrola zameraná na výskyt polykarbonátových fliaš určených na dojčenskú výživu t. j. pre deti do 12 mesiacov veku v sídlach dovozcov, skladoch a veľkoskladoch a v distribučnej sieti.

Riešenie: Od 1. júna 2011 bolo vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 zakázané používať bisfenol A v polykarbonátových fľašiach určených na dojčenskú výživu, t. j. pre deti do 12 mesiacov veku. V tejto súvislosti je zakázané uvádzať na trh a dovážať do EÚ polykarbonátové fľaše určené na dojčenskú výživu – pre deti do 12 mesiacov veku. Vzhľadom na vyššie uvedené sa od 1. júna 2011 nesmú na území SR distribuovať a predávať polykarbonátové dojčenské fľaše (pre deti do 12 mesiacov veku) a nie je prípustný ani ich dopredaj.

V náväznosti na vyššie uvedené Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky žiadal o vykonanie mimoriadnej kontroly v období druhého polroka (07/2011) a to prednostne v sídlach dovozcov a v skladoch a následne v distribučnej sieti.

Mimoriadna kontrola bola zameraná na : **1.** fyzickú kontrolu predmetných fliaš, nachádzajúcich sa v distribúcií t. j. priamo na predajniach a **2.** kontrolu označovania a kontrolu príslušnej dokumentácie.

Záver:

Mimoriadna kontrola na výskyt polykarbonátových fliaš určených na dojčenskú výživu t. j. pre deti do 12 mesiacov veku bola v našom spádovom území RÚVZ so sídlom v Zvolene vykonaná v určenom termíne a to v 5 prevádzkach (predajňach), pri ktorých bolo zistené, že v čase kontroly sa uvedené zakázané výrobky (polykarbonátové fľaše určené na dojčenskú výživu, t. j. pre deti do 12 mesiacov veku) nedistribuovali a ani nepredávali. Ani v jednej prevádzke takéto fľaše neboli nájdené. Priebežne spolu s fyzickou kontrolou bolo odkontrolované aj označovanie dojčenských fliaš, na základe čoho bola u nedostatočne označených výrobkov, ktoré boli pozastavené vyžiadaná dokumentácia Vyhlásenie o zhode a podporná dokumentácia (t. j. výsledky laboratórnych rozborov, atest. atď.) pre jasnejšiu identifikáciu materiálového zloženia predmetného kontrolovaného výrobku. Záver z kontroly bol spracovaný a vyhodnotený v tabuľke, ktorá bola zaslaná hlavnému koordinátorovi do RUVZ so sídlom v Poprade. Kontrola u dovozcov a v skladoch nebola vykonaná, nakoľko sa v našom spádovom území takéto prevádzky nenachádzali, a ani takéto sklady neevidujeme.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V priebehu roka 2011, boli podľa podrobného plánu odberu vzoriek, v rámci výkonu úradnej kontroly potravín (ÚKP) v spádovej oblasti Zvolen vykonané pracovníčkami regionálneho úradu verejného zdravotníctva (RÚVZ) so sídlom vo Zvolene úradné kontroly (ÚK). Každá takéto kontrola bola zameraná na aktívne vyhľadávanie možných nebezpečných výrobkov na trhu, prípadne odstraňovanie ich nedostatkov, v zmysle Nariadenia EP a Rady č. 882/2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť overenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat o starostlivosti o zvieratá.

Úradná kontrola s odberom vzoriek : tieto kontroly prebiehali podľa časového harmonogramu, podľa ktorého mal každý príslušný RÚVZ určený termín odberu s uvedeným počtom odobraných vzoriek. Vzorky boli odoberané a spolu s príslušnou požadovanou dokumentáciou zaslané do národného referenčného centra (NRC) v Poprade. Ku každej odobranej vzorke bol vyplnený

písomný záznam „úradná kontrola s odberom vzoriek“ s dôrazom na dôsledné vyplnenie požadovaných údajov. Za RÚVZ so sídlom vo Zvolene boli odobrané nasledovné 2 druhy výrobkov t.j. pizza krabica a nylonové kuchynské pomôcky (naberačky).

Vzorka **pizza krabica** (pizza krabice 4 ks) s označením č. HV – 239/2011 č. 7035-7036 na mikrobiologické vyšetrenie podľa PK SR t.j. kolónie tvoriace jednotky (KTJ) a na chemické vyšetrenie t.j. stanovenie špecifickej migrácie látok vo výluhu vzorky vody za studena (24 h, $20 \pm 1^\circ\text{C}$ (ŠPP-N2, ŠPP-N4, ŠPP-N6). Mikrobiologické vyšetrenie bolo vykonané v akreditovanom skúšobnom laboratóriu oddelenia mikrobiológie životného prostredia RÚVZ so sídlom v Poprade s akreditačným osvedčením SNAS Reg. No. 126/S-140 zo dňa 21.10.2010. Laboratórne rozbory na chemické vyšetrenie boli vykonané v akreditovanom špecializovanom laboratóriu 1 chemických analýz RÚVZ so sídlom v Poprade s akreditačným osvedčením SNAS č. S 096 zo dňa 26.11.2009 a týkajú sa výhradne predmetu skúšok.

Zhodnotenie výsledkov : Vyšetrené druhy výrobkov – **pizza krabica**, ako aj nylonové kuchynské pomôcky boli laboratórne vyšetrené v akreditovanom špecializovanom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Poprade s akreditačným osvedčením, ktoré sa týkajú výhradne predmetu skúšok, v rámci plnenia viacročného plánu úradnej kontroly „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ v zmysle Nariadenia EP a Rady č. 882/2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť overenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá. Testovaná vzorka - pizza krabica – v parametri:

- obsah formaldehydu vo výluhu vzorky do deion. vody,
- obsah fenolov vo výluhu vzorky do deion. vody,
- obsah primárnych aromatických amínov vo výluhu vzorky do deion. vody, za podmienok testu **spĺňa** požiadavky výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR z 9. júna 2003 č. 1799/2003-100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení neskorších predpisov.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha bola plnená v zmysle usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, ako aj prijatého Viacročného plánu pre úradnú kontrolu a štátny zdravotný dozor v roku 2011 vykonávaného orgánmi verejného zdravotníctva, ktoré popisuje metodiku monitoringu spotreby vybraných prídavných látok pre SR v termíne od 14.2.2011 – 30.10.2011. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok: E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín s nasledovnými požiadavkami: respondenti - veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúce - 20 žien a 20 mužov / každá veková kategória / každé RÚVZ podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR, teda spolu 80 respondentov. Plnenie úlohy spočívalo vo vyplnení 24 hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov a to za jeden pracovný deň a za jeden víkendový deň. Ďalej každý respondent vyplňal týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Súčasťou úlohy bol odber vzoriek potravín s obsahom aspoň jedného zo sledovaných farbív pod koordináciou krajského odborníka. RÚVZ so sídlom vo Zvolene po vyplnení potrebných dotazníkov zaslalo sumár výsledkov respondentov

o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky a sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby v Excel formáte. Splnená úloha bola v stanovenom termíne odoslaná na celoslovenské spracovanie do ÚVZ SR v Bratislave.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľom prieskumu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi.

Počas mesiacov september - november 2011 prostredníctvom pracovníčok oddelenia hygieny detí a mládeže bol realizovaný vo vybraných základných a stredných školách okresov Zvolen, Detva a Krupina siedmy celoštátny antropometrický prieskum „Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v Slovenskej republike a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine“. Počty detí a mládeže od 7 do 18 rokov (reprezentatívna vzorka detí), u ktorých sa vykonali vyšetrenia boli presne určené podľa jednotlivých škôl, podľa veku a pohlavia. Výber chlapcov a dievčat v jednotlivých školách bol náhodný a vykonaný pomocou tzv. systematického výberu, následne boli zostavené menné zoznamy detí s ich presným dátumom narodenia podľa vekových kategórií 7 až 18 ročný pre každú školu osobitne. Vyššie uvedený prieskum sme realizovali v nasledovných školách:

Zvolen – mesto:	ZŠ M. Rázusa 3	u 80 žiakov
	Gymnázium Okružná 2469	u 64 žiakov
	SPŠ dopravná, Sokolská 911/94	u 64 žiakov
Dobrá Niva:	ZŠ Školská 3	u 79 žiakov
Hriňová:	ZŠ Ul. Školská 1575	u 80 žiakov
Krupina:	ZŠ M.R.Štefánika 3	u 80 žiakov
Obchodná akadémia, M.R.Štefánika 8		u 64 žiakov

Do projektu bolo zapojených spolu 511 žiakov vyššie uvedených škôl.

U dievčat aj u chlapcov v každej vekovej kategórii na jednotlivých školách sme vykonali antropometrické merania u dvoch, troch náhradníkov navyše mimo spomínaných číselných údajov.

Na hodnotenie rastu a vývoja detí a mládeže sme zisťovali nasledovné údaje: adresa školy, dátum merania, meno a priezvisko žiaka, trvalé bydlisko, pohlavie, národnosť, presný dátum narodenia, vek, hmotnosť v kg, výška v cm, obvod hlavy v cm, obvod hrudníka v cm, obvod bokov v cm, obvod ramena v cm, typ žiaka, stravovanie, telesná výchova, predškolské zariadenie, rodina, menštruácia, mutácia, u otca a matky: vzdelanie, zamestnanie, výška a hmotnosť. Biologické ukazovatele od detí a mládeže sme získavali vlastnými meraniami podľa metodiky uvedenej v metodickom pokyne. Získané údaje od detí sme vpisovali do záznamových hárkov. Antropometrické údaje budú vyhodnotené centrálné za celú Slovenskú republiku Úradom verejného zdravotníctva SR v spolupráci s Ústavom hygieny Lekárskej fakulty UK v Bratislave.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKO (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Prieskum „ ESPAD 2011 – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách “ bol vykonaný v súlade s pokynmi gestora (Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP , ÚVZ SR) .

V regióne Zvolen, Detva a Krupina sa prieskum uskutočnil dňa 5.4.2011 v Základnej škole ul. Čsl. armády 109/91, 962 23 Očová, kód školy 94. Do projektu boli zapojení všetci žiaci deviateho ročníka, celkovo 15 žiakov základnej školy.

Na zber údajov boli použité dotazníky, ktoré vyplnilo 7 respondentov (ostatní boli neprítomní na vyučovaní zo zdravotných dôvodov). Neprítomní žiaci dotazníky nevyplňovali v náhradnom termíne, ich neúčast' na prieskume sa uviedla na priloženom tlačive - Hlásenie za triedu. Priemerný čas pre vyplnenie dotazníka bol 45 minút. Dotazníky boli anonymné a ich vyplňovanie bolo dobrovoľné. Vyplnené dotazníky a priložené tlačivo „ Hlásenie za triedu „ boli zaslané na spracovanie ÚVZ SR.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Vzhľadom na skutočnosť, že v roku 2011 sa bude realizovať siedmy celoštátny antropometrický prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na zber a spracovávanie údajov, IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011, sa podľa pokynov ÚVZ SR pozastavila a zrealizuje sa v roku 2012.

Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku

Projekt je zameraný na vekovú skupinu 4 – 6 ročných detí , ich rodičov a pedagógov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov u nich.

Projekt sme realizovali vo väčšom rozsahu v Materskej škole ul. Tehelná Zvolen . Deti zapojené do projektu ovládajú správnu techniku čistenia zubov teoreticky i prakticky, základné vedomosti z oblasti stomatohygiene, ako aj používanie dentálnych pomôcok. Pre názornejšiu a pútavejšiu formu edukácie v oblasti stomatohygiene pre deti predškolského veku využívame dentálne modely – dentálny model trvalého chrupu, súpravu 3 demonštračných , rozoberateľných, plastových modelov zubov a CD / Lakomý sysel'/, DVD (Zúbky, Maškrtná veвериčka).

Počas výkonu ŠZD v každom predškolskom zariadení venujeme pozornosť stomatohygiene a usmerňujeme riaditeľov a učiteľov materskej školy na dodržiavanie zásad pri jej uplatňovaní u detí predškolského veku.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania.

Zabezpečili sme distribúciu očkovačieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určitý vek (platnosť od 1.1.2011 do 23.3.2011 a od 24.3. 2011 – 31.12.2011). Dbáme na dodržiavanie očkovačej schémy (termínov) očkovania u lekárov prvého kontaktu. Radíme pri kontraindikáciách a posúvaní termínov z dôvodu dočasných a trvalých kontraindikácií. Cieľom je redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním. Ďalej dosiahnuť minimálne 95% zaočkovanosť v našom regióne.

Zabezpečiť realizáciu zmeny očkovačieho kalendára pre rok 2011

Dohliadali sme na pokračovanie pravidelného povinného očkovania proti pneumokokovým invazívnym infekciám 13 alebo 10 valentnou konjugovanou vakcínou.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2011.

Realizovali sme aktuálne zmeny v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie. Realizovali sme imunizačný program u infekčných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním. Udržiavame a aktualizujeme rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v SR.

Rozhodnutím bolo nariadené sledovanie zdravotného stavu osôb podozrivých z nákazy formou lekárskeho dohľadu.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na vzdelávaní zdravotníckeho personálu v jednotlivých detských ambulanciách a v ambulanciách pre dospelých. Prostredníctvom médií – články v regionálnych novinách (Zvolenské noviny, MY Žurnál, Deviansky aperitív, Hont, internetovej stránky Mestských úradov Zvolen, Detva a Krupina, internetovej stránky základných, stredných a vysokých škôl) sme zdôrazňovali význam očkovania pre deti a dospelých. V Európskom imunizačnom týždni v mesiaci apríl 2011 sme sa okrem prevencie očkovania, ktoré chráni život a zdravie zamerali aj na antivakcinačné aktivity.

Manažment očkovania

Na základe Vyhlášky 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení sme vypracovávali odborné usmernenia pre lekárov prvého kontaktu. Vykonávame inštruktáž pracovníkov odd. epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Zvolene (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách, hospodárenie s vakcínami).

Kontrola očkovania v regióne Zvolen

Organizačne sme zabezpečili prípravu ku kontrole očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dorast. Kontrolu sme vykonali podľa vypracovaného odborného usmernenia na kontrolu očkovania.

Vykonali sme **kontroly zaočkovanosti v okrese Zvolen:** DA Poliklinika /5x/ DA Sekier /2x/, DA Zvolen – Západ /3x/, DA Budča, DA Sliach, DA Zvolenská Slatina, DA Dobrá Niva, DA Pliešovce, DA Očová.

Výsledky niektorých druhov očkovania:

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde a invazívnym pneumokokovým infekciám:
ročník narodenia 2009 – počet zaočkovaných detí tromi dávkami 97,55%

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis, poliomyelitíde v predškolskom roku:
prvé preočkovanie v ročníku narodenia 2004 – 98,14%

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis v ročníku narodenia 1977 – 99,60%

Preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde v školskom roku v ročníku narodenia 1997 – 99,60%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2009 – 96,32%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2008 – 97,10%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 1999 – 98,20%.

Vykonalí sme **kontroly zaočkovanosti v okrese Detva**: DA Detva /4x/, DA Hriňová /2x/.

Výsledky niektorých druhov očkovania:

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde a invazívnym pneumokokovým infekciám:
ročník narodenia 2009 – počet detí zaočkovaných tromi dávkami: 98,44%.

Preočkovanie detí proti diftérii, tetanu, pertusis, poliomyelitíde v ročníku narodenia 2004 – 100%.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde v ročníku narodenia 1977 – 100%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2009 – 98,82%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2008 – 99,02%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v 11 roku života, ročník narodenia 1999 – 99,65%.

Vykonalí sme **kontroly zaočkovanosti v okrese Krupina**: DA KRUPINA /3x/, DA Dudince.

Výsledky niektorých druhov očkovania:

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, persusis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde a invazívnym pneumokokovým infekciám:
ročník narodenia 2009 – počet detí zaočkovaných tromi dávkami 98,96%.

Preočkovanie detí proti diftérii, tetanu, pertusis a poliomyelitíde ročník narod. 2004 – 100%.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde v 11. roku života, ročník narodenia 1997 – 99,63%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2009 – 98,96%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2008 – 99,49%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v 11roku života, ročník narodenia 1999 – 100%.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

Zlepšiť laboratórnu spoluprácu.

Zlepšením laboratórnej spolupráce v našom regióne a v regióne Banská Bystrica došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach. V I. polroku 2011 v súvislosti s výskytom pohlavného ochorenia sme mali opakované spoločné stretnutia v odborných kožných ambulanciách a mikrobiologickom laboratóriu NsP Zvolen, čo nám v konečnom dôsledku zvýši schopnosť vysporiadať sa s prenosnou chorobou.

Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení.

Opakovane sme písomne informovali lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov, o povinnosti zo zákona hlásiť výskyt infekčných ochorení. O možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení.

Pracovník odd. epidemiológie už absolvoval školiacu akciu SZU Bratislava zameranú na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku horeuvedených infekčných ochorení vrátane laboratórnej diagnostiky máme spracovaný havarijný plán so Zoznamom členov koordinačnej komisie, Zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen. s kontaktnými adresami a telefonickými číslami. Máme veľmi úzku spoluprácu s pracovníkmi odd. mikrobiológie NsP Zvolen, mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, taktiež s lekármi prvého kontaktu a s lekármi infekčného odd. z Banskej Bystrice.

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii prostredníctvom mesačníkov o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen, ďalej o možnosti získania informácií prostredníctvom otvoreného Portálu EPIS o prenosných ochoreniach a o ich výskyte v SR. Verejnosť informujeme prostredníctvom médií (okresných novín), internetových stránok, o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami. Písomne sme informovali školské zariadenia v regióne Zvolen o význame očkovania na predchádzanie infekčným ochoreniam a o preventívnych opatreniach v súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia.

Propagujeme možnosť využívania on – line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dospelých a dospelých v mesačných hláseniach o epidemiologickej situácii v regióne Zvolen.

Kontrola kvality údajov v EPISe.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPISU údaje o prípadoch, sledujú systém rýchleho varovania. Kontrolujú uložené údaje.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí.

U vybraných nákaz sme aktívne sledovali zoznamy položiek povinne hlásených do sietí. Tieto sme implementovali do položiek programu EPIS. Zadávame všetky prípady podozrenia z nákazy chrípkou typu A (H1,N1) vrátane laboratórnej diagnostiky, cestovateľskej anamnézy, začiatku klinických príznakov, kontaktu s chorými ap.

Manažment epidémií.

V roku 2011 sme zaevidovali 2 epidémie – epidémia Svrabu Nemocnica a.s. Zvolen a epidémiu Salmonelózy v DD Terany. Vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

Manažment kontaktov a ohnisk.

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Tieto údaje nám slúžia pre posúdenie množstva práce v ohnisku nákazy.

Hodnotenie rok 2011

Spracované a vložené prípady do systému – potvrdené + pravdepodobné				163
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:
Počet spracovaných ohnisk	112	53	19	184
Počet chránených kontaktov očkovaním	358	32	14	404
Počet chránených kontaktov inak	2733	429	90	3252
Opatrenia prijaté rozhodnutím	374	43	14	431
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	502	246	226	974
Zoznam epidémií	1	0	1	2
Počet lekárov hlásiacich cez internet EPIS	1	0	0	1

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY , úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS

Prípisom RÚVZ so sídlom vo Zvolene sme upozornili zdravotnícke zariadenia – lôžkové okresov Zvolen, Detva a Krupina na plnenie platnej legislatívy (vrátane hlásenia NN) pre zdravotnícke zariadenia - Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

V rámci kontrol ŠZD sa vykonávalo aktivizovanie hlásenia nemocničných nákaz.

Počet NN nemocnica Zvolen – 5 Scabies, počet NN v nemocnici Krupina – 3 (2x Bronchitis acuta, 1x Scabies)

Počet NN v Detve DD – 3x Scabies.

Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastnila odbornej konferencie v prevencii nozokomiálnych nákaz v Trenčíne. Poznatky zo vzdelávania v prevencii NN sú predkladané zdravotníckym pracovníkom aj pri kontrolách ŠZD v ambulantných a lôžkových zdravotníckych zariadeniach.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Realizovať kampaň „Prestaň a vyhraj“

Propagácia kampane bola v masovokomunikačných prostriedkoch (Zvolenské noviny, Hont, Detviansky aperitív), na www stránkach MÚ Zvolen, Detva a Krupina, ZŠ SŠ, VŠ, a v RÚVZ so sídlom vo Zvolene. V rámci poradenstva bola vedená kampaň „Prestaň a vyhraj“.

Spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe

Pracovník odd. epidemiológie vedie poradňu na odvykanie fajčenia.

S odd. podpory zdravia je tesná spolupráca v získavaní nových klientov – fajčiarov, taktiež v zdravotno-výchovnej činnosti. Klienti – fajčiari sa získavajú na dňoch zdravia ktoré sa uskutočnili v meste Zvolen, v meste Sliach a v meste Detva.

Poradňa na odvykanie od fajčenia pri RÚVZ Zvolen je vždy v stredu. Počet klientov v roku 2011 – 2 klienti. Ku dňu zdravia mesta Zvolen bolo vyšetrených prístrojom smokerlyzérom na obsah kyslíčnika uhoľnatého u 19 klientov.

Spoluúčasť na projekte „Obezita“

V rámci vyšetrení klientov v poradni zdravia sa vykonávajú intervenčné aktivity u klientov so zistenou nadváhou alebo obezitou. Poskytne sa im odborné poradenstvo k rizikovým faktorom. Zdravotnou výchovou zameranou na správne stravovacie návyky v rodine predchádzame nárastu chronických neinfekčných ochorení v populácii SR. V poradni na odvykanie od fajčenia v priebehu odvykania dostane každý klient inštrukcie (poučenie a leták), aby po zanechaní fajčenia zabránil nadváhe a obezite.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky. Sentineloví lek. odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky (6 lekárov).

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami).

Havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz ktorého obsahom je varovanie na epidémie, reakcia na epidémie alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

6.7 ENVIROMENTIÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do Virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu

RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Realizáciu jednotlivých cieľov NPPZ sme zabezpečovali plnením programov, projektov a aktivít na národnej a regionálnej úrovni.

A. Zdravý životný štýl – starostlivosť o zdravie

Zdravá výživa :

Na tému „Výživa a riziko obezity“ sme edukovali 31 pedagógov na 3.základnej škole vo Zvolene. Akcia bola spojená s meraním krvného tlaku a besedou k danej problematike.

Na Gymnázium Ľudovíta Štúra vo Zvolene sme na danú tému edukovali 21 študentov. Záujemcom sme merali % telesného tuku. Na Strednej škole hotelových služieb a obchodu vo Zvolene sa tejto prednášky zúčastnilo 21 študentov a pedagógov.

Počas Dní mesta Sliač sme zabezpečovali pre 27 účastníkov poradenstvo o zdravom životnom štýle. Akcia prebiehala pod záštitou mesta a záujemci si mohli vybrať aj z pestrej ponuky výrobkov firmy Alfa Bio Banská Bystrica, ako i predávanej odbornej literatúry.

Pracovníčka PZ si pripravila pre 30 zamestnancov RÚVZ Zvolen prednášku na tému „Hypertenzia“ s názornou ukážkou správneho merania krvného tlaku za účasti dobrovoľníkov. Zároveň sme pripravili k danej problematike edukačné panely a výsledky práce poradne zdravia sme zverejnili aj na webovej stránke RÚVZ Zvolen.

Vo februári 2011 sme zasielali na UVZ SR, Trnavská cesta 1, informácie o plnení rozpracovaných úloh aktualizácie Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Pri príležitosti Svetového dňa vody (22.3.) sme pripravili edukačnú nástenku a informovali verejnosť o možnosti dať si bezplatne vyšetriť vodu z vlastného vodného zdroja. Pripravili sme informačný panel na tému „Zdravou stravou proti obezite“. PZ participovala na plnení 2. etapy projektu „Školské ovocie a zelenina“. Pripravili sme vytlačenie a distribúciu 180 ks dotazníkov do zapojených základných a materských škôl v regióne. Do projektu boli zapojené MŠ Centrum Zvolen, MŠ Lieskovec. V. ZŠ Zvolen, ZŠ Víglaš. Nezapojené boli MŠ Tehelná Zvolen, MŠ Očová, ZŠ Dudince, ZŠ Pliešovce. Návratnosť dotazníkov od uvedených subjektov bola 79,27% t.j. 135 kusov. Dotazník bol určený na hodnotenie „Programu ovocie a zelenina do škôl“ a pre prípadné jeho zlepšovanie v budúcnosti z hľadiska dopadov na zdravie detí vo vekovej skupine 3 – 15 rokov. Cieľom programu bolo okrem iného zvýšiť spotrebu ovocia a zeleniny u detí, v prípade potreby zmeniť ich stravovacie návyky, podporiť zdravú výživu a zvýšiť informovanosť o výživovej hodnote jednotlivých druhov ovocia a zeleniny. Získané údaje sme vkladali do informačného systému a zaslali na ďalšie spracovanie na UVZ SR Bratislava.

PZ participovala aj na plnení projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie SR“ v spolupráci s oddelením hygieny výživy. Projekt vychádza z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“. Cieľ projektu je cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva vytvoriť trvalé signálne centrá v SR, ktoré budú získavať

a hodnotiť informácie o celkovom vývoji a zmenách spôsobu stavu výživy sledovaných populačných skupín a tým súčasne poskytovať podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky u obyvateľov SR. Týmto projektom sa získa informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny obyvateľstva s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity. Vyšetřili sme 80 respondentov vykonávajúcich ľahkú prácu vo vekovej kategórii 19 – 59 rokov. PZ v somatometrickom dotazníku zaznamenávala informácie o hmotnosti, výške, BMI, WHR, TK. Každému klientovi sme odobrali kapilárnu krv na stanovenie lipoproteínového metabolizmu (Cchol, TGL, HDL, LDL, Glu). Vyšetřenie sme robili na prístroji reflotrón. Výber klientov, ako aj následné vyšetřenia boli vykonané u personálu pracovníkov MŠ, ul. A. Bernoláka, Detva, u pracovníkov priemyselných závodov Mramor s.r.o. Krupina a Microstep s.r.o. Krupina. Celoslovensky je projekt sumarizovaný v RÚVZ so sídlom v Poprade.

Poradňu zdravia v septembri navštívilo 14 študentov Gymnázia Ľudovíta Štúra (GLŠ), vo Zvolene vypočuli si prednášku „ Význam poznania rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení “. V októbri sme na danú tému edukovali 12 študentov GLŠ v rámci vyučovania. Záujemcom sme zmerali % telesného tuku. Počas besedy mali študenti možnosť vytvoriť vlastný motivačný list

„ Ako zdravo žiť“.

V novembri 2011 pracovníčka PZ odprednášala tému „Globezita“ na odbornom seminári Regionálnej komory medicínsko technických pracovníkov v Banskej Bystrici. Seminára sa zúčastnilo takmer 200 zdravotníckych pracovníkov.

Žiakov 2.stupňa 3.ZŠ vo Zvolene sme edukovali na tému“ Prečo sa nám oplatí zdravo žiť“.

Počas Dňa srdca sme okrem iného poskytovali i odborné poradenstvo „Ako sa zdravo stravovať“ pre 61 zúčastnených na MsÚ vo Zvolene. Pri tejto celonárodnej aktivite sme vytvorili informačno-edukačné panely s tematikou prevencie kardiovaskulárnych ochorení pre širokú verejnosť.

V priebehu roka 2011 sme v základnej poradni zdravia poskytli poradenstvo o zdravej výžive 562 klientom, ďalších 432 záujemcov sme edukovali počas vyššie uvedených aktivít.

B. Alkohol, tabak, drogy

Prevencia drogových závislostí :

OPZ participuje na plnení plánu „Stratégia prevencie a riešenia závislostí v meste Zvolen na obdobie 5 rokov“. Zúčastňujeme sa na stretnutiach pracovnej skupiny, ktorej gestorom je viceprimátor mesta Zvolen. Odbornú časť zastrešujú pracovníci odboru rozvoja mesta, mestskej polície, odboru školstva, sociálnych vecí a zdravia, pedagogicko-psychologickej poradne a osvetového strediska. Je zriadená webová stránka Zvolen-stop-drogy s potrebnými informáciami pre verejnosť.

OPZ pripravilo pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5) aktuálnu nástenku s výzvou pre zamestnancov RÚVZ Zvolen zdržať sa počas tohto dňa fajčenia, alebo ho aspoň obmedziť. Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog (26.6.) sme propagovali formou edukačného panelu.

Aj počas akcie Dňa srdca v septembri 2011 sme prítomných edukovali o možných rizikách aktívneho a pasívneho fajčenia pre zdravie. O zmeranie množstva vydychnutého CO na smokrerlyzéri prejavilo záujem 10 návštevníkov. Žiakom 2.stupňa 3. ZŠ vo Zvolene sme v spolupráci so školou pripravili prednášku o škodlivosti fajčenia na detský organizmus. Na danú tému mali žiaci možnosť diskutovať aj pri našej opakovanej návšteve školy. Počas roka bolo edukovaných 114 mladých ľudí počas organizovaných stretnutí.

Podpora nefajčenia a abstinencie :

Počas Dní mesta Sliach sme okrem iného vyšetřili prístrojom smokerylyzér 27 záujemcov i s odborným poradenstvom. Na Dni zdravia vo Zvolene bolo vyšetřených 19 ľudí na obsah CO vo výdychu prístrojom smokerylyzér. Možnosť zanechať fajčenie a motiváciu k náhradným možnostiam a aktivitám podporujúcim zdravie sme ponúkli všetkým záujemcom. Počas Športového dňa Slovenského zväzu telesne postihnutých, okresné centrum Zvolen sme spirometrom vyšetřili 31 dobrovoľníkov.

V druhom polroku 2011 sa PZ zapojila aj do realizácie Pilotnej štúdie „Chronická obštrukčná choroba pľúc“ pod gestorstvom Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave. Spirometrom sme vyšetřili 73 respondentov, ktorí zároveň vyplnili dotazník. 73 dotazníkov sme zaslali na ďalšie spracovanie na SZU do Bratislavy koncom roka 2011.

Pre 20 žiakov ZŠ Pliešovce sme pripravili prednášku „ Riziká fajčenia“ s možnosťou zmerania obsahu CO vo výdychu na prístroji smokerylyzér.

Návštevníkov Dňa srdca sme motivovali k zanechaniu fajčenia aj formou informačno-edukačných panelov s výstižnou tematikou.

Formáciu mladých vedieme v rámci prednášok i v spolupráci s ich pedagógmi. Ponúkame návrhy na realizáciu podporných aktivít na zmysluplné využívanie voľného času doma i v škole. Oslovili sme 185 mladých ľudí a žiakov ZŠ.

C. Zdravá rodina

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena :

Projekt sme realizovali v Materskej škole Tehelná Zvolen. Deti zapojené do projektu ovládajú správnu techniku čistenia zubov teoreticky i prakticky, základné vedomosti z oblasti stomatohygieny, ako aj používanie dentálnych pomôcok. Distribuovali sme i aktuálny edukačný materiál - dentálna hygiena.

D. Zdravé pracovné a životné podmienky

V Národnom Lesníckom centre vo Zvolene sme v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Dôvera a.s. pobočka Zvolen zrealizovali Dni zdravia pre 49 zamestnancov firmy spojené s vyšetřovaním vybraných biochemických parametrov krvi a odborným poradenstvom o zdravých životných a pracovných podmienkach.

Vo firme Mramor s.r.o. Krupina sme na prístroji Reflotron opakovane vyšetřili 14 zamestnancov za účelom zistenia ich osobného kardiovaskulárneho rizika. Akcia prebehla v spolupráci s oddelením PPL a toxikológie a s oddelením hygieny výživy. Súčasne zamestnanci vyplnili dotazníky o životospráve, pohybovej aktivite a zaznamenali aj svoj 24 hodinový jedálny lístok za účelom realizácie Projektu „ Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie SR“ s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity.

Výber klientov a následné vyšetřenia boli vykonané aj u pracovníkov priemyselného závodu Microstep s.r.o. Hriňová a u personálu Materskej školy, ul. Antona Bernoláka Detva.

E. Zníženie výskytu infekčných ochorení

V spolupráci s oddelením Epidemiológie sme v mesačných intervaloch zabezpečovali aktuálne

informácie o výskyte VHA v našom regióne. Verejnosť sme informovali formou vývesných panelov na RÚVZ Zvolen. Zapožičali sme „putovné“ video pre najviac postihnuté základné školy v regióne Zvolen, Detva, Krupina. OPZ zabezpečilo distribúciu letákov a zdravotno-výchovného materiálu do materských a základných škôl – správne umývanie rúk. Na vývesných paneloch sú sprístupnené informácie o očkovacom kalendári na rok 2011 ako aj názorná ukážka techniky hygieny a dezinfekcie rúk. Zapojili sme sa do pilotnej štúdie „Chronickej obštrukčnej choroby pľúc“ (CHOCHP)- SZU Bratislava. Cieľom štúdie je zaviesť do práce PZ sledovanie možnej chronickej choroby pľúc a metodiky jej sledovania v podmienkach poradní zdravia. V rámci danej štúdie sme smokerlyzéróm vyšetrili 73 respondentov, ktorí vyplnili vstupný dotazník zameraný na zistenie výskytu príznakov chronickej obštrukčnej choroby pľúc a výskytu rizikových faktorov pôsobiacich na vznik tohto ochorenia. Dotazníky sme priebežne zasielali na ďalšie spracovanie na SZU Bratislava. K danej problematike sa v dňoch 28. – 29.11. 2011 konalo na SZU v Bratislave diskusné sústreďenie, ktorého sa pracovníčka PZ zúčastnila.

F. Zníženie výskytu neinfekčných ochorení

OPZ plní Národný program prevencie obezity, program CINDI, Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo. Participujeme na plnení projektu Školské ovocie, MOST. Na lokálnej úrovni od roku 2008 realizujeme Kampaň „Schody ako výzva“. V roku 2011 sme zabezpečovali 4. ročník Kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Lokálny Projekt „Úprava telesnej hmotnosti a zdravie“ sa pre nízky počet záujemcov nepodarilo zrealizovať.

V druhom polroku 2011 sme sa zapojili do realizácie projektu EHES - zisťovanie zdravia Európanov. Cieľom je získať porovnateľné údaje o zdraví a zdravotných rizikách dospelých populácie v Európe. Údaje budú využiteľné na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od socio – ekonomických podmienok a veku. EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi. Referenčné centrum projektu EHES je v Helsinkách.

G. Pohybová aktivita

Zvýšenie pohybovej aktivity :

PZ zabezpečovala intervenčné a zdravotno - edukačné aktivity. V marci 2011 súťažila v behu oslobodenia obce Sielnica pracovníčka OPZ. Pri tejto príležitosti všetkých zúčastnených informovala o možnosti verejnosti zapojiť sa do 4. ročníka Kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ a pripomenula, že 10. máj je Svetovým dňom – Pohybom ku zdraviu.

Cvičenie Jogy bolo z priestorov RÚVZ Zvolen od novembra 2011 presunuté a je zabezpečené v súkromnej Materskej škole DOMČEK, na ul. M.M. Hodžu 1186/5 vo Zvolene. Cvičenci sa stretávajú jedenkrát v týždni pod odborným poradenstvom a vedením cvičiteľky. Cvičenie kalanetiky prebieha v priestoroch 3. ZŠ Zvolen dvakrát v týždni. Aktivity môže využívať aj verejnosť. Pravidelne sa stretáva cca 5-15 žien. Skupine 13 cvičiacich žien sme umožnili návštevu poradne zdravia a v poobedňajších hodinách sme im zabezpečili antropometrické vyšetrenia. Od 1.1.-30.3.2011 všetci zamestnanci RÚVZ Zvolen nepoužívali výťah v práci a chodili pešo na 3. poschodie v rámci Kampane „Schody ako výzva“. Zájemci pred a po ukončení akcie mali možnosť využiť služby poradne zdravia za účelom vyšetrenia dynamiky zmien vybraných biochemických parametrov krvi, antropometrických ukazovateľov.

V spolupráci s nadáciou Priaznivci Pustého Hradu vo Zvolene a mestom Zvolen sme

zorganizovali výstup na Pustý hrad a záujemci si mohli dať zmerať tlak, obsah CO vo výdychu, % telesného tuku. Naše služby využilo 62 zúčastnených. Pre zdravotne ťažko postihnutých sme pripravili v spolupráci so Slovenským zväzom telesne postihnutých, okresné centrum Zvolen Športový deň, počas ktorého sme záujemcom vyšetřovali vybrané biochemické parametre krvi, antropometriu a dobrovoľníkom sme umožnili vyšetřenie spirometrom. Zabezpečovali sme aj 4. ročník Kampane

„Vyzvi srdce k pohybu“. Z regiónu Zvolen sa do súťaže zapojilo 17 záujemcov.

V októbri 2011 zamestnanci RÚVZ Zvolen absolvovali Kardiopochod do Sekierskej doliny, spojený s rôznymi športovými súťažami medzi jednotlivými oddeleniami.

9.2 ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Kluby dôchodcov v spádovom území RÚVZ Zvolen majú záujem najmä o meranie biochemických parametrov krvi a len sporadicky o prednášky.

Vo februári 2010 sme vyšetřili 25 dôchodcov v KD Lieskovec. Individuálne poradenstvo sme zamerali na kvalitnejší život vo vyššom veku.

V marci počas Týždňa uvedomovania si mozgu sme pre 39 dôchodcov pripravili poradenstvo o tréningu mozgu. Zúčastnení mali možnosť spoznať aj osobné riziko srdcovo-cievnych ochorení. Propagovali sme aktívny prístup k zdraviu a podpore zdravého stárnutia. Akcia bola medializovaná v miestnom rozhlase.

V máji v rámci podujatia „Rytierske dni na Pustom hrade“ sme so seniormi regiónu Zvolen absolvovali výstup na Pustý hrad vo Zvolene. Zmerali sme hodnoty krvného tlaku 62 záujemcom z radov účastníkov. Rytierske dni na Pustom hrade prebiehali v spolupráci s Mestom Zvolen, rádiom Express, Ministerstvom kultúry, Českým spolkom vo Zvolene, Klubom turistiky priaznivcov Pustého hradu Zvolen, Jednotou dôchodcov Slovenska a ďalších. Medializačnú kampaň akcie zabezpečilo Mesto Zvolen v rôznych masovo- komunikačných prostriedkoch.

Koncom roka sme navštívili s mobilnou poradňou zdravia 23 seniorov v Klube dôchodcov v Krupine. Okrem zisťovania hodnôt vybraných biochemických parametrov krvi mali záujemci možnosť absolvovať spirometrické vyšetřenie. Akcia bola spojená s besedou o zdravom stárnutí.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

V regióne Zvolen pracuje jedno materské centrum. Ani po opakovanom oslovení zo strany RÚVZ neprejavilo záujem o vzájomnú spoluprácu. Materské centrá sa orientujú na vlastné aktivity.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Oddelenie hygieny detí a mládeže pri RÚVZ Zvolen realizovalo projekt v Materskej škole Tehelná Zvolen.

Deti zapojené do projektu ovládajú správnu techniku čistenia zubov teoreticky i prakticky, základné vedomosti z oblasti stomatohygieny, ako aj používanie dentálnych pomôcok. Zabezpečili sme deťom zdravotno-výchovné materiály.

9.4 EHEs – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Začiatkom novembra 2011 sme sa zúčastnili na pracovnom stretnutí riešiteľov Projektu EHES na RÚVZ v Banskej Bystrici.

Stanovené ciele projektu priebežne plníme. K 31.12.2011 sme okrem iného odobrali 19 vzoriek venózneho krvi od náhodne vybraných respondentov. Úloha pokračuje aj v januári 2012 so zameraním na zisťovanie zdravia Európanov. Zistené zdravotné riziká – údaje o dospelých populácii v Európe budú využiteľné na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od socio – ekonomických podmienok a veku. EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi. Referenčné centrum projektu EHES je v Helsinkách.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

14.-20.3.2011 Medzinárodný týždeň uvedomovania si mozgu

Pre členov Klubu dôchodcov v Dobrej Nive sme zorganizovali zdravotno-výchovnú akciu zameranú na možnosti tréningu mozgu spojenú s vyšetrením vybraných biochemických parametrov krvi. V spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou sme distribuovali propagačný materiál. Participujeme aj na plnení projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“ v regióne Zvolen.

22. marec Svetový deň vody

Aktuálnu tematiku sme spracovali na vývesnom paneli v priestoroch RÚVZ Zvolen.

7. 4. Svetový deň zdravia

V spolupráci s mestom Zvolen, zdravotnou poisťovňou Dôvera a.s. pobočka Zvolen už tradične zabezpečujeme Dni zdravia vo Zvolene, ktoré boli 5.-6.4.2011. Vyšetřili sme 70 záujemcov, ktorým sme poskytli aj odborné poradenstvo o prevencii srdcovo-cievnych ochorení a edukačný materiál. Návštevnosť prevyšuje naše možnosti. Akcie sa zúčastnili aj regionálne médiá TV HRONKA a TV 13, Zvolenské noviny, ktorým sme poskytli rozhovory. Aj mesto Sliač malo svoj Deň zdravia spojený s viacerými aktivitami - NTZ Banská Bystrica zabezpečovala možnosť odberu krvi a získavanie nových darcov. Spoluprácu poskytla aj Dôvera a.s. pobočka Zvolen a firma Alfa Bio Banská Bystrica ochutnávkou sójových produktov. Zájemci si mohli zakúpiť odbornú literatúru zameranú na zdravý životný štýl.

10.5. Svetový deň - Pohybom ku zdraviu

Odborná pracovníčka OPZ RÚVZ Zvolen sa aktívne zúčastnila na Behu oslobodenia Sielnice. Všetkých zúčastnených motivovala a informovala o potrebe rozvíjať pohybovú aktivitu v každom veku a možnosti zapojiť sa do 4.ročníka Kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ 2011.

V máji pracovníci OPZ Zvolen s dôchodcami z regiónu absolvovali spoločný výstup na Pustý hrad vo Zvolene. Lokálna Kampaň „Schody ako výzva“ je otvorená od roku 2009 s možnosťou zamestnancov RÚVZ Zvolen nepoužívať v práci výťah, chodiť pešo na 3. poschodie. Od 1.1.-30.3.2011 bol výťah na RÚVZ odstavený.

Časť zamestnancov využíva priestory telocvične na RÚVZ Zvolen v rámci harmonogramu individuálnych cvičení.

Verejnosť i zamestnanci RÚVZ (v priemere 5-15 ľudí) jedenkrát v týždni absolvuje pohybovo-dychové cvičenia pre ženy v produktívnom veku pod vedením odborníka. Dvakrát v týždni sa cvičí kalanetika na 3. ZŠ vo Zvolene. Informácie o pohybových aktivitách sú uverejnené na webových stránkach RÚVZ Zvolen.

19.5. Svetový deň hepatitídy

Na zníženie výskytu infekčných ochorení v spolupráci s oddelením epidemiológie sme v mesačných intervaloch zabezpečovali aktuálne informácie o výskyte VHA v našom regióne. Verejnosť sme informovali formou vývesných panelov na RÚVZ Zvolen. Zapožičali sme „putovné“ video pre najviac VHA postihnuté základné školy v regióne Zvolen, Detva, Krupina. OPZ zabezpečilo distribúciu letákov a zdravotno-výchovného materiálu do materských a základných škôl – správne umývanie rúk. Na vývesných paneloch sú sprístupnené informácie o očkovanom kalendári na rok 2011 ako aj názorná ukážka techniky hygieny a dezinfekcie rúk.

22.5. Prvý Európsky deň obezity

Na tému „Výživa a riziko obezity“ sme edukovali 31 pedagógov na 3.základnej škole vo Zvolene. Akcia bola spojená s meraním krvného tlaku a besedou k danej problematike.

Na Gymnázium Ľudovíta Štúra vo Zvolene sme na danú tému edukovali 21 študentov. Záujemcom sme merali % telesného tuku. Na Strednej škole hotelových služieb a obchodu vo Zvolene sa prednášky zúčastnilo 21 študentov a pedagógov.

31.5. Svetový deň bez tabaku

OPZ pripravilo pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku aktuálnu nástenku s výzvou pre zamestnancov RÚVZ Zvolen zdržať sa počas tohto dňa fajčenia, alebo ho aspoň obmedziť.

26.6. Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog

Aktuálnu tematiku sme propagovali formou edukačného panelu v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Počas Dní mesta Sliač sme okrem iného vyšetrili prístrojom spirometer 27 záujemcov i s odborným poradenstvom.

29.9. Svetový deň srdca

RÚVZ Zvolen si na túto akciu vyhradil 3 dni . 29.9.2011 sme Deň srdca zrealizovali formou Otvorených dverí v priestoroch zasadačky a poradne zdravia na RÚVZ vo Zvolene. Počas dňa nás spolu navštívilo 25 obyvateľov mesta Zvolen i z priľahlých miest a obcí – Hronsek, Ľubela okres Liptovský Mikuláš, Banská Bystrica, Zvolenská Slatina. Potešujúci bol i záujem 14-tich mladých študentov z Gymnázia Ľ. Štúra vo Zvolene, ktorí si v sprievode svojho pedagóga

vypočuli prednášku o význame poznania rizikových faktorov KVO. Po besede sme všetkým urobili spirometriu. Študenti vyplnili krátky dotazník, ktorý bude slúžiť k zisteniu výskytu príznakov chronickej obštrukčnej choroby pľúc a výskytu rizikových faktorov pôsobiacich na vznik tohto ochorenia. Medzi mladými bol veľký záujem i o meranie % telesného tuku v organizme.

28.9. 2011 sme akciu uskutočnili na MsÚ vo Zvolene. Aj počas tohto dňa sme zaznamenali, že ženy majú väčší záujem o svoje zdravie, prišlo ich viac ako mužov.

Vyšetrovali sme celkový cholesterol, TK, pulz v niektorých prípadoch glykémiu, triglyceridy, HDL cholesterol, % telesného tuku. Všetkým sme zisťovali telesnú hmotnosť, výšku, obvod pása, BMI. Zabezpečené bolo i odborné poradenstvo s edukačným materiálom.

Pre potreby uvedených aktivít boli zhotovené názorné panely venované problematike rizík a prevencii KVO. Akcie sme medializovali v regionálnej tlači a v Rádiu Regina Banská Bystrica.

Opakovane sme zaznamenali záujem verejnosti o vlastné zdravie. Spolu sme vyšetřili 61 občanov z toho bolo 43 žien a 18 mužov. Najmladší účastník mal 18 rokov a najstarší 84 rokov. Navštívili nás obyvatelia zo Zvolena, Banskej Bystrice, Lieskovca, Pliešoviec s prevažne stredoškolským vzdelaním. Vyšetřovali sme celkový cholesterol, TK, pulz v niektorých prípadoch glykémiu, % telesného tuku a obsah CO vo výdychu. Zabezpečené bolo i odborné poradenstvo s edukačným materiálom.

Pre potreby uvedených aktivít boli zhotovené názorné panely venované problematike rizík a prevencii KVO. Akcie sme medializovali v regionálnej tlači a v Rádiu Regina Banská Bystrica. Na akcii participovalo aj Mesto Zvolen.

Dňa 3.10.2011 zamestnanci RÚVZ Zvolen podporili akciu Dňa srdca sprievodným športovo-turistickým podujatím – Kardiopochodom do Sekierskej doliny.

1. október Medzinárodný deň starších

Koncom roka sme navštívili s mobilnou poradňou zdravia 23 seniorov v Klube dôchodcov v Krupine. Okrem zisťovania hodnôt vybraných biochemických parametrov krvi mali záujemci možnosť absolvovať spirometrické vyšetřenie. Akcia bola spojená s besedou o zdravom stárnutí.

10. október Svetový deň duševného zdravia

Pripravili sme informatívno-edukačnú nástenku s danou tematikou vo vstupných priestoroch RÚVZ Zvolen pre zamestnancov i všetkých návštevníkov RÚVZ Zvolen.

16. október Svetový deň potravín

Na Gymnáziu Ľ. Štúra vo Zvolene odznela prednáška s besedou o význame zdravých potravín v živote človeka.

Tretí novembrový štvrtok Medzinárodný deň bez fajčenia

S cieľom podpory zanechania fajčenia sme formou vývesných oznamov oslovili zamestnancov RÚVZ Zvolen. Aktivity sme smerovali na žiakov 6. ročníka 3. ZŠ Zvolen a ZŠ Pliešovce, kde okrem prednášok bola možnosť dať si zmerať obsah CO vo výdychu prístrojom smokerlyzér. Podľa potreby bolo poskytnuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia.

1. december Svetový deň AIDS

Pripravili sme informatívno-edukačnú nástenku s danou tematikou vo vstupných priestoroch RÚVZ Zvolen pre zamestnancov i všetkých návštevníkov RÚVZ Zvolen.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol do riešenia tejto úlohy zaradený.

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

Úsek podpory zdravia – RÚVZ Zvolen sa aktívne zúčastnil na realizácii 4. ročníka Kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Akcia trvala od 10.3.2011 do 22.5.2011. Na RÚVZ Banská Bystrica sme sa zúčastnili 10.3. 2011 úvodného pracovného seminára spojeného s tlačovou konferenciou k danej akcii. Cieľom kampane je vytvoriť návyk na každodennú pohybovú aktivitu a tak predchádzať civilizačným ochoreniam. Oslovili sme dospelých nad 18 rokov ako potenciálnych účastníkov kampane a deti a mládež vo veku 7-18 rokov ako podporovateľov kampane. Jednotlivé populačné skupiny obyvateľov sme informovali cez webové stránky ZŠ, SŠ v regióne. Maily boli rozposlané na všetky fakulty Technickej univerzity vo Zvolene. Oslovili sme Akadémiu vzdelávania vo Zvolene, Detve ako aj 76 OcÚ, MsÚ v našej spádovej oblasti. Odborná pracovníčka OPZ RÚVZ Zvolen sa v marci 2011 aktívne zúčastnila na Behu oslobodenia obce Sielnica. Účastníkov akcie informovala o 4. ročníku Kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ a možnosti aktívne sa zapojiť do súťaže.

Organizácie v okresoch Zvolen, Detva, Krupina sme informovali cez VŠZP pobočka Zvolen s ktorou máme dobrú spoluprácu. Propagačný materiál pracovníci RÚVZ Zvolen distribuovali i osobne napr. 17.3. 2011 v Národnom lesníckom centre, ul. Masarykova vo Zvolene, 18.3.2011 v Národnom lesníckom centre na Sokolskej ulici vo Zvolene Informovali sme i Vojenský útvar Sliač, Kluby dôchodcov a Slovenský červený kríž, pobočka Zvolen. Oznamy boli vyvesené aj na autobusových zastávkach. Akciu sme propagovali na nástenkách a vývesných tabuliach škôl, MsÚ Zvolen, RÚVZ Zvolen, v Informačnom centre vo Zvolene, vo vstupnej hale do Regecentra Zvolen a iných organizáciách. Podľa záujmu jednotlivcov sme poskytovali potrebné informácie. Vyplnené účastnícke listy, ktoré boli doručené na oddelenie, sme zaslali na spracovanie do RÚVZ Banská Bystrica. Spomedzi 1208 účastníkov, ktorí splnili kritériá súťaže bolo najviac z Banskobystrického kraja. Z regiónu Zvolen sa zapojilo 17 účastníkov.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Na tému „Výživa a riziko obezity“ sme edukovali 31 pedagógov na 3.základnej škole vo Zvolene. Akcia bola spojená s meraním krvného tlaku a besedou k danej problematike.

Na Gymnázium Ľudovíta Štúra vo Zvolene sme na danú tému edukovali 21 študentov. Záujemcom sme merali % telesného tuku. Na Strednej škole hotelových služieb a obchodu vo Zvolene sa prednášky zúčastnilo 21 študentov a pedagógov.

Počas Dní mesta Sliač sme zabezpečovali pre 27 účastníkov poradenstvo o zdravom životnom štýle. Akcia prebiehala pod záštitou mesta a záujemci si mohli vybrať aj z pestrej ponuky výrobkov firmy Alfa Bio Banská Bystrica, ako i predávanej odbornej literatúry.

Pracovníčka OPZ si pripravila pre 30 zamestnancov RÚVZ Zvolen prednášku na tému „Hypertenzia“ s názornou ukážkou správneho merania krvného tlaku za účasti dobrovoľníkov.

Zároveň sme pripravili k danej problematike edukačné panely a výsledky práce poradne zdravia sme zverejnili aj na webovej stránke RÚVZ Zvolen.

Vo februári 2011 sme ziaselali na UVZ SR, Trnavská cesta 1, informácie o plnení rozpracovaných úloh aktualizácie Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

V rámci vzdelávania zdravotníckych pracovníkov počas odborného seminára Regionálnej komory medicínsko - technických pracovníkov v Banskej Bystrici v novembri 2011 pracovníčka PZ odprednášala tému „Globezita“. Seminára sa zúčastnilo takmer 200 zdravotníckych pracovníkov.

Zamestnanci RÚVZ Zvolen priebežne počas roka využívali možnosť chodiť na pracovisko pešo po schodoch na 3. poschodie a nepoužívať výťah. Spoločne sme absolvovali Kardiopochod do Sekierskej doliny spojený s rôznymi športovými súťažami medzi jednotlivými oddeleniami v rámci RÚVZ Zvolen.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Od 1.1.-31.12. 2011 sme v základnej poradni zdravia vyšetřili spolu 562 klientov. Prvovyšetřených bolo spolu 316 z toho 114 mužov a 202 žien. Opakovane vyšetřených bolo 246 z toho 70 mužov a 176 žien.

V spolupráci so sponzormi na výjazdových vyšetřeniach PZ bolo so zdravotnou poisťovňou Dôvera, a.s., pobočka Zvolen vyšetřených:

49 zamestnancov Národného lesníckeho centra vo Zvolene

70 občanov Zvolena počas Dňa zdravia Mesta Zvolen

48 zamestnancov firmy Continental Automotive Systems s.r.o. Zvolen na zdravotno-preventívnych akciách

23 zamestnancov Technickej univerzity vo Zvolene

30 zamestnancov Vzoru v.d. Zvolen

25 zamestnancov DRU a.s. Zvolen

27 klientov na Dňoch Mesta Sliač

30 zamestnancov UPSVaR Zvolen

Skríning srdcovo-cievnych ochorení sme vykonávali u zamestnancov rôznych firiem a inštitúcií v regióne:

33 pedagógov 9. ZŠ Zvolen

27 pedagógov Gymnázia Ľ. Štúra vo Zvolene

39 dôchodcov v KD Dobrá Niva

25 dôchodcov v KD Lieskovec

10 občanov obce Podzámčok

31 ZŤP – Slovenský zväz telesne postihnutých, okresné centrum Zvolen

61 záujemcov bolo vyšetřených na Dni srdca na MsÚ Zvolen

14 zamestnancov firmy MRAMOR s.r.o. Krupina

40 zamestnancov firmy MICROSTEP spol. s.r.o. Hriňová

16 zamestnancov 7. Materskej školy Detva

23 seniorov Klubu dôchodcov Krupina

19 respondentov štúdie EHES.

V základnej poradni zdravia sme zrealizovali 555 antropometrických vyšetření, 560 meraní tlaku krvi, 538 vyšetření celkového cholesterolu, 517 vyšetření glukózy, 229 vyšetření triglyceridov,

153 vyšetrení HDL cholesterolu a 273 meraní % telesného tuku, ktoré boli zahrnuté do testu zdravé srdce. Najviac záujemcov – žien, bolo vo vekovej skupine od 45 – 64 rokov.

Spolu je TZS zaznamenaných 2979 výkonov. Úsek PZ je zapojený do riešenia 8 štúdií a projektov, ktoré sú súčasťou Programov a projektov vyhlásených HH SR s počtom výkonov 5781. Riešime 6 štúdií a projektov, ktoré nie sú súčasťou Programov a projektov vyhlásených HH SR s počtom výkonov 2002. Pracovníčka PZ v novembri 2011 vystúpila s aktívnou účasťou – prednáška „Globezita“ na vzdelávacom seminári zdravotníckych pracovníkov, ktorý usporiadala RK medicínsko technických pracovníkov v Banskej Bystrici.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ MIMORIADNA ÚLOHA: HBSC ŠTÚDIA

RÚVZ úsek podpory so sídlom vo Zvolene nebol do riešenia tejto úlohy zaradený.

10. KONTROLA TABAKU

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Cieľom tejto súťaže je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. V regióne Zvolen budú rozdane dotazníky pre súťaž Prestaň a vyhraj. Ďalší postup súťaže „Prestaň a vyhraj“ sa vykoná I-VII etapou podľa pokynov č. ú. 10.1. „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2011“.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Gestor v SR

ÚVZ SR

Koordinátor medzinárodného projektu: WHO

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR

Cieľ

Cieľom tohto projektu je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni s uplatnením medzinárodných metodík spracovania pre možnosť porovnateľnosti údajov v medzinárodnom kontexte s reflektovaním aktuálnych problémov a výziev.

Anotácia

Informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorít na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Piata ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví v Parme 2010 odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému v jednotlivých krajinách s jednotnou koordináciou, s cieľom rozvíjať tento systém aj naďalej a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín. Pokračovanie projektu, ktorý prebiehal v rokoch 2004 - 2007 bude zamerané na prehodnotenie indikátorov 4RPG CEHAPE v zmysle záverov 5. ministerskej konferencie a testovanie návrhov nových indikátorov z hľadiska dostupnosti a ich sledovania na národnej a regionálnej úrovni.

Etapy riešenia: 2010 - 2016

Tento projekt by mal nadviazať na predchádzajúce aktivity z medzinárodného projektu ENHIS2 v rokoch 2004 -2007 a odporúčaní vyplývajúcich z 5. ministerskej konferencie. V jednotlivých etapách projektu bude prebiehať overenie dostupnosti nových indikátorov 4RPG pod koordináciou WHO. Súbor predbežne vytipovaných indikátorov v rámci jednotlivých regionálnych prioritných cieľov CEHAPE sa po štúdiu uskutočniteľnosti môže pozmeniť v súlade s dostupnosťou údajov v jednotlivých krajinách. V roku 2016 bude nový zoznam indikátorov prezentovaný na 6. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví.

Výstupy

Výstupom projektu bude nový zoznam indikátorov 4 RPG CEHAPE porovnateľný v medzinárodnom kontexte. Súbor indikátorov potrebných na vybudovanie informačného systému sa môže počas priebehu projektu variabilne meniť, v závislosti od dostupnosti údajov v jednotlivých krajinách a kvality údajov potrebných na vyhodnotenie situácie v jednotlivých regionálnych prioritných cieľoch CEHAPE. Zhromažďovanie, integrácia a pravidelné

publikovanie bude vytvárať podklad pre kvalifikované rozhodovanie v oblasti životného prostredia a zdravia.

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

Pilotne bol spracovaný na úrovni krajov indikátor Kvalita vôd na kúpanie. RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008, 2009 a 2010. Do IS Pitná voda boli doplnené 4 malé zásobovacie oblasti s verejným vodovodom v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom. Vo vkladaní údajov do informačných systémov o výsledkoch kvality pitnej vody a kvality vody na kúpanie pokračujeme. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na letnú turistickú sezónu a vyhodnotení priebehu LTS na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu letnej turistickej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a vode na kúpanie za každý rok. K spolupráci k ďalším indikátorom životného prostredia sme zatiaľ neboli oslovení.

1.6 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V EURÓPE (SINPHONIE)

Cieľ

Hlavným cieľom projektu SINPHONIE je komplexný výskum zameraný na zlepšovanie kvality vnútorného ovzdušia školských zariadení s účasťou 38 partnerských inštitúcií z 25 európskych krajín.

Gestor v SR

ÚVZ SR

Anotácia

Projekt SINPHONIE je príkladom medzinárodnej spolupráce európskych krajín pri implementácii revidovaného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí v Európe (CEHAPE) v nadväznosti na regionálny prioritný cieľ č. 3 (RPG III) zameraný na prevenciu akútnych a chronických respiračných ochorení prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného a vonkajšieho ovzdušia znečisteného dopravou, priemyslom ako aj vnútornými zdrojmi. Zámerom uvedeného projektu je rozšíriť súčasné spektrum poznatkov realizáciou komplexného výskumu v oblasti expozície znečisťujúcim látkam vo vnútornom prostredí škôl s osobitným zameraním na detskú populáciu a prispieť tak k vývoju nových politík a postupov zameraných na redukciu tohto znečistenia. V rámci projektu bude spoločnou metodikou vykonané meranie a hodnotenie vybraných chemických, fyzikálnych a biologických faktorov prostredia škôl so súčasným zberom údajov o zdravotnom stave detí prostredníctvom dotazníkov aj klinických štúdií. Snahou tohto projektu je aj zhodnotenie vplyvu externých faktorov ovplyvňujúcich kvalitu ovzdušia v školách (doprava, klimatické zmeny).

Etapy riešenia

10/2010 – 3/2011

- príprava spoločného protokolu pre realizáciu štúdie, príprava dotazníkov v národnom jazyku, vytipovanie vhodných základných škôl

4/2011 – 6/2011

- komunikácia s vedením škôl, vytipovanie vhodných tried pre realizáciu meraní, zaškolenie pracovníkov v nadväznosti na spoločnú metodiku

9/2011 – 2/2012

- zber údajov o vnútornom prostredí škôl, vykonanie meraní a klinických štúdií, analýza externých faktorov

3/2012 – 9/2012

- analýza získaných údajov, formulácia záverov a odporúčaní, prezentácia výsledkov

Výstupy

- publikovanie výsledkov projektu odbornej a laickej verejnosti, zástupcom rezortu školstva, zúčastnených škôl a pod.

- tvorba nových politík a postupov zameraných na zlepšovanie kvality ovzdušia v školách

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

Do projektu o znečisťovaní vnútorného prostredia ovzdušia v školách sme sa nezapojili, ani sme neboli oslovení na spoluprácu. V rámci svojej činnosti odd. HŽPZ vykonáva dohľad nad dodržiavaním § 20 Vnútorné prostredie budov, zákona č. 355/2007 Z. z. najmä pri posudzovaní žiadostí o uvedenie bytových domov, domovov dôchodcov a domovov sociálnych služieb do prevádzky, ďalej dohliada na dodržiavanie ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. pri výkone ŠZD v už prevádzkovaných ubytovacích, rekreačných zariadeniach a zariadeniach DD a DSS. V roku 2011 sme riešili v rámci svojej kompetencie aj podnet nespokojného občana na mikroklimatické podmienky a výskyt plesní v bytoch bytového domu. Za prevádzkovanie uvedeného bytového domu bez súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva bola obci uložená pokuta 165,- € za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva, ktorá bola zaplatená.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Cieľ

Urobiť prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. Vytipovať verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, NRC pre pitnú vodu

Anotácia

Sledovanie pitnej vody patrí k prioritám odboru hygieny životného prostredia, pretože kvalita pitnej vody môže mať významný vplyv na zdravie obyvateľstva, z hľadiska krátkodobého ale aj dlhodobého pôsobenia. Požiadavky na kvalitu vody určenú na ľudskú spotrebu stanovuje zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoj verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení NV SR č. 496/2010 Z. z. Uvedené predpisy umožňujú prevádzkovateľovi verejného vodu pitnú vodu nedezinfikovať, pokiaľ pitná voda vo vodárenskom zdroji dlhodobo spĺňa limity jej kvality a zároveň nehrozí jej kontaminácia v zdroji a v rozvodnej sieti. Úprava pitnej vody chlórrom a jeho zlúčeninami patrí k najrozšírenejším spôsobom jej hygienického zabezpečenia. V zahraničí je trendom distribuovať vodu bez chlóru. Dôvodom sú obavy zo vzniku vedľajších produktov dezinfekcie a ich toxických, prípadne karcinogénnych účinkov a snaha zachovať senzorické vlastnosti vody, prijateľné pre spotrebiteľa. Skúsenosti prevádzky vodovodných systémov bez chlórovania v zahraničí i z Českej republiky potvrdzujú, že za určitých podmienok je možná distribúcia pitnej vody aj bez použitia chemickej dezinfekcie príp. bez zachovania jeho rezidua v sieti.

Platná európska legislatíva (*Smernica č. 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu*) upravuje v problematike dezinfikovania pitnej vody len požiadavku na zisťovanie prítomnosti celkovej sumy špecifikovaných trihalometánov. Výsledkom revízie smernice je však návrh na sledovanie ďalších vedľajších produktov, ktoré súvisia s používaním dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru (napr. kyseliny halogénoctovej atď.).

S vykonávaním dezinfekcie a dodržiavaním požiadaviek na kvalitu výroby vody od výrobcu k spotrebiteľovi súvisí potenciálny výskyt infekčných ochorení prenosných pitnou vodou. Súčasťou úlohy bude zhodnotenie výskytu infekčných ochorení prenosných pitnou vodou v SR podľa administratívneho členenia a typu zásobovania pitnou vodou. Ide súčasne o plnenie jedného z národných cieľov SR Protokolu o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 (cieľ č. 5). Plnenie Protokolu o vode a zdraví je súčasťou Programového vyhlásenia vlády SR rezortu zdravotníctva v opatrení 3.3 1d) Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Etapy riešenia

Rok 2011

Výstupy

Výsledky z monitoringu úprav pitnej vody:

- Prehľad používaných spôsobov úprav vody vo verejných vodovodoch SR.
- Návrh na monitorovanie vybraných verejných vodovodov vzhľadom na používaný spôsob úpravy.
- Prehľad výskytu infekčných ochorení podľa administratívneho členenia SR a typu zásobovania pitnou vodou.

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

Dňa 26.07.2011 zaslal RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici pokyny k riešeniu uvedenej úlohy. Oddelenie HŽPZ pracovalo na uvedenej úlohe počas r. 2011 podľa zaslaných pokynov.

Bol spracovaný prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov. Bola vyplnená tabuľka č. 2 s názvom verejného vodovodu, počtom

zásobovaných obyvateľov, typom zdroja pitnej vody, používanou chemickou látkou na báze chlóru, inými používanými spôsobmi dezinfekcie, popisom problémov s vedľajšími produktmi dezinfekcie a popisom kvality vody vo verejnom vodovode. V spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sú tri verejné vodovody, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov. Sú to Pohronský skupinový vodovod, Žarnovický skupinový vodovod a Turčekovský skupinový vodovod. Stabilná kvalita vody za roky 2005 až 2009 bola podľa protokolov o kvalite vody zaznamenaná len z Turčekovského skupinového vodovodu. Tabuľka s údajmi bola zaslaná e-mailom na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Cieľ

Úpravou a doplnením funkčnosti Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie prispôbiť systém novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii a požiadavkám v oblasti informovania, zefektívniť a zlepšiť prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie na všetkých úrovniach. V súvislosti s reportingovými povinnosťami Slovenska voči EK zabezpečiť plnenie požiadaviek európskej smernice č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie a automatickým spracovaním dát predísť chybovosti poskytovaných údajov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Riešiteľská firma pre upgrade IS

Anotácia

V roku 2008 bol na všetkých úradoch verejného zdravotníctva uvedený do prevádzky *Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie*, ktorý zefektívnil prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie. Systém zaviedol jednotný postup nielen pri vkladaní a sumarizácii údajov o vode na kúpanie a kúpaliskách, ale aj pri spracovaní údajov, vyhodnotení dát, aktualizácii stavov kúpalísk počas kúpacej sezóny a vypracúvaní hodnotiacich správ. Systém prispel k výraznému urýchleniu poskytovania informácií verejnosti a médiám a bol prvým krokom k systematizácii zberu, spracovania, zdieľania a zverejňovania informácií o kvalite vody na kúpanie v SR. Trojročná prevádzka *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* však preukázala aj určité nedostatky, vzniknuté nielen nedostatočným definovaním požiadaviek na IS v čase jeho vývoja, ale aj novovzniknutými požiadavkami, ktoré sa v tejto oblasti neustále objavujú a ktoré si vyžadujú úpravu a doplnenie niektorých funkčností systému napr. v dôsledku prijatia novej legislatívy v oblasti vody na kúpanie v roku 2008, vzniku nového typu kúpalísk (tzv. prírodných biotopov) a pod. Okrem toho nebola v čase vývoja systému v platnosti európska smernica č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie, ktorá prináša nový pohľad na hodnotenie kvality vody na kúpanie, jej klasifikáciu a zverejnenie profilov vôd na kúpanie a preto nie je v systéme ani zahrnutá možnosť spracovania a poskytovania údajov o vode na kúpanie EK podľa jej požiadaviek. Spracovanie údajov pre *Správu o kvalite vody na kúpanie v SR*, ktorú SR od vstupu do Európskej únie každoročne vypracúva a poskytuje Európskej komisii, sa tak vykonáva stále manuálne. V posledných rokoch sú zaznamenávané tiež rastúce nároky verejnosti a médií na poskytovanie informácií o stave kúpalísk najmä v letnom

období, ktoré sú späté s celkovým trendom v spoločnosti v oblasti informovania. Mimoriadny význam informovaniu verejnosti a jej účasti vo všetkých oblastiach verejného života prikladá aj Európska únia, čo plne dokazuje aj spomínaná nová európska legislatíva v oblasti vôd na kúpanie. Aktualizácia IS by mala preto viesť aj k úpravám podľa aktuálnych požiadaviek verejnosti a sprístupniť príp. zatraktívniť aj ďalšie dostupné informácie podľa jej požiadaviek.

Etapy riešenia

2011 – analýza požiadaviek, návrh modelu, vývoj upgradu IS

2012 – testovanie funkčnosti, školenie užívateľov a uvedenie do prevádzky

Výstupy a vyhodnotenie plnenia úlohy

V oblasti vôd na kúpanie sú pomocou Informačného systému Vody na kúpanie RÚVZ Žiar nad Hronom každoročne spracované a zverejnené nasledovné výstupy:

- Pred začiatkom kúpacej sezóny nahlásime ÚVZ SR zoznam vôd vhodných na kúpanie podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES,
- Správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS v spádovej oblasti RÚVZ Žiar nad Hronom - pred začiatkom LTS v požadovanom termíne,
- Aktualizácia stavu kúpalísk počas LTS - v týždňových intervaloch vždy pred víkendom,
- Vyhodnotenie priebehu LTS v spádovej oblasti RÚVZ Žiar nad Hronom po ukončení LTS – hodnotiaci správa,
- Výročná správa RÚVZ Žiar nad Hronom z monitoringu, príp. výkonu ŠZD nad vodou na kúpanie – za uplynulý rok,
- Aktuálny stav kúpalísk, ich vody na kúpanie a prevádzky – priebežne počas celého roku
- Profily vôd vhodných na kúpanie – na webovej stránke RÚVZ Žiar nad Hronom boli profily zverejnené v apríli r. 2011, profily bude potrebné počas ďalších sezón priebežne aktualizovať. V roku 2011 nebolo potrebné aktualizovať vypracované profily vôd vhodných na kúpanie.

1.10 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR.

Cieľ

Posilnenie odbornosti zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie. Zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov hodnotenia dopadov na zdravie pri rozhodovaní na národnej a regionálnej úrovni vydaním vyhlášky MZ SR, ktorá upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Gestor

ÚVZ SR, pracovná skupina ÚVZ SR – hodnotenie dopadov na zdravie

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Anotácia

Hodnotenie dopadov na zdravie je v SR zákonnou požiadavkou na základe novely zákona č. 355/2007 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2011. Uplatnenie zákonných požiadaviek na úseku hodnotenia dopadov na zdravie si vyžaduje nové prístupy v práci zamestnancov verejného zdravotníctva, posilnenie ich vedomostí a zručností pri uplatňovaní kompetencií vyžadovania a posudzovania hodnotenia dopadov na zdravie. Problematika hodnotenia dopadov na zdravie bude náplňou odborných seminárov poriadaných pre zamestnancov verejného zdravotníctva. Pre posilnenie procesov hodnotenia dopadov na zdravie uplatňovaním princípu opatrnosti bude vypracovaná vyhláška MZ SR, ktorou sa upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie. Aktivity verejného zdravotníctva v problematike HIA a spracovanie vyhlášky MZ SR sú zaradené aj do programového vyhlásenia vlády SR rezortu zdravotníctva v opatrení 5.1 e), Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Etapy riešenia

- odborné semináre podľa plánu seminárov do konca roka 2011
- spracovanie a schválenie vyhlášky MZ SR podľa plánu legislatívnych úloh vlády SR do konca roka 2011

Výstupy

Vyhláška MZ SR publikovaná v Zbierke zákonov SR.

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

Pracovníci odd. HŽPZ sa už v predchádzajúcich rokoch zúčastnili odborných seminárov o uplatňovaní HIA v praxi. Pri posudzovaní navrhovaných činností v rámci EIA (rekreačné a ubytovacie zariadenia, vodné a veterné elektrárne, zberne odpadov, protipovodňové opatrenia, rôzne strategické dokumenty a pod.) sme uplatňovali princíp HIA – preskríningový nástroj, kedy sme vyhodnotili, či je potrebné alebo nie je potrebné vykonať hodnotenie dopadov na zdravie. V roku 2011 pracovníci odd. HŽPZ uplatňovali princíp HIA – preskríningový nástroj v 5 prípadoch, kedy vyhodnotili, že nie je potrebné pri predložených dokumentoch vykonať HIA. V roku 2011 neboli organizované odborné semináre o uplatňovaní HIA v praxi pre pracovníkov RÚVZ.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Žiari nad Hronom vedie evidenciu spádového územia troch okresov Žiaru nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v dozorujúcich subjektoch. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2011 evidovali 2730 osôb v riziku, z toho 586 žien. V tretej kategórii rizikových prác 2621 osôb z toho 570 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 235 osôb z toho 16 žien. Vydali sme spolu 22 rozhodnutí o určení alebo o zrušení rizikových prác pre 3 a 4. kategóriu. V 3 prípadoch boli vyhlásené rizikové práce u nových právnických

subjektov, v 2 prípadoch boli rizikové práce zrušené a v 17 prípadoch boli rizikové práce prehodnotené z dôvodu prehodnotenia miery rizika v právnych subjektoch. Na základe aktuálnych výsledkov meraní a zhodnotení expozície miery rizík zamestnávateľa znižujú zaťaženie zo 4. do 3. kategórie a to najmä, tým že v mnohých prípadoch ide o špecifický typ zákaziek, ktoré sa opakujú ojedinele, alebo za posledný rok nebol záujem o takýto druh výrobkov a tým zamestnanci nemuseli vykonávať pracovné činnosti, ktoré boli zaradené do 4. kategórie. Pre 3 spoločnosti boli vyhlásené rizikové práce prvýkrát a to pre: Slovenskú elektrizačnú prenosovú sústavu, a.s. pre pracovisko Horná Ždaňa, rizikový faktor elektromagnetické žiarenie pre profesiu prevádzkový elektrikár. V spoločnosti Profe s.r.o. bol vyhlásený rizikový faktor hluk pre profesiu murár šamotár, opravár paniev a v spoločnosti Mária Pedersen, a.s., ktorá dodávateľsky vykonáva spracovávanie odpadov v spoločnosti Tubex s.r.o. Žarnovica pre profesiu robotník, riziko hluku pri drvení plastových túb (spracovanie odpadov tzv. nepodarkov). V spoločnosti Grotto a.s., prevádzka Bartošova Lehôtka bolo zrušená kategória 3. rizika z expozície zamestnancov chemickým faktorom (pevné aerosóly s prevažne dráždivým účinkom), nakoľko zamestnávateľ technologickou a technickou úpravou znížil riziko, čo preukázal aj objektivizáciou pracovného prostredia. Druhou spoločnosťou kde boli zrušené vyhlásené rizikové práce bola spoločnosť Roman Rückschloss Zámočníctvo Rückschloss v Banskej Štiavnici, kde po prehodnotení rizika z expozície zamestnancov chemickým faktorom (zváračské pevné aerosóly) a hlukom pracovnou zdravotnou službou PZS s.r.o. bolo zamestnávateľom požiadané o zrušenie vydaného rozhodnutia.

U zamestnávateľov u ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce sme vykonali 109 kontrol. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov. Z dlhodobého sledovania (podľa výstupov z programu ASTR a ASTR_2011) počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce má mierne klesajúci trend.

2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI JEDOVATÝCH LÁTOK A PRÍPRAVKOV A JEDOVATÝCH LÁTOK A PRÍPRAVKOV

V roku 2011 bolo vykonaných 40 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami. V okrese Banská Štiavnica sme skontrolovali 3 školy a 4 prevádzky, v Žarnovici záhradkárské potreby a 7 prevádzok a v Žiari nad Hronom čistiareň, lekáreň, gymnázium a 22 prevádzok. Prevažovali výrobné spoločnosti a stredné školy. V stredných školách sme sa zamerali na aktualizáciu chemických látok používaných pri vyučovaní a skladovaných v sklade chemických látok. Zistili sme, že Gymnázium A. Kmeťa v B. Štiavnici nemá v sklade chemických látok T a T+ látky. V kontrolovaných školách sa nezistili vážnejšie nedostatky, okrem toho, že zodpovedné osoby nevlastnili osvedčenie o odbornej spôsobilosti na manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami. Tento nedostatok školy odstránili a Osvedčenie na manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami získali, čo sme si následne overili v Registri odborne spôsobilých osôb, ktorí vedie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici podľa § 16 ods. 30) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a s jedovatými látkami a prípravkami podľa § 15 ods. 3 písm. a) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia.

Pre spádovú oblasť Žiar nad Hronom bolo v roku 2011 vydaných RÚVZ v Banskej Bystrici 10 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a s jedovatými látkami a prípravkami s neobmedzenou platnosťou. Zoznam osôb, ktoré získali odbornú spôsobilosť v priebehu roka 2011 nám poskytol RÚVZ Banská Bystrica.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 21 respondentov, pričom sme zistili, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľa poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

V rámci posudkovej činnosti boli vydané 3 rozhodnutia na manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a 4 rozhodnutia pre spoločnosť zaoberajúcu sa nakladaním s nebezpečnými odpadmi.

Zamestnávateľom bolo poskytnutých 60 konzultácií týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku v súvislosti s prácou s chemickými látkami a toxickými látkami. Schválili sme 10 prevádzkových poriadkov na prácu s nebezpečnými chemickými faktormi, kde sa vyskytovali veľmi jedovaté látky a prípravky a s jedovaté látky a prípravky. Môžeme konštatovať, že sme zaznamenali pokles v používaní jedovatých látok a prípravkov ako v predaji, tak aj v zdravotníctve, poľnohospodárstve ale aj v priemyselnej výrobe.

V roku 2011 bolo podaných 5 oznámenia o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Nebola hlásená a neriešili sme žiadnu mimoriadna situáciu ani haváriu v príslušných okresoch Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica v súvislosti s používaním jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU

V rámci ŠZD bolo vykonávaných 40 kontrol so zameraním na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Kontroly boli vykonávané vo výrobných prevádzkach spoločnosti VUM, a.s., Žiar nad Hronom, chemických laboratóriách výrobných závodov (napr. Pivovar Steiger a.s., Vyhne), v školách, záhradkárskych potrebách. Zamerali sme sa na podmienky manipulácie a skladovania týchto látok, na hodnotenie zdravotných rizík pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, na označenie vymedzeného kontrolovaného pásma (knihy vstupov a výstupov), dodržiavanie zákazu fajčenia v priestoroch a vedenie záznamov o exponovaných zamestnancoch (povinnosť zamestnávateľov uchovávať záznamy o expozícii 40 rokov). Z kontrol vyplynulo, že zamestnávateľa, majú informácie a uplatňujú novú legislatívu týkajúcu sa chemických látok ako aj REACH, zamestnanci absolvujú lekárske preventívne prehliadky, zúčastňujú sa školení, majú k dispozícii vhodné OOPP. V spoločnosti VUM, a.s., ktorá vyrába uhlíkaté materiály bola vykonaná objektivizácia pracovného prostredia a odber biologického materiálu (moču). Z 13 odobratých vzoriek ovzdušia 1 vzorka prekročovala technickú smernú hodnotu (TSH) benzo(a)pyrénu, ako indikátora PAU (TSH – 0,002 mg/m³) a jedna vzorka bola tesne pod TSH 0,0018 mg/m³. Z 21 odobratých vzoriek biologického materiálu (moča) nebolo možné spoľahlivo vyhodnotiť 2 odobraté vzorky (málo moču). Z 19 hodnotených vzoriek (moča) 15 vzoriek prekročovalo navrhovaný biologický limit 1-OHP = 1,95 μmol/mol kreatinínu a pohybovali sa v rozmedzí od 0,83 do 45,8 μmol/mol kreatinínu. Zamestnávateľovi boli uložené opatrenia na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov, ktoré sa spoločnosť VUM, a.s., zaviazala riešiť komplexne technicky, technologicky ale aj organizačne ako “Harmonogram opatrení a riešení zabezpečujúcich cielené zníženie expozície zamestnancov PAU v pracovnom

prostredí“. K 31.12.2011 podľa výstupov z programu ASTR evidujeme celkom 15 zamestnancov z toho 5 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (PAU).

V sledovanom období sme vydali 9 rozhodnutí na likvidáciu azbestu. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Bolo vyplnených 13 kontrolných listov Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“. Kontrolovali sme najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, zákaz fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 11 kontrol, ktoré sme podrobne zaznamenali v záznamoch ŠZD a z kontrol sme si robili a uchováваме identifikačnú fotodokumentáciu.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov poskytnutých 10 konzultácií týkajúcich sa vypracovania posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov, ochranných preventívnych opatrení na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s chemickými karcinogénnymi a mutagénnymi látkami.

2.1.5 ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIA

V roku 2011 sme v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom prešetrovali 7 prípadov podozrení na chorobu z povolania vedených v položke 29 zoznamu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Z toho v okrese Banská Štiavnica boli prešetrené 4 podozrenia na chorobu z povolania, v okrese Žarnovica 2 podozrenia na chorobu z povolania a v okrese Žiar nad Hronom bolo prešetrené 1 podozrenie na chorobu z povolania v tejto položke. Pre porovnanie v roku 2010 boli prešetrené celkom 3 podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ. V porovnaní s rokom 2010 sme zaznamenali nárast počtu prešetrovaných podozrení na choroby z povolania z DNJZ. V roku 2011 bola uznaná len jedna choroba z povolania v okrese Banská Štiavnica u zamestnávateľa FOUR TRADE s.r.o. Banská Štiavnica u profesie zlievarenský robotník – formovač. Uvedená spoločnosť má zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu spoločnosťou ProCare a.s., Bratislava, Priemyselná 12, Žiar nad Hronom, ktorá zabezpečuje hodnotenie a posudzovanie rizík, vykonáva kategorizáciu prác a vykonáva lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci pre jednotlivé profesie. Príslušný orgán verejného zdravotníctva prácu v profesii zlievarenský robotník – formovač v spoločnosti FOUR TRADE s.r.o. na základe výsledkov objektivizácie faktorov pracovného prostredia v zmysle prílohy č. 2 k Vyhl. č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach a faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, podľa § 31, ods. 6, zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov eviduje a vyhlasuje v kategórii 3 s rizikovým faktorom hluk. Táto práca nebola evidovaná a vyhlasovaná ako práca riziková s rizikovým faktorom fyzická záťaž. V okrese Banská Štiavnica boli prešetrené ešte 3 ďalšie podozrenia na choroby z povolania z DNJZ. Jedno v spoločnosti SVETRO s.r.o. Banská Štiavnica u profesie pletiarika, pričom miestne príslušný orgán verejného zdravotníctva neevidoval a nevyhlasoval prácu v profesii obsluha pletiarenských strojov ako prácu rizikovú. Druhé podozrenie bolo prešetrované v spoločnosti COMBIN s.r.o. Banská Štiavnica u profesie pomocný robotník. U tohto zamestnávateľa príslušný orgán verejného zdravotníctva neevidoval a nevyhlasoval prácu v profesii pomocný robotník ako prácu rizikovú s rizikovým faktorom fyzická záťaž. Tretie podozrenie bolo prešetrované u zamestnávateľa Slovenská agentúra

životného prostredia Banská Bystrica, pracovisko Banská Štiavnica u profesie odborný zamestnanec pre regionálne environmentálne poradenské a informačné stredisko REPIS. Ani u tohto zamestnávateľa príslušný orgán verejného zdravotníctva neevidoval a nevyhlasoval prácu v profesii odborný zamestnanec agentúry ako prácu rizikovú s rizikovým faktorom fyzická záťaž. V okrese Žarnovica boli prešetrené 2 podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ. Jedno bolo prešetrované vo firme Anton Král – Metal Craft, Žarnovica u profesie brusič, pričom miestne príslušný orgán verejného zdravotníctva evidoval a vyhlasoval prácu v profesii brusič ako prácu rizikovú, s rizikovým faktorom hluk kategórie 3. Prácu brusiča neevidoval a nevyhlasoval ako prácu rizikovú s rizikovým faktorom fyzická záťaž. Druhé podozrenie bolo prešetrované v spoločnosti Slovenská banská spol. s r.o. Hodruša – Hámre u profesie baník – vrtmajster. Miestne príslušný orgán verejného zdravotníctva evidoval a vyhlasoval prácu v profesii baník – vrtmajster u zamestnávateľa Slovenská Banská spol. s r.o. Hodruša – Hámre s rizikovými faktormi hluk a pevný aerosól v kategórii 3. Práca vrtára v podzemí (obsluha stroja) nebola pracovnou zdravotnou službou vyhodnotená a zaradená ako práca s rizikovým faktorom fyzická záťaž. V okrese Žiar nad Hronom bolo prešetrené 1 podozrenie na chorobu z povolania z DNJZ v spoločnosti M.A. s.r.o. Zvolen, prevádzka Píla Hliník nad Hronom u profesie pomocný robotník na píle. Príslušný orgán verejného zdravotníctva prácu v profesii robotník – obsluha píly u zamestnávateľa M.A. s.r.o. prevádzka Hliník nad Hronom evidoval a vyhlasoval na základe výsledkov objektivizácie faktorov pracovného prostredia ako prácu rizikovú s rizikovým faktorom hluk kategórie 3. Prácu robotníka pri obsluhu píly neevidoval a nevyhlasoval ako prácu rizikovú s rizikovým faktorom fyzická záťaž. Všetkých 7 prešetrení podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ v roku 2011 sa vykonávalo u jednotlivých zamestnávateľov a uvádzaných profesií po prvý krát. V roku 2011 bolo zamestnávateľom poskytnutých 6 konzultácií týkajúcich sa uplatňovania legislatívy na úseku verejného zdravotníctva – Vyhl. č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

V rámci ŠZD bolo vykonaných 97 previerok na kontrolu pracovísk so zobrazovacími jednotkám najmä administratívnych priestorov malých firiem a úradov poskytujúcich služby obyvateľstvu v súlade s uplatňovaním NV SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Previerky boli zamerané na priestorové podmienky na pracoviskách a pracovné miesta, denné a umelé osvetlenie, polohu a umiestnenie zobrazovacej jednotky, ale aj režim práce a odpočinku. Zamestnávateľom pri previerkach bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na prevenciu vzniku možných ochorení v súvislosti s prácou so zobrazovacou jednotkou a to najmä na správne a vyhovujúce pracovné sedadlo, dodržiavanie pitného režimu, prerušenie práce (prestávky) a ich využitie na cvičenia pri práci so zobrazovacou jednotkou. Zamestnávateľom bol poskytnutý zdravotno – výchovný materiál – Počítač a zdravie (RÚVZ ZH, 2006) a Relaxácia pri klávesnici (RÚVZ ZH, 2007). Zároveň sme si na pracoviskách overovali informovanosť zamestnancov Dotazníkom informovanosti zamestnancov „Z“ (v počte 141) z ktorých vyplynulo, že postupne na pracoviskách sa už používajú CRT monitory, zlepšujú sa aj podmienky na pracoviskách (výmena pracovných stolov a stoličiek). Zamestnanci majú informácie o dodržiavaní pracovného režimu, o dodržiavaní pravidelných prestávok pri práci so zobrazovacími jednotkami ako aj dôležitosť pitného režimu. Vo väčšej miere používajú

ergonomické pomôcky (myš, opierka za chrbát, opierka pod nohy). Zamestnanci, ako vyplynulo z Dotazníkov informovanosti zamestnancov sa nezúčastnili skríninových vyšetrení zraku a ani neabsolvovali lekársku preventívnu prehliadku v súvislosti s prácou so zobrazovacou jednotkou.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

V rámci projektu zdravé pracoviská v roku 2011 boli aktivity zamerané najmä na kontrolu hodnotenia zdravotných rizík, spolu s kampaňou Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v Bilbao s aktuálnou témou “Zdravé pracoviská - bezpečná údržba“. V súvislosti s kampaňou bolo zamestnávateľom poskytnuté odborné poradenstvo najmä v oblasti hodnotenia zdravotných rizík a zabezpečenia pracovnou zdravotnou službou. K téme boli poskytnuté informácie do tlače, ako aj informácie na webovej stránke RÚVZ v Žiari nad Hronom. Piatim spoločnostiam (Fagor Ederlan Slovensko, a.s., Dalkia Industry Žiar nad Hronom, a.s., Knauf Insulation s.r.o., Nová Baňa, THERMO/SOLAR Žiar s.r.o. Alusteel spol. s.r.o. boli poskytnuté konzultácie týkajúce sa ich podniku súvislosti s témou “Zdravé pracoviská - bezpečná údržba“ v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti.

Skríninové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením boli poskytnuté priamo v spoločnostiach: Slovalco, a.s. (21 zamestnancom) a Súd SR. (31 zamestnancom), Knauf Insulation s.r.o., Nová Baňa (60 zamestnancom). Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta, a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Poradenstvo zamestnancom bolo zamerané na predchádzanie rizikám súvisiacich s prácou, najmä pri práci so zobrazovacou jednotkou, pri práci s chemickým faktorom a pri práci v hlučnom prostredí.

V spoločnosti Slovalco, a.s., Žiar nad Hronom boli na prevádzke Odlievareň (čapov, zliatin), Filtračnej stanici a Internej logistike objektivizované a hodnotené podmienky práce a pracovného prostredia. V Odlievareni čapov a Odlievareni čapov sa posudzovala a objektivizovala meraním tepelno-vlhkostná mikroklima pre pracovné pozície operátor prípravy tavby_ODZ, operátor odlievania_ODZ, operátor prípravy tavby_ODC a operátor odlievania_ODC. Na základe časových snímok s ohľadom na režim prác (plnenie pecí a práce pri obsluhu kolesovej techniky = 50:50) nedochádza k prekročovaniu hodnôt dlhodobo a krátkodobo únosného času práce u aklimatizovaných mužov v zmysle Vyhlášky MZ SR č.544/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou tepom a chladom pri práci a na základe boli uvedené profesie zaradené do kategórie 2 s faktorom záťaž teplom. V prevádzke Filtračná stanica (ďalej FS) posudzovaná hladina hluku na jednotlivých pracoviskách pre profesiu operátor FS, ktorí pracujú v 12 hodinových pracovných zmenách. Určujúce veličiny hluku na pracoviskách neprekračovali limitné hodnoty a ani hornú akčnú hodnotu expozície. Pracovné činnosti operátora FS bola zaradená do 2 kategórie s faktorom hluk ($L_{AEX,8h,a} + U_{LA} = 84,7$ dB). Pre internú logistiku (ďalej IL), ktorá zabezpečuje prevoz materiálu do výroby a materiál pre údržbu boli posudzované profesie operátora IL obsluha VZV Nissan Forklift 1D2 3,5t a 2,5t, ktoré sa okrem nosnosti odlišujú len veľkosťou kabíny. Vozík je klimatizovaný, deklarovaná úroveň hluku je 78 dB(A) v kabíne pri zatvorených oknách s pustenou klimatizačnou jednotkou. Hodnota emisií celotelových vibrácií (jazda na asfaltovej ceste) je $1,6 \text{ m s}^{-2}$. Podľa posúdenia pracovnou zdravotnou službou ProCare a.s. je miera zdravotného rizika v tejto profesii minimálna.

V administratívnej budove spoločnosti Slovalco, a.s. bola aktuálne (po úpravách a optimalizácie klimatizačnej jednotky) meraná tepelno - vlhkosťná mikroklíma (TVM). Meraním sa potvrdila účinnosť klimatizačnej jednotky ako vhodne nastavená. Zamestnanci uvedenú skutočnosť subjektívne vyjadrili tak, že kvalitu a chod klimatizačnej jednotky nevnímajú negatívne. Vzhľadom na charakter práce (práca prevažne so zobrazovacou jednotkou) sa dolná hranica relatívnej vlhkosti doporučuje dodržiavať na úrovni 50%, súčasne sa doporučuje vykonávať pravidelnú kontrolu klimatizačného systému a pravidelné čistenie vzduchových filtrov. V roku 2011 bol inštalovaný ďalší zvlhčovač vzduch, čím sa zvýšil komfort v administratívnej budove spoločnosti Slovalco, a.s..

Z posúdenia uvedených výsledkov vyplýva, že v spoločnosti Slovalco, a.s. je prioritou správne a dôsledné dodržiavanie nielen technologickej disciplíny, ale aj dodržiavanie zásad osobnej hygieny zo strany zamestnancov. Pracovné prostredie zlepšujú aj prostredníctvom vlastných nástrojov ako je napr. WERA ,“Týždeň bezpečnosti“ počas ktorého RÚVZ v Žiari nad Hronom vyšetril 21 zamestnancov prostredníctvom výjazdu „Poradne zdravia“ a boli im poskytnuté vyšetrenia (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ako aj prednáška zameraná na zdravú výživu a zdravý životný štýl, na nefajčenie, ktoré sme realizovali v spolupráci s oddelením podpory zdravia a poradňou zdravia.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

V rámci plnenia tohto projektu sme sa 30.06.2011 zúčastnili celoslovenského seminára, ktorý usporiadal RÚVZ v Banskej Bystrici k uplatňovaniu chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva v SR.

Súčasťou kontroly spoločnosti EMFI SLOVAKIA s.r.o., Žiar nad Hronom bolo aj hodnotenie dodržiavania právnych predpisov EU týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok (REACH) dotazníkovou formou „Dotazník projektu fóra REACH-EN-FORCE 2 2010/2011“, ktorý bol po vyplnení odoslaný na RÚVZ v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie. Spoločnosť EMFI SLOVAKIA s.r.o., v Žiari nad Hronom sa okrem iného zaoberá výrobou a balením lepidiel a tmelov. Spoločnosť EMFI SLOVAKIA s.r.o. ako formulátor- distribútor nemala povinnosť registrácie v zmysle nariadení plných REACH. Spoločnosť má karty bezpečnostných údajov v súlade s nariadením REACH, ktoré boli v rámci dotazníka a vykonanej kontroly v spoločnosti kontrolované v novembri 2011 v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2012 a ďalšie roky
3.2	Monitoring jodidácie kuchynskej soli	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	30. december 2011 a ďalšie roky
3.3	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30. marec 2011
3.4	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	31. december 2011
3.5	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v Poprade	31. december 2011
3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30. december 2011 a ďalšie roky

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR 17. decembra 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu: „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2011)

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2012).

Vyhodnotenie:

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch, odbery krvi, merania na prístroji Reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu, klinicko – somatický dotazník, 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve, bol stanovený BMI, odmeraný TK syst., TK diast., WHR, váha, výška a pod. Údaje z jedálnych lístkov sú spracovávané v programe ALIMENTA. Výsledkom spracovania jedálnych lístkov je výpočet energetickej a biologickej výživovej hodnoty vybraných skonzumovaných jedál a porovnanie so stanovenými odporúčanými dennými výživovými dávkami zvoleného stravníka. Namerané hodnoty z odobratej krvi na prístroji Reflotron sa vyhodnocujú podľa kritérií pre hodnotenie výsledkov skríningu CINDI.

Úloha bola vykonávaná priebežne, bolo odovzdaných 80 dotazníkov, z toho 40 od žien a 40 od mužov. Počítačovo boli spracované v 2. polroku 2011. Projekt bol ukončený do 20.12.2011.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe Alimenta. Zo vzorky sledovaných nameraných hodnôt vyplýva, že energetická hodnota stravy u 85 % respondentov nespĺňa odporúčané výživové dávky pre jednotlivé vekové skupiny, z toho u 78,75 % respondentov sa jednalo o nízky príjem energie a u 6,25 % respondentov o vysoký príjem energie. Ďalej bol zistený nízky príjem sacharidov v sledovaných skupinách mužov a žien oboch vekových kategórií a to u 92,5 % respondentov. Príjem celkových bielkovín u 22,5 % respondentov naplnil odporúčané výživové dávky a u 53,75 % respondentov bol príjem bielkovín prekročený. V sledovaných skupinách mužov a žien v oboch vekových kategóriách sa prejavuje deficit príjmu vitamínu C, kde 48,75 % respondentov nespĺňa príjem vitamínu C stanovený odporúčanými výživovými dávkami, avšak v porovnaní s rokom 2010 sú výsledky priaznivejšie. U 27,5 % respondentov bol zistený vysoký príjem tukov a u 56,25 % respondentov vysoký príjem soli v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami pre jednotlivé vekové skupiny. Obsah hrubej vlákniny v strave bol naplnený u 13,75 % všetkých respondentov. Získané údaje tvoria podklad pre ďalšie štatistické spracovanie v rámci ÚVZ SR.

Realizačné výstupy

- pokračovanie v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospeléj populácie,
- pokračovanie v monitorovaní regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy,
- sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách,
- vývoj výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2011 a ďalšie roky

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Etapy riešenia

- I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO_3
  - počet vzoriek: 2 vzorky
  - časové obdobie: január - december 2011
- II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme
  - časové obdobie: január – december 2011
- III. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom.

Vyhodnotenie:

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli, z toho bolo 21 vzoriek pochádzajúcich z krajín Európskej únie a 1 vzorka bola dovezená z Bieloruska.

Všetky vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie, za účelom stanovenia obsahu jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného.

Podľa požiadaviek Potravinového kódexu SR obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli je stanovený na 15 – 35 mg/kg, množstvo ferokyanidu draselného je stanovené na 20 mg/kg.

Limit pre obsah ferokyanidu draselného, jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli v európskej legislatíve nie je stanovený.

U jednej vzorky zahraničnej produkcie bolo zistené nesprávne označovanie výrobku z dôvodu, že na obale výrobku je deklarovaný obsah jodičnanu draselného, vyjadreného ako jodid draselný od 15 – 35 mg/kg a laboratórnym rozborom zistený obsah jodičnanu draselného, vyjadreného ako jodid draselný je 39,8 mg/kg.

Údaje o odobratých vzorkách boli spracované v tabuľkách.

Prehľad o obsahu KI (KI a KIO₃) vo vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)					
		< 15		≥ 15 ~ <= 35		> 35	
		počet	%	počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	7	0	0,00	7	100,00	0	0,00
Žarnovica	10	0	0,00	10	100,00	0	0,00
Banská Štiavnica	7	0	0,00	6	85,71	1	14,29
SPOLU	24	0	0,00	23	95,83	1	4,17

Hodnotenie obsahu FeCN₆ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)			
		< 20		> 20	
		počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	7	7	100,00	0	0,00
Žarnovica	10	10	100,00	0	0,00
Banská Štiavnica	7	7	100,00	0	0,00
SPOLU	24	24	100,00	0	0,00

Realizačné výstupy

- údaje z monitoringu porovnať s trendom vývoja ochorení z nedostatku jódu u obyvateľov v SR (správa ako súčasť výročnej správy).

Pokračovanie v úlohe

Rok 2011 a ďalšie roky

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch vychádzala z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity. Kampane boli zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovolení „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

Etapy riešenia

1. etapa – január 2009 - december 2010 - zber a analýzy vzoriek
2. etapa – leto 2009 – kampane
3. etapa – 30. marec 2011 - záverečná správa

Vyhodnotenie:

V roku 2010 bol odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom uskutočnený zber vzoriek kozmetických výrobkov podľa zaslaného harmonogramu. Vzorky boli laboratórne vyšetrené, nevyhovujúce vzorky kozmetických prostriedkov neboli zistené. Zároveň bola uskutočňovaná kontrola označovania kozmetických výrobkov.

Správa o výsledkoch vykonaných laboratórnych analýz a kontrol bola zaslaná v decembri 2010 na ÚVZ Slovenskej republiky, za účelom spracovania záverečnej správy.

Výstupy

Záverečnú správu vypracoval ÚVZ SR. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

30. marec 2011

Záverečná správa

30. marec 2011

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom – odber vzoriek

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2010 - december 2011 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2012 - záverečná správa

Vyhodnotenie

V roku 2010 boli odobraté za účelom laboratórneho vyšetrenia dve vzorky plastových výrobkov, desiatových boxov určených pre deti. Laboratórne boli vyšetrené v RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky laboratórných rozborov preukázali zdravotnú bezpečnosť týchto vzoriek. Pri kontrole dokumentácie boli predložené požadované doklady: vyhlásenie o zhode k vyšetrovaným výrobkom.

O odobratých vzorkách materiálov určených na styk s potravinami bola spracovaná správa, ktorá bola podkladom k celkovému vyhodnoteniu.

Podľa vypracovaného harmonogramu sa RÚVZ Žiar nad Hronom v roku 2011 nezúčastňuje realizácie tohto projektu.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2011

Záverečná správa

30. marec 2012

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – odber vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbzenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2010 - december 2011 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2012 - záverečná správa

Vyhodnotenie:

Úloha je riešená RÚVZ so sídlom v Poprade.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2011

Záverečná správa

30. marec 2012

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2011 - október 2011: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2011 - vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Vyhodnotenie:

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch - 48 hodinový jedálny lístok (jeden víkendový deň, jeden deň počas pracovného týždňa), dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 48 hodinový jedálny lístok a dotazník o životospráve, ktoré vyplnil. Z jedálnych lístkov bude zisťovaná spotreba vybraných prídavných látok, syntetických farbív: allura červená, košenilová červená, tartrazín, chinolínová žltá.

V 1. polroku 2011 bolo odovzdaných 32 dotazníkov od žien a 12 dotazníkov od mužov. Zber ostatných dotazníkov a vyhodnotenie úlohy bolo uskutočnené v druhom polroku 2011. V 2. polroku 2011 bolo odovzdaných zvyšných 8 dotazníkov od žien a 28 dotazníkov od mužov. Respondenti boli vo vekovej kategórii 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci. Projekt bol ukončený 24.10.2011 a zaslaný ÚVZ SR.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe excel do tabuliek. Sumár výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky bol spracovaný v tabuľkách 1a), b), c) a d). Ďalej bol spracovaný sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín. Na základe údajov získaných z 24 hodinového dotazníka respondentov sme mali vytypovať 2 vzorky pre každú prídavnú látku. Z výsledkov získaných z 24 hodinového dotazníka respondentov sme zistili, že prídavné látky košenilová červená a tartrazín boli obsiahnuté len v dvoch potravinách a to v nealkoholickom sýtenom nápoji Slatina mandarínka s objemom 1,5 l a v alkoholickom nápoji Liquer Griotte 20 % vol. s objemom 0,5 l. Uvedené vzorky boli odobraté a zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória v RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Laboratórnym vyšetrením bolo zistené v nealkoholickom nápoji Slatina množstvo prídavnej látky košenilová červená 2,6 mg/kg a tartrazínu 11,5 mg/kg. V alkoholickom nápoji Liquer Griotte 20 % vol. bolo zistené množstvo prídavnej látky košenilová červená 4,05 mg/kg a tartrazínu <2,0 mg/kg. Obe vzorky boli vyhovujúce, nedošlo k prekročeniu povolených limitov prídavných látok.

Výstupy

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín.

Ukončenie úlohy

31. december 2011

Záverečná správa

Rok 2011 a ďalšie roky

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor

ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 0 do 18 rokov veku.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) prezentovať formou tabuliek a grafov.

Štatisticky spracovať ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov a vyhodnotiť súvislosti.

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2001 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre každú vekovú skupinu, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

1. spracovanie jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku v roku 2011 vlastné merania antropometrických ukazovateľov a zber údajov
2. kontrola údajov, štatistické spracovanie získaných údajov, výpočet indexov
3. vyhodnotenie výsledkov za SR a porovnanie s výsledkami z roku 2001
4. získanie štandardných referenčných hodnôt
5. vývinové trendy pre chlapcov a dievčatá, vrátane sekulárnych trendov za posledných 50 rokov,
6. súčasný stav výskytu nadhmotnosti a obezity u mladej slovenskej populácie,
7. sledovanie výskytu nadhmotnosti a obezity u detí a mládeže v súvislosti s vybranými sociálnymi ukazovateľmi (vzdelanie matky, spôsob stravovania dieťaťa),
8. porovnanie výsledkov hodnotenia nadhmotnosti a obezity vyhodnotených podľa kritérií IOTF a podľa slovenských štandard spracovaných na základe výsledkov celoslovenského antropometrického prieskumu z roku 2011,
9. publikáciu výsledkov v odbornej literatúre s cieľom oboznámiť európsku odbornú verejnosť so skutočnosťou, že Slovensko má dlhoročnú tradíciu vo vykonávaní prieskumov telesného rastu a vývinu detí a mládeže a ako jedna z mála európskych krajín má národné rastové štandardy.

Realizačné výstupy

- v auguste 2011 sme zaslali list riaditeľom všetkých určených škôl, s udaním termínu merania a žiadosťou o vytvorenie vhodných podmienok pre výkon meraní detí
- v priebehu mesiacov október a november 2011, sme premerali, odvážili a získavali údaje o sociálnom pozadí u celkom 512, 7-18 ročných detí, ktoré boli získané náhodným výberom pomocou tzv. systematického výberu, v spolu 7 školách / v 4 základných a v 3 stredných školách / a získali sme podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v r. 2011, čím bola daná možnosť :
  - posúdiť trendy telesného vývoja a porovnať s rokom 2001
  - zovšeobecniť získané poznatky o trendoch vývinu slovenských detí a mládeže
  - preskúmať vplyv socio - ekonomických zmien v SR na antropometrické parametre detí a mládeže
  - porovnať trendy k obezite v závislosti na veku a pohlaví v období rokov 2001 až 2011

Všetky získané údaje, zo záznamových hárkov od všetkých 512 detí, je potrebné mimoriadne pozorne vkladať do masky v exceli a zabezpečiť dvojité kontrolu ich správnosti, aby nedošlo k prípadnému znehodnoteniu výsledkov tohto spoločensky významného prieskumu.

Vyplnené záznamové hárky zaslať poštou na ÚVZ SR, súčasne elektronicky zaslať údaje vložené do masky v programe excel.

Termín : **31.3.2012.**

Termín ukončenia

rok 2020

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK TABAK, ALKOHOL, DROGY, U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU.

Cieľ :

Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti a porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín.

Anotácia :

Prieskum je zameraný o. i. na fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog.

Gestor :

Generálny sekretariát Výboru ministrov pre drogovú závislosť a kontrolu drog Úradu vlády SR, ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže

Riešiteľské pracoviská :

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Etapy riešenia :

Podľa požiadaviek gestora zber dát v rámci realizácie celoslovenského prieskumu ESPAD.

Realizácia európskeho školského prieskumu o alkohole a drogách ESPAD:

V marci 2011 (v 11. kalendárnom týždni) sa uskutočnil celoplošný dotazníkový prieskum u žiakov vybraných základných a stredných škôl na Slovensku.

V spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom boli určené – Základná škola s materskou školou Jastrabá a Súkromná stredná odborná škola technická v Žiari nad Hronom. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 7 žiakov 9. ročníka zo ZŠ s MŠ Jastrabá a 163 študentov zo Súkromnej strednej odbornej školy technickej v Žiari nad Hronom.

Vyplnené dotazníky boli na ÚVZ SR Bratislava doručené osobne .

Termín ukončenia: podľa požiadaviek gestora.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR,

Spolupracuje

LF UK Bratislava, RUVZ Banská Bystrica, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská

RUVZ v SR

Etapy riešenia :

I. rok 2008

- návrh projektu, príprava metodiky a dotazníkov, pripomienkové konanie, schválenie projektu,

II. rok 2009

- celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 4-6 ročných
- priebežná tvorba databázy
- vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít
- prvé hodnotenie, spracovanie správy

III. rok 2010

- celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 7 - 10 ročných
- priebežná tvorba databázy
- vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít
- prvé hodnotenie, spracovanie správy

rok 2011 – projekt dočasne prerušený z organizačných dôvodov

IV. rok 2012

- celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24

hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 11 - 14 ročných

- priebežná tvorba databázy
- vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít
- prvé hodnotenie, spracovanie správy

V. rok 2013

- celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15 - 18 ročných
- priebežná tvorba databázy
- vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít
- prvé hodnotenie, spracovanie správy

VI. rok 2014

- ukončenie zberu a sumarizácia údajov individuálnej spotreby potravín pre hodnotenie expozície vybraným škodlivinám
- celkové vyhodnotenie stravovacích a pohybových zvyklostí detí a mládeže,

Realizačné výstupy

- záverečná správa
- spracovanie návrhu opatrení a podporných programov pre bezpečné stravovanie detí a mládeže, pripraviť manuál činnosti PZ pre deti a mládež

Poznámka:

Vzhľadom na skutočnosť, že v roku 2011 sa bude realizovať siedmy celoštátny antropometrický prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý je technicky mimoriadne náročný na zber a spracovávanie údajov, IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí, pôvodne plánovaná na rok 2011, sa pozastaví a zrealizuje v roku 2012, čím sa ukončenie projektu presunie na 31.12.2014.

III. etapa projektu bola ukončená 30.9.2010.

Projekt pokračuje IV. etapou v roku 2012.

5. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov a monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie

5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti).
Dosiachnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2011, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou od 1. 1. 2010. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2011 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

VYHODNOTENIE

V roku 2011 nebolo hlásené ani jedno ochorenie voči ktorému sa povinne očkuje. V roku 2010 bolo hlásených štrnásť ochorení na pertussis.

V apríli 2011 boli všeobecní lekári pre deti a dorast a gynekológovia ambulantnej a lôžkovej zložky spádových okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom informovaní prostredníctvom mailovej pošty a osobnými návštevami o príprave a obsahu aktivít „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) a boli vyzvaní k spolupráci pri vykonávaní aktivít kampane. Zároveň im boli odoslané pripravené materiály, ktoré sú určené pre cieľovú skupinu rodičov maloletých detí a budúce mamičky pre ich vzdelávanie v prevencii antivakcinačných aktivít. Prostredníctvom pripravených letákov boli informovaní, prečo je očkovanie prioritou vo WHO regióne so zameraním na prebiehajúci EIT v roku 2011.

V spolupráci s pracovníčkami oddelenia hygieny detí a mládeže boli distribuované materiály elektronickou poštou, ktoré boli pripravené na RÚVZ ZH. Tieto materiály boli odoslané 55 materským školám, 38 ZŠ, 5 špeciálnym ZŠ, 15 SŠ (spolu 113) v regióne Žiar nad Hronom. Školským zariadeniam na území mesta Žiar nad Hronom boli všetky materiály osobne doručené. Článok pod názvom „Európsky imunizačný týždeň“ bol odoslaný 9 regionálnym printovým médiám a zverejnený bol vo všetkých v spádových okresoch Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Informačná vývesná tabuľa pod názvom „Európsky imunizačný týždeň 2011“ informovala o všetkých aktivitách tejto kampane.

Na webovej stránke RÚVZ v Žiari nad Hronom boli zverejnené informácie o EIT aj s pripravenými materiálmi.

V dňoch od 26.4. do 29.4.2011 bol v mestskom rozhlase v Žiari nad Hronom hlásený oznam k EIT s možnosťou osobnej informovanosti o povinnom očkovaní ako aj o očkovaní všeobecne. Siedmi dospelí sa v tomto týždni bližšie informovali o povinnom očkovaní detí priamo na oddelení epidemiológie.

Počas roka boli vykonané kontroly v 33 ambulanciách lekárov prvého kontaktu zamerané na zásoby očkovacej látky, ich skladovanie a evidenciu očkovania. Skladovanie očkovacích látok vo všetkých ambulanciách lekárov vykonávajúcich očkovanie je zabezpečené chladničkami vyhradenými len na tento účel. Kontrola teploty v chladničkách s písomnou evidenciou sa vykonáva denne. Dokumentácia očkovaných je vedená na dobrej úrovni. Zoznamy zaočkovaných detí sú v písomnej forme mesačne zasielané na RÚVZ v Žiari nad Hronom. Vo výkone očkovania ani v skladovaní vakcín kontrolovaných ambulancií neboli zistené nedostatky.

Administratívna kontrola očkovania k 31.8.2011 zo zdravotnej dokumentácie očkovaných podliehajúcich kontrole, vykonaná pracovníkmi oddelenia epidemiológie, sa uskutočnila vo všetkých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dospelých.

Koncom roka pracovníci epidemiológie fyzicky na každej ambulancii 53 všeobecných lekárov zisťovali stav zaočkovanosti proti sezónnej chrípke.

V roku 2011 boli VLPDD hlásené dve odmietnutia povinného očkovania.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovaacom kalendári pre rok 2011.

V januári 2011 SEVS a SLS usporiadali II. Vakcinologický kongres na Štrbskom Plese, na ktorom vedúca oddelenia bola zostavovateľom bloku „Očkovanie v rámci pracovných zdravotných služieb“. V rámci tohto bloku mala aj aktívnu účasť s prezentáciou „Zabezpečenie očkovania zamestnancov v rámci starostlivosti pracovnej zdravotnej služby“.

V máji 2011 sa dve pracovníčky zúčastnili odborného seminára „Škola vakcinológie“ usporiadaného SEVS.

Od augusta 2011 lekárka oddelenia je členkou pracovnej skupiny programu „Hodnota očkovania“ a zodpovedná je za spracovanie Algoritmu postupov pri odmietnutí povinného očkovania.

Etapy riešenia a realizačné výstupy

- informovanosť lekárov prvého kontaktu ako aj ostatných zdravotníckych pracovníkov o platnom očkovaacom kalendári a o zmenách v očkovaní podľa usmernení ÚVZ SR a o dosiahnutej zaočkovanosti v spádových okresoch RÚVZ a v celej SR
- priebežná kontrola uskladnenie a zásob očkovacích látok vo vybraných ambulanciách praktických lekárov , všetkých ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dospelých a vybraných ambulancií všeobecných lekárov pre dospelých pri administratívnej kontrole očkovania v II. polroku 2011
- administratívna kontrola očkovania zo zdravotnej dokumentácie očkovaných podliehajúcich kontrole v ambulanciách praktických lekárov podľa usmernenia ÚVZ SR k 31.08.2011, vypracovanie správy s tabuľkovou časťou
- spracovanie výsledkov kontroly a vyhodnotenie zaočkovanosti v spádových okresoch a vypracovanie správy z kontroly očkovania
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti prostredníctvom regionálnej tlače a regionálnej televízie

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2009 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

VYHODNOTENIE

Analýza epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení v roku 2011 a porovnanie s výskytom v roku 2010:

V roku 2011 bolo vykázaných celkovo 1068 prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz (106 NN), v roku 2010 to bolo tiež 1068 ochorení (123 NN).

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 117 ochorení na salmonelovú enteritídu (z nich 39 v rámci epidémie), 5 vylučovaní salmonel bez klinických príznakov a 1x iná špecifikovaná salmonelóza z moča. V roku 2010 bola situácia vo výskyte ochorení na enteritídu nižšia (92) a vylučovanie salmonel (5) bolo v rovnaké.

Epidémia, vyvolaná *Salmonella enteritidis*, bola zaznamenaná v Žiari nad Hronom po konzumácii obedového menu v reštaurácii otvoreného typu. Nedôsledným dodržiavaním správnych zásad pri manipulácii a technologickej prípravy jedál ochorelo 39 evidovaných konzumentov obedového menu. U všetkých bola kultivačne potvrdená *S. enteritidis*, z tohto

počtu boli 3 zamestnanci reštaurácie. Závažný klinický priebeh ochorenia si vyžiadala hospitalizáciu 24 chorých. Z odobratých vajíčok použitých pri príprave halušiek, ako aj z 27 vykultivovaných vzoriek *S. enteritidis* od pacientov bol potvrdený rovnaký sérotyp (*S. enteritidis*) a fagotyp (PT8).

Na bacilárnu dyzentériu bolo zaznamenaných 25 ochorení (23 x *Sh. sonnei* a 2 x *Sh. flexneri*), v roku 2010 obdobne 26 ochorení.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi *E. coli* bol zaznamenaný v 46 prípadoch (roku 2010 48 ochorení), kampilobaktériová infekcia v rovnakom počte ako v roku 2010 a to 130 prípadov. Enteritída *Y. enterocolitica* sa vyskytla u 7 chorých, enterokolitída spôsobená *Clostridium difficile* v jednom prípade, 2 x sa vyskytli iné bakteriálne črevné infekcie. Gastroenteritída pravdepodobne bakteriálneho pôvodu sa vyskytla v 28 prípadoch, z nich 21 bolo chorých v rámci epidémie detí ZŠ I. stupňa zo Žiliny, ktoré boli v ŠvP v rekreačnom zariadení na Skalke.

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 83 chorých, z nich 4 x NN (v roku 2010 u 59 chorých, z nich 5 NN). V jednom prípade bolo zaznamenané ochorenie na gastroenteritídu spôsobené vírusom Norwalk a v 6 prípadoch adenovírusová enteritída.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** bol zaznamenaný výskyt 3 ochorení na hepatitídu typu A, minulý rok 33 ochorení. Ochorenia mali sporadický charakter. 90 kontaktov chorých bolo zaočkovaných proti VHA. Lekársky dohľad formou rozhodnutia bol nariadený 81 osobám a zvýšený zdravotný dozor pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti bol nariadený 18 priamym kontaktom chorých.

Akútna hepatitída typu B nebola zaznamenaná, chronická VHB v 5 prípadoch (minulý rok 9x), nosičstvo HBsAg bolo hlásené v dvoch prípadoch, čo je o dva prípady menej ako vlani, akútna VHC 1x a chronická hepatitída typu C v 8 prípadoch (minulý rok v 3 prípadoch). Priamym kontaktom VHB a nosiča HBsAg bolo zahájené očkovanie proti VHB.

Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na morbilli a rubeolu a pertussis.

Boli hlásené dve ochorenia na parapertussis, v roku 2010 bolo zaznamenaných 18 ochorení na pertussis.

Na pľúcnu tuberkulózu boli hlásené 4 ochorenia, roku 2010 to bolo 5 ochorení.

Na varicellu bolo hlásených 378 ochorení (rok 2010 - 305 ochorení), z nich 2 s komplikáciami, jedno ochorenie na herpetický ekzém a štyri na herpes zoster.

Zo streptokokových nákaz boli zaznamenané 2 ochorenia na erysipelas.

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky. V roku 2011 bola verifikovaná v dvoch prípadoch sezónna chrípka a v jednom prípade pandemická. Deväť ochorení bolo vykazovaných ako SARI (5x identifikovaná chrípka typu A, 1 x chrípka typ B a 1x pandemická chrípka).

V skupine **neuroinfekcií** bolo zaznamenané jedno ochorenie na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu, jedno na meningoencefalitídu jedno na encefalomyelitídu.

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bol zaznamenaných 13 ochorení na Lymesku borreliózu v I. štádiu ochorenia, minulý rok 35, 11 x artritída pri LB, 10 x polyneuropatia pri LB obdobne ako minulý rok, 2 x listerióza, 2x stredo-európska KE, 1x toxokaróza a 1x leptospiróza. 9 osôb bolo v kontakte alebo v ohrození besným alebo neznámym

zvierat'om. U všetkých epidemiologicky vyšetrených ochorení boli vykonané protiepidemické opatrenia.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu. V 23 prípadoch bol zaznamenaný svrab, v roku 2010 – 77 ochorení a jedna pedikulóza.

V skupine **pohlavných ochorení** bolo vykazované jedno ochorenie na chlamydiovú infekciu a 1x anogenitálna herpetická infekcia.

V skupine **iných infekcií** – nezaradených bolo vykazovaných 9 ochorení na infekčnú mononukleózu, 1x peritonzilárny absces, 1x mrle a 1x enterobióza.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli zväčša hospitalizovaní na infekčnom oddelení, postexpozičná vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii v Banskej Bystrici.

V roku 2011 bolo nariadených 122 karanténnych opatrení rozhodnutím regionálneho hygienika, a to pri výkone epidemiologicky závažnej činnosti 18x zvýšený zdravotný dozor, lekársky dohľad bol nariadený 99 kontaktom pri výskyte VHA a 5 kontaktom pri výskyte VHB .

Kontakty HBsAg pozitívnych osôb boli imunizované a kontakty chorých na všetky diagnostikované vírusové hepatitídy boli počas inkubačného času pod zvýšeným lekársym dohľadom.

Linku pomoci AIDS využili 11 klienti (10 krát telefonicky, 1 x e-mailom). Týkala sa spôsobu vyšetrenia a jeho validity, ciest prenosu a odberu krvi na vyšetrenie.

Odber krvi na HIV/AIDS aj s individuálnym poradenstvom u osôb s rizikovým správaním bol vykonaný u šiestich klientov. Laboratórne spracovanie bolo vykonané v biochemickom laboratóriu Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom a v jednom prípade v RÚVZ v Banskej Bystrici.

V roku 2011 v spádovom regióne nebolo vykazované nosičstvo HIV a ani ochorenie na AIDS.

V roku 2011 boli vydané len 2 certifikáty o výsledku vyšetrenia anti – HIV občanom SR pred cestou do štátov vyžadujúcich toto vyšetrenie.

V máji 2011 sa lekárka oddelenia zúčastnila infektologického kongresu v Martine.

V júni 2011 sa lekárka oddelenia ako zástupca SEVS, zúčastnila 29. ročníka stretnutia Európskej pediatrickej spoločnosti pre infekčné choroby ESPID 2011 v Haagu v Holandsku.

V novembri sa lekárky oddelenia zúčastnili X. Červenkových dní preventívnej medicíny s aktívnou účasťou.

Etapy riešenia:

- aktívna a úzka spolupráca s oddeleniami klinickej mikrobiológie a klinickej biochémie je priebežná, v spolupráci s týmito oddeleniami bolo vykonané aktívne vyhľadávanie infekčných ochorení
- úzka spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu poukazuje o 1/3 nárast vykazovaných prenosných ochorení v tomto polroku, v pohlavne prenosných ochoreniach a v spolupráci s lekármi hlásiacimi tieto ochorenia nebol zaznamenaný žiadny pokrok
- denné využívanie SRV na okamžité hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie a informovanosti, za náš RÚVZ 11 hlásení
- informovanie zdravotníckej aj laickej verejnosti v oblasti infekčných ochorení, zvyšovanie edukácie obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií

Realizačné výstupy

- články v regionálnej tlači o aktuálnej situácii ako aj pri epidemickom výskyte prenosných ochorení
- vykonanie analýzy prenosných ochorení za polrok 2011
- porovnanie výskytu v roku 2011 s rokom 2010
- monitorovanie a kontrola prenosných ochorení
- monitorovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s OKM – priebežne sa vykonáva, OKM hlási vykultivované polyrezistentné kmene
- zabezpečenie včasnosti hlásenia prenosných ochorení
- cestou informovanosti populácie o prenosných ochoreniach zlepšiť ich prevenciu – priebežne sa vykonáva osobne a prostredníctvom médií

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

VYHODNOTENIE

Za rok 2011 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 1068 prípadov, z nich 584 bolo potvrdených, 445 možných, pravdepodobných 19 a 10 nosiči
- 465 spracovaných ohnisk
- 2 epidémie
- 14 hlásení do SRV

Analýza výkonu opatrení z údajov vložených do EPIS :

➤ v ohniskách:

- dezinfekcia 465 x

- zdravotná výchova 512 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 816 x
- vyhľadanie podozrivých z ochorenia 148 x
- informovanie zainteresovaných 197 x
- vyšetrenie zvierat 1 x
- sprísnenie HER 466 x
- **u pacientov:**
  - vyšetrenie na mieste 557 x
  - odber materiálu všeobecným alebo odborným lekárom 534 x
  - odporučenie na hlásenie u lekára 29 x
  - lekársky dohľad 14 x
  - zvýšený zdravotný dozor 1 x
  - profylaxia očkovaním 12 x
  - profylaxia ATB 0 x
- **u kontaktov:**
  - vyšetrenie na mieste 789 x
  - odber materiálu všeobecným alebo odborným lekárom 104 x
  - odporučenie na hlásenie u lekára 124 x
  - lekársky dohľad 45 x
  - zvýšený zdravotný dozor 29 x
  - profylaxia očkovaním 67 x
  - profylaxia ATB 0 x

V roku 2011 hlásenie prenosných ochorení on-line všeobecnými alebo odbornými lekármi nebolo zaznamenané aj napriek propagácii tejto formy hlásenia.

Bolo zaznamenané rozšírenie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie ako aj rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS) sú v súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a programom EÚ „Improving Patient Safety in Europe“ (IPSE). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko – epidemiologického režimu (HER) a bariérovej ošetrovateľskej techniky (BOT), manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, je možné významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (ÚSS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

VYHODNOTENIE

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol roku 2011 vykonaný v lôžkovej časti Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom na OAIM, internom, JIS interného oddelenia, na gynekologicko – pôrodníckom, novorodeneckom, chirurgickom vrátane JIS, neurologickom, detskom oddelení, chirurgických operačných sálach, gynekologickej a pôrodnej sále a NZZ dialýza. V lôžkových zariadeniach bola vykonaná aj kontrola opatrení uložených v roku 2010.

Z ambulantných zariadení v okrese Žiar nad Hronom bol vykonaný na gastroenterologickej ambulancii aj opakované, 3 gynekologických, jednej stomatologickej a jednej hematologickej. ŠZD s mikrobiálnym monitoringom Všeobecnej nemocnice Žiar nad Hronom, pracovisko Banská Štiavnica bol vykonaný na gynekologicko – pôrodníckom oddelení vrátane pôrodnej sály a novorodeneckej časti, OAIM, jednodňovej chirurgii a v operačnom trakte. Zároveň bola vykonaná kontrola uložených opatrení.

Z odborných ambulantných zariadení v okrese Banská Štiavnica bol ŠZD aj s mikrobiálnym monitoringom vykonaný na gastroenterologickej ambulancii.

Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 390 sterov z prostredia na kontrolu dezinfekcie a 110 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility. Pri kontrolách sa sledovali postupy BOT, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčných prostriedkov (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP, výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu. Pri kontrolách bol kladený dôraz na dekontamináciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientmi.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s námestníčkou pre ošetrovateľskú starostlivosť Všeobecnej nemocnice a s lekármi ambulantných zariadení.

Pre opakované hlásenie izolácie MRSA u pacientov Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom boli vydané všeobecné odporúčania k zabráneniu jeho šírenia ako aj zásady ošetrovateľskej starostlivosti o MRSA pozitívnych pacientov. V jednom prípade bola odporúčaná izolácia pacienta infikovaného MRSA.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 164 sterilizačných prístrojov (122 HVS a 42 AUT) lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

V spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (lôžkové oddelenia aj neštátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky a to v 9 prípadoch pre okres Žiar nad Hronom, 5 x pre okres Žarnovica a 4 x pre okres Banská Štiavnica . Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky.

V 34 ambulanciách všeobecných lekárov bola vykonaná kontrola likvidácie biologického a nebezpečného zdravotníckeho materiálu.

Aktualizované pracovné poriadky boli schválené pre štyri oddelenia Psychiatrickej nemocnice v Kremnici.

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz, sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia.

Komisia pre nozokomiálne nákazy vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom a na pracovisku v Banskej Štiavnici v roku 2011 nezasadala. Nozokomiálne nákazy boli konzultované s primármi a lekármi jednotlivých oddelení.

Hlásna služba nemocničných nákaz bola na lepšej úrovni ako v roku 2010, aj keď bolo hlásených o 17 ochorení menej oproti minulému roku. V roku 2010 však 40 nemocničných nákaz bolo vykazovaných v rámci epidémie svrabu.

Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom pokračovala v hlásení NN aj elektronickou formou prostredníctvom nimi vytvoreného programu. Aj napriek tomu nezodpovedala skutočnému stavu. Pri týchto nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

V roku 2011 bolo hlásených zo spádových nemocníc 106 nozokomiálnych nákaz a to, 4 črevné, 1 x stomatitída, 9 x septikémie, 1 x puerperálna sepsa, 1 x infekcia prsníka, 12 infekcií HDC, 40 infekcií DDC, 28 infekcií močového mechúra, 9 infekcií chirurgickej rany a 1 infekcia rany po pôrodnej operácii.

V roku 2011 pracovná skupina pre „Štandardné postupy v zdravotníckych zariadeniach z hľadiska ochrany zdravia“ pracovala prostredníctvom pracovného stretnutia a e-mailovou komunikáciou. Bola vypracovaná verzia „Výkonu štandardného postupu pre kontrolu sterility vysterilizovaného materiálu“ pred vydaním formou odborného usmernenia.

Aj v roku 2011 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“.

V rámci tejto kampane bol usporiadaný seminár vo Všeobecnej nemocnici v Banskej Štiavnici.

Štyri pracovníčky oddelenia sa zúčastnili odbornej konferencie v problematike NN v Trenčíne a dve pracovníčky sa zúčastnili pracovného stretnutia k programu HELICS v Martine.

Po oslovení a súhlase Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom do zapojenia chirurgického oddelenia do programu HELICS na surveillance NN, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii boli v auguste spracované dotazníky z chorobopisov pacientov operovaných v mesiacoch január – marec pre cholelithiázu. Následne boli tieto údaje vložené do programu HELICS. Podľa usmernenia budú importované na gestorské pracovisko RÚVZ v Trenčíne k ďalšiemu spracovaniu.

Koncom roka, po školení gestorským pracoviskom RÚVZ v Komárne a súhlase Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom boli riaditeľstvo, dve JIS, dve chirurgické a dve nechirurgické oddelenia zapojené do projektu PROHIBIT dotazníkovou formou. Cieľom projektu je zistiť

situáciu a rozsah kontroly infekcií na jednotlivých oddeleniach. Vyplnené dotazníky boli odoslané k spracovaniu na gestorské pracovisko.

Etapy riešenia

- spolupráca s lekármi zodpovednými za hlásenie NN
- spolupráca s oddelením klinickej mikrobiológie, hlásenie polyrezistentných kmeňov a nebezpečných nozokomiálnych kmeňov
- spolupráca s manažérom ošetrovateľskej kvality pri a zdravotníckymi pracovníkmi pri kontrolách štandardných postupov HER oddelení a BOT
- mikrobiálny monitoring bol vykonávaný podľa harmonogramu v spolupráci s RÚVZ v Banskej Bystrici
- zapojenie chirurgického oddelenia Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom do programu HELICS na surveillance NN, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii spracované dotazníky budú odoslané do RÚVZ v Trenčíne
- zapojenie sa do projektu PROHIBIT
- zdravotnícki pracovníci boli vedení v problematike NN pri kontrolách jednotlivých oddelení, ale aj na prevádzkových zasadnutiach
- ŠZD v lôžkových a ambulantných zariadeniach v spádových ZZ bol vykonávaný podľa harmonogramu
- priebežné monitorovanie a aktívne vyhľadávanie závažných nozokomiálnych nákaz

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2011
- spracované dotazníky odoslať do RÚVZ v Trenčíne, po spracovaní bude analýza NN (infekcie chirurgických rán po cholecystektómii) v programe HELICS vykonaná v roku 2012, porovnanie chirurgického oddelenia v Žiari nad Hronom so zúčastnenými oddeleniami iných okresov
- dotazníky projektu PROHIBIT odoslať na gestorské pracovisko k ďalšiemu spracovaniu
- monitorovanie a kontrola NN
- zlepšenie hlásnej služby
- kontrola štandardných postupov pri ošetrovaní pacientov a HER
- vypracovanie „Štandardného postupu pre kontrolu sterility vysterilizovaného materiálu“ pred vydaním formou odborného usmernenia.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Cieľ

2. prevencia chronických chorôb
3. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
4. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
5. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitný dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Realizácia projektov v rámci programu CINDI:

V jednotlivých projektoch sa dôraz kladie na skupinové poradenstvo na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku. Realizácia individuálneho a skupinového poradenstva formou výjazdov pracovníkov Poradní zdravia.

Časové obdobie: priebežne

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej Poradni zdravia bolo v roku 2011 vykonaných 429 vyšetrení z toho 129 mužov a 300 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 215 prípadoch (78 mužov, 137 žien), počet kontrolných vyšetrení 214 (51 mužov, 163 žien) z počtu 206 opakovane vyšetrených klientov (49 mužov a 157 žien).

Spolu bolo vyšetrených 421 klientov – 127 mužov a 294 žien.

V roku 2011 bolo realizovaných 14 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia do podnikov, škôl a organizácií. Z horeuvedeného počtu bolo spolu vyšetrených 335 klientov z radov študentov a dospelých čo bolo 79,6% z celkového počtu vyšetrení v PZ.

Pri výjazde v teréne v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“, gestorom ktorého je oddelenie výživy, pri dodržaní metodiky podmienok a práce v základnej poradni zdravia, bolo vyšetrených 80 klientov.

Pri výjazdových aktivitách boli vyšetrení za dodržania podmienok a práce v PZ učitelia, zamestnanci škôl a študenti (SSOŠ technická v ZH, Gymnázium v Banskej Štiavnici, SOŠ pre nepočujúcich v Kremnici a Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu v Žiari nad Hronom), spolu 112 klientov.

Ďalej boli vyšetrení zamestnanci podnikov: Knauf Nová Baňa (2 výjazdy), Slovalco Žiar nad Hronom, Obvodný úrad ZH, Okresný súd ZH, MsÚ ZH, VŠZP, Sociálna poisťovňa, občania z obce Horná Ves, spolu 223 klientov.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev, riziko KVCH bolo vyhodnotené u 413 vyšetrení (211 u prvýkrát vyšetrených - 76 M, 135 Ž a u 202 kontrolných vyšetrení - 48 M, 154 Ž).

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 425 celkový cholesterol, 425 cukor, 426 triglyceridy, 424 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 5 700 biochemických vyšetrení), 358 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 423 antropometrických meraní, 422 meraní TK. V organizáciách, v ktorých si dokúpili nadštandardné diagnostické prúžky bolo biochemické vyšetrenie doplnené o 121 vyšetrení GPT, 121 vyšetrení Creatininu, 121 vyšetrení UA.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 49 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizovali, okrem uvedených výjazdových aktivít spojených s biochemickým, antropometrickým vyšetrením a ostatných vyšetrení v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospelaj populácie SR“, odborné poradenstvo a po obdržaní výsledkov z údajov dotazníka aj individuálne poradenstvo a intervenciu na základe zistených hodnôt.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2011 navštívilo 63 cvičeníek a 31 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka nepravidelne alebo krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v roku 2011 navštívilo 18 klientov. Spolu bolo evidovaných 219 návštev.

POFA – o individuálne ani skupinové poradenstvo nebol záujem

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 30 klientov, počet meraní krvného tlaku 45.

Poradňu zdravej výživy a znižovanie nadváhy v roku 2011 nevyužil žiadny klient.

Realizácia kampane „Vyzvi srdce k pohybu“

Kampaň bola realizovaná v 1. polroku 2011. Pracovníci oddelenia podpory zdravia zabezpečili propagáciu a distribúciu účastníckych listov pre širokú verejnosť, zabezpečili ich zber (spolu 52 účastníckych listov), získali sponzorov na zabezpečenie cien pre víťazov regionálneho žrebovania 18 výhercom a zaslanie účastníckych listov gestorovi.

Spoluúčasť na projekte „Obezita“ (9.6. Národný program prevencie obezity):

Pracovníci poradenských centier budú vykonávať intervenčné aktivity určené cieľovej populácii, na rôznych úrovniach (všeobecná populácia, osoby v riziku, osoby s nadhmotnosťou a a obezitou).

Časové obdobie: priebežne

Jedným z hlavných cieľov preventívnych intervencií základnej poradne zdravia je aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu vyšetrení, v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 117 prípadoch čo je 39%. A to u 75 vyšetrení u žien (25%) a u 70 vyšetrení mužov (54,26%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 6 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nadstavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporučení klienti od praktických lekárov.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

VYHODNOTENIE

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

V roku 2011 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

Denne sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Zdravotnícka aj laická verejnosť bola informovaná o obsahu očkovacej látky proti sezónnej chrípke, ktorá obsahovala aj kmeň proti pandemickej chrípke a to prostredníctvom regionálnej televízie a regionálnych printových médií a webovej stránky.

V roku 2011 bolo vykazované 1 ochorenie na potvrdenú pandemickú chrípku, 2 na sezónnu chrípku a 9 ochorení na SARI (z nich 2 x potvrdená pandemická chrípka, 5 x sezónna chrípka, 1x negat. a 1x izolovaná *Candida albicans*). Dve ochorenia s dg SARI skončili úmrtím, z nich v jednom prípade na respiračné zlyhanie u 8 mesačného dieťaťa prijatého na detské oddelenie s ľahkým stupňom bronchitídy a suchým kašľom. V priebehu hodiny sa rozvinula respiračná insuficiencia a aj napriek umelej ventilácii a intenzívnej terapii dochádza k exitu. Zo sekčného materiálu bol odobratý ster z bronchov s pozitívnym nálezom RT-PCR-Chrípka A nešpecifikovaná, ster z cariny trachey bol negat. V druhom prípade sa jednalo o úmrtie na

kardiorespiračné zlyhanie, pri ktorom boli výsledky z bronchiálnej laváže a aj zo sekčného materiálu DC negatívne.

Etapy riešenia

- v prípade mimoriadnej situácie zvolenie zasadnutia RPK
- priebežná spolupráca s krízovým štábom CO, v prípade potreby iniciovanie zvolania Pandemickej komisie
- aktualizácia Havarijných plánov, kontaktov a Pandemického plánu
- kontinuálne monitorovanie a hlásenie akútnych respiračných ochorení so zameraním na chrípku a chrípke podobné ochorenia
- v chrípkovej sezóne zabezpečiť informovanosť zdravotníckej aj laickej verejnosti o epidemiologických opatreniach a samotnej chorobnosti

Realizačné výstupy

- zasadnutie RPK v druhej polovici roka
- aktualizované Havarijné plány a Pandemický plán
- aktívna spolupráca s krízovým štábom CO
- aktívna spolupráca so zdravotníkmi pracovníkmi lôžkových aj ambulantných zložiek
- informovanosť všeobecných lekárov k očkovaniam proti sezónnej chrípke a laickej verejnosti prostredníctvom médií a besied
- v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie okamžité hlásenie v systéme rýchleho varovania

6.7 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV V SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Enviromentálna surveillanca spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ SR. Vzorky sa odoberajú

systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

VYHODNOTENIE

V roku 2011, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici, Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetrení boli negatívne.

V roku 2011 nebolo zaznamenané ani 1 ochorenie na akútnu chabú obrnu (ACHO).

Etapy riešenia

- odbery odpadovej vody podľa časového harmonogramu
- monitorovanie výskytu ochorení ACHO, prípadne ich aktívne vyhľadávanie

Realizačné výstupy

Plnenie úlohy je zamerané na udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrálnej pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so

študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

VYHODNOTENIE

V roku 2011 sa uskutočnili štyri cykly pre 100 žiakov stredných odborných škôl v okrese Žiar nad Hronom. Cykly na týchto školách pre záujem zo strany vedenia školy sa uskutočňujú opakovane a boli vykonané koncom novembra ku Svetovému dňu boja proti AIDS. Pre žiakov ZŠ sa uskutočnili tri cykly, z nich dva tiež koncom novembra. Zúčastnilo sa na nich 68 žiakov.

6. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Košice

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. Súčasne platný NPPZ bol vypracovaný z iniciatívy Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a vláda ho vzala na vedomie dňa 6. 7. 2005. Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Naďalej pokračovať v realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ.
2. V súlade s Programovým vyhlásením vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva aktualizovať Národný program podpory zdravia obyvateľov Slovenskej republiky. Predpokladaná koordinácia plnenia čiastkových cieľov aktualizovaného NPPZ sa bude od marca budúceho roku (2012) realizovať prostredníctvom poradného orgánu MZ SR – ústrednou koordináčnou radou ochrany a podpory zdravia.

3. Iniciovať doplnenie plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja vyšších územných celkov v SR o indikátory zdravotného stavu a aktivity podporujúce verejné zdravie.

Etapy riešenia

- 1. polrok 2011

a) Iniciovať diskusiu medzi odborníkmi v podpore zdravia v rámci úradov verejného zdravotníctva o súčasne platnej verzii NPPZ a navrhnuť zmeny smerujúce k jeho aktualizácii.

b) Na poradu poradného zboru HH SR pre oblasť podpory zdravia pripraviť informáciu o skúsenostiach (forme, obsahu) spolupráce so samosprávnymi krajinami.

- 2. polrok 2011

a) Spracovať návrh zmien v NPPZ, predložiť návrh hlavnému hygienikovi Slovenskej republiky na diskusiu a pripomienkovanie.

b) V spolupráci s Regionálnym úradom WHO pre Európu zorganizovať workshop za účasti reprezentantov samosprávnych krajov o možnostiach doplnenia plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja príslušných krajov.

PVV 2010-2014:

1a) Aktualizácia Národného programu podpory zdravia obyvateľov Slovenskej republiky.

Nástroj: materiál predkladaný na rokovanie vlády SR

Termín: 31.12.2011

Obsahová náplň:

- forma spolupráce Úradu verejného zdravotníctva SR a príslušných odborných spoločností, inštitúcií a organizácií,

- určenie nemedicínskych parametrov na sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva pre aplikáciu vo verejnom zdravotníctve ale aj v iných sektoroch zdravotníctva,

- určenie postavenia regionálnych úradov verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) v zabezpečovaní zdravotnej politiky,

- prehodnotenie doterajšieho systému kontroly nad činnosťou pracovnej zdravotnej služby a zabezpečenie zvyšovania kvality poskytovaných odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci,

- definovanie postavenia komunitných pracovníkov v organizačnej štruktúre úradov verejného zdravotníctva s vymedzením konkrétnych právomoci a povinností,

- určiť a dodržiavať kvalifikačné predpoklady na výkon povolania v RÚVZ.

V roku 2011 pracovníčky oddelenia plnili úlohy NPPZ. Hlavnou náplňou práce boli prioritné témy a úlohy NPPZ, vyhodnotenie ktorých za rok je podrobne rozpísané v úlohe č. 9.5. Plnili program CINDI - úloha č. 9.9, EHES úloha č. 9.4, projekt „Ovocie, zelenina do škôl“, plnili úlohy vyplývajúce z Národného programu prevencie obezity, plnili sa úlohy vyplývajúce z NAPPa. Zapojili sa do plnenia pilotnej štúdie „Sledovanie CHOCHP u klientov vo vybraných poradniach zdravia“, v rámci ktorej vykonali 190 spirometrických vyšetrení a zaslali gestorovi 190 vyplnených dotazníkov.

V kontexte celoslovenskej kampane MOST 2011 – „Svetový deň srdca“, ktorý bol stanovený na 29.09.2011. Na vybranom mieste pred HM Tesco Žiar nad Hronom pracovníčky oddelenia podpory zdravia vytvorili meracie miesto. Počas 7 hodín vykonali meranie cholesterolu prístrojom Accutrend, meranie TK, obvodu pása, tuku prístrojom Omron a BMI. Zároveň bol vyplnený „Formulár meraní“ dodaný Nadáciou srdca.

Záujemcom bol poskytnutý propagačný materiál doručený Nadáciou srdca. O meranie cholesterolu malo záujem viac klientov ako bolo k dispozícii objednaných a dodaných diagnostických prúžkov. Merania cholesterolu boli vykonané 76 záujemcom. Okrem uvedeného

mnoho záujemcov nechcelo čakať na meranie cholesterolu ale absolvovali ostatné merania (31 klientov). Ďalej bolo vykonaných 75 meraní celkového telesného tuku, 104 meraní TK, 76 meraní BMI, 107 meraní hmotnosti, 76 meraní objemu pása. Počas merania cholesterolu a pri jeho vyhodnotení bolo poskytované odborné poradenstvo, pri ktorom okrem odporúčaní pre vyššie hladiny cholesterolu bolo odporúčaných do LPS viacero klientov z dôvodu zdravotných problémov ako napr. náhodne zistená vysoká glykémia pri meraní mimo zdravotníckeho zariadenia, problémy s cievnyim systémom a i.

Počas celého roka pracovníčky oddelenia spolupracovali s ÚS-SČK Žiar nad Hronom, Mestom Žiar nad Hronom, SPOSA - spoločnosť na pomoc osobám s autizmom, MŠ, ZŠ, Strednými školami v celom regióne, DSS v Hrabínách, Špeciálnymi školami v regióne, Knižnicou v Kremnici, Jednotou dôchodcov v Žiari nad Hronom, Zväzom diabetikov v Žiari nad Hronom, CVČ v Žiari nad Hronom, VŠZP – pobočka Žiar nad Hronom, Úniou nevidiacich v Žiari nad Hronom, Mestskou políciou v Žiari nad Hronom, OR PZ v Žiari nad Hronom, Domovom mládeže v Banskej Štiavnici, Internátom pre sluchovo postihnutých, Psychiatrickou nemocnicou Kremnica, Domovom dôchodcov v Žiari nad Hronom a i.

Spolupracovali sme s CVČ v Žiari nad Hronom a Okresným riaditeľstvom policajného zboru v Žiari nad Hronom pri plnení nadnárodného preventívneho projektu „**Tvoja správna voľba**“, ktorého hlavným cieľom je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Tento projekt bol určený pre deti vo veku 9-10 rokov a využíva inovatívne prístupy práce s deťmi v prevencii kriminality formou interaktívnej tvorivej dielne. Na predmetnom projekte sme sa podieľali v termíne od **12.4. do 20.4.2011** kedy v meste Žiar nad Hronom v priestoroch CVČ sa konala interaktívna výstava. Naše oddelenie sa na tejto interaktívnej výstave zameralo na vysvetlenie zdravotných rizík požívania alkoholu, fajčenia a užívania marihuany.

Spolupracovali sme s Okresným riaditeľstvom policajného zboru v Žiari nad Hronom pri realizácii projektu „**Policajt môj kamarát**“ dňa **13.5.2011**

Pracovníci oddelenia podpory zdravia sa zúčastnili dňa **23.06.2011** v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v Žiari nad Hronom na podujatí organizovanom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Banskej Štiavnici v areáli rekreačnej oblasti Tajchu, Nová Baňa. V rámci tohto podujatia dve pracovníčky oddelenia podpory zdravia zabezpečili meranie tlaku krvi (56 meraní), prístrojom Omron - telesný tuk 59 meraní, spirometria 55 meraní, meranie Smokerlyzerom 3 merania. V priebehu tohto podujatia vyplnili účastníci dotazník k pilotnej štúdie „Sledovanie chronickej obštrukčnej choroby pľúc a jej rizikových faktorov vo vybraných Poradniach zdravia Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR“. Zároveň v rámci týchto aktivít boli záujemcom poskytnuté aj podrobnejšie informácie individuálneho odborného poradenstva v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení, správnej životosprávy a pohybovej aktivity.

20.10.2011 Centrum voľného času v Žiari nad Hronom, Mesto Žiar nad Hronom, Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom - oddelenie podpory zdravia, Okresné riaditeľstvo policajného zboru v Žiari nad Hronom a Mestská polícia v Žiari nad Hronom zorganizovali piaty ročník stretnutia mladých preventistov žiarskych škôl pod názvom „**Hravá prevencia**“ v krásnom prostredí chaty Kollárová.

Počas dvoch dní sa so žiakmi žiarskych základných škôl diskutovalo o témach zameraných na prevenciu drogových závislostí. Práve títo mladí koordinátori sú vyškolení na to, aby pomáhali svojim spolužiakom nepodľahnúť tlaku okolia a odolať zlému pokušeniu experimentovať s legálnymi a nelegálnymi drogami. Prostredníctvom rozhovorov, hier, vedených diskusií sa

navzájom spoznávali a hľadali odpovede na otázky, ako pomôcť priateľovi vyhnúť sa droge. Stretnutia sa zúčastnilo 21 mladých preventistov z I., II. a IV. ZŠ v Žiari nad Hronom

9.2 ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Cieľ

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Trenčín

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v Žiari nad Hronom, Jednota dôchodcov v regiónoch RÚVZ ZH, vybrané ZŠ a SŠ v Žiari nad Hronom.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie. Počet starých ľudí sa v priebehu prvej polovice 21. storočia zdvojnásobí. Prírastok počtu starších ľudí bude najväčší v najvyšších vekových skupinách. Ide o tzv. fenomén „dvojitého(vnútorého) starnutia populácie“.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a aktivít upozorniť na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

rok 2011

V roku 2011 sa pokračovalo v kurze so seniormi v DSS JESIENKA pre 11 účastníkov. Na požiadanie DSS Jesienka v obci Prochot v roku 2010, bola zahájená séria zdravotno-výchovných prednášok pre spestrenie života a pobytu klientov v tomto zariadení. Pokračovalo sa podľa stanoveného harmonogramu projektu aj v roku 2011. Boli zapožičané videokazety so zdravotno-výchovnou tematikou. Okrem toho im vždy bol pripravený zdravotno-výchovný materiál k danej téme, aby mali čo čítať do nasledujúceho stretnutia.

„Cítim sa skvelo v každom veku“ – Jednota dôchodcov v Žiari nad Hronom. Zdravie seniorov, je takisto ako u ostatných vekových skupín, prioritou v prevencii všetkých ochorení nielen pri činnosti poradenského centra podpory zdravia, ale aj činnosti oddelenia podpory zdravia. Vykonali sa merania na začiatku cyklu cvičení 37 účastníkom.

V základnej poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo a vyšetrenie biochemických a antropometrických ukazovateľov, krvného tlaku 115 klientom nad 55 rokov (27,32% klientely PZ) a to 91 ženám a 24 mužom. Aj seniorom sa pravidelne poskytuje možnosť odborného poradenstva pre optimalizáciu pohybovej aktivity individuálnou a skupinovú formou. Skupinovú a individuálnu formu POPA využilo 45 klientov nad 55 rokov, z toho 18 klientov individuálnu formu POPA. Skupinovú formu v telocvični II. ZŠ pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky 2x do týždňa (33 klientov čo je 55% z celkového počtu cvičencov). 11 klientom starším ako 55 rokov bolo poskytnuté poradenstvo v nefarmakologickom ovplyvňovaní krvného tlaku. V rámci aktivít Klubu seniorov v obci Horná Ves bolo vyšetrených 22 klientov

pracovníkmi PCPZ (5 mužov a 17 žien). Vo Zväze diabetikov bolo pracovníkmi oddelenia vyšetrených 22 klientov (celkový telesný tuk, spirometria, krvný tlak)
Vedúca oddelenia bola menovaná do pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR (na základe organizačných možností, napr. existencia materského centra v príslušnom územnom obvode regionálneho úradu a záujmu o naše aktivity).

Anotácia

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek je možné pozitívne ovplyvniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Realizácia úlohy a výstupy

Úrad verejného zdravotníctva SR určí každoročne nosnú tému edukačných aktivít, ktorej sa bude treba prednostne venovať, ďalšie okruhy tém si určí regionálny úrad zapojený do úlohy podľa vlastného uváženia.

1. Prednášky o zdravom životnom štýle detí aj dospelých v už existujúcich materských centrách. S vedením každého centra bude podľa individuálnych možností dohodnutý rozsah a obsah interaktívnych prednášok doplnených informačnými materiálmi a následnou diskusiou.
2. Kurzy pre budúce mamičky v období niekoľkých týždňov predchádzajúcich pôrodu, ktoré by im umožnili získať vopred adekvátne informácie o starostlivosti o dieťa a jeho zdravie.

Od roku 2011 zaradiť do ponuky prednášok pre materské centrá aj tému:

Ochrana detí a mládeže pred násilím s osobitným dôrazom na problematiku komerčného sexuálneho zneužívania detí a mládeže.

rok 2011

Materské centrá neprejavili záujem o spoluprácu.

9.3.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie orálneho zdravia detskej populácie a vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti.

Gestori

ÚVZ SR, RÚVZ Košice,

Riešiteľské pracoviská

Pre pilotnú časť RÚVZ Košice v spolupráci s Klinikou stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a Univerzitnou nemocnicou v Košiciach, RÚVZ v SR – podľa kapacitných možností.

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie orálneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Materské školy umožňujú súbežne pôsobiť na skupinu detí, čím sa zdravotno-edukačné pôsobenie umocňuje. Jeho obsahom má byť nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania orálnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou, ku ktorej smerujú opatrenia na prevenciu orálnych ochorení sú rodičia detí a učiteľky materských škôl. Ide o kontaktné a z hľadiska dieťaťa kľúčové osoby, ktoré formujú jeho postoje k zdraviu vo všeobecnosti, vytvárajú pre dieťa výživové podmienky relevantné k stomatologickému zdraviu, podmienky pre tvorbu návykov starostlivosti o chrup atď.

Etapy riešenia

- **Intervenčné, zdravotno-edukačné pôsobenie u detí v materských školách, spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov, upevňovania návykov celodenného udržiavania orálnej hygieny, rozvíjania kladných postojov k prehliadke a ošetrovaniu zubov. Pri formovaní zručností, návykov, postojov detí sa budú využívať metódy: zážitkové učenie, interaktívne hry, rôzne zdravotno-výchovné materiály.**
- *Intervenčné, zdravotno-edukačné pôsobenie na rodičov a učiteľky MŠ, prostredníctvom besied, odporúčaní, usmernení, informačných letákov.*
- Pilotný projekt okrem edukačného pôsobenia pozostával z dotazníkového prieskumu a monitoringu súčasného stavu chrupu u detí v materských školách. Obe prieskumno-výskumné aktivity boli súbežne realizované v rokoch 2008 a 2010. V roku 2011 sa uskutoční ich štatistické vyhodnotenie. O výsledkoch a záveroch projektu bude prostredníctvom publikačných výstupov oboznámená odborná i laická verejnosť vrátane participujúcich subjektov.

Realizačné výstupy

- **Rôzne edukačné materiály v podobe článkov, letákov pre rodičov a učiteľky MŠ.**
- **Metodické pokyny, odporúčania, školenia pre profesionálov z predškolských zariadení.**
- **Využitie masovokomunikačných prostriedkov na informovanie verejnosti o význame orálneho zdravia a realizácii projektu na prevenciu orálnych ochorení u detí predškolského veku.**

- V rámci pilotného projektu, spracovanie záverečnej správy obsahujúcej výsledky, ktoré sa týkajú zmapovania situácie v názoroch, postojoch, návykoch z oblasti stomatohygieny u rodičov, detí a učiteľov, ako aj zhodnotenia súčasného stavu chrupu detí predškolského veku.

- **Rok 2011**

V roku 2011 boli v rámci stomatohygieny realizované prednášky v MŠ Bartošova Lehôtka (14 detí) a ZŠ Hodruša Hámre pre 46 žiakov. Na všetkých žiarskych ZŠ v Žiari nad Hronom v rámci Minikvízu boli predmetnej problematike venované prednášky pre všetkých piatakov.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)

Stručný opis projektu

EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi.

Dotazník obsahuje základné údaje ako je vek, pohlavie, sociálno-ekonomický stav respondentov, správanie v súvislosti so zdravím a otázky o zdravotnom stave. Čiastočne budú použité otázky z dotazníka EHIS (European Health Interview Survey) a pre zachovanie kontinuity a porovnateľnosti aj z dotazníka používaného v štúdiách v rámci CINDI programu (otázky o stravovaní a fyzickej aktivite).

Fyzikálne vyšetrenie zahŕňa vyšetrenie výšky, váhy, obvodu pásu a meranie krvného tlaku.

Vzorka krvi sa vyšetruje na celkový, HDL cholesterol, triacylglycerol a glukózu.

Každá krajina môže obohatiť tieto vyšetrenia podľa potreby o test fyzickej zdatnosti, vyšetrenie chrupu, denzitu kostí, mentálne zdravie, ďalšie vyšetrenia vzorky krvi a rozšíriť aj otázky v dotazníku.

Z dôvodu zabezpečenia kvality a porovnateľnosti údajov sa kladie veľký dôraz na standardizáciu meraní, dobrú prípravu personálu a spoluprácu s referenčnými centrami (Helsinki, Rím, Oslo).

Priebeh projektu

I. fáza: v našej krajine sa v rámci pilotnej štúdie vyšetří 250 respondentov. Cieľom pilotnej štúdie je otestovať metódy skríningu, zručnosť personálu a validitu použitých meracích a vyšetrovacích metód.

Termín pilotnej štúdie: Pilotnú štúdiu realizuje RÚVZ Banská Bystrica v novembri a decembri roku 2010, štatistické spracovanie a analýzy sú plánované na marec 2011.

Výsledky pilotnej štúdie budú zosumarizované zo všetkých zúčastnených krajín a výsledkom budú záväzné odporúčania pre vykonanie národnej štúdie.

II. fáza: Podľa výsledkov I. fázy štúdie bude v roku 2011 zorganizovaný pracovný seminár pre pracovníkov RÚVZ v SR, s cieľom oboznámenia s metodikou štúdie a prípravou na realizáciu II. fázy. V rámci nej je plánované vyšetriť 4000 respondentov z celého územia SR podľa náhodného výberu rovnakou metodikou aká bola použitá v pilotnej štúdii.

Pri národnej štúdii, ktorá by mala nasledovať po pilotnej štúdii, by sa v každej krajine malo vyšetriť minimálne 4000 ľudí. Skrining prebehne vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných. Jedná sa o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Krajiny môžu zahrnúť do výberu aj starších, alebo mladších ľudí.

Rok 2011

RÚVZ ZH sa do plnenia zapojil podľa metodiky projektu v II. fáze. V mesiaci november pracovníci OPZ – 2 riešiteľky projektu po preškolení a podľa stanovenej metodiky plnili úlohy projektu. V mesiaci december z počtu 70 respondentov vybraných gestorom projektu náhodným výberom pre okres Žiar nad Hronom sa podarilo vyšetriť **34 respondentov** (48,57%) podľa štandardných podmienok. Krv bola centrifugovaná na oddelení klinickej mikrobiológie Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom.

Na informovanie verejnosti o projekte boli v prípravnej fáze oslovené médiá:

všetky regionálne noviny, obecné noviny, mestská televízia ATV, mestský rozhlas Žiar nad Hronom, obecné rozhlasy. Pozvánky boli rozposlané podľa stanovenej metodiky projektu. V prípadoch kedy nebolo možné zistiť kontakt iným spôsobom boli vykonané aj osobné návštevy v rodinách. V projekte sa pokračuje aj v januári roku 2012.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Cieľ:

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia úlohy

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovísk zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Predpokladom plnenia úlohy je okrem aktivít pracovníkov RÚVZ (prednášky a besedy, semináre, nástenky a panely, zážitkové podujatia, vlastná edičná činnosť, informácie prostredníctvom internetu, články a prezentácia v elektronických médiách) aj úzka spolupráca s príslušnými

klinickými odborníkmi a médiami, ktoré môžu adekvátnou medializáciou daných zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. Dôležitou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilmy. Vhodné je pri organizovaní podujatí, prezentovaní aktuálnych tém a pri šírení informácií spolupracovať aj s mimorezortnými partnermi – so školami, orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy, sociálnymi ústavmi, komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami a s významnými zamestnávateľmi v regióne.

Etapy riešenia

Táto úloha je pre svoju aktuálnosť plnená bez časového obmedzenia s priebežným vyhodnotením jej prínosu 1x do roka v súlade s odporúčanými termínmi.

Gestor zabezpečí každoročne včasnú distribúciu aktuálnych tém k významným dňom, pokiaľ budú vyhlásené svetovou zdravotníckou organizáciou, riešiteľské pracoviská zabezpečia príslušné aktivity k jednotlivým významným dňom a termínom a vypracujú hodnotiace správy o ich realizácii.

Realizačný výstup

Všetky uvedené aktivity majú motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravia - mobilizovať ľudí k zvýšenej zodpovednosti za vlastné zdravie.

rok 2011

Informácie o zdraví, jeho podpore, rozvoji a udržaní sú priebežne poskytované na prednáškach, pri besedách, konzultáciách, prostredníctvom tlačeného zdravotno-výchovného materiálu rôznych foriem, článkami v regionálnej tlači v 3 okresoch spádového regiónu RÚVZ ZH, regionálnej ATV a prostredníctvom webovej stránky RÚVZ. V oblasti podpory zdravia sú informácie rozdelené do 26 okruhov, ktoré obsahujú články, aktuálne informácie, ponuky služieb súvisiacich so zlepšovaním verejného zdravia a dokumentov. Pri príležitosti svetových dní sú tieto aktivity zintenzívnené aj o realizáciu aktivít spojených s aktuálnou témou a prípadne s realizáciou práce v teréne. V 9 regionálnych novinách sú zverejňované články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu a www stránky.

Svetový deň zdravia 2011 v Žiari nad Hronom

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia pracovníčka základnej poradne zdravia a pracovníčky podpory zdravia okrem prednášok, besied, distribúcie zdravotno-výchovného materiálu, zrealizovali 2 výjazdy základnej poradne zdravia do SSOŠ technickej v Žiari nad Hronom. Odborné poradenstvo spojené s vyšetrením biochemických, antropometrických ukazovateľov a meranie krvného tlaku, celkového telesného tuku bolo poskytnuté 49 študentom.

V rámci Dňa zdravia sa v máji konali Deň žiarskych škôl a Žiarsky deň detí pod záštitou Mesta Žiar nad Hronom. Počet vyšetrených klientov a vybrané druhy meraní uvádza nasledovná tabuľka:

27.5.2011 - Deň žiarskych škôl a Žiarsky deň detí- námestie Matice Slovenskej

		vek	TK	Tukomer	spolu
mládež	chlapci	15-19			88
	dievčatá		2	1	
produktívny vek	muži	20-65	4	9	
	ženy		28	42	
poproduktívny vek	muži	65+	1	1	
	ženy				
spolu			35	53	

28.5.2011 - Žiarsky deň detí

		vek	TK	Tukomer	spolu
mládež	chlapci	15-19	1	3	33
	dievčatá		1		
produktívny vek	muži	20-65	2	2	
	ženy		5	10	
poproduktívny vek	muži	65+	2	2	
	ženy		3	2	
spolu			14	19	

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom – pracovníčka poradne zdravia a pracovníčky oddelenia podpory zdravia v rámci spolupráce s Mestom Žiar nad Hronom zabezpečili individuálne odborné poradenstvo v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení a správnej životosprávy pre obyvateľov mesta všetkých vekových kategórií.

27. mája 2011 sa pracovníčky OPZ na Námestí Matice Slovenskej v Žiari nad Hronom venovali žiakom žiarskych škôl a formou hry sa im snažili ukázať, čo je pre nich v oblasti životného štýlu prínosom a čo im naopak môže uškodiť. Učiteľom a dospelým záujemcom boli urobené merania prístrojmi:

- OMRON (meranie celkového telesného tuku) ,
- tlakomer – meranie krvného tlaku,
- kalkulačka výpočtu BMI (index telesnej hmotnosti = Body Mass index, pomáha na základe jednoduchého pomeru medzi hmotnosťou a výškou určiť, aká by mala byť hmotnosť, používa sa na stanovenie podváhy, nadváhy a obezity u dospelých).

Okrem toho, bola ponúknutá možnosť praktického vyskúšania ošetrovania malých poranení. Poranenia boli „realisticky“ namaskované. Mládežník SČK záujemcom poskytol informácie aj o poskytovaní prvej pomoci. Súťažiacim z radov školákov boli rozdávané materiály, ktoré poskytlo Mesto Žiar nad Hronom. Zároveň poskytlo aj finančnú hotovosť, ktorá bola použitá na nákup materiálu na výrobu zdravotno-výchovného materiálu a náustkov do prístroja Smokerlyzer.

28.5.2011 boli na námestí Matice Slovenskej prítomné dve pracovníčky OPZ. Pre veterné počasie, nebolo možné použiť prístroje Lunglife a Smokerlyzer.

Pri poskytovaní individuálneho odborného poradenstva, okrem vyšetrení hore uvedenými prístrojmi, boli záujemcovia informovaní o činnosti poradní zdravia pri Regionálnom úrade

verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom. Klientom bolo umožnené objednať sa na vyšetrenie v základnej PZ, čo aj niektorí využili.

Vytlačený a distribuovaný zdravotno-výchovný materiál:

Druh materiálu	Názov z.v. materiálu	ks
letáky	Zdravý životný štýl	40
	Poznáte a sledujete si váš krvný tlak?	40
	Život ohrozujúce stavy	30
	Cvičenie s fit-loptou	10
	Stopové prvky a minerály	20
	Prečítaj si pred letom	20
	Pár rád, ako si vychutnať leto	40
	Čas leta – čas prázdnin	35
	Deti, viete kde hľadať vitamíny?	40
maľovanky	Ovocie, zelenina	40
	Číselná hádanka - ovocie	35
	Pohyb	25
záložky	„M“ ako mlieko	36
	Každý deň ty a tvoje zdravie	25
Admin. materiál	Kartičky klientom	125
spolu		1067

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom – oddelenie podpory zdravia sa zúčastnilo dňa **23.06.2011** v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou - pobočka v Žiari nad Hronom na podujatí organizovanom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Banskej Štiavnici .

V rámci tohto podujatia dve pracovníčky oddelenia podpory zdravia zabezpečili merania tlaku krvi 56 klientom, prístrojom Omron - telesný tuk 59 klientom, prístrojom Smokerlyzer 3 klientom.

Okrem toho v rámci pilotnej štúdie „Sledovanie chronickej obštrukčnej choroby pľúc a jej rizikových faktorov vo vybraných Poradniach zdravia Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR“ sa 59 účastníkom rozдали dotazníky, ktoré vyplnili. Následne sa im vykonalo meranie vitálnej kapacity pľúc a porovnanie dosiahnutých výsledkov s očakávanými hodnotami v danom veku klientu prístrojom Lunglife. Namerané hodnoty sa zapisovali do anonymného dotazníka.

Zároveň v rámci týchto aktivít boli záujemcom poskytnuté aj podrobnejšie informácie individuálneho odborného poradenstva v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení, správnej životosprávy a pohybovej aktivity.

29. 9. 2011 MOST – Svetový deň srdca. V kontexte celoslovenskej kampane bolo na vybranom mieste pred HM Tesco Žiar nad Hronom vytvorené meracie miesto. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia vykonali počas 7 hodín, meranie cholesterolu prístrojom Accutrend, meranie TK, obvodu pása, tuku prístrojom Omron a BMI. Zároveň bol vyplnený „Formulár meraní“ dodaný Nadáciou srdca.

Záujemcom bol poskytnutý propagačný materiál doručený Nadáciou srdca. O meranie cholesterolu malo záujem viac klientov ako bolo objednaných a dodaných diagnostických prúžkov. Merania cholesterolu boli vykonané 76 záujemcom. Okrem uvedeného mnoho záujemcov nechcelo čakať na meranie cholesterolu mali záujem o ostatné ponúknuté merania (31 klientov). Ďalej bolo vykonaných 75 meraní celkového telesného tuku, 104 meraní TK, 76 meraní BMI, 107 meraní hmotnosti, 107 meraní výšky a 76 meraní objemu pása (viď. tabuľku č. 1 a 2). Počas merania cholesterolu a pri jeho vyhodnotení bolo poskytované odborné poradenstvo, pri ktorom okrem odporúčaní pre vyššie hladiny cholesterolu bolo odporučených do LPS viacero klientov z dôvodu zdravotných problémov ako napr. náhodne zistená vysoká glykémia pri meraní mimo zdravotníckeho zariadenia, problémy s cievny systémom a i.

Tab. č.1 29.9.2011- MOST - HM TESCO Žiar nad Hronom

		vek	TK	Tukomer	chol	BMI	Hmotnosť	Výška	Objem pása	spolu
mládež	chlapci	15-19	2	2	2	2	2	2	2	303
	dievčatá									
produktívny vek	muži	20-65	11	11	11	11	11	11	11	
	ženy		41	41	41	41	41	41	41	
poproduktívny vek	muži	65+	7	6	7	7	7	7	7	
	ženy		15	15	15	15	15	15	15	
spolu			76	75	76	76	76	76	76	

Tab. č. 2 29.9.2011- MOST – HM TESCO ZH -bez cholesterolu

		vek	TK	Tukomer	chol	BMI	Hmotnosť	Výška	Objem pása	spolu
mládež	chlapci	15-19		1			1	1		59
	dievčatá									
produktívny vek	muži	20-65	5	6			6	6		
	ženy		13	14			14	14		
poproduktívny vek	muži	65+	4	4			4	4		
	ženy		6	6			6	6		
spolu			28	31	0	0	31	31	0	

Fotografie z akcie boli uverejnené na stránke–
http://www.ziar24.sk/clanky?extend.113334_Svetovy-den-srdca-aj-v-Ziari.141

V kontexte „*Medzinárodného dňa bez fajčenia*“, ktorý každoročne vyhlasuje Medzinárodná asociácia líg proti rakovine, pracovníci Oddelenia podpory zdravia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Žiari nad Hronom počas 46.kalendárneho týždňa t.j. od 14.11.2011 do 21.11.2011, ako aj v stanovený deň 16.11.2011, zrealizovali aktivity na základných a stredných školách v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom a vo volejbalovom klube MŠK Žiar nad Hronom. Termíny aktivít venovaných medzinárodnému dňu bez fajčenia boli takto rozdelené vzhľadom k vysokému záujmu zo strany škôl, ako aj kvôli personálnemu zabezpečeniu aktivít zo strany RÚVZ Žiar nad Hronom na viac dní.

V 47. kal. týždni boli zabezpečené ešte ďalšie aktivity, ktoré nebolo možné zrealizovať v uvedených termínoch a to v obci Hrabiny a Župkov.

1. Poradenstvo na odvykanie od fajčenia pracovníčky oddelenia realizovali dňa 16.11.2011 formou prednášok spojených s vyšetreniami na Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Žiari nad Hronom. V ten istý deň bolo vo volejbalovom klube MŠK Žiar nad Hronom, realizovaných 19 vyšetrení prístrojmi Smokerlyzer a Spirometer a odborné poradenstvo.

2. Okrem toho bolo v ďalších dňoch realizovaných ešte 13 prednášok a to v dňoch: 14.11.2011- Domov mládeže Banská Štiavnica; 15.11.2011- SOŠ obchodu a služieb Žiar nad Hronom; 15.11.2011-ZŠ J. Zemana Nová Baňa, ŠKD ZŠ Brehy; 21.11.2011 SOŠ internátna pre žiakov so sluchovým postihnutím Kremnica, 21.11.2011 SSOŠ technická Žiar nad Hronom.

3. Meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer bolo vykonané 121 záujemcom, z toho dňa 16.11.2011 – 31 záujemcom.

4. Spirometrické vyšetrenie bolo vykonané 125 záujemcom, z toho dňa 16.11.2011 – 31 záujemcom.

5. Stanovenie stupňa závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka bolo vykonané u 83 záujemcov, z toho dňa 16.11.2011 – vyplnilo dotazník 18 účastníkov.

V roku 2011 bolo realizovaných 241 prednášok a 154 besied pre 3928 mladých a 21 prednášok pre 178 dospelých poslucháčov.

rok 2011		počet prednášok	počet hodín	počet účastníkov	počet besied
deti a mládež	BS	16	21	323	7
	ZC	54	60	861	44
	ZH	171	183	2744	103
	Spolu región	241	264	3928	154
dospelí	BS	0	0	0	0
	ZC	0	0	0	0
	ZH	21	21	178	6
	Spolu región	21	21	178	6

Využívanie zdravotno-výchovných edičných materiálov

rok 2011	Počet	Deti a mládež	Iné skupiny	cieľové
Distribúcia počet adresátov	195	0	195	
Vlastná edícia počet titulov	33	9	24	

Distribuovaných bolo 2418 kusov z vlastnej edície a 1077 kusov dodaných inými organizáciami.

V rámci skupinových a individuálnych poradenských aktivít pracovníčky oddelenia realizovali 299 meraní prístrojom Smokerlyzer, 413 prístrojom Spirometer, 865 meraní krvného tlaku a 611 meraní celkového tuku prístrojom OMRON a 343 antropometrických meraní.

Prevádzkovanie systému zdravotných informácií

Prostredníctvom webovej stránky boli zverejňované aktuálne informácie k vyhláseným svetovým dňom (Svetový deň zdravia, Vyzvi srdce k pohybu, Európsky imunizačný týždeň, Medzinárodný deň bez fajčenia, Deň srdca – MOST a i.).

Deň zdravia - prostredníctvom webovej stránky boli zverejnené informácie, články s predmetnou tematikou. Ďalej boli na webovej stránke uverejnené aktuality k svetovým dňom, články, zoznam videofilmov so zdravotno-výchovnou tematikou, základné témy prednášok oddelenia podpory zdravia, spolupráca s ÚS SČK v Žiari nad Hronom, prílohou sú aj fotografické snímky z priebehu akcií (napr. Minikvíz, spolupráca s SČK, s MsÚ Žiar nad Hronom, s CVČ - Žiarsky deň detí, „II. ročník Žiarskeho mestského polmaratónu“, aktivity k Svetovému dňu zdravia, odovzdávanie cien víťazom regionálneho kola kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ a i.).

Do 9 regionálnych novín sú distribuované články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu a www stránok.

Bolo pripravených 33 vlastných edícií s aktuálnymi tematickými okruhmi, zapožičaných bolo 95 videofilmov.

Podpora hlavných stratégií Spoločenstva týkajúcich sa návykových látok

Deti a mládež sú prioritnými skupinami, ktorým sú určené aktivity oddelenia podpory zdravia. Našou dominujúcou snahou je poskytnúť im informácie, na základe ktorých by zdravie a zdravý spôsob života mali mať prioritné postavenie v ich hodnotovom rebríčku.

Pri zdravotno-výchovnom pôsobení na mládež poskytujeme informácie o rizikových faktoroch a ich väzbe na zdravie, najmä o návykových látkach a nesprávnom stravovaní.

Aktívne sme pokračovali v spolupráci s Centrom voľného času v Žiari nad Hronom a Mestom Žiar nad Hronom pri organizácii, príprave a realizácii ďalšieho kola „Minikvízu“ pre žiakov 5. ročníkov ZŠ v Žiari nad Hronom, ktorého cieľom je súťažnou formou overiť znalosti žiakov získaného z cyklu prednášok.

V školskom roku 2010/2011 prebiehala edukačná príprava na súťaž v mesiacoch február – marec 2011 formou 23 prednášok s tematikou – alkohol, prvá pomoc a stomatohygiena v priestoroch CVČ ZH (425 účastníkov).

Cieľom tohto súťažno – vzdelávacieho programu je hravou formou zoznámiť žiakov piateho ročníka všetkých žiarskych škôl s rôznymi oblasťami prevencie a v záverečnom teste si overiť ich získané vedomosti kvízovou formou. Každá žiarska škola vyslala do záverečného kola minikvízu – 7.4.2011, dve trojčlenné družstvá.

Deti víťazných družstiev boli odmenené drobnými cenami, na kúpu ktorých prispel MsÚ Žiar nad Hronom.

II.polrok 2011 – školský rok 2011/ 2012

V prvom bloku, 9.11.2011 prebiehala edukačná činnosť „Minikvízu“ novou formou. Triedny učiteľ si vybral troch žiakov z každej triedy 5.ročníka ZŠ, čo majú záujem o vzdelávanie (33 účastníkov). Žiaci sa v priestoroch CVC ŽH, zúčastnili interaktívneho bloku prednášok venovaných témam – zdravá výživa a škodlivosť fajčenia. Po absolvovaní prvého bloku žiaci vypracovali záverečné postery k odprednášaným témam.

Postery si žiaci odniesli do svojej školy, kde ich odprezentujú v rámci triednickej hodiny alebo etickej výchovy svojim spolužiakom.

Uzavretie minikvízu pre školský rok 2011/2012 bude 22.2.2012.

Dňa **20.10.2011** sa konal IV. ročník stretnutia mladých preventivistov žiarskych škôl pod názvom „**Hravá prevencia**“ v krásnom prostredí chaty Kollárová, organizátormi ktorého boli Centrum voľného času v Žiari nad Hronom, Mesto Žiar nad Hronom, Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom - oddelenie podpory zdravia, Okresné riaditeľstvo policajného zboru v Žiari nad Hronom a Mestská polícia v Žiari nad Hronom .

Počas dvojdňového stretnutia sa s 21 žiakmi žiarskych základných škôl diskutovalo o témach zameraných na prevenciu drogových závislostí. Práve títo mladí koordinátori sú vyškolení na to, aby pomáhali svojim spolužiakom, nepodľahnúť tlaku okolia a odolať zlému pokušeniu experimentovať s legálnymi a nelegálnymi drogami. Prostredníctvom rozhovorov, hier, vedených diskusií sa navzájom spoznávali a hľadali odpovede na otázky ako pomôcť priateľovi vyhnúť sa droge.

Spolupracovali sme s CVC a Políciou Žiar nad Hronom pri plnení nadnárodného preventívneho projektu „**Tvoja správna voľba**“, ktorého hlavným cieľom je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Tento projekt bol určený pre deti vo veku 9-10 rokov a využíva inovatívne prístupy práce s deťmi v prevencii kriminality formou interaktívnej tvorivej dielne. Na predmetnom projekte sme sa podieľali v termíne od 12.4. do 20.4.2011 kedy v meste Žiar nad Hronom v priestoroch CVC sa konala interaktívna výstava. Naše oddelenie sa na tejto interaktívnej výstave zameralo na vysvetlenie zdravotných rizík požívania alkoholu, fajčenia a užívania marihuany.

Spolupracovali sme s Políciou Žiar nad Hronom pri realizácii projektu „**Policajt môj kamarát**“ dňa 13.5.2011

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 96 prednášok (1237 účastníkov) zameraných na problematiku alkoholu – 29 prednášok (438 účastníkov), 18 prednášok na prevenciu drog (234 účastníkov) a 29 prednášok zameraných na problematiku fajčenia (565 účastníkov), 1 prednáška bola zameraná na alkohol a drogy (31 účastníkov). V rámci skupinových a individuálnych poradenských aktivít pracovníčky oddelenia realizovali 299 meraní prístrojom Smokerlyzer a 413 prístrojom Spirometer.

Integračné prístupy k životnému štýlu a sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu v oblasti výživy a telesnej aktivity

Uvedomujúc si úlohu zdravej výživy pri podpore zdravia venujeme tejto oblasti náležitú pozornosť. V roku 2011 sme v oblasti zdravej výživy vykonali 30 prednášok a 26 besied pre 528 účastníkov. Prevažná väčšina aktivít bola adresovaná deťom a mládeži so zameraním na poskytnutie vedecky overených poznatkov v oblasti zdravej výživy, súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 66 prednášok a 42 besied pre 537 účastníkov, pohybovej aktivite 77 aktivít, z toho 1 prednáška pre 12 účastníkov, 2 besedy, 31 konzultácií, 6 pohybových inštrukcií a i.

V rámci Dňa zdravej výživy konaného na Gymnázium v Banskej Štiavnici pracovníčky zrealizovali vyšetrenie študentov formou výjazdovej aktivity zPZ. Vyšetrených podľa metodiky PZ bolo 29 študentov (7 chlapcov a 22 dievčat).

V priebehu roku 2011 pracovníčky OPZ v rámci skupinových a individuálnych poradenských aktivít vykonali 368 antropometrických meraní, 343 meraní hmotnosti a 611 meraní celkového tuku prístrojom OMRON.

Plnili sme projekt „Ovocie a zelenina do škôl“ podľa metodiky gestora vo vybraných mestských a vidieckych predškolských a školských zariadeniach. V týchto vybraných zariadeniach sa priebežne vykonávali zdravotno-výchovné aktivity podporené vlastným zdravotno-výchovným materiálom. Podľa stanovenej metodiky projektu **od septembra do októbra 2010** – pracovníci OPZ zabezpečili distribúciu, vyplnenie a zber 175 vstupných dotazníkov, ktoré boli v stanovenom termíne po vložení dát do tabuľky zaslané gestorovi (16.11.2010).

Od septembra do októbra 2011 – zabezpečili distribúciu, vyplnenie a zber a odoslanie gestorovi 180 výstupných dotazníkov (11.11.2011).

V priebehu roka sa zapojeným predškolským a školským zariadeniam realizovali zdravotno-výchovné prednášky a besedy so zameraním na správnu výživu a stravovanie a zároveň boli distribuované edukačné materiály vytvorené pracovníkmi oddelenia podpory zdravia, v 1 prípade iným autorom (bod 5):

1) OVOCIE A ZELENINA NA ŠKOLÁCH (Program podpory spotreby ovocia a zeleniny u detí predškolského aj školského veku)

2) VÝZNAM OVOCIA A ZELENINY VO VÝŽIVE

3) VITAMÍNY A MINERÁLY V RÔZNYCH DRUHOCH POTRAVÍN

4) KRÍŽOVKA - NÁJDI V TAJNICKE OVOCIE! (pre ZŠ) a pre MŠ rôzne druhy OMAĽOVÁNIEK s tematikou ovocia a zeleniny.

5) LIEČIVÉ ÚČINKY ZELENINY A OVOCIA (pre Slovenskú jednotnú charitu spracoval Dr. Vojtěch Vojtíšek, Masarykova univerzita, Brno).

V oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia

		ZH	ZC	BS
Rodičovstvo a partnerstvo - sexuálna výchova	prednáška	18	17	1
	beseda	17	17	0
	konzultácie	1	0	0
	spolu	36	34	1

Činnosti súvisiace s HIV/AIDS

		ZH	ZC	BS
Rodičovstvo a partnerstvo - pohlavné choroby, HIV/AIDS	prednáška	8	2	3
	beseda	5	6	3
	konzultácie	1	5	0
	spolu	14	13	6

Prednášok a besied s problematikou rodičovstva a partnerstva - sexuálnej výchovy, HIV/AIDS sa zúčastnilo 650 poslucháčov.

V oblasti duševného zdravia

Na úrade nemáme vytvorené podmienky na poskytovanie poradenstva, vykonáva sa len vo všeobecnej rovine pre klientov základnej Poradne zdravia.

Prevenia chorôb a prevencia zranení

Prevenii chorôb súvisiacich so spôsobom života a prevencii zranení venujeme pozornosť pri besedách a prednáškach, pri príprave zdravotno-výchovného materiálu (bezpečnosť na cestách, pri hrách, pri práci) pre deti, mládež i dospelých.

Aktívne sa podieľame na preverovaní vedomostí a zručností v prevencii úrazov a v poskytovaní prvej pomoci a pri kontrolách vodičov dopravných prostriedkov v spolupráci s dopravnou políciou a ÚS- SČK v Žiari nad Hronom.

Každoročne spolupracujeme s ÚS-SČK:

- 1) HMZ I a DPP Žiar nad Hronom
- 2) HMZ I a II DPP Žarnovica

Základná škola vo Vyhniach – prvá pomoc (besedy + maskovanie a ošetrenie poranení) a v Základnej škole Sklené Teplice v rámci prípravy na akciu „Policajt môj kamarát“ prebehla inštruktáž o poskytovaní prvej pomoci a rovnako aj na IV.ZŠ v Žiari nad Hronom.

S ÚS-SČK v Žiari nad Hronom sme spolupracovali pri príležitosti „Valentínskej kvapky krvi“ – v I. polroku 2011 sa v spolupráci s ÚS-SČK zrealizovala výjazdová aktivita zPZ na Strednú odbornú školu obchodu a služieb v Žiari nad Hronom, kde bolo vyšetrených 18 zamestnancov školy (2 muži a 16 žien)

Prvá pomoc je súčasťou tematických okruhov samostatných prednášok na školách, ako aj Minikvízu. Túto tému si vypočulo 663 účastníkov.

Spolupracujeme s OZ SPOSA Žiar nad Hronom – spoločnosťou na pomoc deťom s autizmom.

V prevencii kardiovaskulárnych chorôb ďalej spolupracujeme so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou – pobočka Žiar nad Hronom:

Deň zdravia 6.4.2011 sa konal na námestí Matice Slovenskej v Žiari nad Hronom, kde bolo vykonaných 27 vyšetrení pracovníkmi oddelenia.

Dva výjazdy PZ - vyšetrenie zamestnancov Obvodného úradu v ZH, 44 klientov -12 mužov, 32 žien. 19.9.2011 výjazd PZ pre zamestnancov VŠZP a Sociálnej poisťovne v Žiari nad Hronom - 19 klientov. Jeden výjazd 23.9.2011 MsÚ Žiar nad Hronom - 26 klientov.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia sa zúčastnili dňa **23.06.2011** v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v Žiari nad Hronom na podujatí organizovanom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Banskej Štiavnici na Tajchu, Nová Baňa .V rámci tohto podujatia dve pracovníčky oddelenia podpory zdravia zabezpečili merania tlaku krvi (56 meraní) a prístrojom Omron - telesný tuk (59 meraní), spirometria (55 meraní), meranie Smokerlyzerom (3 merania).

Zároveň v rámci týchto aktivít boli záujemcom poskytnuté aj podrobnejšie informácie individuálneho odborného poradenstva v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení, správnej životosprávy a pohybovej aktivity.

S Mestom Žiar nad Hronom sme spolupracovali pri plnení projektu „Komunitná a terénna sociálna práca v meste“ kde pri prezentácii témy „Antikoncepčia“ sa zúčastnilo 8 záujemcov. V rámci tohto projektu v spolupráci aj so Špeciálnou ZŠ v Žiari nad Hronom pracovníčky OPZ zabezpečili besedu na tému „Infekčné choroby“, ktorej sa zúčastnilo 35 záujemcov.

S oddelením preventívneho pracovného lekárstva – výjazdová aktivita zPZ v rámci Dňa zdravia a bezpečnosti pri práci v podniku Slovalco ZH – vyšetrených 21 zamestnancov (12 mužov a 9 žien), Okresný súd 31 klientov, Knauf Nová Baňa 60 zamestnancov (33 žien a 27 mužov)

S oddelením hygieny výživy: spolupracujeme v plnení projektu „Sledovanie výživového stavu vybranej skupiny dospelaj populácie v SR“ kde sme vyšetřili v rámci tohto projektu 80 respondentov.

Výjazdové aktivity Poradne zdravia:

Združená stredná škola obchodu a služieb -1x - 18 zamestnancov

Súkromná stredná odborná škola technická Žiar nad Hronom 2x – 49 klientov

Obec Horná Ves – 22 klientov

Obvodný úrad v ZH 2x – 44 klientov

Okresný súd v ZH – 2x - 31 klientov

Slovalco Žiar nad Hronom – 21 zamestnancov

Stredná odborná škola pre nepočujúcich v Kremnici – 16 klientov

Gymnázium Banská Štiavnica - 29 študentov

VšZP a Sociálna poisťovňa – 19 klientov

Knauf Nová Baňa 2x – 60 zamestnancov

Mestský úrad – 26 klientov

Obvodný úrad v Žiari nad Hronom, Okresný súd v Žiari nad Hronom a Knauf Nová Baňa zakúpili aj nadštandardné diagnostické prúžky pre svojich zamestnancov. 121 zamestnancom bola vyšetrená prístrojom Reflotron kyselina močová, 121 zamestnancom creatinin, 121 pečenný enzým.(GPT)

Spolu: 335 klientov (biochemické merania, meranie TK, OMRON, antropometria, Smokerlyzer a i.)

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Etapy riešenia

Plnenie úlohy bez časového obmedzenia, kampaň bude realizovaná 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov, spracované a vyhodnotené výsledky pomôžu skvalitniť a modifikovať prístup a metódy v nasledujúcej kampani. V ďalších ročníkoch budeme môcť hodnotiť aj efektivitu u účastníkov opakovane zapojených do kampane.

Konkrétny výstup

Rozsiahla zdravotno-výchovná kampaň vo všetkých médiách, motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, dáta o úrovni pohybovej aktivity vo voľnom čase pred kampaňou a počas nej, získané spracovaním účastníckych listov.

Zhodnotenie efektivity - odraz vykonávanej pohybovej aktivity počas kampane na subjektívny pocit zdravia a telesnú hmotnosť účastníkov.

Etapy riešenia kampane 2010 - 2011

Oslovenie mediálnych partnerov so žiadosťou o poskytnutie priestoru pre propagáciu významu pohybovej aktivity pre zdravie

Termín: november 2010 – január 2011

Zodpovedný: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ v SR a ÚVZ SR

Vyhodnotenie v roku 2011

Pracovníčky oddelenia v prípravnej fáze oslovili všetky regionálne médiá (9 regionálnych novín, ATV) o poskytnutie priestoru pre propagáciu významu pohybovej aktivity pre zdravie a zverejnenie účastníckych listov a organizačných informácií ku kampani. Oslovili športové kluby, obecné a obvodné úrady, podniky, súkromné firmy.

Mesto Žiar nad Hronom uvoľnilo priestor na informačnej tabuli v centre mesta, priestory na propagáciu poskytli regionálne lekárne, športové kluby, obecné úrady a i. Účastnícke listy boli k dispozícii vo všetkých pre verejnosť dostupných priestoroch RÚVZ ZH a na webovej stránke úradu. Distribuovaných bolo 50 plagátov vo všetkých troch okresoch regiónu RÚVZ ZH a 190 účastníckych listov.

Oslovenie podporovateľov kampane a regionálnych partnerov pre uskutočnenie sprievodných podujatí a regionálnej propagácie pohybu pre zdravie a súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ a regionálnych sponzorov

Plnenie úlohy:

Pracovníčky oddelenia oslovili okrem hore uvedených médií, športových klubov, štátnych a neštátnych inštitúcií aj organizácie a firmy so žiadosťou o sponzorstvo pre realizáciu regionálneho kola žrebovania účastníkov súťaže. Na realizáciu regionálneho kola prispeli : Mesto Žiar nad Hronom, VŠZP, Lekáreň Nukleus Žiar nad Hronom, Ultragym Žiar nad Hronom, Kaderníctvo Glamour (Zuzana Žňavová), Kozmetické a vizážistické štúdio Žiar nad Hronom (Barbora Mižúrová) a podnik Svetro spol. s.r.o Banská Štiavnica. V regionálnom kole z počtu vyplnených účastníckych listov spĺňajúcich podmienky súťaže bolo vyžrebovaných 18 výhercov (8 mužov a 10 žien)

Vyhodnotenie

V priebehu súťaže sa viedla evidencia zúčastnených, poskytovalo sa poradenstvo v optimalizácii pohybovej aktivity záujemcom. Na Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Žiari nad Hronom bolo vrátených 53 vyplnených účastníckych listov, ktoré spĺňali podmienky súťaže, čo je 27,75%. Z tohto počtu bolo vyžrebovaných v regionálnom kole 18

výhercov, ktorým boli odovzdané ceny od sponzorov uvedených vyššie. Vyplnené účastnícke listy boli doručené gestorovi súťaže – RÚVZ Banská Bystrica. Z týchto účastníckych listov nebol z nášho regiónu vylosovaný ani jeden účastník v celoslovenskom žrebovaní.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľ

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Sekundárnym efektom programu by malo byť, vo vzájomnej interakcii s preventívnymi programami, špecificky orientovanými na vybrané chronické ochorenia, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Gestor

UVZ SR

Riešiteľské pracoviská

UVZ SR, RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Národný program je celospoločenskou iniciatívou, preto i jeho aktivity budú mať prierezový charakter, ako horizontálny, tak vertikálny. Úspešné dosiahnutie cieľov programu si vyžaduje celospoločenskú aktivitu, teda spoluprácu a zodpovednosť všetkých zainteresovaných sektorov, rezortov a zložiek spoločnosti, vrátane súkromného sektora, tretieho sektora, či samospráv. Na vytvorenie spoločenského prospešného systému, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminácii epidemického výskytu nadhmotnosti a obezity je potrebné zabezpečiť funkčný systém spolupráce praktických lekárov s poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia v sieti regionálnych úradov VZ.

Etapy riešenia

1. Oslovenie praktických lekárov pre dospelých, praktických lekárov pre deti a dorast na rozvoj spolupráce s Poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Žiari nad Hronom v oblasti plnenia Národného programu prevencie obezity
2. Vytvorenie partnerstiev a zlepšenie komunikácie a spolupráce medzi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a orgánmi verejného zdravotníctva (najmä využitie systémových a legislatívnych nástrojov)
3. Oslovenie mediálnych partnerov so žiadosťou o poskytnutie priestoru pre propagáciu Poradni zdravia pri RÚVZ (ich pracovnou činnosťou a dôležitosťou prevencie ochorení súvisiacich aj s obezitou)

Realizačné výstupy

Efektívny výkon primárnej prevencie praktickými lekármi vrátane odporúčania ich pacientov do poradenských centier ochrany a podpory zdravia v RÚVZ.

Termín: 2009 a ďalšie roky

ROK 2011

Podľa bodu 1f) Pokračovanie v realizácii úloh Národného programu prevencie obezity PVV na rr. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva sa plnili úlohy v oblasti zefektívňovania spolupráce medzi poradenským centrom podpory zdravia a praktickými lekármi pre dospelých a praktickými lekármi pre deti a dorast. Nadviazaná je spolupráca s 9 regionálnymi novinami regiónu a ATV.

K prioritným cieľom preventívnych intervencií základnej poradne zdravia patrí aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu vyšetrení v PZ (421), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 425 boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 187 prípadoch čo je 44%. A to u 117 vyšetrení u žien (39,52%) a u 70 vyšetrení mužov (54,26%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 2 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nadstavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporučení klienti od praktických lekárov.

Oblasť výživy a telesnej aktivity pri podpore zdravia oddelenie podpory zdravia venuje náležitú pozornosť. V roku 2011 sme v oblasti zdravej výživy vykonali 158 aktivít - 30 prednášok, 26 besied pre deti a dospelých, 35 konzultácií. Aktivity boli adresované deťom a mládeži so zameraním na poskytnutie vedecky overených poznatkov v oblasti zdravej výživy, súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity - 77 z toho 1 prednáška, 2 besedy, 6 pohybových inštruktáží a 31 konzultácií. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 203 aktivít (66 prednášok a 42 besied a i).

Súčasťou poradenského centra podpory zdravia pri RÚVZ ZH je POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2011 navštívilo 63 cvičeníek a 31 cvičeníek navštívilo poradňu nepravidelne alebo krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v roku 2011 navštívilo 18 klientov. Spolu bolo evidovaných 219 návštev.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 421 klientov (127 mužov a 294 žien), z tohto počtu 206 vyšetrených opakovane (49 mužov a 157 žien) čo bolo spolu 429 vyšetrení (129 mužov a 300 žien). V základnej poradni zdravia sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory. V tomto prípade z 425 meraní a vyhodnotení BMI bolo odborné poradenstvo zamerané predovšetkým na zmenu stravovacích návykov a zvýšenie pohybovej aktivity poskytnuté 187 klientom z dôvodu vyšších hodnôt BMI.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Skríning zdravotného stavu metódou CINDI programu – prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.
4. Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Intervencia v rámci programu CINDI:

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu). Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratívne, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

Termín: 2009, a ďalšie roky

Rok 2011

Poradenské centrum podpory zdravia
Základná poradňa zdravia

V základnej Poradni zdravia bolo v roku 2011 vykonaných 429 vyšetrení z toho 129 mužov a 300 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 215 prípadoch (78 mužov, 137 žien), počet kontrolných vyšetrení 214 (51 mužov, 163 žien) z počtu 206 opakovane vyšetrených klientov (49 mužov a 157 žien).

Z hore uvedeného počtu bolo 335 klientov vyšetrených pri 14 výjazdových aktivitách PZ. V rámci výjazdových aktivít boli vyšetrení za dodržania podmienok a práce v PZ učitelia, zamestnanci škôl a študenti škôl SSOŠ technická v ZH študentov počas 2 výjazdov (32 mužov, 17 žien), Gymnázium v Banskej Štiavnici 29 študentov (7 mužov, 22 žien) a Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu v Žiari nad Hronom 18 zamestnancov (2 muži, 16 žien) a SOŠpN Kremnica 16 zamestnancov školy a študentov (3 muži, 13 žien)v), spolu 112 klientov.

Ďalej boli vyšetrení zamestnanci podnikov: Slovalco v ZH 21 klientov (1 výjazd, 12 mužov, 9 žien), Klub seniorov Horná Ves (4 muži, 17 žien), Obvodný úrad ZH 44 klientov (2 výjazdy, 12 mužov, 32 žien), Okresný súd v ZH 31 (2 výjazdy, 4 muži, 27 žien), VŠZP a Sociálna poisťovňa 19 klientov, MsÚ Žiar nad Hronom – 26 klientov, Knauf Nová Baňa 60 klientov (27 mužov, 33 žien), spolu 223 klientov.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev, riziko KVCH bolo vyhodnotené u 413 vyšetrení. (211 u prvýkrát vyšetrených - 76 M, 135 Ž a u 202 kontrolných vyšetrení - 48 M, 154 Ž).

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 425 celkový cholesterol, 425 cukor, 426 triglyceridy, 424 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 5 700 biochemických vyšetrení), 358 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 423 antropometrických meraní, 422 meraní TK. V organizáciách, v ktorých si dokúpili nadštandardné diagnostické prúžky bolo biochemické vyšetrenie doplnené o 121 vyšetrení GPT, 121 vyšetrení Creatininu, 121 vyšetrení UA.

V základnej poradni zdravia a v rámci výjazdových aktivít bola odporučená návšteva LPS v 49 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2011 navštívilo 63 cvičeníek a 31 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka nepravidelne alebo krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v roku 2011 navštívilo 18 klientov. Spolu bolo evidovaných 219 návštev.

POFA – o individuálne ani skupinové poradenstvo nebol záujem

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 30 klientov, počet meraní krvného tlaku 45.

Poradňu zdravej výživy a znižovanie nadváhy v roku 2011 nevyužil žiadny klient.

Realizácia kampane „Vyzvi srdce k pohybu“

Od 14. marca do 22.mája 2011 kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ – v prípravnej fáze a v priebehu súťaže sa záujemcom poskytovalo poradenstvo v optimalizácii pohybovej aktivity. Do regiónov bolo distribuovaných 190 účastníckych listov, 50 plagátov. O kampani informovala aj mestská televízia ATV. Informácie boli uverejnené aj na webovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva. Informácie boli poskytnuté aj všetkým médiám regiónu a boli odvysielané aj mestským rozhlasom. Na oddelenie podpory zdravia bolo vrátených 53 vyplnených účastníckych listov, ktoré spĺňali podmienky súťaže, čo je 27,75%. Z tohto počtu bolo vyžrebovaných v regionálnom kole 18 výhercov, ktorým boli odovzdané

ceny od sponzorov z okresov Žiar nad Hronom a Banská Štiavnica. Vyplnené účastnícke listy boli doručené gestorovi súťaže – RÚVZ Banská Bystrica.
Spoluúčasť na projekte „Obezita“ (9.6. Národný program prevencie obezity):

Pracovníci poradenských centier budú vykonávať intervenčné aktivity určené cieľovej populácii, na rôznych úrovniach (všeobecná populácia, osoby v riziku, osoby s nadhmotnosťou a a obezitou).

Časové obdobie: priebežne

Jedným z hlavných cieľov preventívnych intervencií základnej poradne zdravia je aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu vyšetrení, v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 117 prípadoch čo je 39%. A to u 75 vyšetrení u žien (25%) a u 70 vyšetrení mužov (54,26%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 6 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nadstavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporučení klienti od praktických lekárov.

Aktivity OPZ pre verejnosť:

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia pracovníčka základnej poradne zdravia a pracovníčky podpory zdravia okrem prednášok, besied, distribúcie zdravotno-výchovného materiálu, zrealizovali 2 výjazdy základnej poradne zdravia do SSOŠ technickej v Žiari nad Hronom. Odborné poradenstvo spojené s vyšetrením biochemických, antropometrických ukazovateľov a meranie krvného tlaku, celkového telesného tuku bolo poskytnuté 80 študentom a dospelým.

V rámci Dňa zdravia sa v máji konali Deň žiarskych škôl a Žiarsky deň detí pod záštitou Mestského úradu Žiar nad Hronom (ďalej MsÚ). Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom – pracovníčka poradne zdravia a pracovníčky oddelenia podpory zdravia v rámci spolupráce s MsÚ Žiar nad Hronom zabezpečili individuálne odborné poradenstvo v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení a správnej životosprávy pre obyvateľov mesta všetkých vekových kategórií.

27. mája 2011 – Deň žiarskych škôl a 28.mája 2011 – Žiarsky deň detí boli na námestí pracovníčky OPZ, ktoré sa venovali žiakom žiarskych škôl a formou hry sa im snažili ukázať, čo je pre nich v oblasti životného štýlu prínosom a čo im naopak môže uškodiť. Učiteľom a dospelým záujemcom boli urobené merania prístrojmi:

- a) OMRON (meranie celkového telesného tuku) ,
- b) tlakomer – meranie krvného tlaku,
- c) kalkulačka výpočtu BMI (index telesnej hmotnosti=Body Mass index, pomáha na základe jednoduchého pomeru medzi hmotnosťou a výškou určiť, aká by mala byť hmotnosť, používa sa na stanovenie podváhy, nadváhy a obezity u dospelých).

27. mája pracovníčky oddelenia vykonali 88 meraní (35 meraní TK, 53 meraní celkového telesného tuku), pre veterné počasie sa nemohli použiť prístroje Lunglife a Smokerlyzer. Okrem toho, bola ponúknutá možnosť praktického vyskúšania ošetrenia malých poranení. Poranenia boli „realisticky“ namaskované. Mládežník SČK záujemcom poskytol informácie aj o poskytovaní prvej pomoci.

Pri individuálnom odbornom poradenstve, okrem vyšetrení hore uvedenými prístrojmi, boli záujemcovia informovaní o činnosti poradní zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom. Klientom bolo umožnené objednať sa na vyšetrenie v základnej PZ, čo aj niektorí využili.

28. mája bolo vykonaných 33 meraní (14 meraní TK, 19 meraní celkového telesného tuku) .

Počas oboch dní bolo distribuovaných 1067 zdravotno-výchovných – materiálov s rôznou tematikou.

29.9.2011 MOST – Svetový deň srdca. V kontexte celoslovenskej kampane bolo na vybranom mieste pred HM Tesco Žiar nad Hronom vytvorené meracie miesto. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia vykonali počas 7 hodín, meranie cholesterolu prístrojom Accutrend, meranie TK, obvodu pása, tuku prístrojom Omron a BMI. Zároveň bol vyplnený „Formulár meraní“ dodaný Nadáciou srdca.

Záujemcom bol poskytnutý propagačný materiál doručený Nadáciou srdca. O meranie cholesterolu malo záujem viac klientov ako bolo objednaných a dodaných diagnostických prúžkov. Merania cholesterolu boli vykonané 76 záujemcom. Okrem uvedeného mnoho záujemcov nemalo čas čakať na meranie cholesterolu, ale využili o ostatné ponúknuté merania (31 klientov). Ďalej bolo vykonaných 75 meraní celkového telesného tuku, 104 meraní TK, 76 meraní BMI, 107 meraní hmotnosti, 107 meraní výšky a 76 meraní objemu pása (viď. tabuľku č. 1 a 2). Počas merania cholesterolu a pri jeho vyhodnotení bolo poskytované odborné poradenstvo, pri ktorom okrem odporúčaní pre vyššie hladiny cholesterolu bolo odporúčaných do LPS viacero klientov z dôvodu zdravotných problémov ako napr. náhodne zistená vysoká glykémia pri meraní mimo zdravotníckeho zariadenia, problémy s cievnym systémom a i.

Tab. č.1 29.9.2011- MOST - HM TESCO Žiar nad Hronom

		vek	TK	Tukomer	chol	BMI	Hmotnosť	Výška	Objem pása	spolu	
mládež	chlapci	15-19	2	2	2	2	2	2	2	303	
	dievčatá										
produktívny vek	muži	20-65	11	11	11	11	11	11	11		
	ženy		41	41	41	41	41	41	41		
poproduktívny vek	muži	65+	7	6	7	7	7	7	7		
	ženy		15	15	15	15	15	15	15		
spolu			76	75	76	76	76	76	76		

Tab. č. 2 29.9.2011- MOST – HM TESCO ZH -bez cholesterolu

		vek	TK	Tukomer	chol	BMI	Hmotnosť	Výška	Objem pása	spolu	
mládež	chlapci	15-19		1			1	1		59	
	dievčatá										
produktívny vek	muži	20-65	5	6			6	6			
	ženy		13	14			14	14			
poproduktívny vek	muži	65+	4	4			4	4			
	ženy		6	6			6	6			
spolu			28	31	0	0	31	31	0		

Pracovníčky oddelenia sa zapojili do **pilotnej štúdie „Sledovanie chronickej obštrukčnej choroby pľúc a jej rizikových faktorov vo vybraných Poradniach zdravia Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR“**. 190 záujemcom sa rozdali dotazníky, ktoré vyplnili. Následne sa im vykonalo meranie vitálnej kapacity pľúc a porovnanie dosiahnutých výsledkov s očakávanými hodnotami v danom veku klienta

prístrojom Lunglife. Namerané hodnoty sa zapisovali do anonymného dotazníka. Vyplnené dotazníky boli zaslané na SZU Bratislava.

V kontexte „*Medzinárodného dňa bez fajčenia*“, ktorý každoročne vyhlasuje Medzinárodná asociácia líg proti rakovine, pracovníci Oddelenia podpory zdravia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Žiari nad Hronom počas 46.kalendárneho týždňa t.j. od 14.11.2011 do 21.11.2011, ako aj v stanovený deň 16.11.2011, zrealizovali aktivity na základných a stredných školách v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom a vo volejbalovom klube MŠK Žiar nad Hronom. Termíny aktivít venovaných medzinárodnému dňu bez fajčenia boli takto rozdelené vzhľadom k vysokému záujmu zo strany škôl, ako aj kvôli personálnemu zabezpečeniu aktivít zo strany RÚVZ Žiar nad Hronom na viac dní.

V 47. kal. týždni boli zabezpečené ešte ďalšie aktivity, ktoré nebolo možné zrealizovať v uvedených termínoch a to v obci Hrabiny a Župkov.

1. Poradenstvo na odvykanie od fajčenia pracovníčky oddelenia realizovali dňa 16.11.2011 formou prednášok spojených s vyšetreniami na Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Žiari nad Hronom. V ten istý deň bolo vo volejbalovom klube MŠK Žiar nad Hronom, realizovaných 19 vyšetrení prístrojmi Smokerlyzer a Spirometer a odborné poradenstvo.

2. Okrem toho bolo v ďalších dňoch realizovaných ešte 13 prednášok a to v dňoch: 14.11.2011- Domov mládeže Banská Štiavnica; 15.11.2011- SOŠ obchodu a služieb Žiar nad Hronom; 15.11.2011-ZŠ J. Zemana Nová Baňa, ŠKD ZŠ Brehy; 21.11.2011 SOŠ internátna pre žiakov so sluchovým postihnutím Kremnica, 21.11.2011 SSOŠ technická Žiar nad Hronom.

3. Meranie oxidu uhľového vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer bolo vykonané 121 záujemcom, z toho dňa 16.11.2011 – 31 záujemcom.

4. Spirometrické vyšetrenie bolo vykonané 125 záujemcom, z toho dňa 16.11.2011 – 31 záujemcom.

5. Stanovenie stupňa závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka bolo vykonané u 83 záujemcov, z toho dňa 16.11.2011 – vyplnilo dotazník 18 účastníkov.

Prednášky a besedy:

V roku 2011 bolo realizovaných 241 prednášok a 154 besied pre deti a mládež - 3928 účastníkov a 21 prednášok pre 178 dospelých poslucháčov. Z toho 29 venovaných problematike fajčenia (565 účastníkov), 67 prednášok a 65 besied venovaných problematike drogových závislostí a alkoholu (672 účastníkov). V oblasti výživy a telesnej aktivity vykonali 31 prednášok a 28 besied pre 540 účastníkov. Aktivity boli adresované deťom a mládeži, dospelým so zameraním na poskytnutie vedecky overených poznatkov v oblasti zdravej výživy, súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 66 prednášok a 42 besied pre 537 účastníkov. Ostatné prednášky s tematickými okruhmi ako napríklad inkontinencia, ateroskleróza, vysoký krvný tlak a nadváha, dospievanie, prvá pomoc, infekčné choroby, hygiena, zdraviu škodlivé látky, onkologické ochorenia si vypočulo 1941 účastníkov.

Prednášok a besied s problematikou rodičovstva a partnerstva - sexuálnej výchovy, rodičovstva a partnerstva - pohlavných chorôb, HIV/AIDS sa zúčastnilo 650 poslucháčov pri počte 49 prednášok 48 besied.

Prevenia sa nás týka – minikvíz. Deti a mládež sú prioritnými skupinami, ktorým sú určené aktivity oddelenia podpory zdravia. Našou dominujúcou snahou je poskytnúť im informácie, na základe ktorých by zdravie a zdravý spôsob života mali mať prioritné postavenie v ich hodnotovom rebríčku.

Pri zdravotno-výchovnom pôsobení na mládež poskytujeme informácie o rizikových faktoroch a ich väzbe na zdravie, najmä o návykových látkach a nesprávnom stravovaní.

Aktívne sme pokračovali v spolupráci s Centrom voľného času v Žiari nad Hronom a Mestom Žiar nad Hronom pri organizácii, príprave a realizácii ďalšieho kola „Minikvízu“ – Prevencia sa nás týka, pre žiakov 5. ročníkov ZŠ v Žiari nad Hronom, ktorého cieľom je súťažnou formou overiť znalosti žiakov získaného z cyklu prednášok.

V školskom roku 2010/2011 prebiehala edukačná príprava na súťaž v mesiacoch február – marec 2011 formou 23 prednášok s tematikou – alkohol, prvá pomoc a stomatohygiena v priestoroch CVC ŽH (425 účastníkov).

Cieľom tohto súťažno – vzdelávacieho programu je hravou formou zoznámiť žiakov piateho ročníka všetkých žiarskych škôl s rôznymi oblasťami prevencie a v záverečnom teste si overiť ich získané vedomosti kvízovou formou. Každá žiarska škola vyslala do záverečného kola minikvízu – 7.4.2011, dve trojčlenné družstvá.

Deti víťazných družstiev boli odmenené drobnými cenami, na kúpu ktorých prispel MsÚ Žiar nad Hronom.

V II. polroku 2011 – pre školský rok 2011/ 2012 edukačná činnosť „ Minikvízu“ prebiehala novou formou. Triedny učiteľ si vybral troch žiakov z každej triedy 5.ročníka ZŠ, čo majú záujem o vzdelávanie (33 účastníkov). Žiaci sa v priestoroch CVC ŽH, zúčastnili interaktívneho bloku prednášok venovaných témam – zdravá výživa a škodlivosť fajčenia. Po absolvovaní prvého bloku žiaci vypracovali záverečné postery k odprednášaným témam.

Postery si žiaci odniesli do svojej školy, kde ich odprezentujú v rámci triednickej hodiny alebo etickej výchovy svojim spolužiakom.

Uzavretie minikvízu pre školský rok 2011/2012 bude 22.2.2012.

Prostredníctvom webovej stránky boli zverejňované aktuálne informácie k vyhláseným svetovým dňom (Svetový deň zdravia, Vyzvi srdce k pohybu , Európsky imunizačný týždeň, EHES a i.).

Deň zdravia - prostredníctvom webovej stránky boli zverejnené informácie, články s predmetnou tematikou. Ďalej boli na webovej stránke uverejnené aktuality k svetovým dňom, články, zoznam videofilmov so zdravotno-výchovnou tematikou, základné témy prednášok oddelenia podpory zdravia, spolupráca so SČK v Žiari nad Hronom, prílohou sú aj fotografické snímky z priebehu akcií (napr. Minikvíz, spolupráca s SČK, s Mestom Žiar nad Hronom, s CVC - Žiarsky deň detí, „II. ročník Žiarskeho mestského polmaratónu“, aktivity k Svetovému dňu zdravia, odovzdávanie cien víťazom regionálneho kola kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ a i.).

Do 9 regionálnych novín sú distribuované články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu a webovej stránky.

Bolo pripravených 33 vlastných edícií s aktuálnymi tematickými okruhmi, zapožičaných bolo 95 videofilmov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR IV. /NEHAP IV./

Odpočet úlohy 1.1:

Oddelenie v roku 2011 odobralo na minimálnu analýzu v rámci monitoringu 167 vzoriek pitnej vody. Ďalej pre fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie 82 vzoriek pitnej vody na základe objednávky pri naplnení NV SR č.354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu a jeho novely č.496/2011Z.z.

V obciach bez verejného vodovodu - Peklina a Veľká Čierna boli v rámci ŠZD odobraté vzorky na laboratórnu analýzu s vyhovujúcou kvalitou.

Akreditácia odberu vzoriek vôd určených na ľudskú spotrebu sa v roku 2011 nevykonala, bola odložená.

Pre fyzické a právnické osoby na základe ich objednávok sme odobrali 5 vzoriek bazénových vôd vonkajších kúpalísk pred začatím LTS 2011 a dve vzorky bazénovej vody pri ATC.

Na základe celoročných objednávok sme odobrali 66 vzoriek z vnútorných bazénov. V rámci ŠZD sme odobrali 5 vzoriek bazénovej vody.

V rámci ŠZD bola vyšetrená 03.08.2011 vzorka vody z Vodného diela Žilina s vyhovujúcou kvalitou vody na kúpanie.

V súvislosti so Staromestskými slávnosťami sme premerali v dňoch 02.06. a 03.06.2011 hladiny hluku počas hudobnej produkcie vo večerných a nočných hodinách. Dňa 02.06.2011 bola posudzovaná hladina A zvuku vo večernej dobe $L_{R, Amax, 4hod.} = 84,4 \text{ dB}$, v nočnej dobe bola posudzovaná hladina A zvuku $L_{R, Amax, 8hod.} = 72,0 \text{ dB}$. Dňa 03.06.2011 bola posudzovaná hladina A zvuku vo večernej dobe $L_{R, Amax, 4hod.} = 84,5 \text{ dB}$, v nočnej dobe bola posudzovaná hladina A zvuku $L_{R, Amax, 8hod.} = 78,3 \text{ dB}$. **Všetky posudzované hodnoty sú v rozpore s platnou legislatívou.** V zmysle Vyhlášky MZ SR č. 237/2009, ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí je stanovená prípustná hodnota pre hluk z iných zdrojov $L_{Aeq,p} = 50 \text{ dB}$ vo večernej dobe a $L_{Aeq,p} = 45 \text{ dB}$ v nočnej dobe. Na základe výsledkov merania bolo zvolané prejednanie hlukovej situácie so zástupcami Mesta Žiliny dňa 27.06.2011, čím sa začalo správne konanie vo veci porušenia pokynu, ktorý bol vydaný rozhodnutím č. A/2010/02470-1-HŽPZ zo dňa 30.06.2011 pre Mesto Žilina. Hladiny hluku boli omnoho vyššie ako predchádzajúce 2 roky. Bola uplatnená sankcia vo výške 165,-€

Ďalej sme dňa 29.06. merali hlučnosť veľkoplošnej obrazovky, ktorá je umiestnená na Hlinkovom námestí a tiež je zdrojom hluku pre niektorých obyvateľov. Výsledky merania hluku v dennej dobe sú v súlade s platnou legislatívou.

V problematike environmentálneho hluku sme zmapovali hladiny hluku na Sídlišku Hájik v Žiline a jedno meranie sme zamerali na zlúčenú železničnú a cestnú dopravu v tesnej blízkosti bytového domu. V dňoch 13.07. a 14.07.2011 sme merali hluk pred oknom obytného domu na Baničovej ulici č.19 v Žiline-Hájiku. Posudzovaná hladina A zvuku v dennej dobe bola $L_{R,Aeq,12 \text{ hod.}} = 46,5 \text{ dB}$, vo večernej dobe bola $L_{R,Aeq,4 \text{ hod.}} = 56,5 \text{ dB}$ a v nočnej dobe bola $L_{R,Aeq,8 \text{ hod.}} = 38,3 \text{ dB}$. V zmysle Vyhlášky MZ SR č. 237/2009, ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí je stanovená prípustná hodnota pre hluk z iných zdrojov $L_{Aeq,p} = 50 \text{ dB}$ v

dennej a večernej dobe a $L_{Aeq,p} = 45$ dB v nočnej dobe. *Nakoľko ide o účelové meranie sídliskového hluku bez špecifických zdrojov hluku -detský krik z ihriska, bicykle, trojkolky, kočíky, pohyb osôb, možno konštatovať, že ide o kludné bývanie.*

Dňa 29.09.2011 sme zrealizovali meranie hluku pred fasádou obytného domu na ulici Martina Rázusa č.20 v Žiline. Zdrojom dopravného hluku je železničná a cestná doprava na Mostnej ulici a ulici M.Rázusa. Boli merané 4 časové intervaly : 8,49-9,49 hod., 9,50 -10,50 hod., 16,00-17,00 hod. a 17,00-18,00 hod.. Za tieto 4 hodiny bola prejazdnosť na ulici Mostnej 8893 áut (z toho 8073 os.áut, 759 nákl.áut, 37 autobusov, 5 traktorov, 19 motoriek) a 2 vlaky; na ulici M.Rázusa bola prejazdnosť 300 motorových vozidiel (z toho 248 os.áut, 49 nákl.áut, 3 motorky). *Posudzovaná hladina A zvuku v dennej dobe bola $L_{R,Aeq,12\text{ hod.}}=69,6$ dB.* V zmysle Vyhlášky MZ SR č. 237/2009, ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí je stanovená prípustná hodnota hluku vo vonkajšom prostredí pred oknami obytných budov pre hluk z pozemnej dopravy pre deň v kategórii územia III.

$L_{Aeq,p} = 60$ dB v dennej dobe. Ďalej sa, ale vo Vyhláške uvádza v bode 1,6: „Ak je preukázané, že jestvujúci hluk z pozemnej a koľajovej dopravy prekračujúci prípustné hodnoty podľa tabuľky č.1 pre kategóriu územia II. a III. zapríčinený postupným narastaním dopravy nie je možné obmedziť dostupnými technickými opatreniami alebo organizačnými opatreniami bez podstatného narušenia dopravného výkonu, posudzovaná hodnota pre kategóriu územia III. môže prekročiť prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku z pozemnej dopravy uvedené v tab. 1 najviac **o 10 dB.**“ V dennej dobe *posudzovaná hodnota A zvuku vyhovuje* platnej legislatíve pri použití korekcie +10dB pre hluk z pozemnej dopravy.

1.6 Znečisťovanie vnútorného prostredia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe/SINPHONIE/

Odpočet úlohy 1.6:

Gestor ÚVZ SR nám doteraz nezaslal žiadne pokyny, aby sa mohla začať a postupne plniť úloha do konca septembra 2012.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Odpočet úlohy 1.7:

Na základe pokynov z celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení HŽPZ, ako aj pokynov v odbornom usmernení, sme vyplnili a v stanovených termínoch zaslali tabuľky č.1, č.2, a pripomienkovali sme tabuľku č.3.

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie

Odpočet úlohy 1.8:

Zatiaľ nie sú informácie o tom, že by sa mal zmeniť systém vkladania údajov do IS voda na kúpanie, oddelenie zadáva vždy aktuálne informácie do 2 týždňov od odberu a zákazník si môže nájsť aktuálne informácie o kvalite vody na kúpanie, ako aj na internetovej stránke nášho úradu.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Evidencia rizikových prác sa v priebehu roka 2011 viedla ešte v programe ASTR a následne po nainštalovaní v programe ASTR 2011. V rámci ŠZD sa prehodnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodnotené rozhodnutia na vyhlasovanie RP. Ku koncu roka 2011 boli všetci zamestnávateľia, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce, písomne upovedomení o ich povinnosti, ktorá im vyplýva zo zákona 355/2011 Z.z. Predkladané boli nasledovné podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, technické a technologické opatrenia vykonané zo strany zamestnávateľa, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými RP, či zamestnávateľia majú zazmluvnené PZS a BTS. Zároveň sa prehodnocovali všetky dostupné dokumenty ohľadom legalizácie spoločnosti a platnosti nadobúdacích dokladov.

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených za okres Žilina: 118 subjektov.

Počet exponovaných pracovníkov celkom: 3659/1418 - celkom/ženy
3. kategória: 3464/1376 - celkom/ženy (113 subjektov)
4. kategória: 261/54 - celkom/ženy (15 subjektov)
(v roku 2010 – 129 subjektov, 4149 pracovníkov, 4. kat. RP 19 subjektov - 468 pracovníkov/z toho 195 žien)

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených za okres Bytča: 21 subjektov.

Počet exponovaných pracovníkov celkom: 581/185 - celkom/ženy
3. kategória: 571/185 - celkom/ženy (19 subjektov)
4. kategória: 10/0 - celkom/ženy (2 subjekty)
(v roku 2010 - 22 subjektov, 487 pracovníkov, 4. kat. 7 subjektov - 49 pracovníkov/z toho 0 žien)

Rozhodnutia:

6 x zrušené RP rozhodnutím, resp. preradením z 3. kat. do 2. kat. RP (5 x v okrese Žilina, 1 x Bytča);

9 x zrušené RP bez rozhodnutia, z dôvodu zániku spoločnosti alebo prevádzky (5 x okres Žilina, 4 x okres Bytča);

13 x nové RP - (10 x v okr. Žilina, 3 x v okr. Bytča)

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov:

V rámci ŠZD sú hodnotené zdravotné podmienky u zamestnancov pracujúcich pri výrobe, skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. V roku 2011 bolo vykonaných **23 previerok**.

Zamestnávateľia na pracoviskách, kde sa manipuluje s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, predkladali posudky o riziku s protokolmi o objektivizácii pracovného prostredia. Kontrolovalo sa poskytovanie OOPP zamestnancom, absolvovanie LPP vo vzťahu k práci v zmysle Odborného usmernenia Vestník MZ SR o náplni lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci Ročník 58, dňa 1.marca 2010. Pri uvádzaní nových priestorov do prevádzky s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami sme požadovali všetky náležitosti vyplývajúce z novej platnej legislatívy (platnej legislatívy aj v prechodnom období zákona č. 67/2010Z.z.). Subjekty boli upozornené, aké povinnosti ukladá nová legislatíva výrobcom, dovozcom a následným užívateľom v oblasti klasifikácie, balenia a označovania látok a zmesí, vypracovania karty bezpečnostných údajov (KBÚ), testovania. Naďalej, spolu s posudkom o riziku boli predkladané prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými faktormi. Zamestnávateľia boli upozorní, že sú povinní spĺňať požiadavky na odbornú spôsobilosť pre

manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami.

Vydaných bolo celkom **56 osvedčení** pre prácu s toxickými látkami a zmesami. Z praxe bolo vydaných **48 osvedčení** po absolvovaní aj skúšky **8 osvedčení**. Nebolo vydané **žiadne** rozhodnutie na nakladanie s veľmi toxickými a zmesami. Skúšobná komisia pri RÚVZ so sídlom v Žiline má krajskú pôsobnosť, preto skúša a vydáva osvedčenia pre prácu s nebezpečnými chemickými látkami pre žiadateľov z celého Žilinského kraja.

Pre jednotlivé regióny boli vydané nasledovné počty osvedčení:

24 z regiónu RÚVZ so sídlom v Žiline

9 z regiónu RÚVZ so sídlom v Čadci

10 regiónu RÚVZ so sídlom v Martine

9 regiónu RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši

4 z regiónu RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zamestnávateľia boli pravidelne informovaní o nebezpečenstvách z manipulácie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami formou školení, skúšok, prípismi a záznamami. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

Poľnohospodárske podniky boli v roku 2011 v regióne Žilina naďalej v útlme, niektoré požiadali žiadosťou o zrušenie rizikových prác s chemickým faktorom. Podkladom boli údaje, že poľnohospodárske podniky pri ochrane a výžive rastlín sú minimálne exponované chemickými faktormi. Nakupuje sa menej prípravkov, nekupuje sa do zásoby, aplikáciu chemikálií vykonáva iný zazmluvnený subjekt, ktorý má povolenie z iného regiónu. Firmy často používajú prípravky, ktoré sa rezorbujú aj s obalmi.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s **dezinfekčnými prípravkami** na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie (**DDD činnosť**) neboli vydané. Legislatívne táto činnosť prislúcha RÚVZ Banská Bystrica. V našom regióne nebola v roku 2010 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

V rámci výkonu ŠZD (uvádzaní priestorov do prevádzky, šetrení chorôb z povolania, prípadne iného charakteru ŠZD) sme sledovali manipuláciu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami. Zamestnávateľ musel predložiť posudok o riziku vrátane objektivizácie faktorov pracovného prostredia, prevádzkového poriadku, havarijného plánu a bezpečnostných opatrení na pracoviskách, LPP u zamestnancov, ktorí manipulujú s karcinogénmi a mutagénmi. Zamestnávateľ musel spĺňať požiadavky, ktoré pre neho vyplývajú z NV SR 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci.

V 1. polroku 2011 **nebolo vydané** rozhodnutie na vyhlásenie RP s faktorom karcinogénnym a mutagénnym. Boli **zrušené** RP s faktorom karcinogénnym a mutagénnym v **2** subjektoch (Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Drevárska prevádzka InterRezba, s.r.o.). Rozhodnutia boli vydané na základe predložených podkladov, ktoré boli prehodnotené.

Pracoviská s rizikovými prácami s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi sú:

FNsP (odd. Onkológia a rádioterapia, Hematológia, Genetika, Urológia),

Domenica s.r.o. (práca s tvrdým drevom)

Doprastav (práce pri výrobe živičných zmesí-benzo-a-pyrén)

Cestné stavby spol. s r.o. (práce pri výrobe živičných zmesí-benzo-a-pyrény)

KAF Facility s.r.o., Žilina – prevádzka Bytča (sadze-pyrolýzne čistenie kovových závesov)

Zamestnávateľia sa snažia karcinogénne a mutagénne látky čo najviac nahrádzať menej

škodlivými látkami a činnosť plne-automatizovať.

Azbest:

V roku 2011 požiadalo **8** subjektov RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest.

Aj v tomto roku boli ústnou aj písomnou formou stavebné firmy, mestské a obecné úrady usmerňované, za akých podmienok je možné manipulovať s materiálmi obsahujúcimi azbest.

Subjekty, ktoré manipulovali s azbestovými materiálmi, počas roka vopred listom oznamovali svoju činnosť na oddelenie PPL pri RÚVZ so sídlom v Žiline.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V roku 2011 neboli vydané nové rozhodnutia s faktorom psychická pracovná záťaž. Prehodnocovali sa vyhlásené rozhodnutia (FNsP Žilina, Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb pre dospelých) a podklady boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava na zhodnotenie. Po obdržaní výsledkov hodnotenia bude RÚVZ Žilina následne konať.

Na základe prehodnotenia podkladov bola zrušená RP s faktorom psychická pracovná záťaž u zamestnancov SOŠ pre žiakov s telesným postihnutím.

Súčasťou vznikajúcich nových subjektov bola v rámci posudku o riziku prehodnocovaná aj psychická pracovná záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Prešetrovanie chorôb z povolania sa vykonáva v rámci ŠZD, pričom sa okrem zisťovania pracovnej anamnézy a hygienického prieskumu, vykonávala aj komplexná preverka v subjekte. Táto činnosť sa vykonávala aj za prítomnosti príslušnej PZS. Súčasťou dokumentácie zo šetrení je aj foto-dokumentácia.

Celkom bolo v roku 2011 na RÚVZ zaslaných **20 chorôb z povolania**.

CHzP s faktorom **DNJZ** bolo prešetrených **11** chorôb (pracovníčka pekárenskej výroby, voskovač, 3 x robotníci v automobilovom priemysle, zámočník, tunelár, lesný robotník),

poškodenie sluchu faktorom hluk 3 (zvárač),

alergické ochorenie HCD 1 (pracovníčka pekárenskej výroby)

poškodenie chrčtice 2

ochorenia HKK z vibrácií 2

PHS calcarea 1. dex. 1

V rámci šetrenia chorôb z povolania zisťujeme nedostatky vo vstupných a výstupných lekárskech prehliadkach, ktoré sú rozhodujúce pri šetrení chorôb. Pri prešetrovaní ChzP vykonávame aj ŠZD, pri ktorom sa vo väčšine zisťujú zo strany zamestnávateľa nedostatky. Naďalej bola prehodnotená riziková práca s faktorom fyzičná záťaž pri práci u robotníkov v spoločnosti KIA Slovakia s.r.o., DREVODOMY Rajec s.r.o., Automobil Logistics Slovakia s.r.o., SEJONG Slovakia s.r.o., Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou Bratislava, Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb Žilina).

2.1.6 Prevencia ochorení chrčtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrčtice:

V roku 2011 sme naďalej sledovali poškodzovanie chrčtice z titulu výkonu práce u zamestnancov v automobilovom priemysle, stavebníctve, montážnych halách a v subjektoch, kde sa vykonávajú prevažne práce v neprijateľnej a podmienene prijateľnej polohe, v základnej polohe postojáčky, pri vnútenom pracovnom tempe a zároveň náročné práce na presnosť. Pri výkone ŠZD vo vybraných subjektoch boli rozdane dotazníky Nordic Questionnaire, ktoré hodnotia záťaž organizmu (podporno-pohybového systému) vo vzťahu k

ergonómii na pracovisku.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Pri výkone ŠZD sme požadovali od zamestnávateľov predložiť posudky o riziku pri práci so zobrazovacími jednotkami (zhodnotenie pracovnej činnosti, pracovného miesta, postavenie stola, stoličky, monitoru k telu zamestnanca, osvetlenie pracovného priestoru, spôsob relaxácie očí a chrbtice počas práce). Boli sledované intervaly výkonu LPP so zameraním na zrak. Zamestnávatelia boli upozorňovaní na nedostatky v prevádzkach v súvislosti so zobrazovacími jednotkami a usmerňovaní, aby zamestnanci využívali krátkodobé relaxácie horných končatín, chrbtice aj cviky so zrakom. Pri výkone ŠZD sme zistili, že subjekty, ktoré majú zazmluvnenú PZS, sú pravidelne preškoľované o zdravotných vplyvoch senzorickej záťaže pri práci najmä zrakovej záťaže.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V rámci ŠZD sme zmapovali situáciu v regióne a zisťovali, koľko máme výrobcov rizikových chemických látok. Jedná sa o 1 subjekt, ktorý má platné rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky od RÚVZ Žilina. Po konzultácii so zamestnávateľom, rizikové chemické látky sú predregistrované. So zamestnávateľom bol vyplnený dotazník v rámci prvého koordinovaného projektu na prezentovanie REACH-EN-FORCE-1, ktorý bol zameraný na predregistráciu a na informácie o povinnostiach výrobcov a dovozcov látok a zmesí. Tiež, zúčastnili sme sa seminára, ktorý organizoval RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, kde nám bol prezentovaný projekt REACH-EN-FORCE-2. Projekt sleduje nižšie úrovne dodávateľského reťazca a jeho cieľom je ďalšia skupina osôb, na ktoré sa vzťahujú nariadenia REACH- následní používatelia, ktorí formulujú zmesi. V roku 2011 bol v rámci realizácie projektu REACH-EN-FORCE-2 sme navštívili subjekt, ktorý vyrába chemické látky a zmesi a zároveň bol so zamestnávateľom vypísaný stanovený dotazník.

3. Oblasť hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“

Odpočet:

V rámci usmernenia pre riešenie projektu bolo v okrese Žilina vyšetrených 80 klientov, 40 žien a 40 mužov, rozdelených do dvoch vekových kategórií.

Všetci respondenti sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Respondenti vyplnili **dotazníky o životospráve**, ktorý je delený na dve časti: **A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti** a **B. Pohybová aktivita a životospráva**. Hodnotila sa konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá sa počítačovo spracovala v programe Alimenta č.4.3e-nadstavbová verzia a porovnávala sa s odporúčanými výživovými dávkami. Výsledky sú kompletne spracované v tabuľkovej časti Výročnej správy. U klientov, ktorých vyšetrenia mali zvýšené hodnoty boli výsledky prekonzultované so zameraním na úpravu životosprávy, prípadne odporúčané vyšetrenie u odborného lekára.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Odpočet: V roku 2011 bolo odobratých a vyšetrených **24 vzoriek** kuchynskej soli, všetky vzorky vyhovovali platnej legislatíve. Cieľom úlohy je monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli na zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho

predpokladaného obsahu v organizme.

V rámci platnej legislatívy je povinná fortifikácia kuchynskej soli jódom.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Odpočet:

V súlade s plánom úloh výkonu štátneho zdravotného dozoru v zmysle zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov, Nariadenia vlády Slovenskej republiky č.658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, v zmysle usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru pre kozmetické výrobky na rok 2011 č. OHVBPKV/16-1/2011/Ko boli v roku 2011 realizované tieto úlohy :

- **Dekoratívna kozmetika pre deti a bábiky (rôzne výrobky dekoratívnej kozmetiky pre deti - farby na tvár, make-up, vrátane make-up pre bábiky), sledovaná látka – ťažké kovy, označovanie**

Odobraných bolo **6** výrobkov – všetky výrobky boli z dovozu (Made in China). Kozmetické výrobky boli odobrané v mesiaci február, jedna vzorka opakovane v mesiaci marec a vyšetrené na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline. Vo výrobkoch sa vyšetrovali ťažké kovy (Hg, Pb, Cd, Ni) v každej farbe samostatne. Výrobky vyhovovali požiadavkám legislatívnych predpisov pre kozmetické výrobky.

- **Kozmetické výrobky pre deti - Výrobky na ochranu pred slnečným žiarením (rôzne výrobky na ochranu pred slnečným žiarením označené pre deti, vrátane výrobkov označených ako family)**

5 vzoriek bolo odobraných v mesiaci apríl a vyšetrované boli v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva Bratislava – hlavné mesto SR so sídlom v Bratislave, všetky vzorky boli z dovozu (vyrobené vo Švajčiarsku).

Vo výrobkoch sa vyšetrovali UV filtre a u 2 vzoriek s DMT + mikrobiológia.

Výrobky vyhovovali požiadavkám legislatívnych predpisov pre kozmetické výrobky.

- **Kozmetické výrobky na onduláciu a vyrovnávanie vlasov (výrobky na profesionálne použitie – na onduláciu a alebo vyrovnávanie vlasov, vrátane výrobkov ako ketatínová kúra „ keratin treatment“, thermal reconstructions, trvalá na mihalnice)**

V mesiaci október bolo odobraných **5 vzoriek kozmetických výrobkov** na profesionálne použitie na vyrovnávanie vlasov a vyšetrované na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, špecializované laboratórium 1 chemických analýz. Vo výrobkoch sa vyšetroval formaldehyd a kyselina tioglykolová. 3 vzorky po laboratórnom vyšetrení na RÚVZ Poprad vyhovovali požiadavkám legislatívnych predpisov pre kozmetické výrobky, 1 vzorka bola opakovane odobraná, vzorka je v štádiu vyšetrovania.

Všetky vzorky boli z dovozu.

Celkovo bolo za rok 2011 vyšetrených 16 vzoriek kozmetických výrobkov. Zároveň bol v prevádzkach vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na označovanie výrobkov, osobnú a prevádzkovú hygienu, dokumentáciu.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

V roku 2011 bola odobratá a vyšetrená **1 vzorka** materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami pre deti.

- **Dvojmiska s krytom a lyžičkou (Art. č. 311) – formaldehyd, melamín**

Vzorka boli odobratá v distribučnej sieti a laboratórne vyšetrenie bolo vykonané na riešiteľskom pracovisku – RÚVZ so sídlom v Poprade. Vzorka spĺňa požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Cieľom je kontrola dodržania bezpečnosti plastových výrobkov určených pre deti so

zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – formaldehyd, melamín, resp. v závislosti od materiálového zloženia.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je zapojený do tejto úlohy.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Odpočet:

Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeléj populácie, zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok : E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín.

Úloha prebieha v 2 etapách:

I. etapa : január – október 2011; odborne – metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýza vzoriek – v rámci zberu údajov bolo oslovených 80 respondentov (veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci – 20 žien a 20 mužov každej vekovej kategórie). Respondenti vyplňali 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Odbrali sa 2 vzorky potravín na laboratórne vyšetrenie, a to : zmrzlina Jahoda NOWAKO a jahodový kompót v mierne sladkom náleve GIANA.

II. etapa : spracované údaje z dotazníkov a výsledky z laboratórneho vyšetrenia boli spracované do tabuliek a odoslané v decembri 2011 na Úrad verejného zdravotníctva SR.

4. Oddelenie hygieny detí a mládeže

Projekt č. 4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývin

Ide o projekt, ktorého cieľom je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001. Projekt bol v prvom polroku 2011 v štádiu prípravy a v druhom polroku 2011 prebehli vlastné merania antropometrických ukazovateľov a zber údajov. Spolu bolo vyšetrených 512 detí vo veku 7 – 18 rokov podľa priloženej metodiky. Údaje boli zadané do masky v programe Excel a v termíne zaslané na ÚVZ SR.

Projekt č. 4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V prvom polroku 2011 v mesiaci apríl sa odd. HDM zapojilo do riešenia projektu ESPAD 2011. Dotazníky boli rozdane v dvoch základných školách. Spolu bolo rozdanych a vyplnených 32 dotazníkov. Dotazníky boli v termíne zaslané na ÚVZ SR do Bratislavy.

Projekt č. 4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľom je zhodnotiť zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. V roku 2011 je projekt pozasatvený vzhľadom na to, že sa bude realizovať siedmy celoštátny antropometrický prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR.

Pokračovať v projekte sa bude v roku 2012.

Projekt č. 4.4 **Zdravé deti v zdravých rodinách**

Ide o 2. etapu riešenia projektu. Do projektu sú zapojené RÚVZ v sídle Žilinského kraja a ide o spoluprácu s pediatriami a vyšetrenie detí a mládeže 11 a 17 ročných v rámci preventívnych prehliadok a získanie údajov o hodnote TCH a poznatkov o ich životnom štýle a zdraví. V okrese Žilina a Bytča bolo spracovaných v roku 2010 a 2011 186 dotazníkov, získané údaje boli vložené do databázy a odoslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Domáce programy a projekty RÚVZ so sídlom v Žiline

V roku 2011 rieši oddelenie HDM tieto úlohy:

- Monitoring vnútorného ovzdušia sedimentačnou metódou v predškolských a školských zariadeniach v okrese Žilina a Bytča
- Analýza stravovania detí predškolského a školského veku v okrese Žilina a Bytča
- Monitoring stavu pieskovísk v okrese Žilina a Bytča

Ostatné projekty:

V roku 2011 sa oddelenie HDM zapojilo i do iných projektov, ktoré realizovalo v spolupráci s oddelením podpory zdravia a odborom epidemiológie:

- **Interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“**
- **Program ovocie a zelenina do škôl**

Cieľom programu je zvýšiť spotrebu ovocia a zeleniny u detí predškolského a školského veku. V druhom polroku 2011 bolo rozdáných deťom predškolského veku, žiakom ZŠ a ŠZŠ 168 dotazníkov, údaje boli spracované a zaslané v stanovenom termíne na ÚVZ SR.

Zahraničné programy a projekty:

Oddelenie HDM v roku 2011 sa zapojilo do medzinárodného projektu Global Youth Tobacco Survey (GYTS). Ide o dotazníkový anonymný prieskum, ktorý sa vykonáva u 13-15 ročných detí. V okrese Žilina boli vybraté 3 ZŠ a v okrese Čadca 1 ZŠ. Spolu bolo spracovaných 284 dotazníkov, ktoré boli odoslané do riešiteľského centra.

5. Odbor epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Pre zabezpečenie vyššej úrovne zaočkovanosti sa aktuálne vykonáva monitoring a vyhodnocovanie. Uskutočnenie sa vykonáva formou telefonickej konzultácie, osobným kontaktom s klientom resp. lekárom, seminárov pre lekárov. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach sa vykonáva v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava.

Telefonicke konzultácie (očkovanie, aktuálna epidemiologická situácia) boli vykonané 91x pre lekárov a 53x pre klientov a 52x médiá (ARO, aktuálna epid.situácia). Celkový počet pediatrických obvodov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Žiline je 42, z toho okres Bytča: 6 obvodov, okres Žilina : 36 obvodov. Pri kontrole očkovania ku 31.8.2011 sme v okrese Žilina sme zaznamenali jeden obvod so zaočkovanosťou nižšou ako 90%, (preočkovanie proti DTaP-IPV roč.nar.2004), z dôvodu odmietnutia očkovania, ide o ambulanciu kde je len jedno dieťa v tomto ročníku narodenia. Ostatné druhy očkovania boli v rozmedzí od 98,87% do 100,0%. Výkon očkovania ako aj jeho dokumentácia je v súlade so Zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikrčiť k mimoriadnemu očkovaniu. Azylové zariadenie na území regiónu nemáme.

Problematickou začína byť snaha rodičov o odmietanie očkovania dieťaťa. V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov, pediatrov. Spolu hlásených 30 prípadov – agenda od roku 2008.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Vykonáva sa plnením projektu PHARE : Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO.

Týka sa všetkých diagnóz prenosných ochorení. Spolu vykonaných krajských správ (SRV) 52x t. j. 52 za kalendárnych týždňov - pravidelné hlásenia : spracovanie ARO chorobnosti za daný týždeň, aktuálne hlásenia pre SRV.

6.4 Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávame v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR. Spolu vykonaných 31 kontrol vo FNŠP Žilina na oddeleniach. Oddelenie centrálnej sterilizácie FNŠP Žilina monitorované 1x štvrťročne komplexnou previerkou, pričom mesačne sa kontroluje funkčnosť sterilizačnej techniky vzorkovým systémom a biologickou kontrolou.

Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre jednotlivé kontrolované pracoviská telefonicky, následne písomným zhodnotením dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a výkonu bariérovej ošetrovateľskej techniky. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami.

6.5 Surveillance chronických ochorení - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Plnenie má súvislosť s úlohou č. 6.3.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok. Naposledy bolo vypracované zabezpečenie pre pracovný výkon pre mimoriadnu situáciu vo výskyte novej chrípky v zmysle pokynov WHO a ÚVZ SR.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliiovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 6x odberom vody v ČOV D. Hričov :8.2.-22.3.-17.5.-19.7.-27.9.a 22.11.2011 - negatívny výsledok 5x – výsledok z odberu 22.11.2011 nie je t. č. k dispozícií.

6.8 Prevencia HIV / AIDS - projekt :

Na projekte sa účastní v prvom polroku 2011 iba RÚVZ so sídlom v Žiline, ide o netradičný spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV,.

Počet výkonov na projekte : 7, t.j. výkon projektu pre : Obchodná akadémia Žilina, Gymnázium Hlinská Žilina. Spolu zaškolených 270 žiakov I. a II. ročníka.

Samostatným prínosom je prezentácia projektu dňa 1.decembra. Vyhodnotenie aktivít Svetový deň boja proti AIDS - 1.12.2011 : uskutočnený projekt Hrou proti AIDS pre Obchodnú akadémiu Žilina a Gymnázium Hlinská v Žiline. Na projekte sa zúčastnilo: 67 žiakov, 3 pedagógovia, miesto konania : Zasadacia miestnosť RÚVZ so sídlom v Žiline. Pri vyhodnotení aktivity v závere projektu obdržali zúčastnení študenti a pedagógovia symbol Svetového dňa boja proti AIDS – červenú stužku. Aktivita dňa dokumentovaná písomným

záznamom.

Zhodnotenie projektu: Projekt prináša zmenu pasívneho prístupu žiakov k téme na interaktívny štýl, prvýkrát mali respondenti možnosť zúčastniť sa besedy, kde neplnili len pasívnu úlohu ale naopak plnením rôznych úloh na piatich stanovištiach hravou formou získavali informácie a zaujímali postoj k téme AIDS. Zo strany študentov a pedagógov projekt hodnotený výborne, bez námietok.

2.4 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl pozastavenie k máju 2009:

Prípisom zo dňa 4.5.2009, RÚVZ so sídlom v B.Bystrici, bolo dočasne pozastavené pridelenie finančných prostriedkov na projekt ESNAP č. 2007/17-RUVZBB-02. Prípisom zo dňa 16.3.2010, RÚVZ so sídlom v B.Bystrici, bolo oznámené, že po pridelení finančných prostriedkov sa bude štúdia opäť realizovať.

Priebeh vykonávania štúdie bol nasledovný :

V prvom polroku 2009 RÚVZ so sídlom v Žiline - odbor epidemiológie pokračoval v štúdií : *Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) - pilotná štúdia.* Pripravili sme informáciu pre zainteresovaných lekárov a SZP oddelenia chirurgického a interného NsP Žilina, zabezpečený je odber, spracovanie a uchovávanie biologického materiálu a vzoriek tkaniva pankreasu.

Vyhodnotenie : Z počtu 8 hlásených hospitalizovaných pacientov s diagnózou chronická pankreatitída / pacienti Interného oddelenia NsP Žilina/, sme získali a spracovali 8 pacientov – prípady a 2 osoby sme získali ako kontroly ku dvom prípadom. Spolu výkonov : 10

Prípisom zo dňa 27.10.2011 z RÚVZ so sídlom v B.Bystrici bolo oznámené pokračovanie štúdie k 1.11.2011 na základe pridelenia finančných prostriedkov. Opätovné otvorenie pracovnej činnosti je v štádiu obnovy externých spolupracovníkov zo strany laboratórií a oddelení FNsp Žilina.

6. Oddelenie podpory zdravia

9.1 Národný program podpory zdravia

Odpočet:

V rámci plnenia úloh NPPZ sme nadviazali a pokračovali v spolupráci s regionálnymi médiami - TV Patriot, Žilinský večerník, My – žilinské noviny, s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Mestskou knižnicou Žilina, Pedagogicko-psychologickým centrom Žilina, [Krajským riaditeľstvom Policajného zboru](#) - odbor komunikácie a prevencie, zdravotnými poisťovňami - Union, Dôvera, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, firmami - GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare, Interpharm a.s. Elmex, Nutricia, Walmark.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom Veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Odpočet:

3x prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku- Poľnohospodárska univerzita Nitra (48 poslucháčov) na témy: „*Tréning pamäti*“, „*Výživou k zdravému životnému štýlu*“, „*Nutričná podpora v udržaní mentálnych schopností seniorov*“

interaktívna aktivita- beseda v Zariadení pre seniorov a domove sociálnych služieb Bytča-Hrabové - (31 seniorov) s cieľom motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia.

2x prednáška pre Spoločnosť žien vo vede a technike (20 poslucháčov) na témy: „Výživa pre seniorov“ „Prídavné látky v potravinách“

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

Odpočet:

- 4x besedy u rizikovej skupiny žien v okrese Žilina – v „Áno pre život n.o.“, Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby - Rajecké Teplice na témy:

- „Hygiena vrátane stomatohygiény- jej význam“ (10 matiek, 13 detí)
- „Dojčenie- ako prirodzený spôsob výživy detí“ (11 matiek)
- „Prevencia ochorení dýchacích ciest u detí“ (11 matiek)
- „Ako zvládnuť letné horúčavy? Prečo je dôležitý pitný režim?“ (12 matiek, 4 deti)

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiény

9x prednáška/beseda na tému orálne zdravie v siedmich základných a materských školách ZA okresu pre 190 poslucháčov

V rámci prednášok poradenské centrum zdravia poskytlo v spolupráci s firmami GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare a Interpharm a.s. Elmex všetkým deťom, u ktorých bola prednáška realizovaná, pomôcky dentálnej hygieny (detskú zubnú pastu, kefku, ústnu vodu) spolu s omal'ovávkou a zdravotno-výchovnými materiálmi (plagáty, letáky, záložky). Edukačné materiály v podobe článkov, letákov boli adresované aj rodičom a učiteľom MŠ a ZŠ.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Odpočet:

Porada a školenie riešiteľov projektu RÚVZ Žilina (dvaja členovia). Aktivity o informovanosti verejnosti o projekte prostredníctvom: web stránka RÚVZ ZA, panel v RÚVZ ZA, všeobecný obvodný lekári ZA okresu prostredníctvom informačného listu, Mestský úrad ZA, 2 x oslovené médiá o odpublikovanie článku - regionálne noviny: (petit press- My Žilinské noviny, Žilinský večerník- odpublikované dňa 6.12. 2011)

Zisťovanie telefonických kontaktov na vybratých respondentov a ich oslovovanie

Rozposlanie prvých a druhých pozvánok

Zahájenie odberu 28.11.2011 (k 31.12. 2011 vyšetrených 21 klientov)

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Odpočet:

Zdravotno-výchovné aktivity sa týkali tém a termínov odporúčaných Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) a tiež tém s ďalšou preventívnou a zdravotno – výchovnou problematikou podľa kalendára WHO. Prezentáciu aktuálnych tém a informácií sme zabezpečili prostredníctvom regionálnych novín či informačných panelov v spolupráci s poisťovňami, nemocnicou, firmami ZA okresu a panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ ZA. Pre poskytnutie informácií sme taktiež využili web stránku RÚVZ ZA www.ruvzza.sk. Celkom bolo odpublikovaných 7 článkov, pripravených 9 informačných panelov v priestoroch

uvedených zariadení a 17 článkov na web stránke RÚVZ ZA.

4. február – Svetový deň proti rakovine

- spolupráca s klubom Venuša Žilina pri príprave VI. ročníka celoslovenského stretnutia žien a realizácii „Deň vďaky a pokory“- monitoring cholesterolu, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (27 účastníkov). Účastníkom (230) boli ponúknuté informačné letáky týkajúce sa onkologickej problematiky, ale aj problematiky KVS ochorení.
- informačný panel v priestoroch RÚVZ ZA - samovyšetrenie prsníkov
- web stránka RÚVZ ZA- článok týkajúce sa problematiky Samovyšetrenia prsníkov a melanómu kože.

15.- 20. marca – „Týždeň mozgu“

- odpublikovaný článok v regionálnych novinách -Žilinský večerník- „Nechajte mozog rozkvitnúť“
- informačný panel v priestoroch RÚVZ ZA o realizácii týždňa mozgu spolu s krátkymi typmi pre lepšiu pamäť
- web stránka RÚVZ ZA- článok s názvom- „Ako sa hlási Alzheimer?“
- 7x prednáška/beseda pre verejnosť:
  - *Tréning pamäti*- cieľová skupina: produktívny vek (28 účastníkov)
  - *Nutričná podpora v udržaní mentálnych schopností seniorov* – cieľová skupina: seniori (49 účastníkov)
  - *Tréning pamäti*- cieľová skupina: seniori (49 účastníkov)
  - *Tréning pamäti*- cieľová skupina: študenti SZŠ Žilina (11 študentov)
- 2x Načo nám je mozog a ako ho môžeme trénovať? – cieľová skupina: žiaci 5. a 6. roč. ZŠ Hollého Žilina (27 žiakov)
- *Precvičme si mozog hádankami a hlavolamami* – cieľová skupina: deti MŠ Hliny IV. Žilina (25 detí)

24. marec- Svetový deň TBC

- web stránka RÚVZ ZA- článok týkajúce sa problematiky Tbc.

7. apríl – Svetový deň zdravia

- „Deň zdravia“ na univerzite tretieho veku- Poľnohospodárska univerzita Nitra- monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (23 účastníkov)
- 2x prednáška/beseda ZŠ Hôrky - „Zoonózy“ (49 detí)

10. máj – „Európsky deň melanómu“

- odpublikovaný článok v regionálnych novinách -Žilinský večerník- „Európsky deň melanómu 2011“
- informačný panel v priestoroch RÚVZ ZA o problematike a prevencii melanómu kože
- web stránka RÚVZ ZA- článok k problematike melanómu kože

10. máj – „deň pohybu“

- organizovanie pravidelného cvičenia 1x týždenne pre ženy v produktívnom veku zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity a prevencie sedavého spôsobu života na RÚVZ Žilina (priemerne sa zúčastňuje 10-12 žien).

1x beseda a spolupráca pri realizácii „dňa zdravia a pohybu“ pre žiakov a pedagógov ŠZŠ Bytča (beseda „Prečo patrí pohyb do zdravého životného štýlu?“- 15 detí)

1x informačný panel „Pohybom ku zdraviu“

web stránka RÚVZ ZA- článok k problematike pohybu

17. máj – Svetový deň hypertenzie

- 2 x informačný panel v priestoroch RÚVZ ZA
- web stránka RÚVZ ZA- informácia o Svetovom dni hypertenzie a článok „Ako si správne merať krvný tlak“

19. máj- Svetový deň hepatitídy

- web stránka RÚVZ ZA- informácia o Svetovom dni hepatitídy
- 2x prednáška/beseda pre žiakov ZŠ Rosina- „Hygiena rúk ako prevencia vírusových ochorení“ (46 žiakov)
- 1x prednáška/beseda Cirkevná ZŠ ZA- „Infekčné ochorenia- čo to je a ako im predchádzať?“ (30 žiakov)

22. máj – Svetový deň obezity

- web stránka RÚVZ ZA- „Deti a obezita“
- 1x prednáška ZŠ Lichardova- „Zdravým životným štýlom proti obezite“ (38 žiakov)

31. máj – Svetový deň bez tabaku

- odpublikovaný článok v regionálnych novinách - Žilinský večerník- „Pasívne fajčenie- problém nefajčiarov“
- 2x beseda pre deti MŠ Rajec pod názvom „Sme proti fajčeniu alebo prečo nefajčiť?“ (43 detí)
- 2x prednáška pre žiakov ZŠ Divina- „Fajčenie a civilizačné ochorenia“ (82 žiakov) - meranie CO vo vydychovanom vzduchu, Fagerstromov dotazník závislosti
- web stránka RÚVZ ZA- 3x článok: „Riziká pasívneho fajčenia“, „Onkologické ochorenia spôsobené fajčením“, „Tabak zabíja“

14. jún – Svetový deň darcov krvi

V rámci Svetového dňa darcov krvi sme spolupracovali s Národnou transfúznou stanicou pri NsP Žilina, kde bola darcom krvi poskytnutá individuálna konzultácia spojená s meraním krvného tlaku a celkového cholesterolu. Akcie sa zúčastnilo 31 darcov krvi.

- 1x informačný panel RÚVZ ZA o požiadavkách na darcovstvo krvi
- web správa RÚVZ ZA o požiadavkách na darcovstvo krvi

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

- web stránka RÚVZ ZA- článok k drogovej problematike
- 2x beseda ZŠ Bánova- „Čo sú legálne drogy“ (27 žiakov)

24. september - Svetový deň srdca + kampaň MOST (mesiac o srdcových témach)

- dve meracie miesta hodnotenia rizikovosti KVS ochorení „kódu srdca“::

1. miesto – poradňa zdravia RÚVZ ZA (53 klientov)

2. miesto – Hlinkove námestie - Sad SNP (61 klientov)

- vyšetrené parametre na oboch meracích miestach - celkový cholesterol, TK, pulz, BMI, WHR, vyš. CO vo vydychovanom vzduchu, odborné poradenstvo.
- na web stránke RÚVZ ZA bolo uverejnených 7 článkov k problematike KVS ochorení.
- 2x odpublikovaná správa v regionálnych novinách (MY Žilinské noviny, Žilinský večerník)
- 1x edukačná aktivita - prednáška na tému- „Svetový deň srdca ako prevencia srdcovo-cievnych ochorení“ v ZŠ Trnové - 18 detí- žiaci 9. ročníka

4.október – Svetový deň dojčenia, 20. október – Svetový deň osteoporózy, mesiac október- mesiac prevencie rakoviny

Pri príležitosti týchto dní boli poskytnuté informácie prostredníctvom článkov na web stránke RÚVZ ZA, panelov či distribúciou letákov v školách, v nemocnici, v denných centrách seniorov, v n.o. Áno pre život či vo vstupných priestoroch RÚVZ ZA.

10. október – Svetový deň duševného zdravia

Poskytnutá informácia o problematike duševného zdravia na web stránke RÚVZ ZA.

- 1x prednáška na ZA Univerzite- „Ako zvládať stres?“ (16 poslucháčov)

17. november – Medzinárodný deň bez fajčenia

Pri príležitosti toho dňa sme zrealizovali „deň prevencie fajčenia“ na Strednej súkromnej škole Gastronómum Žilina – individuálne poradenstvo, meranie hladiny CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a hodnotenie stupňa závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka (31 študentov).

Poskytnutie správy o tomto dni do dvoch regionálnych médií.

1.december – Svetový deň AIDS

Realizácia 2x interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ pre žiakov Obchodnej akadémie (25 žiakov + 1 pedagóg) a žiakov Gymnázia Žilina (42 žiakov + 2 pedagógovia). Pri príležitosti tohto dňa boli zrealizované 3 besedy pre žiakov ZŠ Hôrky (spolu 52 žiakov + 3 pedagógovia).

9.7 Vyzvi srdce k pohybu

Aktivity o informovanosti verejnosti o kampani prostredníctvom distribúcie plagátov a účastníckych listov:

web stránka RÚVZ ZA, panel v RÚVZ ZA, oslovené média- regionálne noviny, petit press- My Žilinské noviny, Žilinský večerník- 2x odpublikovaný článok v regionálnych novinách, rozhovor pre regionálnu televíziu - TV Patriot

oslovenie a poskytnutie informácii o kampani v priestoroch- základných a stredných škôl okresu ZA a Bytča (cca 15), Žilinskej univerzity, vo firmách okresu ZA a Bytča (cca 8), Mestský úrad Žilina, Obecný úrad Bytča, Mestské knižnice (Žilina, Bytča), nemocnica, športové strediská (posilňovne, plaváreň, zimný štadión)

prednášky na ZŠ (5) zamerané na význam pohybovej aktivity v detskom veku a v období dospievania, propagácia kampane u žiakov SZŠ v rámci prípravy na výkon práce v zdravotníctve

deň zdravia“ vo firme ISS facility propagácia kampane a individuálne poradenstvo informácia poskytnutá pri prednáške určenej uchádzačom Univerzity tretieho veku informácie poskytované klientom poradne zdravia počas celého možného obdobia zapojenia sa do súťaže

9.8 Národný program prevencie obezity

Odpočet:

5 prednášok/besied pod názvom „Zdravým životným štýlom proti obezite“, „Riziká výživy a obezita“ pre žiakov troch škôl a celkovo 112 detí.

9.9 CINDI program SR

Odpočet:

Spolupráca s poisťovňou Union pri realizácii „dňa zdravia“:

fi. ISS facility Žilina - monitoring cholesterolu, glukózy, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (19 účastníkov)

Telecom Žilina - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (66 účastníkov)

NAY elektrodom Žilina - monitoring kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (7 účastníkov)

KINEX a.s. Bytča - monitoring kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (52 účastníkov)

Johnson Controls International spol., s.r.o. Žilina - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (70 účastníkov)

KINEX a.s. Kysucké Nové Mesto - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (65 účastníkov)

T-com Žilina - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (44 účastníkov)

SSE- stredoslovenská energetika Žilina - monitoring kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (76 účastníkov)

„Deň zdravia a športu“- zamestnanci ŠZŠ Bytča- monitoring cholesterolu, % telesného tuku,

TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (23 účastníkov)

3x prednáška na ZA Univerzite- Univerzita tretieho veku- 2x „Tréning pamäti“ (14 poslucháčov), 1x „Ako zvládať stres?“ (16 poslucháčov)

Žilinské dni zdravia - vyšetrených 50 klientov, vyšetrované parametre- celkový cholesterol, tlak krvi, výška, hmotnosť, BMI, % telesného tuku, meranie CO vo vydychovanom vzduchu
návštevnosť poradne zdravia: celkovo 900 ľudí

prvovyšetrení - 710 (253 mužov, 457 žien)

opakovane vyšetrení - 190 (66 mužov, 124 žien)

v spolupráci s fi. Walmart spol. s.r.o. vydanie brožúry- „Varixy dolných končatín“

odpublikovaný článok v regionálnych novinách Žilinský večerník o činnosti a ponuke poradne zdravia RÚVZ Žilina pod názvom „Aké máte riziko KVS ochorení?“

odpublikovaný článok v regionálnych novinách MY Žilinské noviny pod názvom- „Peľová sezóna je v plnom prúde. Alergici trpia“

web stránka RÚVZ ZA- 5x článok: „Cholesterol“, „Čo robiť ak je zvýšený krvný cholesterol?“, „Rýchli zásah môže zachrániť život“, „Aké mám riziko KVS ochorení?“, „Pyramída výživy“, „Peľové alergie“

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Odpočet:

Na základe Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 - 2015 boli ponúkané edukačné materiály zamerané na bezpečnosť cestnej premávky- **BECEP**.

Edukačný materiál bol v prvom polroku 2011 zapožičaný v nasledovnom znení:

- doplnkové učebné DVD. Becepáčik a dopravná výchova pre deti materských škôl- 5x 18 tried (408 edukovaných)
- doplnkové učebné CD dopravnej výchovy pre deti 1. Stupňa ZŠ- Autoškola pre deti- 7x 42 tried (595 edukovaných)
- informácie o bezpečnosti cestnej premávky pre širokú verejnosť- 6x 40 tried (860 edukovaných)
- 1x informačný panel a 1x správa na web stránke RÚVZ ZA- „Čo je BECEP?“ a možnosť ako si zapožičať edukačný materiál
- 15x prednáška/ beseda pre deti/žiacov: 10 škôl, 293 detí.
- v spolupráci Odborom komunikácie a prevencie Policajného zboru ZA zrealizovaný „preventívny deň“ ZŠ Hájik pre žiakov 2 stupňa (360 žiakov) o problematike: trestno – právna zodpovednosť, problematika zbraní, otláčkov, problematika drog- legálnych, nelegálnych, ukážka psovodov.
- Projekt „**Hrou proti AIDS**“ - 7x (z toho dve k Svetovému dňu AIDS)
  - Obchodná akadémia ZA – II. roč. (56 študentov, 2 pedagógovia)
  - Obchodná akadémia ZA – I. roč. (51 študentov, 2 pedagógovia)
  - Obchodná akadémia ZA – I. roč. (46 študentov, 2 pedagógovia)
  - Gymnázium Hlinská ZA- II. roč. (25 študentov, 2 pedagógovia)
  - Gymnázium Hlinská ZA- II. roč. (25 študentov, 2 pedagógovia)
  - Obchodná akadémia ZA – I. roč. (25 študentov, 1 pedagóg)
  - Gymnázium Hlinská ZA- II. roč. (42 študentov, 2 pedagógovia)
- Projekt „**Ovocie a zelenina do škôl**“. Opakovane zrealizovaná edukačná činnosť u zaradených MŠ, ZŠ a ŠZŠ v okrese ZA a Bytča (spolu- 2x- 11 škôl- 273 detí), výstupný monitoring (169 dotazníkov) a zadávanie údajov do databázy.

10.1 Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Súťaž sa realizuje každý druhý rok.

MIMORIADNE PROJEKTY

- Nadnárodný preventívny projekt „*Tvoja správna voľba*“ (eliminácia trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok)

Aktivity k projektu v roku 2011:

školenie k projektu v PB, zahájenie za účasti zástupcov Policajného zboru, mesta ZA, NsP ZA, RÚVZ ZA, regionálnych televízií, novín, spolupráca a realizácia projektu so zástupcami odboru komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru SR. V dňoch od 22.2.- 22.3. 2011 sa v rámci ZA kraja zapojilo do projektu 10 škôl (21 pedagógov, 498 žiakov vo veku 9- 10 rokov).

- „*Detské leto v knižnici*“ – participácia na celoletných akciách (Policajné okienko, Háďaj háďač, Servítková technika, Literárne človeče, Malí záchranári) pre deti 6- 12 rokov formou dvoch besied zameraných na prvú pomoc pod názvom Malí záchranári I., II. (spolu 21 detí)

7. Odbor laboratórnych analýz

1.1. Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Peľová informačná služba

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
224	896	896

Meranie expozície hluku v životnom prostredí

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
73	161	1 325

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Meranie expozície hluku

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
18	54	324

Meranie tepelno-vlhklostnej mikroklimy

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
136	976	976

Meranie pracovného ovzdušia

Počet vzoriek	Počet vzoriek	Počet analýz
51	190	491

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
32	224	224

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
102	302	604

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
15	60	75

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Syntetické farbivá	160	1 568	1 598
Syntetické sladidlá	75	225	450
Konzervačné látky	114	228	456
SPOLU	349	2 021	2 504

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
19	19	57

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch

Skúšky	Počet vzoriek Minerálne a pramenité/ watercoolery	Počet ukazovateľov Minerálne a pramenité/ watercoolery	Počet analýz Minerálne a pramenité/ watercoolery
chemické	96/ 11	1 544/ 180	1 803/ 202
mikrobiologické	96/ 11	768/ 132	1 536/ 132

7.5 Materské mlieko

Plnenie:

Na analýzu neboli dodané žiadne vzorky.

7.9 Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyreínu v moči u pracovníkov vybraných profesií

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
10	58	200

7.12 Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

Skúšky	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
chemické	10	170	326
mikrobiologické	100	300	600

7.14 Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov**Kyselina hippurová**

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
12	24	48

Krezol

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
13	39	93